R. P. F.

LEANDRI

DE

SANCTIS^MO SACRAMENTO,

NAVARRI, OPPIDI DE VILLA-FRANCA;

ORDINIS DISCALCEATORVM SS^MÆ TRINITATIS

Redemptionis Captiuorum, olim in Complutensi, & aliis Hispaniæ Academiis Theologiæ Professoris; postmodum dicti Ordinis Prouincialis, & Diffinitoris Generalis; nunc verò totius suæ Religionis Ministri Generalis,

QVÆSTIONES MORALES THEOLOGICÆ,

DE IMPEDIMENTIS SEV POENIS ECCLESIASTICIS,

Tam in Genere, quàm in Specie.

Cunctis opus perutile, duplici Indice locupletatum, primo Tractatuum, Disputationum, & Quæstionum: Altero vero Sententiarum.

PARS QVINTA.

Cui ad calcem adiecta est Expositio Regulæ eiusdem Ordinis.

EDITIO VLTIMA A MENDIS EXPVRGATA.

LVGDVNI,

Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE, ET GVILL. BARBIER.

M. DC. LXIV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ILLVSTRISS^MO D. CLARISSIMO, ET SAPIENTISSIMO VIRO D. IOSEPHO GONZALEZ, IN AVLA PHILIPPI IV. CATHOLICI.

ET POTENTISSIMI HISPANIARVM MONARCHÆ à Supremis Castellæ, & Cameræ Consiliis, à Consilio præterea Sanctæ, & Generalis Inquisitionis, Regiæ Gazæ Præsidi olim Vigilantissimo, Præclaræ Diui Iacobi Militiæ Equiti Nobilissimo, oppidi Boaldillæ Dynastæ, &c.

FR. LEANDER A SANCTISSIMO Sacramento Excalceatorum Sanctissimæ, & Indiuiduæ Trinitatis Generalis Minister salutem, & fœlicitatem sempiternam.

CVM nihil habeam, quæ omnibus innata est, & in animis quasi insculpta, gratitudine antiquius, hoc qualicumque opere ad te venio, Illustrissime Princeps, magna beneficia, quibus & nos, & nostri instituti homines (generosas videlicet excalceatorum copias sub Sanctissimæ; & Indiuiduæ Trinitatis præstantissimis signis pro cœlesti illa patria, huius vitæ cursus dulcissima meta quàm validissime decertantes) assidua liberalitate cumulasti, hodiéque cumulas, non grato solum animo, sed grata etiam memoria prosecuturus. Nam, vt Romanæ eloquentiæ Principis iisdem verbis vtar, cum omnibus virtutibus me affectum esse cupiam, nihil est, quod malim, quàm me & gratum esse, & videri. Hæc est enim vna virtus non solum maxima, sed etiam

ã 2 mater

mater virtutum omnium reliquarum. Quid est pietas, nisi voluntas grata in parentes? Qui sunt boni ciues, qui belli; qui domi de patria benemerentes, nisi qui patriæ beneficia meminerunt? Qui sancti, qui religionem colentes, nisi qui meritam Deo immortali gratiam iustis honoribus, & memori mente persoluunt? Quæ potest esse iucunditas vitæ, sublatis amicitiis: quæ porro amicitia potest esse inter ingratos? Quis est nostrûm liberaliter educatus, cui non educatores, cui non magistri sui, atque doctores, cui non locus ille mutus, vbi ipse altus, aut doctus est, cum grata recordatione in mente versetur? Equidem nihil tam proprium hominis existimo, quàm non modo beneficio, sed etiam beneuolentiæ significatione alligari: nihil porro tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quàm committere, vt beneficio, non dicam indignus, sed victus esse videare. Quæ cum ita se habeant, inhumanus prorsus, immanis, atque ferus ab omnibus iure merito haberer, si Principi de nobis, déque nostro Ordine tam indefessa benignitate benemerenti, quando parem gratiam referre non possum, at immortales certè, quod fas est, aut non agerem gratias, aut haberem. Quis grata saltem recordatione non prosequatur Principem, cui propè infinita erga nos beneficentia, nisi quando cessauit, si fortè vel momento temporis id accidit, nullam sanè molestiam asperserit? Quis memoria non colat sempiterna Principem, qui non solum apud nos perpetua, & amplissima beneficia collocauit, sed firmissimum etiam de nostra bonitate testimonium dixerit collocando? Non es ex his, Illustrissime Dynasta, qui temerè, & nullo adhibito consilio beneficia profundunt: quæcumque à liberalitatis tuæ plenissimo fonte plenissimè etiam manarunt (quid autem beneficij non manauit?) omnia summo iudicio, omnia summa prudentia, omnia denique summo cum delectu fluxere: quare quod præclarè collocatum non sit, vel maligna obtrectatorum inuidia nullum sanè beneficium inueniet. Te potius, quàm Theodosium laudabat Pacatus, cum eius eximiam in bonos liberalitatem in hanc sententiam commendauit. *Cum leuiter cognitos*, ait, *aut etiam semel visos his honoribus simul ditas, quibus & amici possent esse contenti, nonne omnibus vis probare, amicum tibi esse, qui bonus sit? Sibi humilitatem, & tenebras imputet iacens virtus, quæ non obtulit se probandam.* Quis tandem singulari amore, & beneuolentia non complectatur Principem, quem generosus, idémque perpetuus benignitatis impetus, quo in nos sua sponte inclinat, atque propendet, non Dominum, sed charissimum totius Ordinis, quem fert in oculis, parentem longè ostendit, & latè? Quid quod hilari vultu? quid quod libere? quid quod vltro, & gratuitò? quid quod prompte in nos, & celeriter tot, tantáque beneficia contulisti?

listi:*Grates persoluere dignas non opis est nostræ.* Vir facile præstantissime, Deus *tibi præmia digna ferat.*

Eadem præterea dulcissima gratitudinis vis in me hac qualicumque operis nostri præfatione tuas in apertum laudes referre quasi iure suo coëgit:præcipua enim gratia,quam tibi pro tantis muneribus præstare possum si qua tanto viro præstari potest,virtutum,atque ornamentorũ, quibus abunde cumularis,laus est existimanda:laus enim parit æmulationem:æmulatio virtutem:virtus æternam illam felicitatem,ad quam omnia viri probi vota,& cogitationes vsque,& vsque collineant. Nullam profectò virtus aliam laborum, periculorúmque mercedem desiderat præter hanc laudis,& gloriæ:qua quidem detracta,quid est,quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo, & tam breui, tantis nos laboribus exerceamus:Et vèro laude, vt ad virtutis summum perueniant, hominibus opus esse,nullus est omnino,quem fallat.*Nam si equorum cursus,* vt ait Cassiodorus,*hominum clamoribus incitatur, & sonantium manibus agitur, vt à mutis animalibus velocitas appetatur, quantum inde homines stimulari posse credemus,quos ad laudis auiditatem natos singulariter inuenimus?* Verumenimvero in tanta rerum affluentia vnde prius incipiam, aut vnde potissimum exordiar, ingenuè me fateor ignorare. Præterea cum non possimus omnia complecti (esset enim opus multi temporis, magni laboris,& impensæ) nonnulla saltem pro iniquo temporis spatio primoribus labris gustemus,& extremis, vt dicunt, digitis attingamus necesse est. Ducat igitur agmen, quandoquidem alicunde incipiendum est,quæ in reliquas fortunæ dotes dominatur,quæque ceterarum solet esse origo virtutum, tui generis gloriosa Nobilitas : quam dum cordis, quod vitæ initium est,atauia proponunt Insignia, alios solam nobilitatem, te autem ipsum nobilitatis fontem condecorare non immerito mihi persuadeo.Accedit ad eximiæ tuæ claritatis singularem candorem, qui velut aquila generosa Ingenuæ eiusdem Sanctissimæ Inquisitionis radios irretortis oculis intuetur, D. Iacobi stemmatis bis saturatus rubor : quæ

Quale manus addunt ebori decus, aut vbi flauo
Argentum, Pariusve lapis circumdatur auro,

ad te quàm lætissimo honore afficiendum amico fœdere conspirarunt.

Sed quoniam
Et genus,& proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco :

& vt ingeniose Iuuenalis:

Tota licet veteres exornent vndique ceræ
Atria,nobilitas sola est,atque vnica virtus,

à tua Nobilitate, quæ à tam claro sanguine genus trahit egregium, ad præclaras illas virtutes, quibus maioribus ita præluces,vt, si prius noti

non fuerint, à te acciperent initium memoriæ suæ, orationem meam tantisper, animúmque conuertam. Qua in re siquidem à ceterarum duce prudentia ducendum est principium, quid ego dicam de præstanti, & singulari animi tui iudicio, quo veteres illos Romanæ reipublicæ Principes, superiorem Africanum, Pompeiumque Magnum cum multo Hispanæ gentis honore longè, latéque superasti? Sic inter ceteros prudentiæ caput extulisti, vt quod tamdiu floruerit Hispanorum Imperium, quod tamdiu aduersariorum impetus hinc illinc erumpentes eluserit, quod regiæ facultates tot immodicis sumptibus, tot, tantisque bellis, supérque fuerint, tibi magna ex parte referatur acceptum. Omnia regna, cunctæque nationes, Vir Ornatissime, vsque eo imperio prospero gauisæ sunt, dum apud eas tua consilia valuerunt. Homerus quidem, vir iudicio mirabili, cum boni, excellentisque Principis speciem proponit, assignat illi Consiliarios maturitate graues, prudentia veteranos, negotiorum bene peritos, & notandis, quam nouandis rebus exercitatiores. Neque putauit, numeris absolutum esse posse Regem suum Agamemnonem, nisi haberet apud se honoratum Nestorem, cuius vti consilio posset pleno fidelitatis, & prudentiæ: sine quo parum prodesse videbatur vel Achilles animosus, vel clypeatus Aiax, vel sagittator egregius Teucer, vel strenuus Diomédes, vel insignis sceptro Menelaus, vel callidus, & dolo potens Vlysses. Et vero quid arma foris; nisi domi consilium? quis nauem dirigat sine ferro, quod affricuit siderites? quis denique sine mente, quam diuina afflauit, rempublicam, vt par est, administret? ô admirabile Philippi Quarti, Hispaniarum Regis, & præclarum iudicium! O Regem térque quatérque numeris omnibus absolutum, qui cœlesti florentissimi Imperij, atque diuinæ moli, qui validissimis humeris sustentaret, tantum Atlantem supposuisti! O verè prudentissimum Pharaonem, qui copiæ Hispaniarum; & inopiæ Iosephum tam prouidum prouidisti! Iosephum, inquam, qui quanto remige nauis moderator, & quanto Dux est milite maior, mentis altæ consilio, & solerti cura futuri administros, qui sola manu, & vsu Regi dant operam, tantum ipse reliquos antecedit. Prudens omitto inpræsentiarum quæ fideli, & salutari tuo consilio spatioso Philippi IV. dominatu vtiliter fecisti: omnia enim, & singula non dico amplificare, longissimum esset recensere.

Verum hæc de tua incomparabili prudentia satis sit pro re nata libasse: ad sapientiam, qua ceteros memoriæ nostræ homines non modico interuallo præcedis, iamdiu festinat oratio. Ad quam dum animi lumina conuerto, facere non possum, quin iterum exclamem. O mentem altam, & cœlestis arcani consortem! ô mentem auream, quam ab omni mortali concretione puram, humanúmque modum supergressam de communi Deo plus quàm vnus hausisti! Tu siue trepidis reis egregiam

giam fers opem,velut è diuiti vena eloquentiæ flumina mittis: siue de publicis rebus deliberas, seueram, grauem, & Republica dignam sententiam, Deo cum hominibus applaudente, faustaque omnium admurmuratione pronuncias: siue Principis placita in vulgus emanant.

Oracula Regis
Claudian. 2. in Consf. Manilij. *Eloquio creuere tuo, nec dignius vnquam*
Maiestas meminit sese Romana loquutum.

Addis præterea non huius corporis ingenio, & eloquentiæ erga ius vtrumque incredibile studium, ad quod ita dies, noctésque incumbis, vt, vniuersarum legum maxima copia capacissimo tuo pectore onerato, atque completo, te Iurisperitorum Eloquentissimum, & Eloquentium Iurisperitissimum haud iniuria possimus compellare. Hoc tuum admirandum ingenium, vnum quidem pro centum, & improbissimum in literis laborem dum stupore plenus intueor, non dubito de te dicere, quod de Plinio Martialis.

Totos das tetricæ dies Mineruæ,
Dum centum studes auribus virorum
Hoc, quod sæcula, posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.

Iam de tua animi in honoribus admittendis moderatione; ecquis, ILLVSTRISSIME DOMINE, qui digne satis eloquatur? oblata est tibi à Rege amplissimæ suæ gazæ suprema gubernatio: quam, quæ tua in rebus omnibus temperantia est, constantissime diu recusasti. Quàm longa Regi cum modestia tua pugna! quàm sero vicit! quàm breuis, & si tandem aliquando vicit, de victoria gloriatio! breui quippe prudentissimi Regis gaudium, & triumphus à tua modestia superatus est, quando supremum illum dignitatis gradum, ad quem tot irrequietis votis anhelant, summa totius Hispaniæ admiratione tam generose deposuisti. Hanc animi tui excelsam magnitudinem, qua dignitatis fastigium infra te ducis, non alto, crede mihi, silentio posterorum obliuio delebit, nulla vnquam ætas ingratitudine immemori obscurabit: ibit in sæcula, fuisse virum, qui decretos sibi supremos honores constantissime recusauerit: semel autem susceptos maiori constantia deposuerit. Vellem ingenij mei tenuitas, constitutíque ad dicendum temporis breuitas aliquid amplius pateretur, docerem pluribus, te vnum illum diuinitus existere, in quo virtutes simul omnes vigeant, quæ singulæ de omnibus prædicantur: esse videlicet Moderationis Delubrum, Domicilium Prudentiæ, Fortitudinis Arcem, Metropolim Iustitiæ, Humanitatis, & Mansuetudinis Sacrarium, & vno verbo virtutum omnium opulentissimum Thesaurum: sic enim omnes adeptus es, vt alius vel vnam adipisci plurimi quidem æstimaret. His tot, tantisque animi dotibus Philippi IV. mens alta permota, in te vno magnifice, atque splendide

ornando, apparitiſsiméque inſtruendo ita otiosè moratur, vt verius de te, quàm de Aſcanio poſsimus prædicare.

Omnis Ioſepho Magni ſtat cura Philippi.

Habes iam, ILLVSERISSIME DYNASTA, quæ me ad hoc qualecumque opus tibi conſecrandum impulerint, nempe gratitudinis candidæ dulciſsimus impetus: quam velut.

Monumentum ære perennius,
Regalique ſitu Pyramidum altius
Non imber edax, non Aquilo impotens
Poſsit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.

Reliquum eſt, vt pacato, quo reliqua ſoles, atque ſereno vultu hoc pectoris munus accipias. Et quandoquidem animi ingenui eſt, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, vt pro menſura accepti beneficij creſcat gratiſſimæ, atque addictiſſimæ voluntatis affectus, macte noua liberalitate erga noſtrum Ordinem, MAGNANIME PRINCEPS, ſic nos, quos generoſis beneficiorum flammis ad tuum amorem accendiſti, plus plúſque in dies, & horas ad maiorem beneuolentiam accenderis.

Dominationis tuæ

Humillimus cliens,

FR. LEANDER à Sanctiſsimo Sacramento.

APPRO

APPROBATIO RR. PP. FR. IOANNIS de Conceptione, Discalceatorum sanctissimæ Trinitatis in Collegio Complutensi olim Lectoris, nunc Ministri, & Fr. Ioannis de Sanctissima Trinitate, eiusdem Collegij Primarij Theologiæ Professoris.

EX Commissione nostri Diffinitorij Generalis vidimus Quæstiones Morales *de Irregularitate, & pœnis Ecclesiasticis*, R.P.N. FR. LEANDRI de Sanctissimo Sacramento, huius Collegij olim Primarij Theologiæ Professoris, eiusdem semel & iterum meritissimi Ministri, huius Prouinciæ Spiritus sancti dignissimi Præsulis, insuper totius nostræ Religionis Diffinitoris Generalis, vidimus, legimus, & in lectione aperti sunt oculi nostri, & cognouimus Dominum, non solum mirabilem in Sanctis suis, sed in Scriptoribus suis. Approbationes huius, & cæterorum nostri Authoris Operum, non sunt Doctorum Censuræ, sed admirationes, & Panegyricæ Orationes. Nemo est qui legat, & non laudet, nemo qui LEANDRI nostri nomen audiat, & non magnificet, vt meritò de illo decantare possimus illud D. Ambrosij *lib. 1. de Virgin.* post initium, *Nemo est laudabilior, quàm qui ab omnibus laudari potest. Quot homines, tot præcones, qui Doctorem nostrum prædicant dum loquuntur.* Sed quid in tanta Quæstionum breuitate laudant? quid prædicant? quid loquuntur? Auscultate Ecclesiasticum cap. 11. *Breuis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus illius.* Quid est initium dulcoris? Doctissimus Emanuel Sà hîc, *initium, id est, principatum dulcoris.* Ergo in breuitate Pentateuchi nostri sapientissimi Scriptoris, qui vt apis argumentosa deseruit Ecclesiæ, laudabilis reperitur principatus dulcoris? Cuius dulcoris? Omnis. Habet equidem sicut Manna, *Omne delectamentum, & omnis saporis suauitatem, & deseruiens vniuscuiusque voluntati, ad quod quisque volebat conuertebatur.* Sapient. 16. Est in hoc opere suauitas in breuitate, dulcor in clarissima methodo, delectamentum in abundantia Authorum, lætitia in fidelitate citationum, gustus in acumine, sapor in eruditione. Igitur pars ista quinta videat lucem in omnium vtilitatem, vtpote tam consona fidei Catholicæ, & Canonibus sacris. Sic optamus. In hoc Religiosissimo Collegio Complutensi Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis, die octaua Septembris, anno Domini 1655.

FR. IOANNES à Conceptione.

FR. IOANNES de Sanctissima Trinitate.

FACVL

FACVLTAS ORDINIS.

FRATER GASPAR à IESV, Major ac Generalis Miniſter Ordinis Diſcalceatorum Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, De conſenſu noſtri Definitorij Generalis, vt quinta Pars Quæſtionum Moralium Theologicarum (in qua de pœnis Eccleſiaſticis tractat,) elaborata à Patre Fratre Leandro de Sanctiſſimo Sacramento, noſtræ ſacræ Religionis Theologiæ Profeſſore & à grauioribus, & doctioribus eiuſdem Ordinis Theologis recognita & approbata, Typis mandetur, tenore præſentium facultatem facimus. In quorum fidem, has litteras, manu noſtra, & ſigillo, ac Secretarij nomine ſubſcriptas dedimus. Madriti die octaua Nouembris anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi quinti.

FR. GASPARD à IESV, Miniſter Generalis.

De mandato R. P. N. Miniſtri General

FR. LVCAS à Sanctiſſima Trinitate.

APPROBATIO.

EGo Fr. Antonius Carra, Doctor Theologus, & Conuentus Vienenſis Ordinis Fratrum Prædicatorum humilis Prior, hanc quintam Partem Quæſtionum moralium *de Irregularitate, & pœnis Eccleſiaſticis*, Reuerendi admodum Patris LEANDRI de Sanctiſſimo Sacramento, &c. Breui ſtilo, mira arte & doctrina elaboratam, Sanctorum Patrum teſtimoniis, grauiſſimorumque authorum rationibus, roboratam, fidei doctrinæ conſonam, omnibus vtilem & maximè neceſſariam eſſe atteſtor: in quorum fidem hic manu propria ſubſcripſi, Lugduni hac die 17. Septembris 1656.

ANTONIVS CARRA, Doctor Theologus & Conuentus Vienenſis Ordinis Fratrum Prædicatorum humilis Prior.

APPRO

APPROBATIO.

EGo Frater Philibertus Petrot Doctor Parisiensis, & Conuentus Sancti Bonauenturæ humilis Guardianus, hanc quintam partem Quæstionum moralium, *de Irregularitate, & pœnis Ecclesiasticis*, Reuerendi admodum Patris Leandri de Sanctissimo Sacramento, &c. Eleganti stilo, & doctrina non vulgari elaboratam, legi, nec reperi Fidei orthodoxæ & sanctis moribus dissonam, in quorum fidem subscripsi die 18. Septembris 1656.

Fr. Philibertus Petrot Minor.

Priuilege du Roy.

LOVIS par la Grace de Dieu, Roy de France & de Nauarre, A nos Amez & Feaux Conseillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maistres des Requestes ordinaires de nostre Hostel, Baillifs, Seneschaux, Preuosts, leurs Lieutenans, & à tous nos Iusticiers, & Officiers qu'il appartiendra; Salut; Nostre bien Amé Iean Couronneau Marchand Libraire de nostre bonne Ville de Bayonne, Nous a exposé qu'il desireroit faire imprimer vn Liure intitulé, *R.P. Fr. Leandri de Sanctissimo Sacramento, Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, Quæstiones Morales*, &c. S'il auoit sur ce nos Lettres de Priuilege & permission necessaires, humblement requerant icelles: A ces Causes, desirant fauorablement traiter ledit Suppliant, Nous luy auons permis & permettons d'imprimer, ou faire imprimer, vendre & debiter ledit Liure en tous les lieux de nostre obeyssance, en telle marge, & caracteres qu'il voudra, durant le temps & espace de vingt années entieres & accomplies, du iour que ledit Liure sera acheué d'imprimer, pour la premiere fois, & faisons tres-expresses deffenses à toutes personnes de quelque qualité ou condition qu'elles soient d'imprimer, faire imprimer, ny de vendre & distribuer ledit Liure en aucun lieu de ce Royaume, autres que de l'impression dudit Exposant, ou de ceux qui auront droict de luy durant ledit temps & espace, sous pretexte d'augmentation, correction, changement de tiltre, ou autrement, en quelque sorte & maniere que ce soit, à peyne de trois mille liures d'amande, payable sans depost, par chacun des contreuenans, & applicable vn tiers à Nous, vn tiers à l'Hostel-Dieu de Paris, & l'autre tiers à l'Exposant, confiscation des exemplaires contrefaits, & de tous dépens dommages, & interests, à condition qu'il sera mis deux exemplaires dudit Liure en nostre Bibliotheque publique, & vn en celle de nostre tres-cher & Feal Cheualier Chancelier de France le Sieur Seguier, auant que de l'exposer en vente, à peyne de nullité des Presentes, du contenu desquelles Nous vous mandons que vous fassiez joüyr plainement, & paisiblement ledit Exposant, & ceux qui auront droit de luy, sans qu'il leur soit fait aucun trouble, ny empeschement: Voulant qu'en mettant

tant

tant au commencement, ou à la fin de chacun dudit Liure, copie, ou extrait des Presentes, elles soient tenuës pour signifiées, & que foy soit adjoûtée, & aux copies collationnées par vn de nos Amez & Feaux Conseillers & Secretaires, comme à l'Original: Mandons aussi au premier nostre Huissier, ou Sergent sur ce requis, de faire pour l'execution des presentes tous exploits necessaires sans demander autre permission : Car tel est nostre plaisir, nonobstant oppositions ou appellations quelconques & sans prejudice d'icelles: Clameur de Haro, Chartre Normande, & autres Lettres à ce contraires. Donné à Paris le dernier iour de Iuillet, l'An de Grace mil six cens cinquante-six ; Et de nostre Regne le quatorziéme.

Par le ROY en son Conseil.

CRAMOISY.

Ledit Sieur Couronneau a fait part du droit du susdit Priuilege à Sieurs Philippe Borde, Laurent Arnaud & Compagnie, par Traité fait entr'eux, le huictiéme Iuin *1663*.

INDEX

INDEX

Tractatuum, Disputationum, Quæstionum, earúmque Resolutionum, quæ in hac quinta parte continentur.

TRACTATVS I.

De Irregularitate in communi.

DISPVTATIO PRIMA.

De natura, & quidditate Irregularitatis.

DISPVTATIO II.

De causis Efficienti, Materiali, Formali, & Finali irregularitatis.

DISPVTATIO III.

DISPVTATIO IV.

TRACTATVS II.

De Irregularitate in particulari.

DISPVTATIO PRIMA.

DISPVTATIO II.

De Irregularitate ex defectu corporis proueniente. ibid.

R. Vt

DISPVTATIO III.

De Irregularitate ex defectu natalium, seu illegitimitate proueniente. ibid.

DISPVTATIO IV.

DISPVTATIO V.

DISPVTATIO VI.

R. Pro

DISPVTATIO VII.

De Irregularitate ex defectu lenitatis; seu ex homicidio iusto proueniente. ibid.

§. I. De Iudice.

§. II. *De Accusatore, & denunciatore in causa sanguinis.*

47 An

§. III. *De Teste, & Aduocato in causa sanguinis.* ibid.

DISPVTATIO VIII.

De Irregularitate proueniente ex delicto, ob bellum iniustum. ibid.

DISPVTATIO IX.

De Irregularitate quæ contrahitur à Medicis, Chirurgis, & ægrotorum infirmariis. ibid.

curran

DISPVTATIO X.

De Irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto directè volito. ibid

§. I. *De mandante homicidium, & ratum illud habente.* ibid.

R. Longè

§. II. *De consulente homicidium.*

§. III. *De Auxiliante, aut cooperante ad homicidium.*

77 An

§. IV. *De impediente homicidium.*

DISPVTATIO II.

DISPVTATIO XII.

R.Pro

6 An

DISPVTATIO XVIII.

De Irregularitate proueniente ex iteratione Baptismi, & aliorum Sacramentorum. ibid.

DISPVTATIO XIX.

De Irregularitate proueniente, ex illicita susceptione, & collatione Baptismi. ibid.

R. Pro

DISPVTATIO XX.

De Irregularitate, ex delicto malè accipiendi, & exercendi Ordines, contracta. ibid.

DISPVTATIO XX.

23 An

DISPVTATIO XXII.

DISPVTA

DISPVTATIO XXIII.

De Irregularitate ex violatione interdicti orta. ibid.

DISPVTATIO XXIV.

De Irregularitate ex crimine hæresis proueniente.

ex

DISPVTATIO XXV.

15 An

TRACTATVS III.

De Cessatione à diuinis.

DISPVTATIO I.

DISPVTATIO II.

De causa efficienti, formali, materiali, & finali cessationis. ibid.

Sed circa hanc difficultatem sit

DISPVTATIO III.

De Effectibus cessationis.

§. I. *De primo effectu cessationis, qui est, priuatio à diuinis Officiis.* ibid.

DISPVTATIO. IV.

TRACTATVS IV.

De degradatione & depositione.

DISPVTATIO VNICA.

TRACTATVS V.

De violatione seu de pollutione Ecclesiæ.

DISPVTATIO PRIMA.

DISPVTATIO II.

DISPVTATIO III.

TRACTATVS PRIMVS
DE IRREGVLARITATE.

TRACTANT de hæc materia D.Thomas *in Addit. qu.39.& in 4. dist. 25.qu.2.& 3.* & ibi Sotus,& alij Scholastici. Maiolus *in suo lib.de irregularit.* vbi refert triginta Authores, qui de illa scribunt. Henriquez *in Sum.lib.14.*Suarez *tom:5.de Censur.disp.40.& seqq.*Valentia *part.4.disp.7. q.19.*Sayrus *in Thesauro lib.6.& 7.*Ægidius *de Censur.disp.18.* Auila *de Censur.part.7.* Filliuc.*tract.19.*Bonac.*de Censur. à disp.7.* Bauny *de Censur.tract.11.* Hurtad.*de Censur.tract.de Irregularit.* Cornejo *in 3.p. S.Thomæ tract.de Irregularit.à quæst. 5.* Luysius Turrianus *de Censur.lib.8.* Agunt etiam Canonistæ *tit.de Homicidio,& alibi.* Nauar. *in Sum.cap.27. à n.191.* Couarruuias *in Clemen. Si furiosus. de Homicid.* Villalobos *tom.1.Sum.tract.12.*Machado *tom.1.lib.1.part.3.tract.15.* Diana *part.4.tract.2.*& alibi. Tolet.*lib.1.Sum.à cap.52.*Reginald.*lib.30. tract.2.*Pellizziarius *tom.2.tract.7.à cap.5.* Summistæ verb. *Irregularit.* Palao *tom.6.à disp.6.* Gibalinus *tom. de Irregularit. per sex capita.* & alij in decursu tractatus citandi.

DISPVTATIO PRIMA.

De Natura, & Quidditate Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

Vndenam Irregularitas dicatur?

RESPONDEO dicendum, quod Irregularis dicitur, qui est sine regula: & Irregularitas, id à quo formaliter quis dicitur Irregularis. Desumitur enim ab, i, quod est *sine & à regula.* Significat ergo hæc vox, quodcunque impedimentum, ratione cuius homo fit incapax illius gradus, qui est communis aliis, ita vt extra regulam generalem ab Ecclesia præscriptam, fiat. Sic Suarez, Auila, Pelizzar. Filliuc. Bonac. Cornejo, citati.

QVÆSTIO II.

Quid sit Irregularitas?

RESPONDEO dicendum: quod est, *Inhabilitas, seu impedimentum Ecclesiasticum, iure canonico introductum, ex se, directè, ac primario impediens perceptionem Ordinum, & indirectè, & consequenter eorum vsum.* Sic communis Doctor. quoad rem ipsam, licèt verbis differant. Suarez *disp.40. sect. 1. num. 2.* Filliuc. *tract. 19. cap. 1. quæst. 1. num.2.* Auila *part. 7. disp. 1. dub. 1. concl. 1.* Hurtad. *diff. 1.* Bonac. *disp. 7. quæst. 1. punct. 1. num. 2.* Nauarr. Villalob. Machad. & alij.

QVÆSTIO III.

Quotuplex sit Irregularitas?

RESPONDEO dicendum, quod Irregularitas diuiditur, *Primò*, in irregularitatem, quæ prouenit ex defectu, & in irregularitatem, quæ prouenit ex delicto. Rursus Irregularitas, quæ prouenit ex defectu subdiuiditur in multas species. Nam *prima* prouenit ex defectu animi. *Secunda*, ex defectu corporis. *Tertia*, ex defectu natalium. *Quarta* ex defectu ætatis, & libertatis. *Quinta* ex defectu ex Sacramento, *Sexta* ex defectu lenitatis. Deinde Irregularitas quæ prouenit ex delicto, etiam subdiuiditur in multas species. Nam *Prima* oritur ex iteratione Baptismi. *Secunda* ex indebita susceptione, vel vsu Ordinis. *Tertia* ex actu infidelitatis, aut hæresis. *Quarta* ex infamia. *Quinta* ex homicidio illicitè patrato.

Secundò principaliter diuiditur Irregularitas, in totalem & partialem. Totalis est illa, quæ priuat omni Ordine suspiciendo, & suscepti exercitio: qualis est illa, quæ oritur ex bigamia, & homicidio. Partialis verò est illa, quæ priuat aliquo Ordine tantum, vel ex parte temporis, nempe pro tali ætate; vt ætas viginti annorum priuat tantum Ordine maiori, non minori: vel ex parte defectus; quia priuat ascensu ad superiores Ordines, non autem executione Ordinis iam suscepti *cap.2. de Cler.non ordin.* cap. *de his 3. dist. 50.* & alibi. Legantur Suarez *disp.40.*

disp. 40. *sect.* 3. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 1. *quaest.* 3. Bonacina *disp.* 7. *quaest.* 1. *punct.* 1. *num.* 6. & Bauny *tract.* 11. *quaest.* 8. & alij.

QVÆSTIO IV.

An aliqua Irregularitas sit iure diuino introducta?

AFfirmarunt olim quidam, existimantes irregularitatem ortam ex bigamia esse introductam iure diuino, iuxta illud Pauli 1. *ad Timoth.* 3. dicentis *Episcopum debere esse, vnius vxoris virum.* Et irregularitatem ex homicidio, ex illo; *Non aedificabis mihi templum, quia vir sanguinum es,* 2. *Reg.* 7. Ita Abbas *in cap. Sicut dignum, de Homic. n.* 12. & Socin. *in cap. Ad audientiam, de homic. num.* 6. Et insinuat Palud. *dist.* 25. *quaest.* 3. *num.* 14. dum ait: Petrum, & Paulum fuisse irregulares, ex homicidio, & mutilatione, Christum tamen cum eis dispensasse. Citat etiam Cornejo pro hac parte Nauarrum *in cap. Ad audientiam. cit.* Sed falsò omnino. Vnde,

Tanquam certum, Respondeo nullam esse irregularitatem diuino iure, aut naturali, introductam; sed omnem esse impositam iure Canonico; & Ecclesiastico. Probatur ex cap. *Is qui, de sentent. excom. in* 6. vbi expressè dicitur, nullam irregularitatem incurri, nisi in casibus à iure expressis; per *ius* autem, intelligitur ius canonicum: ergo nec iure diuino, nec naturali incurritur aliqua irregularitas. Nec loco Pauli aliud probatur, quàm quod irregularitas bigami inducta fuerit à tempore Apostolorum, non ex diuino praecepto, sed ipsorum Apostolorum, atque adeo Ecclesiastico, vt benè docet Bellarm. *lib.* 1. *de Cler. cap.* 23. Sic ille. Et anteà Nauarr. *cap.* 27. *n.* 191. Ad locum autem desumptum ex lib. Reg. dicendum est, (quidquid alij dicant) non ideo prohibitum fuisse Dauidi templum aedificare, quia aliqua lege prohibitum esset, humanum bellatorem templum aedificare, aut inseruire eius ministeriis; sed, vt eo exemplo ostenderetur, quàm grata sit Deo pax. Sic Suarez *disp.* 40 *sect.* 4. *n.* 2. dicens, hanc sententiam esse certam & communem Theologorum *in* 4. *dist.* 25. & Canonistarum *in cap. Ad audientiam. de homic.* & in cap. *Is qui, de sent. excomm. in* 6. Nauar. *loc. cit.* Couarru. *in Clemen.* 1. *de Homic.* 1. *part. in princ.* legatur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 1. Cornejo *de Irregular. disp.* 2. *dub.* 1. Luysius *lib.* 7. *disp.* 57. *dub.* 3. Gibalin. *de Irregularit. cap.* 2. *q.* 1. *n.* 3. *pag.* 11. Pelizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5 *sect.* 1. *n.* 4

QVÆSTIO V.

An Irregularitas incurratur aliquando, in casu à iure non expresso?

AFfirmandum videtur. Quia iterationi Confirmationis, & Ordinis, est annexa irregularitas; sicut annexa in iure, iterationi Baptismi: at illa irregularitas non est expressa in iure: ergo. Ita docet ex S. Anton. Nauarr. *cap.* 27. *nu.* 247. Castro *de lege poenali lib.* 1. *cap.* 7. *docum.* 3. His fauet Layman citandus infra *quaest.* 14 quam vide.

Sed longè multo probabilius Respondeo dicendum, quod irregularitas nunquam incurratur nisi in casibus à iure expressis, & determinatis. Quia id habetur expressè in cap. *Is qui, de sent. excom. in* 6. ibi: *Cum non sit expressum in iure,* & Ratio est. Nam irregularitas, solùm est inducta Canonico iure, vt nuper est habitum: ergo consequens est, vt nulla alia sit irregularitas, nisi illa, quae eodem iure exprimitur. Nec, vt irregularitas contrahatur, est satis, quod in simili casu, vt vult Nauarr. posita sit, sed necesse est, vt in propria specie talis causae, vel delicti, lata sit: quoniam quod solùm per argumentum à simili elicitur, non potest dici, in iure expressum. Vnde neganda est maior argumenti Nauarri; quia in tota hac materia non valet argumentum à simili, & ideo, nec hoc nempe, iterationi Confirmationis, & Ordinis. Sic Hostiens. Panormit. Ioan. And. Tiraquell. Couar. quos citat, & sequitur Suarez *disp.* 40 *sect.* 4. *num.* 15. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 2. *nu.* 4. Scotus *dist.* 7. *in* 4. *q. vltim.* Luysius *lib.* 7. *disp.* 57. *dub.* 3. *in fine* Hurtad, *disp.* 1. *de Irregularit. diff.* 3. Cornejo *disp.* 1. *dub.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 2. *q.* 2 *n.* 35. Bonac. *disp.* 7. *de Censur. q.* 1. *punct.* 2. *num.* 4. Palao *tom.* 6. *disp.* 6. *punct* 2. *num.* 1. Gibalin. *cap.* 2. *quaest.* 1. *n.* 4. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *n.* 5.

QVÆSTIO VI.

An Omnis Irregularitas sit à iure, nulla ab homine?

NEgarunt apud Suarium, Scotus, Gabriel, & alij existimantes irregularitatem, posse infligi à Iudice, secundum iura.

Sed, vt certum, Respondeo omnem irregularitatem esse à iure, nullam esse, neque posse esse ab homine, de lege ordinaria. Probatur ex dictis. Quia nulla incurritur irregularitas, nisi in iure sit expressa; ergo omnis est à iure; nulla imponitur ab homine. Dixi; *nec posse imponi ab homine de lege ordinaria:* quia de lege extraordinaria, aut de plenitude potestatis, haud dubium est, quin à Pontifice imponi possit, (cum sit suprà ius Canonicum) aut à Concilio generali: non verò ab Episcopo, aut ab Archiepiscopo, aut ab aliis Praelatis Papâ inferioribus, vt *disp.* 2. dicemus. Sic communis Sotus *in* 4. *dist.* 22. *art.* 1. *q.* 3. Suarez *disp.* 40. *sect.* 4. *n.* 3. vt leges apud Petrum Cornejo) & penes illum, Ledesma, Castro, Nauarrus, Couarru. & Villadiego. Cornejo *disp.* 2. *dub.* 2. Bonac. *loc. cit. num* 1. Lublinus *verb. Irregularitas, n.* 1. Auila *p.* 7. *disp.* 1. *dub.* 3. Palao *loc. cit. n.* 2. Gibalin, *cap.* 2. *q.* 1. *n.* 6. *pag.* 13. Pellizzarius *loc. cit. n.* 4.

QVÆSTIO VII.

An ad incurrendam irregularitatem ex delicto ortam, requiratur peccatum mortale?

NEgant quidam DD. existimantes, sufficere peccatum veniale ad incurrendam dictam irregularitatem. Quia excommunicatio minor, non est minor poena, quàm irregularitas; siquidem priuat receptione omnium Sacramentorum: at sic est, quod illa incurritur ob peccatum veniale, vt habitum est, *tract.* 1. *de Censur.* ergo & haec potest incurri. Ita Caiet. *verb. irregularitas, &* 2. 2. *quaest.* 64. *art.* 8. Siluest. *v. Ebrietas. q.* 4. Armilla, *verb Irregularitas, n.* 14. Corduba *lib.* 2. *quaest. q.* 26. Molina *tract.* 3. *disp.* 77. Castro *lib.* 1. *de leg. poen. cap.* 5. *docum.* 4. Manuel 1. *tom. sum.* 2. *edit. cap.* 175. *n.* 5.

Sed longè multo probabilius Respondeo dicendum, quod ad incurrendam irregularitatem ortam ex delicto, necessariò requiratur culpa mortalis, nec venialis sufficiat. Quia poena debet proportionari delicto, cap. *Felicis de poen. in* 6. at sic est, quod irregularitas, quae ob delictum incurritur est poena grauissima, cum priuet vsu Ordinum, quos habet, & promotione ad altiores: ergo non debet incurri, nisi ob grauem culpam. Confirmatur. Quia de facto nulla irregularitas est imposita in iure, nisi pro culpa

morta

mortali: ergo vt illa incurratur, hæc prærequiritur. Sic Sotus *lib* 5. *de iust. quæst.* 1. *art.* 9. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 249. 251. & 253. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. Suar. *disp.* 40. *sect.* 3. *n.* 17 (non 19. vt offendes apud Bonacinam) Auila *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 3. Sanchez *lib.* 9. *de Matrim. disp.* 31. *num.* 29. & penes illum, etiam Nauarra *lib.* 2. *de Restit. cap.* 1. *dub.* 6. *n.* 61. Manuel *tom.* 2. *sum.* 2 *edit. cap* 67. *n* 1. Barthol. de Ledesma, *dub.* 5 *de excomm. concl.* 1. *col.* 994. Bannez 2. 2. *q.* 64. *art.* 8. *de irregul. part.* 2. *dub.* 2. *fol.* 371. Salon *eod. art.* 8. Ludou. Lopez 2. *p. instruct. cap.* 13. *de excom. ad finem in solut. ad* 3. & Sà *verb. irregularitas cap.* 1. *vers. Ad irregularitatem ex delicto.* His addi possunt Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 1. *q.* 8. *num.* 24. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 2. *n.* 13. & *dub.* 4 *n.* 27. Reginald. *lib.* 30. *n.* 201. Bonac. *disp.* 7. *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 1. Palao *tom* 6. *disp.* 6. *punct.* 3. *n* 2 Baldellus 1. *p. Theolog. moral. lib.* 5. *disp.* 23. *num.* 6. Diana *p.* 3. *tract.* 6. *resol.* 51. Pellizzar. *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *quæst.* 6. *num.* 8.

Nec obstat argumentum contrariorum, nam illi optimè respondet Sanchez ex Nauarro, dicens, excommunicationem minorem esse secundum quid grauiorem pœnam, quàm irregularitas, sed simpliciter minus grauem; quia, videlicet, illa est medicinalis, & facilè tollitur; hæc autem, non nisi per Pontificiam dispensationem, priuatque Ordinum ministerio eorumque habilitate. Legantur dicta à nobis *tract. de suspens. disp.* 2. *q.* 9.

QVÆSTIO VIII.

An saltem Papa, possit imponere Irregularitatem absolutè, pro culpa veniali?

AFfirmant, apud Bonacinam (præter Doctores citatos pro prima sententia quæstionis præcedentis, Suarez *disp.* 40. *sect.* 3. *num.* 17. Auila *loc. cit. concl.* 2. Filliuc. *num.* 24. & Ægidius *dub.* 2 *num.* 14. Sed certè ex his autoribus, solus Auila hanc partem docet. Nam Ægidius *loc. cit. num.* 13. absolutè docet ex Suario *loc. cit.* non posse Pontificem purè ob peccatum veniale ferre irregularitatem, quia alias pœna superaret delictum, quod iniquum est. Sic ille, quamuis, *n.* 14. in alio sensu id concedat. Idem tenet Filliuc. Quare.

Probabilius Respondeo nec Pontificem posse imponere absolutam irregularitatem, purè ob peccatum veniale. Quia vt diximus, tunc pœna superaret delictum, quod est iniquum. Sic Suarez, Filliuc. Ægidius *loc. cit.* & Bonac. *loc. cit. num.* 2. quamuis dicat oppositum esse valde probabile. Palao, *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO IX.

An Irregularitas, quæ oritur ex delicto, incurratur per delictum internum: v. g. ob intentationem recipiendi Ordines in excommunicatione; aut occidendi aliquem, &c.

AFfirmandum videtur. Quia in quibusdam Bullis, & priuilegiis conceditur facultas absoluendi ab irregularitate mentali: ergo signum est, quod incurri possit per actum internum. Et ideo ita tenent Glossa *in cap. Perniciosè, de Pœnitent. dist.* 1. & alij plures Doctores citati à nobis. *tract. de Censur. in comm. disp.* 8. *quæst.* 3.

Sed longè multo verius, multóque probabilius, Respondeo Non incurri per delictum internum. Quia de facto nullum est ius Ecclesiasticum, quo feratur irregularitas ob delictum, aut actum internum: Imò nec potest ferri, eo quod actus internus non subiacet potestati Ecclesiæ, vt constat *ex dictis de censur. in commun. disp.* 8. *quæst.* 3. Sic Suarez *disput.* 40. *sect.* 3. *à num.* 6. & penes illum, D. Thomas 1. 2. *quæst.* 20. *art.* 5. *ad* 4 D. Anton. Sotus, Ledesma, Corduba, Nauarrus, Couarruu. Villadiego, Siluest. & alij. Henriquez. *lib.* 14. *cap.* 3. *n.* 2. Auila *part.* 7. *disput.* 2 *dub.* 1. Bonac. *punct.* 3. *num.* 5. 6. & 7. Hurtad. *diff.* 2. & alij plurimi, quos in simili retulimus *disp.* 8. *cit. quæst.* 3. Quibus nouissimè addo strum Palaum *tom.* 6. *disput.* 6. *punct.* 3. *num.* 1. & Pellizzarium *loc. cit.*

Nec obstat argumentum contra factum. Respondeo enim, quod ibi, per irregularitatem mentalem, intelligitur irregularitas, quæ prouenit ab actu exteriori, occulto tamen, ita vt non possit in iudicio probari, de quo actu statim.

QVÆSTIO X.

An Irregularitas, quæ oritur ex delicto, incurratur saltem per delictum, aut actum occultum per accidens, ita vt probari non possit?

NEgant adhuc Glossa *in cap vltim. de tempor ordin.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 1. *de lege pœnali cap. vltim.* dicentes, non incurri per talem actum, irregularitatem, præterquam in homicidio. Horum sententiam non carere probabilitate, nouissimè defendit Bauny *tract. de irregularit. quæst.* 3. *Assert.* 4. *pag.* 447.

Sed, vt certum, Respondeo incurri. *Primo.* Quia Concil. Trident. *sess.* 14. *de reformat. cap.* 7. expresè ait, quod homicidium etiam occultum, inhabilita ad Ordines? propter quam decisionem Castro *in edit.* 2 mutauit sententiam, quantum ad homicidium. Sed (vt bene Auila) si vidisset decisionem aliam eiusdem Concilij in *sess.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* factam post duos ferè annos post septimam sessionem, generaliter mutasset sententiam. Nam in *dict. cap.* 6. datur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepto homicidio voluntario: ergo.

Secundo. Quia delictum occultum per accidens, quantum est ex se, subiacet iudicio Ecclesiæ: ergo potest puniri pœna irregularitatis ab Ecclesia: sicut de facto punitur, vt constat ex dictis. Sic Nauarr. *cap.* 27. *num* 294. Suarez *loc. cit.* Auila *loc. cit. dub.* 2. Bonac. & Hurtad. *loc. cit.* & alij adducti à nobis in simili loquendo *de censur. in comm. disput.* 8. *quæst.* 4. Quibus addi possunt Palao *loc. cit punct.* 3. *num.* 1. vers. *Quocirca*, & alij penes ipsum, Pellizzarius *loc cit. quæst.* 7. *num.* 10. Diana *part.* 7. *tract.* 11. *resol.* 48.

QVÆSTIO XI.

An ad incurrendam Irregularitatem, requiratur, vt actus per quem incurritur, sit non solum exterior, sed etiam completus, & consummatus?

REspondeo, Requiri. Quia lex non fert irregularitatem de facto, nisi sub hac conditione, nempe, vt actus sit exterior, completus, & consummatus. Ex quo constat, quod ad incurrendam irregularitatem, quæ fertur propter homicidium, vel mutilationem, non sufficiat intentionem, aut volitionem occidendi, aut mutilandi, nec conatum ponere, aut vulnera lethalia infligere, nisi mors sequatur, etiamsi contingat per miraculum impediri, vt infra

infra. Sic communis. Suarez *disp.* 40. *sect.* 3. *n.* 13. Hugolin. *cap.* 14. §. 1. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3 *n.* 7. & 8. (non *n.* 2. vt leges apud Bonac.) Auila *part.* 7. *disp.* 2. *concl.* 2. Valentia *tom.* 4. *disp.* 3. *quaest.* 19. *punct.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 1. *quaest.* 5. *&* 6. *num.* 14. *& sequent.* Medina *in summ. lib.* 1. *cap.* 11. §. 11. (non *cap.* 10. §. 10. vt citat Auila) Ægidius *disp.* 18. *dub.* 2. *num.* 11. Bonac. *disp.* 7. *q.* 1. *punct.* 3. *à n.* 5. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 2. *num.* 8. Palao *tom.* 6. *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 1. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 4. *n* 2. & Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 6. *n.* 8. legantur dicta à nobis *tract.* 1. *de censur. in comm. disp.* 8. *q.* 8.

QVÆSTIO XII.

An saltem incurrat Irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, vulnera de se lethalia inflixit; tamẽ diligẽti, aut miraculosa curatione, mors non est illi secuta?

Affirmant in hoc casu irregularitatem incurrere ob talem conatum, ex defectu leuitatis, Maiolus *lib.* 5. *de irregul. cap.* 48. *à num.* 3. *&* §. 2. *in princip. cum Specul.* Hugolin. *cap. Si quis post.* Glossa cum Ioan. Andrea, *cap. Periculosè, de Pœnit. dist.* 1. Vercell. *sum. Confessor. lib.* 2. *tit* 1. *q.* 23. Supplem. *verb. Irregularitas.* Thom. Fastol. *decis.* 14. & refert decisum fuisse in Rota. Quos omnes pro hac parte citat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *n.* 8. *lit. V.*

Sed ex dictis longè multò probabilius Respondeo Nec illum adhuc irregularitatem incurrere. Quia reuera non est sequutus effectus, nempe occisio, aut mutilatio, propter quas lata est irregularitas. Sic Sotus *lib.* 5. *de Iust. quaest.* 1. *art.* 1. Henriquez *num.* 8. *cit.* Suarez, Auila, & Bonac. *locis citatis.* Et nos latiùs infra *tract.* 2. *disp.* 13. *quaest.* 6.

QVÆSTIO XIII.

An ad incurrendam irregularitatem ex delicto prouenientem, debeat interuenire dolus, seu contemptus legis?

Affirmant (apud Palaum, *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 2. *in fine*) Panormit. *in cap. Pastoralis,* §. *verum, de Appellat. num.* 15. Dominic. *in cap. Solet. & cap. Is, qui, de Sent. excomm. in* 6. Felinus *in cap. Rodulphus, de Rescrip. n.* 43. & Nauarr. *in cap. Accepta, de Restit. spoliat. ad opposit.* 8. *n.* 84. & Man. *cap.* 27. *n.* 252. vbi prædictos authores refert ibi: Tum quia (*irregularitas, subintellige*) sine contemptu non incurritur, dicente Panormit. (*loc. nuper. cit.*) quod est pœna contemptus: quod ipsum dixit Dominic. & Felin. &c. Ita Nauarr. cuius sententiam nouissimè sequitur Baldellus, *part.* 1. *lib.* 1. *disp.* 29. *num.* 7.

Sed omnino oppositum Respondeo dicendum. Quia ignorantia affectata, crassa, aut supina non excusat quem ab irregularitate: vt docet Auila *p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 7. *concl.* 1. citans Villadiego *cap.* 2. & Nauarrum *cap.* 27. *num.* 241. (sed hunc malè; nam ibi nil dicit de hac re) at sic est, quod vbi adest ignorantia legis; verè abest contemptus illius; ergo. Sic *Villalob.* tract. 21. diffic. 4. n. 5. His verbis: *Para incurrir la irregularidad basta, que el acto sea peccado mortal, aunque no aya menosprecio de la ley; como consta de vn texto* (videlicet, cap. 1. de Ordinato ab Episcop. qui renun. Episc.) *donde se dize, que basta ignorantia crassa, i supina: i cierta cosa es, que donde ay essa ignorancia, no se halla el menosprecio de la ley de que vamos hablando.* Sic ille. Auila etiam cum communi *concl.* 2. vbi explicat authores primæ sententiæ, dicendo, quod illi accipiunt dolum, pro culpa lata.

QVÆSTIO XIV.

An Irregularitates introductæ, sine iure expresso, per consensum Doctorum, vim habeant?

Affirmat expresè Paulus Layman. *lib.* 5. *part.* 5. *tract.* 5. *c.* 1. *n.* 6. *fol. mihi* 167. his verbis: Quamuis negari non posse videtur, quasdam irregularitates sine iure expresso, per Doctorum ita opinantium auctoritatem introductas, atque diuturna Ecclesiæ consuetudine firmatas fuisse, quæ non minus, quam aliæ censuræ vim obtinere debent: tum quia consensus Doctorum, & Ecclesiarum consuetudo optima est sacrorum Canonum, & antiquæ obseruationis interpres: tum quia vniuersim verum est, quod consuetudo per tacitum consensum sit constitutiua iuris; etsi lex scripta desideretur. Hæc Layman. Cuius sententiam sequitur Bauny *de Censuris tract.* 11. *q.* 3. *p.* 446. & dicit probabilem Diana *par.* 8. *tract.* 7. *resol.* 28.

Sed, vt certum ferè Respondetur: Minimè habere vim. Quia vt certum ferè supponunt communiter Doctores, ex expresso iure, *cap. Is qui, de sent. excõm. in* 6. non incurri irregularitatem, in iure non expressam; contra quod ius, nec consuetudo, aut auctoritas Doctorum, præualere valet. Sic *Machado* lib. 1. part. 3. tract. 15. docum. 1. n. 5. ibi: *Con todo esse, es comun dotrina, i casi recebida de todos, fundada en derecho expresso, que no se deue admitir irregularidad, que no estubiere expressa en el; ni por sola la authoridad de los Doctores que la introduzen; ni por auerla admitido la costumbre; ni porque en el derecho la aya, i se incurra en caso menor ò semejante.* Sic ille. Ex Suario *disp.* 40. *sect.* 5. *&* 9. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 194. *fine.* Barbosa *in collect. ad dictum cap. Is qui,* Bonac. *q.* 1. *punct.* 2. *n.* 3. Diana *loc. cit.* & alij quos ex parte sequitur Gibalinus *cap.* 2. *q.* 1. *consectar.* 4. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 1. *q.* 4. *n.* 5. legantur dicta supra *quaest.* 5.

QVÆSTIO XV.

An incurratur Irregularitas, quando non est certum, sed solùm dubium, quod in iure, ob tale factum, irregularitas imposita sit?

Affirmant plures DD. Incurrere quẽ irregularitatem in foro conscientiæ, non autem in externo, in præassignato dubio iuris. Quia, inquiunt, in foro conscientiæ, semper quis videtur obligatus in dubiis tutiorem partem sequi; *cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, de Homicid.* At in foro externo dum delictum non probatur, reus absoluendus est, quia in iure est constitutum, quod vbi partium iura obscura sunt, fauendum sit reo potiùs quam actori: ergo. Ita Nauarr. *cap.* 27. *n.* 193. Philiarcus *de offic. sacerd. tom.* 1. *part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 6. *notab.* 2. Cardin. *cap. Ad audientiam, cit. n.* 77. Ledesma 2. *p.* 4. *q.* 26. *art.* 2. Hostiens. Ioan. Andr. Anton. Ancharan. Ananias, Siluest. Tabiena, & alij, quos citat Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 10. *num.* 39.

Affirmant deinde alij absolutè, & sine distinctione, docentes in tali dubio iuris incurri irregularitatem tam in foro conscientiæ, quàm in externo, hoc est tam ad effectum quærendi dispensationem, & abstinendi ab Ordinum vsu: quàm ad effectum, vt Iudex, vt irregularem talẽ comdemnet. Quia, inquiunt hoc deducitur *ex cap. Ad audientiam, cit.* Ita apud Palaum *disp.* 6. *punct.* 3. *n.* 6. Nauarr. *cap. Si quis autem, de Pœnit. n.* 53. Couarru. *in Clem. Si furiosus, n.* 3. Suar. *disp.* 40. *sect.* 6. *n.* 1. Auila *p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 5. *concl.* 1.

Henriq.

Henriq. *lib.* 14. *c.* 3. & 4. Vasq. 1. 2. *q.* 19. *art.* 6. *disp.* 65. *cap.* 3. *&* *disp.* 66. *c.* 1. Salas 1. 2. *tract.* 8. *disp. vnica, sect.* 19 *n.* 170. & Gasp. Hurt. *de Irregularit. diff.* 3. *&* 4. Sed certè ex his Doctoribus malè citat pro hac parte Suarium, Auilam, Couarru. & Salas, vt infra citar. etiam Stephanus Bauny pro hac eadem parte, vltra Auilam *loc. cit.* Ægidium (sic lege, non *Angelum*) de Coninch. *disp.* 18. *de irregularit. dub.* 1. Comitolum *lib.* 6. *Respons. q.* 57. & Henriq. *loc. cit. n.* 1. sed an omnes benè, statim videbis. Tenent tamen illam Garcias *de benef. part.* 7. *n.* 21.

Sed probabiliùs Respondeo: In dubio iuris, neminem esse censendum irregularem, nec in foro externo, nec in foro conscientiæ. Itaque quando non constat irregularitatem esse statutam iure, aut quando quis post debitam diligentiam factam, dubitat an tali facto sit imposita irregularitas, nullo modo se reputare debet irregularem. Quia vt constat, *ex cap. Is qui, cit.* quando ius est apparens, aut simile, non sufficit ad irregularitatem inducendam, eo quod non sit expressa in iure: ergo à fortiori non sufficiet, quando totum ius est dubium. Sic Sanch. *lib.* 1. *sum. cap.* 10. *n.* 42. & penes ipsum Nauarr. *cap. si quis autem, cit. à n.* 36. *vsque ad* 40. Couarru. apertis verbis, *cap. Si furiosus, cit. n.* 3. Plaza *de delictis cap.* 12. *n.* 11. Flores de Mena *lib.* 1. *q.* 9. *n.* 18. Sayrus *tom.* 1. *lib.* 6. *c.* 2. *n.* 16. *& in Claui reg. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 23. *&* 24. Lud. Lop. 2. *p. instruct. vbi de irregular. c.* 22. Azor. *tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 19. *q.* 10. *&* 11. Suarez *tom.* 5. *disp.* 40. *sect.* 5. *n.* 18. *&* 19. & *sect.* 6. *à n.* 1. Salas *loc. cit.* à Palao *num.* 170. 171. 176. *&* 177. *& sect.* 18. *n.* 168. Rebell. *de iust.* 2. *p. lib.* 1. *q.* 3. *sect.* 2. *n.* 13. & Valentia 4. *p. disp.* 7. *q.* 19. *punct.* 2. *notab.* 3. Quibus addi possunt Molina *tract.* 3. *de iust. disp.* 67. *n.* 5. Ægidius *disp.* 18. *cit.* à Bauny *dub.* 2. *n.* 11. Auila etiam *p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 4. Quos simul cum Suario, iterum pro hac parte citat, ac sequitur Palaus *punct.* 3. *cit. n.* 7. Bonacina etiam *q.* 1. *de Irregularitat. punct.* 5. *n.* 3. Qui & citat Nauarrum in Man. *cap.* 17. *n.* 198. Auilam *loc. cit. dub.* 5. *concl.* 5. Reginaldum *n.* 3. Filliucium *cap.* 2. *quæs.* 4. Toletum *lib.* 1. *cap.* 17. Sà *verb. Irregularitas n.* 4. & alij. Sic rursus Basseus, *v. Irregularitas* 1. *n.* 9. Bauny *tract.* 11. *de irregularit. q.* 4. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 52. Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 15. *docum.* 3. *n.* 5. Cornejo *in* 3. *p. disp.* 1. *de Irregularitate dub.* 2. Villalobos 1. *p. sum. tract.* 2. *diffic.* 22. *n.* 1. Qui benè citat pro hac parte Henriq. *eod. lib.* 14. *cap.* 3. *&* 4. quem pro oppositâ citat Palaus. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *quæst.* 17. *num.* 23. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An in dubio facti homicidij; hoc est, an quando quis dubitat an homicidium perpetrauerit sua actione, consilio, vel fauore; tunc, tam in foro interno, quàm externo, iudicari debeat irregularis?

NEgat ex parte, apud Palaum, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 3. *&* 4. *& cap.* 15 *num.* 3. existimans, adhuc in præassignato dubio facti homicidij, neminem se irregularem reputare debere, quousque sententia iudicis accedat. Id sentire Henriquez, ait Palaus *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 4. Sed non benè. Quia ille, saltem in speciali casu aborsus casualis, quando quis dubitat an fœtus esset masculus, etiam animatus: & generaliter in casu secuti homicidij, aut mutilationis, in casu quo quis dabat operam rei illicitæ, oppositum sentit; cùm explessè dicat, quod prædictus debet in dubio abstinere, tanquam irregularis, saltem interim dum per diligentias causa discutitur. Legatur ipse Henriq. ibid. *in glossa lit. G.* Addit rursus Palaus, hanc negatiuam sententiam reputare probabilem Couarru. *Clemen. Si furiosus* 2. *p* §. 2. *n.* 5. & in eandem declinare Suarium *disp.* 40. *n.* 10. nec dissentire Salas 1. 2. *q.* 21. *disp. vnica sect.* 6. *n.* 70. *&* Rebellum *de obligat. iust.* referre multos neothericos ita sentire.

Sed vt mihi certum ferè, Respondeo: In præassignato casu dubij facti homicidij, debere se ita dubitantem, iudicare in conscientiæ foro irregularem, & etiam in foro externo, vt talem habendum, & iudicandum, quoad effectum abstinendi ab vsu Ordinum & quærendi dispensationem. Quià mihi certum est ferè, ita esse decisum *in cap. ad audientiam, & cap. Significasti, de homicid* vbi habetur clarè, in dubio facti homicidij, obligationem esse à celebratione abstinere: & sic dubitantem tanquam irregularem habendum esse. Id namque Pontifices, ob periculum specialis indecentiæ, si postea innotesceret homicidam ad sacri Altaris ministerium accessisse, ei in tali dubio, ab Ordinum abstinendum vsu sanxere.

Sic docent Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 10. *n.* 4. Nauarr. Couarru. Plaza, Mena, Sayrus, Ludou. Lopez, Azor, Suarez, Rebellus, & Valentia. Auila, etiam Molina, & Ægidius, Bonacin. Reginald. Bauny, Palao, & alij citati supr. *quæst. antecedenti.* & est communis. An verò idem sit dicendum in casu specialis aborsus, quando quis dubitat, an fœtus sit animatus, dicemus infra *disp.* 14. *quæst* 10.

QVÆSTIO XVII.

An etiam iudicandus sit irregularis, qui vtrum mutilauerit dubius est, animique anceps?

AFfirmant etiam plures Doctores. Quia in materia irregularitatis æquiparantur homicida, & mutilator: imò *in cap. Si quis absciderit, dist.* 55. mutilator dicitur homicida, & non incongruè, cum mutilatio sit quædam partialis occisio, nempè membri. Ita sentiunt Glossa *in Clemen. si furiosus, verb. Mutilet, de homicid.* & ibi Couarru. 2. *p* § *vnico num.* 2. Rosella *homicidium* 4. *num.* 1. Angel. *homicidium* 5. *num.* 3. Siluester *homicidium* 3. *q.* 4. *dicto* 1. Tabiena, *Irregularitas* 1. *n.* 5. Armilla *eod. verb. num.* 4. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 206. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *n.* 4 *& cap.* 14. *n.* 1. quos omnes pro hac parte refert Sanchez mox citandus.

Sed probabiliùs Respondeo: Talem non esse iudicandum irregularem. Quia mutilatio non est propriè homicidium, sed impropriè: at sic est, quod iure, in solo dubio facti homicidij statuitur irregularitas: ergo non est ad mutilationem dubiam extendenda, cùm odia potiùs restringenda sunt. Sic Sanchez *lib.* 1. *sum. c.* 10. *n.* 49 Suar. *tom.* 5. *disp.* 40. *sect.* 5. *n.* 14. Filliuc. *tract.* 19. *c.* 2. *n.* 47. Bonac. *q.* 1. *de Irregularit. punct.* 5. *n.* 4. Bauny *de Irregularit. q.* 4. *col.* 3. *pag.* 449 Castro Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 3. *in fine.* Barbosa *in cap. Ad audientiam, cit. n.* 4. Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tr.* 15 *n.* 8. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. q.* 1. *consectar.* 5 *num.* 24. *pag.* 131. & alij.

QVÆSTIO. XVIII.

An, non solum, quando quis dubitat de facto homicidij, sed etiam quando dubitat de facto aliorum delictorum, quibus adiuncta est irregularitas, se debeat, in vtroque foro gerere pro irregulari?

AFfirmant quàm plures DD. Quia Pontifices in dubio facti homicidij, quemlibet reputandum esse

esse irregularem affirmant, nixi illi principio *in dubiis tutior pars est eligenda*: at hoc principium æquè in omnibus aliis delictis, quibus adiuncta est irregularitas procedit; vt constat: ergo. Ita apud Sanchez, sentiunt Panormitan. *in cap. Ad audientiam, cit. n. 2.* Marianus, & Socinus Senior, Rossell. *verb. dubium, num. vnico,* Angel. *n. 2.* & ibi Siluest. *q. 4. n. 7.* Tabiena *q. 2. n. 3.* Vasquez 1. 2. *q. 19. art. 6. disp. 65. cap. 3. num. 9. & 13. & disp. 66. cap. 1.* Azor. *tom. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10.* & Couartuuias, Lopez, Valentia, & Mena *loc. cit. sup. quæst. 15.* Hurtad. *disp. 15. disp. 1. de Irregularit. diff. 4. n. 19.* Luysius Turrianus, & alij.

Sed probabiliùs Respondeo in aliis casibus præter dubium homicidij, neminem esse irregularem censendum. Vnde qui dubitat, v. g. an sit legitimus, non debet se gerere tanquam irregularem, & ideo potest ordinari, si placet. Ratio huius responsionis est: quia, vt constat *ex cap. Is qui, de sent. excomm. in 6.* nullo modo contrahitur irregularitas, nisi in casibus à iure expressis: at in iure non est expressum in dubio facti, vltra casum homicidij irregularitatem incurri: ergo asserenda non est. *Confirmatur* Quia in pœnis mitior pars est amplectenda: at sic est, quod hæc est mitior, ac suauior: ergo. Sic Nauarrus *cap. si quis autem, num. 41. de pænit. dist. 7.* Suarez *tom. 5. in 3. p. disp. 40. sect. 6. à num. 9.* & Salas 1. 2. *q. 21. tract. 8. disp. vnica sect. 18. num. 168.* quos citat & sequitur Sanchez *lib. 1. sum. cap. 10. num. 48.* Quibus addi possunt Auila *part. 7. disp. 2. dub. 5. concl. 2.* Ægidius *disp. 18. dub. 2. num. 22.* Henriquez *lib. 14. cap. 3.* (non 13. vt offendes apud Dianam) *num. 4. lit. I.* Bonac. *de Irregul. quæst. 1. punct. 5. num. 3.* Filliuc. *loc. cit.* Palaus *disp. 6. punct. 3. n. 9.* Malderus 1. 2. *q. 19. art. 5. disp. 87. dub. 8.* Alphons. de Leone *tract. de offic. & potest. Confess. tom. 1. recollect. 16. n. 68.* Layman. *lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 4. n. 3.* Diana *part. 4. tract. 2. res. 52.* Bauny *de Censur. tract. 11. de Irregular. q. 4. assertione 2.* Basseus, *verbo Irregularitas, 1. num. 10.* Villalob. *tract. 1. diffic. 22. num. 3.* Barbosa *in collect. ad d. cap. Ad audientiam, num. 2.* Machado *lib. 1. p. 3. tract. 15. n. 7.* vbi pro opposita parte citat Ægidium *disp. 18. dub. 4. num. 31.* Sed omnino malè: nam ibi, nil de hac quæstione, & oppositum docet, *loc. cit.* pro hac parte. Legantur dicenda infra *disp. 13. de Irregularitate orta ex homicidio.*

DISPVTATIO II.

De Causis Efficienti, Materiali, Formali & Finali Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Solus Summus Pontifex, aut Concilium generale, possint indicere Irregularitatem?

Negant in primis, apud Palaum, Sotus *in 4. dist. 25. q. 1.* & Gabriel. *lect. 9. in Canon. lit. D.* *Primo*: quia nullibi videtur prohibitum Prælatis Pontifice inferioribus, irregularitatem alicui indicere ob aliquod delictum commissum: ergo possunt. *Secundò.* Quia huiusmodi Prælati possunt, vt ex praxi constat, depositionem, & degradationem inferre: ergo & irregularitatem; cùm illæ grauiores sint pœnæ ista.

Negat deinde vt vidimus supra *quæst. 14.* Layman asserens, ob authoritatem tantum Doctorum, & consuetudinem introductam posse indici irregularitatem. Cuius sententiam vt probabilem defendit Bauny *quæst. 3. de Irregular. assert. 2.*

Sed vt certum ferè respondeo, solum Pontificem aut Concilium generale, posse indicere irregularitatem. Quia (vt ait Palaus) omnibus aliis Prælatis, aut Iudicibus Pontifice inferioribus abrogata est talis potestas. *in cap. Is qui, de sentent. excomm.* vbi expressè deciditur irregularitatem contrahi non posse, nisi in casibus à iure expressis. Si autem alij à Pontifice irregularitatem indicere possent, iam, extra casus à iure expressos, irregularitas contraheretur. Præterea non expediebat alios à Pontifice potestatem habere indicendi irregularitatem: quia irregularitas per se non inducitur ad punienda delicta, sed ad vitandam indecentiam ortam ex eo quod irregularis in statum Ecclesiasticum assumatur. Statuere autem, & decernere quæ hanc indecentiam inducant, cum id commune sit toti Ecclesiæ, proprium est Pontificis: ergo solus Pontifex irregularitatem inducere potest, & nullus alius. Hæc Palaus *de Censur. punct. 2. n. 2.* ex quo patet ad fundamentum contrariorum. Sic sentiunt Nauarr. Suarez, Couarr. Bonac. Auila, Cornejo, Barbosa, Gibalinus, & alij citati sup. *disp. 1. q. 6. & 12.* Nec Sotus oppositum docet: Nam loco citato à Palao, nil de hac quæstione agit. Et nostram sententiam apertè tenet *in. 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. col. mihi 1030.* his verbis: Nam irregularitas propriè non decernitur ab homine: quia non potest iudex imponere pœnam irregularitatis, nisi sit iure decreta propter aliquod factum. Hæc Sotus. Malè ergò citat illum Palao. Benè tamen Gabrielem: nam hic expressè ait *loc. cit.* quod irregularitas possit aliquando infligi à Iudice, secundum iura. Fortè etiam Palaus voluit citare Scotum, qui certè loco ab ipso citato, negatiuam sententiā docuit, vt refert Hurtad. *disp. 1. de Irregul. diff. 6.*

QVÆSTIO II.

An subiectum, in quod cadat Irregularitas, debeat necessariò esse vir?

Negare deberent, quod tamē non faciunt, Palud. *in 4. dist. 25. q. 3. art. 1. concl. 1.* & Hurtad. *tract. de Ordine, diff. 20.* cùm sentiant, posse fœminas ex indulto Pontificis ad Tonsuram Clericalem admitti: ergo consequenter debent concedere, quod sint capaces priuationis primæ Tonsuræ: ergo & subiectum, in quod possit irregularitas cadere.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, quod subiectum irregularitatis necessariò debeat esse vir. Quia certum est, quod vir solus, non fœmina, habet potentiam ad recipiendos Ordines, vt *2. p. tract. de Ord. disp. 5. q. 3. & 4.* diximus: ergo solus vir priuari illis propriè potest; patet, quia priuatio necessariò supponit habitum. Sic sentiunt communiter omnes. Legantur Suar. hîc, *disp. 40. sect. 7. n. 1.* Sayr. *lib. 6. c. 2. n. 2.* Filliuc. *tr. 19. c. 2. quæst. 8. n. 52.* Ægidius *disp. 18. dub. 1. n. 2.* Bonac. *de Irregul. q. 1. punct. 2. n. 6.* Palaus *disp. 6. punct. 2. n. 3.* Hurtad. *disp. 1. de Irregul. diff. 7.* Cornejo *de Irregul. disp. 4. dub. 1.* Gibalinus *c. 2. q. 2. n. 6.* & alij.

QVÆSTIO III.

An vir non baptizatus, sit subiectum capax Irregularitatis?

Affirmandum videtur ex communi Doctorum doctrina, qua asseritur, eũ qui ante baptismum, duplex

duplex matrimonium contraxit, esse irregularem post baptismum susceptum: ergo erat capax irregularitatis ante baptismum.

Sed vt certum, Respondeo: Virum non baptizatum non esse subiectum capax irregularitatis. Quia certum est, quod pro tunc non est capax Ordinis; cum baptismus sit ianua omniũ Sacramentorum, vt constat ex Concil. Trident. *sess. 14. de Sacram. pœnit. c. 2. & ex cap. veniens. De Presbytero non baptizato.* Sic omnes: præcipuè Suar. Sayrus, Filliuc. Bonac. Palaus, Hurtad. & Cornejo *loc. cit.* inter quos legendus est cautè Cornejo, ob defectum Typographi, vnde vbi ait, *Irregularitatis capacem esse*; legendum est, *incapacem esse.*

Ad argumentum autem pro ratione dubitandi factum, benè respondet Palaus, dicendo quod prædictus non est irregularis, ob irregularitatem contractam ante baptismum; quia hanc non potuit contrahere ante baptismum, vt habitum est, cum non fuerit Ecclesiæ subiectus; sed posito baptismo, est irregularis; ob indecentiam relictam ex duplici illo matrimonio, quę indecentia post baptismum perseuerat.

QVÆSTIO IV.

An Irregularitas incurratur ab impubere?

NEgat Sancius *in select. disp. 26. n. 18.* ita dicens: Puto non incurrere irregularitatem puerum occidẽtem ante pubertatem: nam cum odia sint restringenda, sic excommunicationem, nec cæteras pœnas incursuros pueros, nisi post annum decimum quartum. Et fœminas post completum duodecimum. Ita ille, qui citat Auilam *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 13.* & Henriq. *lib. 13. cap. 3. n. 4.* sed malè. Vnde.

Vt ferè certum Respondeo incurri ab impubere, hoc est à puero maiori septennio dummodo plenum vsum rationis habeat: secus aliàs. Sic Auila, & non aliter, *loc. cit.* à Sancio, nec non & Henriq. & à fortiori Couar. Ioan. Andr. Villad. Sà, & Nauar. apud eundem Auilam, si quidem docent, quod si puer ante septennium habeat vsum rationis, & occidat, maneat irregularis. Sic etiam Gauant, & Prępositus, quos citat, & sequitur Diana *p. 4 tr. 2. res. 67.* Quibus adde Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 2. punct. 4. n 3. v. Nec obstat:* ex cuius doctrina constat, aliter esse philosophãdum de pueris non implentibus præceptum annuæ confessionis; nam huiusmodi non incurrunt pœnas, eo quod sint à iure imponendæ per transgressionem dicti præcepti: hæ verò de quibus nunc loquimur sunt à iure ipso facto impositæ. Ex quo constat nos non loqui inconsequenter ad ea, quæ diximus *1. p. tract. 5. disp. 3. quæst. 57.*

QVÆSTIO V.

An Sum. Pontifex sit capax Irregularitatis contrahendæ?

AFfirmarunt quidam, quos refert Suarez *disp. 44. sect. 3.* existimantes Papam incurrere hanc pœnam, si occidit aliquem.

Sed vt certum omnino Respondeo, quod non. Quia postquam ad Pontificiam dignitatem deuenit, omnis irregularitatis est incapax, siue de nouo incurrendæ; siue, iam antea incursæ, conseruandæ; eo quod legibus Ecclesiasticis, quantum ad vim coactiuam, ad quam irregularitatis pœna pertinet, minimè teneatur. Sic omnes. Suarez *disp. 40. sect. 7. num. 7.* Filliuc. *quæst. 8. cit. num. 53.* Palaus *punct. 2. cit. num. 4.* Bonacina, Cornejo, Hurtad. & alij supra citati.

QVÆSTIO VI.

An Episcopi ligentur Irregularitatibus, iure expressis; si ipsorum expressa mentio non fiat?

NEgat Maiolus *lib. 4. de Irregularit. cap. 1. n. 7.* eo quod in capite, *Quia periculosum, de sent. excomm. in 6.* decernitur, Episcopos non ligari censura suspensionis, aut interdicti, nisi exprimatur, ergo nec ligabuntur irregularitate à iure lata aduersus quoscunque fideles, nisi id exprimatur.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Ligari irregularitatibus à iure latis, contra quoscunque fideles; etiamsi ipsorum expressa mentio non fiat. Ratio est. Quia Episcopi, verè subiiciuntur iuri communi: ergo cum aliàs nullo textu excipiantur ab incurrenda irregularitate, dicendum est illam incurrere.

Nec obstat *cap. Quia periculosum*: Quia ibi, solum est sermo de censura suspensionis, & interdicti, qua Episcopi non ligantur, nisi exprimatur: ex qua exceptione potius colligitur sub censura excomunicationis, & Irregularitatis pœna, comprehendi; cùm exceptio firmet regulam in casibus non expressis. Sic communis. Suarez *disp. 40. sect. 7. n. 7.* Bonac. *quæ. 1. de Irregularit. punct. 2. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 2. quæst. 8. num. 53.* Hurtad. *disp. 1 diff. 7. n. 26.* Palaus, *disp. 9. punct. 2. num. 5.* Diana. *p. 4. tract. 2. res. 53.*

QVÆSTIO VII.

An homo Irregularis, sit capax alterius Irregularitatis?

REspondeo Affirmatiuè. Quia multiplicatis causis, multiplicantur effectus: ergo, si in eodem homine multiplicentur causæ irregularitatis, multiplicari irregularitates erit necessum, vt si illegitimus sit homicida, bigamus, &c. sic omnes. Legantur dicta à nobis *de Censur. in communi.*

QVÆSTIO VIII.

An ad inducendam Irregularitatem, requirantur aliqua verba?

REspondeo: Requiri. Quia causa formalis irregularitatis sunt verba, quibus in iure irregularitas fertur, aut exprimitur. Nam cum ex supra dictis constet, nullam irregularitatem contrahi, nisi in casibus à iure expressis, sanè efficitur, vt ea verba, quibus in iure exprimitur irregularitas, sint illius causa formalis. Sic Palaus *disp. 6. de Censur. punct. 4. n. 1.* Bonac. *quæst. 1. punct. 2. num. 10.* Suarez *disp. 40. sect. 8.* Filliuc. *cap. cit. quæst. 9. n. 5.* Gibalin *. cap. 2. q. 2. n. 1.* Cornejo *tract. de Irregular. disp. 3. dub. vnico*, & alij omnes, conuenientes etiam in eo, quod ad inducendam irregularitatem, non requiratur aliqua verborũ forma, cum nulla sit certa ab Ecclesia præscripta, sed potiùs diuersis verbis ab illa sæpe imponatur.

QVÆSTIO IX.

An verba, quibus in iure inducitur Irregularitas, debeant esse clarè, & expresè significantia priuationem ipso facto, suscipiendi Ordines, & administrandi in susceptis?

REspondeo Affirmatiuè. Ratio est. Quia huiusmodi pœna non imponitur ab homine, sed ab

ab ipso iure, ipso facto operante: ergo cùm verba, quibus irregularitas inducitur, practica sint, & efficiant, ipso facto, quod significant, necessariò debent irregularitatem seu priuationem suscipiendi Ordines & ministrandi susceptos, clarè significare, vt eam causent: vti si textus dicat: *Ad Clericatum non promoueatur, aut fiat irregularis, aut irregularitatem incurrat: non ordinetur; nō fiat Clericus:* vt habetur *cap. de Clerico, c. Curandum, 34. dist. vel cessabit à Clero, aut à statu Clerici præcipitabitur, cap. Curandum, cit. A Clericalibus officiis cogatur abstinere, cap. Consequens, dist.* 88. Sic Viuald. *de Irregularit. num mihi* 2. vbi multos alios modos, quibus sacri Canones vti solent ad irregularitatem notandam, congerit ex Majolo *lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 4. Suarez *disp.* 40. *sect.* 8. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 1. Bonac. *pūct.* 2. *cit. n.* 11. Filliuc. & Palaus *loc. cit.* Bauny *tract.* 11. *de Censur. q.* 3. *pag.* 449. & alij.

QVÆSTIO X.

An, vt Irregularitas incurratur, expectari debeat sententia declaratoria Iudicis?

Affirmandum videtur. Quia per infamiam iuris incurritur irregularitas *cap. Infamis* 6. *quæst.* 1. Sed infamia iuris non incurritur ante sententiam Iudicis, *cap. Qui in aliquo, dist.* 51. ergo hæc saltem irregularitas non incurritur ante sententiam declaratoriam Iudicis,

Sed vt certum Respondetur dicendum, quod absolutè loquendo, & vt communiter, nullo modo debeat expectari sententia Iudicis, vt incurratur irregularitas. Quia huiusmodi pœna non apponitur ab homine, sed à iure, vt supra est habitum: at sic est, quod ius, ipsomet operatur facto: ergo. Sic Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 3. *dub. vnico.* Qui ad rationem dubitandi respondet concedēdo, quod quando infamia non est lata à iure, sed ferenda, tunc non contrahatur irregularitas ante sententiam declaratoriam infamiæ, quia ante eam, non est persona illa infamis, sed eo ipso, quod per sententiam infamis declaratur, manet irregularis, non quia irregularitas inferatur ab homine, per talem sententiam, cum hæc solùm ad infamiam terminetur; sed quia, ipso iure, infertur statim ac declaratur infamis, & hoc est speciale in irregularitate, quæ propter infamiam contrahitur. Sic ille, & antea Suarez hîc *disp.* 40. *sect.* 4. *num.* 8. & 9. Sotus, Ledesma. Nauar. Couarru. Castro, Simanc. & communis penes ipsum. Portel. *verb. Irregularitas n.* 28. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *sect.* 1. *quæst.* 10. *num.* 13

QVÆSTIO XI.

Quæ sit causa finalis, quam Ecclesia habet, in imponenda Irregularitatis pœna?

Respondeo, quod non est alia, quàm, erga statum sacerdotalem, résque diuinas, exhibenda reuerentia ab hominibus. Quia, quo plura ad dignam sacrorum celebrationem sunt necessaria, quo maior in iis postulatur dignitas, qui in Dei Ecclesia sacro Sacerdotij magistratu ad multorum commodum fruuntur, hoc Christiani maiorem metum, cultúmque ad sacrum altare, diuináque mysteria afferunt. Sic omnino Bauny *quæst.* 3. *citat: assertione* 6. & antea Suarez *disput.* 40. *sect.* 3. *num.* 1. Gibalinus *cap.* 2. *quæst.* 1. *num.* 1. ita scribens: Quod attinet ad causam finalem, ea alia non est, quàm Sacrorum, & Religionis Sanctitas, quæ postulat, vt cum decore, & ordine exerceantur sacra ministeria; idcircò enim, quosdam ab illis summouit Ecclesia, quia minimè decebat ipsos, propter illustres quosdam defectus, siue culpabiliter, siue inculpabiliter contractos, sacris admoueri.

DISPVTATIO III.

De Effectibus Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

An primarius effectus Irregularitatis, sit priuatio suscipiendi Ordines licitè?

Respondeo Affirmatiuè Quia id apertè constat ex definitione Irregularitatis tradita supra *disput.* 1. *quæst.* 2. & *ex cap. Curandū, dist.* (non *num.* vt offendes apud Bonac.) 34. & ex aliis iuribus nuper, *disp.* 2. *quæst.* 8. adductis. Sic docent omnes DD. legantur Auila *part.* 7. *disput.* 2. *dub.* 6. Filliuc. *tract.* 19 *cap.* 3. *quæst.* 1. Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. Bonac. *de Irregularit. quæst.* 1. *punct.* 4. Cornejo *disp.* 5. *dub.* 1. & Pelizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *sect.* 1. *q.* 11. *n.* 14.

QVÆSTIO II.

An Irregularitas, non solùm reddat Ordinis susceptionem illicitam; sed etiam inualidam?

Respondeo tanquam certum: Minimè reddere illam inualidam. Vnde, si quis irregularis ordinetur, dummodo cętera necessaria concurrant, verè Ordinatus manet. Ratio est. Quia Ecclesia non potest impedire valorem Sacramentorum, inhabilitando personam ad illa recipienda, (vnum, si excipias Matrimonij, ratione contractus naturalis, qui in ipso supponitur) si de facto materia, forma, & Minister à Christo requisita, adsint, sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *num.* 1. Auila, Bonacina, Filliucius, & Cornejo *loc. cit.* Palaus *disput.* 6. *punct.* 5. *num.* 1. Hurtad, *disp.* 1. *de Irregularit. diff.* 5. *num.* 18. & omnes, præcipuè sup. citati.

QVÆSTIO III.

An Irregularitas priuet etiam, receptione licita primæ Tonsuræ?

Negant quidam Doctores, eo quod Irregularitas est impedimentum Canonicum Ordinis suscipiendi, vt habitum est sup. *disp* 1. *quæst.* 2. at sic est, quod Tonsura non est propriè, & in rigore Ordo, vt diximus *p.* 2. *tract.* 6. *de Ordine, disp.* 1. *quæst.* 5. contra nonnullos Canonistas: ergo. Ita tenet Aloysius Bariola, vt refert Bonac. *infra citandus.* Cuius sententiam esse probabilem, satis indicant ille, & *Machado* lib. 1. part. 5. tract. 15. docū. 2. n. 2. his verbis: *Si bien la contraria opinion es muy probable, fundada en que es mas comun la de los Theologos, que defienden que la primera Tonsura no es Orden: i porque en las cosas odiosas segun principio de derecho no se deue hazer extension de vn caso à otro.* Ita ille. Huic sententiæ adhæret Pellizzarius *loco citato, num.* 14. licet non firmiter.

Sed

Sed probabilius longè Respondeo etiam priuare licita receptione Tonsuræ. Quia licet probabilius longè sit, quod Tonsura non sit propriè, & in rigore Ordo, vt 2.*p.loc.cit.*diximus, est tamen dispositio, ad Ordines: ergo, qui est incapax ad suscipiendos licitè Ordines, incapax consequenter erit ad illorum dispositionem. Accedit quod Tonsura, in Iure Canonico, nomine Ordinis venit: *cap. cum contingat.de ætate,& qualit.Ordin.* ergo. Sic Suarez *disp.*40. *sect.* 1.*n.*11.*& sect.*2. *n.*1. Auila *part.*7.*disp.*2.*dub.*6.*concl.* 1. Filliuc.*tract.*19.*cap.*2.*quæst.*1.*n.*59. Saytus *lib.* 6. *c.* 1.*n.*19. Garcia *de benef. part.* 7. *cap.* 12.*n.* 80. Bonac. *quæst.*1.*de irregularit.punct.*1.*n.*4.*& punct.*4.*num.*1. Palaus *disp.*6.*de censur.punct.*6.*n.*2. Cornejo *disp.*5. *de irregul.dub.*1. Machado *loc.cit.* Diana *p.*4.*tract.* 2. *resol.*88.& alij communiter. Citant etiam pro hac parte Auila, Bonacina, & Palaus, Doctissimum Nauarrum *lib.*1.*consil.consil.*24.*de tempor. ordinand. & consil.* 34.*&* 35.*de homicid.* Sed apud meum Nauarr. non inueni id in iis Consiliis docere. Innuit tamen *consil.*11.*de temporib.ordin.n.*1.*&* 3.

QVÆSTIO IV.

An irregularitas, etiam reddat inualidam susceptionem primæ Tonsuræ?

RESpondeo: Negatiuè. Quia licet Ecclesia posset irritam Tonsuram reddere ab irregulari susceptam, eo quod sit ex eiusdem Ecclesiæ institutione; quia tamen non constat, id ab ea factum esse, dicendum est, quod sicut non est irritus Ordo ab irregulari susceptus, ita nec erit irrita prima Tonsura. Sic Suarez, & Palaus locis cit. & communis.

QVÆSTIO V.

An Irregularitas superueniens Ordinato, priuet vsu Ordinis suscepti?

RESpondeo: Priuare. Quia iste est effectus secundarius irregularitatis, vt patet ex eiusdem definitione supra *disp.*1.*q.*2.*tradita.* Sic omnes DD. inde colligentes, peccare mortaliter irregularem, qui Ordine suscepto, ministraret, quamuis non propterea nouam incurreret irregularitatem. Legantur Suarez *disp.*40.*sect.*2.*num.*4. vbi bene aduertit, hanc responsionem debere intelligi cum proportione: nam si irregularitas sit absoluta, & totalis, prohibitio extenditur ad vsum omnium Ordinum; si verò, tantum sit ex parte, prohibebit tantum illum actum, cui ponit impedimentum, vt infra explicabimus. Nauarr. *cap.*27.*n.*194. Couarru.*in Clemen. Si furiosus de homicid.* Auila *p.*7.*disp.*2.*dub.*6.*concl.*2. Palaus *disp.*6. *punct.*5.*num.*3. & alij.

QVÆSTIO VI.

An Irregularitas prohibeat exercere quemcunque Iurisdictionis actum, aut sacrum; vt audire sacrum, baptizare absque solemnitate, &c.

RESpondeo quod non. Quia per irregularitatem solum prohibentur actus Ordinum: at prædicti actus non sunt Ordinum, vt per se constat: ergo illi non prohibentur per irregularitatem. Sic omnes. Nauarr. *cap.*27.*n.*191. Couarr.*in Clemen. Si furiosus, cit.*1.*p.*§.1. Suarez *sect.* 2.*cit.n.*8. Palaus, *num.*4. Henriquez *lib.*14.*c.*14.*n.*1. Bauny *de irregul.q.* 7. *assert.*1. & Hurtad. *disp.* 2.*diff.*5. his verbis: Irregularis potest exercere quemcunque actum, qui potest exerceri ab initiato prima Tonsura, vt sunt absoluere à censuris; dispensare in votis: concedere licentiam audiendi Confessiones: concedere Indulgentias: assistere matrimonio, & alia, quæ non sunt vsus Ordinis ex officio facta, quamuis supponat primam Tonsuram. Sic ille. Sed de his in singulari adhuc infra agemus.

QVÆSTIO VII.

An Irregularis sit capax recipiendi omnia Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent?

NEgarunt nonnulli, vt refert Cardinal.in Clem. *Dudum, de sepult.* putantes, non licere irregulari suscipere Sacramentum Pœnitentiæ; eo quod in Extrauag. *Inter cunctas.de Priuileg.*§.*obseruent,* expressè significetur, neminem posse à peccato absoluere illum, cui est annexa irregularitas, nisi etiam possit irregularitatem tollere: ergo irregularis non potest, saltem sacramentum pœnitentiæ, recipere.

Sed, vt certum, Respondetur esse capacem, & ideo posse omnia Sacramenta (excepto Ordinis Sacramento, & illis, quæ ab eo pendent) Irregularem recipere. Quia irregularitas minimè excludit à participatione passiua Sacramentorum, quæ laicis etiam sunt communia: huiusmodi autem est etiam absolutio à peccatis: ergo irregularis capax est recipiendi omnia hæc Sacramenta. Confirmat id Bauny. Quia Bigamus potest confirmari, absolui, & sub finem vitæ sacro oleo vngi: ergo hæc Sacramenta non sunt ei prohibita. Dixi in responsione, *excepto Ordinis Sacramento, & illis, quæ ab eo pendẽt,* vt ostẽderem, irregulari celebrare fas non esse; quia hoc est, vti Ordinibus, ac in præcipuo eorum operum, quæ sunt irregulari interdicta, versari; & ob eandem caussam nefas est communicare sub vtraque specie, &c. Sic Bauny *de irregularit. quæst.* 7. *dict.*2. ex Suario *disp.*40.*sect.*2.*n.*8.*&*9. Henriquez *lib.*14.*cap.* 2.*n.* 5. *lit. G.* Nauarro *cap.*27.*n.*253. Syluestro *excomm.* 4. *num.*4.& Layman.*lib.*1.*tract.*3. *part.*5. *c.* 1. *n.* 3. His adde Filliucium *tract.* 19. *c.*3.*quæst.*3.*num.*65.& 66. Palaum *disp.*6.*punct.*5.*n.*4. Hurtadum *disp.*1.*diff.* 5. *nũ.*19. Cornejo *disp.*5.*de irregular.dub.*4. & Portell. *dub.Regul.ver.irregularitas,n.*12. Pellizarium *tom.*2. *tract.*7.*cap.*5.*sect.*1.*q.*12.*n.*16.

QVÆSTIO VIII.

An Irregularis peccet mortaliter, excipiendo Confessiones?

RESpondeo peccare mortaliter, si irregularis sit denunciatus, & promulgatus à Iudice Ecclesiastico; imò etsi non sit denunciatus, dummodo se ad excipiendas Confessiones ingerat. Ratio est: Quia verè exercet actus Ordinis, contra grauem Ecclesiæ prohibitionem. Sic Suarez *disp.*40.*sect.*2.*à num.*43. Villalob.*tom.*1.*tract.*21.*diff.*2.*n.*8. Bonac. *q.* 1. *de irregul.punct.*4.*num.*19. Auila Hurtad. Cornejo, Præpositus, & Diana statim citandi, & omnes.

QVÆSTIO IX.

An saltem, validè absoluat Irregularis non denunciatus, & toleratus?

NEgatiuam sententiam tenere Auilam *p.*7. *disp.* 2.*dub.*6.*concl.*7.& Hurtadum *disp.*1.*de irregul. diff.*5.*n.*19. dicit Machado *lib.*1.*sum.part.*3.*tract.* 15. *docum.* 2.*num.*4. Sed ex his DD, Auila id tantum negat

negat, loquendo de irregulari nominatim denunciato, non de alio: ait enim, sic: Non enim poterit absoluere à peccatis, quia est actus Ordinis: Vnde si sit nominatim denunciatus, non valebit absolutio. Ita ille.

Sed, vt certum Respondeo validè absoluere, sicut validè absolueret excommunicatus toleratus, & non denunciatus, vt diximus 1. *p. tract. 5. de Pœnit. disp. 5. quæst.* 78. cum cōmuni. Ratio est: quia confessarius irregularis toleratus, & non denunciatus non caret iurisdictione, nec pœnitens peccat communicando cum illo: ergo. Sic Suarez *loc. cit. num.* 45. Bonac. *disp. 7. quæst. 1. punct. 4. num.* 19. qui benè citat Auilam pro hac parte. Cornejo, Villalob. Lessius, Præpositus, quos citat, & sequitur Bauny *tract.* 11. *de irregular. q. 6. dict.* 3. Nec credo dissentire Hurtad. Intelligendus est enim loqui solum de nominatim irregulari.

QVÆSTIO X.

An etiam validæ ac ratæ sint Confessiones, quas Confessarius nominatim irregularis promulgatus excipit?

AFfirmant esse ratas, ac validas, casu, quo pœnitens non ponat obicem, sed accedat bona fide, ignorans talem Confessarium esse irregularem nominatim denunciatum, Suarez *disp. 40. sect. 2. n.* 45. Ægidius *disp. 18. dub. 1. n.* 7. Luysius *lib. 8. de censur. disp. 58. dub.* 2. Præpositus *in 3. p. quæst. 5. de irregularit. dub. 3. n.* 13. Cornejo *disp. 5. de irregularit. dub. 5. quæst.* 3. Villalob. *tract. 21. diff. 2. num.* 8. quos citat, & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. resol.* 68. Quibus addi possunt Lessius *de iust. lib. 2. cap. 22. dub.* 8. Bonac. *quæst. 1. punct. 4. num.* 20. Filliuc. *tract. 19. cap. 3. quæst. 7. num.* 80.

Probatur hæc sententia. Quia, neque ex parte pœnitentis, neque ex parte Confessarij irregularis, deest aliquid, ratione cuius, non sint ratæ dictæ Confessiones: ergo tales debent iudicari. Antecedens probatur: quia pœnitens accedit, vt supponimus, dispositus, & aliàs non peccat participando cum irregulari, quem inuincibiliter irregularem ignorat. Rursus Confessarius irregularis, non solum habet potestatem Ordinis, sed etiam iurisdictionis, cùm irregularitas non tollat iurisdictionem, vt constat ex dictis præcipuè *quæst.* 6. ergo.

Negant verò contra, esse tales confessiones validas, Auila *p. 7. disp. 2. dub. 6. concl.* 7. Gaspar Hurtad. *disp.* 1. (non 11. vt leges apud Bauny) *n.* 19. Comitolus *lib. 6. Respons. q.* 58. *Nauarr. cap. 9. n. 6. dicto* 4 Quia (inquit) concessa peccatorum remissio à Confessario suspenso, interdicto, aut excommunicato notoriè, nullarum est virium: sed irregularitas est quædam veluti suspēsio ab Ordinum vsu & exercitio: ergo data ab irregulari absolutio, erit nulla, ac inualida.

Sed clarius Respondeo, Esse validas, ac ratas, casu quo pœnitens accedat inuincibili ignorantia, ex publico, & communi errore procedens: secus si ex priuato, & particulari errore ipsius. Quia in primo casu Confessiones verè sunt validè; non verò in secundo, vt diximus 1. *p. tr. 5. disp. 5. q. 79. & part. 4. tr. 2. de excomm disp. 6. q.* 11. & sic considerari possunt Authores vtriusque sententiæ. Legantur dicta à nobis *loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An collatio beneficij facta irregulari absolutè, sit licita?

AFfirmat Bauny *q. 5. de irregularit.* vers. *Ratio est:* ibi: Quare non peccat, qui beneficium acceptat in irregularitate, dummodo ab ea intra anni spatium auctoritate Apostolica, aut Episcopali, liberari se curet. ita Siluest *loc. cit.* Hucusque Bauny.

Sed tanquam certum Respondeo, Non esse licitam. Quia irregularitas absoluta, & totalis deiicit irregularem ab statu, & Ordine Clericali, vt sup. est habitum: ergo consequenter ab iis, quæ Clericalem Ordinem requirunt, & quæ illius sunt propria, vt sunt beneficia: ergo. Sic colligitur clarè ex *cap. 2. de Clerico pugnante in duello.* & ex Trident. *sess. 14. c. 7. de reformat.* (non de Confirmatione, vt leges apud Cornejum) & tenent omnes Doctores. Legantur Suarez *disp. 40. sect. 2. à num.* 30. Sayrus *lib. 6. cap. 2. n.* 13. Nauarr. *c. 25. n. 132. & c. 27. n.* 249. Couarru. *in cap. Alma. p. 1. §. 7. num.* 1. Auila *part. 7. disp. 2. dub.* 6. *concl.* 3. & alij infra citandi.

QVÆSTIO XII.

An collatio beneficij facta irregulari absolutè, non solum sit illicita; sed etiam inualida, ipso iure, ante quamcunque iudicis sententiam?

AFfirmat communis sententia, eo quod beneficium detur propter officium, seu propter exercitium Ordinis, *cap. fin. de Rescriptis*: sed irregularis est omnino incapax ad officium: ergo & ad beneficium validè obtinendum. Ita tenent Nauarr. *cap. 25 & 27. cit.* Couarru. *loco citato & in regul. peccatum 2. p. §. 8. n. 6. & 7.* Henriq. *lib. 14. c. 2. n.* 5 Quos citat & sequitur Auila *dub. 6. cit. concl.* 3. Suarez *disp.* 40. *sect. 2. n.* 30. Sayrus *loc. cit.* Bonac. *de irregularit. q. 1. punct. 4. n.* 6. & penes ipsum, præter citatos, Ricciat. *decis.* 185 Lessius *lib. 2. de iust. c. 34. n.* 122. Reginalis, *lib. 39. n.* 8. Garzias, Cochier, Sanchez, & Parisius. Quibus adhuc addi possunt Luysius *lib. 8. de censur. disp. 58. dub.* 2. Ægidius *disp. 18. dub. 1. num.* 6. Filliuc. *tract. 19. cap. 3. quæst. 8. num.* 86. & Villalob. *tract. 21. diff 1. num.* 12.

Negant nihilominus alij existimantes, collationem beneficij factam irregulari, solùm esse illicitam, & irritandam; non verò irritam de facto, aut ipso iure, ante Iudicis sententiam; ideóque solùm indigere dispensatione, super irregularitate; non tamen noua collatione beneficij. Ratio est; Quia nulla inhabilitas ad beneficium induci debet, sine expresso iure, aut Canone: at sic est, quod nullus extat Canon, aut ius, inducens hanc inhabilitatem, seu incapacitatem in irregulari; cum nullum extet ius expressè irritans beneficij collationem factam irregulari; ergo. Ita tenent Siluester *excommunicatio 4. n.* 4. Innocent. IV. *in Canonem 6. de Concessione Prabēde*, Felin. *in canon. 21. Inquisitionis. De Accusation. n.* 6. Layman. *lib. 1. tract. 5. part. 5. c. 1. n.* 3. Quos citat, & sequitur Bauny *de irregularit. q. 2. & 5.* Quibus addi possunt Cornejo *in 3. p. D. Thom. disp. 5. de irregul. dub. 2. q.* 1. quem sequitur Diana *4. p. tract. 2. resol.* 79. Hurtad. *disp. 1. de irregul. diff. 5. n.* 21. Palaus *disp. 6. de censur. punct. 5. n.* 7. Et reputāt probabile Suarez, Coninch. Filliuc. & alij citati.

Sed ego Respondeo dicendum, quod licet hæc secunda sententia, in rigore iuris loquendo, & in foro interno, sit probabilior, & in praxi satis secura; attamen loquendo in foro externo, securior & probabilior, ac ideo tenenda sit prima. Sic tandem tenet Bauny *loc. cit.* cum notet, quod Irregularis, vt sit in foro externo securus de beneficio obtento, tria præstare debeat. *Primum* est, vt super irregularitate contracta dispensationem obtineat. *Secundò* alteram super inhabilitatem ad idem beneficium. *Et tertium*, vt iterum idem sibi beneficium conferatur.

Ratio

Ratio est: quia in foro externo, collatio beneficij facta irregulari, durante irregularitate, irrita reddi potest, ac inanis, vt etiam authores secundæ sententiæ fatentur: ergo est prudentiæ in irregulari, ne sibi id accidat, Papæ potestati consulere. Et de hoc foro, addit Bauny, intelligi debent Doctores primæ sententiæ, dum negant collationem beneficij factam irregulari, ratam & validam esse. In conscientiæ verò foro, non est necessario iteranda à superiori, collatio beneficij irregulari facta, eo quod in opinione anthorum secundæ sententiæ, valida, ac rata fuerit.

QVÆSTIO XIII.

An irregularitas priuet, ipso iure, & facto, beneficiatum, beneficio, vel pensione, ante irregularitatem obtenta?

Affirmant quidam Doctores, existimantes irregularitatem ortam ex homicidio voluntario, ex ipso priuare beneficiarium homicidam beneficiis ante obtentis. Ducuntur quodam decreto Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. *de Reformat.* vbi de huiusmodi irregularitate loquens, ait: *Qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, omni Ordine, beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat*: at sic est, quod ipso iure, & absque sententia condemnatoria, caret Ordine: ergo & beneficio, & officio. Ita; apud Petrum Cornejo, Barbatia *in cap. Cum non ab homine, de iudiciis col.* 2. & apud Castrum Palaum, Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 48. §. 4. *n.* 1. & apud Stephanum Bauny, Nauarrus *cap.* 27. *n.* 251. Couarru. *in reg. Peccatum, part.* 1. §. 1. *n.* 6. Auila *part.* 7. *disp.* 3. (*lege* 2.) *dub.* 6. *concl.* 3. Reginald. *lib.* 39. *cap.* 2. & *cap.* 9. *n.* 150. & Suarez *disp.* 40. *de Censur. sect.* 2. *num.* 14. & 36. Sed certè omnes hi Doctores à Bauny pro hac parte adducti, oppositum expresse sentiunt.

Vnde, vt ferè certum Respondeo: Non priuare ipso facto, aut iure, ante sententiam condemnatoriam iudicis. Quia hæc priuatio ex nullo iure deducitur: ergo non est ipso iure, aut facto, censendus beneficiarius suis beneficiis priuatus.

Confirmatur. Quia ex iure potius colligitur & deducitur oppositum: nam ex *c. Cleric.* 5. *Ne Clerici, vel Monachi*, deducitur, Clericum ob irregularitatem ex homicidio prouenientem, non esse ipso facto priuatum, sed priuandum beneficiis: ergo multo minus erit priuatus ipso facto, ob irregularitates ex aliis causis, cum sint facilioris dispensationis. Idipsum deducitur ex cap. *Fraternitati. de Clerico excommun.* ex cap. *Postulatis*, §. *Quæsiuistis eod. tit.* & ex aliis. Sic expresse Nauarrus *cap.* 27. *num. mihi* 251. vbi sic ait: Sexto principaliter dico, quod nulla irregularitas inducit priuationem beneficij iam quæsiti, ipso iure; quæ videtur sententia Innocen. *in cap. Cum nostras. de Concess. preben.* communiter recepti ibi, & vbique, præsertim à Felin. *in cap. Inquisitionis. de Accusat.* & probatur per cap. *Clerici. Ne Clerici vel Monachi*, verb. *Priuetur*; quod probat irregularitatem ex homicidio natam, non inducere illam: & cùm illa sit potissima, argum. cap. *Miror* 50. *dist.* à fortiori non inducent aliæ. Hæc meus Nauarrus. Auila etiam *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 6. *concl.* 4. vbi citat, & bene Couarruu. *in cap. Alma mater*, 1. *p.* §. 7. *n.* 1. & in Clem. *Si furiosus. part.* 2. §. 3. *n.* 5. *in fine.* Reginald. *lib.* 30. *c.* 2. *n.* 10. Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *n.* 15. & *disp.* 44 *sect.* 4. *n.* 2. Malè ergo citauit omnes istos DD. Bauny. Tenent rursus, Ægidius *disp.* 18. *dub.* 1. *n.* 5. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 2. *n.* 5. Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 19. *punct.* 2. §. *Quinto.* Sayrus *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 21. Bonac. *quæst.* 1. *de irregularit. punct.* 4. *n.* 8. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 1. Riccius *in prax. decis.* 185. Hurtad. *disp.* 1. *diff.* 5. *n.* 21. Palaus *disp.* 6. *de Censur. punct.* 5. *n.* 9. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 3. *quæst.* 9. *num.* 88. Bauny *de Irregular. q.* 2. Cornejo *disp.* 2. *de Irregularit. dub.* 2. *quæst.* 2. Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 15. *docum.* 2. *num.* 6. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 2. *n.* 9. & Pellizzarius *loc. cit. q.* 13 *n.* 17.

Ad obiectionem ex Tridentino factam, respondet Palaus ex Suario *disp.* 44 *sect.* 4. *n.* 32. quod per Concilium nihil sit in hac parte innouatum, & sic illius verba intelligi debent, iuxta ipsarum rerum naturam, quæ est, vt carentia Ordinis, quam inducit irregularitas, ipso iure incurratur: secus verò priuatio beneficiorum acquisitorum, quia plerunque expostulat iudicis sententiam, nisi aliud exprimatur, sicuti in præsenti non exprimitur.

QVÆSTIO XIV.

An Irregularitas superueniens Beneficiato, priuet ipsum fructibus beneficij?

Respondeo tanquam certum: Nec priuare ipso facto, nec priuandum esse per sententiam, si munera, quæ ratione beneficij tenebatur exercere, per se, vel per alium exercuerit, & exerceat. Quia habet titulum beneficij: ergo & ius percipiendi illius fructus, posito muneris exercitio. Sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *n.* 20. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 1. *num.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 3. *quæst.* 5. *n.* 70. Layman, *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5 *cap.* 1. *n.* 1. *corol.* 3. Bonac. *de Irregul. q.* 1. *punct.* 4. *num.* 10. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 5. *num.* 13. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 13. vers. *Vtrum verò*, & alij.

QVÆSTIO XV.

An item possit percipere fructus beneficij, qui existens irregularis beneficium recepit?

Affirmabunt omnes Doctores citati pro secunda sententia *quæst.* 12. eo quod verè in sua opinione habet, & retinet titulum beneficij: ergo & habet ius ad percipiendos fructus illius, dummodo satisfaciat per se, vel per alium, muneri suo.

Negant verò contra Doctores primæ sententiæ dictæ *quæst.* 12. eo quod existiment, inualidè recepisse tale beneficium, & consequenter, nullum habere titulum beneficij, & ideo nec ius ad fructus illius: ergo. Ita expresse, inter alios, Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *n.* 41. & 42. Filliuc. *n.* 88. Bonac. *punct.* 4. *cit. num* 7. & alij.

Ego autem iuxta ibidem dicta, Respondeo dicendum, quod licèt prima sententia sit in foro conscientiæ satis probabilis, & secura: tamen in foro externo, & in praxi, hæc secunda sit sequenda, ob rationem ibi assignatam.

QVÆSTIO XVI.

An Beneficiarius incidens in irregularitatem, teneatur statim dimittere, in foro conscientiæ, beneficium, & in manibus Superioris resignare?

Negant absolutè aliqui DD. Quorum ratio est: quia huiusmodi pœna, cum sit priuatiua, exigit iudicis sententiam. Ita apud Cornejo, Nauarr. *lib.* 5. *consil.* 17. & *in extrauag. Gregor. XIII. de datis per iustitiam, n.* 44. *aliàs* 41. & Molina *tom.* 1. *de Iustit. tract.* 2. *disp.* 96. *pag.* 540.

Affirmant verò Felinus *in cap. Inquisitionis, de Accusat.*

*Accusat.col.*1.& Couarr.*tom.*2. *part.*2.*de Sponsalib.* (*non de mandato,*) vt citat Conejo,) *cap.*6,§.8.*nu.*7. *in fine,* vbi amplectens doctrinam Felini,ait;Delinquentem non posse tutè in animæ iudicio retinere beneficium Ecclesiasticum, cui est annexus Ordo sacer,quem ipse propter crimen exercere non potest. Legatur hic Author,toto *num.* 7.

Sed ego cum aliis distinctiùs, & clariùs Respondeo dicendum, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem, non teneatur statim in foro conscientiæ dimittere beneficium; sed licitè posse retinere illud, donec per sententiam iudicis priuetur: dummodo non sit in mora petendi dispensationem irregularitatis, & interim beneficij muneri per se, vel per alium satisfaciat: nam assumere coadiutorem pro aliquo tempore ex causa adeo graui,nec est contra iustitiam, neque illicitum.Sic Suarez *disp.*44.*sect.*4. *num.*19.Auila *part.*7.*disp.*2.*dub.*6. *concl.*4.vers.*Hinc sequitur.* vbi explicat in nostrum sensum,Nauarrum, Felinum & Couarruuias,Corduba *in sum. quæst.* 41. *& lib.*1.*qq.q.*36.Bonac.*disp.*7.*de Censur.q.*1.*punct* 4 *num.*10.*vers.Tertio.*Ægidius *disp.*18. *dub.* 1.*num.* 5. Hurtad.*de Irregularit. disp.* 1. *diff.* 5.*in fine.* Paul. Layman.*lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5.*cap.*1. *corol.*3.Palaus *disp.*6.*de Censur.punct.*5.*num.*11.Cornejo *disp.*5. *de Irregularit. dub.* 2. *quæst.*3. qui attentè legendus est ob Typographiæ defectus. Filliuc. *tract.* 19.*cap.* 3. *quæst.*4.*dicto* 2.*n.*69. Pellizzarius *loc.cit. q.*13.*n.* 18.

QVÆSTIO XVII.

An Clericus irregularis, ob homicidium voluntariè patratum; priuandus sit beneficio, & pensione obtentis?

RESpondeo, tanquam certum; Priuandum esse beneficio; quia ita decreuit Trident.*sess.* 14.*c.*7. *de Reformat.* Sicuti etiam debet priuari ob hæresim, ob simoniam, & alia similia: Non vero priuandum esse pensione necessariò, nam id arbitrio Iudicis relinquitur expectata delicti qualitate. Ratio est, quia pensio strictè loquendo non venit nomine beneficij. Sic tenuit Sac. Congregatio Cardin. vt referunt Riccius *decis.* 524. Barbosa,& Marzilla *in dicto loco Trident.*Suarez *disp.*44.*sect.*4.*n.*34.Bonac. *punct.* 4. *cit.n.*11.Palaus etiam *punct.* 5. *cit. num.* 12.

QVÆSTIO XVIII.

An Irregularis ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, possit renuntiare beneficium in fauorem tertij?

RESpondeo, vt certum: Posse renunciare illud, ac si nullam irregularitatem contraxisset,etiam pendente lite, & accusatione facta de irregulatitate. Ratio est. Quia vsquequo accedat sententia condemnatoria, retinet ius in beneficium: ergo potest illud renunciare. Sic Panormitan. *in cap. Nisi cum pridem,num.* 11. *de Renunc.*Couarru.(non Coninch, vt offendes apud Palaum) *in Clemen. si furiosus,*2.*p.* §.3.*num.*7.Felin.*in cap. Inquisitionis, col.*3. *de Accusat.*Ludou.Gomez *in Regul.de Annali possess.q.*42. *n.*3.Sayrus *lib.*6.*cap.*2.*num.*14.Suarez *disp.*40.*sect.*2. *num.* 19. Palaus *disp.* 6. *punct.*5.*num.*15.& Villalob. *tract.*21.*diff.*2.*num.*10.vbi ita ait: *Aduierte Villadiego*, de irregul. cap. 1. num. 20. *con otros, que es buena cautela, para que el homicida no pierda el beneficio, renunciar en fauor de vn amigo fiel, antes que por sentencia le priuen del.* Sic ille.

QVÆSTIO XIX.

An etiam, casu, quo, durante accusatione Irregularitatis, impetret quis beneficium irregularitatis, si fortè per sententiam illo priuetur; possit nihilominus irregularis conscius huius impetrationis, antequam condemnetur, beneficio absolute renunciare?

NEgant aliqui. Quia,inquiunt,hæc renunciatio & cederet in præiudicium eius, cui est ius per gratiam acquisitum: & in fraudem gratiam obtinentis: ergo talis renunciatio est nulla,quod colligi videtur ex *cap. Si te prabendam, de Renunc. in* 6. Ita tenent Dominic. *consil.* 105. Aufrerius *consil.* 436. Felin.*in cap. in nostra, de Rescript.n.*38.& Anton. Butrio *cons.*43.

Sed probabilius Respondeo: Posse adhuc irregulatem, in dicto casu, beneficio renunciare. Quia adhuc in eo casu possidet beneficium: ergo potest illi renunciare, cum possit vti iure suo: in quo nullam fraudem committit, quia non renunciat beneficio, vt noceat impetranti, sed vt sibi consulat. Nec sic renuncians facit contra ius quæsitum impetrantis; quia hic non habet ius absolutè quæsitum, sed conditionale, & incertum, nempe, sub conditione, si per sententiam priuetur, cui iuri benè potest derogari per renunciationem. Nec tandem contrarium colligitur ex *d. cap. Si te prabendam:*quia ibi datur manifesta fraus. Sic Couarru.*in Clem. Si furiosus,*2.*p* § 3.*n.*7.vers. *Quidam tamen.* & penes ipsum, Glossa *in Regul.Cancel.*27 Chassan.Ioan.Staphi. Probus, Rota, Aufred. Ludou. Gomez, & alij. Palaus etiam *disp.* 6. *de Censur.punct.* 5. *in fine.* Qui benè ex Couarru. notat,quod facta dicta renunciatione, nequaquam possit Iudex procedere ad priuationem beneficij:etenim (ait Couarru.)hic processus iam inutilis erit;cum ipse aduersus quem priuationis sententia ferenda est, non obtineat, nec possideat beneficium: atque ita visum est Rotæ *in nouis*,491.& Ludou. Gomez *in d. regul.de annalib. q.*42.*num.*5. Huc vsque Couarru. contra Dominicum, *loc. cit.*

QVÆSTIO XX.

An Irregularitas reddat inhabilem ad dignitatem, & Prælaturam regularem.

NEgat Pellizzarius *tom.* 2.*tract.* 7. *cap.*5.*sect.* 1. *quæst.*16.cum aliis.

Sed probabilius Respondeo affirmatiuè. Quia sic colligitur ex cap. *In quibusdam. de Pœnis,& ex cap. fin.de filiis Presbyter.* Et benè, cùm hæc, nomine beneficij veniant. Sic Cornejo *disp.*5. *dub.* 2. *q.* 5. Suarez *tom.*4.*de Relig. tract.*8.*lib.*2.*cap.*3.*n.*24.

QVÆSTIO XXI.

An Irregularis sit omnino incapax acquirendi de nouo iurisdictionem fori contentiosi, annexam alicui dignitati, aut beneficio?

NEgabunt, qui negarunt collationem beneficij factam irregulari, esse ipso iure nullam: quia eodem modo irregularis est capax iurisdictionis fori contentiosi, quo est capax beneficij, aut dignitatis, cui talis iurisdictio est annexa: at sic est quod collatio beneficij, aut dignitatis irregulari facta, est

(licèt

(licet illicita) valida, & rata: ergo & iurisdictio. Ita tenere debent Innoc. Felin. Bauny, & alij citati pro secunda sententia *quæst.* 12. Et quamuis hæc sententia sit in rigore iuris, & in foro interno satis probabilis; iuxta ibi à nobis dicta.

Probabilius Respondeo: esse omnino incapacem acquirendi iurisdictionem ordinariam fori contentiosi annexam dignitati, aut beneficio. Quia probabiliùs est irregularem esse in foro externo, omnino incapacem acquirendi, non solum licitè, sed etiam validè, beneficium de nouo aut dignitatem: ergo & iurisdictionem Ordinariam, quæ tali dignitati est annexa. Sic tenent authores primæ sententiæ citati *dicta quæst.* 12. Et expresse Cornejo *disp.* 5. *de Irregularit. dub.* 3. *dicto* 1.

QVÆSTIO XXII.

An saltem, Irregularis sit capax acquirendi de nouo iurisdictionem, si hæc non postulat in eo, cui confertur, dignitatem, aut beneficium?

RESpondeo, Affirmatiuè. Quia nullum est irritans talem collationem: ergo irregularitas ex vi sua non priuat quem iure acquirendi talem iurisdictionem. Hinc patet quod iurisdictio delegata, aut etiam ordinaria, quæ ex commissione alterius habetur, & non ratione dignitatis, aut beneficij, vt habent Vicarius Episcopi, aut Legatus Papæ, possit dari Irregulari, & ab eo de nouo acquiri; quia huiusmodi iurisdictio non habet connexionem cum beneficio Ecclesiastico, aut cum vsu Ordinis, & sic independenter ab vtroque potest dari, & acquiri. Sic Cornejo *loc. cit. dicto* 2.

QVÆSTIO XXIII.

An Parochus Irregularis possit, etiam licitè, assistere Sacramento Matrimonij?

RESpondeo vt certum: Posse. Quia per irregularitatem non desinit esse Parochus. Sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *num.* 25. Rota *in nouis decis.* 429. & 750. Cornejo *loc. cit. dub.* 4. *in fine.* & alij. Legantur dicta à nobis *quæst.* 6.

DISPVTATIO IV.

De Causis excusantibus ab Irregularitate incurrenda.

QVÆSTIO PRIMA.

An ob paruitatem materiæ, excusetur quis ab Irregularitate incurrenda?

NEGABVNT Caiet. Siluest. Armilla, Corduba, Molina, Castro, & Rodriguez adducti sup. *disp.* 1. *quæst.* 7. cum existiment, ad incurrendam irregularitatem ortam ex delicto, sufficere peccatum veniale.

Sed longè multo probabiliùs Respondeo: Excusari. Quia longè multo probabilius est, quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto, non sufficiat culpa venialis, sed necessariò requiratur mortalis, vt cum communi Doctorum *quæst.* 7. *cit.* diximus: ergo cum paruitas materiæ excuset à mortali in actionibus pro quibus irregularitas incurritur, excusabit etiam ab incursione irregularitatis. Sic tenet expresse Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 7. ponens iis verbis, exempla: Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid pium, vt si carnifici dicat permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium meum in confessione, vel exhortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur mortalis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo computatur) vt si pungat asinum eius qui ducitur ad furcam, vel si reo dicat, vt ascendat alterum gradum scalæ, neque qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne reus ducatur per plateam, & domum vxoris, aut parentum; quamuis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus (parum enim est, quod docet) vt nec qui docet artem, & modum digladiandi. Huc vsque Henriques. Et penes illum, *lit. c. & f.* Sotus *lib.* 5. *de Iust. quæst.* 1. *art.* 9. *col.* 4. *in fine*, vbi irridet scrupulum eius, qui pupugit asinum illius, qui ducebatur ad furcam. Et alij Recent. Villalob. etiam *tom.* 1. *tract.* 21. *difficul.* 27. *num.* 13. & Diana *part.* 5. *in addit. ad resol.* 46. *tract.* 5. & alij communiter. An autem omnia exempla adducta ab Henriquez, conueniant ad excusandum quem ab incursione irregularitatis, infra examinabimus.

QVÆSTIO II.

An Ignorantia crassa, aut vincibilis iuris, aut facti, delicti, cui annexa est Irregularitas, excuset quem ab incursione Irregularitatis?

RESpondeo: Vt certum: non excusare. Quia cum hæc ignorantia non excuset à mortali; ita non excusat à pœna irregularitatis; quando illi est annexa. Vnde qui ignorans crassè, quod est excommunicatus, & quod est prohibitum in iure sub pœna irregularitatis, excommunicatum recipere Ordines, si ordinetur, fiet irregularis. Sic habetur in *cap. Apostolicæ. De Cler. excommun. ministran.* & docent omnes. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 141. Auila *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 7. *concl.* 1. Cornejo *disp.* 6. *de Irregularit. dub.* 3. *in princip.* Villalob. *tract.* 21. *diff.* 6. *num.* 1. & 2. & constat ex dictis, *de Censur. in communi tract.* 1. *disp.* 9. *quæst.* 14.

QVÆSTIO III.

An ignorantia inuincibilis, iuris, aut facti, ob cuius violationem Irregularitas fertur, excuset quem ab Irregularitatis incursione?

RESpondeo, vt certum: Excusare. Quia excusat à culpa: ergo & à pœna. Sic omnes. Præcipuè Hurtad. *disp.* 1. *de Irregularit. diff.* 8. vbi hæc ait: Supponimus ea omnia, quæ excusant opus delicti à culpa mortali, excusare delinquentem ab Irregularitate ob illud delictum lata. Ita Auila *disp.* 1. (lege 2.) *dub.* 7. & Ægidius *disp.* 18. *dub.* 4. Quia Irregularitas, quæ fertur, ob delictum, non incurritur nisi ob delictum mortale. Vnde ignorantia inuincibilis, & defectus plenæ aduertentiæ, & considerationis, siue iuris, ob cuius violationem fertur irregularitas; siue facti, quo dictum ius violatur, excusant ab irregularitate; quia excusant à culpa mortali: sic ille. Et colligitur ex dictis à nobis *tract.* 1. *de Censur. in comm. disp.* 9. *quæst.* 2. & *seqq.* Legatur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 85.

QVÆSTIO IV.

An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastico specialiter prohibitum?

AFfirmant plures Doctores, præcipuè Hurtad. *diss.*8. *cit.n.* 27. Quia (inquit) homicidium v. g. & quodcumque aliud delictum factum cõtra ius naturale, etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Ecclesiasticæ, ob quod lata est irregularitas, est simpliciter tale delictum, v.g. homicidium, aut aliud: & quamuis in eo delicto non sit contumacia in Ecclesiam, remanet in eo sufficiens indecentia ad suscipiendos Ordines, & ad exercendos iam susceptos, ob quam euitandam fertur irregularitas. Imò in eo remanet sufficiens culpa, vt ea pœnalitas ei infligatur, quamuis irregularitas infligeretur vt pœna: ergo absque fundamento prærequiritur notitia prohibitionis Ecclesiasticæ ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio iure prohibitum. Ita Hurtadus. Qui pro se citat Sotum *in* 4.*dist.*22.*art.*2. Vazquium *de excomm.dub.*16. & Suarium *disp.* 40. *sect.*5. Quibus addi possunt mox citandi.

Sed probabiliùs Respondeo: Non incurrere irregularitatem, si ignoret inuincibiliter præceptum Ecclesiasticum prohibens dicta delicta, etiamsi non ignoret ea esse alias iure naturali, & diuino prohibita. Ratio est. *Primò.* Quia pœna irregularitatis, plerunque ab Ecclesia indicitur in pœnam inobedientiæ, & contumaciæ aduersus Ecclesiam; si quidem superadditur violationi censurarum, quæ inobedientiam, & contumaciam requirunt: at sic est, quod inobedientia, & contumacia in Ecclesiam nequit stare cum ignorantia inuicibili legis Ecclesiasticæ: ergo.

Secundò. Quia quantitas pœnæ debet proportionari quantitati culpæ *cap. Felix, de pœnis in* 6. Sed committens dicta delicta licèt offendat Deum contra eius legem, non tamen offendit conditorem iuris Ecclesiastici, cum ipsum ius ignoret inculpabiliter; & respectu illius omni prorsus culpa careat: ergo solùm debet puniri pœna legis diuinæ, quam violat, non tamen pœna legis Ecclesiasticæ, nempe irregularitate. Sic colligitur ex dictis *tract. de Censur. in comm. tract.* 1. *disp.*9.*quæst.*6. Et tenent expresse Nauarr.*cap.*27.*num.*16. Sanchez optimè, vt semper, cum aliis pluribus *lib.* 9. *de Matrimonio*, *disp.* 32. *num.*9.& 17. Quibus addi possunt Ægidius *disp.* 18. *num.*29. Palaus *tom.*1.*tract.*2.*disp.*1.*punct.*17.*num.*1. & *tom.*6.*disp.*6 *punct.* 6.*num.*1. Cornejo *disp.* 6. *de Irregularit. dub.* 3.*concl.* 3. Bonac. *disp.*1. *de Censur. quæst.* 2.*punct.* 3. *num.* 13. & à fortiori alij statim citandi pro nostra sententia.

QVÆSTIO V.

An item non incurrat Irregularitatem, qui licèt sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum, ignorat tamen inuincibiliter, tali delicto Irregularitatem annexam esse?

NEgant communiter Doctores, existimantes, quod ignorantia inuincibilis irregularitatis impositæ, (adsit scientia prohibitionis Ecclesiæ) nullo modo excuset ab ea incurrenda. *Primò.* Quia, vt quis huiusmodi irregularitatis pœnam incurrat, sat est, quod sit inobediens præcepto Ecclesiastico, & quod sciat illum actum esse prohibitum, quamuis ignoret prohibitum esse sub censura: ergo.

Secundò. Quia si ad incurrendam irregularitatem, necessarium foret, cognoscere talem pœnam delicto annecti, sequeretur, quod homicida ignorans inuincibiliter hanc pœnam, nullam irregularitatem incurreret, & sic liberè posset ad ordines promoueri; quod planè falsum videtur; siquidem iudex iustè reum morti tradés irregularitatem contrahit, etiamsi ignoret irregularitatem suo facto esse impositam, eo quod dedeceat, esse Ministrum Christi, qui alium vita priuauit: sed hæc indecentia efficaciùs vrget in eo, qui iniustè alium occidit: ergo irregularis erit, etiamsi ignoret homicidio esse irregularitatem impositam. Ita tenent in primis omnes DD. qui de excommunicatione, & aliis censuris ita senserunt, quos retulimus *tract.*1.*de censur.in communi*, *disp.* 9.*q.*7. Sed vltra illos, specialiter de irregularitatis pœna loquentes, id tradunt Suarez *de Censur. disput.* 40. *sect.*5.*num.*9. Cordub *lib.*1.*qq.* 25.*vers. Item secundo.* Ludouic. Lopez 2.*part. Instruct. vbi de excomm. cap.*13. Auila *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 7. *concl.* 2. Vasquez *de excomm.dub.*16. Hurtado *diss.*8. *in fine.* Azor. *tom.*1.*lib.*1.*cap.*15.*quæst.*7. Aluarez *part.* 2. *disp.*158. *num.*5. Sotus *in* 4.*dist.*2. *quæst.*1.*art.* 2.*in fine.* Martinus de Ledesma *in* 2.*p.*4.*quæst.*24. *art.*6. Henriquez *lib.*2.*de Baptismo cap.*4.*num.*3.

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem. Quia probabile est, ignorantem inuincibiliter, irregularitatis pœnam suo delicto impositam, excusari à dicta irregularitate. Vnde si quis excommunicatus celebret ignorans inuincibiliter esse impositam pœnam irregularitatis excommunicato celebrandi, nullo modo incurret irregularitatem.

Ratio est. Quia Irregularitas, quæ delicto annectitur, est pœna grauissima, & extraordinaria delicti, siquidem obligat delinquentem vt eam in se exequatur: ergo censeri non debet incurri ab inuincibiliter ignorante legem sub tali pœna esse latam: aliàs committens tale delictum verè pateretur non solum pœnas suo delicto proportionatas, sed alias extraordinarias, quæ delicti grauitatem excederent.

Nec obstat primum argumentum contrariorum; negandum enim est sufficere ad incurrendam pœnam irregularitatis, quod delinquens sciat talem actum esse prohibitum, si ignoret esse prohibitum sub tali pœna: quia etsi consensus delinquentis in pœnam non requiratur ad sustinendam illam, vt benè arguit Hurtad. requiritur tamen consensus illius in culpam prout subest tali pœnæ, quod fieri nequit absque notitia pœnæ. Ad 2. statim respondebimus. Vnde hanc nostram sententiam tenent in primis Sanchez *lib.*9.*de Matrimon. disp.*32.*num.*21. & penes ipsum, Hostiens. *cap. à nobis el.* 1. *de senten. excomm.* vers. *Addo.* Siluest. *verb. ignorantia, quæst.* 8. *dicto* 1. Angel. *eo. v. num.*4. Nauarr. *cap.*23. *num.* 47. & *cap.* 27. *num.* 16. & *num.* 274. Philiarch. *de offic. sacerd. tom.*1.*part.*1. *lib.* 3.*cap.*4. §. *Tertio obiicitur.* & Rodrig. *tom.*1.*summ.cap.* 195.*num.*3. *in* 2. *edit.* His addi possunt Bonac. *de Censur. disp.*2.*quæst.*2.*punct.* 1.*num.* 13. Castro Palao *tom.* 1.*tract.* 2. *de peccat. disp.*1.*punct.*17.*num.*6.& *tom.*6.*disp.*6.*punct.* 6.*num.* 3. licèt hîc dicat priorem sententiam, vt comnem esse tenendam; reuera tamen, nostram defendit. Ægidius *disp.*18.*dub.* 4.*n.*31. Merolla *tom.* 1. *disp.* 1. *cap.*2.*coroll.*1.*num.* 48. Portel. *in dub. regular. verb. ignorantia num.* 19. Cornejo *disp.* 9. *de irregularit. dub.*3.*concl.*2. Diana *part.*4.*tract.*2. *resol.* 85. Machado *lib.*1.*part.*3. *tract.*15. *docum.*3. *num.* 2. legantur dicta à nobis *tom.*4.*tract.* 1. *de Censur. disp.* 9. *quæst. citata.*

QVÆSTIO VI.

An si quis occidat aliquem, ignorans inuincibiliter homicidio esse impositam pœnam irregularitatis, illam incurrat.

AFfirmant, vt vidimus, omnes Authores primæ sententiæ quæstionis antecedentis. Quibus ex citatis pro nostra addi possunt Merolla *loco cit. n.49. & 87.* & Diana *resol.85. cit.* Quia (inquiunt) irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licèt videatur esse ex delicto, includit tamen præcipuè defectum lenitatis: ergo incurritur, licèt occidens ignoret homicidio impositam esse talem irregularitatem.

Sed non minus probabiliter Respondeo. Nec incurrere irregularitatem, adhuc in casu homicidij, si ignoret inuincibiliter talem pœnam homicidio esse impositam. Quia, vt benè Sanchez *loc. cit.* eadem est ratio, de hac irregularitate lata in pœnam homicidij iniustè patrati, ac de aliis impositis ob alia delicta: ergo si in his excusat inuincibilis ignorantia impositæ irregularitatis, etiam excusabit in illa. Sic sentiunt Sanchez, & Portel, apud Dianam *locis cit.* Palaus *tom.1. tract.2. disp.1. punct.17. num.6.* & clarius, & expressius *tom.6. de Censur. disp. 6. punct. 6. num. 3.* Vbi argumento secundo primæ sententiæ quæstionis antecedentis, & etiam argumento nuper facto à Merolla, & Diana, his verbis satisfacit: Nec item est inconueniens, quod Iudex ignorans, suo facto irregularitatem annecti, eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem suo delicto annecti: quia irregularitas Iudici, non in pœnam, sed ob decentiam posita est: at homicidæ, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas inducitur, quæ irregularitas grauior est, & difficilioris dispensationis, ac proinde non est mirum, vt cognitionem legis eam inducentis expostulet. Hæc vsque Palaus. Tenet item nostram sententiam Cornejo *loc. cit. concl.3. num.3.* vbi argumento Dianæ dicentis, in hoc casu non incurri irregularitatem, quæ habet rationem pœnæ incursæ propter culpam homicidij: sed eam, quæ incurritur defectu lenitatis, ratione homicidij voluntarij; optimè respondet dicendo, stare contra hoc, quod huiusmodi irregularitas est species diuersa ab ea, quæ propter homicidium peccaminosum incurri debet, & solum incurritur propter licitam hominis occisionem, quod non potest in hoc casu nostro verificari. Sic Petrus Cornejo. Tandem hanc nostram sententiam esse probabilem, apertè insinuat *Machado* docum.3. cit. num. 3. his verbis: *Si bien Portel i otros defienden, que no se incurre en la irregularidad del homicidio culpable, quando se comete con ignorancia della.*

QVÆSTIO VII.

An defectus plenæ aduertentiæ, seu considerationis iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur Irregularitas, excuset ab incursione Irregularitatis?

REspondeo: Excusare. Quia huiusmodi defectus eamdemmet vim, ac ignorantia inuincibilis ad excusandum à pœnis, & à culpis habet. Sic Hurtadus *disp. 1. de Irregular. diff. 8. in princip.* & communis Doctorum vt constat ex à nobis dictis *tom.4. tract.1. de Censur. in comm. disp.9. q.24.*

QVÆSTIO VIII.

An item, metus mortis, aut infamiæ, aut alterius grauis nocumenti, excuset ab Irregularitate, quæ propter culpam incurritur?

REspondeo: etiam excusare. Quia pœnæ Ecclesiasticæ non ligant cum tanto onere. Sic omnes, vt patet ex dictis *tract.1. cit. disp.9. q.25. & seqq.*

QVÆSTIO IX.

An dubium Iuris, aut facti, excuset ab irregularitate contrahenda?

REspondeo contra nonnullos excusare: vt vidimus supra *disp.... à quæst.15.* Legantur.

QVÆSTIO X.

An etiam excuset ab irregularitate contrahenda, opinio probabilis Doctorum asserentium, non contineri eam in iure; casu, quo sunt alij DD. probabiliter opinantes, contineri?

REspondeo: Etiam excusare. Quia irregularitas, de qua viri docti solùm probabiliter opinantur contineri in iure, non potest dici, quod sit in iure expressa, aliàs non esset opinio probabilis, quæ oppositum asserit: at sic est, quod non incurritur irregularitas, nisi ea in iure expressa sit, vt habitum est supra *disp.1. q.5.* ergo *Confirmatur.* Quia ex duobus opinionibus probabilibus, licitum est in praxi sequi quamlibet, etiam illam, quæ minus tuta videtur: ergo. Sic Suarez *disp.40 sect.5. n.6.* Qui contrarium dicit, si contingat opinionem asserentem talem irregularitatem esse in iure latam, ita esse probabilem, vt contrarium probabilitate carere iudicetur. Cornejo *disp.6. de Irregular. dub. 1. q.2.*

TRACTATVS SECVNDVS
DE IRREGVLARITATE IN PARTICVLARI.

DISPVTATIO PRIMA.

De Irregularitate proueniente ex defectu animæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus scientiæ faciat hominem Irregularem; ita vt, nec Ordinari, nec in suscepto Ordine ministrare possit?

AFFIRMANT absolutè Nauarr. cap.27. *num.* 205. Ledesma *in sum. cap.7. de Ordine, cõcl.*4. Diana *part. 2. tract. 16. resol.* 31. Bonac. *de Censur. disput. 7. quæst. 2. punct.* 1. *num.* 3. & penes ipsum Suarez, Toletus, Filliucius, & Reginaldus, Quos omnes pro hac parte adduximus, *part. 2. tract. 6. de Ordine, disput. 7. quæst.* 1. Et nunc addo Palaum *tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 10. n. 1.* Auilam *part. 7. disp. 4. dub. 1.* Petrum Cornejo *disp. 13. de Irregularit. dub. vnico, quæs.* 1. Hurtadum *disp. 2. de Irregularit. diff.* 18. *num.* 62. & communem Pelizzarium *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. q. 3. n. 43.* Quia id constat *ex cap. Illiteratos dist.* 36.

Negant verò contra ex parte, Henriquez *lib.* 10. *cap. 16. num. 2. in corp. & in Glossa lit. Q. & lib.* 14. *cap. 8 num. 11. lit. B.* & Garcias *7. part. de Benef. cap. 7. num.* 19. putantes, defectum scientiæ non constituere quem irregularem; quia (inquiunt) licèt præstet impedimentum Ordini suscipiendo, non præstat in suscepto Ordine ministrare.

Sed ego, *loc. cit.* clarius, conciliando hos Doctores, respondi, & iterum Respondeo sic. Si Ordinandus est omnino illiteratus, ita vt, nec Grammaticam audierit, tunc defectus scientiæ verè constituit illum irregularem, ita vt nec Ordinari, nec in suscepto Ordine licitè ministrare valeat, aut possit; cùm hæc sit natura irregularitatis, vt vtrumque impediat, & hoc quamuis bona fide, & sine culpa ordinetur, cùm hæc irregularitas non incurratur propter culpam. Si tamen ordinando adsit aliqua scientia, non tamen tanta, quantam requirit, & assignat Concil. Trident. *sess. 13. cap. 4. 11. 13. & 14.* tunc defectus scientiæ non faciet illum irregularem; quia nec Concilium, nec aliud ius, in hoc casu, irregularitatem constituunt. Et hoc secundum, tantum intendunt Authores secundæ sententiæ: & primum solum, primæ. Sic Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 5. cap. 1. numero* 14. Sayrus *lib. 6. cap. 13. num.* 8. Vgolinus *de Irregularitat. cap. 5. §. 1.* & alij qui iuxta hanc distinctionem intelligunt textum in *cap. Illiteratos, cit.*

QVÆSTIO II.

An hæc irregularitas orta ex defectu scientiæ tollatur per scientiam aduenientem, aut per dispensationem?

RESpondeo, vt certum; Per vtrumque tolli. Nam imprimis tollitur per scientiam aduenientem: quia cum per hanc tollatur ignorantia, quæ est totalis, & adæquata causa ipsius irregularitatis, necessario tollitur ipsa irregularitas, iuxta illam regulam: *Cessante causa cessat effectus.* Deinde tolli etiam potest per dispensationem, vt statim videbimus: ergo per vtrumque tolli potest. Sic Suarez *disp. 41. sect. 1. num. 6. & disp. 55. sect. 1. num.* 21. Filliuc. *tract.* 19. *num.* 192. & 261. Bonac. *de Irregularit. q. 5. punct. 2. num.* 5. Cornejo *de Irregularit. disp. 13. dub. vnico,* & alij communiter.

QVÆSTIO III.

An Irregularitas proueniens ex defectu scientiæ, sit dispensabilis à Papa; quod idem est, ac inquirere; An Papa possit dispensare, vt illiteratus Ordinetur?

AFfirmant aliqui ex Doctoribus citati *sup. q.* 1. Negant verò alij.

Sed clarius iuxta doctrinam nostram ibi traditam, sic Respondeo dicendum, *primò.* Papa solus & non alius, potest dispensare cum omnino illiterato, vt ordinetur, sic tamen, vt non vtatur ordine, quousque scientiam, ad vsum Ordinis recepti, sufficientem, discat. Quia non est contra ius naturale, aut diuinum, habere Ordinem, non vtendo illo: ergo ad hoc, rectè poterit Pontifex cum illiterato dispensare. Non verò alius à Papa, quia nulli est in iure concessa talis facultas.

Dico secundò. Papa non potest dispensare cum illiterato ad vsum Ordinis suscepti, si caret scientia requisita ex natura rei ad debitum vsum illius; quia, quod quis vtatur munere, sine scientia necessaria ad vsum illius, est intrinsecè malum, & contra ius naturæ, in quo Papa nequit dispensare: secus tamen, si careat scientia requisita solo iure Ecclesiastico, cum in illo possit Papa dispensare, vt constat. Sic communiter Doctores, Nauarr. *cap. 27. num.* 205. Suarez, Sayrus, Molfes. Reginaldus, & alij apud

Philibertum, *de Ordine tract.1. part.5.cap.1.in fine.* Cornejo *loco cit.* & nos etiam *2.p.tract.6.de Ordine disp.7.q.3.*

QVÆSTIO IV.

An saltem possit Episcopus dispensare, vt Ordinetur ille, qui linguam Latinam parum callet; Si tamen, bona sit indolis, & de eo habeatur spes, quod postea addiscet opportuna?

NEgant Ledesma *in sum. de ord. cap.7. concl.4.* Sanchez *tom.2.consi.cap.1.dub.45.n.14.*& alij. Sed probabiliùs Respondeo: In hoc casu, Posse. Quia sic videtur colligi ex Trident. *sess.23. cap.11.* dum decernens, scientiam necessariam pro minoribus Ordinibus, subdit: *Nisi aliud Episcopo expedire magis videatur.* Deinde, quia sicut Scholasticus magni ingenij, non est à laurea Doctoratus repellendus, etiam ante quinquennium, quando spes addiscendi manet: ita similiter, non erit ab Ordinibus repellendus Clericus bonæ indolis, & pro ætate docilis, etiamsi Latina lingua non satis polleat: quod à fortiori conuincitur quis ad id asserendum, accedente dispensatione Episcopi. Sic Henriquez *lib.14.c.8. n.11.litt.E.* & penes ipsum, Perez, Hostiens.& alij. Sic etiam Hieronym.Rodrig. Peyrinus, Menochius, & Tamburin. quos referunt, & sequuntur Philibertus *cap.1.cit. n.10.* & Diana *3.p. tract.2. resol.86.* & alij aduertentes, id esse valdè obseruandum ab examinatoribus Episcoporum. Legite me ipsum *2. p. tract.6.de Ordine disp.7.q.4.5.& 6.*

QVÆSTIO V.

An possit dispensare Episcopus, vt in susceptis Ordinibus administret ille, qui ignarus litterarum, eos recepit?

AFfirmat absolutè Henriquez *lib.14.cap.8.n.11. in fine* iis verbis: Suscepto iam Ordine, idiota, seu ignarus literarum, ex dispensatione Episcopi non prohibetur ministrare. Ita ille. Et penes ipsum *in marg.lit.G.* Perez *sup.cap.Sedulo,cap. Nullus, 38. dist.*& Specul.*tit.de dispens.§. Nunc.versic 27.*

Sed clariùs Respondeo: Posse quidem Episcopum cum prædicto Ordinato dispensare, vt in susceptis Ordinibus ministret: dummodo, non sit omnino ignarus, ita vt careat ea scientia, quæ ad præstandum munus Ordinis suscepti, iure naturali, & diuino requiritur; quia tunc, vt ex dictis constat, nec Sum. Pontifex dispensare potest. Sic Auila *de Censur.part. 7.disp 4.dub.1.concl.3.* Palaus *disp.6.de Censur.punct. 10.n.3.* & alij. Addentes omnes ex Trident. *sess.21. cap.6.* quod Parocho illiterato dandus sit Coadjutor, designata congrua sustentatione.

QVÆSTIO VI.

An amentia perpetua, constituat irregularem?

REspondeo tanquam certum: Constituere irregularem, tam diuino, quam naturali, & humano iure. Quia, qui non potest Ordines exercere, inhabilis est ad illos suscipiendos, & consequenter irregularis. Quamuis si de facto ordinaretur, verè reciperet Characterem, nec esset Ordo repetendus, si postea fieret mentis compos, vt constat ex dictis *2.p. tr.6.de Ordine, disp.5.q.8.& seq.* Sic omnes. D.Thom. D.Bonau.Scot.Sot.Valent.*ibidem citati.* Nauar *cap. 22.n.203.* Suarez *disp.51.sect.1.n.2.* Filliuc.*tract.19. cap.7. n.186.* Henriquez *lib.14.cap.7. n.9.* Ægidius *disp.18.n.106.* Bonacina *disp.7.de Censur.q.2.de Irregul.punct.1.n.1.* Palaus *disp.6.punct.10.n.4.* Gibalinus *cap.3.q.3.à n.2.* Pellizzarius *tom.2.tract.7 cap.5. sect.2.q.2.n.40.*& communis.

QVÆSTIO VII.

An etiam maneat irregularis, ille, qui habet lucida interualla?

REspondeo tanquam certum: Etiam manere irregularem, quantum ad susceptionem Ordinum: Quia id constat ex tota *dist.33.* Sic Henriquez *n.9. cit.* ibi: Quod si propter organi læsionem habeat etiam inculpatè frequentem furiam insaniamvè (*sic lege, non, infamiamvè*) non est permittendus celebrare, quamuis habeat lucida interualla. Sic ille. Et penes ipsum, Maiol. Alberic. Rossella, Tabiena, Angel. Anton. D.Thom.& alij. Cornejo *de Irregularit. disp. 13.dub.vnico,q.2.* Suarez, Filliuc.& alij, locis citatis. Quod amplius constabit ex infra dicendis.

QVÆSTIO VIII.

An furiosi perpetuò, aut lunatici irregulares sint?

REspondeo tanquam certum: Irregulares esse. Ex *cap. Maritum, & ex cap. Communiter, dist.33.* Sic Nauarr. *cap.27. n.204.* vers. *Decimoquarto.* Henriquez *lib.14. cap.8. n.9.* Filliuc. *cap.7. cit.q.2.n.187.* Bauny *de Irregularit.q.9.pag.455.* Viuald. *de Irregularit.num.mihi 175.& seqq.* vbi ait: lunaticum illum appellari, qui ideo quia in interlunio genitus fuit, cum ipsa luna mutabili, defectum atque mutabilitatem patitur, menteque abalienatur, itavt insaniat: Furiosus vero nuncupatur ille, qui bili flaua, vel atra, ita est plenus, vt tali bili adusta, & petenti caput, illum faciat omnino insanire, debaccharique eum cogit, hominumque societates, atque commercia fugere, simulque errare per inuia & solitaria. Sic ille ex Arist. *sect.3. proble.1.* & ex Maiolo *lib.1.de Irregul. cap.15.* Gibalin.*cap.3.q.3.n.2.* Pellizzarius *loc.cit.*

QVÆSTIO IX.

An etiam maneat perpetuò irregularis, qui semel tantum incidit in furiam, vel amentiam?

REspondeo: Manere irregularem perpetuò in ordine ad receptionem Ordinum, etiamsi iudicium rationis restitutum sit. Quia sic colligitur *ex c. Maritum, d.33.* ibi: *Neque illum, qui in furiam aliquando versus insanauit.* & Ratio est: quia, qui semel in furiam, vel amentiam incidit, raro præsumitur perfectè sanus, absque timore reincidendi in eandem ægritudinem, ideoque nō admittitur ad Ordines, vel saltem desideratur Prælati approbatio, vt prius ei constet de sanitate recuperata, vt infra *q.78. & seqq.* in simili dicemus. Sic Gratianus *in §. vltim.15.q.1.* Suarez *disp.51.sect.1.n.4.* vers. *Statim verò.* Filliuc. *tr.1. c.7. q.2.n.187.* Henriq. *lib.14.c.8.n. 8.& 9.* Bonac. *q.2.de Irregul.punct.2.n.3.* Cornejo *de Irregul.disp.13.q.2.* Viuald. *de Irreg.n.mihi 181.* Palaus *disp.6. punct. 10. n.4.* & communis apud Pellizz. *loc.cit.n.41. v. Notandum ergo.*

QVÆSTIO X.

An furia, vel amentia, superueniens Clerico iam Ordinato; reddat etiam irregularem illum, quoad vsum Ordinis suscepti?

REspondeo vt certum: Non reddere illum perpetuò irregularem, quantum ad vsum Ordinis suscepti

suscepti; sed solùm quandiù talis defectus durat, aut est periculum in talem defectum incidendi, & aliquam Sacramento irreuerentiam irrogandi. quia sic colligitur ex cap. *Maritum, cit. dist.* 53. & ex cap. *Illud* 7. *q.* 1. & ex cap. *In tuis literis* 7. *q.* 2. Requiritur tamen, vt omninò sit sanus, & Episcopus iudicet de sanitate recuperata, antequam dictus Clericus Ordinibus ministrandis se immisceat; aut alius doctus, & pius Vir attentis omnibus temporis, & ægri circunstantiis. Tempus autem ad iudicandum, an à dicta infirmitate conualuerit, est spatium vnius anni, vt habetur in cap. *Communiter, dist.* 3. quamuis Suarez dicat, non esse necessarium expectare spatij tantum ad hoc faciendum iudicium, eo quod non sit in vsu, sed relinquendum esse prudentis arbitrio. Sic Suar. *loco cit. n.* 5. Pellizzar. Filliuc. Bonac. Cornejo, Viuald. & Palao *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XI.

An in Irregularitate contracta ab eo, qui semel in furiam, aut amentiam incidit, & sanitatem recuperauit; possit Episcopus dispensare; aut declarare, aptum esse, non solum ad vtendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos?

AFfirmat Maiol. *de Irregularit. c.* 14 Cui videtur adhærere Sayr. *lib.* 6. *Thesaur. c.* 13. *n.* 3. Tabien. & alij apud Reginald. Barbos. *in collect.* ad *cap. communit. cit. n.* 1. & Barth. *l. ab Angelo, Dialog.* 5. §. 180.

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, quod quamuis (vt vidimus) Episcopus possit dispensare cum prædicto irregulari ad hoc, vt Ordinibus susceptis vti valeat: non tamen ad hoc, vt promoueatur ad alios Ordines: quia id spectat ad Romanum Pontificem; cum nullibi inueniatur concessa Episcopo talis potestas: ergo. Sic Suar. *disp.* 51. *sect.* 1. *n.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *c.* 7. *q.* 2. *n.* 187. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 2. *n.* 23. *vers. Tertio.* Palaus *loc. cit. n.* 5. Cornejo *disp.* 13. *in fine.* Ita dicens: Cum eo, qui vsum rationis, per amentiam, vel furorem amissum, recuperauit, potest Papa dispensare, vt Ordinetur, quia hoc impedimentum est purè Ecclesiasticum. Extra Papam verò, nullus potest, quia nulli est iure concessum: quod intelligendum est, exceptis Prælatis Regularium, quibus hoc, speciali priuilegio, fuerit concessum. Sic Cornejo, Machad. *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 17. *docum.* 11. *n.* 3. & alij.

QVÆSTIO XII.

An etiam arceantur à susceptione Ordinum, qui, ob febris magnitudinem, aut, ob vehementem passionem iræ, aut amoris, aut denique, ob ebrietatem, versi sunt in furorem, aut amentiam ad horam, aut aliud breue tempus?

REspondeo tanquam certum: Negatiuè. quia huiusmodi amentia, siue furor, non fundantur in naturali complexione, & propria organorum sensuum læsione: sed in quadam passione temporali, & qualitate transeunte, qua cessante, cessat amentia, & furor, & manent integri sensus. Ideóque tales ordinari, absque vlla dispensatione, possunt; eo quod amentia talis, non secum trahit indecentiam. Sic Nauar. *c.* 25. *n.* 72. *& c.* 27. *n.* 203. Maiol. *lib.* 2. *c.* 15. *n.* 4. Henriq. *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 9. *in Marg. lit. O*, Suar. *disp.* 51. *sect.* 1. *n.* 4. Auil *par.* 7. *disp.* 3. *dub.* 4. Viuald. *de Irregul. num.* 182. *in antiquis.* Palaus *disputat.* 6. *punct.* 10. *num.* 4. Gibalin. *cap.* 3. *quæst* 3. *num.* 2. & alij suprà citati.

QVÆSTIO XIII.

An Dæmoniacus, aut Energumenus, (qui dicitur ille, quem spiritus malignus corporaliter vexat) sit omninò irregularis?

REspondeo tanquam certum: Esse omninò irregularem, tam ad Ordines suscipiendos, quàm ad vsum susceptorum; casu, quo actualiter sit à Dæmone vexatus. quia ita constat ex iure, *cap. Maritum, & cap. Clerici, dist.* 33. Et meritò (addit Henriquez) nam Energumenus, suspectus est de mollitia animi, & de anandria (ita enim vocat Dionys.) cum dæmone succubo. Sic Nauar. *cap.* 27. *n.* 203. Et penes ipsum, D. Anton. & Villad. Suarez *disput.* 51. *sect.* 1. *num.* 7. Viuald. *de Irregularit. num.* 180. *in antiq.* Tolet. *lib.* 1. *cap.* 62. (non 59. vt citat Bonacina) *n.* 2. Filliuc. *tract.* 19 *cap.* 6. *q* 9. *vers. Septimum, de Dæmoniacis.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *n.* 8. Bonacin. *q.* 2. *de Irregularit. punct.* 2. *n.* 24. Machado *docum.* 11. *cit. n.* 8. & omnes, apud Gibalinum *cap.* 3. *de Irregularitat. q.* 2. *consectar.* 9. & Pellizzarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *num.* 66.

QVÆSTIO XIV.

An etiam sit omninò irregularis, quoad susceptionem altioris Ordinis, Dæmoniacus, aut Energumenus, cuius corpus, solùm semel, aut iterum fuit obsessum, ac vexatum; sed misericordiâ Dei, iam est omninò à tali vexatione liber?

AFfirmat, nonnulla circunstantia concurrente, Viualdus, *de Irregularitat. num. in antiq.* 185. ita aiens: Sed (saluo meliori iudicio) aliter supradictas concordarem opiniones. Diximus enim supra, Dæmones homines vexare, aut in pœnam; vt in hominibus dyscolis, & peccatoribus, &c. vel in exercitium; vt, in hominibus spiritualibus, ac Religiosis, virtus, ac meritum augeantur. Tunc sic: Si apertè, vel saltem aliquibus coniecturis, sciri posset, tales iam promotos vexari in suorum pœnam delictorum, dicerem, amplius, non esse admittendos. Quod si constet, vel appareat, datos fuisse spiritus in exercitationem, tunc omninò liberatos admitterem. Imò in *Canon. Apostol.* 78. habetur, Dæmoniacum mundatum recipiendum esse. Canonis verba hæc sunt: *Si quis dæmonem habeat, Clericus non efficiatur; sed neque cum fidelibus preces fundat: Mundatus verò recipitur, & si dignus fuerit, Clericus efficitur.* Hucusque Viualdus. Et hanc sententiam nouissimè defendit Gibalinus *cap.* 3. *de Irregularit. q.* 2. *consectar.* 9. *per totum.*

Sed, vt longè multò probabiliùs Respondeo: Esse omninò irregularem, quoad Ordines nondum susceptos; etiamsi semel tantum à Dæmone vexatus fuerit. Quia sic constat ex *cap. Maritum, dist.* 33. vbi expressè prohibetur ordinari ille, *qui in furiam aliquando versus insaniuit, vel afflictione diaboli vexatus est.* Et meritò; quia secus facere, indecens est. Sic Nauarr. *cap.* 27. *num.* 203. Suarez, Filliuc. Bonac. & Machado *loc. citat.* vbi ita ait: *El que actualmente está endemoniado, ò lo ha estado, aunque este ya libre, no deue ser admitido à Ordenes, como irregular, que es por indecencia.* Sic ille.

Ad

Ad Canonem Apostolorum, quem nobis obiicit Viualdus,& postea Gibalinus, respondet Suarez *n.7. cit.in fine*, vel posterioribus temporibus, existere maiori numero fidelium, qui sine his incommodis, possent ad hoc munus assumi, legem illam amplius restrictam esse: vel certè etiam tunc intelligendam fuisse, interueniente dispensatione, quæ facilè concedenda erat, virtute illius Canonis, interueniente dignitate personæ.

QVÆSTIO XV.

An saltem, qui omnino est iam liber à vexatione dæmonis, possit, absque dispensatione, ad ordines minores promoueri?

AFfirmat Bonac. *quæst. 2. de Irregularit. punct. 2. n.24.* per hæc verba. Secundò, verum est, eum, qui liberatus est ab obsessione Dæmonis, posse ad Ordines minores promoueri. Nam *in cap. Clerici. dist. 33.* dicitur, non posse ascendere ad superiorem sacri regiminis gradum. Ita Glossa *ibid.* Sayrus & Toletus *loc. cit.* (ille videlicet, *lib. 6. cap. 9. n. 14.* hic verò, *lib. 1. cap. 64. n. 2.*) Filliuc. *tract. 19. c. 6. q. 9. vers. septimum.* Reginald. *lib. 30. n. 43.* contra Vgolinum *loc. cit. n. 3.* Huc vsque Bonacina. Quem etiam citat, & sequitur Machado *lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 11. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Neque ad minores Ordines posse sine dispensatione promoueri. Quia textus *in c. Maritum sup. cit.* absolutè, & sine distinctione, prohibet, Ordinari, qui aliquando, afflictione Diaboli vexatus est: ergo huiusmodi nec ad minores Ordines promoueri potest. Sic in primis Toletus, *loco eod.* à Bonacina pro se adductus; ait enim sic: Secundò, huiusmodi à Dæmone vexati, & nondum promoti, non solum nunquam sunt ad maiores Ordines promouēdi, sed nec ad minores, hoc est contra Glossam *cap. Clerici dist. 33.* & contra Archid. *ibid.* contra quos sentiunt Gemin. Præposit. & Turrecr. *eod. can. Clerici*: quorum opinio probabilior, & Canoni conformior est. Sic Toletus. Tu nunc vide, si est pro Bonacinæ sententia. Nec Filliuc. est pro illo, si attentè legatur. Tenent etiam nostram sententiam Nauarr. *c. 27. n. 203.* Suarez *disp. 51. sect. 2. n. 7.* & alij communiter, apud Pellizzarium *loc. cit. num. 66.*

QVÆSTIO XVI.

An Dæmoniaci, quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare; si omnino à tali vexatione liberi existant?

NEgant adhuc aliqui, existimantes, adhuc minimè posse susceptos Ordines exercere amplius, etiamsi per longissimum tempus liberi à Dæmonum vexatione probati fuerint. Ita sentiunt, apud Viualdum, S. Anton. Aluarus, Pelagius, Villadiego, & Nauarrus. Item Bartholom. *ab Angelo, Dialogo 5. §. 180.* vbi testatur de communi.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod ille, qui fuit à Dæmone aliquando vexatus, post Ordines susceptos, licèt nō possit (vt nuper vidimus) ad altiores Ordines ascendere, possit tamen in iam antea susceptis ministrare, ex dispensatione Episcopi; modo constet, ipsum à Dæmone, per spatium vnius anni non fuisse vexatum. Sic Angel. Siluest. Armilla, & Maiolus, quos citat, & à fortiori sequitur, quoad resolutionem huius quæstionis, Viualdus *de Irregular. numero, in antiquis* 184. Bonac. *q. 2. de Irregul. punct. 2 n. 24.* Qui id probat ex *c. Communiter dist. 33.* & citat pro hac parte Vgolinum *de Irregul. c. 55. n. 2.* Henriquez *lib. 14. c. 8. n. 8. litt. A.* Nauarrum *cap. 27. n. 203.* Sebastianum Medices *p. 2. de Irregularit. c. 32.* Molinam *tom. 4. tract. 3. disp. 70. n. 12.* Sayrum *lib. 6. cap. 9. num. 14.* Toletum *lib. 1. cap. 64.* versus *principium*, Ægidium Coninchum *disp. 18. dub. 13. num. 107.* Reginaldum *num. 43.* & Filliucium *num. 187. ad finem.*

Sed ex his, quos pro hac parte citat Bonacina, oppositum docet Nauarr. *loc. cit.* ait namque hæc: exceptis obsessis à Dæmonibus, qui nunquam celebrare debent, vt sentit S. Anton. *3. p. tit. 28. c. 5.* & Villadiego *col. 41. vbi sup.* vnde bene citauit hos auctores Viualdus pro prima sententia. Henriquez verò licèt nostram doceat sententiam, non est *litt. A.* sed *F.* his verbis: At si post longum tempus appareat liber à Dæmone, posset Episcopus dispensare, vt ministret in susceptis. Sic ille. Addi etiam possunt his Auctoribus, Suarez *disputatione 51. sect. 1. num. 7.* Barbosa *de potest. Episcopi p. 2. allegat. 42. num. 52.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 12. num. 8.* Villalob. *tract. 21. diff. 23. num. 5.* & Gibalinus *cap. 3. quæst. 2. in fine.*

QVÆSTIO XVII.

An non solùm Dæmoniaci, sed etiam illi, qui se tales simularunt, irregulares sint?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia sic decreuit sexta Synod. general. Constantipolitana *can. 60.* vt docent Vgolin. & Sayrus *loc. cit.* Bonac. *punct. 2. cit. n. 24. vers. Addo non solum.* Reginald. *n. 43.* Viualdus *n. 187.* vbi sic ait: Si quis dæmoniacum se simulauerit, cum talis non sit (quod non semel, atque iterum in mulieribus, & aliquando luxuriandi animo cum Exorcistis ipsis, vidi) eadem irregularitatis pœna est puniendus, ac si verè talis esset; vt præcepit sexta Synodus Generalis Constantinopolitana *can. 60.* in hæc verba: *Eos, qui se Dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate, eorum figuram, & habitum simulatè præ se ferunt, visum est omnimodo puniri, & huiusmodi afflictionibus, & laboribus, eos subiici oportere, quibus ij, qui à Dæmone verè correpti sunt, vt à Dæmonis operatione liberentur, verè subiiciantur.* Sic Viuald. ex Maiolo. *num. 7. in fine.* Gibalinus *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO XVIII.

An maleficiatus sit omninò irregularis?

NEgat Bonac. *quæst. 2. de Irregular. punct. 2. n. 24.* Ita scribens: Tertiò, verum est, maleficiatum, qui ratione maleficij perpetui, est inhabilis ad contrahendum matrimonium, non esse ineptum ad Ordines sacros suscipiendos, hac enim ratione castior est. Ita ille. & Henriquez antea *lib. 14. cap. 8. num. 8. litt. f.* sic dicens: Maleficiatus autem, licèt sit inhabilis matrimonio, sed non pro Ordinibus. Ita Henriquez, & bene.

Sed clarius adhuc Respondeo dicendum. Si maleficatus sit tantum in partibus ad vsum matrimonij deseruientibus, tunc non est irregularis, & ideo licitè potest Ordinari. Si autem fuerit in aliis membris maleficiatus, tunc non poterit Ordinari. Sic ex D. Thoma, & Siluestro *verb. Maleficium*, docet ad longum, Maiolus *lib. de Irregularit. cap. 17. num. 6.* & Viualdus, *num. mihi 186. pag. 224.*

QVÆSTIO XIX.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ, suprà enumeratis?

RESpondeo: Quod solus Pontifex; cum ille solus sit supra ius commune. Sic Nauarr. *c.27.n.*203. Villad. apud ipsum, Viuald. *de irregularit.n.*188. & omnes communiter. Et constat ex dictis.

DISPVTATIO II.

De Irregularitate, ex defectu corporis proueniente.

QVÆSTIO I.

An defectus corporalis, seu vitium corporis inducat irregularitatem?

RESPONDEO tanquam certum: inducere. Quia id constat ex multis iuribus, quæ videri possunt *dist.* 55. *& in tit. de corpore vitiato: & tit. de Clerico ægrotan. ministran.* & cap. *Maritum.& cap.communiter dist.*33. Sic omnes DD. legantur præcipuè D. Thom. *in Addit. q.* 39. *art.* 5. Scholastici *in 4.dist.*25. vbi Sotus, Ricard. & Palud. Nauar. *cap.*27. *à n.*198. Henriquez *lib.*14. *c.*8. Suarez *disp.*51. *sect.*2. Viuald. *de Irregul. à n.* 129. *in antiquis.* Filliuc. *tract.*19. *c.*6. Bonac *de Irregularit. q.*2. *punct.* 2. Palaus *de Censur. disp.*1. *punct.*11. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.*7. *cap.* 5. *sect.*2. *à n.* 50. & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An omne vitium corporis inducat irregularitatem?

RESpondeo: Quod non; sed solum illud, quod affert publicam deformitatem, aut notabilem gignit horrorem, aut impedit decentem vsum, & exercitium Ordinis. Sic colligitur ex Iurib. citatis. Et certè idem dictat ratio naturalis. Et ideo, id docent pro regula generali omnes Doctores; legantur: citati. Et Auila *p.*7. *disp.*3. *à dub.*1. Ægidius *disp* 18. *dub.*13. Reginald. *lib.*30. *à n.*46. Hurt. *disp.* 2. *diff.*14. Machado *lib.*1. *p.*3. *docum.*6. Villalob. *tract.*21. *diff.*23. & alij.

QVÆSTIO III.

An omnino cæcus sit irregularis omnino?

RESpondeo tanquam certum: Esse omnino irregularem. Quia cæcitas omnino impedit decentem vsum Ordinis, & præcipuè celebrationis Missæ. Sic Viuald. *de Irregul. n.*138. his verbis: Cæcus abundè satis esset, qui cæcum à natiuitate, vel infirmitate, casúve factum, irregularem non iudicaret: est enim omnino. Canon *Apost.*76. *&* 77. & textus *in c. Hinc etenim.* §. *Cæcus* 49. *dist.* & omnes. Sic Viuald. Henriq. *lib.*14. *c.*8. *n.*1. *&* 2. Maiol. *lib.*1. *c.*29. Nauar. *consil.*6. *& 7. de Corp. vitiat.* Suarez. *disp.*51. *sect.*2. *n.*13. Filliuc. *tract.*19. *c.*6. *q.*5. Palaus *disp.*6. *punct.* 11. *n.*3. Gibalinus *cap.*3. *de Irregul. q.*2. *consectar.* 1. & Pellizarius *loc. cit. quæst.* 12. *num.*57.

QVÆSTIO IV.

An etiam sit irregularis, cæcus ille, qui licèt nihil videat, habet oculos integros, & claros?

RESpondeo tanquam certum: Etiam esse irregularem. Quia talis, adhuc nequit celebrare absolutè, aut saltem sine periculo, & scandalo. Sic omnes. Qui id colligunt, ex textu *in cap. fin. dist.*55. legantur Henriquez *loc. cit. n.*2. Filliuc. *q.*5. *cit. n.* 168. Et alij omnes, præcipuè nuper citati.

QVÆSTIO V.

An adhuc sit irregularis Sacerdos, cui iam Sacerdotio initiato superuenit cæcitas?

RESpondeo tanquam certum: Adhuc esse irregularem, quoad celebrationem, ad minus, Missarum. Quia sic conuincitur ex textu, & ratione nuper adductis. Sic D. Thom. 3. *p. q.* 82. *art.* 10. *ad* 3. Sotus *dist.*13. *q.*1. Siluest. Maiol. Tabiena, Astens. & Nauar. Quos affert, & sequitur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. *lit. I.* Filliuc. Viuald. & alij citati. Gibalinus *cap.*3. *q.*2. *consectar.*1. & communis.

QVÆSTIO VI.

An saltem ex dispensatione Papæ, possit Sacerdos cæcus celebrare Missam?

RESpondeo: Posse, casu solum, quod alius Sacerdos, aut alius vir expertus, adsit ipsi cæco celebranti. Quia ita fatetur Sotus *in 4. dist.* 13. *q.*1. *fine*, se vidisse cæcum à Papa dispensatum. Quod idem ait Henriquez *cap.*8. *cit. n* 2. *litt. M.* affirmans, se vidisse quosdam dispensatos, &c. legantur dicta a nobis *p.*2. *tract.*7. *de Eucharist. disp.* 8. *q.* 64. legatur Gibalinus, *loco nuper cit.* versu *Primo*, & Pellizzarius *q.*12. *n.*57.

QVÆSTIO VII.

An Monoculus, seu qui vnum tantum habet oculum, sit irregularis?

RESpondeo tanquam certum: Esse irregularem. Quia ita habetur *in c. Si Euangelica dist.*55. (non 50. vt scriptum inuenies apud Auilam & Dianam) his verbis: *Nã illi, cui erutus est oculus, non possunt secundum Canones, Sacerdotij iura concedi. Nec enim aliquid ei prodest, quod oculum inuitus amisit: cum nec volens quisquam oculum amisisse credendus est, nec Sacratissimos Canones aliquem casum in amissione oculi, qui ad Sacerdotium adipiscendum non impediret, suis excepisse regulis inuenimus: sed hoc tantummodo ad prohibitionem sufficisse videmus Patribus, vt qui careret oculo, Sacerdotij officium adipisci non posset.* Sic Gelasius Papa. Et sic Glossa ibidem. Henriquez *lib.*14. *c.*8. *n.*2. Auila *p.*7. *disp.*3. *dub.*1. ex Siluestro verb. *corpore vitiatus q.* 6. Viuald. *n.* 139. & penes illum, Archid. Rosella, Tabiena, Armilla, Maiol. & Nauarr. Tenet etiam Diana *part.*5. *tract.*6. *Resol.* 22. & alij.

QVÆSTIO VIII.

An etiam sit irregularis ille, qui habens vtrũque oculum integrum, caret visu oculi dextri?

AFirmare videtur Viuald. *de Irregul. n.*141. cum in hoc casu etiam requirat dispensationem, &

& ante illum Glossa in *cap. 2. de verb. signif. in 6.* & alij quæst. sequenti citandi.

Sed Respondeo vt certum: Non esse irregularem. Quia huiusmodi defectus non impedit decentem vsum Ordinis, nec inducit notabilem horrorem, aut deformitatem. Sic communiter omnes. Nauarr. *c. 27. n. 199* Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 2.* Auila *part. 7. disp. 3. dub. 1. vers. Hinc sequitur primo.* Filliuc. *tract. 19. cap. 6. quæst. 5. dict. 1. num. 168.* Bonac. *quæst. 2. de Irregular. punct. 2. num. 2.* Molina, Vgolin. Tolet. & Reginald. apud ipsum. Diana *part. 9. tract. 6. res. 21.* Palaus de *Censur. disp. 6. punct. 12. num. 3* Villalob. *tract. 21. diff. 35. num. 14.* Gibalinus *cap. 3. quæst. 2. consectar. 1. vers. Tertio.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. quæst. 12. num. 58.*

QVÆSTIO IX.

An saltem sit Irregularis, qui sinistro oculo, (qui dicitur, oculus Canonis,) *non videt?*

Affirmat Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 2.* dicens sic: Monoculus est irregularis: quamuis verò vterque oculus sit clarus, si sinistro, qui dicitur *Canonis*, non videt, est irregularis; secus si eo videt, sed non dextro oculo. Ita ibi. Addit tamen in Glossa *lit. X.* quod si oculo sit debilis dummodo videat librum, & lineas, non sit irregularis, quamuis charactæres non legat; aliàs, qui eget specillis ad legendum esset irregularis. Tenet etiam hanc partem Toletus *lib. 1. cap. mihi 63. num. 5. vers. Hi omnes.* Vbi docet, quod prædictus ex stylo Curiæ indiget dispensatione; quia deforme esset (ait) totum caput conuertere ad legendum. Toleto adhæret Filliuc. *loc. cit.* & Suarez *disp. 51. sect. 3. n. 16.*

Alij etiam affirmant; prædictum esse irregularem, nisi aliàs oculo dextro tanta visiua potentia polleret, vt eius ope, sine deformi faciei conuersione, Canonem legere posset. Ita in primis Nauarr. *cap. 27. n. 199. vers. Quarto dico.* His verbis: Quamuis monoculus sit irregularis *d. c. Si Euangelia*, non tamen, qui caret visu oculi dextri, qui aliis videtur sanus, & sinistro, quantum satis est ad benè celebrandum, cernit: licèt Glossa in *cap. 2. de verb. signif. lib. 6.* Idem de carente oculo, & de carente eius visu, videatur censuisse, etiamsi integer appareat, secund. Alexand. in *cap. Hinc etiam, 49. dist.* & Vvendel. *in 4. dist. 15. quæst. 1. col. 18.* Quod teneri potest de oculo sinistro, quem Stylus Romanus *oculum Canonis* appellat, cum est necesse videre eo, vt Canonem Missæ, sine indecora, & nimia faciei ad populum conuersione, legere posset: aliàs secus. Quod nuper consuluimus ei, qui visu dextri oculi tantum valebat, vt sine tali conuersione legere posset: magis enim deformitas, quàm defectus visus videtur in hoc expensus, & ideo *cap. Si Euangelia*, disponens de carentia oculi, quæ grauem inducit deformitatem, non est extendendum ad carentiam visus, quæ eam non facit, argum. *l. Odia de Regul. Iur. in 6.* Hucusque meus Nauarrus. Quem sequuntur Auila, Bonac. & Diana *loc. cit.* Pellizzarius *loc. cit. num. 58.* & Bauny *tract. 11. de Censur. quæst. 56. assert. 4. in fine.* & penes ipsum Layman. & communis.

Sed clariùs Respondeo: Non manere irregularem, ob solum defectum visus sinistri oculi, si aliàs dextro rectè videat. Quia isto solo, absque deformitate legere potest Canonem Missæ: cum illa vitari possit, vel peculiari Canone, extra Missale coram se posito, vt notat Filliuc. *loc. cit.* vel Missali ita aptato, vt dextro oculo absque oris conuersione legere facilè possit: vt addit ipsemet Filliucius, Auila, & Diana *locis citatis*: ergo. Legatur Gibalinus *cap. 3. quæst. 2. consectar. 1.*

QVÆSTIO X.

An sit Irregularis qui nubem aliquam, vel maculam habet in oculo.

Affirmant, esse Irregularem, casu quo macula, seu nubis foris appareat: secus verò, si primo intuitu non appareat, nisi inspicienti subtiliter, Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 2.* & Filliuc. *tract. 19. cap. 6. quæst. 5. dicto 1. num. 168.* Viuald. mox citandus, & alij.

Sed clariùs Respondeo dicendum, Quod sit irregularis, si macula, vel nubis, quam habet in oculo, causet notabilem deformitatem, secus verò si leuem, quantumuis primo intuitu appareat. Constat *ex cap. Cum de tua, de Corp. vitiatis ordinan.* Vbi in eius titulo dicitur, quod, *habens in oculo maculam, quæ non inducit magnam deformitatem, etiam ad Episcopatum promoueri possit.* Sic Nauarr. *cap. 27. num 199.* Innoc. Bern. Abb. Vincent. Raym. Glossa, Scal. Card & Maiol. quos refert Viuald. *de Irregularit. num. 142.* Auila *part. 7. disp. 3. dub. 1. vers. sequitur secundo.* & penes illum Siluest. Sotus, Couarr. & Menochius, Bonac. *quæst. 2. de Irregularit. punct. 2. n. 3.*

Aduertè tamen ex Henriquez, & aliis quod solus Papa dispensare potest cum eo, qui habet insignem maculam in oculo, etiam si professus sit. Si tamen dubium sit, an macula sit digna dispensatione Pontificis, Archiepiscopus cum consilio suffraganeorum iudicare debet, vt constat ex *d. cap. Cum de tua.* Legatur Bauny *tract. 11. quæst. 56. pag. 530.* & Suarez *disp. 51. sect. 3.* vbi aduertit, non esse necessarium ad prædicta, consilium Suffraganeorum.

QVÆSTIO XI.

An sint irregulares Lippi, hoc est, qui lachrymantes oculos continuò habent?

Affirmandum absolutè videtur: eo quod *Leuit. 21.* & D. Clemens *lib. 2. Constitut. Apostolic. cap. 3.* vetant, eligere hos ad Sacerdotium.

Sed iuxta dicta Respondeo dicendum: Nullo modo esse irregulares; nisi aliàs horrorem notabilem inspicientibus afferant. Quis autem horror, iudicandus sit notabilis, vel non, Episcopi arbitrio relinquitur, vt constat ex *cap. Cum de tua. cit.* Sic Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 2.* vbi ita habet: Si oculos habet prominentes, non est irregularis: nec si valdè lippus sit, aut sine palpebris; nisi horrorem inspicientibus afferat, absque subtili inspectione. Sic Henriquez. Et penes illum *lib. 6.* Maiol. Astens. Rossela, & Siluest. Viuald. *num. 143. in antiquis*, & apud illum, Nauarr. *cap. 27. num. 199.* Glossa, Episcop. Escalens. Filliuc. *cap. 6. cit. num. 168.* & alij.

QVÆSTIO XII.

An habens oculos sine palpebris, sit Irregularis?

Respondeo, Ex nuper dictis: Non esse, nisi aliàs magnum inspicientibus horrorem afferat. Sic Henriquez, cuius verba habes, quæstione antecedenti.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XIII.

An sit Irregularis, qui habet vnum oculum grandiorem altero?

NEgat absolutè Glossa in *cap. Cum de tua. De corpor. vitiat. verb. Visum fuerit, ibi.* Item pone, quod habeat vnum oculum maiorem alio, nunquid remouebitur propter hoc? videtur quod non *ff. de ædilit. edicto. l. Qui laicum,* §.1. Hæc Glossa.

Sed clariùs Respondeo: Esse irregularem, si magnam generet deformitatem: secus verò, si leuem, aut paruam. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. Vbi aduerit, pertinere ad Episcopum diiudicare, an deformitas sit notabilis, & inducat irregularitatem: nisi aliàs sit Regularis, quia tunc (inquit) pertinet ad proprium Prælatum, de hoc iudicare: vt docent apud ipsum, *lit. n.* Siluest. Angel & Felician. quibus addo Suarium *disp.* 51. *sect.* 3. *num.* 16. Sed hoc vltimum, est contra Nauarrum *c.*27. *num.*200 *verb Sextò dico.* vbi ita ait: Quis autem defectus, aut deformitas sit talis (*hoc est, notabilis*) determinabit Episcopus iuxta Innocent. in *cap.*1. *de Corp. vitiat. per cap.* 2. *eiusdem tituli,* receptum per Card. & Anton. & non Cõfessarius, neque alius Prælatus eius, qui est Ordinandus, quamuis sit Religiosus. Sic ille. Imò & ipsemet Henriquez eod. *cap.* 8. *num.* 1. *lit. L.* hoc ipsum docet. Legatur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 73. Tenent etiam nostram sententiam Bonacina *quæst.* 2. *punct.* 2. *num.*4.

QVÆSTIO XIV.

An sit Irregularis, qui luscus est, vel strabo: id est, qui habet oculos distortos, aut dispares?

REspondeo iuxta dicta: Esse irregularem, si oculos habeat nimis distortos, itaut magnam deformitatem inducat: secus aliàs. De quo iudicium facere pertinet ad Episcopum: vel ad Prælatum Regularem si qui Ordinandus est, sit Religiosus, iuxta Doctores nuper citatos. Quamuis, vt benè Suarez *loc. cit.* semper erit liberum Episcopo, qui daturus est Ordines, admittere, vel reiicere tale Prælati iudicium, seu arbitrium. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.*8. *num.*2. Filliuc *tract.*19. *cap.*6. *q.*5. *n.*168.

QVÆSTIO XV.

An omnino Surdus, sit Irregularis?

NEgare videtur Henriquez *lib.*14 *cap.* 8. *num.*3. vbi expresè, absolutéque ait, quod surdus non est irregularis: licèt non sit eligendus in Pontificem: quamuis permanere debeat, si eligatur. Ita *num.* 3. *lit. Z.* Henrico fauent satis, Bauny *tract.* 11. *de Censuris, quæst.*76 vers. *Primum dubium,* & Nauarr. vbi infra, quatenus docet id (etsi cum difficultate) posse iure defendi.

Sed vt mihi certum, Respondeo: Esse irregularem, & consequenter, non posse promoueri ad Sacerdotiũ. Quia talis celebrare non potest, absque occasione risus, & ludibrij, si nimirum recitet *Psalm. Iudica me,* &c. non expectato fine Ministri, vel diù postquam ille absoluit; vel vocem eleuat altiorem solito, &c. Sic Viuald. *de Irregul. num.* 156. *in antiquis,* per hæc verba: Surdus omnino, id est, qui sensu caret auditus, minimè est ad Clericatum admittendus, text. *in can.* 7. *Apostol.* Speculat. *tit. de arbitr.* §. *Potest num.* 3. Hæc Viuald. Filliuc. *tract.*19. *cap.*6. *quæst.*5. *num.*176. ex Maiolo *lib.* 1. *cap.* 25. *n.* 1. Bonac. *quæst.*2. *punct.*2. *num.*7. Nauarr. *lib.*1. *consil.* 7. & 8. *de Corpore vitiat. edit.*2. Sayrus *lib.*6. *cap.* 8. *num.* 17. Layman. *lib.*1. *tract.*5. *part.*5. *cap.*7. *num.* 1. Palaus *disp.*6. *punct.*11. *num.*3. Diana *part* 5. *tract.* 6. *resol.*22. & Gibalinus *cap.*3. *quæst.*2. *consectar.* 3. Pelizzarius *sect.*2. *cit. quæst.*13. *num.* 59. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An etiam sit Irregularis Surdaster, hoc est, qui difficulter audit; aut vna aure tantum surdus est?

AFfirmat, apud Bauny, Comitolus, *Respons. lib.*6. *quæst.*55. eo quod ex iure *can. Priscis,* 1. *dist.* 53. nullus corpore vitiatus potest promoueri ad officium Clericale: Sed surdaster est vitiatus corpore, surdastritas enim vitium est auditus, seu aurium, quæ ad corporis integritatem cum pertineant, his laborans, dici iure potest vitiatus corpore: ergo surdaster nequit ad Clericale officium promoueri.

Sed vt mihi certum, Respondeo: Non esse irregularem. *Primò.* Quia in toto volumine Canonum non reperitur, quod huiusmodi vitium auditus, seu aurium, inducat irregularitatem. *Secundò* Quia surdaster absolutè celebrare potest, vitando omnem occasionẽ ludubrij, & risus: ergo. Sic expresè Nauar: Maiol. Bonac. Viuald. Diana, Bauny, Gibalibus, Pelizzarius, & alij, *loc. cit.*

Nec obstat ratio Comitoli, illi namque respondetur ex Bauny, surdastritatem, non esse de eorum vitiorum genere, quæ à sacris Ordinibus arceant; cum ad diuina celebranda officia, eum, quem afficit, non reddat absolutè inhabilem, nec indecorum ministrum, sed secundùm quid.

QVÆSTIO XVII.

An si post Sacerdotium obtentum, Surdus quis fiat, possit exercere munia Sacerdotis?

REspondeo: Posse exercere omnia Sacerdotij munera, ad quæ auditus nõ est necessarius. Ideoque poterit Missam, submissa voce dicere, ac secundum aliquos, sine ministro celebrare, vt ex Nauarro & Laymanio docet Bauny *loc. cit.* Poterit etiam baptizare, ægros vngere, prædicare, &c. Non tamen Confessiones audire. Sic Bauny *quæst.* 56. *cit. col.* 9. *pag.*531. Viuald. *num.* 157. Bonac. *punct.*2. *cit n.*7. Gibalinus *cap.* 3. *quæst.* 2. *consectar.* 3. *pag.* 50. lege Castrum Palaum *disp.*6 *punct.* 11. *num.*3. & Pellizzarium *loc. cit. num.* 59.

QVÆSTIO XVIII.

An carens auriculis, hoc est, externa illa cartilagine, quæ capiti adheret, sit Irregularis?

NEgat absolutè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.*3. Quia auricula, seu cartilago exterior, non est membrum, sed solum seruit ad ornatum: ergo.

Sed probabilius multò Respondeo: Esse irregularem ob deformitatem, (saltem casu, quo dictam deformitatem celare nequeat, de quo statim.) Quia carentia auricularum, magnam profectò, & publicam adducit deformitatẽ: ergo. Sic Nauarr. *in man. cap.* 27. *num. mihi* 223. versu *Septimo infertur.* Vbi ita ait: Monemus autem, quod licèt auris, siue cartilago illa sensum auditus exornans, non videatur esse

esse membrum, eius tamen carentia videtur inducere irregularitatem, ob deformitatem, quam in parte magis edita, & publica inducit. Sic ille, ibi, & *lib. 1. consil. conc. 5. de corp. vitiat. in 2. edit.* Bonac. Auila, Ægid. Palaus, Layman & alij mox citandi. Ex quo patet ad fundamentum Henrici. Nam dicendum est, non esse irregularem, ob defectum alicuius membri; sed ob deformitatem, quam carentia auricularum accusat.

QVÆSTIO XIX.

An, carens dictis auriculis, sit adhuc irregularis, casu quo possit talem deformitatem, crinibus ita tegere, vt non appareat?

Affirmat Nauar. locis citatis; & affirmare debent omnes, qui affirmant, auriculam, seu cartilaginem, verè esse membrum, & ita inter membra computari. Sunt autem Maiolus ex Glossa *in cap. singula 89. dist.* Caiet. 2. 2. *q. 65. art. 1.* Sotus *lib. 5. de Iust. q. 2. art. 1.* quos citat, & sequitur Viuald. *n. 158. in antiquis.* Et licet hæc sententia sit probabilissima.

Sed probabiliùs certè Respondeo: In assignato casu, non esse irregularem. *Primò.* Quia probabilius certè est, quod auricula, non sit membrum, vt fatetur ipsemet Nauar. *loco nuper citato*, Couar. *3. p. in princ. n. 8.* & alij Recent. quos sequitur Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 3. litt. T.* ergo eius defectus non inducet irregularitatem, absolutè loquendo.

Secundò. Quia, quando crinibus, aut alia via, ita tegitur defectus aurium, vt minimè appareat, verè cessat deformitas: ergo, & irregularitas, quam inducebat. Sic Henriquez à fortiori, *loco cit.* Auila *part. 7. disp. 3. dub. 1. vers. sequitur secundo.* Ægidius *disp. 18. dub. 13. n. 108.* Bonac. *de Irregularit. q. 2. punct. 2. n. 8.* qui & citat Filliucium *n. 169.* (sed malè, quia ibi nil de hac re scribit) Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 73. in fine.* Palaus *disp. 6. punct. 11. n. 3.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 7. n. 1.* Bassæus *verb. Irregularitas 2. n. 5.* & alij.

QVÆSTIO XX.

An manet irregularis, qui in pœnam culpæ, priuatus fuit auricula?

Negatiuam partem, adhuc esse probabiliorem, haud obscurè denotat Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 3. litt. A.* per hæc verba: Facta autem hac limitatione, ob infamiam, probabile est, quod ait Nauarr. *num. 222. (mihi 223.) §. septimo*, esse irregularem. Et Maiol. *c. 25. n. 5.* quod explicat *n. 6.* si in pœnam fiet infamis. Hæc ille.

Sed longè multò probabilius, Respondeo: Manere irregularem, propter infamiam. Sic Viuald. *n. 159. in antiquis*, ita dicens: Fortiori longè ratione, ille erit ab Ordinibus repellendus, cui auriculæ pars aliqua, etiam minima in iudicio fuerit, ob delictum, amputata. Quemadmodum in Hispania latrones, qui ob furtum primum flagellantur publicè. Si autem in eodem, vel alio furto sunt deprehensi, flagellantur iterum, auriculæque partes illæ teneræ inferiores amputantur. Tertiò verò delinquentes furca plectuntur. Sic Viualdus. Et à fortiori Nauar. & Maiol. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXI.

An, qui per seipsum auriculam totam, vel partem, amputauit, etiam sit irregularis?

Respondeo: Etiam irregularem esse, ob deformitatem. Quia etiam modica deformitas ex culpa propria incursa irregularitatem generat. Constat ex *cap. 1. de corpore vitiatis.* Vbi Sacerdos quidam qui cum alio, singulari congressus certamine, digiti partem amiserat, post peractam pœnitentiam, facultatem ab Episcopo recipit in suo ordine ministrandi; cum tamen hæc amissa pars, tanta non esset, quin siue scandalo celebrare posset: ergo idem est dicendum omnino de nostro casu. Sic Nauar. *c. 27 n. 298.* his verbis. Secundò dico, quod etiam defectum partis membri, quam ipse per indignationem abscidit, eam inducit, cap. *Qui partē 55. dist.* quamuis facultatem naturalem bene celebrandi non adimat, si est notorium, quod per indignationem, & impatientiam fecit, & aliàs non, iuxta Anton. & Card. in cap. *fin. de corpore vitiat.* quamquam de eo Villadiego dubitet, vbi sup. *col. 38.* & possunt conciliari dicendo, quod non est irregularis, ob defectum membri, sed ob notorietatem peccati, quod abscindendo commisit, *d. c. fin.* Huc vsque Doctissimus vir. Cuius sententiam tenent etiam Viuald. *n. 158.* Bauny *tract. 11. q. 56. assert. 3. & 5.* Palaus *disp. 6. punct. 12. n. 1.* & alij.

QVÆSTIO XXII.

An item, sit irregularis ille, à quo per vim, aut inimicorum insidias, præcisæ sunt auriculæ?

Respondeo: Minimè esse irregularem; sed rectè ad Ordines promoueri posse. Constat ex iure cap. *Qui partem.* cap. *lator. dist. 55. cap. fin. de corp. vitiat.* & alibi. Et probatur à simili: nam castratus per vim, non est irregularis; vt infra dicemus: ergo nec ille, qui per vim priuatus est auribus. Sic Henriquez *lib. 14. c. 8. n. 3.* ex Maiolo *c. 25. n. 5.* Viualdus *n. 160.* & alij, qui idem dicunt de illo, qui fortuitò, infirmitate, aut alia causa, sine peccato auribus est orbatus.

QVÆSTIO XXIII.

An qui alterum auricula priuat, fiat irregularis?

Negat Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 3.* & penes illum Couar. *3. p. in princip.* & Nauar. *consil. 75. de sent. excomm. lib. 5.* quia (inquit) qui alterum auricula priuat, non est mutilator.

Affirmant contrà alij dicentes, esse irregularem. Ita Nauar. *in Man. cap. 27. n. 206. & 216 §. secundo.* Maiolus *cap. 90. n. 5.* & alij.

Sed ex his sententiis mihi probabilior est prima, quam infra *disp. 17. q. 7.* probauimus.

QVÆSTIO XXIV.

An mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus, sit omnino irregularis?

Respondeo vt certum: Esse omnino. Quia Sacerdos mutus, siue, quia caret lingua, siue quia vsum linguæ perdidit, minimè potest baptizare, absoluere, consecrare, &c. ergo omnino est irregularis. Sic ex Canone *76. Apostol.* tenent omnes. Henriq. *lib. 14. c. 8. n. 2. in fine* Sotus *in 4. dist. 13. art. fin. ad 3.* Maiol. *lib. 1. de Irregul. c. 26. n. 2.* Viuald. *de Irregular. n. 162.* Diana *part. 5. tract. 6. Resolut. 22.* Filliuc. *tract. 19. cap. 6. q. 5. n. 170.* Gibalinus *cap. 3. q. 2. consectar. 3.* & Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 14. n. 61.* Addens ex Diana, esse probabile, quod, stante necessitate, & absentia Sacerdotis idonei; possit Sacerdos mutus administrare Eucharistiam ab alio præconsecratam.

QVÆSTIO XXV.

An balbi, è numero quorum erat Demosthenes, aut blæsi, vt Moses erat, sint irregulares?

NEgat absolutè Henriquez *lib.14.cap.8.num.2.* licèt in fine, suum dictum temperare videatur. Vnde.

Clarius Respondeo: Minimè esse irregulares balbos, aut blæsos, hoc est illos, qui impeditioris sunt linguæ: nisi aliàs notabilem difficultatem in loquendo habeant, itavt vix verba explicare queant. Sic S.Thom.3.*p.q.82.art.10.ad 3.* Tabiena *verb.corpor. vitiat.n.2.* Graffius *lib.3.c.27.n.50.* Vgolin. *de Irregul.cap.46.n.3.& 4.* Saytus *lib.6.cap.8.num.17.&21.* Filliuc. Maiol. & Diana *loc. nuper citatis.* Toletus *lib.1.cap.mihi 63.num.4.* Villalob. *tract. 21.diff.35. num.10.* Bonac.*punct.2.& cit.num.* 6. & Pellizzarius *loc.cit.*

QVÆSTIO XXVI.

An ille sit irregularis, cui pars linguæ amputata est; tamen habet loquelam;

NEgat Ioan.de Anan.in cap. *Exposuisti. De corp. vitiat.*

Sed clarius Respondeo: Non esse quidem irregularem, dummodo non sit talis loquelæ, quæ excitet notabilem deformitatem, risum, aut abominationem; quia tunc verè permaneret irregularis. Sic Tolet.*loc.cit. cap.63.n.4. fine.*

QVÆSTIO XXVII.

An habens labia corrosa penitus, vel abscissa, sit irregularis?

NEgare videtur Viuald. *de Irregul.num.163.* vbi dicit, quod raró, aut nunquam continget, aliquem, ob labiorum defectum, esse ab Ordinibus repellendum. Sunt enim rarissimi, vel nulli labiorum defectus. Ita ille.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, esse omnino irregularem illum, qui habet labia penitus corrosa, vel abscissa: quia magnum causat horrorẽ, aut scandalum, ob deformitatem, qua laborat. Sic Maiolus *lib.1.cap.23.* vbi dicit, illum esse irregularem, qui ob labia corrosa, cibum ore vix cõtinere potest. Henriquez *lib.14.c.8.num.3.* Bonac.*de Irregul.q.2.punct.2. n.6.* Filliuc.*tract.19.cap.6.q.5.n.171.* Bauny *tract. 11. q.56. Assert.3.vers.Patet tertiò.*

QVÆSTIO XXVIII.

An habens os distortum, sit irregularis?

NEgandum videtur, eo quod oris distorsio nequaquam impedit vsum Ordinis suscepti, aut susceptionem non habiti: ergo non parit hic defectus irregularitatem.

Sed distinctione Respondeo dicendum, quod verè sit irregularis, qui habet os distortum valdè, itavt magnam pariat in facie deformitatem: secus verò, si paruam. (De quo iudicare debet Episcopus.) Ratio est, quia huiusmodi defectus, quando notabilis est, verè tollit faciei, ac vultus claritatem: at hic defectus irregularitatem parit, vt docet D.Thom.*dist.52 quæst.1.* & ex illo Bauny *quæst. 56. cit. Assert. 3. in fine*: ergo. Sic hic Auctor, *loc.cit. Assert. 5.* Et antea Maiol.*cap.21. num. 1.* Henriquez *lib.14.cap.8.num. 2.* Filliuc.*tract.19.c.6.q.5. dicto 4.n.171.* & Gibalin. *c.3.q.2.consectar.2.*

Nec obest ratio dubitandi, nam respondendum est, quod licèt dictus defectus non impediat exercitium Ordinis; tollit tamen claritatem faciei, quod satis est ad inducendam irregularitatem.

QVÆSTIO XXIX.

An carens omnino dentibus, sit irregularis?

REspondeo: Non esse. Quia priuatio dentium, nec impedit vsum Ordinis, nec inducit notabilem deformitatem: ergo nec irregularitatem. Sic Maiolus *lib.1.de Irregul.cap.24.* Archid. *in cap.Maritum, dist. 33.* Tabiena, & Rosella; quos citat, & sequitur Henriquez *lib.14.cap.8.num.2.litt. S.* Saytus *lib.6.cap.8.num.16.* Vgolin. *de Irregularit. cap. 69.* Filliuc.*loc.cit.* Viuald. *de Irregularit.num.154.* Bonac. *de Irregularit.quæst.2.punct. 2.num. 6.* Bauny *loc.cit. Assert.9.pag.530.col.2.* Gibalin. *cap.3. quæst.2. consectar.2.* & communi.

QVÆSTIO XXX.

An prominentia dentium extra os, irregularitatem inducat?

REspondeo: Inducere. Quia magnam profectò parit deformitatem in facie. Sic Maiol. *loc. cit.* Vgolin. *cap.50. num.3.* Bonac.& Bauny *loc.cit.* Qui addunt, licitè sibi quemque posse dictos prominentes dentes rescindere; si inde nullum periculum immineat vitæ; quo casu dato, iam irregularitas cessabit. Sic etiam Gibalinus *loco citato.*

QVÆSTIO XXXI.

An maneat irregularis, qui sibi, furore iracundiæ, dentes extraxit?

NEgat Narbona mox citandus ex Bonac. Viuald. & Barbosa. Sed clarius Respondeo. Manere, si cum notoria culpa, id fecerit: aliàs non. Sic Viuald. *tract. de Irregul. num.156.* his verbis: Nihilominus tamen, si auulsio dentis, etiam ex indignatione, occulta sit, etiamsi defectus sit manifestus, non impedit illum ab Ordinibus, secundum Abbat. in cap. *Ex parte, circa med. de corp.vitiat. quæst.* 4. quem refert & sequitur Maiol. *lib. 1. cap. 24.* Ita Viuald. Quod certè, & non aliud, sentit Nauarr. *cap.27. num.198. vers. secundo,* vt constat ex eiusdem verbi *relat.sup. quæst.21.* Sic etiam Henriquez *lib.14. cap. 8.num.2.* illis verbis: Non facit dentium defectus, nisi per indignationem, cum notoria culpa sibi euulserit. Ita ille. Et penes ipsum, *litt.T.* Speculat. Archid. Tabiena, & Rosella.

QVÆSTIO XXXII.

An qui pugno euulsit dentes alterius, sit irregularis?

NEgat expressè Victoria *in Summ. vbi de Sacram. Ordin. §.mihi 239.* per hæc verba: Qui autem pugno extrahit dentem, non dicitur mutilator, ac proinde, nec est irregularis; quia pœnæ iuris sunt restringendæ, non ampliandæ. Hæc Victoria. Quem citat, & sequitur Henriquez *lib.14. cap.8. num.2. in marg. litt. S.* Ita etiam Narbona *de ætate ad human. actus requisita.ann.in c.13.n.16.* Gibalin.*c.3.quæst.2. consectar.*

*consectar.*2.Et debent hanc sententiam amplecti, omnes qui dicunt, dentes non esse membrum hominis principale, sed solum serui oris, sunt autem, Innocent. Bartholom, Socin. quos citat & sequitur Viuald. *num.*154. Henriques *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 1. *lit. A.* Couar. *in Clement. Si furiosus, in princip. n.*8. Nauarr. *cap.* 27. *num.*206. Bauny mox citandus, & communis.

Affirmant verò alij, qui contrà existimant, nomine membri in homine, etiam venire dentes, digitos, &c. Quia in hac materia, inquiunt, membrum dicitur omnis pars corporis, quæ specialé aliquam operationem habet cum membro principali. Sic sentire debent Sotus, Caiet, & Suarez apud Bauny. *tract.*11. *quæst.*25.

Sed ego Respondeo dicendum; hanc sententiam esse probabilem, sed primam vti mitiorem & probabiliorem, esse sequendam, vt infra *disputat.* 17. latius dicemus.

QVÆSTIO XXXIII.

An ille, qui naturaliter (aut aliàs) caret omnino, vel ex parte, naso; sit irregularis?

Respondeo, vt certum: Esse irregularem. Quia caret membro venustissimo, ex cuius carentia oritur in homine deformitas maxima, & scandalum, & inde consequenter, irregularitas. Non tamen est difficile huic irregularitati occurri, alio naso refecto ex carne, vel alia materia carnis colore. Sic omnes. Legantur text. *in cap. penult & fin. de Corpore vitiat.* Abbas, & Villadiego cum Nauarro *cap.*27. *n.*200. *vers. Sextò.* Hostiens. etiam, Raymon. Goffred. & Innoc. quos sequitur Sum. Confess. *lib.* 3. *tit.* 18. *in fine.* S. Thom. *in* 4. *d.*25. *q.*2. Sotus *ibid. quæst.*1. *art.* 3. Maior. *lib.*1. *cap.*22. *in fine.* Viuald. *num.*150. Molina *tom.*2. *tract.*3. *disput.* 70. *num.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.*6. *quæst.* 5. *dicto* 4. Bonac. *quæst.*2. *de Irregularit. punct.* 2. *numero* 5. Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.* 3. Gibalinus *cap.* 3. *quæstione* 2. *consectar.* 2. Pellizzarius *tom.*2. *tractatu* 7. *cap.* 5. *sectione* 2. *quæstione* 16. *num.*64. & alij.

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam sit irregularis, qui nasum habet nimis paruum, aut magnum nimis, vel distortum?

Respondeo: etiam esse irregularem, si ex dictis defectibus, magna consurgat deformitas, arbitrio Episcopi. Est enim expressus textus. *in cap. Hinc etenim, dist.*49. vbi Gregor. Papa à Ministerio altaris excludit illum, *qui cæcus fuerit, si claudus, siue paruo, vel grandi, & torto naso.* Sic omnes. Albert. Specular. Hugo, & Sotus, quos sequitur Viuald. *numero* 149. Henriques *cap.* 8. *cit. num.*2. Filliuc. Bonac. & alij, nuper citati.

QVÆSTIO XXXV.

An qui caret odoratus sensu, sit irregularis?

Respondeo, vt certum: Quod non. Quia ad Ordines suscipiendos, parum refert odoratus; dum nasum habeat quis integrum. Sic Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæs.* 5. *numero* 171. Gibalin. *cap.* 3. *quæst.* 2. *consectar.* 3. Ita dicens: Qui caret sensu odoratus, integro tamen naso, & non corroso, aut difformi, irregularis non est: quia hic sensus vix necessarius est, ad sacra ministeria exercenda.

QVÆSTIO XXXVI.

An abstemius, (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo vomitus) sit irregularis?

Respondeo, vt certum: Esse. Quia non potest peragi sacrificium Missæ à præfato propter periculum vomitus in sumendis speciebus vini. Sic Nauarr. *cap.*27. *num.*104. ex Glossa sing. *in cap.* 2. *Ipsi Apostoli* 2. *quæst.*7. Maiolus *cap.*25. Reginald. *n.* 58. Bonac. *de Irregularit. q.* 2. *punct.* 2. *num.*26. Toletus *lib.* 1. *cap.* 63. *num.*4. Lublinus *verb. Irregularitas, num.*23. Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.* 5. *sect.*7. *q.*17. *num.*66. & omnes.

QVÆSTIO XXXVII.

An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, vt ad Sacerdotium promoueatur?

Affirmare tenentur, qui sustinent, Papam posse dispensare, vt sub vna tantum specie fiat consecratio in Missa. Hi sunt; Maior, Adrianus, Claudius, Gabr. Albert. Alanus, Tabiena, Hériquez, Fagundez Azor. Sanchez, & alij quos citauimus 2. *p. tract.*8. *de Sacrif. Missæ, disp.*1. *quæst.*19.

Sed probabilius Respondeo: Non posse. Quia probabilius est, non posse Papam dispensare, vt Sacrificium Missæ sub vnica specie peragatur. Vt sentiunt D. Thom. Vasquez, Suarez, Sotus, Ægidius, Hurtad. Nuño, Bonac. Lugo, Cornejo, Montesinos, Valentia, & alij, quos loco citato, retulimus: ergo. Sic debent sentire ipsi.

QVÆSTIO XXXVIII.

An habens citatrices in facie, sit irregularis?

Respondeo, vt certum: Esse, si tales cicatrices pariant notabilem deformitatem, quod iudicio Episcopi relinquitur: secus aliàs. Sic Filliuc. *tr.*19. *c.*6. *quæs.*5. *dicto* 4. *n.*171. & antea Viuald. *n.*147. Quia (inquit) ad excellentissimum Eucharistiæ Sacramentum celebrandum, in quo Christi Diuinitas, & Humanitas continetur, claritas personæ, in interiori, atque exteriori homine requiritur. Gibalin. *loc. cit. consectar.* 2.

QVÆSTIO XXXIX.

An color Æthiopis, aut Mauri, faciat irregularem?

Affirmat Vgolinus *de Irregularitate, cap.* 50. *num.* 4.

Negant verò è contra Maiolus *lib.* 1. *c.*21. *num.*2. Henriquez *lib.*4. *cap.*8. *num.*2 Bonac. *quæst.*2. *punct.*2. *num.*11. Viuald. *num.* 148. Pellizzarius *sect.*2. *cit. q.*10. *n.*55. ex Diana *p.*4. *tract.* 2. *Resol.*84. Quia (inquiunt) huiusmodi niger, aut fuscus color, non parit deformitatem, aut terrorem.

Sed probabilius Respondeo: Dictum colorem nullo modo facere irregularem, apud Gentes nigras: secus verò apud Gentes candidas, inter quas Sacerdos niger, facilè incurit risum, aut terrorem. Sic sentire videtur Filliucius *num.* 171. *citato*, & clarius Bauny *de Censur. tract.* 11. *cap.* 56. *Assert.* 1. his verbis: Quia cessante causa, cessat quoque effectus, *can. cessante* 6. *de Appellat.* ideo vbi horrori non est, aut scandalo membri additio, aut defectus, cessat irregularitas: quare leprosus inter leprosos,

Æthiops inter Æthiopes ritè Ordinatus, celebrare sine culpa potest. Sic ille.

QVÆSTIO XL.

An qui gibbum (Hispanè, Louanillo) *habet in facie, seu in collo, sit irregularis?*

Respondeo: esse, si talis sit, quod ad risum, horrorem, vel scandalum moueat: quod iudicium Episcopi relinquitur arbitrio. Sic ex Abbate, Innoc. Ioan. Andrea, & Maiolo docet Viualdus *de Irregularit. num.* 148.

QVÆSTIO XLI.

An qui senos digitos in manibus habet, sit irregularis?

Negat absolutè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 3. *in fine*, & penes illum, Nauarr. *cap.* 27. *numero* 200. §. *septimo.* Maiol. D. Anton. Felician. & Hostiens. Sed ex his Nauarr. *loc. cit.* nihil de hac quæst. tractat.

Sed clarius Respondeo: Non esse irregularem; nisi aliàs illos in tali dispositione habeat, quod notabilem causet deformitatem, aut vsum aliorum digitorum impediat, vt accidit, quando index & pollex sub communi vngue existunt. Sic Bauny *de Censur. tractatu* 11. *quæstione* 56. *in fine*, & antea Auila *part.* 6. *disputatione* 3. (*non* 13. vt citat Bauny) *dub.* 1. *vers. sequitur tertiò.* Tolet. *libro* 1. *Summ. cap. mihi* 63 *numero* 5. Bonacina *punct.* 2. *cit. numero* 11. Filliuc. *tractatu* 19. *capite* 6. *quæstione* 4. *num.* 165. Reginald. *num.* 46. & Gibalin. *cap.* 3. *q.* 2. *consectar.* 5.

QVÆSTIO XLII.

An illi, qui sex digitos in manu habet, possit, sine periculo irregularitatis, præscindi vnus?

Respondeo: Posse. Quia per hoc, non tollitur ratio membri, sed monstri. Sic Henriquez *loc. cit.* & apud ipsum, *littera O.* Felicia. cum Gloss. *cap. Partem, distinctione* 55. Maiolus *cap.* 14. & 24. *fine*, & Siluester *verb. Corpore vitiat.* §. 3. Zerola etiam 1. *part. praxis Episcop. verb. Irregularitas, vers. Tertiò*, ex Nauarro *cap.* 27. *numero* 206. sic dicente; Secundò, quod Caietan. confitetur quod ille, cui vnus digitus abscinditur, sine quo bene celebrare potest, non est irregularis. Sic ille. Et alij supra citati.

QVÆSTIO XLIII.

An qui caret digito pollicis, vel indicis, sit irregularis?

Respondeo, vt quid certum: Esse. Quia nequit aptè, & decenter celebrare & contrectare Sacramentum. Secus dicendum si solum careret parte digiti pollicis, vel indicis, ob quam non impediretur celebratio. Sic Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Irregularitas*, ex Nauarr. *consil.* 1. *de Corp. vitiat.* Villalob. *tract.* 1. *diff.* 35. *num.* 11. his verbis: *Lo mesmo es del que tiene seca la mano, ò el dedo pulgar, ò el indice, que esto bastan para queno pueda exercer las Ordenes deuidamente. Y lo mesmo era si le faltase los otros dedos, aunque tubiesse el polise, i el indice, por la fealdad, i scandalo, como dice Vgolino*, num. 13. *Mas no es irregular, si le falta la vña del dedo pulgar, ò indice, con tal que pueda tomar bien la Hostia, i quebrantarla, como consta de vn texto, cap. fin. de Corp. vitiat.* Sic ille. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 63. *num.* 3. Lublinus *verb. Irregularitas, num.* 23. & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 1. Gibalin *cap.* 3 *quæst.* 2. *consectar.* 3. *vers. Quartò.* Pellizzar. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 16. *num.* 64.

QVÆSTIO XLIV.

An etiam sit irregularis, qui caret digito alio, præter digitos pollicem, & Indicem?

Affirmare videtur Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæst.* 5. *dicto* 5. *num* 172. his verbis: Qui manu vtraque, vel altera careret, in quibus potissimum viget sensus tactus, irregularis est. Patet, quia inhabilis esset ad exercendum munus Sacerdotale. Idem, si nullo modo Hostiam contrectare, vel tenere possit, vel tremulas adeò habeat, vt periculum esset calicis effundendi; vel denique vno, aut pluribus digitis careat, iis præcipuè, quibus Sacramentum contrectatur. Huc vsque Filliucius. Cui omnino adhæret Pellizzarius *loc. cit.*

Sed clariùs Respondeo: Non esse irregularem, nisi casu, quo defectus digiti esset talis, quod, vel induceret notabilem deformitatem; vel esset impedimentum ad aptè celebrandum. Sic colligitur apertè ex *cap. Lator. dist.* 55. Glossa, *verb. Sinistra.* Toletus *in* 3. *cit. in fine* Lublinus *n.* 23. his verbis: Carens digito, sine quo potest Hostiam frangere, non est irregularis. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 2. *n.* 32. ibi: Sicut nec est irregularis, qui digitum manus non necessarium ad Eucharistiam eleuandam, vel frangendam, vel ad faciendum signum Crucis in infirmitate amisit, &c. Gibalin. *loc. cit.*

QVÆSTIO XLV.

An saltem sit irregularis, qui caret digitis dexteræ quibus in Missa fit Crucis signatio?

Respondeo: Esse irregularem, ob notabilem deformitatem, quam carentia dictorum digitorum causat. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 1. & penes illum *litt. l.* Nauarr. Couarru. Viuald. Siuest. Card. Panorm. Maiolus, & Rossella. Legatur Glossa citata, *in cap. Lator. verb. Sinistra.* Bonac. *q.* 2. *de Irregularit. punct.* 2. *n.* 32. *citato.*

QVÆSTIO XLVI.

An qui in dextera, aut sinistra, habet digitũ medium, & Indicem coniunctum, sine diuisione, sit irregularis?

Affirmat, apud Henriquez, Maiolus *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 14. & probari id ex dictis supra potest. Quia qui digitum pollicem & indicem habet omnino coniunctum est irregularis, vt habitum est *quæst.* 42. ergo & qui ita habet digitum indicem, & medium.

Sed probabilius Respondeo: Ob id non esse irregularem. Quia horum digitorum coniunctio, non impediret debitam celebrationem Missæ; sicut impediret coniunctio aliorum: ergo si aliàs, hic defectus non causet notabilem deformitatem, non efficiet irregularem. Sic Henriquez *loc. cit. n.* 1. & penes illum. *litt. M.* Anton. Alberic. Rossella, & Tabiena. Quibus adde Siluestrum *verb. de Corp. vitiatis, q.* 3. *n.* 4.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XLVII.

An maneat irregularis ille, cui deest vngula pollicis, aut Indicis?

AFfirmant Maiol. *cap.* 14. *n.* 13. Tabien. *verb. Corp. vitiat.* Rossella & alij, apud Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 1. *litt. n.* Quibus facilè quis addere potest Armillam, *verb. Corp. vitiatus, n.* 5. si cautè illum non legat: ait enim sic: Amittens vngulam pollicis, dando operam rei licitæ, sine dispensatione celebrare non potest, quod trahitur per contrarium sensum ex *cap. finali iuncta gloss. de Corp. vitiatis.* Ita ille. Sed hic Auctor solum loquitur in casu, quo quis amiserit vnguem dando operam illicitæ rei, non licitæ; vnde mendosa est littera, *rei licita*, legendum enim est, *rei illicita.* Quòd facilè colligitur ex probatione ex *c. fin. cit.* quam adducit Armilla, & ex Siluestro *vers. de corpore vitiatis, n.* 3. *in fine.* Ita dicente: Ex quo, iuncta glossa, per contrarium sensum elicitur, quod amittens vngulam pollicis casualiter dando operam illicitæ rei, sine dispensatione celebrare non potest. Sic Armilla. Vnde credo, quod solum in hoc casu loquantur Auctores citati ab Henriquez, non in alio.

Negat verò contrà, hic Auctor *c.* 8. *n.* 1. *cit.* & ita acriter, vt asserat, quod non sit irregularis, etiam casu, quod non possit benè frangere Hostiam. Quia contrarium (inquit) nullo iure probatur.

Sed ego clarius Respondeo: Non manere quidem irregularem; casu tamen, quod talis maneat potens, cum pollice ad frangendam Eucharistiam. Hæc responsio est certissima, cum expressè habeatur *in cap. vltimo, de corp. vitiatis:* his verbis: *Thomas Monachus proposuit, quod cum in annis puerilibus esset constitutus, quadam barra ferrea super dextera sua pollicem, fortuito casu, cadens, vngulam auulsit ab eo. Quocirca mandamus, quatenus si ad frangendum Eucharistiam sit in pollice ipso potens, & aliud canonicum non obsistat, propter deformitatem huiusmodi non dimittas quin eum ad Ordinem promoueas Sacerdotis.* Sic totus textus. Quo nullus alius clarior. Legantur Glossa, ibi, & Doctores nuper citati, & dicta à nobis *q.* 44.

QVÆSTIO XLVIII.

An qui tremulas habet manus, sit irregularis?

REspondeo: Esse irregularem, si adeò tremulas habeat manus, vt periculum sit subuertendi Calicem. Sic Filliuc. *citat. q.* 45. Lublinus, *verb. Irregularitas n.* 23. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 2. *q.* 16. *n.* 64.

QVÆSTIO XLIX.

An qui habet manum aridam, sit irregularis?

REspondeo: Esse. Quia nequit decenter celebrationem Missæ peragere. Sic Llamas 1. *parte Method. cap.* 12. § 5. *pag.* 185. hisce verbis: Demum; quicunque membri defectus impediens celebrationem, siue vsum alicuius sacri Ordinis, constituit irregularem, quoad illum actum, quem facere non potest, nisi indecenter, & cum notabili turpitudine, vt si quis totaliter brachium vnum, nullatenus eleuare possit, sed cogatur vnico tantum Hostiam sacram, & Calicem eleuare: vel alicuius manus totalem vsum amiserit, vt fractionem Hostiæ nequeat facere ambabus, &c. Sic ille. Et Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *n.* 4. *in fine*, ibi: quare hic debilitatus, per accidens dicitur irregularis, ob manum aridam: quæ si exquisito, aut miraculoso remedio viuificetur, desinet hic debilitatus esse irregularis Hæc Henriquez, & Gibalinus *cap.* 3. *q.* 2. *consectar.* 3. *vers. Quartò.*

QVÆSTIO L.

An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos pedum?

REspondeo: Negatiuè. Quia ex huiusmodi defectu, nec oritur deformitas, nec scandalum, aut debilitas impediens Missæ celebrationem: ergo nec irregularitas. Sic Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. *vers. Sequitur tertiò*, qui & citat Nauarrum *lib.* 5. *consil. cons.* 65. *de excommun.* Sed certè Nauarrus, solùm agit, & id negat loquendo de Clerico, qui per infirmitatem perdidit omnes digitos vtriusq; pedis, exceptis pollicibus; docens, ob id non esse irregularem, sed posse Ordinari maioribus. Sic tenet *in noua edit.* non *cons.* 65. *de excommun.* sed *cons.* 4. *de corp. vitiatis, lib.* 1. *cons.* Sed nostra, & sua ratio, etiam conuincit, casu, quo etiam pollicibus pedum quis careat. Legatur Toletus *lib.* 1. *c. mihi* 63. *n.* 6. & 7.

QVÆSTIO LI.

An Claudus, sit irregularis?

AFfirmat Filliuc. esse irregularem, si nullo modo potest accedere ad Altare, aut stare, aut non sine baculo, vel pede ligneo, ex *cap Nullus Episcopus, de Consecr. dist.* 1. Glossa ibi, & ex *cap. Si quis in infirmitate, dist.* 55. & ex Nauarr. *cap.* 27. *num.* 199. quod si stare possit per se, & accedere ad Altare, facilè dispensari posse. Hæc ille, *tr.* 19. *c.* 6. *q.* 5. *dicto* 6. *n.* 173. cui consentit Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *q.* 16. *n.* 64.

Alij verò, aliter sentiunt; dicentes, nullo modo esse irregularem, casu, quo dictus possit stare ad Altare, & in illo esse, absque baculo, aut pede ligneo: secus aliàs. Ita Nauar. *c.* 27. *n.* 199. *versu, Tertiò dico.* Felicia. *cap.* 6. *pag.* 425. quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 1. *litt. f.* Quibus addi possunt Llamas 1. *p. Method. c.* 12. §. 5. Viualdus *num. mihi* 173. *vers. & quia Auctores*, ex Glossa *in cap. Si quis in infirmitate, cit.* Panormitan. apud Toletum & Auila *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum, quod claudus ille, qui sine baculo ambulare non potest, omnino sit irregularis, vt omnes concedunt: contrà verò, si sine baculo possit ad altare accedere, & ibi esse; nisi aliàs cum hoc sit deformitas magna, quæ bene potest esse, etiamsi non sit necessarius baculus. Sic Tolet. *lib.* 1. *cap.* 63. *n.* 5 Gibalinus *loc. cit.*

QVÆSTIO LII.

An carens pede, ita vt non possit, sine pede ligneo ambulare; sit irregularis?

REspondeo, vt certum: Esse. quia dictus defectus magnam infert deformitatem. Sic omnes Auctores citati nuper, *quæst. antecedenti.* Et Lublinus *verb. Irregularitas, n.* 23. Anton. Butr. *cap. vlt. de corp. vitiatis.* Qui addunt posse in hoc cum Religioso facilè dispensari, quia defert vestes oblongas, sub quibus latet defectus. Sed, vt bene vidit Tolet. *loc. cit.* eadem de causa potest dispensari cum Clerico laico, quia etiam vestes longas habet, & defert.

QVÆSTIO LIII.

An etiam sit irregularis, qui crura distorta habet?

NEgant absolutè Filliuc. *tract.19. cap.6. q.5. in fine, n.173.* Bonac. *n.14.* & Gibalinus *loc. cit. vers. Quintò.* & Pillizzarius *loc. cit. n.64.* Quia hoc vitium facilè vestis oblonga tegere potest.

Sed clarius Respondeo: Per se non esse irregularem, qui crura distorta habet; posse tamen esse per accidens, si tale vitium magnam deformitatem afferat: quia hæc irregularitatem parit.

QVÆSTIO LIV.

An gibbosus, sit irregularis?

AFfirmant absolutè, apud Henriquez *lib.14. c.8. n.2 litt.o.* Maiol. *c.21. n.2.* & Abbas.

Sed clariùs Respondeo: Non esse irregularem, nisi gibbositas coniuncta sit cum nimia deformitate, aut debilitate; vt accidit, quando gibbosus nequit se erigere, aut stare recto capite. Sic Bonac. *q.2. de Irregularit. punct.2. n.9.* & penes illum, Auila *p.7. disput.5. dub.1. in fine*, Molina *tom.4. de Iust. tract.3. disput.70.* Vgolin *de Irregularit. cap.50. n.6* & Reginald. *n.52.* His addi possunt Henriquez *loc. cit.* Syluest. *verb. Corpore vitiatus n.5. vers. Sextò.* cum Archidiac. Nauar. *c.27. n.199.* Viuald. *n.173.* Lublin. *verb. Irregularitas n.23.* Llamas *1. p. Method. c.12. §.5.* Tolet. *lib.1. c.63. n.5.* & alij communiter.

QVÆSTIO LV.

An qui caret, absque culpa, testiculis; sit irregularis?

AFfirmant, apud Henriquez, Sotus *lib.5. de Iust. q.1. art.1.* & Caiet. *2.2. q.65. art.1.*

Sed vt certum, Respondeo: Non esse irregularem. Quia ex huiusmodi defectu, nulla exterior deformitas, nulla inhabilitas ad Altaris ministerium, nullumque oritur scandalum: ergo nec irregularitas. Vnde minimè est irregularis, qui testiculis caret, siue quia in cunabulis sectus est, vt habetur *c.3. de Corp. vitiat.* siue, quia ob infirmitatem abscissi sunt. *can.5. eod. tit. can. Si quis per ægritudinem, distinct.55.* siue, quia sic natus est: vel in persecutione ei cæsi sunt, *can. Eunuchus distinct.55.* Sic omnes Nauar. *in Man. cap.27. num.199. & lib.1. consil. cons.2. de Corp. vitiat. in edit. noua.* Henriquez *lib.14. cap.8. n.1. in fine.* Vinaldus *de Irregular. num. mihi 169.* Toletus *lib.1. cap.67. n.7. vers. Ex hac regula.* ex Innocent. *cap. significauit, de Corp. vitiat.* Filliuc. *tract.19. cap.6. q.2. n.159.* Bonac. *q.2. punct.2. n.31.* Lublinus, & Llamas *loc. cit.* Gibalin. *cap.3. q.2. consectar.4.* & alij penes ipsos, qui secus dicunt, casu quo ex culpa propria, talia prouenirent: vt ex dicendis constabit.

QVÆSTIO LVI.

An qui, absque iusta causa, sibi virilia amputauit, vel permisit amputari, sit irregularis?

REspondeo, vt certum: Esse, & consequenter, nec posse Ordines suscipere, nec susceptos exercere. Quia sic habetur *in cap. Si quis absciderit. & cap. seq. dist.55.* & *in can.21. Apostol.* vbi sic habetur. *Qui sibi virilia amputauit, Clericus non efficitur: sui enim ipsius homicida est, & inimicus creationi Dei.* Sic docent omnes Doctores, præcipuè super citati.

QVÆSTIO LVII.

An qui ob vocis conseruationem, se per se, aut per alios castrauerunt, sint irregulares?

NEgat Palaus *disp.6. de Censur. punct.2. n.4.* Quia nullus est textus, qui hanc irregularitatem inducat, Palaum videtur sequi Pellizar. *tom.2. tract.7. c.5. sect.2. q.16. n.64. vers. Quod autem.*

Sed probabilius longè Respondeo: Esse. *Primò.* Quia sic habetur *in cap. Presbyterum, & in cap. Continebatur, de Homicid. Secundò.* Quia, qui culpabiliter virilia sibi amputauit, aut amputari permisit, manet irregularis: ergo qui se, ob vocis conseruationem castrauit, aut castrari permisit. Sic Viualdus *de Irregular. num mihi 166.* Llamas *1. p. Method. c.12. §.4. pag.184.* Bonac. *q.2. punct.2. n.34.* & penes ipsum, Molina, Nauarr. Auila, & Filliuc. Lublinus etiam *verb. Irregularit. n.28.*

QVÆSTIO LVIII.

An qui zelo castitatis, se per se, vel per alios, virilia amputarunt, an castrarunt, sint item irregulares?

REspondeo, vt certum: Esse irregulares, etiamsi occultè id fecerint, & ex ignorantia, putantes per hoc, se obsequium gratum præstare Deo, vt fecit Origenes, vt refert Henriquez, ex Nicephoro *lib.5. historia cap.8.* Sic colligitur ex *cap. Si quis se, cap. Hi qui, distinct.55.* Sic etiam docent omnes. Toletus *lib.1. cap.73. num.11. vers. Vltima regula.* Henriquez *lib.14. cap.8. num.4.* Filliuc. *tract.19. cap.6. q.2. n.160.* Viuald. *n.168. vers. De illis autem.* Bonacina *loc. cit.* Vbi rationem reddit, quia se hoc modo secare, est illicitum etiam ob castitatem seruandam, Præsertim quia huiusmodi sectio, non est medium ad castitatem; cum huiusmodi castrati, & secti, maioribus vexentur stimulis carnis, vt fatentur communiter Doctores.

QVÆSTIO LIX.

An etiam sit irregularis ille, cui maritus mulieris, cum qua fuit deprehensus, virilia abscidit?

NEgant, apud Dianam, Præpositus *in 3 part. q.5. dub.114. n.117.* Hurtad. *disput.2. de Irregularit. diff.14. n.52.* Acuña *in Decret.1. per distinct.33. cap.2. n.6.* & Ægidius *n.108.* quia (inquiunt) si iuxta impœnentia hanc irregularitatem in rigore inspiciantur, omnia loquuntur de propria culpa se ipsum mutilandi ex indignatione, aut ex aliquo zelo indiscreto: at verba in hac materia sunt in rigore accipienda: ergo. Dictis Auctoribus addi possunt Henriquez *lib.14. c.8. n.4.* vbi ita ait: At si adulter præuidens periculum, captus à marito adulteræ fuit exsectus, non videtur irregularis. Sic ille. Et penes ipsum, *litt. c.* Recentiores aliqui. Tolet. etiam *lib.1. c.6 in fine.* Et licet hæc sententia sit satis probabilis, vt docent Suarez, Filliuc. Bonac. & alij.

Sed nihilominus, probabilius Respondeo: Esse irregularē. Quia probabilius est, quod si alicui, ob suam culpam, aut delictum, membrum, aut pars membri abscindatur, siue à Iudice, siue ab alio in vindictam delicti, quod commisit, incurret irregularitatem: ergo

ergo probabilius est, quod adulter, cui membrum virile, aut testiculi abscinduntur, vel à marito adulteræ, vel à Iudice, in vindictam delicti, quod commisit, maneat eo ipso irregularis: non quidem ex speciali ratione mutilandi se voluntariè, quod solum conuincit fundamentum contrariorum; sed ex ratione mutilandi, quia, videlicet, fuit causa suæ mutilationis, licèt indirecta. Sic Nauar. *cap.* 27. *num.* 198. *in principio*, qui id probat ex text. *in cap. fin. de temp. Ordin.* Host. Abbas Innoc. Ioan. Andr. Angel. Siluest. Armilla, Sotus, Maiol. & Episcopus Scalens. quos citat, & sequitur Viuald. *de Irregularit. n. mihi* 166. *pag.* 219. Quibus addi possunt, Saytus *lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 15. Molina *tom.* 4. *de Iust. tract.* 3. *disp.* 70. *n.* 18. Bonac. *de Censur. disp.* 7. *quæst.* 2. *punct.* 2. *n.* 29. *&* 33. Reginald. *tom.* 1. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 5. *num.* 47. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 21. *diff.* 35. *num.* 6. & Ioan. de la Cruz *in direct. p.* 2. *de Irregul. lib.* 2. *concl.* Quos adducit, & sequitur Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resolut.* 60. Tenent etiam Suarez *disp.* 51 *sect.* 2. *num.* 8. Luysius *de Censur. disp.* 72. (non 62. vt citatum leges apud Dianam) *dub.* 4. Filliuc. *loc. cit. num.* 77. Auila *de Censur. part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. *vers. sequitur tertiò*, & penes illum Couarru. & Bern. Diaz, Lublinus *verb. Irregularitas, num.* 28.

QVÆSTIO LX.

An qui ob ægritudinem, aut aliam necessitatem, sibimet virilia abscidit, maneat irregularis?

Affirmant absolutè Tolet. *lib.* 1. *cap.* 63. *num.* 7. *vers. Ex hac regula*, & Balsamon *in can.* 24. *Apostolorum*

Sed melius cum distinctione Respondeo: Non manere irregularem, casu, quo dictus non haberet alium hominem peritum, qui talem actionem exercere posset: secus aliàs, si haberet. Sic Siluest. *verb. Corp. vitiatis quæst.* 2. *num.* 3. ex Raym. Maiol. *lib.* 1. *cap.* 15. Quos citat, & sequitur Viuald. *n.* 170. Gibalinus latè *consectar.* 4. *vers. Dico tertiò. pag.* 53.

QVÆSTIO LXI.

An sit necessum, quod Clerici castrati, testiculos in puluerem redactos, secum portent, dum Missam celebrant?

Respondeo, vt certum: Non esse necessarium. Quia id nullo iure probatur. Sic Nauar *cap.* 27. *num.* 200. per hæc verba: Quintò dico, esse errorem vulgi, dicere oportere eum, cui abscissa sunt virilia, ea arefacta, aut in puluerem redacta, secum gestare ad celebrandum, vt ait gloss. sing. recepta *in cap. Eunuchus* 55. *dist.* & Hostiens. *in cap. fin. de Corp. vitiat.* dicit, melius etiam fore, quod nonnulli, neque virilia gestarent, cuius falsum dictum, est verum, quando ob illud non essent irregulares. Sic Nauarr. Siluest. etiam, *loc. citat.* Tolet. *lib.* 1. *cap.* 63. *num.* 7. *in fine*, ex Glossa *in cap. Eunuchus, distinct.* 55. Anchar & Ioan. Andrea. Llamas, 1. *p. Method. cap.* 12. §. 5. Auila *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. Bonac. *quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 31. & omnes.

QVÆSTIO LXII.

An monstruosus, hoc est, habens duo capita, quatuor manus aut pedes, &c. sit Irregularis

Respondeo, vt certum: Esse irregularem. Quia huiusmodi facilè mouet ad risum, aut horrorem. Sic colligitur ex *cap. Qui in aliquo, distinct.* 51. & tenent omnes. Legantur. Viuald. *num.* 129. Bonacina *loco citato, num.* 10. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 3. *litt.* i. Gibalinus *cap.* 3. *de Irregularit. quæst.* 2. *consectar.* 5. *pag.* 56.

QVÆSTIO LXIII.

An etiam difformitas, causet irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Causare etiam. Vnde irregularis omnino esset, qui caput haberet Gigantis; aut contrà, valde diminutum, cum oculis magnis. Sic tenent omnes. Legantur Henriquez, & Viuald. *loc. cit.* Sotus *dist.* 25. *quæst.* 1. *art.* 2. Maiol. *cap.* 13. *num.* 2. & alij.

QVÆSTIO LXIV.

An Gigas procerus, sit irregularis?

Respondeo: Non esse irregularem, si proportionata habeat membra: vt habuit Rex Saul, & B. Christophorus. Secus, si membrorum imparitatem haberet. Sic Henriquez *libro* 14. *capite* 8. *numero tertio*, Viuald. *numero* 132. *&* 133. Quibus adhæret Gibalinus *capite* 3. *quæstione* 2. *consectar.* 5. *vers. Tertiò.*

QVÆSTIO LXV.

An Pygmei, sint irregulares?

Negare videtur Maiol. *lib.* 1 *de Irregul. cap.* 13. *num.* 9. vbi ait, Pygmeos baptizari, & initiari posse, etiam Sacerdotio: quia in illorum natione cessat deformitas. Hunc Auctorem citat, & sequitur Viualdus *num.* 133. *cit.* per hæc verba: Illud autem est sciendum, quod quamuis Gigas, & Pygmeus, & alij similes, essent apud nos irregulares, & minimè admittendi; apud similes tamen populos essent idonei, atque initiandi. Maiolus *sup.* Ita Viuald. Et hos sequitur Gibalin *loc. cit.*

Affirmat contrà Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 3. *litt. l.* Quia (inquit in marg. *litt. l.*) Pygmei dicuntur, quia sunt vnius cubiti, nec videntur esse homines rationales.

Sed ego distinctius Respondeo: Non esse per se irregulares in sua natione; & ideo posse initiari, etiam Sacerdotio; si aliàs homines rationales sint, & sufficienti scientia polleant, &c. Secus dicendum apud nos, eo quod intuentibus facilè ad risum prouocarent.

QVÆSTIO LXVI.

An Pumiliones, aut Nani, (Hispanè, Enanos) *sint apud nos irregulares?*

Negare videtur Henriquez *loco citato* in Glossa *litt. l.* vbi explicans sententiam Maioli nuper adductam, dicit eam esse verum intellectam de Pumilione, & Nano.

Sed iuxta dicta Respondeo: Etiam esse apud nos irregulares ob deformitatem corporis, & quia intuentuentibus in Altari facilè mouerent ad despectum, & risum: ergo apud nos irregulares sunt. Secus dicendum in terris, vbi Pygmei habitant; aut in natione, in qua omnes Nani essent.

QVÆSTIO LXVII.

An etiam sint apud nos irregulares, homines pusilli corpore?

RESpondeo: Quod non. Quia, cum multi apud nos, statura parua sint, non generant homines pusilli notam, aut causant risum. Vnde D Gregor. in Dialog. refert de quodam pusillo Sacerdote: & B.Gregor. Turonensis statura fuit paruus: ergo. Sic Henriquez *lib.14.cap.8.num.3.lit.m.* dicens, hoc esse verum, in Natione vbi multi sunt pusilli. Legatur Gibalin. *cap.3.q.2. consectar.5. pag.56.*

QVÆSTIO LXVIII.

An Hermaphroditus, in quo præualet sexus virilis, sit irregularis?

AFfirmant Nauarr. *cap.27.num.203.* Henriquez *lib.14.cap.8.num.6.* Suarez *disp.51. sect.2.* Sà *verb. Ordo, num.34.* Sãchez, Filliuc. Bonac. Villalob. Sayrus, Vasquez, Moltes. & Philibert. quos pro hac parte adduxi *2.p.tract. 6 de Ord disp. 5.q.6* Quibus addi possunt Vinald. hîc *num.135.& sequent.* Lublin. *verb. Irregularitas, num. 24.* Auila. *p.7.disp. 3. dub.5.* & alij, quos sequitur Gibalin. *cap. 3. quæst. 2. consectar.6.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non esse irregularem, Quia contrarium nullo iure probatur. Sic Toletus *lib.1.cap.63.num 13.* Fornerius, *de Ordine cap.3.num.1.* & Hurtad. hîc *disp.2 diff.14* & penes ipsum, Turrecremata, Philibertus tandem, & Machado, quos citauimus *loc.cit.*

QVÆSTIO LXIX.

An febri continua laborantes, sint irregulares?

AFfirmant quidam. Quia verè sunt impediti ad debitè celebrandum, secus aiunt, esse dicendũ, de laborantibus quartana, aut alia breui febricula, quæ non impedit celebrationem debitam. Ita Bonac. *quæst.2.punct.2.num. 17.*

Sed clarius Respondeo dicendum, quod licet dicti infirmi sint actualiter impediti ad vsum Ordinum: non tamen sint omnino irregulares, nisi aliàs sint ab infirmitate continua, qua laborant incurabiles. Sic Filliuc. *tract.19. cap. 6. quæst 9. num. 181* ex maiolo *lib.1.cap.21.& 22.* & Sayro (sic lege; non Suario) *cap.9.num.4.* Qui idem dicit, loquendo de illis, qui patiuntur dolorem capitis, articulorum manuum, & pedum, nempe, hæc & alia similia afferre impedimentum actuale: non tamen efficere irregularem, nisi sint morbi incurabiles. Sic etiam Gibalin. *c.3. q.2. consectar.7.*

QVÆSTIO LXX.

An laborantes morbo Gallico, sint irregulares?

AFfirmant absolutè Maiolus apud Auilam infra & Llamas *1.p. Method cap. 12.§.5.* ibi: Quod autem ibi decernitur de lepra, illo *cap.* inuolutè decernunt, & intelligunt, de quocunque fœdo contagio exteriori graui; quale est illud Gallici, siue Indici morbi, siue lepræ, quem Hispani *Bubas* vocamus: præcipuè quando sunt speciei nobilioris, quod ita exterius exeunt, vt horrorem causent, & scandalum, in Sacrosanctorum Sacramentorum administratione, &c. Ita ille. Cui adde Pellizzarium *tom.2. tractatu. 7. capite 5. sectione secunda, quæstione 2. num.66.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Non esse irregulares, nisi aliàs, hic morbus foris appareat in vulneribus, generetque horrorem, aut scandalum, aut infamiam. Sic Filliuc. *tract.19 cap. 6. q.9 n.181.* his verbis: Tertium, de laborantibus morbo Gallico, vel alio contagioso. Et respondetur in huiusmodi morbis, vltra deformitatem, & inhabilitatem, quam potest adducere, esse etiam attendendam infamiam, quam persæpe secum afferunt, quia orti ex peccato. Si ergo aliquid horum efficerent, proculdubio promouendus non esset: si nihil eorum, sed tantum adsit interius dolor, aut cruciatus, & nulla sit apparens deformitas, non sunt vllo iure irregulares. Sic ille. Et antea Auilla *part.7.disp.3. dub.4.* Henriquez *lib. 14. cap.8.num 8* Vgolin. *cap.55.§.2.* & Molina *num.16.* quos citat & sequitur Bonac. *quæst. 2.punct. 2. n. 19.* Villalob. *tract.21.diff.33. num. 10.* Gibalinus *cap.3. q.2.consectar.7. vers Tertio.*

QVÆSTIO LXXI.

An laborantes lepra, aut scabie multa, sint irregulares?

AFfirmat absolutè Llamas *§.cit.* his verbis: Idem dicimus, de leproso irregularem esse, tam respectu suscipiendorum Ordinum, quos non habet, quàm respectu administrationis in susceptis: vt expressè decernitur *cap. Cum percussio 7. quæst.1.& cap. De Rectoribus: & cap. Tua nos, de Clerico ægrotante.* Ita ille. Et ex parte Henriquez *infra*, & Pellizzarius *loc.cit.*

Sed clarius Respondeo dicendum, quod tali mormo laborantes, verè sint irregulares, casu, quo scandalum, aut deformitatem notabilem dictus morbus inducat, vt clarè probant textus adducti: secus aliàs. Sic expressè *in cap. Tua nos, cit.* Vbi sic dicit Clemens III. *De Sacerdote, qui diuino iudicio lepræ morbo repercussus in Paræciali Ecclesia prælationis officio fungitur, dicimus, quod pro scandalo, & abominatione populi ab administrationis debet officio remoueri, ita quod iuxta facultates Ecclesiæ, sibi necessaria, quoad vixerit, ministrentur.* Sic Pontifex & Nauar. *cap.27.num.202.vers. Decimotertiò.* Henriquez *loc. cit.* Bonac. *num.20.* & penes ipsum, Vgolin. Maiol.& Molina, Auila *loc. cit.* Villalob. etiam *num. 9.* Bauny *de Censur. tract.11.quæst.57.* Filliuc. *loc cit. vers. Quartum. de leprosis*, legantur etiam Suarez *disp.51. sect.2. num.17.* & Gibalin. *loc. cit.*

QVÆSTIO LXXII.

An dicti laborantes morbo Gallico, lepra, & scabie, possint assumi ad Ordines, saltem, vt inter sui similes celebrent?

REspondeo: Non posse. Sic Filliuc. *loc. cit.* quatenus hæc ait: Quartum, de leprosis, & respondetur non esse assumendos ad Ordines, nec etiam vt celebrare possint inter leprosos. Hæc ille. Et eandem sententiam tenuisse Nauarrum *cap. 27. numero 202.* ait Bauny *quæstione 57. cit.* his verbis: quare sine Papæ dispensatione, leproso ad Ordines aspirare, etiam vt inter sui similes ministret, non est secundum Nauarrum *numero 202.* licitum. Sed certè, mendosè citatus hic Auctor, quia *loc. cit.* nullum verbum de hac difficultate pronunciat.

QVÆSTIO LXXIII.

An ad minus, leprosis & morbo gallico laborantibus iam Ordinatis, concedi possit, vt inter sui similes aut in secreto, Missam celebrent?

Respondeo: posse concedi, nisi alias, manus, faciesvè, inquinata plus æquo, eos, tam alto ministerio indignos faceret. Sic D. Thom. *in 4. dist. 9. art. 4.* Tabiena *vers. cap. vitiat.* & Regin. *num. 55.* quos citat, & sequitur Bauny *loco citato.* Villalob. etiam *tract. 21. diff. 33. num. 9.* vbi sic ait: *Lo mismo se ha de dezir de los leprosos, que tambien son irregulares, como dicen* Siluestro, Nauarro, Vgolino, *y otros. Y es por raçon del escandalo, i abominacion, i asco que haze esta enfermedad. Y aunque sean Sacerdotes, no se les ha de permitir administrar, como consta del derecho,* cap. 3. & sequen. de Cleric. ægrot. *mas podrian administrar en secreto, como dicen Syluestro,* verb. lepra quæst. 6. *Angelo* verb. leprosus, in fine. *i otros: Porque ya alli cessa el escandalo. Y por la misma raçon dicen tambien, que podrian celebrar publicamente delante de otros leprosos. Y colligese de vn texto* cap. 2. de Eccles. ædif. *en que se permite a los leprosos, que tengan Yglesia apartada, i cemeterio. Y entiendese en caso, que estauan Ordenados antes, i que la enfermedad no sea tal, que les impida exercitar las Ordenes.* Sic ille. Bonac. *loco citato*, & Filliuc. Henriq. *lib. 14. cap. 8. num. 8.* vbi totam hanc nostram sententiam docet. Gibalinus etiam *cap. 3. q. 2. consect. 7.* & Pellizzar. *n. 66. cit.*

QVÆSTIO LXXIV.

An qui podagra, aut chyragra laborant, sint irregulares?

Affirmant: Esse irregulares communiter Doctores, vt Henriq. *loc. cit.* & alij.

Sed clariùs: Respondeo dicendum, quod si illi, qui podagra, aut chyragra laborant, ita acuta sit, & acris, quæ eos in altari consistere non sinat, vel vsum manus ad debitam tractationem Eucharistiæ impediat, tunc verè sint impediti ad recipiendos Ordines, & administrandos susceptos; & ideò pro tunc irregulares: secus verò si podagra, aut chiragra non sit acris, aut acuta, aut tandem non incurabilis. Sic, licèt non ita clarè, Bauny *tract. 21. q. 57. in fine*, ex Glossa *in can. si quis dist. 55.* & Panormit. *ad cap. 2. de Clerico ægrotant.* Gibalin. *cap. 3. quæst. 2. consect. 7.* & alij.

QVÆSTIO LXXV.

An laborantes peste, sint Irregulares?

Respondeo: Esse irregulares, dum tali morbo laborant; propter periculum infectionis aliorum. Sublata autem peste, aufertur etiam irregularitatis pœna. Sic Bonacin. *quæst. 2. punct. 2. num. 21.* legatur Gibalin. *c. 3. q. 2. consect. 7.* Qui absolutè non esse irregulares tenet, licèt addat esse impeditos, ob periculum infectionis ad coram aliis celebrandam: in quo parum à nobis differt.

QVÆSTIO LXXVI.

An etiam sint irregulares, qui laborant tussi, aut qui cibum, & potum, non possunt in stomacho retinere?

Respondeo: Etiam esse irregulares; dum talis defectus in illis permanet, ob periculum illi coniunctum in retinenda in stomacho Eucharistia aut in illa suscipienda. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 7. in fine*, ex Nauarro, & Maiol. Bonacin. etiam *loco citato.*

QVÆSTIO LXXVII.

An qui epylepsia, seu morbo caduco, laborant: (Hispanè, los que tienen mal de Coraçon, gota coral, ò desmayos) *possint ad Ordinem Sacerdotalem promoueri?*

Negat Bonac. *quæst. 2. de Irregularit. punct. 2. numer. 22.* Ita scribens. Decimo octauo, laborantes morbo caduco irregulares esse; imò non posse ad Ordines promoueri, quamuis iam fuerint sani effecti, & liberati, semelque tantum fuerint correpti morbo *cap. Maritum, & cap. Communiter. dist. 33.* sunt enim irregulares & inhabiles ad Ordines, propter periculum incidendi de nouo in eundem morbum. Ita communiter Doctores teste Vgolino *cap. 54. §. 1.* Huc usque Bonacina. Et ante illum Henriquez *cap. 8. cit. num. 8.* Nauarr *cap. 27. n. 203. in princip.* & alij, multi penes ipsos. Lublin. *verb. Irregularitas, num 33.* Viuald. *de irregular. à n. 177.* Villalob. *tract. 11. diff. 33. n. 6.* Bauny *tract. 21. q. 57. col. 2.* Filliuc. *tract. 19. cap. 6 quæst. 9. num. 181. vers. Sextum de laborantibus.* & Sayr. *lib. 6. cap. 9. num. 11.* Gibalin. *c. 3. q. 2. consect. 8.* Et quamuis hæc sententia sit communis.

Ego tamen clarius adhuc: Respondeo dicendum, quod qui hoc morbo laborant, sunt in duplici differentia. Alij namque sunt, qui vehementissimè corripiuntur, cadunt subitò, strident, fremunt, spumant, & collidunt furiosissimè: & ij tales, morbo perseuerante, sunt omninò irregulares, tam ad suscipiendos Ordines, quam ad ministrandum in susceptis, præcipuè à Missarum celebratione, vt expresè decernitur in *cap. In tuis litteris 7. q. 2.* Vnde dum durat hæc infirmitas; irregularitas ab illa proueniens, non est dispensabilis, nisi à solo Summo Pontifice. Alij verò sunt, qui ex humectatione quadam putridi humoris ad cor, & cerebrum, emoriuntur, & deficiunt, sed non sic furiosè; & insuper habent quædam præuia signa aduentus illius accidentis passionis, & sic casum præuenire possunt; & cum huiusmodi epylepticis, licitè potest Episcopus disponere, & etiam Abbates, & alij Religionum Prælati cum suis subditis, vt ministrent in Ordinibus susceptis: & si cessabit morbus per annum integrum possunt dispensare, vt suscipiant alios, quos non habent Ordines. Quod expresè colligitur ex responso Alexandri II. citato, *cap. In tuis literis.* Sic omninò Doctus Hieronym. Llamas *1. p. Metho. cap. 12. §. 6.* per totum, vbi in fine aduertit ex experientia, morbum istum, ante vigesimum quintum ætatis annum, consummari ætatis progressu; sed si illuc vltra perseuerat, aut rarò, aut nunquam.

QVÆSTIO LXXVIII.

An saltem, qui tantum semel in vita, hoc caduco morbo correpti sunt, & iam sunt à tali passione omninò liberi possint ad Sacerdotium promoueri?

Negant Bonac. Henriq. Nauar. Villalob. & Filliuc. vt videmus, quæstione antecedenti.

Sed, iuxta nuper dicta Respondeo: Non posse promoueri, sine Prælati dispensatione, & approba-

tione de sanitate recuperata: bene tamen cum illa. Quod intelligendum est de illis, qui morbo caduco cum præscientia aduentus illius laborant, de quibus diximus *quæst. antecedenti.* Sic vt vidimus Llames. Secus verò dicendum est, loquendo de aliis, iuxta dicta in simili *sub quæst.* 11.

QVÆSTIO LXXIX.

An saltem huiusmodi Epyleptici possint, absque dispensatione ad Ordines minores promoueri?

AFfirmat Maiolus apud Bauny mox citandum. Deberentque idem sentire Bonac. & alij citati *suprà quæst.* 15.

Sed probabilius Respondeo: Non posse absque dispensatione promoueri. Sic Bauny *tract.* 11. *q.* 57. ibi: Ita sentit Maiolus *lib.* 2. *cap.* 16 *num.* 16. cap. tamen 16. *num.* 12. contrà sentit de comitialibus, non satis consentaneè, & sine fundamento: nititur enim textu, qui nil eum iuuat, solus Papa cum eo dispensare potest, vt vult Nauar. *num.* 203. nec tantum hi morbi impediunt promouendos, sed etiam promotos deiiciunt, id est, inhabiles ad vsum Ordinum reddunt, vt patet ex *distinct.* 33. *can. communiter*, & D.Thom. *3. part. quæst.* 82. *art.* 10. *ad* 3. Huc vsque Bauny. Legātur dicta *q.* 15. & Palao *disp.* 6. *punct.* 11. *num.* 4.

QVÆSTIO LXXX.

An laborantes prædicto morbo caduco, licitè possint, absque vlla dispensatione, in susceptis Ordinibus ministrare?

NEgat absolutè, & sine distinctione, vt nuper vidimus, Bauny. Cum distinctione. Bonacina, his verbis: Possunt tamen in Ordinibus susceptis ministrare, modo liberati fuerint eo morbo. Si verò nondum plenè liberati sunt, sed tantum rarò, v.g. semel in mense cadunt in terram, absque clamore, vel spumarum emissione, vel horribili corporis agitatione, possunt celebrare, adiuncto sibi socio Sacerdote ieiuno, qui perficiat sacrificium, si fortè incepto Canone, alter corripiatur morbo caduco *cap. Nuper, dist.* 7. *quæst.* 2. Ita ille. Et penes illum Sayrus, Molina, D.Anton. Vgolin Bartholom. ab Angelo, & Reginald. Quibus addo Nauarrum *num.* 203. Viuald. *num.* 183 Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 8. Auilam *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 4. Filliuc. *num.* 181. *cit. vers. Sextum.* Lublinum *num.* 33. & Villalob. *loc. cit. num.* 6.

Sed ego supposita distinctione illorum, qui hoc morbo caduco laborant, *supra quæst.* 78. assignata, clarius per partes, & probabilius dico sequentia.

Respondeo: Igitur tanquam certum, *Primò.* Omnes iam promoti, qui à prædicto morbo caduco, qualecumque illud fuerit, omnino sunt liberi, licitè, & absque vlla dispensatione possunt in susceptis Ordinibus ministrare. Quia verè in illis cessauit irregularitas, cum cessauerit causa, à qua ortum habebat. In hoc conueniunt omnes, præcipuè citati.

Respondeo: *Secundò.* Qui à tali morbo caduco, non est plenè liber, si frequenter eo laborat non potest ministrare; si verò (id est, per mensem plus minusve) & ita, vt cum corripitur cadat in terram, cum vocis emissione, & spumæ iactatione, tunc nec potest ministrare, eo quod præsumatur demoniacus. Secus, si rarò laborans, blandè cadit, absque clamore, & spuma, &c. quia tunc licitè poterit celebrare, dummodo habeat Sacerdotem socium, qui Missam perficiat, si fortè ille cadat, post inceptum Canonem. Sic Anctores citati, præcipuè Villalob. his verbis, *Los enfermos de* Epilepsia, *que por otro nombre llamā,* morbus comitialis, seu caducus, *que es gota coral: tambien son irregulares, como consta del derecho* (tota dist. 33.) *y si les vino la enfermedad despues de Ordenados, han de ser prohibidos celebrar, si les dà frequentemente, como dize vn texto*, cap. 1. 7. quæst. 2. *que es de Alexandro II. i dà la racon, diziendo*: Indecens enim est, & periculosum, vt in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat. Si verò Dei misericordia conualuerit, (quandoquidem non culpa, sed infirmitas est causa) eum sacrificare iam non interdicimus. *De suerte que en estando conualecido bien puede celebrar. Mas hase de aduertir, que si le sucede raras vezes, i echa espuma por la boca, ò cosa semejante, que cause indecencia, i horror, no ha de celebrar: mas si le sucede sin essa circunstancia, i raras vezes, podra celebrar estando presente vn coadiutor.* Sic ille. Et benè, si intelligantur hæc omnia de eo, qui laborat specialissimè morbo caduco primi generis lati *quæst.* 78. quod amplius ex mox dicendis constabit.

Respondeo *Tertiò.* Illi, qui morbo caduco secundi generis laborant, & casum præuenire possunt, eo quod multò antea habeant præuia signa aduentus talis morbi, seu passionis, licitè possunt, etiam absque socio Sacerdote celebrare, eo quod moraliter esset in huiusmodi Epilepticis periculum indecentiæ in celebratione Missæ, vt experientia multi temporis vidimus in quodam nostro Religioso Sacerdote hoc morbo laborante, qui spatio duarū fermè horarū, antequam talem passionem miserè pateretur, eius cognoscebat aduentum, & ita illo die se à celebratione Missæ abstinebat: aliis verò, non, in quibus tamen nulla accidit irreuerentia circa Euchatistiam. Sic Llamas *cit. quæst.* 78. legantur de hac tota materia Auctores citati nuper, circa quam addunt aliquī eorum ad Episcopum pertinere iudicium, an aliquis liberatus sit eo morbo, facta obseruatione à tempore recuperatæ salutis per vnum annum, prout Episcopus iudicauerit: Ego autem cum D. Anton. Auila, & Bonacina, dico quod huiusmodi probationes relinquantur Episcopi, vel alterius viri prudentis arbitrio, pensatis conditionibus morbi, & personæ.

QVÆSTIO LXXXI.

An ad Episcopum solum pertineat iudicare, in dubio, an defectus corporis, aut deformitas ita notabilis sit, vt inducat irregularitatem?

AFfirmat Bonac. *quæst.* 2. *punct.* 2. *n.* 36. *in fine*, per hæc verba: Ad Episcopum verò pertinet iudicare, vtrum defectus, vel deformitas inducat irregularitatem; vt patet ex *cap.* 2. *de Corp. vitiat.* Hoc idem iudicium aliqui Doctores extendunt ad Prælatos Religiosorum exemptorum respectu Religiosorum sibi subditorum. Sed hoc mihi videtur falsum cùm nullo iure probetur hoc priuilegium illis concessum esse. Ita Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 3. Couarru. Vgolin. Filliuc. Suarez Reginald. & alij locis citatis. Huc vsque Bonacina. Cui adde Siluest. Henriquez & Nauarr. apud Auilam mox citandum, Barbosam, Capanil. & Hieronymum, Rodrig. apud Dianam infra citandum.

Sed probabilius Respondeo: Non solum ad Episcopum, sed etiam ad Prælatos Religiosorum, respectu illorum, pertinere de dictis rebus iudicium facere. Sic expressè Auila *disp.* 3. *citata* à Bonacina *dub.* 2. (vbi de hac agit quæstione) ita scribens: Conclusio, quod pertinet ad Episcopum, non ad Confessarium,

rarsum, est communis, vt habetur ex *cap. 2. de corp. vitiat.* vtrum verò in Religiosis exemptis pertineat ad suum Prælatum? Syluest. *verb. corp. vitiat. quæst.* 1. negat, & Nauarr. *num.* 200. & P. Henriquez *num.* 1. Probat Syluest. quoniam artifex inferior numquam iudicat de materia, circa quam artifex superior operatur. Contrarium tenet Angel. *verb. corp. vitiat. n.* 5. Armill. *num.* 3. Tabien. *eod. in fine.* & hoc iudico probabilius. Imò idem tenet P. Henriquez *num.* 2. *litt. A.* fuimet oblitus. Nec obstat dictum *cap.* 2. nam ibi fuit rogatus Pontifex de macula cuiusdam electi in Episcopum, & ideò remittit iudicium ad Archiepiscopum. Hæc omnia Auila. Ex cuius verbis constat contrarium esse sententiæ Bonacinæ. Idem sentit Suarez *disp.* 51. *sect.* 2. *num.* 16. quem pro hac parte citatum, sequuntur Villalob. *tract.* 21. *diff.* 35. *num.* 15. & Layman. *lib.* 1. *Summ. tract.* 5. *part.* 5. *c.* 7. *num.* 6. sic dicendo, In dubio, num corporis aliquis defectus notabilis sit, vt irregularitatem inducat, ad Ordinarium Prælatum pertinet arbitrari, arg. *cap. 2. de corp. vitiat.* Quod si is sit Prælatus, v.g. Ordinarius ab Episcopo exéptus, qui dimissorias dare potest, ipsi hoc arbitrium ferre licebit, sicuti contra Syluest. Nauarr. *num.* 200. docent Angel. *v. corp. vitiat. num.* 5. Auil. *cit. disp.* 3. *dub.* 2. Armill. *num.* 3. Suarez *disp.* 51. *sect.* 2. *num.* 16. qui tamen rectè addit: Episcopum Ordines conferentem posse tale arbitrium, vel admittere, vel reiicere. Hucusque Layman. Vt videas quam malè citet Bonacina Suarium. Nec alij Doctores sibi consentiunt, tenent rursus nostram sententiam, vltra citatos Authores, Peirinus, Miranda, Bartholom. de Vecchis, & Cornejo, quos citat, & sequitur Diana 4. *part. tract.* 2. *Resol.* 73.

QVÆSTIO LXXXII.

An Episcopus possit dispensare cum Clericis sæcularibus sibi subditis, in Irregularitate ex vitio corporis proueniente?

RESpondeo: Non posse, nisi solùm Pontificem. Quia ad hunc solùm, tanquam ad legislatorem legis, pertinet relaxare pœnam in illa inflictam. Sic communiter omnes. Legantur Nauarr. *num.* 200. *cit.* Auil. *disp.* 3. *cit. dub.* 3. Suar. *num.* 18. Bonacin. *num.* 36. Palaus *disp.* 6 *de censur. punct.* 12. *in fine.* Couarru. *Clemen. si furiosus,* 1. *p. initio n.* 7. & alij supra citati.

QVÆSTIO LXXXIII.

An saltem, possit Episcopus cum Religioso dispensare, in irregularitate contracta, ob defectum corporalem?

AFfirmant Angel. *verb. corpor. vitiatus, num.* 1. ex Hostiens. Tabien. & Rosell. *eod. verb.* Sylu. ibidem, in fine, ita dicens: Decimò quæritur, quis in prædictis possit dispensare? Et dico, quod secund. Astrens. *de mente Host. in apparatu*, Episcopus dispensare potest cum spontè mutilato, quantum ad membrum occultum, excepto castrato. Vnde dicit, quod cum Religioso dispensare potest, vt celebret cum ligneo pede; sed si membrum apparet, cum eo dispensare non potest nisi Papa, quando fuit in culpa vitiationis. Ita Syluest. Horum authorum sententiam refert Auil. *loc. cit. dub.* 3. *concl.* 1. & pro illa citatur à Palao, simul cum Maiol. *lib.* 1. *c.* 14. *n.* 15. Sed certè Auila, solùm illam refert, & transit. Sed quidquid sentiat.

Ego omninò oppositum: Respondeo dicendum, quod non possit. Quia absque fundamento vllo, hæc potestas respectu Religiosorum Episcopis conceditur. Sic Palao *de censur. disp.* 6. *punct.* 12. *in fine.* Cum Nauarro, Suario, Sayro, & aliis. Cornejo etiam *tract.* 5. *de Irregul. disp.* 12. *dub. vnic. quæst. vltim.* vt mox videbimus.

QVÆSTIO LXXXIV.

An prouinciales Regulares, & alij Prælati, quasi Episcopali auctoritate gaudentes; possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vitio corporali orta?

NEgat Cornejo, *loco nuper cit.* his verbis: Quare falluntur Syluest. & alij, quos refert Auila *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 3. *concl.* 1. dicentes, posse Episcopum dispensare cum Religioso; imò & proprium Prælatum regularem, si defectus post professionem acciderit, vt Claudus cum pede ligneo celebret. Ita ille.

Sed, vt certum: Respondeo. Posse dictos Prælatos Regulares dispensare cum suis subditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente; dummodo vitium, non sit tam fœdum, vt ex eo scandalum, oriri rationabiliter formidetur. Quia licèt id non habeant, vi iuris communis, habent tamen, vi priuilegiorum; & ideò id possunt, authoritate Apostolica sibi specialiter per dicta priuilegia delegata. Sic Miranda, Ioann. de Cruce, Hieronym. Rodriguez, quos citat, & sequitur Dian. *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 73. vbi ait, in facti contingentia se contulisse, quod posset Prælatus dispensare ad Sacros Ordines suscipiendos cum subdito, qui digito carebat, non tamen pulgari, siue pollice Palao etiam *disp.* 6. *pun.* 11. *in fine.* Villalob. *tom.* 1. *tract.* 21. *diff.* 9. *num.* 15. 16. 17. 18. & 21. vbi sic ait: *Tambien pueden los Prelados Regulares dispensar para recebir Ordenes con los que estan irregulares por vicio del cuerpo, con tal que el defecto non sea escandaloso, ni por su culpa como resuelue el P. F. Manuel*, tom. 1. qq. Regul. quæst. 14. art. 3. *con Syluestro i otros: porque puede en esto dispensar el Obispo por no estar reseruado. De suerte que no pueden dispensar con aquel a quien le falta el dedo pulgar, ò el ojo del Canon, ò es leproso, ò caduco, ni con otros semejantes. Mas pueden dispensar, quando falta otro dedo, i aun si falta vn pie, i puede andar con pie de palo.* Sic ille. Et in substantia & puncto nostræ quæstionis, benè; in aliquibus tamen scrupulosè nonnihil; vt ex infra resoluendis constabit.

QVÆSTIO LXXXV.

An Prælati Regulares possint dispensare cum subdito, qui carens pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret?

NEgat, vt vidimus, Petrus Cornejo. Affirmat verò Maiolus *lib.* 1. *cap.* 18. casu tamen solùm, quod tale impedimentum adueniat Religioso non Ordinato. Maiolo consentit Rosell. *verb corp. vitiat.* vt refert Auil. *dub.* 3. *cit. concl.* 1.

Sed probabilius Respondeo: Posse dispensare, etiamsi tale impedimentum acciderit Religioso, antequam Ordines reciperet. Quia ex tali impedimento, non oritur scandalum, aut horror; cùm Religiosus deferens vestes longas, facilè illud cooperiat: ergo, vt constat ex dictis, optimè poterunt Prælati Regulares cum suo subdito in dicto impedimento dispensare. Sic Rodriquez, Villalob. & Dian. *loco citato.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO LXXXVI.

An etiam, possint Prælati Regulares dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, seu sinistro?

NEgat Villalobos, vt vidimus *q.* 85.

Sed probabilius Respondeo: Posse cum illo dispensare, vt celebret, casu solùm, quo dictus subditus, oculo dextro tanta virtute visiua polleat, vt eius ope, sine deformitate Canonem legere possit. Quia tunc, vel non est irregularis, & sic nulla indiget dispensatione; vel si est, est dispensabilis à Prælato, vi priuilegiorum. Sic Diana *part.4.tract.2. Resol.*73. his verbis: Idem etiam dicendum puto de Religioso, si careat oculo dextro; nam cum ipso potest Prælatus dispensare, vt tenet Vecchius *loc. cit.* Cui adde Peirinem *in priuileg. Minimor. tom.*1. *constit.* 2. *Iulij* 11. §. 29. *num.* 118. qui citat Ioann. de la Cruz. Imò licèt orbatio oculi sinistri irregularitatem inducat, si oculus dexter tali polleat virtute, vt sine difformi faciei conuersione, Canon legi possit, ad quam rem inseruire potest Missalis accommodatio, puto in tali casu non adesse irregularitatem. Sic ille. Et penes illum Layman. Legantur dicta à nobis.

QVÆSTIO LXXXVII.

An Prælatus Regularis possit dispensare cum suo subdito Sacerdote habente manus tremulas, vt sacrificare valeat, saltem in occulto?

REspondeo: Posse ex vi priuilegiorum, non iuris communis. Sic tenet Diana *Resol.*73.*cit.* ita dicens: Ex quibus omnibus ego olim consului, posse Prælatum dispensare cum Sacerdote sibi subdito, & maximè in occulto, ad offerendum sacrificium Missæ, qui quidem Sacerdos, ob manus tremulas, vel ob chiragram, vel ob aliud huiusmodi impedimentum, laboraret aliqua inhabilitate obseruandi aliquas ceremonias in celebratione Missæ consuetas; dummodò hæc impotentia non sit tanta, vt ex ea graue oriatur scandalum, & dispensatus possit, sine periculo, explere ministerium, & maximè sine effusione sanguinis, si habet manus tremulas. Sic Diana ex Vecchio, *in prax. nouit. disput.* 9. *dub.*21.*num.*6.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An Papa possit dispensare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Missam dicere possit?

NEgauit Nunus *in* 3.*p. quæst.* 74. *art.*2. *dub.* 4. *ad* 2. *argum.*

Sed vt certum. Respondeo: Posse. Quia id aliquando fecit Pontifex. Sic testatur Sotus *in* 4.*dist.*9. *art.*2.*col.* 4. his verbis. Noui enim Tridenti Antistitem cæcum dispensatione Pontificis Sacrum quotidie facientem. Sic ille. Quod & repetit. *dist.* 13. *quæst.*1.*art.*10.*fine.* Henriquez etiam *lib.* 14. *cap.* 8. *num.*2. vbi sic ait: Cæcus est irregularis: quod si iam Sacerdotio initiatus fiat cæcus, non potest celebrare, nisi Pontifex dispenset. Sic ibi: & in Gloss. *lit. m.* ait, se vidisse quosdam dispensatos. Et in facti contingentia, esse necessarium, vt alius Sacerdos, aut vir expertus adsit cæco celebranti. Sic etiam Auil. *par.*7.*disp.*3.*dub.*3. *concl.* 1. Ioan. Præpositus *in* 3.*p.quæst.*64.*art.*2.*dub.*2.*n.*12. Dian. *par.*5 *tract.*6. *Resol.*17. Legantur dicta à nobis *par.* 2. *tract.* 7. *de Euchar. disp.*8.*quæst.*64.

QVÆSTIO LXXXIX.

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos, qui vna caret manu, Missam celebret?

REspondeo: Posse, & licitè, si adsit causa. Sic Henriquez *lib.*14.*c.*8. *num* 4. vbi *lit. Q.* testatur, se vidisse quendam Regularem, qui ob morbum, impeditus erat manu, dispensatum, vt celebraret assistente sibi ministro.

QVÆSTIO XC.

An etiam possit licitè dispensare Pontifex, vt celebret Sacerdos, vtraque truncatus manu?

NEgat Auila *loco citato* existimans, nullam ob causam posse Papam in tali irregularitate licitè dispensare.

Sed probabiliùs Respondeo: Posse, & licitè, existente iusta, & rationabili causa. Sic enim sentit Henriquez *lib.*14.*cap.*8.*num.*4. *in* Glossa *lit. Q. cit.* qui, verbis illius, nuper à nobis relatis, hæc adiungit: Nec liceret dispensatio, si truncatus esset vtraque manu, nisi vrgente causa, ita vt per manum alterius Sacerdotis Hostiam eleuaret, frangeret, & sumeret. Sic ille.

DISPVTATIO III.

De Irregularitate ex defectu natalium, seu illegitimitatis, proueniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An quicunque sit illegitimus, irregularis sit?

REspondeo, vt certum: Esse Quia sic habetur in iure, *cap.* 1. *& fin. de filiis Presbyt. in decretal. & in* 6.*cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi*, & in aliis cap. relatis *dist.*56. Tridét. *sess.*22. *de Reform. cap.*20. *& sess.* 23.*cap.*3.*&* 7. Pius V. in Bulla, *Quæ ordini.* Sixtus V. in Bulla *Sanctum & salutare.* Sic docent omnes. Theol. *in* 4.*dist.*25. D. Thom. *in addit.q.*39.*art.* 5. *& q.*68. Richard. *art.*4.*q.*3. Sot. *q.*1.*art.*3. Palud. *dist.* 41. *q.*3. Nauar. *c.*27.*n.*101. Couarr. *in Clemen. si furiosus in* 2.*p.*§.3.*n.*4. Henriq. *lib.*14.*cap.*8.*à num.*10. Sayr. *lib.*6.*Thesauri c.*10. Auil. *p.*7. *disp.* 3. *à dub.* 6. Suar. *de Censur. disput.* 51. *sect.* 3. Filliuc. *tract.*19.*cap.* 5. *à princip.* Bonaciu. *de Irregularit. quæst.*2.*punct.* 3. Tolet. *lib.*1.*cap.*53. Viuald. *de Irregularit. à n.* 107. *in antiq.* Palao *de Censur. disp.*6.*punct.* 9. Philibert. Marchinus *de Ordine par.*10.*cap.*1. Villalob. 1. *par. tract.*21.*diff.*32. Gibalin. *de Irregul. cap.* 3.*quæst.* 1. *num.*3. Pellizzarius *tom.*2.*tract.* 7.*cap.* 5. *sect.* 2. *à num.*69.

QVÆSTIO II.

Cur illegitimos, ab statu Clericali excludit Ecclesia?

RESpondeo: Dicendum, quod, ob varias rationes. *Prima* est, ob reuerentiam Ordinibus debitam; quia dignitas Ordinis claritatem requirit: & ideò debet sordescere ex iis, quæ obscuro genere nati sunt, nec deturpari vitiosa eorum origine. *Secunda* est, propter periculum incontinentiæ in prole ex imitatione paterna. *Tertia* in pœnam & detestationem paterni criminis. *Qarta*, quia illegitimi pleni sunt vitiis, vt tradunt Cardin. Paleotus *tract. de Nothis, ac spur.* & Anton. Fonseca *in addit. ad Caiet.* 23. *Deuteronom.* Legantur Henriquez *loc. cit. in Glossa lit. C.* Viuald. *num.* 111. Maiol. *lib.* 1. *de Irregular. cap.* 4. *num.* 1. Bonacin. Palao, & alij, *loc. cit.* Quintanaduen. *tom.* 2. *singul. tract.* 16. *singul.* 5. *num.* 4. vbi docet, contra Zerdam, minimè posse illegitimum, sine dispensatione prima tonsura initiari.

QVÆSTIO III.

An etiam, patrem filij illegitimi, ab statu Clericali, Ecclesia excludat?

RESpondeo: Quod non. Quia nullo iure id cauetur. Sic omnes, præcipue Philibert. *cap. cit. num.* 2. vbi rationem reddit, cur pater illegitimi ad Ordines admittatur, & non filius; dicendo, patrem in illegitimo qualitatem incontinentiæ imprimere, ac proinde lex præsumit in illegitimè nato, maximam ad incontinentiam propensionem naturalem, ortam ex modo originis illius, quæ fuit ex sola vesana libidine: quam propensionem intrinsecam ex modo originis non præsumit lex in patre, orto ex maritali affectu. Sic ille. Et postea Gibalinus *loco citato num.* 3.

QVÆSTIO IV.

An si filius illegitimus, occultus sit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc sit Irregularis?

NEgat Alphons. de Castr. *lib* 1. *de lege pœnali cap. vltim. concl.* 3. sequutus Vincentium relatum ab Angelo *verb. Homicidium*, 5. *quæst.* 1. existimans, illegitimum occultum, posse absque vlla dispensatione ad Ordines promoueri. Quia (inquit) si illegitimus reputatus legitimus irregularis censeretur, cogeretur suum vitium occultum manifestare, saltem Episcopo, vel Pontifici, à quo impetranda est dispensatio: at iniquum est obligare quemlibet, vt se ipsum infamet: ergo dictus illegitimus, non est censendus irregularis?

Sed, vt certum, Respondeo: Adhuc esse irregularem, quamuis occultus, & communiter legitimus reputatus sit. Quia textus iuris communis, Concil. Trident. & Pius, & Sixtus V. citati *quæst.* 1. absolutè ab Ordinibus excludunt illegitimum, nulla facta distinctione de publico, vel occulto: ergo. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. his verbis: Irregularis est in vtroque foro, etiam ille, qui, ob adulterium coniugatæ occultum, aut ob aliam causam, reputatur in foro exteriori legitimus. Facilè tamen obtinebit occultam dispensationem Papæ. Sic ille. Et Nauarrus *cap.* 37. *num.* 201. Couar. *Clem. si furiosus* 2. *p.* §. 3. *num.* 4. *versu*, *Hinc illud.* Auil. *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *concl.* 1. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 3. *q.* 23. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 12. Bonacin. *punct.* 3. *cit. n.* 2. Hurtad. *de Irregul. diff.* 16. Villalob. *diff.* 32. *n.* 3. Philiber. de *Ordine part.* 10. *cap.* 1. *num.* 1. dicens, nunc non carere errore opinionem Castri. Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 15. *dub.* 1. *in princip.* & Palaus *disp.* 6. *punct.* 9. Qui ad argumentũ Castri respondet, illud, solùm vim habere casu, quo Ecclesia illegitimum reputatum legitimum, obligaret ad Ordines suscipiendos: at Ecclesia neminem ad id obligat, ideoque falsum est, obligare quem, vt se ipsum infamet. Quod si in aliquo casu, graue damnum illegitimus vitare non posset, nisi Ordines suscipiendo, cessaret obligatio irregularitatis, alia maiori obligatione superueniente, non tamen inde probatur, non fore irregularem. Gibal. *c.* 3. *de irregular. q.* 1. *n.* 4. Pellizz. *sect.* 2. *cit. q.* 21. *n.* 91. & apud Layman. *cap.* 5. *num.* 1.

QVÆSTIO V.

Quisnam sit, & appelletur, filius illegitimus?

RESpondeo: Dicendum, quod filius illegitimus est ille, qui non est ortus ex legitimo matrimonio, sed ex copula fornicaria. Quæ quidem quia multiplex est, ideò multiplex est species illegitimorum. Vnde, qui natus est ex soluto, & concubina domi retenta, dicitur, *filius naturalis*. Qui ex meretrice, dicitur, *Manzer*. Qui ex coniugato, & soluta, dicitur, *Nothus*. Qui ex coitu in iure ciuili damnato, veluti ex raptu, incestu, stupro, aut sacrilegio, dicitur, *Spurius*, à Spurcitia in iure reprobata. Sic omnes. Bonacin. *quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 1. & penes illum, Couarru. Sayr. Suarez, Vazquez, Molina, Lessius, & Filliuc. sic etiam Philibert. *cap.* 1. *cit. numer.* 3. Palao *tract.* 13. *de benefic. disputatione* 4. *punct.* 1. §. 1.

QVÆSTIO VI.

An filij expositi, habendi sint illegitimi? & ab Ordinibus consequenter arcendi?

AFfirmant quàm plures Doctores. *Primò*. Quia Hospitalia, in quibus expositi aluntur communiter vocantur Hospitalia illegitimorum: ergo quia communi hominum æstimatione, tales censentur.

Secundò. Quia præsumptio sumenda est, ex his, quæ frequenter contingunt: ergo cum frequentissimum sit, vt experientia docet, hos filios expositos, ex illicitis congressibus natos esse; & rarò succedat ex matrimonio esse generatos, pro illegitimis habendi sunt. Ita apud Philibertum, Honded. *conf.* 47. *num.* 23. *lib.* 2. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 3. Couarru. *p.* 2. *de matrim. cap.* 8. §. 3. Alciat. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumptione* 1. *num.* 2. Castrill. *de quotidian. quæstionib. lib.* 2. *cap.* 19. Rota apud Seraphinum, agens de expositis Hospitali Spiritus Sancti in Vrbe. Garcias *par.* 7. *de Benef. cap.* 2. *à num.* 9. Vgolin. *de offic. & potest. Episcopi cap.* 44. §. 7. Suarez *disp.* 50. *sect.* 5. *de censuris.* Sayr. *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 39. Rebell. *de obligation. iustitiæ, part.* 2. *lib.* 1. *quæst.* 2. *n.* 15. Vasquez 1. 2. *disp.* 66. *num.* 48. & Bonac. *quæst.* 2. *de Irregularit. punct.* 3. *num.* 10. & Philibert. *tract.* 1. *de Ordine part.* 10. *cap.* 1. *difficult.* 1. His addi possunt apud Bonac. Filliuc. *num.* 141. Reginald. *numero* 77. & Auila, *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 10. Rursus,

Salzedo *in praxi cap.* 14. Hurtad. *de irregularitat. diff.* 14. *num.* 47. Villalob. 1. *p. tract.* 13. *diff.* 57. *num.* 7. Viuald. *de Irregularit. num.* 123. Rocaful. *praxi* 3. *lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 56. Quintanaduen, *tom.* 2. *singul. tract.* 16. *singul.* 5.

Sed probabilius Respondeo: Non esse habendos pro illegitimis, sed pro legitimis; & sic, posse ordinari, absque dispensatione. Ratio est *Primò.* quia filij expositi, nullo iure decernuntur illegitimi, imò potiùs Gregor. XIV. in quadam Bulla edita *anno* 91 in gratiam Confraternitatis de Vrbe pro expositis, declarauit, expositos pro legitimis esse habendos, atque ad omnes honores, & præbendas esse admittendos, vt notant Henriques, Auila, Cornejo, Diana, & alij mox citandi: ergo.

Secundò. Quia filij ex legitimo matrimonio procreati, ob paupertatem parentum sæpissimè exponuntur: ergo ne illis præiudicium fiat, omnibus à iure legitimitatem concedi credendum est.

Tertiò. quia, quilibet præsumendus est legitimus, dum non probetur contrarium: tum quia in dubiis pars benignior est præferenda. Tum, esto concedamus, vt contrarij volunt, frequentius contingere, dictos expositos, ex solutis nasci; quia tamen hæc præsumptio ex frequentiùs contingentibus, infamiam filiis irrogat, & in parentibus culpam supponit, cedit hæc præsumptio præsumptioni, quod sint ex matrimonio generati, estò non ita frequenter contingat: quia cum duæ præsumptiones in vno actu concurrunt, semper præualere debet, quæ delictum excludit, & fauorem continet, vt probat Menoch. *casu* 89. *n.* 23. ex quo patet ad argumentum secundum. Nec primum quid vrget, cùm denominatio, ex fine ob quem Hospitalia sunt instructa, solùm proueniat. Sic tenet Diana 2. *part. tract.* 15. *resol.* 22. *& p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 58. & penes ipsum Ananias *in cap.* 1. *num.* 11. *de infant. expositis.* Felin. *in cap. cum deputati. n.* 1. *de iudiciis.* Cardin. Palest. *de spuriis cap.* 63. *à num.* 3. Gratian. *in disceptation. forens. part.* 1. *cap.* 134. *num.* 1. Molfes. *in p.* 2. *quæst.* 19. *articul.* 5. *disputat.* 87. *in fine.* Salas *in* 1. 2. *tom.* 2. *tract.* 8. *disp. vnica, sect.* 24. *num.* 246. Sanctarel. *variar. resol. quæst.* 44. Ægid. *de Sacram. disp.* 18. *dub.* 12. *num.* 205. Tasson. *in pragmat. de Antifato vers.* 13. *obseruat.* 1. *num.* 78. Squillante *de priuileg. Clericor. cap.* 4. *dub.* 2. *num.* 39. Mercer. *in* 3. *p. de Sacram. quæst.* 24. *dub.* 12. *quæst.* 2. Malder. *in* 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. *disp.* 87. Præposit. *q.* 5. *de Irregul. dub.* 16. *num.* 127. Pessantius *in addit. ad* 3. *part. quæst.* 10. *disp* 5. Luys. Turrian. *de censur. lib.* 9. *disp.* 71. *dub.* 1. Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 15. *dub.* 1. *num.* 4. Peyrinus *tom.* 2. *de Relig. Prælat. quæst.* 2. *cap.* 5. §. 9. *num.* 136. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 10. *in glossa lit. L.* vbi ait, Gregorium XIV. (sic lege, non IV.) in Bulla supra citata decreuisse, vt expositi habeantur pro legitimis, & puri sanguinis ad omnes præbendas. Auila etiam *part.* 7. *disput.* 3. *dub.* 9. (non 7. vt leges apud Dianam) vndè malè citat illum, Bonacina pro se. His omnibus auctoribus addi adhuc possunt, Palao, *de censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 3. & *tract.* 13. *de Benef. disputat.* 4. *punct.* 1. §. 1. *num.* 8. Basil. de Leon *de Matrim. lib.* 11. *cap.* 6. *numero* 4. Piasec. *in praxi prima parte, cap.* 1. *articulo* 4. *numero* 15. Bauny *de censur. tract.* 11. *quæst.* 14. *de Irregularit. in fine.* Sà *ver. Filius num.* 8. Bassæus, *verb. Expositus, in fine.* Gibalinus *cap.* 3. *quæst.* 1. *numero* 5. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *capit.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 20. *num.* 70.

QVÆSTIO VII.

An sit censendus etiam legitimus, & consequenter, non irregularis ille, qui non est expositus; dubitatur tamen, an sit legitimus, eo quod non reperiantur parentes eius?

NEgat Philibertus *tract.* 1. *de Ordine part.* 10. *capite* 1. *difficult.* 1. *numero* 5. Quia (inquit) ex *cap.* 2. *de Infantibus expositis*, constat illos illegitimos dici, qui nequeunt parentes suos ostendere: at prædicti nequeunt ostendere parentes: ergo pro illegitimis, ac proinde, pro irregularibus sunt habendi.

Sed probabilius Respondeo: Esse censendum & reputandum pro legitimo, & consequenter pro non irregulari. quia, vt ex dictis sup. *tract.* 1. *disp.* 1. *q.* 18. constat, in dubio, excepto casu homicidij, nullus debet se irregularem censere. Sic tenet Auila *par.* 7. *disp.* 3. *dub.* 10. & Cornejo *de Irregularit. disp.* 15. *dub.* 1. *quæst.* 2. Addentes, & Villadiego, quod casu quo dictus fuerit infamatus de illegitimitate, teneatur se purgare.

QVÆSTIO VIII.

An Filius genitus à coniugatis post matrimonium ratum, & non consummatum, & vtriusque coniugis, aut alterius in Religione professionem, sit illegitimus, & consequenter irregularis?

AFfirmat, esse irregularem, ac canonicè illegitimum, quamuis ciuiliter, & materialiter legitimum, Cornejo *de Irregularit. disp.* 15. *dub.* 1. *quæst.* 4. Cuius primam resolutionis partem, probat ex textu in cap. *literas de filiis Presbit.* Secundam verò, sic ille; quia ille est ex vero matrimonio procreatus, cùm matrimonium præcedens dissolutũ non fuerit, quoad vinculum per Sacros Ordines, nec per professionem solemnem: & benè stat, quod ciuiliter sit legitimus, quantum ad hæreditatem, irregularis verò, & illegitimè genitus canonicè, quantum ad Ordines, de quo Suarez hîc *sect.* 2. *n.* 4. Sayr. *lib.* 4. Sanchez *tom.* 3. *de Matrim. lib.* 7. *disp.* 83. per totam. Hucusque Cornejo. Sed non benè in multis, vt mox videbis.

Respondeo: ergo, vt certum: Dictum filium esse illegitimum, & consequenter irregularem. Sic Sanchez, non loco citato à Cornejo, sed *libro* 9. *disput.* 38. *numero* 4. per hæc verba: Si ante matrimonij consummationem, vterque coniux, aut alter transeat ad Religionem, & professione facta filium concipiat ex priori coniuge, soboles est spuria. Constat, quia iam omninò prius matrimonium est solutum (*contra prolatum Cornej*) nec potest validum inter parentes consistere matrimonium impedienti professione vtriusque vel alterius. Sic Maiolus *de Irregularit. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 14. Et conclusio est certa, apud omnes. Non est autem idem dicendum, si vir tunc ad Ordines Sacros promoueatur, quoniam, cum non dissoluatur matrimonium: *extrauag. antiqua, Ioann. XXII. de voto.* idem iudicandum est, siue ante consummatum, siue post, id accidat, vt benè aduertit. Maiol. *eo cap.* 4. *num.* 8. Sic Sanchez. Et sic etiam Suarez loco à Cornejo *cit. num.* 3. Bonac. *de Irregular. quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 9. Azot 2. *part. lib.* 2. *cap.* 6. *quæst.* 8. Palao *de Benefic. tract.* 13. *punct.* 1. §. 1. *num.* 4. & alij, & constat ex à nobis dictis *de Matrim. tract.* 9. *disputatione* 5.

*à quæst.*9. ex quibus patet, hanc nostram sententiam esse certam in casu, quo proles sit genita post professionem alterius tantum coniugis, & probabiliorem, etiam post professionem vtriusque.

QVÆSTIO IX.

An filius habitus, ex parentibus, post matrimonium consummatum, professis? sit legitimus?

AFfirmant Sanchez, & Maiolus *esse illegitimum quoad successionem, & hæreditatem*: irregularem verò, quoad Ordines, ob paternam incontinentiam, Sanch. *lib.* 9. *disp.* 38. *n.*7. & Maiol. *lib.* 1. *de Irregul. cap.*4. *num.*9.

Sed absolutè. Respondeo: Esse legitimum, & consequenter non irregularem. Quia certum est, talem filium esse ortum ex legitimo matrimonio, cum per professionem non fuerit solutum matrimoniam consummatum, vt constat ex habitis *de Matrim. disp.* 5. *cit. quæst.*12. ergo est legitimus: ergo non solum est aptus ad hæreditatem, & successionem: verùm etiam ad Ordines. Nec contra id obstat incontinentia paterna, vt ex mox dicendis constabit. Nec textus *in cap. litteras*, de quo infr. *quæst.*13. quia loquitur de alio casu.

QVÆSTIO X.

An etiam sit illegitimus, filius procreatus à parentibus, voto simplici castitatis, mutuo consensu, astrictis?

NEgant nonnulli Doctores, existimantes talem esse illegitimum, & consequenter irregularem; eo quod sit genitus ex copula illicita, & irreligiosa. Ita apud Sanchez *disp.* 38 *cit. num.*1. Ancharan. Abb. Angel. Supplem. Gabriel. Brunell. Gregor. Lop. Stunica *de voto quæst.*3. *num.*63. Rodrig. *tom.*2. *summ. cap.* 90. *num.*6. & Veg. 2. *tom. summ. cap.* 129. *casu* 69. *mihi* 68. ibi. *Y lo tiene tambien Manuel Rodriguez, el qual dize siguiendo à Innocencio, i a Panormitano, a Hostiense, i a otros muchos que si despues tubieren copula, los hijos naсidos della seran espurios, porque aunque no dexan de estar casados, quanto a las cosas substantiales del matrimonio, pero en quanto à tener vno con otro copula, quedan como sino estubiessen casados. Y assi es necessario, que quando hazen este voto, consideren bien lo que hazen, pues los hijos concebidos despues del, quedan illegitimos i no pueden ser admittidos a la herencia como los legitimos.* Huc vsque Vega.

Sed probabilius longè. Respondeo: Etiam esse legitimum, & consequenter non irregularem. Quia ille est legitimus filius, qui concipitur à parentibus vero matrimonio iunctis, vt supra est habitum: at talis est hic filius: ergo.

Nec obstat fundamentum contrarium. Dicendum enim est, quod licèt illa copula sit illicita, & irreligiosa, eo quod sit contra votum, non tamen est fornicaria, vt esset inter solutos; quod sufficit, ne filius sit illegitimus. Sic Sanch. *loc. cit. num.*3. & penes illum. Cardin. Alexan. de Neuo. Mayron, Maior, & alij. Palao *de Benef. tract.*13. *punct.*1. §.1. *num.*5. dicens, praxi receptum esse, hos filios heredes relinqui, & absque vlla dispensatione, ad beneficia, & Ordines promoueri. Azor. 2. *p. lib.* 2. *c.*6. *q.* 8. Villalob 1. *p. tract.* 13. *diff.* 57. *n.*20. Pellizz. *cap.*5. *cit. sect.* 2. *q.* 22. *n.* 74. ex Ægid. *disp.* 18. *de censur. num.* 104. Suario, & Laymano.

QVÆSTIO XI.

An filius genitus ex coniugibus, quorum alter post consummatum matrimonium, altero ignaro, aut sciente, & contradicente, professionem emisit, sit illegitimus, & consequenter non irregularis?

NEgant aliqui, apud Sanchez, mox citandum. Sed Respondeo, vt certum: Esse legitimum, Quia professio fuit omninò inualida, vt constat ex cap. *Quidam, & cap. Placet. de conuers. coniugat.* ergo filio nil præiudicat. Sic Maiol. *lib.* 1. *de Irregul. cap.*4. *num.* 5. Sanch. *lib.*9. *de Matrim. disp.* 39 *numer.*5. Villalob. *loc. cit. num.* 5. Addentes, idem esse dicendum, casu, quo vir, constante matrimonio, rato, siue consummato, ad Ordines Sacros, ignorante vxore, aut contradicente, ascendisset; quia licèt Ordines validè tunc recepisset; tamen quia contra iuris dispositionem, non possent matrimonio, & soboli officere. Sic illi, & penes eos, Syluest. & Henriquez.

QVÆSTIO XII.

An saltem, filius sit illegitimus, casu, quo concipiatur ex coniuge iam professo, aut ad Sacros Ordines promoto, altero coniuge sciente, & consentiente; aut non contradicente, sed tacente?

AFfirmant aliqui, esse illegitimum absolutè & consequenter irregularem. Villalob. *loco citato num.*6. per hæc verba: *El que se ordeno legitimamente de Orden Sacro, despues de estar casado, porque le dio ella licentia, i era ya anciana, &c. ò professò en Religion, si despues tubiesse hijos de se muger, los tales hijos serian illegitimos como tiene Syluest.* verb. illegitim. num.6. *Alexand. de Neu.* cap. tuæ. el. 2. de Iureiur. *Henriq.* lib. 11. cap 10, num. 1 *y vnas Glosas*, in capite Ministri, dist. 18. verb. Propr. *y se colige de vn texto de derecho*, cap. literas, de filiis Præsbyr. *segun el qual no pueden ser promouidos à Orden Sacro sin dispensacion, loqual arguye ser illegitimo.* Ita ille.

Alij verò contrà, ex parte tantum, dicunt, dictum filium, verè esse legitimum, quoad successionem, & hæreditatem: illegitimum vero, quoad Ordines, & dignitates Ecclesiasticas, vt beneficia. Ita Sanchez *lib.*9. *de Matr. disp.*38. *n.*7. & penes ipsum, Rayner. Anton. Abb. Card. Astens. Bellem. & Maiol. Huius sententiæ videntur esse Suarez *disp.*50. *sect.* 1. *num.*4. Sayr. *lib.*4. & Cornejo *de Irregular. disp.* 15. *dub.* 1. Ego verò.

Respondeo primò. Certum est, talem filium esse irregularem; nec posse ad Ordines, sine dispensatione Pontificis promoueri. Quia sic exprese habetur in iure cap. *literas cit.* his verbis: *Intelleximus quod Henricus, in Sacerdotio genitus, de vxore legitima natus, & conceptus affectauit à pueritia ministrare Domino in officio Clericali. Verum licèt à filiis paterna incontinentia modis omnibus propellenda nascatur, si tamen alter dignus inuentus fuerit, permittimus ipsum ordinari in Clericum, & ad Ecclesiasticum beneficium, (vnde commode sustentari valeat) promoueri.* Sic Clemens III. ex cuius verbis, clarè constat talem filium, esse irregularem, propter quod, vocari posse canonicè illegitimum, non absolutè, & simpliciter satis constat. In hoc dicto conueniunt omnes.

Respondeo *Secundò*, Dictus filius sic procreatus,

potest dici filius legitimus ciuiliter, & materialiter, vt aiunt aliqui; imo, & absolutè, & simpliciter. Patet: quia ille est ex vero matrimonio procreatus; cùm matrimonium præcedens, non fuerit solutum per sacros Ordines, vt constat: ergo absolutè est, & potest dici, filius legitimus: ergo, ex vi legitimitatis, aptus ad Ordines; & ad hæreditatem, & successionem. Si ergo irregularis existit, non est ex defectu legitimitatis? sed ex speciali, & expresso iure, lato in dicto *cap. litteras.* Per hæc possunt in concordiam redigi Auctores vtriusque sententiæ. Legantur de hac re Bonacina *punct. 3. cit. num.* 11. Filliuc. *num.* 136. *&* 37. Suarez *disp.* 50. *sect.* 2. *num.* 5. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An filius natus ex Parentibus matrimonio inualido ligatis; sit legitimus, & non irregularis?

RESpondeo, vt certum: Esse legitimum, & non irregularem; si adsit bona fides, saltem ex parte vnius coniugis: secus aliàs. Quia bona fides excusat copulam fornicariam, ac proinde illegitimitatem. Sic habetur expresè *in cap. Ex tenore. cap. Cum inter. cap. Prelatum. cap. Quod nobis. Qui filij sint legitimi.* Sic tenent Couarru. *2. p. de Matrimon. cap.* 8. §. 1. *num.* 2. *&* §. 3. *num.* 6. Maiolus *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. Sayrus *lib.* 6. *de Irregularit. cap.* 10. Auila 7. *p. de Censur. disp.* 3. *dub.* 6. *in princip.* Basil. de Leon *lib.* 11. *de Matrimon. cap.* 8. *num.* 2. Pellizzarius *loc. cit. quæst.* 23. *num.* 75. Gutierrez *de Matrimon. cap.* 71. *num.* 2. Palao *tract.* 13. *de Benef. punct.* 1. §. 1. *num.* 6. Qui addit, in foro externo ex longa coniugum habitatione, præsumptionem oriri, matrimonium legitimè celebratum esse, filiósque inde natos, esse legitimos: longum vero tempus esse, secundum aliquos, decennium; secundum omnes, trecennium. Sic etiam Philibertus *de Ordine, tractatu* 1. *part.* 10. *cap.* 1. *num.* 21. Suarez *disputatione* 50. *sectione* 1. *numero* 11. Filliuc. *num.* 132. Bonacina *quæstione* 2. *de Irregularit. punct.* 3. *num.* 3. Qui cum aliis iungit filium genitum à parentibus, qui inualidè matrimonium contraxerunt, non teneri se tanquam irregularem gerere, nisi ei constet de mala fide parentum; nam in dubio, non debet præsumi, parentes deliquisse.

QVÆSTIO XIV.

An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento, ipsum esse illegitimum;

RESpondeo: Non teneri illi credere. Quia aliàs facilè possent matres filios exhæredare. Vnde licèt matris dictum, aliquam præsumptionem faciat; per hanc tamen filius, non se debet priuare iure legitimitatis, neque per Iudicem priuandus est. Sic ex Suario *disputatione* 50. *sectione* 4. *numero* 5. docet Philibert. *loc. cit.* ita scribens: Imo, nec tenetur filius credere matri, etiam in articulo mortis asserenti, ipsum non esse legitimum, etiamsi id iuramento ad suam conscientiam exonerandam in bonum filiorum legitimorum, se id facere testetur. Sic etiam Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 5. *q.* 5. *n.* 144. ex Nauar. *cap.* 27. *n.* 201. & Maiolo *lib.* 11. *c.* 7. *num.* 3. Sic etiam Palaus *tract.* 13. *de Benef. disp.* 4. *punct.* 1. §. 1. *n.* 7. Basil. de Leon *lib.* 11. *de Matrim. cap.* 9. *n.* 3. Bonac. *punct.* 3. *cit. num.* 5. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 59. §. *Notandum.* Pellizzarius *tom.* 2. *tractatu* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 21. *num.* 72. & alij.

QVÆSTIO XV.

Quibus modis tollatur irregularitas hæc, orta ex defectu natalium?

RESpondeo dicendum: Quod quatuor modis. *Primò*, per subsequens matrimonium. *Secundò*, per absolutam legitimationem Pontificis. *Tertiò*, per Dispensationem, & *Quartò*, per Professionem in approbata Religione. Sic omnes Doctores præcipuè Palao *tract.* 13. *de Benef. disput.* 4. *punct.* 1. §. 2. & *tom.* 6. *de Censur. disput.* 6. *punct.* 9. *à num.* 4. Couarru. 1. *part. de sponsal. cap.* 8. §. 8. *num.* 2. Molina *tract.* 2. *de Iustit. disputatione* 171. ex quibus, & aliis, aduerte, quod legitimatio, nil aliud sit, quàm, Natalium restitutio, quoad ea, quæ positiuo iure filiis illegitimis denegata sunt. Vnde cum hoc iure positiuo tam Canonico, quàm Ciuili, plura filiis illegitimis denegentur, quæ alioquin legitimis concessa sunt, si hæc illis restituantur, legitimi fient. Restitui verò hæc possunt quadtuplici modo assignato.

QVÆSTIO XVI.

An filius illegitimus, fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas per subsequens matrimonium?

RESpondeo, vt certum: Fieri legitimum, & consequenter habilem, tam ad successionem hæreditariam, & dignitates sæculares, quàm ad Ordines, & Ecclesiasticas dignitates (excepto Cardinalatu, vt infra) dummodo Parentes, tempore saltem copulæ, habiles ad contrahendum extiterint. Quia fictione iuris, in fauorem prolis matrimonium subsequens, quasi retrotrahitur ad tempus conceptionis, & prolem ante conceptam legitimam reddit, ac si constante matrimonio genita esset. Sic deciditur expresè *in cap. Tanta. Qui filij sint legitimi,* his verbis: *Tanta est vis matrimonij, vt, qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium, legitimi habeantur,* & consonat lex 13. *tit.* 1. *part.* 4. Sic omnes. Legantur Henriquez *lib.* 11. (non 13. vt ostendi apud Bonacinam) *&* 1. *de Matrimon. cap.* 20. *num.* 2. & *cap.* 21. *num.* 2. *& lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. Suarez *disp.* 50. *sect.* 1. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 3. *n.* 6. Palao *loc. cit.* & Couar. 2. *p. de sponsal. cap.* 8. §. 2. *n.* 18. Qui notant, matrimonium dictum, hanc vim habere, non à se, sed à Iuris dispositione, & beneficio Principis. Bauny *de Irregul. q.* 14. *dicto* 1. Pellizzarius *loc. cit. q.* 24. *n.* 76. & Basilius *de Matrim. lib.* 11. *cap.* 1. *num.* 7. *&* 8.

QVÆSTIO XVII.

An per subsequens matrimonium fiat filius illegitimus, legitimus; casu quo Parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis?

NEgant plures Doctores: Quia delictum (inquiunt) in coitu committitur, non in natiuitate: ergo non est inspicienda natiuitas, sed conceptio prolis: hæc ergo concepta ex inhabilibus parentibus, licèt sit nata ex habilibus, iam ad contrahendum, nequit reddi legitima, matrimonio subsequenti. Ita tenent Suarez *disputatione* 50. *sectione* 1. *numero tertio*, Garcias *de Benefic.* 7. *part. capite secundo, à numero trigesimooctauo*, Maiolus *de Irregularit. libro* 1. *capite* 4. *numero* 14. & Filliucius *tractatu* 19. *cap.* 5. *numero* 231. Sarmiento *libro* 1. *selectar. interpret. cap.* 5. *num.* 10. Præpositus *in* 3. *p. quæst.*

p. quaest. 5. *de Irregularit. dub.* 16. *n.* 126. Auil. *par.* 7. *disp.* 3. *dub.* 8. ex Syluestro *verb. illegitimus, quaest.* 3. & Anton. Gomez *l.* 4. *Tauri, num.* 56. Quibus videtur consentire, non ita clarè, Bauny *loc. cit.* & clarè Viuald. *de Irreg. num. mihi* 112.

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, talem filium esse legitimum, tam ad successionem hæreditariam, quàm ad dignitates & Ordines Ecclesiasticos, sine dispensatione, suscipiendos. Sic colligitur ex cap. *Tanta. Qui filij sint legitimi*, vbi non solùm conceptionem (vt contrarij volunt) sed etiam natiuitatem filij ab impeditis videtur spectasse, ne filius, subsequenti matrimonio legitimaretur, sed spurius remaneret. Inquit enim textus, *si vir, viuente vxore sua, aliam cognouerit, & ex ea prolem susceperit, &c.* at sic est, quod proles natiuitate suscipitur: ergo, non solum conceptio, sed natiuitas spectatur ad legitimum impedimentum. Deinde apertius probatur ex *leg.* 11. *Tauri*, quæ hodie est *lex* 9. *tit.* 8. *lib.* 1. *recopil.* ibi: *Y porque no se pueda dudar, quales son hijos naturales, Ordenamos, i mandamos que entonces se digan ser los hijos naturales, quando al tiempo que nacieron, ò fueron concebidos, sus Padres podian casar con su Madres iustamente, sin dispensacion.* ergo ex hac lege, manifestè constat, quod, vt filius spurius, subsequenti matrimonio legitimari non possit, debeat, non solùm concipi, sed nasci à parentibus, toto illo tempore contrahere impeditis. Sic tenent Sanch. *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 6. *n.* 16. & penes illum, Couarr. 4. *decret.* 2. *p. c.* 8. §. 2. *n.* 15. dicens, esse communem sententiam. Gregor. Lop *l.* 2. *tit.* 15. *verb. sino el fijo, q.* 9. *vers. sed pene.* Molin. *tom.* 1. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 172. *col.* 2 Ceruant. *lib.* 11. *Tauri, n.* 153. & alij. Sic etiam Basil. de Leon. *lib.* 11. *de matrim. cap.* 3. *num.* 2. Fachin. *lib.* 3. *controu. cap.* 50. Sayr. *lib.* 6. *de Irregularit. cap.* 10. *num.* 19. Azor 2. *p. lib.* 2. *cap.* 13. *quaest.* 8. Gutierr. *tract. de matrim. cap.* 72. *à num.* 6. Bonacin. *de irregularit. quaest.* 2. *punct.* 3. *num.* 6. Palao *tom.* 2. *tract.* 13. *de Benefic. disput.* 4. *punct.* 4. *à num.* 5. Philibertus, *de Ordine tract.* 1. *part.* 10. *difficult.* 6 *num.* 40. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 13. *diff.* 58. *num.* 7. Conejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de Irregul. disp.* 15. *dub.* 2. *quaest.* 6. vers. *Sed quid si tempore.* Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 59. ibi: Nota secundo, non esse illegitimum filium, quando tempore quidem conceptionis, intercedebat impedimentum dirimens, tamen eo sublato tempore eius natiuitatis parentes validè poterant contrahere; vt quando, v. g. quis carnaliter cognouit suam consanguineam, quam, impetrata dispensatione, in vxorem accipit, antequam proles nascatur. Hæc Diana. Bassæus etiam *verb. Irregularitas* 3. *num.* 3. Barbosa *tract. de Appellat. verb. iuris Appell.* 248. *num.* 7. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *quaest.* 24. *num.* 76. & putat probabile Ægid. *num.* 504.

QVÆSTIO XVIII.

An filius illegitimus, fiat legitimus, per subsequens matrimonium inualidum, existimatum tamen validum, & verum?

NEgant plures Doctores, docentes filium naturalem, ante matrimonium genitum, nullo modo legitimum reddi per subsequens matrimonium nullum, etiam bona fide contractum. Ita Suarez hîc, *disp.* 50. *sect.* 1. *num.* 11. & penes illum, Socinus *cons.* 31. & Couarr. 2. *p. de Matrim. cap.* 8 §. 2. *n.* 17. *in fine.* Ita etiam Filliuc. *tract.* 29. *cap.* 5. *q.* 1. *n.* 132. *in fine.* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Fieri legitimum per tale matrimonium, bona fide, etiam vnius, contractum. Quia matrimonium reputatum, idem operatur ac verum: cùm titulus putatiuus operetur eundem effectum, quem verus operatur; vt constat in materia iurisdictionis ex *lege Barbarius, ff. de offic. Prætor.* Sic Anton. apud Couarr. *loc. cit. n.* 16. in fine, quem ipse videtur, quoad hanc partem sequi, vt benè ait Villalob. 1. *p. tract.* 13. *diff.* 58. *sub. num.* 8. his verbis: *Lo mismo se ha de dezir quando el matrimonio fuesse nullo, hauiendo buena feé: que como basta para legitimar los hijos que se siguen, tambien basta para legitimar los que antecedieron, como dize el mismo Couarruuias*, vbi sup. *i otros, i consta de lo dicho.* sic ille Bonac. etiam, *de Irregul. quaest.* 2. *punct.* 3. *n.* 6. *vers. Addit Suarez.* Philibert. *tract.* 1. *de Ordine, part.* 10. *cap.* 1. *à num.* 21. & alij.

QVÆSTIO XIX.

An filius conceptus, & natus, tempore, quo parentes eius inhabiles ad contrahendum extiterunt; sed aliquo intermedio tempore, quò in ventre extitit, habiles fuerunt; fiat legitimus per subsequens matrimonium?

NEgabunt consequenter Suarez, Filliuc. Maiol. Sarmiento, Præpositus, Auila, & alij citati q. 17. cum existiment, esse necessarium ad hoc, vt filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium, vt parentes fuerint habiles ad contrahendum, tempore copulæ: at in nostro casu, non extiterunt habiles tunc: ergo.

Sed probabiliùs consequentérque Respondeo: Fieri legitimum. Sic declarans quæstionem, tenet Ferdinand. Palao, his verbis. Casus est contingens. Potes namque, viuente tua vxore, concubinam cognoscere; moritur vxor, ecce habilis es ad contrahendum cum concubina, sed antequam filius nascatur, cognoscis eius consanguineam in secundo gradu, ob quod delictum impeditus es ad contrahendum. Filius ergo sic conceptus, & natus legitimabitur subsequenti matrimonio? Credo legitimari: Moueor ex l. *qui in vtero est, ff. de statu hominum.* ibi: *Qui in vtero est, perinde est, ac si in rebus humanis esset constitutus, quando de commodis eius agitur.* Sed si filius eo medio tempore, quo in vtero est, & parentes eius sunt habiles, nasceretur, legitimus est censendus, estò tunc non nascatur. Deinde filius ancillæ libertatem obtinet, si eius mater, tempore conceptionis, vel partus, vel dum illum in ventre habuit, libertatem obtinuit, §. 1. *Inst. de ingenuis.* Ergo idem dicendum est, de legitimitate, ob matrimonium subsequutum, cùm sit eadem ratio, nempè, filiorum. Et ita tenet Basil. Legion. *lib.* 11. *de matr. cap.* 3. *num.* 9. Hucusque Palao *tom.* 2. *tract.* 13. *de Benef. disp.* 4. *punct.* 1. *n. num.* 7.

QVÆSTIO XX.

An filius natus ex coniugato, & soluta, quæ ignorabat, virum esse coniugatum; fiat per subsequens matrimonium legitimus?

NEgant plures Doctores, Quia in cap. *Tanta. Qui filij sint legitimi*, nulla fit distinctio de bona, vel mala fide; sed absolutè dicitur, non legitimari filium conceptum ex aliena, viuente vxore propria, per matrimonium subsequens: ergo. Ita tenent Couarruu. 2. *p. de Matrim. cap.* 8. (non 6. vt

leges apud Palaum) §. 2. *num.* 17 *in fine*. & *num.* 18. Fachin. *lib.* 3. *controu. iur. cap.* 55. Sarmient. *lib.* 1. *select. cap.* 6. *num.* 4. Garcia *de Benef. part.* 7. *cap.* 2. *num.* 33. Gutierrez *pract. qq. lib.* 2. *quæst.* 105. *num.* 9. Molina *de hispanor. primogen. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 11. Alter Molina *tract.* 2. *de Iust. disp.* 172. *vers. Dubium deinde.* Azor. *Institut. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 13. *quæst.* 9.

Sed probabilius: Respondeo. Fieri per subsequens matrimonium legitimum Probatur. *Primò* ex cap. *Ex tenore. Qui filij sint legitim.* Vbi filius natus ex matrimonio nullo, ob ligamen cum alia vxore propter bonam fidem secundæ vxoris, fauore prolis, legitimus declaratur: ergo similiter concubina ignorante impedimenta ligaminis ex parte viri, filius ex ea natus, legitimus efficitur, ob subsequens matrimonium.

Secundò. Quia, posita bona fide, aut ignorantia inuincibili impedimenti ex parte solutæ, illa copula comparatione talis solutæ, solùm habet speciem intemperantiæ, non incestus, adulterij, aut sacrilegij: ergo comparatione illius filius genitus naturalis est, non spurius: ergo legitimari matrimonio subsequenti poterit. Et licèt in cap. *Tanta, cit.* à contrariis, nullam fecerit mentionem Pontifex de mala fide parentum, se coniungentium, viuente propria vxore; id fuit, quia necessarium non erat, quia semper mala fides in tali copula præsumitur, dum contrarium non probatur. At si supponeret Pontifex bonam fidem, & ignorantiam impedimenti, contrarium reluceret, vt constat ex cap. *Ex tenore.* sup. à nobis adducto. Sic sentiunt Glossa in cap. *Tanta. cit. verb. Aliam.* Surd. *consil.* 303, *n.* 22. *vol.* 3. *aliàs lib.* 22. Ludou. de Sard. *tract. de legitimat. per matrim. putatiuum, q.* 1. Anton. Rosell. *lib.* 1. *de Matrim. putatiuo, num.* 2. Rota *decis.* 603. *num.* 5. *part.* 1. *diuersorum.* Gratian. *disceptat. forens. cap.* 83, *n.* 22. Basil. *lib.* 11. *de Matrim cap.* 2. *num.* 8. Palao *tom.* 2. *tract.* 13. *de Benef. disput.* 4. *punct.* 1. §. 3. *n.* 9. Philibertus *tract.* 1. *de Ordine, part.* 10. *cap.* 1. *à num* 33. & alij.

QVÆSTIO XXI.

An filius, ex soluto, & soluta natus, fiat legitimus per subsequens matrimonium, contractum post nuptias intermedias?

Respondeo, vt certum: Fieri legitimum. Quia parentes erant habiles ad contrahendum, tempore conceptionis, aut natiuitatis filij. Sic Villalob. *tom.* 1. *tract.* 13. *diff.* 58 *num* 10. ita dicens: *Aunque el padre, que tiene hijo natural, se case con otra muger diferente, i tenga hijos della, si muerta la muger, se casa con la amiga, de quien tubo el hijo natural, aquel hijo se haze legitimo; i precede alos otros que tiene de le primera muger, en el mayorazgo: que atodo esto se estiende el cap.* Tanta, *citado: porque como aquel fue verderamente hijo natural, se legitima por el matrimonio que se sigue, que en el derecho no ay excepcion para esto. Assi lo tienen. Tiraquello* de priuil. quæst. 34. *Loazes d.* 12. num. 18. *i es commun. Y mas que si el hijo natural se murio i dexò hijo, i despues el Padre se caso con la madre, viene à ser el nieto legitimo: porque assi como en fauor del matrimonio, el hijo natural se haze legitimo, tambien se haze el Nieto, como dizen Baldo, Alciato, i Couarru.* Huc vsque Villalobos. Cuius sententia est certè communis, quantum attinet ad punctum principalem nostræ quæstionis, vt videre est apud Bonacin. *de Irregul. q.* 2. *punct.* 3. *n.* 7. Philibert. *tract.* 1. *de Ord. part.* 10. *cap.* 1. *à num.* 32. & alios penes ipsos. Non verò quantum ad id, quod addit; debere filium legitimatum per subsequens matrimonium succedere in maioratu, & primogenitura, & non filium primogenitum ex legitimo thoro. Nam oppositum, & satis probabiliter, sentiunt cum communi, Molina *de primogenitis lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 7. & Ludou. Molin. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 172. Franciscus Molina *de Ritu nuptiar. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 48. & alij. Licèt oppositum æque probabiliter cum Villalob. sentiat Philibert. Qui etiam *num.* 17. admittit ampliationem dicti auctoris, quantum ad Nepotes pertinet, dicens, hos reddi legitimos per subsequens matrimonium, quamuis tempore contracti matrimonij, filius iam decessisset. Sic etiam tenent Fachineus *lib.* 3. *controuers. iur. cap.* 56. & Basilius *lib.* 11. *d. Matrim. cap.* 1. §. 3. *num.* 23. Legatur ipse, *loc. citat.* §. 2. *num.* 15.

QVÆSTIO XXII.

An filius ex soluto, & concubina natus; fiat legitimus, per matrimonium subsequens, non consummatum?

Respondeo, vt certum: Fieri legitimum. Quia iura absolutè decernunt, filios naturales legitimari per subsequens matrimonium: at sic est, quod matrimonium, etiam non consummatum, est verè matrimonium: ergo per illud verè efficitur legitimus, illegitimus filius. Sic Bonacin. *loc. cit.* Cornejo *in* 3. *p. de Irregularit. disp.* 15. *dub.* 2. *quæst.* 6. *vers. Sed quid si matrimonium.* Basilius *de Matrim. lib.* 11. *cap.* 1. §. 2. *num.* 16. ex Sayro *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 16.

QVÆSTIO XXIII.

An Filius illegitimus, fiat legitimus, & liberetur ab irregularitate, per subsequens matrimonium, contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius, fuit promotus ad Ordines?

Negant aliqui Doctores, præcipuè apud Bonac. Maiol. *lib.* 1. *de Irregul. cap.* 4. *num.* 16. & alij. Existimantes, per tale matrimonium non liberari ab irregularitate ex defectu natalium. Ita etiam tenet expresse Viuald. *n.* 119. *pag. mih.* 209. sequutus Maiol. *loc. cit.* Vincent. & Archid.

Sed omninò Respondeo. Fieri legitimum per dictum matrimonium, & consequenter liberari ab irregularitate incursa. Primum est certum. Quia illegitimus, per matrimonium subsequens parentum, fit legitimus, vt constat ex sæpè dictis. Secundum est probabilius opposito. Quia per tale matrimonium tollitur illegitimitas, quæ est causa irregularitatis; ergo cessat hæc consequenter. Sic tenet Reginald. *tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 72. vbi sic ait: Aduerte probabile esse, illegitimum, qui sine dispensatione ad aliquem Ordinem promotus est, antequã ipsius parentes matrimonio inter se coniungerentur, posse post initum tale matrimonium, per quod factus est legitimus, Ordinem susceptum exercere, & ad altiorem ascendere. Namque per illam susceptionem Ordinis non incurrit nouam irregularitatem, sed tantum suspensionem ab executione suscepti, atque illa, cui subiiciebatur ex defectu natalium, purgata est per sequens matrimonium per quod verè factus est legitimus: quia igitur nulla ei superest irregularitas, nulla opus habet dispensatione. Cessat pariter suspensio secuta ex illa Ordinatione, nam cessat effectus, cessante ipsius causa. Ideóque sicut Ordinatus ante ætatem, hoc ipso quod

quod ætas debita aduenit, potest sine dispensatione exercere susceptos Ordines; ita & is, qui adhuc illegitimus Ordinatus est, potest prædicto modo factus legitimus, in susceptis Ordinibus ministrare. Hæc omnia Reginaldus. Et ex illo Dian. *part. 4. tr. 2. de Irregul. Resol. 59. §. Nota tertio.* Quibus Authoribus ego addo Petrum Cornejo *in 3. p. tract. de irregular. disp. 15. dub. 2. quæst. 6. prope finem*, sic dicentem: Sed quid, si filius illegitimus, ante matrimonium subsequens parentum ad Ordines, de facto, sine vlla dispensatione promoueatur; Respondeo, secuto matrimonio, nulla alia dispensatione indigere, vt Ordine suscepto vtatur, & ad alios superiores ascendat: quia per tale matrimonium aufertur illegitimas: ergo etiam irregularitas, quæ ex illa oritur. Nec ex eo, quod ante matrimonium parentum promotus fuerit ad Ordines, contrahit nouam irregularitatem; sed solùm peccauit mortaliter, recipiendo Ordines, sine dispensatione: ergo factus legitimus per subsequens matrimonium, caret irregularitate. Sic Cornejo. Bonacina etiam *de Irregular. q. 2. punct. 3. n. 8.* qui citat pro hac parte Sayr. *lib. 6. c. 10. n. 30.* & Ægidium *disp. 18 dub. 12. n. 105.* sed ex iis, saltem Ægidium, malè: quia de hac difficultate nil tractat.

QVÆSTIO XXIV.

An Filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum validè, non tamen iustè, seu licitè; legitimetur per subsequens matrimonium?

Respondeo, vt certum: Legitimari. Quia ad hoc sufficit, quod filius conceptus sit ex parentibus habilibus ad contrahendum validè. Sic Vilalob. *tract. 13. diff. 58. num. 9.* vbi sic dicit: *Lo quarto se infiere, que los hijos, que nacen despues que el padre se desposo de futuro con vna, i los vuo de otra soltera; ò si los vbo despues de hauer hecho voto de castidad, todos estos sa hazen legitimos por el matrimonio siguiente. Porque todos estos son naturales, que entre lor padres podia hauer matrimonio valido quando los huuieron, porque no auia impedimiento que dirimiesse. Assi le d zen Sanche* lib. 1. disp. 8. num. 8. *Molin.* 1. tom. de Iustit. disp. 167. *y Henriq.* de Matrim. lib 11. c 10. *Losquales dizen, que la ley de Toro, que pide para que sean los hijos naturales, que puedan contraer iustamente, se ha de entender, validamente. Y coligese de vn capitulo del derecho* (cap. Porrò. de diuort.) *que dize que es officio del Obispo disoluer los matrimonios, que se hizieron ilicitamente, que quiere dezir, inualidamente.* Sic Villalobos. Cui, post ab ipso citatos, adde Basilium de Leon, *lib. 11. de Matrim. c. 2. n. 5. & 6.* Sayr. *lib. 6. de Irregular. cap. 8. num. 17.* Pelliz. *loc. cit. q. 22. n. 74.* & Palaum *tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 3. num. 1.* Qui addit, idem dicendum, de filio nato ex parente in minoribus Ordinibus constituto, & beneficio habente; nempe, quod subsequenti matrimonio legitimetur: quia Ordines minores, & beneficium, non reddunt parentem inhabilem ad contrahendum.

QVÆSTIO XXV.

An filij naturales reddantur legitimi per subsequens matrimonium, factum in articulo mortis?

Negauit Baldus *in l. Eam quam, num. 27. C. de fideicommiss.* vbi licèt fateatur dictum matrimonium valere, negat tamen efficax esse ad legitimandam prolem antea habitam. Quia *l. nuper, Cod. de natural. liber.* dicitur, matrimonium habere vim legitimandæ prolis, quando spe sobolis initur: at id non reperitur in matrimonio inito in mortis articulo: ergo.

Sed, vt quid certissimum, Respondeo: Reddi legitimos per matrimonium factum in articulo mortis. Quia in *cap. Tanta. Qui filij sint legitimi*, generaliter virtus legitimandi prolem, vero matrimonio tribuitur: at tale est matrimonium initum in articulo mortis: ergo. Nec obstat ratio in contrarium adducta. Nam, vt communiter respondent Doctores, id matrimonium etiam rectè dici, initum spe prolis, eo quod ineatur ad suscipiendam prolem legitimam ratione matrimonij, quæ ex illegitimo concubitu suscepta fuerat; & ideò proles illa, cum ea noua qualitate est effectus ex hoc matrimonio consurgens, & dicitur, quasi noua proles. Sic omninò Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 105 num. 5.* & penes ipsum, Ioan. Andr. Anton. Ancharan. Cardin. Præposit. Tiraquel. Cifuentes. Rodrig. & alij quamplures. Cum quibus addit *num. 6.* hanc sententiam habere verum, etiam casu, quo parens in ætate decrepita constitutus, contrahat matrimonium. His Authoribus addi possunt Philibert. *tract. 1. de Ordine par. 10. cap. 1. num. 28.* Rota apud Farinac. *decis. 171. num. 11. par. 1. recentiorum.* Villalob. *tom. 1. tract. 13. diff. 58. num. 6.* dicens, esse sententiam omnium. Cornejo *in 3. part. tract. 5. de Irregular. disp. 15. dub. 2. sub quæst. 6.* vers. *Sed quid si matrimonium*, vbi quamuis benè citet Thomam Sanchez; sed mendosè valdè citat locum, vbi id teneat. Basilius *de matrim. lib. 11. cap. 1. §. 1. num. 6* & alij.

QVÆSTIO XXVI.

An filij naturales legitimentur per subsequens matrimonium, si id sit confectum, absque dotalibus instrumentis.

Negare posset aliquis. Quia *textus ciuilis, Auth. Quibus modis naturales efficiantur legitimi, §. illud quoque.* vers. *Quantum verò.* Expresè requirit ad legitimationem per subsequens matrimonium, vt contrahatur cum dotalibus instrumentis: ergo. Pro hac parte citant aliqui Matthæum de Afflictis, *lib. 3. feudorum tit. si de feudo fuerit controuersia inter dominum, & agna. cap. 1. §. Naturales. num. 31.* vbi apertè dicit, desiderari, vt matrimonium legitimet prolem, vt in eo interueniant instrumenta dotalia.

Sed, vt quid certum, Respondeo: Legitimari per tale matrimonium. Quia in iure Canonico, cui in hac re standum est, cap. *Tanta. cit.* generaliter decernitur, filios naturales legitimari per subsequens matrimonium: & id est, etiam confectum sine instrumentis dotalibus; cum hæc non sint de necessitate canonica matrimonij: ergo.

Nec textus ciuilis pro contrario adductus, quid contra nos probat: Quia, vt diximus, hac in re, non est standum dispositioni iuris ciuilis, sed canonici, (vt ingenuè tandem fatetur Matthæus de Afflictis. *num. 34.*) quia huius est disponere de matrimonio, ac eius accessoriis: ius autem canonicum generaliter loquitur, nec talem solemnitatem exigit. Sic optimè Sanchez *libro 3. de Matrim. disputatione 44. num. 2.* dicens, hanc esse fore omnium sententiam. Citatque pro illa, Glossam, Fabrum, Hostiens. Abbatem, Angel. Tabien. Armill. Couarruu. Molinam, & alios. Quibus adhuc addi possunt Philibert. *loc. citato numero 24.* Basil. de Leon

Leon. *lib. 11. de Matrimon. cap. 1. §. 3. num. 20. & 22.* & alij penes ipsum.

QVÆSTIO XXVII.

An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili persona; v. g. meretrice, aut ancilla; legitimetur per sequens matrimonium?

NEgauit ex parte Menchaca *lib. 3. controuer. vsufrequent. cap. 41.* asserens, talem filium non legitimari, quoad successionem filiorum, & alios iuris ciuilis effectus.

Sed, vt certum, Respondeo: Legitimari. Quia tale matrimonium (dato, & non concesso, quod iure ciuili non consisteret) iure canonico est validum; vt constat ex *cap. 1. & 2. de coniugio seruorum*: ergo per illud verè legitimatur dictus filius, etiam quoad omnes effectus. Sic Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 44. num. 2.* & penes illum, Tiraquel. Acosta, Couarru. Anton. Gomez, Menochius, & alij plures. Quibus addi possunt Fachineus *lib. 3. controuers. iuris, cap. 63.* Riccius *collect. 107.* Ludouic. de Sardis, & alij quos citat, & sequitur Philibertus *tract. 1. de Ord. part. 10. cap. 1. num. 25. & 26.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Pontifex possit illegitimos legitimare, ad Ordines, & ad beneficia?

REspondeo, vt certum: posse. Quia cum à iure lato ab ipsomet Pontifice, sint inhabiles ad Ordines, & beneficia; optimè potest, quos maluerit à tali iure eximere. Poterit ergo ad hæc legitimare illegitimos. Sic omnes, vt supponunt Palao *tom. 2. tractatu 13. de Benef. disputatione 4. punct. 2. §. 5. numero quarto.* Philibert. *tractatu 1. de Ordine, part. 10. cap. 1. numero 18.* Suarez *disputatione 50. sect. 5. n. 2.* & alij.

QVÆSTIO. XXIX.

An legitimati à papa, sint habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas?

REspondeo, vt certum: Esse habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas, excepto Cardinalatu ex proprio motu Sixti V. *anno 1595. tertio Nonas Decemb.* incipiente. *Postquam.* Sic omnes. Legantur Philibert. *loc. cit.* Couarru. *in 4. Decret. part. 2. cap. 8. §. 8.* Auila *part. 7. disp. 3. dub. 6.* Filliuc. *tract. 19. cap. 5. quæst. 7. & 8.*

QVÆSTIO XXX.

An Pontifex possit legitimare quemcunque sibi subditum, non solum ad spiritualia, vt vidimus; sed etiam ad temporalia, & ad ius succedendi?

REspondeo, vt certum: Posse. quia certum est, in sibi subditum vtramque potestatem, nempe, spiritualem, & temporalem habere: ergo quemcunque sibi subditum legitimare potest, non solum ad spiritualia, sed etiam ad temporalia. Sic docent omnes, præcipuè citati.

QVÆSTIO XXXI.

An etiam possit Pontifex, directè, & liberè, alienos subditos legitimare ad temporalia, & vocare ad successiones, etiam in præiudicium vocatorum.

AFfirmant aliqui Doctores. Et probant *Primò*, ex illis duobus gladiis, quos Christus Petro contulit. *Ecce duo gladij hic.* Qui quidem apertè significant duplicem Papæ potestatem, spiritualem, & temporalem in omnia Regna mundi: ergo omnes, etiam extra loca suæ temporali subiecta iurisdictioni, degentes, poterit adhuc ad temporalia directè legitimare.

Secundò probant, apertis exemplis. Nam de facto Clemens IV. filios Alphonsi III. Portugaliæ Regis, ex Beatrice illegitimè susceptos, viuente adhuc Methilda, eius vxore legitima, eadem postea mortua, legitimauit, Regnoque successerunt: vt testatur post alios Barbosa *de offic. Episcop. part. 1. tit. 3. cap. 2. num. 101.* Rursus, vt constat ex *cap. per venerabilem. §. Rationibus igitur. Qui filij sint legitimi.* Innoc. III. filios Philippi Augusti, Francorum Regis, ad effectum succedendi in paterno regno legitimos effecit: ergo cum constet, hac potestate Pontifices de facto vsos fuisse, non videtur de illa posse amplius dubitari. Ita Hostiens. Præpositus, Anton. de Butrio, Calder. Ioan. Andr. *in d. cap. Per venerabilem.* quos pro hac parte, refert, nec impugnat, sed potius sequi videtur, Philibert. *tractatu 1. de Ord part. 10. cap. 1. à num. 45.*

Sed clarius, & tanquam quid verum, Respondeo: directè id non posse Pontificem; bene tamen indirectè, concurrente aliqua vrgentissima causa, in qua id facere, valdè expediat talis legitimatio Religioni Christianæ.

Prima pars probatur. quia Pontifex non habet iurisdictionem temporalem in aliena Regna, nisi tantum indirectè, id est, quando id postulat causa spiritualis, vt colligitur ex *cap. Per venerabilem. cit. §. Non solum*: ergo directè non habet facultatem liberam, & plenam alienos subditos legitimandi, & vocandi ad successionem. Confirmatur: Ideo Princeps sæcularis nequit legitimare quoad Ecclesiastica, quia caret iurisdictione Ecclesiastica, cuius id est: ergo nec Pontifex poterit, quoad temporalia, extra loca suæ ditionis, cum in eis careat directè iurisdictione temporali, cui id incumbit. Solùm ergo poterit legitimare non subditos, si id causa spiritualis postulet, quæ valde Religioni Christianæ expediat; & quando sæcularis Princeps ad quem alioquin ea legitimatio spectat, eam efficere renuat, aut non tam citò velit, aut possit, vt res postulat. quia in Ordine ad bonum spirituale, integrum est Pontifici, sæcularium Principum negligentiam supplere. Ex quo iam manet probata secunda pars nostræ sententiæ, quam solum probant argumenta contrariæ. Cuius auctores nobiscum in re conueniunt, si bene intelligantur. Sic Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 7. num. 1.* Couarru. *4. decret. 2. p. cap. 8. §. 8. num. 18.* Molina *lib. 3. de primogen. cap. 2. num. 1.* & alter Molina *tom. 1. de Iust. disp. 173. init.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 23. num. 11.* Basil. de Leon. *lib 11. de Matrimon. cap. 5. §. 1. num. 6.* Corduba *in suis quæst lib. 8. disp. 2.* Barbosa *de offic. Episcopi part. 1. tit. 3. cap. 2. n. 101. & 104.* Palao *tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 5. num. 4.* & communiter, præcipuè secundam partem nostræ sententiæ, tenent omnes, vt fatetur Philibert. *loc. cit. num. 52.* sic dicens: Sed quidquid sit de hac Summi Pontificis potestate in aliena Regna,

vel-

vel legitimandi alienos subditos, saltem id ab omnibus concedendum est, inesse Pontifici, saltem indirectè, hanc potestatem legitimandi alienos subditos, ob commune bonum fidei, & religionis; veluti ad sedanda bella inter Christianos Principes futura, vel si Princeps Christianus petatur in matrimonium ab infideli, quæ cum suo Regno ad fidem vult conuerti, siue etiam, ob alios fines, iudicet Papa hanc legitimationem Christianæ Reipublicæ expedire.

QVÆSTIO XXXII.

An possit Pontifex illegitimos quoscunque, etiam alienos subditos, legitimos, adhuc ad temporalia, reddere; dispensando in radice matrimonij nulliter contracti, ob impedimentum à iure Pontificio introductum?

NEgant nonnulli Doctores. Quia Pontifex non potest facere, quod matrimonium illud inualidum (etiam ob impedimentum canonicum, ac proinde à seipso dispensabile) ex quo genitus fuit illegitimus, non fuerit inualidum, & consequenter, quod ex illo non fuerit illegitimus, & inhabilitates illegitimorum prouenientes, non solum à iure canonico, sed à ciuili etiam, non contraxerit: at sic est quod Pontifex nullam potestatem habet supra ius ciuile: ergo neque ad talem filium legitimandum. Ita sentiunt Molina *tom. 3. de Iust. tract. 2 disp. 624 n. 3* Additionator ad Nauarrum *lib. 4. consil in 2. edit. tit. Qui filij sint legitimi consil. 2.* vbi ait Gregor. XIII. *anno* 1584. negasse dispensationem huiusmodi à se petitam, ac addidisse, se non posse sic dispensare. Anton. Milis, & Ceruantes, quos omnes pro hac parte Sanchez *lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 3.*

Sed, verius, ac probabilius Respondeo: Posse Pontificem, prædicto modo, quoscunque illegitimos, legitimos reddere; tam quoad spiritualia, quàm temporalia, honores, successiones, &c. Ratio est (inquit Palao) quia licèt Pontifex facere non possit, quod matrimonium illud, ex quo genitus est illegitimus, inualidum non fuerit; at potest effectus ex illo prouenientes, omnino tollere, reuocando illam legem, quæ tale matrimonium irritum fecit, ac si nunquam edita fuisset, quod constat ex *Clement. Vinea, de Immunit. Ecclesiar.* Vbi Clemens V. reuocat quasdam prædecessorum constitutiones, etiam quoad affectus antea productos, ibi: *quidquid ex eis subsequutum est, vel ob eas, penitus reuocamus, & eas habere volumus pro infectis.* Sed vnus ex præcipuis effectibus illius irriti matrimonij est illegitimatio: ergo facta reuocatione illius legis, & sublata per dispensationem illegitimitate, quam illegitimo illud matrimonium nullum reliquit, perit omnis inhabilitas, tam iure Canonico, quàm Ciuili inducta, quæ in nullitate illius matrimonij fundabatur. Hæc Palao *tract. 13 cit. disp. 4. punct. 1. §. 5. n. 8.* ex quo fundamentum contrariorum solutum manet. Sic tenent communiter Doctores. Iacob. de Puteo, referens sic in Rota decisum, *decis. 482. n. 2. & 3. l. 2.* Nauar. *lib. 4. consil. in 1. edit. tit. de sponsal. consil. 3. n. 12. & tit. Qui filij sint legitimi consil. 2. n. 12.* Couar. *4. decret. 2. p. cap 8. §. 1. n. 13.* Molina *de primogen. lib. 3. cap. 2. n. 12.* Maiol. *de Irregularit. lib. 1. cap. 4. n. 20.* Henriquez *lib. 11. de Matrim. cap. 20. n. 2.* Ludou. Lopez *2. p. Instruct. vbi de Matrim. cap. vltim.* Sayrus *tom. 1. lib. 6. c. 10. n. 27. & c. 11. n. 6.* Angel. Rosella, Syluest. Tabiena, & alij quàm plures, quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit. n. 4.* qui ad responsum Gregorij XIII. sup. relatum respondet: de illo non constare; & si ita esset, fuisse responsum tanquam Doctoris priuati, quod fortè fuerit prioris opinionis. His auctoribus adhuc addi possunt Basilius, *de Matrim. lib. 11. cap. 5. n. 9.* Garcia *de Benef. part. 7. c. 2. n. 41. & 42.* Philibertus *de Ordine tract. 1. part. 10. c. 1. n. 53.* dicens, nefas esse hanc ptestatem negare Pontifici.

QVÆSTIO XXXIII.

An vt possit Pontifex, dispensando in radice Matrimonij, legitimare illegitimum; sit opus, vt parentes huius viuant, & denuo matrimonium contrahant?

AFfirmat, apud Palaum, Gutiertez *de Matrim. c. 74. n. 10.* motus ex facto Gregor. XIII. negantis hanc dispensationem.

Sed consequenter, vt certum Respondeo: Non esse opus. Quia talis illegitimus, non fit legitimus in hoc casu, per matrimonium denuò contrahendum, sed per dispensationem Pōtificis in radice matrimonij nulliter contracti, & remotionem illegitimitatis inde prouenientis. Vnde stat, quod etiamsi parentes illegitimi mortui sint, legitimari hac via possit. Sic Molina *de primogen. lib. 3. c. 2. n. 12.* Sayrus *lib. 6. c. 12. n. 6.* Basil. *lib. 11. de Matrim. c. 5. n. 19.* Palao *punct. 1. cit. §. 5. n. 9.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disp. 7. n. 6.* & penes ipsum, Anchar. Boërius, Iacob. de Puteo. Angel. Siluest. Nauar. & Peregrinus, Philibert. *10. cit. n. 59.* ex Rota *decis. 207 part. 1. diuersorum, & decis. 287. n. 13. p. 2. recent.*

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia etiam; honores, & successiones; casu, quo cedat in præiudicium vocatorum, qui iam in hæreditate successerunt?

NEgant in primis Laurent. Vincentius, & Tancredus relati à Glossa *in cap. Per venerabilem: verb. Habeat potestatem, in fine.* Deinde Angel. *verb. Legitimatio, n. 7. & verb. Papa, n. 4.* ibi: Quod limito verum, quoad istud vltimum: nisi ius esset quæsitum alteri; putà, quia patre mortuo, successerunt iam agnati. Vnde licèt postea legitimaret filium, non excluderet agnatos; sed in iure quærendo valeret. Ita Angel. & Siluest. *verb. Papa, q. 18.*

Negant deinde alij, non absolutè, sed sub distinctione. Dicunt enim, dupliciter posse hanc legitimationem concedi à Papa. *Primò*, ex voluntate parentis, cui succeditur, qui adhuc superstes petiit sic dispensationem expediri, aut iussit peti; & tunc posse à Pontifice concedi, non obstante præiudicio eorum, qui in hæreditate iam successerunt, aiunt Iacob. de Puteo *decis. 483. n. 2. l. 2.* & Peregrinus *de fideicommiss. art. 24. fine. Secundò*, quando parentis consensus non præcessit; & tunc non posse à Papa fieri talem dispensationem, seu legitimationem, dicit Iacob. de Puteo, nuper citatus.

Sed probabilius absolutè Respondeo: Adhuc posse Pontificem in dicto casu legitimare, etiam quoad successiones, illegitimum. Ratio est. Tum, quia Pontifex dum tollit legem suam Ecclesiasticam, cuius abrogationem retrotrahit ad tempus præteritum, vtitur iure suo, & consequenter nemini facit iniuriam. Tum, quia posita illa legis abrogatione, filius legitimatus efficitur habilis ad illam hæreditatem adeundam, quam vocati, illa conditione tacita

 adierunt;

adierunt, nisi alij habentes potius, & firmius ius existant. Sic Philibert. *tract.1. de Ord. part.10. c.1. n.56.* & antea Decianus *consf.5. n.67. & sequent. lib.1.* Anchar. Peregrin. & alij, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.8 de Matrim. disp.7. n.6.* Basilius *lib.11. de Matrim. cap.5. §.1. n.10.* Barbosa *ad cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi, n.6.* Palao *tom.2. tract.13. de Benef. disp.4. punct.1. §.7. n.10.* Nauar. *lib.4. consf. in 1 edit. tit. de sponsal. consf.3. & in 2. edit. tit. Qui filij sint legitimi, consf.3. à n.15.* Vbi bene notat (& ex illo Sanchez *n.5.* Basil. & Palao, *cit.*) Pontificem grauem culpam committere, si absque causa legitima, hanc legitimationem concederet (quamuis valida esset, eo quod in solo iure humano facta sit) quia cedit in graue damnum succedentium in eam hæreditatem, si proles non legitimaretur. Quare nunquam censendum est, hanc legitimationem à Pontifice concedi, stante tertij præiudicio, nisi clarè id exprimatur, vt aiunt Sanchez *n.6.* Palao, & alij.

QVÆSTIO XXXV.

An per hanc clausulam apponi solitam pro matrimonio reualidando, nempe: Vt non obstante impedimento, matrimonium inter se contrahere liberè, & licitè valeat, auctoritate nostra dispenses, prolem susceptam, si quæ sit, & suscipiendam legitimam decernendo; *dispenset Papa in radice matrimonij, & legitimet prolem ante dispensationem genitam, non solum quoad spiritualia, sed etiam quoad ciuilia?*

NEgat Sanchez *lib.8. de Matrimon. disput.8. à num.14.* & penes ipsum, Couarru. vterque Molina, & Ludouic. & Lopez, & Gutierrez *de Matrim. cap.74. à num.10.* apud Palaum.

Sed probabilius Respondeo: dispensare Papam in radice matrimonij, & legitimare prolem, subsequenti matrimonio celebrato, etiam quoad Ciuilia, per præfatam clausulam. Quia negari non potest, (ait Paulus) posse Pontificem fauorem matrimonij, & prolis susceptæ concessionem extendere, vt matrimonium non solum legitimet filios naturales, sed etiam spurios, & incestuosos: quod ergo potest lege, & constitutione præstare, id præstat illo speciali casu, per illam clausulam. Tum, quia eodem tenore verborum decernit prolem suscipiendam, & susceptam fieri legitimam: ergo eodem matrimonio legitima redditur. Tum, quia hic modus legitimandi prolem nobilior est, & excellentior: ergo credendum est, Pōtificem id præstare. Sic ille *tom.2. tr.13. disp.4. punct.1. §.5. n.12.* Sic autē Rota *in tribus decisionib. Pampilonen. illegitimitatis* coram *Iusto. 10. Iunij 1609.* quos de verbo ad verbum allegat, & sequitur Basil. *lib.11. de Matrim. cap.5. §.1.* & Garcias *de Benef. p.7. c.2. à n.399.* latè Philibert. *tract.1. de Ord. p.10 c.1. à n.61.*

QVÆSTIO XXXVI.

An censeatur Pontifex legitimare prolem, si matrimonium quod nullum erat, ratum habeat, aut in illo perseuerare concedat, illud reualidando, per hanc clausulam: Dispensamus, vt validè ineatur matrimonium, prolem susceptam, si qua sit & suscipiendam, exinde legitimam decernendo?

NEgat Sanchez *lib 8. cit. disp.7. n.23. & sequent.* & penes ipsum Couarru. *4. decret. 2. p. cap. 8. §.8. num.13.* Henriquez *lib.11 de Matrimon cap.20. num.2.* & Ludou. Lopez *2. p. Instruct. vbi de Matrim. cap. vltim. col.2. concl.3.* Sed certè ex his, Henriquez, non omnino est pro hac sententia, quia solum dicit: filios incestuosè procreatos, non legitimari, quamuis ex dispensatione Papæ concedatur manere in eodem matrimonio: nisi Papa facta mentione filiorum, aut eius malæ fidei, dicat se legitimare, & reualidare illud matrimoniū perinde ac si nunquam fuisset impedimentum inter eos. Hæc Henriquez. At sic est, quod Papa in prædicta clausula, & facit mentionem filiorum incestuosè procreatorum; exinde legitimos decernendo: ergo. Vnde

Probabilius, Respondeo: Affirmatiuè. *Primò* quia hæc clausula, *legitimamus matrimonium & prolem,* nullo addito, dispensat in radice Matrimonij, & plenissimam reddit quoad omnia legitimationem, vt fatetur idem Sanchez *loc. cit. num. 28.* cum Couar. Lopezio & aliis: at verba ista: *Decernimus prolem susceptam, si qua est, esse legitimam,* clariora, & fortiora sunt istis: *Matrimonium legitimamus, & prolem,* cum de istis maior sit dubitandi ratio, an Summ. Pontifex intendat legitimum reddere istud matrimonium, solum vt respicit futurum, non vt præterium tempus: ergo si ista verba retrotrahuntur ad tempus præteritum, multo magis eadem interpretatio prioribus verbis necessariò adhibenda venit.

Secundò id probatur, & conuincitur decisionibus Rotæ *supra* allegatis, quas sequuntur Garcias, Basil. Palao, & Philibertus *sup.* citati.

QVÆSTIO XXXVII.

An Pontifex possit legitimare filium genitum ex matrimonio nullo, ob impedimentum ab illo indispensabile, v. g. quia defuit consensus; aut prima vxor viuebat?

REspondeo: Non posse legitimare illum, dispensando in radice matrimonij prædicti; quia non potest nullitatem illius matrimonij tollere; & consequenter, nec matrimonium radicem legitimationis honestare. Sic omnes. Sanchez *lib.8. disp.7. num. 8. & 10.* Basilius *lib.11. de Matrim. cap.5. n.8.* Palaus *tom.2. tract.13. de Benef. disp.4. punct.1. §.5. num. 6.* Qui bene limitant, quando impedimentum est certum, secus si dubium fuit: quia in dubio non est expoliandus Pontifex possessione potestatis, quam habet ad dispensandum.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Pontifex possit, subsequenti matrimonio, legitimare filios spurios?

REspondeo, vt certum: Posse. Quia sicut potest Pontifex illegitimos naturales, legitimos efficere matrimonio sequētiita potest illegitimos spurios. Sic tradit Rota apud Basil. *lib.11. de Matrim. c.5. n.1.* & apud Garz *p.7. de Benef. cap 2. n.4.* Palaum *tom.2. tract.13. de Benef. disp.4. punct.1. §.5. n 6.* Qui bene addit, non esse credendum id à Pontifice fieri, nisi clarè constet; cum sit derogatio communis iuris statuti. *cap. Tanta. Qui filij sint legitimi.*

QVÆSTIO XXXIX.

An irregularitas proueniens ex illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem?

REspondeo, vt certum: Posse. Quia huiusmodi irregularitas est á superiori, iure communi inducta

ducta: ergo potest à Superiore, à quo fuit inducta, per dispensationem auferri. Sic omnes, vt notauimus *quæst.* 15. Legantur Bonac. *quæst 2. de Irregul. punct.* 3 *num.* 14. Palao *tom 6. de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. vbi bene supponit; non posse esse quæstionem de Pontifice, cum ab ipso, vt diximus, irregularitas emanauerit.

QVÆSTIO XL.

An eo ipso, quod Pontifex dispenset cum aliquo in irregularitate illegitimitatis; legitimet consequenter illum, tam quoad spiritualia, quàm quod temporalia?

RESpondeo, vt certum: Quod non. Quia dispensatio valdè differt à legitimatione. Nam hæc est quoad omnes effectus, cum sit quædam habilitas personæ, & illius ad primæuam naturam restitutio. Illa vero respicit effectus particulares, radicali inhabilitate personæ remanente. Ex quo constat, quod non eo ipso quod Pontifex dispenset cum aliquo illegitimo, legitimat adæquatè, & omnino quoad omnes effectus illum. Sic Couarru. 4. *decret.* 2. *p. c.* 8. §. 8. *num.* 1. ita dicens: Vnde à dispensatione legitimatio plurimum distat, eo quod dispensatio ad aliquem actum, vel certis quibusdam legibus, aliquem legitimum efficiat: at legitimatio omnino legitimum quem constituit. Sic ille. Ex Anton. Butrio, Abbate, Paul. Iason. & aliis. Legantur Suarez *disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 8. Palaus *tom.* 6. *de Censur. disp.* 6 *punct.* 9. *num.* 6 colligentes hinc, quod legitimatus à Pontifice, sit habilis ad Ordines, beneficia, & dignitates æquè ac legitimus; non vero sic dispensatus, eo quod dispensando sint verba dispensationis, strictè interpretanda, eo quòd sit relaxatio iuris communis.

QVÆSTIO XLI.

An dispensatio illegitimi ad Ordines simpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines sacros?

AFfirmant Philippus, & Anton. *in cap. literas, de filiis Presbyter. in* 6. *num.* 10. Quibus videtur assentire Suarez *disp.* 41. *sect.* 3. *num.* 3. quatenus ait, difficile est vniuersaliter acceptare hanc regulam, vt dicta dispensatio intelligatur ad solos Ordines minores. Quia in his rebus (inquit) indefinita æquipollet vniuersali: & ideo, iuxta materiam subiectam & maximè iuxta receptum verborum sensum, & vsum in particulari iudicandum est. His auctoribus nouissimè adhæret Philibert. *de Ordine, tract.* 1. *part.* 9. *cap.* 4. *num.* 10. Quia ait, petens illam dispensationem à Summo Pontifice, intendit eam impetrare pro omnibus sacris Ordinibus: Nam, cum Episcopus, quoad solos minores, cum eo dispensare potuisset, non recurrisset ad Summ. Pontificem, qui cùm absolutè ad Ordines eum dispenset, pro omnibus, & consequenter etiam pro sacris, dispensasse non irrationabiliter præsumitur. *Secundò* licèt dispensatio sit odiosa, & ideo restringenda, semper tamen debet saluari rigorosa verborum significatio: sed nomine Ordinum, in omni rigorosa significatione, intelliguntur etiam sacri Ordines, qui magis propriè præ cæteris sunt Ordines: im[?] verbum absolutè prolatum rectè intelligitur pro primo analogato, & sic pro sacris Ordinibus. *Demum* non est verisimile, bis petendam esse dispensationem in defectu natalium: primò, pro minoribus: secundò, pro sacris, ita vt post minores adhuc ligatus maneat, nec possit amplius ascendere: & ideo hanc nostram sententiam sequitur Suarez, *de Censur. disputat.* 41. *sect.* 3. *num.* 3. Huc vsque Philibertus. Et satis probabiliter.

Sed adhuc probabilius Respondeo: Talem dispensationem non extendi ad Ordines sacros: nisi aliàs illegitimus esset iam in minoribus constitutus, & id nosset Pontifex: quia tunc, ne dispensatio frustranea esset, & vt verba aliquid operarentur, extenderetur ad sacros, vt omnes fatentur. Ratio nostræ responsionis est. Quia dispensatio, cùm sit relaxatio iuris communis, est strictè impetranda: ergo satis est; vt in minoribus Ordinibus suum effectum sortiatur. Nec tamen ad primam tonsuram est talis dispensatio restringenda, eo quod permissio in genere mediocritatem respicit *l. fin.* §. 1. *Communia, de legat. & l. legato generaliter, ff. de legat.* 1. at Ordines minores medij sunt inter sacros, & primam tonsuram: ergo. Sic sentiunt Glossa *in cap. literas, verb. Ordinari, de filiis Presbyter.* Maiol. *de Irregul. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 6. Archid. Abbas, Hostiens. Felin. Iason, Siluest. Angel. Armilla, Tabiena & alij Canonistæ vsque *ad* 27. quos citat. & sequitur Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. disp.* 1. *num.* 26. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 30. *num.* 2. *& lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. Sà *verb. dispensatio, num.* 13. Sayrus *tom.* 1. *lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 10. Azor. *p.* 1. *lib.* 6. *cap.* 3. *quæst.* 6. Campanilis *in diuers. iur. canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 95. Barbosa *de Offic. Episcop. alleg.* 45. *num.* 4. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 75. Molfesius *in Summ. tract.* 7. *cap.* 16. *num.* 8. Bonac. *tom.* 2. *disp.* 1. *de priuileg. quæst.* 3. *punct.* 7. §. 1. *num.* 10. Salas *disp.* 17. *sect.* 8. *num.* 49. Auila *de Censur. part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *vers.* Maiolus *lib.* 1. Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. qui tamen male citat (sicuti Bonacina) Suarium pro hac parte.

QVÆSTIO XLII.

An si in dispensatione illegitimi ad Ordines, contineretur hæc clausula: Dispenso tecum ad omnes Ordines*: tunc saltem, talis dispensatio intelligenda esset, etiam de omnibus sacris?*

NEgatiuam adhuc sententiam, tenere Maiolum, Sayrum, & Henriquez, aiunt Sanchez, & Philibertus *loc. cit.* Et certè Henriquez, hæc verba habet: Dum Pontifex in dispensatione dicit; *Legitimamus N. quoad omnia*; intelligitur ad minores Ordines tantum. Nisi aliunde (*addit in marg. litt. N.*) mens Papæ colligatur: quia sat est, dispensationem, quæ est res odiosa, habere aliquem effectum, & restringenda est. Ita ille.

Sed, vt certum mihi, Respondeo: Tunc talem dispensationem, etiam de omnibus Ordinibus sacris esse intelligendam. Qui a si adiecta (ait Sanchez) particula *omnes*, ad solos Ordines minores extenderetur cum idem sit ea non apposita (vt diximus) redundaret vtique. Cum tamen nec vlla syllaba in decretis Pontificum superflua esse debeat. Sic ille *lib.* 8 *de Matrim. disp.* 1 *n.* 26. *fine*. Philibertus *de Ordine tract.* 1. *p.* 9. *cap.* 4. *num.* 10. *in fine*, & à fortiori etiam Suarez *q.* 41 pro prima sententia adductus, & alij.

QVÆSTIO XLIII.

An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat dispensatus; intelligatur etiam dispensatus ad beneficia simplicia, solita conferri Clericis Ordinibus minoribus initiatis?

AFfirmant Sayrus (apud Philibertum) *lib.* 7. *de Censur. cap.* 14. & (apud Sanchez) *lib.* 6. *cap.* 11. *num.*

num. 22. Sà *verb. dispensatio, num.* 14. vbi adiuncto *num.* 13. apertè sentit (quidquid aliud dicat Sanchez) quod dispensatus ad Ordines minores, optimè possit simplex beneficium accipere. His adhæret nouissimè Belletus, *disquisitionum Clericalium p.* 1. *tit. de disciplina regulari* §. 3. *num.* 39. cum aliis.

Sed multò probabilius Respondeo: Non ideo intelligi dispensatum ad beneficia simplicia. Quia hæc duo, verè sunt separabilia, & executio vnius, potest stare sine alterius executione: ergo cum dispensatur cum illegitimo ad Ordines minores, non ideo dispensatus remanet ad beneficia simplicia obtinenda. Sic Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 1. *nũ.* 27. Nauar. *lib.* 1. *consil. de ætat. & qualit. Ordinand. ad* 5. *quæst.* Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *vers. Quarto notandum,* & penes illum Siluest. Tabiena, & Couarru. Bonac. *de Irregularit. quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 14. vers. *Aduertendum est.* Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. qui non bene citat pro hac parte Sayrum. Azor. *p.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *q.* 5. Barbosa *allegat.* 45. *n.* 6. Philibert. *cap.* 4. *cit. num.* 11. & alij.

QVÆSTIO XLIV.

An saltem, si illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex?

AFfirmat Sanchez *num.* 27. *cit.* Quia, inquit, Ordinibus sacris inseparabiliter est annexum aliquod beneficium; cum ex Trident. *sess.* 21. *de reformat. cap.* 2. nullus possit, absque beneficij titulo, ad Ordines sacros promoueri: ergo dispensatus ad Ordines sacros, consequenter intelligitur dispensatus ad beneficium.

Sed probabilius Respondeo: Nec intelligi tunc dispensatum ad obtinendum beneficium simplex: ob rationem nuper factam, nempe quia hæc duo adhuc sunt separabilia, & executio vnius potest stare, sine executione alterius. Constat enim ex eodem Concilio, posse quem initiari sacris, cum patrimonio sufficienti dumtaxat; vt vidimus 2. *p. tract.* 6. *de Ordine, disp.* 9. *quæst.* 3. ergo. Sic sentiunt omnes Auctores citati nuper *quæst.* 43. pro nostra sententia, præcipuè Philibertus, & penes ipsum, Glossa *in cap.* 2. *de filiis Presbyter.* Gemin. ibi. Borghasius, Tabiena, Rebuff. Campanilis, quos etiam refert, & sequitur Barbosa *de Offic. Episcopi, allegat.* 45. *num.* 7. Marius Antoninus *lib.* 1. *var. resol. c.* 19. *num.* 10. Azor. *loc. cit.* Siluest. Tabiena, Nauar. & Couarru. quos allegat & sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *cit.* Angel. etiam, verb. *Beneficium, num.* 23. Quia, inquit, dispensatio non trahitur ad consecutiua eius super quo dispensatur, quando dispensatio imprimit effectum validum super actu in quo dispensatur, absque eo, quod extendatur ad illud consequtiuum, secund. Gem. *in d. cap. is qui.* Sic Angel. ex quo etiam constat ad rationem Thomæ Sanchez.

QVÆSTIO XLV.

An illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia etiam curata, & dignitates; censeatur dispensatus ad Episcopatum?

AFfirmat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. *litt. O.* (non C vt leges apud Auilam) vbi citat Siluestrum, *beneficium* 3. §. 16. Angelum, & alios Iurisperitos Salmanticæ consultos. Quos omnes sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *vers. Quarto notandum, fine* Et tenent ante illos Geminin. *in cap. is qui, de filiis Presbyt. in* 6. & alij. Quia (inquiunt) in dicto casu, vitium tollitur ex toto: ergo habilis est ad totum.

Sed probabilius, & magis consequenter ad dicta, Respondeo: in dato casu, non censeri dispensatum ad Episcopatum. Quia sicut dispensatus simpliciter ad Ordines, intelligitur solùm ad minores dispensatus, vt habitum est supra, *quæst.* 41. ita dispensatus ad dignitates, intelligendus est dispensatus ad minores dumtaxat dignitates obtinendas: eo quod dispensatio est exorbitans à iure, & ideo restringenda. Sic expressè Bonac. *de Irregularit. quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 14. *vers. Admittendum est,* vbi ait, quod dispensatus ad dignitates Ecclesiasticas, non censeatur dispensatus ad Episcopatum, Citatque pro hac parte Sayrum, Couar. & alios qui hoc expressè non tuentur. Tenet tamen, & à fortiori, Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. *fine.* vbi docet, quod sub dispensatione ad dignitates, minimè comprehendatur, dignitas maior Ecclesiæ Cathedralis, & principalis Ecclesiæ Collegiatæ. Et ratio est, quia huiusmodi dignitates debent, propter earum qualificationem, necessariò exprimi.

QVÆSTIO XLVI.

An illegitimus dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de vnico simplici, & non curato?

REspondeo, vt certum: De vnico simplici, & non curato intelligi Quia sic clarè deducitur ex *c.* 1. *de filiis Presbyt. in* 6. §. *ille verò.* vbi expressè habetur, illegitimum cum quo dispensatur ad beneficium, non posse, nisi vnicum obtinere. Sic tenent ibi communiter Canonistæ, ex quibus aliquos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 31. *num.* 6. & 8. Bonac. & Palao *loc. cit.* Barbosa *de Offic. Episcop. allegat.* 45. *num.* 6. & alij.

QVÆSTIO XLVII.

An Præfatus illegitimus dispensatus absolutè ad beneficium, possit, vi huius dispensationis; post primum, aliud successiuè obtinere, illo primo relicto?

AFfirmatiuam sententiam esse satis probabilem, his verbis affirmat Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 31. (non 51. vt offendes apud Pelaum) *num.* 11. Tertiò, quia quando absolutè dispensatur cum illegitimo ad beneficium, est satis probabile, eam dispensationem non arctari ad primum beneficium, sed eo dimisso, extendi successiuè ad aliud. quod tuentur Ioan. Andr. *cap.* 1. *de filiis Presbyter. in* 6. & *cap. Non potest, nuuus in* 6. Angel. *verb. Beneficium, num.* 24. & ibi Armilla *n.* 29. Siluest. *verb. Benef.* 3. *quæst.* 11. *num.* 14. Tabiena, *verb. Beneficium* 2. *q.* 17. *num.* 19. & reddit Ioan. And. rationem: quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Huc vsque Sanches. Et satis probabiliter. Cuius sententiam, aliis citatis, tenet Philibert. *tract.* 1. *de Ord. part.* 9. *cap.* 4. *num.* 13.

Sed probabilius Respondeo: Non posse absolutè. Quia, vt sæpe diximus, dispensatio est stricti iuris, & ideo strictè est intelligenda, ideòque non includit nisi primum actum subsequentem, atque eo completo, extinguitur. Sic tenent expressè Couarru. *in* 4. *decret.* 2. *p. cap.* 8. §. 8. *num.* 5. *vers. Sextò infertur* (inquiens) legitimatum à Romano Pontifice, posse, primo beneficio dimisso, secundum obtinere, neque indigere alia licentia. Si verò cum eo dispensauerit

Rom.

Rom. Pontifex, vt non ob stante natalium defectu, posset beneficium Ecclesiasticum assequi, poterit primum beneficium obtinere; non tamen secundum, primo dimisso. Lappus, & Domin. *in cap.1.fin.§. col.2.de filiis Presbyter.in 6.* Huc vsque Couarruuias. Sic etiam Sayrus *lib.6. cap.11.* Palao *de Censur.disp. 6 punct.9.num. 6.* citans pro hac parte Sanchez *num. 11.* Tenent etiam hanc nostram sententiam Angel. Siluest. Armilla citati à Sanchez pro contraria. Nam omnes hi Doctores, iisdemmet ferè verbis, sic prædicto casu, cum distinctione respondent: aut enim dispensatio cum illegitimo, fuit facta super certo beneficio, & tunc, non potest post primum habere aliud, vi talis dispensationis, casu quo culpa sua illud non haberet: aut non fuit in culpa: aut dispensatio fuit super incerto beneficio, & sic poterit post primum aliud habere. Sic illi, & bene, sed pro nobis potius quam pro contrariis, vt consideranti patet. Sic tandem tenent Henriquez *lib.14.cap.8.num.10.* & ipso citato, Auila *7.part. disputatione 3. dub. 6. vers. Praterea.*

QVÆSTIO XLVIII.

An illegitimus dispensatus, vt possit habere curata beneficia, possit per hoc, habere Canonicatum?

RESpondeo, vt certum: Quod non. Tum, quia ista ponuntur vt diuersa, *in cap.fin. de filiis Presbyter.* ergo vno concesso, non venit aliud. Tum etiam quia Canonicatus est dignitas, vel quasi dignitas, quæ non venit nomine beneficij curati: ergo. Sic Gem. quem citat, & sequitur Angel. *verb.beneficium, num.15.* Et omnino ex illo non citato, Siluest. *beneficium3.num.15.quæst.12.* & Armilla *verb.beneficium, num.30.* Sic etiam Philibert. Palaus, Sayrus *loc. cit.* Barbosa *de Offic.Episcop.alleg. 45. num. 8. & 9.* & communis. Ex quibus dictis, clarè etiam colligitur, quod illegitimus dispensatus ad beneficium simplex, non ideo censeatur dispensatus ad beneficium curatum, vt ait specialiter Bonac. *quæst. 2. de Irregularit. punct. 3. num.14. in fine*, aliis multis allegatis.

QVÆSTIO XLIX.

An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum, ad maiores Ordines, Dignitates, Prælaturas, & beneficia duplicia?

RESpondeo, vt certum: Quod ipse solus possit. Quia eius solius est infirmare Canones, cum est necesse, cuius est firmare: at sic est, quod iure canonico est firmatum, *ne Sacerdotum filij, & alij non legitimè nati, ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolica promoueantur, imo & pramoti ab iis amoueantur.* cap. *Nimis in tua, de filiis Præsbyter.* ergo solius Papæ est in dictis absolutè dispensare, non Episcopi, aut aliorum inferiorum Prælatorum. Sic omnes. Legantur Bauny *tractatu 12.de Censur. quæstione decimaquinta*, Palao *disputatione sexta, puncto nono, numero septimo*, Bonacina *de Irregularitate, quæstione secunda, puncto tertio, numero decimo quinto*, Philibertus *tractatu primo, de Ordine, parte decima, capite primo, numero decimotertio*, Pellizzarius *tomo secundo, tractatu septimo, capite quinto, sectione secunda, quæstione vigesima, num.70.*

QVÆSTIO L.

An Episcopus possit dispensare cum quocunque illegitimo, ad Ordines minores, & beneficium simplex?

RESpondeo, vt certum. Posse. Quia sic habet expressè Canon *primus, & secundus de filiis Præsbyter.in 6.* Quem sequuntur omnes DD. præcipuè nuper citati. Necnon Rebuff. *part.2.praxis, tit.super defectu, de dispensat.§. videamus.* Nauarr. *consil. 31. de temporib. ordin.in 1.edit.in 2.* vbi infra. Vgolin. *de Offic. Episcopi cap. vltim. § 4.num.2. & de Censur. cap.44.§.2.num.2.* Sayrus *lib.6.de Censur. cap. 11. à num. 10.* Garzias, *de Benef. part. 2. cap. 2. num. 27.* Barbosa *de Offic Episcopi allegat.45. per totam.* Lessius *de Iustit. & iure lib.2.cap.34. dub. 18.num.86.* & alij.

QVÆSTIO LI.

An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo, ad ordines minores, & beneficium simplex?

NEgatiuam sententiam amplecti videri Gloss. *in clem.1.§. 1.verb. Capituli, de hæret.* ait Nauarr. *vbi infra.* Huic Glossæ fauent Ioan. And. Dominic. & Francus *in cap.1. de filiis Presbyt. in 6.* quatenus dicunt, hanc, Papali decisione indigere, propter varias opiniones, quæ versantur super potestate Capituli, Sede vacante, ad dispensandum. Nihilominus tamen:

Probabilius, & verius Respondeo: Posse. Quia verius, & probabilius est, quod Capitulum succedat Episcopo regulariter in omnibus, quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, præterquam in casibus expressè exceptis: at sic est quod constat, dispensationem illegitimorum pertinere ad iurisdictionem ordinariam Episcopi, & quod in nulla parte iuris ille casus excipiatur ab hac regula: ergo standum est ei. Sic Nauar. *lib.1. consil.cons. mihi 7. de filiis Presbyter.* sequitur Panormitanum *in cap. Cum olim, de Maiorit. & Obed.* Franciscum Pauinum *in tract. de Offic. cap. Sede vacant. cap.7.part.1.& 2.p.cap. 1. num. 5.* Federicumque Senens. *consil.46.& melius consil.30.* Bauny *tract. 11. cit. quæst.17.assert. 1.* Auila *part. 7. disp.3.dub.6.concl.1.vers.Secundo notandum.* Suarez *disp.50.sect.5.num.6.* Diana *part.4 tract.2.Resol.64.* & Palao *disp.6. punct.9.num.11.*

QVÆSTIO LII.

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo, ad beneficium simplex, etiam casu, quo huic sit annexum curatum?

NEgant Sayrus *lib.6. cap.11. num. 11.* ibi. Item si beneficium simplex sit tale, quod habeat Ecclesiam curatam annexam, Episcopus ad illud legitimare, seu dispensare non potest. Glossa *in cap.1. in vebr. tale,* & ibi Gemin. *de filiis Presbyter. lib. 6.* Panormitan. *in cap. Nimis, num.2.de filiis Presbyter.* & Tabiena *verbo, Beneficium 2.§.14.in fine*

Sed probabilius Respondeo: Posse, quia accessorium sequitur naturam principalis, cui adhæret: ergo qui potens est dispensare cum illegitimo ad principale, consequenter est potens ad accessorium. Sic Gonzalez *regul. 8. Cancell.* glossa *5.§.7.num.18.* Vasquez *de Benef. cap. 3.§.1. dub. 3. in fine, num. 7.*

Barbosa

Barbosa *de Officio Episcopi allegat.45.num.24.* Palao *hic disp.6.punct.9.num.7.*

QVÆSTIO LIII.

An item, cum suo familiari triennali illegitimo, possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium?

AFfirmandum videtur. Quia in concil. Trident. *sess.22.in cap.9.de Reformat.* cautum est, quemlibet Episcopum posse Ordinare familiarem suum triennalem: ergo consequenter poterit dispensare cum eo, si est illegitimus, ad minores Ordines, & beneficium simplex. Et confirmari potest ex dictis *quæst.50.*

Sed absolutè Respondeo dicendum, quod licèt Episcopus rectè possit Ordinare familiarem suum triennalem, si aliàs sit habilis vt diximus *2.p tract.6. de Ord. disp.8.quæst.21.& sequent.* non tamen eo ipso possit eum facere habilem ad minores Ordines, nec ad beneficium adhuc simplex, legitimando eum super defectu natalium, si aliàs non est ei subditus. *Primò*, quia sublato vno de duobus impedimentis distinctis, non censetur alterum sublatum *l.si domus ff. de seruit. vrban. præd.& cap. Ex tuarum, de auctor. & vsu pal.* & duo impediunt, cur illegitimus non possit ordinari ab alieno Episcopo, puta defectus natalium, & quia non est subditus: ergo quamuis familiaritas triennalis auferat impedimentum subiectionis, non tamen defectum natalium. *Secundò*. Quia concilium *loc.cit.* non facit familiarem triennalem subditum Episcopi, cui seruit, nisi quoad collationem Ordinum; nam nullam aliam iurisdictionem dat ei super illum, vt ex tenore ipsius textus constat: ergo. Sic optimè meus Nauarr. *consil.13.aliàs 27.de tempor.Ordin.* quem citat, & sequitur Auila *part.7.disp.3.dub.6.concl.2.* Garzia *2. p. de benef. cap. 5. num.86.* Cenedo *pract. Canon. qq. quæst.38.num.31.* Riccius, *Resol.266 in fine.* Barbosa *de Offic. Episcopi alleg.5.n.14.* Palao *tom.4.tract.27. de Ordine, disp.vnica, punct.15.num.6.& tom. 6. de Censur.disp.6.punct.9.num. 7.*

QVÆSTIO LIV.

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis?

AFfirmant absolutè quidam Doctores, eo quod existiment, Canonicatum, neque esse dignitatem, neque personatum, sed beneficium simplex residentiam requirens; vt tradunt Glossa *in cap.1.de filiis Presbyt. in 6.verb.beneficium*, & ibi Archid. & Gemin. Nauar. *consil.43.de Prebend.num.1.* per textum *in cap.Statutum, de rescript.in 6.* & alij: ergo, &c. Sic tenet Nauar. *cons.3.de ætat.& qualit.Ordin.ad 5.* & apud ipsum Innocent.& communis. Quos citat, imo, & videtur sequi, Auila *part.7. disput.3. dub.6. concl.2. vers. Tertiò notandum.* Tenetque ex parte Azor. *vbi infra*, & absolutè Villalob. *tract.13. de Matrim.diff.60.num.5.*

Sed longè probabilius Respondeo dicendum quod, spectato iure nouo, minimè possit iam Episcopus dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis; eo quod ex dispositione Conc. Tridènt. *sess.24.cap.12. de Reformat.* dictus Canonicatus requirit Ordinem sacrum: at sic est quod Episcopus nequit dispensare cum illegitimo ad Ordines sacros, vt supra *quæst.49.* est habitum: ergo nec poterit consequenter dispensare cum illo ad beneficium, cui Ordines sacri annectuntur, siquidem absque illorum susceptione nequit talis Canonicatus, aut beneficium retineri.

Si dicas cum Azorio *2.p.instit.moral lib.6. cap.5. quæst.15.* Canonicatum non requirere Ordinem sacrum actualiter cum recipitur, sed solùm, vt intra annum accipiatur; & sic stare possit, quod Episcopus ad prædictum Canonicatum cum illegitimis dispenset, quin dispensationem concedat ad sacros Ordines suscipiendos; & consequenter quod ipse illegitimus suscipere possit ex dispensatione Episcopi Canonicatum, & postmodum adire Pontificem, vt ad Ordines sacros dispensationem concedat, aliàs Canonicatui renunciabit. Respondetur cum Palao, id non obstare; quia satis est, quod Ordo sacer ex obligatione suscipiendus annectatur Canonicatui, vt non possit Episcopus dispensare in Canonicatu cum illegitimo, cùm non possit in Ordine sacro, nam eo ipso quod Ordo sacer Canonicatui annectatur, debet Canonicatum suscipiens habilis esse ad eum Ordinem suscipiendum, quod absque dispensatione Pontificis præstari non potest. Sic ipse *disput. 6. de Censur punct.9.num.8.* Et penes ipsum, hanc nostram sententiam tuentur Henriquez *lib.14.cap.8.num.10. in fine*, Sayrus *lib.6. cap. 11.num. 13.* Auila *loc.cit.* (Sed hic auctor, non est pro nobis) Garzia *part.7.de Benef.cap.2.num.65.& 68.* Barbosa *de Offic.Episcopi alleg.45.num.24.& 32.* Bonac. *disp.7.quæst.2.punct.3. circa finem*, & Lessius *lib.2 de Iust.cap.34.dub. 18. num.86.* Quibus addi possunt, Philibert. *de Ordine tractatu 1. part.10. cap.1.num.13.* Vgolin. *de Offic. Episcop.c. vltim.§.4.num.2.* & alij, addentes, quod concessa semel Pontificia dispensatione ad sacros Ordines, optimè poterit illegitimus ex Episcopi dispensatione ad Canonicatum, seu portionem Ecclesiæ Cathedralis, & ad quodlibet aliud beneficium simplex Ordinem requirens promoueri: quia cessat obstaculum. Legantur Garzia, Palao, ac Lessius *loc. cit.* Cornejo *in 3.part.tract. de Irregularit. disp. 15. dub.2.quæst.1.*

QVÆSTIO LV.

An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesiæ Cathedralis; & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ?

REspondeo, vt certum: Posse. Quia Episcopis concessa est hæc potestas *in cap. 1.de filiis Presbyter.* & bene, cum hæc beneficia non habeant Ordinem sacrum annexum. Sic Garzia *7.part.de benef. cap.1.num.68.* Gonzalez *ad reg.Cancell.glossa 5.n.98.* Henriquez *lib.14.cap.8.n.10.litt. X.* Auila *part. 7. disp.3.dub.6.concl.2.vers.Tertiò notandum.* Palao *loc. cit.num. 8.*

QVÆSTIO LVI.

An si hæc irregularitas, ex occulto delicto parentum proueniat; sit ab Episcopo dispensabilis, quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c.

AFfirmant plures Doctores. Quia Concil. Triden. *sess.24.de Reform.cap.6.* concedit Episcopis facultatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto proueniente: ergo si hæc proueniat ex delicto occulto parentum, dispensabilis erit ab Episcopo. *Confirmatur* Quia ideo Concilium concessit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ne animæ illaqueatæ inuenirentur, si obligarentur Sedi Apostolicæ

Apostolicæ crimina, ad dispensationem obtinendam detegere: at hæc ratio verè currit in præsenti casu: ergo. Ita tenent Auila, *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 7. citans pro se Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *numero* 10. *post litteram L.* & alios viros doctos. Cuius sententiam tenuit Diana 1. *part. tract.* 15. *misc. Resol.* 21. & post illum, Barbosa ab ipsomet Diana pro hac parte citatus, *part.* 4. *tract.* 2. *Resolut.* 64. Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 16. *num.* 131. Paytinus *tom.* 2. *de relig. Prælat. quæst.* 2. *cap.* 5. §. 9. *num.* 156. & alij. Quorum sententiam dicunt probabilem, Ægidius, Cornejo, Layman, Bauny, & alij, vbi *infra*.

Sed probabilius longè Respondeo: Non esse dispensabilem ab Episcopo. Ratio est. Quia Concilium solùm tribuit Episcopis facultatem dispensandi super irregularitates contractas ex delicto: sed irregularitas ex defectu natalium, non est ex delicto: ergo. Sic communis. Philibert. *tractatu* 1. *de Ordine part.* 10. *cap.* 1. *numero* 14. *&* 15. per hæc verba: Vbi tribuit Episcopis Tridentinum facultatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto, certè non loquitur de impedimento natalium, quod non est delictum illegitimi, sed defectus: delictum verò parentum non est delictum infantis illegitimi: Concilium autem apertè loquitur de irregularitate orta ex delicto proprio, non ex alieno. Quare interrogo aduersarios, Quis quæso, est in hoc impedimento dispensandus: parentes, vel infantes; Non parentes, qui nullam contrahunt irregularitatem, vt omnes fatentur, & dixi *supra num* 2. Si infans est ille, qui dispensatur, quomodo iste dicitur dispensatus in irregularitate ex delicto, quod non ipse, sed alius commisit; Sic & bene, Philibertus, & penes ipsum, Nauar. *in Manual. cap.* 27. *num.* 194. Vgolin. *tract. de Irregularit. cap.* 44. §. 2. *num.* 2. *&* 4. Sayrus *lib.* 6. *& cap.* 11. *num.* 10. Suarez *de Censur. disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 5. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 19. *cap.* 6. *num.* 152. Bonacina *quæst.* 2. *de Irregularitate, punct.* 3. *in fine*, & Toletus. His addi possunt Ægidius *de Sacram. disp.* 18. *dub.* 14. *num.* 111. (non 117. vt offendes apud Dianam) Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 5. *num.* 2 (non *tract.* 10. *part.* 1. vt citat Diana) Piasecius *in praxi Episcopi part.* 1. *c.* 1. *num.* 56. *&* 60. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 73. Cornejo *in* 3. *p. tract. de Irregul. disp.* 5. *dub.* 2. *q.* 1. Hurtad. *de Irregularit. diff.* 30. *n.* 65. Bauny *tract.* 11. *de Censur. q.* 15. *Assert.* 3. *vers. Quid si defectus.* Castro Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 10. Diana tandem, mutans sententiam, *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 64.

QVÆSTIO LVII.

An possit Episcopus dispensare cum illegitimo Ordinato in sacris, mala fide; vt in susceptis Ordinibus ministret?

Affirmat, quamuis timidè, Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 5. *num.* 2. sub iis verbis: Si tamen bona fide aliquis Ordinatus fuerat, cognito deinde natalium defectu, haud dubiè Episcopus dispensare potest, vt in susceptis ministret, sicuti notauit Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 16. (*lege* 10.) *litt. H.* Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *notab.* 6. Imo fortassè, etiamsi mala fide Ordines accepit, occultum natalium defectum subticendo, sicuti colligi videtur ex *cap. Nisi cum pridem.* §. *Persona. De Renun.* (ibi) *Licet irregularitatem non potuerit subticere: si tamen & culpa latet, & causa, cum eo, qui laudabiliter suum impleuit officium (iniuncta sibi pœnitentia salutari) potest non minus vtiliter, quàm misericorditer dispensari.* Huc vsque Layman. Cuius sententiam non videri improbabilem, ait Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 10. *in fine*, & videtur sequi Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 64. *in fine*.

Sed, vt mihi ferè certum, Respondeo: Non posse. Quia id clarè constat ex *cap.* 1. *de filiis Presbyt. in* 6. vt statim dicemus, adhuc loquendo de illegitimo, qui Ordines sacros bona fide suscepit. Et docent communiter Doctores.

QVÆSTIO LVIII.

An saltem, possit Episcopus dispensare cum illegitimo, promoto bona fide, ad Ordinem sacrum, v.g. ad Subdiaconatum; vt in eo administret, & ad superiores Ordines ascendat?

Affirmat vtrumque Nau. *consf.* 4. *de filiis Presbyt. n.* 2. *quæst.* 2. *&* 3. & sic illum citat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. *litt. H.* pro hac parte.

Alij verò, media via incedentes, dicunt, Posse quidem Episcopum dispensare cum præfato, vt in suscepto Ordine ministret; non verò, vt ad superiores ascendat. Ita Henriquez *loc. cit. vbi in corpore*, & in Glossa, hæc consequenter dicit: Si bona fide iam initiatus Sacerdotio, persuadet sibi se illegitimum, dispensare posset Episcopus ad vsum Ordinis Fatetur Nauar. *consil.* 3. *tit.* 14. *de ætate. lib.* 1. Gratian. *ad cap. Non initiati* 9. *quæst.* 1. §. *his authoritatibus*; per *cap. Lugdunensis, eo.* Cast *sup* Itẽ quia Sotus *dist.* 22. *q.* 31. Siluest. *verb. Suspensio.* Et quidam Recent. hanc potius vocant suspensionem ab exercitio Ordinis habiti, quam irregularitatem. Et quidam id Trident, *sess.* 24. *reform. cap.* 6. ex delicto extendunt ex delicto alieno (Sic enim illegitimus punitur ob delictum patris, *sub S.*) & quia Trident. concedit Episcopis omnem casum occultum, vt dictum est *lib.* 2. *de Matrim. c.* 3. §. 2. Sic Episcopus dispensat in quadam irregularitate ob infamiam prouenientem ex delicto parentum. At nimis extendit Nauar. *d. consf.* quod Episcopus dispensat cum isto illegitimo vt promoueatur ad vlteriores Ordines. Hæc Henriquez. Cuius sententiam sequuntur, præcipuè, quoad primam partem, Auila *parte* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *vers. Sexto notandum*, & à fortiori, Layman, Palao, & Diana *locis supra quæstione* 57. *citatis*. Quorum fundamentum esse potest; quod propter bonam fidem acquisitum fuit ius per Ordinationem ad vsum eius: ergo rationi consentaneum est, vt Episcopus possit tale impedimentum tollere.

Sed probabilius Respondeo: In prædicto casu, nec posse Episcopum dispensare cum illegitimo, quoad vsum sacri Ordinis, v. g. Subdiaconatus suscepti; nec quoad ascensum ad Superiores Ordines, nempe, Diaconatum, & Sacerdotium. Secunda pars huius responsionis (ait doctiss. Suarez) est certa. Nec videtur credibile Nauarrum in contrario sensu fuisse loquutum, quando dictum *caput* 1. *de filiis Presbyt. in* 6. generaliter negat Episcopo hanc potestatem, & exceptio in illo casu, nullo alio iure fundata, est nec vlla probabili ratione. Cur enim propter vnum Ordinem malè susceptum habebit Episcopus nouam potestatem dispensandi, vt alius etiam suscipiatur; Quæ ratio æquè probat primam partem de vsu Ordinis suscepti, verbi gratia, Subdiaconatus. Quia illud impedimentum (prosequitur Suarez) manens in huiusmodi sic ordinato, non est ex censura, vel suspensione denuò contracta, sed ex vi prioris iregularitatis, quæ semper manet, illam autem non potest auferre Episcopus, nec error commissus nouam ei potestatem contulit. Hæc Suarez *disp.* 50. *sectione* 5. *num.* 4. Qui ad fundamentum contrario

contrariorum, bene respondet, solum conuincere, esse congruam rationem, vt Papa concedat hanc potestatem, si velit, hactenus tamen eam non concessisse. Sic sentiunt etiam ex Suario, Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 5. *quæst.* 8. *num.* 152. & Cornejo *tract. de Irregular. disp.* 15. *dub.* 2. *quæst.* 1. *vers. Sed quid si illegitimus.* Nec Nauarrum sensisse contrarium, aduertit eius Additionator, in fine illius consilij citati, dicens, dispensationem Episcopi, de qua ibi loquitur Nauarrus, non respicere impedimentum proueniens ex defectu natalium, sed illud, quod prouenit, ex eo quod sine dispensatione Papæ assumpsit sacros Ordines, ab alieno.

QVÆSTIO LIX.

An Episcopus electus, & confirmatus, non tamen consecratus, possit dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium?

RESpondeo: Posse. Quia ad vsum huius potestatis, non Ordo, sed iurisdictio requiritur: at sic est, quod Episcopus electus, & cofirmatus, licet consecratus non sit, potest exercere iurisdictionem Episcopalem, *cap. Transmissam, de electione*: ergo. Sic Suarez *loc. cit. num.* 6. Palao *disp.* 6. *punct.* 9. *n.* 11. Barbosa *de Offic. Episcopi alleg.* 45. *num.* 25. Qui idem dicunt de Capitulo Sede vacante, & de aliis Prælatis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem.

QVÆSTIO LX.

An Episcopus possit dispensare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium?

NEgat Maiolus *lib.* 1. *de Irregul. cap.* 12. *n.* 13. ibi: Pater Episcopus, qui illegitimos dispensare iure potest, vel ex propria, vel ex delegata auctoritate, proprios filios legitimare, dispensareve non potest ad Ordines, aut beneficia. Ita ille.

Sed, vt ferè certum, Respondeo: Posse Quia *c.* 1. *de filiis Presbyt. in* 6. absolutè, & sine restrictione hanc dispensandi cum illegitimo facultatem concedit Episcopis: ergo, licèt non deceat, vt Episcopus per se cum proprio filio illegitimo id faciat, si tamen faciat, tenebit. Sic Suarez *disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 6.

QVÆSTIO LXI.

An in impetranda legitimatione spurij, necessariò sit mentionem facere qualitatis spurietatis, & adulterij vtriusque parentis?

NEgat in primis Aretinus *ad cap. Si Clerici.* §. *De adulteriis, numero* 42. *de indiciis*, existimans, validam, non subreptitiam, esse legitimationem spurij, etiamsi solùm declaretur, eum esse spurium, tacitis qualitatibus, & circunstantiis coitus, ex quo procreatus est. Sed hæc sententia communiter ab omnibus improbatur, & præcipuè à Felino *in cap. Postulasti, num.* 2. *declarat.* 5. *de Rescript.* & à Thoma Sanchez cum aliis *lib.* 8. *de matrim. disp.* 24. *num.* 3.

Negant deinde alij, dicentes, non teneri quem in legitimationis dictæ impetratione, vtriusque parentis adulterium narrare; sed satis esse, narrare, se ex coniugato, & soluta, natum esse; quia sic explicat se ex adulterio esse habitum. Ita sensere Angel. *consil.* 204. *numero primo*, & Præposit. *ad cap. Per venerabilem.* §. *Quod autem, num.* 24. *Qui filij sint legitimi.*

Sed omnino oppositum, Respondeo, dicendum, nempe, necessarium esse in impetratione legitimationis spurij, declarare vtriusque parentis adulterium, aliàs talem legitimationem irritam esse, & inualidam. Sic tenent communiter Doctores. Præcipuè Angel. *in Summ. verb. Legitimatio, n.* 5. ex Ioan. Andr. & panormit. Quia, inquiunt, omne tacitum per id quod Papa, vel Princeps, non ita de facili concessisset, si illud sciuisset, facit rescriptum subreptitium, & vitiat, Siluest. *legitimus, q.* 3. *dicto* 2. Couar. 4. *decret.* 2. *p. cap.* 8. §. 9. *n.* 2. *&* 3. cum aliis pluribus, quos citat, & sequitur Sanchez *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO LXII.

An in petitione legitimationis declaranda sit qualitas filij; nempe, an sit naturalis, vel spurius, vel incestuosus, aut sacrilegus?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia sic colligitur ex *cap. Postulasti, de Rescript.* & aliis iuribus Abb. Corne. Iason, Decius, & alij, quos citat, & sequitur Couarru. §. 9. *cit. à numero primo.* Vbi hanc materiam latè, & doctè prosequitur. Sic etiam Pellizzarius *tom.* 2. *Manual. Regular. tractatu* 9. *cap.* 3. *sectione* 4. *quæstione* 16. *numero* 132. ita dicens: Moneo hîc solum ex Miranda *tom.* 2. *quæst.* 2. *art.* 13. ad dispensandum cum illegitimo requiri, quod illegitimus exponat qualitatem illegitimitatis; sit ne spurius, an naturalis, an sacrilegus, an incestuosus, an adulterinus; &c. hæ enim qualitates cum aliquibus circunstantiis, maximè duplicatis possunt deterrere, aut mouere ad dispensandum; sicut etiam notat Portel *de dub. Regul. verb. Illegitimus, num.* 11. Hæc Pellizarius.

QVÆSTIO LXIII.

An per Professionem in Religione approbata, tollatur, saltem quoad Ordines, etiam sacros, irregularitas in illegitimo quocumque?

NEgat Anton. de Rossellis *tract. de legitimat. lib.* 3. existimans, tolli solum in filiis naturalibus; non in spuriis.

Sed, vt certum Respondeo: in omnibus tolli. Quia sic absolutè & indistinctè, statuitur *in cap.* 1. *de filiis Presbyt.* iis verbis: *Vt filij Presbyterorum, & cæteri ex fornicatione nati, ad sacros Ordines non promoueantur: Nisi aut Monachi fiant, vel in Congregatione canonica regulariter viuentes: Prælationes verò nullatenus habeant.* Sic textus. qui quidem, adhuc suam vim retinet. Nam licèt Sixtus V. ita fecerit illegitimos inhabiles ad Religionem, vt consequenter irritum reddiderit hoc ius ad hunc effectum; tamen Gregor. XIII. Constitutionem illam ad terminos iuris communis postea reduxit, anno 1588. Sic omnes. Legantur Suarez *disp.* 50. *sect.* 5. *à num.* 12. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 5. *quæst.* 9. Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *num.* 10. Nauar. *cap. Non dicatis, n.* 22. *& tit. de Regul. lib.* 3. *consil. & tit. de filiis Presbyt. lib.* 1. *& in Summ. cap.* 27. *n.* 207. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *n.* 12. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 2. *q.* 2. per totam. Sanchez *lib.* 5. *Summ. cap.* 5. *à num.* 9. *& lib.* 7. *de Matrim. disp.* 86. *n.* 4. Gibalin. *cap.* 6. *q.* 3. *à n.* 2. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 21. *n.* 34. Peyrinis *in Constitut.* 2. *Iulij XI.* §. 29. *num.* 89.

QVÆSTIO

QVÆSTIO LXIV.

An etiam, stando in terminis iuris communis, per Professionem in Religione, tollatur irregularitus illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes?

AFfirmarunt nonnulli apud Mirandam *quæst.2. cit.articulo* 1. Quorum sententiam esse probabilem, satis innuunt ipse, & Rodriguez *tomo 1. quæst.Regul.in quæstione 23.articulo 5.* Existimarunt namque per Professionem comparari, iure diuino, integram, ac perfectam legitimationem, qua illegitimi quicunque redduntur omnino idonei ad omnes Prælationes, & dignitates Ecclesiasticas, etiam Episcopatus, ac si legitimo matrimonio nati essent. Probant. Quia difficilius est tolli vinculum matrimonij rati, vtpotè quod iuris diuini naturalis est, quàm huius irregularitatis, quæ est iuris humani, vinculum:at sic est,quod per Professionem Religionis, tolliturjure diuino, vinculum matrimonij rati; ergo per eandemmet professionem, eodem iure,tolletur irregularitas ex illegitimitate consurgens,etiam quoad Prælaturas,& dignitates obtinendas.

Sed tanquam certissimum, Respondeo: Nullo modo, stando in terminis iuris, tolli per professionem, irregularitatem illegitimitatis, quantum ad effectum habendi Prælationes, & dignitates. Quia sic habetur expresse (vt nuper *quæstione 63.* vidimus) *in cap.1.de filiis Presbyter*,ibi:*Prælationes verò nullatenus habeant.* & *in cap.finali, eodem tit.* & alibi: ergo illegitimi, secundum ius commune, nequeunt Prælationes habere, absque Sedis Apostolicæ dispensatione,etiamsi Monachi per professionem efficiantur.

Nec argumentum contra factum quid conuincit: nam respondetur, *primò*, quod satis probabile est, quod matrimonium ratum, solo iure humano, per professionem dissoluatur, vt diximus 2. *parte tractatu 9.disputatione 5.quæstione 11.Secundò*,quod licèt probabilius sit, vt ibidem diximus, id esse ex iure diuino positiuo, nempe, ex priuilegio Christi Domini, vt volunt contrarij, tamen probandum illis restat,idem priuilegium professioni fuisse concessum, quoad omne illegitimitatis vitium auferendum, quod non faciunt. Ideoque hanc nostram sententiam tuentur Henriquez *lib.14. cap.8.num.10.*& penes ipsum,*litt.Z.*Nauar.*in Man cap.27.num.201.* §.10.Ricard.Palud.Corduba, Tabiena, Rebuff. Ledesma & Felician. Sanchez etiam *lib.5.Summ.cap.5. num 16.*citans pro hac parte, Anton. Abbat.& Cardin.*ad cap.1.de filiis Presbyter.*Maiolum *de Irregul. lib.1.cap.10.n.3.*& Sayrum *tom.1.lib. 6. cap.2. n. 3.* sic deinde Mirāda & Rodriguez *loc.cit.*Suarez *disp. 40.sect. 5. num.15.* Auila *part.7.disp.3. dub. 6. vers. Sexto notandum*,& alij penes ipsos. Legantur etiam Diana *p.4.tract.2.Resol.65.* & *p.10. tract. 13. Resol. 39.*& Pellizzarius & Peyrinus *loc.cit.*

QVÆSTIO LXV.

An, vt illegitimus professus fiat Prælatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia?

NEgat Archidiac. *ad cap. Quam sit 18.quæstione secunda, numero tertio*, vbi docet, sufficere dispensationem Episcopi.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, quod attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis, omnino sit necessaria dispensatio Pontificia, Quia id clarè constat ex *cap.1.de filiis Presbyter.*ibi: *Prælationes nullatenus habeant.* Nam dictio *Nullatenus*, negat Episcopo facultatem dispensandi, vt ex Glossa *in Clement.2.verb. Nullo modo,de ætate, & qualit.* Imola, & Cardin. & aliis probat Sanchez *loco citatò num.17.* Deinde id etiam constat, ex *cap. simili, eodem tit.* vbi statuitur, nullum illegitimum posse ad dignitates, & beneficia parochialia promoueri, absque Pontificis dispensatione: at Prælatum esse in Religione, est dignitas: ergo. Vnde hanc sententiam tenent Suarez *loc.cit.num.15.*Sanchez *lib.5.Summ.cap.5.num.17.* & penes ipsum, Richard. Palud.D. Anton. Rebuff. Nauar. Maiolus, Viuald.Graffius, & alij.

QVÆSTIO LXVI.

An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Nouitiatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem,quoad Ordines sacros suscipiendos?

AFfirmat Rodriguez *tom.1. qq. Regul. quæst. 15. art.4.*vbi ait,id sensisse viros doctissimos. Quia iura id concedentia, non loquuntur de professione, vt constat ex *cap.1.cit.de filiis Presbyter.*ibi: *Illegitimè nati ad Ordines non promoueantur, nisi aut Monachi fiant, aut in Congregatione canonica regulariter viuentes.* Sed sic est, quod nouitius verè appellatur Monachus, aut religiosus, cum verè participet aliquo modo religioni statum:ergo.Tenent etiam hanc sententiam Ioan.de Bouadilla *in Enrichid. M.S.*apud Mirand.*tom.1.quæst.25.art.10.*& Hieron. Rodrig. *in Comp.qq.Regul.Resol.76.num.7.*

Sed, vt ferè certum, Respondeo: Solam solemnem professionem abolere hanc irregularitatem. Quia dictus textus *cap.1.*petit ad hunc effectum, (vt vidimus) illegitimos fieri Monachos,aut Canonicos Regulares: at Nouitius, non est verè Monachus, aut Religiosus cum effectu, donec professionem emittat: ergo dumtaxat per professionem abolebitur hæc irregularitas. Vnde ad argumentum in contrarium dicendum est, quod quanquam, vulgari modo, Nouitius, etiam soleat Religiosus appellari, quia iam est in via,& participat aliqua priuilegia Religionis; non est tamen verisimile, Pontificem velle comprehendere illos sub illis verbis, *Monachi fiant*, cum altera sit horum verborum significatio magis propria. Sic Suarez *disp.50.sect.5.n.12.*& penes illum Sotus *dist.25.quæst.1.art.3.* Maiol.*lib.1. de Irregul.c.10.*Ricard.Palud.D.Antō.& Greg. Lopez. quibus addi possunt, Sayrus *lib. 1.c.11.n.3.* Nauar. *c. 27.n.201.*Viuald.*hic n.125.*Henriq.*lib.14.cap. 8. n. 10.*Azor.*lib. 12.c.5.q.12.* Valentia *tom. 4.disp.7.q. 19.punct.3.* Sanchez *lib. 5. Summ.c.5.n. 12.* Filliuc. *tract.19.cap.5.quæst.9.n.153.*Villalob.*tom. 1. Summ. tract.13.diff.60.n.6.*Castro Palao *tract.16.disp.2.p.8. n.10.*Miranda *loc.cit.*Gibalinus *cap.6.q.3.consect. 1.* & Barbosa apud illum.

QVÆSTIO LXVII.

An etiam ius commune interdicat illegitimis Monialibus professis, Prælationes; ita vt nequeant esse Abbatissæ, seu Priorissæ, &c.

NEgant nonnulli DD. *Primò.*Quia textus *cap.1. & finalis,de filiis Presbyt.* interdicentes illegitimis Prælationes, & dignitates, solummodò loquuntur de viris, & masculis:ergo dicti textus cùm sint odiosi,non sunt ad fœminas extendendi.

Secundò. Quia esse Abbatissas, aut Priorissas, non est habere prælationem, aut dignitatem Ecclesiasticam, cum fœminæ nequeant esse propriè Prælatæ, sed quasi ex commissione, eo munere funguntur ob periculum habitationis Prælati cum Monialibus, vt ait D.Thom. *4.dist.25.q.2.art.1. quæst. 1.ad 2.* ergo in iure huiusmodi, non interdicitur impropria Prælatio fœminæ.

Tertiò. Quia Sixtus V. qui eiusmodi illegitimos maximè exosos habuit, in sua Constitutione edita *anno* 1588. *duodecimo Kalen. Nouemb.* qua ipsos ad omnes dignitates, & honores, inhabiles fecit, cum de Religiosis viris expresè loquatur, de fœminis nullum verbum prorsus fecit; imo expresè dixit Constitutionem suam cum Monialibus illegitimis non debere intelligi, nec ad eas extendi: ex quo planè sequitur, quod neque prædicta iuris communis capita, quæ de illegitimis loquuntur, in præfatis Monialibus locum habent. Possunt ergo, dictis textibus non obstantibus, Moniales illegitimæ eligi, absque vlla dispensatione in Abbatissas, & Priorissas. Quapropter ita olim sensere Tabiena *verb. Virginum consecratio. num. penult.* Palud. *in 4. dist. 41. quæst. 3. artic. 2. num.* 14. Rodrguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 13. art. 21.* & Miranda *in Man. Prælator. tom. 1. tract. de Monial. quæstione 6. art. 3.* vbi dicunt, ita sentire Ioan. Andr. Geminin. Felin. Anchar. & & Cynus. His addi possunt Portel. *in dubiis Regul. verb. Abbatissa num. 6.* Hieronymus Rodriguez *in Compen. qq. Regular. Resolut. 2. num. 21.* quos pro hac parte citat, nescio an sequatur, Diana *part. 3. tract. 2. Resolut.* 101. vbi addit Iulium Laborium *in variis elucubr. tit. 4. cap. 24. numero* 38. adnotantem, sacram Cardinal. Congregationem declarasse, quod fœminæ ex illegitimo thoro natæ, non comprehendantur sub Constitutione Sixti V. lata contra Regulares illegitimos, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatissæ, seu Priorissæ eligi possint. Idemque notauit Augu.st. Barbosa *in Summ. Apostolic. decis. verb. Monialis, collect. 506. numero* 18. ex Ioan. Maria Nauarr. *verb. Monialis, numero decimoquinto, in vna Corduben. de anno* 158. & tenet nouissimè Gibalinus *cap. 6. de Irregularit. quæst. 3. consectar. 6. pag.* 423.

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendum, quod, attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis, nullo modo possit illegitima Monialis eligi in Abbatissam, seu Priorissam, absque dispensatione Summi Pontificis.

Ratio est. Quia multò longe probabilius est, quod textus *in cap. 1. & finali, de filiis Presbyter.* vbi filij illegitimi professi excluduntur ab omni Prælatura, & dignitate, extendantur ad fœminas illegitimas professas. Tum, quia longe Probabilius est, quod nomine filij, veniant etiam filiæ, seu fœminæ, vt latè probat Barbosa, multis allegatis *tract. de Appell. verbor. iuris signif. verb. Filius, à n.* 48. ex illo principio generaliter recepto, nempe, masculinum concipere fœminum *l. Qui duos* 60. *in fine, ff. de legat. 3. l. inter stuprum.* 101. *ff. de verb. signif.* quod principium, etiam tenet verum, loquendo de materia pœnali, & odiosa, præcipuè quando militat eadem ratio, vt hîc, videlicet, timor imitationis incontinentiæ paternæ quiquidem, tam respectu masculi, quàm fœminæ est experientia æqualis: ergo.

Tum etiam. Quia in dictis textibus, omnes illegitimi professi excluduntur ab omni prælatura & dignitate; at sic est, quod est probabilius, quod officium Abbatissæ, aut Priorissæ, vera sit dignitas & Prælatio, vt, multis citatis, probat Sanchez, *vbi infra*: ergo.

Tum denique tertiò. Quia quando Pontifices volunt suas leges non extendi ad fœminas, id expresè notant, vt fecit Sixtus V. qui volens suum motum proprium latum contra illegitimos, non habere locum in Monialibus, id planè expressit in posteriori motu, quem in declaritionem prioris edidit: ergo signum est, quod quæcunque Constitutio Pontificis, seu dispositio, etiam pœnalis, & correctoria loquens de masculis, & viris; extendatur ad fœminas, si has expresè non excludat, vt non excludunt textus *in cap. 1. & finali, de filiis Presbyt.* sup. adducta. Ex quibus soluta remanent fundamenta Contrariorum. Ideoque hanc nostram sententiam tuentur Glossa *in cap. Indemnitatibus. §. Sane. verb. Canonica.* & ibi Monachus, Archidiac. Ioan. Andr. Dominic. Anchar. & Francus, Abbas etiam *in cap. Cum in cunctis, de elect.* Decius, & Bellameta *ibid.* (Quare aliqui ex iis Doctoribus malè citantur pro se à contrariis, vt probat Sanchez, *infra.*) Sic deinde tenent Nauarr. *Commentar. 2. de Regul. numero* 60. & *in Summ. cap. 7. numero* 201. Maiol. *libro 1. de Irregularitate, cap. 10. fine, & cap. 29. numero decimo.* Viuald. *in 2. edit. part 3 cap. 5. num.* 10 Sayrus *tom. 1. lib. 6. cap. 11. numero* 3. Suarez *disput. 50. sect. 5. numero* 15. Quos, & adhuc alios, citat, & sequitur Sanchez *in Summ. lib. 5. cap. 5. numero* 19. Quibus addi possunt Castellinus *de elect. cap. 17. numero* 5. Homobonus *de statu part. 1. cap.* 24. Naldus *verb. Abbatissa, num. 2.* Barbosa *de potest. Episcopi part. 3. allegat.* 100. *num.* 13. & *in Summ. Apostol. decis. verb. Abbatissa*, per hæc verba: Abbatissa eligi non potest Monialis, quæ est illegitima, abque dispensatione Apostolica, aliàs electio de illa facta, est, attento iure communi, irrita, circumscriptis Religionum priuilegiis. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Sarazen. 15. Iulij 1616. S. Congr. Concilij, 25. *Aprilis* 1630. Cuius meminit Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regul. verbo, Abbatissa, n.* 10. Et sic recedi videtur à contraria decisione antiquiori, de qua Gauant. *d. verb. Monialium Officiales, num.* 7. Lanorius *variar. lucubr. tit. 4. cap. 24. num. 10.* & 38. Lezana *tom. 1. cap. 26. n. 6.* Castellin *de elect. cap. 17. num.* 14. Tamburin. *de Iure Abbatissar. disp. 28. q. 12. n. 1. vers.* Quod intellige. Huc vsque Barbosa, ex quo, quid sit respondendum decisioni adductæ à contrariis constat.

QVÆSTIO LXVIII.

An illegitimus factus Religiosus, possit secundum ius commune, esse Vicarius Episcopi?

RESpondeo, vt certum, Non posse. Quia certum est, quod Vicarius, est quædam dignitas, vt constat: ergo repugnat illegitimo esse Vicarium Episcopi, per textum *in cap. finali, de filiis Presbyter.* in quo sic sequitur Gregor. IX. *Nimis in tua Prouincia Ecclesia deformatur honestas, ex eo quod filij Sacerdotum & alij non legitimè nati ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolicæ promouentur. Quocirca mandamus, quatenus prædictis personis, à personatibus, & dignitatibus, & huiusmodi beneficiis, prorsus amotis, ea personis idoneis conferri facias,* &c. Sic textus. Ergo per illum, obstat illegitimo esse Vicarium Episcopi, Sic Maiolus *libro primo, capite decimo, numero tertio.* Sayrus *libro 6. cap. 1. numero* 3. Rodriguez *tom 1. qq. Regul. quæstione 13. artic. 13.* & Sanchez *in Summ. libro 5. capite 5. numero* 16. Qui bene subdunt, nec posse virtute priuilegiorum Religionis dispensari quoad hoc cum professis illegitimis; quippe virtute illorum

illorum solùm possint legitimari quoad prælationes in Religione. Sic etiam Barbosa *de Iure Ecclesiast.c.52.n.197.* & Gibalinus *cap.6. de Irregul. q.2. consectar.5.in fine.*

QVÆSTIO LXIX.

An illegitimi professi, dispensatione non prævia, excludantur, attento communi iure, ab officiis Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium?

RESpondeo, vt quid certum, Excludi, attento iure communi saltem per textum iuris nuper allegatum. Quia huiusmodi officia, dignitatem, & personatum, nec non, & prælationem important, vt constat: cum omnes prædictis officiis gaudentes iurisdictionem Ordinariam habeant: ergo. Sic omnes Doctores. Præcipuè Siluest. *verb.prelatus, quæst. 2.* loquendo de Prælatis sui Ordinis Prædicatorum, & aliorum Mendicantium. Miranda *tom. 2. directorij Prælator. q. 2. art. 8.*

QVÆSTIO LXX.

An etiam dicti illegitimi excludantur, attento iure communi, ab Officiis Diffinitorum?

NEgare posset quis ex Nauarro *lib. 1. Consil. de filiis Presbyter.consil.6.numero 3.* quatenus docet, quod illegitimi possunt habere in Religione omnia officia, quæ sunt manualia; & quod sunt manualia omnia officia, quæ non sunt capita Conuentuum: atqui Diffinitores minimè sunt capita Conuentuum: ergo.

Nihilominus tamen Respondeo, vt certum. Etiam excludi. Quia certum est, quod Officium Diffinitorum (præcipuè in nostro Cœlesti Ordine (personatum, & dignitatem importat, imo & Prælationem, cum iurisdictionem habeant: ergo ad huiusmodi officium non possunt promoueri professi illegitimi, iuxta præfatum textum *sup.q. 68.* adductum. Antecedens constat apertè ex doctrina, quam tradit Siluest *ver. Dignitas,n.2.&.3.* vbi explicãs quid sit Personatus, ait, quod est quædam prærogatiua in Ecclesia, sine iurisdictione, vt habere statum honorificum in choro, in processionibus, in vocibus dandis, & similibus, plusquam alij sui Ordinis Canonici, &c. Sic tenent expresè Miranda *loc.cit.art.8.concl.1 vers. Secundò infertur*, loquendo de Diffinitoribus sui Ordinis, & Prædicatorum. Qui addit, idem dicendum esse de Officiis Discretorum, aut Procuratorum, qui cum voce actiua, & passiua mittuntur ad Capitula Generalia, siue Prouincialia; eo quod talia officia, nomine Personatus, & dignitatis, veniant. Sic enim Gibalin.*cap.6.q.3.consect.5 vers. Ex his.* vbi ita ait: Ex his consequuntur primo; illegitimus Religiosus non potest sine dispensatione esse Definitor, quia definitoriatus est, personatus dignitas, vti contendit Redrig.*q.13.cit. art.18.* latè Peyrinus *in Constitut.2. Iulij II.§.29.num.91.* & Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap.5. num.16.*

QVÆSTIO LXXI.

An item repugnet iuri communi, quod professus illegitimus, Officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat?

NEgat repugnare Rodriquez *tom.1.qq.Regular. q.13.art.20.* asserens, posse illegitimum esse Vicarium Conuentus, sub Guardiano, vel Priore, cum talis non habeat iurisdictionem Ordinariam, sed delegatam. Hanc sententiam, vt valde probabilem, & piam, sequitur Hinojosa *in directorio decision.Regul. verb. Illegitimus. verb. Additurque*, cum hoc tamen addito, quod si moriatur, vel amoueatur Prior, cuius est talis Vicarius à Prouiciali institutus (alias finitur cum Priori) inhabilis est ad Vicariatus Officium obtinendum, & exequendum: quia iam fungitur iurisdictione Ordinaria; & similiter subprior. Ita Hinojosa.

Sed probabilius longè Respondeo: Repugnare etiam iuri communi: & ideo attento illo, minimè posse habere Officium Vicarij, aut subprioris Conuentus. Quia illegitimi, nequeunt habere ea officia, quibus de possibili iurisdictio ordinaria, & cura animarum sit annexa, vt constat ex *cap finali, de filiis Presbyter. quæstione 68.* adducto: at sic est, quod Vicarius, aut subprior Conuentus, in aliquo casu sunt Ordinarij iure speciali; quando, scilicet, Prior, seu Guardianus, est absens, aut amotus ab officio, seu mortuus: ergo. Sic ex Palud.*in 4.distinctione 41.* docet Siluest.*verb Prælatus, quæstione 3.* Miranda *articulo 8.cit.vers. Primò, quod supradicti.* Sanchez etiam, quamuis non ita in specie, *lib. 5. Summ.cap.5. num. 16.* ex Nauarr. *lib. 1. consil. tit. de filiis Presbyter.in 1.edit.consil.3.in 2.consil.6.numero 2.3.& 5.*

QVÆSTIO LXXII.

An saltem, non repugnet iuri, quod illegitimus professus, sit Vicarius, seu Confessor Monialium?

REspondeo: Non repugnare. Quia huiusmodi munus, & officium, non est Prælatio, Personatus, aut dignitas; nec dictus Vicarius habet curam, aut iurisdictionem ordinariam annexam; sed solum forsan, in aliquo casu, subdelegatũ. Quæ subdelegata iurisdictio non videtur prædictis illegitimis iure interdicta. Sic Siluest.& Miranda *loc.cit.* Qui addunt, non ex hoc sequi, quod prædicti illegitimi esse possint Vicarij Ministri Generalis, aut Prouincialis; imo nec Visitatores Prouinciarum: bene tamen Magistri Nouitiorum. Sic etiam tenent Rodriquez, & Hinojosa, locis supra citatis, & alij. Qui etiam addunt, posse dictos illegitimos habere alia officia honorifica, vt Prædicatoris, Lectoris, & similia. Legantur Nauar. *loc. citat.* Palaus *disputatione 6. de Censur. puncto nono, numero duodecimo*, & Gibalinus *loc.cit.*

QVÆSTIO LXXIII.

An non attento iure communi, sed priuilegiis Religionum; omnis illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus, & aptus, ad omnes Prælaturas, & dignitates, intra Religionem, obtinendas?

AFfirmat Villalobos *tom 1.Sum.tract.13.diff 60. num.10.* per hæc verba: *Aduertase grandemente con el P. Portel.* verb. illegitimus, num.9. *que los Padres de la Congregacion de S.Iuan. Euangelista, en Portugal tienẽ vn priuilegio de Eugenio IV. concedido al Conuento de San George de Allega, de Orden, para que entre ellos*, Admissus ad professionem, si habet defectum natalium, ipso facto, sit dispensatus, non solum ad Ordines, sed etiam ad omnia solita gubernari per fratres illius Ordinis, Prioratus, seu

Secundò. Quia esse Abbatissas, aut Priorissas, non est habere prælationem, aut dignitatem Ecclesiasticam, cum fœminæ nequeant esse propriè Prælatæ, sed quasi ex commissione, eo munere funguntur ob periculum habitationis Prælati cum Monialibus, vt ait D.Thom. 4.*dist.* 25.*q.* 2.*art.* 1. *quæst.* 1.*ad* 2. ergo in iure huiusmodi, non interdicitur impropria Prælatio fœminæ.

Tertiò. Quia Sixtus V. qui eiusmodi illegitimos maximè exosos habuit, in sua Constitutione edita *anno* 1588. *duodecimo Kalen. Nouemb.* qua ipsos ad omnes dignitates, & honores, inhabiles fecit, cum de Religiosis viris expresè loquatur, de fœminis nullum verbum prorsus fecit; imo expresè dixit Constitutionem suam cum Monialibus illegitimis non debere intelligi, nec ad eas extendi: ex quo planè sequitur, quod neque prædicta iuris communis capita, quæ de illegitimis loquuntur, in præfatis Monialibus locum habent. Possunt ergo, dictis textibus non obstantibus, Moniales illegitimæ eligi, absque vlla dispensatione in Abbatissas, & Priorissas. Quapropter ita olim sensere Tabiena *verb. Virginum consecratio. num. penult.* Palud. *in* 4. *dist.* 41. *quæst.* 3. *artic.* 2. *num.* 14. Rodrgiuez *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 13. *art.* 21. & Miranda *in Man. Prælator. tom.* 1. *tract. de Monial. quæstione* 6. *art.* 3. vbi dicunt, ita sentire Ioan. Andr. Geminin. Felin. Anchar. & & Cynus. His addi possunt Portel. *in dubiis Regul. verb. Abbatissa num.* 6. Hieronymus Rodriguez *in Compen. qq. Regular. Resolut.* 2. *num.* 21. quos pro hac parte citat, nescio an sequatur, Diana *part.* 3. *tract.* 2. *Resolut.* 101. vbi addit Iulium Laborium *in variis elucubr. tit.* 4. *cap.* 24. *numero* 38. adnotantem, sacram Cardinal. Congregationem declarasse, quod fœminæ ex illegitimo thoro natæ, non comprehendantur sub Constitutione Sixti V. lata contra Regulares illegitimos, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatissæ, seu Priorissæ eligi possint. Idemque notauit Augustin Barbosa *in Summ. Apostolic. decis. verb. Monialis, collect.* 506. *numero* 18. ex Ioan. Maria Nauarr. *verb. Monialis, numero decimoquinto, in vna Corduben. de anno* 158. & tenet nouissimè Gibalinus *cap.* 6. *de Irregularit. quæst.* 3. *consectar.* 6. *pag.* 423.

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendum, quod, attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis, nullo modo possit illegitima Monialis eligi in Abbatissam, seu Priorissam, absque dispensatione Summi Pontificis.

Ratio est. Quia multò longe probabilius est, quod textus *in cap.* 1. *& finali, de filiis Presbyter.* vbi filij illegitimi professi excluduntur ab omni Prælatura, & dignitate, extendantur ad fœminas illegitimas professas. Tum; quia longe Probabilius est, quod nomine filij, veniant etiam filiæ, seu fœminæ, vt latè probat Barbosa, multis allegatis *tract. de Appell. verbor. iuris signif. verb. Filius, à n.* 48. ex illo principio generaliter recepto, nempe, masculinum concipere fœminum *l. Qui duos* 60. *in fine, ff. de legat.* 3. *l. inter stuprum.* 101. *ff. de verb. signif.* quod principium, etiam tenet verum, loquendo de materia pœnali, & odiosa, præcipuè quando militat eadem ratio, vt hîc, videlicet, timor imitationis incontinentiæ paternæ qui quidem, tam respectu masculi, quàm fœminæ est experientia æqualis: ergo.

Tum etiam. Quia in dictis textibus, omnes illegitimi professi excluduntur ab omni prælatura & dignitate; at sic est, quod est probabilius, quod officium Abbatissæ, aut Priorissæ, vera sit dignitas & Prælatio, vt, multis citatis, probat Sanchez, *vbi infra*: ergo.

Tum denique tertiò Quia quando Pontifices volunt suas leges non extendi ad fœminas, id expresè notant, vt fecit Sixtus V. qui volens suum motum proprium latum contra illegitimos, non habere locum in Monialibus, id planè expressit in posteriori motu, quem in declaritionem prioris edidit: ergo signum est, quod quæcunque Constitutio Pontificis, seu dispositio, etiam pœnalis, & correctoria loquens de masculis, & viris; extendatur ad fœminas, si has expresè non excludat, vt non excludunt textus *in cap.* 1. *& finali, de filiis Presbyt.* sup. adducta. Ex quibus soluta remanent fundamenta Contrariorum. Ideoque hanc nostram sententiam tuentur Glossa *in cap. Indemnitatibus.* §. *Sane. verb. Canonica.* & ibi Monachus, Archidiac. Ioan. Andr, Dominic. Anchar. & Francus, Abbas etiam *in cap. Cum in cunctis, de elect.* Decius, & Bellamera *ibid.* (Quare aliqui ex iis Doctoribus malè citantur pro se à contrariis, vt probat Sanchez, *infra.*) Sic deinde tenent Nauarr. *Commentar.* 2. *de Regul. numero* 60. *& in Summ. cap.* 7. *numero* 201. Maiol. *libro* 1. *de. Irregularitate, cap.* 10. *fine, & cap.* 29. *numero decimo.* Viuald. *in* 2. *edit. part* 3 *cap.* 5. *num.* 10 Sayrus *tom.* 1. *lib.* 6. *cap.* 11. *numero* 3. Suarez *disput.* 50. *sect.* 5. *numero* 15. Quos, & adhuc alios, citat, & sequitur Sanchez *in Summ. lib.* 5. *cap.* 5. *numero* 19. Quibus addi possunt Castellinus *de elect. cap.* 17. *numero* 5. Homobonus *de statu part.* 1. *cap.* 24. Naldus *verb. Abbatissa, num.* 2. Barbosa *de potest. Episcopi part.* 3. *allegat.* 100. *num.* 13. *& in Summ. Apostol. decis. verb. Abbatissa,* per hæc verba: Abbatissa eligi non potest Monialis, quæ est illegitima, abque dispensatione Apostolica, aliàs electio de illa facta, est, attento iure communi, irrita, circumscriptis Religionum priuilegiis. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Sarazen. 15. Iulij 1616. S. Congr. Concilij, 25. *Aprilis* 1630. Cuius meminit Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regul. verbo, Abbatissa, n.* 10. Et sic recedi videtur à contraria decisione antiquiori, de qua Gauant. *d. verb. Monialium Officiales, num.* 7. Lauorius *variar. lucubr. tit.* 4. *cap.* 24. *num.* 10. *&* 38. Lezana *tom.* 1. *cap.* 26. *n.* 6. Castellin *de elect. cap.* 17. *num.* 14. Tamburin. *de Iure Abbatissar. disp.* 28. *q.* 12. *n.* 1. *vers.* Quod intellige. Huc vsque Barbosa, ex quo, quid sit respondendum decisioni adductæ à contrariis constat.

QVÆSTIO LXVIII.

An illegitimus factus Religiosus, posit secundum ius commune, esse Vicarius Episcopi?

RESpondeo, vt certum, Non posse. Quia certum est, quod Vicarius, est quædam dignitas, vt constat: ergo repugnat illegitimo esse Vicarium Episcopi, per textum *in cap. finali, de filiis Presbyter.* in quo sic sequitur Gregor. IX. *Nimis in tua Prouincia Ecclesia deformatur honestas, ex eo quod filij Sacerdotum & alij non legitimè nati ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolicæ promouentur. Quocirca mandamus, quatenus prædictis personis, à personatibus, & dignitatibus, & huiusmodi beneficiis, prorsus amotis, ea personis idoneis conferri facias,* &c. Sic textus. Ergo per illum, obstat illegitimo esse Vicarium Episcopi, Sic Maiolus *libro primo, capite decimo, numero tertio.* Sayrus *libro* 6. *cap.* 1. *numero* 3. Rodriguez *tom* 1. *qq. Regul. quæstione* 13. *artic.* 13. & Sanchez *in Summ. libro* 5. *capite* 5. *numero* 16. Qui bene subdunt, nec posse virtute priuilegiorum Religionis dispensari quoad hoc cum professis illegitimis; quippe virtute

illorum

illorum solùm possunt legitimari quoad prælationes in Religione. Sic etiam Barbosa *de Iure Eccle-siast.c.52.n.197.* & Gibalinus *cap.6. de Irregul. q.2. consectar.5.in fine.*

QVÆSTIO LXIX.

An illegitimi professi, dispensatione non præuia, excludantur, attento communi iure, ab officiis Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium?

RESpondeo, vt quid certum, Excludi, attento iure communi saltem per textum iuris nuper allegatum. Quia huiusmodi officia, dignitatem, & personatum, nec non, & prælationem important, vt constat: cum omnes prædictis officiis gaudentes iurisdictionem Ordinariam habeant: ergo. Sic omnes Doctores. Præcipuè Siluest. *verb.prelatus, quæst. 2.* loquendo de Prælatis sui Ordinis Prædicatorum, & aliorum Mendicantium. Miranda *tom. 2. directorij Prælator. q.2. art.* 8.

QVÆSTIO LXX.

An etiam dicti illegitimi excludantur, attento iure communi, ab Officiis Diffinitorum?

NEgare posset quis ex Nauarro *lib. 1. Consil. de filiis Presbyter.consil.6.numero 3.* quatenus docet, quod illegitimi possunt habere in Religione omnia officia, quæ sunt manualia; & quod sunt manualia omnia officia, quæ non sunt capita Conuentuum: atqui Diffinitores minimè sunt capita Conuentuum: ergo.

Nihilominus tamen Respondeo, vt certum. Etiam excludi. Quia certum est, quod Officium Diffinitorum (præcipuè in nostro Cœlesti Ordine (personatum, & dignitatem importat, imo & Prælationem, cum iurisdictionem habeant: ergo ad huiusmodi officium non possunt promoueri professi illegitimi, iuxta præfatum textum *sup. q. 68.* adductum. Antecedens constat apertè ex doctrina, quam tradit Siluest *ver. Dignitas, n.2. & 3.* vbi explicās quid sit Personatus, ait, quod est quædam prærogatiua in Ecclesia, sine iurisdictione, vt habere statum honorificum in choro, in processionibus, in vocibus dandis, & similibus, plusquam alij sui Ordinis Canonici, &c. Sic tenent expresè Miranda *loc.cit.art.8.concl.1 vers. Secundò infertur*, loquendo de Diffinitoribus sui Ordinis, & Prædicatorum. Qui addit, idem dicendum esse de Officiis Discretorum, aut Procuratorum, qui cum voce actiua, & passiua mittuntur ad Capitula Generalia, siue Prouincialia; eo quod talia officia, nomine Personatus, & dignitatis, veniant. Sic enim Gibalin. *cap.6.q.3.consect.5 vers. Ex his.* vbi ita ait: Ex his consequuntur primo; illegitimus Religiosus non potest sine dispensatione esse Definitor, quia definitoriatus est, personatus dignitas, vti contendit Redrig. *q.13.cit. art.18.* latè Peyrinus *in Constitut.2. Iulij II.§.29.num.91.* & Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap.5. num.16.*

QVÆSTIO LXXI.

An item repugnet iuri communi, quod professus illegitimus, Officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat?

NEgat repugnare Rodriquez *tom.1. qq.Regular. q.13.art.20.* asserens, posse illegitimum esse Vicarium Conuentus, sub Guardiano, vel Priore, cum talis non habeat iurisdictionem Ordinariam, sed delegatam. Hanc sententiam, vt valde probabilem, & piam, sequitur Hinojosa *in directorio decision. Regul. verb. Illegitimus. verb. Additurque*, cum hoc tamen addito, quod si moriatur, vel amoueatur Prior, cuius est talis Vicarius à Prouinciali institutus (alias finitur cum Priori) inhabilis est ad Vicariatus Officium obtinendum, & exequendum: quia iam fungitur iurisdictione Ordinaria; & similiter subprior. Ita Hinojosa.

Sed probabilius longè Respondeo: Repugnare etiam iuri communi: & ideo attento illo, minimè posse habere Officium Vicarij, aut subprioris Conuentus. Quia illegitimi, nequeunt habere ea officia, quibus de possibili iurisdictio ordinaria, & cura animarum fit annexa, vt constat *ex cap finali, de filiis Presbyter. quæstione 68.* adducto: at sic est, quod Vicarius, aut subprior Conuentus, in aliquo casu sunt Ordinarij iure speciali; quando, scilicet, Prior, seu Guardianus, est absens, aut amotus ab officio, seu mortuus: ergo. Sic ex Palud. *in 4. distinctione 41.* docet Siluest. *verb Prælatus, quæstione 3.* Miranda *articulo 8.cit.vers. Primò, quod supradicti.* Sanchez etiam, quamuis non ita in specie, *lib. 5. Summ.cap.5. num. 16.* ex Nauarr. *lib. 1. consil. tit. de filiis Presbybiter.in 1.edit.consil.3.in 2.consil.6.numero 2.3. & 5.*

QVÆSTIO XXII.

An saltem, non repugnet iuri, quod illegitimus professus, sit Vicarius, seu Confessor Monialium?

REspondeo: Non repugnare. Quia huiusmodi munus, & officium, non est Prælatio, Personatus, aut dignitas; nec dictus Vicarius habet curam, aut iurisdictionem ordinariam annexam; sed solum forsan, in aliquo casu, subdelegatū. Quæ subdelegata iurisdictio non videtur prædictis illegitimis iure interdicta. Sic Siluest. & Miranda *loc.cit.* Qui addunt, non ex hoc sequi, quod prædicti illegitimi esse possint Vicarij Ministri Generalis, aut Prouincialis; imo nec Visitatores Prouinciarum: bene tamen Magistri Nouitiorum. Sic etiam tenent Rodriquez, & Hinojosa, locis supra citatis, & alij. Qui etiam addunt, posse dictos illegitimos habere alia officia honorifica, vt Prædicatoris, Lectoris, & similia. Legantur Nauar. *loc. citat.* Palaus *disputatione 6. de Censur. puncto nono, numero duodecimo*, & Gibalinus *loc.cit.*

QVÆSTIO LXXIII.

An non attento iure communi, sed priuilegiis Religionum; omnis illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus, & aptus, ad omnes Prælaturas, & dignitates, intra Religionem, obtinendas?

AFfirmat Villalobos *tom 1.Sum.tract.13.diff 60. num.20.* per hæc verba: *Aduertase grandemente con el P. Portel.* verb. illegitimus, num.9. *que los Padres de la Congregacion de S.Iuan. Euangelista, en Portugal tienē vn priuilegio de Eugenio IV. concedido al Conuento de San George de Allega, de Orden, para que entre ellos*, Admissus ad professionem, si habet defectum natalium, ipso facto, fit dispensatus, non solum ad Ordines, sed etiam ad omnia solita gubernari per fratres illius Ordinis, Prioratus, seu

seu Præposituras, Rectorias, aut officia inuicem compatientia. *De suerte que entre ellos, el professo, no solamente queda dispensado do a las Ordenes, sino tambien a los officios, i dignidades de la Orden. Y dize el P. Portel, que le dixo vn Padre, que fue General de aquella Orden en Portugal, que se practicaua entre ellos assi: i auiendo communicacion de priuilegios, me parece que se podria gozar deste; non obstante que por ignorancia no se aya vsado del. Porque Nicolas IV.* (vt refertur in compen. Man. verb. priuileg. §33.) *concediò a los Padres de la Cartuxa, que puedan vsar de los priuilegios à ellos concedidos, aunque por simplicidad ò ignorancia del derecho, non ayan vsado dellos en tienpos atràs, como no se aya prescripto contra ellos, ni esten derogados. Y presupuesto que gozamos de todos los priuilegios, que estan concedidos a las demas Ordenes, parece que podemos gozar tambien deste. Y supuesto que Sixto V. Clemente VIII. y Paulo V.* (vt refert Manuel in Bullar. fol. 1152.) *en las confirmaciones que hizieron de los priuilegios de nuestra Orden, no pusieron la clausula,* quatenus sunt in vsu, *per todo esto me parece que se podria vsar de este priuilegio,* saluo meliori iudicio. Huc vsque Villalobos. Cuius verba etiam refert Diana *parte* 4. *tractatus* 2. *Resolut.* 65. & videtur hanc approbare sententiam, sicut etiam facit Machado *tom.* 1. *Summ. lib.* 1. *parte* 3. *tractatu* 17. *docum.* 2. *numero* 6. Gibalinus *cap.* 6. *quæstione* 3. *conflictar.* 4. & Leander de Murcia *in cap.* 4. *super* 2. *Regular. D. Francis* §. 2. *num.* 17. *& cap.* 5. § 3. *num.* 33. Cuius verba etiam refert Diana *p.* 10. *tract.* 13. *Resol.* 39.

Ego autem Respondeo dicendum, non solum hanc sententiam esse probabilem, sed certam, si certum est, vt videtur, dictam Congregationem S. Ioannis Euangelistæ gaudere priuilegio relato, nec esse contra illud præscriptum, aut aliàs illi derogatum, vt existimat Lezana *in Summ. qq. Regular. tomo tertio, verbo illegitimi Regul. numero decimoseptimo*, dicens, tale priuilegium reuocatum fuisse per Sixtum V. & Gregor. XIV. in Bulla. *Circonspecta.* Sed vt de hac materia, quod est certissimum tradamus, videndum est, quis ex Regularium Prælatis possit cum illegitimis sibi subditis dispensare ad Prælaturas, & dignitates quascunque, intra Ordinem obtinendas. Sit ergo.

QVÆSTIO LXXIV.

An ex Summ. Pontificum priuilegiis, possint nunc Prælati Regulares, Generales, aut Prouinciales, dispensare cum illegitimis sibi subditis, ad quascunque Prælaturas, & dignitates Ordinis habendas?

NEgandum videtur. Quia licèt olim Sixtus IV. concesserit Generali, & Prouincialibus, & eorum Vicariis, Ordinis Minorum facultatem dispensandi cum illegitimis sibi subditis ad quascunque dignitates, & Prælaturas Ordinis. Quod idem omnino, ac sub iisdem verbis, idem Sixtus IV. concessit Generali Magistro, & Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, & eorum Vicariis, prædictis mortuis vel amotis, quia tunc illorum loco subrogantur vt referunt Collector priuileg. Mendicant. *verb. dispensatio.* §. 12. *&* 13. Rodrig. *tom.* 1. *qq Regul. q.* 13. *art.* 11. Miranda *tom.* 2. *q.* 2. *art.* 2. Hinojosa *in director. decis. regular. verb. illegitimus,* & alij; tamen huiusmodi facultas dispensandi, sublata fuit eis postea à Sixto V. in duabus constitutionibus, editis ab ipso, contra illegitimos; prima, anno Domini 1587 *sexto Kalen. Decembris*, & altera, *anno* 1588. *duodecimo Kalen. Nouemb. Pontificatus sui anno quarto*: ergo

Sed omnino Respondeo: Nunc iam posse. Quia Gregor. XIV. per suam Constitutionem latam anno 1590. *Idibus Martij. Pontif. sui anno* 1. quæ incipit, *Circonspecta Romani Pontificis*, declarauit, ac moderauit supradictas Constitutiones Sixti V. & decreuit, licere Generali, aut Prouinciali singulorum Ordinum, & Congregationum, cum suis subditis illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Prouinciales, cum Generali, seu Prouinciali, seu intermedio Capitulo, & non aliàs, suffragantibus meritis, dignos iudicauerint, ad honores gradus, dignitatesque obtinendas dispensare. Sic referunt, ac sentiunt iam omnes Doctores: præcipuè Rodriguez, & Hinojosa *loc. cit.* Miranda *art.* 2. *cit. & artic.* 3. vbi hanc responsionem latè explicat. Bassæus *etiam, verb. Irregularitas III. num.* 7. *vers. Ex variis autem*, & alij. Qui omnes conueniunt, posse prædictos Prælatos in suis Capitulis generalibus, prouincialibus, aut intermediis, dispensare cum illegitimis ad Dignitates, & Prælationes intra Ordinem obtinendas. An autem id etiam per seipsos possint, iam dico. Sit ergo.

QVÆSTIO LXXV.

An etiam nunc, possint prædicti Prælati Regulares, nempe Generales, & Prouinciales, seorsum per seipsos, & extra Capitulum, dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prelationes, & dignitates Ordinis habendas?

NEgat Miranda *tom.* 2. *directorij Regular. quæstione* 2. *articulo* 2. *in fine*, iis verbis: Sed postea Gregor. XIV. in alia sua Constitutione, prædictas Sixti V. modificando, concessit, vt fieri possit cum ipsis dispensatio, sed non nisi in Capitulo generali vel Prouinciali, vt statim dicemus. Ita quod iam sublata est à dictis Prælatis Regularibus facultas simpliciter, & absolutè, ac seorsum dispensandi cum illegitimis, ad Prælationes obtinendas, & possidendas, per Constitutionem Gregorij: nam dictæ dispensationes fieri nullatenus possunt ab ipsis seorsum, vt anteà poterant, sed necessario fieri debent, ab eisdem cum Generali, vel Prouinciali Capitulo. Sic Miranda. Cui accedit Hieron. Rodrig. *in Comp. Regul. Resol.* 42. *n.* 10. & Villalob. *tract.* 13. *diff.* 60. *num.* 6.

Sed probabilius longè Respondeo: Posse seorsum per se ipsos, & extra Capitulum. Quia (ait Bassæus) virtute Confirmationum Apostolicarum de priuilegiis Regularium, quæ emanarunt post dictam Constitutionem Gregorianam, vt est illa Clementis VIII. facta Patribus de Obseruantia, quæ incipit, *Ratio pastoralis*, 20. *Decemb.* 1597. & illa Pauli V. iisdem patribus, quæ incipit, *Iniuncti nobis*, 1. *Decemb.* 1609. In quibus Confirmationibus appositæ sunt clausulæ; *Ex certa scietia, & de plenitudine potestatis*, &c. *Motu proprio*, &c. sine vlla restrictione, possunt Prælati Regulares prædictis priuilegiis vti, secundum eorum tenorem pro vt iacent, & non secundum dispositionem supradictæ Constitutionis Gregor. XIV. id est, Generalis, vel Prouincialis (*adde tu, & Conuentualis Prælatus*) seu eorum Vicarij (*iisdem mortuis, vel amotis*) per se, absque consensu Capituli, seu Definitorij, possunt dispensare cum sibi subditis illegitimis ad quascunque dignitates, & officia Ordinis: quia hæ clausulæ operantur, vt restituantur, & reualidentur priuilegia reuocata, vt communiter docent Doctores, & præcipuè Suarez *de leg. lib.* 8. *c.* 19. Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 8. *art.* 3. *& tom.* 2. *quæst.* 34. *artic.* 4. & noster Sigismund. Bononia *tract. de elect. dub.* 73. *num.* 67. Diana *p.* 3. *tract.* 2. *Resol.* 102. Portel.

verb.

verb. illegitimus, *num.* 10. & alij apud Dianam. Huc vsque Bassæus. *verb. Irregularitas* 3. *num.* 7. verſ. *Ex variis.* Sic etiam expreſsè tenet cum aliquibus ex præcitatis authoribus, Diana *Reſol.* 102. *cit.* vbi ſic ait: Sed his non obſtantibus, ex alio priuilegio Gregor. XIV. conceſſo Clericis Regularibus miniſtrantibus infirmis *in tom.* 2. *Bull. in Gregor. XIV. conſtit.* 17. apparet, poſſe Generales Ordinum, & de eius licentia Priores locales, atque Prouinciales, cum illegitimus diſpenſare ad dignitates, & officia Ordinis, abſque Capitulo Generali, vel prouincialis: Et ita hanc ſententiam tenet Sigiſmundus à Bononia *loc. cit.* Aſcan. Tamburin. *de iure Abbat. tom.* 1. *diſput* 5. *quæſt.* 14. *num.* 10. Laurent. de Peyrin. *in priuileg. Minim. tom.* 1. *conſtit* 2. *Iulij I I.* §. 29. *num.* 96. Imò Laurentius Portel *in dub. Regul. verb. Illegitim. num.* 10. putat, hoc eſſe verum, etiam in terminis prioris Bullæ GregoX I V. quam affert pro ſua opinione Rodriguez. Sic Diana. Poſſunt ergo nunc, Miniſtri Generales, Prouinciales, & Conuentuales, ſeu locales Prælati, aut eorum vicarij, (eiſdem mortuis, vel amotis) ſeorſum per ſe ipſos, abſque Capitulo, & ſine vlla Superiorum licentia (quidquid limitet Diana) diſpenſare cum illegitimis ad obtinendas dignitates, Prælationes, & alia officia Ordinis. Sic nouiſſimè tenet Pellizzar. *tom.* 2. *tract.* 9. *cap.* 3. *ſect.* 4. *quæſt.* 16. *num.* 131 vbi abſolutè ait; poſſe Generales, vel Prouinciales, vel etiam Superiores locales, etiam extra capitulum generale, aut prouinciale diſpenſare cum ſubditis, defectum natalium patientibus ab dignitates, & officia Ordinis.

QVÆSTIO LXXVI.

An ad diſpenſandum cum illegitimis, vt Prælatias, & dignitates habeant, requiratur neceſſariò cauſa?

RESpondeo, vt certum: Requiri neceſſariò cauſam rationabilem, & iuſtam, (alias contrarium facientes peccabunt mortaliter, ſi Prælati ſint Papa inferiores, vt communiter docent DD. cum Nauarr. *in Man. cap.* 25. *num.* 74. Syluest. *verb. diſpenſatio num.* 4. & 5. & aliis) Sic colligitur expreſsè, ex ſupra dicta Conſt. Gregor. XIV. vbi agendo de diſpenſatione illegitimorum ad Prælatias, poſt alia, hæc apponuntur verba: *Vt ij ad quos huiuſmodi receptio ſpectat, præter alia, &c. diligenter eorum, & mores inquirant, & ita demum eos recipiant, ſi tamen bonam indolem, & virtutis ſpecimen præ ſe ferant, aut tot eis merita ſuffragentur, vt natalium ſuppleant defectum,* &c. Et infra. *Cum illegitimis, quos alias dictus Generalis, aut Prouinciales, &c. ſuffragãtibus meritis dignos iudicauerint ad honores, gradus, & dignitates obtinendas diſpenſare, &c.* Sic in ſubſtantia Pontifex. Ex cuius verbis coſtat, hanc diſpenſationem cum illegitimis cum cauſa debere fieri. Sic Miranda *tom.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 11. & Hinojoſa *V. illegitimus, folio* 289.

QVÆSTIO LXXVII.

Quænam ſit ſufficiens cauſa ad diſpenſandum cum illegitimo quocunque?

REſpondeo, dicendum, quod ſufficiens cauſa eſt multiplex. *Prima* namque (inquit Syluester *verb. diſpenſatio, num.* 3. *quæſt.* 1.) *eſt, tempus.* cap. *Neceſſaria*, & cap. *Pro remedio* 1. *quæſt.* 7. quia defectus noſtri temporis, quibus non ſolùm merita, ſed etiam corpora ipſa defecerunt, diſtrictionis illius non patitur manere cenſuram *diſt.* 34. *Fraternitatis. Secunda* eſt, vtilitas, ſcilicet, vt alij facilius reuertantur ad bonum. 22. *quæſt.* 4. *Ipſa pietas*, & 1. q. 7. *tali. Tertia.* Qualitas perſonæ, & meriti, & ſcientiæ *dicto cap. Tali.* & cap. *Didici.* cum alius æquè dignus ſit. *Quarta* eſt neceſſitas. Vt inducto *cap. Tali. Quinta*, pietas. *Sexta*, euentus rei. *Septima*, multitudo, ſiue ſcandalum multitudinis. *diſt.* 50. cap. *Vt conſtitueretur.* Sic Sylueſter. Et ex illo Miranda 2. *tom. quæſt.* 2. *art.* 12.

QVÆSTIO LXXVIII.

An ſola electio religioſi illegitimi in Prælatum, ab habentibus poteſtatem diſpenſandi, pro diſpenſatione illegitimitatis ſufficiat?

AFfirmat, in ſimili caſu, apud Nauarrum, Silueſt. *verb. Irregularitas, num.* 14. *quæſt.* 28. *in fine.* vbi ita ait: Licèt autem conueniens, & conſuetum ſit, vt ſuper ea verbis diſpenſetur, ſub hac forma, vel ſimili: *Ego diſpenſo tecum in tali irregularitate quam contraxiſti propter talem cauſam*; vel, *ſi contraxiſti*, quando dubitatur: tamen Epiſcopus Ordinando eum, cum quo diſpenſare poteſt, ipſo facto diſpenſat, ſi hoc intendit, licèt verbis non vtatur. Et idem ſecundum Archid. eſt de Prælato mittendo ad Ordinationes. Hæc Sylueſter: ibi. Et antea *verb. Diſpenſatio, in fine.* Vnde non benè, pro oppoſito citatur à Miranda, vbi infrà. Affirmant etiam alij Moderni exiſtimantes, ſolam electionem ſufficere, vt dictus illegitimus cenſeatur diſpenſatus, non ſolum quoad forum conſcientiæ, ſed etiam quoad forum externum. Ita Lezana *in Summ. qq. Regul. v. illegitimi Regul. num.* 17.

Sed clarius, & probabilius: Reſpondeo, dicendum, quod ad hoc, vt diſpenſatio cum illegitimo facta, valeat in foro exteriori, non ſufficiat ſola electio ipſius in Prælatum, ſed neceſſum ſit, vt diſpenſatio expreſsè fiat, cum cauſa, & expreſſa cognitione cauſæ primò, & deinde ad electionem procedatur. In foro verò conſcientiæ ſola electio pro diſpenſatione valebit, eo quod Prælati facultatem diſpenſandi habentes cum ſibi ſubditis illegitimis, promouendo ipſos ad aliquod officium tacitè diſpenſare videantur, dummodo dicti Prælati electores planè nouerint illegitimi impedimentum; & habeant voluntatem, & intentionem, ipſo facto, diſpenſandi, & adſit rationabilis cauſa ad id faciendum. Sic Nauarr. *cap.* 25. *num.* 74. & ſic Sylueſt. etiam ſi attente legatur *verb. Diſpenſatio, citato.* Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 13. *art.* 16. Miranda *tom.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 14. *concluſ.* 1. & 2. Hinojoſa *verb. Illegitimus.* his verbis: Illegitimus canonicè electus à Patribus, qui eius nouerant inhabilitatem, in Prælatum, ſi ipſi electores, aliàs poterant diſpenſare, iuxta priuileg. Sixti I V. ſuper inhabilitate illius, cenſebitur eſſe diſpenſatus in conſcientia, ſi talis eorum fuit intentio. In foro autem exteriori, minimè; niſi actualiter, & expreſsè cum ipſo diſpenſetur. Sed prior Prouincialis electionem confirmans, ſciens inhabilitatem, ipſam tollit eo ipſo, quod confirmat, quia vult, & poteſt tale electionis impedimentum tollere. Sic Hinojoſa & poſtea Diana *p.* 10. *tract.* 13. *Reſol.* 39. cum aliis.

QVÆSTIO LXXIX.

An hæc illegitimitatis irregularitas, tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi?

AFfirmarunt Gratianus *in* §. *Sed ad hoc sub c.* 1. *dist.* 56. & alij apud Innocent. III. in cap. *Innotuit. de Elect.* iuxta antiquam lectionem, eo quod aliqui Canones non prohibeant omnes illegitimos ad Ordines promoueri, sed solum illos, quibus merita non suffragantur. Qui Canones habentur præcipuè *dist.* 66. *à cap.* 3. *vsque ad* 9. *& cap.* 12. *&* 13.

Sed, vt certum iam. Respondeo: Non tolli dictam irregularitatem per morum probitatem, aut scientiam, &c. *Primò.* Quia *cap.* 1. *de Filiis Presbyt.* solùm excipit profitentes in Religione, vt vidimus *sup. q.* 63. *Deinde*, quia oppositum, est contra expressam decisionem in cap. *litteras, eod. tit.* & cap. *Innotuit de electione.* in quibus, non obstante scientia, & morum probitate, adhibetur dispensatio ad Ordines, & dignitates obtinendas.

Secundò. Quia iura hanc irregularitatem specialiter imposuerunt, non præcisè ob prauos mores, vel ignorantiam, vel incontinentiam illegitimorum, sed præcipuè propter vitiosam originem, quæ moraliter reputatur vilis quædam conditio, & infamia; hæc autem non purgatur per pœnitentiam, vel quamcunque bonam vitam, vt tradunt Glossa in cap. *De his. de Accusat.* Tiraquell. *de Moderand. pœn. c.* 28. & alij: ergo. Nec citati pro parte contraria Canones, contrarium intendunt. Nam intelligendi sunt, quod, intercedente dispensatione, digni sint Ordinibus, & Prælationibus ij, quibus merita suffragantur. Sic Suar. *disp.* 40 *sect.* 5. *in fine.* Filliuc. *c.* 5. *q. vlt.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 9. *in fine.*

QVÆSTIO LXXX.

An Commissarius Cruciatæ possit legitimare prolem, in foro conscientientiæ, quoad Ordines, & beneficia?

REspondeo, vt certum: Posse, non cum quocunque illegitimo, sed cum habito ex solo matrimonio irrito, propter impedimentum affinitatis fornicariæ, & concurrentibus aliquibus conditionibus. Sic Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 6. *num.* 23. per hæc verba, Commissarius Bullæ Cruciatæ potest dispensare pro solo conscientiæ foro in affinitate consurgenti ex copula fornicaria, in primo, vel secundo gradu, atque prolem susceptam, vel suscipiendam legitimam decernere concurrentibus quatuor conditionibus. *Prima* est, vt matrimonium cum illo impedimento sit iam contractum, seruatáque sit forma Trident. *sess.* 24 *de Matrim cap.* 1. *Secunda* est, vt impedimentum sit occultum. *Tertia* est, vt adfuerit bona fides, saltem ex parte alterius contrahentis, qui tempore contractus matrimonij id impedimentum ignorabat. *Vltima* est vt coniux, qui ignorauit impedimentum, certior fiat de prioris consensus nullitate, quamuis ei non declaretur causa nullitatis, vt euitentur scandala. Sic Sanchez ibi: *& num.* 25. Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. capit.* 13. *num.* 5. *in fine.* Rodriguez *in Addit. ad Bull.* §. 13. *num.* 16. Palao *hic disp.* 6 *punct.* 9. *num.* 5. Dian. 1. *p. tract.* 11. *Resol.* 117. *&* 119.

QVÆSTIO LXXXI.

An Rex, aut alius Princeps secularis, sicut potest legitimare suos subditos, quoad honores, & officia secularia; ita possit, quoad Ecclesiastica, vel ad Beneficia, vel ad Ordines?

REspondeo, vt certum: Non ita posse. Quia Rex, cum solùm habeat potestatem temporalem in suos subditos, solùm potest tollere omnes effectus, quos lex ciuilis, vel temporalis potestas, potuit introducere; & ideò optimè potest legitimare suos subditos, quoad temporalia, & sæcularia officia: non verò poterit legitimare illos, quoad munera Ecclesiastica, eo quod non potuerit inducere irregularitatem, & consequenter nec illam auferre. Sic omnes. Legantur Couarr. 2. *p. cap.* 8. §. 8. *à num.* 18. Suar. *disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 8. Bonacin. *quæst.* 2. *de Irregularit. punct.* 3. *num.* 14. Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *in fine.*

QVÆSTIO LXXXII.

An illegitimus peccet mort. recipiendo Ordines, absque dispensatione prauia?

REspondeo, vt certum: Peccare mort. non solum recipiendo, sed etiam exercendo Ordines susceptos, absque dispensatione. Quia in re graui, facit contra prohibitionem Ecclesiæ. Sic omnes. Legantur Bonac. *loc. cit. n.* 14. Auil. *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 11. & Nauar. *cap.* 25. *num.* 69.

QVÆSTIO LXXXIII.

An illegitimus, non solùm peccet, sed etiam incurrat irregularitatem, suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in sic susceptis?

AFfirmat, apud Bonacinam, Maiolus *libro* 1. *cap.* 2. *num.* 8. & apud Auilam, Nauarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 69. *cit.* existimantes incurrere nouam irregularitatem exercendo Ordines susceptos sine dispensatione.

Sed probabilius longè Respondeo: Non incurrere nouam irregularitatem. Sic tenent expresse Nauarr. *cap.* 27. *num.* 194. (non 96. vt offendi apud Bonac.) his verbis: Tertiò, quod licèt irregularis, qui celebrat antequam obtineat dispensationem peccet mortaliter, argum. c. *fin. de temp. Ordin.* & c. *Inquisitionis, de accusat.* non tamen incurrit nouam irregularitatem. *Tum*, quia Innocent. in cap. *si celebrat, num.* 3. *de Cleric. excomm.* receptus, id dicit primò de irregulari ob defectum corporalem, aut illegitimitatis, &c. Tum, quia ratio eius, scilicet, quod id iure non cauetur, & quod Sedes Apostolica, quando dispensat cum præfatis irregularibus, qui celebrarunt, solum dispensat super irregularitata, quam ante celebrationem incurrunt, militat in aliis. *Tum*, quia firma ratio dictorum Innoc. quam nec ille, nec alius aduertit, est quod, vt supra diximus, irregularitas, non est vera suspensio, nec censura Ecclesiastica: & ita celebrans illa irretitus, nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur, nisi cum exprimitur. Sic Nauarrus ibi. Nec in noua impressione oppositum docet, loco pro opposita parte citato, vt aduertit Auila, qui hanc nostram tenet sententiam, *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 11. *concl.* 2.

concl. 2. Couarru. Villadieg. & Armilla penes ipsum, Bonacin. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 3. *num.* 12. & Sayrus penes ipsum, & communis.

QVÆSTIO LXXXIV.

An Religiosus petens dispensationem ad Dignitates, & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempè, an sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosos?

AFfirmant Miranda *tom.* 2. *quæst.* 2. *art.* 13. Portel *de dub. Regul. verbo, Illegitimus, num.* 11. Peyrin. *de Relig. Prælat. quæst.* 2. *cap.* 5. *num.* 145. & Lezana *in Summ, qq. Regul. tom.* 3. *v. Illegitimi Regul. num.* 17. Et innuit Auil *de censur. p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *concl.* 2. *notab.* 1. Ratio eorum est: Quia tanto difficilius concedi debet dispensatio super illegitimitate; quandò turpius dispensandus fuit genitus; & modus illegitimitatis est fœdior: ergo. Et licèt hæc sententia sit probabilior iuxta dicta, *q.* 62.

Sed probabiliter. Respondent alij. Non debere necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis. Quia Prælatus regularis semper intendit dispensare cum Religioso illegitimo quocunque modo illegitimus sit: aliàs iam de qualitate interrogaret. Sic Rodriguez *tom* 1. *quæst.* 13. *art.* 6. & Pellizzarius *in Man. Regul. tom.* 2. *tract.* 9 *cap* 8. *sect* 3. *num.* 101. vt refert Diana *p.* 16. *tract.* 13. *Resol.* 39. *versu. Notandum est.* Vbi vers. sequenti, inquirit, An dispensatus ad Dignitatem inferiorem, censeatur etiam dispensatus ad Dignitatem superiorem? & respondet cum Peyrin. *tom.* 1. *Priuileg. constit.* 2. *Iulij* 11. *num.* 99. quod non. Quia permissio minoris, non est permissio maioris. Vnde dispensatus ad Prioratum, non censetur dispensatus ad Prouincialatum; nec dispensatus ad Prouincialatum, est dispensatus ad Generalatum. Bene tamen è contra dispensatus ad maiorem dignitatem; v. g. Prouincialatum censetur dispensatus ad minorem contentam sub maiori, nempè ad Prioratum. Sic illi, quos sequitur etiam Pellizzarius *loc. cit. cap.* 2. *sect.* 3. *num.* 143. Qui addunt, quod dispensatus ad *Prioratum, Prouincialatum, & omnes alias dignitates, quæ in Religione habentur*; non ideò censeatur dispensatus ad Generalatum, quia clausula illa generalis posita post specialia expressa, non includit maiora, sed solum consimilia.

DISPVTATIO IV.

De Irregularitate proueniente ex defectu ætatis.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus ætatis ad Ordines requisitæ, inducat irregularitatem?

RESPONDEO, vt certum: Inducere quamdiù defectus durat. Quia defectus ætatis requisitæ, secundùm Canones ad Ordines, est impedimentum Canonicum impediens Ordinis susceptionem, & vsum, vt colligitur ex *Clemen. vltim. de ætat. & qualit.* & cap. *Vel non est compos. de tempor. Ordin.* ex aliis decretis *dist.* 77. Sic omnes Theologi *in* 4 *dub.* 25. Canonistæ *in cit. cap.* Legantur Couarru. *in Clemen. si furiosus,* §. 1. *num.* 4. Maiol. *lib.* 1. *de Irregul. cap.* 30. Suar. *disp.* 51. *sect.* 2. *num.* 5. Filliuç. *tract.* 19. *cap.* 6. *q* 6. *num.* 174. Bonac. *q.* 1. *de Irregul. punct.* 4. *num.* 1. & alij. Qui & notant huiusmodi irregularitatem tolli per legitimæ ætatis aduentum.

QVÆSTIO II.

An Ordinatus ante legitimam ætatem, incurrat irregularitatem, si nondum ætate legitima adepta, maiores exerceat Ordines?

REspondeo, vt certum iam incurrere nouam irregularitatem. Quia per huiusmodi exercitium ordinis Sacri, violat suspensionem latam à Pio II. *in Constit. cum ex Sacrorum*, 15. *Kal. Decemb. anno* 1401. vt vidimus 2. *p. tract.* 6. *de Ord. disp.* 6. *quæst.* 9. ergo incurrit nouam irregularitatem. Sic iam, attento iure nouo Pij II. tenent omnes. Legantur. Suar. Couarru. Filliuc. & Bonac. *loco citato.*

QVÆSTIO III.

An qui mala fide, ante ætatem legitimam, Sacerdotium suscepit, & cum Episcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem?

AFfirmant Nauarr. *lib.* 5. *consil.* 8. *de Cleric. excomm. ministr.* aliàs *cons.* 5. *de Cleric. non Ordinand.* Sorbus, Couarru. Barbosa, Bonacin. Daz, Vasquez, quos pro hac parte retulimus *par.* 2. *tract.* 6. *disp.* 6. *quæst.* 17.

Sed probabilius iterum. Respondeo: Non incurrere irregularitatem. quia quamuis verum sit quod Sacerdotes, qui suspensi Missam celebrant, irregularitatem incurrant; tamen ille, qui Presbyter fit, & consecrat cum Episcopo Ordinante, non est adhuc completè Sacerdos cum non sit ei tunc concessa potestas absoluendi à peccatis, & sic tunc non incurrit irregularitatem: quia hæc tantum incurritur ob celebrationem post Ordinationem completam. Sic Henriquez *lib.* 13. *cap.* 19. *num.* 1. *litt. F.* Suarez *de censur. disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 70. Sayrus, Vgolin. Quaranta, Auila, Naldus, Homobonus, Philibertus, Hurtad. Mercer. Ægid. Diana, & alij, quos citauimus 2. *p. vbi sup. quæst.* 17. Et idem diximus, quæst. sequenti, de Subdicano, & Diacono cantantibus Epistolam, & Euangelium in eadem Missa. Legantur etiam dicta à nobis *par.* 4. *tract.* 4. *de suspens.* §. 1. *quæst.* 3. *per totam.*

QVÆSTIO IV.

An qui bona fide Sacerdotium, ante legitimam ætatem suscepit, & adueniente fide mala, ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem?

AFfirmat Philibert. *tract.* 1. *de Ordine part.* 5. *cap.* 3. *num.* 11. Quia tunc (inquit) mala fides interueniret.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere irregularitatem (licèt mortaliter celebrando peccet.) Quia cum à principio in Sacerdotij susceptione non incurrerit suspensionem, non est vnde postea celebrando irregularitatem incurrat. Sic Nauar. Diana, Machado

Machado, Peyrinus, Miranda, & alij, quos citauimus 2.*p.tract.6. disp.6. quæst.* 13. Legantur etiam dicta à nobis *p.4.tract. 4. de suspensione*, §.1.*q*.3.*per totam*. vbi de quæstionibus aliis, quæ hic desiderari possunt, latè egimus.

QVÆSTIO V.

An ætas nimia faciat quem irregularem?

RESpondeo, dicendum, quod minimè; Loquendo per se. Quia potius senilis ætas, est aptior ad Ordines Sacros; cum maturior sit, & ad prudentiam, castitatem, & religionem conformior. Sic colligitur ex cap. *vltim.* 84. *dist.* & cap. *Quicunque, dist.*77. Notanter dixi, *per se loquendo*. Quia per accidens, ratione morbi adiuncti, vel debilitatis, vel organi impediti, potest irregularis censeri. Sic Suarez *disp.* 51. *sect.*2.*num.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæst.*6 *num.* 176. Pellizzarius *tom.* 2.*tract.*7.*cap.* 5. *sect.*2.*q*.28.*n*.81. & Peyrinus apud ipsum.

DISPVTATIO V.

De Irregularitate proueniente ex defectu libertatis, seu seruitutis.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus, seu carentia libertatis, irregularitatem inducat?

RESPONDEO, vt certum: Inducere, quandiu in seruo talis libertatis defectus durat. Quia sic constat ex multis decretis Pontificum, 54. *dist.à principio.* & toto tit. *de Seruis non Ordin.* & habetur *in Authent. si seruus, C.de Episcop. & Cleric.* Et ratio est. Quia per Ordinationem mancipatur quis Ecclesiasticis ministeriis: sed seruus non potest hoc modo seipsum mancipare; cum seruus non sit suus, nec dominus suorum operum: ergo seruus, quandiu in hoc statu seruitutis permanet, non potest Ordinari. Sic omnes. Legantur D. Thom. *in* 4. *d.* 25. *quæst.* 2. *articul.* 2. *quæstiunc.c.*1. Nauarr. *cap.* 27.*num.* 203. *vers. Decimosexto dico.* Suarez *disp.*51. *sect.* 5. *num.*1. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 7. *quæst.*5. Bonacin. *quæst.*2. *punct.* 4. *num.* 2.& alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An seruus quocunque modo à seruitute liber, desinat esse irregularis, & possit, si aliud non obstet canonicum impedimentum, licitè Ordinari?

RESpondeo, vt certum: Desinere esse irregularem, posséque consequenter ordinari, absque vlla dispensatione, si aliud non obstet impedimentum. Quia ablatum fuit fundamentum huius irregularitatis, nempe, seruitus: ergo & ipsa irregularitas: ergo seruus, cum talis iam non existat, licitè poterit Ordinari. Patet, quia ex sola præcedenti seruitute non relinquitur macula, seu indecentia moralis, quæ à lege considerata sit, ad irregularitatem inferendam. Sic Suarez *loc.cit.num.* 3. Cornejo *in* 3. *p.tract. de Irregul. disp.* 14.*dub.*1.& 4. Bonac. *loc. cit.num.*2. *vers. Primò.* Legantur Henriq. *lib.* 11. *cap.*10.*num.*5. & *lib.*24 *cap.*8. *num.*7. & alij penes ipsum de hac materia tractantes.

QVÆSTIO III.

An si seruus, sciente, & non contradicente domino, ordinetur in Clericum, maneat liber, & non irregularis consequenter?

RESpondeo, vt certum: Eo ipso manere liberum, & non irregularem consequenter. Quia sic habetur expressè in cap. *si seruus, dist.*54. his verbis: *Si seruus, sciente, & non contradicente domino, in Clero fuerit ordinatus, ex hoc ipso, quod constitutus est, liber, & ingenuus erit.* Sic textus. Et sic omnes. Legantur Henriquez *lib.*14. *cap.* 8.*num.*7. Suarez *disp.*51.*sect.*3. *num.*5. Filliuc. *tract.*19.*c.* 7. *quæst.* 5. *num.*149. Palaus *disp.*6.*de Censur. punct.*13. *num.* 2. Philibert. *de Ord. tract.*1.*part.*10.*cap.* 3. *num.* 4. & alij. Addentes, quod in tali casu, minimè teneatur seruus, amplius suo domino seruire ex iustitia, quia supponitur absolutè manumissus, iuxta cap. *Nulli, & cap. Quicunque*, 54.*dist.*

QVÆSTIO IV.

An si seruus, ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initietur Ordinibus, maneat etiam eo ipso liber, & non irregularis?

RESpondeo: Quod non; sed potius seruus, sicut antea maneat. Sic habetur expressè in cap. *De seruorum. De seruis non ordinand.* ibi: *Et si quilibet seruus fugiens dominum suum, qualibet calliditate, vel fraude, ad gradus perueniret Ecclesiasticos, decretum est, vt deponatur, & eius dominus eum recipiat.* Sic textus ex Concil. Toletano. Sic etiam in capite, *Frequens, dist.* 54. in quo Gelasius Papa absolutè decernit, quod seruus Clericus factus seruituti obnoxius maneat. Legantur Glossa. ibi, Auila *part.* 7.*disp.*3.*dub.vltimo, concl.*3. Nauarr. *cap.*27. *n.*203.*vers. Decimosexto* Henriq. *lib.*14.*cap.* 8.*n.* 7. Palao *disp.*6.*punct.*13.*n.*3. Suar. *disp.*51 *sect.*3.*n.* 10. Filliuc. *loc.cit.n.*195.

QVÆSTIO V.

An seruus saltem, maneat à seruitute liber, etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initietur Ordinibus?

RESpondeo: Seruum tunc habere ius, vt dato pretio, vel simili seruo, fiat liber. Interim verò, etiamsi factus sit Sacerdos, debet seruire in his ministeriis, quæ talem statum non dedecent. Sic Henriquez *lib.*14. *cap.* 8. *num.* 7. hisce verbis: Seruus ex corporis conditione est aliquo modo irregularis; si domino ignorante, aut contradicente, initietur, peccat Ordinans, & Ordinatus: & initiatus minoribus manet seruus in omnibus, vt prius: si Sacris, habet ius, vt dato simili seruo, aut pretio, se redimat: aliàs seruire debet etiam Sacerdos in obsequiis statui non indecentibus, & dum manet seruus, non vacabit ministerio Ordinis Sacri, etiam cum licentia domini, cum sit irregularis. Sic Henriquez. Nauarrus etiam *cap* 27. *num.*103.*cit.* Suar. Filliuc. Palao, *loc.cit.* Bonacin. *quæst.* 2. *de Irregul. punct.*4.

punct. 4.*num.* 2. vers. *si vero*. Auila *loc. cit. concl.* 3. Philibert. *tract. de Ord. par.* 10.*c.* 3. *n.* 2. & omnes. Quia id colligitur apertè ex textibus *in cap. frequens*, *& cap. Ex antiq. dist.* 54.

QVÆSTIO VI.

An si Episcopus sciens, Ordinet seruum alienum Sacris, sine licentia domini; tunc seruus fiat liber?

RESpondeo, dicendum, quod tunc verè maneat seruus liber: sed Episcopus peccat mortaliter, & tenetur satisfacere domino in duplum: hoc est, duplicem seruum loco serui Ordinati reddendo, vel duplicatum pretium illius, quod æstimatur. (Quam obligationem adesse ante sententiam existimat Suarez; Bonacina verò, Palaus, & alij contra.) Sic omnes. Quia sic habetur in cap. *Si seruus absente domino, dist.* 54. cap. *Per venerabilem. Qui filij sint legitimi*. Legantur Suar. Nauarr. Henriq. Auil. Filliuc. Bonac. Palao, & Philibert. *locis cit.* Cornejo *de Irregul. disp.* 14. *dub.* 1. Hurtad. *diff.* 17. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *part.* 5. *cap.* 8. *num.* 1. & alij. Qui notant, quod casu, quo Episcopus non habeat pretium, quo ita seruum redimat, seruus tunc non liberatur à seruitute, nec dominus tenetur illum dimittere, vt deciditur in cap. *si seruus, cit.* vbi Glossa, Abbas, & alij Canonistæ. Legatur Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *numero* 46.

QVÆSTIO VII.

An obligatio ad ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius administrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem?

RESpondeo, vt certum: Inducere. Quia sic habetur in cap. *Vnico, de obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non*. Vbi ex Concil. Carthagin. I. decernitur, quod Procuratores, Actores, Executores, Tutores pupillorum, seu Curatores, non debeant Ordinari, dum illa officia exercent: bene tamen, post sua officia deposita, & redditam rationem sui officij, dummodò aliàs digni inueniantur. Et etiam id ipsum statuitur in *cap.* 1. 2. *&* 3. *dist.* 51. *& c.* 3. *dist.* 54. Sic omnes Doctores. Legantur Suarez *disp.* 51. *sect.* 3 *à num.* 15. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 7. *quæst.* 6. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 4. *à num.* 2. Palaus *disp.* 6. *punct.* 13. *à num.* 6. Cornejo *disp.* 14. *de Irregul. dub.* 2. Hurtad. *de Irregul. diff.* 18.

QVÆSTIO VIII.

An etiam, hac irregularitate obstringantur Iudices, Aduocati, Tabelliones, Depositarij publici, Thesaurarij, & huiusmodi?

RESpondeo, vt certum: Hos omnes obstringi hac irregularitate, donec rationem reddant suorum officiorum, vel munerum. Quia quamuis in præallegato cap. *Vnico, de obligatis ad ratiocinia, &c.* solùm fiat mentio de Procuratoribus, Actoribus, Executoribus, Curatoribus pupillorum; & Tutoribus; tamen generaliter debet intelligi de quibuscumque obligatis ad reddendam rationem alicuius administrationis publicæ forensis, & temporalium, ac sæcularium rerum; quæ eodem modo implicant hominem negotiis sæcularibus, quæ est fundamentum huius irregularitatis. Sic Suarez *disp.* 51. *sect.* 3. *num.* 15. *& seq.* Sayrus *lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 8. Filliuc. *loc. cit. num.* 198. Bonac. *quæst.* 2. *de Irregularit. punct.* 4. *num.* 3. Cornejo *disput.* 14. *dub.* 2. & communis.

QVÆSTIO IX.

An etiam, afficiantur hac irregularitate; qui administrant bona temporalia Ecclesiarum?

RESpondeo: Quod non. Quia hæc administratio non censetur sæcularis, sed spiritualis quodammodo, & Ecclesiastica iuxta *cap.* 1. *Ne Clerici, vel Monachi*. aut saltem non aliena ab statu Clericali. Sic Panormit. Syluest. & Maiol. quos citat, & sequitur Suar. *loc. cit. n.* 17. Bonac. *punct.* 4. *n.* 3. Hurtad. *de Irregul. diff.* 18. Layman *loc. cit. cap.* 8. *num.* 3. Palao *disp.* 6. *punct.* 13. *in fine*. Cornejo *loc. cit. vers. Infero secundò*.

QVÆSTIO X.

An saltem, ligentur huiusmodi irregularitate, qui administrationem gerunt personarum miserabilium, aut pauperum viduarum, pupillorum, aut causarum piarum?

RESpondeo, vt certum: Quod, neque isti ligentur hac pœna, & ideò possint licitè Ordinari, etiam administratione durante. Quia hæc administratio non est merè sæcularis, nec aliena ab statu Clericali; & ideò simul cum administratione Ecclesiarum, coniungitur in *cap.* 1. 21. *quæst.* 3 *& in c. Peruenit. dist.* 86. *& cap.* 1. *dist.* 88. Sic omnes DD. præcipuè Suar. Bonac. Hurtad. Layman, Cornejo & Palao, *loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An sint irregulares, qui obligati sunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu; vt ex mutuo, conducto, deposito, promissione, aut quouis alio, nullam administrationem continente?

RESpondeo. Etiam vt certum: Non esse irregulares, sed posse ad Ordines promoueri (nisi aliàs ante promotionem vel in ipsa promotione, mota sit lis de dolo, aut perfidia; quia tunc non debent promoueri ad Ordines, ante finitam litem.) Ratio est. Quia in iure solùm indicitur irregularitas iis, qui solùm ad ratiocinia occasione alicuius administrationis, obligati sunt: ergo cum hæc lex sit pœnalis, non debet ad alios casus extendi. Sic Suar. Sayr. Filliuc. Hurtad. Bonac. Palao citati, & alij.

QVÆSTIO XII.

An Regij Consiliarij deputati ad causas ciuiles iudicandas, possint, non deposito tali munere, ad Ordines promoueri, & promoti, idem munus exercere?

NEgauit Maiol. *lib.* 2. *c.* 3. *& c.* 5. *n.* 15.

Sed Respondeo, vt certum; Posse. Quia (inquit Suarez) vsu receptum est, siue ex concessione Pontificum, siue quia consuetudo ita interpretata est ipsa iura; vt Clerici, absque nota irregularitatis, vel alterius impedimenti Canonici, possint esse Consiliarij Regum in huiusmodi iudiciis, seu Tribunalibus, in quibus de conuenienti Regni gubernatione,

ne, & prouidentia, vel ad summum de ciuilibus causis agitur. Aut enim hoc ministerium non est iudicatum adeò repugnans officio Clericali, præsertim, quando Clericus curam animarum, aut aliam specialem obligationem ratione beneficij, non habet; vel certè, propter commune bonum regni, aliquid de rigore iuris, in hac parte, remissum est. Sic ille, *disp.* 51. *sect.* 3. *num.* 16. & penes illum, Panormit. Ita Andr. Bern. Diaz, Salzedo, & Gregor. Lopez. Sic item Hurtad. *de Irregularit. disp.* 2. *diff.* 18. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 8. *num.* 4. Palao *disp.* 6. *punct.* 13. Bonac. *quæst.* 2. *punct.* 4. *num.* 3. Cornejo *disp.* 14. *dub.* 2. *vers. Infero secundò.* Bauny *de Censur. tract.* 11. *q.* 41. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An qui irregulares sunt, ob supradictas administrationes, possint ad Ordines ascendere, casu, quo administrationes deponant, etiamsi rationem illarum non reddiderint?

Affirmant Glossa *in cap. Vnico, de obligatis ad ratiocin.* & ibi Panormitan. & Toletus *lib.* 1. *cap.* 60. *num.* 4. his verbis: *Quarto* si ratiocinia sunt ex administratione, erga personam priuatam, deposita administratione, & onere, etiam ante redditam rationem Ordinari potest; nisi lis ei, ante promotionem, vel in ipsa promotione, moueatur super administrationem, & nisi manifestum sit, ipsum de dolo teneri. Hæc Toletus.

Sed probabilius multò Respondeo: Non posse prædictos ordinari, antequam administrationes deponant, & illarum rationes reddant. Quia vtrumque requirit textus *in d. cap. Vnico, cit.* vt constat ex habitis *supr. quæst.* 7. Sic Sayrus *lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 8. Suarez *disp.* 51. *num.* 20. Hurtad. *disp.* 2. *diff.* 18. *vers. Excipiunt Toletus.* Layman. *tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 8. *num.* 3. *in fine,* Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 13. *num.* 8. qui & citat Bonacinam *disp.* 7. *quæst.* 2. *punct.* 4. *num.* 4. Sed non bene. Diana 4. *p. tract.* 2. *Resol.* 98. Cornejo *disput.* 14. *dub.* 2. Luysius *dub. vltim. de Censur.* & communis.

QVÆSTIO XIV.

An ex debito pecuniario, quod post desertionem officij, & rationem redditam resultat, oriatur irregularitas?

Affirmant nonnulli apud Suarium, *vbi infra.* Quia non potest dici, ratio omnino, & sufficienter reddita, quamdiu debitum pecuniarium, inde resultans, solutum non est: ergo tale debitum verè irregularitatem inducet.

Sed probabilius Respondeo: Per se loquendo, nullo modo oriri irregularitatem ex debito pecuniario, quod ex ratiociniis iam redditis, interdum resultat. Quia, nullo iure, id cautum est: nam iuxta communem sensum, & loquendi modum, verè dicuntur ratiocinia reddita, & finita, etiamsi resultans debitum non sit solutum: ius autem canonicum solum hoc requirit: ergo. Sic Suarez *disp.* 51. *sect. vltim. num.* 23. Bonac. *quæst.* 2. *punct.* 4. *num.* 4. *aliàs* 5. Filliuc. *tract.* 19 *cap.* 7. *quæstione* 7. *in fine,* Palaus *loc. cit. numero* 10. Layman, Cornejo, Diana *loc. cit.* Qui omnes id intelligunt, dummodo ex tali debito, non resultent ad eius recuperationem lites: quia tunc adesset irregularitas ex defectu obligationis ad reddenda ratiocinia.

QVÆSTIO XV.

An in casibus, in quibus, ob ratiocinia reddenda, aliqui sunt irregulares, possint ad Ordines promoueri, casu, quo exhibeant fideiussorem, qui causam ratiocinij in se assumat, & promittat debita soluere?

Respondeo, vt certum: Posse tunc ad Ordines promoueri. Quia tunc verè cessat doli præsumptio. Sic Suarez *num.* 23. *cit.* his verbis: illud tamen certum videtur, si talis persona sufficientem securitatem talis debiti reddat, vel datis pignoribus, vel fideiussoribus, omnino esse immunem ab hac irregularitate. Quod expressè docet Maiolus *sup. à n.* 14. cum Abbate & aliis. Sic Suarez, necnon Cornejo, Palao, & Diana *locis sup. allegatis.*

QVÆSTIO XVI.

An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate contracta ob ratiocinia reddenda; si bonorum cessionem faciat, reseruata sibi congrua sustentatione?

Respondeo: Etiam manere à dicta irregularitate liberum in hoc casu. Quia per talem bonorum cessionem, ablatum est, & impedimentum paupertatis (de quo infra) & obligationis ad ratiocinia reddenda: ergo. Sic Maiol. *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. quem citat, & sequitur Suarez *disp.* 51. *sect.* 3. (non 9. vt leges apud Bonac.) *in fine*, Panormitan. Archidiac. & Sayrus, quos affert, & sequitur Palao *disput.* 6. *punct.* 3. *num.* 10. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 4. *num.* 4. & communis.

DISPVTATIO VI.

De Irregularitate orta ex defectu ex Sacramento, id est, ex Bigamia.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid sit Bigamia?

Respondeo dicendum, quod Bigamia nil aliud sit, quàm *Nuptiarum, seu Matrimonij multiplicatio.* Vnde bigamus dicitur, qui binas contraxit nuptias, sic Monogamus, qui vnã dumtaxat. Quod clarè colligitur ex ipsius nominis ethymologia. Componitur enim, à *bis*, & *gamo*, Græcè; hoc est, bis matrimonio iunctus, seu copulatus. A fortiori autem appellabitur bigamus, qui non solum bis, sed etiam ter, aut quater nuptias contraxit. Sic omnes. Legantur de hac materia S. Thom. *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 5. *art.* 1. *&* 2. 2. *quæst.* 66. & ibi Scholastici, & Theologi. Canonistæ in Decretal & Sexto, *tit. de Bigamis.* Nauar. *cap.* 27. *n.* 195. Maiol. *lib.* 1 *cap.* 33. Henriquez *lib.* 12. *de Matrimon. cap.* 6. §. 9. *&* *lib.* 14. *cap.* 4. Suarez *de Censur. disp.* 49. *sect.* 9. *&* *sequent* Vgolin. *cap.* 56. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 3. Auila *de Censur. part* 7. *disp.* 8. Couarru. *in Clement. Si furiosus, part.* 1. §. 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 4. Viuald. *de Irregularit.* vbi de prima specie, nempe, *de Bigamia, pag. mihi* 185. Bonac. *quæst.* 2. *de Irregularit. punct.*

punct. 5. Palaus *de censur. disp.* 6. *punct.* 8. latè, & optime Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. à disp.* 83. Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 6. Hurtadus *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 13. Ioseph. Gibalin. *de Irregul. cap.* 3. *quaest.* 4. *num.* 1. Machado *tom.* 1. *lib.* 2. *p.* 3. *tract.* 17. *docum.* 3.

QVÆSTIO II.

An triplex sit species Bigamiæ; nempe, veræ, interpretatiuæ, & similitudinariæ?

NEgare videtur Glossa *cap.* 2. *de Bigamis, verb. De Bigamis*, dum duas solùm species Bigamiæ, veræ, nempè, & interpretatiuæ, assignat. Negat deinde Cornejo *tract.* 5. *de Irregul. disp.* 10. *in princip.* vbi cum Sayro duas tantum species Bigamiæ fatetur: Vnam, videlicet, secundum rei veritatem; alteram, secundum iuris fictionem.

Sed cum communi sententia: Respondeo: Dicendum, quod triplex sit species Bigamiæ. *Prima* est, Bigamiæ veræ, quæ datur, quoties quis duplex legitimum matrimonium init, vtrumque consummans. *Secunda* est, Bigamiæ interpretatiuæ, quæ contrahitur ab eo de quo præsumitur duas vxores habuisse, estò in re illas non habuerit. *Tertia* est, Bigamiæ similitudinariæ, quæ contrahitur ab illo, qui cum sit in Sacris constitutus, aut in Religione professus, matrimonium init, & consummat, etiam cum vnica & virgine (de quibus omnibus speciebus, latè, more solito agemus.) Sic tenet communis ferè omnium sententia, vt ait Sanch. *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 83. *num.* 2. Legantur ipse, necnon & Suarez; Nauarr. Henriquez, Auila, & alij Doctores nuper citati.

QVÆSTIO III.

An omnis Bigamia inducat irregularitatem?

REspondeo: Tanquam certum: quod sic. Quia ita habetur in toto tit. *De Bigamis non Ordinand.* & *dist.* 26. & *dist.* 34. *à cap. si quis, de laicis.* & *dist.* 77. *cap. Quicunque;* & 28. *q. vltim.* & tenent omnes DD. qui & id probant ex Trident. *sess.* 23. *c.* 17. *de Reformat.* & præbent rationē, quare hæc irregularitas introducta sit ob defectum ex Sacramento, nempè, quia, qui cum duabus contraxit, non potest aptè significare vnionem Christi cum Ecclesia vnica eius sponsa. Legantur authores citati. Præcipuè Gibalin. *loc. cit. Proposit.* 2. *n.* 5. & Pellizz. *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *à num.* 82.

QVÆSTIO IV.

An huiusmodi irregularitas inducta sit iure diuino?

AFfirmant aliqui Canonistæ apud Innocent. in cap. *Nisi cum pridem*, §. *Persona, de Renunciation.* & tenent expressè Marian. Socin. in capite *ad audientiam, de homicid.* (vt refert Henriquez vbi infrà) Franc. Turrian. *c.* 1. *lib.* 1. *aduersus Mardeburgens.* & Petr. Sot. *lect.* 18. *de Matrim.* Qui id colligunt ex verbis Pauli 1. *ad Timoth.* 3. & *ad Titum* 1. volentis Episcopum, & Diaconum esse vnius vxoris virum: at sic est, quod omnia, quæ in Epistolis Apostolorum reperimus, sunt tradita à Domino, mediis Apostolis: ergo.

Sed vt certum Respondeo: Non esse inductam nisi de iure Ecclesiastico. Quia certum est, Apostolum *loc. citat.* solum tulisse legem positiuam humanam, vt testatur communis, tam Theologorum, quam Canonistarum consensus. Nec est verum, sed omninò falsum, omnia quæ perceperunt Apostoli esse iuris diuini. Nam cum ipsi constituti etiam essent ab Spiritu Sancto, Episcopi ad regendam Ecclesiam Dei, plurimas leges, authoritate sibi, tum Episcopali ordinaria, tum Apostolica sanciuerunt; quæ iuris diuini non sunt, neque à Christo Domino positæ, cuiusmodi autem esse istam legem de Bigamis à Sacris ministeriis remouendis, existimauit semper Ecclesia. Sic D. Thom. *in* 4. *dist.* 29. *art.* 1. & *in addit. quaest.* 66. *art.* 5. *ad* 2. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. *in textu*, & *in marg. litt. N.* Gibalinus *de Irregularit. cap.* 3. *quaest.* 4. *num.* 6. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 20. Suarez *disp.* 49. *sect.* 5. Bonacin. *de Irregular. disp.* 7. *quaest.* 2. *punct.* 5. *num.* 14. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 4. *quaest.* 10. *num.* 122. Auila *p.* 7. *disp.* 8. *dubit.* 7. & communis.

QVÆSTIO V.

An ad Bigamiam, & irregularitatem ex illa prouenientem, contrahendam; requiratur, quod vtrumque matrimonium sit consummatum?

NEgat Magister *in* 4. *dist.* 27. docens, per secundum matrimonium ratum nondum consummatum, contrahi Bigamiam, & consequenter irregularitatem.

Sed vt certissimum quid. Respondeo: Affirmatiuè. Quia sic decernitur in cap. *Debitum, de Bigamis.* Et ratio est (inquit ibi, Innocent. III) Quia si alterum matrimonium ex duobus consummatum non est, non reperitur ibi defectus significationis Sacramenti. Nam Sacramentum matrimonij non consummati, solum significat vnionem verbi cum Ecclesia per charitatem, & gratiam: consummati verò, significat vnionem verbi cum Ecclesia per Incarnationem: & ideò qui contraxit secundum matrimonium, quousque illud consummet & carnem suam in plures diuidat per copulam cum duabus, non deficit ab hac perfecta significatione. Sic communiter omnes: præcipuè D. Thom. *in* 4. *d.* 27. *quaest.* 3. *art.* 1. *quaest.* 1. *ad* 3. Palud. Villadieg. Syluest. Armill. Tabien. P. Sot. Couarruu. Palar. Toledo, Humada, Viualdus, & Petrus Ledesma, quos omnes refert, & sequitur Sanch. *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 83. *num.* 4. & 5. Pellizzar. *loc. cit. quaest.* 30. Gibalin. *de Irregul. cap.* 3. *quaest.* 4. *num.* 4. Qui contra Rosellam *V. Bigamia*, *num.* 2. & Montagnam *tract. de Irregul. quaest.* 4. *num.* 1. & 4. & *quaest.* 6. *n.* 7. asserentes, solemniter professum ineuntem matrimonium, & non consummantem, Bigamum esse; & ex similitudinaria Bigamia, irregularem, oppositum docent, videlicet, nec esse Bigamum, nec irregularem. Quia cap. *Quotquot* 27. *q.* 1. sola voti transgressio consideratur, quæ in matrimonio non consummato etiam reperitur.

QVÆSTIO VI.

An ad Bigamiam, & ex ea prouenientem irregularitatem contrahendam, requiratur emissio seminis virilis intra vas fœmineum?

NEgant plures, existimantes, satis esse ad Bigamiæ irregularitatem contrahendam vasis fœminei,

minei absque semine emisso, penetrationem. Quia per hanc copulam, & vasis penetrationem, præsumit Ecclesia seminis emissionem, & perfectam consummationem matrimonij, & ideò vult contrahi huiusmodi irregularitatem per talem copulam, quia deficit à Sacramenti significatione, quoad externa. Ita Angel. *V. Bigamia*. Tabien. §. 3. Armill. §. 2. & Palud. *dist.* 27. *quæst.* 4. quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 11. *cap.* 15. *num.* 3. *in textu, & lit. B.* Quibus addit Sanchez infrà, Palatium *in* 4. *d.* 27. *disp.* 4. *col.* 5. & Viuald. 2. *p. Candel. vbi de irregul. Bigam. num.* 22. Et ego Auilam *p.* 7. *disp.* 8. *dub.* 1. *vers. Secundò contingit.*

Sed probabilius. Respondeo: Requiri emissionem virilis seminis in vas fœmineum; aliàs non contrahi Bigamiam, nec irregularitatem ex ea prouenientem, in foro conscientiæ; sed in solo foro externo, ob præsumptionem perfectæ copulæ. Vnde si hæc res occulta esset, & posset iste, sine scandalo ad Ordines promoueri, ea copula non obstaret, nec dispensatione indigeret; quia verè Bigamus non est. Quia matrimonium, sola vasis penetratione, etiam virili membro facta nec dicitur consummatum (vt diximus 2 *p. tract.* 19. *de Matrim. disp.* 5 *q.* 28.) nec repræsentat vnionem, aut matrimonium Christi cum Ecclesia per Incarnationem: ergo nec inducet Bigamiam, nec irregularitatem. Sic Borgasius, & Vega, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 83. *n.* 6. Ægid. *disp.* 18. *n.* 102 Hurtad. *disp.* 2. *de Irregul. diff.* 13. *n.* 48. *in fine.* Gibalin. *tract. de Irregul. c.* 3. *q.* 4. *n.* 4. *pag. mihi* 75. Villalob. *tom.* 2. *tract.* 13. *diff.* 13. Cornejo *disp* 10. *de irregul. dub.* 1. *q.* 2. *in fine.* Quibus fauet Pellizzar. *loc. cit. quæst.* 30. *num.* 84. *pag.* 126.

QVÆSTIO VII.

An etiam requiratur, vt fœmina semen emittat, vt quis sit Bigamus, & irregularis?

Affirmabunt consequenter qui probabiliter tenent, non consummari matrimonium, fœmina non seminante; sunt autem præcipui D. Thom. D. Bonauent. Hostiens. Innocent. Hugo, Lopezius, Hurtadus, & alij, quos retulimus 2. *p. loc. cit. quæst.* 29. Quorum sententiam reputat probabilem Pellizzarius *loc. cit.* citans pro ea, sed malè, Sanchez.

Sed probabilius. Respondeo: Non requiri fœminam seminare. Quia probabilius est, quod ad hoc, vt matrimonium censeatur perfectè consummatum, non requiratur, vt etiam fœmina seminet, vt probauimus *loc. cit.* ergo illa non seminante, euadet quis Bigamus, & irregularis. Sic Sanch. *lib.* 2. *disp.* 21. *num.* 11. *& lib.* 7. *disp.* 83. *num.* 6. *in fine.* Vega 1. *tom. Summ. cap.* 38. *casu* 4. Et debent tenere Basilius, Henriquez, Gutierrez, Villalob. & alij, quos dicta *quæst.* 29. citauimus. Legantur ibi dicta, & *q.* 30. *sequenti.*

QVÆSTIO VIII.

An qui duas vxores legitimas successiuè habuit ante Baptismum, & cum vtraque consummauit; verè Bigamus sit, & irregularis maneat post Baptismum?

Negabunt esse Bigamum, aut manere irregularem post Baptismum; eo quod hæc irregularitas ex Bigamia orta, sit à iure Pontificio inducta, & consequenter non possit afficere infideles; cum nullus ante Baptismum legibus Ecclesiæ subiaceat, D. Hieron. in *Epist.* 83. *ad Occeanum* & refertur *c.* 1. *dist.* 26. Et in Epistol. D. Pauli 1. *Timoth.* 3. & refertur *c.* 28 *q.* 3. Cui consentiunt Gloss Ordin. & Lyr. 1. *Timoth.* 3. Maior *in* 4. *dist.* 27. *q.* 6. *dub. vltim.* & Almain. *dist.* 25. *q.* 1.

Sed iam, vt certum Respondeo: Verè esse Bigamum susceptum. Quia sic habetur expresse in cap. *Si quis viduam*, el 1. 34. *dist.* ibi. *Si quis viduam, licèt laicus duxerit vxorem, siue ante Baptismum, siue post Baptismum, non admittatur ad Clerum. Quia eodem vitio videtur exclusus. In Baptismo enim crimina dimittuntur, non accepta vxoris consortium relaxatur.* Deinde sic fuit definitum ab Innocent. *Epistol.* 2. *cap.* 5. *& Epistol.* 22. *cap.* 2. & refertur *in cap. Deinde dist.* 26. Et tenent D. August. *in Epist. ad Titum, & lib. de bono coniug. cap.* 18 & refertur *cap. Acutius, d* 26. *& cap. fin.* 28. *quæst.* 3. D. Ambros. *lib.* 1. *offic. cap. vltim.* & refertur *cap. penult. d.* 26. D. Thom. *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 3. *art.* 2. & cum eo omnes Theologi. Legantur Suarez *disp.* 19. *sect.* 6 *num.* 12. *& seq.* Sanch. *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 83. *num.* 9. Auil. *p.* 7. *disp.* 8. *dub.* 1. vbi piè exponit oppositum sentientes, quod prædictus non censeatur Bigamus, quantum ad dispensationem; quia fabilè obtinebit eam. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 6. *num.* 90. Ægid. Filliuc. apud ipsum.

Nec obstat fundamentum contrariorum. Quia licèt verùm sit, quod hæc irregularitas sit ab Ecclesia inducta, & ideò non possit afficere infideles ante Baptismum; afficit tamen illos post Baptismum, cum tunc iam lex Ecclesiastica possit illos ligare & obligare. Legere etiam Bonacin. *quæst.* 2. *de Irregul. punct.* 5. *num.* 13. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 2. *num.* 90. & Filliuc. *num.* 102.

QVÆSTIO IX.

An multiplicata sponsalia, copulàque subsecuta, inducant Bigamiam, & irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Quod non. Quia sponsalia etiam coniuncta cum copula, non significant vnionem Christi cum sponsa sua Ecclesia per Incarnationem sicut significat matrimonium consummatum. vt habitum est supra: ergo etiam, qui sæpius sponsalia contrahit non deficit à significatione vera Sacramenti, & ideò non sit Bigamus, nec irregularis. Sic Valent. *tom.* 4 *disp.* 7. *&* 19. *punct.* 5. *col.* 1437. Bonac. *punct.* 5. *cit. n.* 6. & alij.

QVÆSTIO X.

An laicus contrahens duo matrimonia, sed vtrumque inualidum sit Bigamus, & irregularis?

Affirmant communiter Doctores, casu quo vtrumque matrimonium consummauerit. Quia (inquiunt) ad huiusmodi Bigamiæ irregularitatem contrahendam, satis est, vt affectu duo inita sint de facto matrimonia: & quantum est ex parte contrahentis, significatio Sacramenti non deficiat. Cum irregularitas in hoc euentu non incurratur, ob Sacramenti veri defectum, sed propter affectum cum opere subsecuto, vt dicitur cap. *Nuper, de Bigamis.* Ita tenent Richard. Palud. vterque Sotus, Martinus, Petrus, & Bartholom. de Ledesma, Sà, Bellarmin. Valentia, Vega, Llamas, Lopez, & alij, quos refert & sequitur Sanch.

lib. 7.

*lib.7.de Matrim. disp.*83. *n.* 3. Quibus addi possunt Suar.*disp.*49 *sect.*2.*n.* 11.Bonac. *disp.*7. *q.*2 *punct.*5. *n.*2 *vers.Respondeo.*Filliuc.*tract.*19.*c.*4. *n.*194.Sayr. *libro* 6.*c.*4.*n.*7.Barbos.*de potestate Episcop. alleg.*49. *n.*11. Cornejo *disp.*10.*dub.*2. *q.*2. & Palaus *disp.* 6. *punct.*7.*n.*10.

Sed certè, æquè probabiliter. Respondeo: Nullo modo prædictum laicum esse Bigamum, aut irregularem. Quia ex duobus matrimoniis inualidis minimè oritur irregularitas Bigamiæ, de qua est quæstio: vnde si quæ oriatur in quibusdam casibus à iure expressis, illa non est Bigamiæ, sed delicti, vel infamiæ.

Probatur *primò.* Quia hæc Bigamiæ irregularitas, nullibi in iure reperitur expressa: ergo non contrahitur. Consequentia ex suprà habitis constat. Antecedens probatur, quia si alicubi, maximè in Can. Apostol. 18. vbi, qui duas sorores, aut neptem suam acceperit, expressè reiicitur à Clero? at in hoc Canone non reiicitur à statu Clericali propter defectum Sacramenti, qui in eo coniugio duarum Sororum reperiatur, sed propter incestuosum coniugium, in cuius criminis pœnam fuit imposita irregularitas; sed hæc non est in specie Bigamiæ.

Secundò. Quia in prædicto casu deficit Sacramento vera significatio, cum nullum ex illis matrimoniis sit Sacramentum, nec legitimus contractus: ergo ex illis non potest oriri Bigamiæ irregularitas. Ideò hanc sententiam tenent Ægid. *disp.* 18. *dub.* 11. *num.*101. Henriq.*lib.*12.*c.*6.*n.*9. vbi *lit.*T. citat pro hac parte Ioan. Andr. & alios. Auil.*p.*7.*disp.*8.*dub* 1.*&* 2. Hurtad.*disp.*2. *de Irregul. diff.* 13. *numero* 41. Ioan. Præposit.*in* 3.*p.q.*5.*de Irregul. dub.*7. *n.* 135. Dian. *p.*4.*tract.*2.*Res.*38. Luys.*de censur.lib.*9.*disp.*70. *dub.*2. Ioseph. Gibalin.*tract.de irregul. c.* 3. *quæst.*4. *numero* 16.*vers.Mihi duo.* Quos sequi videtur Pellizzar. *loc. cit.q.*33.*n.*87.

Ex quibus, ad argumentum contrariorum negandum est antecedens, quoad omnes partes Et ad probationem ex cap. *Nuper.* dicendum est, ibi non agi nisi de Bigamia similitudinaria Clerici, quæ est ex delicto, vt infrà. Quæ pœna etiamsi extendatur ad nostrum casum, in quo de laico est sermo, quod non est concedendum cum in pœnalibus, & odiosis non valeat extensio, inde non alia eruetur irregularitas, quàm ex delicto, non Bigamiæ.

QVÆSTIO XI.

An saltem, sit Bigamus, & irregularis laicus, qui duo init, & consummat matrimonia, alterum validum, & alterum irritum?

AFfirmant, & à fortiori omnes Doctores, nuper pro prima sententia adducti. Et ex adductis pro nostra Henriq.*n.*9.*cit.lit.S.* Auil.*loc.cit.dub.*1.*vers.Secundò notandum.* Licèt adat, id esse verum, dummodò vnum matrimonium sit nullum ob impedimentum affinitatis, vel consanguinitatis, vel ob aliud impedimentum, quod non sit defectus consensus, quia qui contraxit, ait, delusoriè solum ob obtinendam copulam, non erit Bigamus: secus alias.

Sed æquè probabiliter. Respondeo, Nec esse Bigamum, neque irregularitatem contrahere Bigamiæ. Quia nec id inuenitur in iure expressum: at irregularitas non incurritur nisi in casibus in iure expressis, vt supra est habitum: ergo. Sic tenent Ægidius, Hurtad. Ioann. Præposit. Luis. Dian. & Gibalin. supra citati.

QVÆSTIO XII.

An qui contrahit verum matrimonium cum Vidua à priori viro cognita, & consummat illud; verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti?

REspondeo, tanquam certum: Verè contrahere dictam Bigamiam, & irregularitatem. Quia sic multi Pontifices, & Concilia decreuerunt. Et in primis Can. Apostol. 18. qui refertur *cap si quis viduam, dist.*50. Gregor Magn. *lib.*2. *Epist* 25. & refertur *in cap. Præcipimus d.*32. Vrban. II. in Concil. Meldens. ex cap. *Nemo, dist.*32. Leo I. *Epist.* 1. *c.* 2. Innoc. I. *Epist.*22. Concil. IV. Carthagin. *Can.*69. Valentin. *Can.*1. Toletan. I *c.*3. & Toletan. IV. *c.*18. *&* 43. vbi habetur, qui viduam, aut renuptam duxerit, à Clero reiiciatur.

Ratio autem huius decisionis est. Quia, licèt, qui viduam sibi matrimonio iungit, vnum re ipsa matrimonium ineat, tamen fictione iuris est duplex, eo quod iam vidua illa fuerit priori matrimonio alteri viro copulata, & ideo in neutro matrimonio censetur esse perfecta significatio matrimonij Christi cum Ecclesia per Incarnationem, siquidem Christus Dominus vnicam, & virginem sibi copulauit. Sic omnes DD. legantur Sanch. *lib.*7. *de Matrim. disp.*84. *n.*7. Auil.*p.*7.*disp.*8.*dub.*1.*vers.Secundò cõtingit.* Suar. *disp.*49.*sect.*3.*n.*1. Bonac.*q.*2.*de Irregul.punct.*5. *n.*2. Gibal. *tract. de Irregul. c.*3. *q.*4.*n.*9 *pag.*18. Pellizz. *tom.*2.*tract.*7.*c.*5.*sect.*2.*q.*32. & communis.

QVÆSTIO XIII.

An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laicus, qui ducit vxorem viduam, inualidè tamen, propter aliquod impedimentum?

AFfirmant plures Doctores. Qui id probant ex cap. *Nuper, & cap.fin.de Bigam.* vbi definitur, quod Clericus in Sacris constitutus contrahens vnicum matrimonium, irritum ob Ordinis impedimentum, fit Bigamus, & irregularis, eo quod habuerit affectum contrahendi cum opere subsequuto: at hæc ratio æquè militat in laico sic contrahente: ergo. Ita sentiunt Richard.*in* 4.*d.*27.*art.*4.*q.*3. Palud. *q.*4. *art.*4.*q.*28. Couarr.*in Clem.si furiosus, de homicid.* 1. *p.*§. 2.*n.*2.*vers.*2.*&* 3. dicens esse communem sententiam. Goffred. Hostiens. Alberic. Astens. & Montaigna, quos pro hac parte refert Sanch.*lib.*7.*de Matrim.disp.*84.*numero* 10. Quibus addi possunt Suarez *disp.*49.*sect.*3.*n.*3.4.*&* 5 Sayr.*lib.*6.*c.*3.*numero* 7. Bonac.*disp.*7.*quæst.*2.*punct.*5. *n.*8. Gordon. *lib.*7. *q.*18. *n.*33. Cornejo *disp.*10.*de Irregul.dub.*2.*q.*3.*vers. Sed quid si tale.*

Sed probabilius. Respondeo: Non incurrere Bigamiam, nec irregularitatem. *Primò.* Quia id nullo iure cauetur. *Secundò*, quia licèt ratio reddita in cap. *Nuper, & cap. fin. citatis*, videatur nostrum casum amplecti; at minimè id facit. Quia ibi fit sermo de Clerico in Sacris constituto, qui duxit Viduam. Et illa ratio, quod, scilicet, habuerit affectum contrahendi opere subsequuto, non est integra ratio, sed in ea suppleri debet; cum iam aliud matrimonium similitudinarium per votum solemne Ordini Sacro annexum, contraxisset. Vnde nil refert ad eam irregularitatem,

siue viduam, siue virginem duxerit. Ex quo iam constat hanc rationem non militare in nostro casu. Sic omninò Sanchez *loc cit.n.*11.& penes illum, Nauarr.(dicens,sic in Sacra Pœnitentiaria decisum fuisse)*in Summ.c.*27.*n.*195.*& lib.*1.*consil.*1. Henriq. *lib.* 12.*c* 6.*n*.9.*in fine*.Farinac.*prax.*1.*p.tit. de Inquisit.q.* 8. *n.*8.Valentia *tom.*4.*disp.*7.*quæst.*19.*punct.*3 Man. Rodrig.Ludouic.Lop.& Philiarc. Quibus addi possunt Reginald.*lib.* 30.*tract.*2. *n.*87. Auil. *p.*7. *disp.*8. (non 7.vt leges apud Gibalinum) *dub.*2. Medic.2.*p. Summ.tit.*9.*quæst.*28.Gibalin.*tract.de Irreg. c.*3. *q.*4. *n.*16.*pag.*90.Palaus *tom.*6.*disp.*6.*punct.*8. *n.*4. Aug. Barbos.*alleg.*49.*n.*5.Pellizz.*tom.*2.*tract.*7.*c.*5.*sect.*2. *quæst.*33.*n.*87.ex Ægid.*n.*101.

QVÆSTIO XIV.

An excusaretur ab irregularitate Bigamiæ, qui contraheret Viduam, existimans illam esse Virginem, cùm tamen sit corrupta à priori marito?

AFfirmant excusari Petr.Ledesm.*q.*69.*de matrim. art.*3.*col.pen.*& Sà *V.irregularitas Bigamia numero* 3.

Sed probabilius. Respondeo: Non excusari, sed verè effici per tale matrimonium,si consumetur, Bigamum,& irregularem.Quia hæc irregularitas contrahitur, ob defectum significationis Sacramenti,vt supra,est habitum: at hic defectus, æquè potest inueniri,siue scientia, siue ignorantia adsit: ergo. Sic communiter omnes DD. Legatur Sanchez *lib.* 7. *disp.* 84.*n.*8.*&* 15.vbi citat D.Thom.Palud.Richard. Anton.Maior. Palat. Sot. Ledesm. vtrumque, & alios plures. Et nouissimè Ioseph. Gibalin. *de Irregul.c.*3.*q.*4.*n.*9.*in fin.* vbi ita concludit:Neque ignorantia viri viduam ducentis excusabit ab irregularitate,si v.g.ipsa falsò iuraret, se virginem esse, & à priori marito minimè cognitam fuisse; erit enim nihilominus talis maritus irregularis, & pro tali se gerere debet, neque Ordines,sine dispensatione suscipere poterit, vbi vxorem suam à priori eius marito subactam nouerit: atque in hanc primam propositionis partem omnes æquè consentiunt. Sic ille. Palaus *disp.*6.*punct.*8.*n.*6.& alij apud ipsum.

QVÆSTIO XV.

An ducens fœminam à se solo defloratam, sit Bigamus, & irregularis?

AFfirmant aliqui Doctores. Quia (inquiunt) per hoc matrimonium non possunt significari nuptiæ inter Christum & Ecclesiam,quam virginem ipse sibi copulauit:cum re vera adsit corruptio tempore consensus,& consummationis matrimonij: ergo ducens corruptam etiam à se,non potest non esse Bigamus, & irregularis. Ita Glossa cap. *Maritum*, *verb. concubinam,d.*33.Hostiens. Ioann.Andr.Imol. Ancharran.Archidiacon.& Astens.quos pro hac parte citat Sanch.*lib.*7.*disp.*84.*n.*13.

Sed longè multò probabiliùs. Respondeo: Nec esse Bigamum, nec irregularem. Quia irregularitas ducentis corruptam, ideò contrahitur(ait Sanchez) quod, cùm fœmina, cum qua vir efficitur vna caro, diuiserit carnem suam in plures,censeatur etiam virum diuisisse ex iuris fictione, & interpretatione; quod hic nullatenus reperitur.Cum vxor non diuiserit carnem suam in plures,si quidem ab vno solo cognita fuit.

Præterea, quia matrimonium illud retrotrahitur purgans præcedēs vitium cap.*Tanta*, *Qui filij leg.* atque ita perinde est ac si à principio, quando ipsam virginem deflorauit,duxisset. Vnde constat ad argumentum contrariorum:falsum enim supponit,in nostro casu reperiri defectum significationis. Sic Sanchez *loc.cit.numero* 14. & penes illum, D.Thom. *in* 4.*dist.*27.*quæst.*3.*art.*1.*quæstiunc.*3.*ad* 2. Richard.Palud.Maior,Supplem.Gabr.Sot. Palac.& Celaja, ibi. Pet.Sot.*lect.*18.*de Matrim.*Petr.de Ledesm *de Matrim.q.*66.*art.*3.*post.*6 *concl.*Henriquez *libro* 12.*capite* 6.*numero* 10.Toled.*libro* 1.*Summ.capite* 26.*numero* 5. Sà,Valentia, Rodrig. Vega, Viuald. Llamas, Rodriguez, & Nauarr. & alij plures. Quibus nouissimè adhærent Suarez *disp.*49.*sect.*3.*numero* 6.*&* 7. Sayr.*capite* 4.*numero* 17.Reginald.*numero* 82.Bonacina *disp.*7.*quæst.*2.*punct.*5. *numero* 2. *vers. Secundò contingit*, Cornejo *disput.* 10. *de irregularit. dub.* 2. *quæst.*3.*vers.Sed quid si ducat*.Gibalinus *tract.de Irregularit.capite* 3.*quæst.*4 *consectario* 4.*n.*28. Palaus *tom.*6.*disputat.*6.*punct.*8. *numero* 4.Filliuc.*tract.* 19. *c.*4.Pellizzarius *quæst.*32.*cit.numero* 86.

QVÆSTIO XVI.

An saltem, sit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum fœmina ab alio corrupta?

AFfirmant omnes Doctores citati suprà *quæst.*12. & ferè omnes *quæst.*13.adducti.Qui id probant ex Canon.18.*Apost.*relatus *in c. Si quis viduam.* vbi eodem tenore, & eadem ratione, prohibetur Clericis matrimonium cum vidua, atque cum corrupta meretrice,&c.Deinde ex cap. *Qualis* 30. *q.*5. quod ex Leone Papa,vbi de sponsa habenda, ne quispiam Bigamus efficiatur, sic dicitur: *Qualis debeat vxor esse,quæ habenda est secundum legem, virgo, casta, & desponsata, in virginitate*, & cap. *vnico de Cleric. coniuga.in* 6. ibi: *Qui cum Vnicis & Virginibus contraxerunt*. vbi clarè petitur virginitas vxoris, ne vir eius irregularis efficiatur.

Negat verò contrà Ioseph. Gibalin. *tract.de Irregul.c.*3.*q.*4.*n.*10.*pag.*82.docens,ex matrimonio cum corrupta etiam ab alio, nullam oriri irregularitatem ex Bigamia, sed solùm ex infamia. Probat, quia Bigamiæ irregularitas,& defectus Sacramendi contingit, ex eo quod vir diuidat carnem suam in plures, atque non sit vnus vnicę,aut vxor non sit vnica vnici, eo quod cum alio coniuncta fuerit: atqui hæc carnis diuisio non reperitur cum corrupta extra coniugalem thorum:ergo. Ita ille. ibi: quod latè prosequitur, & citat pro hac parte Emmanuelem Sà, *verb.Irregularitas ex Bigamia numero* 2.Bellarm *lib. de Cleric.c.*24. *sub fin.* & Henricum Henriq. *lib.* 12. *c.*6.§.10.*lit.Z*.Sed ex his certè,ad minus,Henriquez, non est cum illo, sed cum Authoribus primæ sententiæ,vt constat ex verbis eiusdem: ait enim *loc.cit.* in textu sic: Species secunda Bigamiæ dicitur interpretatiua, si vir validè contraxit cum vna per alium corrupta,& cum ea consummauit,quia ex matrimonio carnem diuidit in plures, factus vna caro cum vxore. Sic Henriquez in textu. Verum est quod in marg. *lit.Z*.referat Bellarminum pro prima sententia,sed ipse transit.

Sed ego Respondeo dicendum;certum esse, contrahentem cum corrupta ab alio esse irregularem; & probabilius, talem irregularitatem non solum ex infamia, si eius corruptio notoria sit, oriri, sed etiam ex Bigamia. *Prima* pars huius responsionis

est

est communis ferè omnium Doctorum, & constat ex iure, *loc. adductis. Secunda* verò, etiam est communis, vt fatetur ipsemet Gibalinus, cuius argumentum facilè verbis adductis ex Henrico solui potest. Legantur Sanchez *lib. 7. disp.* 84. *num.* 1. 7. *&* 9. cum aliis ab ipso allegatis, & Pellizzarius *loc. cit. num.* 86.

QVÆSTIO XVII.

An etiam sit Bigamus, & irregularis, vir corruptus ducens Virginem?

AFfirmandum videtur ex nuper dictis. Quia vir contrahens cum corrupta fit irregularis: ergo à fortiori fiet si vir corruptus contrahat cum Virgine, patet quia in hoc casu verè vir ille carnem suam diuisit in plures, nempe in vxorem cum qua consummat; & in fœminam prius fornicariè cognitam; in primo verò non, quia in illo solum fictè, & interpretatiuè dicitur carnem suam in plures diuisisse, vt supra est habitum.

Sed, vt certum Respondeo: Nec esse Bigamum, nec irregularem in dicto casu. Quia non est id expressum in iure, sicut est in casu quo vir contrahat cum corrupta. Sic Sanchez *disputatione* 84. *numero nono*, & Palaus *disputatione sexta, punct.* 8. *numero quarto.* Qui ex S. Thoma *in* 4. *distinctione vigesimaseptima, quæstione* 3. *articulo* 1. *quæstione* 3. aliquas alias rationes assignant. Legantur etiam Suarez *disp.* 49. *sect.* 3. *num.* 8. *& sequent.* Filliuc. *tractatu* 19. *cap.* 4. *quæst.* 8. *num.* 116. & Bonacina *quæstione* 7. *cit. punct.* 5. *num.* 7.

QVÆSTIO XVIII.

An qui duxit Virginem, & post adulterium à se scitum, illam carnaliter cognouit, contrahat irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ?

NEgat Iosephus Gibalinus *tractatu de Irregularitate, cap.* 3. *quæstione* 4. *numero* 12. *&* 32. docens; eum qui propriam vxorem, quam Virginem duxerat, cognouit post adulterium ab ipsa commissum, & cognitum à viro, non contrahere irregularitatem Bigamiæ, sed ex infamia dumtaxat, si adulterium fuit publicum; non si fuit occultum. Citat pro hac sua sententia Sà *verb. Irregularitas ex Bigamia, numero* 2. *&* 3. Petrum Ledesma *in Summ. de Matrim. cap.* 32 *concl.* 6. Innocent. Rebuffum, & omnes alios, qui requirunt scientiam ad hanc irregularitatem contrahendam, quia consequenter debent fateri, talem irregularitatem non esse ex defectu solo, aliàs ab ignorante incurretur.

Sed probabilius longè Respondeo: Præfatum contrahere irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ, simulque ex infamia, si adulterium fuerit publicum. *Prima pars* huius responsionis in qua est difficultas, probatur à Suario *disputatione* 49. *sectione* 3. *numero decimo quarto*, tum ex iure *cap. Si cuius*, & *cap. Si laici. distinctione* 34. Vbi absolutè dicitur, per adulterium vxoris fieri maritum irregularem: sed subintelligendum est, si post adulterium illam cognouit, vt ibidem Glossa exponit. *Tum* ex ratione. Quia vir cognoscendo vxorem suam ab alio cognitam, efficitur maritus corruptæ, & ideo perinde iudicatur, ac si cum corrupta contraxisset. Sic ille. Et sic omnes ferè Auctores, tam Veteres, quam Recentiores, vt fatetur Gibalinus. Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. disputatione* 84. *numero* 15. & penes illum, vterque Sotus, vterque Ledesma, Henriquez, Lopez, Toledo, Rodriguez, & alij vsque *ad* 18. Thelogos. Et ex Iurisperitis, Nauar. Couar. Cenedo, Gutierrez & alij vsque *ad* 33 Quibus ex Recentioribus addi possunt Auila *part.* 7. *disput.* 8. *dub.* 1. *dub.* 1. §. *Tertio modo.* Sayrus *lib.* 6. *cap.* 3. *numero* 19. Garcia 7. *part. de Benef cap* 6. *num* 17. Comitol. *lib.* 1. *respons. quæst.* 106. *num.* 3. Bonac *disp.* 7. *quæst* 2. *punct.* 5. *num.* 12. Barbosa *de potest. Episcopi alleg.* 49. *num.* 8. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *n.* 5. Cornejo *disp.* 10. *de Irregularit. dub* 2. *quæst* 4. Baunyus *tract.* 11. *de Irregularitate, quæst.* 12. §. *Tertio contingit, pag* 460. Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 6. *n.* 3. & communis, apud Pellizzarium *loc. cit.*

QVÆSTIO XIX.

An etiam, dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognouit?

NEgant Sà, Petr. Ledesma, & Gibalinus *loc. cit.* Et insinuant, qui affirmant hanc irregularitatem contrahere virum scienter vxorem adulteram carnaliter cognoscentem: tacitè enim supponunt, stante ignorantia non esse huic pœnæ locum. Ita Glossa *cap.* 2. *de Bigamis, verb. in Bigamis*, Rebuff *de pacific. possess. numero* 194. Gregor. Lopez *l.* 35. *tit.* 5. *part.* 1. Anton. Luchus *l.* 4 *Instit. maiorat. tit.* 12. *num.* 175. & Palatios *in* 4. *dist.* 27. *disp.* 4.

Ratio eorum est, quia actus, ob quem irregularitas contrahitur, debet esse actus hominis, quatenus retionalis est, ac proinde liber, & voluntarius: at hoc deficit, ignorantia stante: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu contrahere irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ, quia hæc irregularitas non imponitur in pœnam alicuius delicti, aut culpæ, sed ob defectum significationis, qui re ipsa interuenit, contractum; cum maritus ab alio corruptæ fuerit; & consequenter, sicut ipsa mulier suam carnem in plures diuisit, sic vir illam (etiamsi maleficium suæ vxoris inuincibiliter ignorans) cognoscens, censetur suam carnem in plures diuisisse, & consequenter contrahere hanc irregularitatem. Sic Sanchez cum aliis *num.* 15. *cit.* Nauar. *cap* 27. *num.* 195. Suarez Auila, Palaus, Bonac. & alij nuper citati. qui tamen aduertunt, dictam ignorantiam conferre ad dispensationem obtinendam.

QVÆSTIO XX.

An vir cognocens suam vxorem, vi, aut dolo, oppressam, ab alio; contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem?

NEgabunt consequenter Auctores pro prima sententia adducti; & negant expressè Præpositus *in* 3. *parte, quæstione* 5. *de Irregularitate*, & Gibalinus *de Irregularitate, cap.* 3 *quæstione* 4. *consectario* 5 *numero vigesimonono.* Quia (inquit hic Auctor) hæc irregularitas non incurritur nisi ex delicto, aut infamia: sed in hoc casu, neque est delictum vxoris, neque viri, vt constat; nec rursus, est infamia mariti aliqua, si vis (aut dolus) vxori facta nota est: quod si talis vis ignoretur, & solum adulterium scitur, indeque notetur turpitudine aliqua maritus, tandiu irregularis erit, quandiu illa propudij nota manebit, & vxoris famæ, non consuluerit. Ita Gibalinus.

Sed probabilius Respondeo, Contrahere bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem. Quia probabilius est,

est, ex prædicta cum vxore copula, oriri irregularitatem bigamiæ interpretatiuæ: quia dolus, aut vis illa, licèt excuset fœminam à culpa; non tamen efficit matrimonium illud aptum iam ad significandam coniunctionem Christi cum Ecclesia: cum hic defectus æquè resultet, siue ex parte vxoris culpa intercesserit, aut infamia; siue non; quia solùm spectat factum. Sic expresse Henriq. *lib.12. cap.6. n.10. vers. In secundo gradu.* Viuald. *2.p. Candel. Vbi de Irregularit. bigamia, n.7.* Palatios, Maiol. & Turrecr. quos citat, & sequitur Sanchez *lib.7. de Matrim. disp.84. n.15. in fine.* Suarez *disp.49. sect.3. n.16.* Palaus *disput.6. punct.8. n.6.* Barbosa *de potest. Episcop. allegat. 49. n.9.* Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. sect.2. quæst. 32. num.86.* ex Filliucio *cap.4. q.6.* Legatur de hac quæst. Dian. *p.4. tract. 2. Resol.40.*

QVÆSTIO XXI.

An etiam contrahat hanc bigamiæ irregularitatem maritus, qui coactus ab Ecclesia per censuras (quia nequit vxoris adulterium probare) illam cognoscit?

NEgant aliqui Doctores. Quia iniustè puniretur, ob actum ad quem tenebatur, contra c. *Nabuchodonosor 23. quæst. 4.* Ita tenent ex iuribus, Innocent. Ioann. Andr. Anton. & Ancharan. in cap. *Inquisitioni, de sentent. excommunic.* relati à Sanchez *loc. cit. n.16.* quos nouissimè sequitur Gibalinus *de Irregularit. cap.3. q.4. consectar.6. n.30.* & dicunt esse probabile Palac. *in 4. dist.27. disp.4. col.4.* & Sayr. *lib.6. cap.4. n.20.*

Sed probabilius longè. Respondeo: Etiam contrahere hanc irregularitatem. Quia ad illam contrahendam non requiritur peccatum, sed defectus significationis matrimonij Christi cum Ecclesia, qui oriri potest, vt in præsenti, ex facto proprio licito.

Nec argumentum contrariorum aliquid probat: quia supponit hanc irregularitatem esse pœnam, quod falsum est, vt supra est habitum. Et sibi imputet maritus, qui voluntariè vxorem duxit, quod tantum incommodum, quale est ista irregularitas, incurrat. Sic D. Thomas *in 4. dist.27. quæst.3. art.1. quæstiunc.3. ad 4.* Henriquez *lib.12. cap.6. num.10.* Nauarr. *cap.16. num.27.* Syluest. Armilla, Gutierrez, Couarruuias, Sotus, Palud. Petr. Ledesma, Rodriguez, Cenedo, Ludouic. Lopez, Veracruz, & alij vsque ad 42. Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez, *disp. 48. cit. num.17.* Quibus addi possunt Suarez, *disputation. 49. sect. 3. in fine.* Auila *part. 7. disputatione 8. dub. 1. §. Tertio modo.* Sayrus *loco citato,* Cornejo *disputatione 10. de Irregularitat. dub.2. q.4. vers. Sed quid si maritus.*

QVÆSTIO XXII.

An maritus recipiens, & cognoscens suam vxorem, quæ ex falsa suæ mortis fama, secundas nuptias contraxerat; incurrat bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem?

NEgat absolutè Iosephus Gibalinus *tract. de Irregularit. cap.3. quæst.4. consectar.7. n.31.* Quia cum illud secundum matrimonium fuerit inualidum, & illa fœmina non fuerit facta vna caro cum isto viro putatitio vnitate sufficienti ad repræsentandam vnitatem connubij Christi, nulla poterit esse irregularitatis ex solo defectu Sacramenti in casu proposito: nullum quoque delictum est, neque infamia, aut in vxore, aut in marito, qui illam, vt suam recipit: ergo nihil est; vnde oriatur irregularitas. Hæc Gibalinus.

Sed probabilius longè. Respondeo: Incurrere talem irregularitatem. Ratio est; quia titulo matrimonij, & affectu maritali accedit ad suam vxorem ab alio cognitam, & materialiter adulteram, in quo casu consurgit defectus significationis Sacramenti, ex diuisione carnis fœminæ, quæ de facto pluribus communicata fuit; & consequenter dicta irregularitas: Sic Nauarr. *cap.27. num.195.* Toletus *cap.61. num.7.* Filliuc. *loc. cit.* quos citat & sequitur Bonacin *disput. 7. quæst. 2. punct. 5. num. 11.* Suarez *disp. 49. sect.3. num.16.* Sayrus *cap.4. num.19.* & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An Religiosus professus contrahens matrimonium, illudque consummans; contrahat irregularitatem bigamiæ similitudinariæ?

NEgat expressè Henriquez *lib.12. de Matrim. cap.6. num. 10.* ibi: Falsò quidam extendunt hanc bigamiam ad professum, negant etiam Palacios *in 4. distinct.27. disp.4. column.7.* probant. Quia cap. *Quotquot. 27. quæst.1.* cui oppositum asserentes innituntur, solùm loquitur de fœminis, quæ virginitatem promissam præuaricatæ sunt, interdicens eas inter virgines, aut Diaconissas consecrari: ait enim textus: *Quotquot virginitatem pollicitam præuaricatæ sunt, professione contempta, inter bigamos id est, qui ad secundas nuptias transierunt, haberi debebunt.* Sic Canon desumptus ex Concil. Ancyran. *can.18.* ergo falsò extenditur hæc bigamia ad professum.

Negat deinde Gibalin. *de Irregular. c.3. q.4. n.19. & seq.* quia quamuis fateatur dictum Religiosum incurrere irregularitatem, negat tamen illam esse bigamiæ similitudinariæ; quia propriè loquendo nulla (inquit) datur: quod anteà dixerat Basilius Ponc. *lib.7. c.15. n.7.*

Sed probabilius longè. Respondeo: Dictum Religiosum, & contrahere irregularitatem, & eam esse bigamiæ similitudinariæ.

Prima pars responsionis est communis apud DD. docentes, talem professum esse irregularem, quod probant, non solum ex cap. *quotquot, cit.* sed etiam ex Concil. Aurelian. I. *can.23.* ita dicente: *Monachus in monasterio conuersus, si pellici postea, vel vxori, fuerit sociatus, tantæ præuaricationis Reus, nunquam Ecclesiastici gradus officium sortiatur.* Idem habetur in Concil. Toletano II. *sub Bonific. II. can.1. de Cleric. & Monach.* Et ita docent ex Theolog. Palud. Durand. Maior, Sotus, Celaja, Angles, Petr. & Bartholom. de Ledesma, Vega, Llamas, & Viualdus, quos citat & sequitur Sanchez *lib.7. de Matrim. disput 85. numero 8.* Quibus addi possunt Basil. & Gibalinus *loco citato.* Suarez, Filliucius, Palaus, Auila, Bonacina, & alij mox citandi. Tenent etiam hoc ipsum ex Canonistis Nauarrus, Specularius, Monaldus, Albericus, Angelus, Borgasius, & alij apud Sanchez.

Secunda verò pars, nempe, quod talis irregularitas contracta à Religioso, sit, debeatque dici Bigamiæ similitudinariæ, constat ex c. *Quotquot sup. citat.* Vbi absolutè dicitur, omnes, qui violant (scilicet, per matrimonium carnale, attentatum tantum, cum inualidum sit post solemne votum) Virginitatem professam, esse bigamos: ergo dictus Religiosus,

sus, verè contrahit irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ, quæ (vt supra est habitum) nascitur ex duplici coniugio, seu matrimonio quorum alterum est spirituale, seu metaphoricum, quod quis contrahit cum Christo per votum solemne castitatis; & alterum carnale, licèt illegitimum, & inualidum vt supra est habitum. Sic docent communiter Doctores Ricard. Palud. Ledesma, Valentia, Sà, Toledo, Rodriguez, Ludouic. Lopez, Nauarrus, & alij plures, quos citat, & sequitur Sanchez *loc. cit.* Quibus addo Suarium *disp.*49.*sect.*4 *num.*1. *&* 2. Filliucium *tract.*19.*cap.*4. Auilam *part.*7.*disp.*8.*dub.*1.*versu, Bigamia similitudinaria.* Bonacinam *disp.*7. *quæst.*2. *punct.*5.*n.*2.*in fine*, Luysium *de Censur. lib.*9.*disp.*70. *dub.*3. & penes illum Vasquez *in tract. manuscripto de Matrimon.* Palaum *tom.*6. *tract. de Censur. disp.*6. *punct.*8.*num.*11. Nicolaum Garc. *part.*7.*de benef.cap.* 6. *num.*15. Augustinum Barbosa *de potest. Episcopi allegat.*49. *num.*25. Petrum Cornejo *de Irregularit. disp.*10.*dub.*2.*quæst.*5. Bauny *tract.*11. *de Irregularitate, quæst.*12 *pag.*459. Hurtadum *disp.*2. *de Irregularitate, diff.*13. *n.*43. Machado *lib.*1. *Summ. part.*3. *tract.*17.*docum.*3. *n.*12. & alios. Qui omnes conueniunt, hoc esse verum, etiamsi matrimonium contractum sit cum Virgine: quia aliàs nihil speciale decideret Pontifex, cum ex matrimonio cum vidua, aut corrupta quilibet, etiam laicus, fiat Bigamus.

Nec obstat, quod dicit Henriquez; nempe, quod *in cap. Quotquot*, cui ad probandam nostram sententiam nitimur, solum agatur de fœminis, non de viris. Nam respondetur *primò* cum Sanchez, quod dato, quod ibi sermo sit de fœminis, id à fortiori in viris procedat. *Secundò*, & melius, respondeo, quod ibi sermo sit de vtrisque: nam licèt à Gratiano in genere fœminino proferatur; in textu tamen Græco in masculino habetur sic: *Quotquot Virginitatem pollicitam præuaricati sunt*, &c. (vel vt alia versio habet: *Quicumque Virginitatem profitentes*, &c.) & ita legunt Glossa marginal. *in d.cap. Iuo 6 p.cap.*351. Dionys. Exigu. & Balsamon. Suarez, Filliuc. & Gibalinus *locis citatis.* Legatur etiam Pellizzarius *loc.cit.q.*34. *num.*88.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam Clericus in sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens; contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ?

NEgant aliqui Doctores. *Primò.* Quia *in cap. Nuper, de Bigamis* expressè deciditur, Sacerdotes contraheutes matrimonium, non esse verè Bigamos. *Secundò*, quia *in cap. Quotquot, sup.cit.* vbi inducitur huius Bigamiæ similitudinariæ irregularitas, solum est sermo de Religiosis: ergo non debet extendi ad Clericos in sacris constitutos, ob regulam generalem, quod in irregularitatibus, non valet argumentum à simili sine expresso iure. Ita sentiunt Abbas *in d.cap. Nuper, n.*3. Anton. *num.*7. Palac. *in* 4. *dist.*27. *disp.*4. *col.*7. Henriquez *lib.*12. *de Matrim. cap.*6. *num.*10. *in Comment. litt. l. & lib.*14. *cap.*4. *in principio.* Gasp. Hurtadus *disputatione* 2. *de Irregularitate, diff.*13. *num.*48. & probabile reputat Suarez *vbi infra.*

Affirmant verò alij Doctores (& si non absolutè) docentes, prædictos Clericos, contrahere quidem irregularitatem inductam in pœnam incontinentiæ, & ad maiorem Ordinis sacri reuerentiam: non tamen contrahere irregularitatem ortam ex Bigamia similitudinaria. Ita tenent Syluester *verb. Bigamia, in princip.* Armilla *eo.verb.num.*7. Layman *lib.*1.*Sum. tract.*5.*part.*5.*cap.*6.*n.*6.*dicto* 2. Palaus *disp.*6.*de Censur.punct.*8. *num.*12. Gibalinus *de Irregularit. cap.*3. *quæst.*4. *n.*21. *&* 22. Pellizzarius *loc.cit.* ex Ægidio *num.*102.

Primam partem probant dicti Doctores ex *cap.* 1. *Qui Clerici vel vouentes.* Vbi de Diacono, qui vxorem accepit, dicitur, posse Episcopum cum ipso dispensare, vt ad Sacerdotium ascendat, peracta pœnitentia. Et *cap.*2. *eod. tit.* loquendo de quodam Subdiacono, qui matrimonium iniit, deciditur, vt si ad Religionem transeat, concedat ei Episcopus ascensum ad Ordines superiores. Qui textus, nec loquuntur de contrahente cum vidua, nec de contrahente duplex matrimonium; sed de vno etiam cum Virgine post Ordinem sacrum contracto: ergo illud sufficit ad inducendam irregularitatem.

Secundam verò partem probant. Quia in titulis decretalium, in quibus de matrimonio à Clericis illegitimè contracto, agitur; nulla Bigamiæ mentio fit: ergo.

Sed probabilius longè Respondeo: Clericum in sacris constitutum contrahentem matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine, & contrahere irregularitatem, & hanc esse Bigamiæ similitudinariæ speciem.

Prima pars huius nostræ responsionis est ferè communis apud Doctores, quos refert & sequitur Sanchez *lib.*7.*de Matrimon. disp.*85.*num.*5. & probatur benè ab Auctoribus secundæ sententiæ.

Secunda vero rectè probatur ab eodem Sanchez sic. quia in hoc casu, post matrimonium similitudinarium initum cum Christo, per votum solemne castitatis Ordini sacro annexum, de facto ad alias nuptias transiuit, eas consummans copula: atque proinde verificatur in ipso ratio tradita *in cap. Nuper, & cap. fin. de Bigam.* nimirum, dari quandam similitudinem Bigamiæ in hoc euentu, propter affectum ad duplex matrimonium cum opere subsequuto. Sic Sanchez. qui tamen bene aduertit, nihil ad rem moralem conferre, siue vnum, siue alterum dicamus, modo fateamur dictum Clericum contrahere irregularitatem. Sic igitur docet Sanchez *loc. cit.* & penes ipsum, Nauar. Couar. Maiolus, Valentia, Rodriguez, Sà, Viuald. Lopez, Graffis, & alij quamplures. Quibus addi possunt Suarez *disp* 49. *sect.*4. *n.*6. Auila *p.*7.*disp.*8 *dub.*1 *vers. Bigamia*, Bonac. *disp.* 7.*q.*2.*punct.*5.*n.*2.*in fine*, Filliuc. *loc.cit.n.*120. Cornejo *loc.cit.* & alij.

Ad primum argumentum primæ sententiæ, deductum ex *cap. Nuper*, dicendum est, quod ibi Pontifex, solùm dicit Presbyteros contrahentes matrimonium, non esse verè, & propriè bigamos: non tamen negat, quin sint similitudinariè, sed potius infert, vt bene probat Suarez.

Ad secundum, negandum est quod *in d.cap. Quotquot*, solum sit sermo de Religiosis, licet hos tantum gratia exempli Pontifex nominet; est ibi namque sermo generaliter de profitente solemne votum Castitatis, vt rectè notat Suarez *loc.cit.*

QVÆSTIO XXV.

An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum votum simplex castitatis, contrahit, & consummat matrimonium?

AFfirmant etiam Borgasius *de Irregularitate p.*5.*tract. de Bigamis, num.*29. Maiolus *libro* 1. *de*

de Irregularit. cap. 13. *num.* 7. & Ludouic. Lopez 2. *p. instruct. vbi de Irregularit. cap.* 22. *in* 1. *specie irregularit.*

Sed multo verius Respondeo: Non contrahere irregularitatem dictam. Quia non reperitur in iure, sicut reperitur in eos, qui post emissum votum solemne castitatis matrimonium contrahunt, vt supra est habitum. Sic Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. disp.* 85. *num.* 11. Luysius *de Censur. lib.* 9. *disput.* 70. *dub.* 3.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem contrahat bigamia similitudinaria irregularitatem, qui contrahit matrimonium cum Moniali professa, quamuis ipse solitus sit.

AFfirmat adhuc Maiolus *loc. cit. n.* 8. Cui adhærent Felician. *de Irregularit. cap.* 6. & Viualdus *Candel. Sacram.* 2. *p.* vbi *de Irregularit. bigam. n.* 14. vbi ita ait: Nec ille effugiet dictam bigamiæ irregularitatem, qui duxerit vxorem eam, quæ votum Castitatis emiserat, etiamsi ipse non vouisset. Nam quodammodo ipsa vxor est Bigama, & ipse Bigamam duxisse videtur, vt ex *d. cap. Quotquot*, notat Maiol. *supra num.* 3. & Episcop. Scal. *sup.* Ita ille.

Sed longè verius Respondeo: Nec hunc contrahere Bigamiæ irregularitatem. Quia nullibi ista irregularitas in iure reperitur. Sic Henriquez *lib.* 12. *de Matrim. cap.* 6. *num.* 10. Sanchez *loc. cit. num.* 12. Gibalinus *de Irregularit. cap.* 3. *quæst.* 4. *consectar.* 10. *num.* 34. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 4 *sub fine*, Cornejo *disp.* 10. *de Irregularit. dub.* 2. *vers. Sed quid de laico*, qui tamen attentè est legendus, & benignè emendandus. Ait enim quod iura (à contrariis, & à nobis relata) non loquuntur de contrahente, post proprium votum, sed de contrahente cum fœmina habente tale votum; cum potius loquantur de contrahente post proprium votum solemne, non verò de fœmina habente tale votum. Ex quo constat ad fundamentum oppositæ sententiæ.

QVÆSTIO XXVII.

An contraheret huiusmodi Bigamiæ irregularitatem, qui, post vota simplicia emissa post biennium in Societate Iesu, contraheret matrimonium?

NEgabunt & à fortiori Auctores *supr. quæst.* 23. pro prima sententia adducti.

Sed probabilius longè Respondeo: Contrahere. Quia probabilius longè est, quod Religiosus qui post votum castitatis emissum, contrahit etiam cum Virgine est Bigamus, & irregularis, vt *sup. quæst.* 23. est habitum: at sic est, quod ille qui post biennium emittit vota simplicia in Societate IESV, verè est Religiosus, & inhabilis ad matrimonium contrahendum ex Constitutione Gregor. XIII. ergo. Sic Filliuc. *hic tract.* 19. *c.* 4. *q.* 9. *n.* 119. Luysius *de Censur. lib.* 9. *disp.* 70. *dub.* 3. *in fine*, Ioã. Præpositus *q.* 5. *de Irregul. n.* 136 Pellizzarius *cap.* 5. *cit. sect.* 2. *q.* 3 4. *num.* 88. *in fine.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Summus Pontifex possit in Bigamia vera & irregularitate ab illa orta, dispensare?

NEgarunt aliqui. *Primò* Quia hæc irregularitas fundatur in defectu Sacramenti, aut eius significationis: at hunc non potest tollere Pontifex ab eo qui secundas nuptias contraxit: ergo nec irregularitatem ab illo ortam.

Secundò, quia ita videtur decisum *in cap.* 2. *de Bigamis*, vbi dicitur: *cum Bigamis contra Apostolum dispensare non licet, vt debeant ad sacros Ordines promoueri: vel in eis si promoti fuerint permanere.* Sic Lucius III. quod idem definit Innocent. III. *cap. Nuper, eodem tit.* Propter hæc, ita tenuit Glossa *in cap.* 2. *de Bigamis, verb. dispensare*, sequuta Rotomagens.

Sed vt quid certissimum Respondeo: Posse dispensare in hac, & in alia quacumque Bigamia. Ratio est. Quia Papa potest dispensare in his, quæ sunt de iure humano: at sic est, quod Bigamia est inducta iure humano: vt *supra quæst.* 4. est habitum: ergo. *Confirmatur*: quia de facto, multi Pontifices cum Bigamis dispensarunt: ergo, absque dubio tenendum est, id posse. Sic tenet communis Theologorum & Canonistarum sententia. D. Thom. *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 3. *art.* 3. *in corpore*, Couar. Clement. *Si furiosus de homicid* Nauar. *cap.* 27. *num.* 297. Sanchez referẽs alios plures *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 86. *n.* 6. Suarez *disp.* 49. *sect.* 6. Auila *part.* 7. *disp.* 8. *dub.* 4. Bonac. *disput.* 7. *quæst.* 2. *punct.* 5. *num.* 14. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 1. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 14. Luysius *lib* 9. *disp.* 70. *dub.* 4. Cornejo *disput.* 10. *dub.* 1. *quæst.* 4 Hurtadus *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 20. Baunyus *tract.* 11. *q.* 13. & alij.

Ad primum argumentum: Concessa maiori, & minori; neganda est consequentia. Quia licèt defectus Sacramenti, semper maneat, non tamen necessariò manet in ratione impedimenti ad Ordines: quia quod talis defectus sit ad hos impedimentum, nec habet iure naturæ, nec diuino; sed Ecclesiastico, in quo, interueniente causa, potest Pontifex dispensare.

Ad secundum dicendum: Ex illo textu solum conuinci difficultatem dispensationis, non impossibilitatem. Nam Pontifex non dixit; *Non potest*; sed *non licet.* Nec tamen hoc dicit, quia nunquam liceat; sed, quia non pro solo arbitrio dispensantis, nec pro leui causa, sed pro graui, atque adeo ratò id licet. Sic Suarez, Sanchez & alij respondent.

QVÆSTIO XXIX.

An Pontifex possit in dicta Bigamiæ irregularitate, Ordinaria potestate dispensare?

NEgarunt Henricus *in cap.* 1. *de Bigamis col.* 5. & Ioan. Staphileus *de lit. gratia, & iust. col. vlt.* asserentes, non posse Pontificem cum Bigamis dispensare ex potestate Ordinaria; bene tamen ex potestate absoluta: hoc est validè, quamuis non licitè.

Sed, vt certum Respondeo: Posse etiam ex potestate Ordinaria; hoc est, non solum validè, sed etiam licitè, existente causa iusta. Quia per legem ipsam naturalem, diuinam, & humanam, licet Principi legislatori Summo, per dispensationem humanis constitutionibus derogare: at sic est, quod irregularitas Bigamiæ, est inducta humano iure, aut Pontificio: ergo. Sic Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid.* 1. *p.* §. 2. *num.* 4. Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. disputatione* 86. *numero* 7. Auila *parte* 7. *disput.* 8. *dub.* 4. *concl.* 1. Luysius *de Censur. lib.* 9. *disp.* 70. *dub.* 4. *in fine.*

QVÆSTIO XXX.

An etiam Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis, ad sacros Ordines suscipiendos?

AFfirmarunt quidam, quorum sententiam refert Glossa *in cap.2. de Bigamis, verb. Dispensare.* Quia Episcopi dispensant cum criminosis *cap. At si Clerici, de Iudiciis*, qui instar Bigamorum sunt, & pariter Apostol. 1. *Timoth.* 3. interdicit eis promotionem ad Ordines: ergo.

Sed vt certum: Respondeo: Non posse Episcopum, quoad sacros Ordines, cum Bigamis propriis dispensare Quia non extat Canon, qui id concedat Episcopis: ergo, cum aliàs, iure prohibeantur Bigami Ordinari *cap. 1. de Bigamis in 6. cap. Nuper, & cap. vltim. extra, eodem tit.* & Innocent. III. *epist.* 22. dispensare cum illis nequibunt Episcopi. Sic communis sententia. Legantur Sanchez *loc. cit. num.* 11. Suarez *disp.* 49. *sect.* 6. Auila *concl.* 2. Luysius *dub.* 5. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 15. Bonacina *disput.* 7. *quæst.* 2. *punct.* 5. *num.* 15. Baunius *tract.* 11. *de Irregularitate, quæst.* 13. *assert.* 1. Cornejo *disput.* 10. *de Irregularit. dub.* 1. *quæs.* 5. & alij quos sequitur Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 61.

Ad argumentum autem oppositæ sententiæ, optimè respondet, cum Glossa, Sanchez *num.* 15. dicendo, aliud considerasse Apostolum, quando criminosum ad Ordines promoueri interdixit, & aliud quando Bigamum. Quippe illum exclusit, ob personæ indignitatem, quæ pœnitentia aboletur; & sic non mirum, quod possit Episcopus dispensare. At hunc, ob defectum significationis, qui per pœnitentiam minimè restauratur. Vnde neganda est argumenti consequentia.

QVÆSTIO XXXI.

An saltem possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, ad minores Ordines?

AFfirmant quàm plures Doctores. Qui id colligunt ex *cap. Super eo. el.* 2. *de Bigamis*, ex aliis eiusd. Rubr. in quibus arcentur Bigami ab Ordinibus, vbi sermo solùm est de Ordinibus sacris: ergo Ita tenent D. Thom. *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 3. *articulo* 3. vbi Palud. *quæst.* 4. *artic.* 5. *concl.* 4. Durand. *quæst.* 4. Glossa *cap. Super eo. cit. verb. Dispensare.* Henriquez *lib.* 12 *cap.* 6. *num.* 11. *& lib.* 14. *cap.* 20. *n.* 2. Sanchez *lib.* 7. *disp.* 86. *num.* 11. & penes illum, vterque Sotus, Palac. Angles, Petr. Ledesma, Graffis, Siluest. Armilla, Tabiena, & alij. Quibus Palaus addit Nauarrum *cap.* 27. *num.* 197. Azorium 2. *part. lib.* 5. *cap.* 20. *quæst.* 2. *& lib.* 6. *cap.* 4. *quæst.* 8. *&* 11. Sayrum *lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 11. Auilam *part.* 7. *disp.* 7. (lege 8.) *dub.* 4. Comitolum *lib.* 1. *quæst.* 106. *num.* 5. *&* 6. & Mirandam *in Manual. tom.* 2. *quæst.* 8. *artic.* 2. *concl.* 2. (Sed ex his Doctoribus, oppositum tenet expressè Nauarrus *loco cit.*) Addo ego Petr. Cornejo *disput.* 10. *dub.* 1. *quæs.* 5. *dicto* 2. Machadum *lib.* 1. *summ. part.* 3. *tract.* 17. *docum.* 4. *num.* 3.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc non posse. *Primò.* Quia *in cap. Vnico, de Bigamis in* 6. & in Tridentino *sess.* 23. *cap.* 17. Bigami huiusmodi, omni priuilegio Clericali priuantur. *Secundò.* Nam *in cap. Nuper. & cap. Vltim. de Bigam. & cap. Non confidat quisquam Pontificum, dist.* 50 hæc potestas dispensandi omnino Episcopis denegatur: & aliàs nullibi legimus eam dictis fuisse concessam: ergo. Sic Nauar. *lo. cit.* Suarez *disp.* 49. *sect.* 6. *num.* 4. & penes ipsum, Abbas, Ioan. Andr. Anchar. Franeus & Dominicus. Valentia *disp.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 3. Nicol. Garcia *p.* 7. *de Benefic. cap.* 6. *n.* 5. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 2. *punct.* 5. *num.* 15. qui referunt ita à Sac. Cardinalium Congregatione fuisse decisum. Praxis noua Episcopal. 1. *p. cap.* 1. *num.* 60. Franc. Leo *in Thesauro fori Ecclesiastici*, 2. *p. cap.* 8. *num.* 36. Layman. *lib.* 1. *Summ. tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 6. *num.* 7. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 18. Luysius *lib.* 9. *disp.* 70. *dub.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 4. *quæs.* 12. *num.* 127. Tamburin. *de iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 7. *quæst.* 3. *num.* 3. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 21. *diff.* 31. *num.* 13. Sà *verbo Irregularitas Bigamiæ, in fine*, Rodriguez *in Summ. in* 2. *edit. c.* 158. *concl.* 6. Vega *tom.* 1. *Summ. cap.* 38. *casu* 1. Viualdus 2. *part. Summ. vbi de irregularit. Bigam. num.* 34. & Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 62.

QVÆSTIO XXXII.

An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, vt in susceptis minoribus Ordinibus ministrent?

AFfirmant à fortiori Doctores primæ sententiæ, nuper quæst. præcedenti citati. Nec non, Nauar. Valentia, Sà, Rodriguez, Vega & Viualdus, locis pro nostra sententia supra legatis. Qui id probant ex *cap. Lector, dist.* 34. vbi ita habetur: *Lector si viduam alterius vxorem acceperit, in lectoratu permaneat, aut si fortè necessitas sit Subdiaconus fiat: nihil autem supra. Similiter autem si Bigamus fiat.* Sic Martinus Pontifex, qui clarè videtur concedere Episcopo facultatem dispensandi in vsu minoris Ordinis antea recepti.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc non posse. Quia id clarè colligitur ex *cap. Sanè* 1. *de Cleric. coniug.* ex Trident. *sess.* 23. *cap.* 17. *de reform.* & ex tota *dist.* 34. Vbi planè prohibetur Bigamo omnis actus Ordinis, absque dispensatione: at sic est, quod nullibi legimus hanc esse concessam Episcopis: nam si alicubi maximè *in cap. Lector, citato.* Sed non in hoc vt bene probat P. Suarez, *vbi infra*: ergo. Sic ille, *disp.* 49 *sect.* 6. *num.* 4. *&* 5. vbi addit, oppositam sententiam, propter tantorum virorum auctoritatem, esse probabilem, & in praxi seruari posse, vbi fuerit vsu receptam, sic & alij multi ex citatis pro nostra sententia *sub quæst.* 31.

QVÆSTIO XXXIII.

An denique possit Episcopus dispensare, saltē quoad minores Ordines, cum Bigamis interpretatiuis?

AFfirmant, & maiori ratione, omnes Auctores nostræ sententiæ contrarij. Et potest probari: *Tum* quia iura, in quibus est prohibitum, Bigamos non posse ad Ordines minores adhuc promoueri, nec in hoc posse Episcopum dispensare, sunt (cum sint odiosa) restringenda ad Bigamos, veros, & proprios. *Tum etiam*, quia loquendo de Bigamis interpretatiuis, clarè videtur id colligi ex textu *in cap. Lector citat.* vbi de his præcipuè est sermo, vt vidimus, ergo.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc cum huiusmodi Bigamis non posse Episcopum dispensare. Quia omnia iura adducta à nobis supra, in suo gradu, & proportione, æquè de Bigamis interpretatiuis probant: & ita seruato illorum vero sensu, nequeunt ad Bigamos proprios, & veros restringi.

Nec textus *in cap. Lector.* oppositum probat. Quia ille non potuit dare aliquam potestatem Episcopis, quia

quia non est Martini Papæ, vt à Gratiano inscribitur, sed Martini Bracharensis, qui diuersos Canones collegit, & hic sumptus videtur ex Concil. Toletano *1. Can.* 3. vbi longè aliter legitur. Quod Concilium, est Prouinciale, nec inuenitur ab aliquo Pontifice confirmatum. Legatur Suarez *dicta disp.* 49. *sect.* 6. *num.* 5. *&* 6. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 15. & alij *sup. cit.*

QVÆSTIO XXXIV.

An Episcopus possit dispensare cum Bigamo proprio, & interpretatiuo, ad sacros Ordines suscipiendos, casu, quo Bigamus ad Religionem transeat?

AFfirmant absolutè Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. *& lib.* 14. *cap.* 20. *num.* 2. Viualdus 2. *p. Candelab. vbi de Irregularitate Bigamiæ, num.* 34. (non 24. vt leges apud Sanchez) Et antea Albert. Magnus 4. *d.* 27. *num.* 15. Turrecrem. *in d. c. Lector.* & alij. Quorum sententiam referunt, nec improbant, D. Thom. Durand. Alberic. Syluest. Tabiena, & Armilla, apud Sanchez mox citandum. Qui docent posse Episcopum dispensare cum Bigamo, religioso facto, si hic ex licentia sui Prælati subiiciatur Episcopo. Probant id Turrecrem. & Henriquez ex *cap.* 2. *Qui Clerici, vel vouentes.* Vbi Alexander III. committit facultatem cuidam Episcopo, vt dispenset ad maiores Ordines cum quodam Bigamo, casu quo ad Monasticam vitam transire velit; aliàs non: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Nec in prædicto casu posse cum Bigamo, proprio, aut interpretatiuo Episcopum ad sacros Ordines suscipiendos dispensare. Quia nullus est in iure textus, quo id possit probari. Nam textus pro parte contraria adductus ex Alexandro III. nihil illi fauet; quia expresè loquitur de Bigamia similitudinaria, quæ extendi non debet ad veram, vel interpretatiuam. Sic Paludan. *in* 4. *dist.* 27. *quest.* 4. *art.* 5. *concl.* 4. *vers. Tertio.* Gabriel *quæst.* 3. *in fine*, Sotus *quæst.* 3. *art.* 3. Lopez, & Barthol. de Ledesma, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. disputatione* 86 *num.* 13. Suarez *disput.* 49 *sect.* 6. *num.* 8. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 15. Luysius *de Censur. lib.* 9. *disp.* 70. *dub.* 5. *vers. Alij limitant.*

QVÆSTIO XXXV.

An casu, quo vrgeat necessitas, ob penuriam Ministrorum (vt apud Indos) possit Episcopus dispensare, vt Bigamus proprius, aut interpretatiuus, ad Subdiaconatum promoueatur?

AFfirmant aliqui, eo quod talis facultas à iure concedatur Episcopo, *cap. Lector. distinct.* 34. Cuius verba habes *sub quæst.* 32. Ita sentiunt Palud. & Gabriel. *loc. nuper cit.* & Turrecrem. *cap. Lector. art.* 2. *num.* 8 Quos sequitur Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. alio tamen ductus fundamento, nimirum, ob tacitam concessionem Pontificis, ratione vrgentis necessitatis. Et dicit, fauere huic sententiæ, D. Thomam, & Armillam.

Sed clarius & probabilius Respondeo dicendum, quod licèt Episcopi non possint iure Ordinario in prædicto euentu dispensare cum Bigamis propriis, aut interpretatiuis, ob penuriam Ministrorum, vt ad Subdiaconatum promoueantur: possint tamen, vrgente necessitate, si non sit facilis ad Pontificem aditus, dispensare cum illis, etiam vt ad Sacerdotium promoueantur.

Prima pars huius responsionis, est contra priores primæ sententiæ Auctores. Et eam optimè probat Sanchez. Eo quod nullo modo id queant facere Episcopi per *d. cap. Lector.* quia quamuis decisio huius textus, non inueniatur expresè correcta: at tacitè correcta creditur, cum omnino causa illius concessionis cessarit, effecto iam Subdiaconatu Ordine sacro, instar aliorum: & sic eadem est ratio de illo, ac de aliis Ordinibus sacris; ad quos constat ex verbis expressis Pontificis *eod. c. Lector.* denegatam esse facultatem dispensandi Episcopo.

Secunda vero pars, etiam optimè probatur ab ipsomet Sanchez. Quia in prædicto euentu, congruum est Episcopis, ex tacita concessione Pontificis, in lege Concilij generalis, vel Pontificia dispensare, vt sæpè diximus. Sic tenet Henriquez citatus, cum aliis. Sanchez *lib.* 7 *de Matrim. disp.* 86. *num.* 14. Luysius *lib.* 9. *de Censur. disput.* 70. *dub.* 5. *vers. Demum alij.* Quintanaduen. *tom.* 2. *singul. tract.* 16. *singul.* 3. *num.* 4. & alij.

QVÆSTIO XXXVI.

An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in sacris constituti ineuntis matrimonium cum vnica, ac Virgine?

NEgat Maiolus *lib* 1. *de Irregularit. cap.* 33. *n.* 7. 10. quod *in cap. Nuper de Bigamis*, absolutè prohibetur cum dictis Clericis ineuntibus matrimonium dispensare. Negant, & alij sed non ita absolutè: aiunt enim non posse Episcopum cum tali Clerico dispensare, si maneat in seculo; secus si in Religionem ingrediatur. Ita Ioan. Andr. & Cardin. apud Sanchez.

Sed, vt quid certum Respondeo: Posse. Quia sic habetur *in cap. Sanè Sacerdotes, de Cleric. coniug.* his verbis: *Sanè Sacerdotes, illi, qui nuptias contrahunt, post longam pœnitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi, eius habere executionem.* Sic textus, cuius decisionis ratio est: quia, cum hic Clericus ducens Virginem, nec verus, nec interpretatiuus, nec fictus Bigamus sit, sed solum similitudinarius, iure optimo, mitius agitur cum eo iure.

Nec Maiolo fauet textus *in cap. Nuper.* quem pro se adiicit, quia ibi agit Pontifex de illo, qui primò existens laicus, & postea factus Sacerdos, matrimonia contraxit; nam hic est Bigamus verus, & similitudinarius: & ideo non est eadem ratio. Sic communiter DD. Sanchez *lib* 7 *de Matrim. disp.* 86. *num.* 30. Nauar. *cap.* 27. *num.* 197. *in fine*, Sà *verb. Irregularitas, vbi de Bigam. num.* 4 Valentia *p.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 3. Petr. Ledesma *de Matrim. quæst.* 66. *artic.* 5. Angelus, Siuest. Armilla, Tabiena, Rosella. Couar. & alij penes ipsum. Quibus addi possunt Auila *p.* 7. *disputatione* 8. *dub.* 4. *conclus.* 4. Suarez *disputatione* 49. *sectione* 6. *numero* 18. Bonacina *disputatione* 7. *quæstione* 2. *punct.* 5. *num* 15. Garcia 7. *parte, de Benefic. cap* 7. *numero* 15. Palaus *de Censur. disputatione* 7. *puncto* 8 *numero* 19. Luysius *lib.* 9. *disputatione* 70. *dub.* 5. Brunus *de Censur. tractatu* 11. *quæstione* 13. *quæst.* 4. *dicto* 1. Cornejo *disputatione* 10. *dub.* 2. *quæst. vltim. dicto* 2. Filliucius *tractatu* 19. *cap* 4. *quæstione* 10. *numero* 128. Machado *libro* 1. *parte* 3 *tractatu* 17. *docum.* 4. *numero* 4. & Diana *parte* 4. *tractatu* 2. *Resolut.* 62. *fine*, & antea Henriquez *lib* 12. *cap.* 6. *num.* 11. addens id esse verum, etiamsi delictum sit publicum.

QVÆSTIO XXXVII.

An etiam dispensare possit Episcopus cum dicto Clerico in sacris constituto, contrahente matrimonium cum vidua, vel corrupta?

AFfirmat Henriquez *loc.cit.* vbi id supponit, dum dicit: difficilius dispensare Episcopum cū Clerico in sacris constituto, qui cum vidua, aut corrupta, matrimonium contraxit. Affirmat etiam, licèt non ita firmiter, Palacios *in 4. distinctione 27. disp. 4. col. 15.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse. Quia ita expresse habetur *in cap. finali, de Bigamis:* vbi Innocent. III. definit, non licere dispensare cum Clericis in sacris constitutis, qui cum vidua contraxerunt. Et idem est dicendum ex *cap. Nuper. eod. tit.* de Clericis prædictis, qui secundas mulieres sibi matrimonialiter coniunxere. Sic communiter Doctores, præcipuè citati nuper pro nostra sententia. Quia irregularitas, quam contrahit huiusmodi Clericus, non tantùm est similitudinaria, sed etiam interpretatiua, iuxta Suarez *disp. 49. sect. 6. fine.* Licet Sanchez *loc. cit. n. 23.* oppositum teneat, casu, quo matrimonium Clerici fuerit vnicum irritum cum vidua, quia hoc non inducit (ait) Bigamiam interpretatiuam.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Abbates sæculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi, in Bigamia supra dicta?

NEgat Henriquez *lib. 12. c. 6. n. 11. litt. F.* ibi: Abbas sæcularis non dispensat (nisi ex consuetudine sibi concedatur) quia hæc irregularitas contrahitur in pœnam delicti. Ita ille. Et apud ipsum, Sotus, D. Martinez, & quidam Recentiores.

Sed clarius, & distinctius Respondeo dicendum, Non posse dispēsare ex iure, Abbates illos sæculares, qui non habent iurisdictionem Episcopalem: bene tamen illos, qui illam habent, & dispensant in votis, & exponunt Confessores, sicut Episcopi: quia de his etiam iura intelliguntur. Sic Auila *libro 7. disp. 8. dub. 4. concl. 5.* & indicat clarè. Suarez *disp. 49. n. 18.* quatenus, ob eandem rationem docet, posse Prælatos Religionum, qui quasi Episcopalem iurisdionem exercēt, vt Generales, Prouinciales, &c. in eodem impedimento cum suis subditis dispensare, sicut dispensat Episcopus cum suis subditis. Legantur Palaus *disp. 6. punct. 8. n. 21.* & Miranda *in Man. Prælator. tom. 2. quæst. 8. art. 2.* Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 63.*

QVÆSTIO XXXIX.

An ex priuilegio, possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores?

NEgant Barbosa *de potest. Episcopi part. 2. alleg. 49.* Bartholom. de Vechis *in praxi nouit. disp. 9. dub. 15. num. 2.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. disp. 17. quæst. 3. n. 2.* & Sebastian. à Bonon. *tract. de elect. part. 2. cap. 4. dub. 71. n. 2.* quos citat, & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 63.* Quibus adde Laymanum *lib. 1. tract. 5. cap. 9. n. 7.* & Hieronymum Rodrig. *in Compend. qq. Regul. Resolut. 16. n. 14.* dicentem hanc sententiam esse tutiorem, & conformiorem menti Potificum, qui semper in priuilegiis Bigamiam excipiunt, iuxta stylum Curiæ. Negant etiam Hinojosa in *in suo directorio, verb. dispensatio, fol. 185.* Quintanaduen. *tom. tom. 2 sing. tract. 16. singul. 3. numero 1. & 2.* Vbi docet, minimè posse ad maiores Ordines cum suis Religiosis Bigamis dispensare. Licèt postea *n. 5. & 6.* ingenuè fateatur, posse dispensare ex concessione Martini V. & Pauli III.

Vnde probabilius Respondeo: Posse. Quia ad id habent priuilegium, ex Paulo III. vt refert Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. dispensare, num. 5.* & anteà Henriquez *lib. 12. cap. 6. num. 11. in glossa litt. Z.* ex Sixto IV. vt ait idem Henriquez *loc. cit.* & Auila *p. 7. disp. 8. dub. 4. concl. 8.* & ex aliis Pontif. Et ideo sic sentiunt ipsi, necnon nouissimè Cornejo ex Auila *in 3. p. tract. 5. de Irregularit. disp. 10. dub. 1. in fine.* Machado *tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 4. numero 6. & tom. 2. lib. 5. p. 3. tract. 2. docum. 6.* Vbi ita ait: *Los Doctores que tratan esta materia afirman, que por especiales, i generales priuilegios que tienen, pueden dispensar en muchas irregularidades. De que haziendo computo, dudo qual sea la que en virtud dellos no puedan dispensar. Porque primeramente por vn insigne priuilegio que concedio Paulo III. à los Monges de S. Benito de Valladolid, de que hazen mencion Rodriguez* in Bullar. fol. 817. *i otros graues Authores, concede facultad à los Prelados de aquella Religion, para que el primer dia de la Luna de la Quaresma, puedan dispenssar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad, en que huuieren incurrido, por qualquiera causa que sea, sin exceptuar alguna. Y assi otros muchos (* como son Hieron. Rodrig. in Compend. qq. Resol. 16. num. 14. & Resolut. 52. num. 25. Portel loco cit. quos etiam citat Diana 3. p. tract. 2. Resol. 45. licet non sequatur) *affirman que por este priuilegio, pueden los Prelados de las Religiones dispenssar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad que ayan incurrido, como quiera que sea, por defecto de mansedumbre, indecencia, ò por delito, aunque sea de homicidio voluntario, i publico, porque Iuzgan que a todas estas especies de irregularidad, se estienden las palabras del dicho priuilegio. Demas deste ample priuilegio, que el solo pudiera seruir de derecho para deducir los casos particulares desta materia, muchos Doctores (* como son Marchin de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 9. *i otros a quien cita, i sigue* Diana part. 4. tract. 2. Resolut. 69. & 70.) *afirman, que por otros priuilegios fuera deste, pueden los Prelados de las Religiones dispenssar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad, aunque prouenga de homicidio voluntario, como sea occulto, si bien algunos (* vti Molina de Iustit. tom. 4. tractatu 3. disputatione 7. num. 12. Layman, lib. 2. tract. 5. part. 5. c. 9. n. 7. & Peyrinus in priuileg. Minim. tom. 1. Constit. 2. Iulij 11. § 29. n. 103.) *lo niegan. Y aunque no pocos exceptuan la Bigamia, otros particularmente lo afirman desta, con que segun los priuilegios y Doctores referidos, que los Prelados tiene plenissima facultad para dispenssar con sus Religiosos qualquiera specie de irregularidad, sin exceptuar alguna.* Huc vsque Machado. Sic etiam Palaus *disp. 6. punct. 8. n. 21.* vbi addit, nullam facultatem concessam esse Religiosis, circa sæculares, vt possint in hac irregularitate Bigamiæ dispensare. Nobiscum sentit Pellizzarius *tom. 2. tractatu 9. c. 3. sect. 4. quæst. 13. n. 122. & quæst. 19. numero 135.* qui & citat alios: sed confusè certè.

QVÆSTIO XL.

An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia?

NEgat Auila *part.7.disp.8.dub.4.concl.6.* per hæc verba: Commissarius Bullæ Cruciatæ non potest dispensare in Bigamia. Ita Henriquez *lib. 7. de Indulg.cap.13.num.5* Et probatur: nam ibi excipiuntur aliæ irregularitates minores: ergo à fortiori censetur excepta Bigamia, quæ est difficilis dispensationis, eo quod fuit inducta à tempore Apostolorum. Ita Auila. Cui adde Ægidium Trulench quem citat, & sequitur Baldus mox citandus, *n. 13.* & Palaum *punct.8.cit.n.22.*

Affirmant è contrà alij, apud Bardum *in Bull. Cruciat part.3.tract.2. cap.1. sect.1. numero 8.* Quia Bulla id videtur concedere Commissario, eo quod solum excipiat quinque species irregularitatum, super quibus non potest dispensare Commissarius, inter quas non inuenitur Bigamiæ species: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Habere facultatem dispensandi in Bigamia, similitudinaria, quam incurrit, qui habens Ordines sacros, aut dum est in Religione professus, matrimonium contrahit. Nec non in Bigamia interpretatiua, quæ nascitur ex delicto, iuxta sententiam illorum (quos nos *supra quæst.10. & 11.* reprobauimus (asserentium, hanc Bigamiam oriri ex eo quod quis contrahat cum duabus, vel cum vtraque inualidè, vel etiam cum altera, non vero in Bigamia interpretatiua, quæ non oritur ex delicto. Sic ex Rodriguez *in addit.ad §.13.Bullæ, n.6.* Villalobos *in Summ. tract.27.clauf.13.numero 8.* & Diana *1.p.tract.11.Resol.115.* docet Machado *tom.2. Summ lib.4.part.5. tract.1. docum.2. in fine*, his verbis: *No puede el Comissario dispenssar en la Bigamia interpretatiua, que no nace de delicto, qual es del que se casò con corrupta: mas si de la que nace de delicto, qual es, del que se casò validamente* (adde) *con vna, è inualidamente con otra, y en la similitudinaria, que incurre el que se casò estando Ordenado de orden sacro, ò siendo Professo en Religion aprobada.* Sic ille, quem lege attentè, eo quod non transcripsit verè verba Henrici de Villalobos.

QVÆSTIO XLI.

An ad impetrandam in Bigamia dispensationem, sit opus explicare, an matrimonium ter, vel quater, aut pluries, contractum fuerit?

AFfirmare videtur Maiolus *lib. 1. de Irregularit. cap.33. num.14 in fine*, per hæc verba: Posset autem tot multiplicari connubiis Bigamia, vt nulla omnino expectanda foret dispensatio. Et *infra.* Illi vero, qui tot commiscentur connubiis, non solum Poligami putandi sunt, sed quadam ratione infames. Cuiusmodi D.Hieronymus narrat sub Damaso Papa, hominem Romæ vigesies vxorem duxisse, & omnibus superstitem fuisse: rursum & mulierem extitisse eodem tempore narrat, quæ duos supra viginti viros habuerat prædefunctos. Hos inter se matrimonio iungi contigerat, Romæque magna expectatio orta est, vter ipsorum præmoreretur, cumque præmortua fuisset vxor, populus coëgit virum à lugubri funere abstinere; quinnimmo lauro coronatus, palma in manibus, tanquam victor funus sequi iussus est. S.Hieron.*tract.3.p.3.epist.26.* Tiraquell. *lib. de legib. connubialib.* Boër.*decis.186. in fine.* Quis ergo hunc negabit infamem esse, & in omni honore indignum? Hæc notatu digna Maiolus.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Non esse opus 3. sed sufficere binas nuptias explicare. Quia nullus textus Trigamiæ meminit, sed Bigamiæ. Sic Henriquez *lib.12.de Matrim.cap.6.num.9.* vbi ita ait: Non vocatur Trigamus, quia pro impetranda dispensatione satis est expressio Bigamiæ, etiam in eo, qui plures nuptias contraxit. Sic etiam antea doctè doctiss. Nauar.*lib.1.consil.tit.de Bigam. consil. 2.* Sanchez *lib.7.de Matrim.disput.86, num.24.* Bonacina *disp.7.de Irregularit.quæst.2.punct.5. num.14.* & penes ipsum, Vgolinus Auila *part.7. de Censur. disp.8. in fine*, Villalobos *tractatu 21.de Irregularit. diff 31. num.15.* Ita scribens: *Ha se de aduertir que en la dispenssacion desta irregularidad, no es necessariò hazer mencion de Trigamo, ni Quadrigamo, ni de ahi adelante: porque ni los Iuristas, ni los Theologos hazen diferencia en esso, ni esta en vso. Y ansi como el que quebro el ayuno tres ò quatro vezes, le absoluemos tan facilmente, como al que le quebro vna, que no se quiebra mas por quatro que por vna, lo mismo es aqui.* Sic ille. Palaus etiam *de Censur.disp.6.punct.8.in fine*, & antea *tom.1.tract.3. disp.6. punct.16. §.4.numero 16.* Diana *part.8.tract.3.Resol.58.* Garcia *p.8.de Benef. c.3.num.79.*

QVÆSTIO XLII.

An in dispensationis Bigamiæ interpretationes sit necessariò species Bigamiæ fatenda?

REspondeo, vt certum: Esse necessariò. Quia difficilius in Bigamia propria, quàm in Bigamia interpretatiua, & in hac, quam similitudinaria dispensatur. Sic communiter DD. præcipuè Sanchez, Bonacina, & Palaus, *locis nuper citatis.*

QVÆSTIO XLIII.

An etiam, qui duplici Bigamia est ligatus, vtriusque mentionem in impetratione Bigamiæ dispensationis, facere debeat?

REspondeo, tanquam certum: Debere. Sic Sanchez *disp.86.cit. n.24.* his verbis: Similiter est necessariò facienda Bigamiæ veræ, & interpretatiuæ, & similitudinariæ, si simul concurrant, mentio. Quia sunt diuersæ speciei. Vt si duo quispiam init matrimonia valida, & alterum cum corrupta. Quia adest bigamia vera, ratione duplicis matrimonij; & interpretatiua, eo quod alterum cum corrupta fuerit; & sic in reliquis casibus, in quibus plures species concurrerint; nam omnium mentio facienda est. Sic Sanchez, & Palaus *disput.6.citat.punct.8.in fine.*

QVÆSTIO XLIV.

An proprius Bigamus Clericus in minoribus solum constitutus, priuetur priuilegio clericali Canonis, & fori?

REspondeo, vt certum: Priuari, & ipso facto. Quia ita definit Gregor. X. *in cap. Vnico de Bigamis in 6.* his verbis: *Altercationis antiquæ dubium præsentis declarationis oraculo decidentes, Bigamos omni priuilegio clericali declaramus esse nudatos. Et coërtioni fori sæcularis addictos: consuetudine contraria non obstante. Ipsis quoque sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum clericalem.* Sic Pontifex, Cuius decisione, reprobata fuit sententia Hug. (quam refert Glossa *in cit. c. verb. Altercationis antiquæ*,) dicebat enim, quod Bigamus Clericus gaudebat

gaudebat priuilegio Clericali, & Canonico: quia tenebatur portare tonsuram, & erat de foro Ecclesiæ, & ad minores Ordines ascendere poterat. Et ideo sic sentiunt iam omnes Canonistæ, & Theologi. Legantur Sayrus *de Censur. libro 6. capite 5. num.2.* Suarez *disp.49.sect.5.num.4.* Viualdus *in Candelab.aur.tract. de Irregularitate, numero 28.* Palaus *de Censur. disp.6. punct.8. numero 13.* Luysius *lib. 9. de Censur. disputatione 70. dub. vltimo.* Villalobos *tract.21.diff.31.num. 12.* Auila *de Censur p. 7.disp.8. dub. 3.* Filliucius *tract. 19. cap.4. quæst.11. num.123.* & omnes.

QVÆSTIO XLV.

An non solum Bigamus proprius, sed etiam interpretatiuus, priuetur dicto priuilegio Clericali Canonis, & fori?

NEgant aliqui Canonistæ, eo quod in præcitato *cap. Vnico de Bigamis*, agit absolutè de Bigamis: at sic est, quod Bigami, in rigore, & proprietate iuris solent distingui à maritis viduarum, vt colligitur ex *cap. de Bigam.* & *cap. Nisi cum pridem. de Renunciat.* & lex pœnalis restringenda est ad propriissimam verbi significationem: ergo in dicto capite, solum veniunt intelligendi Bigami proprij, non interpretatiui.

Sed probabilius logè Respondeo: Vtrumque Bigamum priuari priuilegio Clericali Canonis, & fori. Quia in illo *cap. Vnico, de Bigamis*, deciditur à Pontifice dubium, quod ortum fuerat inter Interpretes ex *cap. Quisquis, distinctione 84.* vt constat ex illis verbis, *cap. Vnici, de Bigamis, Altercationis antiquæ dubium*, & notat Glossa ibi: at sic est quod *in dict. cap. Quisquis*, expresse nominatur, *Clericus, qui viduam, aut secundam coniugem duxerit*: ergo vterque comprehenditur *in d. cap. Vnico, de Bigam.* Ex quibus soluta manet ratio contrariæ sententiæ. Sic Sayrus *libro 6. cap. 5. numero secundo & tertio*, Suarez *disputatione quadragesimanona, sectione quinta, numero quinto*, Luysius *lib.6. disputatione 70 dub. vltim.* Palaus *disputatione 6. punct. 8. numero decimotertio*, Villalobos *tractatu vigesimoprimo, diff.31. num.11.* Auila *dub.3.cit.* Filliuc. *loc.cit. num.124.* & alij.

QVÆSTIO XLVI.

An etiam Bigamus similitudinarius, priuetur dicto Clericali priuilegio?

REspondeo, vt certum: Non priuari. Quia textus citati, solùm loquuntur de Clericis in minoribus constitutis, qui possunt, imo & tenentur, viuere, vt laicus: non vero de Clericis in sacris constitutis, nec de Religioso professo, qui non possunt ad vitam laicam redire; & ideo, ob Bigamiam ab ipsis contractam, ob matrimonium nullum attentatum, non amittunt priuilegium Clericalem, donec per sententiam Iudicis, aut degradationem ab illo denudentur. Sic Sayrus, Suarez, Auila, Luysius, & Palaus *loc. citat.* & Villalobos, per hæc verba: *Tambien se aduierte que el Clerigo ordenado de Ordenes menores, si contrae Bigamia verdadera ò interpretatiua, queda priuado de todo el priuilegio Clerical, como consta de vn texto*, cap. Vnico de Bigam. in 6. adiuncta Glossa. *Mas el Ordenado de Orden sacro, aunque contraya Bigmia similitudinaria, no queda priuado del priuilegio clerical, porque no habla del el texto.*

QVÆSTIO XLVII.

An Bigamus in minoribus constitutus, peccet mortaliter, si deferat habitum, & tonsuram clericalem?

NEgat Quintanaduenas *tom. 2. singul. tract. 16. singul. 4. num.2.* vbi docet, licitum esse Bigamo deferre habitum Clericalem absque tonsura, sine vlla dispensatione, & licentia.

Sed longè probabilius Respondeo: Peccare mortaliter. Quia textus *in cap. Vnico, de Bigam. cit.* hoc Bigamis prohibet, sub pœna excommunicationis sententiæ, his verbis: *Ipsis Bigamis quoque, sub anathemate prohibemus, deferre tonsuram, vel habitum Clericalem*: at hæc pæna obligat ad mortale: ergo. Sic Sayrus *libro 6. capite 5. numero 4. & 5.* Palud & Gabriel apud ipsum. Auila *parte 7. disputatione 8. dub. 3. vers. Secundò notandum est.* Angel. & Siluest. penes illum. Palaus *disput. 6. punct. 8. num. 13.* & alij.

QVÆSTIO XLVIII.

An Bigamus prædictus, possit ministeria minorum Ordinum exercere?

AFfirmarunt aliqui apud Suarium *disput. 49. sect. 5. num. 3.* ex textu *in cap. Lector. distinct. 34.* Cuius verba retulimus *sup. quæst. 32* vbi habetur, quod si Lector cum vidua contraxerit, permittatur in suo gradu ministrare: ergo.

Sed, vt certum Respondeo: Non posse, absque dispensatione, saltem Episcopali, iuxta habita *supr. quæstione 32. cit.* Quia non solùm iuxta citata, sed etiam *cap Sanè 1. de Cleric. coniug.* & Concil. Trident. *sessione 32. cap. 17. de Reformat.* omnino excludunt Bigamum ad omni Ordine Clericali; & vsu minorum Ordinum. Sic Auila *loc. citat. vers. Hinc sequitur.* vbi infert, non posse prædictum Bigamum, esse Ecclesiarum Æditituum, seu Sacristanum. Suarez & Palaus *loc. citat.* Sayrus *cap. 6. citat. num.7.* Vbi consequenter docet, nec posse citra dispensationem ad aliquem Ordinem, imo, nec ad primam tonsuram, promoueri. Viuald. *in Candel vbi de Irregularitate, numero vigesimooctauo*, & alij penes ipsos.

QVÆSTIO XLIX.

An Bigamus sit capax alicuius beneficij Ecclesiastici?

REspondeo, vt quid certum: Non esse. Quia huiusmodi beneficium, non laico, sed Clerico confertur: at sic est, quod Bigamus est incapax alicuius Ordinis, aut Clericatus: ergo & beneficij, quod datur Ordinatis. Et hoc non solum durante matrimonio, sed etiam postea, donec mereatur dispensationem. Sic Sayrus *lib. 6. cap. 5. numero 9.* Viualdus *numero 18. cit.* vbi ait: Hoc ita obseruatum fuisse à Sanctiss. Legatur Quintanaduenas *tom. 2. singul. tract. 16. singul. 1.* vbi latè defendit esse probabile, quod ille, qui minoribus initiatus vxorem viduam duxit, possit ab ea iam solutus sine dispensatione Bigamiæ beneficium obtinere: sed oppositum nobiscum sentiunt Barbosa, *de potest. Episcopi, allegat. 49. num.17. & tom. 5. collect. in cap. Præcipimus, num.1.* Bonac. *de Irregularit. quæst. 2. punct. 5. num. 5.* & apud illos, Nauar. Auila, Riccius Andr. Couar. & alij plures.

DISPVTATIO VII.

De Irregularitate ex defectu lenitatis; seu ex homicidio iusto, proueniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An ex homicidio, publico iusto, & licito, oriatur irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis, & mansuetudinis?

RESPONDEO tanquam quid certum: Oriri. Quapropter quicumque ex publica auctoritate, iustè, & absque vllo peccato, hominem occidit, irregularis habetur; adeo vt, nec Ordinari permitatur, nec in susceptis Ordinibus ministrare. Sic enim habetur *in cap. Clericis, & cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi*, & *cap penult. de homicid. & cap. 1. de Cleric. pugnant. in duel. cap. In Archiepiscop. de Raptorib.* & Clement. *Si furiosus, de homicid. & cap. Miror. cap. Clericum, & cap. de his Clericis, distinctione 50.* Ratio autem huius irregularitatis est defectu lenitatis, ac mansuetudinis requisitæ in Ministro Altaris, qui Christum Dominum nostrum mitissimum, ac mansuetissimum repræsentat; qui, non aliorum sanguinem fudit; sed proprium fundi permisit in remissionem peccatorum. Legantur Hostiens. *in Summ. libro quinto, titul. de Homicid.* Angel. Siluest. Tabiena *verb. Homicidium.* Nauarr. *in Manual. capite vigesimoseptimo numero 206.* Couarru. *in cap. Furiosus secunda parte, de homicid.* Maiolus *libro secundo de Irregularitate, capite sexto, & libro quinto, capite 48. & 50.* D. Thom. *2. 2. quæstione 40. articulo secundo, & in addit. ad 3. partem, quæstione trigesimanona, articulo quarto.* Paludan. Ricard. Scotus, Sotus & Gabriel *in 4. distinctione 25.* Henriquez *libro 14 capite 10.* Viuald. *tractatu de Irregularitate, numero 303.* Valentia *tomo quarto, disputatione 7. quæstione 19. puncto 3. §. 4.* Toletus *libro 1. capite 27.* Sayrus *libro 6. Thesauri capite 15. numero 1. & 2.* Suarez *tom. 5. de Censur. disputatione 47. sectione 1.* Auila *parte 7. disputatione 5. à sectione 1.* Palaus *de Censur. disputatione 6 puncto 14.* Bonacina *disputatione 7. de Censur. quæstione 4. à puncto 1.* Luysius Turrian. *de Censur. lib. 9. disp. 65. & 66.* Hurtad. *disputatione 2. de Irregularitate, diff. 11.* Ægidius *disputatione 18. dub. 9.* Baunyus *tract. 11. de Irregularitate, quæst. 72.* Cornejo *disp. 11. à dub. 1.* Villalobos *tomo 1. tractatu 21. à diff. 25.* Machado *tomo 1. parte tertia, tractatu 18. à documento 1.* Filliucius *tractatu 19. cap. 9.* Pellizzarius *tom. 2. Manual. Regul. tract. 7. cap. 5. sect. 4. à quæst. 6. num. 160.*

QVÆSTIO II.

An non solum ex occisione hominis publica auctoritate facta; verùm etiam, ex mutilatione membri, incurratur irregularitas hæc, ex defectu lenitatis?

RESPONDEO, vt quid certum: Incurri etiam. Quia mutilatio membri humani, in hac materia, hominis occisioni æquiparatur, *Clement. vnica de Homicid.* & notat Glossa ibi. *verb. Mutilet.* Et ratio est, quia homicidium, est priuatio vitæ corporalis humanæ: Mutilatio vero, abscissio membri humani, cum realiter separatur à corpore: ergo cum anima omnia humana membra viuificet, abscissio membri humani, quasi partiale homicidium erit. Sic Glossa *loc. cit.* & cum ea omnes Canonistæ, & Theologi.

§. I.

De Iudice, & Assessore, &c.

QVÆSTIO III.

An Iudex Ecclesiasticus, vel sæcularis, proferens iustè sententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu lenitatis?

RESPONDEO, tanquam quid certum: Contrahere. Quia, habetur *in cap. Ex litteris* (non *literis*, vt leges apud Suarium & Palaum), *de excessib. Prælatorum. cap. In Archiepiscopatu. De Raptoribus, cap. Quæsitum 23. quæst. 4. cap. Sapè, & cap. His quibus, quæst. 8.* in Canone 30. *Concilij Toletani quarti* & alibi. Et ratio est. Quia dicere sententiam sanguinis, & de nocente pœnas, etiam iustas, repetere, est contra mansuetudinem Ecclesiasticam, vt ait Alexand. III. *in cap. Suscepimus, de Homicid.* cum sit indecens, vt qui personam Christi gerit in Altari, Hostiam immaculatam Deo offerens, vitam hominis, necdum partialiter, auferat, cuius ille conseruandi gratia, propriam perdidit. Sic communis Canonistarum, & Theologorum. Legantur Maiol. *lib. 2. cap. 6. numero 3.* Nauar. *cap. 27. numero 212.* Henriquez *lib. 14. cap. 2. num. 2.* Toletus *lib. 1. Summ. cap. 27.* Sayrus *lib. 6. Thesauri cap. 16. num. 4.* Suarez *disputatione 47. sectione 1.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1.* Palaus *disputatione 6. punct. 14. §. 1.* & alij supra citati.

QVÆSTIO IV.

An etiam, Assessor Iudicis sententiam homicidij, vel mutilationis iustè proferentis, hanc eandem, sicuti Iudex, incurrat irregularitatem?

RESPONDEO, vt certum: Eandem etiam incurrere. Quia etiam Assessor, est causa propinqua mortis, vel mutilationis; cum compleat personam Iudicis, defectum scientiæ supplens. Sic communis. Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 4.* Suarez *disput. 47. sect. 1. num. 4.* Auila *part. 7. disputatione 5. sectione 2. dub. 1.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. quæst. 6. numero 139.* Layman *lib. 3. sect. 3. tract. 3. part. 3. cap. 7. numero 1.* Bonac. *quæst. 4. de Irregularit. punct. 1. num. 5.* Bauny *de Irregularit. quæst. 22. pag. 476.* Cornejo *disp. 11. de Irregularit. dub. 1. vers. Ex quo infero.* Palaus *disp. 6. de Censuris, punct. 14. §. 1. num. 2.* Machado *libro 1. part. 3. tract. 18. docum. 3. num. 2.* vbi sic ait: *De los Assessores, i acompañados, que concurren en dar la sentencia, todos conuienen, como hemos dicho, en que incurrē la misma irregularidad que los Iuezes: porque en rigor, casi lo son, pues concurren à dar, i à firmar la sentencia.* Sic ille. Pellizzarius *sect. 4. cit. quæst. 7. num. 161.* & communis.

QVÆSTIO V.

An, vt incurrant hanc irregularitatem Iudices, & Assessores, satis sit, exercuisse officium in criminalibus, licèt nunquam sententiam sanguinis tulerint?

AFfirmant Maiolus *lib. 2. de Irregularit. cap. 6. n. 3.* Quia (ait) pari ratione hæc procedunt, quoad irregularitatem, iudicium ferre, vel parari ad iudicium ferendum. Concil. Trident. 4. *Can.* 30. Ita ille. Citans pro se Hug. vetustissimum Canonum interpretem *in cap. Si quis, post distinct.* 51. & Specul. *tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed. quid de Iudice, & vers. Quanto autem*, & Summam Confessor. *de homicid. quæst.* 23. Quibus adde D. Anton. 3. *part. tit.* 29. *c.* 2. . 1.

Sed, vt quid longè probabilius, Respondeo: Non esse satis exercuisse officium in Criminalibus ad incurrendam hanc irregularitatem: quia necdum est satis pronuntiasse sententiam sanguinis, si non sortita est effectum, vt statim videbimus. Sic Nauarr. *cap.* 27. *numero* 211. *in fine*. Suarez *disp.* 47 *sect.* 1 *numero* 3. Sayrus *lib.* 6. *c.* 16. *n.* 5. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. Filliuc. *tractatu* 19 *c.* 9. *quæst.* 6. Villalobos *tractatu* 21. *diff.* 25. *n.* 2. & alij mox citandi.

QVÆSTIO VI.

An saltem, incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est, homicidij, vel mutilationis, si nō sequatur effectus?

AFfirmant, & à fortiori, Doctores nuper pro prima sententia adduct. Quibus addi possunt Flores *in praxi Crimin.* & Salcedo apud Machadū *infra.*

Sed longè probabilius Respondeo: Adhuc non incurrere, si effectus verè non sequitur. *Primò*, quia nullo iure aliter lata est hæc irregularitas. *Secundò* Quia per mandatum iniustum, non incurritur irregularitas, effectu non secuto: ergo nec per iustum mandatum. Sic tenent Nauarr. Suarez, Sayrus, Auila, Filliucius, Villalobos *supra citati.* Hostiens. *in cap. Significasti, de Homicid.* & alij Canonistæ *in cap. sententiam sanguinis, Ne clerici, vel Monachi*, & *in cap. Significasti*, & *in cap. Ad audientiam, de Homicid.* Henriquez *lib.* 14. *c.* 12. *n.* 1. Bonacina *disp.* 7. *q.* 4. *punct.* 1. Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1 Hurtado *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 11. Quibus assentire videtur Machado 1. *tom. lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 2. *n.* 4. Bassæus *irregularitas* 5. *n.* 1. & Pellizzarius *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 7. *n.* 161.

QVÆSTIO VII.

An Iudices ferentes sententiam mortis, sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant?

NEgandum videtur ex textu *in cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi*, vbi Innocent. III. solum prohibet Clericis, vt nullatenus sententiam sanguinis dictent, vel proferant; nec sanguinis vbi exerceatur intersint: ergo vindictam exerceant: nec si proferant sententiam mortis, sine sanguinis effusione, non incurrent hanc irregularitatem.

Sed, vt certum quid Respondeo: Incurrere. Quia certum est, quod illa voce, *Sententiam sanguinis*: intelligit Pontifex sententiam mortis (vel mutilationis) quocumque modo hæc fiat. Vnde etiam si mors sine effusione sanguinis fiat: vt cum quis suspenditur, vel suffocatur, aut alimento priuatur, aut inedia, aut carceris rigore affligitur, itavt inde moraliter, ac celeriter sequatur mors, perinde est. Sic omnes Canonistæ ac Theologi. Legantur Glossa *in Summ. d. cap.* Suarez *disputatione* 47. *sectione* 1. *numero* 2. Filliuc. *tract.* 19. *capite* 9 *quæst.* 6. Pellizzarius *loc. cit.* Villalobos *tract.* 21. *diff.* 25. *n.* 1. Machado *libro* 1. *parte* 3. *tractatu* 18. *docum.* 2. *numero* 2 & Couarr. *in Clement. Si furiosus*, 2. *parte*, §. 5 *numero* 7. (non 8. vt inuenies citatum apud Filliucium & Machadum) vbi ita ait: Iudex ipse Ecclesiasticus maximo irregularitatis periculo se exponit: cum aliquem criminis reum, in eum detruserit carcerem, qui mortem sit breui tempore illaturus; vel ob eius humiditatem, fœtorem, & squalorem, vel ob alimentorum substractionem. Sic ille; qui & citat Guillelm. Abbatem, Ananiam, Soccinum, D. Antonin. & Ioan. Bernard. Legantur etiam Sayrus *libro* 6. *capite* 15. *numero* 4. Gibalinus *de Irregularit. capite* 4. *consect ar.* 7. *diff.* 3. *pag.* 261 & ego *infra q.* 16 & *sequent.*

QVÆSTIO VIII.

An Iudex proferens flagellationem per vrbem, cum effusione sanguinis maneat irregularis, secuto effectu?

AFfirmatiuam partem esse probabilem, innuit Maiolus *libro secundo, capite* 6. *numero tertio.* Quatenus hæc dicit verba: Hæc verò irregularitas ad duo sola capita refertur, ad mortem, scilicet, & ad membrorum mulationem: at ob solam effusionem sanguinis, sine vlla membrorum mutilatione, aut nulla inducitur irregularitas in iudice, aut saltem Episcopalis erit. Ita ille.

Sed, vt quid certum Respondeo: Non manere ob id irregularē. Quia (vt bene Maiolus) hæc irregularitas ex defectu lenitatis, ad duo tantum capita refertur, nempe, ad mortem, & ad membrorum mutilationem: ergo minus nocumentum, etiamsi eueniat cum effusione sanguinis, non sufficiet ad irregularitatem inducendam. Et ideo quamuis Iudex ferat sententiam, vt reus flagelletur, vsque ad effusionem sanguinis; vel vt ad triremes mittatur, vel etiam aliter vulneretur, non ob id manebit irregularis. Sic Suarez *disput.* 47. *sect.* 1. *num.* 2. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 1. *in fine.* Filliucius *tractatu* 19. *capite* 9. *quæstione* 6 Machado, & Villalobos & Sayrus *loco citato*, nec non ego rursus *infra quæst.* 18.

QVÆSTIO IX.

An Iudex, qui dictat sententiam, vt reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis?

AFfirmant quidam fieri irregularem, casu, quo reus, ita debilitetur, vt non possit commodè tractare Sacramentum. Ratio eorum est. Quia in iure, paria sunt membrum abscindere, & illud debilitare: at qui abscindit fit irregularis: ergo & qui debilitat. Ita sentiunt apud Sayrum, Panormitan. *in cap. Cum illorum, num.* 8. *de sent. excommun.* Angel. *homicidium* 3. *q.* 3. Maiolus *libro* 5. *capite* 50. *n.* 7. & Graffis *libro* 2. *decis. capite* 72. *num.* 5. & apud Henriquez (*vbi infra, litt. I.*) Bonif. Imol. Siluest. Rossella, Tabiena, & alij.

Sed longè verius Respondeo: Non fieri irregularem:

latem. Quia longè verius est, non esse in iure idem, seu paria, membrum abscindere, & illud debilitate: nam membrum debilitatum, non desinit esse membrum, sicut desinit esse membrum abscissum. *Argum. cap. Sicut vrgeri 1. quaest. 1.* ergo licèt, qui abscindit, fiat irregularis, non inde sequitur, quod, qui debilitat. *Confirmatur*: quia etsi membrum debilitatum sit quasi inutile, quoad operationem; non tamen, quoad esse, & quoad decorem, & ornatum corporis: vt colligitur ex *cap. cit.* ibi: *Vt si cuius manus esset arida, verum quidem esset membrum, quamuis sine sanguine, & inefficax esset, & mortuum*: ergo membrum esse debilitatum, non est idem, ac abscissum. Sic tenent Nauarr. *cap. 27. numerò 206. vers. Tertiò*, & Panormitan. sibi contrarius *in cap. Qui Cler. vel vouent.* Sotus *libro quinto, de Iustit. quaestione secunda, articulo 1. conclus. 3.* Couarr. *in Clem. Si furiosus parte 3 in princip. numero 9.* Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 4. litt. K.* & penes ipsum, Perez, Anan. Felin. Cardin. Aufrer. Villadiego, Armilla, Ricard. & Paludan. Quibus addi possunt Toletus *lib. 1. c. 27. §. Mutilans. vers. Secundò.* Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 5. & 6.* Auila *part. 7. & disput. 5. sect. 1. dub. 2.* & alij.

QVÆSTIO X.

An Iudex, qui dicit sententiam, mutilandi à reo membrum aridum, maneat irregularis?

Respondeo, vt certum ex dictis; Manere irregularem. Quia verè mutilatet tūc à reo membrum vetum humanum, vtpote viuum aliquo modo & genere. Nam licet manus (verbi gratia) arida vnita toti corpori perfectè non viuat, viuit tamen vita vegetatiua, cuius vitæ gradum tribuit eadem anima hominis, quæ & præseruat illam à corruptione. Sic optimè doctus Henriquez *lib. 14. c. 8. num. 4. litt. N. & M.* & penes ipsum Panormit. Perez, Cepola, Præpositus, & alij, quos sequitur Auila *dub. 2. cit. vers. Sequitur secundò.*

QVÆSTIO XI.

An si quis, antequam esset baptizatus, exercendo Officium Iudicis, occidit hominem, aut mutilauit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit?

Affirmant Glossa *in cap. Si quis viduam, in verb. post baptismum.* Vbi Archidiacon. Dominic. necnon Hostiens. Præposit. Ioan. Andr. & Anchar. quos pro hac parte affert Sayrus *lib. 6. cap. 15. dub. 5. num. 10.*

Sed longè verius Respondeo: Non contraxisse. Quia iura importantia irregularitatem iis, qui occidunt, vel mutilant; clarè loquuntur de iis, qui id faciunt post baptismum, vt constat ex *cap. Si quis viduam 50. distinct. cap. si quis post baptismum, distinct. 51.* & ratio est: quia in eo, qui id facit ante baptismum, non consideratur defectus lenitatis, cum nondum sit membrum Christi. Innocent. I. *relect. in cap. Quæ similiter 23. quaest. 3.* Nauarr. *c. 27. n. 209.* Couarr. *in cap. Si furiosus 1. part. §. 2. n. 5.* Henriquez *libro 14. capite 3. §. 7. & capite 17. §. 2.* Scot. *in 4. distinct. 33. quaest. 2. § de secundo.* Maior, *dist. 27. quaest. 6.* Almain. *dist. 25. quaest. 1.* Sotus *ibid. quaest. 1. art. 3. concl. 4.* Angles, Philiarchus, Toletus, & alij, quos refert ac sequitur Sayrus *libro 6. capite 15. numero 10. cit.* Quibus adde Suarium *disput. 47. sect. 1. num. 1.* Auilam *p. 7. disp. 5. sect. 1. in princip.* Filliuc. *tract. 19. quaest. 4. n. 236.* Reginald. *lib. 30. n. 94.* Bonac. *disp. 7. quaest. 4. punct. 1. n. 2.* Villalob. *tract. 21. diff. 15. n. 2.* Machad. *lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 2. n. 3.* & Basseum, *Irregularitas 5. num. 1.*

QVÆSTIO XII.

An, vt Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus, quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum?

Respondeo, vt quid certum: Non esse opus. Quia, ad hanc irregularitatem contrahendam, sufficit mors, aut mutilatio hominis cuiuscumque, Iudæi, Saraceni, vel Pagani. Colligitur, tum ex *cap. Clericum, distinct. 50* vbi Nicolaus Pontifex expresè prohibet, ne Clericus, qui Paganum sponte occidit, ad maiorem Ordinis gradum ascendat: quia verè fuit homicida. Tum etiam ex *cap Petitio, de Homicid.* Vbi idem prohibet Honorius III. Clerico cuidam, qui Sarracenum occiderat. Sic ergo sentiunt omnes. Nauarr. *c. 27. num. 109.* Palud. *in 4. distinct. 25. quaest. 3. art. 2. concl. 2.* Sotus *ibid. quaest. 1. art. 3. concl. 4.* Viuald. *de Irregularitate, n. 203.* Tolet *lib. 1. capite 27. vers. Sine crimine.* Angles, Medices, D. Anton. Siluest. & Philiarcus, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. Thesauri, capite 15. dub. 4. n. 8.* Quibus adde Auilam *part. 7. disput. 5. sect. 1. in princip.* Bonac *quaest. 4. punct. 1. n. 8.* Filliuc. *tract. 19. capite 9. quaest. 5. numero 288.* & Maiolum *lib. 5. de Irregularitate, capite 48. numero 2. vers. Quinimmo.*

QVÆSTIO XIII.

An item, maneat irregularis iudex, aut alius, qui occidit, aut mutilat Bannitum, vel Diffidatum?

Negandum videtur. Quia, qui lege, vel edicto occidi permittuntur, si ab aliquo occidantur, nullum peccatum committitur, ergo nec pœna irregularitatis incurritur.

Sed, vt quid certum, Respondeo: Manere irregularem. Quia licèt verum sit, quod, qui legis permissu, iustitiæque zelo, bannitum vel diffidatum occidit, aut mutilat, non peccet mortaliter; manet tamen irretitus irregularitate, orta ex defectu lenitatis, quam contrahit quis occidens, aut mutilans, absque vllo peccato, vti faciunt Iudices quando iustè dictant sententiam occisionis, vel mutilationis hominis, aut executores sententiæ eorum; vt in præsenti sunt occisores Bannitorum. Sic docent omnes communiter. Legantur citati nuper, præcipuè Sayrus, Bonac. Viuald. & Maiolus.

QVÆSTIO XIV.

An rursus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat; excommunicatum?

Respondeo: Etiam vt quid certum: Manere. *Primò*: quia verè est homicidia. *Secundò*, quia sic habetur *in cap. Excommunicatorum 23.* (non 13. vt offendes apud Maiolum) *quaest. 5.* licèt non ita expresè, vt putant Maiolus, & Viualdus *loc. cit.* Sic tamen tenent omnes cum ipsis. Legantur etiam Sayrus *libro 6. capite 15. numero 8.* Filliuc. *tract. 19. capite 9. q. 4. numero 237. & quaest. 5. numero 238.* Bonac. *quaestione 2. punct. 1. numero 1.* Basseus *verb. Irregularitas 5. numero 1.* & alij.

QVÆSTIO XV.

An qui occidit fœtum animatum in vtero matris, aut (quod idem est) causam dedit abortionis illius, sit irregularis?

NEgarunt quidam Iurisperiti apud Tiraquel. *in l. si vnquam. C. de reuocand. donationib. num.* 148 Sed certè sine fundamento. Vnde.

Tanquam quid certissimum Respondeo: Esse irregulares Quia occidens fœtum animatum, adhuc existentem in vetero matris, verè occidit hominem, cum extinguat aliquid viuum vita hominis, & non plantæ, aut pecoris: ergo verè est irregularis. Sic communis. De quo latius infra, *disp.* 11. per totam. Legantur Saytus *lib. 6. cap. 15. n.* 8. Bonac. *disp. 7. q. 2. punct.* 8. *num.* 1. Auila *part. 7. disput. 5. sect. 1. &* 3. *& disp. 6. sect.* 4. Couarru. *in Clem. Si furiosus* 2. *p.* §. 3. *num.* 1. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An Iudex, qui reum in carcerem detrudi imperat, vbi ex carceris fœtidi, angusti, & tetri incommodis, breui moritur, fiat irregularis?

REspondeo, vt certum: Fieri. Quia tunc æquè concurrit Iudex ad rei mortem, ac si illum morte damnasset. Sic Gibalinus *de Irregularitate, cap. 4. quæstione 3. consectar. 7. diff.* 3. vbi docet, tunc colligi reum extinctum esse ex qualitate carceris, aut alimentorum subtractione, quando breui post eam sententiam periit, vel quando carcer fuit extraordinarius, non communis omnibus reis. Legantur pro hac resolutione Auctores citati à nobis *supr. quæst.* 7.

QVÆSTIO XVII.

An Domini Inquisitores, qui hæriticos muro includunt, si ij ibi moriantur, maneant irregulares?

REspondeo: Non manere. Quia nec tam arctus est carcer, nec tam parcus victus, vt viuere non possint; quamuis non sine molestia, & incommodis, quæ in pœnam infliguntur. Sic Vgolinus, quem citat, & sequitur Gibalinus *loc. cit. diff.* 3. *in fine.* Secus dicendum esset casu, quo præfati Domini Inquisitores, ita hæreticis, aut aliis reis, victum diminuerent, vt fame perirent; aut eo carcere includerent, ex cuius fœtore breui extinguerentur, quia tunc irregularitatem incurrent, vt ex dictis constat.

QVÆSTIO XVIII.

An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum, qui ex labore remigibus consueto, breui obiit?

REspondeo, vt certum: Non manere. Quia irregularitas ex defectu lenitatis oritur ex damnatione ad mortem, aut membri mutilationem: at Iudex damnans ad triremes, nec ad mortem, nec ad mutilationem propterea damnat: ergo ob id non manet irregularis. Nec obstat, quod reus ex labore consueto breui obierit; quia cum illa ad triremes damnatio, sit pœna canonica, vt supponimus, atque etiam communis, non causa mortis per se, sed per accidens, Iudici tribui poterit, ac prinde ob id immunis erit ab irregularitate. Sic Gibalinus *loco cit. diff. 4. pag.* 263.

QVÆSTIO XIX.

An saltem, maneret irregularis Iudex, damnans reum, ad metallum, aut insulam? si ex eo quod malè tractatus sit, citius moriatur?

REspondeo, vt certum: Non manere irregularem; nisi aliàs Iudex præceperit reum à comitantibus, aut custodibus malè haberi, vel tractari. Id enim constat ex dictis: quia Iudex, nec ad mortem, nec ad mutilationem damnauit: nec fuit causa acceleratæ mortis, cum id eius opera minimè factum fuit, sed aliorum, qui sua sponte, non Iudicis mandato, reum vexarunt; secus esset, vt diximus, si Iudex vexationem illam duriorem iussisset, quia tunc in rei mortem sua auctoritate concurrisset, & ideo esset irregularis. Sic Gibalinus *diff. 4. citata.*

QVÆSTIO XX.

An Prælatus Ecclesiasticus maneat irregularis, si ferat legem, qua puniat pœna mortis certa quadam crimina?

REspondeo, vt certum: Nec Prælatum Ecclesiasticum habentem iurisdictionem temporalem; nec alium Principem sæcularem, manere irregularem, ex eo quod legem, aut statutum condat, quo aliquod crimen sub pœna mortis prohibeatur. Quia tunc iste legislator tantum est causa remota mortis in particulari: cum ipsa lex causa vniuersalis sit, & non animaduertit in certam personam. Sic colligunt Doctores ex *cap. Delatori* 5. *quæstione sexta*, Vgolinus, *capite* 9. §. 1. *numero secundo*, Tabiena *verb. Irregularitas* 2. §. 4. Siluest. *Homicidium.* 3. *quæstione* 7. *vers. Nonum.* Henriquez *libro* 12. *capite* 12. *numero* 6. Saytus *libro* 6. *capite* 18 *numero* 18. Auila *parte* 7. *disputatione* 5. *sectione* 2. *dub.* 5. Gibalinus *de Irregularitate, cap. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff.* 6. Maiolus *lib. 2. de Irregularitate, cap. 5. num.* 16. Pellizzarius *tom. 2. tractatu 7. cap. 5. sect. 4. quæst. 13. num.* 172.

QVÆSTIO XXI.

An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis; si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirant, & puniant, iuxta leges, & iuris dispositionem?

REspondeo, vt certum: Non ob id fieri irregularem; etiamsi dictus Princeps, vel Clericus, dicat Iudici à se constituto, quod vigilet contra malefactores, & leges in illos seruet, & deinde hic aliquem morte puniat. Constat id primo ex *cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi, in* 6. vbi expressè Bonif. VIII. id definit.

Secundò Quia aliàs, iurisdictio temporalis inutilis esset Principi sæculari, vel Clerico, aut illam abiicere deberet. *Tandem*, quia tunc dictus Princeps, vel Clericus, non concurrit ad rei mortem, nisi valde remotè, nec facit quidquam vnde dicatur lædi mansuetudo Christiana: ergo, Sic omnes Doctores. Legantur Maiolus *lib. 2. cap. 6. numero vndecimò*, Henriquez *num. 6. cit.* Saytus,

Sayrus *num.16.* Couar. *in Clem. Si furiosus, part. 2. §. 5. num. 8.* Auila *sect. 2. cit. dub. 4.* Gibalin. *loc. cit. diff. 5. num. 46.* Bonacina *quaest. 2. de Irregularitate, punct. 1. num. 28.* Molina *tom. 3. disp. 8. num. 2.* Layman. *lib. 3. tract. 3. par. 3. cap. 7. concl. 3.* Ægidius *disp. 18. n. 91.* Gasp. Hurtad. *de Irregularit. diff. 11. num. 42.* Castro Palaus *de Censur. disp. 6. punct. 14. §. 1. n. 3.* Cornejo *de Irregularit. disp. 11. dub. 1. quaes. 1.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. q. 7. num. 241.* & alij.

QVÆSTIO XXII.

An saltem fiat irregularis dictus Princeps, vel Clericus, si deleget potestatem alicui specialiter pro aliquo delicto in particulari; nempe, homicidio, in sua iurisdictione commisso; vt inquisita veritate, iustitiam, iuxta leges, faciat?

AFfirmat Henriquez *lib. 14. non cap. 3.* vt scribunt Cornejo, Diana, & Gibalinus *(vbi infra)* sed *cap. 12. num. 6. litt. N* his verbis: Nec debet Episcopus alicui Commissario delegare vnam causam criminalem: fiet enim irregularis, cum sit causa, vt hic reus occidatur. Ita ille. Qui & citat pro se Nauarrum *lib. 5. consil. cons. vltim. de homicid.* Sed Nauarrus tantum loquitur de Prælato, qui Iudici præcepit, vt manè exequeretur sententiam mortis, quam ipse tulerat, de quo statim agemus casu. Citat etiam Bonacina pro hac sententia Suarium: sed omnino malè, cum oppositum expressè sentiat & doceat, *disp. 47. sect. 1. num. 5. & 6.*

Sed probabilius longè Respondeo: Non fieri irregularem dictum Principem, vel Clericum; etiam casu, quo ipse Iudex delegatus, cognito delicto morte puniat delinquentem. Quia id efficaciter probatur ex *d. cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi in 6.* vbi Pontifex, disertè loquitur de homicidio, aut alio maleficio commisso, cuius specialem commissionem demandat iudici Clericus. Et ideo sic tenent, Suarez, Couar. Molina, Auila, Layman, Hurtado, Saytus, Cornejo, Palaus, Gibalinus, & Bonac. *citati.* Nec non Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 78.*

QVÆSTIO XXIII.

An ad minus, maneat irregularis prædictus Princeps, vel Clericus, qui iudici à se designato, mandat, vt sententiam sanguinis proferat in talem malefactorem;

REspondeo, vt quid certum: In hoc casu manere irregularem. Quia eo mandato, directè & proximè morti rei cooperatur Princeps, vel Clericus. Sic Henriquez *cap. 12. cit. num. 6.* ibi: Fiet tamen irregularis si ei [id est, *Commissario*) dicat: hunc furem suspendat, aut mutilet. Sic ille. Qui in marg. *litt. M.* citat. Glossam, Tabien. Siluest. Couarru. & alios Sic etiam tenent omnes Doctores, præcipuè citati nuper.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam, maneat irregularis Princeps, vel Prælatus Ecclesiasticus, qui dicit Iudici à se delegato, vt sequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam sustinendam, ipse iudex delegatus iam condemnauerat?

REspondeo: Etiam irregularem manere. Quia sine dubio, in hoc casu, Princeps, vel Prælatus, est causa proxima, vt ille reus, seu malefactor citius occidatur, aut deformetur. Sic optimè Nauarrus *lib. 5. consil. consil. 16. aliàs vltimo, de homicidio, n. 2.* Vbi inquirit, An Vicelegatus, qui iussit Secretario suo, vt deferret quasdam litteras, quas ipse scripserat ad quemdam Commissarium, in quibus iubebatur ipsi Commissario, vt sententiam mortis quam contra quemdam tulerat, manè sequentis diei exequeretur, quod & factum fuit, an, scilicet, tam Vicelegatus, quam Secretarius prædicti sint irregulares; & respondet: Vtrumque esse irregularem. Sic etiam sentiunt Sayrus *lib. 6. Thesauri cap. 18. num. 17.* Gibalinus *de Irregularitate, q. 3. cap. 4. consect. 7. diff. 5.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 4. concl. 1.* & alij. Quod est verum, loquendo de Vicelegato; nam loquendo de Secretario deferente litteras, infra dicemus.

QVÆSTIO XXV.

An Prælatus, vel Iudex, qui iubet reum aliquem capere & ad se, siue viuum, siue mortuum, adducere; maneat irregularis, si executores in ea captura reum interficiant, aut mutilent?

REspondeo: Manere irregularem. Quia illa Iudicis verba, nempe, *adducite eum, siue viuum, siue mortuum*; animum adduxerunt executoribus, vt cum interficerent, aut mutilarent: ergo Iudex, vel Prælatus, verè fuit causa proxima mortis, vel mutilationis rei: ergo mansit irregularis. Sic in casu contingenti tenuit Maiolus *lib. 5. de Irregularit. cap. 48. §. 2. num. 8.* Vgolinus *cap. 5. § 8. numero 18.* Gibalinus *eod. tit. pag. 264.* & alij quos referemus *infra disp. 10. quaest. 16.*

QVÆSTIO XXVI.

An etiam maneant irregulares Iudices, vel Prælati, qui, propositis edictis, præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud attulerint?

REspondeo, vt certum: Manere irregulares, sequuto effectu. Quia proximè mandato suo ad mortem, vel mutilationem rei concurrerunt. Sic Gibalinus *loc. cit.* & Maiolus, qui addit, idem dicendum de illo, qui proposuit præmium pro habenda sola notitia delinquentis occulti; vt putà, *quisquis reuelauerit furantem, homicidam, &c. centum habeat*; tunc si reuelatio fiat per hunc modum, & delinquens in iudicio, vel extra, occidatur, irregularis erit, qui proposuit præmium, eo quod tali præmio proposito, inducit animum ad mortem rei, & ideo mandare videtur. Sed de hoc infra amplius.

QVÆSTIO XXVII.

An possit Prælatus, aut Princeps, sine nota irregularitatis, temperare sententiam prolatam à suo Iudice delegato, & iubere mitiorem mortis pœnam?

REspondeo: Posse, sine irregularitatis nota. Quia in hoc casu, Prælatus, aut Princeps sæcularis, non est causa mortis delinquentis, cum solum partem eius minuat, aut modum, in quo non crudelem, sed potius mitem se exhibet. Sic Layman. *libro 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 4.* his verbis: Possunt tamen, *Episcopi, & Prælati*, sine nota irregularitatis, latam à Iudice sententiam moderari; vt videlicet, dicant; Si omnino reus, propter latam sententiam,

tiam, morte afficiendus est, non rota, vel igne puniatur, sed pœna mitiori. Quia hoc modo, non causa mortis, aut supplicij existunt, sed potius, vt pars supplicij dematur, qui misericordiæ, non seueritatis actus est. Sic ille. Quem citat, & sequitur Gibalinus *de Irregularit. quæst. 3. cap. 4. consectar. 7. disp. 5. vers. Quartò poterit.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Prælatus Ecclesiasticus, aut Princeps sæcularis, maneat irregularis, casu, quo Iudex ab ipso delegatus, iniustè ad mortem, seu mutilationem, damnet reum?

Affirmandum videtur ex *cap. fin. de homicid. in 6.* vbi Bonif. VIII. ita loquitur. *Is, qui mandat aliquem verberari, licet expressè inhibeat, ne occidatur vllatenus, aut mutiletur, irregularis efficitur, si mandatarius fines mandati excedens, mutilet, vel occidat: cùm mandando in culpa fuerit, & hoc euenire posse debuerit cogitare.* Sic Pontifex. Ergo eius decisio vim habet in nostro casu.

Sed omnino Respondeo: Non manere in nostro casu, irregularem. Quia culpa mandatarij, dum fines mandati excedit, non debet obesse mandanti *l. Diligenter. ff. Mandati*, at sic est, quod Prælatus tantum iusserat Iudici, vt inquisita veritate, iustitiæ debitum exequatur: ergo si Iudex iniustitiam committat, eius vnius criminis est, non Prælati mandantis.

Nec obest contra id, *cap. fin. cit. de homicid.* quia ibi agit Pontifex de illo, v. g. Clerico, qui iniustè mandauit aliquibus familiaribus, vt quemdam suum inimicum verberarent, & quia debuit cogitare quod inde euenire posset mors, vel mutilatio membri, vt bene expendit Glossa, ideo hæc omnia sunt mandanti Clerico imputanda; non in nostro casu, vt constat. Sic tenent Glossa *in cap. finali, Ne Clerici vel Monachi in 6. verb. Iustitia mediante*, quam Archidiac. Ioan. Andr. Anchar. & alij Doctores sequuntur, & Gibalinus *loc. cit. vers. Quinto.*

QVÆSTIO XXIX.

An Prælatus Ecclesiasticus, possit commitere alicui Clerico, vt vice sua, eligat iudicem, qui causam criminalem cognoscat?

Negant aliqui Canonistæ, eo quod *cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi in 6* Solum id concedat Clericis habentibus iurisdictionem, quam exercere coguntur; & ideò vices suas alteri committere debent: ergo. Ita tenet. Ioan. Andr. *in cap. cit.*

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia Prælatus potestatem ad id habet ex iure. Nec quid obest Clerico, cui delegat facultatem vt vice sua eligat Iudicem ad agnoscendam causam criminalem; quia in eligẽdo illo, non magis ad reorũ supplicia concurrit, quã ipse Prælatus, qui iurisdictionem ipsam delegat, & cuius deinde auctoritate Iudex sententiam pronunciat. Sic Gibalinus *cap. 4. q. 3. consectar. 7. diff. 5. vers. Sexto*

QVÆSTIO XXX.

An si Iurisperitus, vel Theologus, vel Confessarius, vel alius, interrogatur in genere an quis ob tale crimen mereatur mortem; respondeatque, mereri; maneat irregularis, secuta morte, vel mutilatione in aliquo?

Respondeo, vt certum: Non manere irregularem. Quia Iurisperitus, vel Theologus, cum sit in genere interrogatus, non influit directè & proximè in alicuius particularis mortem, aut mutilationem, cum in genere respondeat, quid leges circa reos talis criminis decernant, & contineant: ergo prædictus ob suam responsionem, non manebit irregularis, etiamsi ex illa sequatur mors, vel mutilatio in aliquo. Sic omnes. Legantur Astens. *parte 2. lib. 6. tit. 14. artic. 4. quæst. 1.* Angel. *verb Homicidium. 1. num. 11. & irregularitas 1. num. 4.* Siluest. *verb. Homicid. 1. numero 12. quæst. 8. & homicid. 5. quæst. 7.* Maiolus *lib. 2. cap. 9 num. 6. & 7.* Henriquez *lib. 14. cap. 16. num. 4. litt. R.* Graff *lib. 2. decis. cap. 64. num. 6.* Viuald. *tract. de Irregularitate, numero 256.* Rosella, Tabiena, Sum. Corona, Philiarcus, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. cap. 18. num. 25.* Quibus adde Auilam *part. 7. disputatione 5. sect. 2. dub 6. consil. 3* Bonacinam *quæstione 4. de Irregularitate, puncto 1. numero 30,* Gibalinum *cap. 4. quæstione 3. consectar. 7. diff. 8. pag. 267.* & alios statim citandos.

QVÆSTIO XXXI.

An saltem, maneat irregularis dictus Iurisperitus, vel alius, qui interrogatus à Iudice, non in genere, sed de casu particulari, an videlicet, hic reus suspendendus, vel mutilandus sit; respondet, mereri secundum leges dictam pœnam?

Affirmant communiter Doctores, inter quos præcipuus est Henriquez *lib. 14. cap. 6. num 4.* vbi ita ait: Clericus Iurisperitus, si per Iudicem consulatur de reo, ne dicat; iure licitum occidere, aut non pertinet ad nos, quibus non licet interficere quemqueam; sed cautè respondeat, vt consulat Iurisperitos. Ita ille. Quem citat, & sequitur, licèt non in omnibus, Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 6. concl. 2.* dum ita dicit: Clericus consultus de casu in particulari; respondeat: Consule Iurisperitos; hoc enim non pertinet ad me, quia nobis non licet interficere quemquam; Nel, non possumus super hoc consulere. Ita Tabiena *verb. Irregularitas 2. § 4.* nec in hoc vltimo, inuenio scrupulum, quidquid dicat P. Henriquez *num. 4.* Huc vsque Auila. Nec non & alij apud Sayrum *lib. 6 c. 18. num. 25.* præcipuè Molina *tract. 3. disp. 74. num. 6.*

Sed ego in hac re, Respondeo: *Primò* Longè probabilius esse, quod Iurisconsultus, Clericus, vel alius quiuis interrogatus à Iudice in particulari, an hic reus suspendendus, aut decapitandus sit, necne; Respondere licitè, & absque nota irregularitatis possit, ius generatim dicere, & edocere, quod fures, verbi gratia, vel homicidæ, secundum leges pœna mortis puniuntur; Grassatores viarum, suspenduntur, &c. Quia in hoc casu consulens non mouet, aut suadet Iudicem, vt reum pœna mortis puniat; sed solum rei veritatem aperit, qua cognita, Iudex se ipsum, ad id quod iustum est, permouit. Sic sentiunt Sayrus *numero 25. cit. vers. Certum est*, Glossa *cap. Ex litteris, verb. Consuluit. de excessib. Prælat.* Molina *tom. 4. tractatu 3. disputatione 74. numero 4.* Bonacina *de Censur. disp. 7. quæst. 4. punct. 1. num. 7. & 30.* Ioan. de Cruce *in Summ. part. 2. de Irregularit. dub. 5. concl. 4.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. sect. 5. cap. 7. num. 4.*

Secundò, æquè probabiliter Respondeo: Dicendum, quod non solum possit Iurisconsultus, aut Confessarius, aut quiuis alius, aperire rei veritatem, & declarare leges in genere; sed in particulari etiam respondere Iudici interroganti; hunc Reum

mereri secundum iuris dispositionem pœnam mortis, & adesse obligationem illum occidendi: nec per per hoc irregularitatem incurret. Ratio est. Quia non est ius, ex quo colligatur non incurri, si quis, non iuridicè, sed priuatim interrogatus, respondeat mereri secundum leges hunc Reum pœnam mortis, & esse obligationem seruandi illas in tali materia, & incurrere si expressè dicat esse obligationem occidendi Reum. Sic ex P. Vasquez docet Luysius Turrian. *lib.9. de censur. disp. 66. dub. 4. vers. Solet autem.* quos citat, & sequitur Dian. *3.p. tract. 5. Resol.*80. nec non (fallor) Machado *tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 3. num. 5.* Et id vt probabile sequitur Palaus *de censur. disp.6. punct.14. §.3. num.7.* ita scribens: Quoad consultorem attinet, communis sententia est, irregularitatem incurrere: si consilium præbeat Iudici, quo moueatur ad sententiam proferendam in causa sanguinis. Quod intelligendum est, quando consilium à Iudice expostulatur iuridicè. Nam si priuatim expostuletur, & Iudex tanquam quælibet alia persona de iustitia informetur, probabilitate non caret, irregularitati locum non esse; quia ex prædicta informatione contrahi non potest irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commissum sit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, si quidem hæc tantum imposita est Iudici, eiusque Officialibus authoritate publica fungentibus, vt optimè, relato Vasquez, notauit Gasp. Hurt. *de Irregul. disp.2. diff. 11. n.*40. Hucvsque Palaus. Cui addo nouissimè Pellizzar. *tom. 2. tract.7. cap.5. sect.4. quæst. 11. num.*170.

QVÆSTIO XXXII.

An sit irregularis Confessarius, qui dicit Iudici nolenti punire Reum pœnâ mortis, vti tenetur; se non posse, nec velle ei absolutionem dare, nisi Reum illum morte puniat?

AFfirmant aliqui, apud Sayrum *lib. 6. Thesauri cap.18. num.26.* insinuantem etiam id esse probabile. Quia tunc confessarius apertè dicit, imò & cogit Iudicem, vt reum morte puniat: ergo Confessarius verè tunc suo consilio, aut mandato, influit per se, & directè, & proximè in mortem Rei: ergo fit irregularis. Huic modo dicendi fauet Cornejo *disp.11. dub.1. q.3. vers. sed quid.*

Sed, vt longè multò probabilius: imò, vt mihi certum. Respondeo: Non esse irregularem. Quia (ait Gibalinus) nunquam incurritur irregularitas ex homicidio sequuto ex actione, quam quis sine peccato omittere non potest; alioquin Ecclesia induceret ad peccatum metu incurrendæ irregularitatis: atqui Confessarius non potest omittere hoc consilium, aut etiam imperium, erga iudicem pœnitentem, peccabit enim si det absolutionem perseueranti in peccato mortali; etsi non moneat ipsum, ne peccare pergat, & omninò exequatur id ad quod tenetur; &c. ergo. Quare etiam si hæc monitio, aut etiam iussio, vel minæ Confessarij, causa sint supplicij extremi, quo afficiatur Reus, qui per iniustitiam Iudicis pœnas alioquin euasisset, non erit irregularis Confessarius, qui non nisi necessitate ineuitabili, eius morti cooperatus est, ac proinde non intendit vindictam sanguinis, neque contra mansuetudinem peccauit, sed officio, quod sine peccato omittere nequibat functus est. Hucusque ille. Qui citat pro hac parte Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 4. lit. R. & cap. 16 num. 4. lit. S.* Auilam *disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4.* Molin. *tract. 3. disp. 74. num. 18.* Ægidium *disp. 18. num 96.* Reginald. *lib. 30. n. 138.* Præpositum *in 3. p. q. 5. de Irregul.* Sayr. *lib. 6. c. 18. num. 26.* Bonacin. *disp. 7. quæst. 4. punct. 1. num. 32.* Layman *lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap 7. num. 4. vers. Insuper*, & Suarium *disput. 47. sect. 1. num. 8.* Quibus addi possunt Auila *p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. quæst. 7. num. 242.* Hurtad. *disp. 2. de Irregul. diff. 11. num. 40.* Bauny *tract. 11. de censur. quæst. 23. de Irregularit. quæst. 3. pag.* 480. Machado *lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 3. num. 6.* Villalob. *tract. 21. diff. 25. num. 6.* & Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 3. num. 8.* Quia credendum (inquit) non est, velle Ecclesiam irregularitate Confessarium innodare, ob actionem iure diuino debitam, & quam ipse excusare non potest. Dian. *p. 4. tract. 2. Resol. 99.* Pellizzar. *tract. 7. cap. 5. sect. 4. quæst. 12. num. 171.*

QVÆSTIO XXXIII.

An Confessarius, qui obligat Reum pœnitentem iuridicè interrogatum, ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, pereunte Reo?

REspondeo. Ex dictis: Non fieri irregularem, obligando Reum ad fatendum crimen, si Reus tenetur fateri illud: secus si non teneatur. *Prima pars* constat ex nuper habitis. Quia quoties Reus iuridicè interrogatus tenetur ad mentem Iudicis respondere, tunc Confessarius ex suo munere obligatur vrgere pœnitentem ad hanc Confessionem, quam sine nouo peccato nequit omittere: ergo ob id non fiet irregularis Confessarius, qui etiam sine peccato, non potuit omittere quod fecit. Sic tenent omnes Authores nuper pro nostra & communi sententia adducti. Qui idem dicunt de Confessario consulente Reo, vt consentiat sententiæ mortis iustæ, & non appellet iniustè. Pro secunda verò parte sit.

QVÆSTIO XXXIV.

An saltem, fiat irregularis, ex defectu lenitatis, qui consulit Reo, vt fateatur crimen, Iudici, casu quo probè sciat consulens, Reum ex sententia probabili, non teneri crimen fateri?

AFfirmant communiter DD. Tunc fieri irregularem. Quia Confessarius in eo casu concurrit, ad mortem rei directè, & proximè absque vlla necessitate, poterat namque tutò, sequi opinionem probabilem liberantem reum ab obligatione fatendi criminis, ergo. Sic etiam sentiunt omnes Doctores, *quæst. 32. citati.* Et Gibalinus *quæst. 3. consectar. 7. diff. 10.* quamuis hic Author oppositum dixerit *c. 4. quæst. 2 consectar. 8. pag. 184.*

Sed probabilius. Respondeo: Esse quidem irregularem, si consulens sit persona publica, seu Minister iustitiæ, non autem si sit priuata, nisi aliàs in dando tale consilium mort. peccet, quia tunc erit irregularis ex delicto (iuxta statim dicenda) non ex lenitatis defectu.

QVÆSTIO XXXV.

An fiat Confessarius, aut alius, irregularis, consulens Reo, vt omittat appellationem iuridicam de sententia mortis sibi illata, quam ipse interponere vult?

AFfirmant communiter DD. suprà allegati. Quia tunc Confessarius, aut alius consulens, esset

esset causa, vt mors rei acceleraretur: ergo incurreret irregularitatem. Ita Henriquez *lib.* 14. *c.* 16. *n.* 4. *lit. B.* Sayrus *lib. 6. c.* 18. *n.* 26. *in fine.* Auila *part. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 7. in fine.* Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1. *quæst. 4. vers. Sed quid de Confessario.* Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3 *consectar. 7. diff.* 10. *in fine, pag.* 270. & antea *q. 2. consectar.* 8. *in fine, pag.* 184. Cornejo *tract. de Irregularit. disp.* 11. *dubit.* I. *quæst.* 4. quem citat, & sequitur Diana *part. 4. tractatu 2. Resol.* 99.

Sed probabilius cum distinctione Respondeo: Dicendum, quod, aut consulens est Aduocatus, aut alia persona publica, & vt talis iuridicè dat consilium de appellatione non interponenda, aut est persona particularis. si est persona publica, & vt talis dat dictum consilium, certum est tunc irregularitatem contrahere ex defectu lenitatis, ob rationem à contrariis datam. Si verò est persona particularis, veluti Confessarius, aut Theologus alius, & vt talis præbet dictum consilium, certum est tunc irregularitatem contrahere ex defectu lenitatis, ob rationem à contrariis datam. Si verò est persona particularis, veluti Confessarius, aut Theologus alius, & vt talis præbet dictum consilium, tunc nullo modo contraheret irregularitatem vllam: quia, si aliquam, vel esset ex defectu lenitatis, quia hanc solùm contrahunt illi, qui vt ministri publici iustitiæ concurrunt ad causæ probationem, vti Aduocatus, & testes; vel pœnæ Executores, vt ministri iustitiæ, vt cum Vasquez, Luysio, Diana, Baunyo, & Palao, infra dicemus: nec ex delicto, cum hæc non contrahatur, nisi ex actione mortaliter peccaminosa, qualis non est actio consulendi Reo (non cogendi) vt appellationem non interponat: ergo. Sic expressè tenet Castro Palao *disp. 6. punct.* 14. §. 3. *num.* 9. & colligitur ex doctrina quam tradunt Vasquez, & ex illo, Luys. Turrian. *de censur. lib. 9. disp. 66. dubitatione* 3. Diana 3. *p. tract.* 11. *de Irregularit. quæst.* 23. *quæst.* 11. *pag.* 484.

QVÆSTIO XXXVI.

An ab irregularitatis incursu liberentur concionatores, qui hortantur Iudices, vt seruent leges, & purgent Rempublicam scelestis hominibus, &c.

Respondeo, vt certum: Liberari. Sicuti liberantur Doctores, qui edunt tractatus de variis criminum pœnis, quibus instruuntur Iudices ad causas criminales pertractandas. Quia in his casibus, neque consilium, neque opem, nec auxilium ad aliquem singularem damnandum præstant. Sic docent omnes. Legantur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num. 6. lit. H.* Auil. *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 6. concl.* 3. Villadieg. *cap. 6. n.* 86. Bonac. *q. 4. de Irregul. punct.* 1. *num.* 31. Gibalin. *c. 4. de Irregul. quæst. 3. consectar. 7. diff. 8. num.* 56. Villalob. *tract. 21. difficult. 25. numero* 6.

QVÆSTIO XXXVII.

An saltem innodetur irregularitate concionator, qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem vel mutilationem damnatur?

Respondeo: Innodari irregularitate ex delicto. Cùm verè culpa graui, influat in mortem rei, siquidem publicè illum de occulto crimine reprehendit, diffamando proximum, quem, iuxta præceptum Euangelij, tenebatur corripere inter se, & ipsum. Sic Vgol. *de Irregul. c. 6.* §. 10. quem citat, & sequitur Bonac. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici sæculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant, apud Iudicem pro reo?

Respondeo. Omnimodò fieri irregulares, si pro reo non intercedant, vt misericorditer tractetur, & ne morte, aut mutilatione afficiatur: quia per hanc protestationem liberantur ab irregularitate. Quod constat ex cap. *Nouimus, de verb. signific.* vbi id expressè deciditur ab Innocent. III. Ratio est: quia per dictam traditionem solùm declarat Iudex, se iam officio suo functum fuisse; & reum illum dimittere vt incorrigibilem à propria iurisdictione, vt in alia eius causa agatnt. Sic omnes, sed præcipuè Henriquez *lib. 14. cap. 12. num.* 5. vbi ita ait. Iudex Ecclesiasticus iure prohibetur ferre sententiam mortis. Quod si generale ius seruandum esset, tutius, & aptius Iudex faceret, si per sententiam intendat Clericum degradatum priuare tantum honore (habet enim ius ad hoc, quicquid inde sequatur) deinde lecta sententia reum dimittat à propria iurisdictione: quo facto Iudex sæcularis capit reum, & facta summaria informatione de euidentia facti, & confessione rei, damnat morte, & sententiam suam mandat statim executioni. Sic ille. Et penes ipsum, Nauarr. Director. Inquisitor. & alij. Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2.* Medina *in Summ. lib. 1. cap.* 11. §. 10 Couarr. *in Clemen. si furiosus 2. p.* §. 5. *num.* 6. Layman, *lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. c. 7. n.* 3. (non 4. vt inuenies apud Gibalinum) Cornejo *disp. 11. de Irregul. dub. 1. q.* 2. Gibalin. *c. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff.* 7. & nos amplius *tract.* 4. de Degradatione.

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam, Domini Inquisitores fiant irregulares, tradendo hæreticum brachio sæculari, si non intercedant pro illo, vt mitius Iudex sæcularis se gerat cum ipso?

Affirmat Couarr. *in Clemen. si furiosus, 2. part.* §. 5. *num. 6. vers. Decimo quarto.* docendo, fore irregulares, nisi pro reo intercedant, apud Iudicem sæcularem, eum rogantes, ne morte, aut membri mutilatione eum afficiat; quia id probant textus in cap. *Nouimus, de verbor. significat. cit. & Regia l. 60. tit.* 6.

Sed vt iam certum Respondeo: Non fieri irregulares, etiamsi absque protestatione, & intercessione aliqua id faciant; sed reum absolutè tradant ad comburendum. Quia id posse, absque irregularitatis nota, ex speciali priuilegio Pontificum, Pauli, videlicet, IV. *die* 29. *Aprilis anno* 1557. & Pij V. omnes iam docent DD. præcipuè Maiolus *lib. 2. de Irregularit. c. 9. num.* 8. & *cap. 10. numero* 5. & *lib. 5. cap.* 48. §. 2. *num.* 9. & ex illo Henriquez *n. 5. cit.* vbi verbis nuper adductis, hæc adiungit verba: At speciali iuris fauore, & priuilegio, censores fidei, & illorum Consultores, absq; culpa, & periculo irregularitatis, possunt simpliciter damnare hæreticos, & per sententiam declarare incurrisse pœnas, authoritate Pontificum, & legum impositas; & authoritate Papæ absque vlla protestatione relinquunt hæreticos Curiæ sæculari, iuxta leges ciuiles puniendos morte, &c. sic ille. in Corp. & *in marg. lit. C.* Medina *in Sum. lib. 1. cap.* 11. §. 10. *vers. Quarta regula.* Tabien. Viuald. Zerol. Philiar. & alij, quos

quos citat,& sequitur Sayr.*lib.6.cap.*18.*numero* 15. Quibus addi possunt, Auila, Layman, & Cornejo *sup.cit.*Scortia *in Bull. Pontif. Epist.* 10. *Theor.* 34. Gibalinus *loc.cit.diff.*14.*numero* 62.*pag.*288.Pellizz. *tom.*3.*tract.*7.*cap.*5.*sect.*4.*quæst.*9.*numero* 163. Dian. *part.*4.*tract.*8.*Resol.*51. vbi sic ait: Notandum est, quod ne ob periculum incurrendę irregularitatis Ministri S. Inquisitionis ab officio retardentur, noster Paulus IV. & Pius V. statuerunt, vt Inquisitores, Consultores,& alij Inquisitionis Ministri,essent immunes ab Irregularitate, quantumcumque, & quomodocunque ad hæreticorum condemnationem concurrant. Sic ille,& alij omnes, notantes, quod solum iam sit prohibitum DD. Inquisitoribus, exequi mortis sententiam.

QVÆSTIO XL.

An etiam absque irregularitatis incursu, possint Inquisitores instare Iudicem, vt exequatur sententiam mortis, casu, quo ille tentaret ipsam differre?

NEgat Couarr.*in Clem.si furiosus,de homic. part.* 2.§.5.*n.*6.*in fine.*his verbis: Et sanè si argumentatio Speculatoris foret valida,sequeretur ex ea,posse absque metu Irregularitatis Inquisitores Iudici sæculari consulere, vt hæreticos ei traditos morte afficeret. Quod verum non est, nec iure Pontificio probari potest.Ita ille.quem alij nonnulli sequuntur.

Sed,vt mihi certum:Respondeo. Posse id facere, absque metu irregularitatis. quia ad id se extendit concessio,& priuilegium Pontificum,vt docent Maiolus *lib.*2.*de Irregular.cap.*10.*n.*5.*pag. mihi* 174.& apud illum Tabien.*in verb.Irregularit.*2.*n.*9. & 15. & Felin.*in cap. Ad abolendam,de hæret.*Licèt hic author in sequenti cap.dubitet. Sic etiam Henriquez *c.*12.*cit.n.*5.*in Gloss.*4.*lit.D.*vbi ita dicit:Quod si Iudex sæcularis tentaret differre executionem, possunt Inquisitores instare, sub graui comminatione, vt comburatur hæreticus. Sic ille, Sylvest. Perez, & alij apud illum.Sayr.*lib.*6.*c.*18.*n.*15.Auila *part.*7.*disp.* 5 *sect.*2.*vers.sequitur secundò.*Medina,& Cornejo *loc. citatis.*Diana *part.*4.*tract.*8.*Resol.*51.Barbosa *in collect.tom.*2.*lib.*5.*tit.*7.*cap.*13.*n.*5.Suar.*disp.*47.*sect.*1. à *n.*10.& Pellizz.*n.*163.*citato.*

---

§. II.

De Accusatore, & Denunciatore in causa sanguinis.

QVÆSTIO XLI.

An accusans aliquem in causa criminali, criminaliter, petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione?

REspondeo, vt quid certum: Fieri irregularem. Quia sic habetur in cap. *Aliquantum, dist.* 51. *cap.si quis viduam,dist.*50.& *cap.fin.de homic.in* 6.& *cap.Sententiam,*& *cap.Clerici. Ne Cler.vel Monach.* & ratio est.Quia accusatores criminis cuiuscumque, verè cooperantur, ad ipsius iudicium, vt habetur *in d.cap.Sententiam*, ergo,secuta morte,vel mutilatione accusati, irregularitas ab ipsis incurritur, casu, quo actione sua accusandi per se, vt supponimus, tendant ad punitionem accusati. Sic omnes. Legatur Suarez *disp.*47.*sect.*2.vbi *num.*1. benè aduertit, quod quando huiusmodi accusator est iustus, tunc incurrat irregularitatem ex defectu lenitatis: Si verò sit iniustus, tunc irregularitatem ex delicto. Maiolus *lib.*2.*c.*7.Henriq.*lib.*14. *cap.*12.*n.*8. Couarr.*in in Clemen.si furiosus,de homicid.*2.*p* §.5.Auil.*part.*7. *disp.*5.*sect.*2.*à dub.*8.Bonac.*disp.*7. *quæst.*4. *punct.*2. Filliuc.*tract.*19.*c.*6.*à quæst.*9.*num.*246. Bauny *tract.* 11.*de Irregularit. quæst.*23. *pag.*478. Luys. *lib.*9. *de censur.disp.*66 *dub.*2.Sayr.*lib.*6.*c.*16.*num.*7. Nauarr. *in Man.c.*27.*num.*212.Cornejo *disp.* 11. *de Irregul. dub.*1.*in princip.*& *quæst.*5. Gibalin.*de Irregul. c.*4. *q.* 3. *consect.* 7. *diff.* 11. *pag.* 271. Layman *lib.* 3. *Sum. sect.* 5. *tract.* 3. *p.* 3. *cap.* 7 *circa finem.* Palaus *de cens. disp.*6. *punct.*14. § 2. Villalob. *tom.*1. *Summ. tract.*21.*diff* 26 Machado *lib.*1. *par.*3. *tract.* 18.*docum.*6.vbi *num.*1. sic ait:*Disposicion es expressa derecho, i que por regla general enseñan todos los Doctores, conuiene à saber, que qualquiera persona, que en causa de sangre acusare criminalmente à otro, por loqual se siga muerte ò mutilacion de miembro, queda irregular desta specie de Irregularidad, que prouiene*,ex defectu lenitatis.*Sic ille.*Et benè in omnibus, si intelligatur de accusatione iusta; nam si est iniusta, erit irregularis,non ex defectu lenitatis, sed ex delicto,vt diximus ex Suario.

QVÆSTIO XLII.

An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno; Reum accusaret; maneret irregularis, casu, quo Iudex iniustè eum morti traderet?

REspondeo,vt quid certum: Non manere. Quia talis accusator non dat,in hoc casu, causam sufficientem tali occisioni; cum hæc non proueniat ex accusatione, aut delatione delicti,sed aliundè, nempè,ex odio Iudicis, aut ex alia causa. Sic Nauarrus *cap.*37.*num.*214.cuius verba, *quæst.* 44. referam.Couarruu.*in Clemen.si furiosus,cit.*2.*p.*§.5.*num.*2.dicens in hoc omnes conuenire.Bernard.Diaz *in pract. cap.* 98.*n.*3.Suarez *disp.*47.*sect.*2. (non 3. vt leges apud Palaum)*n.*18.Bonac.*disp.*7.*q.*4.*punct.*2.*n.*7.Sayr.*lib.* 6.*c.*16.*n.*7.Layman Palaus & alij,sup.adducti.

QVÆSTIO XLIII.

An saltem,maneat irregularis Iudex, quo vinctum ducente Reum ad carcerem, accedit inimicus Rei, & occidit illum?

REspondeo, ex dictis:Nec illum irregularem manere.Quia mors illa rei per se, & proximè non prouenit ex illa Iudicis captura; sed aliundè: in hac autem materia, non satis est, ista aliunde prouenire, sed quod ex tali causa data sequatur. Sic Sayrus *loc. cit.*& alij.

QVÆSTIO XLIV.

An fiat irregularis accusans Reum de crimine leui; si Reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata,puniatur morte?

REspondeo: Non fieri irregularem. Quia in hoc casu,non potest mors imputari propriè, & per se, ipsi accusatori, quod est necessarium, vt hic

irregula

irregularitatem contrahat: ergo. Sic optimè Nauar. *in Man.cap. 27.num.* 214.vbi ita dicit: Quinto infertur quod eam (id est, *irregularitatem*) non incurrunt laici, vel Clerici, qui deferunt ad Iudicem crimen, quod non meretur deformationem, licèt captum ob illud, iniustè, vel ob alia aliunde ad eum delata deformet, modo non teneréntur credere id euenturum: quia non præbent prædictam causam propinquam. Sic ille.Henriquez *lib.* 14. *cap.*12. *n.*8. *fine.* Sayrus *lib.6.cap.16.num.* 7. (non 6.vt citatum leges apud Bonac. Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.9. vers. Secundò.*Vgolin. *cap.6* §.4 Bonac. *disp.7.q.* 4. *punct.* 2. *num.7. vers. Secundus casus est.* & Palaus *disp.* 6. *punct.* 14.§.2.*num.*1.

QVÆSTIO XLV.

An accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam, fiat irregularis, (secuta deformatione) si potestetur, se non intendere, vt accusatus pœnam mortis, vel sanguinis subeat?

RESpondeo, vt certum: Fieri irregularem. Ratio est. Quia protestatio est inutilis, & nihil operatur, quoties factum est illi contrarium, *l. Cum in in plures,§.locator, ff. locati, & cap. Gratum, de offic. deleg.* & cum multis tradit Barbosa *Axiom.* 194. at sic est, quod factum hoc loco, contrarium est protestationi: protestatur enim accusator, se nolle pœnam mortis, vel sanginis, & tamen ipsam, re ipsa petit, & re ipsa ad ipsius dumtaxat instantiam ea infligitur à Iudice: ergo. Sic omnes. Legantur Nauar. *lib. 5. consil. cons. 9. de homicid.* Couar. *in Clemen. si furiosus,* 2. *p.* §. 5.*num.*5. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 11. (non 10.vt legi apud Bonac.) *num.*14. *lit. N.* Vgol. *cap.6.*§.1.*num.* 3. Molin.*tom.1.tract* 3. *disp.*8. *n* 4. *& tom.* 4.*tract.* 3 *disp.*74. Suar. *disput.* 47. *sect.* 2. (non 20. vt inuenies apud Gibalinum) *num.* 10. *& sect.4.num.9.* Auil. *disp* 5 *sect.* 2.*dub.* 10. (non 19. vt leges apud eundem Gibalin.) Ægid. *disp.*10. *dub.* 10. Filliuc.*tract.*19.*c.9.q.9 num.*248. *&* 257 Bonac. *q.* 4. *de Irregul.punct.2.n.2.* Gibalin *c.* 4.*q.* 3. *consect.* 7.*diff.* 11. & alij.

QVÆSTIO XLVI.

An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius, qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuiliter, hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam?

RESpondeo, vt quid certum: Excusari ab irregularitate, si protestetur expresè, se non intendere pœnam sanguinis, sed quod sibi fiat satisfactio. Quia sic habetur in cap. *Pralatis, de homicid.in* 6. vbi Bonifac.VIII.id definiuit, ne daretur occasio prauis hominibus inferendi iniuriam Clericis, aut laicis; si namque hi accusationem instituere, timore irregularitatis, non possent, iniuriatores audaciores, fierent. Et sane in casu nostræ quæstionis, accusator solum agit de suo damno, & interesse, non verò de punitione delicti: quare ad eam, si fortè contingat, non concurrit nisi admodum remotè, & per accidens: & ideò protestatio hic non inuenitur contraria facto: nam accusator protestatur, se non postulare mortem accusati, quam re ipsa non intendit, nec de illa agit apud Iudicem, sed tantum de sua satisfactione, & interesse. Sic Vgolin. *cap.6. num.* 2. Couar. *in Clem si furiosus, 2.p.*§. 5. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 11.*num.* 4.Suar.*disputat.*47.*sect.*2. Auil.*part.7. disp.* 5. *sect.*2. *dub.* 9. Ægid. *disp.* 18. *dub.* 10. *n.*92. Filliuc.*tract.* 19. *cap.* 9. *quæst.9. num.* 248. Bonacin. *quæst.*4. *punct.* 2.*num.* 3. Palaus *disp.6.puncti.*14.§.2. *num.* 2.Gibalin. *cap.4. quæst.3. consectar* 7. *diff.* 11. *dicto* 3. Cornejo *dispur.* 11. *dubit.* 2. *quæst.* 6. Luys. *lib.9. de censur. disp.* 66. *dub.* 2. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 16.*num* 2. Machad. *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.6. num* 2.& alij.

QVÆSTIO XLVII.

An Clericus, vel alius, qui iustè accusans, protestationem ficto animo facit, & interius desiderat vindictam, & sanguinem accusati, irregularitatem contrahat?

AFfirmant Nauarr. *cap* 27.*num.* 206. (non 216. vt leges apud Palaum, nec 216. vt apud Machadum.) Quia ius requirens protestationem; non requirit illam mendacem, & fraudulentam. Syluester *homicid.* 2. *quæst.* 8. Tolet. *lib.*1. *cap* 82. *num.*5. & alij, apud Nauarrum, quos sequitur Vega *tom.*2. *speculi,cap.* 12. §.*In sexto, num.*270.&Ioan. Bapt.st. Bizozetus *in Summ. tract. de censur. cap.* 5. *num.*5. per hæc verba, à Diana relata: Ille, qui, coram Iudice, vel alio, reum accusat sine protestatione, se id non facere, vt reus ad mortem, seu mutilationem damnetur; sed vt suum habeat, vel, vt publica scandala tollantur, fit irregularis. Secus si accusat cum tali protestatione, quæ protestatio potest fieri ore, vel in scriptis: & protestatio talis, vt euitetur irregularitas, non tantum verbo, sed verè, & animo fieri debet: nam si verbo faceret talem protestationem, & cuperet animo, vel sibi placeret, vt talis suspenderetur, vel mutilaretur, non euitaret irregularitatem: & ita omnes Doctores. Ita Bizozerus, Sed fallitur, (adiungit Diana) nam hoc minimè asserunt omnes Doctores, dempto Nauarro, & aliis, vbi suprà. Sed in hoc, nec benè Diana, cum præter ab ipso citatos Doctores pro hac parte, illam defendant. Hostiens.Summa Confessor. Astensis, Angelus, Maiolus, Viualdus, Summ. Corona, & Sebastian. Medices citati à Sayro *libro* 6. *capite* 18. *numero* 4.

Sed nihilominus probabiliùs Respondeo: Nullo modo contrahere irregularitatem. Quia textus *in cap. Pralatis, de homicid. in* 6. non cauetur, vt protestatio ex vero animo fiat; sed solum vt fiat: ergo. *Confirmatur*, quia in foro externo, tantum valet protestatio ficta, ac protestatio vera: ergo. Sic Sayrus *loc. cit.* & penes ipsum Felinus, & Anan. *in cap. Postulat. de homicid.* Couar. *in Clem. si furiosus, par.* 2. §. 5. *num.* 2.*vers. Sextò.*Sot. *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 9 *fin.* Tabien. *irregularitas* 3. §. *Octauò*, Martin. de Ledesma *c.* 4. *quæst* 26. *art.* 2. *de Irregularit. pag.*365. Graff.*lib.*2.*cap.* 46.*num* 41. quamuis hic falsò dicat talem in foro interiori esse irregularem. Philiarcus *part.*1. *lib.* 4. *cap.* 12. §. 4. Cordub. *in addit. ad Sotum, in relect. de tegen. secret. memb.* 4. *quæst.*3. *concl.* 5. & Henriquez *lib.*14. *cap.* 3. §. 4. *lit. O. & cap.* 11. §. 5. His addit Diana, quos & ipse sequitur, *part.* 4.*tract.*2. *Resol.*75 Suarium *disp.* 47.*sect.* 2.*num.*3. Auilam *p.7 disp.* 5.*sect.*2. *dub.9. concl.*1 Ægidium *disp.* 18. *dub.* 10. *num.* 93. Hurtadum *disp.*2. *de Irregularit.* Præpositum *in* 3 *p. quæst.* 5. *de irregularit. dub.* 12. *num.* 103. Luysium Turr. *de censur. lib* 9. *disp.* 66. *dub.* 2. & Petrum Cornejo *disp.*11. *de Irregularit. dub.* 1. *quæst* 6. Quibus ego adhuc addo Barbosam *in Collect. ad cap. Prælatis, num.* 9. Laymanum *lib.* 3. *sect* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.7. in fine.* Gibalinum *de Irregular. cap.*4. *quæst.*3. *consect.*7. *diff.* 14. *pag.* 288. Filliucium *c.* 9. *cit.*

*cit. num.*148. Reginald *n.* 132. Bonacin. *q.* 4. *de Irregul. punct.* 2. *num.* 11. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 26. *n.* 4. Baunyum *de censur. tract.* 11 *de Irregul. quaest.* 23. *vers. Quid si accusator.* Machad *lib.* 1 *par.* 3. *tract.* 18. *docum.* 6. *n.* 3. & Palaum *disp.* 6. *de censur. punct.* 14. §. 2. *num.* 1.

QVÆSTIO XLVIII.

An vt non incurrat quis irregularitatem, sufficiat, si protestationem solo animo faciat?

AFfirmat Tiraquel. vbi infrà, existimans, prædictum non fore irregularem in interiori foro. Sed vt certum, Respondeo: Non sufficere ad non incurrendam irregularitatem, protestationem solo animo factam. Sic optimè Couarr. *in Clem. si furiosus*, 2. *p.* §. 5. *num.* 3. his verbis: *Septimò*, eadem ratione, accusator irregularis erit, si non præmiserit prædictam protestationem, etiamsi in animo gerat, & voluntatem habeat, quod ille accusatus non occidatur, nec membro mutiletur. Nam sicut animus prauus non inducit irregularitatem, ita nec ab ea quemquam liberat: cum actus exterior ad homicidium tendens irregularem agentem constituat, quod in hac specie visum est Glossæ cõmuniter receptæ *in d. c.* 2. & procedit in conscientiæ foro adhuc: sicut in iudicali secundum Calderic. & Franc. *in d. c* 2. licèt contrarium notauerit Andr. Tiraquel. *de legib. connubialib* post ipsas leges, *in gloss.* 5. vbi contendit, & conatur excusare hunc Clericum accusatorem quoad Deum. Id verò refragatur veritati, iuxta quam, qui est irregularis in exteriori iudicio, & itidem irregularis erit in interiori. Hucusque Doctissim. Couarr. Cuius sententiam sequuntur Vgol. *c.* 6. §. 8. Bonac. *punct.* 2. *cit. n.* 10. & Auil. *dub.* 9. *cit. vers. Ex quo infero.*

QVÆSTIO XLIX.

An vt protestatio liberet quem ab irregularitate; debeat fieri coram Iudice, simul dum formatur accusatio?

REspondeo. Dicendum, quod licèt sit optimum consilium, vt simul cum ipsa accusatione fiat; non tamen erit defectus substantialis, si tunc non fiat; dummodò antequam Iudex proferat sententiam illi proponatur. Quia tunc potest habere effectum intentum *in d. c.* 2. & *in d. cap.* aliud non requiritur. Sic optimè Auil. *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 9. *concl.* 2. id ita probans: Nam ratio quare Clericis prohibita est accusatio in causa sanguinis, absque protestatione, est, quia per accusationem sine protestatione, censentur intendere mortem accusati: sed per protestationem postea factam, reuocant voluntatẽ mortis, quam visi fuerant habere: ergo liberantur ab irregularitate; sicut liberatur qui mandauit homicidium, & ante executionem mortis reuocat mandatum. Sic ille. ex Henriq. *lib.* 14. *c.* 11. *n.* 5. Couarr. *loc. cit. n.* 2. *vers. Quartò iure ipso.* Emmanuel *c.* 107. *concl.* 7. Felin. Ioan. Andr. Barthol. & aliis. Quibus addi possunt Suar. *disp.* 47. *sect.* 2. *num.* 1. *in fine.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 14. §. 2. *num.* 2. *in fine.* Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 75. propè finem. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 26. *num.* 4. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 18. *numero* 3. & alij.

QVÆSTIO L

An sit necessaria protestatio ad excusandam irregularitatem, quando accusatio criminis fit coram Iudice Ecclesiastico?

REspondeo: Non esse necessariam. Quia Iudex Ecclesiasticus non potest imponere pœnam sanguinis, nec relaxando reum concurrit ad illius mortem: ergo nec accusator; quia hic non potest censeri concurrere ad mortem Accusati, magis quàm ipse Iudex. Sic communis Henriq. *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 5. Bern. Diaz *in sua pract. c.* 98. *num.* 14. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 18. *num.* 14. Auil. *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 9. *in fine.* Cornejo *disp.* 11. *cit. dub.* 1. *q.* 6. *vers. Sed quid si accusatio.* Villalob. *tract.* 21. *diff.* 26. *n.* 9. Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quaest.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 14. *vers. Debes porro.* Maiolus, infra citand. & communis,

QVÆSTO LI.

An saltem, sit necessaria protestatio, si causa incipiat in iudicio Ecclesiastico, & finiatur in iudicio sæculari?

REspondeo: Adhuc in hoc casu non esse necessariam protestationem. Quia accusator verè comparuit apud Iudicem Ecclesiasticum; non sæcularem. Sic Felin. *in cap. Postulasti, de homicid.* Sayrus & Gibalin. *loc. cit.* nec non Maiolus *lib.* 2. *de Irregularit. cap.* 7. *num.* 4. qui de hac quæstione interrogatus, sic scribit: Huc spectat quæstio de qua in contingenti causa, rogatus respondi. Vir probus Sacerdos detulit ad Episcopum, incestuosum quendam iam diffamatum, vt corrigeretur canonicè. Episcopus testes examinauit: acta illa furtim fuere sublata, delataque ad Iudicem sæcularem, vnde secuta est mors Incestuosi. Certè neque accusator, neque testes sunt participes mortis ex actis coram Episcopo: secus si adiissent sæcularem Iudicem. Huc vsque Maiolus.

QVÆSTIO LII.

An omittens protestationem in causa sanguinis, ex obliuione, & inaduertentia, fiat irregularis?

REspondeo: Fieri; quamuis non peccet, saltem mortaliter. Quia reuera omisit id quod ius requirit ad excusandam irregularitatem. Nam hæc non solum incurritur ex delicto, sed ex defectu lenitatis. Sic Nauarr. *c.* 27. *n.* 213. *in fin.* Henriq. *lib.* 14. *cap.* 12. *n.* 4. *litt. T.* Sayr. *lib.* 6. *c.* 18. *n.* 3. Bonac. *q.* 4. *punct.* 2. *num.* 8. & alij.

QVÆSTIO LIII.

An hæc protestatio, non solum Clericis, sed etiam laicis, sit necessaria ad euitandam irregularitatem?

NEgandum videtur. Quia *in cap.* 2. *de homicid. in* 6. vbi hæc protestatio statuitur, solum fit sermo de Clericis: ergo cum id sit graue onus, non debet extendi ad alias personas, vltra eas, quibus in iure expresse ponitur.

Sed vt quid certum. Respondeo: Non solùm Clericis, sed etiam laicis, esse necessariam protestationem, dum delinquentes accusant ad consulendum sibi, & rebus suis. Quia vtrisque conuenit ratio, ob quam à iure statuitur protestatio. Statuitur namque in remedium ad euitandam irregularitatem, quæ alioquin contraheretur ex accusatione in causa sanguinis, quæ ex se est moralis occasio mortis: Ius autem hunc modum, seu protestationem inuenit, vt impediatur, quantum fieri potest, in accusante cooperatio ad mortem, declarando se non intendere illam per accusationem: cum ergo accusatio facta à laicis, ita sit moralis occasio mortis, sicut est accusatio à Clericis facta, sequitur planè, laicos vt euitent irregularitatem debere protestationem præmittere.

Nec obstat quod *in d. cap. 2. de homicid.* solùm fiat mentio de Clericis. Quia hoc solùm factum fuit, eo quod Clericos magis quàm laicos dedecet accusatio; & quia ipsi, absque vrgenti occasione, causæ sanguinis se immiscere non possunt. Nec illa protestatio cauetur à iure tanquam grauamen; sed potius tanquam remedium ad euitandam irregularitatem: & ideò debet extendi etiam ad laicos. Sic tenet communis. Nauarr. *cap. 27. num.* 213. 214. & 226. Couarr. *in Clemen. si furiosus*, 2. *p.* §. 5. Sotus, Ledesin. Abbas, & Imola, quos citat, & sequitur Suarez *disp.* 47. *sect.* 2. *num.* 6. Vgolin. *cap.* 6. §. 4. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 10. *num.* 93. Filliuc. *num.* 248. *vers. Notandum secundò.* Molina *tom.* 4. *disp.* 74. *num.* 2. Auila *part.* 7 *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 9. *vers. Sextò.* Bonacin. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 2. *num.* 12. Palaus *disputat.* 6. *punct.* 14. §. 2. *num.* 3. Cornejo *disp.* 11. *de Irregularit. propè finem*, & alij. Qui & notant, hanc esse differentiam inter Clericum, & laicum, quod si Clericus omittat protestationem erit irregularis ex homicidio iniusto, cum illi sit prohibitum accusare sine protestatione in causa sanguinis *cap. Postulasti, de homicid. iuncto d. cap.* 2. *de homicid.* At verò si laicus omittat, erit irregularis ex defectu lenitatis.

QVÆSTIO LIV.

An protestatio excuset ab irregularitate illum qui accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati; si hoc reparari alia via possit?

NEgant aliqui DD. docentes, protestationem, solùm excusare ab irregularitate, casu, quo non sit aliud medium, aut remedium ad recuperandum damnum illatum, nisi accusatio, aut denunciatio. Ita Syluest. *verb. homicidium*, 2. *quæst.* 8. & *ibi.* Angel. Tabien. *Irregularitas* 3. §. 8. Panorm. & Felin. *in cap. Postulasti, de homicid.* Nauarr. *consil.* 9. *de homicid.*

Sed probabilius. Respondeo: Excusare, etiamsi qui per accusationem petit recuperari sibi damnum illatum, possit alia via reparari. Ratio est. *Tum*, quia textus absolutè loquitur, & concedit hanc facultatem. *Tum* etiam, quia liberum est vnicuique reparationem damni velle ex manu Iudicis, & authoritate publica obtinere, quippè sic obtenta, honorabilior est. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 4. in Glossa *lit. M.* Suar. *disp.* 47. *sect.* 2. *num.* 7. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 9. *quæst* 9. *num.* 248. *versic. Notandum tertiò*; Bonacin. *tom.* 1. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 2. *num.* 3. Cornejo *disp.* 11. *de Irregularit. dub.* 1. *quæst.* 6. *vers. Sed quid si non potest.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 14. §. 2. *num.* 5. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 26. *num.* 10. ita dicens: *Lo octauo, que ay diferentia entre el que acusa en propria causa, ò agena; porque en propria causa puede libremente acusar, hauiendo hecho la protesta, aunque por otra via pueda recuperar su hazienda con tal que la accusacion sea justa; mas en la causa agena es necessario, que este obligado à acusar, i no basta el daño ya hecho, sino que es necessario que aya peligro, i que este como* in fieri *como dize Suarez* disp. 47. sect. 1: numero 16. Huc vsque Villalobos. Legatur dicta *quæst.* 46.

QVÆSTIO LV.

An sicut potest Clericus, vel alius, absque metu irregularitatis, cum protestatione accusare reum, de iniuria sibi, aut rebus suis illata; ita possit accusare de iniuria, vel damno illato, suis propinquis, & cognitis?

NEgant aliqui DD. existimantes, irregularitatem incurrere Clericum, vel alium, qui alterum accusat de iniuria illata personis extraneis aut etiam consangineis, secuta mutilatione, vel morte, etiamsi præmiserit protestationem. Quia in cap. *Prælatis, de homicid. in* 6. permittitur Clericis (& in consequentia, laicis) conqueri coram Iudice de Malefactoribus suis; non de iis, qui aliis mala intulere: ergo. Ita tenet Bonacin. *tom.* 1. *disputat.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 2. *num.* 4. qui & citat pro se Nauarrum *cap.* 27. *num.* 214. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 4. Sayrum *lib.* 6. *cap.* 18. Vgolinum *cap.* 6. §. 9. Suarium *disp.* 47. *sect.* 2. *num.* 17. Molinam *disput.* 8. *num.* 8. Ægidium *disput.* 18. *num.* 94. Reginaldum *lib.* 30. *num.* 129. & Filliucium *num.* 249. Sed ex his Doctoribus, quos pro se Bonacina citat, Nauarrus, non loquitur de propinquis; & de iis loquendo, expresè tenent contrarium, Henriquez *loco citato*, *lit. I.* Sayrus *cap.* 28. *cit. numero* 10. Suarez *num.* 17. Ægid. *num.* 93. Filliuc. *num.* 251. & alij. Citat Diana pro hac parte Petrum Cornejo *disp.* 11. *de Irregularit. dub.* 1. *quæst.* 6. *num.* 4. & etiam malè si attentè legatur: ait enim, id extendendum esse etiam ad domesticos, & propinquos; quia damnum propinquis & domesticis illatum, reputatur, *proprium* (adde: quia deest, vt vides)

Sed multò probabilius Respondeo: Ita absque metu irregularitatis, posse cum protestatione accusare malefactorem coram Iudice, de iniuria, aut damno illato suis propinquis, aut consanguineis; quales sunt, parentes, filij, fratres, &c. Quia damnum, seu iniuria illata consanguineis, & propinquis, reputatur propria accusatoris, cum ad ipsum pertinere censeatur: quando ergo de illa coram Iudice quæritur, de sua iniuria planè quæritur. Sic Henriquez, Sayrus, Suarez, Ægidius, & Filliuc. *loco citato.* Quibus adde Couarru. *in Clemen. si furiosus*, 2. *p.* §. 5. *num.* 4. *vers. Vndecimò.* vbi hanc sententiam vocat communem. Auilam *parte* 7. *disputatione* 5. *sect.* 2. *dub.* 11. *conclus.* 1. Gasp. Hurtadum *disput.* 2. *de Irregularit. diff.* 11. *num.* 41. Cornejo *loc. citat.* Præpositum *in* 3. *part. quæst* 5. *de Irregularit. dub.* 13. *num.* 101. Villalob. *tractatu* 2. *diff.* 26. *num.* 7. Diana *p.* 4 *tract.* 2. *Resol.* 33. Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 6. *numero* 4. Luysius *disputat.* 66. *dub.* 2. *in fine.* Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 12. *pag.* 283. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *p.* 3. *cap.* 7. *num.* 5. Palaus *disp.* 6. *punct.* 14. §. 2. *num.* 6.

QVÆSTIO LVI.

An Irregularitatem fugiat, qui accusat reum de damno illato cognatis, vel consanguineis intra quartum gradum?

NEgat Filliuc. *loc.cit.num.*151. per hæc verba: Dico tertiò, per causam propriam intelligi causam personalem, vel alterius, qui tantam habeat coniunctionem nobiscum, vt eius iniuria redundare censeatur in propriam personam. Talis est regulariter inter parentes, & filios, & fratres inter se, non autem in aliis gradibus, nisi sit ratio specialis, vt si viuat in sua domo, vel sponsa sit sub sua protectione, vel similis circumstantia. Ita Filliuc. Cuius doctrinam prius tradidit Suarez *loc.cit.*& à fortiori docebunt Authores primæ sententiæ quæst. antecedentis.

Sed probabilius Respondeo: Fugere, & euitare irregularitatem. Quia vsque ad illum quartum gradum, censetur fieri accusatio in causa propria; & non aliena. Sic Palaus *n.* 7.*cit.*ita scribens: Quod si roges, quando censenda est accusatio instituti in causa propria, quando in aliena? Respondeo censeri in causa propria institutam, si instituta sit in defensionem, seu reparationem tui honoris, famæ, vel rerum temporalium, vel in reparationem parentum, filiorum, fratrum, alteriusvè similis consanguinei, vel cognati. Quinimò existimo te causam propriam prosequi esse censendum, si causam tui consanguinei, vel cognati intra quartum gradum prosequaris: quia consanguinei & cognati, ita inter se coniunguntur, vt bonum, vel damnum alicuius, omnium esse censeatur. Hæc Palaus.

QVÆSTIO LVII.

An etiam vitet irregularitatem, qui accusat, præmissa protestatione, reum de iniuria, vel damno illato subditis, vel famulis, aut domesticis accusantis?

NEgat, & à fortiori, Bonac. *punct.*2. *cit. n.* 4. & indicant Henriquez, Couarru. & alij, qui solum de propinquis (loquendo de hac quæstione) mentionem faciunt.

Sed probabilius adhuc. Respondeo: Etiam vitare irregularitatem. Quia probabilius est, causam subditorum, vel famulorum, aut domesticorum, propriam reputari debere: vt optimè probat Suarez *disp.*47.*sect.*2.*num.*17. his verbis: Vt possimus aliquam certam regulam assignare, & vt teneamus proprietatem verborum textus, necessarium est dicere, tantam esse debere coiunctionem, vt alterius iniuria in propriam personam censeatur redundare: qualis censetur regulariter esse inter parentes, & filios, & fratres inter se, non verò in aliis gradibus, nisi specialis aliqua ratio intercedat, vt si iniuria fiat in mea domo, vel personæ, quæ existit sub cura & protectione mea, vel cùm alia simili circumstantia, quæ interdum non solùm inter amicos; imò aliquando etiam inter extraneos, facit, vt iniuria alterius, tanquam propria reputetur. Atque ob similem causam potest Dominus accusare propter iniuriam factam famulo, vel mancipio, non solùm propter nocumentum, quia læditur in re sua, sed etiam propter iniuriam propulsandam, & similem præcauendam. Sic Suares. Nec non Filliuc. *n.*251.*cit. Dicto* 34 Auil. Cornejo, Villalob. Dian. Palaus, Machad. *sup. cit.*& reputat probabile Bonacina.

QVÆSTIO LVIII.

An rursus, qui, præmissa protestatione, accusat malefactorem de iniuria iam illata non sibi, nec propinquis, nec domesticis, sed extraneis personis, euitet irregularitatem?

REspondeo, vt certum: In hoc casu non euitare irregularitatem, sed contrahere illam. Constat. Quia *in cap.*2. *de homicid. in* 6. solùm accusantibus in causa propria conceditur hic fauor vitandi irregularitatem, facta protestatione. Vnde de aliis, qui in aliena causa, aut de iniuria illata extraneis personis accusationem instituunt, ius commune imponens irregularitatem omnibus operantibus ad mortem, integrum manet. Igitur, qui etiam præmissa protestatione, malefactorem accusat de iniuria illata extraneis personis, irregularis fiet. Sic communis. Nauarr. *cap.* 27. *num.*217. Couarru. *in Clemen. si furiosus*, §.5. *num.* 4. *vers. Vndecimò.* Suarez *disputatione* 47.*sect.*2. *num.*17. Molina *disp.* 8. *num.* 8. Auil. *part.*7. *disput.* 5.*sect.*2. *dub.*11. *conclus.* 2. Bonacin. *tom.*1. *disput.* 7. *quæst.*4.*punct.* 2.*num.*4. Layman *lib.*3.*tract.* 3. *part.*3. *cap.*7. *conclus.* 5. Palaus *disp.*6.*punct.*14. §.2. *num.*7. Gibalin. *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.*3. *consectar.* 6. *diff.* 12. Et omnes supra adducti.

QVÆSTIO LIX.

An saltem, vitabit irregularitatem, qui non accusat de iniuria iam extraneis illata, sed inferenda?

NEgant aliqui, existimantes irregularitatem etiam in proposito casu incurrere. Quia vt ex nuper dictis constat, ius non permittit accusare, nisi in causa & iniuria propria, hoc est, pro iniuriis sibi factis, vel rebus, vel bonis suis: non ergo pro alienis etiam faciendis, eueniendisve. Ita Felinus in *cap. Postulasti, de homicid.* vbi ait esse communem sententiam Doctorum.

Sed vt longè probabilius. Respondeo: Vitare irregularitatem: casu, quo accusans aliter non posset illa damna impedire, quàm accusando, aut denunciando reum. Ratio est. Quia in hoc casu, non se liberè immiscet, qui accusat, in causam sanguinis, sicuti immiscetur Iudex officium iudicandi assumens, sed lege charitatis coactus. Credibile autem non est Ecclesiam velle irregulares facere illos, qui officium charitatis, ex lege naturali debitum exercent; esset enim impedimentum apponere operibus charitatis, & pietatis. Sic Caietan. 2, 2. *quæst.* 33. *art.* 5. Sot. *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 5. *art.*1. *ad* 4. Martin. de Ledesm. 2. 4. *quæst.* 26.*art.*2.*fol.*364. Nauarr. *cap.* 18. *num.*54. *&* *cap.*24. *num.* 11. *& cap.* 27. *num.* 213. Couarr, *in Clemen. si furiosus*, *part.* 2. §. 5. *num.*4. Maior. *lib.*2.*cap.*3.*num.* 4. *vers. Delatores.* Henriq. *lib.* 14.*cap.*3. *num.*7. *litt. R.* vbi ait; malum imminens in futurum, tum priuatum, tum commune præmissa protestatione denunciari posse, & *cap.*11. *num.*4.*& cap.* 12.*num.* 7. *lit. E. & num.*8.*lit.P.* Bañes 2. 2. *quæst.*33. *art.*7. *& ibi.* S. Thom. *& quodlib.*1.*quæst.* 8.*art.* 16.*ad* 1. Polancus, Philiarcus, Summ. Corona, & Salon, quos omnes citat, & sequitur Sayr. *lib.*6.*Thesaur.cap.*18.*num.* 12. Quibus addi adhuc possunt Molin. *tom.* 1. *tract.* 13. *disp.* 8. *num.*9. Auil. *p.*7. *disp.* 5.*sect.* 2. *dub.* 11.*concl.*3. Suarez *disp.*47.*sect.*2.*n.*12.*&* 15. Bonac. *tom.* 1. *disp.* 7. *quæst.*4. *punct.* 2. *num. vers. Quartus casus.* Filliuc. *tract.*19.*c.*9.*n.*249. Laym. *lib.*3. *sect.* 5 .*tract.* 3.*par.*3. *cap.*7.

cap.7.num.6. Palaus *disp.6. punct.14.* §. 2.*num.* 8. Cornejo *disp.* 11.*dub.* 1. *quæst.* 6. *num.* 4. Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 14. *num.*60.*vers.Secundò.*Luys.*de censur. lib.*9. *disp.* 66. *dub.*2.*vers.Quarta.*Machado *lib.* 1. *part.*3.*tract.* 18. *docum.*6.*num.*4.*in fine.*& Villalob. *tract.*21. *diff.* 26. *num.* 10. Et alij, ex quibus aliqui addunt, quod in isto casu, & simili, nullo modo requiratur protestatio, ad fugiendam irregularitatem. Legantur Molina, Auila, Gibalinus, Cornejo, & Machado citati, & Villalobos mox largè citandus.

QVÆSTO LX.

An sit irregularis, qui præmissa protestatione, proditionem Patriæ, aut crimen aliud, in Rempublicam, vel Principem, reuelat?

AFfirmat Felinus ductus ratione, nuper à nobis proposita.

Sed multo longè probabilius. Respondeo: Non esse irregularem. Constat ex dictis. Quia æquum non est, vt quis damnum subeat, ob id, quod iure naturæ præstare tenetur: cum ergo in hoc casu teneatur denunciare, par non est, vt irregularis fiat. Sic DD. citati nuper: præcipuè Villalob. *diff.* 26. *cit.num.*5. Ita dicens: *No solamente puede el Clerigo accusar a los malhechores con la protesta del dicho daño, ò injuria que à el la hazen, sino tabien del que se haze a sus domesticos, i parientes, como dizen Couarruu. Henriq. i Auila. La raçon es porque el daño que se haze a los domesticos, i parientes, se reputa por proprio. Lo mismo seria, si fuesse la iniuria contra la Republica. Y aun lo mismo quando se quisiesse hazer alguna iniuria à algun estraña, i no se puedo impedir sino denunciando en ella el Clerigo, como tienen Cayetan. Bañes, Nauarro, i Auila, el qual dize con Molina, que en estos dos casos no ay necessidad de protesta, parque no les esta probibido a los Clerigos esto.* Sic Villalobos.

QVÆSTIO LXI.

An Clericus, vel alius, qui clamat, vt è manibus furis bona sua eripiant, & eo excitatus clamore, Iudex furem capit, & occidit, maneat irregularis?

REspondeo: Non manere irregularem. Quia tunc Clericus agit in iustam defensioné, quam lex naturalis permittit: ergo positiua lege puniri non debet. Addo, quod ipsemet Clericus potest in dicto casu furem capere, & præmissa protestatione, tradere Iudici, vt constat ex dictis & infra rursus dicemus: ergo à fortiori, licitum erit ei, clamare Iudicem ad damnum sibi factum recompensandum. Sic Layman *lib* 3.*sect.* 5. *tract.*3. *part.*3. *cap.*7. *n.*5. *vers. Sed quid si aliquis.* Sayrus *lib.* 6. *cap.* 18. *n.*9. *dub.*5. Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.*7. *diff.* 13. *vers. Secundò, & vers. Tertiò*, per hæc verba: Tertiò, qui clamore excitat vicinos in furem qui capitur, & Iudici traditur, ab eóque occiditur, non fit irregularis: quia ipsemet potuit eum furem capere, & Iudici tradere. Sic ille. Palaus *loc. cit.*Bonac. *quæst.* 4.*punct.*1.*n.*18. *& punct.*2. *num.*5.& alij penes ipsos.

QVÆSTIO LXII.

An item, non maneat irregularis, qui clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus suis, capiunt, & occidunt?

NEgant communiter Doctores, docentes in hoc casu manere irregularem sic clamantem, etiamsi monuerit, ne occiderent, nec aliud ipse præuiderit, eo quod aduertere debuisset sic clamans, quod priuati homines concurrentes, contra furem, vix solent ab occisione rei se temperare. Ita sentit Sayrus *lib.6. Thesauri, cap.* 18. *num.* 9. citans pro se Panormitan. *in cap. significasti* 2.*num.*12. *de homicid.*Nauarrum *cap.*27.*num.* 236. *vers.Vigesimoquartò.* Couar.*in Clem. si furiosus, par* 2.§.5. *num.*3. *vers. Octauò.* Henriq. *lib.*14.*cap.* 12. Syluestrum, Angelum, & Summam Confessorum. Et benè. Lege illos. Præcipuè Henriq.*loc.cit.n.*3. sic dicentem: Clericus fit irregularis secuto effectu, qui (seclusio periculo propriæ vitæ) clamat latrones, latrones, siue aliud agit, ex quo aduertit sequi periculum, vt comprehendantur, aut à priuato occidantur. Nec excusatur ab irregularitate, ex eo quod faciat protestationem ad concurrentes: quia aduertere debuit sic clamans, quod concurrentes vix solent ab inuasione furis temperare; aut consulens, vt latroni ducto claudant os, ne clamore vocet socios, qui eum liberent, quando constat, quod conuocati liberassent. Ita ille. Qui & citat vltra citatos, Maiolum, Armillam, & Rosellam, Tabienam, & alios.

Alij tamen hunc dicendi modum temperant; putantes præfatum clamantem manere irregularem, casu quo, præuidisset imminere periculum, quod ab homine priuato comprehenderetur, & occideretur fur: secus si non præuidisset, nec suspicatus esset. Ita Nauarrus loco pro sua sententia à Sayro, & ab Henriquez citato: ait enim sic. Et quod Monachus, vel Clericus beneficiatus, aut ordine sacro initiatus, videns furem surripientem vociferatur latro, latro, sequuta deformatione est irregularis huius speciei, si animo, vt deformaretur, clamauit: aut credens, quod superuenientes eum deformaturi erant, vel ad Iudicem, vt deformaretur ducturi; aliàs non, *cap. significasti. Cum ei annot. de homicid.* Ita doctissimus vir, quem alij sequuntur

Sed probabilius mihi. Respondeo: Nec in proposito casu manere irregularem clamantem, & excitantem vicinos, vt caperent furem fugientem cum rebus suis, furto sublatis, & ipsi venientes furem occiderent; etiamsi clamans ipse id præuidisset; si tamen monuerit, ne furem occiderent. Ratio est (ait Layman.) Nam in hoc casu, non incurritur irregularitas, tanquam ex homicidio casuali culpabili: cum homo ille clamando, & homines aduocando ad res suas liberandas nihil peccauerit. Nec incurritur irregularitas, tanquam ex homicidio inculpato quidem, sed commisso cum mansuetudinis defectu: Cum enim fur à concurrentibus occisus sit, præter, imò contra clamantis intentionem; vt potè, qui solùm res suas recuperare voluit, non est illi occisio tanquam morali causæ adscribenda. Sic Layman *libro tertio, Summ. sect.* 5 *tract.*3.*parte* 3. *cap.*7. *num.* 5. *vers. Sed quid.* Quem citat, & sequitur Gibalinus *de Irregularitat. capite* 4. *quæstione* 3. *consectar.* 7. *different.* 13. *pag.* 287. addens aliam rationem, nempè, quod clamans in dicto casu, suo clamore non fuit causa, vt fur comprehenderetur, & occideretur; sed solùm occasio. Citátque pro

Pro nobis Auilam *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 15.* sed hic dumtaxat dicit, multum se inclinare, quod non sit irregularis. Legantur pro hac parte Couarruu. *loc. cit. num. 2. vers. Octauo.* Bonac. *quæst. 4. punct. 1. num.* 18. Palaus *punct. 14. §. 3. num. 9. & 10.* vbi id probat: Tum quia irregularis esse non potest ex defectu perfectæ lenitatis: cum illud homicidium non fuerit factum, authoritate publica: Tum quia, nec ex homicidio iniusto, cum ipse causam culpabilem non dederit, nec homicidium potuerit impedire: ergo.

QVÆSTIO LXIII.

An deinde, sit liber ab irregularitate qui clamat, latrones, latrones, *vt è manibus eorum, bona proximorum Iudex, aut vicini eripiant; si hi accedentes latrones occidant?*

AFfirmant communiter DD. non solùm citati, quæstionibus præcedentibus, pro oppositis sententiis; sed etiam pro nostris. Quibus consentire videtur Villalob. *tract. 21. diff. 26. in vltimo,* hæc dicens: *Del que dà vozes diziendo, al ladron, al ladron. quando va huyendo, para que le prendan, se ha de dezir, que si es en propria causa, i haze la protesta, no quedara irregular, pues basta hazerla antes de la sententia, aunque despues se siga la muerte.* Ita ille: ergo si id accidat clamando pro aliena causa, irregularis manebit.

Sed probabilius. Respondeo: Etiam in hoc casu, esse liberum ab irregularitate sic clamentem, etiamsi postea contingat latrones à vicinis occurrẽtibus occidi; aut Iudici tradi, & supplicio extremo affici. Ratio est. Tum quia sic clamans, opus charitatis erga proximum exercuit: ergo non debet ob id, irregularitatem incurrere. Tum, quia, vt supponimus, non ex ea intentione clamauit, vt latrones occiderentur; neque ad id vllo modo cooperatus est, sed solum impedire voluit damnum proximi: ergo. Layman *loc. cit. v. Exinde etiam.* Sà *verb. irregularitas ex deformat. licita, num. 4.* ibi: Nec clamare contra lædentem proximum, etiamsi inde mors sequatur: est enim illud de iure naturæ, quod per positiuum non punitur. Sic Sà. Gibalinus etiam *de Irregul. c. 4. q. 3. consect. 7. diff. 13.* Adde quod hic etiam militat ratio Castri Palai nuper adducta.

QVÆSTIO LXIV.

An clericus qui furem capit, & tradit Iudici, vt sic recuperet res ab illo sublatas, fiat irregularis, morte furis sequuta?

REspondeo, vt certum: Non fieri, saltem si protestetur, nolle de fure supplicium sumi: Sic cauetur *in cap. 1. de homicid. in 6.* Et ratio est. Quia cum quis furem capit, & tradit Iudici, ob restituendas res sublatas, ea furis captio, non magis in eius mortem inde consequentem influit, quàm eius accusatio ciuilis: ideò enim fur capitur, vt cogatur restituere, quæ subripuit: ergo non causabit irregularitatem, præmissa præcipuè protestatione, quam esse necessariam pro foro externo in hoc casu, multi dicunt. Sic Couar. *in Clem. si furios. 2. p. §. 5. n. 3. vers. Decimo.* Maiol. *lib. 2. de Irregul. c. 7. n. 1. & 2.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 8.* Sayr. *lib. 6. cap. 18. num. 7.* Gibalin. *loc. cit.* & communis apud ipsos.

QVÆSTIO LXV.

An Clericus qui accusatus in causa sanguinis, defendendo se, petit, vt accusator, qui in probatione defecit, puniatur pœna mortis, aut mutilationis; maneat irregularis, sequuta morte?

REspondeo. Manere irregularem, si expressè Clericus accusatus petierit accusatorem calumniantem supplicio mortis, aut mutilationis puniri. Quia verè tunc accusatus fuit causa repassionis sequutæ, in accusatione. Secus verò foret si Clericus se defendens, non peteret accusatorem pœnâ talionis puniri, sed solùm negaret, quod accusator sibi obiiciit; quia tunc non fieret irregularis, etiamsi postea tanquam calumniator à Iudice occidatur; quod procedit quamuis nullam faciat protestationem. Sic Couarr. *in Clem. si furiosus, 2. p. §. 5. n. 5. vers. Duodecimò.* Sayr. *lib. 6. c. 18. dub. 7. n. 11.* Suar. *disp. 47. sect. 4. n. 5.* Henriq. *lib. 14. cap. 12. n. 10.* Auil. *par. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 8.* Cornejo *disp. 11. dub. 1. quæst. 5.* & alij.

QVÆSTIO LXVI.

Quonam modo facienda sit, cum opus est, protestatio, de qua in superioribus fuit sermo?

REspondeo: Faciendam esse coram Iudice, apud quem deponitur querela his, vel similibus verbis: *Domine peto cures mihi satisfactionem, vel restitutionem exhiberi à Titio, qui mihi damnum intulit: protestorque me nulla ratione intendere pœnam sanguinis, vel mutilationem, vel mortem.* Sic expressè Bonacin. *tom. 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 2. num. 9.* Qui benè addit, non esse opus, vt hæc protestatio fiat in scriptis; cum nullum ius id requirat. Lege Vgolin. *de Irregul. cap. 6. §. 7.*

---

§. III.

De Teste, & Aduocato in causa sanguinis.

QVÆSTIO LXVII.

An testis voluntariè testificans in causa sanguinis, maneat irregularis, si ex eius testimonio, mors, vel mutilatio sequatur testificato?

REspondeo, vt quid certum: Manere. Quia nemo tantum cooperatur iudicio sanguinis, quantùm ipse testis, à quo totius criminis veritas elicitur, & super cuius attestatione firmatur sententia; vnde sicut ipse Iudex, ita & ipse testis irregularis efficitur. Sic cum communi Maiolus *lib. 2. cap. 8. num. 1.* Tabiena *irregularitas 2. §. 22.* Syluest. *homicidium 3. quæst. 2.* Nauarr. *cap. 27. num. 212.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Couar. *in Clem. si furiosus, de homicid. 2. p. §. 5. num. 5.* Molin. *tract. 3. disp. 74. num. 10.* Suar. *disp. 47. sect. 3. num. 2.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.* Vgolinus *de Irregularit. cap. 7. num. 2.* Auila *p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 12.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. quæst. 11. num. 253.* Bonacin. *tom. 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 1.* Laym. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7.* Villalob. *tract. 21. diff. 27. n. 1.* Luysius *de censur. lib. 9. disp. 66. dub. 3.*

Palaus

Palaus *disp.6.punct.*14.§.3.*n.*2. Gibalin. *de Irregul. c.* 4.*q.*3.*consect.*7.*diff* 15. Machad. *lib.*1.*p.*3.*tract.*18.*docum.*7. Hurtad. *disp.*2.*de Irregul. diff.*11. & omnes.

QVÆSTIO LXVIII.

An testis, qui causa sanguinis, testimonium profert, compulsus ex obligatione orta ex præcepto naturali; maneat irregularis, morte, vel mutilatione sequuta?

AFfirmant Vgolinus *c.*7.*num.*5. & Hurtadus *diff.* 11. *cit.* per hæc verba: Id quod addit Ægidius, nempè testem præcepto Iudicis obligatum aut graui metu coactum ad testificandum, non fieri irregularem, falsum est, vt optimè Auil. *disp.* 5. *sect.*2. *dub.*12. quia, absque fundamento sufficienti excipitur testis ab irregularitate in his casibus, & etiam in aliis in quibus iure naturali tenetur (quidquid in his dicat Auila) quia quamuis in omnibus prædictis casibus, non reperiatur in teste defectus lenitatis materialiter, & indecentia, ob rigorem per se, & ex obiecto repertum ex cooperatione ad mortem, intuitu cuius indecentiæ lata est dicta irregularitas: Huc vsque Hurtadus. Cuius verba refert (non ita fideliter) Diana amplectens, vt probabiliorem eius sententiam *p.*4.*tract.*2.*Resol.*31.

Sed probabilius Respondeo: Non manere in dicto casu irregularem. Quia nequit dici in ea testificatione, & mortis cooperatione, defectum lenitatis habuisse; cum non voluntariè, sed potius obligatione præcepti iuris naturalis, testimonium tulerit. Nec enim credendum venit, voluisse Ecclesiam irregularitatem imponere, ob testificationem iure naturali debitam: aliàs retrahentur testes à veritate propalanda. Sic Auil. *dub.*12.*cit. vers. Secundum notabile*, ita dicens: Alioqui Theologi dicunt, esse satis probabile, quod in casibus, in quibus testes tenentur iure naturali se offerre ad testificandum, non fiunt irregularis, præmissa protestatione. Idem significat P. Henriquez *cap.*12.*n.*9.*in fine*. Et mihi etiam videtur valde probabile: nam ius concedens hoc priuilegium Clerico accusatori, censetur consequenter concessisse testi in hoc casu, ne priuilegium reddatur inutile. Exemplum est, vt quando tenetur testificari ad liberandum à morte iniustè accusatum, vel quando tenetur testificari, ne ille, qui iustè accusauit machinantem contra Rempublicam deficiens in probatione puniatur pæna talionis. Sic Auila. Nec non Ægidius *disp.*18.*n.*94.*&* 95. Bonacin. *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*3. *n.* 8. *vers. Secundus casus.* Præpositus *in* 3. *part. quæst.*5.*de Irregularit. n.*105. Gibalinus *capite* 4. *de Irregularit. quæst.*3.*consectar.*7. *diff.*15. Machado *libro* 1. *part.*3.*tract.*18. *document.*7. *numero* 3. Bassæus *irregularitas* 5. *numero* 13. Et hanc sententiam esse satis probabilem, merito fatetur Diana *loco citato*. Citatque pro illa Mercerum, & Cornejo, vbi infrà.

QVÆSTIO LXIX.

An etiam, maneat liber ab irregularitate, si quis testificetur, propter præceptum Iudicis, vel propter grauem metum; morte subsequuta Rei?

NEgant in hoc casu manere talem testem, liberum ab irregularitate, quamplures Doctores. Quia hic, etiam in casu assignato, verè cooperatur homicidio, cum super eius testimonio sententia firmetur: ergo manet irregularis. Ita in primis Maiolus *lib.*2.*cap.*8.*num.*2. vbi ita ait: Nec suffragari potest testi, quod inuitus testimonium tulerit, quasi ex Iudicis præcepto coactus: nam etiam, si quis per vim, vel metum; qui in virum constantem cadat, cogatur delinquentem exhibere, & reuelare, semper erit irregularis, si ille puniatur ad mortem, vel mutilationem; quia illa vis excusat quidem à peccato, sed non ab irregularitate. Ita ille. Per cuius verba vides, quàm malè citetur à Bonacina pro opposita parte. Tenent cum Maiolo, Tabiena *irregularitas* 2.*num.*22. Syluest. *homicidium* 3.*quæst.*2. Nauarr. *capite* 27.*numero* 212. Angel. *homicidium* 5. *in princip.* Angles *in florib. in* 4. *part.*1.*quæst. de Sacram. Ordin. art.*5. Vgolinus *capite* 7. *numero* 3. Henriquez *lib.*14.*cap.*12. *numero* 9. Sayrus *lib.*6. *cap.*16.*num.*9. Auila *part.*7.*disp.*5.*sect.*2.*dub.*12.*concl.*2.*vers. Secundum notabile, in fine*. Villalobos *tractatu* 21. *diff.*27. *numero* 1. Hurtad. & Diana *loc. sup. citatis.* Luysius *lib.*9.*de censur. disp.* 66. *dub.* 3. citans pro hac parte Suarium *disp.*47.*sect.*3.*numero* 8. Filiuc. *tract.*19. *capite* 9. *n.*254. Et, (ni fallor) Machado *loc. cit. num.*2.

Sed probabilius. Respondeo: Etiam in hoc casu, manere testem liberum ab irregularitate. *Primò*, ob rationem assignatam, quæst. antecedenti, ad firmandum nostram sententiam.

Secundò, quia Ecclesia non potest prohibere actionem licitam, & ita necessariam, vt sine peccato omitti nequeat: sed omittere testificari casu, quo adest obligatio orta, vel ex præcepto iuris naturæ, vel superioris, vel ex metu graui, est peccatum: ergo omissio talis actionis nequit præcipi ab Ecclesia sub pœna irregularitatis. Sic ex doctrina Suarij, & aliorum Doctorum, tenet, & latè probat Gibalinus *de Irregul. cap.*4. *quæst.* 3. *à numero* 1. *&* *numero* 75. *& sequent.* Sic etiam docent Ægidius, Bonacina & Præpositus quæst. antecedenti citati. Mercerus *in tertia parte, de Sacrament. quæstione vigesima quarta, dub.*8.*Resp.*3. Cornejo *in tertia parte disputat. vndecima, dub.*1.*quæst. septima*, qui pro se citat Suarium *sectione tertia, cit. à num. quarto*, nec miror, quia vt vidit Gibalinus, ægrè admodum videtur trahi in sententiam contrariam. Et hanc nostram sententiam esse satis probabilem expresè tenet Diana *Resolut.* 31. *citat.* & sequitur vt talem Palaus *disputatione* 6.*puncto* 14.§.3.*num.*3.*&* 4. & indicat Layman. *lib.*3.*sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 7. *num* 6.

Nec obstat, quod contrarij opponunt, nempe, quod etiam Iudex fiat irregularis obediendo legi in causa sanguinis: quia constat, hanc Iudicis, & aliorum Ministrorum, necessitatem, & obligationem, fundatam esse in propria voluntate, cum liberè susceperint illud officium, & sic liberè eam necessitatem induerunt; atque ita hæc eorum necessitas, non est simpliciter absoluta, sed conditionata, vel ex suppositione, quam ipsi liberè, & licitè potuerunt vitare non assumendo tale officium: quod secus contingit in casu de teste. Legantur Suarez, & Gibalinus.

QVÆSTIO LXX.

An testes, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem; sicuti accusator euadit, quando hoc facit, petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata?

NEgant cōmuniter DD. docentes quod adhuc in dicto casu, quo euadit accusator irregularitatem per

per protestationem;non euadant testes,& aduocati, illa etiam præmissa. Quia text. *in c. Prælatis, de homicid. in 6.* solum concedit facultatem protestationis accusatori,non testi,aut Aduocato, &c. ergo non potest extendi ad illos. Patet, quia ratio illius textus, scilicet, *ne Clerici iniustè patiantur iniurias*, non habet locum in Teste, Aduocato, & cæteris ministris; cùm hi omnes,non pro ipsorum iniuriis,sed pro alienis testificentur, aut patrocinentur. Ita Vgolinus *de Irregularitate, cap. 6. §. 9. numero 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 74. num.* 10. Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Couarr. *in Clem. Si furiosus. 2. p. §. 5.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. num.* 133. Cornejo *disp. 11. dub. 1. q. 6.* Luysius Turrian. *lib. 9. de Censur. disp. 66. dub. 3.* & penes illum, Vasquez, Layman *lib. 3. sect. 5. tractatu 3. part. 3. cap. 7. num. 5.* Suarez *disp. 47. sect. 3.* Auila *p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 12.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. num. 257.* Bonacina *disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 8.* & alij communiter, quos sequitur Villalobos *tract. 21. diff. 27. num. 1.* Ita scribens: *El que testifica en causa de sangre, siguiendose el efecto, queda irregular, como consta de vn texto*, cap. Si quis viduam, 50. dist. *por el qual todos los que cooperan a la muerte, ò mutilacion quedan irregulares. Y aunque en el derecho ay excepcion en el que acusa, si haze la protesta, non quedando por esta irregular, no la ay en el testigo, i assi la protesta, no le escusa la irregularidad, como lo tienen todos.* Hæc ille. Quem sic citatum sequitur Diana *part. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol. 32.*

Sed probabiliter æquè Respondeo: Etiam euadere, & excusari ab irregularitate (si protestationem præmittant) in omnibus casibus, in quibus Accusator ab illa excusatur. Ratio est (ait Gibalinus) Quia, cum quidpiam alicui conceditur, cætera quoque omnia, quæ necessaria sunt ad hoc, vt concessio non sit inutilis, concedi simul censentur: atqui priuilegium factum accusatori, in quibusdam casibus accusandi, absque metu irregularitatis, saltem adhibita protestatione, esset sæpissimè inutile, si testis non posset in eadem causa, & cum eadem protestatione testari; & Aduocatus accusanti patrocinari, siue causam accusantis agere; metu enim contrahendæ irregularitatis, accusator sæpè destitueretur omni teste, & Aduocato; atque ita non modo nihil probare posset, & suum interesse recuperare, aut iniuriarum continuationem amoliri, sed etiam aduersus eum daretur actio calumniæ. Ne igitur sit inanis tota ea venia facta Clericis à Bonif. VIII. *in cap. 2. de homicid. in 6.* dicendum est, æquè excusari testem, atque accusatorem; & iisdem omnino casibus. Quare sicut accusans criminaliter inaniter protestatur; ita & testis in eadem criminali causa inutiliter protestabitur, tunc enim vtriusque facto, contraria est protestatio. In causa autem ciuili vterque excusatur; quia, vel neuter re vera influit, cum testis non testetur, nisi de damno illato, & ad recuperandum interesse; de quo etiam tunc solum quæritur accusator, & si protestatio in vno vtilis est, quia non est contraria facto, erit quoque in alio. Quare non bene obiicitur, Bonifacium egisse tantum de accusatore, qui de suis malefactoribus quæritur, non autem de teste, qui quæritur de alienis malefactoribus; nam non potuit agere de accusatore, quin implicitè idem quoque statueret de teste, & Aduocato. Denique sapienter aduertit Vgolin. tum accusatorem, tum testem agentem ciuiliter esse tantum causas per accidens pœnæ sanguinis, quam Iudex deinde imponit; ac proinde non fieri irregulares, & saltem per protestationem ab illa liberari. Huc vsque Gibalinus *de Irregularit. cap. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff. 15. n. 66.* Qui & citat Vgolinum *cap. 7. n. 8.* Ægidium *disp. 18. num. 95.* Præpositum *quæst. 5. de Irregularit. n. 104.* & Ioannem de Cruce 2. *part. Director. de Irreguar dub. 6.* Quibus addi possunt Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 3. num. 4.* citans pro hac parte, vltra Ægidium, Suarium, *disp. 47. sect. 3. num.* 8. & Bonacinam *tomo 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 8. vers. Secundus casus.* Sed ex his Suarez, solum loquitur de teste producente testimoniū in causa ciuili, non in causa sanguinis, sicut videtur loqui ipse Prælatus, licèt eius ratio vim pro vtroque casu habeat. Bonacina verò *loc. cit.* solum agit de teste, quando iure naturæ tenetur se offerre ad testandum. Rursus hanc opinionem, vt probabilem, admittit Machado *tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 8. docum. 7. num. 4.* per hæc verba: *El tercer caso es; Si de la manera que el acusador se escusa del incurso de la Irregularidad por hazer la protestacion que el Derecho le permite, quando acusa en causas criminales, en la forma que hemos ya dicho atras: assi mismo tambien goze del priuilegio della, el testigo que depusiere en causas criminales, de que se siga la muerte del Reo. La mas comun i recebida opinion es que no: porque el priuilegio de la protestacion, no la concede el Derecho, mas que al acusado, i no al testigo; i assi aunque la haga, no por esso dexa de incurrir en la irregularidad. Mas tambien es opinion probabile la contraria, i por tal la desienden algunos Authores, fundados en que fuera inutil el priuilegio que el Derecho concede al accusador, si no se entendiera tambien con el testigo, de quien forçosamente necesita el acusador para intentar su acusacion, i probarla en Iuicio.* Hæc Machado. Et huic sententiæ satis fauent Diana *loc. cit. Resolut. 34.* & Bassæus *verb. Irregularitas, 5. n. 14. in fine.*

QVÆSTIO LXXI.

An quando in causa sanguinis plures, quàm requiruntur, sunt testes, omnes maneant irregulares?

Affirmat absolutè Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 9.* per hæc verba: Testis in causa sanguinis, licèt protestetur, fit irregularis: quia est de requisitis per se, ob quæ mors infertur, & dicto suo influit in sententiam, quamuis sint multi testes: quia ab vno quoque illorum pendet veritas totius iudicij. Ita Henriquez, quem sequuntur, Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.* & Auila *part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 12. vers. Ex quo rectè.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Manere quidem omnes irregulares, si ex omnium dictis mors, aut mutilatio rei sequuta fuit, secus aliàs. Itaque irregularis non erit testis productus, post alias receptas probationes, cuius dictum non fuit causa sententiæ mutilationis, vel mortis, nec vt citius illa fuerit lata. *Prima pars est* certa apud omnes, in quo bene Auctores primæ sententiæ.

Secunda verò, probatur bene à meo Doctiss. Nauarro *in Manual. cap. 27. num. 111. in fine: & de homicid. lib. 5. consil. 18.* Quia in prædicto casu, non fuit sequuta mors ex dicto talis testis: ergo non mansit irregularis. Nauarrum sequitur Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 2.* vbi ita ait: Hinc sequitur, testem ex cuius dicto, mors secuta fuit, esse irregularem, siue examinatus fuerit iuridicè, siue non. Secus dicendum est, quando ipsius assertio nihil profuit, sed Iudex aliis probationibus adductus fuit ad ferendam sententiam, vel ad capiendum reum, &c. Ita ille. Et Vgolinus *cap. 7. num. 4.* Admonet autem Nauar. *consil. cit. num. 2.* quod in hoc euentu, testis adeat Iudicem, vel Notarium, & interroget eum, an ex sola confessione rei, & aliis probationibus contra ipsum factis, fuisset reus suspensus patibulo, aut tam citò,

ac sine testimonio eiusdem testis; & si responderit quod sic; non curet amplius de huiusmodi irregularitate.

QVÆSTIO LXXII.

An non solum testes, qui ad delictum probandum sunt inducti; sed etiam illi, qui in pronuncianda sententia mortis, adferuntur; sint irregulares?

RESpondeo: Omnes irregulares esse. Quia sicut Notarius irregularis est, eo quod sit, quasi publicus testis sententiæ in causa sanguinis; ita & reliqui omnes testes, ob eandem rationem. Sic Maiolus *lib.2.de Irregul.cap.8.n.5.vers.Testes præterea.*

QVÆSTIO LXXIII.

An testes ad torturam rogati, irregulares sint?

AFfirmat absolutè Henriquez *libro 14.cap. 12. num.9.litt.V.*

Sed clarius Respondeo: Esse quidem irregulares, sequuta morte, aut mutilatione rei: secus aliàs. Sic colligitur ex dictis *sup.* loquendo de Iudice. Et tenet Maiolus *loc.cit.* Ita dicens: Et ideo testes in tortura, vel aliis partibus processus præiudicialibus reo, rogati, non carent scrupulo irregularitatis, si ille moriatur, vel mutiletur. Sic ille. Et ex illo Sayrus *lib. 6. cap.16.num.9.*

QVÆSTIO LXXIV.

An testis, qui non deposuit de delicto, quia ignorauit; sed interrogatus de fama de illa testatus est, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei sequuta?

REspondeo, vt certum: Incurrisse: Quia talis testis de sola fama deponens verè cooperatur ad mortis sententiam rei: ergo manet, sicuti iudex condemnans, irregularis. Sic Maiolus *lib.2.c.8.num.5.* quem citant, & sequuntur Henriquez *lib. 14.cap.12. n. 9. litt.V.* & Sayrus *lib. 6.Thesauri cap.16.n.9.*

QVÆSTIO LXXV.

An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice; an reus sit solitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis, ita esse, testetur?

REspondeo: Ex dictis. Irregularem manere, secuta morte, vel mutilatione rei. Quia cum per hoc testimonium aggrauetur, vt supponimus opinio rei, testis verè dicitur, & est cooperator Iudicij, & sententiæ sanguinis, ac per consequens irregularis. Sic Maiolus & Sayrus, *loc. cit.* Qui addunt, & bene, idem dicendum esse de illo teste, qui interrogatur de minis, aut aliis verbis, super quibus Iudex fundat suam inquisitionem homicidij; nam hic secuta morte, aut mutilatione irregularis erit.

QVÆSTIO LXXVI.

An si, dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, vt illi indices viam, qua fur incedit; & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneas irregularis?

AFfirmant communiter DD. Quia in hoc casu testis cooperator mortis extitit rei: ergo ob id factus fuit irregularis. Ita Siluest. *homicid.3. quæst.7. vers. Sextum.* Angel. *Irregularitas 1. num.14.* Maiol. *lib.2.cap.7.num.2.* Henriquez *lib.14.cap.12.num.9.* Tabiena, Astens. D Anton. & alij, quos sequitur Sayrus *lib.6.cap.16.num.9.*

Sed clarius & probabilius Respondeo dicendum, quod tunc maneres quidem irregularis, ob rationem à contrariis datam, nisi præceptum Iudicis ab irregularitate contrahenda te excusaret. Excusat sanè, iuxta dicta à nobis *sup. quæst.69.* quamuis alij probabiliter contrarium sentiant. In quorum doctrina stando, non solum prædictus testis, qui expresè viam, qua fur incederet iudicauit, sed etiam ille ex cuius verbis coniecit Iudex vbi fur ierit, erit irregularis. Exemplum apponunt DD. si quis in biuio, vel triuio constitutus sit, & interrogetur à Iudice, qua via fur abierit; & respondeat, hac non iuit, irregularis erit, si sequatur mors, aut mutilatio furis; cum exinde Iudex probè coniicere posset, qua via abierit. Legantur Auctores nuper citati.

QVÆSTIO LXXVII.

An sit irregularis Aduocatus; si reus contra quem aduocat, occidatur, vel mutiletur?

REspondeo, vt certum: Irregularem esse. Quia re vera proximè influit in sententiam capitalem, & pœnam per eam statutam. Nec excusari ab hac irregularitate per protestationem poterit; cum hæc, eiusdem Aduocati facto, contraria sit, ac proinde inutilis. Sic docent omnes DD. ex capite *aliquantos* aliàs, *aliquando dist.51.* Legantur inter alios, Nauarrus *cap.27.num.212.* Henriquez *lib.14.cap.12.n.10.* Maiolus *lib.2.cap.9.* Suarez *disput.47.sect.4.* Sayrus *lib.6.cap.16.num.10.* Auila *part.7. disput. 5. sect. 2. dub.12.* Bonacina *tom.1.disp.7.quæst.4.punct.3. n. 5. & sequent.* Palaus *disp.6.punct.14.§.5.num.5.* Gibalinus *de Irregularitate, cap. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff.16.* Villalobos *tom.1.tract.21.diff. 27. num. 6.* Machado *lib.1. part. 3. tractatu 18. document. 4.* & Barbosa cum aliis, *in Collectan. ad d. cap. aliquantos, distinct.51.*

QVÆSTIO LXXVIII.

An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, adhuc maneat hic irregularis?

AFfirmant Hugo *in cap. Si quis, dist.51.* & Speculator *in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice,* & *vers. Quanto autem,* quos affert & sequitur Maiolus *lib.2.cap.9.cit.num.1.* Quia existimant, acceptationem solam officij Aduocati, irregularitatem inducere Episcopalem.

Sed probabilius longè Respondeo: Tunc non manere irregularem. Quia sine actuali effusione sanguinis, neque homicidium incurritur, nec defectus lenitatis; vt supra loquendo de persona Iudicis probauimus. Sic tenent Suarez *disp.47.sect.4.n.4.* Sayrus *num.10.* Henriquez, & alij supra relati.

QVÆSTIO LXXIX.

An Aduocatus, qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis, incurrat irregularitatem?

AFfirmant aliqui, apud Luysium Turrianum *vbi infra.*

Sed, vt certum Respondeo: Quod, per se loquendo, minimè

minimè incurrat irregularitatem Aduocatus, ex eo quod defendat reum, qui, non obstante illius patrocinio, punitur pœna mortis. Ratio est euidens. Quia mors rei nullo modo sequitur ex actione Aduocati: melius enim, & citius, sine tali patrocinio sequuta fuisset. Sic, vt credo, sentiunt omnes DD. Legantur Suarez *disp* 47.*sect*.4. *num*. 6. Villalobos *tractatu* 21.*diff*.27.*num*.6. Luysius *lib*. 9. *disputatione* 66. *dub*. 3. & alij.

QVÆSTIO LXXX.

An saltem incurrat irregularitem Aduocatus, qui reum defendit; si sequatur mors accusantis reum?

RESpondeo, vt certum: Nec incurrere in hoc casu; nisi alias Aduocatus conuincat accusatorem & petat, puniri pœna sanguinis; quia tunc solum censetur proximè causa sanguinis. Sic Palaus *disp*.6. *punct* 14. §. 3. *num*.6. ita scribens: Si in defensione rei, aliqua obiecit *Aduocatus* aduersus accusatorem conuincens illum de calumnia, sine dubio irregulatis erit; quia deformationis est causa directa, & per se. Si autem solum accusati patrocinium suscipit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumniæ (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipuè si protestationem fecerit, iuxta *cap. Prælatis, de homicid. in* 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens, & quæ ipsi Aduocato adscribi non debet, sed accusatori, & eius malitiæ. Sic ille. Et antea Couarru *in Clemen. Si furiosus*, 2.*part*. §.5.*num*.5. Henriquez *lib*.14.*c*.12. *num*.10. Maiolus *lib*. 2. *cap*.9.*num*.7. Villadiego *de Irregularit.cap*.6. Suarez *disp*.47.*sect*.4.*num*.7. Auila *part*.7.*disp*.5.*sect*.2.*dub*.8. Vgolinus *cap*.9.§.1. Molina *tom*.4.*disp*.74.*num*. 11. Filliuc.*num*.257. Bonacina *disp*.7.*quæst*.4.*punct*.3.*punct*.5. Luysius *lib*.9.*de Censur.disp*.66.*dub*.8. & apud ipsum Vasquez, Gibalinus *de Irregularitate, cap*. 4. *quæst*. 3.*consectar*.7.*diff*.16. *num*.68. vbi cum Præposito *quæst*. 5. *de Irregularit. num*. 104. addit, non videri improbabile, Aduocatum reo innocenti patrocinium exihbentem, posse obiicere crimina accusatori, eiusque calumniam, si id necessarium sit ad defensionem rei, grauiter, alioquin periclitantis; & licèt deinde accusator ob ea crimina puniatur, non tamen hunc Aduocatum habendum esse irregularem; saltem post factam protestationem: quia licet Aduocato, quod liceret ipsi reo innocenti in iustam sui defensionem: neque magis fiet irregularis, quàm fieret in tali casu, qui ad seruandum proprium caput, accusatori obiiceret calumniam, aliave crimina, modo non intenderet illorum punitionem, sed sui defensionem. Ita ille. Et certè in hoc, ab eo assignato casu, satis probabiliter, vt defendit Filliuc.*num*.151.*cit.in fine*.

QVÆSTIO LXXXI.

An ad minus, incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniustè defendit reum, & ob iniustam defensionem, secuta est mors accusatoris?

RESpondeo, vt certum: Incurrere. Quia tunc, actione sua iniusta, censetur esse causa omnium malorum inde prouenientium, & consequenter mortis accusatoris: ergo irregularitatem incurret, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto. Sic Bonacina *loc.cit.* Legantur Suarez *disp*.47.*sect* 4. *à num*. 5. Filliucius *tract*.19.*cap*. 9. *in fine*. Qui idem dicendum putant, in casu, quo accusatio sit iniusta, & contingat reum absolui, accusationem verò deformari; nam tunc; aiunt, etiam fiet irregularis Aduocatus ipsiusmet accusatoris; eo quod ille dat operam rei illicitæ & iniustæ, ex qua probabile est sequi tale nocumentum ipsimet accusatori. Imò moraliter illum constituit in tali periculo, nam si ipse non susciperet causam eius, non auderet accusare: iuuat ergo illum, vt se occidat: ergo erit irregularis. Sed contra Suarium, & Filliuc. sentit cum Auila, Palaus §. 3. *cit.num*. 6. Nam si bona fide processit aduocatus, credens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa, vt aduertit Bonac.*loc.cit.*(imo & Suarez) si verò mala fide processit, & si iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, adeoque non potest ei mors tanquam cooperanti iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituisset, nisi Aduocati patrocinium haberet, inde non sequitur, Aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrocinio non euenit accusatori mors, auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata, &c. Sic ille. Et certè æquè probabiliter.

QVÆSTIO LXXXII.

An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator, aut reus, imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati, adiudicatur morti?

RESpondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia certum est, quod mors accusatoris, aut rei, cuius patrocinium suscepit, imputetur culpæ Aduocati: ergo. Sic Hostiens. *in cap*.1. *de Postulando, num*. 1. *&* 7. Nauar.*cap*.27.*num*.228. Suarez *sect*.4.*cit.num*.6. Vgolinus *cap*. 9. §.1.*num*.4. Filliuc.*num*.257. Bonac. *quæst*.4.*punct*. 3. *num*.6 Palaus *disp*.6.*punct*.14. §. 3. *num*. 6. *in fine*. Gibalinus *cap*. 4. *quæst*.3.*consectar*.7. *diff*.16.*in fine*.

---

§. IV.

De aliis Ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

QVÆSTIO LXXXIII.

An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, secuta morte, seu mutilatione?

RESpondeo, vt certum: Fieri irregularem ex defectu perfectæ lenitatis. Quia omnes, qui ad sententiam sanguinis, eiusve executionem, tanquàm personæ publicæ proximè, & notabiliter concurrunt, fiunt irregulares defectu lenitatis *can*. 1. *dist*. 51. *cap Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi*, & *cap. Prælatis, de homicid. in* 6. at sic est, quod publicus Notarius, seu Tabellio, depositiones testium in causa criminali recipiens, proximè, & notabiliter influit in sententiam sanguinis: ergo, hac in executione posita, manebit Notarius irregularis. Minor in qua est difficultas probatur. Quia sententia sanguinis nullo modo pronunciatur, nisi ex depositionibus testium à Notario scriptis: ergo. Sic omnes. Legantur Maiolus *lib*.2.*cap*.6.*à num*. 4. Henriquez *lib*. 14. *cap*. 12. *num*.2. *&* 10. Nauar.*cap*.27.*num*.212. Suarez *disp* 47. *sect*.4.*num*. 1. Sayrus *lib*.6. *Thesauri cap*. 16.*num*.4.

Filliucius

Filliucius *tract.19.cap.9.quæst.* 12.*num.*257. Bonac. *disp.*7.*quæst.* 4.*punct.* 1. *num.*5. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.*2. *dub.*1.*vers.Tertiò fit.* Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.*3. *consectar.* 7. *diff.* 16.Palaus *disput.* 6. *punct.* 14. §. 4. *num.* 2. Villalobos *tract.* 21. *diff.* 27. *num.*4. Machado *tom.*1.*Summ.lib.*1.*part.*3. *tract.*18. *document.* 4. *num.*1. Basseus, *Irregularitas* 5.*num.*3. Cornejo *disput.* 11. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit*, & alij apud ipsos.

QVÆSTIO LXXXIV.

An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte, aut mutilatione, secuta?

RESpondeo, vt certum: Esse irregularem. Quia verè influit moraliter in mortem, aut mutilationem rei. Sic ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi,* docent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Maiolus *loc.cit. num.*64. *vers.Inter hos,* bene declarat, quis dicatur dictare sententiam, per hæc verba: dictare autem eum accipimus, qui, vel, vt Assessor, vel Iudex, velut iurisperitus, vel vt quilibet nudus minister, sententiæ formam extendat, aut extensam legat in Iudicio. Nam ex hoc, si sequatur mors, vel mutilatio, ipse dictator fit irregularis, etiamsi non ipse, sed alius pronunciet. Huc vsque ille. Ex Hostiensi, & Socin.

QVÆSTIO LXXXV.

An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo, signat, & suo sigillo authenticam reddit?

RESpondeo, vt certum: Etiam fieri irregularem, sequuta morte, aut mutilatione rei. Quia in hanc verè & proximè moraliter influit. Sic Henriquez *lib.*14.*cap.*12.*num.*2.Sayrus *lib.*6.*cap.* 17.*num.* 4.vbi ait, nullam de hac re dubitationem esse. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sectione* 2. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit.* Nauar.*cap.* 27.*num.*212.Cornejo *disp.*11.*dub.*1.Qui addunt, secus dicendum de præfato famulo, qui sententiam scripsit; quia id non fecit vt minister publicus iustitiæ, sed vt Tabellionis famulus, & sic non influit moraliter in mortem, seu mutilationem.

QVÆSTIO LXXXVI.

An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt, sed veluti à priuata persona confecta?

NEgant nonnulli. Affirmant, & communiter, alij. Distinguit cum Vgolino, Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4.*quæst.*3. *consectar.* 7.*diff.*17.*num.*70. per hæc verba: Verum rectè dixit Vgolinus, videndum esse, an ea scripta, quamuis non authentica, contulerint aliquid notabiliter ad mortem, quia ex illis desumptæ sunt aliquæ probationes, aut inquisitiones, aliave huiusmodi, & tunc ex illis incurritur irregularitas, morte subsequuta: si autem nihil ad illam contulerint eiusmodi acta non facient irregularem: quod idem dico de priuata persona acta iudiciaria scribente, quia re ipsa influit in mutilationem & mortem. Huc vsque Gibalinus.

Sed ego probabilius Respondeo: Cum Auctoribus primæ sententiæ: Non fieri irregularem tunc Notarium vllo modo. Patet, quia in primis, non fit irregularis ex defectu lenitatis: quia in sententia probabiliori, quam sequitur ipse Gibalinus, hanc irregularitatem solùm incurrunt Ministri publici iustitiæ concurrentes ad mortem, seu mutilationem rei: at sic est, quod in casu nostræ quæstionis, non concurrit Notarius ad mortem, aut mutilationem rei, vt Minister publicus, sed vt persona priuata: ergo ob talem concursum non manet irregularis defectu lenitatis. Nec rursus manet irregularis ex delicto: cum nullum inueniatur, vt supponimus, in conficiendis actis non authenticis, ex quibus postea Iudex desumpsit aliquas aduersus reum probationes: ergo nullo ex capite talis Notarius irregularis manet. Sic Innoc.*in c. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.*

QVÆSTIO LXXXVII.

An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij Publici, scribit, vel transcribit sententiam qua iubetur deformatio rei?

AFfirmat cum aliis, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. ita dicens: Fit irregularis præcipuè Iudex pro sententia sanguinis iustè procedens, & Assessor. Notarius, qui sententiam scribit, aut qui signat scriptam à famulo, & suo sigillo facit authenticam; aut eam pronunciat, vel testimonia testium scribit, aut legit quando publicantur pro occisione, aut mutilatione. Imo & qui scribit, seu transcribit sententiam, tanquam officialis iustitiæ (quamuis Notarius non sit) aut dictas literas, quibus iubetur fieri deformatio. Huc vsque Hériquez *loc. cit.litt.M.* & penes ipsum, Nauar, Tabiena, Armila, D. Anton. Siluest. quos sequitur Auila *p.*7.*disp.*5.*sect.*2. *dub.*1. Sayrus *lib.*6.*cap.*16.*num.*6.& Palaus *disp.*6.*punct.*14. §.4.*num.*2.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem defectu lenitatis. Quia vt habitum est, probabilius est, hanc irregularitatem non incurrere, nisi illos, qui Ministri publici sunt iustitiæ. Sic debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij quorum sententiam esse probabilem apertè docet Machado *lib.*1.*part.*3.*tract.*18.*docum.*4.*num.*2. par hæc verba: *Si los officiales de las Secretarias, que no siendo ministros publicos, ordenan, ò trasladan las sentencias de muerte, incurran tambien en esta specie de irregularidad, es dudoso entre los Doctores. Y aunque comunmente la regla general referida los comprehende, con todo esso, es opinion probable, que no la incurren, i por tal, la destende Bonacina*(vbi sup. num. 5.) *como ellos por otro modo, no cooperen a la sententia de muerte, ò a su execucion; porque estos no son ministros de Iustitia deputados para este efecto.* Hæc Machado, contra quem addo, quod adhuc in casu, quo dictus officialis concurreret ad exequendam sententiam mortis, minimè incurreret irregularitatem defectu lenitatis, cum ad illam non concurreret, vt Minister publicus Iustitiæ ad talem effectum deputatus, sed vt persona priuata.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An fiat irregularis famulus, qui iussus, attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis; vel attulit equum Iudici associaturo reum mortis?

AFfirmandum videtur. Quia famulus, talibus actionibus, videtur moraliter influere in mortem rei.

Sed

Sed probabilius Respondeo: minimè fieri irregularem, nec ex defectu lenitatis; cum non sit Minister publicus iustitiæ; nec ex delicto, cum nullum (saltem graue, quod requiritur) committat peccatum in asportatione processus, aut equi: ergo. Sic ex Sayro *disp. 2. de Irregularit. diff.* 11. *num.* 39. ita dicens: Idem docet Sayrus de famulo, qui attulit equum Ministro iustitiæ associaturo reum ad locum mortis, quia, scilicet, neuter ex dictis concurrit iniustè, neque vt Minister publicus, seu iustitiæ. Sic ille. Et antea Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. & Auila *part.* 7. *disput.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit. in fine.*

QVÆSTIO LXXXIX.

An custodes carceris, qui aperiunt ostium eius, vt reus ad mortem ducatur, maneant irregulares sequuta morte?

Respondeo: Manere irregulares. Quia verè, vt Ministri publici iustitiæ concurrunt moraliter ad mortem rei. Sic Bassæus *Irregularitas* 5. *num.* 3. *vers. Custodes*, citans pro hac parte Molinam *tom.* 4. *de Iust. tract.* 3. *disp.* 74. *num.* 1. *&* 2. Couar. *in Clement. Si furiosus,* 2. *part.* §. 5. *num.* 8. Henriquez *cap.* 3. *n.* 7. & Vgolinum. Sed tres primi saltem, quos vidi Doctores, nihil in particulari de Custodibus agunt, *loc. cit.* solus Henriquez id insinuat *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. *litt. Q.* Sic etiam Villalobos *tract.* 21. *diff.* 27. *num.* 5. Sic dicens: *Tambien los que fueron Ministros en causa de sangre, quedan todos irregulares conforme al texto cit.* (cap. Si quis viduam, dist. 51.) *i assi lo es el Verdugo que dà tormento, i el carcelero, i el que abre la puerta de la carcel para que le saquen a justiciar*, &c.

QVÆSTIO XC.

An lictores, Alguazelli, satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares?

Respondeo, vt certum: manere Irregulares defectu lenitatis. Quia re vera iuuant, vt Ministri iustitiæ ad mortem rei: ergo. Sic docent communiter DD. ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Legantur Specul. *de dispensat.* §. *Iuxta.* Maiolus *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 1. *&* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 16. *num. vltim.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 217. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub. vers. Sextò omnes.* Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 17. *num.* 74. *vers. Quintò.* Basseus *loc. cit.* Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1. *vers. Quartò.* Machado *tom.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *document.* 4. *num.* 1. Palaus §. 4. *cit. num.* 2. Villalobos *loc. cit. num.* 8. vbi ita ait: *Tanbien son irrigulares los ministros, que lleban al reo a la muerte, i que accompañan al Iuez para guardarle, i defenderle, ora sean de apie, ora de a caballo.*

QVÆSTIO XCI.

An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris, pedestres, aut equestres comitantur malefactorē, morte plectendum?

Affirmat Sayrus *lib. 6. Thesauri cap.* 16. *num.* 12. eo quod vadant ad defensionem, si oporteret. Citatque pro se Siluestrum *homicidium* 3. *quæst.* 2. *vers. Secundum.* Tabienam *Irregularitas* 2. §. *vigesimo, & irregularitas* 3. §. *vigesimoquarto.* Nauarrum *cap.* 27. *num.* 217. §. *vndecimo*, & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. Sed certè non omnes bene, vt infra. Potest tamen citari pro hac parte Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sectione* 2. *dub.* 1. *vers. sextò omnes*, vbi etiam citat pro se Siluestrum, Nauarrum, & Henriquez *loc. cit.*

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam Respondeo: Non esse irregulares, nisi alias familiares Prætoris, Ministri publici iustitiæ sint. Sic in primis videtur sentire Doctiss. Nauar. *loc. cit.* à Sayro per hæc verba: Vndecimo facit, quod sit irregularis comitatus Iudicem tanquàm Notarius (*attende Lector*) Satelles, aut custos damnati ducti ad mortem, aut deformationem. Sic ille. Henriquez autem licèt affirmatiuam partem teneat; apertè tamen fatetur, id non esse in iure expressum, quod certè sufficit ad non incurrendam irregularitatem.

QVÆSTIO XCII.

An sit irregularis, Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat?

Respondeo: Esse irregularem. Quia vt Minister publicus, verè cooperator est mortis rei: ergo est irregularis defectu lenitatis. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. *in fine*, quem citat & sequitur Sayrus *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 12. *vers. Item præco.* Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Octauò est.* Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1. *num.* 2. *vers. Quartò executores sententiæ.* Villalobos *tract.* 21. *diff.* 27. *num.* 10. & alij.

QVÆSTIO XCIII.

An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares?

Affirmant absolutè Henriquez, & alij docendo: Omnes esse irregulares ex defectu lenitatis, cum omnes concurrant physicè ad executionem sententiæ sanguinis. Sic enim ait *loc. cit. num.* 2. Alguazellusque, & custos carceris, qui defert scalā, funes, aut aliud instrumentum pro eo, qui in patibulo suspendendus est. Et his iustitiæ Ministris deficientibus, alius etiam pro zelo motus, aut parum aduertens, qui scalam, restim, aut instrumentum præbet carnifici (*intellige*) *fit irregularis.* Ita Henriquez. Cuius sententiam sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Sextò omnes.* Licet non bene citet locum vbi id doceat Henriquez. Ita etiam tenent Sayrus *cap.* 16. *cit. num.* 12. *in principio.* Maiolus *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 2. *vers. Inter executores*, ibi: Qui instrumenta deferunt ad exercendam vindictam sanguinis patata, vt funes, malleos, gladios, cippos, tigna, dolabras, scalas: nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares. Ita Maiolus, Molina item *tom.* 4. *de Iustit. tract.* 3. *disp.* 74. *num.* 1. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 17. *vers. Sextò*, & alij communiter.

Sed probabilius, iuxta doctrinam nostram, cum distinctione Respondeo dicendum, quod non solum Carnifex, qui gulam reo frangit; verum etiam alij, qui ipsam scalam applicando, &c. iuuant, sint irregulares, si sint Ministri ad hoc ministerium deputati; veluti Alguazellus, custos carceris, &c. In quo bene Auctores citati: secus verò si Ministri iustitiæ non sint; sed alij, qui pio zelo, aut parum aduertentes, dicta instrumenta carnifici tradunt; nam ob rationem repetitam, minimè

nimè irregulares defectu lenitatis; imò nec ex delicto fiunt.

QVÆSTIO XCIV.

An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi; sint irregulares?

Respondeo, vt certum ferè; Non esse irregulares. Quia isti, nec concurrunt ad occisionem rei proximè, sed valdè remotè; nec yt Ministri iustitiæ. Sic tenet communiter Doctores, Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sextò omnes*, ex Henrici doctrina *c. 12. n. 4. & 7.* Gibalin. *loc. cit.* & alij mox adducendi.

QVÆSTIO XCV.

An saltem fiat irregularis, defectu lenitatis; qui facit furcam; funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari?

Affirmant communiter Doctores. Quia in hoc casu, proximè ad mortem rei concurrit fabricator dictorum instrumentorum. Ita sentit Sayrus *libro 6. c. 16. n. 12.* ibi: Item qui scalam facit, aut gladium acuit, vt illo statim iuguletur reus, aut membrum eius abscindatur. Argum. *c. Quæsitum, & sequent. 23. quæst. 4.* Huc vsq. ille. Qui & citat pro hac parte Siluestrum, *homicidium 3. quæst. 2. vers. Secundum.* Tabienam, *Irregularitas 3. n. 26. §. vigesimoquinto.* Maiolum *libro 2. c. 10. n. 2.* Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 2.* Nauarr. *c. 27. n. 217. vers. Vndecimo*, & Barthol. de Medina *lib. 1. instruct. c. 11. §. 10.* Quibus addi possunt Auila *loc. cit.* nec non Cornejo, Bonac. *quæst. 4. punct. 1. n. 13.* Molina *tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 74. n. 2.* & Villalobos *tract. 21. diff. 27. n. 8.* ibi: *Y lo mismo es del que dà al Verdugo la arma, ò se la vende para hazer el homicidio, ò mutilacion, siguiendose el efeto, que todos estos son causa de muerte, i assi quedan irregulares por el texto citado*, d. cap. Si quis viduam. *Lo mismo es del que haze la horca para que ahorquen a este en particular; mas no del que la haze de atras, que esse es, como el que haze leyes en comun.* Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Nec esse irregularem vllo modo, quia nec in dicto casu, concurrit, qui facit furcam iniustè, nec vt officialis, seu minister iustitiæ, vt supponimus: ergo nec ex delicto, nec ex defectu lenitatis erit irregularis. Secus esset dicendum, casu, quo faber lignarius esset minister iustitiæ ad id munus deputatus: quia tunc sequuta occasione rei, irregularis esset. Sic optimè Ægidius *de Sacram. disp. 18. dub. 10. n. 92.* vbi dicit, secuta morte esse irregulares: *Tortores, & Lictores* physicè ad mortem concurrentes, extruentes focum, quo viui comburendi sunt, & similes. Non tamen ij, qui ligna, gladios, funes, &c. vendunt, quibus alios interficiendos sciunt: quia nimis remotè concurrunt; imo nec faber, qui furcam erigit. Limitat hoc Auila *sup. nisi erigeret pro aliquo particulari:* putarem potius limitandum, nisi tanquam officialis iustitiæ ex officio id faciat; nam communis faber nimis remotè concurrit; imo multo remotius quàm Princeps, qui committit Iudici exactionem particularis causæ, quam scit esse capitalem, quem constat non esse irregularem. Huc vsque Ægidius. Quem citat & sequitur Hurtado *disput. 2. de Irregularitate, diff. 11. vers. Illi tamen*, & possunt, imo debent citari pro hac parte Vasquez, quem referunt, & sequuntur Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 66. dub. 3.* Diana *3. part. tract. 5. Resol. 79. & in addit. Resol. 15.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 5. n. 5.* Quorum doctrinam esse valde probabilem docet Bassæus *verb. Irregularitas 5. n. 3. vers. Aduertendum*, & eam tenet vt talem; nouissimè Bauny *de Censur. tract. 11. de Irregularit. q. 23. q. 11. vers. Ab eo cæterisque.* Licèt oppositum dixerit *ead. quæst. q. 8. pag. 481.*

QVÆSTIO XCVI.

An Tortores, qui struem lignorum congerunt; aut incendunt, ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares?

Respondeo, vt certum: Esse irregulares. Quia vt Ministri Iustitiæ, physicè concurrunt ad mortem malefactoris. Sic omnes Doctores ex Iuribus citatis docent. Legantur Henriquez *lib. 14. c. 13. n. 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 74. n. 3.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Septimò.* Nauarr. *cap. 27. n. 217.* Ægidius & Hurtad. *loc. citatis.* Qui secus dicunt, casu, quo illa ligna; & focus non sint cooperata ad mortem rei, eo quod hic combustus sit; post suffocationem laqueo; quia tunc ex hoc capite, non erunt irregulares, cum tunc ea ligna, & focus; non fuerint mortis, aut mutilationis ca[u]sa. Legantur, etiam Sayrus *lib. 1. c. 16. n. 3.* Suarez *disp. 45. sect. 1. n. 6.* & Gibalinus *c. 4. quæst. 1. consectar. 10. pag. 187.*

QVÆSTIO XCVII.

An omnes vendentes: aut donantes ligna ad viuos hæreticos comburendos; irregulares sint?

Affirmant communiter Doctores, præcipuè citati pro prima sententia *quæst. 95.* inter quos Villalobos, vbi *loc. cit.* hæc ait: *Tambien son irregulares todos los demas que ayudan a la muerte, como el que da la leña para quemar al hereje viuo, que si esta ua muerto, no ay irregularidad, i lo mismo es del que da el fuego, como dice Couarr.* in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 4. n. 5. vers. Nec tamen, *y aduierte Mayolo*, lib. 5. c. 48. §. 4. n. 5. *que los Religiosos; ò Sacerdotes; que lleuaren luminarias, no den fuego.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregulares. Quia, nec authoritate publica, nec proximè, sed remotè nimis, concurrunt illis actionibus licitis ad mortem malefactoris. Sic Ægidius *disp. 18. dub. 10. n. 92.* Hurtadus *disp. 2. diff. 11.* & alij citati pro nostra sententia *sup. quæst. 95.* Nec dissentit omnino Henriquez *c. 12. cit. n. 3. in gloss. lit. I.* cum potius excuset ab incursione irregularitatis illum, qui defert ligna in campum paratum combustioni; quia nihil fecit (ait) authoritate publica, sed priuata.

QVÆSTIO XCVIII.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum, per aliam viam breuiorem, vt vitet infamiam, quam in alia populosa subiret; fiat irregularis?

Affirmandum videtur. Quia, qui notabiliter mortem rei, suo dicto, vel facto, accelerant, fiunt irregulares: at sic est, quod, qui impetrat à iudice, vt reus per breuiorem viam ad locum supplicij ducatur, est

Sed probabilius Respondeo: minimè fieri irregularem, nec ex defectu lenitatis; cum non sit Minister publicus iustitiæ; nec ex delicto, cum nullum (saltem graue, quod requiritur) committat peccatum in asportatione processus, aut equi: ergo. Sic ex Sayro *disp. 2. de Irregularit. diff.* 11. *num.* 39. ita dicens: Idem docet Sayrus de famulo, qui attulit equum Ministro iustitiæ associaturo reum ad locum mortis, quia, scilicet, neuter ex dictis concurrit iniustè, neque vt Minister publicus, seu iustitiæ. Sic ille. Et antea Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. & Auila *part.* 7. *disput.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit. in fine.*

QVÆSTIO LXXXIX.

An custodes carceris, qui aperiunt ostium eius, vt reus ad mortem ducatur, maneant irregulares sequuta morte?

Respondeo: Manere irregulares. Quia verè, vt Ministri publici iustitiæ concurrunt moraliter ad mortem rei. Sic Bassæus *Irregularitas* 5. *num.* 3. *vers. Custodes*, citans pro hac parte Molinam *tom.* 4. *de Iust. tract.* 3. *disp.* 74. *num.* 1. *&* 2. Couar. *in Clement. Si furiosus,* 2. *part.* §. 5. *num.* 8. Henriquez *cap.* 3. *n.* 7. & Vgolinum. Sed tres primi saltem, quos vidi Doctores, nihil in particulari de Custodibus agunt, *loc. cit.* solus Henriquez id insinuat *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. *litt. Q.* Sic etiam Villalobos *tract.* 21. *diff.* 27. *num.* 5. Sic dicens: *Tambien los que fueron Ministros en causa de sangre, quedan todos irregulares conforme al texto cit.* (cap. Si quis viduam, dist. 51.) *i assi lo es el Verdugo que dà tormento, i el carcelero, i el que abre la puerta de la carcel para que le saquen a justiciar*, &c.

QVÆSTIO XC.

An lictores, Alguazelli, satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares?

Respondeo, vt certum: manere Irregulares defectu lenitatis. Quia re vera iuuant, vt Ministri iustitiæ ad mortem rei: ergo. Sic docent communiter DD. ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Legantur Specul. *de dispensat.* §. *Iuxta.* Maiolus *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 1. *&* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 16. *num. vltim.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 217. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub. vers. Sextò omnes.* Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 17. *num.* 74. *vers. Quintò.* Basseus *loc. cit.* Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1. *vers. Quartò.* Machado *tom.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *document.* 4. *num.* 1. Palaus §. 4. *cit. num.* 2. Villalobos *loc. cit. num.* 8. vbi ita ait: *Tanbien son irrigulares los ministros, que lleban al reo a la muerte, i que accompañan al Inez para guardarle, i defenderle, ora sean de apie, ora de a caballo.*

QVÆSTIO XCI.

An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris, pedestres, aut equestres comitantur malefactorē, morte plectendum?

Affirmat Sayrus *lib.* 6. *Thesauri cap.* 16. *num.* 12. eo quod vadant ad defensionem, si oporteret. Citatque pro se Siluestrum *homicidium* 3. *quæst.* 2. *vers. Secundum.* Tabienam *Irregularitas* 2. §. *vigesimo, & irregularitas* 3. §. *vigesimoquarto.* Nauarrum *cap.* 27. *num.* 217. §. *vndecimo*, & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. Sed certè non omnes bene, vt infra. Potest tamen citari pro hac parte Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sectione* 2. *dub.* 1. *vers. sextò omnes*, vbi etiam citat pro se Siluestrum, Nauarrum, & Henriquez *loc. cit.*

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam Respondeo: Non esse irregulares, nisi alias familiares Prætoris, Ministri publici iustitiæ sint. Sic in primis videtur sentire Doctiss. Nauar. *loc. cit.* à Sayro per hæc verba: Vndecimo facit, quod sit irregularis comitatus Iudicem tanquàm Notarius (*attende Lector*) Satelles, aut custos damnati ducti ad mortem, aut deformationem. Sic ille. Henriquez autem licèt affirmatiuam partem teneat; apertè tamen fatetur, id non esse in iure expressum, quod certè sufficit ad non incurrendam irregularitatem.

QVÆSTIO XCII.

An sit irregularis, Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat?

Respondeo: Esse irregularem. Quia vt Minister publicus, verè cooperator est mortis rei: ergo est irregularis defectu lenitatis. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. *in fine*, quem citat & sequitur Sayrus *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 12. *vers. Item præco.* Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Octauò est.* Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1. *num.* 2. *vers. Quartò executores sententiæ.* Villalobos *tract.* 21. *diff.* 27. *num.* 10. & alij.

QVÆSTIO XCIII.

An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares?

Affirmant absolutè Henriquez, & alij docendo: Omnes esse irregulares ex defectu lenitatis, cum omnes concurrant physicè ad executionem sententiæ sanguinis. Sic enim ait *loc. cit. num.* 2. Alguazellusque, & custos carceris, qui defert scalā, funes, aut aliud instrumentum pro eo, qui in patibulo suspendendus est. Et his iustitiæ Ministris deficientibus, alius etiam pro zelo motus, aut parum aduertens, qui scalam, restim, aut instrumentum præbet carnifici (*intellige*) *fit irregularis.* Ita Henriquez. Cuius sententiam sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Sextò omnes.* Licet non bene citet locum vbi id doceat Henriquez. Ita etiam tenent Sayrus *cap.* 16. *cit. num.* 12. *in principio.* Maiolus *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 2. *vers. Inter executores*, ibi: Qui instrumenta deferunt ad exercendam vindictam sanguinis parata, vt funes, malleos, gladios, cippos, tigna, dolabras, scalas: nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares. Ita Maiolus, Molina item *tom.* 4. *de Iustit. tract.* 3. *disp.* 74. *num.* 1. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7. *diff.* 17. *vers. Sextò*, & alij communiter.

Sed probabilius, iuxta doctrinam nostram, cum distinctione Respondeo dicendum, quod non solum Carnifex, qui gulam reo frangit; verum etiam alij, qui ipsam scalam applicando, &c. iuuant, sint irregulares, si sint Ministri ad hoc ministerium deputati; veluti Alguazellus, custos carceris, &c. In quo bene Auctores citati: secus verò si Ministri iustitiæ non sint; sed alij, qui pio zelo, aut parum aduertentes, dicta instrumenta carnifici tradunt; nam ob rationem repetitam, minimè

nimè irregulares defectu lenitatis, imò nec ex delicto fiunt.

QVÆSTIO XCIV.

An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi; sint irregulares?

RESpondeo, vt certum ferè; Non esse irregulares. Quia isti, nec concurrunt ad occisionem rei proximè, sed valdè remotè; nec vt Ministri iustitiæ. Sic tenēt communiter Doctores, Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sextò omnes.* ex Henrici doctrina *c. 12. n. 4. & 7.* Gibalin. *loc. cit.* & alij mox adducendi.

QVÆSTIO XCV.

An saltem fiat irregularis, defectu lenitatis; qui facit furcam; funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari?

AFfirmant communiter Doctores. Quia in hoc casu, proximè ad mortem rei concurrit fabricator dictorum instrumentorum. Ita sentit Sayrus *libro 6. c. 16. n. 12.* ibi: Item qui scalam facit, aut gladium acuit, vt illo statim irguletur reus, aut membrum eius abscindatur. Argum. *c. Quæsitum, & sequent. 23. quæst. 4.* Hucvsq e ille. Qui & citat pro hac parte Siluestrum, *homicidium 3. quæst. 2. vers. Secundum.* Tabienam, *Irregularitas 3. n. 26. §. vigesimoquinto.* Maiolum *libro 2. c. 10. n. 2.* Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 2.* Nauarr. *c. 27. n. 217. vers. Vndecimo,* & Barthol. de Medina *lib. 1. instruct. c. 11. §. 10.* Quibus addi possunt Auila *loc. cit.* nec non Cornejo, Bonac. *quæst. 4. punct. 1. n. 13.* Molina *tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 74. n. 2.* & Villalobos *tract. 21. diff. 27. n. 8.* ibi: *Y lo mismo es del que dà al Verdugo la arma, ò se la vende para hazer el homicidio, ò mutilacion, siguiendose el efeto, que todos estos son causa de muerte, i assi quedan irregulares por el texto citado,* d. cap. Si quis viduam. *Lo mismo es del que haze la horca para que ahorquen a este en particular; mas no del que la haze de atras, que esse es, como el que haze leyes en comun.* Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Nec esse irregularem vllo modo, quia nec in dicto casu, concurrit, qui facit furcam iniustè, nec vt officialis, seu minister iustitiæ, vt supponimus: ergo nec ex delicto, nec ex defectu lenitatis erit irregularis. Secus esset dicendum, casu, quo faber lignarius esset minister iustitiæ ad id munus deputatus: quia tunc sequuta occasione rei, irregularis esset. Sic optimè Ægidius *de Sacram. disp. 18. dub. 10. n. 92.* vbi dicit, secuta morte esse irregulares: *Tortores, & Lictores* physicè ad mortem concurrentes, extruentes focum, quo viui comburendi sunt, & similes. Non tamen ij, qui ligna, gladios, funes, &c. vendunt, quibus alios interficiendos sciunt: quia nimis remotè concurrunt; imo nec faber, qui furcam erigit. Limitat hoc Auila *sup. nisi erigeret pro aliquo particulari:* putarem potius limitandum, nisi tanquam officialis iustitiæ ex officio id faciat; nam communis faber nimis remotè concurrit; imo multo remotius quàm Princeps, qui committit Iudici exactionem particularis causæ, quam scit esse capitalem, quem constat non esse irregularem. Hucvsque Ægidius. Quem citat & sequitur Hurtado *disput. 2. de Irregularitate, diff. 11. vers. Illi tamen,* & possunt, imo debent citari pro hac parte Vasquez, quem referunt, & sequuntur Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 66. dub. 3.* Diana *3. part. tract. 5. Resol. 79. & in addit. Resol. 15.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 5. n. 5.* Quorum doctrinam esse valde probabilem docet Bassæus *verb. Irregularitas 5. n. 3. vers. Aduertendum,* & eam tenet vt talem, nouissimè Bauny *de Censur. tract. 11. de Irregularit. q. 23. q. 11. vers. Ab eo cæterisque.* Licèt oppositum dixerit *ead. quæst. q. 8. pag. 481.*

QVÆSTIO XCVI.

An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt, ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares?

RESpondeo, vt certum: Esse irregulares. Quia vt Ministri Iustitiæ, physicè concurrunt ad mortem malefactoris. Sic omnes Doctores ex Iuribus citatis docent. Legantur Henriquez *lib. 14. c. 13. n. 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 74. n. 3.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Septimò.* Nauarr. *cap. 27. n. 217.* Ægidius & Hurtad. *loc. citatis.* Qui secus dicunt, casu, quo illa ligna; & focus non sint cooperata ad mortem rei, eo quod hic combustus sit; post suffocationem laqueo; quia tunc ex hoc capite, non erunt irregulares, cum tunc ea ligna, & focus; non fuerint mortis, aut mutilationis causa. Legantur, etiam Sayrus *lib. 1. c. 16. n. 3.* Suarez *disp. 45. sect. 1. n. 6.* & Gibalinus *c. 4. quæst. 1. consectar. 10. pag. 187.*

QVÆSTIO XCVII.

An omnes vendentes: aut donantes ligna ad viuos hæreticos comburendos; irregulares sint?

AFfirmant communiter Doctores, præcipuè citati pro prima sententia *quæst. 95.* inter quos Villalobos, vbi *loc. cit.* hæc ait: *Tambien son irregulares todos los demas que ayudan a la muerte, como el que da la leña para quemar al hereje viuo, que si estaua muerto, no ay irregularidad, i lo mismo es del que da el fuego, como dice Couarr.* in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 4 n. 5. vers. Nec tamen, *y aduierte Mayolo,* lib. 5. c. 48. §. 4. n. 5. *que los Religiosos, ò Sacerdotes, que lleuaren luminarias, no den fuego.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregulares. Quia, nec authoritate publica, nec proximè, sed remotè nimis, concurrunt illis actionibus licitis ad mortem malefactoris. Sic Ægidius *disp. 18. dub. 10. n. 92.* Hurtadus *disp. 2. diff. 11.* & alij citati pro nostra sententia *sup. quæst. 95.* Nec dissentit omninò Henriquez *c. 12. cit. n. 3. in gloss. lit. I.* cum potius excuset ab incursione irregularitatis illum, qui defert ligna in campum paratum combustioni; quia nihil fecit (ait) authoritate publica, sed priuata.

QVÆSTIO XCVIII.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum, per aliam viam breuiorem, vt vitet infamiam, quam in alia populosa subiret; fiat irregularis?

AFfirmandum videtur. Quia, qui notabiliter mortem rei, suo dicto, vel facto, accelerant, fiunt irregulares: at sic est, quod, qui impetrat à iudice, vt reus per breuiorem viam ad locum supplicij ducatur, est

est causa, vt reus citius moriatur: ergo fiet irregularis. Maiorem, in qua est difficultas, docent Molina *tom.4.tract.3.disp.74.num.*4. Nauarr. *c.27. n.* 209. Couarr. *in Clement. si furiosus, 2.part.*§.4.*n.*2. & alij, apud Dianam, & Gibalinum mox citandos.

Sed vt certum, Respondeo: Non fieri irregularem vllo modo. Probant aliqui. Quia effectus per accidens sequutus, non imputatur danti operam rei licitæ. Sic Henriquez *lib.* 14.*c.*12.*n.*7. *litt.F. el* 2. Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.1.vers. Sed notandũ est*, Villalobos *disp.27.n.*14.& Bonac. *punct.*1. *cit. n.*15. Alij probant, quia dictus impetrator, ita leniter concurrit ad accelerationem mortis rei, vt in prudenti hominum æstimatione, non magni fiat illa tam exigua cooperatio, Sic Gibalinus *c.4.de Irregul.quæst.3.consectar.7.diff.*17.*n.*73.*vers. Septimò.*

Sed ego ex alio principio absolutè dico, nullam incurrere irregularitatem; quia vel hæc esset ex homicidio iniusto, vel ex defectu lenitatis, non primum, quia supradictus impetrator, non peccauit obtinendo suæ impetrationis effectum, vt omnes concedunt: non secundum, quia non operatur vt minister iustitiæ: ergo nulla irretitus manet irregularitate. Sic Diana *part.3.tract.5.Resol.*79.& *p.*8 *tract.7.Resol.*61. Palaus *disp.6.punct.*14 §.4.*n.*2. Cælestin. *in Compend. Theol.moral.tract.4.c.5.*§.1.& Pellizzarius *sect.4.cit. q.14.n.*173.

QVÆSTIO XCIX.

An qui, siue voce, siue punctione, instigat iumentum, quo reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, si ex eo mors rei acceleretur?

NEgant aliqui fieri irregularem casu, quo quis casu, aut inaduertenter, instiget iumentum; eo quod talis actus non sit plenè humanus, & actio, quæ inducit irregularitatem debeat esse plenè voluntaria. Ita ex Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.1.vers. Octauo*, & ex Henriquez *lib.14.c.*12.*numero* 7. docet Villalobos *tract.21.diff.27.num.*13. his verbis: *Mas ha se de aduertir, que si alguno de los que van acompañando al reo para consolarle, (como suelen hazer los Religiosos) dixesse inaduertidamente*; andemos hermano: *ò a caso picase al iumento, ò le dixesse*, arre, *no por esso quedaria irregular, no procurando que se le acelerasse la muerte, como dizen Henriquez i Auila. Y Soto*, lib.5.de Iust.quæst.1.art.9.§. his prælibatis, *se rie de los que tienen escrupulo desto. La raçon es, porque este acto no es plenamente humano; i la accion que ha de inducir irregularidad, ha de ser plenariamente voluntaria; porque no basta que lo sea semiplenamente, como lo dize Auila.* Ita ille. Ita etiam Bonacina *disp.7.quæst.4.punct.1. num.9. vers. Addit Auila.* Molina *tom.4.iust.tract.3.disp.74.num.4.in fine*, & alij. Igitur, secundum istos Doctores, prædictus instigans iumentum, solùm excusatur ab irregularitate, quia inaduertenter, vel casu, aut præter intentionem, id fecit. Ex qua ratione planè colligitur, secus sentire de illo; qui omnino aduertenter, aut consultò instigaret iumentum.

Sed largius & probabilius Respondeo dicendum, quod adhuc non fiat irregularis, etiam dato casu, quo consultò, & ex plena aduertentia instiget iumentum, vt celerius ad locum supplicij perueniat, eo quod hora sit tarda; aut eo quod populus nimis detineatur, &c. & inde mors rei acceleretur. Ratio est *Primò.* Quia vt ait Henriquez *loc.cit.litt.F.la* 2. illa cooperatio accelerationis ad rei mortẽ, ita est leuis, ac parua, vt pro nihilo debeat reputari: ergo etiam facta consultò, & aduertentur insufficiens erit ad inducendam irregularitatem.

Secundò, & præcipuè; Quia prædictus instigans iumentum, non concurrit ad accelerationem rei mortis, vt minister iustitiæ, sed vt priuata persona, & non iniustè, vt supponimus: ergo per talem instigationem adhuc consultò factam, non incurrit irregularitatem; patet; quia irregularitas ex homicidio, non incurritur ob concursum ad illud, nisi, aut factum à ministro publico, quamuis iustè; aut factum, à persona priuata iniustè. Sic expressè Hurtado *disp. 2. de Irregularit. diff.*11.*num.*40. Luysius, & Vasquez, quos citat, & sequitur Diana *p.3.tract.5.Resol.29.* & in addit. *Resol.*15. Palaus *disp.6.punct.*14. §.4. *numero* 2. Machado *lib.1.part.3.tract.*18. *docum.5. num.5. & 6.* Gibalinus *de Irregularit.c.4. quæst.3. consect.7. diff.* 17. *n.* 75. & nos *supr. tract.* 1. *disp.* 4. *quæst.* 1.

QVÆSTIO C.

An qui dicit reo; Ascende scalam, vel admoue caput stipiti ad excipiendum ictum; aut, laqueum indue, *fiat irregularis, si ob ipsius dictum, reus citius occidatur, aut mutiletur?*

AFfirmat Henriquez *lib.14.cap.12.num.3.* ita scribens: *Secundò, fit irregularis*, qui est causa accelerandi mortem, aut deformationem, vt si reo dicat; pone caput super lignum, seu cippum (ob quod citius decollatur) vel ascende scalam. Qui incitat, vt gladius exacuatur, funes præparentur, vel alia instrumenta; vt ita cum minore dolore cito mors veniat. Qui tortorem monet, vt cito faciat, vt securim præparet, & semel, & non sæpius feriat, &c. Ita Henriquez, & penes ipsum, Nauarr. *cap.27. n.*217.§. *Decimotertio.* Siluester *homicid.3.*§.2.*vers. Tertio.* Tabiena *irregularit.3.*§.13. Maiol. *lib.2.c.*10.*n.*3. addentes, id esse verum, quamuis quis ex pietate dicta verba dixerit. Ita etiam Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.1.vers. Octauo.* Vgolinus *cap.*11.§.3. Bonac. *quæst.4. punct.1.num.9.vers. Quarto.* Bassæus *irregularitas 5.num.3.* Molina *tom.4.tract.3.disp.74.numero* 4. Cornejo *de Irregularit.disp.*11.*dub.*1. Villalobos *tom.1.tract.21. diff.27.num.*12. vbi ita ait: *Tambien queda irregular el que es causa de que muera mas presto el delinquente, como dize Siluestro, Couarruuias, Maiolo, Nauarro, i es comun, que estos computanse entre los que cooperan à la muerte. Prueuase, porque el que hiere à otro que està herido de muerte, i por esto es causa de que muera mas aina, se juzga en derecho por homicida*, l. Ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. & l. Item Mela §. Sed si plures, ff. eod. *Luego tambien lo es este, e incurre en irregularidad. Ansi lo es el que amonesta al reo, que llegue la cabeza al tronco donde le han de iusticiar: ò le dize, que suba à priessa la escalera; ò al verdugo, que afile el cuchillo, que todos estos son irregulares.* Hæc Villalobos.

Sed probabilius, iuxta doctrinam supra à nobis datam, Respondeo: Non fieri irregularem. Quia supradicta, nec accelerant mortem rei, vt Ministri iustitiæ; neque committunt peccatum, cum potius prædicta verba proferant vel ex pietate, quam erga reum habent; vel, vt alacriter passionem ferat: ergo. Sic tenent expressè Vasquez, Luysius, Ægidius, Hurtad. Diana, Palaus, Machado *loc. citatis quæst.* 99. Sic etiam Gibalinus *loc. cit.* Qui id sequentibus rationibus probat. *Primò*, quia ex nullo aperto satis iure, contrarium colligitur. *Secundo.* nam hæc omnis cooperatio est admodum exigua, neque in communi hominum persuasione pugnat cum lenitate

ex

ex qua potius oritur; neque enim fit ex desiderio mortis citò inferendæ, sed liberandi rei à diuturniore vexatione. *Tertiò*, fit hæc cooperatio à non cogitantibus persæpè. *Quartò*, non est directa cooperatio, sed per accidens, consulitur enim reo, scalam ascendat, ne maiori incommodi vi rapteiur. Supponat securi ceruicem, ne si alioquin erret manus lictoris, pluribus ictibus, non sine magno dolore percutiendus sit; Gulam lubens laqueo induat, ne diutius torqueatur; In quibus omnibus, nihil est, quod per se, & directè tendat ad mortem accelerandam, sed ad subleuandum reum; quod idem de quibusdam aliis dicendum existimo. Itaque cum hæ actiones non contineant propriam, & directam, cooperationem ad mortem rei, non censerem inuehere irregularitatem. Sic ille. Tenet etiam Henriquez, iam sibi aliqualiter contrarius, *cap. 12. citat. numero septimo, litt. D. la 2.* vbi ita ait; Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid pium; vt si Carnifici dicat; Permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium in Confessione, vel exortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur moralis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo reputatur) vt si pungat asinum eius, qui deducitur ad furcam: vel si reo dicat, vt ascendat alterum gradum scalæ, nec qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne reus ducatur per plateam, & domum vxoris aut parentum, quamuis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Ita ille. Et alij.

Ad argumentum, & instantiam factam contra nostram sententiam ab Henrico de Villalobos, constat ex dictis, non consistere: quia actio illa vulnerandi denuò vulneratum, est illicita, & peccaminosa, & iniusta; secus verò actio illa, quæ ratione pietatis accelerat mortem rei.

QVÆSTIO CI.

An fiat irregularis, qui inexpertum Carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi; aut voluendus cippus?

NEgat Villalobos cum distinctione hisce verbis: *Mas no queda irregular el que enseña al verdugo, como ha de dar el nudo, ò reuoluer el cepo, como dize Henriquez* supra numero 4. (lege tu, num. 7.) *loqual se ha de entender, quando no ay delinquente en particular aquien aya de ahorcar, como dize Auila* parte 7. disputatione 5. sectione 2. dub. 1. vers. Sextò omnes: *que es como el que haze la ley en general, que contiene pena de muerte, ò da consejo en comun.* Ita Villalob. *tract. 21. diff. 27. num. 9.* Et etiam Gibalinus *diff. 17. cit. num. 75. vers. Septimò.*

Sed largius adhuc & probabilius absolutè Respondeo: Non fieri irregularem illum, qui non solum in genere, sed etiam in particulari, quando aliquis est suffocandus, docet rudem carnificem, modum aptandi, aut nodandi funis. Quia hæc actio, nec procedit à Ministro iustitiæ, nec est iniusta, sed potius licita, & elicita à docente in fauorem rei, ne aliàs à rudi Carnifice diutius torqueatur: ergo non inducit irregularitatem aliquam, nec ex defectu lenitatis, nec ex delicto. Sic Henriquez, cùm sine distinctione, hæc dicat: Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus, parum enim est quod docet, vt nec qui docet artem, & modum digladiandi. Sic ille.

QVÆSTIO CII.

An Clerici, aut Regulares, temporalem iurisdictionem habentes, qui intersunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares?

REspondeo, vt certum: Esse. Quia, vt personæ publicæ, sua præsentia, opem, & auxilium præstant lictoribus, aliisque mortem reis inferentibus. Sic colligunt DD. ex *c. Ex litteris, de excessib.* Prælat. & ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Glossa Panormit. & Innocent. *in d. cap.* Nauar. *cap. 27. num. 214. vers. Quintò.* Viuald. *tract. de Irregul. n. 274. & 275.* Maiolus *lib. 2. cap. 6. n. 12.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 7. litt. X. & num. 10 litt. B.* Angel. Siluest. Tabiena, Ledesma, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. c. 18. n. 19. & 20.* Auila *p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 16.* vbi bene aduertit, quod non eo ipso, quod talis Prælatus habens temporalem iurisdictionem assistat executioni sententiæ censetur præbere auctoritatem illi facto, vt si intersit ad consolandum: imò licet assistat ex curiositate, quamuis peccet, non erit irregularis, saltem in foro interiori, siquidem non intendit præbere auctoritatem illi actui. Hæc Auila. Tunc igitur censebitur præbere auctoritatem tali actioni, & facto, vt ait Henriquez, quando dictus Prælatus cum publico apparatu, tanquam Superior, auctoritatem suæ præsentiæ exhibet, dum Prætor illius fert sententiam sanguinis, aut eam mandat executioni, & tunc sequuto effectu, fiet irregularis.

QVÆSTIO CIII.

An cæteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis?

AFfirmarunt olim quidam antiqui, vt refert Viualdus *num. 276.* quorum doctrinam innuit esse probabilem.

Sed Respondeo, vt certum: Hos non incurrere: Quia iura citata, solum loquuntur de Prælatis habentibus iurisdictionem temporalem, quia sua præsentia authoritatem, & auxilium lictoribus, & executoribus sententiæ præstant, & ideo dicuntur cooperari ad illam. Cæteri verò minimè: & ideo non incurrunt irregularitatem. Sic omnes Auctores nuper citati. Quibus addi possunt Bonac. *q. 4. punct. 2. n. 16.* Gibalin. *c. 4. diff. vlt. pag. 296.* Vgolin. *c. 5. §. 3.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 4. n 2.* Barbosa *ad cap. ex litteris, 10. de excess. Prælat.* Machado *tom. 1. lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 5. num. 6.* ita dicens: *Finalmente se ha de aduertir, aunque el Derecho* (cap, Sententiam sanguinis cit.) *prohibe a los Clerigos, que asistan a la execucion de la muerte, en ningun modo les pone irregularidad, en loqual conuienen todos los Doctores.* Legantur Suarez *disp. 47. sect. 4. num. 2.* Filliucius *tractatu 19. num. 238.* Bassæus *Irregularitas 5. n. 5.* Viuald. *loc. cit.* & alij apud ipsos.

QVÆSTIO CIV.

An saltem peccent Clerici assistentes, sine iusta causa, executioni sententiæ sanguinis?

AFfirmant peccare, & mortaliter, eo quod faciant contra prohibitionem latam *in cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi* (*Non cap. Si Clerici, vel Monachi*, vt leges apud Bonac.) casus quo adsint, ob iniustam causam; putà, curiositatem, quod

uod tunc videntur ob illam assistere, quando solum adsunt, vt aliquam pulchram mulierem occidendam videant; vel vt verba aliqua ab executoribus iocose solita dici, audiant, non vero si adsint, ob causam iustam, nempe, confessionis, consolationis, vel charitatis causa; Ita Viuald. *num.* 276. *&* 277. Sayrus *lib.* 6. *c.* 18. *n.* 20. *&* 21. & penes ipsos, Nauarrus, Henriquez, & alij.

Alij mitius id ipsum affirmant, nempe, peccare quidem, sed solum venialiter, etiam casu, quo assistant ob curiositatem, propter paruitatem materiæ. Ita Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. *n.* 10. A uila *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 16. *in fine*, quos citat, & approbat Bonac. *quæst.* 4. *punct.* 1. *n.* 16.

Sed ego mitissimè loquendo, Respondeo: Nec venialiter adhuc peccare, assistendo execntioni sententiæ, adhuc sine iusta causa, (secluso scandalo, & aliis extrinsecis) Quia, vel textus citatus pro contrariis, non agit de simplici Clericorum præsentia, de qua nobis est sermo, sed de præsentia Prælatorum habentium temporalem iurisdictionem, qua auxilium præbetur, vt sentiunt Vgolinus *cap.* 7. §. 3. & Gibalinus *c.* 4. *de Irregularit. diff.* 18. *& vltima*, vel iam contraria consuetudine est abrogatus, vt putat Diana *parte* 4. *tract.* 2. *Resol.* 35. per hæc verba: Sed ego puto Clericos etiam in sacris, Beneficiarios assistendo tantum executioni sententiæ mortis, non peccare, neque venialiter, quia Canones hoc prohibentes videntur contraria consuetudine abrogati. Hæc Diana. Sic Vgolin. & Gibalinus citati. Quibus annuit Bonacina *loc. cit.* sic etiam Machado *docum.* 5. *cit. n.* 6. qui & citant Molinam *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 74. *n.* 2. *&* 5. Sed malè omnino. Sic etiam Palaus *punct.* 14. *cit.* §. 4. *num.* 2. & alij.

---

§. V.

De Irregularitate ex defectu lenitatis proueniente ex occisionibus, seu mutilationibus, in Bello iusto.

QVÆSTIO CV.

An Clericis in sacris constitutis, sit prohibitum pugnare propria manu, in bello iusto aggressiuo?

RESpondeo, vt certum: Esse prohibitum, sub grauissimis pœnis, in iure; *cap. Clerici, cap. Quicumque* 13. *q.* 8. *c.* 1. *Ne Clerici, vel Monachi, c. Ex multa. De voto, §. vltimo.* Et merito. Quia illa actio est valde aliena à ministerio Sacerdotali: ergo merito Clericis prohibetur. Sic tenent omnes DD. Canonistæ in dictis *capp.* Theologi cum D. Thoma 2. 2. *q.* 40. *art.* 2. D. Anton. 3. *part. tit.* 18. Maiolus *de Irregularit. lib.* 5. *c.* 49. Nauarr. *c.* 27. *n.* 215. Suarez *disp.* 47. *sect.* 6. *n.* 7. *& de Charit. disp.* 13. *sect.* 3. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 19. *num.* 1. *&* 2. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 4. *& disp.* 2. *de restit. quæst. vlt. p.* 12. Fillinc. *tract.* 19. *cap.* 10. Ægidius *disp.* 18. *cap.* 10. *à num.* 97. *& disp.* 31. *dub.* 6. *num.* 86. Luysius *lib.* 9. *de censur disp.* 68. *&* 2. 2. *ad quæst.* 40. D Thom. *art.* 2. Gasp. Hurtad. *dispnt.* 2. *de Irregularit. dist.* 12. *& de fide disp* 9. *diff.* 8. Gibalinus *de Irregul. c.* 4. *q.* 3. *consect.* 7. *à diff.* 1. *vsque ad* 7. Franciscus de Ouiedo, *de fide, tract. de de Charit. controu.* 12. *punct.* 9. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 14. §. 5. *& tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 5. *punct.* 8. Granad. *tract.* 13. *disp.* 4. *sect.* 5. Bassæus *Irregularitas* 5. *à num.* 15. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 28. Cornejo *de Irregularit. dis.* 11. *dub.* 2. Machado *lib.*..... *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 10. Candidus 1. *p. disquis.* 17. *ab art.* 9. Bannez 2. 2. *quæst.* 40. Dicastillo *tom.* 1. *de Iust. & iure lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 16. §. 11. *n.* 473. *pag.* 321. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 32. *à num.* 198. & omnes.

QVÆSTIO CVI.

An etiam, Clericis minoribus Ordinibus constitutis, sit prohibitum in bello iusto aggressiuo, propria manu pugnare?

NEgat Bonacina *lib.* 2. *de Restit. quæst. vlt. sect.* 1. *punct.* 12. §. 4. per hæc verba: Licitum est Clericis in minoribus constitutis pugnare in Bello propria manu: Clericis vero maioribus Ordinibus insignitis prohibitum est iure Ecclesiastico *can. Clerici*, & *can. Quicunque.* Ita ille. Et ante illum Couarr. *in Clementina si furiosus*, 2. *part.* §. 3. *num.* 2. Lorca 2. 2. & Hurtad. *loc. cit.* Quia (inquiunt) consuetudine receptum est, dictos Canones ad illos non extendi, & ideo Clerici huiusmodi, eodem modo ac laici pugnare possunt.

Affirmant è contrà alij, docentes: Non solum Clericis minoribus Ordinibus constitutis, verum etiam solum prima tonsura, esse prohibitum per dictos Canones pugnare, propria manu in bello iusto aggressiuo. Quia, nomine Clericorum, intelligendi in vniuersum veniunt omnes habentes aliquem Ordinem Ecclesiasticum, etiam primam tonsuram, vt colligitur ex *cap. Cum contingat. De ætate, & qualit. Ordinan.* Ita Candidus *de Bello disquis.* 17. *art.* 9. *dubit.* 1. *dicto* 1.

Alij denique distinguendo, respondent; Clericis in minoribus constitutis, qui beneficio Ecclesiastico gaudent, prohibitum esse in dictis Iuribus pugnare in iusto bello: non vero Clericis, qui nec beneficio Ecclesiastico, nec priuilegio fori gaudent; quia hi in Ordine ad reliqua omnia se habent tanquam sæculares. Ita Valentia *disp.* 3. *q.* 16. Molina *disp.* 108. *circa finem*, Ægidius, Granados, & Palaus, quos citat, & sequitur Ouiedo *tract. de Charit. controu.* 12. *punct.* 9. *n.* 110. Quibus consentit Suarez *de Censur. disp.* 47. *sect.* 6. *n.* 7.

Sed ego absolutè Respondeo: Omnibus Clericis in minoribus constitutis, aut etiam prima tonsura, prohibitum esse per dictos citatos Canones, pugnare, propria manu in bello iusto aggressiuo, aut offensiuo. Quia inibi absolutè, & sine distinctione, prohibentur Clerici in dicto bello propria manu pugnare: at sic est, quod, nomine Clericorum veniunt omnes habentes aliquem Ordinem Ecclesiasticum, etiam primam tonsuram, aut beneficium Ecclesiasticum, vt bene probat Candid. & Barbosa *tract. de Appell. verb. Clerici*, *num.* 1. & antea Glossa *in cap. Eos qui*, 20. *q.* 3. *verbo in Clero.* Ægidius *de Bello disp.* 31. *dub.* 6. *n.* 87. ergo. An autem huiusmodi Clerici pugnando de facto peccent, infra discutimus. Legatur Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 10. *numero* 2.

QVÆSTIO CVII.

An etiam, Religiosis, laicis quoque; sit prohibitum, propria manu pugnare;

RESpondeo, vt certum: Esse prohibitum etiam. Et quidem, loquendo de Monachis, seu Religiosis choro destinatis, planum est. Nam *in cap. Clerici, & cap. Quicumque ex Clericis* 23. *quæst.* 8.

prohibitum

prohibitum est Clericis propria manu pugnare, vt *sup*.est habitum: at sic est, quod in fauorabilibus, nomine *Clerici*, venit etiam Religiosus, vt latè Barbosa probat *loc.cit*. ergo.

Loquendo vero de Religiosis laicis: etiam constat, quia illis expresè est prohibitum *in cap. Eos, qui 20. quæstione tertia,* vbi sic dicitur: *Eos qui semel in Clero taxati fuerint, siue in Monasterio deputati, decreuimus, neque ad malitiam, neque ad honores sæculares venire. Eos autem, qui hoc ausi fuerint facere, & non eius rei pœnitere maluerint, vt ad hoc idem reuertantur, quod ante obtentu Dei sibi proposuerunt, conuenit anathematizari.* Sic totus textus ex Concil. Chalcedon. *c.* 74. Sic communiter DD. Bannez 2.2.*quæst*.40.*art*.1. *dub*.1. *concl*.2. Candidus *loc.cit.dicto* 2.Palaus *tom.1.tract.6.de Charit.controuerſ.*12.*punct*.9.*n*.108.

QVÆSTIO CVIII.

An iure naturali, aut diuino, sit prohibitum Clericis, propria manu pugnare?

AFfirmant aliqui Canonistæ, inter quos videtur esse Gratian. 23. *quæst*. 8. in principio, vbi expresè ait non posse Summ.Pontificem dispensare in dicta prohibitione: ergo sentit planè hanc prohibitionem, non esse iure humano, aut Ecclesiastico; sed naturali, aut diuino, indictam.

Sed, vt certum Respondeo: Solum esse Clericis id prohibitum, Ecclesiastico iure, non naturali, aut diuino; & ideo posse Summ.Pontificem in dicta prohibitione dispensare. *Prior* pars constat ex Iuribus citatis, & rursus ex *cap.Clericus,dist.*55.vbi Nicolaus Papa id prohibet sub pœna suspensionis. Et 23.*q*.4. habentur multi Canones de hac re.

Secunda pars probatur: quia nullum extat præceptum diuinum; cum neque ex Scriptura, neque ex traditione habeatur; nec omnino in Clericali munere includitur, aut intrinsecè continet repugnantiam cum recta ratione: ergo, nec diuino, aut naturali præcepto, est id eis prohibitum.

Tertia pars constat. Quia Pontifex potest dispensare in omni præcepto humano, & Ecclesiastico, quale est huiusmodi: ergo. Sic tenent communiter DD.Theologi & Canonistæ. Legantur D.Thom. & Caietan.2.2.*quæst*.40.*art*.2.Couarr.*in Clement.Si furiosus,parte* 2.§.3.*n*.2.Suarez *disp*.13.*de bello,sect*.3. *à n*.3. Sotus *lib*.5.*de Iustit. quæst*. 1. *art*. 4. Luysius, Gasp. Hurtad. & Granad. *loc. cit.* Tannerus *disp*. 2. *quæst*.6.*n*.79.Ouiedo *punct*.9.*cit.n*.109. Palaus *tract*. 6.*de Charit.disp*.5.*punct*.6.*n*.1.Candidus *disquisit*.17. *art*.9.*dub*.1.*dicto* 1. Dicastillo *tom*. 1. *de Iust. tract*.1. *disp*.10.*dub*.16.§.11.*n*.475.& 476. & alij.

QVÆSTIO CIX.

An dicta prohibitio, non pugnandi propriis manibus; obliget sub mortali Clericos in sacris constitutos?

REspondeo, tanquam certum: Obligare sub mortali. Quia hæc prohibitio, est circa materiam, ex suo genere, grauissimam, & prohibitam sub grauissimis pœnis, ac censuris: Cum Clerici pugnantes sine licentia Pontificis, priuentur vsu suorum Ordinum, recluduntur in Monasterio, & si in bello moriuntur, pro illis non offertur sacrificium, vt constat ex textibus nuper citatis: ergo clarè colligitur quod dicta prohibitio sub mortali obliget Clericos, saltem in sacris constitutos. Sic D.Thom.2.2. *quæst*. 40.*art*.2.& ibi Caiet.& Bannez.Siluest. *v. Bellum* 3. *quæst*.2.Couar.& Suarez *loc.cit*.Granad.*tract*.13 *disput*.4.*sect*.5. *à num*. 45. Molina *tract*.2. *disput*. 108. Ægidius *de fide disp*.31.*dub*.9. *n*.86. Hurtad. *de fide disp*.7.*diff*.8.Palao *tom*.1. *tract*.6.*disp*.6. *punct*.6. *n*.2. Bonacina *disp*.2.*de Restitut.quæst.vlt.sect*.1.*punct*.12. §.4.Luysius *de Censur.lib*.9.*disp*.68.*dub*.2.Candidus *loc citat.dicto* 2.Dicastillo *tom*.1.*de Iust. lib*.2. *tract*. 1.*disp*.10.*dub*.16.§.11.*n*.474.

QVÆSTIO CX.

An etiam præfata prohibitio, obliget sub mort. Clericos in minoribus Ordinibus constitutos si beneficio Ecclesiastico careant?

NEgant communiter Doctores asserentes, vel huiusmodi Clericos non comprehendi sub dicta prohibitione; vel si comprehenduntur, consuetudine excusari à tali peccato mortali. Ita sentiunt Couar.Luysius Turrian. Valentia, Molina, Ægidius, Palaus, Ouiedo, & alij citati *sup.q*.106. Imo, & à veniali peccato excusari, ob eandem rationem, dicunt plures ex illis, quibus adiunge Sayrum *lib. 6. c*.19.*n*.2.vbi expresè affirmat Clericos dictos, nullo modo peccare, in bello iusto pugnando. Quorum dictum probabile putat Suarez *disp*. 13. *de Bello,sect*. 3.*n*.5.hæc dicens: De aliis vero existentibus in minoribus, quia imperfectè participant statum Clericalem, probabile est, vel nullo modo obligari, præsertim si iam omnino renunciauerunt statui; vel certè ad summum obligari sub veniali. Hæc Suarez. Quem sequitur Dicastillo *loc.cit.num*.490.*pag*.338.

Sed clarius Respondeo dicendum; attento iure communi, Clericos huiusmodi, verè peccare mortaliter, pugnando sine licentia Pontificis in bello iusto: attenta vero consuetudine, nec venialiter peccare; præcipuè si renunciarunt statui Clericali. *Prima pars* constat ex dictis. Quia dicta publicatio, prout continetur in iure communi, comprehendit omnes Clericos, etiam in minoribus constitutos, vt supra est habitum: at sic est, quod dicta prohibitio obligat sub mortali, vt supra est etiam habitum: ergo prout continetur in iure omnes Clericos sub mortali obligabit.

Secunda pars constat etiam. Quia dicta iura, prout comprehendunt Clericos in minoribus constitutos, iam abrogata contraria consuetudine sunt, vt bene auctores primæ sententiæ: ergo nec sub veniali illos obligant.

QVÆSTIO CXI.

An saltem, Clerici beneficiarij in minoribus constituti, mortaliter peccent, propriis manibus, in bello iusto pugnando?

NEgat adhuc Palaus *tom*.1.*tract*.6.*disp*.5.*punct*. 6. *num*. 3. existimans, solum peccare venialiter. Quia longè (inquit) sunt à ministerio Altaris, & ita indecentia in pugna ab ipsis exercita, leuis est.

Sed probabilius Respondeo: Peccare mortaliter. Quia probabilius est, huiusmodi Clericos beneficiarios, directè sub prohibitione in iure lata obligante sub mortali comprehendi (vt *supra quæst*. 106. est habitum) nec contraria consuetudine esse abrogatam: ergo peccabunt mortaliter contra illam pugnando. Sic Suarez *disput*.13.*de Bello sect*. 3. *num*.5. Azor.3.*parte, institut.moral. lib*.2.*cap*.16. *dub*.5. & Sayrus

per protestationem;non euadant testes,& aduocati, illa etiam præmissa. Quia text. *in c. Prælatis, de homicid. in 6.* solum concedit facultatem protestationis accusatori,non testi,aut Aduocato, &c. ergo non potest extendi ad illos. Patet, quia ratio illius textus, scilicet, *ne Clerici iniustè patiantur iniurias*, non habet locum in Teste, Aduocato, & cæteris ministris; cùm hi omnes,non pro ipsorum iniuriis,sed pro alienis testificentur, aut patrocinentur. Ita Vgolinus *de Irregularitate, cap. 6. §. 9. numero 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 74. num.* 10. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num* 9. Couarr. *in Clem. Si furiosus. 2. p. §. 5.* Reginald. *tom. 2. lib.* 30. *num.* 133. Cornejo *disp.* 11. *dub.* 1. *q.* 6. Luysius Turrian. *lib. 9. de Censur. disp. 66. dub.* 3. & penes illum, Vasquez, Layman *lib. 3. sect. 5. tractatu 3. part. 3. cap. 7. num. 5.* Suarez *disp. 47. sect. 3.* Auila *p. 7. disp. 5. sect. 3. dub.* 12. Filliuc. *tract.* 19. *cap. 9. num.* 257. Bonacina *disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num.* 8. & alij communiter, quos sequitur Villalobos *tract. 21. diff. 27. num.* 1. Ita scribens: *El que testifica en causa de sangre, siguiendose el efecto, queda irregular, como consta de vn texto*, cap. Si quis viduam, 50. dist. *por el qual todos los que cooperan a la muerte, ò mutilacion quedan irregulares. Y aunque en el derecho ay excepcion en el que acusa, si haze la protesta, non quedando por esta irregular, no la ay en el testigo, i assi la protesta, no le escusa la irregularidad, como lo tienen todos.* Hæc ille. Quem sic citatum sequitur Diana *part. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol. 32.*

Sed probabiliter æquè Respondeo: Etiam euadere, & excusari ab irregularitate (si protestationem præmittant) in omnibus casibus, in quibus Accusator ab illa excusatur. Ratio est (ait Gibalinus) Quia, cum quidpiam alicui conceditur, cætera quoque omnia, quæ necessaria sunt ad hoc, vt concessio non sit inutilis, concedi simul censentur: atqui priuilegium factum accusatori, in quibusdam casibus accusandi, absque metu irregularitatis, saltem adhibita protestatione, esset sæpissimè inutile, si testis non posset in eadem causa, & cum eadem protestatione testari; & Aduocatus accusanti patrocinari, siue causam accusantis agere; metu enim contrahendæ irregularitatis, accusator sæpè destitueretur omni teste, & Aduocato; atque ita non modo nihil probare posset, & suum interesse recuperare, aut iniuriarum continuationem amoliri, sed etiam aduersus eum daretur actio calumniæ. Ne igitur sit inanis tota ea venia facta Clericis à Bonif. VIII. *in cap. 2. de homicid. in 6.* dicendum est, æquè excusari testem, atque accusatorem; & iisdem omnino casibus. Quare sicut accusans criminaliter inaniter protestatur; ita & testis in eadem criminali causa inutiliter protestabitur, tunc enim vtriusque facto, contraria est protestatio. In causa autem ciuili vterque excusatur; quia, vel neuter re vera influit, cum testis non testetur, nisi de damno illato, & ad recuperandum interesse; de quo etiam tunc solum quæritur accusator, & si protestatio in vno vtilis est; quia non est contraria facto, erit quoque in alio. Quare non bene obiicitur, Bonifacium egisse tantum de accusatore, qui de suis malefactoribus quæritur, non autem de teste, qui quæritur de alienis malefactoribus; nam non potuit agere de accusatore, quin implicitè idem quoque statueret de teste, & Aduocato. Denique sapienter aduertit Vgolin. tum accusatorem, tum testem agentem ciuiliter esse tantum causas per accidens pœnæ sanguinis, quam Iudex deinde imponit; ac proinde non fieri irregulares, & saltem per protestationem ab illa liberari. Huc vsque Gibalinus *de Irregularit. cap. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff. 15. n. 66.* Qui & citat Vgolinum *cap. 7. n.* 8. Ægidium *disp.* 18. *num.* 95. Præpositum *quæst. 5. de Irregularit. n.* 104. & Ioannem de Cruce 2. *part. Director. de Irreguar dub.* 6. Quibus addi possunt Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 3. num.* 4. citans pro hac parte, vltra Ægidium, Suarium, *disp. 47. sect. 3. num.* 8. & Bonacinam *tomo 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 8. vers. Secundus casus.* Sed ex his Suarez, solum loquitur de teste producente testimoniū in causa ciuili, non in causa sanguinis, sicut videtur loqui ipse Prælatus, licèt eius ratio vim pro vtroque casu habeat. Bonacina verò *loc. cit.* solum agit de teste, quando iure naturæ tenetur se offerre ad testandum. Rursus hanc opinionem, vt probabilem, admittit Machado *tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 8. docum. 7. num.* 4. per hæc verba: *El tercer caso es; Si de la manera que el acusador se escusa del incurso de la Irregularidad por hazer la protestacion que el Derecho le permite, quando acusa en causas criminales, en la forma que hemos ya dicho atras: assi mismo tambien goze del priuilegio della, el testigo que depusiere en causas criminales, de que se siga la muerte del Reo. La mas comun i recebida opinion es que no: porque el priuilegio de la protestacion, no la concede el Derecho, mas que al acusado, i no al testigo; i assi aunque la haga, no por esso dexa de incurrir en la irregularidad. Mas tambien es opinion probabile la contraria, i por tal la desienden algunos Authores, fundados en que fuera inutil el priuilegio que el Derecho concede al accusador, si no se entendiera tambien con el testigo, de quien forçosamente necesita el acusador para intentar su acusacion, i probarla en Iuicio.* Hæc Machado. Et huic sententiæ satis fauent Diana *loc. cit. Resolut.* 34. & Bassæus *verb. Irregularitas, 5. n. 14. in fine.*

QVÆSTIO LXXI.

An quando in causa sanguinis plures, quàm requiruntur, sunt testes, omnes maneant irregulares?

Affirmat absolutè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 9. per hæc verba: Testis in causa sanguinis, licèt protestetur, fit irregularis: quia est de requisitis per se, ob quæ mors infertur, & dicto suo influit in sententiam, quamuis sint multi testes: quia ab vno quoque illorum pendet veritas totius iudicij. Ita Henriquez, quem sequuntur, Sayrus *lib. 6. cap. 16. num.* 9. & Auila *part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 12. vers. Ex quo rectè.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Manere quidem omnes irregulares, si ex omnium dictis mors, aut mutilatio rei sequuta fuit, secus aliàs. Itaque irregularis non erit testis productus, post alias receptas probationes, cuius dictum non fuit causa sententiæ mutilationis, vel mortis, nec vt citius illa fuerit lata. *Prima pars est* certa apud omnes, in quo bene Auctores primæ sententiæ.

Secunda verò, probatur bene à meo Doctiss. Nauarro *in Manual. cap. 27. num. 111. in fine: & de homicid. lib. 5. consil.* 18. Quia in prædicto casu, non fuit sequuta mors ex dicto talis testis: ergo non mansit irregularis. Nauarrum sequitur Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num.* 2. vbi ita ait: Hinc sequitur, testem ex cuius dicto, mors secuta fuit, esse irregularem, siue examinatus fuerit iuridicè, siue non. Secus dicendum est, quando ipsius assertio nihil profuit, sed Iudex aliis probationibus adductus fuit ad ferendam sententiam, vel ad capiendum reum, &c. Ita ille. Et Vgolinus *cap. 7. num.* 4. Admonet autem Nauar. *consil. cit. num.* 2. quod in hoc euentu, testis adeat Iudicem, vel Notarium, & interroget eum, an ex sola confessione rei, & aliis probationibus contra ipsum factis, fuisset reus suspensus patibulo, aut tam citò,

ac sine testimonio eiusdem testis; & si responderit quod sic; non curet amplius de huiusmodi irregularitate.

QVÆSTIO LXXII.

An non solum testes, qui ad delictum probandum sunt inducti; sed etiam illi, qui in pronuncianda sententia mortis, adferuntur; sint irregulares?

RESpondeo: Omnes irregulares esse. Quia sicut Notarius irregularis est, eo quod sit, quasi publicus testis sententiæ in causa sanguinis; ita & reliqui omnes testes, ob eandem rationem. Sic Maiolus *lib. 2. de Irregul. cap. 8. n. 5. vers. Testes præterea.*

QVÆSTIO LXXIII.

An testes ad torturam rogati, irregulares sint?

AFfirmat absolutè Henriquez *libro 14. cap. 12. num. 9 litt. V.*

Sed clarius Respondeo: Esse quidem irregulares, sequuta morte, aut mutilatione rei: secus aliàs. Sic colligitur ex dictis *sup.* loquendo de Iudice. Et tenet Maiolus *loc. cit.* Ita dicens: Et ideo testes in tortura, vel aliis partibus processus præiudicialibus reo, rogati, non carent scrupulo irregularitatis, si ille moriatur, vel mutiletur. Sic ille. Et ex illo Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.*

QVÆSTIO LXXIV.

An testis, qui non deposuit de delicto, quia ignorauit; sed interrogatus de fama de illa testatus est, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei sequuta?

REspondeo, vt certum: Incurrisse: Quia talis testis de sola fama deponens verè cooperatur ad mortis sententiam rei: ergo manet, sicuti iudex condemnans, irregularis. Sic Maiolus *lib. 2. c. 8. num. 5.* quem citant, & sequuntur Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 9. litt. V.* & Sayrus *lib. 6. Thesauri cap. 16. n. 9.*

QVÆSTIO LXXV.

An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice; an reus sit solitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis, ita esse, testetur?

REspondeo: Ex dictis. Irregularem manere, secuta morte, vel mutilatione rei. Quia cum per hoc testimonium aggrauetur, vt supponimus opinio rei, testis verè dicitur, & est cooperator Iudicij, & sententiæ sanguinis, ac per consequens irregularis. Sic Maiolus & Sayrus, *loc. cit.* Qui addunt, & bene, idem dicendum esse de illo teste, qui interrogatur de minis, aut aliis verbis, super quibus Iudex fundat suam inquisitionem homicidij; nam hic secuta morte, aut mutilatione irregularis erit.

QVÆSTIO LXXVI.

An si, dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, vt illi indices viam, qua fur incedit; & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneas irregularis?

AFfirmant communiter DD. Quia in hoc casu testis cooperator mortis extitit rei: ergo ob id factus fuit irregularis. Ita Siluest. *homicid. 3. quæst. 7. vers. Sextum.* Angel. *Irregularitas 1. num. 14.* Maiol. *lib. 2. cap. 7. num. 2.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Tabiena, Astens. D Anton. & alij, quos sequitur Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.*

Sed clarius & probabilius Respondeo dicendum, quod tunc maneres quidem irregularis, ob rationem à contrariis datam, nisi præceptum Iudicis ab irregularitate contrahenda te excusaret. Excusat sanè, iuxta dicta à nobis *sup. quæst. 69.* quamuis alij probabiliter contrarium sentiant. In quorum doctrina stando, non solum prædictus testis, qui expresè viam, qua fur incederet indicauit, sed etiam ille ex cuius verbis coniecit Iudex vbi fur ierit, erit irregularis. Exemplum apponunt DD. si quis in biuio, vel triuio constitutus sit, & interrogetur à Iudice, qua via fur abierit; & respondeat, hac non iuit, irregularis erit, si sequatur mors, aut mutilatio furis; cum exinde Iudex probè coniicere posset, qua via abierit. Legantur Auctores nuper citati.

QVÆSTIO LXXVII.

An sit irregularis Aduocatus; si reus contrà quem aduocat, occidatur, vel mutiletur?

REspondeo, vt certum: Irregularem esse. Quia re vera proximè influit in sententiam capitalem, & pœnam per eam statutam. Nec excusari ab hac irregularitate per protestationem poterit; cum hæc, eiusdem Aduocati facto, contraria sit, ac proinde inutilis. Sic docent omnes DD. ex capite *aliquantos* aliàs, *aliquando dist. 51.* Legantur inter alios, Nauarrus *cap. 27. num. 212.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 10.* Maiolus *lib. 2. cap. 9.* Suarez *disput. 47. sect. 4.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 10.* Auila *part. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 12.* Bonacina *tom. 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 3. n. 5. & sequent.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 5. num. 5.* Gibalinus *de Irregularitate, cap. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff. 16.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. diff. 27. num. 6.* Machado *lib. 1. part. 3. tractatu 18. document. 4.* & Barbosa cum aliis, *in Collectan. ad d. cap. aliquantos, distrinct. 51.*

QVÆSTIO LXXVIII.

An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, adhuc maneat hic irregularis?

AFfirmant Hugo *in cap. Si quis, dist. 51.* & Speculator *in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice,* & *vers. Quanto autem,* quos affert & sequitur Maiolus *lib. 2. cap. 9. cit. num. 1.* Quia existimant, acceptationem solam officij Aduocati, irregularitatem inducere Episcopalem.

Sed probabilius longè Respondeo: Tunc non manere irregularem. Quia sine actuali effusione sanguinis, neque homicidium incurritur, nec defectus lenitatis; vt supra loquendo de persona Iudicis probauimus. Sic tenent Suarez *disp. 47. sect. 4. n. 4.* Sayrus *num. 10.* Henriquez, & alij supra relati.

QVÆSTIO LXXIX.

An Aduocatus, qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis, incurrat irregularitatem?

AFfirmant aliqui, apud Luysium Turrianum *vbi infra.*

Sed, vt certum Respondeo: Quod, per se loquendo, minimè

minimè incurrat irregularitatem Aduocatus, ex eo quod defendat reum, qui, non obstante illius patrocinio, punitur pœna mortis. Ratio est euidens. Quia mors rei nullo modo sequitur ex actione Aduocati: melius enim, & citius, sine tali patrocinio sequuta fuisset. Sic, vt credo, sentiunt omnes DD. Legantur Suarez *disp* 47. *sect*. 4. *num*. 6. Villalobos *tractatu* 21. *diff*. 27. *num*. 6. Luysius *lib*. 9. *disputatione* 66. *dub*. 3. & alij.

QVÆSTIO LXXX.

An saltem incurrat irregularitem Aduocatus, qui reum defendit; si sequatur mors accusantis reum?

Respondeo, vt certum: Nec incurrere in hoc casu; nisi aliàs Aduocatus conuincat accusatorem & petat, puniri pœna sanguinis; quia tunc solum censetur proximè causa sanguinis. Sic Palaus *disp*. 6. *punct* 14. §. 3. *num*. 6. ita scribens: Si in defensione rei, aliqua obiecit *Aduocatus* aduersus accusatorem conuincens illum de calumnia, sine dubio irregularis erit; quia deformationis est causa directa, & per se. Si autem solum accusati patrocinium suscipit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumniæ (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipuè si protestationem fecerit, iuxta *cap. Prelatis, de homicid. in* 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens, & quæ ipsi Aduocato adscribi non debet, sed accusatori, & eius malitiæ. Sic ille. Et antea Couarru *in Clemen. Si furiosus*, 2. *part*. §. 5. *num*. 5. Henriquez *lib*. 14. *c*. 12. *num*. 10. Maiolus *lib*. 2. *cap*. 9. *num*. 7. Villadiego *de Irregularit. cap*. 6. Suarez *disp*. 47. *sect*. 4. *num*. 7. Auila *part*. 7. *disp*. 5. *sect*. 2. *dub*. 8. Vgolinus *cap*. 9. §. 1. Molina *tom*. 4. *disp*. 74. *num*. 11. Filliuc. *num*. 257. Bonacina *disp*. 7. *quæst*. 4. *punct*. 3. *punct*. 5. Luysius *lib*. 9. *de Censur. disp*. 66. *dub*. 8. & apud ipsum Vasquez, Gibalinus *de Irregularitate, cap*. 4. *quæst*. 3. *consectar*. 7. *diff*. 16. *num*. 68. vbi cum Præposito *quæst*. 5. *de Irregularit. num*. 104. addit, non videri improbabile, Aduocatum reo innocenti patrocinium exhibentem, posse obiicere crimina accusatori, eiusque calumniam, si id necessarium sit ad defensionem rei, grauiter, alioquin periclitantis; & licèt deinde accusator ob ea crimina puniatur, non tamen hunc Aduocatum habendum esse irregularem; saltem post factam protestationem: quia licet Aduocato, quod liceret ipsi reo innocenti in iustam sui defensionem: neque magis fiet irregularis, quàm fieret in tali casu, qui ad seruandum proprium caput, accusatori obiiceret calumniam, aliave crimina, modo non intenderet illorum punitionem, sed sui defensionem. Ita ille. Et certè in hoc, ab eo assignato casu, satis probabiliter, vt defendit Filliuc. *num*. 151. *cit. in fine*.

QVÆSTIO LXXXI.

An ad minus, incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniustè defendit reum, & ob iniustam defensionem, secuta est mors accusatoris?

Respondeo, vt certum: Incurrere. Quia tunc, actione sua iniusta, censetur esse causa omnium malorum inde prouenientium, & consequenter mortis accusatoris: ergo irregularitatem incurret, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto. Sic Bonacina *loc. cit.* Legantur Suarez *disp*. 47. *sect* 4 *à num*. 5. Filliucius *tract*. 19. *cap*. 9. *in fine*. Qui idem dicendum putant, in casu, quo accusatio sit iniusta, & contingat reum absolui, accusationem verò deformari; nam tunc; aiunt, etiam fiet irregularis Aduocatus ipsiusmet accusatoris; eo quod ille dat operam rei illicitæ & iniustæ, ex qua probabile est sequi tale nocumentum ipsimet accusatori. Imò moraliter illum constituit in tali periculo, nam si ipse non susciperet causam eius, non auderet accusare: iuuat ergo illum, vt se occidat: ergo erit irregularis. Sed contra Suarium, & Filliuc. sentit cum Auila, Palaus §. 3. *cit. num*. 6. Nam si bona fide processit aduocatus, credens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa, vt aduertit Bonac. *loc. cit.* (imo & Suarez) si verò mala fide processit, & si iniustus fit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, adeoque non potest ei mors tanquam cooperanti iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituisset, nisi Aduocati patrocinium haberet, inde non sequitur, Aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrocinio non euenit accusatori mors, auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata, &c. Sic ille. Et certè æquè probabiliter.

QVÆSTIO LXXXII.

An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator, aut reus, imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati, adiudicatur morti?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia certum est, quod mors accusatoris, aut rei, cuius patrocinium suscepit, imputetur culpæ Aduocati: ergo. Sic Hostiens. *in cap*. 1. *de Postulando, num*. 1. & 7. Nauar. *cap*. 27. *num*. 228. Suarez *sect*. 4. *cit. num*. 6. Vgolinus *cap*. 9. §. 1. *num*. 4. Filliuc. *num*. 257. Bonac. *quæst*. 4. *punct*. 3. *num*. 6 Palaus *disp*. 6. *punct*. 14. §. 3. *num*. 6. *in fine*. Gibalinus *cap*. 4. *quæst*. 3. *consectar*. 7. *diff*. 16. *in fine*.

---

§. IV.

De aliis Ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

QVÆSTIO LXXXIII.

An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, secuta morte, seu mutilatione?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem ex defectu perfectæ lenitatis. Quia omnes, qui ad sententiam sanguinis, eiusve executionem, tanquam personæ publicæ proximè, & notabiliter concurrunt, fiunt irregulares defectu lenitatis *can*. 1. *dist*. 51. *cap Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi*, & *cap. Prelatis, de homicid. in* 6. at sic est, quod publicus Notarius, seu Tabellio, depositiones testium in causa criminali recipiens, proximè, & notabiliter influit in sententiam sanguinis: ergo, hac in executione posita, manebit Notarius irregularis. Minor in qua est difficultas probatur. Quia sententia sanguinis nullo modo pronunciatur, nisi ex depositionibus testium à Notario scriptis: ergo. Sic omnes. Legantur Maiolus *lib*. 2. *cap*. 6. *à num*. 4. Henriquez *lib*. 14. *cap*. 12. *num*. 2. & 10. Nauar. *cap*. 27. *num*. 212. Suarez *disp* 47. *sect*. 4. *num*. 1. Sayrus *lib*. 6. *Thesauri cap*. 16. *num*. 4.

Filliucius

Filliucius *tract.19.cap.9.quæst.* 12.*num.*257. Bonac. *disp.*7.*quæst.* 4.*punct.* 1. *num.*5. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.*2. *dub.*1.*vers.Tertiò fit.* Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.*3. *consectar.* 7. *diff.* 16.Palaus *disput.* 6. *punct.* 14. §. 4. *num.* 2. Villalobos *tract.* 21. *diff.* 27. *num.*4. Machado *tom.*1.*Summ.lib.*1.*part.*3. *tract.*18. *document.* 4. *num.*1. Basseus, *Irregularitas* 5.*num.* 3. Cornejo *disput.* 11. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit*, & alij apud ipsos.

QVÆSTIO LXXXIV.

An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte, aut mutilatione, secuta?

RESpondeo, vt certum: Esse irregularem. Quia verè influit moraliter in mortem, aut mutilationem rei. Sic ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi*, docent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Maiolus *loc.cit. num.*64. *vers.Inter hos*, bene declarat, quis dicatur dictare sententiam, per hæc verba: dictare autem cum accipimus, qui, vel, vt Assessor, vel Iudex, velut iurisperitus, vel vt quilibet nudus minister, sententiæ formam extendat, aut extensam legat in Iudicio. Nam ex hoc, si sequatur mors, vel mutilatio, ipse dictator fit irregularis, etiamsi non ipse, sed alius pronunciet. Huc vsque ille. Ex Hostiensi, & Socin.

QVÆSTIO LXXXV.

An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo, signat, & suo sigillo authenticam reddit?

RESpondeo, vt certum: Etiam fieri irregularem, sequuta morte, aut mutilatione rei. Quia in hanc verè & proximè moraliter influit. Sic Henriquez *lib.*14.*cap.*12.*num.*2.Sayrus *lib.*6.*cap.* 17.*num.* 4.vbi ait, nullam de hac re dubitationem esse. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sectione* 2. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit.* Nauar.*cap.* 27.*num.*212.Cornejo *disp.*11.*dub.*1.Qui addunt, secus dicendum de præfato famulo, qui sententiam scripsit; quia id non fecit vt minister publicus iustitiæ, sed vt Tabellionis famulus, & sic non influit moraliter in mortem, seu mutilationem.

QVÆSTIO LXXXVI.

An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt, sed veluti à priuata persona confecta?

NEgant nonnulli. Affirmant, & communiter, alij. Distinguit cum Vgolino, Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.*3. *consectar.* 7.*diff.*17.*num.*70. per hæc verba: Verum rectè dixit Vgolinus, videndum esse, an ea scripta, quamuis non authentica, contulerint aliquid notabiliter ad mortem, quia ex illis desumptæ sunt aliquæ probationes, aut inquisitiones, aliave huiusmodi, & tunc ex illis incurritur irregularitas, morte subsequuta: si autem nihil ad illam contulerint eiusmodi acta non facient irregularem: quod idem dico de priuata persona acta iudiciaria scribente, quia re ipsa influit in mutilationem & mortem. Huc vsque Gibalinus.

Sed ego probabilius Respondeo: Cum Auctoribus primæ sententiæ: Non fieri irregularem tunc Notarium vllo modo. Patet, quia in primis, non fit irregularis ex defectu lenitatis: quia in sententia probabiliori, quam sequitur ipse Gibalinus, hanc irregularitatem solùm incurrunt Ministri publici iustitiæ concurrentes ad mortem, seu mutilationem rei; at sic est, quod in casu nostræ quæstionis, non concurrit Notarius ad mortem, aut mutilationem rei, vt Minister publicus, sed vt persona priuata: ergo ob talem concursum non manet irregularis defectu lenitatis. Nec rursus manet irregularis ex delicto: cum nullum inueniatur, vt supponimus, in conficiendis actis non authenticis, ex quibus postea Iudex desumpsit aliquas aduersus reum probationes: ergo nullo ex capite talis Notarius irregularis manet. Sic Innoc.*in c. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.*

QVÆSTIO LXXXVII.

An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij Publici, scribit, vel transcribit sententiam qua iubetur deformatio rei?

AFfirmat cum aliis, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. ita dicens: Fit irregularis præcipuè Iudex pro sententia sanguinis iustè procedens, & Assessor. Notarius, qui sententiam scribit, aut qui signat scriptam à famulo, & suo sigillo facit authenticam; aut eam pronunciat, vel testimonia testium scribit, aut legit quando publicantur pro occisione, aut mutilatione. Imo & qui scribit, seu transcribit sententiam, tanquam officialis iustitiæ (quamuis Notarius non sit) aut dictas literas, quibus iubetur fieri deformatio. Huc vsque Hériquez *loc. cit. litt. M.* & penes ipsum, Nauar. Tabiena, Armila, D. Anton. Siluest. quos sequitur Auila *p.*7.*disp.*5.*sect.*2. *dub.*1. Sayrus *lib.*6.*cap.*16.*num.*6.& Palaus *disp.*6.*punct.*14. §.4.*num.*2.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem defectu lenitatis. Quia vt habitum est, probabilius est, hanc irregularitatem non incurrere, nisi illos, qui Ministri publici sunt iustitiæ. Sic debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij quorum sententiam esse probabilem apertè docet Machado *lib.*1.*part.*3.*tract.*18.*docum.*4.*num.*2. par hæc verba: *Si los officiales de las Secretarias, que no siendo ministros publicos, ordenan, ò trasladan las sentencias de muerte, incurran tambien en esta specie de irregularidad, es dudoso entre los Doctores. Y aunque comunmente la regla general referida los comprehende, con todo esso, es opinion probable, que no la incurren, i por tal, la destende Bonacina*(vbi sup. num.5.) *como ellos por otro modo, no cooperen a la sententia de muerte, ò a su execucion; porque estos no son ministros de Iustitia deputados para este efecto.* Hæc Machado, contra quem addo, quod adhuc in casu, quo dictus officialis concurreret ad exequendam sententiam mortis, minimè incurreret irregularitatem defectu lenitatis, cum ad illam non concurreret, vt Minister publicus Iustitiæ ad talem effectum deputatus, sed vt persona priuata.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An fiat irregularis famulus, qui iussus, attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis; vel attulit equum Iudici associaturo reum mortis?

AFfirmandum videtur. Quia famulus, talibus actionibus, videtur moraliter influere in mortem rei.

Sed probabilius Respondeo: minimè fieri irregularem, nec ex defectu lenitatis; cum non sit Minister publicus iustitiæ; nec ex delicto, cum nullum (saltem graue, quod requiritur) committat peccatum in asportatione processus, aut equi: ergo. Sic ex Sayro *disp. 2. de Irregularit. diff.* 11. *num.* 39. ita dicens: Idem docet Sayrus de famulo, qui attulit equum Ministro iustitiæ associaturo reum ad locum mortis, quia, scilicet, neuter ex dictis concurrit iniustè, neque vt Minister publicus, seu iustitiæ. Sic ille. Et antea Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. & Auila *part.7. disput.5. sect.* 2. *dub.* 1. *vers. Tertiò fit. in fine.*

QVÆSTIO LXXXIX.

An custodes carceris, qui aperiunt ostium eius, vt reus ad mortem ducatur, maneant irregulares sequuta morte?

Respondeo: Manere irregulares. Quia verè, vt Ministri publici iustitiæ concurrunt moraliter ad mortem rei. Sic Bassæus *Irregularitas* 5. *num.* 3. *vers. Custodes*, citans pro hac parte Molinam *tom.*4. *de Iust.tract.*3.*disp.*74.*num.*1.*&* 2.Couar.*in Clement. Si furiosus,* 2.*part.*§.5.*num.*8. Henriquez *cap.*3.*n.*7. & Vgolinum. Sed tres primi saltem, quos vidi Doctores, nihil in particulari de Custodibus agunt, *loc. cit.* solus Henriquez id insinuat *lib.* 14. *cap.* 12. *num.*2.*litt. Q.* Sic etiam Villalobos *tract.*21. *diff.* 27. *num.*5. Sic dicens: *Tambien los que fueron Ministros en causa de sangre, quedan todos irregulares conforme al texto cit.* (cap.Si quis viduam, dist. 51.) *i assi lo es el Verdugo que dà tormento, i el carcelero, i el que abre la puerta de la carcel para que le saquen a justiciar*, &c.

QVÆSTIO XC.

An lictores, Alguazelli, satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares?

Respondeo, vt certum: manere Irregulares defectu lenitatis. Quia re vera iuuant, vt Ministri iustitiæ ad mortem rei: ergo. Sic docent communiter DD. ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Legantur Specul. *de dispensat.* §. *Iuxta.* Maiolus *lib.* 2. *cap.*10.*num.*1.*&* 3. Henriquez *lib.*14.*cap.*12. *num.*2. Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 16. *num. vltim.* Nauar. *cap.*27. *num.* 217. Auila *part.* 7. *disp.*5.*sect.*2.*dub.vers.Sextò omnes.* Gibalinus *cap.*4. *quæst.*3. *consectar.* 7. *diff.* 17. *num.* 74. *vers. Quintò.* Basseus *loc.cit.* Cornejo *disp.*11. *dub.*1. *vers. Quartò.* Machado *tom.*1.*part.* 3.*tract.*18. *document.*4. *num.*1. Palaus §.4. *cit. num.*2. Villalobos *loc. cit. num.* 8. vbi ita ait: *Tanbien son irrigulares los ministros, que lleban al reo a la muerte, i que accompañan al Iuez para guardarle, i defenderle, ora sean de apie, ora de a caballo.*

QVÆSTIO XCI.

An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris, pedestres, aut equestres comitantur malefactorē, morte plectendum?

Affirmat Sayrus *lib.* 6. *Thesauri cap.* 16. *num.*12. eo quod vadant ad defensionem, si oporteret. Citatque pro se Siluestrum *homicidium* 3. *quæst.* 2. *vers. Secundum.* Tabienam *Irregularitas* 2. §. *vigesimo, & irregularitas* 3. §. *vigesimoquarto.* Nauarrum *cap.*27.*num.*217.§.*vndecimo,* & Henriquez *lib.* 14. *cap.*12.*num.* 2. Sed certè non omnes bene, vt infra. Potest tamen citari pro hac parte Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sectione* 2.*dub.*1.*vers.Sextò omnes*, vbi etiam citat pro se Siluestrum, Nauarrum, & Henriquez *loc.cit.*

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam Respondeo: Non esse irregulares, nisi alias familiares Prætoris, Ministri publici iustitiæ sint. Sic in primis videtur sentire Doctiss. Nauar. *loc. cit.* à Sayro per hæc verba: Vndecimo facit, quod sit irregularis comitatus Iudicem tanquàm Notarius (*attende Lector*) Satelles, aut custos damnati ducti ad mortem, aut deformationem. Sic ille. Henriquez autem licèt affirmatiuam partem teneat; apertè tamen fatetur, id non esse in iure expressum, quod certè sufficit ad non incurrendam irregularitatem.

QVÆSTIO XCII.

An sit irregularis, Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat?

Respondeo: Esse irregularem. Quia vt Minister publicus, verè cooperator est mortis rei: ergo est irregularis defectu lenitatis. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 2. *in fine*, quem citat & sequitur Sayrus *lib.6.cap.16.num.* 12. *vers. Item præco.* Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.* 1. *vers. Octauò est.* Cornejo *disp.*11.*dub.*1.*num.*2.*vers.Quartò executores sententia.* Villalobos *tract.*21. *diff.*27.*num.*10. & alij.

QVÆSTIO XCIII.

An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares?

Affirmant absolutè Henriquez, & alij docendo: Omnes esse irregulares ex defectu lenitatis, cum omnes concurrant physicè ad executionem sententiæ sanguinis. Sic enim ait *loc.cit. num.* 2. Alguazellusque, & custos carceris, qui defert scalā, funes, aut aliud instrumentum pro eo, qui in patibulo suspendendus est. Et his iustitiæ Ministris deficientibus, alius etiam pro zelo motus, aut parum aduertens, qui scalam, restim, aut instrumentum præbet carnifici (*intellige*) *fit irregularis.* Ita Henriquez. Cuius sententiam sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.*2.*dub.*1.*vers. Sextò omnes.* Licet non bene citet locum vbi id doceat Henriquez. Ita etiam tenent Sayrus *cap.*16.*cit.num.*12.*in principio.* Maiolus *lib.*2. *cap.*10.*num.*2. *vers. Inter executores*, ibi: Qui instrumenta deferunt ad exercendam vindictam sanguinis parata, vt funes, malleos, gladios, cippos, tigna, dolabras, scalas: nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares. Ita Maiolus, Molina item *tom.* 4. *de Iustit.tract.* 3.*disp.*74. *num.* 1. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.*3.*consectar.*7.*diff.*17. *vers. Sextò*, & alij communiter.

Sed probabilius, iuxta doctrinam nostram, cum distinctione Respondeo dicendum, quod non solum Carnifex, qui gulam reo frangit; verum etiam alij, qui ipsam scalam applicando, &c. iuuant, sint irregulares, si sint Ministri ad hoc ministerium deputati; veluti Alguazellus, custos carceris, &c. In quo bene Auctores citati: secus verò si Ministri iustitiæ non sint; sed alij, qui pio zelo, aut parum aduertentes, dicta instrumenta carnifici tradunt; nam ob rationem repetitam, minimè

nimè irregulares defectu lenitatis, imò nec ex delicto fiunt.

QVÆSTIO XCIV.

An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi; sint irregulares?

Respondeo, vt certum ferè; Non esse irregulares. Quia isti, nec concurrunt ad occisionem rei proximè, sed valdè remotè; nec vt Ministri iustitiæ. Sic tenet communiter Doctores, Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sextò omnes*, ex Henrici doctrina *c. 12. n. 4. & 7.* Gibalin. *loc. cit.* & alij mox adducendi.

QVÆSTIO XCV.

An saltem fiat irregularis, defectu lenitatis; qui facit furcam; funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari?

Affirmant communiter Doctores. Quia in hoc casu, proximè ad mortem rei concurrit fabricator dictorum instrumentorum. Ita sentit Sayrus *libro 6. c. 16. n. 12.* ibi: Item qui scalam facit, aut gladium acuit, vt illo statim iugulетur reus, aut membrum eius abscindatur. Argum. *c. Quæsitum, & sequent. 23. quæst. 4.* Hucvsq; ille. Qui & citat pro hac parte Siluestrum, *homicidium 3. quæst. 2. vers. Secundum.* Tabienam, *Irregularitas 3. n. 26. §. vigesimoquinto.* Maiolum *libro 2. c. 10. n. 2.* Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 2.* Nauarr. *c. 27. n. 217. vers. Vndecimo*, & Barthol. de Medina *lib. 1. instruct. c. 11. §. 10.* Quibus addi possunt Auila *loc. cit.* nec non Cornejo, Bonac. *quæst. 4. punct. 1. n. 13.* Molina *tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 74. n. 2.* & Villalobos *tract. 21. diff. 27. n. 8.* ibi: *Y lo mismo es del que dà al Verdugo la arma, ò se la vende para hazer el homicidio, ò mutilacion, siguiendose el efeto, que todos estos son causa de muerte, i assi quedan irregulares por el texto citado*, d. cap. Si quis viduam. *Lo mismo es del que haze la horca para que ahorquen a este en particular; mas no del que la haze de atras, que esse es, como el que haze leyes en comun.* Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Nec esse irregularem vllo modo, quia nec in dicto casu, concurrit, qui facit furcam iniustè, nec vt officialis, seu minister iustitiæ, vt supponimus: ergo nec ex delicto, nec ex defectu lenitatis erit irregularis. Secus esset dicendum, casu, quo faber lignarius esset minister iustitiæ ad id munus deputatus: quia tunc sequuta occasione rei, irregularis esset. Sic optimè Ægidius *de Sacram. disp. 18. dub. 10. n. 92.* vbi dicit, secuta morte esse irregulares: *Tortores, & Lictores* physicè ad mortem concurrentes, extruentes focum, quo viui comburendi sunt, & similes. Non tamen ij, qui ligna, gladios, funes, &c. vendunt, quibus alios interficiendos sciunt: quia nimis remotè concurrunt; imo nec faber, qui furcam erigit. Limitat hoc Auila *sup. nisi erigeret pro aliquo particulari*: putarem potius limitandum, nisi tanquam officialis iustitiæ ex officio id faciat; nam communis faber nimis remotè concurrit; imo multo remotius quàm Princeps, qui committit Iudici exactionem particularis causæ, quam scit esse capitalem, quem constat non esse irregularem. Hucvsque Ægidius. Quem citat & sequitur Hurtado *disput. 2. de Irregularitate, diff. 11. vers. Illi tamen*, & possunt, imo debent citari pro hac parte Vasquez, quem referunt, & sequuntur Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 66. dub. 3.* Diana *3. part. tract. 5. Resol. 79. & in addit. Resol. 15.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 5. n. 5.* Quorum doctrinam esse valde probabilem docet Bassæus *verb. Irregularitas 5. n. 3. vers. Aduertendum*, & eam tenet vt talem; nouissimè Bauny *de Censur. tract. 11. de Irregularit. q. 23. q. 11. vers. Ab eo cæterisque.* Licèt oppositum dixerit *ead. quæst. q. 8. pag. 481.*

QVÆSTIO XCVI.

An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt, ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares?

Respondeo, vt certum: Esse irregulares. Quia vt Ministri Iustitiæ, physicè concurrunt ad mortem malefactoris. Sic omnes Doctores ex Iuribus citatis docent. Legantur Henriquez *lib. 14. c. 13. n. 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 74. n. 3.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Septimò.* Nauarr. *cap. 27. n. 217.* Ægidius & Hurtad. *loc. citatis.* Qui secus dicunt, casu, quo illa ligna; & focus non sint cooperata ad mortem rei, eo quod hic combustus sit; post suffocationem laqueo; quia tunc ex hoc capite, non erunt irregulares, cum tunc ea ligna, & focus; non fuerint mortis, aut mutilationis causa. Legantur, etiam Sayrus *lib. 1. c. 16. n. 3.* Suarez *disp. 45. sect. 1. n. 6.* & Gibalinus *c. 4. quæst. 1. consectar. 10. pag. 187.*

QVÆSTIO XCVII.

An omnes vendentes: aut donantes ligna ad viuos hæreticos comburendos; irregulares sint?

Affirmant communiter Doctores, præcipuè citati pro prima sententia *quæst. 95.* inter quos Villalobos, vbi *loc. cit.* hæc ait: *Tambien son irregulares todos los demas que ayudan a la muerte, como el que da la leña para quemar al hereje viuo, que si estaua muerto, no ay irregularidad, i lo mismo es del que da el fuego, como dice Couarr.* in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 4 n. 5. vers. Nec tamen, *y aduierte Mayolo*, lib. 5. c. 48. §. 4. n. 5. *que los Religiosos, ò Sacerdotes, que lleuaren luminarias, no den fuego.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregulares. Quia, nec authoritate publica, nec proximè, sed remotè nimis, concurrunt illis actionibus licitis ad mortem malefactoris. Sic Ægidius *disp. 18. dub. 10. n. 92.* Hurtadus *disp. 2. diff. 11.* & alij citati pro nostra sententia *sup. quæst. 95.* Nec dissentit omninò Henriquez *c. 12. cit. n. 3. in gloss. lit. I.* cum potius excuset ab incursione irregularitatis illum, qui defert ligna in campum paratum combustioni; quia nihil fecit (ait) authoritate publica, sed priuata.

QVÆSTIO XCVIII.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum, per aliam viam breuiorem, vt vitet infamiam, quam in alia populosa subiret; fiat irregularis?

Affirmandum videtur. Quia, qui notabiliter mortem rei, suo dicto, vel facto, accelerant, fiunt irregulares: at sic est, quod, qui impetrat à iudice, vt reus per breuiorem viam ad locum supplicij ducatur, est

est causa, vt reus citius moriatur: ergo fiet irregularis. Maiorem, in qua est difficultas, docent Molina *tom.4.tract.3.disp.74.num.4.* Nauarr. *c.27. n.209.* Couarr. *in Clement. si furiosus, 2.part.§.4.n.2.* & alij, apud Dianam, & Gibalinum mox citandos.

Sed vt certum, Respondeo: Non fieri irregularem vllo modo. Probant aliqui. Quia effectus per accidens sequutus, non imputatur danti operam rei licitæ. Sic Henriquez *lib.14.c.12.n.7. litt.F. el 2.* Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.1.vers. Sed notandũ est,* Villalobos *disp.27.n.14.* & Bonac. *punct.1. cit. n.15.* Alij probant, quia dictus impetrator, ita leuiter concurrit ad accelerationem mortis rei, vt in prudenti hominum æstimatione, non magni fiat illa tam exigua cooperatio, Sic Gibalinus *c.4. de Irregul. quæst.3. consectar.7. diff.17.n.73. vers. Septimò.*

Sed ego ex alio principio absolutè dico, nullam incurrere irregularitatem; quia vel hæc esset ex homicidio iniusto, vel ex defectu lenitatis, non primum, quia supradictus impetrator, non peccauit obtinendo suæ impetrationis effectum, vt omnes concedunt: non secundum, quia non operatur vt minister iustitiæ: ergo nulla irretitus manet irregularitate. Sic Diana *part.3.tract.5.Resol.79.* & *p.8 tract.7.Resol.61.* Palaus *disp.6.punct.14 §.4.n.2.* Cælestin. *in Compend. Theol. moral. tract.4.c.5.§.1.* & Pellizzarius *sect.4.cit. q.14.n.173.*

QVÆSTIO XCIX.

An qui, siue voce, siue punctione, instigat iumentum, quo reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, si ex eo mors rei acceleretur?

NEgant aliqui fieri irregularem casu, quo quis casu, aut inaduertenter, instiget iumentum; eo quod talis actus non sit plenè humanus, & actio, quæ inducit irregularitatem debeat esse plenè voluntaria. Ita ex Auila *part.7.disp.5.sect.2.dub.1.vers. Octauo,* & ex Henriquez *lib.14.c.12.numero 7.* docet Villalobos *tract.21.diff.27.num.13.* his verbis: *Mas ha se de aduertir, que si alguno de los que van acompañando al reo para consolarle, (como suelen hazer los Religiosos) dixesse inaduertidamente;* andemos hermano: *ò a caso picase al iumento, ò le dixesse,* arre, *no por esso quedaria irregular, no procurando que se le acelerasse la muerte, como dizen Henriquez i Auila. Y Soto,* lib.5. de Iust. quæst.1. art.9.§. his prælibatis, *se rie de los que tienen escrupulo desto. La raçon es, porque este acto no es plenamente humano; i la accion que ha de inducir irregularidad, ha de ser plenariamente voluntaria; porque no basta que lo sea semiplenamente, como lo dize Auila.* Ita ille. Ita etiam Bonacina *disp.7. quæst.4. punct.1. num.9. vers. Addit Auila.* Molina *tom.4. iust. tract.3. disp.74. num.4. in fine,* & alij. Igitur, secundum istos Doctores, prædictus instigans iumentum, solùm excusatur ab irregularitate, quia inaduertenter, vel casu, aut præter intentionem, id fecit. Ex qua ratione planè colligitur, secus sentire de illo; qui omnino aduertenter, aut consultò instigaret iumentum.

Sed largius & probabilius Respondeo dicendum, quod adhuc non fiat irregularis, etiam dato casu, quo consultò, & ex plena aduertentia instiget iumentum, vt celerius ad locum supplicij perueniat, eo quod hora sit tarda; aut eo quod populus nimis detineatur, &c. & inde mors rei acceleretur. Ratio est *Primò.* Quia vt ait Henriquez *loc. cit. litt. F. la 2.* illa cooperatio accelerationis ad rei mortẽ, ita est leuis, ac parua, vt pro nihilo debeat reputari: ergo etiam facta consultò, & aduertentur insufficiens erit ad inducendam irregularitatem.

Secundò, & præcipuè; Quia prædictus instigans iumentum, non concurrit ad accelerationem rei mortis, vt minister iustitiæ, sed vt priuata persona, & non iniustè, vt supponimus: ergo per talem instigationem adhuc consultò factam, non incurrit irregularitatem; patet; quia irregularitas ex homicidio, non incurritur ob concursum ad illud, nisi, aut factum à ministro publico, quamuis iustè; aut factum, à persona priuata iniustè. Sic expressè Hurtado *disp.2. de Irregularit. diff.11. num.40.* Luysius, & Vasquez, quos citat, & sequitur Diana *p.3. tract.5. Resol.29.* & in addit. *Resol.15.* Palaus *disp.6. punct.14. §.4. numero 2.* Machado *lib.1. part.3. tract.18. docum.5. num.5. & 6.* Gibalinus *de Irregularit. c.4. quæst.3. consect.7. diff.17. n.75.* & nos *supr. tract.1. disp.4. quæst.1.*

QVÆSTIO C.

An qui dicit reo; Ascende scalam, vel admoue caput stipiti ad excipiendum ictum; aut, laqueum indue, *fiat irregularis, si ob ipsius dictum, reus citius occidatur, aut mutiletur?*

AFfirmat Henriquez *lib.14. cap.12. num.3.* ita scribens: *Secundò, fit irregularis,* qui est causa accelerandi mortem, aut deformationem, vt si reo dicat; pone caput super lignum, seu cippum (ob quod citius decollatur) vel ascende scalam. Qui incitat, vt gladius exacuatur, funes præparentur, vel alia instrumenta; vt ita cum minore dolore cito mors veniat. Qui tortorem monet, vt cito faciat, vt securim præparet, & semel, & non sæpius feriat, &c. Ita Henriquez, & penes ipsum, Nauarr. *cap.27. n.217.§. Decimotertio.* Siluester *homicid.3.§.2. vers. Tertio.* Tabiena *irregularit.3.§.13.* Maiol. *lib.2.c.10.n.3.* addentes, id esse verum, quamuis quis ex pietate dicta verba dixerit. Ita etiam Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.1. vers. Octauo.* Vgolinus *cap.11.§.3.* Bonac. *quæst.4. punct.1. num.9. vers. Quarto.* Bassæus *irregularitas 5. num.3.* Molina *tom.4. tract.3. disp.74. numero 4.* Cornejo *de Irregularit. disp.11. dub.1.* Villalobos *tom.1. tract.21. diff.27. num.12.* vbi ita ait: *Tambien queda irregular el que es causa de que muera mas presto el delinquente, como dize Siluestro, Couarruuias, Maiolo, Nauarro, i es comun, que estos computanse entre los que cooperan à la muerte. Prueuase, porque el que hiere à otro que està herido de muerte, i por esto es causa de que muera mas aina, se juzga en derecho por homicida,* l. Ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. & l. Item Mela §. Sed si plures, ff. eod. *Luego tambien lo es este, e incurre en irregularidad. Ansi lo es el que amonesta al reo, que llegue la cabeza al tronco donde le han de iusticiar: ò le dize, que suba à priessa la escalera; ò al verdugo, que afile el cuchillo, que todos estos son irregulares.* Hæc Villalobos.

Sed probabilius, iuxta doctrinam supra à nobis datam, Respondeo: Non fieri irregularem. Quia supradicta, nec accelerant mortem rei, vt Ministri iustitiæ; neque committunt peccatum, cum potius prædicta verba proferant vel ex pietate, quam erga reum habent; vel, vt alacriter passionem ferat: ergo. Sic tenent expressè Vasquez, Luysius, Ægidius, Hurtad. Diana, Palaus, Machado *loc. citatis quæst. 99.* Sic etiam Gibalinus *loc. cit.* Qui id sequentibus rationibus probat. *Primò,* quia ex nullo aperto satis iure, contrarium colligitur. *Secundo.* nam hæc omnis cooperatio est admodum exigua, neque in communi hominum persuasione pugnat cum lenitate, ex

ex qua potius oritur; neque enim fit ex desiderio mortis citò inferendæ, sed liberandi rei à diuturniore vexatione. *Tertiò*, fit hæc cooperatio à non cogitantibus persæpè. *Quartò*, non est directa cooperatio, sed per accidens, consulitur enim reo, scalam ascendat, ne maiori incommodi vi raptetur. Supponat securi ceruicem, ne si alioquin erret manus lictoris, pluribus ictibus, non sine magno dolore percutiendus sit; Gulam lubens laqueo induat, ne diutius torqueatur; In quibus omnibus, nihil est, quod per se, & directè tendat ad mortem accelerandam, sed ad subleuandum reum; quod idem de quibusdam aliis dicendum existimo. Itaque cum hæ actiones non contineant propriam, & directam, cooperationem ad mortem rei, non censerem inuehere irregularitatem. Sic ille. Tenet etiam Henriquez, iam sibi aliqualiter contrarius, *cap.12.ritat. numero septimo, litt. D. la 2.* vbi ita ait; Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid pium; vt si Carnifici dicat; Permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium in Confessione, vel exortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur moralis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo reputatur) vt si pungat asinum eius, qui deducitur ad furcam: vel si reo dicat, vt ascendat alterum gradum scalæ, nec qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne reus ducatur per plateam, & domum vxoris aut parentum, quamuis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Ita ille. Et alij.

Ad argumentum, & instantiam factam contra nostram sententiam ab Henrico de Villalobos, constat ex dictis, non consistere: quia actio illa vulnerandi denuò vulneratum, est illicita, & peccaminosa, & iniusta; secus verò actio illa, quæ ratione pietatis accelerat mortem rei.

QVÆSTIO CI.

An fiat irregularis, qui inexpertum Carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi; aut voluendus cippus?

NEgat Villalobos cum distinctione hisce verbis: *Mas no queda irregular el que enseña al verdugo, como ha de dar el nudo, ò reuoluer el cepo, como dize Henriquez* supra numero 4. (lege tu, num.7.) *loqual se ha de entender, quando no ay delinquente en particular aquien aya de ahorcar, como dize Auila* parte 7. disputatione 5. sectione 2. dub.1. vers. Sextò omnes: *que es como el que haze la ley en general, que contiene pena de muerte, ò da consejo en comun.* Ita Villalob. *tract.21. diff.27. num.9.* Et etiam Gibalinus *diff.17. cit. num.75. vers. Septimò.*

Sed largius adhuc & probabilius absolutè Respondeo: Non fieri irregularem illum, qui non solum in genere, sed etiam in particulari, quando aliquis est suffocandus, docet rudem carnificem, modum aptandi, aut nodandi funis. Quia hæc actio, nec procedit à Ministro iustitiæ, nec est iniusta, sed potius licita, & elicita à docente in fauorem rei, ne aliàs à rudi Carnifice diutius torqueatur: ergo non inducit irregularitatem aliquam, nec ex defectu lenitatis, nec ex delicto. Sic Henriquez, cùm sine distinctione, hæc dicat: Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus, parum enim est quod docet, vt nec qui docet artem, & modum digladiandi. Sic ille.

QVÆSTIO CII.

An Clerici, aut Regulares, temporalem iurisdictionem habentes, qui intersunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares?

REspondeo, vt certum: Esse. Quia, vt personæ publicæ, sua præsentia, opem, & auxilium præstant lictoribus, aliisque mortem reis inferentibus. Sic colligunt DD. ex *c. Ex litteris, de excessib.* Prælat. & ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Glossa Panormit. & Innocent. *in d. cap.* Nauar. *cap.27. num.214. vers. Quintò.* Viuald. *tract. de Irregul. n.274. & 275.* Maiolus *lib.2. cap.6. n.12.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.7. litt. X. & num.10 litt. B.* Angel. Siluest. Tabiena, Ledesma, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.6. c.18. n.19. & 20.* Auila *p.7. disp.5. sect.2. dub.16.* vbi bene aduertit, quod non eo ipso, quod talis Prælatus habens temporalem iurisdictionem assistat executioni sententiæ censetur præbere auctoritatem illi facto, vt si intersit ad consolandum: imò licet assistat ex curiositate, quamuis peccet, non erit irregularis, saltem in foro interiori, siquidem non intendit præbere auctoritatem illi actui. Hæc Auila. Tunc igitur censebitur præbere auctoritatem tali actioni, & facto, vt ait Henriquez, quando dictus Prælatus cum publico apparatu, tanquam Superior, auctoritatem suæ præsentiæ exhibet, dum Prætor illius fert sententiam sanguinis, aut eam mandat executioni, & tunc sequuto effectu, fiet irregularis.

QVÆSTIO CIII.

An cæteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis?

AFfirmarunt olim quidam antiqui, vt refert Viualdus *num.276.* quorum doctrinam innuit esse probabilem.

Sed Respondeo, vt certum: Hos non incurrere: Quia iura citata, solum loquuntur de Prælatis habentibus iurisdictionem temporalem, quia sua præsentia authoritatem, & auxilium lictoribus, & executoribus sententiæ præstant, & ideo dicuntur cooperari ad illam. Cæteri verò minimè: & ideo non incurrunt irregularitatem. Sic omnes Auctores nuper citati. Quibus addi possunt Bonac. *q.4. punct.2. n.16.* Gibalin. *c.4. diff. vlt. pag.296.* Vgolin. *c.5. §.3.* Palaus *disp.6. punct.14. §.4. n 2.* Barbosa *ad cap. ex litteris, 10. de excess. Prælat.* Machado *tom.1. lib.1. p.3. tract. 18. docum.5. num. 6.* ita dicens: *Finalmente se ha de aduertir, aunque el Derecho* (cap. Sententiam sanguinis cit.) *prohibe a los Clerigos, que asistan a la execucion de la muerte, en ningun modo les pone irregularidad, en loqual conuienen todos los Doctores.* Legantur Suarez *disp.47. sect.4. num.2.* Filliucius *tractatu 19. num.238.* Bassæus *Irregularitas 5. n.5.* Viuald. *loc. cit.* & alij apud ipsos.

QVÆSTIO CIV.

An saltem peccent Clerici assistentes, sine iusta causa, executioni sententiæ sanguinis?

AFfirmant peccare, & mortaliter, eo quod faciant contra prohibitionem latam *in cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi* (*Non cap. Si Clerici, vel Monachi*, vt leges apud Bonac.) casus quo adsint, ob iniustam causam; putà, curiositatem; quod

prohibitum est Clericis propria manu pugnare, vt *sup*. est habitum: at sic est, quod in fauorabilibus, nomine *Clerici*, venit etiam Religiosus, vt latè Barbosa probat *loc. cit*. ergo.

Loquendo vero de Religiosis laicis: etiam constat, quia illis expresè est prohibitum *in cap. Eos, qui 20. quæstione tertia*, vbi sic dicitur: *Eos qui semel in Clero taxati fuerint, siue in Monasterio deputati, decreuimus, neque ad malitiam, neque ad honores sæculares venire. Eos autem, qui hoc ausi fuerint facere, & non eius rei pœnitere maluerint, vt ad hoc idem reuertantur, quod ante obtentu Dei sibi proposuerunt, conuenit anathematizari*. Sic totus textus ex Concil. Chalcedon. *c*. 74. Sic communiter DD. Bannez 2.2. *quæst*. 40. *art*. 1. *dub*. 1. *concl*. 2. Candidus *loc. cit. dicto* 2. Palaus *tom*. 1. *tract*. 6. *de Charit. controuers*. 12. *punct*. 9. *n*. 108.

QVÆSTIO CVIII.

An iure naturali, aut diuino, sit prohibitum Clericis, propria manu pugnare?

AFfirmant aliqui Canonistæ, inter quos videtur esse Gratian. 23. *quæst*. 8. in principio, vbi expresè ait non posse Summ. Pontificem dispensare in dicta prohibitione: ergo sentit planè hanc prohibitionem, non esse iure humano, aut Ecclesiastico; sed naturali, aut diuino, indictam.

Sed, vt certum Respondeo: Solum esse Clericis id prohibitum, Ecclesiastico iure, non naturali, aut diuino; & ideo posse Summ. Pontificem in dicta prohibitione dispensare. *Prior* pars constat ex Iuribus citatis, & rursus ex *cap. Clericus, dist*. 55. vbi Nicolaus Papa id prohibet sub pœna suspensionis. Et 23. *q*. 4. habentur multi Canones de hac re.

Secunda pars probatur: quia nullum extat præceptum diuinum; cum neque ex Scriptura, neque ex traditione habeatur; nec omnino in Clericali munere includitur, aut intrinsecè continet repugnantiam cum recta ratione: ergo, nec diuino, aut naturali præcepto, est id eis prohibitum.

Tertia pars constat. Quia Pontifex potest dispensare in omni præcepto humano, & Ecclesiastico, quale est huiusmodi: ergo. Sic tenent communiter DD. Theologi & Canonistæ. Legantur D. Thom. & Caietan. 2.2. *quæst*. 40. *art*. 2. Couarr. *in Clement. Si furiosus, parte* 2. §. 3. *n*. 2. Suarez *disp*. 13. *de bello, sect*. 3. *à n*. 3. Sotus *lib*. 5. *de Iustit. quæst*. 1. *art*. 4. Luysius, Gasp. Hurtad. & Granad. *loc. cit*. Tannerus *disp*. 2. *quæst*. 6. *n*. 79. Ouiedo *punct*. 9. *cit. n*. 109. Palaus *tract*. 6. *de Charit. disp*. 5. *punct*. 6. *n*. 1. Candidus *disquisit*. 17. *art*. 9. *dub*. 1. *dicto* 1. Dicastillo *tom*. 1. *de Iust. tract*. 1. *disp*. 10. *dub*. 16. §. 11. *n*. 475. & 476. & alij.

QVÆSTIO CIX.

An dicta prohibitio, non pugnandi propriis manibus; obliget sub mortali Clericos in sacris constitutos?

REspondeo, tanquam certum: Obligare sub mortali. Quia hæc prohibitio, est circa materiam, ex suo genere, grauissimam, & prohibitam sub grauissimis pœnis, ac censuris: Cum Clerici pugnantes sine licentia Pontificis, priuentur vsu suorum Ordinum, recluduntur in Monasterio, & si in bello moriuntur, pro illis non offertur sacrificium, vt constat ex textibus nuper citatis: ergo clarè colligitur quod dicta prohibitio sub mortali obliget Clericos, saltem in sacris constitutos. Sic D. Thom. 2.2. *quæst*. 40. *art*. 2. & ibi Caiet. & Bannez. Siluest. *v. Bellum* 3. *quæst*. 2. Couar. & Suarez *loc. cit*. Granad. *tract*. 13 *disput*. 4. *sect*. 5. *à num*. 45. Molina *tract*. 2. *disput*. 108. Ægidius *de fide disp*. 31. *dub*. 9. *n*. 86. Hurtad. *de fide disp*. 7. *diff*. 8. Palao *tom*. 1. *tract*. 6. *dis*. 6. *punct*. 6. *n*. 2. Bonacina *disp*. 2. *de Restitut. quæst. vlt. sect*. 1. *punct*. 12. §. 4. Luysius *de Censur. lib*. 9. *disp*. 68. *dub*. 2. Candidus *loc citat. dicto* 2. Dicastillo *tom*. 1. *de Iust. lib*. 2. *tract*. 1. *disp*. 10. *dub*. 16. §. 11. *n*. 474.

QVÆSTIO CX.

An etiam præfata prohibitio, obliget sub mort. Clericos in minoribus Ordinibus constitutos si beneficio Ecclesiastico careant?

NEgant communiter Doctores asserentes, vel huiusmodi Clericos non comprehendi sub dicta prohibitione; vel si comprehenduntur, consuetudine excusari à tali peccato mortali. Ita sentiunt Couar. Luysius Turrian. Valentia, Molina, Ægidius, Palaus, Ouiedo, & alij citati *sup. q*. 106. Imo, & à veniali peccato excusari, ob eandem rationem, dicunt plures ex illis, quibus adiunge Sayrum *lib*. 6. *c*. 19. *n*. 2. vbi expresè affirmat Clericos dictos, nullo modo pecare, in bello iusto pugnando. Quorum dictum probabile putat Suarez *disp*. 13. *de Bello, sect*. 3. *n*. 5. hæc dicens: De aliis vero existentibus in minoribus, quia imperfectè participant statum Clericalem, probabile est, vel nullo modo obligari, præsertim si iam omnino renunciauerunt statui; vel certè ad summum obligari sub veniali. Hæc Suarez. Quem sequitur Dicastillo *loc. cit. num*. 490. *pag*. 338.

Sed clarius Respondeo dicendum; attento iure, communi, Clericos huiusmodi, verè peccare mortaliter, pugnando sine licentia Pontificis in bello iusto: attenta vero consuetudine, nec venialiter peccare; præcipuè si renunciarunt statui Clericali. *Prima pars* constat ex dictis. Quia dicta publicatio, prout continetur in iure communi, comprehendit omnes Clericos, etiam in minoribus constitutos, vt supra est habitum: at sic est, quod dicta prohibitio obligat sub mortali, vt supra est etiam habitum: ergo prout continetur in iure omnes Clericos sub mortali obligabit.

Secunda pars constat etiam. Quia dicta iura, prout comprehendunt Clericos in minoribus constitutos, iam abrogata contraria consuetudine sunt, vt bene auctores primæ sententiæ: ergo nec sub veniali illos obligant.

QVÆSTIO CXI.

An saltem, Clerici beneficiarij in minoribus constituti, mortaliter peccent, propriis manibus, in bello iusto pugnando?

NEgat adhuc Palaus *tom*. 1. *tract*. 6. *disp*. 5. *punct*. 6. *num*. 3. existimans, solum peccare venialiter. Quia longè (inquit) sunt à ministerio Altaris, & ita indecentia in pugna ab ipsis exercita, leuis est.

Sed probabilius Respondeo: Peccare mortaliter. Quia probabilius est, huiusmodi Clericos beneficiarios, directè sub prohibitione in iure lata obligante sub mortali comprehendi (vt *supra quæst*. 106. est habitum) nec contraria consuetudine esse abrogatam: ergo peccabunt mortaliter contra illam pugnando. Sic Suarez *disput*. 13. *de Bello sect*. 3. *num*. 5. & Azor. 3. *parte, institut. moral. lib*. 2. *cap*. 16. *dub*. 5. & Sayrus

Sayrus *libro 6. Thesauri cap.* 19. *numero* 2. Quibus videntur assentire Valentia, Molina, Ægidius, Granados & Ouiedo *supra quæst.* 106. *citati.* Candidus *de Bello disquisit.* 17. *artic.* 9. *dub.* 1 *dicto* 3. ita scribens: Clerici verò in minoribus beneficiarij, militando grauiter peccant, quia tenentur ratione beneficij, viuere more Clericali Hæc Candidus. Ex quo constat ad rationem Castri Palao. Legatur pro nobis Dicastillo *loc. cit.*

QVÆSTIO CXII.

An etiam, Religiosi laici mortaliter peccent, si in bello iusto, sine licentia pugnent?

NEgat etiam Palao *n.* 4. ita dicens: De Religiosis laicis maior est dubitatio, an peccatum mortale committant, si ad bellum procedant. Quia *cap. Eos qui,* 20. *quæst.* 3. mandantur excommunicari, quod non fieret, nisi graue esset peccatum. Sed dicendum est, non obinde præcisè excommunicari, sed quia apostatando a Religione, se militiæ, & publicis honoribus tradiderunt. Quo circa ex processu ad bellum solum venialiter existimo peccaturos, grauius tamen quàm beneficiatos Clericos. Huc vsque Palaus. Qui hanc doctrinam ex Molina (quem non citat) *tom* 1. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 108. *n.* 14. desumpsit, licèt non ita asseueranter id neget; cum solum dicat, sibi non esse certum, dictos Religiosos mortaliter peccare. Eodem modo (inquit Ouiedo, *vbi infra*) dubitat de hac re Granados cum Molina. Sed certè id non est verum; cum potius oppositum haud obscurè sentiat, vt *infra.* Negat tamen Lorca 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *disp.* 51. *n.* 12. & tenet vt probabile Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 16. §. 11. *n.* 581.

Sed probabilius Respondeo: Mortaliter peccare pugnando sine licentia, *Primò.* Quia id directè, sacris Canonibus, sub grauibus pœnis, illis prohibetur. *Secundò.* Quia grauem indecentiam importat, Religiosum, cuius est intra sui Monasterij claustra diuinis officiis, ac ministeriis sui Ordinis vacare, se absque graui causa, exercitio adeò sæculari, & alieno à Religiosa quiete immiscere. Sic omnino Ouiedo *de Charit. controuers.* 12. *punct.* 9. *num.* 111. Et anteà, meo videri, Granados *de Charit. controuers.* 3. *tract.* 12. *sect.* 5. *num.* 50. vbi ita ait: De Religiosis etiamsi sint laici, magis dubito, propter longè maiorem indecentiam, quæ est in eo quod Religiosus propria manu pugnet, quare non audeo eos à lethali excusare; nec Molina *supra num.* 14. eos absolutè excusat, licèt dicat, id non esse sibi certum. Hæc Granados. Candidus etiam *disquisit.* 17. *art.* 9. *dub.* 1. *dicto* 2. Bannez 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 1. *dub.* 1. *conclus.* 2. & alij.

QVÆSTIO CXIII.

An aliquando sit licitum Clericis, & Religiosis, aliqua ad bellum iustum conducentia, facere; propria manu, adhuc sine licentia, pugnare, &c.

REspondeo, vt certum apud omnes; Esse licitum aliquando Quia, cum prohibitio hæc, sit iure humano, & Ecclesiastico inducta, multis in casibus occurrentibus non tenebit; quos in quæstionibus sequentibus facilè numerabimus. Si ergo.

QVÆSTIO CXIV.

An licitum sit Clericis, & Religiosis, iusto bello interesse, vt subsidia spiritualia ministrent, milites consolentur; confessiones audiant, moribundos adiuuent, &c.

REspondeo, vt certum: Licitum esse. Quia de hoc nulla est in iure prohibitio; & aliàs id postulat bonum spirituale commune militum. Sic S. Thom. 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 2. vbi Bannez & alij Thomistæ. Sayrus *lib.* 6. *c.* 19. *n.* 2. & 3. Molina *tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 108. *n.* 4. Granados, Ægidius, Luysius, Palaus, quos citat & sequitur Ouiedo *controuers.* 12. *punct.* 9. *n.* 113. Gibalinus *de Irregularit. c.* 4. *quæst.* 3. *diff.* 5. *pag.* 245. Suarez optimè, *de Censur. disp.* 47. *sect.* 7. *n.* 7. his verbis: Secundum est, nihilominus posse Clericos licitè interesse huiusmodi bello ex pia causa, & legitima Superioris licentia. Ita D. Thom. 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 2. *ad* 2. Probatur: quia, nec hoc malum est, neque vllo iure prohibitum: Imo est concessum *in d. cap. Ex multa.* §. *De Clericis.* Et est in Ecclesia valde vsitatum, & necessarium, saltem ad spirituale bonum fidelium militum. Vnde ad hoc ministerium exercendum, non solum in bello iusto, sed etiam in bello iniusto possunt adesse Clerici in exercitu fidelium: quia licet bellum sit iniustum, multi excusari poterunt propter ignorantiam: alij verò corripi possunt, & emendari, saltem in fine vitæ. Huc vsque Suarius. Legantur Ægidius *disp.* 31. *de Bello, dub.* 6. Dicastillo. *loc. cit. n.* 482. Pellizzarius *loc. cit. n.* 198.

QVÆSTIO CXV.

An liceat Clericis, absque metu irregularitatis, hortari milites in bello iusto, ad pugnam in vniuersum; nempe vt strenuè pugnent, hostem aggrediantur, fidem, & patriam defendant, &c.

NEgandum videtur. *Primò.* Quia Innocent. III. *in c: Quod in dubiis, de pœnis,* eodem modo mandat deponi Sacerdotes, qui gubernant naues ad pugnam, & personaliter exercent conflictum, ac eos, qui alios incitant ad pugnandum: ergo illicitum est Clericis ad pugnam, adhuc in genere, exhortari.

Secundò. Quia si ex illa exhortatione sequatur aliquod homicidium, verè contraheretur irregularitas à Clerico exhortante, dicto modo; cum sua exhortatione verè esset causa homicidij, vt planè fatentur Innocent. & Hostiens. quos sequitur Siluest. *v. Bellum* 3. *n.* 4. ergo signum est, quod Clericis est illicita exhortatio, etiam si sit in genere.

Red Resp. dicendum, quod licitũ sit Clericis hortari milites in bello iusto ad pugnam in vniuersum: nec irregularitatem incurrant, etiam casu, quod ex tali exhortatione aliquod homicidium sequatur.

Prima pars constat ex iure, *cap. Omni tempore, cap. Hortatu, cap. Præterea,* & aliis, 23. *quæst.* 8. & *cap. Petitio tua, de Homicidio.* Et probatur. Quia Clerici in isto casu, neque peccant contra iustitiam, cum ad rem iustam, & honestam hortentur: neque contra legem Ecclesiasticã; cũ nulla vllibi extet: ergo.

Secunda verò pars etiam constat ex iure *cap. Petitio tua, cit.* vbi Pelagius Presbyter, etsi præsens esset in bello iusto cum ipsis militibus, & pugnauit; non tamen eum irregularem iudicauit Honorius Papa III. dummodo propria manu neminem interfecerit

terfecerit

terfecerit: & tamen vix potest quis in prælium, & pugnæ conflictum exire, quin in eo bello socios ad strenuè,& fortiter prælidum hortetur: ergo. *Confirmatur*: quia, qui in genere exhortat milites ad pugnam, non directè prouocat ad homicidium, sed ad fortiter pugnandum: ergo valdè remotè,& per accidens se habet ad homicidium; ergo non est eius voluntati imputandum: ergo nec irregularitatem inde contrahere potest. Sic tenet communis sententia. Glossa *in cap. Sciscitaris, verb. Prodire 7. quæstione* 1. D.Anton.3.*part.tit.*28. *c.*2. §.6. Nauar. *c.*27. *numero* 216.Suarez *de Censur. disp.*47.*sect.*6. *n.*8. Henriquez *lib.*15.*c.*13.*n.*1 *& c.*16.*n.*4. Couar.*in Clement. Si furiosus, part.*2.§.3. *numero* 2. Sayrus *lib. 6. Thesaur.c.*69.*n.*6.Carol.de Grassis *effectu* 28.*Clerico,n.*1. Molina *tom.*1.*tract.*2. *disp.*108. *n* 5. Toletus *lib.* 1. *c.*27.*in fine*, Bonac.*tom.*1.*disp* 7.*quæst.*4.*de Irregular. punct.*4.*num.*7.Vgolinus *de Irregularit.cap.*12. §.2. Auila *parte* 7.*disp.*6.*dub.*2. Filliucius *tract.*19. *c.*10. *n.*269.& 274.Reginald.*lib.*30.*tract.*2.*n.*165.Candidus *tom.*1.*disquis.*17.*art.*10.*dub.*3. Gibalinus *c.*4. *de Irregularitate, quæst.*3.*consect.*6. *disp.*5.*vers. Quintò*. Granados 2.2.*controuers.*3. *tract.* 13. *disputatione* 4. *sect.*5.*n.*49. Palao *tom.* 1. *tract.* 6. *de Charit. disp.* 5. *punct.*1.*n.*5.Luysius *de Censur.lib.*9.*disput.*68.*dub.*2. Lorca 2.2.*quæst.*40.*art.*1.*disp.*51. *sect.*3. *n.*19. Ægidius *disp.*31.*de Bello, dub.*6. Dicastillo *lib.*2. *de Iust. tract.*1.*disp.*10.*dub.*16.§. 11. *n.* 482. & Pellizzarius *tom.*2.*tract.*7.*c.*5.*sect.*4.*q.*32.*n.*198. Nec obstat, contra nos, text.*cit.in cap. Quod in dubiis*. Quia, vel, vt ait Nauarr. hic Canon intelligendus est, de his, qui ita exhortantur ad pugnam, vt incitent ad occisionem, vel mutilationem expresse: vel, vt verius cum Glossa alij interpretantur, loquitur textus de bello iniusto, non iusto. Argum.*cap.Sicut dignum.*§.*Qui vero, de Homicid.& l.Item Mela.*§.*Item cum his, ff. ad leg.Aquil.* Ad 2. argum. Iam ex dictis constat.

QVÆSTIO CXVI.

An saltem, sit illicitum Clericis, fiantque irregulares, si in bello iusto hortentur milites, non solum ad pugnam in genere; sed etiam ad prærumpendos hostium cuneos, ipsos occidendo, vt sibi viā faciāt ad muros &c.

AFfirmant communiter Doctores, vt fatentur citati, præcipuè Suarez, Sayrus, Henriq.Couar. Bonac.Granados,& Palao.Molina *disp.*108.& alij.

Sed probabiliter certè Respondeo: Nec id esse illicitum Clericis; nec fieri propter hoc irregulares. *Prima* pars ex nuper dictis constat. *Secunda* verò etiam: Quia hæc irregularitas non est in iure expressa: ergo illa non debet admitti. Antecedens probatur, quia si alicubi, maximè *in cap. Quod in dubiis*, *cit.* at non in hoc: quia dictum *cap.* non magis loquitur de exhortatione particulari ad occidendum hostes, aut singularem aliquem; quàm generali ad pugnandum,& occidendum. Quare, aut vi huius textus, neutra ex illis exhortationibus inducit irregularitatem, aut vtraque illam inuehit. *Confirmatur*: quia *cap.Petitio.de homicid.* illum dumtaxat, quem conscientia remordet commissæ cædis in bello, iubet abstinere à ministerio Altaris: ergo ex illo clarè colligitur, quod nullus alius, quàm ille, qui sua manu occidit, aut mutilat, incurret irregularitatem, quocumque modo cooperetur ad illum homicidium iustum.

Confirmatur secundo, Quia Clerici, qui exhortātur milites ad occidendum expressè, non cooperantur ad homicidium iustum, vt Ministri publici, neque illicitè, vt personæ priuatæ, & particulares: ergo non incurrunt hanc irregularitatem. Patet, quia iuxta nostram doctrinam *sup.* traditam, hæc non incurritur, nisi à Ministris publicis, non à personis priuatis. Sic tenet expressè Gibalinus *loc.cit.vers.sexto. pag.*248. vbi pro hac parte citat Gasp. Huttadum *disp.* 2. *de Irregularit. diff.*12. *n.*44. quatenus absolutè, & sine exceptione aliqua, docet, non incurri irregularitatem ab eo, qui hortatur milites ad pugnam, etiam secuto effectu mortis; quia (ait Huttado) id tantum est animare,& exhortari milites, qui sunt publici Ministri ad exequendam vindictam, quod non est cooperari, vt Ministrum publicum, nec illicitè cooperari vt personam priuatam. Citat etiam Gibalinus pro hac sententia Molinam *tom.*1.*tract.*2.*disp.*110.*concl.* 2. quatenus vniuersim pronunciat, nunquam Clericos, & multò minus laicos, fieri irregulares, licèt pugnent, exhortentur ad pugnam, armaque subsidia præbeant, aliquos quoque percutiant,& vulnerent, dummodo ipsi nullum mutilent, aut interficiant. Verum est, quod hic auctor oppositum videatur insinuare *disp.*108.*vers.Secundum verò*, *col.*436.

His ego addo Luysium Turrrianum *dub.* 2. *citato*, vbi expressè hanc nostram sententiam docet, his verbis: Sed multi viri docti huius ætatis sentiunt, propter hanc exhortationem, non incurrere Clericos irregularitatem, si propter priorem non contrahunt: quia idem videtur sensus exhortationis vtriusque, consideratis rectè circunstantiis, licèt in prioribus verbis, non exprimatur, apertè exhortatio ad occidendum, bene tamen includitur implicitè, si necessaria est ad consequendam victoriam: & eundem esse sensum vtriusq; exhortationis, docuerunt Innocent. & Panormitan. *in caput quod in dubiis, de pœnis*, quamuis contra eandem doctrinam dixerint in vtroque casu Clericum incurrere irregularitatem. Est ergo probabile in posteriori euentu, non incurrere Clericum irregularitatem, propter rationem factam, & quia in iure non est expressa irregularitas pro euentu posterioris, potius quàm pro priori, & iure statutum est, vt quoties non est expressa irregularitas, non sit deducenda à simili, vt notauit Pater Vasquez 1.2.*disput.*65.*cap.*3. habetur vero, *cap. Is qui, de sentent.excommunic.in* 6. Huc vsque Luysius. Legatur etiam Palaus *tom.*6.*de Censur.disp.*6.*punct.* 14.§.5.*n.*2. vbi satis annuit huic sententiæ, licet oppositum docuerit *tom.*1.*loc.cit.*

QVÆSTIO CXVII.

An Clerici pugnantes, & occidentes ad defensionem Regis, vel Principis, quem, in bello iusto, vident occidendum ab ostibus; incurrant irregularitatem?

AFfirmant apud Sayrum, Caietanus 2.2. *q.* 40. *artic.*2.& Nauarr. *cap.*27.*num.* 215. docentes, huiusmodi Clericos in hoc casu, non peccare: incurrere tamen hanc irregularitatem ex defectu lenitatis. Sed hi auctores, solum loquuntur, in casu, quo Clerici ob defensionem patriæ aliquos occidant, de quo statim.

Vnde nostro casui Respondendo: dicendum est, nec peccare, nec irregularitatem incurrere. Quia irregularitas non incurritur à priuatis personis, nisi per actum, qui est illicitus, incongruus, & inconueniens: at hic actus pugnandi, & occidendi in bello iusto, iniustos aggressores, ob defensionem Regis, aut Principis, est congruus, & iustus cuicunque statui,

ſtatui, cum ſit debitus iure naturali, & diuino: ergo. Sic communiter Doctores, & expreſsè Henriquez *lib.* 14.*n.*2.*litt.O.& n.*3. *verſu tertio*, *litt. E.* Sayrus *lib.6.Theſauri cap.*19.*n.*6.Candidus *tom.*1. *diſquiſit.* 17.*art.*12.*dubit.*12.Gibal.*c.*4. *de Irregularit. quæſt.*3. *conſectar.6.diff.6.& vltima,num.*39.& 40.& alij Doctores.

QVÆSTIO CXVIII.

An etiam, ſint immunes ab irregularitate Clerici, qui in bello iuſto occidunt aliquos, ob defenſionem patriæ; eo quod videant, quod aliàs caperetur, aut euerteretur ab aggreſſoribus?

NEgat Caiet.& Nauar.*loc.cit.* Quia licet neceſſitas defendendæ patriæ à peccato excuſet, non tamen ab irregularitate.

Sed probabilius Reſpondeo: Etiam eſſe immunes ab irregularitate. Ratio ſit: Quia nulla incurritur irregularitas per occiſionem inculpatam, ob defenſionem propriæ vitæ, vt infra dicemus: ergo neque ob defenſionem patriæ, in caſu neceſſitatis, quando, videlicet, hæc caperetur aliàs, aut ſubuerteretur: patet conſequentia, quia præferenda eſt defenſio patriæ conſeruationi propriæ vitæ, ſicuti præferendum eſt bonum commune priuato bono. Sic communis ſententia. Henriquez, Sayrus, Candidus & Gibalinus *loc.cit.* Suarez *diſp.*47.*ſect.*6.*num.*2.*& diſp.*13.*de bello ſect.*3.*à num.*7.Granados *de fide*, *tract.*13.*ſect.*5. Ægidius *de Sacram.diſp.*18.*n.*88 & 89.*& diſp.*31.*de bello dub.*6.*n.*91. Valentia 2.2.*diſp.*3.*quæſt.*16.*punct.* 4. Palaus *tom.*1.*tract.*6.*diſp.*5.*punct.*6.*n.*7.*&* 8.Dicaſtillo *lib.*2.*de Iuſt.tract.*1.*diſp* 10.*dub.*16.*n.*488.Molina *diſp.*108.Malderus 2.2. *quæſt.*40.*art.*2.& alij.

QVÆSTIO CXIX.

An item, ſint liberi ab irregularitate, qui ad neceſſariam defenſionem Parentum, vxoris, aut filiorum, in bello iuſto, aliquem occidunt?

NEgant etiam Caiet.& Nauar.*locis citatis.* Quia *in Clem.Si furioſus, de homicid.* ſolum excipiuntur caſus propriæ defenſionis: ergo.

Sed probabilius Reſpondeo: Etiam manere ab irregularitate liberos. Quia perſonæ Parentum, filiorum, aut vxoris, in ea neceſſitate, perinde habentur, ac ſi eſſent vna perſona cum ipſo defendente: ergo, & naturali iure, & lege charitatis, tenetur eos defendere in tali caſu. Sic tenet communis. Sayrus *lib.6.c.*19.*dub.*1.*n.*5. citans pro ſe Couarr.*in Clemen. Si furioſus, de homicid.part.*2. §.3. *num.*2. *verſ. Sed ſi quis*, & Henriquez *lib.*14.*c.*11.§.2.*& *3.*& c.*12. §.9. *in fine, & cap.*13.§.1. Sed aduerte, quod hic auctor, quamuis *cap.*12.§.2.*cit.* id ſine dubio, & hæſitatione aliqua doceat, tamen §.3. id ſolùm cum timore affirmat: ait enim: *Et forſaſsè qui ſimili obligatione defendit patrem, vxorem, aut filium, quia hi reputantur vna perſona cum defendente.* Sic ille. Tenent etiam hanc ſententiam Palaus *tom.*1. *tract.*6.*diſp.*5.*punct.* 6.*n.*7.*&* 8.Candidus *diſquiſit.*17.*art.*12.*n.*2. *dicto* 5. Gibalinus *de Irregularitate, c.*4. *quæſt.*3. *conſectar.*6. *diff.vltima.* Dicaſtillo *n.*488.*cit.*& alij.

QVÆSTIO CXX.

An ſi quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda fide Chriſti, aut pro Eccleſia Romana, moriatur; ſit irregularis, ſi ſequatur ipſius militis mors?

REſpondeo, vt certum: Minimè eſſe irregularem. Quia Clericus (& idem dico de ſæculari) in hoc caſu, non eſt cauſa mortis illatæ à perſecutore Chriſti, aut Eccleſiæ eiuſdem, ſed ſolum actus ardentis Charitatis: & fortitudinis, qua miles mortem & tormenta contemnit pro Chriſto IESV, eiuſque ſponſæ Eccleſiæ amore. Sic Panormitan. S.Anton. Summa Confeſſ. & Angelica. Silueſt. Tabiena, Couarr. Henriquez Roſella, Innocent.& Hoſtienſ. quos adducit, & ſequitur Sayrus *lib.*6.*c.*9.*n.*9.*dub.*4. Quibus addi poſſunt Granados *tract.*13.*de fide diſp.*4.*ſect.*5. *n.*51 Gibalinus *loc.cit.diff.*6.*verſ.Ex quibus colliges.* Bonac.*q.*4.*de Irregul.punct.*4.*n.*6.& Dicaſtillo *loc.cit.*

QVÆSTIO CXXI.

An item, liber ſit ab irregularitate Clericus, exhortans militem, vt pro Republica, aut patriæ defenſione moriatur; morte militis ſecuta?

NEgant, manere liberum ab irregularitate, dictum Clericum, caſu, quo ſciret veriſimiliter talem militem eſſe moriturum; ſecus ſi hoc non æſtimabat, Innocent.& Hoſtienſ. vt referunt D.Anton. 3.*part.tit.*29.*c.*2.§.*homicidium,* Tabiena, *verb. Irregularitas*, 2.§.15.& Angelus *Homicid.* 1. *numero* 15.

Sed probabilius Reſpondeo: Etiam in hoc caſu manere liberum talem Clericum ab irregularitate. *Primò.* Quia etiam in hoc caſu, Clericus ſolùm exhortatur militem ad actum virtutis, nempe, vt vitam ſuam exponat probabili periculo pro defenſione Reipublicæ, aut patriæ, cuius bonum, cum ſit commune, præferri debet priuato. *Secundò.* Quia in hoc caſu, nihil contra manſuetudinem facit Clericus: nec eſt certè, in iure vnde hæc irregularitas colligatur. Sic tenent D.Anton.Tabiena, & Angel.*loc. citatis*, Sayrus etiam *loco citato dub.*4.*num.*10. Bonacina *loc. cit. num.*6. Henriquez *lib.* 14. *cap.*16. *num.*4. & alij.

QVÆSTIO CXXII.

An deinde, maneat liber ab incurſu irregularitatis, Clericus, vel alius, qui conſulit, aut ſuadet alteri, vt exponat ſe mortis periculo, pro defenſione ſui amici, &c.

REſpondeo: Adhuc manere liberum. Quia licitum eſt vnicuique, ſuadere alteri rem aliquam piam, vel ad quam quis ex præcepto tenetur, abſque metu irregularitatis; etiamſi inde mors illi eueniat; eo quod hanc nec directè, nec indirectè intendat per talem ſuaſionem, aut exortationem: ergo. Sic conſtat ex dictis nuper: & tenet Henriquez *loc.cit.n.*4. ibi: Nec ſit irregularis, qui alterius filium timidum hortatur, vt patrem periclitantem defendat, cum propriæ etiam vitæ periculo, quando ad id præcepto tenetur. Sic ibi. Et *infra*, ſic: Nec videtur irregularis, ſi conſulat exponere ſe periculo pro virtute quadam; vel pro amici defenſione, quem hoſtes occidere

tentant, vel qui periclitatur fluminis impetu raptus; quia id pertinet ad virtutem amicitiæ. Sic Henriquez. Qui *lit. D.* citat D.Thomam, Sotum, Durandum, & alios Sic etiam Bonacina *loc. cit.* & antea Sayrus *lib. 7. Thesauri cap. 3. numero* 11. vbi citat S. Thomam. *in 3. dist. 29. quæst. 1. art. 5. ad 3. & lib. 1. de Regim. Princip. cap. 10. & lib. 4. cap.* 22. & Sotum *lib. 5. de Iust. q. 1. art. 6* & alios.

QVÆSTIO CXXIII.

An fiat irregularis Clericus, qui in bello iusto præbet arma, quæ apud se habet, militi non habenti, vt se, suaque defendat bona; si postea miles occidat aliquem?

AFfirmant D.Anton. *3. part. tit. 29. cap. 2. §. vltim.* Astensis *part. 2. lib. 6. titul.* 14. *art.* 8. *quæst.* 24. Summa Confess. *lib. 2. tit. 1. quæst.* 51. Siluest. Angel. Hostiens. Archidiac. & Tabiena, & Veruec. quos pro hac parte citat Sayrus *vbi infra.* Ex quibus aliqui dicunt hoc esse verum, dummodo in ipso conflictu arma dicta præbeant; secus si ante progressum. Affirmant etiam hoc ipsum Sayrus *lib. 6. cap. 17. n.* 14. citans Nauarrum *cap. 27. num. 212. vers. Tertiò,* & Henriquez *lib. 14. cap. 10. §. 4. litt. K.* Quos citat Candidus *disquisit. 17. art. 14. dubit. 5. dicto octauo.* Ratio eorum est. Quia dando illi arma est iusta causa mortis & non dat illi ad necessariam sui defensionem; provt requirit *Clem. Si furiosus, de homicid.*

Sed longè multo probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. *Primò.* Quia talis concessio armorum, non est propinqua, & proxima causa mortis alicuius; cum solum fiat, vt miles, se suaque bona defendat,

Secundò. Quia miles in sui defensionem occidens, non fit irregularis, vt infra: ergo minus fiet, qui ad illam occisionem, ministrando solum arma iuuauit. Sic in primis tenent Nauarrus *cap. 27. cit. num. 215. versu Septimò infertur.* vbi explicat in quo sensu sit verum, quod dixerat *num. 212. versu Tertiò.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 4. à litt. N.* & Sayrus *lib. 6. cit. cap. 19. num.* 12. sibi aliquo modo contrarij. Tenet etiam, vt valde probabilem hanc sententiam, Candidus *loc. cit. dicto* 9. Qui sic eam probat: Quia dare arma innocenti, vt se ipsum defendat ab iniquo aggressore est actus maximæ charitatis: ergo non erit irregularis illa dans, si innocens se illis defendendo occidit iniustum inuasorem: tum quia irregularitas homicidij non incurritur à priuata persona nisi per culpam, vt diximus, aut per spontaneam voluntatem: sed in casu nostro non interuenit culpa, vt patet, nec est spontanea voluntas: quia ibi non est intenta occisio, sed defensio proximi, quæ quodammodo, & per vim extorta est ab iniquo aggressore: ergo non erit irregularis dans arma innocenti vt se ipsum defendat ab iniquo inuasore, si sequitur deformatio: quia neque peccat neque intendit occisionem, sed defensionem proximi innocentis, quæ est actus maximæ charitatis. Sic ille, Et bene. Bonac. *quæst. 4. punct. 4. num.* 11. vbi citat Nauarrum Henriquez & Sayrum, pro hac parte. Suarez *de Censur. disp. 47. sect. 6. num.* 11. Filliucium *num.* 266. & Reginaldum *num.* 150. Sic etiam Granados *loc. cit. vers. In quinto,* Gibalinus *cap. 4. q. 3. consect. 6. diff. 5. vers. Octauò.* & alij.

Ex quibus à fortiori dicendum constat, quod Clericus existens in bello iusto, si non valeat se defendere ab iniquo inuasore, possit licitè, & absque metu irregularitatis, dare alteri arma, vt illi adiuuet, quamuis defensor occidat aggressorem. In quo etiam contrarij, cum communi conueniunt.

QVÆSTIO CXXIV.

An saltem fiat irregularis, dictus Clericus, si in iusto bello præbeat arma militi, vt occidat aliquem in particulari, sequuto effectu?

AFfirmant communiter Doctores Nauar. *c.* 27. *num. 215. vers. Septimò.* Henriquez *lib. 14. c. 12. num. 4. litt. R.* Sayrus *cap. 19. citato num.* 11. Granados *loc. cit.* Candidus *disquisit. 17. art. 14. dubit 4. dicto 6.* Bonacina *num. 11. citato.* Suarez, Filliucius & Reginal.

Ratio autem est, Quia illa datio armorum, cum intentione speciali occidendi hunc, vel illum, est causa propinqua occisionis: ergo.

Sed consequenter ad nostram doctrinam, probabiliter æquè Respondeo: Nec in hoc casu fieri irregularem dictum Clericum præbentem arma militi in bello iusto, cum intentione, vt aliquos in particulari occidat, dicendo illi; *cape arma, & occide hunc, vel illum; vel scoplum in illum iace, &c.*

Ratio sit. *Primo.* Quia hæc irregularitas, vt sæpè diximus, & fatetur Candidus, non incurritur à priuata persona; ergo non potest incurri à Clerico præbente arma, etiam cum intentione occidendi aliquem; cum hic sit persona priuata, & iustè ad necem cooperetur.

Secundo. Quia vt *supra quæstione* 116. est habitum, Clericus, absque metu irregularitatis, potest hortari milites in bello iusto, ad occidendos inimicos: ergo & præbere ad hoc ipsum, arma cum eadem intentione

Tertio. Quia sola principalis causa cædis in bello iusto inducit irregularitatem: at sic est quod Clericus præbens arma militi, vt occidat aliquem, est tantum causa coadiuuans, sicuti sunt cæteri, licèt pugnent: ergo. *Tandem.* Quia hæc irregularitas, non est in iure expressa: ergo. Sic tenent. aut tenere debent consequenter ad suam doctrinam, omnes DD. citati pro nostra *quæst.* 116. & eam expressè tenet Gibalinus *loc. cit.*

QVÆSTIO CXXV.

An Clericus in bello iusto, propria manu pugnans, ob defensionem propriæ vitæ, maneat irregularis, si aliquem hominem, ob id, occidat?

AFfirmat Maiolus *lib. 5. c. 49 n. 4. pag. mihi* 478. Sed respondeo, vt certum: Non manere. Quia quoties Clericus bellare licitè potest, etiamsi hominem occidat, est ab irregularitate immunis; nam Clericus bellare non potest licitè, nisi vrgente occasione graui, in qua ad id tenetur: at sic est quod quilibet, non solum potest, sed tenetur iure naturæ defendere propriam vitam: ergo Sic omnes (nemine excepto) fateri, ait Puente Hurtado *de fide disp. 169. de Bello sect. 14. subsect. 2. §.* 140. Sed fallitur, cum oppositum docuerit Maiolus.

QVÆSTIO CXXVI.

An casu, quo Clerici peccent grauiter, in bello iusto pugnando propria manu, contra prohibitionem Ecclesiæ; maneant irregulares, si aliquos percutiant, aut vulnerent; etiamsi nullum occidant, aut mutilent?

REspondeo, vt certum: Non manere irregulares Quia sic colligitur ex *cap. Petitio. de homicid.*

& docent communiter DD. Nauar. *cap.* 27.*nu.*216. Couarru. *in Clem. si furiosus, de homicid. p.* 2. §. 3. *num.* 2. Molina *tract.* 2. *disp.* 110. quos citat, & sequitur Gibalinus *cap.* 4. *de Irregular. quæst.* 3 *confectar.* 6. *diff.* 5 *vers. Duodecimò.* Suarez *tom.* 5. *disp.* 45. *sect.* 6. *num.* 9. Luysius *disp.* 93. *dub.* 2. Quos citat, & sequitur Puente Hurtado *disp.* 169. *de Bello*, §. 141. *pag. mihi* 1432. vbi ita ait: Dico quinto. In bello iusto ad cuius felicem exitum non est necessaria pugna Clerici, si Clericus pugnet, peccat grauiter; non tamen est irregularis, nisi ipse hominem occidat, aut mutilet: quamuis aliquem feriat, & alij socij hostem occidant: sola ergo nece, aut mutilatione ab ipso effecta, est irregularis. Eum peccare, constat; quia militia est illi interdicta, iure Pontificio. Eum fore irregularem, si hominem occidat, est omnium sententia, nec potest esse dubia. Ab eo non contrahi irregularitatem, tametsi hominem feriat, est communis assensus. Sic Hurtado. Et Gibalinus *loc. cit. consect.* 6. *diff. vltima.*

QVÆSTIO CXXVII.

An saltem, sit irregularis Clericus; si in bello iniusto militet sponte; etiamsi nullum deformet?

AFfirmat Maiolus *lib.* 5 *de Irregul. cap.* 49. *n.* 6. existimans, Clericum fieri irregularem, eo ipso solùm, quod arma sumpserit in bello iniusto, etiamsi nulla secuta sint homicidia, vel mutilationes: ait enim sic: Clerici etenim quocunque bello iniusto, & factioso, sponte arma sumentes, amittunt Ordinis sui gradum, & perpetuò in Monasterio detruduntur. Concil. Tolet. IV. *cap.* 44. (*apud Suarium*, 45.) nec ibi requiritur, quod secuta sint homicidia, sed sufficit sola illa armorum assumptio, vt ibi patet. Hæc Maiolus.

Sed, vt ferè certum, Respondeo: Nec in hoc euentu, esse irregularem. Quia sine fundamento inducitur hæc irregularitas, cum nullibi exprimatur; potius oppositum certè, cum opus sit, ex iure, *cap. Petitio, de homicid.* vt in eo bello fiant mutilationes, aut cædes, vt irregularitas incurratur.

Nec obstat Toletan. Concilium, quia ibi non agit de irregularitate, sed de suspensione exequenda per iudicem, post probatum crimen, & post sententiam, quæ non sunt necessaria ad irregularitatem. Sic Suarez *disp.* 47. *sect.* 5. *n.* 3. Puente Hurtado *disp.* 169. *de bello*, §. 142. Gibalin. *c.* 4. *q.* 3. *consect.* 6. *diff.* 3. *in fine*, *pag. mihi* 242. & alij.

QVÆSTIO CXXVIII.

An Clericus in bello iusto propria manu licitè pugnans, si dubius postea maneat, an ipse occiderit aliquem, censeri debeat irregularis;

AFfirmat, non absolutè, sed sub distinctione, Sayrus *lib.* 6. *cap.* 19. *dub.* 6. *num.* 13. his verbis; Respondeo cum Angelo *verbo irregularitas* 1. *num.* 6. & 11. S. Anton. 3. *p. tit.* 29. *cap.* 2. §. *fin.* Syluest. *v. homicidium* 3. *quæst.* 6. *vers. Sextum*, & Tabien. *v. irregularitas* 3. §. 21. *concl.* 7. 8. & *seq.* si certus sit, quod ipse nullum occiderit, irregularis non erit, quamuis alij occiderint, sint autem dubius sit, an aliquem occiderit, & magis credit, se neminem occidisse, non debet se reputare irregularem, vt docent Henriq. *lib.* 4. *cap.* 3. §. 4. Tabien. *cit. conclus.* 8. sin autem maneat omninò dubius, itavt non habeat maius iudicium ad vnam partem quàm ad aliam, tunc tutior pars eligenda est, vt præfati Authores S. Anton. Syluest. & Tabien. & Polanc. *in Director. cap. de Irregul.* tradunt, & se irregularem reputare debet, argum. *cap. Ad audientiam, de homicid.* & *cap. Illud*, & *cap. Apostolicæ. De Cleric. excomm. minist.* Huc vsque Sayrus. Quem citat, & sequitur Granad. *loc. cit.* Bonac. *q.* 4. *cit. punct.* 4. *num.* 10. Villalob *tract.* 21. *diff.* 28. *num.* 6. Barbos. *ad cap. Petitio, de homicid.*

Negat tamen Candidus, nec absolutè omninò, sed sub sequenti distinctione. Ait enim sic: si pugnans in bello iusto maneat omninò dubius, an ipse per se occiderit, vel mutilauerit, itavt non habeat maius iudicium ad vnam partem quàm ad aliam, & tale iudicium non deposuerit, tunc in foro interiori debet reputari irregularis: quia in hac materia, qui verè dubitat, tutiorem partem debet eligere, & sic se esse irregularem reputare debet, &c. *Dixi, si tale iudicium dubium non deposuerit*; quia si est laicus, potest practicè deponere dubium, & reputare se non esse irregularem, vt dicemus *dub. immediatè sequenti concl.* 3. In foro tamen exteriori non potest declarari irregularis: quia nullus Iudex debet condemnare aliquem de quo dubitat, an debeat condemnari, necne. Nauar. *in Sum. c.* 27. *n.* 139. Hucusque Candidus *disquis.* 17. *art.* 13. *dub.* 2. *dicto* 5.

Sed huic quæstioni, sic per partes Respondeo, & *dico primo*, cum communi omnium sententia. Si militans in bello iusto, in quo aliqui occiduntur, vel mutilantur, sit dubius, an aliquem occiderit, vel mutilauerit, & magis credit se neminem occidisse, vel mutilasse, non debet se reputare irregularem. Sic ex Nauarro *lib.* 9. *consil. de homicid. consil. mihi* 4. *num.* 1. (aliàs *consil.* 21.) docet Candid. *loc. cit. dicto* 4. & antea ex Tabiena, & Henriquez (vt vidimus) Sayrus *loc. cit.*

Dico secundò. Etiamsi pugnans in bello iusto, maneat omninò dubius, an ipse per se occiderit, vel mutilauerit aliquem, non debet reputari irregularis, adhuc in foro interiori. Quia ex iure *cap. petitio, de homicid.* colligitur haud obscurè, ad hanc irregularitatem contrahendam, non sufficere, nescire, aut nescire posse, aut omninò dubitare, an commissum sit à dubitante homicidium, sed opus esse, id probabiliter credere. Sic sentit Auil. *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 2. *concl.* 3. vbi ait: Qui pugnauit in bello iusto si dubitat, an occiderit taliter, quod probabiliter reputet occidisse, debet se iudicare irregularem; aliàs non. Ita Nauarr. *lib.* 5. *consil. conf.* 21. *de homicid.* & Henriq. *cap.* 3. *num.* 4. *casu* 5. & *c.* 13. *num.* 2. *in fine*, vbi id probat ex *d. cap. Petitio*, ibi: *si de interfectione cuiusque, tua conscientia te remordet.* nam si solum dubium sufficeret ad irregularitatem in his, qui pugnant in bello iusto, innumeri essent irregulares. Sic Auila. Qui tamen, non omninò benè citat pro hac parte Nauarrum; cum hic Author oppositum dicat de illo, qui verè dubitat, vel iusta ratione tenetur dubitare. Optimè tamen citat Henriquez *num.* 4. *cit. casu* 5. cum expressè id, his verbis doceat. Quinto *excusatur* Clericus in bello iusto pugnans propria manu contra ius, si manet dubius, an quempiam occiderit. Sic Henriquez. Qui *lit. X.* citat Felician. *cap.* 9. *pag.* 456. Et sic nouissimè tenent Merol *disp. Theolog. tom.* 1. *disp.* 3. *cap.* 3. *num.* 231. Præpositus *in* 3. *p. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 17. *num.* 97. quos citat, & videtur sequi Machado in Summ. *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 17. *docum.* 11. *num.* 5. vbi hanc nostram quæstionem sic proponit, & resoluit: *No es menos controuerso, si el que se halla dudoso, de si en la guerra justa matò, ò cortò algun miembro, se deua tener, i tratar por irregular. Villalobos, i otros graues Autores defienden que si, fundados*

dados en vn texto del Derecho; cap. Petitio, de homicid. *que dize, que el Clerigo, que milita en la guerra justa, se deue tener por irregular, quando matò alguno, ò està con duodosa conscientia de si le matò. Pero otros muchos, son de contrario parecer; fundados en que en el texto referido no solamente el Pontifice per las razones del, pide duda, sino tambien probabilidad de auer cometido el homicidio en la guerra justa. Demas de que si sola la duda bastara para incurrir en irregularidad en las guerras justas, fueràn inumerables los que quedaran irregulares; loqual no se ha de presumir ser intencion del Pontifice.* Huc vsque Machado.

QVÆSTIO CXXIX.

An si quis probabiliter æquè credat, se in bello iusto aliquem occidisse, aut mutilasse; debeat se necessario irregularem reputare?

AFfirmabunt, & consequenter, Authores pro prima sententia adducti, quæst. antecedenti. Et clarè iudicat Sayrus *loc. cit.* docens, illum, qui magis credit, se neminem occidisse, non debere se reputare irregularem: ergo qui æquè credit, debet se talem reputare.

Sed probabiliter æquè Respondeo: Minimè se deberein tali casu irregularem putare. Quia non tenetur talem se putare, qui in dubio omninò est, an aliquem occiderit in bello iusto: vt nuper est habitum: ergo neque ille, qui id solum probabiliter reputat. Debet ergo probabilius id putare, vt debeat se vt irregularem gerere. Sic innuit apertè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. *num.* 4. *in fine*, his verbis: Si autem dubitat, an ipse occiderit aliquem, & probabilius reputet occidisse, abstineat tanquam irregularis.

QVÆSTIO CXXX.

An saltem, Clericus, vel Religiosus, militans in bello iusto, sine licentia Pontificis, se debeat reputare irregularem, si dubitet omninò, an alium mutilauerit, aut occiderit?

AFfirmat Candidus *disquisit.* 17. *art.* 14. *dub.* 2. Quia in isto casu, talis Clericus, aut Religiosus, dedit operam rei illicitæ, & non potuit iustè, propria manu pugnare; cum Clericatus reddat eum inhabilem ad pugnandum, *cap. Ex multa, de voto, §. fin. & cap. penult. de homicid.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam à nobis traditam. Respondeo dicendum: Nec in dicto casu Clericum, aut Religiosum, debere se putare irregularem. Quia, (vt nuper vidimus) nullus irregularis manet, eo eo quod dubitet, se in bello iusto alium occidisse. Nec facit quid ad incurrendam irregularitatem, quod prædictus Clericus faciat contra aliquod Ecclesiasticum præceptum, vt ex dictis *quæstione* 126. colliges. Sic expressè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 4. Cuius verba retuli suprà *quæstione* 127. Et probat benè in simili Puente Hurtado *disputatione* 169. *de bello*, §. 135. Quia licentia Prælati, aut carentia eius, nihil pertinet ad rationem homicidij, aut defectum lenitatis: ergo actio, quæ cum licentia non spectat ad eos defectus, nec sine illa spectabit.

QVÆSTIO CXXXI.

An si Pontifex dispensaret cum aliquo Clerico, vt in bello iusto propria manu pugnaret, incurreret irregularitatem, si aliquos hostes in dicto bello occideret?

AFfirmant D. Anton. 3. *disp.* 29. *cap.* 2. §. *vltim.* citans pro se Ioan. de Ligano. Siluest. *verb. homicidium* 3. *quæst.* 6. *vers. Sextum*, referens pro hoc Archidiacon. Et Maiol. *lib.* 5. *cap.* 49. *num.* 5. Quia putant, quod talis dispensatio, & licentia, sit tantum ad se defendendum, non autem ad occidendum, etiam Paganum. Horum sententiam tuetur etiam Lorca 2. 2. *disputat.* 51. *num.* 27. *pag.* 965. Quia, (inquit) milites iustè pugnantes, si occidant, aut mutilent, irregulaces fiunt: ergo eodem modo Clericus.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere tunc irregularitatem, etiamsi occidat, aut mutilet. Quia quando superior dispensat in aliqua lege, censetur consequenter laxare omnes pœnas, quæ propter illius transgressionem impositæ sunt. Sicuti, Si Papa dispensaret cum aliquo ad duo beneficia obtinenda, quorum singula postulant residentiam: consequenter dispensaretur à residentia quam singula postulant residentiam. Et sicuti, si Papa venderet alicui beneficium Ecclesiasticum, consequenter dispensaretur hic in pœnis simoniacis. Sic Felin. *in cap. Petitio, de homicid.* & ibi Calderin. Panormit. *in c.* 2. *de vita & honest. Clericor. num* 2. Tabien. *irregularitas* 3. §. 21. *concl.* 2. Couar. *in Clem. si furiosus*, 2. *p.* §. 3. *num.* 2. *vers. Duodecimò, in fine.* vbi ait, esse communem opinionem omnium. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 4. Sayr. *lib.* 6. *cap.* 19. *num.* 14. Molin. *tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 110. *concl.* 3. Suar. *disp.* 47. *sect.* 6. *num.* 12. Bonacin. *punct.* 4. *num.* 12. Gibalin. *cap.* 4. *quæst.* 3 *consect.* 6. *diff.* 5. *vers. Vltimò.* Puente Hurtado *disp.* 169. *de bello*, *sect.* 5. §. 139. Qui ad argumentum Lorcæ, benè negat consequentiam: quia laicus miles vtitur iure communi: Clericus verò iure speciali derogante legi communi. Cum autem Pontifex censet causas esse satis ad permittendam Clerico pugnam, censuit idem de irregularitate. Candid. *disquis.* 17. *art.* 14. *dub.* 1.

QVÆSTIO CXXXII.

An omnes, qui in bello iniusto mutilant, aut occidunt, & qui illis ad id, modo quouis, cooperantur, sint irregulares?

REspondeo, vt certum. Omnes esse irregulares, non ex defectu lenitatis, sed ex homicidij delicto: nisi aliàs ignorantia probabili excusentur. Ratio est. Quia hi omnes, sunt rei homicidij iniusti, ac voluntarij: ergo & irregulares ex homicidij delicto. Sic omnes Doctores, apud Gibalinum *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 6. *diff.* 1 *num.* 34. De qua materia agemus latè infrà, vbi, *de Irregularit.* ex homicid. iniusto prouenient.

QVÆSTIO CXXXIII.

An Summ. Pontifex solùm, possit dispensare in irregularitate proueniente ex defectu, lenitatis?

REspondeo, vt certum: Quod solus Papa, stando iuri communi. Cum solus ille potestatem habeat supra ius commune, à quo hæc irregularitas est

est imposita. Sic commmuniter Doctores. Legantur Henriquez *lib.*14.*cap.*17.*num* 4.Nauar.*c.*27.*n.*194.§. 7.& alij citandi.

QVÆSTIO CXXXIV.

An ex iure nouo, aut priuilegio, possint Episcopi dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis proueniente?

AFfirmant Rodriguez, Couarru. Campanil. Viuald. & Medin. quos citat, & sequitur Barbosa *de potest. Episcopi p.*2.*alleg.*39.*n.* 47. Nauar. Plaza, Sà, & Hieronym. Rodrig. quos affert Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 69. Quia in Conc. Trid. *sess.* 24. *c.*6. *de Reformat.* concessa est Episcoppis facultas dispensandi in irregularitate

Sed probabilius Respondeo: Non posse dispenre. Quia in Concil. Trident. *loc. cit.* solum conceditur facultas dispensandi in irregularitate orta ex delicto occulto: at sic est, quod irregularitas ex defectu lenitatis, non est ex delicto: ergo. Ita Bañez 2.2.*quæst.* 64.*art.*8.*par.*2.*in fine dubij* 2. Nauar. *cap.* 27. *num.* 194. §. 7.*& num.* 218. Martin. de Ledesm. 2. 2. *quæst.*26.*art.*2. *de Irregularit.* Viuald. *de Irregularit. num.* 323. Vnde non probè citat illum Barbosa pro parte contraria. Philiarcus, Summa Confessor. Zerola, Valentia, Aragon, Salon, quos citat & sectatur Sayrus *lib.*6.*cap.*19. *num.* 15. Bonac. *quæst.*4. *de Irregularit. punct.*4. *num.*13. & apud illum, Suarez, & Filliuc. Præposit. *in* 3. *p. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.*13. *num.*112. Auil. *part.*7. *disp.* 6.*sect.*5. *dub.*1. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 20.*num.*66. Tannerus *in* 3. *p. disp.* 6. *quæst.* 10. *dub.* 11. *num.* 113. Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de Irregul. disp.* 11. *dub.* 3. Mauricius, Alzedo, & Franc. Leo, quos citat, & sequitur Diana *p.*4. *tract.*2. *Resol.*69. Candid. *disquis.* 17.*art.* 14. *dub.* 3.*num.* 5. vbi ita ait: Dico sextò, si sermo sit de irregularitate incursa, ob occisionem, vel mutilationes factas propriis manibus iustè militantibus in parte aduersa, solus Pontifex in ea dispensat: cum Episcopis tantum concessa sit facultas dispensandi in irregularitate contracta ex delicto, ex Concil. Trident. *loc. cit.* quatenus sit occulta: at irregulatitas, quam contrahunt milites in bello iusto pugnantes, propriis manibus, deformantes, prouenit ex defectu lenitatis perfectæ: ergo, &c. sic ille, & Palaus, infrà.

QVÆSTIO CXXXV.

An Prælati Regularium possint dispensare in Irregularitate, defectu lenitatis contracta?

NEgant plures Doctores, ex adductis nuper pro nostra sententia, præcipuè Aragon 2. 2. *q.* 64. *art.* 4.& Sal. ibid. *controu.* 4. *concl. vlt. post solutionem vltim. argum.* Syuest. Villadieg. & Couarru. apud Viuald. vbi infrà.

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia, qui habent priuilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario, possunt dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis: sed tale priuilegium habent Prelati Regulares circa suos subditos; imò & maiora vt infra: ergo. Sic omninò Doctus Diana *Resol.* 69. *cit.* citans pro se Villalobos *tom.*1.*tract.* 21. *diff.* 28. *numero* 10. Filliucium *tract.* 19. *cap.* 10. *num.* 292. & Lezanam *in Summ. qq. Regul. cap.* 18. *num.* 43. Quibus addi possunt Caietan. *in Summ. v. irregularitas, in fine.* Suarez *disp.*47.*sect.*6. *num.* 12. Sayrus *lib.* 6. *cap. vltim. & num. vltim.* Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 24. *art.* 8. Viuald. *num.* 327. vbi ita ait: Aliis tamen videtur tutum, & in praxi seruandum, quod si occisio sit iusta, vt à Iudice, vel à milite in bello iusto, & similibus, possit talis Religionis Prælatus dispensare. Tenet Caietan. *v. irregularitas.* Nauar. in Man. Hispano *cap.* 27. *num.* 240. Corduba *in Summ. quæst.*34. Armill. *v. irregularitas num.* 13. & Palanc. *in Director. tit. de Irregularit.* & sic fuit in facti contingentia resolutum in Sacra Pœnitentiaria Romæ. Hucusque Viualdus. Cornejo *loc. cit.* Candid. *loc. cit. dub.* 4. *num.* 6. Puente Hurtado *disp.* 169. *de Bello, sect.* 15.§.148. *pag. mihi* 1433. Layman. *lib.* 1. *tractat.* 4. *cap.* 9. *vers. His addo.* Palaus *de censur. disp.*6. *punct.*14.§. 5. *num.* 6. Machad. *lib.*1. *part.* 3. *tract.* 17. *docum.*12. *num.* 4. Auil. *p.*7. *disp.*6.*sect.*3. *dub.*1. *concl.*2. Pellizzar. *tom.*2. *Man. Regul. tract.*19. *c.*3.*sect.*4.*q.*26.*n.* 143.

QVÆSTIO CXXXVI.

An Commissarius Cruciatæ, possit dispensare in irregularitate, ex defectu lenitatis orta?

REspondeo: Posse. Quia in eius commissione dicitur, Quod possit dispensare. *Super quacumque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario:* at sic est, quod nomine *homicidij voluntarij*, non comprehenditur illud, quod iustè, & authoritate publica fit; nam hoc iuxta sententiam D. Thom. 1. 2. *quæst.* 88. *art.*6. *ad* 3. non est propriè homicidium, sed occisio hominis, quia homicidium propriè est crimen: ergo. Sic Auila *loco cit. conclus.* 3. *vers. Sequitur* 3. Diana, Cornejo, Machado, *loco citato.*

QVÆSTIO CXXXVII.

An irregularitas orta ex homicidio iusto, facto in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo dispensabilis?

AFfirmant Bañez 2.2. *quæst.* 40. *art.* 2. *dub.* 4. Campanil. *in diuers. iur. Can. Rubr.* 11. *c.* 23. *num.* 138. Nauarr. *in iure nouo Pontif. concl.* 81. *n.*3. Hieronym. Rodrig. *in compend. qq. Regul. Resol.* 81. *num.* 3. Barbosa *de potest. Episcop. alleg.*39. *num.*47. Plaza, Emman. Rodrig. Couarruu. apud ipsum. Sà *v. irregularitas ex occisione licita, num.* 5. Medin. *in Summ.* 1.*p. cap.* 11. §. 12. (non vt legi apud Dianam *cap.* 12. §. 1.) quos omnes pro hac parte citat Diana 4. *p. tract.*2. *Resol.*69.*&* 70. Sed ex his Medina, ad minus, nec absolutè id posse ad omnes Ordines; nec ex propria sententia, docet; ait namque sic; *Y muchos Doctores tienen, que puede el Obispo dispensar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario iustamente echo, como con el Iuez, que matò hombres por justicia, para solas Ordenes menores, i tam bien para beneficio.* Sic ille.

Sed probabilius Respondeo: Non esse dispensabilem ab Episcopo. Quia, vt supra est habitum, in Concil. Trident. *sess.* 24. *sess.* 6. *de Reformat.* solùm permittitur dispensatio in irregularitate, ex delicto occulto proueniente: at sic est, quod irregularitas, quæ prouenit ex homicidio iustè facto authoritate publica, in bello, aut à Iudice, non prouenit ex delicto, vt constat: ergo. Sic tenent Gauantus *in Enchirid. Episcop. v. irregularitas, num.* 105. Alzed. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 46. Gutierrez *in Can. quæst. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 170. Cornejo, *vbi sup.* Molina *tom.* 4. *de Iust. tract.* 3. *disp.* 79. *num.*8. Filliuc.

Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 10. *num.*281. Ioan. de Cruc. *part.*2. *de Irregul. dub.* 9. *concl.*1. Quos omnes refert, & sequitur Diana 4.*p.tract.*2. *Resol.*70. Quibus addi possunt Suar. *disp.*47.*sect.*6.*num.*13. quem citat & sectatur Puente Hurtad. *disp.* 169. *de bello*, §.147.Bonac. Sayr. & alij omnes ferè sup.*quaest.*134. pro nostra parte citati.

QVÆSTIO CXXXVIII.

An saltem, Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista, orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice?

NEgabunt à fortiori DD. adducti pro prima sententia, *quaest.*135.

Sed iuxta nostram ibi adductam, probabilius. Respondeo: Posse absolutè. Quia qui habet protestatem dispensandi in omnibus irregularitatibus, non prouenientibus ex homicidio voluntario, possunt dispensare in hac orta ex homicidio iusto, publica authoritate facto: at sic est, quod Prælati Religionum habent hanc, & maiorem potestatem, ex Sum. Pontificis indulto: ergo. Maior probatur; quia nex, quæ in bello iusto, aut à Iudice iustè fit, non est propriè homicidium; sed solum illa nex, quæ cum mortali infertur: ergo irregularitas, quæ ex nece, aut occisione hominis facta iustè in bello, aut à Iudice, oritur, non est homicidij voluntarij; ergo optimè possunt in ea Prælati Religionum dispensare. Sic Filliuc. Hieronym. Rodrig. Veg. Cornejo, quos citat, & sequitur Diana *Resol.* 70. *cit.* Suarez, Puente Hurtado, Sayrus, & alij vbi suprà, Machado etiam *lib.*1.*part.*3. *tract.* 18.*docum.* 12. *n.* 4. per hæc verba: *Por loqual afirman tambien, aunque no sin controuersia, que todos los que tuuieren priuilegio alguno para dispensar en las irregularidades, excepto el homicidio voluntario, como es el de los Religiosos, pueden tambien dispensar en la irregularidad, que prouiene* ex defectu lenitatis*: i homicidio iusto. Porque como hemos dicho*, ex doctrina D. August. lib. 1. de lib. arbitr. cap. 4. & 5. & D. Thomæ 1. 2. q. 88. art. 6. ad 3. *el homicidio voluntario se entiende ser solamente aquel, que por su injusticia esta prohibido en el quinto precepto.* Huc vsque Machado.

DISPVTATIO VIII.

De Irregularitate proueniente ex delicto, ob bellum iniustum.

QVÆSTIO PRIMA.

An omnes mutilantes, aut occidentes in bello iniusto, contrahant irregularitatem, ex defectu lenitatis; an verò; ex delicto?

RESPONDEO, vt certum apud omnes: Contrahere irregularitatem, sed non ex defectu lenitatis; sed ex delicto. *Prima* pars constat. Quia omnes, qui in bello iusto mutilant, aut occidunt, contrahunt irregularitatem vt nuper *disp.*7.§.*vlt.* est habitum: ergo & à fortiori, qui in bello iniusto hæc committunt.

Secunda pars etiam constat, apud omnes. Quia qui in bello iniusto aliquos occidunt, verè sunt rei homicidij iniusti, ac voluntarij: ergo talium occisio, culpa cum mortali infertur: ergo irregularitas, quæ ex talium occisione manat, ex delicto erit, non ex defectu lenitatis. Sic omnes. Legantur Nauarr. *cap.*27.*num.*213.& 224. Auil. *part.* 7. *disp.*6.*sect.* 3. *dub.*1. *concl.* 1.Suar. *disp.*47.*sect.* 5. *num.* 1. Filliuc. *tract.*19.*n.* 270. Bonac. *q.* 4. *de Irregul. punct.* 4.*n.* 2. *vers. His tamen.* Villalob. *tract.*21. *diff.*29.*n.*1.& 31. Basileus *irregularitas* 5.*n.*15. Machado *lib.* 1.*part.*3. *tract.*18. *docum.* 11.*n.*4.& alij.

QVÆSTIO II.

An omnes militantes in bello iniusto, si in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneant irregulares, etiamsi propriis manibus sanguinem non fundant?

NEgat ex parte Ægidius *de Sacram. disput.* 18. *dub.*10. *num.* 98. ita dicens: Communiter Doctores dicunt, omnes adhortantes ad bellum iniustum, aut in eo pugnantes, imò Custodientes pugnantium sarcinas, contrahere irregularitatem homicidij, vt voluntarij, si aliqui ex parte hostium occidantur; quia omnes sunt vna causa mortalis, quia se mutuo excitant. Sed quamuis hoc, quando sunt ita pauci, vt se mutuo omnes videre, vel audire possint, sit communiter verum, quia omnes se mutuo animant; quando tamen sunt multa millia, videtur valdè difficilè intelligere, quomodo singuli, quosuis occidentes, aut mutilantes ad hoc animent; cum multi sint, qui eos, nec videre, nec audire possint, & difficilè intelligitur, quomodo quis hic & nunc, possit ad pugnam ab aliquo excitari, quem nullo sensu percipit: vnde hanc irregularitatem extenderem ad quinquaginta, vel etiam centum milites; quia possunt hi omnes se mutuò animare. Ita Ægidius. Cuius sententiam dictis verbis refert Diana, vbi infrà, dicens, aliquos eam, vt probabilem, admittere.

Et certè, vt talem, eam expressè defendit nouissimè Gibalin. *cap.* 4. *de Irregularit. quaest.* 3. *consect.*6. *diff.* 2. *num.*35. his verbis: Respondeo primò, mihi videri admodum probabile, quod existimauit Kon. *disp.* 18. *num.* 98. eos tantum esse irregulares, qui moraliter dici possunt iuuasse occidentes, aut mutilantes, quales sunt tantum aliqui circunstantes, non autem totus exercitus, per latam planitiem diffusus, quia non satis intelligitur, quomodo multa millia fuerint huic cædi cooperata: quando verò ex parte iniustè pugnantium aliqui cæduntur, ij tantum ex commilitionibus erunt irregulares, qui fuerint causa, cur hic, & nunc pugnarint, atque adeò ab hostibus occisi fuerint. Confirmatur hæc sententia Koninch, ex eo quod non videantur singuli milites teneri ad reparandum damnum, quod à toto exercitu in iniusta vrbis excisione illatum fuit, vt Palud. *dist.* 15.*quaest.* 2. *num.* 30. docuit, cui adhæsit Lessius *lib.* 2. *cap.* 14.*num.* 37. quia, (inquit) singuli milites non iuuarunt iniquam expugnationem, nisi faciendo partem suam, non autem procurando, vt alij suam in illo damno facerent: & sicut totus exercitus est causa totius damni, ita singuli suæ tantum partis, nisi alia ratione eos iuuerint: quod autem singulis constantibus ingentem exercitum, fieri non potuit respectu singulorum aliorum, vt patet, atque ea ratio æquè valet in irregularitate, atque in obligatione ad restitutionem damni, cum vtraque oriatur ex cooperatione ad damnum, & mortem inferendam. Huc vsque Gibalinus. Et quidem

esse hanc sententiam probabilem, satis etiam innuit Machado *loc. cit. num.* 4. vbi post relatam oppositam, ita ait: *Si bien Ægidio Coninch, i otros admiten esta regula; quando los soldados por ser tan pocos, como cinquenta, o por lo mas, ciento, se pueden vnos à otros animar, j exortar, que en tal caso jurga, que no sólo los que por si derramen sangre, sino tambien los demas, como verdaderos cooperados en los homicidios, quedan irregulares; mas no en los exercitos grandes, donde concurren mas de cinquenta ò cien soldados, que entonces juzga, que solamente los que por sus manos derraman sangre incurrent en irregularidad, i no los demas; pues en tanta multitud no pueden ser los demas cooperadores de tal manera, que incurran en irregularidad. Dotrina conque se puede dar salida à todos los que militan en la guerra que no derraman sangre por sus manos.* Hæc Machado.

Sed probabilius Respondeo: Omnes manere irregulares, etiamsi propriis manibus nullum militem mutilent, aut occidant. Quia ad id sufficit, quod occidentibus, aut mutilantibus commilitent, aut cooperentur, siue physicè, siue moraliter; aut arma præbeant, aut eos adhortentur, aut quouis modo animos abiiciant. Nam omnes ad homicidium iniustum cooperantur: ergo omnes irregularitatem induunt. Sic colligunt DD. ex iure *cap. si quis viduam, dist.* 50. *cap. Quod in dubiis, de pœnis*, & *cap. si quis post. dist.* 51. Sic optimè nouissimè tenet Emmin. Card. Ioan. de Lugo *tom.* 1. *de Iust. & iure disp.* 19. *sect.* 2. §. *v. num.* 94. vbi adducta opposita sententia, cum suis sectatoribus; sic adiecit: Alij tamen Doctores communiter, & meritò, dicunt, omnes & singulos contrahere irregularitatem, si homicidium, vel mutilatio sequatur: Imo & custodientem pugnantium sarcinas; quia & hi aliquo modo concurrunt, & ideo Paulus dicitur, omnium manibus lapidasse Stephanum, quia ipse lapidantium vestes custodiebat. Vnde Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit.* nominatim doctrinam illam Patris Coninch reprobat. Et quidem exemplū de accusatione à restitutione non iuuat: imo retorqueri potest contra Dianam: quia milites gregarij (vt vidimus) licèt non debeant integrè totum damnum à sociis illatum restituere, debent tamen quoad aliquam saltem partem, propter concursum illum partialem, quo ad illud etiam damnum cooperati sunt: ergo peccauerunt contra iustitiam, cooperando ad illud etiam damnum. Hoc autem sufficit ad irregularitatem contrahendam, ad quam non est necessarius influxus totalis, & sine quo mutilatio, vel homicidium non fieret, sed sufficit influxus partialis. Nam si simul plures, non successiuè, sed simul suffragiis suis concurrant ad sententiam capitalem iniustam, omnes sunt irregulares, licèt singuli partialiter concurrant, & taliter, vt hoc etiam suffragio non posito, ex sociorum suffragiis mors iniusta sequeretur. Item si plures simul aliquem occiderent, singuli vulnere non lethali, singuli manerent irregulares, licèt vulnus ob hoc inflictum, nec sufficiens esset ad mortem, aut necessarium, quia illo non posito, æquè cito mortuus fuisset ex sociorum vulneribus, alioquin nullus in his casibus esset irregularis, quod absurdum esset. Sufficit ergo ad irregularitatem contrahendam concursus cum influxu illo ad homicidium iniustum: quia hæc irregularitas est pœna indiuisibilis imposita cooperanti ad homicidium, & in illud influenti, siue influxu totali, siue partiali. Restitutio autem non est pœna, sed debitum naturale contractum ex damnificatione, quæ quo fieret minor, vel ex minori damno, vel ex minori influxu ad damnum, eo minorem obligationem parit. Milites ergo omnes contrahunt irregularitatem, quia ij omnes, & singuli, cooperantur, aliquo modo, vt vidimus: nec enim ad hanc cooperationem requiritur, quod singuli à singulis videantur, aut percipiantur sensu; satis est, quod singuli animentur ad bellum ex præsentia totius exercitus, qui ex omnibus, & singulis constat. Huc vsque Eminentiss. Cardinalis. Cuius doctrinâ præclarâ, clarè manent soluta fundamenta contraria.

Tenent etiam hanc nostram sententiam Suarez *disp.* 47. *sect.* 5. *num.* 1. Nauar. *cap.* 27. *num.* 217. & 234. Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid. part.* 2. §. 3. *num.* 2. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 2. *concl.* 1. Gasp. Hurtad. *loc. cit. diff.* 6. *num.* 21. Layman *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 8. *num.* 2. Mercerus *de Sacram. quæst.* 24. *dub.* 9. *num.* 1. Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 11. *dub.* 2. *quæst.* 2. Villalobos *tract.* 21. *diff.* 29. *num.* 1. Machado *loc. cit.* Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resolut.* 27. Ouiedo *de Charit. controuers.* 12. *punct.* 9. *in fine*, vbi ait, id esse verum, si vel vnus occidatur, vel mutiletur, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. *num.* 3. *litt. A* & alij penes ipsum. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 34. *num.* 200.

QVÆSTIO III.

An etiam, omnes milites pugnantes maneant irregulares, casu quo diuiso exercitu in duas partes, vna pars committat homicidia; altera verò non?

NEgat Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 4. *num.* 3. docens, quod milites illius tantummodo partis, quæ commisit homicidia fiant irregulares; nam alij non videntur cooperari re, aut verbis ad homicidium. Ita ille citans pro se Vgolinum *cap.* 13. §. 1. *num.* 3. & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. *num.* 7. Sed ex his male Henriquez, quia nec illud *cap.* 13. habet nisi numerum quartum; nec *num.* 3. vbi de hac materia tractat, de præsenti casu quid agit. Tenet tamen nouissimè Gibalinus *loc. cit. diff.* 2. *vers. Hinc fit Secundo*, & quidem consequenter. Ratio eorum est. Quia illa pars, quæ non pugnat, nullo modo iuuat aliam: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Manere omnes milites vtriusque partis irregulares. Quia vtraque pars, est vna causa moralis damni, & iniustitiæ cædis. Et quamuis pars non pugnans, nil videatur alteram iuuare; iuuat certè, non propriis manibus pugnans, sed sua præsentia, qua altera pars iuuatur, vt nuper vidimus, quod sufficit, vt sit, & dicatur causa moralis occisionis factæ ab altera parte exercitus. Sic Suarez *disput.* 45. *sect.* 3. *num.* 10. & *innuit disp.* 47. *sect.* 5. *num.* 5. Filliucius *tract.* 19. *cap.* 10. *quæst.* 3. *num.* 263. & alij.

QVÆSTIO IV.

An qui in bello iniusto, seruant militantium vestimenta, & sarcinas, fiant irregulares?

NEgant Villadiego *tract. de Irregularitate, cap.* 6. *num.* 16. & Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæst.* 3. *consectar.* 6. *diff.* 2. *vers. Quartò.* citans pro se Coninch.

Ratio eorum est. Quia isti, nonnisi remotè admodum cooperantur militibus pugnantibus, & occidentibus.

Sed probabilius Respondeo: Fieri irregulares. Quia etiam isti cooperantur, & proximè, militibus occidentibus. Et constat, nam (vt bene vidit Lugo *supra quæst.* 2.) ideo Paulus dicitur, omnium manibus lapidasse

lapidasse Stephanum, quia ipse lapidantium vestes custodiebat. Sic Henriq. *lib.*14.*c.*13.*n.*3.*litt.* *E.* vbi citat Sylnest.*verb.homicid* 1.§.11.*verf.*2.& §. 13. & Nauar.*n.*235.sed hic Auctor in hoc numero nil ad rem affert, benè tamen *n.*224.vbi cũ citat,& sequitur Auil *p.*7.*disp.*6.*sect.*3.*dub.*2.*cõcl.*1.*verf. Hinc sequitur.* Vgol.§.1.*n.*2.Hurt.*disp.*6. *de Irregul.diff.*6.*n.* 21.& *diff.*12.*n.*45.ibi:Et etiam,qui custodiunt sarcinas;quia sic custodiẽdo expediunt milites, qui interficiunt. Villalob.*tract.*21. *diff.*29.*n.*1.Qui id colligit ex *c.sicut dignum*, *el* 1.§.*Hi quoque,de homicid* vbi Alex.III.apertè ait,custodientes sarcinas iniustè occidentium,non debere esse à pœna immunes,quia non fuerunt à culpa liberi.Lug.*de Iust.tom.*1.*disp.* 19.*sect.* 2.§.5.*n.*94.Pellizzar.*tom.*2.*tract.*7. *c.*5.*sect.* 4.*q.*34. *n.*200.& alij.

QVÆSTIO V.

An conducentes milites ad bellum iniustum,sint rei cædium,quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares?

NEgat Villadiego,loco nuper cit.Eo,quod huiusmodi conducentes,sint solùm causa remota.

Sed probabilius Resp.Esse reos cædium in bello iniusto admissarum,& consequenter irregulares. Quia isti veræ sunt, & censentur cædium causæ proximæ. Alias,vt benè vidit Auila , sequeretur,quod nec ille, qui conduceret,& rogaret aliquos,vt adiuuarẽt amicũ in rixa iniusta,non esset irregularis,morte sequuta quod est omninò falsũ.Sic ex Nauar.Auil.*l.c.* Hurt. *diff.*12.*citat.*Gibal.*c.*4.*q.*3.*conf.*6.*diff.* 2.*verf.Quintò.*

QVÆSTIO VI.

An animantes,consulentes,mandantes , exhortantesvè,ad bellum iniustum;quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent; sint irregulares, si ex hoc suo delicto,mors aut mutilatio in aduersariis sequatur?

REsp.vt certum:Esse irregulares.Quia certum est, hos omnes verè cooperari ad homicidiũ iniustũm,& mutilationem voluntariam:ergo. Sic omnes DD.præcipuè suprà citati,& Maiolus,vbi infrà.Henriq.*lib.*14.*c.*13.*n.*3.Suar.*loc.cit.*Sayr.*lib.*6.*c.*19.*n.*7.

QVÆSTIO VII.

An duces,& militum Præfecti pugnantes in bello iniusto , maneant irregulares, etiamsi in eo nullæ cædes,aut mutilationes fiant?

AFfirmat Sim.Maiol. *lib.*4.*de Irreg.c.*49.*n.*5. his verbis:Quinimò ex eo solo,quod quis est Præfectus militum,seu Capitaneus in bello iniusto etiãsi homicidia nulla contigerint,sola assũptio eius muneris,vel officij est causa irregularitatis. *Ne Cleric. vel Monach.c.Sententia,dist.*51.*c.si quis post.*Ita Maiolus.

Sed,vt mihi certum Resp.Non manere irregulares, Quia certum est,nullibi in iure statui irregularitatem iniustè pugnantibus(siue laici sint,siue Clerici)si nullæ cædes,aut mutilationes committantur.Nec in textibus adductis à Maiolo,quid contrarium statuitur, vt benè probant Suar.*disp.*47.*sect.*5. *à n.*2.& Gibal. *c.*4.*de Irregul.q.*3.*consect.*6.*diff.*3.*pag.*241.Sic ipsi,& Pellizz.*q.*34.*cit.n.*201.*verf.Dixi, si in bello.*

QVÆSTIO VIII.

An vidente, aut præbentes arma ad bellum iniustum saltem dum propriè instat bellum,sint irregulares,si quis in eo occidatur aut mutiletur?

REsp.vt certum:Irregulares esse. Quia huiusmodi armorum venditores,verè sunt cooperatores,cædium,ac proinde irregulares. Sic Gloss.In cap. *Ita quorundam.de Iudæ.* fundata *in cap. Quod in dubiis, de pœnis.*Quem citat,& sequitur Doctiss. Nauar.*cap.* 27.*n.*224.Maiol.*c.*49.*cit.n.*6.Henriq *lib.*14.*c.*13.*n.*3. Suar.*disp.*47.*sect.*5.*n.*1.Auil.*par.*7.*disp.*6.*sect.*3.*du.*2. *verf.Hinc sequitur.*Villalob.*tract.*21.*diff.*29.*n.* 1. Filliuc.*tr.*19.*c.*10.*q.*3.*n.*263. Pelliz. *n.*200.& cõmunis.

QVÆSTIO IX.

An etiam,sint irregulares,vendentes arma ad iniustum bellum,si longo tempore ante illud inductum, id faciant?

NEgant Ioan.Andr.Ant.& Anan.(non Antan.vt offendes apud Maiol.)*in c.Petit.de hom.* quos citat & sequitur Henriq.*lib.*14.*c.*13.*n.*3.*in Gloss.lit. B.*Quia tunc (inquit) non censentur moralis causa occisionum quæ in tali bello iniusto committuntur.

Sed probabilius Resp. Esse etiam irregulares. Sic tenet cum aliis Maiol. *lib.*5.*c.*49.*n.*6.vbi ita ait:ideò gubernans nauem bello iniusto fit irregularis *d.c. Quod in dubiis.* sed & ij,qui præparant arma ad opportunitatem futuræ pugnæ,etiam ante conflictum, fiunt irregulares:quia fauent bello iniusto.Gloss.*in c. Ita quorundam,de Iudæ.*quam approbat Felin.*in d.c. Petit, de hom.*contra sententiam Ioan.Andr. Ant.& Antan.(lege, *Anan.*)qui videntur sentire contrarium, & malè:quia isti præparãtes arma,sunt cooperatores, & participes,si præsciuerint, ob quam causam præparatio illa fieret.Huc vsque Maiolus. Et melius.

QVÆSTIO X.

An item,sint irregulares,qui in bello nauali iniusto gubernant naues,sequuta occisione,aut mutilatione alicuius?

REspondeo,etiam irregulares esse.Quia verè cooperantur ad necem,quæ in bello dicto infertur inimicis iustè præliantibus:ergo.Sic Maiol.*loc.cit.*& Henriquez cum aliis *c.*13.*n.*3.*cit.lit.B.*Auil.*p.*7.*disp.* 6.*sect.*3.*dub.*2.*concl.*1.*verf.Hinc sequitur.*

QVÆSTIO XI.

An deinde fiant irregulares, qui in bello iniustò incutiunt timorem verbis , aut dolo bellico; si quis in eo occidatur,aut mutiletur?

REsp. etiam fieri irregulares.Quia isti etiam sunt cooperatores occisionis,aut mutilationis in bello dicto factæ.Sic Henriq.*n.*3.*cit.lit.D.*citans Nauar *c.*27.*n.*235.sed ego apud meum Nauarrum nil ibi ad propositum inueni ; benè tamen *n.*224.ibi:Imò,& quidquid dicat Specul.*tit. de dispensat.*§.*Iuxta, verf.* 56.& nonnulli alij,nos opinionem Innoc.Panorm.& Comm.in *c.pen.de hom.*certã putamus,scilicèt,quòd qui in prælio,vel alia quacumque rixa,intersunt,illis ex quorum parte sunt iniusta,auxiliando,vel fauendo sunt irregulares, si aliquis in eis deformetur,siue intersint armati,siue inermes,siue desorment,siue non, siue ob id timor inimicis augeatur,siue non.Sic Doctiss.Nauarrus.

QVÆSTIO XII.

An qui obsonia deferunt ad exercitum iniustè præliantem,sint irregulares,si cædes ibi inueniantur?

NEgat Gib.*c.*4.*de Irreg.q.*3.*consect.*6.*diff.*6. *verf. Sextò,in fin.*Quia(inquit)huiusmodi,non magis cooperantur cædibus,seu homicidiis,quàm qui seruant sarcinas:at hi non sunt irregulares:ergo.

Sed probabilius Resp.Esse irregulares.Quia dicti obsonia deferentes, æquè cooperantur homicidiis in bello

bello iniusto factis, ac illi qui seruant sarcinas: at hi, ob id incurrunt irregularitatem, vt *supra q 4.* contra ipsum Gibalinum probauimus: ergo & illi incurrent.

QVÆSTIO XIII.

An incurrant irregularitatem, qui ad bellum iniustum accedunt, non animo pugnandi, sed ad pacem componendam, aut iuuandos milites in spiritualibus, si in tali bello committantur cædes.

AFfirmandum videtur, eo quod per hoc augeatur animus militum iniustè bellantium, & timor incutiatur aduersariis: ergo.

Sed vt certum, Resp Non incurrere irregularitatem. Quia omnes isti dant operam rei licitæ, etiam in bello iniusto. Sic Nauar. *c.27.n.214.* & clarius *n.224* illis verbis: Qui in prælio vel alia quacumq; rixa, interfuit illis, ex quorum parte sunt iniusta, auxiliando vel fauendo, sunt irregulares, si aliquis in eis deformetur, siue intersint armati, siue inermes, siue deforment, siue non, siue ob id timor inimicis augeatur, siue non: quamuis non qui intersunt ad dissuadendum prælium, & suadendam pacem, licet inde non nihil animi suorum parti, & nonnihil timoris aduersæ redderetur. Sic Doctus Nau. Quem, simul cum S. Thom. Innoc. Hostiens. Panorm. & Armilla, citat, & sequitur Henriq. *lib.14.cap.13.n.3.in fine.* Auila *p.7. disp.6 sect.3.dub.1.concl.1.* Gibalinus *loc.cit.* & Sayrus *lib.6.c.19.n.7.*

Ad rationem dubitandi facile respondetur, euenire per accidens, quod ex assistentia illorum, qui ad componendam pacem, vel audiendas confessiones ad bellum iniustum accedunt, augeatur animus militum suæ partis, & timor incutiatur aduersariis. Legatur Hurtado *disputatione 2.diff.12.in fine.*

QVÆSTIO XIV.

An Clericus, qui interest iniusto bello, etiamsi nihil noceat aduersariis, si tamen in eo committantur aliquæ cædes, sit irregularis.

NEgat Gibal. *c.4.q.3. consect 6.diff.2.in fine*, esse irregularem, nisi casu, quo aliquo sufficienti fauore, auxilio, hortatione, aliáve ratione cooperetur ad dictas cædes; quia seclusa hac sufficienti cooperatione nulla admitti potest irregularitas, cũ nullibi statuta reperiatur. Quod autẽ Clericus vacet rei sibi tunc illicitę, atque adeo peccet, nihil prorsus efficit, nisi ex ea actione illicita sequutum fuerit homicidium. Ita Gibalinus.

Sed probabilius Respondeo: Esse irregularem, non præcisè ex eo tantum, quia vacat rei illicitæ, sed, quia huic vacando, simul sua præsentia animat milites suæ partis, & consequenter concurrit ad homicidium iniustum in tali bello commisso, à suis cõmilitonibus. Sic Maiol. *l.5.c.49 n.5.* vbi citat Specul. *in tit. de dispens. §. Iuxta. v. Potest etiam dici*, & ni fallor Sayr. *lib.6.c.19.num.7.* Quod autem sola assistentia, aut præsentia aliquorum sufficiat ad animandum sui exercitus partem, & timorem incutiendum aduersis, ex nuper dictis patet.

QVÆSTO XV.

An militantes in bello iniusto maneant irregulares, casu, quo occisiones, aut mutilationes in sociis ipsorum tantum contingant?

REspondeo: Manere etiam irregulares homicidij casualis. Quia sequitur ex opere illicito cõtra iustitiam, & periculoso ex se, vt similia homicidia sequantur. Sic communis Suar. *disp.47.sect.5.n.2.* Quẽ citat & sequitur Villalob. *tr.21.diff. 29. n.4.* vbi ita ait: *Segunda conclusion. Si las muertes, ò mutilationes no suceden en los enemigos, sino en los compañeros, i amigos, tambien quedan irregulares todos los sobredichos por la cooperacion, como nota bien Suarez. Mas esta irregularidad, seria de homicidio casual, por que ellos no la intentaron. De lo dicho* (addit n.5.) *se collige que si suceden en esta guerra, iniustas muertes, i mutilaciones de ambas partes (como suelen succeder) los que en ellas se hallan, incurren irregularidades diferentes, vnas de homicidio voluntario, que nacen de delito, i otras de casual.* Sic ille.

QVÆSTIO XVI.

An solus Papa posit in hac irregularitate dispensare?

REspondeo: Solum Pontificem posse quando homicidium factum in bello iniusto est omnino voluntarium: quando verò est casuale, poterit etiam qui haber in huiusmodi homicidiis potestatem dispensandi. De quo *infra.* Sic Suarez *loc.cit.* & Villalobos *num.7.* Ita dicens: *Quanto a la dispensacion se ha de dezir, que como esta irregularidad es de homicidio voluntario, solo el Papa dispensa: mas en el caso de la segunda conclusion, que es homicidio casual, dispensa el que puede en otros homicidios casuales.* Sic ille. Sed de hac re lege *disp.27.q.27.* & *seqq.* vbi an id possint ex priuilegio, alibi disputabitur.

DISPVTATIO IX.

De Irregularitate, quæ contrahitur à Medicis, Chirurgis, & ægrotorum infirmariis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericis, Ordinibus sacris, initiatis, sit iure prohibitum, officium Medici, aut Chirurgi exercere abscindendo, vel adurendo?

RESPONDEO, vt certum: Esse prohibitum iure *cap. Sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi*, & *cap. Tua nos, de homicid.* Sic sentiunt omnes Doctores, vt fatentur Barbosa *in d.c.Tua.* Legantur Henriq. *lib.14.c. 11.§. 1.* Suar. *disp.45.de Cens.sect.6.* Sayr. *lib.7.c.2.n.7.* Regin. *lib.30.n.114.* Bonac. *disp.7.q.4.punct.5.* & *7.* Molina *tom. 4. de Iust.tr.3.disp.75.* Maiolus *lib.2.de Irregul.c.12.* Auila *part.7.disp.6.sect.1.dub.20.* Sanch. *tom.3.Summ.lib.6.c.14.* Nauar. *c. 27. n.11.* Filliuc. *tr. 19.c.10.q.8.n.277.* & *seq.* Gasp. Hurtado *disp.2.de Irregul.diff.11.in fine.* Luysius *l.9.disp.64.dub.1.* Bassæus *Irregularit.5.à n.10.* Diana *p.3.tr.5.res.79.* & *p.4.tr.2 res.23.* Machad. *lib.1.p.3.tr.18.documẽt.9.* Gibal. *c.4. de Irreg.q.2.consectar.11.pag.191.* Baunyus *tr. 11, de Irreg.quæst.19. Assert.2.vers.Patet tertio.pag.473.* & Pellizzarius *tom.2.tract.7.c.5.sect.4.à n.209.*

QVÆSTIO II.

An etiam Clericis minoribus Ordinibus insignitis sit prohibitum, mederi abscindendo, vel adurendo?

NEgant Molina *tom.4.de Iust.tr.3.disp.75.n.2.* (non 4. vt leges apud Machad.) *vers. Posterior autem*, vbi in fine hæc ait: Hanc tamen irregularitatem non incurrunt laici, etiamsi in minoribus Ordinibus sint constituti, imo credo, neque Religiosi, qui Subdiaconi non sunt; quia id efficiendo nõ dant operam rei ipsis illicitæ, eo quod in Iure prohibiti non inueniantur ea exercere. Ita Molina. Quem sequuntur Bonac. *disp.7.q.7.p.5.n.4.vers.Dixi*, & Machado *document. 9. cit.n 1.* & *2.* Quia (inquit Bonac.) *in c. Sententiam sanguinis*, fit tantum mentio Subdiaconi, & Sacerdotis. Ita etiam cum ipsis, Diana *p.4.tr.2. res.24.in fine.* Bauny *loc.cit.* & Pellizz. *n.212.*

Alij verò contra affirmant, dicendo. Etiam Clericis in minoribus constitutis, & beneficium haben-

tibus,prohibitum esse in iure, mederi abscindendo, vel adurendo.Ita Thom.Sanchez *tom.3. Summa lib. 6.c.14.n.15.* Per hæc verba: Secundò interdicitur Religiosis,& quibuscumque Clericis sæcularibus in Sacris constitutis;vel etiam constitutis in minoribus, si hi sufficiens beneficium ad vitam habeant,exercere artem Chirurgiæ cum incisione,vel adustione. De Clericis constitutis in Sacris, constat ex cap.*Sententiam sanguinis.Ne Cleric.vel Monach.*De Religiosis constat ex cap.*Tua nos, de homicid.* De constitutis in Minoribus habentibus sufficiens beneficium,nullus est textus: at omnia interdicta Clericis in Sacris constitutis, censentur quoque interdicta habentibus beneficium sufficiens ad victum,vt docet Nauarr. *in Summ.c.25.n112.vers.33.& Comm.4.n.28. de regul.* Atque ita loquentes de omnibus his docent Abbas cap.*Sententiam sanguinis,n.22.*Angel.*verb.Medicus,n.11.*& ibi Siluest.*quæst.2.*Armill. *n.4.* Tabien. *v.Medina, quæst.4.*Nauarr.*Summ.c.25.n.110.* Huc vsque Sanchez. Cuius sententiam etiam tenuere, & tenent Henriq.*lib.14.cap.11.n.1.*Maiol.*lib.2.c.12.n.7.* Couar.*in Clemen.si furiosus,part.2.§.4.n.3. de homicid.*Arag.*2.2.quæst.64.art.8.dub.2.* Quos citat & sequitur Sayr.*lib.7.Thesaur. c. 6. n.7.* Auil. *etiam p.7. disp.6.dub.14.concl.2.vers.Secundò supponendum est.*

Alij tandem rigore maiori, dicunt, quod non solùm Clericis beneficium habentibus, verum etiam non habentibus, sit prohibitum mederi,abscindendo, vel adurendo. Sic videtur sentire Armilla *verb. irregularitas n.47.*quatenus in hæc verba,sine distinctione ,prorumpit: Nota, quod Clericis, etiam in Minoribus existentibus, secundum Panorm. in cap. *Sententiam.Ne Cler.vel Monach.* & Religiosis, ars Chirurgiæ prohibetur in d. cap. *Sententiam, & cap.Cum magno. Ne Cler. vel Monach.* ideò si exercent illam,quæ adustionem, vel incisionem adducit, & sequatur mors,etiam quod ex pietate faciant, efficiuntur irregulares in d.c.*Tua nos,*quia eis prohibetur,&c.Ita Armilla.Et alij.

Ego autem Iudex inter has sententias constitutus. Respondeo: Dicendum,quod hæc vltima,sit probabilis; secunda probabilior multò;& prima, attento iure,probabilissima,& sequenda, eo quod expressè, vt vidimus,in cap.*Sententiam,* solùm fiat mentio de Subdiaconis, & Sacerdotibus:ergo eos tantum comprehendere voluit in suo decreto Innocentius.

QVÆSTIO III.

An item Religiosis sit interdictum, mederi abscindendo, vel adurendo?

Respondeo, vt certum: Etiam his esse interdictum,vt constat,ex cap.*Tua nos,de homicid.*vbi id expressè Pontifex decreuit.Ita omnes Doctores, præcipuè suprà citati. Inter quos non est certum, sed valdè dubium, an omnibus Religiosis id sit prohibitum: pro quo dubio dissoluendo,sit.

QVÆSTIO IV.

An omnibus Religiosis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, sit prohibitum, mederi adurendo, &c?

Affirmant absolutè aliqui Doctores, inter quos numerandus venit Sanch. *loc.cit.* quia quamuis id expressè non dicat,indicat tamen.

Negant contrà alij,docendo, solum esse prohibitum Religiosis Sacerdotibus, non aliis. Ita Felinus in d.cap.*Tua nos, de homicid.* quem citat, & sequitur. Auila *p. 7. disp. 6. sect.1. dub. 10. concl. 2. vers. secundò supponendum.* Quia(inquiunt) cap.*Tua* cit. de solo Religioso Sacerdote intelligitur.His Authoribus addi potest apud Sanchez *n.18.*Abbas in cap. *Sententiam sanguinis,numero 22.Ne Cleric. vel Monach.*

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, quod neque omnibus, absolutè loquendo,Religiosis; neque solis Sacerdotibus, sed Religiosis omnibus, Ordinibus Sacris institutis, Subdiaconis, scilicet, Diaconis, & Sacerdotibus, sit prohibitum mederi, abscindendo, vel adurendo. Quia probabilius est de iis omnibus, & solis, intelligi dictum cap. *Tua nos.* Sic expressè Molina, cuius verba habes sup. *quæst.2.*

QVÆSTIO V.

An saltem, licitum sit prædictis Clericis, aut Religiosis, mederi incidendo, aut vrendo, causâ pietatis?

Respondeo,vt certum: Nec causa pietatis, mederi sic,eis esse licitum. Constat ex iuribus cit. Anton.*in cap.Tua nos,n.4. de homicid.* & ibi. Abbas *n.5.*& Socin.*n.3.*Armill.*v. irregularitas n.47.*Cuius verba habes sup.*quæst.2.*quos addens Nauarr.*in Sum. c.25.n.110.*citat,& sequitur P.Thom.Sanch.*in Sum. lib.6.cap.14.n.16.*sed certè Nauarrus nihil (saltem, in noua impressione)habet ad rem,*loc.cit.n.110. sed n.111.seq.*

QVÆSTIO VI.

An etiam, sit interdictum dictis Clericis,& Religiosis, artem Medicinæ,seu Chirurgiæ, absque incisione, & adustione, exercere?

Affirmant plures Doctores. Quia studium Medicinæ prohibetur Clericis, & Religiosis, in *cap.fin.Ne Cler. vel Monach.* ergo à fortiori prohibetur eius exercitium.Ita Rosell.*v.Medicus,fine,* & ibi.Angel.*n.11.*Siluest.*q.4.*Armill.*n.4.*Tabien. *verb. Medicina q.3.*Nauar.*Sum.c.25.n.mihi 111.aliis 110.* & Abbas in cap.*Sentent.sanguinis,n.22. Ne Cler.vel Monach.*quos omnes citat,& sequitur Sanch. *lib.6. Sum.c.14.n.18.*Qui hanc partem,alia ratione desumpta ex Nauarro,probat. Quia licèt verum sit, quod nullo iure interdictum sit Religiosis, & Clericis in Sacris constitutis,exercitium Medicinæ, seu Chirurgiæ, nisi quando hæc cum incisione, vel adustione exercetur; censetur tamen interdictum,eo quod sit sæculare negotium, & eorum statum indecens, per generalem prohibitionem contentam in toto tit.*Ne Clerici, vel Monachi, sæcularibus negotiis se immisceant.*

Alij absolutè id negant, existimantes Clericis,aut Religiosis, non esse simpliciter interdictum Medicinæ, aut Chirurgiæ exercitium, modo fiat citra incisionem, & adustionem, & consequenter, modo ab his caueant,non incurrere irregularitatem, etiamsi à curatione ipsorum inculpabiliter sequatur mors alicuius ægroti.

Ratio est.*Primò.* Quia nullus reperitur textus,in quo id officium citra incisionem, & adustionem, Clericis sit vetitum, vt contrarij fatentur; nam cap. *Sententiam. Ne Cler. vel Monach.* solùm prohibet adustionem,& incisionem.

Secundò. Quia in cap. *Tua, de homicid.* expressè definitur,

definitur, Monachum exercentem Chirurgiam cum incisione, esse irregularem, sequuta inde morte, quamuis debitam adhibuerit diligentiam ad eam vitandam. Et redditur ibi ratio; quod deliquerit exercens artem sibi interdictam. Et tamen in cap. *Ad aures, de atat. & qualit.* respondet Clemens III. Canonico Coloniensi, cum non fuisse irregularem, exercendo medicinam, sequuta inde morte, si diligens ad eam cauendam fuerit: ergo clarè Pontifex non tribuit culpæ Canonico exercere absolutè artem medicam; aliàs esset irregularis quauis diligentia apposita, quia ille Canonicus vacasset rei illicitæ. Ita Cardinal. *in d. cap. Ad aures, numero* 2. Couarruu. *in Clement. si furiosus de homicid.* 2. *p.* §. 4. *numero* 3. Hostiens. *in cap. significasti, el* 2. *de homicid.* Felinus *in cap. Tua nos, eod. tit.* vbi de Romana praxi testatur. Molina *tract.* 3. *disp.* 75. *numero vltimo.* Suarez *disputatione* 47. *sect.* 7. *numero* 4. Auila *part.* 7. *disputatione* 6. *sect.* 1. *dubit.* 10. *sub conclus.* 2. & 5. quos omnes citat, & sequitur Gibalinus *capite* 4. *quæst.* 2. *consectar.* 11. *vers. Decimo quinto, pag.* 197. Quibus addi possunt Henriquez *libro* 14 *capite* 11. *numero* 1. Sayrus *lib.* 7. *Thesauri c.* 6. *n.* 11. & Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 5. *num.* 4.

Ego autem, clariùs. Respondeo dicendum, *primò*, quod nullomodo sit specialiter interdictum Clericis, aut Religiosis artem Medicinæ, aut Chirurgiæ, absque incisione, & adustione exercere; & ita, nullo modo fient irregulares eo exercitio, etiamsi ex eo inculpabiliter mors ægroti contingat. Et id clarè probant rationes pro secunda sententia adductæ, & tenent eius Authores.

Respondeo secundò, quod licèt sit aliqualis indecentia in eo quod ars Medicinæ, seu Chirurgiæ, à Clericis, & Monachis, etiam citra incisionem, & adustionem, exerceatur, vt probant Authores primæ sententiæ, non tamen, ob hanc incurrent irregularitatem: quia nullibi est lata irregularitas, ob indecentiam talem: ergo dum Clerici, seu Monachi caueant in exercitio Medicinæ, seu Chirurgiæ à combustione, & incisione; eam non incurrent, licèt ab eorum actione inculpabiliter sequatur ægroti mors. Sic docent omnes ferè secundæ sententiæ Authores.

Ex quibus ad primam rationem sententiæ primæ. Respondeo, negando consequentiam. Quia etiam studium legum prohibetur Clericis eodem *cap. fin.* & tamen non est eis prohibitum earum exercitium; cum liceat eis consulere, tam verbo, quàm scripto: modò. Aduocati munus non gerant: vt benè etiam Sanchez cum aliis id aduertit.

Ad secundam. Respondeo: Ex nuper habitis, quod licèt dicta Medicinæ ars, non in specie, sed in genere, sit aliqualiter, non simpliciter, vt quid indecens prohibita Clericis, & Religiosis, non tamen inde sequitur, quod Clerici, aut Religiosi, qui illam exercent, citra adustionem, & incisionem, incurrant irregularitatem, etiam morte inculpabiliter sequuta; cum in iure nulla sit ob id inducta irregularitas. Addo, & melius negando, quod dictæ artis exercitium sit à iure prohibitum adhuc in genere, si fiat citra incisionem, & adustionem, sed eo solùm sit indecens aliqualiter Clericis, & Monachis, quia illud exercere quasi ex officio non quadrat cum statu, & munere ipsorum. Legatur Molin. & Bonac. *loc. cit.*

QVÆSTIO VII.

An laici Medici, seu Chirurgi, per incisionem, aut adustionem, aut alio quouis modo, curantes, incurrant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur?

Respondeo: Non incurrere irregularitatem casu, quo ex arte operentur, adhibeantque diligentiam sufficientem, ne ex eorum curatione ægrotus extinguatur. Ratio est, quia vt sup. *tract.* 1. *disp.* 1. *quæst.* 7. est habitum, nulla incurritur irregularitas ex delicto, nisi interueniat culpa & mortalis: ergo solum hanc incurrent laici Medici, seu Chirurgi per incisionem, aut adustionem, aut alio modo, curantes, quando ex mortali ipsorum culpa, siue ex imperitia, siue ex negligentia, siue aliunde oriatur, ægrotus perit, itaut rei illius mortis, atque adeò homicidæ dici possint: ergo Medici, qui ex arte operantur, adhibentque sufficientem diligentiam, ne eorum culpa, saltem mortali, pereat ægrotus, sicut homicidæ, non sunt, ita neque irregulares. Sic communiter Doctores tenent ex cap. *Ad aures, de atat. & qualit. ordinand.* vbi Abbas. Syluest. *v. Medicus q.* 8. Maiol. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 2. Molin. *tract.* 3. *disp.* 75. *num.* 1. & alij, cum quibus ex Gibalin. *c.* 4. *de Irregul. q.* 2. *consect.* 11. *n.* 26.

QVÆSTIO VIII.

An toties fiet irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso, sequatur ægroti mors?

Respondeo: Toties irregularem fieri, quoties eius mortali culpa, in curando ægrotum, admissa, perit ægrotus. Sic colligitur apertè ex cap. *Ad aures, cit.* & ex cap. *Tua nos, de homicid.* & tenent communiter Doctores, præcipuè, citati. Qui & notant, prædictam mortalem culpam Medici, ac Chirurgi, non aliunde posse oriri, nisi ex negligentia, aut imperitia ipsorum, vt benè Gibalin. *loc. cit.* Quoties ergo ex negligentia, seu incuria, aut inscitia, Medicus culpam mortalem admittet in curando aliquo ægroto, toties, si ex mala illa curatione, sequatur mors, quod aliorum peritorum Medicorum iudicio, atque ipsius Medici curantis, remordente conscientia, dignosci facilè poterit, toties fiet irregularis. Sic cum aliis omninò Gibalin. *loc. cit. n.* 26.

QVÆSTIO IX.

An Monachus, seu Clericus in Sacris, exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem; fiat irregularis, sequuta ægroti morte; etiamsi adhibeat sufficientissimam diligentiam in ea curatione?

Affirmant communiter Doctores: eo quod sic expressè videatur definitum in cap. *Tua nos, de homicid.* ab Innocent. III. vt titulus capitis his verbis exprimit: *Religiosus Chirurgiam exercens, si ex ea mors sequitur, irregularis est, etiamsi sit peritus, & diligens, & hoc fecerit causa pietatis.* Et probatur: nam in hoc cap. definit Pontifex, quod quidam Monachus, qui omni diligentia adhibita, aperuit apostema in gutture mulieris, quæ postea, sibimet causam mortis inferendo, mortua est, irregularis

irregularis manserit: *Quia deliquit multum, alienum officium vsurpando, quod sibi minimè congruebat*: Ergo. Sic ex Nauarro *in Summ. c.*17. *à num.*228. *& in commento de furto in cap. fin.* 16. *à num.* 14. Couarr. *in Clem. si furiosus* 2. *p.* §. 4. *n.* 3. *&* 10. & Corduba *lib.* 2. *quaest.* 26 *col.* 5. docet Auil. *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 2. Quia (inquit) in cap. *Tua nos, de homicid.* iudicatur irregularis quidam Monachus Chirurgiæ peritus, qui tumorem gutturis fœminæ ferro apeuit, ex quo mortua est; quia vento se exposuit, contra prohibitionem Monachi; & tamen si esset Chirurgus laicus non maneret irregularis. Ita Auila. Quibus addit Diana (vbi infra) Molinam *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 75. *num.* 3. Suarium *disp.* 45. *sect.* 4. *n.* 10. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 4. *num.* 74. Luysium Turr. *lib.* 9. *disp.* 68. *dub.* 1. Sayrum *lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 13. (sed hic non benè citat locum vt infra) Layman *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *numero* 3. Bonacinam *de censur. disp.* 7. *quaest.* 4. *punct.* 7. *num.* 9. & Villalob. *tract.* 21. *diff.* 2. 3. *num.* 8 quos sequitur ipse Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 23. sed ex his non benè citat Luysium, *loc. cit.* quia id docet *disp.* 64. *dub.* 1. His adhuc addi possunt, Barbosa in cap. *Tua nos, cit.* citans Bonacin. *quaest.* 4. *punct.* 5. *numero* 4. *& punct.* 7. *numero* 6. *vers. Secundus casus.* Henriq. *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 1. Sayrus *lib.* 7. *c.* 2. *num.* 7. vbi de hoc casu expresse agit. Et Reginaldus *lib.* 30. *num.* 114. Sic etiam Palaus *de censur. disp.* 6. *punct.* 14. §. 4. *num.* 8. Et hanc sententiam esse communiorem ingenuè fatetur Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 9. *num.* 5. Bauny *quaest.* 19. *cit. assert.* 2. *&* 3. Ex his tamen Doctoribus, Suarez, Bonac. Layman, Diana, & nonnulli alij id in nostro affirmant casu, licèt generaliter loquendo, vt vidimus, negent incurri posse irregularitatem, ob homicidium inculpatum priuata authoritate commissum: quia hic casus (aiunt) est in iure expressus, & continet exceptionem à regula generali.

Ego autem, quamuis non probabilius, magis tamen consequenter ad doctrinam nuper traditam. Respondeo: Prædictum Monachum, aut in Sacris Clericum, non fieri in dicto casu irregularem. Ratio sit. Quia, vt contrahat quis irregularitatem homicidij, necessum est, vt admittat culpam mortalem homicidij vt *quaestion.* 7. est habitum: at sic est, quod in casu nostræ quæstionis, nullam mortalem culpam homicidij committit Monachus, cum adhibuerit sufficientem diligentiam in eo cauendo: ergo quamuis commiserit culpam aliam, contra Religionem, aut aliam virtutem, propter vsurpationem officij sibi prohibiti, non poterit contrahere iregularitatem homicidij, cum ibi nullum fuit commissum à Monacho: sicut nec fuisset commissum à laico, vt contrarij fatentur, si eamdem omninò actionem, & eodem modo exercuisset. Sic docent Ægidius *de Sacram. disp.* 18. *dub.* 9 *numero* 83. *&* 87. Sotus *lib.* 5. *de Iustit. quaest.* 1. *art.* 9. Gasp. Hurtad. *disp.* 2. *diff.* 8. *num.* 28. & clarius *diff.* 11. *numero* 43. Præposit. *in* 3. *p. quaest.* 5. *de Irregul. dub.* 10. *numero* 86. & latè Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quaest.* 2. *n.* 8. *in exposit. secunda regula, & consect.* 1. *vers. Difficilis videtur, & consect.* 11. *vers. Tertia, pag.* 199. Et hanc sententiam esse satis probabilem, apertè defendit Diana, & cum illo Machad. *loc. cit.* Citat etiam Baunyus pro nostra sententia Henricum Henriq. *lib.* 14. *c.* 3. §. 7. *& c.* 15. §. 1. 2. 3. *&* 4. & Layman *lib.* 3. *c.* 4. *n.* 4. Et benè, quia id ipsum docet *loc. cit.* à contrariis pro sua sententia.

Ad textum in cap. *Tua nos*, quem nobis contrarij obiiciunt. Respondeo dicendum, quod in illo capite, non definiatur Monachum esse irregularem, sed potius indicetur contrarium. Nam primò Pontifex, ait illum grauiter deliquisse alienum officium vsurpando. Secundò, quod nihilominus, si pietate, non cupiditate ductus, id fecerit, & peritus Chirurgiæ fuerit, omnèmque studuit, quam debuit, diligentiam adhibere: *Non est ex eo quod per culpam mulieris, contra consilium eius accidit, quod non post satisfactionem condignam, cum eo misericorditer possit agi, vt diuina valeat celebrare.* Tertiò ait Pontifex, talem Monachum si non adhibuisset sufficientem diligentiam, aut si imperitus artis fuisset, ab omni Sacerdotali officio ex rigore iuris remouendum esse: *Alioquin* (inquit Pontifex) *interdicta est ei Sacerdotalis Ordinis exequutio de rigore.* Ex quibus manifestum fit, Monachum istum non esse irregularem, quia eius culpa non contigit homicidium, quamuis peccarit alienum officium vsurpando. Si autem eius imperitia, vel negligentia contigisset mors mulieris, ex rigore iuris, futurum fuisse irregularem. Quare tantum abest, vt ex eo capite, aliquid in suam sententiam sumere possint contrarij, vt potius illo impugnentur: vt quid enim posuit Pontifex particulam illam aduersatiuam, *Alioquin & iuris rigorem* postulare dixit interdictionem Sacrorum, si imperitia, vel incuria peccasset curando illa gutturis struma, indéque fuisset sequuta mors, quandoquidem etiam omni cura, & peritia adhibita volunt aduersarij istum Monachum ex iuris rigore esse irregularem, atque omni Sacerdotalis officij executione prohibitum esse. Hæc omnia, & plura Gibalinus *consectar.* 1. *cit. pag.* 175. Legatur.

Nec rursus multùm contrà nos obstat inscriptio dicti capitis, vbi expresse dicitur, talem Monachum fuisse irregularem; Tum quia inscriptio capitum iuris, non facit ius, cum sit extra illud. Tum etiam, quia inscriptor vsus fuit in tali subcritione opinione communiori, & satis probabili, tantum.

QVÆSTIO X.

An prohibitum sit Monachis, & Clericis Sacris initiatis; mederi incidendo, vel adurendo, vrgente necessitate; vt tempore pestis, quando non est alius, qui hoc munus præstet?

Affirmarunt aliqui Iurisperiti, vt refert Molina, vbi infra, existimantes, prohibitum esse Monachis, & Clericis in Sacris, mederi incidendo & adurendo, etiam vrgente necessitate, per cap. *Sententiam. Ne Cler. vel Monach.* & per cap. *Tua nos, cit.* ac proinde subsequuta ex tali actione, morte, irregulares esse. Et horum sententiam esse probabilem apertè insinuat Sayrus *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 10. *vers. Quando autem.*

Sed vt certum. Respondeo: Non esse illis id per ius prohibitum: Ideóque, nec peccare, vrgente necessitate, incisione, vel adustione curando, nec incurrere irregularitatem, etiam morte ægroti sequuta, absque culpa graui curantium. Quia non erat conueniens, nec decens, ob opus alias debitum iure naturali, & charitatis; præceptum, & irregularitatem imponere. Sic optimè, & latè Molina *tom.* 4. *de Iustit. tract.* 3. *disput.* 75. *num.* 3. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 1. *lit. H.* Sayrus *loc. cit.* Auil. *p.* 7. *disp.* 9. *sect.* 1. *dub.* 10. *post. concl.* 2. *vers. Tertiò supponendum est.* Bonac. *quaest.* 4. *punct.* 5. *num.* 4. *vers. Addo.* Rodrig. *in Sum.* 1. *p. cap.* 177. Barbos. *in cap. Tua nos, de homicid. num.* 3. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 23. Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 4. *num.* 8. Machado *lib.* 1. *Summ. part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 9. *num.* 6. Gibalinus *cap.* 4. *quaest.* 2. *consectar.* 11. *vers. Quarò,*

vrgente necessitate, *pag.* 199. & Pellizz. *sect.* 4. *cit. quæst.*40.*n.*213.

QVÆSTIO XI.

An si Monachus, aut Clericus in Sacris, exercerent artem Chirurgiæ, incidendo, aut adurendo, extra casum necessitatis, cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis; peccarent, & incurrerent irregularitatem, morte ægroti sequuta?

RESpondeo: Quod non. Quia sicut ignorantia inuincibilis excusat à peccato, ita & à pœna, quæ ob peccatum imponitur. Sic Dian. & Machad. *loc.cit.* qui & citant, Vasquez, Luysium, & Molin. *loc cit.*sed certe Molina, quem accuratè legi, id ibi non docet; benè tamen alij. Legantur dicta à nobis *tract.*1.*disp.*4.*q.*3.*& seq.*

QVÆSTIO XII.

An prohibitum sit Monachis, & Clericis in Sacris, per cap. Tua nos, *applicare emplastrum mollificatiuum, quo apostemase se aperit; aut aperire carnem caustico?*

RESpondeo: Quod non. Quia hæc actio non est propriè adustio, seu incisio. Sic Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 75. *numero* 4. *vers. Illud admonuerim.* vbi sic ait: eadem ratione dicerem, neque carnis apertionem caustico, neque tumoris, seu apostematis apertionem mollificatiuo aliquo, aut emplastro, quod vim aperiendi habeat per se ipsum, absque alia incisione, aut adustione esse computanda inter eos Chirurgiæ actus, qui incisione, aut adustione fiant: quoniam propriè, atque in rigore, neque incisiones sunt, neque adustiones: eaque de causa censeri non debent prohibita constitutis Ordinibus Sacris: quippè cum pœnæ, ac odia restringenda sint, & non amplianda. Hæc Molina, quem sequuntur Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resolut.* 33. *vers. Non desinam.* Gibalinus *c.*4. *de Irregul. quæst.* 2. *confect.*11.*vers. Secundò obseruandum*, *pag.* 199. Rodriguez *prima parte* .*c.*177. Bonac. *disp.*7.*quæst.*4.*punct.* 5.*n.*5.*vers. Secundò sequitur*, & alij, quos sequitur Pellizz.*n.*214. Ex quo, optimè inferunt, nullo modo fieri irregularem Monachum, aut Clericum dictas actiones circa aliquem ægrotum exercentem, etiamsi mors inde sequatur, absque culpa graui ipsorum.

QVÆSTIO XIII.

An vena sectio, sit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita, per d.cap. Tua nos, de homicidio?

AFfirmant aliqui: Eo quod illa sectio venæ, videtur incisio, quam, vt vidimus, prohibet d.cap. *Tua nos.* Ita Bonac. *loc. cit. vers. Quartò.* vbi ita ait: Clericus verò Sacris initiatus, scindendo venam ad emittendum sanguinem, fit irregularis, secuta morte: quia propriè dicitur incidere. Ita Auila (*p.*7. *disp.*6. *sect.*1.*dub.*1 *ante* 3.*conclus.* & alij, contra Rodriguez, & Molinam, & alios, existimantes, non fieri irregularem, eo quod aperire venam sit proprium tonsorum, non verò Chirurgorum, & Clericis non sit vetitum artem tonsorum sub irregularitate exercere, sed artem Chirurgorum, scindendo vel adurendo. Sed hæc ratio mihi non probatur: existimo enim, opus scindendi venam, propriè pertinere ad Chirurgum, quamuis hoc tempore præstetur à tonsoribus tanquam famulantibus, & inseruientibus Chirurgis, seu in defectum Chirurgorum Hæc ille.

Sed probabilius. Respondeo: non esse prohibitum per d. cap. *Tua nos.* Monachis, & Clericis in Sacris, aperire venam ad emittendum sanguinem, & ideò minimè fieri irregulares, etiamsi extra casum necessitatis id facerent, & sequeretur ægroti mors, absque culpa tamen graui curantium. Quia probabilius est, per prohibitam Monachis, & Clericis incisionem, non intelligi apertionem venæ ad mittendum sanguinem. Sic Molina, *loco citato*, *num.*4. ita scribens. Illud admonuerim, venæ apertionem, non esse Chirurgiæ actum, ac proinde nec iure inueniri prohibitum initiatis Ordinibus Sacris. Nec enim actus ille ad Chirurgos spectat, sed ad tonsores, qui ad præscriptum Medicorum, ac Chirurgorum venas scindunt ad sanitatem inducendam. In pœnalibus autem, & odiosis, vt sunt prohibitiones, quæ irregularitatem inducunt, facienda non est extensio, argumento à paritate; quin neque à maioritate rationis eorum, quæ disposita comperiuntur in iure. Huc vsque Molina, cuius opinionem vt æquè probabilem tenent Diana *quarta parte*, *tractat.* 2. *Resol.* 24. & Machado *libro primo*, *part.*3.*tract.*18. *docum.*9. *n.* 8. & vt probabiliorem Rodriguez *cap.*177. *cit. n.* 9. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.*2.*confect.*11.*vers. Secundò obseruandum est*, *pag.* 199. & vt probabile sequitur Pellizzar. *sect.* 4. *cit. q.*44.*n.*213.

QVÆSTIO XIV.

An prohibitum sit dictis Clericis, aut Monachis, consulere, aut imperare, vt alicui, causa sanitatis, membrum aliquod abscindatur, aut comburatur?

REspondeo: Non esse illis id prohibitum. Ratio est. Quia ius in cap. *sententiam sanguinis*, solum prohibet Clericis, ne per se ipsos exerceant Chirurgiæ actus, qui sint incisio, & adustio: ergo non prohibet illis præbere consilium, aut præcipere, vt per alios exerceantur. Patet consequentia, tum quia pœnæ, & odia restringenda potius sunt, quàm amplianda. Tum etiam, quia pœna, aut prohibitio alicuius operis, nunquam extendi debet ad consulentes, & mandantes, nisi lex id ipsum exprimat. Sic Henriquez *lib.*14. *cap.*11. *numero* 1. *sub litt. H.* Molin. *tom.*4.*tract.*3.*disp.*75.*numero* 5. Auil. *p.*7.*disp.* 6.*sect.*1.*dub.*10.*post* 2.*concl. vers. Quarto supponendum est*, Diana *p.*4.*tract.*2. *Resol.*23. Gibalinus *loc. cit. vers. Tertiò non prohibetur.* Bonacin. *disput.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 5. *num.* 5. *vers. Tertiò*, *& vers. Quartò*, & Pellizzarius *sect.* 4 *cit. quæst.* 41. *numero* 214.

QVÆSTIO XV.

An Clericus in Sacris constitutus, seu Monachus, exercens officium Medici, seu Chirurgi, abscindendo, vel adurendo, secundum regulam artis, membrum alicuius ægroti, sanitatis causa; incurrat irregularitatem, si mors non sequatur, ex ea saltem actione?

AFfirmare videtur Suarez *disp.*47.*sect* 7.*in fine*, *num* 4.

Sed probabilius longè Respondeo: Non incurrere. Quia quamuis tunc dictus Clericus faciat contra legem Ecclesiasticam id sibi prohibentem; nihilominus

lominus non incurret irregularitatẽ ex ea abscissione, vel adustione membri; cum irregularitatis non consurgat ex quacumque mutilatione, sed solum ex ea, quæ dirigitur ad priuationem membri, & ex coniuncta cum defectu lenitatis, vt est illa, quæ fit à Iudice, vel Ministro iustitiæ. Ex ea verò mutilatione, quæ ordinatur ad conseruationem vitæ totius, non incurritur irregularitas, dummodo Clericus adhibuerit debitam diligentiam, nec mors ex dicta mutilatione, aut adustione sequuta sit; quamuis alias ex alia causa æger interierit, vt v. g. propria intemperantia, &c. Sic Bonac. *num. 5. cit. vers. Quares primo.* Et antea Henriquez *lib. 24. cap. 11. num. 1. litt. I.* his verbis: At re vera ille Clericus chirurgiæ peritus, qui propria manu secuit membrum, licèt peccet contra iuris præceptum (si aderat alius laicus peritus, qui id facere posset) non tamen fit irregularis, nec est mutilator voluntarius auctoritate publica, sed sanator. Hæc ille, qui & citat Sotum, Nauarrum, Victor. Conum, Pennam, & alios. Sic etiam Auila *loc. cit. concl. 3. & 5.* vbi citat Couar. *loc. cit. num. 3. vers. Primum ad prioris*, circa finem. Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 23. in fine.* Gibalinus *cap. 4. quæst. 2. consectar. 11. prope finem. vers. Secunda.* Citat etiam Bonacina pro hac parte Sayrum *lib. 6. cap. 6. num. 11.* Sed non bene. Pellizzarius *tom. 4. tract. 7. c. 5. sect. 4. quæst. 41. num. 214.* & alij.

QVÆSTIO XVI.

An Clericus, seu Monachus, adiuuans Chirurgum ad abscindendum membrum infectum ægroti, ob eiusdem sanitatem, incurrat irregularitatem?

AFfirmandum videtur. Quia, qui cooperatur iustæ sententiæ mortis, vel mutilationis, fit irregularis, vt *supr. disp. 7. quæst. 23. & sequent.* est habitum: ergo etiam fiet, qui cooperatur iustæ abscissioni à Chirurgo factæ.

Sed omnino Respondeo: Non incurrere irregularitatem. Quia si Chirurgus qui est principalis, nullam incurrit irregularitatem: nec cooperans, aut adiuuans, etiamsi sit Clericus, illam incurret: præcipuè cum nullibi Clericis sit prohibitum adiuuare Chirurgum ad abscindendum, sicut prihibitum est per se ipsos abscindere. Sic optimè meus Nauar. *in Sum. cap. 27. num. 217. in fine*, vbi id sequentibus rationibus probat. *Tum*, videlicet, quia rem, quæ culpa caret in damnum vocari non conuenit. *cap. 2. de Constitut.* Et quod præfatus actus iuuandi est bonus, iuxta illud Apost. *ad Galat. 6. Alter alterius onera portate. Tum*, quia nullo iure cauetur, quod iuuans Chirurgum incurrat irregularitatem, absque sua culpa propter mortem, vel mutilationem. *cap. Ad aures. de ætate & qualit. cap. Tua, de homicid.* cum eis annot. per Innocent. receptum. De iuuante autem Iudice sic. *cap Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi.* Et ad oppositum, cui nullibi responsum memini, respondetur negando in vtroque casu eandem rationem idem ius dictare: quoniam iudex damnans aliquem vt mutiletur, & is qui eum quoquo modo ad mutilandum reum iuuat, licèt moueantur ad id virtute iustitiæ; finis tamen eorum est vindicare, & actum terrorem, & horrorem incutientem facere, vel ad illum iuuare: Chirurgus autem volens mutilare, & qui eum iuuat, mouentur misericordia, & pietate ad sanandum ægrotum: & Ecclesia induxit irregularitatem ob homicidium, & mutilationem ad assimilandum Christo miti & masueto, ministros eius, quo mites essent, & non crudeles, nec similes crudelibus: quales sunt etiam qui iustè occidunt, vel mutilant, iuxta *cap. Non est crudelis, qui crudeles iugulat, sed crudelis ideo vocatur, quia crudelis patientibus esse videtur. Nam latro suspensus patibulo crudelem iudicem putat. 23. quæst. 5.* Chirurgus autem, & qui iuuat illum, misericordia & pietate moti nec sunt crudeles, nec similes crudelibus, & ita longè diuersa ratio induxit Ecclesiam ad constituendum iudicem etiam iustè iudicantem & iuuantem eum irregularem, quàm Chirurgum & eum iuuantem. Ex quibus infertur idem esse iudicandum de Medico, & iuuante illum. Huc vsque Sapientiss. Nauarrus. Qui postea id ipsum docuit *consil. mihi* 12. Auilæ, 18. *de homicid.* cumque sequuntur Auila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. concl. 2.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 75. num. 1.* Couar. *in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 4. num. 6.* Henriquez *lib. 14. cap. 11. num. 1.* Sayrus *lib. 6. Thesauri cap. 18. n. 27. & 28.* Bonac *disp. 7. quæst. 4. punct. 5. num. 6.* Gibalinus *cap. 4. quæst. 2. consectar. 11. vers. Decimo. pag. 169.* Suarez *disp. 47. sect. 7. num. 2.* & Pellizzarius *sect. 4. cit. q. 43. num. 217.*

QVÆSTIO XVII.

An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam, secundum regulas artis, fiat irregularis?

REspondeo, vt certum; Non fieri irregularem, etiamsi membrum aliquod abscindat, vel aduret, sanitatis causa. Quia nullibi in iure est hæc ars laicis prohibita. Rursus in dicta abscissione, vel adustione, non deest lenitas, aut mansuetudo, cum abscindatur pars, vt totum seruetur; quod totum ex supradictis constat: ergo. Sic omnes. Legantur Maiolus *lib. 2. cap. 12. à num. 1.* Nauar. *cap. 27. num. 219.* Suarez *disp. 47. sect. 7.* Auila *part. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 10.* Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 5. num. 1.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quæst. 2. consectar. 11. n. 25. & sequent.* præcipuè, *vers. Decimoquarto*, & alij apud Sayrum *lib. 7. cap. 4. num. 5.*

QVÆSTIO XVIII.

An, vt laicus Medicus incurrat irregularitatem, abscindendo, vel adurendo, aut alio modo medendo ægroto, sit opus, vt mors eiusdem ægroti, ex culpa, orta ex imperitia, aut negligentia Medici, eueniat?

REspondeo, vt certum: Opus esse, vt ex culpa graui Medici mors ægroti sequatur, vt ille irregularitatem incurrat. Nam hæc non incurritur à Medico laico, imo, neque, in nostra opinione, à Clerico, nisi interueniente culpa mortali. Itaque Medicus, cuius culpa ægrotus interiit, verè est irregularis ex delicto homicidij iniusti, & ideo non potest ad Ordinem promoueri. Secus verò, si nulla ipsius culpa graui, mortuus est. Sic communiter Doctores. Legantur citati. Et, ea, quæ à nobis *supr. à quæst. 7.*

QVÆSTIO XIX.

An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtrum eius negligentia, aut imperitia fuerit aliquis infirmus mortuus, possit, absque dispensatione, ad Ordines promoueri?

REspondeo: Non posse. Quia sic colligitur ex *cap. Ad aures. de ætat. & qualit. Ordin.* vbi Pontifex Canonicum, qui Medicinam exercuerat, posse ad Ordines promoueri, dixit, *nisi ipsum conscientia remordeat,*

remordeat, ne sua culpa alicui necem attulerit. At sic est, quod illum, qui dubitat, an ex eius graui imperitia aut negligentia aliquis mortuus sit, verè conscientia remordet talis necis, & homicidij: ergo, stante tali dubio, nequit ad Ordines promoueri. Sic innuit Maiolus *lib. 2. cap. 12 à num. 1.* & tenent expressè Henriquez *lib. 14. cap. 1. num. 1. in Glossa lit. A.* Auila *part. 7. disput. 6. sect. 1. dubit. 10. conclus. 1.* Et ante illos Angel. *verb. Medicus num. 2.* & Siluest. *eo verb. num. 4.*

QVÆSTIO XX.

An saltem Medicus, seu Chirurgus, qui probabiliter credit, nullam, per imperitiam, aut negligentiam, mortis causam dedisse, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri?

RESpondeo: Posse tunc; etiamsi sub eorum cura multi mortui fuerint. Ratio est. Quia, qui probabiliter credit nullius mortis causam culpabilem fuisse, mortaliter est certus non habuisse culpam in suo exercendo munere, ex qua alicuius mors sequuta fuerit: ergo securè poterit ad Ordines sacros promoueri. Sic expresse Auila *loco citato*. Qui id colligit ex *cap. Ad aures. cit.* vbi Abbas *num. 1.* Anton. de Butrio. *num. 1. & 2.* & Siluest. *verb. Medicus, num. 4. cit.* non 8. vt citat Auila, Angel. *loco citato*, & alij.

QVÆSTIO XXI.

An incurrat irregularitatem Medicus, præbendo ægroto medicinam, quam nescit, aut dubitat, illi profuturam?

AFfirmant Innocent. *in cap. Tua nos, de homicid.* & Vgolin. *cap. 19. §. 1. & §. 2. num. 6.* existimantes, peccare mort. & incurrere irregularitatem, secuta ex tali medicina ægroti morte.

Sed clarius Respondeo: Peccare quidem Medicum, & incurrere irregularitatem, applicando ægroto medicinam, seu remedium, de quo dubitat, an profuturum, vel nociturum sit, quando salus infirmi nondum est desperata. Nam fieri potest, vt infirmus, propter illud pharmacum decedat ex hac vita. Quando verò, salus infirmi iam desperata est, Medicus, nec peccat, nec fit irregularis præbendo pharmacum, de quo dubitat, an sit profuturum, vel nociturum, si non habet aliud opportunius remedium: quia in hoc casu prudentius operatur, applicando remedium aliquod cum spe salutis, quàm relinquẽdo infirmum in statu desperatæ salutis. Sic Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 5. n. 3.* & penes ipsum, Sayrus, Valentia, Corduba, & Sanchez, & nouissimè Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. q. 2. consectar. 11. vers. Quintò. pag. 144.* Lege Nauar. *cap. 25. num. 60.*

QVÆSTIO XXII.

An maneat irregularis Medicus, qui ignorans affectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum suscipit, & ad id medicamenta adhibet?

RESpondeo: Manere irregularem, si eius errore moriatur æger. Quia eiusdem ægroti mors sequuta, sine dubio fuit, ex imperitia, & temeritate Medici: cum temerarius sit, qui suscipit rem periculosam, qualis est curatio morbi incogniti. Vnde bene Auicenna consulebat, ægritudinẽ incognitam committere naturæ, & non præproperè aliquid circa illam moliri: quoniam, inquiebat, aut natura superabit ægritudinem, aut faciet illam innotescere. Sic Gibalinus *cap. 4. quæst. 2. consectar. 11. num. 27. vers. Primò igitur.*

QVÆSTIO XXIII.

An etiam, maneat irregularis Medicus, qui in prædicto casu, leue aliquod medicamentum præscribit, donec morbi vis innotescat? si inde ita exarcebetur morbus, vt tandem interimat ægrotum?

RESpondeo: Non manere irregularem, si ita leue sit medicamentum, aut præsidium, quod præscribit, ex quo nullum, aut exiguum admodum damnum timendum esse, certò scit, donec natura morbi innotescat. Ratio est. Quia hac in re prudenter se gerit Medicus sapientum dicta sequens: nam ita explorandas esse affectionum proprietates dicunt, & præcipiunt Galen. de placitis Hippocratis *lib. 1. cap. 6.* & Celsus *lib. 4. cap. 2.* ergo nullam culpã committit in applicatione talis medicamenti: ergo casualis omnino erit mors, & omnino inculpabilis, si inde contingat: ergo ex illa non potest consurgere irregularitas ex delicto. Sic Gibalinus *loc. cit. vers. Tertiò.* Addens ex Codron. *lib. 1. de Christiana medendi ratione. cap. 1.* quod nihil oberit, quod non explorandæ affectionis causa, sed vt solamen aliquod ægris afferat, Medicus tale medicamentum præscribat, modo sit certus quantum ars patitur, eiusmodi medicamentum benignum esse, & nocere non posse.

QVÆSTIO XXIV.

An Medici, qui ægrotis desperatis quoslibet cibos, etiam noxios, porrigi permittunt, aut imperant; si inde mors sequatur, aut acceleretur, grauiter peccent, & fiant irregulares?

RESpondeo: Et grauiter peccare, & fieri irregulares. Quia verè sunt causæ proximæ mortis ægroti, aut eius accelerationis. Vnde crudelis est illa Medicorum pietas, quæ, vt ægroto facilem se præbeat, illum citius interimit. Non tamen negamus, aliquando non valde lædentia ægrotis vehementer illa cupientibus indulgeri posse ad eorum solatium, vt se fecisse testatur Galenus *lib. 6. Epidem. Comm. 4. tit. 8.* de qua re plura congerit Codronch. *lib. 1. cit. cap. 8.* Sic omnino Gibalinus *cap. 4. q. 3. consectar. 11. vers. Septimò, pag. 194.*

QVÆSTIO XXV.

An Medicus, qui renitens, ægroto vrgenti, & postulanti, noxium medicamentum præscripsit; fiat irregularis, si inde sequatur mors?

NEgant apud Gibalinum *loc. cit. vers. Duodecimo.* Abbas *in cap. Ad aures, de ætate & qualit. Ordin. num. 3.* & Angel. *verb. Medicus, num. 1.* Quia tunc Medicus, inquiunt, non est in culpa, sed ægrotus, quia ita voluit. Sed ex his Auctoribus Angelus minimè id sentit: nec de hac quæstione mentionem facit.

Affirmant è contra Vgolinus *cap. 19. §. 2. num. 8.* talem Medicum esse irregularem. Quia (inquit) si ipsemet æger absque necessitate membrum abscidisset, foret irregularis: ergo & Medicus, aut Chirurgus,

turgus, qui ægroti iussu idem faciet, quia non plus iuris in alium transferre potest, quàm ipse habet: ergo idem dicendum venit in nostro casu.

Sed clarius Respondeo: Cum distinctione dicendum, quod vel Medicus in casu posito, videt errare ægrotum, dum postulat sibi noxium medicamentum, & tunc minimè debet erranti ægroto obtemperare, aliàs peccaret grauiter, essetque reus mortis, si accidat, & consequenter irregularis, vt benè Vgolinus ait, & anteà Nauar. *cap. 26. num. 61.* vel Medicus dubitat an medicamentum obfuturum sit, & illi dubitanti ægrotus dicit, se, vel experimento illius medicaminis bonitatem comprobasse; vel sibi ab alio quopiam perito fuisse præscriptum: & tunc prudenter poterit, deposito dubio practico, obsequi voluntati ægroti, quam rationabilem esse prudenter existimat, atque ita non tenebitur de infelici illius euentu, neque propter illum fiet irregularis. Sic Gibalinus *loc. cit. vers. Duodecimò.*

QVÆSTIO XXVI.

An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægrotum, & ob id, hic moriatur, peccet mort. & maneat irregularis?

RESpondeo: Peccare mort. contra charitatem; si credat probabiliter ægrotum moriturum, & non sit alius Medicus qui eum mederi possit. Sed non manere irregularem. Ratio est. Quia licèt Medicus in dicto casu, concurrat per talem omissionem; & puram negationem curandi, ad peccatum omissæ charitatis; non tamen concurrit ad homicidium, quod necessum est, ad incurrendam irregularitatem. Sic S. Anton. quem citat, & sequitur Nauar. *in Sum. cap. 25. in fine.* vbi sic ait: Septimo peccat, qui non vult gratis mederi pauperi ægroto iuxta gloss. celebrem & recept. *in Summ. 83. dist.* & S. Anton. *vbi sup.* & alios, *verb. Medicus.* Quod nostra sententia restringendum est ad eum, qui credit illum probabiliter moriturum nisi ei medeatur, & non est alius, qui id faciat, &c. Sic ille, ibi & *cap. 27. num. 231. vers. Decimononò.* Et Sic Maiolus *lib. 2. cap. 12. num. 3. & 4. & lib. 5. cap. 48. §. 5. num. 4.* cum aliis communiter.

QVÆSTIO XXVII.

An saltem si Medicus, qui publico, vel priuato stipendio conductus est, nolit aliquem ægrotum curare, maneat irregularis, si ob id mors ei contingat?

AFfirmant communiter DD. Quia, qui ex iustitia tenetur necem alterius impedire, & non facit, si ex tali defectu mors sequitur, reus est homicidij; cum ad illud influat, vt vera causa, priuando mortuum re sibi debita; nempe, auxilio, aut ope, quam tenebatur ei non negare: at sic est, quod Medicus tenetur ratione stipendij, ex iustitia curare dictum ægrotum: ergo, si ex negligentia, aut alia voluntaria causa, id omittat, irregularis debet censeri, Ita tenent Maiolus *lib. 2. cap. 12. à num. 3. & lib. 5. cap. 48. §. 5. num. 4.* Toletus *lib. 1. cap. 29. vers. Rursus tertio, & vers. Idemque dicendum,* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 7.* Summa Astens. Summ. Confessorum, Siluest. & Armilla, quos omnes refert, & sequitur Sayrus *lib. 7. cap. 4. num. 5.* Quibus addi possunt Bonacina *de Censur. disp. 7. quæst. 4. puncto 8. num. 37. & sequent.* & apud ipsum, Suarez *disp. 45. sect. 4. num. 5* Nauarr. *cap. 27. num. 232.* Filliucius *tract. 20. cap. 4. quæst. 9. & 10.* Reginald. *lib. 30. num. 145. & 168. & sequent.* Ita etiam Auila *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7 conclus. 2.* & expresè loquendo de nostro casu, ibi, *vers. Sequitur tertio,* vbi ita ait: Sequitur tertio, quod si Medicus non stipendiatus omittat curare infirmum, ex quo moritur, non manet irregularis: secus verò, si erat stipendiatus, vel ab illo infirmo, vel in oppido pro incolis; quia in primo casu tantum agit contra Charitatem, in secundo verò, agit contra iustitiam. Ita Emmanuel *cap. 173. concl. 3.* Huc vsque ille. Bauyus etiam *tract. 11. de Irregularit. quæst. 21. dicto 2. pag. 475.* Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 7.* citans vltra aliquos ex citatis, Mercerum *in 3. p.* D. Thom. *quæst. 24. dub. 6. ad 2.* Bannez *in 2. 2. quæst. 6. art. 8. dub. 1. part. 2. concl. 4.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 2. num. 7.* Megalam *3. part. lib. 7. cap. 2. quæst. 5. num. 89.* Ægidium *disp. 18. dub. 8. num. 71.* Vegam en espejo de curas, *tom. 2. cap. 12. §. 26. num. 274.* & Villalobos *tom. 1. tract. 21. diff. 22. num. 16.* Ita etiam Gibalinus *cap. 4. quæst. 2. consectar. 11. vers. Sexto Medicus, pag. 149.* & antea *cap. 4. quæst. 1. consect. 13. à n. 34.* Dicastillo *tom. 1. de Iust. lib. 2. disp. 50. dub. 14. num. 200.* & alij.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non manere irregularem; etiamsi contra iustitiam peccet, & manere restitutioni obnoxiũ. Ratio est. Quia, qui mortem alterius non impedit, sicut verè non necat, ita nec propriè dat causam homicidio, sed tantum per accidens non prohibendo: ergo dictus Medicus desinens ægrotum curare, nequit incurrere irregularitatem, quæ veros ac proprios homicidas afficit. Sic in primis tenet P. Gabriel Vasquez, quem sequitur Luysius Turrian *lib. 9. de Censur. disput. 63. dub. 5.* (non 3. vt leges apud Gibalinum, Dianam, & Baunyum) vbi ita ex aliis id probat. Quia talis, licèt peccet contra iustitiam, tamen non dicitur in iure propriè occisor, neque dicitur propriè causam dedisse homicidio; sed tantum est per accidens, non opponens prohibens. Item, sicut non diceretur excommunicatus, qui ex iustitia tenebatur impedire Clerici percussionem, & non impediuit, nisi esset expressum *in cap. Quanta, de sentent. excommun.* Ita non est dicendus ille irregularis, &c. Item: quia licèt peccet contra iustitiam non impediens; tamen non debet puniri eadem pœna, cum ea, qua punitur ille, qui positiuè operatur. Vnde sicut in iure non dicitur fur, qui non impedit furtum, sic etiam non dicetur homicidia, qui non impedit homicidium. Et ita sensit P. Vasquez *manuscripto tract. de Irregular.* Sic ille. Et postea Gasp. Hurtad. *dist. 2. de Irregularit. diff. 9. num. 34.* Ioan. Præpositus *in 3. part. quæst. 5. de Irregularit. dub. 10. num. 79.* Quorum sententiam esse probabilem, ingenuè fatentur Ægidius, Diana, & Baunyus. Et meritò cùm illam antea docuerint Doctissimi viri Tabiena, *verb. Irregularitas 1. §. 2.* D. Anton. *3. part. tit. 28. cap. 2.* Armilla *verb. Irregularitas, num. 2.* Et nouissimè eam tenet Cardin. de Lugo *tom. 1. de Iust. & iure disp. 10. sect. 11. num. 19.* Quia in iure, ait, non est expressa irregularitas pro his, qui non impediunt homicidium, cum impedire deberent: ergo illam non incurrent.

Vnde ad argumentum contrariorum, patet ex dictis. Neganda enim est illis maior. Quia vt concurreret, vt vera causa ad homicidium, ex quo orirctur irregularitas debebat concurrere positiuè influens in illud, vel facto aliquo, vel mandato, consilióve, &c. in Medico autem, aut in quocumque alio, qui solum permittit ægrum mori, nullum reperitur factum, qua propter à pura permissione tantum, nulla potest nasci irregularitas.

QVÆSTIO XXVIII.

An peccent, & sint irregulares Medici, Aromatarij, & Pharmacopolæ, qui medicamenta corrupta, aut supposititia præscribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors sequitur?

RESPONDEO, vt certum: Et peccare mortaliter, & esse irregulares. Quia verè, & positiuè, suo facto, concurrunt ad necem ægroti. Sic omnes. Innocent. *in cap. Tua nos, de homicid.* & ibi Panormitan. Vgolin. *cap.* 19. §. 3. *num.* 1. Summ. Confessor. *lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 35. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 6. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 2. *consectar.* 11. *vers. Nono. pag.* 196. & Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 7. *num.* 11. & Suarez, & Filliuc. apud ipsum.

QVÆSTIO XXIX.

An etiam manserint irregulares Medici, casu, quo optima, & propitia medicamenta præscripserint; Aromatarij tamen aliquid noxium intermiscuerant, ex quo mors fuit secuta?

RESPONDEO: etiam vt certum: Tunc non mansisse irregulares Medicos, sed solos Aromatarios. Quia isti solummodo concurrerunt ad mortem ægroti. Sic Maiolus *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 2. hæc dicens: Si Medicus medicamenta facienda ritè disposuerit, sed corruptio Pharmacorum effectum noxium induxerit, non est hoc imputandum Medico, qui sua diligentia vsus est in præscrutandis pharmacis. Alberic. *in verb. Homicid.* 6. Summ. Confess. *eodem tit. quæst.* 36. Sed ipse Aromatarius erit irregularis, quoniam legitimis, & purgatis pharmacis non est vsus. Sic ille. Et Panorm. & Sayrus *loc. cit.*

QVÆSTIO XXX.

An maneat irregularis infirmorum custos, seu seruitor, qui contra prohibitionem Medici, dat aliquam medicinam, seu potionē ægroto, ex qua sequitur, aut notabiliter acceleratur eius mors?

RESPONDEO, vt certum: Esse irregularem. Quia rei sibi prohibitæ, & periculosæ operam dedit, ex qua sequuta fuit mors. Sic Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid. par.* 2. §. 4. *num.* 3. *vers. Ex his etiam.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. §. 7. Innocent. Socin. & Summ. Corona, quos affert, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6 *num.* 13. Quibus addo Nauar. *cap.* 27. *num.* 228. Villadiego *cap.* 6 *num.* 29. Siluest *verb. Homicidium* 2. *quæst.* 15. Auila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 8. *concl.* 1. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 7. *n.* 12. Gibalinus *loc. cit. vers. Idem vero*, & alij.

QVÆSTIO XXXI.

An etiam maneat irregularis dictus infirmaritus, si bona fide, aut ignorantia, det aliquid ægroto, ex quo sequuta, aut nimis accelerata fuit eius mors?

RESPONDEO: Tunc non manere irregularem; si talis fuerit bona fides, aut ignorantia, quæ à culpa graui excusarit infirmarium. Quia tunc verè excusabunt eum ab irregularitate, cum hæc consurgat à culpa, quam excusarunt. Sic Siluest. Nauarr. & Henriquez quos sequitur Auila *concl.* 2. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 15. *num.* 174. Gibalinus *loc. cit.* per hæc verba: Idem vero dicendum de ministrantibus infirmo, qui illi nociua, stolida aliqua pietate, ministrant, nisi enim bona fide, & ignorantia excusentur, & inde mortem accelerent, sunt irregulares: non est autem bona fides, quoties contra præscriptum Medici id faciunt. Sic ille. Et idem dicendum est casu, quo adsint tali facto inaduertentia, aut indeliberatio, nam hæ etiam à culpa, & consequenter ab irregularitate excusabunt: vt dictum est *sup. tract.* 1. *disp.* 4.

QVÆSTIO XXXII.

An maneat irregularis infirmarius, qui dat ægrotanti aliquid, ex quo parum acceleratur mors?

AFFIRMATIUAM sententiam innuere videtur Bonacina *loc. cit. num.* 12. eo quod solum dicat, non improbare sententiam oppositam. Et certè alij hanc partem tuentur, & non improbabiliter. Legantur dicta à nobis *sub disp.* 7. *à quæst.* 98. vbi videbuntur Patroni huius sententiæ.

Sed probabilius, iuxta ibi dicta, Respondeo: Non manere tunc irregularem. Quia quando acceleratio mortis est parua, causari potest, absque culpa graui: ergo nequit ab illa irregularitas nasci. Sic Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 8. *concl.* 1. Henriquez *lib.* 14. *capite* 15. *numero* 5. quos citat, & sequitur Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consect.* 11. *vers. Idem verò pag.* 194. vbi sic ait: Si tam parum acceleretur ægroti mors ex aliquo obsonio, vt vix aduertatur, aut ea concitatio mortis nihil fiat, non incurri hanc irregularitatem, quod iure Bonacina dixit, se non improbare. Ratio mihi perspicua videtur, non enim in ea tam exigua mortis præproperæ acceleratione potest contingere culpa mortalis, qualem tamen ad hanc pœnalem irregularitatem requirebamus 2. *part. propositionis*, &c. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XXXIII.

An, qui ægrotum agonizantem, zelo pietatis, & compaßionis adductus; in aliud latus vertit, vt citius moriatur, fiat irregularis, morte sequuta?

AFFIRMAT Pelagius *lib.* 1. *de planctu Eccles.* 48. docens, esse irregularem, etiam casu quo voluens ægrotum in aliud latus, faceret sine culpa. Quia ad incurrendam hanc irregularitatem nullam putat esse necessariam culpam. Et ideo vetat Clericis fungi infirmarij munere.

Sed, vt certum: Respondeo dicendum, quod voluens ægrotum in aliud latus, ex intentione accelerandi mortem, re vera peccaret mortaliter, & consequenter, sequuta, ex tali actione, morte, fieret irregularis. Quia re vera reus esset culpæ grauis, & necis, mortisque ægroti. Dato autem casu, si possibilis sit, quod vertens ægrotum ex tali intentione, vel ex inaduertentia, aut inculbabili ignorantia, nullam mortalem admitteret culpam, non foret irregularis; vt constat ex dictis. Vnde falsum omnino est dicere ad incurrendam hanc irregularitatem, nullam esse necessariam culpam. *Tum*, quia hæc irregularitas, non est ex defectu lenitatis, quæ sine culpa incurri potest. *Tum* etiam, quia si culpa à dicta actione absit, nullus in ea inuenitur defectus lenitatis, cum potius adsit importuna quædam, & imprudens lenitas, pro qua nunquam fuit imposita in iure irregularitas.

laritas. Sic communiter Doctores. Legantur Caiet. 2.2.*quæst.*64.*art*.8. Henriquez *lib.*14.*cap.* 15.*num.*5. *& cap.*19.*num.*3. Auila *disp.*6.*sect.* 1. *dub.*8.Suarez *disput.*47.*sect.*7. *num.*3. Sayrus *lib.*7.*cap.*6. *num.*13. Nauarr. *cap.* 27.*num.* 228. & alij penes ipsos. Qui bene admonent æquè liberum esse Clericis, atque laicis, infirmorum curam gerere, absque metu irregularitatis, ad quod stabiliendum sufficiebat dispositio nostræ propriæ Regulæ ab Innocent. III. Pontifice Maximo approbatæ; vbi *in cap. De infirmis,* sic dicitur: *Infirmi seorsum dormiant,& comedant ad quorum curam habendam,conuersus aliquis laicus,siue Clericus deputetur.* Sic Pontifex.

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui suo consilio fecit, vt alij ægrum iacentem in vita conspicatum erigerent, & dum ab illis sustolleretur, mortuus est?

AFfirmauit Comitolus *in casu occurrenti libro* 6. *Respons. quæst.* 52.*num.*2. dicens,talem Sacerdotem lapsum fuisse in irregularitatem ex homicidio non voluntario. Idem affirmaret Pelagius, vt constat ex doctrina eius nuper data.

Sed,vt certum Respondeo: Non mansisse irregularem. Nam in primis,non mansit irregularis ex defectu lenitatis:quia(vt *supra*,est habitum) hanc non incurrunt, nisi Iudices, aut eorum Ministri,dum in foro sententiam sanguinis dicunt. Nec rursus mansit irregularis ex homicidio inuoluntario: nam si hoc fuit inuoluntarium:ergo inculpabile; quia sine voluntario culpa esse non potest: ergo neque ex casuali homicidio, cum hoc ad inducendam irregularitatem semper supponat culpam mortalem,atque adeo rationem aliquam voluntarij. Sic in terminis docent Filliuc. *tract.*19. *cap.*10. *quæst.* 8. *num.*278. Diana *part.* 3. *tract.*5.*Resol.*79.*vers. Vnde non bene.* Bauny *tract.*11.*de Irregularit. quæst.* 23. *quæsit.* 11. vbi citat Auilam *part.*7.*disp.*5.*sect.*2.§. 8.Sed tu lege illum *disp.*6.*sect.*1.*dub.*8.Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 7.Reginald.*lib.*30. *tract.*2.*cap.* 9. *num.* 103.& Layman *lib.*3.*sect.*5.*tract.*3.*part.*3.*cap.*7.*n.*2.Quibus addo Sayrum *lib.*7.*cap.*6.*num.*13.

QVÆSTIO XXXV.

An maneat irregularis ille, qui bona fide, & intentione reuoluit infirmum, exhibet cibum & potum, & facit similia, ex quibus acceleratur eius mors: vel quia eo motu suffocatur, vel frangitur apostema, vel anhelitus impeditur, &c.

AFfirmauit (vt vidimus) Pelagius *lib.*1.*de Planctu Eccles.cap.* 48. Sed sine fundamento vllo. Vnde.

Vt certum Respondeo dicendum: Non manere irregularem: dummodo omnia hæc operetur bona fide,& cum ea cautela,& prudentia, qua accurati,& prudentes viri solent. Quia tunc nulla interuenit culpa,sed potius meritum magnum,cum sit officium, & exercitium Christianæ pietatis,& charitatis:ergo nec interuenire potest irregularitas. Sic Bonacina *disp.* 7. *quæst.*4. *punct.*7. *num.*12. his verbis:Verum tamen est, non fieri irregularem, qui tradit aliquid infirmo bona fide, vel ex præscripto periti Medici; aut qui tradit aliquid quod non est vetitum infirmo, nec dubitat nociturum: aut qui reuoluit infirmum in lecto,non vt citius pereat,sed vt facilius somnum, quietem, vel cibum capiat, etiamsi mors ex aliqua culpa acceleretur,modo non sit culpa lata,seu negligentia notabilis, id est, modo reuoluens, eam adhibuerit diligentiam,quam communiter adhibent homines illius professionis. Sic ille. Et antea Auila *dub.*8.*cit.concl.*1.*&* 2. Henriquez, Reginaldus, Sayrus, Baunyus *locis citatis.* Suarez *disput.* 47.*sect.*7. *num.*3. Diana 3.*part.tract.* 5.*Resolut.*49.*& parte* 5. *tract.* 2. *resolut.* 117. Gibalinus *cap.* 4. *quæstione* 1. *consectar.* 21. *vers.Octauò,pag.* 195. Filliucius *loc. cit.*& alij.

QVÆSTIO XXXVI.

An si quis ad iram prouocet ægrum, aut ad tristitiam excitet,vel sinat è lecto surgere, vel domo exire, aut circa fenestram stare; fiat irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur mors?

AD hanc quæstionem respondet Gibalinus *loc. cit.* vix talem fieri irregularem; quia vix vnquam peccabit mortaliter ministrans. Et licèt benè id dicat.

Clarius tamen,& diffusius Respondeo dicendum, cum Sayro *lib.*7.*cap.*6.*num.*13. hoc modo. Si in his omnibus, & similibus non sit euidens,aut notabilis negligentia, qualis esset, si aliquid scienter, contra præcepta Medici ægroto porrigeretur: aut qualis esset,notabilis motus,quo ægrotus ad iram,vel tristitiam commoueretur: & qualis esset, si custos infirmi vocaret minutorem,vel porrigat ei vinum,aut aquam,&c.non est cur irregularitas timeatur;maximè quando hæc fiunt ex obedientia Superioris, aut ex pietate, & charitate erga infirmum, & absque vlla intentione nocendi illi: quia ad hoc, vt sit homicidium voluntarium indirectè & casuale, non sufficit ex opere commisso,aut ex quacumque minima negligentia, mortem subsequutam esse, sed necessarium est, aliquam notabilem culpam in committendo,ex qua indirectè,actus voluntarius,& peccatum mortale sit.Sic(omissis quibusdam vltrò)Sayrus *locis citatis*, & tenent omnes Doctores citati nuper.

QVÆSTIO XXXVII.

An censendus sit irregularis infirmarius, casu, quo dubitet, an ex imprudentia suæ actionis, mors ægri contigerit?

REspondeo: Dicendum, quod in hoc casu,consulendus est peritus Medicus, quod si hic adiri nequeat, aut dubitet,an imprudentia fuerit grauiter culpabilis,non erit censendus irregularis in illo dubio facti in quo dolus abfuit.Sic Sayrus *loc.cit.*vnde piè Molina dixit,in hac materia,consultiùs,sanctiusque esse,ianuam scrupulis non aperire.Maximè cum per epichiam sit credendum,intentum Ecclesiæ,non fuisse irregularitates in eiusmodi euentibus velle incurri,nec tardos homines intendisse reddere ad inseruiendum suis proximis, dum morbis laborant; mortique sunt vicinores. Sic ille *tom.*4. *de Iustit. tract.*3.*disp.*75. *num.*3.*col.*961.& bene.

QVÆSTIO XXXVIII.

An in hac irregularitate possit etiam dispensare Episcopus?

REspondeo dicendum, quod cum hæc Medicorum, Chirurgorum, aut infirmorum irregularitas,

laritas, non fit ex defectu lenitatis (cum hi non secent membrum, aut vrant ad vindictam & punitionem delicti, & vt personæ publicæ, sed vt personæ priuatæ & ex pietate, & misericordia, ad salutem ægrotorum) sed ex delicto homicidij casualis, casu quo ægrotus ex culpa graui ipsorum decedat è vita, dicendum, inquam, est, posse Episcopum in ea dispensare, nam potest in irregularitate orta ex homicidio casuali, vt dicemus *infra disputatione vltima.* Legantur Sayrus *lib.6. cap.*18.*num.*27. Et Machado *lib.*1.*part.*3. *tract.* 18.*docum.*9. *in fine.*

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam, Commissarius Cruciatæ possit in hac irregularitate dispensare?

RESpondeo: Posse. Quia potest in omni irregularitate orta ex homicidio casuali, vt docent communiter omnes. Legatur Diana 1.*part. tract.* 11. *Resol* 11. & Rodriguez *in addit.*§.15.*num.*2.

DISPVTATIO X.

De Irregularitate orta ex homicidio voluntario iusto directè volito.

QVÆSTIO PRIMA.

Quotuplex sit homicidium?

RESPONDEO, quod duplex. Vnum iustum, quod committitur vel in punitionem alicuius criminis ab eo, qui ius vitæ, & necis habet (de quo iam supra egimus) vel in sui aliorúmve legitimam defensionem (de quo infra) Alterum est iniustum, & culpabile, saltem ex obiecto, & materialiter. De quo nunc, cum omnibus Auctoribus de illo tractantibus. Sunt autem præcipui, quos in principio *tract.* 1. dedimus. Inter quos legantur Canonistæ Innocent. Anton. de Butr. Panormit. *in tit. de homicid. in Decretali, Sexto, & Clementin. Et in Decreto Gratiani, maximè dist.* 26. Nauar. *in Manual. cap.*27. *à num.*191. & 204. & *in Conciliis tit. de homicid.* Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid.* Maiolus *lib.*5. *de Irregular. cap.*48. Henriquez *lib.*14. *cap.*14. & alibi. Auila *part.*7. *disput.*6. *sect.*2. Sayrus *lib.*7. *Thesauri à cap.* 1. Suarez *de Censur. à disp.*44 Bonacina *disp.* 7. *de Censur. quæst.*4. *punct.* 8. Filliucius *tract.*20. *de Censur. à c.*2. Baunyus *tract.* 1. *de Irregularit. à quæst.*16. *pag.*467. Petr. Cornejo *in* 3. *part.* D. Thom. *tract.*5. *disp.*1. Castro Palao *de Censur. disp.*6. *à punct.* 15. Luysius Turrianus *de Censur. lib.*9 *disp.*63. Gasp. Hurtado *disp.*2. *de Irregularitate, à diff.* 5. Gibalinus *de Irregularit. cap.*4. *à quæst.* 1. *pag.*110. Molina *tom.* 4. *de Iustit. tract.* 3. *à disput.* 3. Cardin. de Lugo *tom.*1. *de Iust. disp.* 10. *à sectione* 2. Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. disp. etiam* 10. *per totam.* Villalobos *in Summ. tom.*1. *tractatu* 22. *à diff.* 18. Machado *tom.*1 *Summ. lib.*1. *part.*3. *tract.* 16. *à documennt.* 7. & Diana multis in locis, præcipuè *parte* 4. *tractatu* 2. *de Irregularitate, & parte* 5. *tract.* 4. *de homicid.*

QVÆSTIO II.

Quid, & quotuplex sit homicidium voluntarium?

RESpondeo: Quod homicidium voluntarium, est illud, quod in se, vel in sua causa proximè volitum est. Estque duplex; vnum voluntarium directè: indirectè aliud. Homicidium voluntarium directè, est illud, quod expresè; & directè est volitum, & ex proposito factum. Tale erit homicidium commissum à Petro animo & intentione occidendi. Homicidium verò indirectè voluntarium, est illud, quod licèt non intendatur in se directè, & explicitè, facit tamen aliquid, ex quo tanquam ex causa sequatur certò homicidium. Tale committet, qui feriret punctim circa præcordia, vel cæsim circa caput, sine intentione tamen occidendi; nam tunc verè censeretur velle mortem indirectè, illamque intendere in actu exercito. Sic optimè Nauar. *cap.*27. *num.*240. Suarez *disp.*44. *sect.*1. *n.*4. Bonacina, Auila, Bauny, Gibalinus *loc. cit.* Dicastillo *loc. cit. dubit.*12. & Sayrus *lib.*7. *cap.*1. *num.* 10.

QVÆSTIO III.

An homicidium voluntarium iniustum, inducat irregularitatem?

REspondeo, vt quid certissimum: Inducere. Sic definitur, *in cap.*1. *de homicid.* & desumitur ex *lib. Exodi. cap.*22. vbi his verbis proponitur: *Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo euelles eum, vt moriatur,* & in Tridentin. *sess.*14. *cap.*7. *de Reformat. & distinct.*50. & alibi.

Ex quibus, vt certum omnino, docent Doctores, irregulares esse omnes iniustè voluntariè occidentes, aut mutilantes, vt *infra.* Legatur Nauar. *cap.*27. *num.*219. Maiolus *lib.*5. *cap.*48. *à num.*1. Sayrus *lib.*7. *cap.*1. Gibalinus *cap.*4. *q.*1. *n.*8. Molina *tract.*3. *d.* 76. & alij supra citati.

QVÆSTIO IV.

An, vt homicidium inducat irregularitatem, debeat esse factum contra iustitiam, contra quintum Decalogi præceptum?

REspondeo: Affirmatiuè. Itaque, vt quis fiat irregularis ex homicidio, necessum est, quod homicidium sit contra quintum Decalogi præceptum, hoc est, contra iustitiam, & non tantum contra charitatem. Quare qui occidit aliquem defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ, non fiet irregularis, etiamsi ex summo odio inuasorem iniquum occidat. Sic latè Molina *tract.*3. *disp.* 33. *memb.* 5. *à num.*4. & *disp.*76. *à num.*3. Sayrus *lib.*7. *cap.*1. *n.*4. & 5. Gibalinus *loco nuper citato.* Diana. *part.*4. *tract.* 2. *resol.*72. & alij.

QVÆSTIO V.

An ex homicidio voluntario omnino occulto, nascatur irregularitas?

NEgauit Alphons. à Castro *lib.*2. *de lege pœnali, cap. vltim. concl.*3. vbi existimat, nullam irregularitatem incurri ex homicidio voluntario omninò per accidens occulto, quod probari non potest aliter quàm ex ipsius homicidæ confessione. E probatur

probatur ex *cap. Ex tenore. De tempor. Ordin.* vbi absolutè & generaliter, decernitur, occulta crimina, quantumuis enormia, non inducere irregularitatem: ergo non debet excipi homicidium.

Sed, vt certissimum Respondeo: Nasci irregularitatem ex homicidio, quantumuis occulto. Quia sic definitum fuit *in c. fin. de tempor. Ordin.* & in Trident. *sess. 14. c. 7. de Reform. & sess. 24. cap. 6* vnde post hoc Concil. hæc nostra sententia negari non potest. Sic Nauar. *cap. 27. num. 194. vers. Sextò, & vers. Septimò.* Maiol. *lib. 5. cap. 48. n. 2.* Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid. p. 2. §. 3. n. 4* Henriquez *lib. 14. cap. 3. §. 2.* & Corduba. D. Anton. Martin. de Ledesma, quos refert & sequitur Sayrus *lib. 7. cap. 1. n. 6.* Petr. Cornejo *de Irregularit. disp. 1. dub. 1. quæst. 3.* Gibalin. *cap. 4. quæst. 1. n. 8. pag. 119.* & alij, quos dedimus *sup. tract. 1. disp. 1. quæst. 10.*

Ad fundamentum contrariæ sententiæ, dicendum est, quod licèt *in d. cap. Ex tenore*, non excipiatur ab illa generali propositione, homicidium; excipitur tamen *in cap. fin. eod. tit.* quod ius est posterius, & correctorium prioris. Nam Alexand. III. qui fuit auctor iuris *cap. Ex tenore*, obiit *anno* 1180. Gregorius verò IX. qui condidit ius *in d. c. fin.* obiit *anno* 2141. Sic respondet Cornejo, quem attentè lege propter errores typographi.

QVÆSTIO VI.

An irregularitas incurratur ob homicidium solùm antentatum?

Affirmat Maiol. *lib. 5. cap. 48. num. 3.* (non 5. vt legi apud Petr. Cornejo) vbi ita dicit: Est prætere hæc irregularitas tam efficax, vt si homicidium ipsum non sortiatur effectum, sed sola vulnera fuerint illata à Clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cum per eum non steterit quin occiderit. Specul. *in d. tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Sed quid de Iudice*, & *vers. Qando autem, & per quem.* Illa enim voluntas homicidium perpetrandi, adhibitis præparatoriis opportunis, cum actu proximo ad mortem, id est, cum vulneribus, inducunt irregularitatem, & necessaria est dispensatio. Hæc fuit originalis doctrina *in cap. Si quis post*, per illum textum, *dist. 51.* quem refert ac probat Specul. *in d. §. Iuxta, in d. vers. Sed quid de Iudice*, & probat Gloss. *in cap. Periculosè, de Pœnit. distinct. 1.* quæ dicit, quod Clericus tentans facere homicidium, si non fecit, quia non potuit, irregularis est. Et ante eam fuit doctrina Ioannis glossatoris ibi. Eadem fuit sententia Veruec. & Summ. Confessor. *lib. 2. tit. 1. quæst. 23.* & idem scripsit Nicolaus de Auximo, auctor Supplementi, *in verb. Irregularitas 1. in princip.* & ita fuit decisum per Dominos in Rota, vt constat *in decis.* causarum per D. Thomam Fastol. *causa 14.* Quod procedit, etiamsi non ipse certò percusserit, sed alij socij, vt ibi patet. Quod potest comprobari ratione: Nam in atrocissimis delictis, attentatio, etiam non sequuto effectu, inducit eandem pœnam; sicut delictum consummatum. Bald. *in l. si fugitiui. C. de ser. fug.* Maximè, quia in homicidio, pœna irregularitatis incurritur, ipso iure; vnde sequitur, quod attentare, & consummare sint paris pœnæ. Ioan. Andr. *in cap. Perpetuo, de elect. in 6. & in Reg. in pœnis in mercur.* Abbas *in cap. 1. de eo qui mitt. in poss. in vers. Ex prædictis.* Afflict. *in decis. 276.* Hæc omnia Maiolus.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Minimè incurri irregularitatem, ob homicidium attentatum, non sequuto effectu. Quia sub hac conditione adstruunt irregularitatem iura, vt habitum est *supr. tract. 1. disp. 1. quæst. 11. & 12.* Sic Suarez. Vgolin. Henriquez Auila Filliuc. Bonac. Palao, & alij ibi citati. Quibus nunc addo Couarruuias *in Clement. Si furiosus, 2. part. initio num. 5.*) non 4. vt offendes apud Gibalinum *loc. cit. num. 13. pag. 121.*) qui id probat ex *cap. vltimo 15. quæst. 1. cap. Sicut 32. quæst. 2. cap. Cogitationis, de Pœnit. dist. 1.* Et tenent Glossa *in cap. Si aliquis, de homicid.* Albertus Trotius. Felin. Hippolitus, vt refert ipse Couarru. addens Glossam *in cap. Periculosè, de Pœnit. dist. 1.* Nam licèt Anani. Felin. Hippolitus, Trotius (*& Maiolus, vt vidimus*) contrariam sententiam renuisse, existimarint; non tamen benè. Nam Glossa, si integrè legatur, communem opinionem probat, vt ait Couarru. Ait enim sic: *Sed nunquid dices irregularem Clericum qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit? Non credo quod sit irregularis tanquam de homicidio, licèt sit voluntarius homicida: quia lex promotionis potius opus considerat, quàm voluntatem 15. quæst. 1. cap. Si quis non iratus 32. quæst. 2. cap. Sicut, licèt sit homicida quoad Deum, infra eod. cap. Si cui, vbi tamen factum sequitur, grauius est peccatum.* Hactenus Glossa, quæ manifestam facit pro communi opinione auctoritatem. Hæc Couarruuias. Qui tamen non affert Glossam, quam dicit esse truncatam. Accipe ergo illam, quæ apud me *in cap. Perniciosè* (non *Periculosè verb. Se pœnitentia*, ita se habet: *Sed nunquid dices irregularem Clericum, qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit? irregularis est tanquam de homicidio, licet non sit homicida.* Hæc in meo codice Glossa, omnino contraria primæ. Vnde nil mirum si contrariæ sententiæ Auctores pro se illam adducant. Ad illam autem communem regulam; in atrocissimis criminibus conatum reputari pro facto; respondetur, veram esse, quoad peccatum, non quoad pœnam imponendam à Iudice. Legantur Couar. Gibalin *loc. cit.* & Molina *tract. 3. cit. disp. 67. col. 928.*

QVÆSTIO VII.

An etiam, ex iniusta, & voluntaria membri mutilatione, oriatur irregularitas?

Respondeo, vt certũ: Oriri. Sic habetur expresſè *in c. In Archiepiscopatu, de Raptor. & in Clem. vnica, de homicid. in cap. 1. de Cler. pugn. in duello, in cap. Clericis, Ne Cler. vel Monachi.* vbi omnes Doctores. Legantur Suarez *disp. 44. de Censur. sect. 2. à n. 3.* Mælina *loc. cit. num. 3.* Gibalinus *cap. 4. q. 1. num. 9. pag. 119.* Maiolus *lib. 5. cap. 50.* Villalobos *tract. 21. diff. 19.* Machado *lib. 1. p. 3. tract. 19. docum. 8.* Portel. *in addit. ab dub. Regul. verb. Homicidium, num. 6.* & communis.

QVÆSTIO VIII.

An irregularitas, quæ oritur ex mutilatione, sit eadem cum ea, quæ oritur ex homicidio, aut eius quadam extensio?

Respondeo: Non esse eandem cum irregularitate homicidij, sed omnino distinctam, licèt cum illa in plerisque conueniat. Sic Suar *loc. cit. n. 3.* vbi ita ait: Si quis percutiat animo mutilandi, & non occidendi, irregularis fiet: quia talis irregularitas non incurritur, titulo homicidij, sed præcisè causa mutilationis: neque alia intentio, seu dolus in iure postulatur. Atque ita talis casus, non est propriè exceptio à prædicta regula, quia hæc re vera non est irregularitas homicidij, sed alia distincta, quæ cum illa coniungitur propter similitudinem culpæ: nam licèt differant, vt perfectum, & imperfectum, in iure æquiparata

parata sunt, quo ad pœnam irregularitatis, vt Glossa notauit *in d. Clem. verb. Mutilat.* Hæc Suarez. Quem sequuntur Villalob. Gibalinus & Machado *loc. cit.* Gordon. *lib. 7. q. 18. num. 47.* Portel *loc. cit.*

QVÆSTIO IX.

An omnia, quæ iura disponunt circa irregularitatem homicidij voluntarij; sint extendenda ad irregularitatem mutilationis voluntariæ?

REspondeo, vt certum: Quod non. Ratio est iam assignata, ea videlicet, quia irregularitas mutilationis, diuersa existit ab irregularitate ex homicidio. Vnde dicendum est, quod illud, quod ad rigorem pertinet, & est impositum homicidio, nullo modo sit extendendum ad irregularitatem ex mutilatione, nisi aliàs exprimatur in iure: bene tamen illud, quod pertinet ad lenitatem, vel aliquam pœnæ diminutionem homicidij; tunc enim extendendum est ad mutilationem: quia cum crimen mutilationis, leuius sit crimine homicidij, iniquum foret illud acerbiori pœna plectere, quàm homicidium. Sic censuit Sac. Congregat. Cardin. in responsione quadam circa *sess. 24. Trident. cap. 6. de Reformat.* in qua negauit reseruationem dispensationis irregularitatis homicidij voluntarij factam Sum. Pontifici, extendendam esse ad irregularitatem ex mutilatione, sed in hac posse dispensare Episcopum. Sic etiam Suarez *disp. 44. sect. 2. num. 4.* Gibalinus *cap. 4. quæst. 1. num. 9. pag. 119.* Sed de hac materia rursus tractabimus *disp. 27.* loquendo de dispensatione irregularitatis.

QVÆSTIO X.

An saltem, omnia, quæ iura disponunt, circa irregularitatem mutilationis, debeant extendi ad irregularitatem homicidij?

REspondeo dicendum, extendi debere, ad irregularitatem homicidij quidquid austerum, aut rigorosum est impositum, circa irregularitatem mutilationis: non verò illud, quod minuit, aut emollit pœnam huius. Ratio primi est. Quia quidquid conuenit parti, conuenit toti ratione suæ partis: atqui mutilatio se habet, vt pars quædam respectu homicidij, quod illam formaliter, vel eminenter continet: ergo. Ratio secundi est: Quia diminutio, & mitigatio pœnæ, circa leuius delictum, quale est mutilatio; non debet extendi ad pœnam criminis grauioris, quale est homicidium: ergo. Sic Gibalinus *cap. 4. q. 1. n. 9. vers. Secunda regula, pag. 119.*

QVÆSTIO XI.

An ad homicidium directè voluntarium coemmittendum, cuius irregularitas soli Papæ est reseruata sit opus, vt illud deliberato animo, inito cōsilio, ac ex proposito fiat?

NEgant quàm plures Doctores, existimantes, ad incurrendum homicidium voluntarium per se, prout distinguitur à casuali, non esse necessariam expressam voluntatem, seu intentionem occidendi, sed sufficere virtualem voluntatem occidendi, estò non fiat ex præmeditato, & ex proposito: vt v. g. si quis intenderet vulnus, aut percussionem non mortiferam; si tamen de facto illatum sit vulnus ab eo ex quo mors euenit. Ita Couarru. *in Clement. Si furiosus, part. 2. in princip.* Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 8. num. 2.* Villalobos *tract. 2. diff. 18. num. 2.* Cornejo *tract. 5. de Irregularitate, disput. 1. dub. 1. quæst. 2.* Sayrus *lib. 7. cap. 7. num. 8.* latè Molina *tract. 3. disp. 3. à col. 523. & disp. 21. à col. 593. & disput. 75. num. 7. col. 982.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, opus esse ad homicidium per se, & directè voluntarium, cuius irregularitas soli Papæ est reseruata, quod fiat deliberato animo, inito consilio, & ex proposito occidendi. Sic colligitur ex Concil. Tridentin. *sess. 14. cap. 7. de Reformat.* vbi in hoc distinguit Concilium homicidium voluntarium à casuali, quod voluntarium fit *per industriam, per insidias, & ex proposito.* Casuale verò, *non ex proposito, sed casu*: ergo iuxta sensum Concilij, homicidium voluntarium, quod soli Pontifici est reseruatum, debet esse illicitum, intentum, ac volitum per se. Vnde vt bene aduertit Diana *2. part. tract. 15. resol. 19.* verba Concilij non sunt intelligenda, vt volunt Sayrus & alij, de homicidio casuali non volito in se, sed in sua causa, sed intelligenda sunt, de homicidio, quod casu solo contingit, ad differentiam homicidij voliti ex intentione, & proposito. Quod patet, nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio reseruatur Papæ, & tamen certum est, quod post Concilium, potest Episcopus dispensare in homicidio occulto casuali, volito non in se, sed in causa: ergo non loquitur de homicidio, quod contingit casu, id est, non ex proposito. Ideo tenent nostram sententiam Luysius *lib. 9. de Cens. disp. 63. dub. 1.* ex P. Vasq. *1. 2. ad q. 73. art. 8. dub. 1.* circa textum, docens, quod ad hoc, vt homicidium dicatur voluntarium, necessum sit, vt in illo perpetrando adsit voluntas directa, & expressa, & non sufficiat, vt sit voluntarium in causa. Et ad maiorem explicationem notat, posse in homine considerari triplicem voluntatem: *Vna* est expressa occidendi: & hæc sine dubio sufficit, si alia adsint. *Secunda* est, expressa non occidendi, sed vulnerandi tantum; & hæc non videtur sufficere, vt dicatur voluntarium homicidium per se, vt distinctum à casuali. *Tertia* potest esse voluntas vulnerandi expresè, nulla præmissa cogitatione de occisione; & hæc etiam voluntas non videtur sufficere, vt in hac materia dicatur homicidium voluntarium; quod videtur colligi ex Concil. Trid. *sup.* Hæc Luysius. Cui adde Gasp. Hurt. *disp. 2. de Irregul. diff. 5. n. 16.* dicentem ex prædicto P. Vasquio *1. 2. disp. 100. n. 59.* quod tunc dicitur quis ex proposito, & non à casu occidere, quando quis directè intendit homicidium in ipso, aut in causa cum qua homicidium inseparabiliter coniungitur; vt quando quis alicui propinat venenum, aut opponit aliam causam proximam sufficientem morti, præuidens mortem inde euenturam: quia iste moraliter æquiualet intendenti ex proposito, seu directè mortem. Hæc Hurtad. Cuius doctrina clarior redditur, tradita nuper à Luysio. Tenent etiam nostram sententiam ipsemet Auctor *eademmet disp. 2. diff. 20. n. 66.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 2. alleg. 39. num. 47.* quos citat & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. resol. 72.* Sà *verb. Homicidium, n. 4.* per hæc verba: Homicidium voluntarium dicitur, quod per se, & directè intentum, seu ex proposito fit: at secus est, si sine occidendi intentione fiat id, vnde mors sequi etiam vt plurimum soleat, & sequatur: aut si quis grandi ligno, aut lapide, volens solum percutere, occidat. Hæc ille. Suarez etiam (apud Palaum) *disp. 44. sect. 3. num 3.* Filliuc. *tract. 20. cap. 1. quæst. 2.* Palaus *de Censur. disp. 6. punct. 15. §. 1. num. 1.* & reputat probabile Bonacina *loc. cit.* & tenent rursus, Gomez *tom. 3. varian. cap. 3. n. 15.* & Machado *tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 16.*

docum,

docum.7.num.2. vbi ita ait: *digo pues, que es opinion de graues Autores, que como el homicidio sea voluntario, porque el que le cometio le intento verdadera, i formalmente con animo de matar, en tal caso el homicidio se deue tener por voluntario, en el vno i otro fuero, por ser assi que el Derecho (* capite sicut dignum, de homicid.l.1.§.Diuus,l.in lege, ff. ad leg. Cornel. de sicar. *) para la calidad del homicidio voluntario, pide intencion de matar.* Ita ille.

QVÆSTIO XII.

An si quis in rixa inopinata subito, occidat alium; iudicandus sit reus homicidij directè voluntarij?

AFfirmant esse reum homicidij voluntarij, & consequenter contrahere irregularitatem, cuius dispensatio soli Papæ est reseruata, Molina *tom. 4.tract.3.disp.79.num. 7. cit.* & Suarez *disp. 44. sectione 1. num.3.* vbi ita ait: Imo addit Salzedo *c. 94. in practica,* ad homicidium voluntarium provt in hac materia sumitur, requiri quod deliberato animo, & inito consilio fiat: nam si ex rixa repentè orta, vel ex inimicitia ob iniuriosa verba subitò (*sic lege, non subdito*) contracta, homicidium perpetretur, casuale putat esse, non voluntarium. Et citat Didacum Perez *in lib.8. Ordinamenti, titul.13.n.256. in Rubrica.* Sed hæc nimia ampliatio, & extensio mihi videtur: quamquam enim rixa ex tempore suborta sit, potest quis libera voluntate, directè intendere mortem alterius: ergo tale homicidium est in se directè voluntarium; & sub hac appellatione in iure comprehenditur; nisi fortasè induat rationem defensionis, cuius alia est consideratio, infra tradenda. Hæc Doctiss. Suarez. Cuius sententiam esse probabiliorem dicit Diana *parte 2.tractatu 15. resolut.19.* Quibus addi possunt Villalobos *tract.21.diff 18. num.2.* & Petr.Cornejo *tract.5. de Irregularit. disp.1. dub.1. quæst.2.*

Pro hac sententia Suarij citari potest Palaus *disp. 6.puncto 15.§.1.n.2.* Quia quamuis in principio dicat oppositum; limitat tamen postea & dicit, idem quod Suarez. Accipe verba Palao: Si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter te non esse iudicandum homicidam voluntarium, colligitur ex *dict.c.1. de homicid.* & ex Trident. *sessione 14.c.7. de Reform.* Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur, qui per industriam, & per insidias proximum suum occiderit, seu ex proposito. Qui autem subito iratus occidit, non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est, quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius, casu, quo occidenti non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constet, iam ex proposito occidit, ideoque cessat omnis dubitatio. Hæc palaus, citans pro se Salzedum, Perez, Henriquez, Rodriguez, & Auilam *vbi infra.*

Sed probabiliter certè Respondeo, ex nuper dictis; prædictum occidentem non esse iudicandum reum homicidij voluntarij, etiam casu, quo ei constet expressam voluntatem occidendi habuisse. Quia hac voluntate etiam supposita, adhuc verificatur, quod tale homicidium non fuerit commissum, *per insidias, per industriam, inito consilio,* (quod ad homicidium voluntarium, vt diximus, requiritur) sed solum casu: ergo. Sic Henriquez *lib.14.c.14.n.1.in fine,* ibi: Nec si dum corrixatur inflammetur ira, & occidat. Vbi *litt.P.* citat Perez *tit. 13. lib.8. pag. 256.* & Plazam *lib.1.capite 22. numero 3.* Sic etiam Salzedo *Practica crimin.capite 94.* Rodriguez *in Summ.verb. Irregularitas, capite 179. numero 1.& 2.* Auila *part.7. disp.6.* (non 2. vt offendes apud Corneium) *sect.2. dub.1. concl.2: vers. Præterea dico.* Ægidius *de Sacram.disp.18.dub.vltim.numero 111.concl.5.vers.Potest etiam.* Quorum sententiam, vt probabilem defendit Diana (licet contrariam, vt vidimus, probabiliorem dicat) *loc. cit. vers. Sed contrariam.* Sic etiam Marchin.*tom.de Sacram. Ordinis tract.1.p.9.capite 1. diff.3.numero 10.pag.141.* ybi ita ait: Sextò deducitur licere Episcopo dispensare, non solum in irregularitate orta ex homicidio casuali, vt dictum est, sed etiam ex homicidio volito, non ex consilio, aut matura deliberatione facto, sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis *supra* allegatis: *Cum qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum de altari euelli debeat.* Item ex illis: *Si vero homicidium, non ex proposito, sed casu,* &c. Ergo, vt Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, vt homicidium sit factum animo deliberato: ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum; vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis. Sic Marchinus. Qui non ita bene, citat absolutè pro hac parte Dianam. Sic etiam clarius, contra explicationem Castri Palao, tenet (ni fallor) Machado *tom.1.lib.1.part.3.tract.16.docum.7.numero 2.* ibi: *Pero Diego Perez, i otros graues Authores defienden que el homicidio voluntario, de que el Concilio Tridentino,* loco cit. *dispone que el Obispo no pueda dispensar en su Irregularidad, no basta que sea como quiera voluntario, sino que se aya intentado de caso pensado, i animo deliberado de cometerle: porque si caso se trauase la refriega por auerle dicho alguno algunas palabras afrentosas, ò por qualquiera otra razon, que fuesse casualmente, i no de caso pensado; aunque el tuuiesse intencion, i voluntad de matar, i se siguiese el efeto, no seria homicidio voluntario, sino casual: fundanse en las mismas palabras del Concilio que en vna parte dizen: Per industriam, & per insidias, id est, non ex proposito, sed casu.* Hæc Machado. Tenet etiam hanc sententiam ex nostris, me citato perdoctus P.Franciscus de S. Iuliano *tract.de foro Regul. capite 6. aduertentia 4.n.13.* An autem in hac irregularitate possit semper dispensare absolutè Episcopus, dicemus *infra disp.27.quæst.17.*

QVÆSTIO XIII.

An non solum physicus homicida voluntarius, sed etiam omnes ad homicidium voluntarium cooperantes; irregularitatem homicidij voluntarij incurrant?

REspondeo: Omnes quocumque modo positiuè ad homicidium cooperantes, siue id faciant per actionem physicam, siue per moralem, irregularitatem homicidij incurrere. *Prima pars* constans est apud omnes. Quia omnes cooperantes homicidio voluntario per physicam actionem, verè & propriè occidunt, quamuis non soli: ergo omnes homicidij voluntaarij irregularitatem contrahunt; alij vt principales causæ, alij vt minus præcipuæ.

Secunda pars etiam constat. Quia in iure, expresè cauetur ad morales causas extendi etiam irregularitatem homicidij, nam de mandante quidem, & consulente homicidium, apertè indicant textus *in c.Significasti,* & *c.Sicut dignum, §.Cleros, 2.de homicidio,* & *cap.fin.eod tit.in 6.* & *cap.Si quis viduam, dist.50.* ergo, &c. Sic tenent communiter Doctores, præcipuè statim citandi.

§. I.

De mandante homicidium, & ratum illud habente.

QVÆSTIO XIV.

An mandans homicidium, expressè; reus sit homicidij, & consequenter irregularis?

RESpondeo, vt certum: Reum esse homicidij, & consequenter irregularem. Ratio est. Quia mandans homicidium, verè influit positiuè, & efficaciter in illud, cum aliàs homicidium non fuisset secutum, si mandans de eo committendo mandatum non dedisset. Sic omnes. Legantur Siluest. *verb. Homicidium* 1. *quæst.* 7. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 233. Maiolus *lib.* 4. *c.* 48 §. 2. Sayrus *lib.* 7. *c.* 2. Suarez *disputatione* 44. *sectione* 3. Henriquez *lib.* 14. *c.* 14. *&* 16. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 2. Molina *tractatu* 3. *disp.* 3. per totam: & præcipuè *membr.* 3. *col.* 673. & antea *tract.* 2. *disp.* 550. 729. *&* 731. Anton. Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 3, *à num.* 39. Vgolinus *de Irregularitate*, *cap.* 15. §. 4. Azorius 3. *part. lib.* 2. *c.* 8. Reginaldus *lib* 30. *n.* 124. Filliucius *tract.* 27. *à num.* 27. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 80. Bonacina *disp.* 7 *quæst.* 4. *punct.* 9. *à num.* 13. Couarr. *in Clement. Si furiosus*, *part.* 2. §. *num.* 8. Gasp. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 6. Luysius *lib.* 9. *de Censur. disp.* 63. *dub.* 3. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 1. *numero* 11. *&* 39. *pag.* 139. Palaus *disp.* 6. *punct* 15. §. 2. Lugo *de Iust. tom.* 1. *disp.* 19. *sect.* 2. Dicastillo *de Iustit. lib.* 2. *disp.* 10. *dub* 14. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 8. *à n.* 65 Villalob. *tract.* 21. *diff.* 20. Machado *tom.* 1. *lib* 1. *p.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, n.* 10. & alij.

QVÆSTIO XV.

An mandans homicidium tacitè, & implicitè: sit etiam irregularis.

AFfirmant aliqui absolutè docentes: Etiam esse irregularem. Quia etiam hoc modo, influit moraliter, positiuè in homicidium voluntarium. Ita Dicastillo *loc. cit. num.* 189. per hæc verba: Assero tertiò: si ei, qui affirmat se hominem interfecturum, in gratiam tui, idque credas ab ipso faciendum esse, nec contradicas, aut impedias cum possis, tunc tacitè consentis, & mandas. Argum. *cap. Constitutis*, 1. *de testib. l. in delictis, de moralibus actionibus*, *l.* 3. §. *Item is, ff. ad l Cornel. de sicariis. l. Qui patitur, ff. mandati.* Ita Gomez *sup. cap.* 3. *à num.* 47. *& deinceps.* Molina *tract.* 2. *disp.* 550. *& tract.* 3. *disput.* 33. *memb.* 3. Ioan Faber *in* §. 1. *Instit. de moralibus actionibus.* Eademque est ratio, si te rixante, verbi gratia, cum Ioanne, & superuenientes amici tui in tui gratiam Ioannem occidant à te non prohibiti, aut repulsi. In quibus duobus casibus irregularis fies. Argum. *cap. Petrus, de homicid.* vbi id docet Abbas *notab.* 2. Couarr. *in citatam Clement. p.* 2. §. 2. *numero* 8. *casu* 4. Henriquez *lib* 14. *cap.* 13. *num* 4. Auila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 5. Nauar. *in Summ. cap.* 27. *n.* 231. aliique, quos referemus agentes de Irregularitate contracta ex homicidio. Huc vsque Dicastillo. His auctoribus addi possunt Bonac. & Gibalinus *loc. cit.* & alij communiter, præcipuè adducti pro prima sententia *disp.* 9. *quæst.* 17.

Sed clarius, & magis consequenter ad doctrinam traditam *supr. loc. cit.* Respondeo dicendum, quod nullo modo fiat irregularis mandans, si positiua aliqua actione, insinuationéve, implicita saltem, non mandet tale homicidium, vt quæst. sequenti explicabimus. Vnde non est verum, id quod Dicastillo dicit, ex eo videlicet, quodquis affirmet, se hominem interfecturum in gratiam alicuius, idque credat, & non contradicat, aut impediat, cum possit, tunc tacitè homicidium mandare, ideoque irregularem fieri; cum enim nullo modo id positiuè infirmet, nec modo quodam positiuè mandat; per permissionem talem nullam homicidij voluntarij irregularitatem contrahet. Et minus contrahet illam in casu secundo, quem assignat, vt optimè docuit Luysius *lib.* 9. *cit. disput.* 63. *dub.* 3. per hæc verba: sed explicandum est, an incurrat si sciens, non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ illatæ ei, qui potest impedire, & non impedit? Ad huius exactam explicationem oportet referre casus aliquos, quos refert Couar. 2. *part. relect.* §. 2. *num.* 8. Primus est, quoties quis dedit causam rixæ, & eius famuli, amici, vel consanguinei occidunt in vindictam eius qui dedit causam rixæ. In quo casu Villadiego *tract. de Irregularit. cap. De pura fide*, & Couar. aiunt, esse irregularem. Quia *in cap. Petrus*, ille excusatur, quia nec dedit causam rixæ, & contradixit.

Oppositum docuit Glossa *in cap. vltim.* 23 *quæst. vltim.* Silvest. *verb. Homicidium* 2. §. 1. & alij Iuristæ, quos refert Couarru. & sequitur Vasquez. *Primò.* Quia *cap.* illud citatum pro contraria opinione, non fauet illi: quia ideo Petrus ille excusatur ab irregularitate; quia repugnauit; & sic non fuit causa mortis: Et idem erit, quoties solum dedit causam rixæ, & alij occiderunt postea in vindictam prioris iniuriæ.

Alius casus est: quando quis dedit causam rixæ, eo quod pugnante illo, alij occurrentes occiderunt alium ratione propriæ inimicitiæ. In quo casu ambiguum putat esse Couarruuias, neque suam sententiam profert, etiamsi inclinare videatur in sententiam Villadiego, asserentis esse irregularem, qui dedit causam rixæ. Sed contrarium docuit Siluest. *supra*, quem sequitur Pater Vasquez. Putat enim non esse irregularem, quando qui dedit causam rixæ, non fuit causa talis, vt per aggressionem alij possent occidere, neque de hoc cogitauit: non est irregularis ex eo solum, quod non impedierit, iuxta supradicta. Et in his omnibus considerandum semper est, an qui dedit causam rixæ aliquo modo faciat in occisionem alterius, vt possit dici causa. Hæc omnia doctè, & consequenter, Luysius. Quem sequi, consequenter loquendo, omnes Doctores citati pro nostra sententia *sup. disp.* 9. *quæst.* 27. coarctantur. Legantur pro nobis Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 2 *num.* 6. & Suarez *disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 14.

QVÆSTIO XVI.

An Pater, aut Dominus maneant irregulares, si filio, aut famulo dicant: Domum non redeatis, donec aliquid noui de vobis audiamus?

REspondeo, vt certum: Manere irregulares, si filius, aut famulus, illis verbis auditis, occidant eum, qui Patrem, aut Dominum iniuriis affecit. Ratio est. Quia certum est, dictis verbis contineri mandatum tacitum de offendendo illum, à quo Pater, vel Dominus accepit iniuriam: ergo tale homicidium imputari debet mandanti illicitè. Patet consequentia, quia (vt bene Suarez) moraliter parum

parum differunt explicitum, & implicitum, directum, & indirectum? at sic est quod mandans homicidium explicitè & directè fit homicida, & irregularis: ergo & qui mandat illud indirectè, implicitè. Sic Maiolus *lib. 5. cap.* 47. §. 2. *num.* 8. & apud illum, Bartholom. Angel. Imola, Anchatan. Abbas, & Tabiena. Nauar. *capite* 27. *numero* 233. *vers. Vigesimo.* Couarru. *in Clement. Si furiosus, parte* 2. §. 1. *numero* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. §. 2. *& cap.* 16. §. 1. Sayrus *lib.* 7. *capite.* 2. *numero* 2. Suarez *disput.* 44. *sect.* 3. *num.* 14. Bonacina *disp.* 7. *quaest.* 4. *puncto* 9. *num.* 16. Vgolinus *cap.* 15. §. 1. *n.* 3. Reginaldus *lib.* 30. *num.* 193. & alij.

QVÆSTIO XVII.

An etiam, fiant irregulares Pater, aut Dominus, casu, quo dicant filio, aut seruo hac verba: Caue ne occidas Petrum, qui mihi iniuriã intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam?

NEgant in casu simili Ioan. Præpositus, quem citat, & sequitur Diana mox citandus.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu manere irregularẽ Patrem, aut Dominum, securo homicidio, sicuti manent filius, aut seruus occidentes. Quia limitatio exhibita illis verbis: *Caue ne occidas Petrum*: non tollit, quin mors sequuta debeat tribui illicitè mandanti vindictam, etiamsi hanc mandatarius excesserit. Sic docet expressè Henriquez *c.* 16. *cit.* iis verbis: Qui mandat grauiter percutere citra mortem, est causa homicidij, quod præcogitare debuit, dum mandatarius excedens occidit. Mandatum tacitum, satis est ad irregularitatem, vt si læsus iniuria dicat filio, aut famulo, caue ne illum occidas: sed ne reuertaris domum, donec aliquid noui audiã de te. Hæc Henriquez, & ex illo Sayr. *loc. cit.* & constabit amplius ex mox dicendis.

QVÆSTIO XVIII.

An mandans alicui, vt aliquem verberet aut percutiat illicitè, & expressè prohibeat, ne occidat, vel mutilet; irregularis fiat, si mandatarius excedens mandatum, verberando alterum occidat?

NEgat Ioan. præpositus *in* 3. *p. q.* 5. *de Irregular. dub.* 10. *n.* 78. Cuius sententiam, vt æquè probabilem defendit Diana *p.* 4. *tract.* 2. *resol.* 19. Quia, ita mandans, nullo modo est reus homicidij: ergo neque dignus irregularitate. Ita etiam sentire videtur, ait Sayrus *vbi infra*, Henriq *lib.* 14. *c.* 14. *n.* 2. his verbis: Qui ope concurrit cum aliis, vel qui mandat occidere, aut id consulit est voluntarius homicida: at non dicitur voluntarius qui mandauit tantum percutere, & tamen mandatarius excedens occidit. Ita ille.

Sed alij probabilius Respondent: Fieri irregularem. Quia sic expressè cauetur *in c. fin. de homicid. in* 6. Cuius ratio datur in dicto capite; quia mandans verberare, in culpa fuit, imperando aliquid, ex quo euenire posse homicidum, debuit cogitare. Sic Nauar. *cap.* 27. *n.* 233. *&* 240. *& consil.* 27. *de homicid.* Couar *in Clement. Si furiosus, p.* 2. §. 1. *n.* 2. Innocent. Panorm. Albericus, D. Anton. Siluest. Tabiena, Ledesma, Graffius, Viuald. & alij, quos citat & sectatur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 7. Suarez *disp.* 44. *sect.* 2. *n.* 3. Filliuc. *tract.* 20. *n.* 94. Bonacina *quaest.* 4. *punct.* 8. *num.* 18. dicens tale homicidium posse dici casuale. Gibalin. *cap.* 4. *de Irregularit. q.* 2. *consectar.* 1. *in fine.* Auila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 2. *concl.* 2.

Sed probabilius omnium Respondeo: Fieri quidem irregularem, casu tamen solùm, quo mandans mãdaret verberare grauiter, & vulnerare lethaliter; non si leuiter: quia si primo modo mandauit, in causa voluit homicidium, fuitque verè homicida, & irregularis: non verò si modo secundo præcepit vulnerare, aut percutere. Sic tenet, & explicat *d. c. fin. de homicid. in* 6. Luysius Turrian. *lib.* 9. *disp.* 63. *dub.* 3. *vers. Sed oportet.* Sicque concordari poterunt prædictæ sententiæ. An verò inde homicidium sit voluntarium, aut casuale, dubium est, pro quo sit.

QVÆSTIO XIX.

An præfatum homicidium, quod committit mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium; aut potius casuale?

AFfirmat esse voluntarium indirectè volitum, Couar. *loc. cit.* quem citat, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 7. Qui & præbet rationem istam. Quia (vt ait Couar.) tale homicidium est indirectè mandanti voluntarium; fertur enim voluntas in id ex quo immediatè mors secuta fuit, & ideo irregularis est. Voluntas enim indirectè fertur in homicidium, propter illam culpam, quam habuit mandator, non præcauendo, quod ex huiusmodi percussionibus, & ictibus, soleat mors immediata, & vt plurimum contingere. Non enim excusatur ex eo quod non habuerit animum occidendi, sicut nec excusatur, qui malo animo, ense alterum percuteret in capite, aut iuxta cor, nolens eum occidere, si ex vulnere mors sequatur. Vnde Couartu. vnum notatu dignum addit; quod cum homicidium illud sit voluntarium, indirecta scilicet occidendi voluntate commissum, & non casuale, qui potestatem haberet dispensandi in irregularitate ex homicidio casuali contracta, non posset in hoc casu dispensare, vnde pari ratione non potest dispensari virtute Concilij Tridentini *sess.* 24. *de Reformat. c.* 6. Huc vsque Sayrus.

Sed consequenter ad nostram doctrinam Respondeo dicendum; tale homicidium non esse voluntarium propriè, & ideo nec mandatorem illius, esse reum homicidij voluntarij, sed casualis. Ratio est, quia (vt *supra quaestione* 10. *&* 11. est habitum) ad committendum homicidium voluntarium requiritur, quod fiat ab aliquo positiuè, animo deliberato, ex proposito, per industriam, & insidias, at sic est, quod omnes hæ requisitæ circunstantiæ in nostro casu deficiunt: ergo, & deficit homicidium voluntarium, solúmque erit casuale, & ideo poterit in eo dispensare virtute Conc. Trid. quisquis, vi illius potest in homicidio casuali, & in irregularitate per commissionem talis homicidij contracta. Sic sentit in primis Henriq. *lib.* 14. *c.* 14. *n.* 2. Cuius verba habes *q.* 17. ex quibus constat, sensisse tale homicidium non esse voluntarium. Quod idem docet *eod. c.* 14. *n.* 2. *litt. N.* adducens pro se Caiet. & Nauar. Sic etiã Auila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 1. *post* 2. *concl. vers. Ex dictis sequitur.* Suarez *disp.* 45. *sect.* 4. *num.* 10. Luysius *disp.* 63. *dub.* 1. Bonac. *disp.* 7. *q.* 4. *punct.* 8. *num.* 18.

QVÆSTIO XX.

An Iudex dicens militibus; Ite, & adducite mihi talem, vel talem, viuum, aut mortuum, *si milites eum occidant, aut mutilent, irregularis efficiatur?*

REspondeo: esse irregularem, vt diximus *supra disp.* 7. *quaest.* 25. cum Maiolo, Vgolino, & Gibalino,

lino. Quibus nunc addo Henriquez *lib. 14. cap.16.* §. 1.& Sayrum *lib.7.cap.2.num.*10.Qui hoc limitat, nisi aliàs reus resisteret vi, & armis: quia si his resisteret ne caperetur, sicut milites non valentes aliter eum capere, nisi occidant,aut militent,non erűt rei homicidij,vt potè,quibus iure id permittitur,ita nec Iudex homicidij reus erit nec irregularis. Sic ille. Cuius limitationem antea adhibuerat Maiolus *lib.5.cap.*48.§.2.*num.*8. Legantur dicta à nobis *disp. 7.quæst.* 25.*& sequent.*

QVÆSTIO XXI.

An maneat irregularis qui mandat fieri homicidium ei,qui aliàs erat facturus?

AFfirmat, non absolutè, sed sub distinctione, Sayrus *lib. 7. cap. 2. num.*11. ita scribens: Respondeo cum Couar. *in Clement. Si furiosus, part.2. §.2.num.1. de homicid.* vel mandatarius erat aliàs facturus, vel non:si non,tunc certum est mandantem irregularem esse secuto effectu:si sic,tunc vel ex mandato citius occidit,vel non; si sic,tunc erit irregularis, cum sit causa propinqua accelerationis, vt patet ex communi DD. sententia: si non,tunc irregularis non erit,& est communis opinio ex Couar.*vbi supra*, & faciunt quæ tradunt Glossa *in cap.sicut dignum. §. Qui verò.verb. Prouocassent,de homicid.*& Gloss.*in cap.Nuper,§. In secunda verò,in verb. Concilium, de sent. excommun.* Panormitan.in simili casu *c. Ex litteris,num.5.de excess.Prælat.*Tabiena *verb.Irregularitas* 2.§.4 *in fine*, Siluest.*verb. Homicidium* 3.q.5. *vers.Quartam.*Henriquez *lib.14.c.19.n.4.vers. At si Iudex*,&c.Hæc Sayrus.

Sed probabilius absolutè, & sine distinctione Respondeo: manere irregularem mandantem fieri homicidium ei, qui alias erat illud facturus. Quia dato adhuc,quod Mandatarius tale homicidium esset admissurus,in facti tamen contingentia,iudicandum est, tale crimen mandantis causa patratum fuisse: ergo. Sic expresse sentit Couar. *loc. cit.* à Sayro pro sua sententia. Nam quamuis hic auctor, loquendo de illo, qui consilium de homicidio patrando dedit, prædictam doctrinam tradat(quod & faciunt alij Doctores citati à Sayro) oppositum docet loquendo de mandante homicidium, *loc.cit. num. 1. vers.In eo verò dubio.*vbi ita dicit:Hæc verò distinctio,an esset quis alioqui facturus, vel non; minimè habet vim, nec est admittenda in mandante. Is etenim tenetur, etiamsi Mandatarius alioqui, sine mandato esset delictum illud commissurus. Quia fit,hoc in casu, crimen ipsius mandantis causa, & respectu: quemadmodum in specie notat Bartol. *in d.l. Non solum. § si mandato.col. vltim. ff. de iniur.* cuius opinionem asserit eam sequutus,communem esse Iason *in l. 1. C.de seruis,fugit.num.*23. *Idem in l.si quis mihi bona. §. Sed quid si mandauit.num.*16.*ff. de acquir. hæredit.* Ludouic. Carrer. *in d. §. Circa. num.*75. Huc vsque Couar. Ex cuius verbis iam constat malè adductum fuisse pro se à Sayro. Sic post hæc scripta inueni idem docere Doctiss.Dicastillo *de Iust.lib.2. tract.1. disp.* 10. *dub.*14.*num.*188. vbi adducit discrimen inter mandatum & consilium:quod mandatum,inquit, fit in gratiam mandantis;consilium verò in gratiam capientis. Vnde fit quod si Petro suadeas occidere, qui ante tale propositum firmiter conceperat, nihil efficies. Sin verò etiam mandes, atque is exequatur mandatum tuum, iam tuo nomine homicidium fit, tibi tanquam causæ adscribitur. Sic Dicastillo.

QVÆSTIO XXII.

An mandans aliquem occidi, vel mutilari, irregularitatem ex homicidio voluntario contrahat, si ipsemet mandatarius occidatur?

AFfirmant aliqui Doctores, eo quod mandans dat operam rei illicitæ talia mandando, & ita nihil refert, quod præter eius intentionem sequatur mors mandatarij: cogitare namque debuit talia contingere posse: ergo eam indirectè saltem voluit: ergo tale homicidium respectu mandantis voluntarium erit.

Sed longè probabilius Respondeo: Non contrahere irregularitatem ex homicidio voluntario. Quia mandans, vt supponit quæstionis titulus, minimè habuit expressam intentionem, aut voluntatem, vt Mandatarius in ea occasione constitutus occideretur: at sic est, quod vt quis contrahat irregularitatem ex homicidio voluntario, opus est, vt expresse, & ex proposito intendat homicidium, & cum effectu sequatur,vt *supr.* habitum est: ergo. Sic sentiunt communiter Doctores, & vt certű supponűt Suarez *disp.*44.*sect* 3.*num.*17.Ægidius *disp.*18.*dub.*8.*n.66.* Palaus *disp.6.punct.*15. §. 2. *num.* 5. Legatur Diana 2.*parte, tract.*15. *resolut.* 17. *& part.* 4. *tractatu* 2. *resolut.* 12. *&* 14. Qui de hac quæstione latè agit. Necnon Cardin. de Lugo *tom.* 1. *de Iustit. disp.* 19. *sect.* 2. §. 2.*num.*40.

QVÆSTIO XXIII.

An in præassignato casu, incurrat mandans irregularitatem, ortam saltem ex homicidio casuali?

AFfirmant communiter DD. incurrere irregularitatem ex homicidio ad minus casuali;& præcipuè casu, quo mandans præuidere potuerit periculum occisionis mandatarij. Ratio est. *Tum*, quia mandans, siue consulens,alicui,vt aliquem occidat, verè est causa moralis cædis mandatarij, aut consultarij,cum eam indirectè voluerit exponendo eius periculo prædictum mandatarium,aut consultarium: ergo tale homicidium mandanti, aut consulenti imputari, aliquo modo, debet.

Tum etiam. Quia ille, qui sine rationabili causa, se exponit periculo mortis, verè est homicida *sui* ipsius,si occidatur: ergo & qui consulit,aut mandat alicui, vt huiusmodi periculo se obiiciat, consulit, aut mandat homicidium: ergo si contingat, verè homicida erit: ergo irregularis. Ita Suarez *disp.*44. *sect.* 3.*num.* 18. qui contrariam sententiam, neque speculatiuè,nec practicè sequendam dicit. Nauarrus *cap.*27. *num.*233.Maiolus *lib.*5.*cap.*48. §. 2. *num.*4. dicens periculosam esse opinionem contrariam, & adducit pro se Abbatem, Siluest. & Ioann. Andr. Sayrus *lib.7.cap.2.num.*12.*& cap.*3.*num.*3.Vgolinus *cap.*16.§.8. Molina *tract.*3.*disp.*32.*num.* 2. Couar.*in Clement.Si furiosus*, 2.*part.*§.2.*num.*1. Auila *part.* 7. *disp.6.sect.*2.*dub.5 concl.*4. Ægidius *disp.*18.*dub.* 8. *num.*47. Bonacina *disp.*7. *quæst.* 4. *punct.* 7. *num.* 17. *vers. Addunt aliqui* Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 62. *&* 14. Cornejo *in* 3.*part. tract.* 5. *de Irregularitate, disp.*1.*dub.*2.*quæst.*2. Palaus *disp.* 16. *punct.* 15. §. 2. *num.*5. Villalob.*tom.*1 *tract.*21.*diff.*20.*n.* 10. Quibus videtur consentire Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7.*cap.*5. *sect.* 4. *quæst.* 80. *num.* 284. *vers. Addit Diana ex Cornelio.*

Sed æquè probabiliter Respondeo: Dictum mandantem

dantem, aut consulentem, nullam, adhuc ex homicidio casuali, irregularitatem incurrere in casu assignato. Ratio est. Quia nulla in iure imposita est irregularitas, nisi illi, qui mandat, aut consulit alicui, vt occidat se ipsum, aut alium quempiam; at sic est, quod ille, qui mandat, aut consulit alicui, vt alium occidat, non mandat, vt se ipsum occidat, quamuis mandet, vt occidendo alium exponat se periculo, vt ab alio occidatur: ergo etiamsi re vera mandatarius in eo casu occidatur, dum mandatum, aut consilium sibi datum exequitur, mandans non fiet irregularis. Sic in primis Vasquez 1.2. *disp.* 100. *quæst* 73. *art.* 9. *dub.* 3. *num.* 45. vbi ita ait: Tametsi in opinione sit positum, vtrum se ipsum occidere sit contra fortitudinem, aut contra iustitiam, consilium autem traditum ei, qui occiditur, quod non tendit ad mortem, nisi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in iure prohibitum, nec is dicitur homicida pressè & propriè in iure ad effectum irregularitatis, sed ille solum qui consilium præbet occidendi aut se ipsum, aut alterum. Sic Vasquez, & ex illo Luysius *lib.* 9. *de Censur. disp.* 93. *dub.* 4. Hurtad. *disp. de Irregularit. diff.* 6. *num.* 22. præpositus *in* 3. *part. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 10. *num.* 78. quos nouissimè sequitur Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 2. *consect.* 7. *num.* 18. *pag.* 182. Qui simul cum Diana citat pro hac parte Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 1. Sed hic auctor, solum dicit id esse sustinendum in foro conscientiæ; secus in foro exteriori. Legatur in Glossa *litt. K.* Tenet etiam hanc sententiam Lugo, loco nuper allegato. Qui eam probat: quia irregularitas ex consilio (adde, *aut mandato*) homicidij, non est in iure inflicta, nisi quando consilium directè tendit ad ipsam occisionem: tunc enim, secuta occisione, ad quam consilium tendebat, contrahitur irregularitas. Sic ille. Qui, infra, id limitat, vt non procedat, quando ex animo consilium quis dedit, vt ipse consultarius (*aut mandatarius*) occideretur. Quam limitationem esse veram, & vt talem à nobis amplectendam, ex dictis quæst. antecedenti videbis.

QVÆSTIO XXIV.

An mandans homicidium excusetur ab irregularitate, si ante patratum homicidium, mandatum reuocet?

Negant aliqui, quos suppressis nominibus, refert Suarez *vbi infra.* Quia mandatarius exequens homicidium, semper mouetur ex impressione relicta à priori mandato: ergo licèt mandans, reuocet mandatum, nequit ab irregularitate excusari.

Sed, vt certum Respondeo: Excusari ab irregularitate mandantem homicidium, si ante patratum homicidium reuocet mandatum, & reuocationem intimet mandatario. Quia in hoc casu, iam mandans non est moralis causa homicidij, cum perfectè retractauerit mandatum, & mandatarius retractationem illam cognouerit: ergo non potest moueri ad patrandum homicidium ex mandato illius, sed si mouetur, mouetur quidem ex sua voluntate. Sic communiter Doctores. Canonistæ *in cap. Ad audientiam, de homicid.* Nauarr. *in Summ. cap.* 27. *num.* 233. Suarez *disputatione* 44. *sect.* 3. *numero* 7. Auila *part.* 7. *disputatione* 6. *sectione* 2. *dubit.* 4. *conclus.* 1. & 2. Couarru. *in Clement. Si furiosus, secunda parte, in initio, numero* 9. *vers. Quinto ex his* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 2. & communis apud Sayrum *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 13. Dicastillo, *de Iust. lib.* 2. *tract.* 2. *disp.* 4. *dub.* 4. *num.* 52. & Pellizzar. *loc. cit. quæstione* 80. *num.* 273.

QVÆSTIO XXV.

An, vt mandans homicidium, excusetur ab irregularitate, teneatur, non solum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare mandatario, sed etiam monere occidendum, vt caueat?

Affirmant nonnulli Doctores, existimantes, prædictum mandantem homicidium, obligari, non solum ad reuocationem mandati, & ad manifestandam reuocationem Mandatario; sed etiam, ad faciendum certiorem occidendum, vt sciat generatim periculum, quod illi imminet, vt sic ab illo caueat. Ratio eorum est. quia mandans ipse, suo mandato, in eo periculo constituit hominem occidendum: ergo si videat reuocationem mandati, non sufficere, ad hoc vt mandatarius desistat ab occisione, tenebitur monere occidendum, vt caueat. Pro hac sententia citat Diana (*vbi infra*) Petrum Cornejo *in* 3. *p.* D. Thomæ *tract.* 5. *de Irregular. disp.* 1. *dub.* 2. *quæst.* 2. (lege tu 1.) *num.* 2. Luysium Turrianum *de Censur. lib.* 7. (lege 9.) *disp.* 63. *dub.* 3. & Hurtadum *disp.* 2. *de Irregul. diff.* 6. *num.* 14. Et bene quidem, quidquid Lugo *infra*, dicat, hos Doctores solum docere, esse obligationem monendi occidendum, quando mandans non potest efficaciter reuocare mandatum; hoc est, quando non potest intimare Mandatario reuocationem mandati. Sed fallitur certè Sapientiss. Cardinal. nam expressè tenent dicti duo primi Doctores, obligatum esse mandatorem, monere occidendum vt caueat, etiam post reuocationem mandati, & manifestationem talis reuocationis factam. & intimatam mandatario. Legantur Luysius *loc. cit. vers. Vocant verò, & vers. Quærunt verò.* Cornejo *loc. cit. vers. Dico* 1. *& vers. Et si reges.* Hurtado, verò iudicat quod Lugo notat. Tenet etiam hanc affirmatiuam partem Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. *num.* 3.

Alij verò è contrà dicunt, mandantem, solum teneri ad reuocandum mandatum, & manifestandam talem reuocationem mandatario, & per hoc excusari ab irregularitate homicidij à Mandatario patrati. Ita Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 4. *concl.* 3. vbi ita ait: Qui consulit homicidium, vt liberetur ab irregularitate, debet efficacius reuocare consilium, quàm mandatum: quia in mandato agitur res mandantis, consilio verò agitur res ipsius consulti. Vnde consulens debet conari precibus importunis, ne consilium mandetur executioni, quod si non firmiter credit, preces profuturas; debet indicare occidendo in particulari, vel in generali ad arbitrium viri prudentis, vt caueat: qua diligentia facta, liber erit ab irregularitate; quia tunc mors imputabitur negligentiæ occisi. Ita Siluest. *verb. Homicidium.* 1. *n.* 13. *fine.* Anton. 3. *part. tit.* 28. *cap.* 2. §. 2. Henriquez *n* 5. Eman. *cap.* 178. *conclus.* 12. & alij contra Nauarr. *num.* 253. Hinc sequitur, quod si consulens non potest occidendum monere de periculo, manet irregularis. Sic Henriquez *ibi.* at verò mandans, non tenetur monere, vt inquit Henriquez *num.* 2. Hæc sunt verba Auilæ, fidelius, quàm à Diana, relata. Villalob. *tom.* 1. *tract* 21. *diff.* 20. *n.* 7. quos refert, & sequitur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resolut.* 14. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 14. vbi ait hanc opinionem esse communem DD. licèt contraria sit tutior. Bonacina *q.* 4. *punct.* 8. *num.* 14. ex Vgolino *cap.* 15. §. 5. Legatur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 2. *litt. N.* Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. *n.* 3. Pottel *in addit. ad dub. Regul. verb. homicidium, num.* 10.

Alij denique, media via incedentes, dicunt, quod in prædicto euentu, vel mandans potest monere

proximum occidendum, absque periculo grauioris damni; vel non potest; si potest, tenetur eum monere, vt exequutionem mandati impediat: si non potest, non tenetur. Ita Cardin. de Lugo *tom. 1. de Iustit. disp. 16. sect. 2. §. 1. num. 30. & 31.*

Ego autem in hac re Respondeo dicendum; teneri mandantem, vel ex charitate, vt aliqui volunt, vel ex iustitia, vt alij, non solum ad reuocationem mandati, & ad manifestationem reuocationis faciendæ mandatario: sed etiam ad monendum occidendum, casu, quo mandanti constet de pertinacia mandatarij, & id possit facere sine suo grauiori damno: dato tamen quod hoc vltimum omittat, non ideò incurrere irregularitatem ex homicidio sequuto.

Primam partem huius nostræ responsionis probat ratio facta ab Auctoribus primę sententiæ, quam latiùs prosequitur Lugo. *Secundam* verò, ratio facta pro secunda sententia, quæ hanc solum probat. Et constat ex supradictis. Nam ad incurrendam hanc irregularitatem ex homicidio voluntario, requiritur, vt quis moraliter, & positiuè influat in illud: at sic est, quod mandans, qui iam reuocauit mandatum, & huius reuocationis fecit certiorem mandatarium, minimè influit moraliter in homicidium post factum à mandatario, vt constat ex supradictis: ergo.

QVÆSTIO XXVI.

An mandans homicidium, sit irregularis, si pace iam inita cum occidendo, mandatarius illum occidat?

RESpondeo: Negatiuè, casu, quo mandatarius pacem, & familiaritatem, inter mandantem & proximum occidendum, esse initiam, ante patratum homicidium, cognouerit. Quia tunc debuit mandatarius cognoscere mandatum esse tacitè reuocatum: ergo homicidium postea sequutum, non debet censeri ortum habuisse à priori mandato, sed à malitia mandatarij: ergo tale homicidium non debet imputari mandanti. sic Sayrus *lib. 7. cap. 2. num. 14.* vbi dicit, quod reuocatio mandati potest fieri nota mandatario; vel expressè, veluti si expressis verbis, vel per epistolam, vel per nuntium moneat mandatarium, vt cesset à tali facto. Vel tacitè; vt si mandans reconcilietur ei, cuius homicidium mandauit, vel cum eo amicitiam, vel affinitatem contrahat, sciente mandatario; sufficit autem, vt mandans ab irregularitate excusetur, quod tacitè censeatur reuocasse mandatum. Sic Sayrus *lib. 7. cap. 2. num 14.* Syluest. Tabiena, Summ. Confessor. & Viuald. apud illum. Bonac. *n. 14. cit.* Henriq. Vgolin. & Filliuc. penes illum. Petr. Cornejo *disp. 1. de Irregul. dub. 1. quæst. 1. vers. Quod intelligendum est.* Et ante Maiol. *lib. 5. cap. 48. §. 2. num. 3. in fine.* Nauarr. *c. 27. n. 243.* Pellizzar. *loc. cit. n. 273.* Machad. *loc. cit.* Palaus *disp. 5. punct. 15. §. 2. n. 2.*

QVÆSTIO XXVII.

An mandans sit irregularis, casu, quo non possit monere mandatarium de non occidendo proximum, vel, ex eo quod hic longè distet, aut sit infans, cuius aborsum fieri mandauit matri?

AFfirmant communiter DD. mandantem in dicto casu, sequuto homicidio, esse irregularem, quantumuis peniteat facti, quia ad incurrendam ex homicidio irregularitatem satis est effectum in causa non impedibili, fuisse voluntarium: vt constat in eo, qui postquam iecit sagittam in aliquem, pœnitet antequam feriat, qui tamen nullo modo excusatur ab irregularitate: ergo, &c. Ita docet Nauarr. *c. 27. n. 233. fine.* Henriq. *lib. 14. c. 16. n. 2. lit. P.* Sayr. *lib. 7. c. 2. n. 13.* & innuit in simili. Lug. *de Iust. disp. 16. §. 1. num. 26.*

Alij è contrà negant; existimantes mandantem excusari ab irregularitate, si ante occisionem aduersarij, reuocauit mandatum, & fecit omnem diligentiam; mandatarius tamen ad quem non peruenit reuocatio, occidit. Ratio est. Quia si mandans decedat ante occisionem, non incurrit: quia morte soluitur mandatum: ergo nec in nostro casu. Ita docent Innocent. *in cap. Mulieres, de sententia excommunic.* & idem, quoad Deum, ait Glossa *in cap. Cum quis, de sentent. excommun. lib. 6.* cum Brixen. & sentit Anton. Gabr. *tom. 2. tit. de pactis, con. 2.* Angel. *sect. 2. excomm. 5. n 33.*

Sed quamuis hæc sententia sit certè probabilis, vt innuit Henriquez, probabilius tamen longè Respondeo, dicendum: Manere prædictum mandantem irregularem. Quia etiam in eo casu, operatur mandatarius necem nomine mandantis: ergo semper mandans censetur influere moraliter in occisionem factam à mandatario. Legantur à nobis dicenda infrà, *quæst. 47.* Auil. *p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 2.* & bonac. *quæst, 4. punct. 8. num. 15.* vbi dicit, me affici irregularitate, si Titius in mox proposito casu (*nempe, quæst. præcedentis*) occidit Caium nesciens pacem, & familiaritatem, inter me & illum celebratam: tunc enim mandatum non censetur reuocatum; cùm illius reuocatio non innotuerit mandatario, etiamsi ego omnia tentauerim, vt reuocatio ad illius aures perueniret. Sic ille.

QVÆSTIO XXVIII.

An mandans homicidium fiat irregularis, si mandatarius, non statim, sed diù, nempè post duos, vel plures annos, homicidium committat?

NEgat Henriquez *lib. 14. cap. 16. num. 2.* Quia existimat, tunc cẽsendum esse expirasse mandatum. Ita enim ait *lit. S.* mandatum expirat, & reuocatur morte mandantis, re integra, aut ob temporis lapsi diuturnitatem, aut ob reconciliatam amicitiam, sciente Mandatario. Ita Henriquez, citans pro se Anton. Gab. loco nuper citato, *concl. 1.*

Sed probabilius longè Respondeo: Irregularem fieri. Itaque, si quis v. g. ex Hispania mitteret aliquem in Galliam cum mandato Petrum occidendi, vel mutilandi, & mandans per longum tempus, nihil de mandatario, nec de executione mandati audiuit; sed tandem audiuit Petrum eius inimicum à suo mandatario interfectum fuisse, tunc mandator irregularis manebit. Ratio est. Quia semper censetur commissum homicidium ex anteriori illo mandato, dum de expressa, aut tacita reuocatione mandati non constet. Sic Speculat. *tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Sed quæritur.* Siluest. *homicidium 1. quæst. 8. vers. Sextò.* Tabien. *irregularitas 2. num. 13.* quos citat, & sequitur Maiol. *de Irregul. lib. 5. cap. 48. §. 2. num. 2. vers. Amplia tertiò.* Viuald. *de Irregul. ex homicid. volunt. §. 3. de Mandante, quæst. 5. num. mihi 252.* Molin. *de Iustit. tract. 3. disp. 33. memb. 3. num. 4. column. 675.* Sayr. *lib. 7. cap. 2. num. 13.* Baunyus *tract. 11. de Irregularit. quæst. 20. dub. 3. vers. Patet secundò, pag. 475.*

QVÆSTIO XXIX.

An sit irregularis qui mandat alicui, vt occidat aliquem; si Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum; postea tamen, mutata sententia, acceptat illud, & exequitur?

NEgandum videtur. Quia prius mandatum, eo ipso quod à mandatario acceptatum non fuit, mansit inefficax, & veluti extinctum: ergo homicidium postea sequutum, non potest tribui mandanti, vt causæ; cum non sit ex motione eius: ergo, &c. Propter hoc alicui posset videri id esse probabile, vt certè innuit Luysius, *infra*.

Sed omnino Respondeo dicendum: Esse irregularem mandantem (etiamsi retractauerit voluntatem suam) si non sufficienter reuocauit mandatum. Ratio est. Quia ad hoc, vt mandans incurrat irregularitatem, non est necessarium, quod mandatarius à principio acceptet illud, & virtute illius moueatur ad patrandum homicidium mandatum: quia tunc mandans verè dicitur, & est causa influens in illud homicidium. Ex quo constat primum mandatum nequaquam esse extinctum, eo quod à principio non fuerit acceptatum. Sic Maiolus *loc. cit. vers. Quartò amplia*, citans Innocentium *in cap. Ad audientiam, de homicid.* & Bald. *in l. 1. C. de seruis fugit. col. 2. ad finem.* Quos omnes (reiecta eorum, pro hac parte defendenda, ratione) sequitur Suarez *disp. 44. sect. 3. num. 9.* Reginald. *lib. 30 num. 126.* Vgolinus *de Irregularit. cap. 15. num. 3.* Filliuc. *tract. 20. cap. 1. num. 29.* Bonac. *quæst. 4. punct. 8. num. 17.* Viualdus *loc. citato num. 254. pag. mihi 242.* Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 63. dub. 3. vers. difficultas restat.* Petr. Cornejo *disp. 1. de Irregularit. dub. 2. vers. Sed quid si Mandatarius.* Sayrus *lib. 7. cap. 2. num. 15.* Dicastillo *de Iustit. lib. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 3. num. 55.* Pellizzar. *sect. 4. cit. quæst. 80. num. 275. vers. Quod si quis*

QVÆSTIO XXX.

An etiam sit irregularis ille, qui mandauit alicui, vt occideret aliquem nocte; mandatarius verò occidit illum meridie?

REspondeo: Etiam huiusmodi mandantem esse irregularem. Quia etiam in hoc casu, Mandatarius motus est ad occidendum, præcepto ipsius mandantis; nec quid obstat, quod non obseruaret tempus à mandatore assignatum, quia id, cum sit quid accidentale, non tollit, quin nex patrata, mandanti, vt causæ motiuæ, tribuatur. Idemque dicendum est de illo, qui mandauit alteri, vt occideret magistratum, postquam depositus esset ab officio; sed Mandatarius occidit illum, nondum ab illo depositum. Sic Bonacina *punct. 8. num. 17. citato, in fine.* Legatur Dicastillo *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXI.

An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri; & mandatarius, putans mandari occisionem ipsius Petri, illum occidit?

REspondeo: Mandatorem tunc non manere irregularem. Ratio est: Quia in hoc casu, occisio Petri non potuit oriri à mandato, cum nunquam [illegible] de tali occisione datum; sed ab errore, & falsa æstimatione ipsius Mandatarij: ergo talis occisio non potest imputari mandanti: ergo propter illam, nequit irregularis putari. Sic Lugo *tom. 1. de Iustit. disp. 19. sect. 2. §. 1. num. 25. & 26.*

QVÆSTIO XXXII.

An etiam, sit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem mandatario per nuntium misit, qui tamen, non intimauit ei?

NEgabunt auctores secundæ sententiæ *quæst. 26.* adducti. Quia re vera mandans in tempore reuocauit mandatum, & fecit omne id, quod potuit, & ad quod tenebatur, vt talis reuocatio mandatario intimaretur; ergo sufficiens fuit diligentia præstita, vt mandantem ab incursione irregularitatis ex homicidio subsequuto liberaret.

Sed longè probabilius Respondeo: Esse etiam irregularem; adhuc in casu, quo nuntius falsò diceret mandanti, se litteras reuocationis Mandatario dedisse. Quia licèt id sufficeret ad hoc, vt sine noua culpa mandantis exequatur homicidium, non tamen, vt sine culpa commissa, quando primum mandauit: & ideo, quidquid ex illa sequitur, imputari debet mandanti in ordine ad restitutionem, & irregularitatem: nam non potest impediri eius moralis influxus, nisi impediatur, quod mandatarius in operis executione moueatur à mandato prius accepto: hoc autem impeditur per mandati reuocationem ipsi mandatario intimatam, & ab ipso intellectam: quæ abest in nostro casu. Sic Lugo *loco nuper citato*, & consequenter loquendo, omnes DD. quos pro prima sententia (quæ est nostra) citauimus *quæst. 25.*

QVÆSTIO XXXIII.

An mandans homicidium, sit item irregularis, casu, quo mandatarius reuocationem mandati accipiat, sed postea inuincibiliter reuocationis oblitus, homicidium commisit?

AFfirmat adhuc Lugo *tom. 1. de Iustit. disput. 19. sect. 2. §. 1. num. 27.* quatenus docet teneri mandantem in hoc casu ad restitutionem, si credat mandatarium ex suo priori mandato motum fuisse ad homicidium admittendum. Quia ad hoc (inquit) sufficit, quod ex iniusta actione præterita mandantis, hoc damnum re vera subsequatur, prout re vera subsequitur. Nec enim Mandatarius mouetur à mandato ficto, sed ex vero, quod præcesserat, & cuius reuocationis non recordatur: ergo mandatum præteritum influit in hoc damnum præsens. Ita Lugo. Quod idem videtur dicendum, in ordine ad irregularitatem contrahendam. Nam idem iudicium est de restitutione, & irregularitate, vt supponit Dicastillo *lib. 2. de Iust. tract. 2 disp 4. dub. 3. in fine, n. 55.* licèt hoc non concedant omnes, vt ex dictis à nobis constat, imò nec ipse Lugo.

Sed probabilius Respondeo: In hoc casu, non manere irregularem mandantem. Quia eius mandatum omnino expirauit, per reuocationem acceptam, & intellectam à mandatario: ergo homicidium postea subsequutum non potest procedere ex mandato vero, cum iam desierit omnino esse: ergo nec reduci ad mandantem: ergo hic iam non erit homicida: ergo nec irregularis.

Nec valet, quod dicit Lugo *n. 28.* sufficere mandatum præteritum, à quo mouetur mandatarius ad patrandum homicidiũ ad hoc vt mandans sit causa saltē partialis influens partialiter in illud: ergo & ad hoc vt denominetur homicida: ergo & vt sit irregularis.

Nam

Nam contra est. *Primò*: quia quod semel est extinctum,& consequenter inefficax, & impotens ad influendum in actu moraliter: nequit reuiuiscere,& vires ad id resumere per obliuionem mandatarij, aut per quamcumque aliam eius actionem: cum mandatum ipsi datum, nec in fieri,nec in conseruari ab illo dependeat: ergo tale præteritum mandatum, nec partialiter iam potest influere in homicidium subsequutum. *Secundò*. Quia si instantia Cardinalis de Lugo quid ad probandum suum intentum valeret, etiam valens esset ad probandum, teneri mandantem ad restitutionem, esséque irregularem,etiam casu, quo mandatarius acceptasset reuocationem, sed postea, mutata voluntate, vellet exequi mandatum præteritum: patet; quia etiam in hoc casu erit verum dicere, quod Mandatarius fuit motus ad occidendum,ex mandato vero,& præterito, & consequenter sufficienti ad hoc, vt mandans causa sit,saltem partialis,homicidij, &c. consequens autem nullus concedet: ergo,&c.

QVÆSTIO XXXIV.

An si quis homicidium, non suo nomine factum approbet, irregularitatem incurrat?

RESpondeo, vt certum: Nec irregularitatem, nedum obligationem restituendi incurrere. Quia iuxta cap. *Cum quis, de sent. excommun. in 6. Nemo ratificare potest, quod suo nomine gestum non est.* Sic omninò Dicastillo *lib. 2. de Iust. tract. 1. disput. 10. dub. 14. num. 193.* & antea Cornejo *disp. 1. de Irregul. dub. 2. quæst. 3. dicto 2.* vbi ait, hanc esse communem sententiam. Auil. *p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 6. in principio.*

QVÆSTIO XXXV.

An saltem, incurrat irregularitatem, qui homicidium, suo nomine factum, ratum postea habet?

AFfirmant plures Doctores. *Primò*. Quia *regula 10. iuris in 6.* docet. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato, non est dubium, æquiparari*, sed qui mandat homicidium incurrit irregularitatem: ergo & ille, qui illud, nomine suo factum, ratum habet, & approbat.

Secundò. Qui, qui approbat, & ratam habet percussionem Clericorum, incurrit excommunicationem, vt habetur *in cap. Cum quis, de sentent. excommunic.* Et qui approbat violationem factam aduersus Cardinales, puniuntur iisdem pœnis, quibus violatores puniuntur *cap. Felicis, de pœnis in 6.* Et *Clemen. de pœnis.* ergo similiter, incurrere debet irregularitatem, qui ratum habet, & probat homicidium suo nomine factum. Propter hoc ita sentiunt Syluest. *verb. homicid. 1. quæst 7.* Felin. *in cap. sicut dignum, de homicid.* Maiol. *lib. 5. de Irregul. cap. 48. §. 6.* (non 5 vt offendes apud Gibalinum) *num. 1. 2. & 3.* Rosell. *homicidium 2. num. 5.* Nauar. *cap. 27. num. 233. & consil. 19. de homicid. num. 2.* Molina *tract 3 disp 53. memb. 4.* Rodrig. *c. 177. n. 12.* Ploue *Regul. 26. de Irregul.* Fernand *in medulla par. 2. c. 10. §. 14. num. 12.* Albertus, Trotius,& Ludou. Carrier. apud Sayr. *vbi infrà.*

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem. *Primò*. Quia nemo irregularitatem contrahit homicidij, nisi in illud aliquo modo influxerit, & causa illius fuerit: atqui ratihabitio non influit in homicidium prius commissum; neque eius causa esse potest; vt ex natura ratihabitionis actionem consequentis, statim apparet: ergo.

Secundò. Quia lex imperans, aut prohibens aliquid, nunquam comprehendit illam ratam habentes,& approbantes, nisi lex id apertè exprimat: at sic est quod nullibi ius extendit irregularitatem homicidij, ad ratum illud habentes, aut approbantes: ergo neque nos illam extendere debemus, vnde.

Ad primum, argumentum contrariorum dicendum est, ratihabitioneam mandato æquiparari, quo ad culpam; siquidem potest quis ita grauiter peccare, complacendo in homicidio facto, ac si illud mandasset; non tamen, quoad incurrendam hanc irregularitatis pœnam, quæ solùm imponitur iis, qui sunt causa homicidij: constat autem, quod ille, qui solùm ratum habet factum, non est causa facti illius.

Ad secundum dicendum est, textus illos, potius nostram sententiam firmare; nam, vt excommunicatio comprehenderet illos, qui ratam haberent percussionem Clericorum; & offensiones factas in personas Cardinalium, &c. necessum fuit, id exprimere in dictis capitibus, aliàs illos non comprehenderet. Cum ergo nullibi in iure inueniatur, vt irregularitas homicidij, ad ratum illud habentes extendatur, clarè constat, hos illam non incurrere. *Sic* sentiunt communiter Doctores, Speculat. *tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Sed quid si agenti.* Couarruu. *in Clemen. si furiosus, p. 2. §. 1. num. 4.* Viuald. *tract. de Irregularit. num. 299. & 301.* Henriq. *lib. 14. cap. 16. nu. 2.* Archidiac. Hostiens. Angel. & Tabien. quos citat, & sequitur Sayr. *lib. 7. cap. 4. num. 17.* Suar. *disp. 44. sect. 3. num 24.* Auil. *part. 7.* non 2. vt legi apud Dianam) *disp. 6. sect. 2 dub. 6.* Vasq. *in manuscripto de Irregularit. dub. 8. num. 66.* Luys. *de censur. lib. 9. disp. 63. dub. 3. in fine.* Gasp. Hurtad. *disp. 2. de Irregularit. diff. 7. num. 25.* Ægid. *de Sacrament. disp. 18. dub 8. num. 72.* Laym. *sect. 5. tract. 5. part. 3. cap. 4. num. 6.* Cornejo *disp. 1. de Irregular. dub. 2. quæst. 3.* Villalob. *tract 21. diff. 20. num. 12.* & Megal. *in 3. p. lib. 7. cap. 2. quæst. 9. num. 85.* quos omnes refert & sectatur Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 13.* Quibus adhuc addi possunt Bonac. *disp. 7. quæst. 4 punct. 8. num. 42.* Præposit. *quæst. 5. de Irregularit. num. 66.* Palaus *disp 6. punct. 15. §. 2. num. 7.* Cardin. de Lug. *tom. 1. de Iustit. disp. 16. sect. 2. §. 1. in fine.* Dicastill. *tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 14. num. 191.* Gibalin. *cap. 4. de Irregul. quæst. 1. consect. 15.* Machad. *lib. 1. part. 3. tract. 16. docum. 9. num. 7.* & Bauny *tract. 11. de Irregularit. quæst. 30. pag. 502.* Pellizzar. *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 4. q. 82. num. 277. pag. 155.*

QVÆSTIO XXXVI.

An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet, ac probat homicidium à seipso, ignoranter, ac inculpabiliter commissum?

AFfirmabunt, à fortiori, Authores primæ sententiæ relatæ nuper, ob fundamenta ibi adducta.

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc manere irregularem, ob talem ratihabitionem, & complacentiam de homicidio. Ratio est assignata. Quia hæc posterior complacentia, nihil influit in illud homicidium antecedens: ergo complacens de illo, nequit tanquam culpabilis causa eiusmodi homicidij, plecti irregularitate. Sic Gibalin. *loc. cit. consectar. 15.*

Bar.15.in fine. Qui benè addit, quod si aliquando ex speciali dispositione iuris pœna obliget ratum habentes aliquod facinus, non imponatur ea pœna propter culpam commissam in homicidio, sed in ipsamet ratihabitione, quæ sola plectitur, non autem crimen, cuius ipsi, nullo modo causa fuerunt. Filliuc. *tract.20.num.41.* quem citat & sequitur Pellizzar. *loc.cit.num.278.*

QVÆSTIO XXXVII.

An ad minus tandem, fiat irregularis, qui ratum habet homicidium, quod coram illo & suo nomine, patratur?

Affirmant communiter Doctores, & clarè Filliuc. *tract.20.cap.2.quæst.5.num.58.* his verbis Consentire in homicidium dum actu fit nomine consentientis, hoc est, ad eum vindicandum, vel quod existimetur eidem placere, induit irregularitatem. Ratio est: quia talis consensus etiam est moralis quædam cooperatio; tenetur enim ad effugiendam irregularitatem, & culpam homicidij, repugnare illi, & se ostendere alienum ab huiusmodi opere, quantum potest, propterea quod eius nomine, & intuitu fiat. Quod si exterius ita faciat, quamuis interius desideret homicidium, non esset irregularis; quia tantum homicida mentalis esset, quidquid contra Hostiens. *cap. ad Audientiam.* sed patet veritas ex dictis *de censur.* Hucusque Filliuc. Idem docent Suar. *disp.44.sect.3.num.21.* Cornejo *disp.1. de Irregul. dub.2. quæst.3. Dicto 1.* & Gibal. *cap.4. de Irregul. quæst. 1. consectar. 15.* Quia existimant, quod in casu proposito, vix possit præscindi à morali cooperatione, consensus, & approbatio homicidij. Meo enim consensu (ait Gibalinus) coniungo me occidenti, & per eius manus occido.

Sed clarius, Respondeo: Fieri quidem irregularem, si consentiat in homicidium coram se, & gratia sui factum, probando illud aliquo signo exteriori, aut nutu. Quia tunc certum est, quod ratificat homicidium moraliter cooperando exterius ad illud, præbendo animum ipsi occidenti: In quo omnes consentiunt. At verò, si ratificet homicidium approbando illud, hoc est, consentiendo in illud, solo actu interno puro; tunc re vera talis ratificans non erit irregularis; quia nihil influeret in homicidium. Nec in nostra sententia tenetur quis ad vitandam irregularitatem, exterius repugnare occidenti, & se à tali homicidio dissentire, manifestare occisori; sed sufficit quod exterius non concurrat, sed mere negatiuè se habeat: eo quod ad effugiendam irregularitatem ex homicidio, non adstringitur quis illud vitare, aut repugnare. Sed sufficit, exterius non iuuare, vt constat ex habitis *sup. disp. 9. quæst. 27.* & hac *disp.10.q.15.* Legantur etiam pro nobis Dian. *p.4.tract.2.Resol.6.* & Machad. *loc.cit.num.6.*

---

§. II.

De consulente homicidium.

QVÆSTIO XXXVIII.

An qui consulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis, sequuto effectu?

Respondeo, vt certum. Fieri irregularem. *Primò* Quia sic habetur *in cap. significasti, & cap. Sicut dignum, de homicid. & cap. fin. eod. tit. in 6. & alibi. Secundò.* Quia consulens est vera causa moralis effectus: ergo qui consulit homicidium illi, qui aliàs paratus non erat ad illud faciendum, vera causa illius erit: ergo erit homicidij, & consequenter irregularitatis. Sic omnes DD. tenent. Legantur citati supra.

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam, fiat irregularis, consulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum?

Respondeo: Tunc nullo modo fieri irregularem, absolutè loquendo. Quia tunc consulens non censetur causa efficax influens in homicidium; quāuis aliàs peccet ratione effectus, & intentionis homicidij. Sic tenent communiter Doctores. Legantur Couarr. Dicastill. & alij citati suprà *q.21.* Bonac. *q.4. punct.8.n.19.vers. Dixi in propositione.* Sayr. *lib.7.thesauri, cap.4.n.1. & 2.* Hurtad. *disp.2.de Irregul.diff.6. n.20.* & Dian. *par.8.tract.7.Resol.92.* Baun. *tract.11. de Irregul.q.27.q.11.pag.196.* sed de hac quæstione infrà latiùs agemus *q.58.*

QVÆSTIO XL.

An saltem, fiat irregularis ille, qui consuluit cuidam, qui iam determinatus erat Petrum occidere, sed ex dicto consilio, citius occidit?

Affirmant absolutè aliqui, inter quos est Bonac. *loc.cit.* vbi ita ait: Est tamen irregularis, si voluntatem occidendi auget, nam verè dicitur influere in homicidium; vt accidit quando quis suo consilio facit, vt alter facilius, vel citius, vel crudelius committat homicidium. Ita Couarr. *Clem.vnic.par.2.§.2.* Auil. *p.7.disp.6.sect.2.dub.7.* (tu lege, *dub.3.concl.5.*) Vgol. *c.16.§.1.n.1.* Tolet. *lib.1.c.81.* & alij communiter, quidquid alij dicant. Hucusque Bonacina. Ita etiam Sayr. *loc.cit.* Petr. Cornejo *disp.1. de Irregul. dub.2. vers. Sed quid si is.* Quia verè (ait) influit in homicidium; nam augendo voluntatem, consequenter auget actum exteriorem à voluntate procedentē.

Alij verò contra docent; prædictum consulentem non fieri tunc irregularem, eo quod, licèt consulens tunc sit causa distincti numero actus; non tamen in homicidium quoad substantiam influit, sed quoad modum dumtaxat, si qui sibi dari consilium patitur, ita erat animo comparatus, affectusque ante illud auditum, ac receptum, vt ipse sine illò, homicidium confecturus esset. Sic tenet Bauny *loc.cit.* quem refert, & sequi videtur Diana *part. 8.tract.7.Resol.92.* siquidem confirmat id, ex doctrina Lupi *de casib. reseruat. par.2. casu 8.num.12.* & Mazucheli *disput.2.cap.18.quæst.2.num.37.* asserentium, non incidere in casum reseruatum, si quis dedit consilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licèt ex illo consilio postea libentius, & citius homicidium commiserit. Lege pro hac parte Dianam *tertia parte, tract. 5.Resol.84. vers. Notandum est etiam.*

Sed ego clarius, & probabilius, Respondeo: Dicendum, fieri quidem irregularem dictum consulentem, ob rationem assignatam ab Authoribus primæ sententiæ nuper; nisi aliàs illa acceleratio, sit ita leuis, vt pro nihilo reputari debeat, iuxta doctrinam à nobis traditam, *disp.7.à q.98.* Legantur rursus pro hac nostra sententia, Suar. *disp.44.sect.3.n.16.* Vasquez, quem refert, & sequitur Luys. *lib.9. disp. 63. dub. 4. vers. Explicat verò.* Hurtadus *disput.2. de Irregular.*

Irregularit. diff. 6. in princip. Bonac. *loc. cit.* Palaus *disp. 6. punct. 15. §. 2. n. 3.* Auil. *loc cit.* Henriq. *lib. 14. cap. 16. num. 3.* ibi: Ex consilio dato non fit irregularis nisi secuto effectu: & vt meo consilio tanquam moralis causa influxerit in animum alterius, vt faceret, aut nouo modo faceret. Sic ille.

QVÆSTIO XLI.

An consulens homicidium, ficto animo; sit irregularis?

Respondeo: Irregularem esse, sequuto homicidio. Quia re vera, illo suo consilio, verè fuit causa proxima illius homicidij. Nec quid obstat, quod dederit consilium animo ficto: quia cum hanc animi fictionem omninò ignorauerit consiliarius, non potuit per illam à patrando crimine impediri. Sic Gibalinus *cap. 4. de Irregul. quæst. 1. consect. 12. pag.* 140. per hæc verba: Hinc solues quæstionem propositam à Comitolo *lib. 7. quæst.* 61. de tribus fratribus, qui in necem Nouercæ conspirarant, & de modo eam inferendi consuluerant; & cum à natu maximo illata fuisset, natu minimus, qui aberat, excusabatur, se ex animo noluisse eam cædem. Cùm enim consuluisset, habitus est irregularis, neque à Romana Curia potuit obtinere dispensationem. Et sanè cum eius consilium influxisset in mortem illam, quamuis, ficto animo, consilium dedisset, posuerat causam proximam illius homicidij. Huc vsque ille.

QVÆSTIO XLII.

An censendus sit irregularis, qui dubitat, an suum consilium influxerit in homicidium re vera commissum?

Affirmant communiter Doctores. Et probatur. Quia, qui dubitat de commisso homicidio, censeri debet irregularis, vt habitum est *sup. tract. 1. disp. 1. à quæst. 16.* ergo & qui dubitat, an suum consilium in homicidium sine dubio factum, influxerit, Ita tenent Couarruu. *in Clement. si furiosus, de homicid. 2. p. num. 1. vers. In eo dubio.* Sayr. *lib. 7. Thesauri cap. 3. num. 2.* Auila *p. 7. disp. 6. sect. 2. dubit 3.* (non 2. vt leges apud Dianam) *concl. 5.* Sanchez *lib. 1. Summæ cap. 10. num.* 44 Præpositus *in tertia parte, quæst. 5. de Irregularit. num. 64.* Merolla *tom. 1. cap. 3. disp. 3. num.* 251. Cornejo *in 3. p. disp. 1. de Irregularit. dub. 2. vers. Sed quid si consulens.* & alij, quos sequitur Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 25.*

Negat verò contra Henriquez *lib. 14. cap. 16. n. 3.* in Glossa *lit. D.* per hæc verba: Sed in dubio æquali, post factam diligentiam, potest practicè deponere dubium, & scrupulum reputans se excusatum ab irregularitate, propter possessionem innocentiæ. Ita ille. Cuius sententiam admittit (saltem quoad forum internum) Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quæst. 1. consect. 11. num. 32.* vbi expressè negat dictum consulentem in dicto dubio contrahere irregularitatem. Quia in dubio facti homicidij, ideò contrahitur irregularitas, quoniam sic disponitur specialiter à iure: cuius dispositio nequaquam in aliis irregularitatibus valet, nisi in aliis casibus à iure expressis: atqui in iure nunquam habetur in dubio, an consilium influxerit in homicidium, contrahi irregularitatem: nam loca omnia quæ tribuunt hanc irregularitatem consilio, supponunt, vi illius positum fuisse effectum: de dubio autem, an ex illo consilio sequuta fuerit cædes, nihil planè definiunt; quare relinquunt iuri communi, quod in dubio facti irregularitatem contrahi non vult, nisi in quibusdam casibus ab ipsomet expressis, *cap. Ad audientiam, & cap. significasti. 2. de homicid.* Hæc Gibalinus: Qui tandem fatetur, in hoc dubio, præsumi consilium fuisse operatum, & ideò ex ea præsumptione damnabitur tanquam irregularis iste consulens, non ratione dubij homicidij, sed certi, & constantis, ex ea præsumptione: cui definitioni non tenebitur se se aptare forum internum, quod ducitur rei veritate, & non sola præsumptione, quam sequi sæpius cogitur forum externum. Hæc etiam ille.

Sed ego clarius, & probabilius Respondeo: Dicendum. *Primò*, quod consulens in dicto dubio, debeat ab ipso, cui dedit consilium scire an suum consilium influxerit in homicidium, vel non. Et si dicat, se nec ad substantiam homicidij, nec ad illius accelerationem, motum fuisse ex consilio, liber manet consulens ab irregularitate, vt concedunt omnes Doctores. Secundò dico, quod casu, quo id non possit sciri ab ipso consulto, tunc consulens debet vti prudentibus coniecturis, & si omnibus pensatis, prudenter iudicet suum consilium minimè concurrisse ad homicidium, liber erit ab irregularitate: si verò semper maneat dubius, tunc irregularis censebitur: quia prudenter est præsumendum, quod consultus non committeret homicidium, nisi instigatus consilio. Præcipuè cum tunc consulens, de consilio dato sit certus, & incertus de eo, quod ipsum non influxerit. Sic Sayrus, Couarr. Auila, Cornejo, & Dian. *loc. cit.*

QVÆSTIO XLIII.

An consulens homicidium, maneat irregularis, si consultus, non statim, sed post multos dies, occidat?

Negare videtur Auila *loc. cit. concl. 5.* his verbis: Si ego dedi consilium Ioanni, qui ardenti voluntate occidit statim, signum est, quod meum consilium influxit: at verò si occidit, post multos dies; non potest sumi certa coniectura: nam licèt pro tunc, quando ego dedi consilium, fortassis excitauerim, & intenderim eius voluntatem: at verò, post tot dies, potuit ille feruor elanguescere, & voluntas redire ad statum pristinum, in quo erat ante consilium; & tunc ego non sum irregularis. Ita Auila. Pro cuius sententia fuit Henriquez citatus sup. *quæst.* 28.

Sed longè multò probabilius. Respondeo: Manere irregularem. Quia, dum contrarium non constat, semper censetur factum homicidium, ob consilium datum. Sic Tabien. *verb. consilium, num. 5.* quem citat, & sequitur Dian. *p. 4. tract. 2 Resol. 25.* Legantur pro hac parte citati pro nostra, loquendo de mandante sup. *quæst.* 28.

QVÆSTIO XLIV.

An consulens alteri, vt occidat aliquem, maneat irregularis, casu, quo is cui datum est consilium, occidatur?

Affirmat consequenter Sayr. *lib. 7. c. 3. n. 3.* quia id ipsum docuit de mandante, quando mandatarius occiditur, *c. 2. n. 12.* citatque pro se, Nauarrum, Maiolum, Henriquez, Angelum, Couarr. Tabien. & alios plures, quos nos adduximus sub. *q. 21. & 23.* Ita etiam Filliuc. *tract. 20. cap. 4. q. 4. dicto 2. numero* 98.

Sed æquè probabiliter, & consequenter ad suprà dicta

dicta. Respondeo: Minimè tunc manere irregularem, ob rationem, quam dedimus sup. *q.22. & 23.* citatis, propter quam diximus, non manere irregularem illum, qui mandauit alicui occidere aliquem, casu quo ipse mandatarius occisus sit. Sic Luysius, Hurtad. Vasquez, Præpositus, & Gibalin. *q.23.* allegati. Quorum sententiam, vt probabilem sequitur Lugo *de Iustit. tom.1. disput.19 sect.2. §.2. n.40.*

QVÆSTIO XLV.

An consulens homicidium euitet irregularitatem, si ante factum homicidium, consilium datum reuocet, idque manifestet ei, cui consilium dedit?

AFfirmant non pauci DD. vitare irregularitatem. Quia illa diligentia est sufficiens ad hoc vt mandans homicidium, irregularitatem effugiat, vt habitum est sup. *quæst.24. & 25.* ergo, & vt consulens. Ita tenent Ioan. Præposit. *in 3. p. quæst.5. de Irregul. dub.8. n.62. & 64.* & Petr. Nauar. *lib.3. de restit. c.4. numero 26.* quos citat, & sequitur Dian. *p.3. tract. 5. Resol.83. & p. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol. 14. vers. Non desinam*, & loquendo in ordine ad restitutionem *secunda parte, tract.2. Miscellaneo Resol.15. & 16.* (non 17. & 18. vt leges apud Lugum.) Qui, & affert pro se D. Antoninum, Syluestrum, Auilam, Tannerum, & alios. Quibus addo ego Gibalinum *cap.4. de Irregularit. quæst.1. consectar. 12. pag.150.* & antea *cap. 5. de censur. quæst. 3. num.27.* Suarium *disp.44. sect.3. num.13.* Pellizzar. *loc. cit. quæst.83. numero 280.* Portel. *loc. cit. numero 12.* Filliuc. *tract.20. cap.2. quæst.3. numero 34.* Hurtad. *disp. 2. diff.6. numero 23.* Baunyum *tract.11. de Irregularit. quæst.27. quæsito 11. pag.496.* Et casu, quo consulens admoneat eum, contra quem dederat consilium, Auilam *part.7. disp.6. sect.2. dub.4. concl. 3.* Palaum *disp. 6. punct. 15. §. 2. numero 4.* & Machad. *docum. 9. cit. num. 3.*

Negant verò è contra communiter DD. docentes absolutè, minimè sufficere ad euitandam irregularitatem, consulenti, vt ille reuocet consilium de homicidio faciendo prius à se datum, etiamsi id manifestet ei, qui consilium dedit: sed manere irregularem, etiam post hanc reuocationem factam, si sequatur homicidium, propter prius consilium datum. Ratio horum vna est. Quia hæc est diuersitas, inter mandantem, & consulentem: quod mandans in mandando imponit vim, & obligationem mandatario, ita vt quicquid iste agat, in gratiam ipsius mandantis agere videatur, vnde ad hanc obligationem tollendam, satis est, quod reuocet mandatum prius datum, & illud mandatario manifestet; post quam reuocationem, si mandatarius occidat, non imputabitur homicidium mandanti, cum iam non in gratiam ipsius id fecerit. At verò consilium est in fauorem eius, cui datur; vnde consulens quasi veneno voluntatem eius infecit, ideòque non satis erit ei, qui consuluit homicidium, reuocare consilium, sed conari debet præcibus importunis, & contrario consilio, & suasione; ne consilium à se datum mandetur executioni. Ita omninò Sayr. *lib. 7. Thesauri, cap. 3. num.4.* & apud illum, Summ. Confessor. *lib.4. tit.1. qu.6.* Innoc. *in cap. Ad audientiam num.3. de homicid.* Syluest. *homicidium 1. q.7. vers. Tertium,* Angel. *homicid.1. num.13.* Martin. de Ledesm. *2.4. q.26. art. 2. de Irregul. pag.365. col.4.* Nauar. *c.27. num.233.* Maiol. *lib. 5. cap.48. §. 2. num.3.* Astens. *part.2. lib.6. tit.24. art.3. quæst.3.* Viuald. *tract. de Irregularit. num. 258.* Summ. Corona *eod. tit. num.11.* & Henriq. *lib.14. c.16.* §.5. Quibus addi possunt Bonacin. *quæst.4. de Irregularit. punct.8. num.20.* Villalob. *tract.21. diff.20. numero 7.* licèt numero sequenti oppositum videatur defendere.

Alij denique, media via incedentes, respondent, notando, quod consilium duabus rationibus dari, & peti possit. *Prima*, ad sciendam solam veritatem, vt si quis quærat ab aliquo Doctore, an talis contractus sit licitus; vel à Medico, an talis medicina sit bona. *Secunda*, non tam ad sciendam veritatem, sed ad sciendam vtilitatem, vel conuenientiam; vt si quis quærat ab aliquo; an ei conueniens, & vtile sit occidere Petrum ob iniuriam sibi illatam. Hac distinctione supposita, respondent, quod si primo modo detur consilium, tunc, si consulens reuocet consilium, ostendendo falsum esse quod dixit, iam consulens, nec tenebitur ad restitutionem, nec si post hanc consilij reuocationem, sequatur mors, reus illius erit, nec irregularis fiet; quia tunc, qui consilium accepit, non mouetur consilio, aut auctoritate consulentis; cum hic fateatur se fuisse deceptum; sed sua propria malitia. Si verò, secundo modo detur consilium, v. g. si consulens dicat tibi, sine honore & fama manebis in casu à me quæsito, nisi occidas inimicum, aut vindictam sumas: aut si te doceat modum, quo tale homicidium tutò, & facilè exequi possis: tunc etiamsi consulens reuocet consilium, & consulat contrarium ne peccet, nihilominus si qui accepit consilium, motus rationibus, aut motiuis sibi à consulente propositis, homicidium exequatur, tunc reus erit consulens homicidij, & irregularitatis; quia tunc consilium eius, non obstante reuocatione, influit; non secus ac ille, qui tradit Petro ensem, vt occidat Paulum, qui quamuis postea id dissuadeat, nisi instrumentum auferat ante homicidium, semper causa homicidij erit. Sic docent duo noua, & magna Societatis lumina, nempè Eminentiss. Card. de Lug. *tom.1. de Iust. disp.19. sect.2. §.2. n.37.* & Sapientiss. Ioan. de Dicastill. *tomo etiam 1. de Iustit. lib.2. tract.1. disp.10. dub.14. n.187. & tract. 2. disp.14. dub.4. à n.56. vsq. ad 65.* citantes pro hac parte Molin. *disp. 731.* Less. *lib.2. c.13. dub.5.* Vasq. *c.9. de Restit §.1. n.10. & 11.* Nauarr. Azorium, & alios. Sic etiam Bonac. *q.4. punct.8. n.24.* citans Suar. *disp.44. sect.3. n.14.*

Ego in hac quæstione Respondeo: Dicendũ, quod omnes tres dicendi modi sint prorsus probabiles, sed probabilior hic vltimus, iuxta quem intelligenda sunt quæ diximus *tom.2. de censur. aliquibus in locis.*

QVÆSTIO XLVI.

An qui consuluit homicidium cuiusdam Clerici, & posteà, seriò tale consilium reuocauit; manserit nihilominus excommunicatus, & irregularis, & obligatus ad restitutionem, sequuto homicidio?

NEgat Dian. *part.3. tract. 5. Resol. 83.* per hæc verba: Pulchra est hæc quæstio, & ex illa à Confessariis multi casus benignè, si opus erit, resolui possunt. Ideò probabiliter negatiuè respondendum esse puto. Et ratio est: quia quando consulens fecit, quod potuit, vt prius consilium euertat, vel ostendat omnibus consideratis, esse iniquum, & non amplectendum; non videtur in tali casu exequutor ipsius, consilio moueri, sed potius sua malitia. Et ideò contra Nauar. *in Man. c.27. n.253.* & alios, hanc sententiam quoad excommunicationem, tenent Laym. *in Theol. Morali lib.2. tract.5. part. 2. cap. 5. num.7.* Auila *de censur. part.2. cap.5. disp.3. dub.7. concl. 3.* & alij. Idem quoad irregularitatem, contra Molin.

tract. 2. *tom.* 3. *poster. disp.* 731. Tolet. *lib.* 1. *c.* 85. & alios, tenet D. Anton. *in* 3. *p. tit.* 28. *c.* 2. §. 2. Syluest. *verb. homicidium* 1. *n.* 11. §. 3. *& n.* 12. *in fine*. Petr. Nauarr. *de restitut. lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 27. Et hanc sententiam probabilem vocant Less. *lib.* 2. *c.* 13. *dub.* 1. *n.* 17. & Layman. *loc. cit.* Et tandem quoad obligationẽ restituendi, liberant enim consulentem, qui seriò suum consilium reuocauit, non ignorabiles Authores, vt Tanner. *in* 2. 2. *disp.* 4. *quæst.* 6. *dub.* 15. *num.* 394. Salonius *in* 2. 2. *q.* 62. *art.* 7. *cõtrouers.* 6. & expressius Petr. Nauarr. *de Restit. loc. cit.* Emman. Saa. *verb. restitut. num.* 11. contra Malder. in 2. 2. *tract.* 4. *c.* 2. *dub.* 3. Et hanc sententiam cum Lessio probabilem etiam vocat Layman, vt re vera est. Concludendum est igitur cum dicto Layman, in gratiam Confessariorum ad tollendos omnes scrupulos, quod, qui alteri, propositis rationibus homicidium iniustum persuasit, si eas postea seriò, & quatenus potest, efficaciter retractauit, sequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem restituendi incurrit. Hucusque Doctus Diana. Sed an benè omninò citet Doctores adductos, infra constabit.

Negant etiam alij, non ita absolutè, sed cum aliqua conditione, nempè, casu, quo consulens, non solum retractet suum consilium, & persuadeat consultum, vt prius consilium euertat; sed etiam moneat occidendum vt sibi caueat. Ita expressè tenet Auila, loquendo de excommunicatione, loco à Diana citato, non *concl.* 3. *sed* 4. his verbis: Quarta conclusio. Qui consulit percussionem Clerici, & reuocauit consilium, si non firmiter credit consultum reuocasse propositum, debet indicare percutiendo, vel in particulari, vel in generali, ad arbitrium boni viri, vt sibi caueat, & si totum id faciat, quamuis sequatur percussio, non incurret excommunicationem, nec irregularitatem. Sic Auila. Et eodem modo, & cum eadem conditione, non aliter sentiunt D. Anton. Syluest. & Petr. Nauar. quo ad irregularitatem loquendo, vt notant Auil. *loc. cit.* & Laym. *n.* 7. *vers. At verò*. Qui eos, licèt loquendo de excommunicationis incursione, sequatur; minimè verò loquendo de irregularitatis incursione, & damni compensatione, cum oppositum probabilius fateatur *loc. cit. vers. Resolutio igitur sit.* Vnde constat, malè ex parte citasse hunc Authorem, Dianam. Tenent etiam hanc sententiam prædicto modo explicatam, Palaus, & Machado citati quæstione antecedenti.

Sed probabilius Respondeo: Iuxta nuper dicta, mansisse excommunicatum, irregularem, & noxium restitutioni; si consilium reuocatum, adhuc influxerit in homicidium, eo quod illud consuluerit, ad vitandam infamiam, aut aliam commoditatem consequendam, &c. sic, ob rationem assignatam, *quæst. antecedent.* tenent Authores ibi citati pro tertio modo dicendi.

QVÆSTIO XLVII.

An sit irregularis consulens abortum fœtus animati; si postea, reuocato consilio, non possit fœminam, ad id persuasam, remouere ab abortu procurando?

NEgant esse irregularem Henriq. *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 5. *lit. O.* (non Q. vt leges apud Gibalinum) vbi ita ait: Non tamen fit irregularis Clericus, qui coniugatam dissuadere non potest à consilio aborsus dato. Quia (*addit in margine*) sat est præmonuisse infantem in matre sua, vt moneri potuit. Ita Henriquez, & alioqui Recentiores apud ipsum. Et apud Dian. *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 15. Petr. Nauar. & Præpositus citati sup. *q.* 45. & Villalob. *tract.* 21. *diff.* 20. *n.* 8. Quibus addo ego Gibal. *loc. cit. consect.* 12. *pag.* 140. ita casui nostro satisfacientem: Respondetur, hunc consiliarium non fore irregularem, etiamsi sequatur aborsus, cuius tunc causa est sola malitia eius fœminæ, non consilium ipsi datum, quod reuocatum est, & impeditum ne ageret: cum enim sit causa moralis, & non physica, actiuitas impediri potest. Ita ille. Citat etiam Lugo pro hac parte Dianam *loc. cit.* sed malè: quia, licèt non consequenter, partem oppositam sentit esse probabiliorem, & tutiorem.

Sed probabilius Respondeo: esse irregularem. Quia) vt sup. *q.* 45. est habitum, quando consilium datum fuit de committendo homicidio, ostendendo, aut proponendo vtilitatem, aut honorem eius, cui datur; aut docendo modum, quo possit exequi, tunc etiamsi consulens reuocet consilium, verè incurret irregularitatem, sequuto effectu. Ratio est, quoniam in hoc casu, consilium reuocatum etiam, influit in aborsum, & homicidium: nam consilium non influit propter voluntatem perseuerantem consulentis, sed propter motiua vtilitatis, vel commoditatis, quam in opere iniquo manifestauit: Hæc namque motiua sunt, sicut arma, quibus si aliquem ad homicidium armasti, licèt postea petas, ne illis vtatur; semper denominant te causam damni dandi: nam totum illud prius voluisti in causa, & præuidere debebas fore, vt postea non posses, etiamsi velles repetere arma, vel motiua illa, quibus animum ad malum operandum inflexisti. Sic Cardin. de Lug. *tom.* 1. *de Iust. disp.* 19. *sect.* 2. *n.* 37. *&* 39. citans Nauar. *c.* 27. *n.* 233. Cordub. *in Summ. q.* 173. §. 6. Auil. *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 4. *conclus.* 3. *vers. Hinc sequitur.* Sayr. *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 5. & Petrum Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de Irregul. disp.* 1. *dub.* 2. *q.* 2. *n.* 3. *vers. Ex quibus.* Quibus addi possunt Bonacin. *q.* 4. *punct.* 8. *n.* 27. Ægid. *disp.* 18. *n.* 64. Lop. *par. instruct. c.* 63. Imò Henriquez videtur id sentire *cap.* 16. *cit.* §. 2. *lit. O.* dum hæc verba, loquendo de mandante, dicit: Qui non potuit monere mandatarium (vt si longè distet) aut eum qui periculum patitur (puta infantem cuius aborsum fieri mandauit matri) fit irregularis quantumuis pœniteat facti. Sic ille. Etsi §. 5. *cit.* eiusdem capitis, (vt vidimus) id negare loquendo de consulente videatur. Sed non consequenter certè. Nec sufficit (vt putat hic Author) illa monitio infantis in matre, vt consulens euitet irregularitatem; quia, vt benè vidit Auila illa monitio nullius est momenti; siquidem ipse infans nullo modo potuit se liberare à morte sibi inflicta.

QVÆSTIO XLVIII.

An qui consuluit homicidium, & reuocauit illud, ac bona fide credidit, id sufficere, vt occisio non sequeretur; maneat nihilominus irregularis, si homicidium subsequatur?

NEgat Sayrus *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 6. sub his verbis: si bona fide putauit sufficere reuocationem, non erit irregularis, etiamsi sequatur homicidium, argum. *cap. Sicut tuis, de Simonia, &* 1. *q.* 4. *cap. Quia præsulatus.* Sin verò aliqua ratione dubitauit, aut dubitare debuit, non sufficere reuocationem, tenetur indicare ei, contra quem consilium datum est, vt sibi caueat; aliàs, sequuto homicidio, irregularis erit. Sic Innoc. quem referunt, ac sequuntur Summ. Pissanell. *verb. homicidium* 2. §. *Quid si aliquis consuluit.* S. Anton. *p.* 3. *tit.* 29. *c.* 2. §. 2. Syluest. *verb. homicidium* 1. *q.* 3. *vers. Tertium.* Tabien. *verb. irregularitas* 2.

irregularitas 2. §. *Decimoquarto*, Maiol. *lib.* 5. *c.* 48. §. 2. *n.* 3. & Henriq. *libro* 14. *capite* 16. §. 2. Hucusque Sayrus.

Sed ex his Authoribus, in primis Maiolus, solùm docet secundam partem sententiæ Sayri, non primam: cum potius oppositum sentiat, vt dicunt hæc ipsius verba: Vno tamen casu excusaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non monuit occisum, si videlicèt, putauit verisimiliter, quod mandatarius propter reuocationem desisteret ab homicidio. Ita Alberic. *in verb. homicidium* 2. *in princip.* Tabien. *in verb. irregularitas* 2. *numero* 1. & 13. Anton. Flo. *lib. de censur. capite* 97. §. 13. quæ sententia est periculosa: quia cum adhuc maneat mentis corruptio mandatarij, non videtur sufficere reuocatio, nisi etiam moneatur occidendus. Ita Maiolus. Rursus licèt Henriquez sententiam Sayri teneat, non tamen §. 2. sed 5. *in glossa litt. K.* his verbis: At si putauit consulens satisfuisse intimationem reuocationis, & preces suas, vt consultus desisteret, excusatur ab irregularitate in foro conscientiæ. Ita Henriquez citans Maiol. Tabien. Alberic. & D. Antonium. Sed Maiolum, non benè, vt vidisti.

Tenent tamen nouissimè sententiam Sayr. Petr. Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de Irregul. disp.* 1. *dub.* 2. *q.* 2. *n.* 4. *vers. Instabis.* citans pro se D. Anton. Syluest. Maiolum, & Henriquez locis à Sayro citatis. Et Dian. *par.* 4. *tract.* 2. *de Irregul. Resol.* 14. *in fine*, hæc dicens: Notandum est tamen hic obiter, quod si bona fide, consulens putauit sufficere tantum reuocationem solam, non erit irregularis, etiamsi sequatur homicidium, ita Sayrus, & Cornejo *loc. cit.* Hæc Diana.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere irregularem, si homicidium subsequatur. Quia bona fides consulentis existimantis sufficere reuocationem sui consilij, solùm potest excusare nonam ipsius culpam, non verò irregularitatem, cum re vera non impedierit influxum consilij præcedentis in homicidium postea subsequutum. Sic Cardin. Lug. *tom.* 1. *de Iust. disp.* 19. *sect.* 2. §. 1. *num.* 26. dicens doctrinam oppositam esse falsam, si vniuersaliter intelligatur. Et hanc nostram confirmat ex simili, quam suprà *q.* 32. tradidimus.

QVÆSTIO XLIX.

An præbens consilium pium, ex quo, præter intentionem, homicidium sequitur, irrregularitatem incurrat?

RESpondeo, vt certum: Non incurrere. Quia, cum ex vna parte talis actus sit pius, ac bonus, & ex alia, minimè sit ordinatus in homicidium, nec à præbente consilium intentus, nullo modo efficiet consulentem irregularem. Sic Maiol. *lib.* 5. *c.* 48. §. 2. *n.* 9. quem citat, & sequitur Sayr. *libro* 7. *capite* 3. *n.* 7. Qui varia exempla ad hoc confirmandum afferunt, de quibus etiam nos dicemus. Sit ergo.

QVÆSTIO L.

An consulens alteri, vt pro fide Christi, aut pro Ecclesia, se morti exponat, fiat irregularis, morte consulti sequuta?

RESpondeo, vt certum: Non fieri irregularem. Quia in hoc casu consulens nihil aliud facit, quàm exortari militem Christi ad fortiter pro Christi honore, aut pro eius fide, ac sponsa Ecclesia, pugnandum; quod quidem esse actum maximæ virtutis, constat ex dictis sup. *disp.* 7. *q.* 120. Sic tenent communiter DD. Maiol. *lib.* 5. *c.* 48. §. 2. *n.* 9. *cit. vers. Pro fide* Couar. *in Clem. si furiosus, p.* 2. §. 9. *numero* 6. & apud illum, Innoc. Anton. Cardin. Socin. & Felin. Henriq. *libro* 14. *capite* 16. §. 4. *lit. Z.* vbi citat etiam Hostiens. Angel. Rosel. Syluest. D. Anton. Armill. Tabien. Alberic. & alios. Sayr. *libro* 7. *c.* 3. *numero* 8. Auil. *par.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 5. *concl.* 2. & alij.

QVÆSTIO LI.

An etiam vitet irregularitatem, qui consulit alteri, vt se pro bono publico, aut pro defendenda Patria, periculo mortis exponat, si inde mors consulti sequatur?

RESpondeo, etiam vitare irregularitatem. Quia, vt constat ex dictis sup. *disp.* 7. *q.* 121. licitum est cuilibet in bello iusto adhortari milites ad pugnandum absque metu incurrendæ irregularitatis; ergo: Sic Auil. *loc. cit.* Syluest. Angel. & Rosell. apud ipsum. Et Henriquez, §. 4. *cit. lit Y*, vbi in Glossa notat, contrarium sentire Felician. *c.* 9. cum Innoc. Hostiens. Supplem. Angel. *homicidium*, §. 15. & Syluest. *homicidium* 1. §. 8. casu, quo consulens verisimiliter putet secuturam in proximo, hoc est, in consulto, mortem. Sed quidquid hi authores limitent, tu tene absolutè conclusionem.

An autem etiam sit ab irregularitate immunis, qui consulit alicui, vt patrem suum periclitantem, aut suum amicum defendat, etiam casu quo consultus interficiatur, constat ex dictis *disp.* 7. *cit. q.* 122. vbi diximus, cum communi, immunem esse. Legatur Auil. *loc. cit. concl.* 2.

QVÆSTIO LII.

An consulens alteri, ne hostem fugiat; eo quod existimet hostem, qui eum insequitur, ob suam præsentiam, non occisurum; irregularis maneat, si exinde consultus occidatur?

RESpondeo: Non manere irregularem, casu, quo consulens id probabiliter, & cum fundamento aliquo existimauerit, eo quod esset amicus, vel affinis ipsius hostis, aut magnæ authoritatis apud illum. Secus verò si consulens, nec amicus, nec affinis, nec vllius authoritatis erat apud hostem insequentem consultum; quia tunc verè mors consulti imputabitur consulenti; eo quod temerè hortatus est illum ad subsistendum, & ideò tunc manebit irregularis. Sic Maiol. *libro* 5. *capite* 48. §. 2. *numero* 9. Alberic. Summ. Confess. Tabien. & Armill. apud ipsum. Henriq. etiam *libro* 14. *capite* 16. *numero* 4. *litt. X.* vbi absolute docet, non esse irregularem, qui volenti fugere violentiam hostium, consulit manere, animo componendi pacem. Vbi citat Maiol. Felician. Alberic. & Summ. Confess. Sed certè hi authores, non absolutè; sed distinctione nostra loquuntur. Sic etiam Sayr. *lib.* 7. *c.* 3. *n.* 9. Summ. Pisana, Astens. Syluest. D. Anton. & Summ. Corona apud ipsum. Bonac. *q.* 4. *punct.* 8. *n.* 26. Vgol. *c.* 16. §. 7. Regin. *n.* 144. Legatur Gibal. *c.* 4. *quæst.* 1. *consect.* 10. *vers. Quarto.*

QVÆSTIO LIII.

An qui transeunti fluuium rapacissimum, iumento debili, consulit, vt descendat, vt sic melius illud pertranseat; fiat irregularis, si exinde descendens submergatur?

RESpondeo: Non fieri irregularem. Quia consulēs hoc consiliū præstitit, bona fide putās, sic tutius flumen

flumen euasurum. Sic Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. *n.* 9. ita dicens: Si cùm seruus flumen transiret, asinus autem, vel equus, quo insedebat, in ipso medio fluminis substiterit, vnde sit in euidenti periculo submersionis; si Clericus ob pietatem hortetur, vt seruus equo, vel asino, descendat, putans illum tutius euasurum, & contra euenerit, quia scilicet, seruus descendens, vi fluminis fuerit submersus, non fiet irregularis Clericus, qui hortatus est, vt descenderet, Speculat. *in d.* §. *Iuxta. vers. Sed pone rusticus super asino.* Sic Maiolus. Quem citat, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 10. vbi citat etiam Henricum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. §. 4. Sed haud bene. Quia hic Auctor, non loquitur de hoc, sed de casu à nobis nuper *quæst.* 51. in fine adducto. Ait enim sic: Nec videtur irregularis, si consulat, exponere se periculo pro virtute quadam, vt pro amici defensione, quem hostes occidere intentant; vel qui periclitatur fluminis impetu raptus; quia id pertinet ad virtutem amicitiæ. Hæc Henriquez.

QVÆSTIO LIV.

An, qui parato occidere Clericum adulterum, consulit, vt potius mutilet; maneat irregularis, si de facto eum mutilatum faciat?

AFfirmabunt forsan; defendentes, peccare mortaliter, & teneri ad restitutionem illum, qui consulit minus malum, volenti facere maius. Sunt autem Antonius *in cap. Super eo, de vsuris.* Gabriel. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 11. *art.* 3. *dub.* 14. Caiet. 2. 2. *q.* 78. *art.* 4. *notab.* 3. Siluest. *v. Matrimonium.* 7. *q.* 5. *dicto* 9. Couar. 4. *decret.* 1. *p. c.* 4. *in princip. num. vltim.* Valentia 2. 2. *disp.* 5. *q.* 21. *punct.* 4. *col.* 4. Sà, Angles, Contradus & alij, quos refert Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 11. *num.* 14. quorum sententiam esse satis probabilem putat.

Sed probabilius Respondeo: Prædictum consulentem non manere irregularem. Quia illo suo bono consilio, nullo modo peccat, ergo per illud nequit contrahere irregularitatem ex delicto. Consequentia patet ex dictis *tr.* 1. *disp.* 2. *q.* 7. Antecedens verò probatur. Quia verius, & probabilius est esse omnino licitum, consulere minus malum; gratia vitandi maioris; quando is, cui consulitur constitutum apud se habebat maius illud malum perpetrare, & alia via àmalo proposito reuocari nequit; eo quod huiusmodi cõsilium, non est absolutum, sed conditionatum explicitè, vel implicitè, scilicet, si vnum ex his malis facturus es, fac hoc minus, & non illud grauius; quod quidem rationabiliter consulitur, cum ex duobus malis, minus malum sit eligendum: Et ita hanc doctrinam, vt veriorem, tradunt Nauar. *in Man. cap.* 14. *num.* 40. *vers.* 13. *& cap.* 17. *num.* 263. *& cap.* 24. *n.* 11. Petr. Nauarra *lib.* 3. *de Restitut. cap.* 4. Gutierrez 4. *Can. lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 43. Molina *tom.* 2. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 335. Salon, Aragon, Vega, Corduba, Medina, & & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit. num.* 15. Quibus addi possunt Lugo *de Iust. tom.* 2. *disp.* 19. *sect.* 2. §. 2. *num.* 43. & Dicastillo *tom.* 1. *de Iust. lib.* 2. *tract.* 2. *disp.* 4. *dub.* 4. *n.* 74. & alij: ergo & licitum erit consulere illi, qui paratus est occidere Clericum adulterum, vt potius illum mutilet, aut percutiat: ergo, ob id nequit irregularitatem contrahere. Et ita in propriis terminis, sic sentiunt Sayrus *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 13. Suarez *disput.* 45. *sect.* 3. *num.* 2. *& sequent.* Auila *part.* 7. *disp.* 6 *sect.* 2. *dub.* 3. (non 7. vt leges apud Bonac.) *conclus.* 1. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 4. *litt. G.* ibi: Quod si parato occidere adulterum Clericum in delicto deprehensum, consulat, & roget, vt contentus sit facere excctum, conmutilatum, non videtur irregularis: quia huius consilium moraliter non influit, vt fiat mutilatio, sed fiat homicidium: & consulens non incurrit excommunicationem, dum maritus mutilat Clericum, quia non peccat in eo bono consilio. Sic Henriquez, citans Nauarrum *numero* 40. *cit.* Sic etiam Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 4. *quæst.* 5. *num.* 102. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 8. *num.* 69. Rodriguez *cap.* 178. *num.* 21. Bonacina *quæst.* 4. *de Irregularit. punct.* 8. *num.* 19. *vers. Dixi in propositione.* Sanchez *loc. cit. num.* 15. Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 6. *num.* 1. Cornejo *disp.* 2. *dub. vnico. quæst.* 5. *pag. mihi* 782.

QVÆSTIO LV.

An maneat irregularis, qui consulit alicui, vt bona sua tueatur ac defendat; si consultus, ob id se exponat periculo, & occumbat?

AFfirmat cum aliis Henriquez *lib.* 14. *c.* 16. *n.* 4. *litt. E.* sub iis verbis: Consulens tamen, vt pro rerum defensione exponat, videtur fieri irregularis sequuto effectu, si aduertit incurrere periculum vitæ. Ita ille. Et antea Siluest. *verb. Homicidium* 1. *q.* 8. *vers. Octauum.* Tabiena *irregularitas* 2. §. 15. Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. *num.* 9 & alij.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem, casu, quo res, quas tuetur consultus sint magni momenti & ad vitam necessariæ. Quia tunc consiliũ est de re licita, & bona: ergo per accidens erit, si inde sequatur mors consulti, quam consulens nullo modo intendit: ergo per tale consilium, etiam sequuta morte consulti, non manebit consulens irregularis. Sic Sayrus *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 12. & Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 2. *consectar.* 8. *n.* 19. *pag.* 183 ita dicens: Qui consulit alteri, vt exponat se probabili vitæ periculo, quod licitè potest adire pro bono publico, aut priuato, non est irregularis, non modo quia illud consilium est de re bona, ac proinde non potest puniri pœna irregularitatis; sed etiam quia non consulit, vt iam ostendi, sui ipsius homicidium. Sic ille.

QVÆSTIO LVI.

An qui consulit alteri aliquod crimen, v. g. furtum, ex quo scit illum morte puniendum, fiat irregularis?

AFfirmant omnes illi, qui existimant, consulentes rem illicitam, si mors inde alicuius sequatur, irregulares esse. Sic Sayrus *lib.* 7. *c.* 3. *in fin.* Qui id probat ex *c. Continebatur, de homicid. & cap. fin. eod. tit. in* 6. & citat pro se Summ. Pisan. *verb. Homicidium* 2. §. *Quid si non consulit.* Innocent. *in c. Ad audientiã n.* 1. *de homicid.* Summ. Confessor. *lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 6. D. Anton. 3. *p. tit.* 29. *cap.* 2. §. 2. *circa med.* Panormit. *in cap. Ad audientiam, cit.* Summ. Corona *tract. de Irregularit. num.* 11. & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. §. 1. Sed hic vltimus Auctor, non loquitur certè de consulente, sed de mandante, ait enim *litt. G.* sic: Mandans capere iniustam possessionem beneficij, aut Castri, cum strepitu armorum, aut bombardarum, & balistarum, secuto homicidio fit irregularis. Ita Henriquez. Ita etiam Vgolin. *cap.* 16. *num.* 6. *&* 9. Speculat. & Felin. apud Gibalinum & Bonac. *punct.* 8. *cit. num.* 15.

Sed iuxta à nobis dicta, *supr. quæst.* 21. *&* 23. Respondeo probabilius dicendum: nullo modo talem consulentem fieri irregularem; nisi aliàs eo animo consilium dedisset, vt ipse cõsultatus occideretur. Probatur *Primò* ratione, *loc. cit.* assignata *Secundò*. Quia consulens crimen, ex quo videt consultũ morte esse

esse puniendum, non est causa proximè influens in homicidium: ergo per tale consilium, non incurrit irregularitatem. Sic tenet expressè cum Vasquez Gibalin. *consect.* 8. *cit.vers.Secundò*, & debent tenere omnes citati.

QVÆSTIO LVII.

An Confessarius, qui consulit pœnitenti, fateri crimen dignum morte, si iuridicè interrogetur; sit irregularis, sequuta pœnitentis morte?

NEgant plures Doctores esse irregularem. Quia hoc nõ est concurrere ex parte inferentis mortem (ait Cornejo) sed ex parte sustinentis, & hoc iustè. Præterquam, quod solùm intendit consulere animæ pœnitentis, & mors est per accidens sequuta. Sic ille. *disp.* 11.*dub.*1.*quæst.*4. Qui & citat Sayr. *lib.*6.*c.*18. *n.*26.*in fine*. & Henriq. *lib.*14. *c.*16.*n.* 4. *lit.A.& B.*Diana etiam *par.*4.*tract.* 2. *Resol.* 99. & Gibal. *cap.*4.*de Irregul.quæst.*2. *consect.*8.*pag.* 184. ita dicens: Confessarius qui consulit pœnitenti fateri crimen dignum morte, estò aliqua fortassis de causa excusetur ab aperieda veritate, non erit irregularis, sequuta pœnitentis morte; non modo, quia bonum est illud consilium, & de re licita; quamuis enim iure posset crimen tacere, fateri tamen illud iure poterit; sed quia non consulit mortem, neque in illam proximè influit. Sicut enim iste non occidit, aut mutilat se ipsum fatendo crimen, ita neque causatipsius occisionem, aut mutilationẽ, qui ad eam manifestationem hortatur. Sic Gibalinus: *ibi.* licèt non ita absolutè, loquatur postea *cap.*4. *quæst.*3.*consect.*7.*diff.*10.*pag.*270.

Sed iuxta dicta sup. *disp.*7.*q.*33.*&* 34. Respondeo: Dicendum sub distinctione. Non esse quidem irregularem consulendo pœnitenti, vt fateatur crimen dignum morte, casu, quo tenaatur illud fateri: secus verò, si probabilem sequendo opinionem, non teneatur; quia tunc probabilius est consulentem proximè ad mortem pœnitentis concurrere; eo quod debeat sub mort. illum à morte occurrenti, cum possit licitè, liberare. Legantur dicta à nobis *q.* 33. *& seq.* vbi, quæ hic desiderati possunt, inuenientur.

QVÆSTIO LVIII.

An sit irregularis, qui consulit homicidium alicui, qui aliàs illud esset commissurus, absque consilio tali?

NEgat Bonac. *quæst.*4. *de Irregul. punct.* 8. *n.*23. Quia consulens in hoc casu, non censetur causa efficax homicidij, eo quod exequens illud solum occidat sua voluntate, non impulsu, & suasione consulentis.

Sed clarius. Respondeo: Non esse quidem reum irregularitatis, si consultus nullo modo fuit motus ad occidendum, ob consilium, & suasionem consulentis, sed ob suam meram malitiam, & voluntatem, vt benè Bonacina probat. Secus verò, si aliqua ratione commiserit homicidium, ob dictum consilium: vt si illud commisisset ob propriam voluntatem, & etiam ob consilium sibi datum: nam tunc consulens, verè influeret in homicidium, & consequenter fieret irregularis. Legantur Bonac. *loc.cit.* Molin. *disp.*33. *memb.* 6. Vgol. *c.*14. §.3.*& c.*16.*n.*2.Sayr. *lib.*7.*c.*2. *n.*11.& Henriq. *lib.*14.*c.*16. §.4. Qui idem docent, loquentes de mandante homicidium, quando mandatarius, nulla ratione commisit homicidium ob mandatum sibi impositum.

§. II.

De auxiliante, aut cooperante ad homicidium.

QVÆSTIO LIX.

An auxiliantes, & cooperantes ad homicidium vel mutilationem; sint, sequuto effectu irregulares?

REspondeo; Tanquam quid certum. Esse irregulares. Quia efficaciter influunt in homicidium, vel mutilationem; cùm eorum cooperatio sit omnium, & maximè propria culpa homicidij, & ideò illi imposita est pœna irregularitatis *in cap. Sicut dignum*, §. *Illi, & cap. significasti*, 2.*de homicid.* vbi omnes Doctores. Notantes, quod ad hoc, vt quis sua cooperatione, & auxilio, contrahat irregularitatem ex homicidio voluntario, debeat expressè mortem occisi intendere, & aliquam actionem præstare, ex qua physicè, seu directè mors sequatur: nam aliàs solùm contrahet irregularitatem ex homicidio casuali. Rursus, quod talis cooperatio debeat habere rationem culpæ mortalis contra quintum Decalogi præceptum. Quia cooperatio, non alia ratione facere potest quem irregularem, quàm facit ipsum homicidium, quod nunqnam facit, nisi quando quis in eo committendo peccat mortaliter: ergo. Legantur Suarez *disp.* 44.*sect.* 3. *num.*31. *& disput.* 45.*sect.* 3. *à num.*1. vbi de homicidio agit casuali. Sayrus *libro septimo*, *cap.* 4. *à num.*9. Vgolinus *cap.* 17. Nauarr. *in Man. capite* 27. *numero* 224. Couarru. *in Clement. si furiosus, secunda parte*, §. 2. *num.* 2. Henriquez *lib.*54. *cap.*14. *num.* 2. Bonacin. *disp.* 7. *quæst.*4.*punct.*8.*à num.* 28. Palaus *disp.*6. *punct.* 15.§.2,*&* 6. Gibalinas *cap.*4.*de Irregularit. quæst.*2.*consectar.*9.*&* 10. & alij.

QVÆSTIO LX.

An quando plures, de communi consensu vnum aliquem aggressi sunt; & aggressus vnico vulnere periit, omnes maneant irregulares?

REspondeo, vt quid certum: Omnes irregulares manere. Quia omnes sunt veluti vna causa moralis huius homicidij, siquidem omnes cooperati sunt ad homicidium, concitando se, & consulendo illud, ex qua concitatione, consilio, & præsentia sequutum est; licèt vnus tantum inflixerit lethale vulnus. Sic communiter DD. id colligentes ex cap. *Significasti, cit.* vbi apertè dicitur eum, cuius consilio alter occisus est, irregularem esse. Sic igitur tenent D.Thom.2.2.*quæst.*62.*art.*7. Couar.*in Clem. cit. part.* 2.§.2. *num.* 3. vbi citat Bartol. Angel. Cynum, Ludouic. Carrier. Hyppolit. & alios. Vgolin. *cap.*14. *num.*5. Henriq. *num.*2. *cit.* Molin. *disp.* 33. *memb.*1. *&* 7. Suar. *disp.*44. *sect.*3.*num.*33.*& disput.*46.*sect.*3.*num.*9. Sayr. *lib.*7. *cap.* 4. *num.* 13. Auila *part.* 7. *disp.*6.*sect.*3. *dub.*3.*conclus.* 1. Filliuc. *tract.*20.*cap.*4.*quæst.*7.*num.* 109. Bonac. *loc.cit. numero* 29.& Gibal.*cap.*4.*de Irregularit. quæst.* 1. *consect.*8.*pag.*132.

QVÆSTIO LXI.

An etiam, omnes maneant irregulares, quando plures, non præmisso consilio, aut consensu, sed in rixa subitò contingenti, omnes inuolarunt in vnum, & vulnerarunt Petrum, & solùm vnum vulnus fuit lethale, nescitur tamen à quo fuerit inflictum?

Ad hanc quæstionem respondent aliqui DD. vnumquemcumque eorum suæ conscientiæ relinquendum esse; tutius tamen esse in tali dubio, se homicidas, & consequenter irregulares reputare; cum nullum sit in hac parte periculum, in alia verò esse possit. Ita Glossa *in cap. Quæsiuimus, verb. Sed quoniam omnes, dist.* 42. Speculat. *tit. de dispensat. §. Iuxta, num.* 52. Hostiens. *in Summ. lib.* 5. *tit. de homicid.* Astens. *in Summ. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 14. *art.* 8. *quæst.* 3. Marian. Socin. *in cap. Ad audientiam, n.* 46. *de homicid.* & Nicol. Plouius *de Irregularitat. regula* 28.

Sed vt certum. Respondeo: Omnes esse irregulares, si omnes dubitant, an vulnus illud intulerint lethale. Ratio est. *Primò.* Quia sic videtur definitum *in cap. Ad audientiam, & cap. significasti, el* 2. *de homicid.* vbi, qui percusserat, & dubitat, an illo suo vulnere causa mortis fuerit, censetur irregularis: atqui in casu nostro, omnes, & singuli sciunt, se percussisse, & solùm dubitant, an sua percussione occiderint: ergo omnes censeri debent irregulares; & vt tales pronunciari à foro externo, quod nequit discernere, quisnam occiderit, ex eo quod vnum tantum reperiatur vulnus lethale, ex quo, iudicio Chirurgorum obierit.

Secundò. Quia in isto euentu, vel nullus debet haberi, vt homicida, & irregularis, vel omnes: non, nullus, quia si omnes pœnas homicidij euaderent, daretur culpa sine pœna, quod videtur absurdum: ergo omnes & homicidæ, & irregulares censeri debent, cum non sit maior ratio vnius, quam alterius. Sic communiter Doctores, præcipuè Couarru. *in Clement. si furiosus, de homicid.* 2. *p. §.* 2. *num.* 5. *vers. Quoad irregularitatem*, & apud illum, Ioan. Andr. Gotfred. Anan. Anton. Panorm. & alij. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 5 *num.* 13. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 14. §. 3. Graff. *lib.* 2. *decis. cap.* 62. *n.* 74. Auil. *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 3. *conclus.* 1. *vers.* Couarruu. *num.* 5. Molina *disp.* 33. *memb.* 7. *in fine.* Reginald. *num.* 161. Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 11. Bonacin. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 9. *num.* 29. Filliuc. *num.* 110. Gibalin. *consectar. cit. vers. Secundò.* dicens, id esse certissimum. Philibert. Marchin. *de Ordine tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 5. *pag.* 136. *num.* 1. Machad. *lib.* 1. *par.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. *num.* 9. Barbos. *in cap. significasti, cit. num.* 6. Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 6. *num.* 2. Qui idem dicunt, & à fortiori, quando plures percusserunt, sed nescitur, quo vulnere percussus obierit.

QVÆSTIO LXII.

An etiam in dicto casu, sint omnes irregulares, dato, quod constet, quis illud vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit?

Affirmant, etiam in isto casu manere omnes irregulares, quamplures Doctores, inter quos præcipui sunt, Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.* 224. *vers. Decimò infertur, & consil.* 24. *alias* 32. *de homicid. in fine.* Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 10. *&* 11. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 4. *quæst.* 7. *num.* 111. & Auila *part.* 7. *disp.* 6. *dub.* 3. *concl.* 4. qui id probat. Quia, omnes, facto ipso, mutuo se iuuant, & debilitant aduersarium: ergo omnes concurrunt ad occisionem. Et confirmat, quia licèt non concurrant, præmisso consilio, tamen, ex quo omnes simul ex vna parte simul oppugnant aduersarium, concurrunt tanquam vna causa totalis moralis: ergo. Ita ille. Qui & citat pro se Henriq. *lib.* 14. *cap.* 14. *n.* 2. *lit. D.* iuncta doctrina eiusdem *num.* 3. *lit. N.* & Emman. Roderic. *cap.* 178. *concl.* 16. Sic etiam Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 7. Ægid. *disp.* 18. *dub.* 8. *num.* 70. Palaus §. 6. *cit. num.* 4. Citat enim Gibalius pro hac parte Sayrum; sed omninò malè, cum oppositum expressè doceat.

Alij verò, contrà negant manere omnes irregulares, sed solùm illum, qui lethaliter percussit; quia quamuis omnes teneantur de percussione, non verò de homicidio. Probant hanc suam sententiam. Quia in iure, non est vnde colligatur ex tali facto irregularitas. Nam textus *in cap. Ad audientiam, & cap. significasti, de homicid.* non loquuntur de illo, qui scit, se non percussisse lethaliter, sed tantum de eo qui dubitat: vnde ex his textibus, potius colligitur, illum, qui scit, aut probabiliter existimat, se non percussisse lethaliter, & ex vulnere, quod intulit, non fuisse sequutam mortem, minimè irregularem esse; quamuis sciat se percussisse: nam illi Sacerdotes, de quibus agebatur in citatis textibus, fatebantur se percussisse, sed dubitabant an ex illa sua percussione cædes facta esset: propter quod dubium, voluit Pontifex, illos esse irregulares, non propter percussionem præcisè. Ita tenuit in casu contingenti Dian. *par.* 1. *tract.* 15. *Resol.* 18. adducens pro se Sayrum *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 13. Couarr. *in Clement. si furiosus, par.* 2. §. 2. *num.* 3. *vers. Secundus casus.* Bonac. *de censur. disp.* 7. *q.* 4. *punct.* 8. *num.* 29. & Villadieg. *c.* 6. *n.* 47. Quibus addit Gibalin. Henricum Henriq. *cap.* 14. *cit. num.* 3. & Auilam *loc. cit.* pro contraria, *concl.* 2. & non male hunc certè; sed debebat notare, oppositum expresè postea tenuisse *concl.* 4. vt vidimus. Tenet etiam Machado *docum.* 9. *cit. num.* 9. vbi ita ait: *Los Doctores disputan, si caso que no se auerigue, quien de los compañeros le matò, todos deuan tenerse por incursos en la irregularidad. Suarez defiende que si, no solo quando es incierta la persona que matò, sino aun tambien quando es cierta, i conocida. Pero la mas comun i receuida opinion es, que quando la persona que matò es cierta, sola ella queda irregular, i los demas no: pero si es incierta del derecho consta que se deuen portar como incursos.* Sic Machad. Et sic etiam Philibert. Marchin. *loc. cit sup.* Quos videtur sequi Gibalin. *c.* 4. *de Irregul. q.* 1. *consect.* 8. *ver. Tota itaque difficultas.* Licèt in oppositum videatur inclinare.

Ego autem in hac quæstione maiori cum distinctione Respondeo: Dicendum. *Primò*, si in casu assignato, omnes concurrerunt ad percutiendum, vel occidendum, non per modum vnius, nec se se mutuo iuuantes, sed quodam subitaneo impetu, singuli inuolarunt, sine alia maiori morali coniunctione, quàm si seorsim illum fuissent aggressi, tunc non erit irregularis, nisi ille qui vulnus lethale intulit: at verò si ita rixa communis sit, vt singuli fecerint vnam veluti causam moralem, & se se mutuò inuauerint, aut excitauerint ad alium oppugnandum, ac proinde vno impetu, & vna ex parte coniunctis viribus ipsum aggressi fuerint, tunc omnes isti ratione cooperationis erunt irregulares, licèt vnus tantum occiderit, siue dubitent se occidisse, siue non dubitent, & certò sciant se, vel non percussisse, vel non lethaliter percussisse; siue intenderint cædem, siue non intenderint,

intenderint, cùm reipsa fuerint ad illam cooperati. Id, & non aliud videtur sentire Henriquez *loc. cit.* vt hæc eius verba insinuant, ait enim sic: Dum plures separatim sine sociali concursu dederunt vni plura vulnera, & in occiso reperitur vnicum lethale vulnus, si constet ille solus qui lethaliter percussit, excusantur reliqui ab irregularitate. Sic ille. Nec non Gibalinus *loc. cit.*

Respondeo: *Secundò*, licèt speculatiuè loquendo valdè probabilis sit secunda sententia; in praxi verò tenenda prima, & iuxta illam dicendum, omnes censendos fore irregulares. Quia in praxi ferè semper contingit, vt quando plures in subita concertatione, seu rixa eundem percutiunt, se mutuo iuuent, coniungántque rè ipsa suas vires; atque id faciant, ne vnus, aut pauci aliquot non possint se tueri, aut fuga alióve modo saluti suæ consulere, vti facilè possent, si ab vno tantum, aut altero oppugnarentur. Ex quo fit vt in praxi vix vnquam isti simul percutientes, aut rixantes excusari valeant ab irregularitate, quando aliquis occiditur, siue sciant se non occidisse percutiendo, siue dubitent. Sic omnino Gibalinus *loc. cit. pag.* 134. Legatur Molina *tract.* 3. *disp.* 33. *membr.* 7. *num.* 2. An autem hæc irregularitas sit ex homicidio directè voluntario, an verò ex casuali, constat ex dictis *supra quæst.* 12.

QVÆSTIO. LXIII.

An qui scienter associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat; maneat irregularis, si associatus occidat?

REsponde affirmatiuè, cum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. *num.* 2. *litt.* T. *& clarius cap.* 16. *num.* 1. *lit. L.* hæc dicente: Qui volentem occidere comitatur, vt eum defendat, licèt alter sine socio occidat, fit irregularis: quia socius, licèt dissuaserit occidere, adiecit animum. Sic ille. Et antea Armilla *verb. Irregularitas*, *num.* 34. his verbis: Associans volentem facere homicidium, vt defendat eum, si opus erit, etiam quod dissuadeat homicidium, fit irregularis, si sequitur mors, secundum Hostiens. & facit *cap. Hæreticus, de Cler. pugn. in duell.* nam ex eius associatione factus est homicidia animosior, & sic cooperatus est morti. Ita Armilla. Ledesma etiam *quæst.* 26. 2. Rossella §. 1. Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2 §. 2. *num.* 2. *vers. Quatenus vero, in fine*, licèt hic, non ita in terminis. Plouius, D. Anton. Felin. Specular. Quos sequitur Auila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 3. *dub.* 3. *concl.* 1. limitans tamen horum doctrinam, vt non procedat quando non est auctus animus occisoris, eo quod viribus, & armis multum superabat aduersarium. Quam limitationem colligit ex doctrina Henrici *cap.* 14. *cit. num.* 2. *litt. D.* & bene, nam ita ibi ait: At si duo casu concurrant, & rixa subitò oborta primus leuiter percussit, etiam animo occidendi, & debilitauit, & nihil influxit in animum alterius, solus secundus qui eum lethali vulnere occidit, tenetur damnum restituere, & fit irregularis. Ita ille. Quem admittit Gibalinus, *vbi infra.* Et ego facilè admitterem hanc limitationem, si facilè esset verificari, quod non reddatur animosior occisor ex præsentia associantis; & debilior occisus ad se tuendum, ex eiusdem præsentia, vt bene Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 10. cum aliis. Et nouissimè Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæst.* 1. *consectar.* 10. *num.* 13.

QVÆSTIO LXIV.

An saltem, immunis sit ab irregularitate, si associans, sit pater, vel filius, vel valdè amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat?

AFfirmant nonnulli Doctores, tunc esse immunem ab irregularitate, si bono animo associauit suum filium, patrem, aut amicum, ne in tali rixa periclitaretur: quia dat operam rei licitæ. Ita Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 1. *in fine*, & Auila *loc. cit.* qui id confirmat ex doctrina Nauarri *consil.* 32. (mihi 24.) *de homicid.* vbi docet (ait Auila) non esse irregularem eum, qui bono animo tenebat ensem euaginatum in manu sua sine alia læsione, quamuis alius percussus à fratre in rixa postea obiit ex percussione. Ita Auila. Quorum sententiam tenet Gibalinus *loc. cit.* & videtur sequi Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 17. licèt addiderit, hanc opinionem limitasse Præpositum *in* 3. *p. q.* 5. *de Irregularit. dub.* 8. *num.* 65. dicendo, intelligendam esse, si exterius ita amicum rixantem associando, non videatur illum animare ad occidendum.

Sed hanc limitationem prius adiecit Nauarr. *loc. cit.* ab Auila, quod non aduertit Diana. Nam ibi inquirit, An sit irregularis frater, qui bono animo astans, ensem tenebat in manu euaginatum, si alius in rixa à suo fratre occisus sit; & Respondet, non esse irregularem, nisi probetur, quod præfatus frater iuuit fratrem suum homicidam, accedendo euaginato gladio festinanter ad rixam, eo quod suo ad illam accessu auxit animum fratris ad occidendum. Vnde Gibalinus absolutè, & sine limitatione vlla, etiam in casu, quo ex associetate fratris, filij, vel patris crescat homicidæ animus, docet, tenendam esse sententiam Auilæ.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse immunem ab irregularitate talem associantem suum patrem, filium, aut amicum, euntem ad occidendum alium: Quia re vera negari non potest, quod sua præsentia exhibeat auxilium, & fauorem suo patri, aut filio, vel amico occisori; & debiliorem reddat animo inimicum occisum, vt constat ex sæpè dictis. Vnde negandum est contrariis, quod prædictus associans suum fratrem, aut, patrem, aut amicum euntem illicitè ad occidendum aliquem, det operam rei licitæ. Legatur Suarez *disput.* 45. *sect.* 3. *num.* 10.

QVÆSTIO LXV.

An quando plures vulnera inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis; omnes, & singuli incurrant irregularitatem?

REspondeo, tanquam certum: Omnes irregularitatem incurrere. Quia reuera omnes, & singuli sunt causæ partiales mortis, & ex iis vna totalis consurgit. Vnde negari nequit, omnes fuisse cooperatos ad mortem inferendam. Sic communis, & præcipui Couar. *in Clement. Si furiosus*, 2. *parte*, §. 2. *num.* 4. *vers. Quarta*, & apud illum, Bartholom. Ananias, Felin. Ludouic. Carrier. & alij. Suarez *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 14. Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 7. & 8. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 3. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 4. *conclus.* 5. Bonacina *disput.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. *num.* 30. Molina, Suarez, Vgolinus, Ægidius, & Filliucius apud ipsum, Gibalinus *cap.* 4.

QVÆSTIO LXI.

An etiam, omnes maneant irregulares, quando plures, non præmisso consilio, aut consensu, sed in rixa subitò contingenti, omnes inuolarunt in vnum, & vulnerarunt Petrum, & solùm vnum vulnus fuit lethale, nescitur tamen à quo fuerit inflictum?

AD hanc quæstionem respondent aliqui DD. vnumquemcumque eorum suæ conscientiæ relinquendum esse; tutius tamen esse in tali dubio, se homicidas, & consequenter irregulares reputare; cum nullum sit in hac parte periculum, in alia verò esse possit. Ita Glossa *in cap. Quiescamus, verb. Sed quoniam omnes, dist.* 42. Speculat. *tit. de dispensat. §. Iuxta, num.* 52. Hostiens. *in Summ. lib.* 5. *tit. de homicid.* Astens. *in Summ. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 14. *art.* 8. *quæst.* 3. Marian. Socin. *in cap. Ad audientiam, n.* 46. *de homicid.* & Nicol. Plouius *de Irregularitat. regula* 28.

Sed vt certum. Respondeo: Omnes esse irregulares, si omnes dubitant, an vulnus illud intulerint lethale. Ratio est. *Primò.* Quia sic videtur definitum *in cap. Ad audientiam, & cap. significasti, el* 2. *de homicid.* vbi, qui percusserat, & dubitat, an illo suo vulnere causa mortis fuerit, censetur irregularis: atqui in casu nostro, omnes, & singuli sciunt, se percussisse, & solùm dubitant, an sua percussione occiderint: ergo omnes censeri debent irregulares; & vt tales pronunciari à foro externo, quod nequit discernere, quisnam occiderit, ex eo quod vnum tantum reperiatur vulnus lethale, ex quo, iudicio Chirurgorum obierit.

Secundò. Quia in isto euentu, vel nullus debet haberi, vt homicida, & irregularis, vel omnes: non, nullus, quia si omnes pœnas homicidij euaderent, daretur culpa sine pœna, quod videtur absurdum: ergo omnes & homicidæ, & irregulares censeri debent, cum non sit maior ratio vnius, quam alterius. Sic communiter Doctores, præcipuè Couarru. *in Clement. si furiosus, de homicid.* 2. *p. §.* 2. *num.* 5. *vers. Quoad irregularitatem*, & apud illum, Ioan. Andr. Gotfred. Anan. Anton. Panorm. & alij. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 5 *num.* 13. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 14. §. 3. Graff. *lib.* 2. *decis. cap.* 62. *n.* 74. Auil. *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 3. *conclus.* 1. *vers.* Couarruu. *num.* 5. Molina *disp.* 33. *memb.* 7. *in fine.* Reginald. *num.* 161. Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 11. Bonacin. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 9. *num.* 29. Filliuc. *num.* 110. Gibalin. *consectar. cit. vers. Secundò.* dicens, id esse certissimum. Philibert. Marchin. *de Ordine tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 5. *pag.* 136. *num.* 1. Machad. *lib.* 1. *par.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. *num.* 9. Barbos. *in cap. significasti, cit. num.* 6. Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 6. *num.* 2. Qui idem dicunt, & à fortiori, quando plures percusserunt, sed nescitur, quo vulnere percussus obierit.

QVÆSTIO LXII.

An etiam in dicto casu, sint omnes irregulares, dato, quod constet, quis illud vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit?

AFfirmant, etiam in isto casu manere omnes irregulares, quamplures Doctores, inter quos præcipui sunt, Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.* 224. *vers. Decimò infertur, & consil.* 24. *alias* 32. *de homicid. in fine.* Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 10. & 11. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 4. *quæst.* 7. *num.* 111. & Auila *part.* 7. *disp.* 6. *dub.* 3. *concl.* 4. qui id probat. Quia, omnes, facto ipso, mutuo se iuuant, & debilitant aduersarium: ergo omnes concurrunt ad occisionem. Et confirmat, quia licèt non concurrant, præmisso consilio, tamen, ex quo omnes simul ex vna parte simul oppugnant aduersarium, concurrunt tanquam vna causa totalis moralis: ergo. Ita ille. Qui & citat pro se Henriq. *lib.* 14. *cap.* 14. *n.* 2. *lit. D.* iuncta doctrina eiusdem *num.* 3. *lit. N.* & Emman. Roderic. *cap.* 178. *concl.* 16. Sic etiam Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 7. Ægid. *disp.* 18. *dub.* 8. *num.* 70. Palaus §. 6. *cit. num.* 4. Citat enim Gibalius pro hac parte Sayrum; sed omninò malè, cum oppositum expressè doceat.

Alij verò, contrà negant manere omnes irregulares, sed solùm illum, qui lethaliter percussit; quia quamuis omnes teneantur de percussione, non verò de homicidio. Probant hanc suam sententiam. Quia in iure, non est vnde colligatur ex tali facto irregularitas. Nam textus *in cap. Ad audientiam, & cap. significasti, de homicid.* non loquuntur de illo, qui scit, se non percussisse lethaliter, sed tantum de eo qui dubitat: vnde ex his textibus, potius colligitur, illum, qui scit, aut probabiliter existimat, se non percussisse lethaliter, & ex vulnere, quod intulit, non fuisse sequutam mortem, minimè irregularem esse; quamuis sciat se percussisse: nam illi Sacerdotes, de quibus agebatur in citatis textibus, fatebantur se percussisse, sed dubitabant an ex illa sua percussione cædes facta esset: propter quod dubium, voluit Pontifex, illos esse irregulares, non propter percussionem præcisè. Ita tenuit in casu contingenti Dian. *par.* 1. *tract.* 15. *Resol.* 18. adducens pro se Sayrum *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 13. Couarr. *in Clement. si furiosus, par.* 2. §. 2. *num.* 3. *vers. Secundus casus.* Bonac. *de censur. disp.* 7. *q.* 4. *punct.* 8. *num.* 29. & Villadieg. *c.* 6. *n.* 47. Quibus addit Gibalin. Henricum Henriq. *cap.* 14. *cit. num.* 3. & Auilam *loc. cit.* pro contraria, *concl.* 2. & non male hunc certè; sed debebat notare, oppositum expresè postea tenuisse *concl.* 4. vt vidimus. Tenet etiam Machado *docum.* 9. *cit. num.* 9. vbi ita ait: *Los Doctores disputan, si caso que no se auerigue, quien de los compañeros le matò, todos deuan tenerse por incursos en la irregularidad. Suarez defiende que si, no solo quando es incierta la persona que matò, sino aun tambien quando es cierta, i conocida. Pero la mas comun i receuida opinion es, que quando la persona que matò es cierta, sola ella queda irregular, i los demas no: pero si es incierta del derecho consta que se deuen portar como incursos.* Sic Machad. Et sic etiam Philibert. Marchin. *loc. cit. sup.* Quos videtur sequi Gibalin. *c.* 4. *de Irregul. q.* 1. *consect.* 8. *ver. Tota, itaque difficultas.* Licèt in oppositum videatur inclinare.

Ego autem in hac quæstione maiori cum distinctione Respondeo: Dicendum. *Primò*, si in casu assignato, omnes concurrerunt ad percutiendum, vel occidendum, non per modum vnius, nec se se mutuo iuuantes, sed quodam subitaneo impetu, singuli inuolarunt, sine alia maiori morali coniunctione, quàm si seorsim illum fuissent aggressi, tunc non erit irregularis, nisi ille qui vulnus lethale intulit: at verò si ita rixa communis sit, vt singuli fecerint vnam veluti causam moralem, & se se mutuò iuuauerint, aut excitauerint ad alium oppugnandum, ac proinde vno impetu, & vna ex parte coniunctis viribus ipsum aggressi fuerint, tunc omnes isti ratione cooperationis erunt irregulares, licèt vnus tantum occiderit, siue dubitent se occidisse, siue non dubitent, & certò sciant se, vel non percussisse, vel non lethaliter percussisse; siue intenderint cædem, siue non intenderint,

intenderint, cùm reipsa fuerint ad illam cooperati. Id, & non aliud videtur sentire Henriquez *loc. cit.* vt hæc eius verba insinuant, ait enim sic: Dum plures separatim sine sociali concursu dederunt vni plura vulnera, & in occiso reperitur vnicum lethale vulnus, si constet ille solus qui lethaliter percussit, excusantur reliqui ab irregularitate. Sic ille. Nec non Gibalinus *loc. cit.*

Respondeo: *Secundò*, licèt speculatiuè loquendo valdè probabilis sit secunda sententia; in praxi verò tenenda prima, & iuxta illam dicendum, omnes censendos fore irregulares. Quia in praxi ferè semper contingit, vt quando plures in subita concertatione, seu rixa eundem percutiunt, se mutuo iuuent, coniungántque re ipsa suas vires; atque id faciant, ne vnus, aut pauci aliquot non possint se tueri, aut fuga alióve modo saluti suæ consulere, vti facilè possent, si ab vno tantum, aut altero oppugnarentur. Ex quo fit vt in praxi vix vnquam isti simul percutientes, aut rixantes excusari valeant ab irregularitate, quando aliquis occiditur, siue sciant se non occidisse percutiendo, siue dubitent. Sic omnino Gibalinus *loc. cit. pag.* 134. Legatur Molina *tract.* 3. *disp.* 33. *membr.* 7. *num.* 2. An autem hæc irregularitas sit ex homicidio directè voluntario, an verò ex casuali, constat ex dictis *supra quæst.* 12.

QVÆSTIO. LXIII.

An qui scienter associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat; maneat irregularis, si associatus occidat?

REsponde affirmatiuè, cum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. *num.* 2. *litt. T. & clarius cap.* 16. *num.* 1. *lit. L.* hæc dicente: Qui volentem occidere comitatur, vt eum defendat, licèt alter sine socio occidat, fit irregularis: quia socius, licèt dissuaserit occidere, adiecit animum. Sic ille. Et antea Armilla *verb. Irregularitas, num.* 34. his verbis: Associans volentem facere homicidium, vt defendat eum, si opus erit, etiam quod dissuadeat homicidium, fit irregularis, si sequitur mors, secundum Hostiens. & facit *cap. Hereticus, de Cler. pugn. in duell.* nam ex eius associatione factus est homicidia animosior, & sic cooperatus est morti. Ita Armilla. Ledesma etiam *quæst.* 26. 2. Rossella §. 1. Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2 §. 2. *num.* 2. *vers. Quatenus vero, in fine*, licèt hic, non ita in terminis. Plouius, D. Anton. Felin. Speculat. Quos sequitur Auila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 3. *dub.* 3. *concl.* 1. limitans tamen horum doctrinam, vt non procedat quando non est auctus animus occisoris, eo quod viribus, & armis multum superabat aduersarium. Quam limitationem colligit ex doctrina Henrici *cap.* 14. *cit. num.* 2. *litt. D.* & bene, nam ita ibi ait: At si duo casu concurrant, & rixa subitò oborta primus leuiter percussit, etiam animo occidendi, & debilitauit, & nihil influxit in animum alterius, solus secundus qui eum lethali vulnere occidit, tenetur damnum restituere, & fit irregularis. Ita ille. Quem admittit Gibalinus, *vbi infra.* Et ego facilè admitterem hanc limitationem, si facilè esset verificari, quod non reddatur animosior occisor ex præsentia associantis; & debilior occisus ad se tuendum, ex eiusdem præsentia, vt bene Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 10. cum aliis. Et nouissimè Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæst.* 1. *consectar.* 10. *num.* 13.

QVÆSTIO LXIV.

An saltem, immunis sit ab irregularitate, si associans, sit pater, vel filius, vel valdè amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat?

AFfirmant nonnulli Doctores, tunc esse immunem ab irregularitate, si bono animo associauit suum filium, patrem, aut amicum, ne in tali rixa periclitaretur: quia dat operam rei licitæ. Ita Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 1. *in fine*, & Auila *loc. cit.* qui id confirmat ex doctrina Nauarri *consil.* 32. (mihi 24.) *de homicid.* vbi docet (ait Auila) non esse irregularem eum, qui bono animo tenebat ensem euaginatum in manu sua sine alia læsione, quamuis alius percussus à fratre in rixa postea obiit ex percussione. Ita Auila. Quorum sententiam tenet Gibalinus *loc. cit.* & videtur sequi Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 17. licèt addiderit, hanc opinionem limitasse Præpositum *in* 3. *p. q.* 5. *de Irregularit. dub.* 8. *num.* 65. dicendo, intelligendam esse, si exterius ita amicum rixantem associando, non videatur illum animare ad occidendum.

Sed hanc limitationem prius adiecit Nauarr. *loc. cit.* ab Auila, quod non aduertit Diana. Nam ibi inquirit, An sit irregularis frater, qui bono animo astans, ensem tenebat in manu euaginatum, si alius in rixa à suo fratre occisus sit; & Respondet, non esse irregularem, nisi probetur, quod præfatus frater iuuit fratrem suum homicidam, accedendo euaginato gladio festinanter ad rixam, eo quod suo ad illam accessu auxit animum fratris ad occidendum. Vnde Gibalinus absolutè, & sine limitatione vlla, etiam in casu, quo ex associetate fratris, filij, vel patris crescat homicidæ animus, docet, tenendam esse sententiam Auilæ.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse immunem ab irregularitate talem associantem suum patrem, filium, aut amicum, euntem ad occidendum alium: Quia re vera negari non potest, quod sua præsentia exhibeat auxilium, & fauorem suo patri, aut filio, vel amico occisori; & debiliorem reddat animo inimicum occisum, vt constat ex sæpè dictis. Vnde negandum est contrariis, quod prædictus associans suum fratrem, aut, patrem, aut amicum euntem illicitè ad occidendum aliquem, det operam rei licitæ. Legatur Suarez *disput.* 45. *sect.* 3. *num.* 10.

QVÆSTIO LXV.

An quando plures vulnera inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis; omnes, & singuli incurrant irregularitatem;

REspondeo, tanquam certum: Omnes irregularitatem incurrere. Quia reuera omnes, & singuli sunt causæ partiales mortis, & ex iis vna totalis consurgit. Vnde negari nequit, omnes fuisse cooperatos ad mortem inferendam. Sic communis, & præcipui Couar. *in Clement. Si furiosus*, 2. *parte*, §. 2. *num.* 4. *vers. Quarta*, & apud illum, Bartholom. Ananias, Felin. Ludouic. Carrier. & alij. Suarez *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 14. Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 7. & 8. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 3. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 4. *conclus.* 5. Bonacina *disput.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. *num.* 30. Molina, Suarez, Vgolinus, Ægidius, & Filliucius apud ipsum, Gibalinus *cap.* 4.

de Irregularitate, quæst. 1. *consectar.* 8. *in fine.* Barbosa *in cap. significasti* 2. *de homicid. num.* 9. & alij.

QVÆSTIO LXVI.

An quando plures habitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua leuitate, & negligentia, lapides singulos proiecerunt; vno tamen lapide percussus obiit quis: an, inquam omnes sint irregulares?

AFfirmant apud Auilam, Didacus Perez *cap.* 6. *num.* 45. *vers. De quæstione tamen supradicta*, & apud Henriquez, Brixien. *quæst.* 15. docentes quod in hoc casu debeat Iudex, omnes reputare irregulares.

Sed probabilius respondeo: Nullum ex prædictis, qui proiecerunt lapides, censeri irregularem debere, aut à Iudice, vt talem reputari. Quia in hoc casu, nulla fuit cooperatio homicidij: ergo non poterit irregularis pronunciati vllus: neque etiam omnes; tum quia æquius est vnum nocentem tolerare, quàm plures innocentes damnare. Tum etiam, quia re vera, omnes non sunt cooperati illi homicidio, neque consilio, neque actione ipsa: ergo. Sic Henriquez *lib.* 14. *capite* 14. *num.* 3. *in fine*, per hæc verba: Si ex quatuor, qui simul coniecerunt singulos lapides casu, & sine mutua cooperatione, constet vno tantum lapide percussum obiisse, nec constat, cuius esset illa lapis, omnes absoluuntur; quia præstat non damnari innocentes, quàm vnum nocentem ignotum absoluere. Sic ille. Qui citat Speculat. Maiol. Albert. Angel. Villadiego, & Perez. Sed hunc vltimum, malè, ait Auila. Sic etiam hic Auctor *part.* 6. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 3. *concl.* 3 & apud ipsum, Hostiens. & Ioan. Andr. Bonac. *punct.* 8. *in vltima edit. num.* 29. Gibalinus *consectar.* 8. *cit. vers. Tertiò.* Palaus *disp.* 6 *punct.* 15. §. 6. *num.* 2. *in fine.* Qui citat Suarium *disp.* 45. *sect.* 3. *dub.* 3. *concl.* 2. Sed non bene: quia Suarius *in sect. cit.* nec dubia aliqua proponit, nec conclusionem: sine dubio citare voluit vtrumque, Suarium videlicet *sect.* 3. *cit. num.* 11. *in fine*, & Auilam *dub.* 3. *concl.* 3. *cit.* Addit tamen Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num* 9. quod in foro poli, non sit dubium, quin maneat irregularis ille, qui sciret se deliquisse, sed nihilominus Iudicem in foro iudiciali neminem illorum declarare posse irregularem, ob rationem dictam.

QVÆSTIO LXVII.

An si quis, animo latronem occidendi; non lethaliter, sed leuiter percussit; sed deinde, alij neque vocati, neque incitati à primo percussore, lethaliter percusserunt; omnes maneant irregulares?

AFfirmat, omnes manere irregulares, Speculat. *in tit de dispens.* §. *Iuxta. num.* 48. *vers. Illud etiam nota*, & apud Bonacinam Suarez *disp.* 45. *sect.* 3. *num.* 9. & Filliucius *tract.* 20. *c.* 4. *quæst.* 7. *num.* 111. Sed male citat vtrumque pro hac parte; cùm oppositam expresse teneat vterque. Tenent tamen Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 6. *vers. Si quis.* Syluest. & Tabiena apud ipsum.

Probabilius ergo longè Respondeo: Solum vltimos percussores manere irregulares, non primum. Quia huius percussio, non influxit in mortem, quam vltimi sine consilio, aut cooperatione illius, dedere. Et hic est casus expressus *in cap. Significasti, el* 2. *de homicid.* vbi Parochus, qui percusserat latronem spoliantem Altaria, quem deinde accedentes Parochiani occiderunt, pronuntiatur immunis ab irregularitate, si leuiter tantum percussit, & neque aliis consuluit, neque mandauit sequutam occisionem. Sic in primis tenet Suarez *sect.* 3. *cit. num.* 12. id optimè probans. Filliucius *etiam num.* 111. *cit. vers. Non obstat.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. *num.* 2. *in fine.* Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 15. Bonacina *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. *n.* 32. Gibalinus *capite* 4 *quæst.* 1. *consectar.* 9. *n.* 28. *in princ.* Barbosa *in cap. Significasti cit. numero* 9.

QVÆSTIO LXVIII.

An etiam è contra, quando quis primò lethaliter percussit aliquem, cæteri verò aduenientes leuiter solum percusserunt, primus percussor tantum irregularis sit?

AFfirmant plures DD. solum primum percussorem manere irregularem, non cæteros aduenientes. Ita absolutè docent Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 4. *concl.* 4. *vers. Sed quid primum.*

Alij verò docent, in præassignato casu, solum primum lethaliter percussorem, esse irregularem, non vero illum sequentes; nisi aliàs, hi venerint, tanquam auxiliatores, & ad mortem citius inferendam aliquid, contulerint, suis leuibus percussionibus. Ita Gibalinus *loc. cit. vers. Secundò.* vbi citat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. (*sic lege, non* 24.) *num.* 2. Sayrum *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 15. Auilam *loc. cit.* & Bonacinam *punct.* 8. *n.* 22. Sed ex his Auctoribus, solum Bonacina, & Auila agunt in terminis de hac quæstione proposita, modo à nobis relato; cæteri verò minimè. Nullus tamen ex his, excepto Auila, resoluit casum, cum solum doceant id conditionatè, dicendo, non solum primum percussorem manere irregularem; sed etiam reliquos, si suis leuibus percussionibus ad mortem citius inferendam cooperati sunt: hic enim opus est, vt de facto censendi sint ad illam cooperati, vt de facto irregulares iudicentur.

Vnde alij melius absolutè respondent, dicendo, quod regulariter loquendo, non solum ille, qui primò lethaliter percussit, sed etiam reliqui, qui postea leuiter percusserunt, sint, atque maneant irregulares, morte percussi sequuta. Ratio est. Quia non videtur dubitandum, quin, regulariter loquendo, ex postremis percussionibus, quãtumuis leuibus, acceleretur percussi mors, quam licèt causasset vulnus primum lethale, sed non tam facilè, aut tam properè: ergo non solum primus percussor, sed etiam reliqui dicendi sunt cooperatores morti, ac proinde irregulares. Sic Suarez *disp.* 45. *sect.* 3 *num.* 9. qui id ex mente Bartoli per hæc verba probat: Accedit doctrina Bartholi, eos, qui inflixerint vulnera de se non lethalia post inflictum lethale vulnus ab alio, vt homicidas puniri etiam à Iudice ciuili: quia vulnera, quæ aliàs non essent lethalia, in corpore sic vulnerato & affecto, lethalia sunt: ergo de his dubitari non potest quin incurrant irregularitatem. Sic ille. Quem non citatum, sequitur Filliucius *numero* 111. *citato.* ita dicens: Secundum, si vnum vulnus sit lethale, non autem reliqua, omnes censentur irregulares; quia saltem cooperati sunt ad mortem: quodlibet enim vulnus siue præcesserit lethale, siue subsequutum sit, reipsa iuuat ad mortem, & reddit subiectum debilius ad resistendum vulneri lethali, & saltem accelerat mortem. Sic Filliucius.

Ego, ex his tribus sententiis, hanc vltimam, vt meliorem eligendam puto, adhibita tamen aliqua limitatione, seu explicatione; nempe, vt non intelligatur in casu, quo postrema vulnera sint ita admodum leuia, vt iudicio Chirurgorum (cui hæc res est committenda) aut nihil morti intulerint, aut parũ

valde

valde illam accelerauerit: quia tunc ob paruitatem materiæ,immunes ab irregularitate manerent vltimi percussores, iuxta doctrinam à nobis traditam *sup. tract.1.disp.4. quæst.1.*

QVÆSTIO LXIX.

An quando primus aliquem lethaliter percussit, & cæteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes maneant, sequuta percussi morte, irregulares?

AFfirmant plures Doctores ex *cap. Significasti el 2. de homicid.* vbi statuitur, percutientem mortiferè esse irregularem,etiamsi percussus ab aliis fuerit occisus:quamuis certum non sit,imo dubium, ipsum vulneratum ex priori vulnere moriturum, si ab aliis non foret iterum percussus, & exanimatus. Ita Ioan. Igneus, Florian. Alberic. Celsus, & alij, quos citat & sequitur Couarru. *in Clement. Si furiosus, 2.part.§. 2. num.* 4. Quibus adde Molinam *tom.* 4.*tract.* 3. *disp* 33. *membr.7. num.3. col.*707.& apud ipsum,Anton.Gomez & Iul.Clarus,Vgolinum *cap.*14.§.1. Barbosam *in cap.Significasti, cit.num.*1. & alios.

Sed probabilius sub distinctione. Sic Respondeo dicendo;omnes quidem percutientes manere irregulares, si non statim, sed post aliquod tempus,ac fuit percussus à secundis percussoribus,obiit percussus.Si verò statim obiit,tunc non manere irregularem primum percussorem,sed solum secundos.

Prima pars constat ex dictis. Quia tunc, non solum postrema vulnera, sed etiam primum lethale, cooperatum est ad mortem, aut ad eius accelerationem; aut saltem dubitari iure potest, an vtrumque illud vulnus causarit eam mortem: sed in eo dubio contrahitur irregularitas, ex *cap. Significasti. cit.* ergo certum est ex iure in hoc euentu tam primum, quàm secundos lethaliter percussores,irregulares manere,vt in hac parte,optimè sentiunt Auctores primæ sententiæ, cum communi.

Secunda verò pars, quæ contra illos militat, sic clarè probatur. Quia ad incurrendam irregularitatem homicidij, necessariò debet quis esse causa proxima illius: sed in casu, quo percussus,statim obiit, ac fuit percussus à secundis, tunc primus percussor non fuit causa proxima dicti homicidij, sed solùm secundi, qui re vera illum occiderunt: ergo. *Confirmatur.* Quia, si percussus à Petro vulnere lethali, statim occidatur à fulmine, tunc Petrus non manet irregularis, eo quod vulnus inflictum à Petro non causauit mortem: ergo nec in præsenti casu dicetur filius occidisse Caium à se lethaliter percussum, si illi superueniens Sempronius hostis caput vno ictu demessuerit. Si igitur primum vulnus, quamuis lethale, reipsa, non causarit mortem, nec ipsam aliquantulum accelerauit, sed tota illata fuit à secundo,aut secundis percutientibus, tunc primus qui vulnerauit, nullo modo contrahit irregularitatem. Id verò,vt supra notauimus,petendum est ex peritorum Medicorum,aut Chirurgorum iudicio.

Nec obstat textus *id cap.Significasti*,quem contra nos obiiciunt DD. primæ sententiæ. Quia ibi, ideo primus percussor definitur irregularis, quia dubium erat, an vulnus, quod imposuerat, mortem illius latronis reipsa causasset,aut accelerasset:in nostro autem casu,supponimus causam cædis commisisse,fuisse secundum vulnus, quod colligimus,eo ex quod statim ab illo inflicto interierit. Sic tenent Zasius apud Couar. *loc.cit.* Auila *part. 7. disput.6. sect.3.dub.4.* Ægidius *disp.*18.*dub.8.num.*60.& Bonacina *quæst.4. punct.8. num.* 33. quos citat & sequitur Gibalinus *cap.4.quæst.1.consectar. 9.vers.Tertio.*Palaus *disp.6. punct.* 15. §.6. *num.6.* & penes ipsum, Henriquez *lib.*14 *cap.14.num.*3.Molina *tract.3.disp.*33.*memb.6. num.4.*& Layman *lib.3.sect.5.tract.3.part.3.cap.*10. *in fine*. Sed ex his, quos Palaus citat,Auctoribus; in primis Henriquez in oppositum potius inclinare videtur: nam hæc dicit verba *cit. loc.* Si primus lethaliter percussit, & tamen alius,qui se solo sufficeret, occidit, vterque fit irregularis, nam saltem est dubium probabilius, quod primum vulnus iuuit ad mortis accelerationem: Si tamen ex Medicorum iudicio,& bonis coniecturis credatur primum vulnus de se sufficiens non concurrisse de facto ad mortem, hic fortassè excusabitur ab irregularitate.Hæc Henriquez. Rursus Molina, loco citato à Palao,nihil ad propositum dicit; & oppositum expressè tenet loco à nobis allegato. Layman denique,solùm dicit,hanc partem esse valde probabilem. Qui etiam malè citat Molinam,vbi Palaus. Tenent etiam nostram sententiam alij iuniores.

QVÆSTIO LXX.

An omnes censendi sint irregulares, casu, quo posterius lethaliter vulnerantes occurrunt inuitati à primo, qui tantum leuiter vulnerauit?

REspondeo,vt certum: Omnes censeri irregulares. Quia tam ille, qui inuitat, quàm illi, qui auxilium præbuerunt,in mortem subsequutam proximè influxerunt, vel physicè, vel moraliter. Sic omnes.Legantur Gibalinus *loc.cit.vers. Quartò pag.*136.

QVÆSTIO LXXI.

An fiat irregularis, ille, qui rixam iniustam habens cum alio, admonet amicos, famulos, consanguineos occurrentes in sui auxilium, ne quid mali illi inferant; si hi nihilominus occidant eum,aut mutilent?

AFfirmant fieri irrregularem casu,quo rixa primi contendentis cum occiso fuerit iniusta, & illicita, quàmplures Doctores; ex eo quod ille dederit culpam præambulam ad occisionem; quod sufficit ad incurrendam irregularitatem, vt colligitur ex *cap. Petrus 17. de homicid.* vbi ab irregularitate excusatur,qui ignorauit; & prohibuit; quia non dedit causam intentioni, nec rixæ, sed potius ipse occisus fuit in culpa illius inimicitiæ & pugnæ: ergo è contra, qui dedit causam rixæ,& eius amici, famuli, vel consanguinei accurrentes, alterum cum eo pugnantem occiderunt,etiamsi id,præter eius voluntatem,imo contra eius prohibitionem, facerent, irregularis censebitur. Ita Villadiego *de Irregularit.cap. de percussore.col.*8.& Marc.Socin.*in cap. Ad audientiam, de homicid. num.* 50. quos citat, & sequitur Couar.*in d.Clement. Si furiosus, 2. part.* §.2.*num.8. vers.Primum.*Iacob.de Graff.*part.1.decis.aur. lib. 2. cap.64.num.*17.Vgolinus *de Irregularit.cap.*18.§.2. Riminald.Iun.*cõsil.*441.*vel.*4.Ofzaoc *decis.*104.*n.*5. & Bellet. *disquisit. Clericor.part. 1.tit. de discipl. Clericor.* §. 5.*num.*54.quos omnes affert,& sequitur Barbosa *in cap. Petrus 17. de homicid.num.3.* Qui contrarium cum communi, censet de illo,cuius occasione,non causam dante,ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium committitur: quia in hoc casu ille non debet censeri homicida, cum non fuerit causa homicidij. Ita ille, *num.1.& 2.* ex Abbate,

Abbate, Innocent. Zarabella, Anania, & aliis Canonistis: quos, quoad hoc vltimum, sequitur Henriquez *vbi infra*.

Sed probabilius Respondeo: Nullo modo fieri irregularem (si aliàs non contulerit aliquid ad eius mortem, aut eius accelerationem per vulnera à se prius facta; iuxta doctrinam à nobis supra datam) Ratio est. Quia ille primus, qui causam dedit rixæ, nullo modo cooperatus est morti sui inimici, cum potius illam impedierit, quantum potuerit: ergo propter illam, nequit fieri irregularis. *Confirmatur*, quia tale homicidium, non fuit commissum, voluntate illius, qui causam dedit contentioni, vt constat ex dictis: ergo non potuit esse voluntarium respectu illius: ergo nec irregularis propter illud. Sic Glossa *in cap. vltimo 23. quæst. vltim.* Baldus, & Hippolyt. apud Couar. *loc. cit.* Henriquez *lib. 14. cap. 13. num. 4.* & apud illum Recentiores Theologi. Auila *part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 5. cōcl. 1.* Reginald. *num. 147.* Bonac. *quæst. 4. punct. 8. n. 34.* Gibalinus *cap. 4. q. 1. consect. 9. in fine, pag. 136.* & alij.

QVÆSTIO LXXII.

An qui vulnerauit lethaliter aliquem, quem domus corruens interemit; maneat irregularis?

AFfirmatiuam sententiam posse defendi, satis innuit Molina, *tract. 3. disput. 33. membr. 7. num. 4. col. 709.* dum contrariam ferè inuitus amplectitur.

Sed vt mihi certum Respondeo: Non manere irregularem. Quia, vt optimè ait Molina *loc. cit.* irregularitas non prius incurritur, quàm mors actu ex causa illius, quam homicida dedit, sequuta, etiamsi constet causam sufficientissimam illius esse datam. Quare, cum, quando in eo euentu mors sequeretur ex ea, casu fortuito superueniente, falsum esset dicere mortem fuisse sequutam ex vulnere lethali inflicto; falsumque esset dicere eum, qui id vulnus lethale inflixit, interfecisse eum hominem, fuisséve homicidam illius; sed solum sit verum dicere, dedisse causam sufficientem ad homicidium, futurumque fuisse homicidam illius hominis, nisi mors illius aliunde fuisse præuenta: vtique dicendum erit, illum non contraxisse irregularitatem ex tali interitu eius hominis. Sic Molina. Ex cuius doctrina colligitur, quod si quis v.g. post acceptum lethale vulnus, feritur fulmine, aut ruina domus opprimitur, aut subitò comminuitur ictu bombardæ, aut ab alia causa extinguitur, tunc percutiens non erit irregularis, vt constat ex dictis *q. 69.* Et tenent Auila, Bonac. & alij ibi citati. Legatur rursus Gibalinus *loc. cit. consectar. 10. num. 30. pag. 136.*

QVÆSTIO LXXIII.

An maneat irregularis ille, qui leui vulnere aliquem percussit; & percussus incidens in saxa, vel flumen, mortuus est?

REspondeo: Etiam vt certum: Manere irregularem, vel ex homicidio voluntario, vel casuali, iuxta nuperdicta. Quia re vera, illud leue vulnus, in eo euentu, verè intulit mortem percusso. Sic colligitur ex *cap. Studeat, distinct. 30.* & tenent Maiolus *loc. cit. num. 6.* Addens idem esse dicendum de illo, qui leuiter vulnerauit aliquem, sed tamen causa fuit, ne fugeret percussus, & sic non fugiendo, facilius occisus est à superuenientibus, tunc enim ille primo, licèt leuiter vulnerans, manebit irregularis.

Siluest. *verb. Homicidium 3. quæst. 7. vers. Secundum.* Sayrus *num. 5. citato in fine*, dicens esse commune. Sed hoc vltimum additum, vt sit verum intelligendum est, casu, quo percussio leuiter vulnerantis, aliquo modo influat in mortem, quam superuenientes intulere, vt explicauimus *supra quæst. 67.*

QVÆSTIO LXXIV.

An qui sagittam aut gladium, de vulnere alicuius extrahit; fiat irregularis, si ob id vulneratus citius pareat?

AFfirmat absolutè Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 3.* per hæc verba: Morti etiam opem fert ille, qui de gutture lethaliter vulnerati sagittam extraxerit, si ob id vulneratus celerius moriatur. Argum. *cap. Tua*, & *c. quamuis, de homicid.* Speculat. *in d. §. Iuxta. vers. Si autem aliquis sagittam.* Hæc Maiolus. Quibus addi possunt Socin. Panormitan. & Villadiego, apud Couar. mox citandum.

Sed probabilius cum distinctione. Sic Respondeo dicendum; quod si extrahens, non extrahat sagittam, aut gladium cautè, & secundum regulas artis, & exinde accelerata sit mors vulnerati; tunc verè sit irregularis: quia periculosè, & illicitè accelerauit mortem percussi. Si verò extrahat secundum regulas artis, & bono fine, animóque sanandi, tunc non manet irregularis; licèt casu acceleretur mors; quia id euenit per accidens. Sic Couar. *in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 4. num. 3. vers. Hi vero (dicēdo)* Auctores etiam irregularem esse opinantur eum, qui à vulnerato sagittam extraxerit, si ex hoc ipse vulneratus moriatur. Quorum sententiam ego admitterem, vbi in extrahendo sagittam, aliquam culpam habuerit, quia non seruauit modum ab huius rei viris peritissimis præscriptum, vel operam dederit rei sibi illicitæ, & interdictæ; alioqui non est omnino vera prædicta opinio. Sic ille. Et antea Nauar. *cap. 27. num. 229.* Henriquez *lib. 14. cap. 11. num. 1.* Auila *p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 9. per totum.* Bonac. *etiam quæst. 4. punct. 7. num. 13.* & alij.

QVÆSTIO LXXV.

An censeri debeat irregularis ille, qui dubitat, an ex vulnere graui, vel leui, à se illato, vulneratus obierit?

REspondeo, vt certum: Censeri debere. Quia ita videtur expressum *cap. Ad audientiam, de homicid.* vbi dicitur irregularis ille, qui cultello, & vagina decidente alium leuiter in dorso vulnerat; eo quod dubium esset, an ex eo vulnere, aut ex alia infirmitate obiisset: quod dubium multo maius foret, si vulnus graue, & mortiferum fuisset. Verum igitur est illud in hac materia commune; Quod irregularis sit quisquis in dubio facti homicidij, secus in dubio iuris. Sic Couar. *in Clement. Si furiosus, parte prima, numero tertio.* Sayrus *libro sexto, capite secundo, numero decimosexto.* Azorius *prima parte, libro secundo, capite decimo, quæstione decimanona.* Ægidius *disputatione decimaoctaua, dubit. 2. numero 23.* Sanchez *lib. 2. de Matrimon. disputatione 41. numero 9.* Suarez *disputatione 40. sect. 5. num. 18. & 19. & sect. 6. num. 1.* Salas, Valentia, Bonacina, Filliucius, Sancius Rebellus, & Salas, quos omnes refert Barbosa *in d. cap. Ad audientiam, num. 1.* De quo etiam nos egimus *supr. tract. 1.*

QVÆSTIO LXXVI.

An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, incuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia, aut alia quapiam accedente causa, vulneratus obiit; habendus sit irregularis, qui ipsum ita leuiter vulnerauit?

AFfirmant plures DD. Quorum ratio est: quia de facto mors sequuta est ex illato vulnere; cum aliàs sequuta non fuisset, si vulnus illud inflictum non fuisset: ergo irregularis manebit sic percutiens. Ita apud Sayrum *lib.7.cap.4.num.16.* tenent Siluest. *homicidium 2. quæst. 2.* Tabiena *verb. Irregularitas 3.§.6.* Nauar. *cap.27.num. 223. vers. Octauo, in fine.* Maiolus *lib.5.cap.48. §.4. num. 6.* Viualdus *de Irregularit.num.141.* Ledesma *2.4.quæst.26.art.2.de Irregularit.pag.395.* Ludouic. Carrer. Ancharan. D. anton.& alij,& apud Auilam, Couar. *part.2. §.2.num. 9.* Corduba *in Summ.quæst.34.* Villadiego *cap.6. num. 17.vers. Ex prædicto*, & ibi Didacus Perez. Luysius *lib. 9.de Censur.disp.64. dub.1. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè habendum esse talem percutientem pro irregulari, si certum appareat ex Medicorum iudicio, tali vulnerato aliunde omnino, quàm ex illato vulnere mortem contigisse. Ratio est. Quia in dicto casu qui leuiter vulnerauit, nulla ratione proximè influit, adhuc partialiter, in mortem percussi: ergo non est reus homicidij, & consequenter, nec irregularis. Consequentia est clara. Antecedens probatur. Quia quoties alicui alteri causæ positiuæ, proximæ & totali potest tribui mors subsequuta, minimè tribuenda est illi, qui leuiter vulnerauit: at sic est, quod in præsentiarum, mors subsequuta vulnerato, totaliter, proximè, & positiuè euenit illi ex sua intemperantia, aut incuria Medicorum,&c.ergo. Sic Gibalinus *cap.4.quæst.1. consectar. 10. vers. Tota itaque.* Qui bene occurrit argumento contrariorum dicentium, sufficere ad incurrendam irregularitatem, quod prius illud vulnus fuerit occasio cædis vulnerati, quia sic non fuisset vulneratus, etiamsi eadem intemperantia vixisset, aut cum eadem incuria à Medicis curatus fuisset, non obiisset: quia (inquit) cum occasio,& causa plurimum differant, & effectus nunquam tribuatur occasioni, sed causæ proximæ, aut remotæ, ita cum proxima necessario connexa, vt ex remotæ semel posita, necessario sequatur proxima, atque eius deinde effectus; huic vulneri assignari non potest homicidium tanquam causæ, siue proximæ, siue remotæ reipsa influenti propter necessariam connexionem quam habet cum causa proxima ab ipsa consequente: ergo ratione illius occasionis, & vulneris, neque homicidium externum, neque irregularitas ex eo proueniens contrahetur. Hæc Gibalinus. Et ante ipsum, hanc docuerunt sententiam Hostiens. *in Sum. lib.5.tit. de homicid. §. Qua pœna. vers. Item secus.* Caietan. *2.2.quæst.64. artic.8.* Sotus *lib. 5. de Iustit. quæst.1.art.9.* Henriquez *lib.14.cap.14. num.4.* Salon *in 2.2. quæst. 64.art. 8.* Angel. *verb. Homicidium 2. §.12.*& Toletus *in Summ. lib.1.cap. 29.* quos omnes citat,& sequitur Sayrus *lib.7.cap.4.num.16.* His addi possunt Aragon *2.2. quæst.64. artic.8.* Auila *part. 7. disp.6. sect.1.dub.5.concl.1. vers. Dixi, si vulnus erat graue* (vnde malè citat illum Bonacina pro parte contraria, sicuti citat Henriquez; nam hi Doctores loquendo de vulnere leui, hanc nostram docent sententiam) Suarez *disp. 45.sect. 6.num. 29.* Filliucius *num. 83.* Reginald. *num. 164.* Lessius *lib. 2. cap. 9.* Bonacina *disp.7.quæst.4.punct.7.num.16.* Qui & citat Couarruuiam pro hac parte, eodem loco, ac Auila pro contraria citauit. Et non miror; cùm Couar. in principio, absolutè teneat prædictum leuiter percutientem manere irregularem: in fine verò, oppositum sentiat, casu, quo vulnus sit nimis leue, per hæc verba: Quod si vulnus illatum esset adeò leue, quod nullo, vel modico medicamine percussus posset liber, & sanus euadere; & tamen vulneri oppositum est venenum: tunc percussor, ni fallor, non esset iudicandus irregularis: quia ex veneno potius, quàm ex vulnere percussus moritur. Sic ille. Tenent etiam Hurtad. *disp.2. diff.8.num. 31.* imo & Diana *part. 4. tract.2.resol.10.* Palaus *disp.1.punct.15. §. 5. num. 5.* ac alij.

QVÆSTIO LXXVII.

An saltem, maneat irregularis, si vulnus quod intulit fuit graue, aut lethade, etiamsi percussus, ex malo regimine, aut ex imperitia, aut negligentia Medici, aut Chirurgi, moriatur?

AFfirmant à fortiori, omnes Doctores pro prima sententia adducti,& alij plures ex nostris, præcipuè auila *loc. cit. conclus. 1.* vbi ita ait: Si vulnus erat graue, licèt non lethale de se, percussor manet irregularis. Probat, quia si vulnus non esset illatum, mors non esset sequuta, etiam posita imperita Chirurgi, & malo regimine: ergo vulnus fuit causa mortis. Ita ille, qui citat pro se Henriquez *lib. 14. cap.14.num.4.* Couar. Nauarrum,& alios. Indicantque Bonacina, Gibalinus, Sayrus, Diana,& alij penes illos.

Sed ego iuxta doctrinam *quæst. 69.* datam, Respondeo probabilius: Minimè manere irregularem talem lethaliter, aut grauiter percutientem, casu, quo percussus de facto, non ex inflicto vulnere, sed ex alia quapiam causa totali, & proxima influente in mortem percussi, pereat,& moriatur. Probatur ex dictis. Quia irregularitas ex homicidio, non prius incurritur, quàm mors actu, & ex causa quam homicida dedit, sit sequuta, etiamsi constet causam sufficientissimam, & euidentissimam illius esse datam, vt probatum manet *quæst.72.* ergo quantumuis percussor graue, seu lethale inferendo vulnus, sufficientissimam det causam morti percussi, tamen si reipsa & de facto, hic non pereat, aut moriatur ex illa, quam vulnerans opposuit, causa, sed ex alia occurrenti; & ab alio data, minimè dicetur reus homicidij facti, nec irregularis; sed ille alius, qui causam totalem proximam & positiuam reipsa dedit, & qua posita, vulneratus periit.

Confirmatur hæc sententia ex doctrina quam tradunt Couar. Sayrus & alij Doctores contrariæ opinionis. Dicunt enim quod quando vulnus ab aliquo illatum, adeo leue est, quod modico medicamine percussus, posset sanus euadere; si tunc venenum aliquod illi leui vulneri, loco medicaminis, adhibeatur, percussor non est iudicandus irregularis; quia ex veneno potius, quàm ex vulnere percussus mori iudicatur. Sic illi. Nunc ego: ergo idem dicendum in casu, quo vulnus illatum sit ex se lethale, si illi loco medicamenti adhibeatur aliquod venenum, quo adhibito, statim pereat percussus: patet consequentia, quia vtrobique est eadem ratio, cum vtraque percussio solùm rationem conditionis, vt mors contingat, sortiatur, vt notum ex dictis manet.

Nec obstat, si dicas, esse inter has percussiones maximum discrimen; nam ex leui non foret mors sequuta, nisi apponeretur illi venenum: bene tamen

ex percussione lethali: quia hinc solum sequitur, quod foret percussor, reus homicidij, & inde irregularis, si alia causa præueniens non inferret mortem vulnetato; non tamen sequitur, quod de facto sit reus homicidij, cum id alter præueniens commiserit, ac inde nec irregularis.

QVÆSTIO LXXVIII.

An qui leuiter vulnerauit, fiat irregularis, si ex vulnere percussus pereat; eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum?

NEgandum esse, ex dictis constare videtur. Quia qui leuiter (aut etiam grauiter) aliquem percussit, non manet irregularis, si percussus ex imperitia Chirurgi moriatur; ergo nec irregularis euadet, si percussus moriatur, quia non est inuentus Chirurgus: patet consequentia: nam idem importat non curare ac curare malè ex imperitia artis.

Sed, vt certum Respondeo: Irregularem fieri. Ratio est. Quia quamuis defectus Chirurgi, aut medicaminis, seu curationis, fuerit aliquo modo causa negatiua mortis; non tamen positiua, cui tribui possit mors, nam hæc tantum fuit vulnus illatum à percutiente, à quo positiuè, & phisicè illata est mors, quare vulnerans verè homicida est, & irregularis. Ex quo constat manifestè irregularem illum, qui in medio campi percussit alium, non lethaliter; quia tamen impediuit, ne domum aut aliò recipere se posset, vt sanguinem sisteret, interiit, aut frigore, vel fame necatus fuit. Sic Sotus *lib. 5. de Iustit. quæst. 1. art. 9.* Nauar. *cap. 27. num. 223.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dubit. 5. conclus. 1. vers. Confirmatur.* Sayrus *lib. 7. cap. 4. num. 16. vers. Quartò.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 5.* dicens esse communem. Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. q. 1. consectar. 10. num. 31.* & alij.

Ad rationem dubitandi, neganda est consequentia: disparitas constat ex dictis; quia imperitia Chirurgi aut inepta eius curatio, verè influit vt positiua, & phisica causa in mortem vulnerati, & ideo optimè potest tribui illi mors sequuta: at verò negatio curationis, solum est causa negatiua, aut merum non ens, & non agit, & ideo illius non actionis, nullus potest esse eff. ctus.

QVÆSTIO LXXIX.

An item fiat irregularis, qui percussit leuiter, si mors non sequatur præcisè ratione vulneris, eo quod non fuerit mortale; sed ratione febris, aut alterius infirmitatis inde prouenientis?

REspondeo, cum distinctione sic. Si vulnus initio leue, ita tamen sensim supercreuit, vt quamuis Medici, & Chirurgi quidquid erat artis contulerint, non potuerint impedire febrim, ex qua tandem mors successit, tunc percutiens irregularis erit; quia liquidò constat, vulnus fuisse causam positiuam & proximam cædis, & consequenter de illa tenebitur vulnerans, & fiet irregularis. Si verò vulnus initio ita leue fuerit, vt Medicus illud facilè curare posset, tamen lucri causa, aut incuria curationem prolongauit; aut percussus ipse sua intemperantia, ita vulnus exacerbauit, vt febrim, aut morbum, ex quo postea obiit, creauerit; tunc mors nulla ratione vulneri, antea illato, tribuenda est, sed potius Medico, aut malo regimini ægri, & ideo eius causa minimè contrahet reus irregularitatem. Sic Nauar. *cap. 27. num. 223.* Henriquez *lib. 14. cap. 14. num. 4.* & Couar. quos pro hac parte citat & sequitur Auila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 5. concl. 2.* Qui tamen non ita distinctè & clarè loquuntur, sicuti nos. Sayrus *lib. 7. cap. 4. num. 17. vers. Secundò, & vers. Tertiò.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularitate, quæst. 1. consectar. 10. vers. Tertio, & vers. Quartò.* Palaus *disp. 1. punct. 15. §. 5. num. 5.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 5.* & penes ipsum Couar. *loc. cit. §. 2. num. 9.*

QVÆSTIO. LXXX.

An si vulneratus ex vulnere non lethali, semel conualuit, & postea in morbum recidit, & tandem obiit? immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij?

REspondeo: Immunem manere ab irregularitate, & ab aliis homicidij obligationibus. Quia tunc vulnus non fuit causa mortis, sed morbus ex aliis accidentibus superueniens. Sic constat ex *cap. 2. de homicid. & ex l. Qui occiderit, §. vltim. ff. ad leg. Aquiliam*, & tenent communiter DD. Couar. *in Clem. Si furiosus, de homicid. 2. p. §. 2. num. 9. in fine.* Molina *tract. 3. disp. 32. num. 2.* Auila & Layman *loc. cit.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quæst. 1. consectar. 10. num. 31. vers. Secundò*, & alij, notantes, standum esse Medicorum, & Chirurgorum iudicio, necnon Iudicis arbitrio, vt sciatur vtrum superueniens infirmitas, qua vulneratus obiit, originem traxerit ex vulnere, vel ex alia causa extrinseca; & etiam vtrum vulnus fuerit lethale, vel non. Legatur Auila *loc. cit. conc. 2.* vbi adducit Glossam *lib. 1. in verbo depulsa. C. de emendis seruis*; docentem, quod, si post vulnus vulneratus finito triduo ambulauit pedibus suis, non dicitur vulnus mortale. Quam Glossam, Felinus dicit esse singularem secundum omnes. Sed eam limitat Salicet. citatus à Felino, quando erat dubium: vtrum esset mortale. Legatur etiam Barbosa *in cap. Significasti, el 2. de homicid. vbi, num. 7.* ex Farinacio, Bernado Græuæ & aliis docet, quod illud dicatur vulnus lethale, cuius curatio, vel omnino impossibilis, vel difficillima sit. Legatur tandem Molina *tract. 3. disp. 32. per totam.*

QVÆSTIO LXXXI.

An si vulneratus surgat è lecto, triduo iam transacto, post acceptum vulnus; præsumatur ex vulnere decessisse, si postea decedat?

NEgandum videtur ex Glossa nuper citata, iudicante, præsumendum esse tunc, vulnus illatum non fuisse lethale: ergo nec ex illo decessisse. Sed hanc Glossam, quam pro hoc modo dicendi citant Auila, & Anton. Gomez, *vbi infra* id non docere, docet Molina *loc. cit. num. 3. col. 657.*

Alij verò è contra docent, vulneratum præsumi ex vulnere decessisse, non solum quando post illud acceptum, finito triduo ex lecto surrexit, verum etiamsi transactis diebus octo, pedibus suis ambulauerit. Sic tenet Barbosa *in cap. Presbyterum, num. 5. de homicid. & in cap. Continebatur, & in tit. num. 3.* ex Farinac. *part. 5. quæst. 127. n. 38. & 77.* Boër. *decis. 323. num. 12.* Et Anton. Gomez *tom. 3. var. cap. 3. num. 29. vers. Ex quibus.*

Alij rursus aliter sentiunt, dicendo, quod si vulneratus, post acceptum vulnus, nunquam conualuit; præsumi debeat ex vulnere accepto decessisse; etiamsi

post

post longum tempus è vita decedat. Si verò conualuit,& postea recidit, si moriatur post octo menses, non præsumatur ex vulnere decessisse; secus tamen si ante prædictum tempus mortuus sit. Ita Villadiego *c.6. vers. sed pone, n.* 35. quem refert & sequitur Auila *p.7. disp.6. sect.1. dub.5. in fine*, qui & id probat ex *c.2. de Clerico percussore.*

Sed ego melius Respondeo dicendum, quod ad ferendum iudicium de causa mortis sequutæ; an videlicet, illa è vulnere illato processerit, an verò ex alia noua succedente causa, non sit præcisè attendendum ad tempus post acceptum vulnus, nempe; an percussus non sit mortuus statim, intra tres, quatuor, vel octo dies, aut etiam menses, &c. eo quod id possit facilè contingere, si vulneratus nunquam perfectè conualeat; ideoque standum sit, & relinquendum arbitrio prudentis Iudicis, adhibito consilio Medicorum, seu Chirurgorum, spectatáque qualitate vulneris, spectatisque aliis circunstantiis occurrentibus. Sic Molina *loc. cit. n.* 3. & tandem illi consentiunt Villadiego, Auila & alij *sup.* citati.

QVÆSTIO LXXXII.

An præbens arma alicui, quem suspicatur ea emere, aut petere ad iniustam occisionem Petri; sit irregularis, occisione sequuta?

Affirmant communiter DD. eo quod occisio, ex donatione armorum sequuta, præbenti illa, indirectè sit volita, & ad illam omnino influat, ponendo ipsius causam. Ita Vgolin. *c.17. n.3.* Molin. *tr.3. disp.33. memb.6. n.8. col.699.* Suar. *disp.45. sect.3. n.5.* & Filliuc. Quos citat & sequitur Bonac. *disp.7. q.4. punct.8. n.35.* & antea Felin. *in c. Sicut dignum, de homicid.* Sayrus *lib.7. c.4. n.9. in fine*, ibi: Qui ei, quem scit occisurum alium, tradit gladium, erit irregularis: secus autem, si nescit, etiamsi occidat; quia tunc est causa remota. Ita ille. Auila *etiam part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2.* & alij.

Sed ego Respondeo dicendum. *Primò*, quod nullo modo fiat irregularis ille, qui arma, aut aliud instrumentum ad homicidium patrandum confert; si probabiliter ignoret, petentem velle illa ad tale delictum admittendum: quia tunc sicut excusatur à culpa, ita excusatur ab irregularitatis pœna. In hac prima responsione omnes conueniunt Doctores, præcipuè citati, inter quos Molina *n.7.* eam late declarat, & probat.

Respondeo. *Secundò*, æquè probabile est, quod qui præbet arma alicui ea petenti, suspicans esse ad iniustè occidendum, non maneat irregularis, nisi dicta arma ex intentione homicidij perpetrandi præbeat. Ratio est. Quia tunc non dicitur, nisi ad summum, valde remotè, & impropriè cooperari homicidio; cum tunc tantum tribuat arma, quibus occidens possit benè vel malè vti, absque intentione mali vsus, quod non pertinet ad homicidium, absque dicta intentione: quamuis suspicetur illum malè vsurum: alioquin qui vendunt res, quibus licèt abuti, quoties suspicio pulsaret mentem, emi ad malum vsum, deberent, aut abstinere à venditione, aut deponere suspicionem, aut Rei forent ipsius criminis, quod ex eius mercis abusu committeretur, quod nemo dixerit. Sic Hurtad. *disp.2. de Irregularit. diff.8. in fine.* quem citat, & sequitur Gibalin. *c.4. q.1. consect.10. pag.187.* Addentes tamen, ad summum prædictum præbentem arma, peccare peccato scandali passiui, & contra iustitiam secundariè, & ideo non manere obligatum ad restitutionem damni. Nec Auctores oppositæ sententiæ forsitan aliud, quàm nos, sequenti quæstione dicemus, volunt.

QVÆSTIO LXXXIII.

An saltem maneat irregularis, si præbeat arma petenti illa in subitanea rixa, aut in procinctu cædis?

Affirmabunt à fortiori, omnes DD. nuper pro prima sententia adducti.

Sed clarius, & distinctius Respondeo: Manere quidem tunc irregularem, præbendo in hoc casu arma, quæ si aliàs petenti denegaret, vitaret cædem alterius alioquin certò sequuturam, dummodo absque suo magno damno denegare posset. Ratio est. Quia in hoc euentu, qui præbet iamiam rixanti arma, non solum peccat contra charitatem, vt constat, sed etiam contra iustitiam, & quintum præceptum Decalogi; cum re vera telo armauit homicidam, & consequenter cooperatus est homicidio, & iniustæ cædi, quam ille perpetrauit. Sic sentit Gibalinus *loc. cit. vers. Crediderim, pag.187.* & in hoc sensu interpretatur auctores primæ sententiæ quæst. præcedenti allegatos. Addens, quod nec Hurt. dissentiret, loquendo de præbente arma in illo momento cædis inferendæ ad quam arma inclamat, & postulat homicida. Si enim (ait Gibalinus) illi in eo præcinctu vocatus adsim, aut auxilium fero, vnde fiat, vt mea præsentia audacior factus, aut potentior meo subsidio, occidat inimicum, re vera fio irregularis, vt diximus; quidni idem continget, si præstando arma, auxilio sim. Nisi igitur aliqua causa legitima excusasset, vt fortassis continget in seruo, dicor huic cædi propriè cooperari, & sum irregularis. Huc vsque ille.

QVÆSTIO LXXXIV.

An si quis tradat arma Caio, ad occidendum Titium; fiat irregularis, si Caius occidat Titium aliis armis?

Respondeo: Non fieri irregularem. Quia re ipsa, & in effectu, non influit in homicidium: ergo in eo præcisè casu præbens arma non manet irregularis. Secus est dicendum, si homicida, cui præstita sunt arma, illis factus sit animosior, & terruerit aduersarium, atque ipsis adiutus sit, vt facilius illum confoderit, etsi aliis armis; quia tunc, qui præbuit arma, reus erit homicidij, in quod illa armorum præstatione, contulit; & ideo manebit irregularis. Sic Bonac. *q.4. de Irregul. punct.8. n.36.* citans Vgolinum *c. 17. n.2.* Suarium *disp.45. sect.3. n.10.* & Filliucium *tr. 20. n.46. 100. & 125.* Sed hi Auctores, non loquuntur de casu nostræ quæstionis propriè, licèt eorum doctrina nostræ resolutionis vires tribuat. Tenet tamen expressè Gibalinus *c.4. de Irregularit. quæst.1. consectar. 10. vers. At verò, pag.188.* vbi idem docet de illo, qui præbuit arma Caio ad occidendum Titium, ille verò occidit Sempronium: quia tunc (inquit) præbens arma non fiet irregularis; nisi aliàs illa dederit, vt Caius his vteretur in rixa contra Titium, quem Sempronio & simul aliis amicis, & sociis stipatum sciebat: nam periculum, ne quem alium quam Titium, occideret, cauere debuit.

QVÆSTIO LXXXV.

An qui ad iniustè comburendum aliquem viuum, ignem admonet, aut extruit focum; sit irregularis?

Respondeo: irregularem esse. Quia re vera concurrit ad Rei mortem, & causam proximam applicat.

applicat. Sic communiter Doctores, Nauar. *c.27.numero* 217. Gibalinus *loc. cit. vers. Tertiò*, & alij citati *supra disp.7.q.95.96.& 97.* loquendo de Irregularitate ex defectu lenitatis proueniente. Vbi secus duximus de vendentibus, aut donantibus ligna ad comburendos viuos hæreticos. Legantur ibi dicta, & applicentur hic.

§. IX.

De non impediente homicidium.

QVÆSTIO LXXXVI.

An incurrat irregularitatem, qui non impedit homicidium iniustum, si ad id, nec ex charitate, nec ex iustitia, nec alio titulo teneatur?

Respondeo, vt certum apud omnes: Non incurrere. Quia irregularitas ex delicto, non incurritur absque culpa: at qui non tenetur aliquo titulo impedire homicidium iniustum, non peccat, illud permittendo, seu non impediendo: ergo ille, qui non tenetur impedire homicidium iniustum, vel quia non potest, aut quia si potest, non potest absque graui incommodo, aut aliter, non fiet irregularis, illud non impediendo. Sic omnes DD. vt testantur Hurtad. *disp.2. de Irregularit. diff.9.* & Gibalin. *c. 4. quæst. 1. consect.13. n.34.* Inter quos solum est difficultas, an fiat irregularis, si non impediat homicidium iniustum, quando aliquo titulo tenetur, & potest absque graui incommodo, aut alio titulo excusante. Pro cuius difficultatis decisione, sit.

QVÆSTIO LXXXVII.

An qui voluntariè non impedit iniustum homicidium, quando non ex iustitia, sed ex sola charitate illud impedire tenetur; incurrat irregularitatem?

Affirmant aliqui incurrere irregularitatem illũ, qui etiam solo titulo charitatis (quo titulo tenentur omnes proximum defendere, quando commodè possint *cap. Non inferenda, & cap. vlt. 23. q.3.*) tenetur impedire iniustum homicidium & non impedit. Ratio eorum est. Quia omnis, qui moraliter influit in homicidium iniustum, incurrit irregularitatẽ ex delicto: at qui non impedit, cùm potest, & debet, homicidium, influit vt causa moralis in illud: ergo. Minor, in qua est difficultas, probatur tum ex Ambrosio *lib.1. de offic. cap.36.* vbi eiusdem culpæ facit eum, qui non repellit iniuriam à socio, cum possit, & qui illam infert: tum etiam ex Alexand. III. qui *in cap. Sicut dignum, de homicid.* ait; *Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberauit, occidit*: ergo, &c. Ita tenent aliqui, quos, suppressis nominibus, refert Hurtadus *loc. cit.* Et indicant Caiet. Ricard. & Maior, quos citat Lugo, *de Iustit. disp.19. sect.3. n.99.* affirmantes teneri ad restitutionem, qui non impediunt furtum, etiamsi ex sola charitate ad id teneantur.

Alij verò, non ita absolutè id affirmant; sed limitatè, dicendo, manere irregularem illum, qui cùm potest; non impedit homicidium ex dolo, hoc est, ex odio, & affectu, vt homicidium sequatur. Ita Angel. *verb. Homicidium 1. n. 17.* & Couarr. *in Clement. Si furiosus, de homicid. part.2. §.2. n.7. in fine.* Qui secus dicunt casu, quo, non ex dolo, sed ex negligentia, vel ex pusillanimitate, vel quia noluit se immiscere rumoribus, non impedit homicidium; quia tunc, inquiunt, minimè est censendus irregularis, etiamsi tuto, & commodè occisum defendere potuisset. Ita præter citatos DD. sentiunt apud Sayrum, *vbi infra*, Summa Astens. *p.2. lib.6. tit.14. art.8. q.9.* Summ. Pisanel. *homicidium 4. §. penult.* S. Anton. *3. p. tit.29. cap.2. in princip.* Maiol. *lib.5. cap.48. §.5. num.2.* & Henriquez *lib.14. cap. 22. §. 7.* His addi adhuc potest Abbas *in c. Quanta, de sent. excommun.* vbi id apertissimè dicit, & Ratio (ait Maiolus) quare in hoc euentu non incurratur irregularitas, est; quia delictum est in omittendo, vnde non potest dici ipsum concurrere verbo, vel facto ad homicidium; sicut est necesse ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quàm de iure ciuili ex communi sententia, nemo tenetur alterum defendere, vt latè probat Decius *in l. culpa caret. ff. de regul. iur.* Hæc Maiolus.

Sed probabilius Respondeo: Minimè manere irregularem illum, qui non impedit homicidium iniustum, quando impedire illud ex sola charitate, non ex iustitia, tenetur; quantumuis ex dolo non impediat. Ratio est. Quia ille, qui non impedit homicidium iniustum, quando ex charitate tenetur, & sine damno considerabili potest, non dicitur propriè homicida: ergo nec irregularis. Consequentia est nota. Antecedens probatur, quia homicidium propriè est peccatum oppositum iustitiæ: at qui non impedit homicidium, quando sola ex charitate tenetur, solum peccat contra charitatem: ergo. Sic tenet communis sententia. Nauarr. *cap.27. num.231. & antea cap. 24. num. 2.* Molina *tract. 3. disput. 33. membr.5.* Suarez *disp.45. sect.4. num. 5.* Henriquez *lib.14. cap.12. §.7. litt. F. & G.* Sayrus *lib. 7. cap. 4. num.3.* Auila *part.7. disp.6. sect.2. dub.7. conclus.1.* & penes ipsum Siluest. & Rodriguez. Filliuc. *tract.20. cap.4. quæst.9. num.127.* Reginald. *lib.30. num. 145.* Ægidius *disp.18. num.71.* Layman. *lib.3. tract.5. p.3. cap.12. num.7.* Toletus *lib.1. cap. 83. num. 4.* Bonac. *disp.7. quæst.4. punct.8. num.37.* Hurtad. *disp.2. de Irregul. diff.9.* Gordon. *lib.7. quæst.18. n. 57.* Barbos. *in cap. Sicut dignum, de homicid. num.19.* Gibalinus *cap.4. q.1. consect.13. num.34.* Palaus *disp.6. punct.15. §.7. num.1.* Dicastillo *tom.1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp.10. dub.14. assert.5. numero 194.* Diana *p.4. tract.2. resol.7.* vbi citat Megal. Mercer. Bannez, Vega, Villalobos, & alios. Machado *lib.1. p.3. tract.16. docum.9. num.11.* & loquendo de obligatione restituendi, Lugo *de Iust. disp.19. sect.3. num.99.* Lessius *cap.13. dub. 10. num.63.* & alij. Qui ad argumenta contrariorum dicunt, vel quod ibi, accipiatur occisio latè, solùm prout est contra charitatem, non prout est contra iustitiam, sicut accipitur à D. Ambrosio *in cap. Pasce, distinct.87.* vel quod ibi, agatur de præsumpta voluntate, & fauore præstito, vt bene probat Lugo.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An saltem, qui tenetur ex iustitia impedire homicidium, & non impedit, cum commodè possit, fiat irregularis?

Affirmant communiter Doctores. Quia iste talis non impediens, verè peccat contra iustitiam, &, in opinione omnium, tenetur ad restitutionem damni sequuti: ergo nil deficit, vt fiat irregularis. Ita tenent expresè Nauarrus, Molina, Suarez, Henriquez & (exceptis nonnullis, infra allegandis) omnes nuper citati. Et expresè Gibalinus *loc. cit.*

Sed probabiliter sanè Respondeo: Huiusmodi non impe-

impedientem homicidium iniustum, non fieri irregularem, etiamsi teneatur ex iustitia impedire, & quamuis dolo non impediat; dummodo id faciat per puram, & simplicem omissionem defensionis, aut non impeditionis homicidij: nam secus esset si huic adiungeret aliquam actionem positiuam, per quam positiuè iam diceretur concurrere ad homicidium, vt infra explicabimus.

Probatur *Primò*. Quia nullo modo incurritur irregularitas, nisi in casibus iure expressis, vt cum communi supra diximus: at sic est, quod nullus vsquam est textus, qui propter homicidium imponat irregularitatem, nisi illi, qui fuerit causa illius positiuè per actionem aliquam, consilium, mandatum, auxilium, per aliamve similem positiuam actionem: ergo non impediens homicidium, etiamsi ex iustitia teneatur, non incurret irregularitatem ex illo, si per puram, & simplicem omissionem defensionis illius id faciat. Patet consequentia: quia licèt hæc pura omissio defensionis, aut non impeditio homicidij, sit sufficiens, vt non impediens sit, & censeatur causa moralis, seu voluntaria homicidij, non tamen vt per illam fiat irregularis; cum in iure non sit expressum, ex sola, & pura permissione irregularitatem contrahi.

Secundò. Probatur. Quia lex promotionis requirit factum, *cap. fin. quæst. 1.* Sed in eo qui solum purè, & simpliciter permittit homicidium, aut non impedit, seu non defendit, etiamsi ex iustitia teneatur, & consequenter, contra iustitiam peccet, nullum reperitur factum: ergo. Sic in primis sentiunt Innocent. *in cap. Petrus, de homicid.* vbi negat, eum fuisse irregularem, qui non impediuit homicidium, quod tractari nouerat (de quo infra) cuius Pontificis dictum, esse communiter receptum, testatur Nauar. *in cap. Non inferenda. 23. quæst. 3. num. 17.* & illud *ibidem num. 34.* recipit. Rursus idem sentiunt D. Anton. *3. p. tit. 28. cap. 2.* & Alberic. *in verb. Homicidium 1.* Tabiena *irregularitas 1. §. 2.* vbi citat Hostiens. Archidiacon. & alios. Armilla *verb. Irregularitas, num. 2. in fine*, vbi sic ait: Similiter, cùm quis permittit aliquem occidi, cum possit adiuuare, non incurrit secundum veram opinionem: quia hæc non sunt in iure expressa, & non incurritur nisi secundum quod expressum est *in dict. cap. Is qui.* Sic ille. Tiraquell. *tract. de pœnis remittend. causa 44.* vbi hanc irregularitatem negat ex sola omissione defensionis, & allegat Cardinal. Luysius Turrianus *lib. 9. de Censur. disputatione 63. dub. 5.* (non 3. vt offendes apud Dianam, Gibalinum, & Machadum) *vers. Sed difficultas est.* Gasp. Hurtad. *disp. 2. de Irregularitate, diff. 9. numero 34.* & Gabriel Vasquez apud ipsos, *in manuscripto.* Ioan. Præpositus *in 3. part. quæst. 5. de Irregularitate, dub. 10. num. 79.* Et hanc opinionem esse probabilem expresè dicunt Diana, Palaus *loc. cit.* & Machado *numero 12.* vbi præposita, vt probabiliori, & communiori opposita sententia, sic concludit: *Pero no obstante esto, Vasquez, i Hurtado, i otros defienden, que el que no impide el homicidio, aunque este obligado à ello por justicia; i aunque lo dexe de hazer maliciosamente, i porque el otro muera, no incurre en irregularidad; por que aunque es assi, que el que no impide el homicidio, teniendo obligacion influye moral, i voluntariamente en el, i es causa moral, voluntaria del homicidio, que no impidio. Con todo esso, no es causa positiua, que influye positiuamente con obra alguna, ayuda, ò consejo: i en el Derecho Canonico, no se pone irregularidad, sino solamente contra los verdaderos, i positiuamente homicidas, por lo menos con ayuda, i consejo.* Hæc Machadus.

Ex quibus iam constat, quid dicendum sit argumento contrariorum. Concedendum enim est illis, quod qui omittit defensionem, aut non impedit homicidium, quando potest commodè, & ex iustitia tenetur, peccet contra iustitiam, & teneatur ad restitutionem; non tamen inde sequatur, quod fiat irregularis; nam ad hoc, vltra prædicta, requiritur, vt positiuè influat per actionem aliquam mandatum, aut consilium in homicidium ab altero commissum. Hæc dicta sint in genere: ad particulares casus descendamus. Sit ergo pro illis decidendis.

QVÆSTIO LXXXIX.

An gubernatores, iudices, & alij Prælati, qui ex iustitia tenentur impedire homicidium iniustum; incurrant irregularitatem, si non impediant, quando commodè possunt?

AFfirmant communiter Doctores *sup.* pro prima sententia adducti. Quia omnes isti peccant contra iustitiam, & tenentur ad restitutionem, si, quando sine graui damno possunt, non impediunt homicidium: ergo sunt rei homicidij: ergo & irregulares. Ita in specie nostri casus Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 5. n. 2. vers. Quandoque verò*, & penes ipsum Speculat. Angel. Marian. Socin. & Nauar. *c. 27. n. 232. vers. Decimoseptimò*, & *in cap. Non inferenda, n. 18.* vbi quatuor requirenda dicit, vt hic non impediens, aut non defendens, incurrat pœnas iuris. *Primò*, posse defendere. *Secundò*, obligatum esse ad defendendum. *Tertiò*, posse sine damno corporis, rerum, aut honoris, *Quartò*, si sit illi manifestum homicidium patrari. Sic Nauar. Molina *tactatu 3. disp. 33. membr. 5.* Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 7.* in glossa *litt. D.* Dicastillo *loc. cit. dub. 14. n. 200.* Sayrus *lib. 7. c. 4. n. 4.* Diana *part. 4. tract. 2. resolut. 7.* & alij. Qui idem docent de aliis Ministris iustitiæ.

Sed, iuxta doctrinam traditam à nobis, probabiliter Respondeo: Minimè irregularitatem incurrere præfatos Gubernatores, Iudices & Prælatos non impediendo homicidium iniustum, si id id faciant purè & simpliciter illud permittendo; non per aliquam positiuam actionem coadiuuando homicidæ. Ratio est. Quia prædictis publicis personis, sic modo dicto, ad homicidium concurrentes, non est specialiter in iure irregularitas posita: ergo non potest ab illis incurri. Sic ex P. Vasquio tenet expresè Luysius *lib. 9. disp. 63. dub. 4. vers. Addendum est.* Cui consentire debent omnes Doctores supra pro nostra opinione adducti. Ad argumentum contrariorum concedendum est, prædictos Iudices, &c. peccare contra iustitiam, & teneri ad restitutionem; sed non amplius.

QVÆSTIO XC.

An Procurator, & Aduocatus, qui dolosè assumptum rei patrocinium deserunt; sint irregulares, si reus, ob desertionem, damnaretur ad mortem?

AFfirmant consequenter prædicti primæ sententiæ Auctores, sed specialiter Sayrus, & Diana *loc. cit.* Gibalinus *etiam c. 4. de Irregul. q. 1. conclu. 14. vers. Nonò.* Et antea Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 5. vers. Possunt etiam, pag. 469.* Nam, inquit, si per meram negligentiam, & ignauiam, & imperitiam ipsorum damnaretur reus in suum patrocinium susceptus, fierent irregulares, vt scribit Hostiens. *in lib. 1. de Postulat.* & diximus *sup. lib. 2. c. 9.* multo ergo magis, si dolosè. Ita Maiolus.

Sed probabiliter Respondeo: Non esse irregulares, si per meram omissionem & desertionem reum desinant patrocinari. Quia etsi tunc faciant contra iustitiam, & teneantur ad restitutionem damnorum, quæ obueniunt ex rei morte, non tamen incurrunt irregularitatem, eo quod, vt supponimus, ad illam nulla actione positiuè concurrant. Sic debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtado, Præpositus, & alij *sup.* pro nostra doctrina adducti.

QVÆSTIO XCI.

An fiat irregularis, qui sciens, mulierem, quæ ex ipso concepit, abortum fœtus animati procurare; tacet & non impedit?

AFfirmant plures, quorum ratio est: quia tanquam pater tenetur titulo iustitiæ, vitam seruare filio: ergo si id non faciat reus erit homicidij, seu parricidij, ac proinde irregularis. Ita Auila *part.7. disp.6. sect.2. dub.7. concl.2. vers. Sequitur quartò*, qui & citat Emmanuel. *capite* 178. *post decimam conclus.* Layman *sect.5. tract.3. part.3. cap.4. numero* 7. Portel *in dub. regul. verb. Abortus, numero* 14. Bariola *in Aphorism. litt. I. vers. Irregularis est Sacerdos.* Siluest. Nauar. Suarez, Sanchez, Sà, Reginald. & Bonacina, apud ipsum, & apud Dianam *part.4. tract.2. resol.*8. Quos ipse sequitur: licèt probabile dicat, & probet oppositum. Et nouissimè id ipsum sentire videtur Gibalinus *c.* 4. *quæst.* 1. *consect.* 14. *vers. Secundò*, quamuis verbis contrarium dicat ex parte.

Sed iuxta dicta, probabiliter sanè Respondeo: Minimè fieri irregularem, si pater tacens, nec verbis, nec aliis signis; vt risu, aut alia actione positiua, approbet mulieris intentum, & facinus, & ob id illa magis confirmetur in suscepta mente, & animosior reddatur ad abortum procurandum. Ratio est. *Primò.* Quia nullus ex pura omissione, aut non impeditione homicidij, etiam quando illud quis impedire ex iustitia tenetur, incurrit irregularitatem, vt ex Vasquio, Luysio, Hurtado, & aliis, *supra* docuimus: ergo.

Secundò. Quia satis probabile est, quod pater non teneatur defendere vitam filij, ex iustitia, quod est vnicum sententiæ affirmantis fundamentum, sed tantum ex pietate, & officio paterno, vt docet Lessius *lib.2. c.9. dub.*13. *n.*94. ergo & satis probabile erit, quod non fiat irregularis, qui non impedit abortum, quem scit procurare mulierem à se corruptam. Et ita in casu contingenti, se probabiliter respondisse, fatetur Diana *loc. cit.*

Dixi autem, *si alias, nec verbis, nec alia actione positiua,* pater animati fœtus, approbet mulieris intentum: quia tunc iam non erit tacens, nec solum impediens homicidium, sed positiuè ad illud concurrens, & ita fiet tunc, absque dubio, irregularis, vt bene vidit Gibalinus; sed hic nec est casus quæstionis præsentis, vt constat, quod non vidit ipse.

QVÆSTIO XCII.

An Medicus qui omittit curare ægrotum, & ob id moritur; incurrat irregularitatem?

AFfirmant quàm multi Auctores, præcipuè in casu, quo publico, vel priuato stipendio conductus sit medicus; eo quod tunc teneatur ex iustitia curare infirmum. Ita Maiol. Siluest. Henriquez, & alij citati *sup. disp.9. quæst.*27.

Sed iterum Respondeo probabiliter. Non incurrere irregularitatem, etiamsi ex iustitia teneatur mederi ægrotum. Quia per puram omissionem aut permissionem, nulla incurritur irregularitas, vt sæpè est repetitum. Sic Vasquez, Luysius, Hurtadus, & alij *loc. cit.* adducti.

QVÆSTIO XCIII.

An si quis, volenti defendere alium, ex charitate, persuadeat, ne defendat eum, fiat irregularis, si ex illa non defensione, sequatur homicidium?

AFfirmant Suarez *disp.45. sect.* 4. *n.* 3. Vega *en espejo de Curas tom.2. c.22. §.26. n.*275. Megala *in 3. p. lib.7. c.2. q.5. n.* 90. & Sayrus *lib.7. c.4. n.*8. quos pro hac parte affert Diana *p.4. tract.2. resol.7. in fine.* Quibus addi possunt apud Auilam *infra*, Angelus, Siluest. Tabiena, Armilla, & Nauarrus. Quorum sententiam esse verissimam, ait Gibalinus *loc. cit. consectar.*14. *vers. Atque hæc posterior sententia.* Quia (inquit) ista dissuasio, re vera positiuè influit in homicidium, quod ex ea sequitur, tanquam ex vera causa morali mediata: nec est omissio dumtaxat, etiamsi illam causet, & ipsa mediante homicidium, quod intendit, vt fatetur Auila, qui malè considerat obligationem charitatis in omittente defensionem: nam quamuis ille immunis sit ab irregularitate, si nudam & simplicem defensionem non adhibeat, qui tamen illam defensionem necessariam alteri subtrahit per actionem positiuam, re vera tam in homicidium influit, quàm si ipsi arma subtraxisset, aut fugienti valuas occlusisset. Huc vsque Gibalinus contra Auilam oppositum tuentem.

Sed nihilominus probabiliter certè Respondeo: Minimè fieri irregularem illum, qui volenti defendere ex charitate aliquem, dissuadeat defensionem, ex qua non defensione sequitur homicidium. Sic Auila *p.7. disp.6. dub.7. concl.2. vers. Ex dictis sequitur primò*, qui id probat. *Primò*, nam qui recipit consilium, & acquiescit dissuasioni, non fit irregularis, si non defendat: ergo nec fiet consulens, aut dissuadens defensionem. Patet consequentia, nam est causa magis remota.

Secundò. Nam talis consulens, aut dissuadens, non peccat contra iustitiam, quia non consulit aliquid illicitum contra iustitiam, sed contra charitatem: ergo. Sic in substantia Auila, citans pro se Henriquez & Emmanuelem, & alios iuniores. Quibus addi possunt Layman *sect.5. tract.3. c.4. num.*7. & Diana *loc. cit.* Bonac. *q.4. punct.8. n.*39. Vgolinus, Sayrus, Maiolus, & Henriquez, penes ipsum. Sed Sayrus oppositum docet *loc. cit.* Nec argumentum, contra Auilam confectum à Gibalino, vrget quid: negandum est enim, per illam dissuasionem ab opere charitatis, influere dissuadentem in homicidium iniustè alteri illatum; cum solum positiuè impediat, & dissuadeat defensionem occisionis, quam quis alteri machinatur, aut intentat, quod non est concurrere ad ipsam occisionem, vt constat, & magis infra constabit.

QVÆSTIO XCIV.

An saltem, fiat irregularis, si volenti defendere ex iustitia alium ab occisione; id ei dissuadeat, per vim aut fraudem?

AFfirmant, à fortiori, Auctores nuper citati cum cōmuni. Quibus adiungi debet Auila, & Laym. *loc. cit.* vnde non bene illos citat Diana pro opposita parte. Nam de hoc casu loquendo, sic scribit Auila: Dixi, *si persuaserit*, nam secus erit si per violentiam, iniuriam,

iniuriam, vel fraudem, retraheret illum à defensione; tunc enim ageret contra iustitiam, & fieret irregularis. Sicut si aliquis volenti dare elemosynam persuadeat, ne eam det, solùm peccat contra charitatem; nec tenetur restituere: cæterùm, si per vim, vel fraudem, retrahat, peccat contra iustitiam, & tenetur restituere: quoniam licèt ille pauper non habeat ius iustitiæ ad illam eleemosynam, habet tamen ius ad hoc, vt nemo illam impediat per iniuriam, vt dicitur in materia de eleemosyna. Huc vsque Auila. Et etiam Layman id habet, loquendo de illo, qui volentem defendere necem alterius, quam ex iustitia tenetur, retrahit, & persuadet, ne illam defendat. Ita etiam Vgolinus, Henriquez, Sayrus, & Bonac. nuper citati.

Sed probabiliter Respondeo: Nec talem in hoc casu fieri irregularem. Quia, si non fit irregularis, qui retrahit aliquem à defensione necis alicuius, quem ex charitate tenebatur defendere: ergo neque fiet talis, qui retrahit illum, qui tenebatur ex iustitia. Patet consequentia ex dictis sæpè; quia ad incurrendam irregularitatem, non est attendenda hîc, obligatio iustitiæ, & charitatis, sed positiuus, & proprius influxus in homicidium, vt bene vidit etiam Gibalinus *loc. cit.* at sic est, quod ille, qui dissuadet alteri, ne defendat à nece aliquem, non influit positiuè, & propriè ad necem inferendam, sed ad impediendum, ne adiuuetur: ergo. Sic tenet expressè Diana *loc. cit. resolut. 7. in fine*, vbi ita ait: Notandum est hîc à fortiori, contra Suarez, Vegam, Megalam, & Sayrum, & alios penes ipsos, non esse irregularem, qui per vim, vel dissuasionem, impedit ne aliquis impediat hominis occisionem, & ita tenet Auila *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. concl. 2. §. ex dictis*, quem sequitur Layman *sect. 5. tract. 3. part. 7. c. 4. n. 7.* Sic Diana, & omnino bene, si malè non citasset hos Auctores, vt vidimus. Et debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij supra citati.

Nec argumentum Auilæ vrget. Non enim ex obligatione, seu violatione iustitiæ, & restitutionis inferenda est irregularitas; sed in positiuo influxu in homicidium.

QVÆSTIO XCV.

An qui dolosè dissuadet diuiti volenti pascere egenum, ne pascat; & Medico, ne curet; & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelet; fiat irregularis, sequuto homicidio?

Affirmat absolutè Gibalin. *c. 4. de Irregular. q. 1. consectar. 14. pag. 151. vers. Vnde bene.* ex Maiolo *lib. 5. c. 48. §. 5. n. 3.*

Alij verò, sub distinctione loquuntur, dicentes, fieri irregularem, si ille, qui subtraxit à largitione eleemosynæ, vel à curatione ægroti, &c. tenebatur ex iustitia eleemosinam elargiri, curare, &c. secus si ex charitate. Ita Auila (vt vidimus, *quæst. præcedenti*) & Layman cum communi.

Sed probabiliter Respondeo: Non incurrere irregularitatem: licet aliàs sic dissuadens peccet, vel contra charitatem solùm; vel etiam contra iustitiam, & teneatur ad damni sequuti restitutionem. Ratio est. Nam qui acquiescet dissuasioni, & non pascit egenum, aut curat ægrotum, aut reuelat tractationem homicidij, non fit irregularis, etiamsi ad hæc exercenda opera teneretur, cùm positiuè non influat in homicidium sequutum, vt ex dictis constat: ergo minus fiet, qui consulit, ac dissuadet, cum minus ad illa opera teneatur, & in homicidium sequutum, minimè positiuè influat; sed solum in negationem illam non subleuationis miseriæ pauperis, aut non elargitionis eleemosynæ; non curationis ægroti, &c. quod quid diuersum est. Sic sentiunt Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij nostræ doctrinæ Auctores. Quibus satis fauet (nescio, an ita consequenter) Gibalinus *loc. cit. vers. quartò.* vbi approbat Nauarrum *in cap. Non inferendu, n. 35.* respondentem; Clericum insulanum minimè incurrisse irregularitatem, etiamsi per negligentiam omisisset monere alium de cuius nece tractari audierat, vt sibi caueret: quia ex doctrina Innocentij, & Antonini, ista irregularitas non contrahitur, sine fauore, aut auxilio, aliquo modo præstito occidenti, aut mutilanti: iste autem Clericus prorsus negatiuè se habuit: quare, an non ex reuelato homicidio sequatur irregularitas, non est recurrendum cum Auila *loc. cit.* atque aliis vulgò, ad obligationem reuelandi à charitate, aut iustitia profectam, sed ad influxum, quem illa non reuelatio, aut silentium præstitit, ratione fauoris, aut approbationis æquiualentis suasioni, & consilio, aut alia quapiam ratione præstiti. Hæc Gibalinus.

QVÆSTIO XCVI.

An qui aquis immerso, funem, ramum, aut scapham, quibus saluari posset, subtrahit; fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia iste tunc, non se habet merè negatiuè, illum nõ eripiendo, & adiuuando, sed positiuè influit in eius mortem, cum positiuè subtrahat adiumenta, quæ apud se habet, & quibus aliàs saluaretur. Sic Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 5. num. 3.* his verbis: Et in casu contingenti, cum quidam ab impetu fluminis mergeretur, manúque apprehendisset arboris ramum, vnde saluari potuisset; alius quidam eius æmulus ramum abscidit, ne illo auxilio saluaretur, & ita ille extinctus ab aquis fuit; certè qui ramum abscidit, homicida fuit, & irregularis, & ita ego rogatus respondi. Sic Maiolus quem citant, & sequuntur Sayrus *lib. 7. Thesauri c. 4. n. 8.* & Gibalinus *c. 4. quæst. 1. consectar. 14. vers. Septimò, pag. 153.*

QVÆSTIO XCVII.

An etiam, fiat irregularis, qui videns alium immersum flumine, non adiuuat suo fune, scapha, &c.

Affirmat Maiolus *loc. cit.* non in omni casu, sed solum in casu, quo quis obligatus esset ex iustitia ad subueniendum. Ita enim ait *loco citato, vers. Ex prædictis.* Iuxta prædicta etiam deciditur alius casus: aliquis immergitur in flumine, & facilè potest saluari apprehendendo remum tuum, vel funem tuam, vel scapham; si tu remum auferas, aut funem, aut scapham, vt ille non possit saluari, irregularis es: quia post omissionem auxilij, est subtractio illarum rerum, per quas saluari poterat: secus esset si cum posses scapha, remo, fune illum adiuuare, non feceris; nam licèt pecces mortaliter, omittendo debitum auxilium, tamen non es irregularis, nisi pro Patre, Domino, & Superiore tuo, vel nisi obligatus esses, iuxta prædicta. Huc vsque Maiolus. Quem citat, & absolutè eius sententiam, sine vlla limitatione, docet Gibalinus *loc. cit.* Quia tunc (inquit) non porrigere funem, aut remum; & non præstare alia adiumenta, quæ potest, est illa eadem subtrahere, propter ius, quod alter in illas res habet in tali casu; vnde tunc ibi reperitur commissio

commissio aliqua, & non sola, ac nuda omissio, & ideo positiuè concurret ad mortem sui proximi, & consequenter irregularis fiet, etiamsi solum ex charitate ad subueniendum teneretur.

Sed probabilius Respondeo: Tunc non fieri irregularem, etiamsi ex iustitia teneretur ad subueniendum. Quia (vt habitum est sæpè) ad incurrendam quis irregularitatem, non sufficit, vt teneatur ex iustitia ad adiuuandum periclitantem; sed requiritur vltrà, vt positiuè per aliquam actionem in mortem influat; quam in præsenti non exercet, qui videns alium immersum flumine non adiuuat. Solùm ergo peccabit contra charitatem, vel iustitiam, si ex hac tenebatur ad subueniendum, & tenebitur tunc ad restitutionem; non verò incurret irregularitatem. Vnde ad argumentum Gibalini, negandum est, quod non porrigere funem, aut remum; sit propriè & proximè subtrahere adiumenta, quæ immersus aquis habet in se, & quibus posset liberari ab imminenti morte; sed solum est, non adiuuare, merè negatiuè se habendo, quod quid diuersum est. Sic colligitur ex doctrina, quam tradunt Auctores *sup. citati*.

QVÆSTIO XCVIII.

An irregularis fiat ille, qui præsens fuit tractatui habito, super occidendo eius inimicum ab eius consanguineis, vel seruis; & tamen tacuit?

AFfirmant plures Doctores eo quod, suo silentio probasse, consensisse, atque fauisse homicidio videatur. Ita colligunt ex *cap. Petrus, de homicid.* vbi Diaconus quidam immunis iudicatur ab irregularitate, etiamsi eius consanguinei ad vlciscendam iniuriam ipsi ab Abbate quodam irrogatam, eundem Abbatem occidissent; quia (inquit textus) vbi id resciuerat Diaconus ille prohiberet: tunc illi: ergo à contrario sensu; si sciens consanguineorum voluntatem de homicidio faciendo, non prohibuisset, irregularis foret. Ita Felinus *in cap. Petrus, citato*, & nouissimè Barbosa *ibidem numero* 5. ex Couar. *in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 2. n. 8. vers. Quartò*, & Graffio *in aur. decis. part. 1. lib. 2. cap. 64. n.* 18. Vgolinus *cap. 23. §. 3. n. 17. &* 18. Sayrus *lib. 7. c. 4. n. 8. vers.* Et idem dicendum de illo, & penes ipsum Hostiens. Sum. Astensis, & Angelica.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem, saltem in foro interno. Quia per taciturnitatem illam, nihil positiuè influit in homicidium; cum solum fuerit merus consensus, & mera non prohibitio, quæ vt vidimus, non parit irregularitatem. Sic Innocent. *in cap. Petrus, cit.* quem cum communi recipit Nauar. vt diximus *sup. quæst.* 88. *&* 95. Gibalinus *etiam capite 4. quæstione 1. consectar.* 14. *vers. Decimoseptimò, in fine*, addens, secus iudicandum in foro externo: quia hoc ex eo silentio, & consensu præsumit, vel fauorem præstitum, vel auxilium.

QVÆSTIO XCIX.

An etiam, sit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, sed gaudet de illius nece, atque risu, aliove signo, id testatur?

REspondeo: Ex dictis, etiam esse ab irregularitate liberum, si sit pura non defensio, & illo suo externo risu, aliove signo non faueat occidenti, vel audaciorem faciat, aut illi annuat, aut aliquo modo hortetur, aut sua præsentia securiorem reddat; quia tunc, cum positiuè influeret in homicidium, non maneret ab irregularitate immunis. Sic Vgolinus *loc. cit. numero* 4. & ex illo Gibalinus *cit. vers. Decimoquarto.*

QVÆSTIO C.

An maneat irregularis, qui cæco pontem transeunti, tabulam aliquam subtrahit, vnde ille submergitur?

REspondeo: Manere irregularem. Quia in hoc casu, ille, actione positiua, subtrahendo aliquid necessarium ad vitandam mortem, concurrit ad mortem & necem cæci. Sic Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 5. vers. Et per hoc dico*, vbi ita ait: Si cæcus pontem transeat, tu clam auferas tabulam, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione propter illam subtractionẽ, quę est in faciendo. Et ideo quisquis faceret, quod fecit Samson, scilicet subtrahendo columnas & fundamenta domus, *Iudic. c.* 16 fieret irregularis non solum ex sua, sed & morte aliorum. Hæc Maiolus. Quem citat, & sequitur Gibalinus *c. 3. de Irregul. quæst. 1. consectar. 14. vers. Quintò.* Qui tamen non aduertit; inaduertenter dixisse Maiolum, *ex morte sua*, fieri illum irregularem, nam quanam ratione potest quis manere irregularis, post mortem suam; cum iam non sit? dicat ergo Maiolus, ex morte aliorum duntaxat.

QVÆSTIO CI.

An fiat irregularis, qui fores domus suæ occludit fugienti insequentes aduersarios; vt facilius, aut citius, occidatur?

REspondeo, vt certum: Fieri irregularem, quia dolosò, & malo animo, positiuè ponit obicem alterius vitæ, ac saluti, minuendo eius animum, & vires; ac reddendo eius aduersarios fortiores, ac animosiores, vt facilius illum occidant, & confodiant; vnde cooperator est censendus homicidio, ac per consequens irregularis. Secus esset si occluderet ille fores domus, vt vitaret ipsiusmet periculum, si confera turba in domum suam irruat, quia tunc non esset irregularis, vt optimè docuit Maiolus *loc. cit. vers. Ex prædictis*, per hæc verba: Si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, tu verò occludas ostium tuum, vnde occisus est, qui absque dubio fuisset saluus ingrediendo domum tuam, an fias irregularis, distinguendum est, an occluseris, vt euitares rixam, & ne in domum tuam irrueret totus impetus? eo casu non videris irregularis, cauendo tibi. Argum. Abbas *in d. cap. Quanta.* Aut occlusisti dolosè, ne ille in domum tuam ingressus saluaretur, sed facilius per aduersarios in via occideretur, tunc es irregularis ex illo dolo, quia obicem posuisti saluti illius. Sic ille. Quem citat, & sequitur Gibalinus *loc. cit. vers. Sextò.* Quibus addo Sayrum *lib. 7. c. 4. n.* 8.

QVÆSTIO CII.

An si quis noctu per loca periculosa cum lumine incedat, si illius lumen aliquis dolosè extinguat, illéqueque præceps ruat, fiat irregularis?

REspondeo, vt certum: Fieri irregularem. Quia in his, & aliis similibus casibus, non est tantum negatio, sed actio positiua, per quam remouetur aliquid ad vitandam mortem necessarium. Sic Maiolus, Sayrus,

Sayrus, & Gibalin. *loc.cit.* Qui idem dicunt de illo, qui arma alterius ligat, aut celat, vrgente hostium periculo, ne occidendus se defendere possit, à quibus propter subtracta, aut celata arma, occiditur; fit enim cooperatione irregularis.

QVÆSTIO CIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario?

RESpondeo, vt quid certum: Non posse. Quia id eis est prohibitum multis iuribus, præcipuè nouo Trident. *sess.*24.*cap.*6. & constabit amplius ex dicendis infra *disput.*27.*de dispensat. Irregularitatis.*

DISPVTATIO XI.

De Irregularitate ex Abortu.

QVÆSTIO PRIMA.

An sit licitum, procurare abortum fœtus nondum animati, ad tuendam famam, vel honorem alicuius puellæ prægnantis?

AFFIRMANT alicui apud Zanardum *in director. Confess. p.*1.*de Sacram. matrim. cap.*41.*quæst.*17. & Azorium *tom.*3.*lib.*1. *cap.* 4. *quæst.*1. Quia cum fœtus non sit animatus, nulli fit iniuria si procuretur remedium, ne concipiatur; aut post fœtum conceptum, fiat abortus. Sententiam hanc defendit nouissimè Torreblanca, *de Magia lib.*2. *cap.*43.*num.*10. vbi sic ait: Quando ex partu concepto, euidens periculum apparet, vel quod puerpera soleat ad extremum deduci, aut nimis arcta sit, aut fama eius lædatur, aut aliter vitæ discrimen, vel existimationis possit subite, benè poterit poculum abortionis præberi, dum fœtus tamen non erit animatus. Ita ille. Quorum sententiam postea sunt sequuti Leo Zambellus, *in Repertor. Morali, v. Medicus, num.* 1. & Bordonus *in consiliis Regul. Resol.* 45. *quæst.* 4. *num.* 4. & vt probabilem, Lezana *tom.* 3. *quæst. Regul. verb. Abortus, num.* 5.

Sed vt certum Respondeo: Nullo modo esse licitum, sed peccatum mortale, procurare abortum fœtus, adhuc non animati, ad tuendam famam, vel honorem, fœminæ cuiuscumque conditionis, etiamsi nobilis sit, aut Monialis, aut Deo Sacra; aut etiamsi scandalum timeatur. *Primò.* Quia non sunt facienda mala, vt eueniant bona. *Secundò.* Quia hoc est contra naturam generationis, & ideò illi fit iniuria: fœmina verò sibi imputare debet periculum infamiæ. Sic Zanard, & Azor *loc. cit.* Sanch. *lib.*9. *de Matrim. disp.*20. *num.* 10. Tanner. *in* 2.2.*disp.*4. *quæst.*8. *dub.*4.*num.*58. Syluius ibidem *quæst.*4.*art.*7. *quæst.*4.*concl.* 3. Fitell. *de casib. reseruat. part.*2. *casu* 5. *verb. Abortus*, §. 1. *num.* 3. Belloch. *in praxi Theolog. moral. part.* 2. *quæst.*8. *num.* 78. & Filliuc. *tract.*29.*cap.*6.*num.* 130. quos omnes refert, & sequitur Dian. *par.* 3. *tract.*5 *Resol.*11. & postea *p.* 6. *tract.*8. *Resol.* 37. vbi citat P. Thesaurum *in praxi p.* 2. *v. Abortus, cap.*1.*limit.* 3. & Candid. *tomo* 2. *disquis.*1.*art.* 1. dicentem contrarium esse improbabile. Et addit se audisse, fuisse damnatum in congregat. Sancti Officij. His authoribus addo ego Syluestrum *verb. Medicus, quæst.*4. Capecouill. *de casib. reseruat. cap.* 9.*diff.*1. Ioan. de Dicastill. *tom.* 1. *de Iust. lib.*2.*tract.*1.*disp* 10. *dub.* 13. *num.* 174. Card. de Lug. *tom.* 1. *de Iust. dispu.* 10. *sect.* 5. *à num.* 130. Pontium *de Matrim. lib.*20.*cap* 13.*num.*2. Bassæum *verb. Abortus, num.*1 *in fine*, docentem, oppositum esse improbabile.

QVÆSTIO II.

An saltem, sit licitum, procurare directè abortum (quando aliud non suppetit remedium, pro salute matris; si fœtus nondum sit animatus?

AFfirmant plures DD. docentes, posse permitti tunc pro salute matris, fœtum nondum animatum expellere; imò si fœtus matri mortem allaturus putetur, etiam posse permitti eius expulsionem, intentione directa. Fundamentum eorum est: quia in tali casu fœtus est quodammodo aggressor, seu causa efficiens maternæ mortis: igitur eum expellere, si nondum animatus est, naturali iure licet. Ita tenent. S. Anton. 3.*p.tit.*7.*cap.* 2. §. 2. Syluest. & Sanch. *loc.cit.* Couarruu. *in Clement. si furiosus, part.*2.§.3.*num.*1. Nauarr. *in Summ. cap.* 25. *n.*62. Lop. *prima parte, Instruct. cap.*3. Less. *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.*10. quos omnes refert Dicastill. *loc. cit. n.*164. Quibus addi possunt, Aragon, Sayrus, Henriquez, & Reginald. Layman, & Homobonus, quos citat, & sequitur Dian. 3.*p.Resol.*11 *cit.* & *p.* 5 *tract.*14. *Resol.*90. § *Sed quia.* Sà, & Graffius apud Bassæum, *verb. Abortus, num.*1.

Sed probabilius Respondeo: Minimè posse licitè procurare, intentione directa, abortum fœtus, etiam non animati, pro salute infirmæ matris, aut pro liberando illam à periculo mortis, imminenti ex infirmitate.

Primò. Quia, (vt benè arguit Pontius, contrà Sanchez,) si liceret euacuatio fœtus nondum animati, ad vitandam mortem matris, & restituendam sanitatem, liceret etiam procurare abortum nondum animatum ad tuendam vitam, vel famam, & honorem nobilis puellæ, Monialis, aut Deo Sacræ conseruandum: casus enim se se offerre potest addò premens, vt nullo alio medio possit dicta puella eripi, nisi abortu fœtus nondum animati: at hoc secundum negat Sanchez: ergo & primum negare debet.

Secundò, Quia nunquam est licitum, procurare directè seminis effusionem ad recuperandam salutem, imò nec ad saluandam vitam; eo quod sit contra naturalem finem generationis: ergo simili ratione, non erit licitum vnquam, etiam ad saluandam vitam matris ex infirmitate periclitantem, procurare abortum non animatum. Nec ratio aliqua sufficiens differentiæ reddi in dictis casibus potest, vt ostendunt Pont. *loc. cit.* & Lugo etiam *n.*130. & 131. Et ideò hanc sententiam tenent dicti Sapientiss. DD. Vasquez etiam *opusc. de Restit. cap.*5.§.2.*dub.*6.*num.* 52. Bassæus *loc.cit.* & alij.

QVÆSTIO III.

An adminus, sit licitum in præfatis casibus, procurare indirectè abortum fœtus nondum animati, sumendo aliquod remedium, quo directè tendat ad sanitatem, & vitam matris tuendam?

AFfirmant, & à fortiori, omnes DD. pro prima sententia adducti.

N 4 Sed

Sed melius cum Cardinali Lugo, distinctione ista, Respondeo: dicendum, quod si illud, quod sumitur remedium, non aliter conducat ad vitam matris, nisi quatenus excutit aborsum, tunc non liceat tale remedium sumere, nec ordinare: quia tunc iam directè intenderetur aborsus, licèt non intenderetur propter se, sed propter alium finem, quod nil obstat, vt actio sit illicita. Si verò remedium, aut pharmacum, quod sumitur, vtile sit ad vitam matris, consequenter tamen causat aborsum, & præter intentionem, tunc si fœtus non sit animatus, licitum erit illud remedium, sicut & illud, quod sumitur ad sanitatem, licèt consequenter, præter intentionem, prævideatur afferre expulsionem seminis, quæ non intenditur, nec conducit ad sanitatem, sed causatur ab illo remedio, per quod aliunde obtinetur sanitas, quatenus purgat alios humores noxios. Eadem enim est ratio, quoad hoc, de expulsione seminis, & fœtus nondum animati: vt neutra procurari possit: vt vtraque indirectè permitti possit propter sanitatem, & in hoc ferè omnes conueniunt. Hæc Lug. *tom.* 1. *de Iust. disp.* 10. *sect.* 5. *num.* 132.

QVÆSTIO IV.

An etiam post fœtus animationem, liceat, attento ordine solius naturæ, sumere, & applicare remedium, quod per se, & directè tendat ad sanitatem matris; quamuis per accidens timeatur fœtus occisio?

NEgatiuam sententiam tenet Basil. Pont. *lib.* 10. *de Matrim. c.* 13. *n.* 6. & Vasq. *opusc. de Restit. c.* 2. §. 1. *dub.* 7. *n.* 28. *& cap.* 5. §. 2. *dub.* 6. *n.* 23. ait Dian. 3. *p. tract.* 5. *Resol.* 7. Sed hi Doctores, absolutè id non negant, sed potius id concedunt, loquendo de remediis, quæ non tendant ad occisionem fœtus, nisi negatiuè per subtractionem humoris necessarij ad eius sustentationem, vti sunt sanguinis missio, balneum & huiusmodi: negat verò loquendo de remediis, quæ positiuè concurrerent ad mortem fœtus, qualis esset potio, quæ per alterationem positiuam occideret fœtum: hoc enim esset dare venenum positiuè Innocenti, vt te à morte liberes, quod nunquam licet. Legantur Basil. *loc. cit.* & Vasq. *c.* 3. *de rest.* §. 2. *dub.* 6. *n.* 2. vnde ex illis, & aliis.

Clarius Respondeo: Dicendum, quod licèt nunquam liceat adhibere remedia, seu medicinas, quæ directè tendant ad animati fœtus occisionem, vt veneni potionem, dilacerationem, &c. quia nunquam (vt diximus) licet per se, & directè, occidere hominem innocentem: licitum tamen sit, attento ordine naturæ, adhibere medicinas, quæ per se, & directè ordinatæ sint ad sanitatem matris, quamuis per accidens, inde timeatur fœtus occisio; vt venæ sectio, pharmacum ventris purgatiuum, &c. Ratio est. Quia non repugnat rectæ rationi, innocentem per accidens, & præter intentionem, in casu necessitatis occidere: at sic est, quod in assignato casu, occisio illa fœtus resultat per accidens: ergo licita erit. Minor constat; nam cum fœtus pendeat à vita, & salute matris; rarissiméque contingat fœtum viuum edi post matris mortem, medicamentum, quod ad salutem matris adhibetur, secundariò tendit ad salutem fœtus: per accidens ergo erit quod illi noceat. Sic tenent Nauar. Sanch. Less. sup. citati. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *num.* 143. Sayrus *libro* 7. *Clauis Regia cap.* 12. *num.* 21. Finell. *cas.* 4. *num.* 17. quos citat, & sequitur Ioann. Dicastill. *tom.* 1. *de Iust lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *à num.* 165. Quibus addi possunt Vasq. *loc. cit.* quem sequitur Lugo *disp.* 16. *cit. sect.* 5. *num.* 133. & Dian. *loco citato*, *vers. Notandum est.* Et ex illo Bassæus *n.* 1. & Basil. *loc. cit. num.* 6.

QVÆSTIO V.

An etiam, attento ordine gratiæ, sit licitum matri, vti prædicto remedio, cum adest probabile periculum enecandi fœtus, quamuis per accidens?

NEgant aliqui id matri esse licitum, casu, quo non adhibito, aut sumpto prædicto remedio, credatur, quod, mortua matre, fœtus viuus in lucem edendus, & baptizandus sit. Quia ordo charitatis petit, vt vita spiritualis animati fœtus, præferatur vitæ corporali ipsius matris. Ita D. Anton. Syluest. Nauarr. & Sayrus, quos citat, & sequitur Dicastill. *dub.* 13. *cit. num.* 168.

Affirmant verò è contra alij, dicentes id esse licitum. Quia mater solum per se intendit suam corporalem vitam; quod si ex hac intentione per se, sequatur fœtus occisio per accidens, non debet ei ad peccatum imputari. Ita Cordub. *lib.* 1. *q.* 38. *dub.* 3. quem videntur sequi Azor. 3. *tom. lib.* 2. *cap.* 4. *q.* 7. & Sà *verb. Homicidium num.* 1. vbi ita scribit: Abortum procurare ad salutem matris, si dubitatur, an anima rationali præditus sit fœtus, mortale est: non autem si credatur animatus esse, & detur medicina, non ad abortum, sed ad matris sanitatem, etiamsi præter intentionem abortus sequatur. Hæc Saa.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Dicendum, quod verè sit licitum matri, vti dicto remedio, & medicina; nisi casu, quo spes probabilissima à Medicis conciperetur, fore, matre cum vitæ suæ periculo, ab huiusmodi medicamento abstinente, fœtus in lucem prodire posset, vt baptizaretur, quia peccaret mater contra charitatem prædicto remedio vtendo, eo quod fœtus sine baptismo periret. Sic Sanchez vbi sup. *num.* 17. addens, hunc casum rarissimum esse, & moraliter impossibilem: quia matre lethaliter ægrotante, humores corrumpuntur, & inficiunt alimentum, quo fœtus nutriendus erat, itavt penè miraculum sit, matre pereunte, fœtum incolumen remanere. Ita ille, cui consentiunt Dian. 3. *p. tract.* 5. *Resol.* 11. & Lug. *loc. cit. num.* 135. quamuis Dicastill. *loc. cit.* dicat, hanc causam non esse ita rarissimum, vt hi DD. autumant, cum, ipso præsente bis contigerit, vt mortua iam matre fœtus ederetur viuus, & baptizaretur.

QVÆSTIO VI.

An masculus animam rationalem accipiat die quadregesimo à conceptione?

NEgant in primis apud Christoph. de Veg. vbi infrà, Petr. Garc. *super Fen.* 1. *lib.* 1. Tolet. 2. *animæ c.* 4. *q.* 7. Auicen. *disp.* 38. *de Ordin. product.* docentes septima die animari fœtum rationali anima.

Affirmant è contrà communiter Doctores, id probantes ex *capite decimosecundo, Leuitici.* vbi mulier pariens masculum, quadraginta diebus in sanguine purificationis suæ detineri iubetur: quasi ibi præceptum fuerit, vt quot diebus mater immundum, & anima rationali non informatum fœtum masculum in vtero portasset, totidem diebus post partum immunda censeretur, & in purificatione sanguinis sui detineretur. Ita Aristot. *lib.* 3. *animal. cap.* 3. *&* 9. Plinius *lib.* 7. *natural. histor. cap.* 6. Glossa *in Clement. vnica, de Summa Trinit. vers. Simul vnitus, & in cap. Sicut. de homicid.* Panormit.

cap.

cap. Si aliquis, eod tit. Nauar. *cap.* 15. *num.* 14. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 3. Barbos. *in votis decisiu. lib.* 1. *voto* 12. *num.* 19. Menochius, Martin. Sancius, Anton. Gomez, Barthol. Sybilla, Plaza, Viuald. Molina, & alij, quos citat, & sequitur Narbona *in suis annalib. anno* 1. *quæst.* 2. *num.* 37. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 6. Sà *verb. homicidium, num.* 2. Naldus, Quaranta, Gambarupta, Capecouilla, & Filliucius apud Dicastillum *loc. cit. num.* 161. Auil. *parte* 7. *disp.* 6. *sect.* 4. *dub.* 1. Christoph. à Veg. *in Theolog.* Mariana *tom.* 1. *palestra* 6. *n.* 606.

Sed non minus probabiliter Respondeo: Dicendum, quod hac in re nihil certi affirmari possit, vt docuit Aristot. *lib.* 7. *animal. cap.* 3. Et ideò sentio fœtum animari, quando est perfectè formatus. Formatio autem, iuxta Hyppocratem *lib. de natura fœtus*, in maribus absoluitur, aliquando die trigesimo, aliquando trigesimo quinto, aliquando quadragesimo, & aliquando quadragesimo quinto. Ratio autem, quare fœtus non formetur eodem tempore in omnibus, solet esse caliditas, vel frigiditas matris. Ita sentiunt Less. *dub.* 9. *num.* 65. Lug. *de Iust. tom.* 1. *disp.* 16. *sect.* 5. *num.* 133. Dicastill. *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *num.* 162. & alij. Legantur Azor. *tom.* 3. *lib* 2. *cap.* 4. Syluest. & Armill. penes ipsum, & apud Narbonam, Bonauentura, Glossa, Iodocus, Signorolus, & alij Docti, qui indistinctè efformationem, & animationem maris & fœminæ ad diem quadragesimum protrahunt.

QVÆSTIO VII.

An etiam fœmellæ animentur, eodem tempore, quo animantur masculi?

AFfirmarunt Lessius, Lugo, & Dicastillo, vbi suprà, docentes, formationem fœminæ absolui aliquando trigesimo quinto, aliquando quadragesimo, aliquando quadragesimo quinto, & aliquando quinquagesimo, iuxta maiorem, vel minorem caliditatem, vel frigiditatem matris, & tunc fœminas animari. His DD. fauent Bonau. Gloss. Iodoc. & alij citati, quatenus indistinctè animationem fœminæ & maris in die quadragesimo à conceptione fieri, existimant.

Negant verò communiter alij, dicentes fœminas die octogesimo à conceptione animari, animámque rationalem recipere. Ita omnes DD. citati suprà pro prima sententia adducti, qui id ex *Leuit.* 12. *cit.* colligunt, in quo octoginta dies purificationis à fœminino partu statuuntur.

Sed ego Respondeo: Dicendum, quod fœmellæ minimè animentur eodem tempore, quo animantur masculi; nec vniuersim die octogesimo à conceptione; sed quædam sexagesimo quinto die, quædam septuagesimo, quædam septuagesimo quinto, & quædam octogesimo.

Probatur prima pars, contra authores primæ sententiæ, & ad hominem. Quia ideò dicunt, fœtum masculinum non formari, nec animari eodem tempore in omnibus; quia attenditur ad maiorem, vel minorem caliditatem, vel frigiditatem matris; itavt, qui ex remisso calore formatur, tardius formatio absoluatur, & tardius fœtus animetur: at sic est, quod fœminæ ex semine frigido concipiuntur; masculi verò ex calido: ergo formatio fœtus, seu corporis masculini, quæ ex calido semine perficitur, celerior multò, quàm efformatio corporis fœminini debet esse: ergo non eodem, sed diuerso tempore animari debent: quod optimè probat D. Didac. Narbon. *in suis annal. anno* 1. *quæst.* 1. *num.* 39.

Secunda pars, contrà DD. secundæ sententiæ, etiam probatur. Quia non est credibile, tam longè diuersam masculinæ materiæ dispositionem à fœminea esse, vt istius efformatio duplicatum tempus necessariò requirat. *Rursus.* Quia non omnes fœmellæ efformantur ex eodem gradu remissi caloris; sicuti nec masculi ex eodem gradu intenso: ergo in earum formatione non debet absumi idem tempus, sed plus, vel minus, secundum quod maior, vel minor est calor seminis, & matricis ex quo fœminæ formantur: non ergo est verum, vniuersaliter loquendo, quod semper fœminæ recipiant animam rationalem die octogesimo à conceptione; sed quædam illam recipient die sexagesimo quinto, quædam septuagesimo; quædam septuagesimo quinto, & quædam octogesimo à conceptionis die, secundum maiorem, vel minorem calorem seminis, & matricis ex quo, & in qua formantur.

QVÆSTIO VIII.

An qui causat abortum fœtus inanimati, sit irregularis?

AFfirmandum videtur. *Primò.* quia *in cap. Si aliquis, de homicid.* dicitur homicida, ille, qui medicamentis impedit generationem; ergo est irregularis. *Secundò.* Quia Sixtus V. in Constitut. *Effrenatam*, edita anno 1588. derogauit iuri antiquo, & huius sceleris reos, homicidarum pœnis omnibus subiecit, & irregulares esse voluit: ergo.

Sed nunc iam vt certum. Respondeo: Non esse irregularem illum, qui abortum inanimati fœtus causauit. *Primò.* Quia non est propriè, & verè homicida, cum non interficiat hominem, qui anima rationali, & corpore essentialiter constat. *Secundò.* Quia sic habetur textus *in cap. Sicut ex literarum, de homicid.* iuncto *cap. Quod verò*, 32. *quæst.* 2. *l. Diuus. ff. de extraord. crimin. & l. Cicer. ff. de pœnis.* Et tenent omnes DD. Legantur Nauarr. *in cap. Si quis necandi*, *de pœnit. dist.* 1. *num.* 3. *& in Man. cap.* 16. *num.* 33. Abbas, Innocent. Ioan. Andr. Hostiens. *in cap. Si aliquis, & cap. Sicut ex litterarum de homicid.* vbi nouissimè Barbosa *num.* 1. Couarru. *in Clem. si furiosus, parte* 2. *§.* 3. *num.* 1. Gom. *variar. c.* 3. *n.* 32. & alij.

Nec obstant contraria argumenta. Nam ad *primum* dicendum est, ibi textum loqui de homicida impropriè, & quasi anticipatè. Nam, qui causat abortum inanimatum, licèt non sit propriè, & formaliter homicida, vt diximus, dicitur tamen impropriè ex anticipata, quam causat, cæde. Ad *secundum* dicendum est, quod pœnas præfatas, postea moderauit Gregor. XIII. *Constit. Sedis Apostolicæ*, *edita anno* 1591. vbi, & procurantes abortum fœtus inanimati, aut sterilitatem, pœnis iuris antiqui, atque Tridentini obnoxios tantum esse voluit. Legantur Suar. *disp.* 44. *sect.* 2. *n.* 13. & Gibal. *c.* 4. *de Irregul. qu.* 1. *consect.* 2. *pag.* 122.

QVÆSTIO IX.

An saltem, sit irregularis, qui abortum animatum causat?

NEgarunt quidam, apud Tiraquel. *in l. si vnquam*, *C. de reuocand. donat.* eo quod fœtus nondum editus, non vocetur homo à Christo Domino: nec puniantur pœna ordinaria homicidij, qui talem abortum causant.

Sed vt certissimum quid Respondeo: Esse irregularem. Quia, qui abortum fœtus animati causat, verè est homicida: ergo verè irregularis. Antecedens probatur;

probatur; quia qui abortum animatum causat, verè & propriè committit homicidium; cum verè enecet hominem constantem iam ex corpore, & anima rationali: homicidium etenim à cæde hominis dicitur *cap. Homicidium, de pœnit. distinct. 1. & cap. Homicidium 23. quæst. 5.* ergo verè est homicida: ergo irregularis. Sic docent PP. communiter, qui etiam quando ab altero parente aborsus animatus fit, parricidium dicunt; vt D. Cyprian. *epist.* 49. & D. Hieronym. *epist.* 22. Et in ea abortione dolo malo à matre procurata veram reperiri rationem parricidij, demonstrat Gomezius *tom. 3. variar. cap. 3. num* 3. & ideo iure ciuili punitur hæc cædes pœna ordinaria homicidij, nimirum capite, si dolo facta fuerit; si autem absque dolo, pœna extraordinaria pro ratione culpæ. Et ideo hanc sententiam, vt indubitatam, tenent omnes Theologi, & Canonistæ. Legantur Nauar. Couar. Barbosa, Gomezius, Suarez & Gibalinus *loc. cit.* Dicastillo *de Iustitia lib. 2. tract. 2. disp.* 10. *dub.* 13. *num.* 159. Molina *tract. 3. disp. 27.* & Bauny *de Irregularit. quæst. 32. dub. 2. pag* 505.

Ex quibus colligitur, quod, vt quis ex abortu causato, censeri debeat irregularis, & iudicari pro tali, necessum sit exploratum habere, an fœtus tempore abortus animatus fuerit, necne; si enim animatus fuit (quod, iuxta nuper dicta, ex tempore elapso à congressu, coniecturari debet) irregularis habebitur; secus, si nondum fuit animatus.

QVÆSTIO X.

An qui aborsum causauit, sit irregularis, casu, quo sit dubium, an fœtus sit animatus?

NEgant, apud Dianam, *vbi infra*, Emmanuel de Moura *opusc. de Ensal. & incant. sect. 3. cap.* 1. *num.* 27. Gomezius *de delict. cap. 5 in Rubr. de homicid. num. 3. in fine.* Baiardus *in addit. ad Iulium. Clar. quæst.* 68. *num.* 9. & nouiter Ioan. Præpositus *in 3. part.* D. Thom. *quæst. 5. de Irregularit. dub.* 8 *num.* 58. Quorum sententiam, ait Diana *part. 4. tract. 2. resol.* 16. esse probabilem. His Auctoribus adhæret nouissimè Gibalinus *cap. 4. de irregularit. quæst. 1. consectar. 7. pag.* 132. Et probat eorum sententiam. *Primò.* Quia in dubio, fœtus præsumitur non animatus, vt Gomez (*loc. cit.*) & alij probant.

Secundò, quia dubium istud, est de ipsomet homicidio fueritne commissum, an non, neque dubitatur de homicida tantum, & auctore certi homicidij: atqui ius statuens irregularitatem in dubio homicidij, loquitur tantum eo casu in quo certum est fuisse commissum homicidium, & dubitatur, an Titius, qui percussit, etiam occiderit: hic autem cum dubitetur, an fœtus excussus viueret, dubitatur an fuerit commissum homicidium, & non de eius auctore qui certus est, si illa abortitio, occisio hominis foret: cum igitur de eo casu ius non agat, in eo non contrahetur irregularitas. Hæc Gibalinus. Et nouissimè Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 1. quæst. 17. num.* 25. & clariùs, *sect. 4. quæst. 76. num. 276. vers. Dubium maius est.*

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Esse irregularem. Sic Sanchez *tom. 1. Summ. cap. 10. num.* 43. ita dicens. Hinc deducitur esse irregularem præbentem aborsui causam, cum dubium est, an fœtus sit animatus, ac subinde est dubium, an sit verè homicida. Quod hoc dubium sit de facto. Sic Sanchez citans pro hac parte Nauarrum *in Summ. cap.* 27. *num.* 223. Ioan. Andr. Abbatem, Cardinal. Ancharan. Ananiam, Socinum, Siluest. Ledesm. Philiarcum, & Rodriguez. Quibus addi possunt Sotus *in 4. dist.* 25. *quæst.* 1. Saytus *lib. 6. cap. 15. num.* 9. Auila *part.* 7. *disp. 2. dub. 5.* (non 1. vt leges apud Dianam, & Gibalinum) *conclus.* 1. vbi ita ait: Ex dictis sequitur, quod qui fuit causa aborsus, & dubitat vtrum fœtus erat animatus nempe, post quadragesimum diem à conceptione, debet se reputare irregularem, vel si dubitat vtrum ipse dederit vulnus lethale. Sic Pater Henriquez *cap. 3. num. 4. in glossa litt. G.* Hæc Auila Barbosa *in Collectan. tom. 2. lib. 5. tit. 12. cap. 12. n.* 15. Merolla *tom. 1. disput. 3. cap. 3. num.* 237. Farinac. *in fragm. Crimin. part. 2. num.* 444. quos refert & sequitur Diana *loc. cit.* Scortia *theoremate* 388. Baunyus *loc. cit.* dicens nostram sententiam esse veram, nec secus sentire posse illos, qui id à Pontifice decretum norunt *in cap. Significasti, de homicid.*

QVÆSTIO XI.

An in dubio an fœtus sit masculus, vel fœmina, præsumi debeat masculus, & iuxta dicta, reputari irregularis, qui causauit abortum, si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione?

NEgabunt fortè Doctores pro prima sententia nuper adducti; cum hîc etiam sit dubium, de fœtus natura, & consequenter, de vita rationali illius.

Sed oppositum omnino Respondeo dicendum, quod in tali dubio præsumi debeat masculus iuxta stylum Sacræ Pœnitentiariæ. Argum. *in cap. Significasti, de homicid.* Sic Fœlicius *tom. 7. tract. 29. cap. 6. num.* 100. quem citat, & sequitur Dicastillo *tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dubit. 13. num.* 162. & consentit Auila *part. 7. disp. 6. sect. 4. dub. 1. concl.* 3. quatenus absolutè docet, quod, qui post quadragesimum diem causat abortum, sit irregularis. Sic ante hos, Nauar. *cap. 27. num.* 223. per hæc verba: Si verò nescitur, an fœtus abortiuus, quem abortiuit post diem quadragesimum, sit mas, aut fœmina, debet se censere irregularem; qui eius causa fuit. Arg. *cap. Ad audientiam, de homicidio.*

QVÆSTIO XII.

An qui causam dedit aborsui fœtus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat?

REspondeo, vt certum: Manere irregularem; nisi aliàs probabili ignorantia excusetur. Quia, qui dat causam abortioni, etiam inanimati fœtus, verè interimit in eo casu matrem, ergo est ex hac parte verè homicida, & consequenter irregularis. Antecedens probant Mercurial. *lib. 1. de morb. mulier. cap.* 3. & Codronch. *lib. 1. de Christiana medendi ratione, cap.* 22. quia semper abortio est periculosa matri, cum fiat præter leges naturæ violenter, & coactè, & corruptiua fœtus sint venenata, deleteria, & humanæ naturæ inimica, & ideo cum corruptione fœtus, etiam matris interitus necessariò subsequitur. Sic ex prædictis Auctoribus docet Gibalinus *cap. 4. q. 2. consectar. 6. pag.* 181.

QVÆSTIO XIII.

An saltans obscœnè cum muliere prægnante, sit irregularis, si ex hoc sequatur abortus fœtus animati?

AFfirmant Siluest. *verb. Saltus*, vbi absolutè dicit, quod si saltatio erat illicita, vt si erat amator obscœnus, aut Clericus, sit irregularis. Idem sentit Nauar. *in Manual. Rugul. cap. 27. num.* 236. & *consil.*

consil. 48. *de homicid. aliàs* 20. Quia saltatio illa illicita (ait) cum muliere prægnante, est actus suapte natura ordinatus, & directus aliquo modo ad abortum,& mortem,vt palam est.

Sed clarius, & probabilius. Respondeo: Esse irregularem, si saltatio ita fuit immoderata, vt meritò ex illa timeretur aborsus; quia tunc teneretur sub morali vitare illud excussionis fœtus periculum, secus si saltatio fuit leuis consueta, & moderata; quia tunc non fieret irregularis, etiamsi fuerit illicita, & obscæna, quia non influit tunc moraliter in abortum. Sic Henriq. *lib.*14 *cap.*15.*num.* 4. Auil. *part.*7.*disp.*6.*sect.* 1. (von 2. vt leges apud aliquos) *dub.*6. Vgolin. *cap* 21. *num.*4. Reginald. *part.* 12. *num.*156. Suar. *disp.*.45.*sect.*6. *num.*11.(non *sect.*82. *num.*5. vt legi apud Bonac.) Molin.*tom.*4. *disp.*77. *num.*6. quos omnes refert, & sequitur Bonac. *q.* 4. *punct.*7 *num.*22. Quibus addi possunt, Maiol. *lib.*5. *cap.*48 §. 3. Barbos. *in cap.Sicut ex litterarum, numero* 4. Couarruu. *in Clemen. si furiosus,de homicid. secunda parte*, §. 4. *num.* 2. *versu Quinto*. Palaus *disp.*6.*punct.*15.§. 5.*num.*2. Gibalin. *cap.*4. *quæst.*2. *confect.* 13. *in fine*. vbi ita ait: Qui ludit, aut saltat cum muliere prægnante, siue honestè siue lasciuè indéque contingat aborsus, nisi fuerit culpa mortalis in vitando illo periculo excussionis fœtus, non contrahitur irregularitas. Sic ille. Pellizarius *etiam, tom.* 2. *tract.* 7.*cap.* 4. *sect.* 4. *quæst.* 60. *num.* 247. & alij.

QVÆSTIO XIV.

An sit irregularis Monachus, aut Clericus, ludens, etiam modestè, iam muliere grauida, si inde aborsus animatus contingat?

AFfirmat Graffius *part.*1. *decis. aur. lib.* 2. *c.*63. *num.*25.*& cap.*66.*num.*13.qui id putat verum, etiam casu quo Monachus aut Clericus esset affinis, au consanguineus: eo quod dabat operam rei sibi prohibitæ, *cap. Sicut ex tuarum*, *de homicid.* quod prius docuit Nauarr. *in Man. c.*27.*n.*236.

Negat è contrà Barbos. *in cap.Sicut ex litterarum, de homicid. num.*2. casu quo ludus esset licitus, nec aliàs esset in se noxius,sed gracilis,& agilis,&c.

Sed iuxta nuper dicta probabilius Respondeo: Non esse irregularem, etiamsi ludus esset illicitus, & illi prohibitus; dummodo non esset ita noxius, & periculosus,vt ex illo præuiso causaretur aborsus, Constat ex nuper dictis, & colligitur ex *cap. Sicut ex litterarum, de homicid.* Legantur Suarez, Couarruuias, & Palaus, *loc. cit.* & Henriquez *lib.* 14. *cap.*15.*num.*4.

QVÆSTIO XV.

An maneant irregulares iuuenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicæ, fœminæ prægnanti illudunt, & abortire faciunt?

AFfirmant Maiol. *lib.*5.*cap.* 48. §.3. *num.*8. Syluest. *verb. homicidium*, 2. *vers.* Abbas *in cap. De cætero, de homicid.* & Tabien. *irregularitas* 3. *num.*14. apud illum. Quos citat, & sequitur Henriquez *lib* 14. (non 18. vt legi apud Gibalinum) *c.*15: *num.* 3. vbi sic ait: Septimò si terrefici loco virum meticulosum, qui percussus eo graui metu obiit, fio irregularis. Aut si iuuenes ex ludo rumpant vesicas, & illarum fragore faciant fœminam abortire. Hæc ille.

Sed clarius Respondeo: Manere quidem irregulares, si præfati iuuenes, hoc dolo malo, fecerint causa perterrefaciendi prægnantem, & periculum præuiderint, aut præuidere debuissent abortionis, & ideò in illa mortaliter peccauerint: secus si id sine dolo, aut culpa mortali fecerint, quia tunc immunes ab irregularitate manerent. Sic Gibalinus *cap.*4. *quæst.*2.*confect.ar.*13.*vers.Secundo*,qui ob hanc causam pueros ab incursu huius irregularitatis excusat cum Angelo, Syluestro, & Tabiena: idem facit Maiolus.

QVÆSTIO XVI.

An fiat irregularis, qui vtitur copula mulieris grauidæ,si inde mors fœtus animati sequatur?

AFfirmat absolutè Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *numero* 14. loquendo de adultero, vel fornicatore, qui coëundo, per compressionem aborsus causam dedit prægnanti, eadem ratione, quod daret operam rei illicitæ: secus (addit) forte in marito, nihil immoderatè agente circa copulam. Hæc ille.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregularem, si ex indebita coitione,aut compressione nimia, aliavè occasione mortaliter culpabili, quam præuidit, & cauere non curauit aborsus sequutus fuit; secus aliàs si ex moderata, licèt illicita compressione, aliavè causa leui id acciderit. Constat ex dictis. Et docet Bonacina *disput.*7.*quæst.*4 *punct.*7. *num.* 22. *in fine*. vbi citat Suarium *disp.* 35. *sect.*6.*num.*11. Filliuc. *num.*74. Vgol. §. 2. *num.*2. & Maiol. *loco à nobis citato*. Sed ex his, nec Suarez, nec Filliuc. id dicunt, quia nil de hac quæstione *loc. cit.* agunt. Tenent tamen Barbosa *in cap. Sicut ex litterarum, de homicid. n.*4 Pellizzar. *quæst.*60. *cit. num.*247. & alij.

QVÆSTIO XVII.

An adulter, qui fecit intrare prægnantem per loca periculosa, vt per tectum, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel abortiuit, maneat irregularis?

AFfirmant eo quod dederit operam rei illicitæ, & debuerit hoc periculum præuidere, Maiol. *lib.*5 *cap.*48. §.3. *num.* 14. *vers. Huc quoque spectat.* Gud. de Laud. Syluest. & Tabiena penes ipsum. Nauarr. *cap.*27.*num.*235. *vers. vigesimotertio*. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 15. *num.*4. *in princip.* Auil. *part.* 7. *disp.*6.*sect.*2.*dub.*3. (non 5. vt inuenies apud Gibalinum) *conclus.*1. *vers. Sed obiter*. Sayr. *lib.*7.*cap.*6. *num.* 16. Barbosa *in cap. Ex litterarum, de homicid. num.* 4. & alij.

Sed probabiliter Respondeo: Non manere irregularem, si hoc non vi, aut violentia, seu consilio, aut hortatu obtinuit. Quia in hoc casu (inquit Gibalinus) non consuluit adulter mulieri, vt se ipsam enecet, aut occidat, aut abortiat, neque causam necessariò connexa cum aborsu, aut suo interitu susciperet, quamuis aliquod periculum sit, quod tamen vitare poterit, si ipsa cautè, & prudenter se gerat: quare sibi imputet si sua culpa aut pereat, aut abortiat; non tamen adulter, seu amasius, à qua inuitata fuerat dicetur propriè, & verè illius, aut fœtus ipsius homicida ad effectum irregularitatis, cum re vera illud homicidium non consuluerit, aut proximè causauerit. Si tamen ipse traheret fœminam, aut funem tenderet, aut explanandum iter suscepisset, aut remo-

uenda offendicula, quæ occurrere possent, aut facilem transitum dixisset, vnde illa credula incautius egessisset; aut non adfuisset amasius ad horam condictam, vt opem ferret, illaque vel se delusam suspicata, vel metu extertita concidisset, existimarẽ hunc esse irregularem, non ratione consilij veniendi per eiusmodi iter periculosum; sed quia eius casui, cædi, aut abortioni re ipsa fuisset cooperatus, variis illis modis, & subtrahendo auxilium debitum, atque in hunc sensum interpretor DD. quos contrarium sentire referebamus. Huc vsque ille, *cap.4.quæst.2.consectar.8.vers.Tertiò,pag.183.* Et in sustantia, bene.

QVÆSTIO XVIII.

An qui dat fæminæ venenum sterilitatis, ne concipiat; aut viro, ne possit generare, incurrat irregulartiatem?

Respondeo, vt certum iam, non incurrere. Quia iste non causat homicidium. Et licèt (vt vidimus *sup.quæst.*8.) Sixtus V. imposuerit irregularitatem contrà dantes fœminæ medicinam, ne conciperet; tamen eam abstulit Gregor.XIII. & reduxit ad terminos iuris communis. Sic omnes. Legantur Auila *part.7. disp.6. sectione 4. dubit.2.* Nauarr. *cap.27. num.223. vers. Sextò infertur.* Henriquez *lib.14. cap.15. num.6.*

QVÆSTIO XIX.

An Prælati Regulares possint hodie dispensare cum subditis, in irregularitate contracta ex occisione occulta fætus animati?

Negant aliqui Doctores: Quia tale homicidium est nimis qualificatum, eo quod, & perditur corpus, & damnatur anima; quod non fit in homicidio ordinario adulti, cuius anima per contritionem potest saluari: & licèt Prælati Religionum per priuilegia possint dispensare in irregularitate homicidij voluntarij hominis adulti, non tamen possunt dicti Prælati in hac irregularitate dispensare, sed solus Papa. Ita Rodriguez *tom.2. Regul. quæst. 33. artic. 4.* Crousers *cap.7. Regul. Minor. lect.15 fol.625.* Diana *part.4. tract.2.* (non 1. vt offendi apud Basseum) *resolut.87.*

Sed probabilius Respondeo: Posse dispensare. Quia quando lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: sed sic est quod Martinus V. absolutè, & sine distinctione, concessit Prælatis Regularium dispensationem ab irregularitate orta ex homicidio voluntario in communi: ergo ab illa quæ oritur ex homicidio aborsus animati. Minor constat ex dictis à nobis *supra disp.6. quæst.39.* cætera ex se patent. Et ideo hanc sententiam, apud Dianam, tenent Aloysius (lege tu, *Alphonsus* vel Ildefonsus) de Vega *in Summ tom.2. cap.15. casu 6.* Miranda *tom.2. q.8. art.10. concl.2.* Portel *in dub. Regular. verb. Abortus, num.10.* Hieronym. Rodrig. *in Compend. qq. Regul. resol.4. num.6.* & Villalob. *tom.2. tract.12. diffic. 14. num.6.* Quibus addo ego Marchinum *tract.1. de Ordine, part.9. cap.1. diffic.1. num.9.* Machadum *tom.2. lib.5. part.3. tract.2. docum.6. per totum.* Basseum, licèt timidè, *verb. Aborsus n.2 in fine.* Baunyum *tract.11. de Censuris, quæst.58. pag.534. vers. Quartò dispensant.* Pellizzarium *tom.2. tract.9. cap.3. sect.4. q.27. num.144.* qui id probat ex Bulla Pij V. *constit.129.*

Ad argumentum contrarium dicendum est, quod Ecclesia non ponit irregularitatem ob grauius, aut qualificatum homicidium; sed ob homicidium qualecumque sit.

QVÆSTIO XX.

An etiamsi talis irregularitas sit contracta ex publica occisione fætus animati, sit dispensabilis à Præfatis Religionum Prælatis?

Negant esse ab ipsis dispensabilem, saltem quando homicidij crimen, ita est notorium, vt possit in iudicio probari, Miranda, Rodriguez, Vega, & Portel, quos citat & sequitur Basseus *loc.cit.* Ex his tamen Vega (imo, & Hieronym. Rodriguez *loc.cit. num.15.*) addit, quod si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum apud Fratres, possint adhuc Prælati in irregularitate ab illo orta dispensare. Negat etiam cum illis Baunyus *loc.cit.* Imo, meo videri, Pellizzarius, citatus.

Sed adhuc probabilius Respondeo: Esse ab ipsis dispensabilem. Quia argumentum factum nuper, pro defensione nostræ opinionis, agentis de homicidio occulto; æquè militat, & probat de homicidio publico, vt constat: ergo, aut in nullo potest, dispensari à dictis Prælatis, aut in vtroque. Legantur dicta *supra disp.6. quæst.39.* & dicenda *infra disput.27. à quæst.31.*

QVÆSTIO XXI.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione fætus animati?

Respondeo dicendum ex dictis: Minimè posse si occisio seu homicidium fuit directè voluntarium, ac consultò intentum: secus verò si indirectè & casuale, & occultè patratum: Quia super his solum potestatem habent ex Trident. Episcopi, vt sæpè est habitum. Sic Auctores communiter. Legatur Bauny *tract.11. quæst.29.*

DISPVTATIO XII.

De Irregularitate orta ex homicidio facto in defensionem propriæ & alienæ vitæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An laicus, qui occidit inuasorem iniustum pro tuenda propria vita, peccatum committat, & irregularitatem contrahat?

Affirmarunt olim quidam, existimantes, id esse illicitum in foro Dei, quamuis in foro externo id impunè leges ciuiles permittant. Ita sensit (apud Molinam, *infra*) Accursius, *in l. vt vim. ff. de Iust. & iure* (& apud Lugum) Augustinus de Ancona *tract. de potest. Eccles. q.52. art.3.* Gerson *tract. de Euchar.* Riccard. de S. Victore *Opusc. de Charit.* & Bassolis relatus ab Abulens. *in cap.5. Matth. quæst.109.* Ratio eorum potuit esse; quia iura, homicidium factum ob defensionem, vt sufficientem causam irregularitatis adstruunt: *cap. Si quis viduam, dist.50.* ibi: *Aut consilio, aut præcepto, aut defensione,* & *cap. de Cleric. pugn. in duello.* Et fauet Trident. *sess.14. cap.7.* dicens: *Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, vt*

vt quis se à morte defendat, fuisse commissam narretur, quare quodammodo dispensatione debeatur, &c. In quibus verbis supponitur, vt videtur, irregularitas contracta: ergo.

Sed vt quid certissimum Respondeo: Dicendum, quod laicus, qui cum moderamine inculpatæ tutulæ, occidit iniustum inuasorem pro tuenda propria vita, nec peccet, nec consequenter fiat irregularis.

Ratio est. Quia quando quis non potest aliter defendere propriam vitam, nisi occidendo iniustum aggressorem, nullam in occisione culpam committit: ergo nec per illam contrahere irregularitatem potest. Consequentia ex sæpè dictis constat; quia non potest contrahere irregularitatem in pœnam, cum non sit culpa; nec ob defectum lenitatis; quia non interuenit, vbi est necessitas defensionis: ergo. Antecedens verò apertè probatur. Quia licitum est vicuicuique, diuino iure, naturali, & positiuo, ad propriæ vitæ defensionem, aggressorem, & offensorem occidere, vt ius Canonicum sæpè testatur, præcipuè *cap. Significasti, el 2. §. vltimo, & cap.* 18. *de homicid. & cap Si verò* 1. *de sentent. excommun.* vbi dicitur: vim vi repellere omnes leges, & omnia iura permittunt. Rursus idem testificatur persæpius Ius ciuile *l. vt vim. ff. de Iust. & iur.* sub his verbis: *vt vim atque iniuriam propulsemus, iure euenit, vt quod quisque ob tutelam corporis sui fecerit, iure fecisse existimetur, l.* 1. *§. vim vi, & l.* 3. *§. Cum igitur, ff. de vi, & vi armat. & l. Scientiam, §. Qui cum aliter, ff. ad leg. Aquil.* vbi dicit textus; *Vim enim vi defendere, omnes leges, omniáque iura permittunt.* Et ita docent iam omnes Doctores, tam Theologi, quàm Iuristæ. Legantur D. Thomas 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. Nauarr. *in Summ. cap.* 15. *num.* 2. *& cap.* 27. *num.* 233. Couarruu. *in Clem. furiosus, de homicid.* 2. *p. num.* 1. Maiol. *lib.* 1. *de Irregular. cap.* 2. *num.* 9. *in fine, & lib.* 5. *cap.* 48. *num.* 6. 10. & 11. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 10. §. 2. *& c.* 19. §. 3. Suar. *disputat.* 46. *sect.* 1. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 11. & *disputat.* 72. Auil. *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. Vasquez *tract. de restit. cap.* 2. §. 1. *dubit.* 6. Anton. Gom. 3. *variar. cap.* 3. *num.* 20. Bañes 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. Ægidius *disput.* 18. *num.* 83. Barbosa *in cap. Significasti, el* 2. *de homicid. num.* 12. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 6. *à num.* 1. Sayr. *lib.* 6. *cap.* 17. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 5. *à num.* 131. Cardin. de Lug. *de Iustit. tom.* 1. *disp.* 10. *sect.* 6. *à num.* 136. Ioan. de Dicastill. *ibi lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 3. Less. *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 8. Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 2. *pag.* 218. & *consectar.* 3. *diff.* 1. Fagundez *in quint. precept. Decalogi lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 1. Pellizzar. *tomo secundo, tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 45. *num.* 229. Mour. 2. *p. examin. cap.* 10. §. 14. *num.* 9. & alij. Quia iura in contrarium adducta intelligunt, de homicidio facto cum defensione immoderata, & tutela culpabili.

QVÆSTIO II.

An etiam, clericus, vel Monachus excusetur ab irregulariiate, si committat homicidium, defendendo se; cum moderamine inculpatæ tutelæ?

NEgant excusari ab irregularitate, ex parte saltem, aliqui Doctores, dum existimant, prædictum Clericum, vel Monachum, manere irregularem, saltem quoad ascensum ad Superiores Ordines; quamuis in iam susceptis possit absque dispensatione ministrare. Sic sensêre olim S. Thom. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. *ad* 3. Scot. *in* 4. *dist.* 25. *q.* 1. *art.* 1. Richard. *ibi art.* 5. *quæst.* 3. Palud. *quæst.* 4. *articul.* 2. *conclus.* 3. Henric. *quodlib.* 6. *quæst.* 10. & alij veteres Thelogi, & Canonistæ cum Glossa *in cap. De his Clericis*, 1. *dist.* 50. teste Maiolo *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 9. *in fine*, (non 102. *num.* 10. vt inuenies citatum à Gibalino.) Quia, inquiunt, de Clerico saltem loquendo, decernunt iura esse irregularem, *cap.* 1. & 2. *dist.* 50.

Sed iam vt certum Respondeo: etiam Clericum vel Monachum committentes voluntariè homicidium, defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ, excusari ab irregularitate omni ex parte. Quia omninò excusantur à culpa, sine qua ex delicto nulla incurritur irregularitas. Sic colligitur clarè ex ratione, & textibus pro probanda nostra, & communi sententia, *quæst. antecedent.* allatis. Et tenent Doctores citati ibidem. Præcipuè Lugo *numero* 138. Gibal. *consect.* 2. *pag.* 219. cum aliis. Qui iura ab aliis citata in fauorem sui, loqui de homicidio culpabili facilè probant. Legantur, & præcipuè Gomezius *loc. cit.* vbi *ex cap. Si verò, el* 1. *vers. Si verò Clericum, de sentent. excommun. & ex Clem. vnic. de homicid.* optimè probat, posse offensum occidere Clericum offensorem, sine pœna excommunicationis, vel irregularitatis. Barbos. *in cap. Significasti, el* 2. *de homicid. num.* 12. & penes illum Nauar. Suarez, Molin. & alij apud Fagund. *loc. cit. num.* 1. dicentem id esse verum, etiamsi Clericus, aut Religiosus, iniustè inuadens occidatur, in quocumque loco, etiam Sacro, & tempore, quo diuina officia celebrantur.

QVÆSTIO III.

In quo consistat, defensio inculpata, seu, quod idem est, moderamen inculpatæ tutelæ, conditio necessaria, vt occisio iniusti aggressoris sit licita, & libera ab irregularitate?

REspondeo: Consistere in hoc, quod aggressus constitutus sit in ea necessitate, quam neque fuga (dummodo vertendo terga non sit periculum, aut ei dedecus vt infra) neque clamore, nec alio modo, se ipsum defendere, nisi interficiendo aggressorem, aut mutilando, potest. Sic Nauarr. *in Man. cap.* 15. *num.* 3. Sayr. *lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 7. Bonacin. *punct.* 6. *num.* 3. Barbos. *loc. cit. num.* 14. Lug. *disp.* 10. *sect.* 6. *num* 137. Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 11. *n.* 2. Dicastill. *loc. cit. dub.* 3. *num.* 23. Auil. *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. *dub.* 2. *conclus.* 1. vbi ait, quod quantum ad effectum vitandi irregularitatem, ille dicitur, non posse aliter se defendere, qui nec fuga, nec clamore, nec alia via, potest se defendere, nisi occidat, vel mutilet inuasorem.

QVÆSTIO IV.

An maneat irregularis, si aliquis inuasus à ministris iustitiæ, illos occidat?

AFfirmat Auil. *loc. cit.* dicens, quod præcedens doctrina intelligatur, supposito, quod aggressio sit iniusta; nam de hac intelligenda est. *Clem. si furiosus*, vt benè ait Syluest. *d. q.* 4. *par.* 3. & Tabien. *verb. irregularitas* 1. § 26. vnde si aliquis inuasus à Ministris iustitiæ illos occidat, vt se defendat, fit irregularis. Ita ille citans P. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 10. *numero* 4.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Non manere irregularem occidendo ministros iustitiæ, cum moderatione inculpatæ tutelæ; casu quo, vel iniustè conentur interficere illum innocentem, vel

illum capere, vt iniustè occidatur, saltem si Ministri sciant, talem esse innocentem. Quod si ignorent, & munus suum bona fide obeant, plerique Authores docent, non posse aggressum illos occidere: quia bonum commune postulat, vt non inferatur malum Ministris bona fide publicum officium exercentibus. Sic Dicastill. *tom.1. de Iustit. lib.2. tract.1. disp.10. dub.3. num.* 31. & penes ipsum Molin. *tomo 4. tract. 3. disp.* 11. *num.* 3. Conarruuias, Sotus, Syluest. Arag. Rodrig. & Petr. Nauarr. *lib.2. cap.3. numero* 347.

QVÆSTIO V.

An etiam sint immunes ab Irregularitate Filij, subditi, serui, & Vassali, occidentes Parentes, Superiores, Dominos, & Principes, cum moderamine inculpatæ tutelæ, quando iniustè inuaduntur ab his?

RElpondeo: Esse etiam ab irregularitate immunes. Quia in eo casu, licitum est illis, eos iniustè inuadentes occidere. Quia (vt supra est habitum) quando quis non potest se defendere, nisi occidendo iniustum aggressorem, nulla in occisione est culpa: quia in aggressore in illo casu (ait S Thom. 2.2. *quæst.* 64. *art.* 7.) cessat ius conseruandi propriam vitam sine cuius destructione (propter eius nequitiam) non potest conseruari ius alterius innocentis, cum periculum imminet ab aggressore: ergo si licitum est illis in prædicto casu occidere, pœna irregularitatis carebunt. Sic Syluest. *verb. Bellum,* 2. §. 2. Iul. Clar. *lib.* 5. *Sentent.* §. *Homicidium,* quos citat, & sequitur Dicastill. *loco citato num.* 30. Farinac. Decius, Angel. Hostiens. Anton. de Butrio, & alij, quos amplectitur Fagundez *in* 5. *præcept. Decalog. lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 6. & 7. Qui id limitat, dicendo hanc doctrinam non procedere in vasallis respectu Dominorum suorum, quando ij sunt tam vtiles bono communi Reipublicæ, vt secundum prudentiæ, & charitatis regulas videatur teneri vnumquemque potius iniustam sui occisionem, & necem pati, quam inuadentem se iniustè, iustè perimere, sed tu sine limitatione ista, dicta à nobis sustinere potes.

QVÆSTIO VI.

An fiat irregularis, qui, cum moderata defensione, occidit iniustum inuasorem, sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum?

AFfirmant tunc fieri irregularem, aliqui Doctores. Eo quod existiment, non esse licitum aggresso, & inuaso tunc, occidere aggressorem, & inuadentem, pro propria vita tuenda; quia vnusquisque tenetur vitam spiritualem proximi propriæ temporali anteferre: ergo si illicitè occidit, irregularitatem contrahet. Ita Gerson *tract. de Euchar.* Hugo de S. Victore *opusc. de Charit.* Abulensis *super Matth cap.* 5. *quæst.* 109. & Villadieg. *tract. de Irregul. cap. de percussore.*

Sed vt ferè certum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia non peccat in occidendo illum; cum iure naturæ teneatur vitam propriam defendere: ergo non fiet irregularis; cum hic, non fiat, sine culpa.

Nec argumentum contrariorum obstat, quia tunc solùm tenetur quis vitam spiritualem proximi, propriæ temporali anteferre, quando proximus est in extrema necessitate absolutè, & inuoluntaria; non voluntaria, & ex malitia sua, vt est aggressor ille; cum in eius potestate sit desistere à tali aggressione iniusta, ex quo cessabit discrimen in quo est; vnde simpliciter loquendo, talis non est in articulo necessitatis, sed iniquæ voluntatis; & ideò aggressus non tenetur propriam vitam præponere, nec illi imputari potest, quod aggressor in æternum pereat. Sic Couarruu. *in Clemen. si furiosus, part.* 3. §. *vnico, num.* 1. *in fine.* vbi opinionem contrariam, falsam appellat. Citatque pro nostra Maiorem *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 20. & Sot. *lib.* 5. *de Iust. quæst.* 1. *art.* 8. Sic etiam Caiet. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. & ibi omnes D. Thomæ expositores. Petr. Nauarr. *tom.* 1. *de restit. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 335. Michael Sal. *in d. quæst.* 64. *art.* 7. *controu.* 1. *concl.* 3. *ad* 2. Sayr. *lib.* 6. *Thesaur. cap.* 17. *num.* 2. Petrus Cornejo (omninò ex Sayro, quem non citat) *de Irregul. disp.* 4. *dub.* 1. *q* 2. Dicastill. *de Iust. tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 3. *n.* 38. Lug. ibi *disp.* 10. *sect.* 6. *n.* 142.

QVÆSTIO VII.

An inuasus, qui potest se iustè defendere, occidendo iniustum inuasorem; peccet mortaliter, si id non faciat?

AFfirmant aliqui DD. docentes, peccare contra charitatem propriam, si sinat se ab inuasore occidi, seque non defendat, cum possit, nulla iusta subsistente causa. Ratio est. Quia, qui, sine graui detrimento suo, mortem proximi non deuitat, cum potest, peccat mortaliter, contra charitatem; imò & contra iustitiam, si ad id teneatur ex officio: ergo à fortiori peccabit contra charitatem propriam, si mortem suam non deuitat, & se sinat ab iniusto inuasore perimi, nulla subsistente causa. Ita Farinac. *tom.* 4. *quæst.* 125. *de homicid. tit.* 14. *num.* 13. *fol.* 201. Paul. de Castr. *in l. vim, ff. de iust. & iure, n.* 9. Salon. *ibi num.* 15. Iacob. Ayret. *tract. de homicidij necessitate, p.* 1. *n.* 395. quos citat, & sequitur Fagund. *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 9. licèt postea ibi: *capite* 6. *num.* 10. contrarium, explicando illa, quæ hìc docet, teneat. Tenuit etiam Abulens. *in cap.* 11. *Iosue, quæst.* 12.

Sed probabilius Respondeo: regulariter loquendo, non teneri sub mortali, inuasum, occidere inuasorem iniustum, ad tuendam vitam suam. Ratio est. Quia quisquis potest exponere vitam suam pro vita temporali proximi: ergo à fortiori, non tenebitur occidere inuasorem. Cuius rei, & Christus Dominus, & multi Sancti exemplum præbuerunt, qui cùm possent se defendere, mori potius elegere, quàm occidendo resistere. Sic Anton. 3. *p. tit.* 4. *cap.* 3. §. 1. Syluest. *bellum* 2. §. 7. Less. *lib.* 2. *dub.* 9. *c.* 8. *num.* 55. Caiet. 2.2. *quæst.* 64. *art.* 7. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *num.* 62. Quos sequitur Fagund. *c.* 6. *cit. num* 10. Quibus addi possunt Molin. *tract.* 3. *disputat.* 14. *n* 1. Tolet. *lib.* 5. *c.* 6. *n.* 10. Sà *verb. homicid. n.* 21. Rodrig. 1. *p. cap.* 137. *num.* 17. quos affert, & sectatur Dicastill. *tom.* 1. *de Iust. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 3. *num.* 34. Lug. *de Iust. tom.* 1. *disp.* 10. *sect.* 6. *à num.* 153. & alij.

QVÆSTIO VIII.

An saltem in aliquibus casibus, teneatur inuasus occidere inuasorem iniustum?

REspondeo, vt certum: Teneri, & sub mortali, in sequentibus. *Primò*; quando inuasus putat, se esse in peccato mortali, & æternam damnationem timet,

timet, si tunc temporis occidatur: quia prius tenetur quis diligere, & curare salutem animæ suæ, quàm proximi, iuxta illud Christi Domini. *Quid prodest homini si totum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur?* Sic omnes vtriusque sententiæ DD. quæst. antedentis.

Secundò. Quando inuasus est persona maximè vtilis Reipublicæ, vel in spiritualibus, vel in temporalibus. Quia tunc ob commune bonum teneretur sub mortali vitam suam conseruare, & occidere inuasorem. Sic Molina *disp.* 14. *cit. num.* 1. *col.* 570. Sot. *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 8. Lessius *loc. cit. n.* 56. Dicastillo *num.* 37. Fagundez *cap.* 3. *cit. num.* 6. Lugo *loc. cit.* & alij.

Tertiò. Quando ex propria morte inuasi, sequeretur maximum detrimentum familiæ, vt vxori, & filij, quos alere tenetur; nam tunc tenebitur defendere vitam suam occidendo inuasorem. Quia tunc non potest cedere iuri suorum, quibus vita sua est necessaria, & quibus alimenta, educationem, & protectionem debet, quæ à vita ipsius pendent. Sic Sotus, Molina, Dicastillo, & Lugo citati. Quorum vltimus id limitat, nisi aliàs ex morte tolerata, maximum bonum inuaso accederet; vt si ob fidem Catholicam occidendus esset: quia tunc non videtur obligari ob temporale commodum vxoris, vel filiorum ad amittendum lucrum gloriosi Martyrij.

QVÆSTIO IX.

An euadet irregularitatem, qui debito moderamine, se defendens, directè vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, eamque exequitur?

NEgant aliqui Doctores docentes, solum posse aggressum, aut inuasum intendere actum necessarium ad sui defensionem, ex quo præuidet futuram mortem aggressoris, aut inuadentis, non curando, quod mors inde sequatur; non tamen posse directè interficere illum, tanquam medium ad sui defensionem necessarium. Ita tenent S. Thomas 2. 2. *quæstione* 64. *articulo* 7. Salon, Caietan. Bannez & alij quidam Thomistæ Abulens. *etiam in cap.* 5. *Matth. quæstione* 46. Corduba *lib.* 1. *quæstione* 36. *aliàs* 38. *Comitolus lib.* 4. *respons. quæstione* 10. *numero* 11. Carbon. *lib. de pacificat. inimic. cap.* 21. *consectar.* 3. Fundamentum potissimum, est auctoritas Doctoris Sancti, ita in dicto *art.* dicentis: Sed quia occidere hominem non licet, nisi publica auctoritate propter bonum commune, illicitum est, quod homo intendat occidere hominem, vt se ipsum defendat, nisi ei, qui habet publicam auctoritatem. Hæc S. Doctor.

Sed, vt probabilius longè Respondeo: Euadere irregularitatem. Quia probabilius longè est, quod sicut licitum & honestum est, in executione repellere aggressorem iniustum illum occidendo, pari ratione licitum & honestum est, directè illum velle, & intendere occidere ad repellendum illum, & conseruandam propriam vitam; ex qua licita occisione priuata, nequit irregularitas consurgere.

Ratio potissima est. Quia id, quod honestè fit ratione alicuius finis honesti, honestè etiam intenditur, propter eundem finem; nam intentio, & voluntas suam habet honestatem ex re volita, & ex ratione volendi, quæ est finis: at sic est, quod actus executionis occidendi, ad repellendum iniustum aggressorem, est honestus: ergo voluntas, circa talem actum similiter erit honesta; quandoquidem obiectum, & circunstantiæ omnes nullam malitiam includunt, nec moraliter distingui possunt actus transfigendi aggressorem, & illius mors, aut occisio. Ergo si voluntas esse potest circa actum transfigendi, aut percutiendi; pari ratione, honestum esse videtur, velle aggressorem occidere; quia sine occisione repelli non potest. Sic omnino Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tractatu* 1. *disput.* 10. *dubit.* 4. *num.* 41. dicens, hanc sententiam esse verissimam, citatque pro ea ex Dominicana familia D. Anton. 1. *part. tit.* 3. *cap.* 10. & 3. *part. tit.* 4. *cap.* 3. Sotum. *libro.* 5. *de Iustitia, quæstione prima, articulo octauo*, & Siluestrum *verb. Homicidium, quæstione quinta*, & præter hos Nauarrum *in Summ. cap.* 15. *numero tertio*, Lessium *libro* 2. *capite* 9. *dubit.* 8. *numero* 53. Molinam. *tractatu.* 3. *disput.* 11. *num.* 4. & Rodrig. 1. *part. cap.* 136. Sic etiam docent Valentia, Victoria, Turrianus, Vasquez, & alij, quos refert, ac sequitur Lugo *tom.* 1. *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 6. *n.* 149. Gibalinus etiam optimè *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 3. *diff.* 10. *pag.* 227.

Ad locum autem D. Thomæ respondet Sotus, non esse credendum contrarium sensisse Sanctum Doctorem; quia solùm significat, non esse licitum velle occidere, vtcumque propter defensionem; sed propter defensionem ab illo, vt aggressore. Nam si aliquis non est aggressor, non potest quis velle illum occidere ratione defensionis ab alio aggressore. Nihilominus licitum esse velle ocisionem alterius tanquam repulsionem eiusdem aggredientis, quando necessaria est occisio ad huiusmodi repulsam. Sic Sotus cuius explicationem approbant Vasquez, Lugo, & Dicastillo. Legantur.

QVÆSTIO X.

An fiat irregularis, qui seruato moderamine inculpatæ tutelæ, occidit alium, ad vitandam in se mutilationem membri?

AFfirmat Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. *num.* 7. *pag.* 445. vbi ait, quod ille, qui se defendendo, potest euitare mortem, patiendo se in aliquo membro debilitari, vel mutilari, & nolit id pati, sed malit occidere iniustum inuasorem, non effugiat irregularitatem. Ratio eius est. Quia est inæqualis & iniusta defensio, malle aduersarium occidere, quàm debilitari. Hanc sententiam tenent etiam Lapus *in Clement.* 1. *de homicid.* Villadiego *tract. de Irregularitate, cap. De percussore*, & Monte 3. *part. examin. cap.* 10. §. 14. *n.* 9. *Dicto* 1. Qui citat Toletum *lib.* 1. *cap.* 74.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Non fieri irregularem. Quia occisio iniustè mutilare alium conantis, si aliter repelli nequit, est licita, & iusta, vt omnes fatentur; alioquin cogeretur quis pati iniustam mutilationem (quæ sæpè cum periculo vitæ est coniuncta; imo est quædam partialis mors) quod nemo dicet: at sic est, quod ex occisione licita non surgit irregularitas: ergo, qui iniustum inuasorem occidit, ne membrum sibi amputet, non fiet irregularis. Sic communis. Cardin. quem refert, & sequitur Couarru. *in Clement. Si furiosus, de homicid. part.* 3. §. *vnico num.* 2. Nauar. *cap.* 27. *num.* 211. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de restitut. cap.* 3. *num.* 345. & 468. Vinald. *de Irregularit. num.* 224. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 10. §. 2. & 3. Siluest. Rossella, & Salon, quos omnes refert, & sequitur Saytus *lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 3. Quibus addi possunt Vgolinus *cap.* 29. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disput.* 72. *num.* 6. Auila *part.* 7. *disput.* 5. *sect.* 3. *dubit.* 1. *vers. Tertiò habet verum.*

Gibal. *cap. 4. de Irregul. q. 3. consect. 3. diff.* 2. Bonac. *disp. 7. q. 4 punct. 6. n. 4.* & alij.

QVÆSTIO XI.

An saltem fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem; vt se tueatur à graui vulnere ab illo infligendo?

Affirmant aliqui iuniores, apud Auilam, quibus fauet Vgol. *cap. 29. §. 2.* dicens, quod fiat irregularis, nisi aliàs, vulnus lethale timeat; quia tunc non fiet.

Sed vt certum ferè Respondeo: Nec istum fieri irregularem, occidendo iniustum inuasorem, ne grauiter ab illo vulneretur. Ratio est. Quia occisio ista inuasoris, verè est licita, cùm innocentia, & necessitas huius occisionis, illam immunem faciant ab omni culpa: ergo ab irregularitate. Sic Salon. 2. 2. *quest 64 art. 8. controu. 2. concl.* 1. & Viuald. *loc. cit.* quos sequitur Sayr. *cap. 17. cit. n. 4.* Suar. *disp. 46. sect. 2. num. 6.* Auil. *loc. cit.* sequens Henriq. *n. 2. cit.* Hurtad. *de Irregul. disp. 2. diff. 11. num. 37.* Bonacin. *punct. 6. cit. num.* 8. Villalob. *tract. 21. diff. 24. num. 7.* Dian. *part. 4 tract. 2. Resol. 6.* Gibal. *loc. cit. diff. 3. pag.* 221. Cornejo *in 3. p. disp. 4. de Irregul. dub. 1. quest.* 7. & alij.

QVÆSTIO XII.

An ad minus, fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem; ne turpiter ab illo deformetur?

Affirmant aliqui DD. eo quod vultus deturpatio, nec infert mortis, nec grauis infamiæ periculum: ergo ob illam vitandam, non licebit inuaso, iniustum deturpatorem occidere. Ita Auila, & Cornejo, *loc. cit.* qui allegant Nauarrum *cap. 27. num.* 224. sed hic Author, saltem *in edit.* 2. nil ibi ad propositum dicit.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu fieri inuasum irregularem occidendo inuasorem ad se defendendum à graui deformitate vultus. *Primò*: quia homo tanti facit grauem vultus deformitatem, quanti grauem diuitiarum iacturam: sed potest quis ad defendendas suas diuitias occidere inuasorem: ergo. *Secundò*, quia graue vulnus in facie magnum dedecus, & infamiam affert; at sic est, quod ad hanc euitandam, licita est occisio, illam iniustè intentantis: ergo. Sic expressè, Henriq. *lib. 14 cap. 10. n.* 3. Sayrus, Bonac. Diana, Gibalinus, Salon. *loc. cit.* & Pellizzar. etiam *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 4. q. 50. num.* 229.

QVÆSTIO XIII.

An sit irregularis; qui cum moderamine inculpata tutelæ, ad sui defensionem occidit inuasorem, si id etiam exequatur ex odio?

Affirmant Nauarr. *c. 27. n. 226.* apud Sayrum, & Gibalinum. Sed ibi Nauarr. non loquitur expressè de hoc, quem inquirimus, casu; sed de simili. Nihilominus.

Probabilius longè Respondeo: Non esse irregularem. Quia *Clem. si furiosus*, generaliter loquitur & odium internum cordis non facit, vt contrahatur irregularitas, si re vera quis inuasorem occidat ad tuendam vitam: peccabit tamen peccato interno homicidij. Sic Sayr. *lib. 6. Thesaur. cap. 17. num. 12.* Couarr. *in Clem. cit. part. 2. §. 5. n. 2. & p. 3. §. vnic. n. 2.* Henriq. *lib. 14. cap. 3. §. 4. lit. O. & c. 10. §. 2.* Petr. Nauarr. *lib. 2. de restit. cap. 3. num.* 337. Gibal. *cap. 4. de Irregul. quest. 3. consect. 3. diff. 10. vers. Iam verò*, & alij.

QVÆSTIO XIV.

An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem, v. g. puerum, vel amentem, vel phreneticum qui stricto ense ipsum impetit, & nisi illum praeueniat, omninò eum confodiet?

Respondeo, vt certum: Non esse irregularem, talem innocentem occidendo; ne ab eo occidatur, aut mutiletur. Quia vim illam, vi repellere licet, etiamsi non sit iniustè illata ex defectu libertatis: in pari enim causa innocentiæ, mihi magis teneor. Sic Cordub *lib. 1. qq. 38. sub. 4 ratione 2. opinionis, vers. Sed vt semel*, vbi dictum inuasorem innocentem appellat iniustum, ex parte causæ, licet non ex parte subiecti: quia inuadens in hoc casu non peccat, nec est iniustus; at causa est iniusta, eo quod sine causa inuasus sit occidendus. Sic etiam ex illo, Sayr *loc. cit. num. 6.* Sotus, & Petr. Nauarr. apud ipsum. Quibus addi possunt. Gibal. *cap. 4. q. 3. consect. 3. diff.* 14. Dicastil. *disp. 10. cit. dub. 3. n.* 26. & innuit Lug. *tom. 1. de Iust. disp. 10. sect. 6. n.* 143. & expressè tenet Gom. *variar. tom. 3. cap. 3. num.* 20. docens, quemlibet posse sine metu irregularitatis occidere furiosum, vel mente captum, vel dormientem, qui in somnis surgit & aggreditur alium causa offendendi, vel occidendi: vbi & narrat, fuisse quemdam Pisanum, qui in somnis se armabat de nocte, & ibat per ciuitatem cantando.

QVÆSTIO XV.

An maneat irregularis, qui fugiens hostem, & non valens euadere, nisi per angustum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurentem?

Affirmant Petr. Nauar. *lib. 2. c. 3. n. 147.* nisi aliàs sit fugienti aliqua probabilis spes non interficiendi infantem occurentem.

Sed iuxta dicta, probabilius longè Respondeo: Non manere irregularem. Quia illa occisio est per accidens, & necessaria ad tuendam vitam fugientis hostem: ergo ab omni culpa immunis: ergo & ab irregularitate. Sic Less. *lib. 2. de Iustit. c. 9. num. 59.* (non 52. vt leges apud Gibalinum) qui id probat. Nam fugiens hostem, ius habet ad fugam via publica, quo iure non potest priuari in tanto discrimine, ratione infantis, ibi fortè constituti: sicut si fugienti amens quispiam, vel ebrius se obiiceret, non teneretur, cum certo vitæ periculo, aliò deflectere. Sufficit igitur in tali casu, vt eam circumspectionem adhibeat, quam pro tempore, & loco potest, ne noceat: quod si læsio, vel mors sequuta fuerit, non censebitur ab ipso intenta, sed solùm permissa: nam vtitur iure suo extremè sibi necessario, ea circumspectione, qua potest. Sic Lessius, citans Cordub. *lib. 1. q. 37. dub. 2.* & Caietan. *q. 67. art. 2.* Quos omnes sequitur Gibalin. *diff. 14. cit. pag.* 229. & communis. Sed an idem dicendum sit, in casibus, in quibus amens, vel ebrius inuadens, esset in mortali, & infans esset sine baptismo moriturus, iam dicam.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XVI.

An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, si aliunde illi constaret, eum esse in mortali, à quo post amentiam, vel phrenesim poterit resurgere?

NEgat absolutè Lessius *loco* nuper *citato*, loquendo de occisione infantis in casu præcedentis quæstionis assignato: limitat namque doctrinam, quam tradiderat per hæc verba: Si tamen infans sine baptismo esset moriturus, eo euentu lege charitatis teneretur potius se permittere occidi: quia salutem proximi spiritualem, suæ temporali tenetur anteponere. Ita ille. Cuius sententiæ à fortiori sunt, Gerson, Hugo, Abulens. & Villadieg. *quæst.6.* cit.

Affirmare verò contrà posset aliquis ex à nobis dictis *suprà quæst. 6.* vbi diximus, minimè fieri irregularem, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ, occidit suum iniustum inuasorem, etiamsi sciat esse in mortali, & in eo moriturum: ergo pari ratione, idem asserendum est in præsenti casu; nempè, quod, nec fiat irregularis, qui interficit amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, etiamsi ei constet esse in mortali, & in eo moriturum, & condemnandum.

Sed clarius Respondeo: Dicendum, quod in nostro casu, occidens minimè effugeret irregularitatem, sed sanè contraheret illam: nisi alias inuasus etiam esset tunc in statu peccati mortalis, sicuti est inuadens: quia tunc sicuti ille æquè est innocens, atque iste, potius tenetur suam vitam, quam alterius tueri, vt constat ex loco citato dictis. Igitur primam partem nostræ assertionis, apertè conuincit Lessius, & disertè declarat, & probat Lugo *disputatione* 10. *cit. sect. 6. num.*143. per hæc verba: Si inuasor iniustè quidem materialiter inuadat, sed tamen absque libertate, vt si ebrius, vel phreneticus te inuadat, & aliunde constet eum esse in statu peccati à quo post phrenesim, vel ebrietatem poterit resurgere, è contrà verò moraliter credas, te esse in statu gratiæ, non videtur posse licitè à te occidi: quia tunc verè non potest proximus sibi consulere, & subuenire in illa extrema necessitate, & periculo certo æternæ damnationis, nisi tu vitam propriam exponas pro eius remedio. Hic tamen casus rarissimus erit, quod constet illum esse in statu peccati, ob quod in æternum damnandus sit. Hæc Lugo. Ex quo constat discrimen, propter quod concedendum sit in hoc casu fieri irregularem illum, qui occideret infantem sine baptismo; aut ebrium, vel phreneticum existentem in mortali; minimè verò in casu *quæst.6.*

QVÆSTIO XVII.

An maneat irregularis inuasus, qui potentioribus armis occidit suum iniustum inuasorem?

AFfirmant plures Doctores, eo quod existiment, in eo casu, non seruari, ab inuaso moderamen inculpatæ tutelæ quod licitam facit occisionem: quia illa (inquiunt) consistit in æqualitate armorum ad arma, ita vt quis eisdem armis se defendat, quibus offenditur, vt gladio, pro gladio, sclopeto, pro sclopeto, &c. Ita sentiunt Butrio *in cap. Significasti, el 2. de homicid. num.* 20. Ancharan. *ibi num.9.* Abbas *num.* 1. Hostiens. *num.*21. Ioann. Andr. *num. 9. &* 10. Ioann. de Lignano, Boërius, Sebast. de Medic. Moron, Ayrerius, Angel. Claudius, Bologner. Odofred. & Baiardus, quos omnes refert pro hac parte Fagundez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. num.5.*

Negat verò è contra, manere tunc inuasum, occidentem inuasorem, irregularem, si, in rixis subitò, & repentè actis, potentioribus armis id faciat, Fagundez *loc. cit. num. 6.* Quia verius est, (inquit) quod inæqualitas armorum, non tollat moderamen inculpatæ tutelæ, quando defensio fit incontinenti. Vnde puto, licitum esse cuique se cum gladio defendere ab illo, qui illum cum cultello aggreditur: & cum lancea tueri ab eo, qui illum gladio inuadit. Ita ille, citans pro se Salomon, *in repetit. l. vt vim, ff. de Iustit. & iure, à num. 6. vsque ad* 11. Salicetum *in l.* 1. *Cod. vnde vi, num.* 5. Farinacium *tom.* 4. *quæst.* 125. *de homicid. tit.* 14. *n.*360. *fol.*239. & alios.

Sed absolutè, & sine restrictione vlla, probabilius longè Respondeo: Minimè manere irregularem inuasum, qui inæqualibus, seu potentioribus armis, occidit suum iniustum inuasorem, si aliter non potest defendere suam vitam, aut honorem, &c. Quia in hoc casu, non est attendendum ad æqualitatem armorum. Ratio est: Quia potest esse inuadens, seu inuasor tam valens, ac potens gladio; quam valens est inuasus, lancea, vel sclopeto: ergo tunc inuasus, potentioribus armis ad se defendendum, vtendo, benè obseruauit moderamen inculpatæ tutelæ: ac proinde immunis erit à culpa talis occisio, ac deinde ab irregularitate. Sic Blancus *in practica, §. Tertia pars, num.* 3. Carrer. *in practica, tract. de homicid. & assassin. numero* 9. *§. Circa quartum.* Mascard. *libro* 3. *de probat. conclus.* 1126. *numero* 36. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disputatione* 11. *num.* 5. vbi ita ait: Fas quippè est, quacumque via, & ratione, & quibuscumque armis, id totum efficere, quod ad tutam defensionem fuerit necessarium, vt copiosè disputat, & cum communi Doctorum sententia, affirmat, ac probat Anton. Gom. *tom.* 3. *variar. resolut. cap.* 3. *numero* 22. *&* 23. consentiunt *l.* 2. *tit.* 8. *part.* 7. *l.* 2. *&* 3. *Cod. ad leg. Cornel. de Sicar.* & alia iura, quæ quamuis in foro exteriori loquantur, idem tamen est in foro conscientiæ. Hæc Molina. Quem citat, & sequitur Cardin. Lug. *tom.* 1. *de Iustit. disputat.* 10. *sect.* 6. *num.*151.

QVÆSTIO XXVIII.

An saltem, sit irregularis, qui, ob defensionem vitæ suæ, aut honoris, occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum; sed tantum manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere?

AFfirmabunt à fortiori Authores pro prima sententia nuper adducti. Quia existimant, id esse illicitum, eo quod excedat inuasus in sua defensione moderamen inculpatæ tutelæ. Et specialiter Ioannes Harprechtus. *In instit. tom.* 4. *tit. de publicis iudiciis, §. Item lex Cornelia, num.* 171. vbi docet, talem occisionem esse illicitam: ergo consequenter irregularitate affectam.

Sed probabilius longè Respondeo: Nec in hoc casu, manere irregularem inuasum, si aliter quam occidendo inuasorem, nequeat defendere suam vitam, & honorem. Ratio est. Quia non est necessarium, vt verè dicatur quis, se defendere cum moderamine

ramine inculpatæ tutelæ, vt non vtatur armis aduersus aggressorem, qui arma non affert; aut non vtatur potentioribus, aut nocentioribus armis: eo quod regula obseruanda in vtroque foro non est sumenda ex his; sed ex necessitate, qua coarctatur ad suam tuitionem aggressus, seu inuasus: accidere enim potest, vt quis armis indigeat, vt se defendat ab aliquo potentiori inermi. Et sanè quis dicet, puerum, vel fœminam, non posse gladio, aut alio vti ferreo instrumento, ad defendendum se à viro, qui eos manibus velit suffocare, aut alapis cædere? Igitur inuasus sic occidendo, neque peccatum, neque irregularitatem admittet. Sic tenent Bald. *in l.* 1. *C. vnde vi, column.* 4. *num.* 11. & ibi Bartol. *column.* 2. *num.* 7. quos citat, & sequitur Gomez. *tom.* 3. *variar. cap.* 3. *num.* 22. Molina, & Lugo *locis cit.* Et à fortiori id tenendum est, casu quo inuasor armatus incedat. Legantur Trullench *libro* 1. *in Decalog. capite* 4. *dubitatione* 5. *num.* 2. Dicastillo *libro secundo, de Iustit. tract.* 1. *disput.* 10. *dub.* 6. *num.* 73. & Diana *part.* 8. *tract.* 7. *Resolut.* 48. *fine.*

QVÆSTIO XIX.

An quando inuasor actu non inuadit alium, est tamen in actu proximo ad illum inuadendum; possit hic licitè, & absque periculo irregularitatis, inuasorem morte præuenire?

NEgatiuam sententiam significare Nauarrum *in Man. cap.* 15. *num.* 3. (non. 2. vt leges apud Lugum) & Mich. Sal. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. *controu.* 1. *concl.* 3. ait Sayrus, vbi infrà. Et meritò, cum dicti Authores affirment, non licere occidere eum, qui solùm decreuit te occidere, & quærit opportunitatem, nisi iam aggredi incipiat. Fundamentum eorum est. Quia ad solam vim repellendam, licet alterum occidere: sed ante actum aggressionis, non est vis, quæ repellatur: ergo non est cur occidatur.

Sed probabilius longè Respondeo: Posse in præassignato casu inuasum, licitè & absque periculo irregularitatis, morte præuenire inuasorem, si aliter inuasus periculum præsens euitare non possit.

Probatur: quia, etsi inuasor nondum actualiter inuadat physicè; est tamen in procinctu ad inuadendum, & nemo tenetur expectare actum physicum inuasionis. Vnde qui præparat sclopetum, vt alterum occidat, & ille iam suam præparatam habet, poterit in illum, suam prius exonerare: imprudens enim erit, si expectet, vt alter prius in eum suam exoneret. *Confirmatur*; quia certum est, non requiri, quod inuasor iam inceperit lædere inuasum: nā defensio non est in ordine ad offensam factam, sed ad impediendam futuram, ne fiat: quare si iam præparauit arma, vel quid aliud fecit ad exequendum decretum occidendi inuasum, iam incepit moraliter saltem illum inuadere, & sic optimè poterit se defendere. & si aliter non possit, occidere illum, absque vlla culpa; ac proinde, absque irregularitate, & excommunicatione Canonis *si quis*, si fortè inuasor sit Clericus.

Sic tenet communis sententia. Sotus *lib.* 5. *de Iust. quæst.* 1. *art* 8. Petr. Nauarr.. *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *num.* 250. Couar. *in Clement. si furiosus, part.* 3. §. *vnico, num.* 3. *vers. Secundò.* Henriquez *lib.* 14. *c.* 10. §. 4. Cordub. *lib* 1. *quæst.* 38. *art.* 2. *dub.* 1. Simanc. Villadiego, & Baldus, quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib.* 6. *Thesauri cap.* 17. *num.* 13. quibus addi possunt, Lessius *lib.* 2. *de Iustit. cap.* 6. *dub.* 8. *n.* 44. Tolet. *in Summ. lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 24. Clar. Felin. Ias. Dec. Carrer. Riminald. Alexand. & Bossius, quos affert, & amplectitur Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 6. *num.* 2. Sic etiam optimè Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 12. *num.* 2. Bañez 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 3. *dubitatione* 4. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *parte* 3. *capite* 3. Lugo *de. Iustit disputat.* 10. *sect.* 7. *num.* 157. Et licèt non ita clarè, Dicastillo *libro secundo, de Iustit. tract.* 1. *disputatione* 10. *dubitatione* 9. *à. numero* 110. sic etiam benè, Anton. Gom. vbi infrà. Gibalin. *cap.* 4. *de Irregular. quæst.* 3. *consect.* 3. *diff.* 9. & communis.

Nec omninò dissentit à nostra sententia Doctiss. Nauarr. siquidem loco nuper *cit. n.* 2. cum communi docet licitum esse vxori occidere maritum, qui pugionem sub ceruicali posuit ad eam postea occidendam: ergo idem docebit de quocumque alio inuaso, & aggresso, nempè, quod licitè præuenire poterit morte, illum, qui sibi proximo actu parat occidere; quod amplius exemplis illustratur; sit ergo.

QVÆSTIO XX.

An ex eo solùm, quod aggressor veniat, & accedat cum armis, contra aliquem, verisimiliter causa offendendi; possit aggressus licitè, & sine irregularitatis nota, eum occidere?

NEgabunt Authores primæ sententiæ *quæst. anteceden.* eo quod non liceat occidere, nisi aggressorem: at hic actu non aggreditur, cum actu non inferat vim: ergo.

Sed iuxta dicta, probabilius longè Respondeo: Posse licitè, & sine periculo irregularitatis eum occidere: dummodò probabiliter, prudentérque iudicet ad ipsum offendendi causa, vel occidendi, venire. Quia per hoc, verè dicitur inuasus in discrimine vitæ constitutus. Nec enim (vt diximus nuper) expectare debet, vt prius recipiat aliquam offensam, vel percussionem, nisi imprudens satis iudicari vellet. Sic expresè Anton. Gom. *tom.* 3: *variar. cap.* 3. *num.* 22. qui id probat ex text. *in l. is, qui aggressorem, Cod. ad leg. Cornel. de sicar. text. in l. si quis percussorem, eod. tit.* vbi ita dicitur. Si quis percussorem ad se venientem gladio repellit, non vt homicidia tenetur: quia defensor suæ salutis in nullo peccasse videtur, *l.* 2. *titulo* 8. *parte* 7.

Nec fundamentum contrarium est efficax. Neganda enim est minor argumenti: quia in casu præsenti, qui sic aduersum aliquem venit, verè dicitur aggressor; cùm iam moraliter inceperit actum, & consequenter, inferre etiam vim, quam repellere, occidendo illum, aggressus potest.

QVÆSTIO XXI.

An qui porrigit venenum ei, qui sibi illud parauit; maneat irregularis, morte istius sequuta?

REspondeo: Ex dictis. Non manere irregularem, propinando illi venenum, quod sibi parauit; si aliter periculum, in quo est constitutus, vitare non potest. Quia nil aliud aggressus facit, quàm repellere vim quam agressor moraliter actu infert: ergo eius per venenum occisio, licita erit, ac deinde immunis ab irregularitate. Sic Corduba *lib.* 1. *quæst.* 38. *dub.* 1. Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 6. *n.* 3. & 4. Dicastillo *tom.* 1. *de Iust. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10.

disp. 10.*dub.*9.*n.*111.Lugo *disp.*10.*sect.*7.*num.* 155. Lessius *lib.*2.*de Iustit.cap.*9.*dubit.* 8. *num.* 45. *in fine,* & alij.

QVÆSTIO XXII.

An sine incursione irregularitatis, possim ego occidere illum; qui actu mandat, & suadet famulo, vel sicario, vt me occidat?

Respondeo ex dictis: Posse. Quia sine incursione irregularitatis possum ego morte præuenire illum, qui per se ipsum actu moraliter inuadit, vt *supra* est habitum: ergo, & illum, qui per alium actu mandat inuadere. Parum enim refert, an me inuadat per se ipsum, an per alium. Sic Bannez 2.2.*quæst.*64. *art.*7.*dub.*4. Petr.Nauar.*lib.*2. *de restit.* quos citat, & sequitur Fagundez *lib.*5. *in Decalog.cap.* 6. *num.* 5. Dicastillo *lib.*2.*de Iustit. tract.* 1. *disput.* 10. *dubit.* 9. *num.* 116. citans Molinam *tract.*3.*cit.disp.*12.*num.*2. & Nauarrum *cap.* 15. *num.* 9. Sed certè Nauarrus, nihil ad rem in dicto numero dicit; bene tamen insinuat *n.*2. Lugo *disp.*10. *sect.* 7.*num.*161. & Lessius *lib.*2.*de Iust.cap.*9.*dub.*8.*num.*46.

QVÆSTIO XXIII.

An etiam sine incursu irregularitatis, possim morte præuenire illum, qui licèt actu non suasit alicui, vt me statim occideret; coniurauit tamen in meam necem, & cum sicariis egit, vt opportunitatem quærant, me occidendi?

Negatiuam sententiam innuere videtur Nauar. *num.*2.*cit.* Et expressè illam docet Lessius *n.*46. *cit.* vbi quæstionem istam proponit, & dissoluit, per hæc verba: Quod si periculum adhuc esset longinquum, vt si coniuraueris in meam necem, iamque cum sicariis egeris, vt opportunitatem quærant exequendi, maior est difficultas. Sed videtur eadem ratio, si nulla alia supersit via euadendi, quia ita vitæ meæ insidiatur, vt alia ratione non possim elabi. Non enim teneor perpetuò me, intra domum concludere, vel in exteras regiones contendere. Esset tamen insidiator ille aliquoties antè monendus, vt desistat. Ita docet Bannez *quæst.* 64. *art.* 7. *dub.* 4. & quidam alij Recentiores. Mihi tamen hic modus in praxi non probatur: tum ob alias causas: tum ob periculum abusus: tum quia perrarum est, vt non suppetat alia ratio mortis euitandæ. Huc vsque Lessius

Alij è contrà docent, etiam in præfato casu, me posse licitè, & sine metu irregularitatis illum, qui in meam necem coniurauit, & egit cum sicariis, vt me occidant, morte præuenire, & occidere si aliquoties monitus, vt à suo malo proposito desistat, minimè velit. Sic Bannez loco nuper citato. Et Molina *tract.* 3. *cit. disp.* 12. *num.* 2. vbi vniuersaliter docet, fas esse interficere eum, qui nos interficere decreuit, quando aliter non patet via, graue periculum mortis euadendi, quod nobis ex illo decreto imminet. Horum sententiam videntur amplecti Dicastillo *loc. cit.* & expressiùs Lugo *num.* 161. vbi postquam retulit sententiam Lessij eiusque fundamentum, sic suum sentire explicat. Fateor quidem casum rarum esse, non tamen metaphysicum, sed quem nobis sæpius quàm oporteret, experientia comprobauit; aliquos nempe esse adeò obstinatos ad vindictam animo, vt tentatis mediis omnibus, & oblata qualibet satisfactione, flecti non possint, nisi sanguinem ebibant offensoris, qui cogitur misere exulare, & vagari toto orbe, nec vllibi securus est à persequentibus: quare non credo, naturale ius eos, absque remedio reliquisse aduersus nequissimos aggressores. Nec omnes Sancti sunt sicut David, qui Saülem ipsum iniustè ad necem persequentem, maluit ab eius cæde abstinere, cum impunè posset eum occidere. Huc vsque Eminentiss. Cardinalis.

Alij tandem, nec audent hanc vltimam sententiam approbare omnino; nec primam omnino sequi; sed dicunt, resolutionem huius casus, magis ex iudicio prudentis, quàm ex iuris definitione pendere. Et ideo, non ita facilè, quod secunda sententia docet, est concedendum, vt inde ansa accipiatur ad occisionem aliorum: nec ita difficile faciendum, vt periclitetur vita illius cuius occisio alteri mandatur. Quare totum hoc negotium iudicio prudentis committendum est, qui consideratis circumstantiis, & qualitate personarum, indole, ingenio natiuo, consuetudine in rebus similibus, & propositi tenacitate, iudicium feret in re tam periculosa. Sic Fagundez *loc. cit. numero* 5. Et bene. Sed credo parum differre ab eo, quod Auctores secundæ sententiæ volunt: quibus ego omnino assentior: quorum placitum, magis ex mox dicendis roborabitur. Sit ergo.

QVÆSTIO XXIV.

An si aliquis decreuit aliquem occidere, & hoc alicui manifestauit; possit hic, licitè, & sine incursione irregularitatis, illum morte præuenire, si aliter non posset effugere?

Negant communiter Doctores. Quia non licèt sic præuenire occidendo aggressorem propriæ vitæ, antequam inceperit moraliter aggressionis actum: at qui solum decreuit occidere aliquem nullo modo incepit aggressionis actum: ergo nulli est licitum morte eum tunc præuenire. Cætera patent. Maior verò probatur: quia antequam quis incipiat aggredi, aut aggressionis actum, nec propriè aut proximè est, aut potest dici aggressor, aut vim inferens: ergo non dat locum, vt vis vi repellatur. *Confirmatur.* Quia actus merè internus non dat homini ius aduersus hominem, vnde iudex humanus nequit pro illo pœnas imponere, eo quod in ordine ad homines, ille nondum deliquit, cum nihil malum exterius fecerit: ergo, nec dat ius defendendi te, & illum, qui te decreuit occidere, lædendi, vt te defendas, eo quod humana inuasio, debet esse aliquis actus externus contra te factus. Ita communis. Nauar.*cap.*15.*num.*3.*vers.Credimus autem.* Lessius *lib.*2. *cap.*9.*dub.*8. Dicastillo *tom.*1. *de Iustit. lib.*2. *tract.*1. *disp.*10. *dubit.*9. *num.* 109. & ferè omnes alij citati pro nostra sententia *supra quæst.* 16. Quibus adde Syluium *in* 2.2.D. Thom. *quæstione* 64. *articulo.*7. *quæst.*6.

Sed æquè probabiliter, & magis consequenter, Respondeo dicendum; fas vniuersim esse, ac licitum, interficere eum, qui nos firmiter, & efficaciter interficere decreuit, idque aliquibus amicis confidenter manifestauit; quando aliter non patet via euadendi mortem, aut graue eius periculum, quod nequitia illius ex tali decreto nobis imminet. Sic Molina *tom.*4. *tract.* 3. *disp.* 12. *num.* 2. Qui hanc suam, & nostram sententiam, sic optimè probat. Vnicuique iure naturali id licèt efficere, quod, alterius nequitia, medium est effectum necessarium ad suæ propriæ vitæ conseruationem; nihil impediente, quod id sit auferre ab alio vitam, eo quod charitatis ordine

O 4 præferre

præferre vnusquisque possit conseruationem suæ vitæ propriæ, vitæ alterius; præsertim quando nequitia illius alteriùs, factum est id medium necessarium ad propriam vitam conseruandam: quo fit, vt quando iniusto alterius decreto, quo iniustè auferre decreuit ab illo vitam, factum est huic medium necessarium ad suam vitam conseruandam, eámve à verisimilis mortis periculo eruendam, illam anteuertere, interficiendo illum prius, licitum id huic sit: siue ille alius, ob id decretum dicendus sit aggressor, siue non. Neque enim idcirco fas est interficere iniustum aggressorem, quia aggreditur, sed quia aggressione constituit iniustè in discrimine vitam aggressi, ita vt nulla alia pateat via ad eam eruendam ab eo periculo, nisi illum interficiendo: quo fit, vt si solo decreto, aut quacumque alia ratione, similiter ponat quis iniustè vitam alterius in discrimine, nec alia pateat huic via ad eam à tali discrimine eruendam, quàm illum interficiendo, possit licitè eum interficere. Huc vsque perdoctus Pater. Qui pro sua sententia citat Couarru. *in Clement. Si furiosus*, *p.3. §. vnico, num.3.* Et bene, nam loquendo de Insidiatore vitæ alicuius, hæc verba dicit: Secundò, hinc deducitur, quid dicendum sit de illo, qui sibi insidiantem interfecerit? Nam Glossa *in cap.3. de homic. verb. sæcularibus*, respondet, hoc homicidium, non esse imputandum occidenti. Quam opinionem propare videntur Doctores ibi. Bald. *in l. Multis. C. de liber. cau.* Idem *in l. in lege. ff. locati.* Glossa *in l.1. C. vnde vi*, quod latè examinat quoad pœnas temporales Iason *in d. l. vt vim. num.9.* Angel. *in d. l. Glossa, §. dictus*, Titius Hippoc. *in sing.640.* Ludouic. Carrer. *in d. §.6. num.92.* Ex quorum dictis resolutionem ipse colligo, esse hac in quæstione considerandum, mortis periculum ex alterius insidiis imminens ipsi occidenti, vt tandem ex hoc deprehendamus, quota pœnæ pars, sit ei remittenda: vel an omnino sit ab ipsa pœna liber; denique à culpa: quo possimus etiam iudicare, an sit censendus irregularis. Atque ita intelligenda sunt quæ Barthol. notat *in d. l.1. C. vnde vi*, & Carrer. *in d. §. 6. num.91.* Bart. *in l. si ex plagis. §. Tabernarius. ff. ad leg. Aquil.* illud item Ciceron. pro Milone: *Obliuisci non potestis Iudices, insidiatorem iure interfici posse.* Hæc Couarruuias. Et hanc opinionem nouissimè sequitur Doctiss. Cardin. de Lugo, *tomo primo, de Iustitia, disputatione decima, sectione septima, à numero centesimooctauo*, & Diana *part.6. tractatu 4. resolut.5.* vtramque proponit, sed nulli adhæret.

Ad argumentum autem contrariorum, iam constat ex doctrina, quam ex Molina tradidimus. Nisi velis cum Lugo addere, quod ille, qui efficaciter decreuit, te occidere, iam cepit se mouere ad lædendum; primus enim, & præcipuus motus est, quo voluntas seipsam mouet, & profert sententiam, contra te, decernendo firmiter tuam mortem: iam ergo incepit agere contra te: quia iam posuit primum principium practicum, & imperium totius exequutionis subsequentis, quod est principium totius belli iniusti, quod tibi inferendum est.

Ad confirmationem dicendum, ex eodemmet Auctore; quod licèt delictum internum, non sufficiat ad pœnam à Iudice humano infligendam, eo quod hic attendat ad gubernationem humanam, & visibilem; bene tamen sufficiat ad defensionem procurandam, voluntas efficax aduersarij de eo occidendo; quia ius, quod iure naturæ habes ad te defendendum, non est ad puniendum, sed ordinatur omnino ad defensionem tuam: defendere autem non est propriè loquendo, aduersus eum, qui te lædit, (hæc enim prout sic erit vindicta) sed aduersus eum, qui te lædere vult: solum ergo respicit voluntatem lædendi, vt possis te defendere, & impedire effectum. Sic ille. Lege eum.

QVÆSTIO XXV.

An eum, qui alicui minatur mortem, liceat, sine timore irregularitatis, occidere?

Negatiuam sententiam tenet cum Maldero *in 2.2. tract. 3. cap.1. dubit 7.* Diana *part. quinta, tractatu 4. resolut.10.* vbi sic ait: Si quis tibi minatur mortem verbis solis, non licet eum occidere. Ita ille.

Sed probabilius, ex doctrina nuper tradita, Respondeo licere; si talis minans solitus sit, minas executioni mandare. Quia prudenter timére potest, & credere quis, tales minas, non solum à simplici desiderio, sed à decreto interficiendi efficaci, manare: at in hoc euentu, licitè potest quis præuenire suum aduersarium morte, vt nuper diximus, nec dissentit Diana *resolut. 5. cit.* ergo. Sic Ioan. Francisc. Suarez *in Enchirid. casuum consc. lib. 7. verb. Homicidium.* Et antea Iul. Clarus *in pract. crimin. lib.5. §. Homicidium, num.33.* qui ex Afflicto, & alijs, obseruauit, absolutum fuisse quemdam Nobilem, qui alium sibi minantem interfecerat.

QVÆSTIO. XXVI.

An qui reclusus in aliqua domo, videt inimicum insidias parantem, vt eum occidat; possit licitè præuenire, & interimere illum, si aliud remedium euadendi non habeat?

Negant plures, eo quod existiment, nunquam esse licitum præuenire inimicum, quantumuis paratū, donec actu inuadat, & aggrediatur. Ita apud Dianam *loc cit. resolut.8.* tenent Salon *in 2.2. tom.1. q.64. art.7. controu.1. concl.3.* & Syluius *ead. quæst. & art. quæritur 5.* Quibus addi possunt Nauar. *cap.15. num.2. citatus quæst.16.* & alij.

Sed consequenter ad dicta probabilius, Respondeo: Posse licitè; ac proinde, sine metu irregularitatis præuenire, & interficere inimicum suum, si aliud remedium euadendi non habet. Quia tunc nil aliud facit, quàm defendere vitam propriam cum moderamine inculpatæ tutelæ, vi contrarij vim repellendo, & iamiam aggressorem actu inculpatè interficiendo. Sic debent sentire Molina, Couarru. Lugo, & alij *supra quæst.* 24. citati. Quibus addi possunt Azor. *tom.3. lib.2. cap.1. quæst.* 12. Reginald. *tom.2. lib.21. cap. 5. num. 57.* Pitigianus *in 4. sentent. tom.2. distinct. 15. quæst 3. artic. 2.* & innuit Lessius *lib. 2. cap. 9. dubit. 8. num.45.* quos omnes pro hac parte, refert, nescio an sequitur, Diana *resolut.8. cit.*

QVÆSTIO XXVII.

An liceat cuique, illum prius occidere, qui falsis calumniis, & testibus, contendit ipsum per iudicem interficere; imponendo illi aliquod flagitium; ob quod ad mortem ab ipso Iudice sit damnandus?

Negant, apud Lugum, Sotus *lib.5. de Iust. quæst.1. art.8. dub. vltim. in fine.* Corduba *lib.1. quæst.38. dub.1.* Vasquez *tract. de restit. cap.2. §.1. dub.7. n. 34.* Turrian. *disp.27. dub.2. num.* 10. & Lessius *lib. 2. de Iustit. cap.9. dub. 8. num. 47.* His addi possunt Ayterius *tract. de homicid. necessitate, part. 1. num. 93. & sequent.* Farinac. Claudius., Alexand. Aretinus, Foller.

Foller,Carrier.Tiraquell.& alij, quos pro hac parte refert Fagundez *lib.5.in Decalog.cap.6.num.6.iuncto num.9.*

Negant similiter aliqui alij, qui licèt putent, sententiam affirmantem speculatiuè esse veram, aut valde probabilem, in praxi tamen tutius esse putant, tueri hanc negatiuam sententiam. *Primò,* quia homines facilè crederent, se per calumniam accusari, neque esse aliud refugium, præter mortem accusatoris, indéque pateret aditus infinitis homicidiis.

Secundò. Quia, qui falsum testimonium dicit in iudicio, non censetur aggressor vitæ, aut vim inferre; sed committere iniustitiam, quæ ex sua natura puniri potest à Iudice.Ita Ægidius *de actib. supernat. disp.32.dubit.2 num. 12.* Quem sequitur Diana *parte 3.tract.5 resolut.97. & part. 5. tract. 4. resolut. 7.* Bonacina *disp.2.de restit.quæst.vltima,sect.1. punct.4. num. 7.* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Licitum esse cuique, præuenire occidendo illum, qui falsis calumniis, & testibus iam subornatis, ita illum oppugnat in iudicio, vt necesse sit ipsum occidi, aut infamari, aut etiam bona magna amittere; dummodo nulla alia via hoc damnum possit vitare.

Probatur. Quia parum refert, vt quis alterum propria manu, vel aliena occidat, vt propriè dicatur occisor, iuxta dictum Prophetæ Natan ad Dauid, *Interfecisti Vriam gladio filiorum Ammon.* Atqui, quilibet potest præuenire occidendo illum, qui propria manu, aut gladio vult ipsum occidere: ergo & illum, qui alieno gladio, nempe Iudicis. Sic tenent Bannez *2.2.quæst.64.art.7.dub.4.& 5.* Caietan.*ibid.quæst.65. art.8. ad 3.* Petrus Nauarra *lib. 2. de restitut. cap. 3. num.361.* Molina *tom.4. tract. 3. disput. 12.* Sanchez *tom.1. Summ.lib.2. cap. 39. num. 7.* Cardin.de Lugo *disp.10.de Iustit.sect. 7. punct. 165.* Escobar *part. 2. de purit. & nobilitate probanda quæst.1 glossa 4.n.14.* & Ioan.de Dicastillo *de Iustit.lib. 2. tract.1. disp.10. dubit.9.num.117.* Qui optimè ad rationes contrariorum respondet sic.

Ad primam, quod dicta ratio, non nititur in ipsa rei natura; sed in passione, aut cæcitate mentis hominum; qui si imprudenter agant, vel temerè, iudicando aduersarium iniustè deponere apud Iudicem, vel non esse aliud medium euadendi, non id officit veritati nostræ opinionis, quæ tantum loquitur in casu, in quo vtrumque certò moraliter constet, & quod iniustè oppugnetur in iudicio, & quod non sit alius modus euadendi.

Ad secundam: negandum est, non censeri aggressorem, aut vim inferre eum, qui falsum testimonium dicit in Iudicio: tunc enim apertè vim infert, & dolum contra alterius vitam, adhibendo causam sufficientem ad occisionem innocentis, cum posito illo testimonio falso, & falsa probatione, necessariò sit, vel vita, vel fama, & honore, vel bonis spoliandus. Sic Doctiss. Dicastillo.

QVÆSTIO XXVIII.

An item, licitè, & sine incursione irregularitatis, possit quis occidere falsum testem, euntem ad testificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod, ille occidendus sit, vel infamandus, vel omnibus suis bonis priuandus?

NEgant expressè Sotus, Corduba, Turrianus *sup. citati,* Salonius *in 2.2.quæst.64.art.7.controu.1. conclus. 3.* Syluius *ibidem artic.7.quærit. 5.* Malderus *in 2.2. tract.3.cap.1.dub.7.* Bonacina *loc.cit.* & Diana *part.5.tract.4.resolut.7.* Lessius, & Rodriguez, Ægidius & alij penes ipsum, necnon & alij citati, *supra* pro prima sententia. Ratio eorum est quia talis testis non potest dici inuasor, aut aggressor; quia licèt faciat contra ius, falsum deponendo; sed non contra ordinem iuris, quod erat necessum, vt aggressor esset.

Sed probabilius Respondeo: Posse licitè, & consequenter, sine incursione irregularitatis, talem testem falsum occidere; si aliter aggressus defendi ab illo non possit: ob rationem eandem, quam ad probandam nostram sententiam, quæst.antecedenti, adduximus. Sic Bannez *dub.4.cit.concl. 2.* per hæc verba: Similiter dico, quod si is, qui vadit ad Iudicem, fuerit admonitus, & noluerit retrocedere, poterit is, qui iniuriam patitur, occidere illum defendendo se, vel sua, si aliter non potest. Sic ille. Et sic Caiet. Sanchez, Petrus Nauarra, Molina, Lugo, Escobar, & Dicastillo, *supra* relati. Tannerus *in tom.2. disput.4. quæst.8. dubit.4.num.83.* Reginaldus *lib. 21. cap. 5. num. 5.* & alij penes Dianam. Legatur Lugo *loc.cit. num.114.* vbi ad rationem in contrarium respondet multipliciter, & bene.

QVÆSTIO XXIX.

An etiam, possit quis licitè occidere accusatorem, vel testem, qui bona fide, de crimine morte digno, illum accusat, aut falsò testificatur?

REspondeo, vt certum: in hoc euentu, non posse licitè, & sine contractione irregularitatis, talem accusatorem, vel testem occidere, etiamsi non sit illi alius modus euadendi. Quia accusator, vel testis, in isto casu, non amisit ius seruandi propriam vitam, cum non sit iniustus aggressor, qui solus quatenus talis amittit ius seruandi propriam vitam, ita-vt, priuata auctoritate, possit vita spoliari, quando non vult cessare à damno, quod infert. Sic omnes communiter. Bannez, Bonacina, Dicastillo, *locis citatis,* & alij.

QVÆSTIO XXX.

An licitum sit cuipiam, occidere illum, qui verbalibus iniuriis famam notabiliter lædit, si monitus nolit desistere?

NEgant Farinac. *tom. 4. quæst. 125. de homicid. tit. 14. num.42.* Ayrerius *tract.de homicidij necessit.part.1.num.93.* Lessius, Claud. Alexand. Anton. Gomez, Tiraquell. Bossius, & alij, quos citat, & sequitur Fagundez *lib.5.in Decalog.cap.1.num.7.& 9.* vbi id docet, etiam casu, quo quis detrahat apud Principes, & viros nobilis famæ, & honori alterius, ea intentione, vt à seruitio Principis amoueat. Probat Fagundez. Quia, vel dictis iniuriis, aut detractionibus, iam est infamia de facto illata; vel non est, sed inferenda: si iam est illata, non deletur per mortem infamantis, nec dici potest euitatio damni inferendi, sed vindicta damni illati: si non est illata, non desunt viæ per quas euitari poterit. Vnde iniusta planè, & illicita erit talis occisio. Tenet etiam hanc partem Vega *tom.1. Summ. cap. 127. casu 11. col. mihi 1195.* citans Sotum *lib. 5. de Iustit. quæst. 1. artic.8.*

Sed probabilius Respondeo: Esse cuipiam licitum, prædictum iniuriantem, & detrahentem notabiliter famam alterius, clam occidere; si nulla alia via talem famæ læsionem euitare queat. Probatur. Quia, si quis alapa, aut baculo, velit honorem, & famam

famam alicuius viri probi lædere, poterit illum vir iste probus occidere; si aliter suam famam defendere non possit, vt infra: ergo & similiter poterit occidere illum, qui apud Principes, & viros graues infamat: patet consequentia; quia parum interest, vt ille armis ab occidente honorem, & famam iniustè auferat, aut verbis tantum. Et id clarius apparet, si loquamur simul de defensione bonorum fortunæ, nempe valoris, gratiæ, atque officij, quod quis apud Principem habet, & iustè, & absque iniuria alterius possidet: quia tunc planius constat, hunc posse se, suáque liberare, morte iniusti inuasoris, si non sit alia via. Sic Bannez 2.2.*quæst*.64.*art*.7. *dub*.4. Petrus Nauarra *lib*.2. *de restit. c*. 3. *n*. 375. Lugo *disp*. 10. *sect*.7.*num*.165. *vers. Tertiò*. Legatur Fagundez *loc. cit.n*.9.vbi hanc sententiam, in praxi etiam esse probabilem, tandem cum multis affirmat.

QVÆSTIO XXXI.

An adulter fiat irregularis; casu, quo maritus occidat vxorem propter adulterium?

Affirmant Nauarr.*c*.27. *num*.238. Gutierrez *in quæst.Canon.lib*.2.*cap*.6. *num*.42. Sayrus *lib*.6. *Thesauri c*.17.*n*.19 (non 14.vt leges apud Dianam) *in fine*.vbi ex Nauarro sic declaratum fuisse à Pio V. expressè notat. Ioan. de Cruce *p*.2. *Sum. dub*.11. *de Irregularit.concl*.4.& alij.

Fundamentum eorum est, quod adulter, temerè se ingerendo, exposuit adulteram mortis periculo: ergo sequuta illa, ille irregularis manebit.

Alij absolutè negant, talem adulterum fieri tunc irregularem; eo quod adulterium, vt se tenet ex parte adulteri, non ordinatur per se ad occisionem adulteræ. Sic Auila cum aliis infra referendi.

Alij tandem media via respondent quæstioni, dicendo; manere quidem irregularem adulterum, si temerè, & incautè, & sine sufficienti diligentia adhibita, commisit adulterium: secus verò si cautè, & conuenienti diligentia. Ita Suarez *de Censur.disp*.45. *sect*.6.*num*.5. Filliucius *tract*.20.*cap*. 3. *num*.80. vbi testatur de praxi pœnitentiariæ Cornejo *in* 3. *part. disp*.3.*de Irregularit.dub*.2.*concl*.1.*n*.4.vbi ex Suario ita ait: Infero septimò idem esse dicendum de adultero, cuius occasione maritus vxorem interfecit, si adulter ad eam cum sufficienti cautela morali accessit: quia tunc effectus nullo modo est ei voluntarius in casu (*& ideo non manebit irregularis*) Secus verò, si temerè ad eam accessit, exponens illam periculo mortis: quia tunc moraliter est causa talis homicidij. Ita Cornejo. Has omnes sententias esse probabiles, expressè fatetur Diana *part*.4.*de Irregularitate, resolut*.1. Sed quam sequatur, omittit.

Sed ego, licet idem fatear; secundam tamen sententiam absolutè sequor. Illam enim docet Auila *part*.7.*disp*.5. *sect*.3. *dub*.3. *concl*.2. vbi citat Couar. *part*. 2. §. 4. *num*.10. Castrum *lib*.2. *de lege pœnali cap*.15. & Aragonium 2.2.*quæst*.64. *artic*.8. *col*.11. Sic rursus Petrus Nauarra *de restitut. lib*. 2. *cap*.3. *num*.363. Megala *de Censur.lib*.7. *cap*.2. *quæst*.5. *numero* 81. vbi ita ait: Tu verò dicas, adulterum non esse irregularem: quia ad contrahendam irregularitatem ex homicidio casuali proueniente ex opere illicito, non sufficit quælibet causa; sed necessariò requiritur, vt alterum ex his interueniat; vel, vt opus illud per se sit aptum ad inferendum homicidium; vel vt sit causa immediata illius: sed adulterium, nec per se est aptum ad inferendum homicidium, nec est causa immediata illius: ergo adulter non erit irregularis. Sic Megala: ex cuius verbis, solutum manet argumentum primæ sententiæ. Luysius Turrianus *libro* 9. *de Censur.disp*.63.*dub*.4. Præpositus *in* 3.*part.quæst*.5. *de Irregularitate*, *dub*.11. *num*.88. Bonacina *disp*.7.*quæst*.4.*de Irregul.punct*.6. *num*.7.*vers.Quintò*, vbi pro hac parte citat Filliucium *loc*. à nobis pro sententia media *citatis*. Sed non ita bene.

QVÆSTIO XXXII.

An saltem, fiat irregularis adulter, qui inuentus à marito in flagranti delicto; vt se tueatur contra ipsum maritum in se inuadentem, illum occidit, ne ipse occidatur?

Affirmant plures Doctores. Eo quod adulterium est de se illicitum, & via quædam ad homicidium perpetrandum: ergo præuideri poterant, & debuerant ab occidente huiusmodi effectus: ergo imputandum est illi homicidium sequutum: ergo propter illud fiet adulter irregularis. Ita tenent Nauar. *cap*. 27. *num*. 218. *& cap*. 15. *numero* 7. Qui citat D. Antoninum 3.*part.tit*.5.*cap*.8. §.1. & Caietanum 2.2.*quæst*.64.*art*.8.*in medio*. Sed non ita bene: nam vt notauit Petrus Nauarra *num*. 361. Diuus Anton. ibi nil dicit. Et *in tit. de Ira cap*. 8. §. 1. loquitur de homicidio casuali, & non ob iustam defensionem facto. Caietanus etiam ibi aliud longè intendit. Tenent tamen cum Nauarro Molina *tom*. 4. *de Iust. tract*. 3. *disp*.72. *num*.5. Vgolinus *de Irregularitate*, *cap*.29.§.3. *num*.3, Maiolus *lib*.5.*cap*.48. Philiarchus *de offic. Sacerdot.part*.1.*lib*.4.*cap*.11. §.3. Gutierrez *Can.qq.lib*.2.*c*.6. *n*.43. Villalobos *tract*.21. *diff*.24. *n*.4.& alij.

Alij verò è contrà absolutè negant, in tali euentu adulterum fieri irregularem. Quia, etiam in tali euentu, potest adulter se licitè tueri interficiendo maritum illius, cum qua adulterium commisit, si aliter non possit se liberare. Nam ratio naturalis permittit, vt vnusquisque se, suáque defendat, etiam cum occisione aggressoris, seruato moderamine inculpatæ tutelæ, vt *supra* est habitum: ergo si licita est talis occisio; libera profectò erit ab irregularitate; cùm hæc, in nostra doctrina, necessario culpam præmittat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quamuis adulter causam aliquā dederit antecedenter, committendo adulterium, & maritum adulteræ, facto ipso, prouocando, tamen iustè se defendit, & licitè; cùm maritus illum illicitè, priuata auctoritate, velit occiderere: ergo prædictus adulter etsi absolutè, in ordine ad adulterium, sit nocens, tamen in ordine ad hanc defensionem innocens est: ergo & ipse tanquam innocens, se iustè potest defendere cum morte iniusti inuasoris. Ita Fagundez *lib*.5. *in Decalog. cap*.4. *num*.7.& penes ipsum, Lessius *lib*.2.*de Iustit.cap*.9. *dub*.13.*num*.87. Sayrus *in Claui Regia lib*.7. *cap*.10. *num*.34. Salon 2.2.*quæst*.64.*art*.7. *controu*.1. *concl*.2. Beia 2.*part.casu* 21. Petr. Nauarra *lib*. 2. *de restitut. cap*.3.*num* 361.*&* 362. Mercado *tract*.6.*cap*.4.§.*Que diremos*. Siluest. *homicidium*, 1. *dicto* 3. Cardosus *in praxi iudic.verb.Irregularitas*, *num*. 10.& Ouandus *in* 4. *dist*.25. *proposit*. 15. *ad finem*. His addi possunt Diana *p*.4.*tract*.2.*de Irregul.resol*.2. citans etiam pro hac parte Sotum *lib*.5.*de Iust.q*.1.*art*.9. Sayrum *etiā lib*.6.*Thesauri*, *cap*.17.*n*.18.*&* 19. Luysium Turrian. *lib*.9.*de Censur.disp*.65.*dub*.2. Auilam *part*.7. *disp*.5. *sect*.3.*dub*.3.*concl*.1. Hurtadum *disp*.2.*de Irregularit. diff*.10.*n*.36. Petrum Cornejo *disp*.4.*de Irregul.dub*.1. *quæst*.3. Gordonum *tom*. 2. *Theolog.moral.lib*.7 *q*.18. Quibus addo Pellizzarium *tom*.2.*tract*.7.*c*.5.*sect*.4. *quæst*.35.*n*.222.*vers.Grauior difficultas est*.

Alij

Alij tandem, media via incedentes, Respondent, præd.ctum adulterum esse irregularem, casu quo anteà potuerit præuidere ex tali occasione, se futurum in morali periculo, aut occumbendi, aut occidendi. Secus verò si omnino sibi persuasit, nullum tale periculum, hic, & nunc subesse. Quia in priori casu, homicidium fuit voluntarium in causa: secus autem in secundo. Sic Suarez *disp.46.sect.1. num.12.* Ægidius *disp.18.dub.9.n.64.* Layman *sect.5 tract.3. c.10. n.1.* Gibalinus *c.4. de Irregularit. quæst.3. consectar.5. diff.1.*

Sed ego ex his sententiis, secundam eligo. Et ideo absolutè Respondeo: Dictum adulterum non manere irregularem, occidendo maritum adulteræ venientem ad se occidendum, etiamsi adulter præuiderit periculum. Ratio est, quam tradunt Auctores secundæ sententiæ: & confirmant Auila, Hurtad. & alij, ex *Clement.Si furiosus, de homicid.* vbi generaliter, & sine distinctione vlla dicitur; minimè esse irregularem illum, qui se inuadentem occidit pro defensione propriæ vitæ, si aliter non valeat vitare mortem, ergo, &c Legantur Lessius *lib.2.cit.cap.9.dub.1. n.137.* & Diana *part.5.tract.4. resol.47.* vbi addunt, Adulterum, non teneri in dicto casu ad restitutionem, eo quod ille habuit ius se defendendi, & occisus non habuit ius inuadendi.

QVÆSTIO XXXIII.

An si quis occidat iniustum inuasorem, vt vitam suam defendat, in casu, quo satis esset illum mutilari, aut vulnerare, vt se defenderet; fiat irregularis?

AFfirmant Vgolinus *part.2. cap.11.n.4. & 5.* & Conar. *in Clement.Si furiosus, part.3.§.1.n.2.fine.* vbi ex *l.2.C. vnde vi,* & ex *cap. Vt fama.§. vltim. de sentent.excommun.* & ex *cap. Significasti el 2.de homicid.* probat irregularem esse, qui moderamen inculpatæ tutelæ in occidendo excedit: at occidens in casu proposito, excedit modum in defensione, vt constat: ergo fiet irregularis. Et in terminis ad quæstionem propositam respondendo, ita sentiunt Maiolus *lib.5.cap.38.in princip.n.6.vers.secunda declaratio.* Et apud ipsum Siluest. *homicid.3. q.4.* Bart. de Medina *lib.instruct.Confess.c.11.§.10.* Philiarc. & Viualdus, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.6.Thesau.c.17.n.19.*

Negant verò contrà alij, existimantes, minimè fieri irregularem, qui in sua defensione excedit modum inculpatæ tutelæ. Ita tenet expressè Armilla *verb.Irregularitas num.41.* vbi in terminis terminantibus, per hæc verba respondet nostræ quæstioni: Sed si potuit euadere solum mutilando, & occidit, non fit irregularis, secund. Cardin. *in d. Clement.* quia quantum ad irregularitatem, homicidium, & mutilatio currunt de pari Ita Armilla, Tabiena *etiam verb. Irregularitas 2.§.27.sub fine.* apud Sayrum, & Gibalinum.

Sed probabilius, clariúsque Respondeo: Esse quidem irregularem illum, qui inuadentem in se occidit, quem satis fuerat vulnerare, aut mutilare, si id ex dolo, & proposito faciat, aduertens, se excedere moderamen ad suam defensionem seruandam: secus si occidat per accidens, & prætet intentionem; quia v. g. errante manu, inculpabiliter occidit, quem vulnerare tantum ad sui defensionem voluerat; quia tunc immunis erit ab omni irregularitate, eo quod immunis sit ab omni graui culpa. Non verò sic in primo casu; quia cum ea occisio sit in eo casu culpabilis, inducit omnino irregularitatem ex homicidij culpa. Sic Henriquez *lib.14.cap.10.num.3. in princip.* vbi *litt.S.* citat Tabienam (quem nunc non potui videre) pro prima sententia *eod.loco* ac alij citant pro secunda. Gibalinus *cap.4.de Irregularit.quæst.3. consectar.3.diff.13.* Farinac. *in praxi crimin.part.5. quæst. 125.num.48.* Graffis *cap.65. numero 13.* Barbosa *in cap.Significasti el 2.de homicid.num.18.* Et id solum velle Auctores primæ sententiæ, mihi facilè persuadet.

Nota id quod Graffius, & ex illo Gibalinus aduertunt; nempe hanc irregularitatem, non esse ex homicidio voluntario indispensabilem: quia non est imponenda ordinaria pœna ei, qui se defendendo; iustum modum excessit, aut qui iusto dolore concitatus occidit, vt latè probat Couar. *loc. cit.* Legatur Suarez *disp.46.sect.1.num.13.* & Diana *p.3.tract.2.resol.3.in fine.*

QVÆSTIO XXXIV.

An vir nobilis laicus, qui potuit euitare conatum iniustè inuadentis, fugiendo, sit irregularis, si sistendo illum occidat?

AFfirmant plures DD. eo quod existiment, aut nunquam licitam esse, eo casu, aduersarij occisionem; aut saltem coniunctam esse illi irregularitatem. Ita docet Sayrus *lib.6. Thes. cap.17. n.16.* per hæc verba: Cæterum communis opinio Doctorum est, quod si vir nobilis, fuga (quamuis minus honorifica) aut clamore potest euadere periculum mortis, occidendo inuasorem euitat peccatum; si tamen occidat, aut mutilet, est irregularis: quia excusatur quis tantum ab irregularitate *in Clement.Si furiosus, de homicid.* occidendo, vel mutilando, quando aliter vitam suam tueri non potest: at verò hic potest vitare fugiendo; & non tam agit pro vitæ, quàm honoris defensione: iniqua verò commutatio est, ob tutelam honoris proprij, vitam alterius adimere. Sic Glossa *in d.Clement.Si furiosus, in verb.non valens. de homicid.* & Gloss. *in Summ.23. quæst.8. verb. hactenus.* Panormit *in cap. Olim.1. num.17. de restitut. spoliat.* & Cardin. *in d.Clement. Si furiosus, quæst.26.* Alexand. *volum.consil.111.* quod incipit: *Visis, & vt oportet consideratis, & volum.7.consil.119.* Angelica *verb. homicid.3. num.2.* Siluest. *homicid.1. quæst.2. §. Sextum. vers. Quartò*; & citat Petr. Ancharan. & *quæst.9.§.Tertium.* S.Anton. *3.part.tit.29.de Irregularitate, cap.2.§. homicidium facto.* Tabiena *verb. Irregularitas 2.§. vltim.* Nauar. *cap.27. num.211.* Couar. *in Clement Si furiosus, part.3.§.vnico, num.4.* Petr. Nauarra *lib.2.de restit.cap.3. num.370.* Graffis *lib.2.cap 55.num.10. & 11.* Aragon. *2.2. quæst.64. art.8.dub.1.concl.2.* Valentia *tom.3. disp.5. quæst.8. punct.4.* Tolet. *lib.1.cap.27.vers.Tutus.* Maiol. *lib.5. cap.48. in princip. num.6. vers. Quartum.* Barthol. de Medina *lib.1. instruct. cap.11. §.10.* Henriquez *lib.14.cap.10.n.3.* & Salon *in 2.2. quæst.64. artic.6. controuers.1.conclus.3.§. Quarta conditio.* Huc vsque Sayrus. Quibus auctoribus sequentes addi possunt, Auila *de Censur.part.7.disp.5.sect.3.dub.2. conclus.3.* Reginald. *tom.2.lib.30.tract.2.cap.9. num.105.* Fernandez *in Examin Theolog moral. part.2. cap.10. §.14. num.9.* Farinac. *part.2. fragmen. crimin. numero 490.* Vega *en Espejo de curas, tom.2. c.19. §.26. num.254.* Villadiego *de Irregularitate, c.6. num.75.* Layman *sect.5. tract.3. part.3. cap.9. num.3.* Vgolin. *de Irregularitate, c.29. n.3.* Syluius *in 2.2. q.64. art.7. quæritur 9. concl.1.* quos omnes pro hac parte refert Diana *2.p. tract.15. & 1. Miscellan. resol.16. & part.4.tract.2.resol.3.*

Sed probabilius Respondeo: Neque talem occisionem

sionem esse illicitam, nec propter illam incurrere talem virum nobilem irregularitatem. Probatur *Primò*. Quia quando quis non potest fugere, sine graui nota,& amissione honoris, non tenetur ad fugiendum:at sic est quod fuga nobilibus viris grauem inurit notam infamiæ, & dedecoris: ergo tales viri non tenētur fugere:ergo licitè sistere possunt, & occidere suum iniustum inuasorem:ergo absque incursione irregularitatis, cum hæc in homicidio priuato culpam supponat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quilibet, non solum potest,sed tenetur,& debet, suum honorem tueri, & conseruare,& omni lucro præferre *l.Iulianus,vers.*1. *ff.si quis omissa cau.test.* sed tunc vir nobilis, verè per fugam amittit: ergo tenetur non fugere, sed potius sistere: ergo, si hæc sistentia est licita, non est vnde illicita reddatur occisio in se inuadentis: ergo nec vnde, ob illam,fiat dictus vir nobilis irregularis. Sic tenet Fagundez *lib.5.in Decalog. cap.7. num.* 2. vbi pro hac parte refert Auctores sequentes: Suarez *tom.5.de Censur.disp.46.sect.2.n.5.& 6.* Sotum *lib.5. de Iustit.quæst.* 1.*art.*8. Lessium *lib.2.de Iustit. dub.*12. *n.*77. Toletum *lib.5.Summ.c.6.Sed duo hic aduertenda sunt,num.mihi* 25.(vnde malè citatur à Sayro pro opposito) Aragonium 2.2.*quæst.64.art.*7. Nauarrum *in Manual.c.*15.*n.*3.*in fine* (Sed hunc auctorem melius citat Sayrus pro opposita parte,*c.27.n.*211.Nam, loco citato à Facundez,solùm dicit,quod vir nobilis non teneatur fugere: in loco verò à Sayro *cit.* quod licèt non teneatur fugere ad vitandum peccatum:bene tamen ad vitandam irregularitatem: quia hæc in sua opinione sine culpa incurri potest)Bartol.*in l.vt vim.ff.de Iust.& iure n.*10. Anton.Gomez *tom.3.var. c.3.n.*23.Graffiū *lib.2.c.65,n.*12.Ceuallos *quæst.*551. Filliuc.*tract.*20.*c.5.n.*134.Bonac.*disp.7.q.4.punct.6. n.*4.Ægidium *disp.18.dub.9.n.*90. Anton.Dianam 2. *p.tract.*1.*Miscell.resolut.*16 Iul.Clarum,Siluest.Socinas,Butr.& alios plures Iurisperitos,ex quibus multi citantur à Sayro pro sua sententia. His ego addo Dianam iterum *p.4 tract.2.de Irregul.resol.*3.Luysium *de Censur.lib.9.disp.65. dub.*1. Hurtad. *de Irregular. disp.2.diff.*10. *n.*36.Præpositum *in tertiam partem, quæst.5.de Irregul.dub.*11.*n.*87.Tannerum *in 3.part. disp.6.quæst.*10.*dub.*11.*n.*210.Petrum Cornejo *in 3. part.disp.4.de Irregul.dub.*1.*q.*4. Barbosam, *ad cap. Interfecisti,el 2.de homicid. n.*5. Gibalinum *c. 4. q.3. consect.3.difficult.15.pag.*231. Palaum *disp.6.puncto* 15.§.8.*n.*5.vbi citat Couarruuiam pro hac parte,eodem loco,quo citauit,& melius,Sayrus pro opposita: nam illam, vt veriorem expresse docet his verbis: Nam quoad irregularitatem mihi verius videtur, quod & laicus,cui ignominiosum esset fugere, homicidij culpam aliquam habeat, quæ etsi grauis non sit ratione honotis,nihilominus culpa est,quæ quoad irregularitatem sufficit.Hæc ille.Cardin. de Lugo *de Iust.tom.*1.*disp.*10.*sect.*8.*n.*166. & alij.

Nec obest fundamentum contrariorum. Nam licèt in Clem. d. non excipiatur occidens inuasorem, qui non potest absque ignominia mortem vitare; excipitur tamen in comuni regula,quæ solum homicidio illicito,& iniusto hanc irregularitatem imponit. Deinde quia ob similitudinem rationis hæc exceptio honoris admittenda est; sicuti admittitur exceptio de ebrio, etiamsi Clement. solum furiosum excipiat. Sic Palaus.

QVÆSTIO XXXV.

An etiam, milites sint ab irregularitate immunes, occidendo iniustum inuasorem, quando fugiendo, possent ab inuasore liberari?

NEgant,ob idem fundamentum,auctores primæ sententiæ, & fortiori ratione, casu quo milites ignobilis conditionis sint.Ita sentit cum illis Nauar. 2.*p.examin.c.*10.§.14.*n.*9.*Dicto* 2.

Sed probabilius Respondeo:Immunes etiam esse ab irregularitate;quia etiam immunes à culpa,saltem graui,sine qua in nostra doctrina irregularitas homicidij priuati non incurritur.Ratio est: quia omnibus militibus,etiam infimæ conditionis,infamia est fuga, cum ratione officij militiam profiteantur, & arma tractent: at nemo tenetur se infamare, vt iniustum sui inuasorem euadat: ergo. Sic docent auctores pro nostra sententia nuper adducti. Inter quos lege Fagundez *c.7.n.*3.Farinac.*tom.4.quæst.*125.*tit.*14.*n.*127. Barhol.*in l.vt vim.cit.n.*10.Barbosam, & alios.

QVÆSTIO XXXVI.

An deinde, Nobiles, & Milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario,quando fugiendo possent mortem euadere, sine nota hominum, eo quod ibi nullus inueniatur?

NEgant, maiori fundamento, Authores primæ sententiæ *quæst.*34.Quia in hoc euentu,non est illis fuga ignominiosa,aut infamis,cum à nemine videantur:ergo. Ita,inter alios, videtur sentire Anton. Gomez *tom.3.variar.c.3.n.*23.quatenus docet, quod quando aggressus potest securè,& sine aliquo periculo salutis, & honoris fugere; vt si de longè viderit inimicum, & aggressorem suum vel propè, & dissimulando, potest domum, vel locum tutum intrare, & rixam sine dedecore vitare, vel si fortè erat vilis persona, in qua non esset considerabile periculum honoris,tunc teneatur fugere:quia sibi non noceret, & alteri tertio aggressori, & etiam Reipublicæ prodesset. Ita Gomez.

Sed adhuc probabiliter Respondeo:Etiam in hoc casu manere dictos Nobiles,& Milites ab irregularitate liberos: quia etiam manent à culpa. Ratio est, quia neque in eo loco deserto, tenentur fugere:nam per accidens est, quod locus sit desertus, & quod à nemine videri possint: sufficit enim quod de se, & natura sua, fuga Nobilibus, ac Militibus ignominiæ vertatur. Et deinde, quod talis fuga posset diffundi inter alios per aggressorem, si incolumis euaderet. Sic tenet Farinac. nuper citatus, quem sequitur Fagundez loco allegato *n.*4.addens,& benè, sic etiam sentire debent omnes,qui dicunt, nullum inuasum, etiam plebeium, & vilem teneri fugere,ob aliam rationem inferius assignandam. Sit ergo pro his personis.

QVÆSTIO XXXVII.

An item,plebeij, ignobiles, & mechanici, sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum aggressorem occidant, casu, quo fugiendo possent mortem euadere?

NEgant omnes Doctores, nuper pro primis sententiis adducti; & vltra illos, alij pro secundis.

Ratio

Ratio omnium est vna. Quia fuga huiusmodi hominibus, nec in infamiam, aut ignominiam cedit: ergo fugere tenentur, cum sibi nil noceant, & aggressori prosint, & Reipublicæ: ergo si id non faciant, sed sistendo occidant, & culpam admittent, & irregularitatem. Sic Nauar. *cap.* 15. *num.* 3. Gomez *loc. cit.* Suarez *disp.* 46. *sect.* 1. *num.* 5. Sotus *lib.* 5. *de Iust. q.* 1. *art.* 8. Toletus *lib.* 5. *Sum. c.* 6. *n.* 25. §. *Secundus casus*, & §. *Sed duo hic aduertenda sunt*. Aragon. 2. 2. *q.* 64. *art.* 7. §. *Hoc tamen non obstante*. Lessius *lib.* 2. *de Iustit. dub.* 12. *num.* 77. Sayrus *num.* 16. & 17. Lugo *disp.* 10. *sect.* 8. *n.* 166. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 9. *in fine*, Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 8. *num.* 5. Diana *loc. cit.* Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 3. *diff.* 15. quamuis in fine in oppositum declinet. Legatur etiam rursus Diana *part.* 8. *tract.* 7. *resol.* 49.

Alij verò contrà docent, etiam dicta personas esse ab irregularitate alienas: quia nec ipsæ tenentur fugere, in dicto casu. Sic docent plures Doctores infra à nobis citandi. Sed, vt certa ab incertis separemus,

Respondeo dicendum *Primò*; Certum esse, dictos homines liberos esse à culpa, & irregularitate, si fugam non capiant, sed aggressores sistendo occidant, ne ab eis occidantur; quando aliquod periculum ex fuga eis sequi possit, v. g. est aliquis etiam vilis homo propè insultantem, & conantem eum occidere, tunc certè non tenebitur iste fugam capere, quia terga vertendo, facilè potest ab inuasore occidi, vel gladio, vel sclopeta, si his armis vestitus sit. Rursus nec tenetur vilis persona fugere, quando potest citò comprehendi, eo quod aggressor est velocior cursu, & persona inuasa, homo pinguis, claudus, debilis, vel aliter ad fugiendum ineptus; quia tunc facilè ab aggressore percuti, vel occidi possit. In hac responsione conueniunt, nisi fallor, omnes Doctores, vt ait Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 7. 8. præcipuè Abbas, Anan. Bellam. Glossa, Ancharan. Zabarell. Imola, Gomez, Mascard. Graffis, & Felin. Quibus ego addo Gibalinum *loc. cit.* & Sayrum *lib.* 6. *Thesauri*, *cap.* 15. *num.* 16. *in fine*, vbi ita ait: Hoc autem intelligendum est quando nullum sequeretur periculum ex fuga: quia si fugere possit, sed fugienti periculum imminere posset, putà casuræ, vel velocioris cursus inimici insequentis, qui audacior factus ob fugam, potest fugientem à tergo vulnerare & ad terram deiicere, & occidere, tunc non fugiens, propter prædicta, nec aliter euadere potens, si occidat, irregularis non erit. Imo verò si dum considerat, possitne fugere, vel clamare, videat se exponi graui periculo, inuasore illum opprimente, non est quod in his considerandis se occupet, sed inuasorem licitè occidere potest: quia semper est melior ratio patientis iniuriam. Sic ille, Lugo, & alij *supra citati*.

Respondeo: *Secundò*, etiam absolutè, & sine vlla distinctione loquendo; probabilius esse, dictos homines plebeios, ac viles, minimè teneri ad fugam; sed posse sistere, & si aliter non possint mortem vitare, aggressorem licitè, & sine irregularitatis incursione, occidere.

Probatur *Primò*: quia omni generi personarum, siue nobilium, siue ignobilium, est infamis fuga: ergo omnes tenentur illam vitare: sic optimè docuit Bart. *in l.* 1. *C. vnde vi. col.* 2. his verbis: Mihi videtur indistinctè dicendum, quem non debere fugere: Nam aliquem fugatum esse, est iniuria, vt *l. Item apud* §. 1. *ff. de Iure*: ergo pro pulsanda ista iniuria, licet resistere. Sic ille.

Secundò. Quia non est dubium, quin propter fugam insultati, insultans efficitur animosior: ergo insultatus minimè tenebitur fugere, etiamsi ei non sit dedecori fuga: patet consequentia, quia aliàs teneretur dare arma suo inuasori, contra seipsum; siquidem per fugam adderet illi audaciam, & animum contra seipsum, quod est idem ac dare illi arma: ergo planè sequitur, quod nullus, etiam ignobilis tenetur fugere.

Tertiò. Quia fugiendo quis, moraliter loquendo, semper se exponit alicui periculo ex recensitis in prima responsione, quo occurenti, nullus vult teneri quem, etiam vilem, ad fugam: ergo. Sic docent post Bart. Baldus *in l. vt vim, ff. de Iustit. & iure, num.* 29. Iason *num.* 38. Claud. *num.* 66. *in lectura. Mantuan. num.* 31. Bologn. *num.* 38. Abbas *in cap. Suscepimus, de homicid. n.* 4. Ananias *num.* 7. Felin. *num.* 2. Carrer. *in practica tract. de homicid. & assassin.* §. *Circa quartum, num.* 10. Mascard. *de probat. lib.* 4. *conclus.* 1126. *num.* 13. vbi asserit, hanc opinionem esse communi omnium sensu approbatam: & *num.* 18. 19. & 20. Iacob. Ayrer. *tract. de homicidij necessit.* 1. *part. n.* 21. & 31. vbi dicit, hanc opinionem esse magis communem sententiam; in foro foti frequentiorem; & rationi naturali magis consentaneam. Sic etiam Fabric. Cæpol. Iul. Clarus, Imola, & alij, quos refert Fagundez *loc. cit. num.* 6. dicens, hanc opinionem esse æquè probabilem absolutè; & probabiliorem cum quibusdam limitationibus, à nobis in prima responsione huius quæst. adductis.

QVÆSTIO XXXVIII.

An denique, Clericus, vel Religiosus, liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo, occidat suum iniustum inuasorem; quando suam vitam, fugiendo, tueri posset?

Negant communiter Doctores, docentes teneri dictas personas Ecclesiasticas fugam capere, si sic possunt suum euadere inuasorem: aliàs manere occidendo illum, irregulares. Ratio est. Quia si illicita esset eis fuga, maximè foret, quia eis esset indecora, infamis, & ignominiosa: at non sic eis accidit: ergo. Minor probatur; quia personæ Ecclesiasticæ, verè, ratione sui officij, profiteri debent humilitatem, modestiam, mansuetudinem, & contemptum mundi: ergo eis fuga non dedecori, sed honori; non ignominiæ, sed gloriæ vertenda est, tantum abest, vt ob eam rem paruipendantur, vt potius magni æstimentur. Ita Panormitan. *in cap. Suscepimus, de homicid. num.* 4. vbi ait, Clericum in dicto casu, irregularem esse, & homicidam, quia excessit Ecclesiesticam mansuetudinem, volendo potius proximum occidere, quàm fugam capere. Suarez *disp.* 46. *de Censur. sect.* 1. *num.* 5. & 6. Sotus *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 5. *art.* 8. *circa finem corp.* Aragon 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 6. *col.* 13. Auila *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. *dub.* 2. Ægidius *disp.* 18. *dubit.* 9. *in fine*, & Gasp. Hurtad. *de irregularit. disp.* 2. *diff.* 10. *num.* 37. quos omnes citat, & sequitur Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 8. *num.* 5. dicens, id esse absque dubio, verum. His addi possunt Mourc *loc. cit. num.* 9. & apud Sayrum (qui illos cum quibusdam limitationibus sequitur) Cardin. *in Clem. Si furiosus, q.* 25. & 26. & ibi Couar. *p.* 3. §. *vnico*, *num.* 4. Petr. Nauarra *lib.* 2. *de resolut. cap.* 3. *num.* 389. Valentia *tom.* 3. *disp.* 5. *quæst.* 8. *punct.* 4. & alij. Lessius *etiam lib.* 2. *de Iust. dub.* 12. *n.* 77. & 93. Toletus *lib.* 5. *cap.* 6. §. *Duo hic*. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diff.* 24. *num.* 3. vbi ita absolutè loquitur: *Lo segundo se collige, que el Clerigo que puede euitar la muerte con huir, si mata al otro queda irregular: porque en el Clerigo no es afrenta el huir, i lo dize vna glossa*, in d. Clem. *comunmente recebida i lo mismo se ha de dezir, por mas fuerte razõ del Religioso, lo mismo*

lo mismo es quando fuesse vn hombre basto, que no pierde honrra en huir. Ita Villalobos. Legantur Lugo *tom.1.de Iustit.disputatione* 10. *sect.* 8. *num.* 170. *&* *disp.*11.*sect.*2.*num.*55. Dicastillo, & Trullench apud Dianam *part.* 8. *tract.* 7. *resol.*49. Pellizzarius *quæst.* 51.*num.*230.

Sed clarius, & distinctius Respondeo, vt quid certum, *Primò*: manere liberum ab irregularitate, Ecclesiasticum, qui occideret suum inuasorem, etiamsi fugiendo, illum posset euadere; dummodo talis fuga esset illi periculosa, vt communiter esse solet. Hæc responsio est contra illos, qui indistinctè, & absolutè pronunciant, esse irregulares. Sed illam conuincit ratio à nobis facta pro prima responsione *quæstione* 37.probanda. Quæ sanè eamdem vim habet, loquendo de personis Ecclesiasticis, vt fatetur Sayrus *numero* 47. *cit.*per hæc verba: Hoc tamen quod de Clericis diximus, intelligendum est, si fuga aliàs non sit periculosa. Si enim fuga illa induceret periculum mortis propriæ; vel ex eo,quod inimici astaret à tergo;vel quia ipse aggressor facilius fugientem secutus, & ex fuga maiorem audaciam,& animum caperet, & eum occideret, hoc casu irregularis non esset, si omissa fuga, inuadentem occideret, ex Felino *in cap. Suscepimus, de homicid.* Cardin. *in d. quæst.* 26. Siluest. *verb. homicidium.* 1. *quæstione* 9. *vers. Tertium, & homicidium* 3. *quæstione* 4. *vers.Secundum.* Hyppolit. *consil.* 25. *numero* 44. & Couarru. *in d. Clement.Si furiosus, part.*3. §.*vnico, num.* 4. & alij citati. Imo Panormitan. *in d. cap.* 2. *num.* 3. *de vita & honest. Clericor.* & Ioan. de Lignan. *in tractatu de Iusto bello*, & Henriquez *lib.*14.*cap.* 10. §.4. *in annot. litt. M.* docent quod si Clericus celebrans inuadatur, iustè dimittit celebrationem,& si defendendo se occidit inuasorem, potest incontinenti redire ad Altare, & Missam perficere. Et idem docet Siluest. *verb. Bellum* 2. *numero* 5. *quæstione* 3. & Iacob.de Graffis *lib.* 2. *capite* 65. *numero* 9. Huc vsque Sayrus. Qui tamen, licèt bene citet Henriquez pro hac parte, non tamen locum vbi id doceat; nam non *litt. M.* neque *N.* vt citat Gibalinus: sed *litt. H.* id asserit ex Villadiego, & Abbate. Tenent etiam hanc partem Lugo *sect.*8.*cit.num.*166.Fagundez *cap.*7.*n.*10.*&* 11. Gibalinus *cap.*4.*quæst.*3.*consectar.*3.*diff.*15.& ni fallor, omnes communiter.

Respondeo:*Secundò*,etiam vt mihi certum, quod etiam maneret liber ab Irregularitate Ecclesiasticus, siue Clericus, siue Religiosus, qui occideret iniustum inuasorem, cum tamen fugere posset; si fuga illa esset ignominiosa Ecclesiastico statui, aut toti Religioni. Quia certum videtur, quod cum graui iactura, & infamia totius Religionis, aut status Ecclesiastici, non teneantur Religiosus, aut Clericus fugere: nec occidendo inuasorem, tunc sistendo, irregulares fient: quia præponderandum est in hoc casu commune bonum Religionis, aut status Ecclesiastici, occisioni cuiuscumque hominis priuati. Hanc responsionem docet contra Couarru. Viualdus *de Irregularitate, num. mihi* 221. *pag.*232. qui eam latè probat. Eamdem ex illo docet Sayrus *lib.*6. *Thesaur. cap.* 17. *num.* 17. *vers. Addit autem Alphons.* Viualdus & Gibalinus *loc.cit.* Lugò *n.*167. & alij mox citandi.

Respondeo: *Tertiò*, vt probabilius quid, quod etiam maneat immunis ab irregularitate Clericus, vel Religiosus, qui occideret iniustum inuasorem, cum tamen fugere posset etiam casu, quo per fugam illam, tantum inferret dedecus, & ignominiam suæ propriæ, atque particulari personæ, & famæ.

Hæc responsio est contra Viualdum, & Sayrum, imo & contra Couarruuiam, & communem, vt constat ex Doctoribus citatis pro prima sententia. Sed facilè probatur ex ratione prima facta ad probandam secundam responsionem *q.* 37. Quia regula ibi tradita, formaliter est vera;Neminem, videlicet, quicumque ille sit, teneri fugere,quando absque graui infamia,aut damno fugere non potest,vndecumque illud proueniat: ergo si ex fuga, quam carpit Clericus, vel Religiosus, aliqua infamia, aut ignominia illi, etiam vt particulari personæ accidat, aut proueniat, non tenebitur illam arripere, sed vitare. Sic Felinus *in cap. Suscepimus,de homicid.*quem citat,& sequitur Filliuc.*tract.*20.*cap.*5.*num.*133. vbi ita ait: Dixi, *regulariter*: quia si in aliquo casu, etiam Clerico fuga esset ignominiosa, censerem cum communi Iuristarum, quam refert Felin. (*cap. cit.*) non incurri irregularitatem: quamuis Iuristæ absolutè teneant, etiamsi quis absque infamia possit fugere, non teneri, ideoque non incurrere si occidat. Sic Filliucius. Quem sequuntur Diana *par.* 4. *tract.*2.*resol.* 3. *vers. Nota tamen*, & Lugo *de Iustit. tom.*1. *disp.*10.*sect.*8.*num.*167. Sic etiam Gibalinus *loc.cit.* ita dicens: Si tamen aliquando contingeret eiusmodi fugam esse periculosam, aut etiam infamem, vel ipsi, vel toti statui Ecclesiastico, vel Religioni; quia verbi gratia, deprehensus in aliquo facinore occulto, si tunc fugiat, crimen suum prodet cum maxima bonorum omnium offensione, & dedecore totius Ordinis Ecclesiastici,aut Religionis, tenebitur non fugere,& nisi aliter consulere possit suæ vitæ, aut famæ,occidere iniustum aggressorem. Ita Ille,citans Viualdum, & Sayrum: sed non omni ex parte bene.

Respondeo: Tandem *quartò*, æquè probabiliter dicendo; quod regulariter, imo absolutè loquendo, nullo modo teneantur Clerici, vel religiosi fugere, ad euitandum conatum iniustè inuadentis, sed possint sistere, & si aliter non possunt tueri suam vitam, occidere suum inuasorem, absque vlla culpa, & incursione irregularitatis. Ratio est: quia, Regulariter loquendo, nulla potest dari in eis fuga, quæ, vel non sit eis indecora, & infamis: aut saltem periculosa, & damnosa, vt constat ex dictis *respons.*2. *quæst.* 37. Sic tenet communis Iurist. apud Filliucium vt vidimus: Et debent illam patrocinari Auctores à nobis ibi citati. Nec per hoc volumus, hanc sententiam consulendam esse ante factum, sed primam, vtpotè conformiorem consiliis Euangelicis, & Patribus:Sed quod post factum, vt mitiorem amplectatur.

QVÆSTIO XXXIX.

An si aggressor, ante, vel post vulnus illatum, cadat in terram; possit aggressus, absque nota irregularitatis, ibi eum offendere, & occidere?

Affirmat Anton. Gomez *tom.*3.*var.cap.*3.*n.*24. Quia fortè, si postea surgeret, offenderet, & occideret ipsum aggressum, qui ei misericorditer pepercit, vt persæpè contigit.

Sed clarius Respondeo dicendum: Non posse illum tunc occidere, absque nota irregularitatis, si aliàs commodè possit aggressus ipse aggressorem debilitare viribus, vel auferendo arma, aut ita vulnerando, quod etiamsi postea surgeret, non valeret eum offendere, aut occidere: quia ad id tenetur si facilè potest, vt constat ex dictis *supra quæst.*33 secus verò si id difficilè illi sit ob rationem Antonij, quæ solum id conuincit.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XL.

An etiam, possit quilibet, non solùm defendere vitam suam; sed etiam vitam patris, vel filij, vel vxoris, aut alterius consanguinei? vsque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incursu irregularitatis?

NEgant quàm plures DD. existimantes, esse irregularem: Quia *in Clem. Si furiosus, de homicid.* ab irregularitate solum excipitur, qui occidit alium, ad vitæ propriæ defensionem, quando aliter mortem propriam vitare non valet, nisi occidendo inuasorem: ergo occidendo alium, ad defensionem etiam Patris, aut alterius consanguinei, fiet irregularis. Ita tenent apud Couar. Glossa *in d. Clem. verb. Suum.* & ibi Cardin. *q.* 28 dicens eam esse singularem. Abbas. Auferi. Paul. Castrens. Iason, Socin. & Gonzal. à Villadiego. Ita etiam apud Sayrum, Nauar. *in Man. cap.* 27. *n.* 213. *vers. Quartò.* Maiol. *lib.* 5. *de Irregular. cap.* 48. *in princip. num.* 9. *vers. Quinta declaratio.* Medina *lib.* 1. *Instruct. Confess. cap.* 11. §. 10. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 27. *verb. Tutus, & lib.* 5. *cap.* 6. *n.* 23. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. §. 3. *vers. Secundò.* Summ. Angelica, Rossella, Tabiena, Martin. de Ledesma, D. Anton. Siluester, & alij. Quorum sententiam dicit ipsemet Sayrus, esse communem, tutiorem, & in praxi consulendam, & sequendam; licèt contrariam etiam valde probabilem appellet. His adhuc Auctoribus addo ego, Auilam *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. *dub.* 4. *vers. Denique*, & Gibalinus, addit Laymanium *lib.* 3. *tract.* 3. *c.* 9. *n.* 3. Sed malè; nam hic Auctor, ibi nil ad rem dicit, & oppositum *vbi infra* quæst. sequenti, docet.

Sed probabilius Respondeo: Posse perfectò licitè, & absque irregularitatis periculo. *Primò.* Quia Pater, & filius reputantur pro vna & eadem persona *l. fin. C. de impuberib.* & vir, & vxor dicuntur vna caro. *Secundò.* Quia, vt statim videbimus, licitum est cuipiam ob defensionem vitæ cuiusque proximi extranei, aggressorem iniustum occidere: ergo multò magis licebit ob defensionem vitæ patris, matris, filij, fratris, vxoris, & alterius consanguinei, vel affinis, imo & amici. Sic Couar. *in d. Clem. Si furiosus, p.* 3. §. *vnico, n.* 5. & penes illum aliqui Canonistæ. Et fauet satis Henriquez *loc. cit.* pro parte contraria *vers. Tertiò*, quatenus docet, quòd ille, qui, vrgente præcepto, Rempublicam, aut Principem defendens, occidit priuata auctoritate, inuasorem, dum aliter defendere non valebat; non fit irregularis: & fortassè, qui simili obligatione defendit parentem, vxorem, aut filium: quia hi reputantur vna persona cum defendente. Hæc Henriquez. Cuius sententiam, sine dubio docebunt auctores iam citandi. Præcipuè Fagundez, & Gibalinus.

QVÆSTIO XLI.

An similiter, possit quis defendere vitam proximi axtranei, vsque ad occisionem iniusti inuasoris, sine vlla culpa, & irregularitate: quando aliter illam defendere non potest?

NEgant, & à fortiori, ob rationem ab illis datam, Auctores omnes primæ sententiæ, quæst. præcedentis, & alij, apud Dianam, *vbi infra.*

Sed probabilius adhuc Respondeo: Posse etiam. Quia licitum est aliis facere, quod quisque pro se ipso potest, at sic est, quod quisquis Innocens, potest se defendendo, occidere suum iniustum aggressorem: ergo, & poterit, & proximus, cum ipso ad talem licitam rem cooperari, adiuuaréque ipsum. *Confirmatur*, quia vnusquisque potest suscipere partes innocentis proximi: at quilibet iniustè inuasus, est innocens, & semper talis censetur; ergo licitè poterit quis illum defendere: ergo si eius defensio est licita, immunis erit talis actio ab omni irregularitate; nam hæc, ob priuatum homicidium, culpam, & grauem, requirit. Sic optimè Couar. *loc. cit.* Maior, Iul. Clarus, Bartol. Decius, Alciat. Farinac. Bald. Fulgos. & alij Canonistæ, quos citat, & sequitur Fagundez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *n.* 1. S. Anton. 5. *p. tit.* 4. *c.* 3. §. 2. Faber. *tit. Instit. de Iure natur. Gent. & Ciuili* §. *Ius autem.* Molina *tom.* 4. *tr.* 3. *disp.* 18. Suarez *disp.* 46. *sect.* 3. Petr. Nauarra *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 419. Gomez *tom.* 3. *var. c.* 3. *n.* 21. Lessius *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 13. Ægidius *disp.* 18. *num.* 88. Filliuc. *tr.* 20. *n.* 106. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 60. Bonac. *q.* 4. *de Irregul. punct.* 6. *num.* 11. Sà *verb. Irregularitas ex homicid. num.* 2. Luysius *lib.* 9. *de censur. disp.* 65. *dub.* 4. Tanner. 3. *p. disp.* 6. *q.* 10. *dub.* 11. *n.* 210. Villalob. *tract.* 21. (non 11. vt offendi apud Gibalinum) *diff.* 24. *num. vlt.* Malderus *in* 2. 2. *tract.* 3. *cap.* 1. *dub.* 5. Azor. *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *quæst.* 21. Diana *part.* 4 *tract.* 3. *resol.* 5. *& part.* 5. *tract.* 4. *resol.* 19. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 3. *consectar.* 3. *diff.* 8. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 5. *Assert.* 4. *pag. mihi* 121. Cardinal de Lugo *tom.* 1. *de Iust. disp.* 10. *sect.* 11. *num.* 201. *&* 215. Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dubit.* 8. *n.* 81. Gasp. Hurtado *de Irregularitate, disp.* 2. *diff.* 10. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 15 §. 8. *num.* 9. Barbosa *in cap. Interfecisti* 2. *de homicid. num.* 6. & alij addentes, non solum posse; verum etiam, teneri sub peccato mortali, defendere vitam proximi volentis hanc defensionem, & ea indigentis, si commodè, & absque notabili damno potuerit.

Ad fundamentum autem oppositæ sententiæ, benè respondet Bonacina, Clementinam illam intelligendam esse de occidente alterum voluntariè, & cum peccato mortali, quod, vt vidimus, minimè accidit in nostro casu, cum potius peccatum committeret, si non occideret. Legatur ipse, & Suarez *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO XLII.

An, vt quis teneatur defendere proximum iniustè aggressum; necessum sit, vt hic clamet?

AFfirmant aliqui Doctores, quos refert Barbosa, *vbi infra.*

Sed probabilius longè Respondeo: Non esse necessum expectare, vt iniustè aggressus clamet, vt proximus teneatur illum ab aggressore defendere: tenetur enim ad id, etiamsi non clamet: quia ad hoc satis est, vt hæc defensio, aut cura proximi, nobis à Deo mandata sit, iuxta illud *Ecclesiast.* 17. *vnicuique mandauit Dominus de proximo suo.* Sic Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 3. *num.* 21. vbi omnia, quæ nuper à nobis dicta sunt hisce verbis comprehendit: Quilibet consanguineus, vel extraneus potest sine irregularitatis metu, occidere illum, qui aggreditur causa occidendi consanguineum sibi, vel penitus extraneum: modo hic qui erat offendendus, clamet, vel petat auxilium, modo non. Sic text. *in l. Cornelia, ff. de Iniuriis, in l.* 2. *&* 3. *ff. de lib. cau. text. in l. si quis in seruitute. ff. de furtis*, vbi disponitur, quod pro defensione rerum, & bonorum, potest quis alium defendere, & iuuare: ergo à fortiori pro defensione personæ. Sic ille. Et Barbosa *ad cap. Sicut dignum, de homicid. num.* 26. Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 124. *num.* 270.

QVÆSTIO XLIII.

An etiam possit quis, absque irregularitate, iniustè aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem; quando id est necessarium ad eius defensionem?

NEgabunt à fortiori, qui defendunt necessarium esse, vt proximus iniustè aggressus clamet.

Sed probabilius Respondeo: Posse etiam. Quia id ipsum velle, præsumitur. Sic Molina *tom.4.tract.3. disp.18.num.1.* quem citat bene, & sequitur Cardin. Lugo *disputatione 6. sectione 11. num.* 207. vbi ita ait: Ampliatur primò hæc doctrina, vt id liceat in præsentia Innocentis, atque etiam in eius absentia. Ita Molina, *vbi supra*, v.g. si eo absente, facultates eius iniustè diripiantur; vel si venenum ei præparetur, quod aliter impediri non potest, nisi occidendo inuasorem. Hæc ille.

QVÆSTIO XLIV.

An item, interficere quis iniustum aggressorem proximi possit; etiamsi hic defendi nolit?

NEgabunt, longè maiori ratione, Auctores supradicti.

Sed probabilius Respondeo adhuc Posse. *Primò.* Quia cum inuasus non sit dominus vitæ suæ, non potest eam alteri donare; nec potest tollere obligationem, quam quis habet ad illum defendendum. *Secundò*, quia tale proximi damnum, aliquo modo ad me pertinet, cum sit damnum eius, qui charitatis nexu, coniunctione naturæ mihi coniungitur. Sic Lessius, quem citat, & sequitur Lugo *loc. cit.* & largiùs, & cum aliquibus exceptionibus Bonac. *disp.2.de restit. quæst.vlt.sect.1.punct.11.num.*8. Legatur.

QVÆSTIO XLV.

An denique possit quis defendere proximum, etiam non Christianum, iniustè aggressum; vsque ad interfectionem aggressoris?

REspondeo iuxta dicta, quod non solum possit, sed & quod teneatur; nec ob hoc incurret irregularitatem. Ratio sit, secunda, quam nuper dedit Lugo quæst. antecedenti. Et tenent sic Barbosa *ad cap. Sicut dignum, de homicid. n.*28. Bonac. *in praxi crimin.p.5.q.*125. Fulgos. *in l.vim, sub n* 4. Iason *n.*29. Carrer. *in pract.crim.tract.de homicid.n.*45. & alij.

DISPVTATIO XIII.

De Irregularitate ex homicidio facto pro defensione, tam rerum suarum, quàm proximorum.

QVÆSTIO PRIMA.

An licitum sit cuilibet personæ sæculari, ob defensionem bonorum suorum temporalium, interficere iniustum eorum inuasorem?

NEGANT nonnulli Doctores, existimantes, talem interfectorem, & peccare mortaliter, contra iustitiam: & incurrere irregularitatem, & excommunicationem Canonis *si quis* si fortè inuasor sit Clericus, aut Religiosus. Ratio eorum est, quia contra ordinem charitatis videtur, præponere bona temporalia externa, vitæ proximi; cùm illa sint recuperabilia, hæc verò recuperari non possit: ergo & illicitum faciet, & induet irregularitatem, qui ob recuperanda illa temporalia bona, raptorem eorum occidat. Ita apud Lugum tenent Gerson *in tractatu de Eucharist.* Augustin. de Ancona *in opusc. de auctorit. Eccles.* Abulens. *in cap. 5. Matth.* & Panormitan *in cap. 1. de homicid.*

Sed probabilius longè Respondeo: Licitum esse laicis personis, ob defensionem bonorum suorum temporalium, interficere inuadentem, ne auferat, aut rapiat dicta bona, dummodo hæc sint magni momenti, & aliter ea seruari, vel recuperari non possint. Hæc responsio est contra aliquos Auctores primæ sententiæ. Sed probatur *Primò* ex Iure *cap. Olim, de restitut. spoliat. & cap. 2. de homicid.* In quibus, id licitum esse supponitur.

Secundò. Quia illud principium vniuersale, *vim vi repellere licet*, etiam est verum. Loquendo de hac materia, si quidem ad illam applicat Pontifex *in cap. Dilecto, de sentent. excommunic. in 6.*

Tertiò. Quia bona temporalia sunt ad vitam seruandam necessaria: ergo sicut est licitum vitam tueri: ita etiam hæc, quæ vitæ sunt necessaria, non solum præcisè, vt viuamus, sed vt honestè, & conuenienter viuamus. Sic tenent in primis Nauarrus *cap. 15. numero 2. 4. & 5.* Caietan. 2. 2. *quæstione 64. articulo* 7. Siluest. *homicidium 1. numero* 5. Ioan. de Medina *de restitut. quæst.* 4. Sotus *lib.5.de Iustit. quæstione 1. articulo* 8. quos sequitur Lessius *lib. 2. de Iustit. cap.9. dubit.* 11. *numero* 66. Molina *tom.4. tractatu 3. disputatione 16. numero 1. & 4.* citans Iulium Clarum *lib. 5. sentent. §. Homicidium, numero* 25. & Couar. *in Clement. Si furiosus, part. 3. §. vnico, numero* 6. Et bene, nam hic Auctor id expresè docet ibi *à versu Secundò proponitur.* Lopez *etiam 1. part. cap. 62. vers. non peccat.* Bannez 2. 2. *quæstione 64. articulo* 7. Salon *ibid.* Valentia *tom. 3. disp. 5. quæst. 8. punct.* 4. Gomez 3. *variar. cap.3. num.*8. Petrus Nauarra *lib.2. cap.3. num.* 395. & 397. Toletus *lib.5. cap.6. num.*27. Dicastillo *tom.1. de Iust. lib. 2. tract.1. disp.10. dub.5. num.* 47. qui & citat Laymanium *lib.3. tract.3. part.3. cap. 3. num.*4. & bene, nam expresè id docet Cardin. de Lugo, *tom.1. de Iustit. disp. 10. sect. 9. à num.* 173. Suarez *disp. 46. sect. 2. num.* 1. vbi dicit hanc sententiam esse communem Theologorum Fagundez *libro 5. in Decalog. capite 3. numero* 15. Auila *etiam disp. 5. sect. 3. dub. 4. vers. Couarru. videtur, in fine.* citans Henriquez *lib.14. cap.11. numero* 3. Diana *part. 5. tractatu 4. resolut.* 17. & penes illum Turrian. Marchant. Baldell. Binsfeld. Azor. Filliuc. & alij. Tenet etiam Bonacina hîc, *disputatione 4. punct. 6. num.* 10. & latius *disp.2. de restit. quæst. vltim. punct.10. num.*1. Gibalinus *cap. 4. quæst. 3. consectar. 3. diff.* 4. & alij statim citandi. An verò, licèt licitè quis occidat aliquem, ob defensionem suorum bonorum, incurrat nihilominus irregularitatem, dicemus quæst. sequenti.

Ad argumentum verò contrariæ sententiæ, dicendum est ex supra dictis, solum conuincere, proximo subueniendum esse cum dispendio rerum temporalium, & fortunarum, quando ipse est, in extrema necessitate; in qua non est fur, cum possit ipse saluare propriam vitam, cessando à furto. Sic Lugo *loc. cit.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

An licet licitè occidat sæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuasorem suorum bonorum temporalium; maneat nihilominus irregularis?

AFfirmant plures Doctores; ex citatis adhuc pro nostra sententia. *Primò.* Quia Clementina *Si furiosus*, solùm excipit ab irregularitate illum, qui pro defensione vitæ (quando eam non potest aliter defendere) alium occidit. *Secundò*, quia homicidium istud, quamuis inculpabile, & licitum sit, est tamen voluntarium, vt constat: sed hoc sufficit ad contrahendam irregularitatem, vt patet in iudicibus, & aliis Ministris Iustitiæ, qui latrones licitè suspendunt, & tamen fiunt irregulares: ergo. Ita apud Sayrum *lib.6. cap.17. numero 22.* tenent Abbas *in cap. Sicut dignum, numero 14. de homicid.* Siluest. Salon, Valentia *supra citati.* Nauar. *cap.27. num.213.* Martin. de Ledesma 2.4. *quæstione 26. artic.2. tract. de Irregularitate.* Aragon 2.2. *quæstione 64. articul.8. dubit. 1.* Armilla, Tabiena, Maiolus, Philiarcus, & Sebast. Medices. His addi possunt Bartol. *in l.1. numero 2. Cod. vnde vi.* Butrio *in cap. Olim, de restitut. spoliat.* Glossa *in cap. Significasti, de homicid. verb. Moderamine.* Socin. Angel. Parisius, Alexand. Villadiego, & Plouius quos pro hac parte citat Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.3. numero 14.* Auila *parte 7. disputatione 5. sectione 3. dubit.4.* (non 2. vt offendes apud Bonacinam, qui citat Henriquez *lib. 14. cap. 11. numero 3. litt. R. & numero 4.* & cum eo limitat hanc sententiam, nisi in extrema mea necessitate fur raperet id; quod actu est mihi necessarium ad vitæ sustentationem: quia tunc defendendo panem, defendo vitam. Reginald. *lib. 30. tract.2. cap. 9. num.107.* Bannez 2. 2. *quæstione 64. artic.8. dubit.2. & 3.* Vega *en espejo de Curas tom.2. cap. 22. quæstione 26. numero 255.* Layman *lib. 3. sect.5. tract.3. part. 3. cap.9. num.3.* Molina *tom. 4. tract.3. disp.72. num.5.* & Moure *2.p. examin. cap.10. §.14. num.9.*

Sed probabilius Respondeo; Minimè manere irregularem. Quia probabilius est, quod propter priuatum homicidium, non est imposita irregularitas, nisi adsit peccatum, & mortale, vt supra sæpè diximus, ergo, si in homicidio, quod quis sæcularis committit, ob defensionem facultatum suarum, nulla inuenitur culpa, vt ex quæst. antecedenti habemus, nulla erit irregularitas. Ex quo iam constat ad fundamentum contrariorum. Neganda est enim consequentia, eo quod illud homicidium non est priuatum, sed publicum, ex quo & iam licitè facto, consurgit irregularitas ex defectu lenitatis. Sic Henricus Boicius *in cap.1. de homicid. num. 13. & 14.* Anania *ibi num. 9.* Felin. *in c. p.2. de homicid. num.5.* Couar. *in Clement. Si furiosus, part.3. §. vnico, num.6.* Castro *de lege pœn. lib. 2. cap.14.* Sotus *lib.5. quæst.1. art.8.* Suarez *sect.2. cit. num.4.* Petrus Nauarr. *lib 2. de restitut. cap. 3. num. 364. & 414.* Toletus *lib. 5. Summ. cap.6. §. Tertius casus.* Barbosa *ad cap. Interfecisti, de homicid. num.4.* vbi multos pro hac parte citat, sed non bene omnes. Anton. Gomez *tom.3. variar. cap. 3. num. 20.* Ægidius *disput. 18. dub. 9. num. 88. conclus.4.* Luysius *de Censur. lib.9. disp.65. dub.3.* Hurtad. *disp.2. de Irregularit. diff.10. num.36.* Mercer. *in 3. p.* D. Thomæ *quæst.24. dub.7. Proposit. 2.* Tannerus *in 3. p. disp. 4. quæst. 10. dub.11. num. 210.* Præpositus, *ibid. quæst.5. de Irregularit. dub.11. n.90.* Filliucius *tract.20. c.5. n. 150.* Villalob. *tr.21. diff.24. n.8.* Gordonus *tom.2. Theol. Moral. lib.7. q.18. c.10. §.3. n.73.* Portel *v. homicidium, n.34.* Cornejo *disp.4. de Irregul. dub.1. q. vlt.* quos sequitur Diana *p.4. tr.2. de Irregul. resol. 4.* concludens illam, per hæc verba: Nota tamen, in tali casu esse licitam defensionem, sine metu peccati, & irregularitatis, si adsint aliquæ conditiones. *Prima*, vt nocumentum temporale sit graue, & actu iniustè inferatur. *Secunda*, vt non sit reparabile, vel cum tanta difficultate, vt ob eam censeatur graue nimis detrimentum. *Tertia*, vt verè sit defensio, & moderata. *Quarta*, vt non possit alio modo fieri defensio, nisi per mortem aggressoris. Hæc Diana. Sed an omnes dictæ conditiones sint necessariæ, ex infra dicendis cognosces. Gibalinus *l. sup. cit.* & Fagundez *n. 15.* vbi dicit, hanc sententiam sibi esse veram. Palaus *disp.6. punct.15. §.8. num.7.* Sayrus *lib.6. cap.17. num. 22.* vbi ait, hanc partem expressè tenere Henriquez *lib. 14. cap.3. §.7. & cap.11. §. 3.* Sed malè: nam oppositum ibidem clarissimè tenet. Legatur hic Auctor. Pellizzarius *tom.2. tract. 7. cap. 5. sect.4. quæst.46. num.224.*

QVÆSTIO III.

An etiam, Clerici possint, absque culpa, & irregularitatis pœna, occidere actualem rerum suarum inuasorem?

NEgabunt à fortiori, Gerson, Ancona, Abulens. & Abbas *sup. q.1.* citati & negant etiam Caiet. 2.2. *quæst.64. artic. 7.* D. Anton. 3. *part. tit.4. cap. 3.* Rossella *verb. Homicidium, §.3.* Toletus *lib. 5. Summ. cap.6. num.27.* vbi ita ait: Cum enim aliter res seruari, & recuperari non potest, licèt latronem occidere, non solum nocte, sed etiam die: si tamen spes esset recuperandi rem illam, non licèt occidere. Hoc tamen non licèt Ecclesiasticis personis, quæ potius debet bonorum suorum iacturam pati, quam quemquam occidere, vt habet Panormit. *cap. Suscepimus, de homicid.* Ita Toletus.

Et probari potest hæc sententia ex *cap. 2. extra de homicid.* in quo perpetua imponitur irregularitatis pœna Presbytero occidenti furem pro liberatione rei sibi furatæ, cum morte, & occisione furis: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam Clericos posse occidere actualem rerum suarum inuasorem, sine peccato, & irregularitatis periculo; si res sint magni momenti, & aliter seruari non possint. Probatur. Quia etiam est licitum, iure naturali, Clericis res proprias defendere vsque ad occisionem, si aliter seruari non possint, vt ex *cap. Olim, de restit. spoliator.* probat Molina *tom. 4. tract. 3. disp.16. num. 1.* at sic est, quod irregularitas ex homicidio, etiam voluntario priuato, non incurritur, nisi ob culpam mortalem: ergo. Sic tenent ferè omnes Auctores pro nostris sententiis *quæstionib.1. & 2.* adducti, præcipuè Suarez *disp.46. sect.2. à num.4.* Petrus Nauar. Sotus, Castro, Anan. Felin. & alij quos citat & sequitur Fagundez *libro 5. in Decalog. cap. 3.* inter quos etiam citat Toletum, eodem loco à nobis pro opposita parte citato; sed vt vidisti, omnino malè. Sic etiam Barbosa *in cap. Suscepimus, de homicid. numero 3.* Diana *part.4. tract.2. resol.4. iuncta resol. 17. part. 5. tract.4.* & Gibalinus *cap.4. quæst.3. consectar.3. diff.4. pag.223.*

Ad *cap.* autem ex iure nobis obiectum, dicendum est, ex illo textu, nec sumi probabile argumentum contra nostrum quia dictus Clericus non occidit furem ob defendendas res proprias, sed Ecclesiæ: tum etiam, & præcipuè, quia ideo dicit Pontifex, illum esse irregularem, quia percussio illa non fuit necessaria ad defendenda Ecclesiæ bona;

nam fatis fuisset vociferatio, vt ex discursu eiusdem textus constat; nam Parochiani statim adfuerunt, imò & occiderunt.

QVÆSTIO IV.

An non solum Clerici, verùm etiam Religiosi, possint sine irregularitatis pœna, occidere furem volentem bona sua subripere, quando aliter defendere ea non valent?

NEgant plures DD. qui probant ex *c. suscepimus, de homic.* vbi Monachus, qui duos fratres occidit irregularis declaratur: *Quoniam* (ait Pontifex) *expediebat post tunicam relinquere pallium, & rerum sustinere iacturam, quàm pro conseruandis vilibus rebus, & transitoriis, tam acriter in alios exardescere.* Ita omnes Auctores primæ opinionis quæst. præcedentis. Quibus addo Petrum Binsfeldium *in comment. de Iniuriis & damno dato cap. 1. quæstione 5. conclus.* 4. Zarabell. Anton. de Butrio, Hostiens. & alios à fortiori, *quæstione secunda*, pro proxima opinione adductos.

Sed probabilius Respondeo: Non solum Clericos, sed etiam Religiosos, posse. Quia vtrique est licitum res suas, aut communitatis, pro viribus defendere, & volentem eas rapere interficere, si aliter eas defendere nequeunt: ergo immunes sicuti à culpa manent, ita & ab irregularitatis pœna. Sic authores citati sup. quæst. antecedenti. Qui ad textum, quem nobis obiiciunt, facile respondent; dicendo, dictum Monachum mansisse irregularem, eo quod occiderit fures illos, sine necessitate; erant enim ligati, & ob vanum timorem mortis, interfecit eos, & ob vindictam furti iam recuperati. Legantur Diana *loc. cit.* Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 72.* Syluius *in 2. 2. quæst. 64. art. 7. quærit.* 8. Tannerus, Malderus, & Becanus apud ipsum.

QVÆSTIO V.

Quænam res dicatur, magni momenti, pro cuius defensione licèt cuipiam, interficere eius raptorem?

ALiqui putant, esse rem valoris duorum aureorum. Alij id negant, putantes debere excedere valorem quatuor, vel quinque numerorum aureorum; & ideo pro defendenda re valoris duorum, vel trium aureorum, non esse licitum hominem occidere. Ita apud Dianam *part. 5. tract. 4. resol.* 18. tenent Sotus *de Iustit. lib. 5. quæst. 1. art.* 8. Aragon 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. & alij.

Sed ego Respondeo dicendum cum Doctissimo Ioanne Dicastillo *de Iustit. tom. 1. lib. 2. tr. 1. disp.* 10. *dub. 5. num.* 50. id arbitrio prudentis relinquendum esse, spectatis circunstantiis personarum, à quibus res furatur, temporum, locorum, & rerum, iuxta ea, quæ Doctores aduertunt vt iudicium faciant de graui quantitate furti, loquendo de eius restitutione. Quamuis hoc sit, plusquam certum, nempe longissimè maiorem quantitatem requiri, vt ea sit sufficiens ad licitè occidendum inuasorem quàm, vt sit sufficiens ad peccatum in materia furti. Nec enim recta ratio dictare videtur, vt pro seruanda minima materia ex sufficientibus ad peccatum mortale furti, putà, pro quatuor, sex, aut octo argenteis; vel pro aureo, occidatur homo, extra casum extremæ necessitatis, aut nimis grauis; extra casum scilicet, quo dominus eius rei illâ extremè indigeret, aut grauiter prorsus, & iniustè inuaderetur ab alio. Sic ille. Legantur etiam de hac materia Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 16. num.* 7. Reginald. *tom. 2. lib. 2. n.* 66. & Cardin. de Lugo *tom. 1. de Iust. disp.* 10. *sect. 9. num.* 178. Qui ex aliis aduertit, quod quando res valoris vnius ducati, auferretur cum resistentia domini, aut Custodis rei illius, nec fur monitus desistere velit, à violentia, posset occidi; quia cum re illa, honorem eius auferre vult: quare meritò te defendere poteris aduersus impingentem illam iniuriam, & contumeliam. Sic ille. Legatur Fagundez *loc. cit. num.* 19.

QVÆSTIO VI.

An deinde, immunis sit ab Irregularitate, non solum ille (laicus, vel Ecclesiasticus) qui occidit inuadentem, ne auferat rem magni momenti; sed etiam ille, qui occidit, vt recuperet rem, quam iam abstulit?

REspondeo: Immunem etiam esse ab irregularitate, si vt recuperet rem iam ab eo sublatam, occidat raptorem incontinenti, seu in flagranti delicto inuasionis; non post magnum interuallum; quia tunc non esset vim in actu repellere, sed vindictam sumere, quod nunquam licet; cum id Deus sibi reseruauerit Ezech. 9. *Mihi vindicta, & ego retribuam.* Deuteron. 32. *Mea est vltio, & ego retribuam vindictam.* In hoc conueniunt DD, quamuis dissentiant in explicando, quid pro ly *incontinenti*, intelligatur, vt infra videbimus. Legantur Sayrus *lib. 7. Clauis Reg. c.* 10. *n.* 18. Fagundez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. n.* 2. Lugo *disp. 10. cit. sect. 9. à num.* 179. & Molina *tom. 1. disp. 16. §. Illud præterea.*

QVÆSTIO VII.

An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum re, quam surripuit?

NEgat Couar. *in Clem. si furiosus, de homicid. p. 3. §. vnico, sub. n.* 6. his verbis: Nonò, si rectè, & penitissimè tractentur, quæ modo ex Iurisconsultis adduximus, dubium erit, quod Siluester notat *verb. excommunicatio 6. q.* 9. cuius verba subiiciam: Si tamen non me inuadit, & tamen rem meam tenere nequeo nisi occidam, putà, quia fugit in equo meo, quem aliter habere nequeo, nisi illum sagitta occidam, fortè non licèt mihi in conscientia occidere: nisi, vt dicam, limitando dicta Panormit. Quamuis etiam dici possit, hoc casu non esse contra legem Dei, aut naturæ occidere, quia quotidie de licentia Principis mouentur arma pro temporalibus. Hactenus Siluester. Cuius posteriorem opinionem ipse opinor falsam esse. Si quidem hic fur, telo non se defendit; nec nocturnus est, nec alium aggreditur; imo fugit: igitur occidi licitè non potest. Hæc omnia Couarruuias.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere liberum ab irregularitate, si occidat furem fugientem, cum re magni valoris, & præmonitus de morte non velit rem acceptam dimittere. Ratio est, quia talis occisio est licita: ergo & libera ab irregularitate. Antecedens probatur: quia adhuc, fure fugiente, non censetur inuasus priuatus possessione rei sublatæ; imo inuasio censetur adhuc durare, saltem respectu rei, quam secum portat fur fugiens: sed sic est, quod quando quis est in possessione, potest cum moderamine, res proprias defendere: ergo. Sic tenent communiter Doctores. Molina *tom. 4. tractatu 3. disp. 16. num.* 6. Siluest. *loc. cit.* Sotus *lib. 5. de Iustit. quæst. 2, artic.* 8. Petrus Nauarra *lib. 2. de restitut cap. 3. num.* 409. Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 11. num.* 74. non 75. vt offendes, apud Dicastill. Fagundez *lib. 5. in*

*in Decalog.c.6.num.*12.& 19.Dian.*p.5.tract.*4. *de homicid.Resol.*17.*vers. Notandum est.* Rodrig. *c.* 139. *n.*15.Reginald. *lib.*21. *c.*5. *n.*67. Dicastill. *tom.* 1. *de Iust.lib.*2.*tract.*1.*disp.*10.*dub.*5.*n.*58.& Lug. *disp.*10. *de Iustit.sect.*9.*n.*179.vbi ita ait: Si fugiat fugiat fur cum tuo equo, potes eum fugientem telo, vel sagitta occidere, si admonitus non desistat: quia adhuc non est in tuto positus, nec pacificè possidet: Ita Molin.*n.*6.contra Couarruuiam. Lessius etiam *n.*74. & alij passim: quia inuasio rei durat, donec se in tuto receperit: & quia nisi id esset licitum, defensio rerum magna ex parte esset inutilis, cum statim re accepta, fures essent securi, domino non potente vi impedire, ne cum ipsa abirent. Sic Lugo.

QVÆSTIO VIII.

An etiam licitè, & liber ab irregularitate possit quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in certo loco?

NEgabit à fortiori Couarruu. Cui fauere videntur S. Anton.3.*p.tit.*4.*c.*3.§.2.Petr.Nauar.*lib.*2. *c.*3.*n.*411. & alij. Eo quod iam fur non infert vim, quamuis illam intulerit; sed tantum committit iniustitiam, ob quam non licet, absque publica auctoritate, aliquem occidere. Ita etiam videtur sentire Dicastill.*loc.cit.n.*60.& Sylu. *v.Bellum*, 2. *n.*3. apud Fagundez.

Sed probabilius Respondeo: Etiam posse licitè, & absque irregularitatis metu, talem furem occidere, casu (ad minus) quo inuasus furem insequens, incontinenti illum occidat, si rem furatam non velit tradere, & nullo alio medio recuperari possit: quia tunc adhuc actus inuasionis moraliter durat, & moraliter actualis vis; quam vi licèt vnicuique repellere. Sic Fagund.*lib.*2.*de Iust.c.*11.*n.*75.Syluest.*loc.cit.* à Fagundio pro parte contraria, *n.*13.Ioan.à Lignano, & alij.

QVÆSTIO IX.

An etiam, possit quis, absque incursione irregularitatis, ingredi domum, vbi rem furatam in pacifica possessione fur retinet, & illum occidere, si resistat eam tradere eidem domino?

NEgant aliqui Doctores, eo quod existiment, talem occisionem esse illicitam: & consequenter illi annexam esse irregularitatem. Fundamentum est iam iactum *quæst. antecedent.* ab Authoribus primæ sententiæ. Et tenent Bonac.*disp.*2.*de restit. quæst.vlt. sect.*1.*punct.*10. (non 11.vt leges apud Lugum) *n.*4. vbi pro se citat D.Antonin.& Petr.Nauarr. *vbi sup.* & Ioan.de Dicastill.*vbi sup.n.*60.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Etiam posse; dummodo, & remedium illi non suppetat recuperandi rem propriam, per vires iuridicas; & eadem res furata in indiuiduo extet apud furem; vt eadem torques, idem pallium, &c. Ratio est. Quia in hoc casu, dominus rei, non est aggressor, sed defensor rei propriæ, ob quam recuperandam licitum est illi inferre vim inuadenti. Sicut enim fugientem latronem, dum aliud non est remedium, licitum est tibi cogere, & vim inferre, ne iacturam rei notabilis facias; cur non poteris, cum domi quietus est possidens rem tuam illi inferre vim? Hæc enim non est vindicta, sed tueri tuum ius, & te defendere à violentia, quam actu pateris. Si enim licet propellere iniuriam, qua quis actu tuam rem aufert, & eam in domum suam asportat; cur id non licebit, quando rem tuam recuperare contendis, & ille impedit? Nam licèt tunc non sit inuasor personæ, est adhuc inuasor rei, quam continuato adhuc peccato furti, violenter detinet; inuasor enim est, quandiù iniuriam infert. Sic Card.de Lug.*disputat.*10.*cit.sect.* 9. *numero* 181. sequutus P.Vasq.*de restit.c.*5.§.1.*dub.*8.*num.*43.Less. *lib.*2.*de Iust.dub.*11.*n.*75.Reginald.*c.*5.*n.*65.Tanner. *tom.*3.*disp.*4.*q.*8. vbi sic ait: Si Iudex desit, potest spoliatus locum, in quo res deposita est, ingredi, eamque sibi vendicare, & si prohibeatur, vi repellere, Malder.*in* 2.2.*tract.*3.*c.*1.*dub.*13.§. *Dico sexto.* Dianam *part.*5.*tract.*4.*Resolut.*37.& Turrianum *disp.*33. *dub.*3.*n.*27. Et hanc sententiam, vt probabilem defendunt etiam Bonacina, & Dicastillo *loco citato.*

QVÆSTIO X.

An etiam, liceat alicui, occidere clàm iniustum litigatorem, qui calumniis, & falsis testibus conatur in iudicio illum suis rebus spoliare, si aliter spoliationem illam effugere non possit?

NEgant Ægidius *de actib. supernatural. disp.*32. *dub.*2.*num.*12.& Syluius 2. 2. *D. Thom. q.* 64. *art.* 7. *quær.*6. quos citat, & sequitur Dian. *part.*3. *tract.*5.*Resol.*97.Quia (inquit) ex opposita sententia, maximi sequerentur abusus. Cum enim litigantes communiter sibi persuadeant, se habere certum ius quoties viderent esse periculum, ne causa caderent, facilè sibi persuaderent, se aduersæ partis machinationibus iniustè opprimi, cúmque conarentur clàm occidere, & sic infinitis cædibus daretur occasio: quare merito ius positiuum eiusmodi cædes, etiam in casu, quo fortè iure naturæ aliàs essent licitæ, prohibet, ac morte punit. Hæc Dian.ibi & *p.* 5. *tract.* 4. *resol.*7.*in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Licere, &, absque metu irregularitatis, occidere occultè litigatorem; si constet apertè, & omninò certò, dictum litigatorem omninò iniustè & per calumniam procedere; & etiam sit omninò certum, quod innocens sua bona irrecuperabiliter amissurus est, nec aliud sibi remedium ad irrecuperanda suppetat.

Probatur ex dictis suprà *disp.*12.*q.*27. Nam probabilius est, quod pro vita tuenda possit quis, iure defensionis naturalis, occidere occultè accusatorem iniustum, qui calumniis, & falsis testibus ad mortem subeundam in iudicio compellit: ergo, & pro rebus, & facultatibus suis defendendis poterit in casu iam simili quis idem facere; cum non minus possit quis licitè occidere aggressorem iniustum suarum facultatum, quàm suæ vitæ, vt ex dictis constat. Si ergo licitè potest quis, in dicto casu, litigatorem clàm occidere, nullam per talem occisionem irregularitatem incurret. Sic Bannez 2.2.*q.*64.*art.*7.*dub.*4.*corpore, & in solut.ad* 2. Pet.Nauarra *lib.*2.*de restit. c.*3.*in* 2.*part.dubio* 13.*numero* 289.& 290.quos citat, & sequitur Sanchez *lib.*2.*Summ.c.*39.*numero* 7.& Lug.*de Iust.& iur.disp.*10. *sect.*9. *numero* 184. Quamuis hi Authores solùm dicant, talem occisionem esse licitam; nihil de irregularitate adstruentes.

Ad fundamentum contrariorum, negandum est, sequi illa inconuenientia, ex sententia nostra, modò à nobis explicata. Vnde in praxi (vt ait Lugo) rarissimus esse potest casus; Et ideò exceptio huiusmodi nunquam admittitur in foro externo pro excusanda

simili occisione; eo quod semper præsumet Iudex, irrationabilem fuisse prædictum prætextum, cum per viam iuridicam potuisset constare de calumniis litigatoris: quod si constare non posset de his, iam eo ipso non constat de titulo, quem reus habuit ad eum licitè occidendum, & ideo tanquam homicida condemnabitur.

QVÆSTIO XI.

An possit quis, absque metu irregularitatis, occidere inuasorem iniustum, pro defensione bonorum proximi; quando hæc alicuius sunt momenti?

NEgant,& à fortiori,qui negant esse licitum, occidere inuasorem iniustum pro defensione vitæ proximi. Hi autem sunt (vt vidimus suprà *disp.* 12. *q.*12.40.*&* 41.)Gloss. Cardinal.Abb.Aufrer.Paul.Castrens.Ias.Socin.Gonzal.à Villadieg. Nauarr.Maiol. Medin.Toletus,Henriquez,Angelus,Rosella,Tabiena,Ledesma,D.Anton.Syluest.Sayrus,& Auila.

Sed probabilius Respondeo: Posse licitè, & absque metu irregularitatis; sicuti posse diximus supra, de inuadente iniustè proximi vitam. Sic docent omnes Doctores citati pro nostra sententia *disp.* 12. *quæst.*41.inter quos legantur Fagundez *lib.*5.*in Decalog.c.*4.*n.*3. & penes illum, Suarez, Lessius, Iul. Clar.Petr.Nauarr. D.Anton. Berous, Butrius, Francus,Ancharan.& Claudius.Legantur etiam Bonacina *quæst.*4. *de Irregul. punct.* 6. *n.* 11. & apud ipsum Couarr.Molin.Reginald. Sà,& Filliuc. Diana etiam *part.*4.*tract.*2.*Resol.*5.*&* 19.*& part.*5.*tract.*4.*Resol.* 20.Cardinal.de Lugo *tom.*1.*de Iustit.disp.*10.*sect.*11. & Dicastillo *tom.*1.*de Iust.lib.*2.*tract.*1.*disp.*10.*dub.*8. Hurtad.Gibalinus, Palaus, Barbosa, & alij suprà adducti.Et eleganter dicta à nobis,*disp.*12.*quæst.*42. *& sequentibus.*

DISPVTATIO XIV.

De Irregularitate ex homicidio facto pro defensione honoris, & pudicitiæ, tam propriæ, quàm alienæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An incurrat irregularitatem, qui, ob defensionem proprij honoris, inuasorem illius, cum moderamine inculpatæ tutelæ, occidit?

AFFIRMANT omnes Authores, quos adduximus sup.*disp.*12.*quæst.*40. docentes,solùm ob defensionem propriæ vitæ, aut membri, licere inuasorem iniustum occidere.Ita ex ibi citatis tenent Auil.*part.*7. *disp.*5. *sect.*3.*dub.*4.*& dub.*2.*vers.Ex dictis sequitur.*vbi pro se citat Panormitan.Syluestrum. Imol. Couarru. & Villadiego.Citat enim Bonacina pro hac sententia, Nauarrum *c.* 17.*numero* 218. Vgolin. *c.* 30. Molin. *disp.*72. *num.* 3. Salonium 2. 2. *quæst.* 64. *articulo* 8. *controuers.* 2. & Reginald. *numero* 107. Tandem adducit Diana (vbi infrà) pro hac sententia Syluium 2.2.*quæst.*64.*articulo*7.*quær.*9.*conclus.*2.Binsfeldium *in commerit.de iniuriis & damno dato cap.*1. *quæst.*5. *conclus.* 8. Baldum *lib.*4. *consil.* 102. & Andr. Gail. *obseruat.* 100. *numero* 8. dicentem, contrariam sententiam sectantes, magis politicè, quàm Christianè scribere, & disputare.Ita etiam Tannerus *in* 2. 2. *disput.*4.*quæst.*8.*dub.*4.*numero* 74.apud Lugum vbi infrà,docentes,minimè licere alicui, occidere aliquem ob defensionem honoris proprij.

Fundamentum huius sententiæ vbi suprà *quæstione* 40.

Sed probabilius,& Christianè certè Respondeo: Minimè incurrere irregularitatem illum, qui ob defendendum proprium honorem, iniustum aggressorem illius interficit, aut mutilat; si aliter non potest illum seruare. Ratio est: quia licitum est cuipiam,& sine irregularitatis metu, occidere iniustum inuasorem propriæ vitæ, imo & fortunarum, vt supra est habitum: ergo & inuasorem proprij honoris: quia periculum huius,periculo vitæ comparatur: *Confirmatur ex cap.* 2. *de homicid.* vbi conceditur, vt supra vidimus, iusta defensio cum morte iniusti inuasoris, ob defensionem bonorum propriorum magni momenti; at sic est, quod honor, apud viros prudentes, pluris valet, quàm bona fortunæ, iuxta illud Prouerbior. 22. *melius est nomen bonum, quam diuitiæ multæ:* ergo. Sic in primis tenent. Sotus *lib.*5.*de Iust.quæst.*1.*art.*8. Couarruu.*in Clemen. Si furiosus,part.*3.*§.vnico,numero* 6. Petrus Nauarra *lib.*2.*de Restit. cap.*3. *n.*418. Caiet. 2.2. *q.* 64. *art.*7. Henriquez *lib.*14.*cap.*3.*§.*7.*& cap.*11.*§.*3.quos omnes citat,& sequitur Sayrus *lib.* 6. *Thesauri cap.* 17. *numero* 22.*&* 23.Suarez *tom.*5.*disp.*46.*sect.*2. *à n.*4. Lessius *lib.*2.*capite* 9.*dub.*12.*n.*77.(non 66.vt offendes apud Fagundez) Ægidius *disp.* 18. *dub.*9. *n.* 80. *&* 88.Filliuc.*tract.*20. *cap.*5. *quæst.*6. *numero* 146. *& numero* 149.Bonac.*quæst.*4.*de Irregularit.punct.*6. *n.* 10.Gaspar Hurtad.*disp.*2.*de Irregularit.diff.*11.*n.*37. Petr. Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 4. *dub.* 1. *quæst. vltima.* Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.*20. qui citat pro hac parte Nauarrum *capite* 15. *numero* 3. Sed non totaliter bene; quia ibi solum dicit hic Author, esse quidem licitum occidere iniustum inuasorem honoris; non tamen alienum esse ab irregularitate talem occisorem; cum expressè illam contrahere doceat *capite* 27. *num. mibi* 213. his verbis: Quarto, quod est irregularis, qui deformat alium, ob defensionem iustam vitæ alterius; etiam Patris, aut Matris, etiam in bello iusto,etiam in casu, in quo, nisi ipse id faceret, ciuitas obsessa caperetur, aut exercitus iustum bellum gerens fugaretur: & à fortiori qui ob iustam defensionem sui honoris, & bonorum, aut proximi deformat, licet id iustè faceret,quod fieri posse dictum est *capite* 15. *n.* 22. Sic meus Nauarrus. Citat etiam Toletum *libro* 5. *summ. capite* 6. *§. Secundus casus.* Sed certè Toletus, ibi solum affirmat esse licitum. (Sicuti etiam affirmant Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.*17. *numero* 1. docent, nihilominus irregularem esse, qui occidit aggressorem honoris.) Tenet etiam nostram sententiam Diana *part.* 5. *tract.* 4. *resolut.*9. vbi cum Nauarro, Valentia, Aragonio, & aliis docet, liberum esse à culpa occidentem alium pro defensione proprij honoris: imò & ab irregularitate liberum esse ipsemet Author antea docuit, *part.* 4. *tractat.* 2. *de Irregularitate, resolut.* 4. citans pro se, vltra aliquos à nobis citatos, Portellium *in dubiis Regularium, verbo homicidium, numero trigesimo quarto*, Gordonum *tom.* 2. *lib.* 7. *quæst.*18.

quæst. 18. *cap.* 10. §. 3. *num.* 73. Villalobos *tractatu* 21. *diff.* 24. *num.* 8 Præpositum *in* 3. *part. quæst.* 5. *de Irregularitate*, *dub.* 11. *num.* 90. Tannerum *in* 3. *part. disp.* 4. *quæst.* 20. *dub.* 11. *num.* 110. (pro contraria parte citatur à Lugo, vt vidimus) Mercerum *in* 3. *partem*, *quæst.* 24. *dub.* 7. *proposit.* 2. & Luysium *lib.* 9. *disp.* 65. *dub.* 3. & alios. Legantur de hac materia, Lugo *tom.* 1. *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 10. & Dicastillo, *ibidem lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dubit.* 5. vbi optimè probant, licitam esse occisionem pro defensione honoris. Pellizzarius *etiam tom.* 2. *tractatu* 7. *cap.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 47. *num.* 226.

QVÆSTIO II.

An manserit irregularis, qui occidit hominem quendam, à quo arrepta barba trahebatur, & à se, aliter expedire non poterat?

AFfirmare debent, qui existimant, solùm ob defensionem vitæ posse quem, absque incursione irregularitatis, occidere inuasorem, quos supra citauimus. Et expresè loquendo de casu nostræ quæstionis, sic tenuit Vgolinus *cap.* 29. §. 2. *num.* 2.

Sed probabilius Respondeo: Minimè mansisse irregularem. Ratio constat ex dictis. Quia probabilius est, posse quem licitè, & sine metu irregularitatis, ad repellendum iniuriam, & defendendum suum honorem, occidere alium: at sic est, quod ille, qui occidit (in assignato casu) auulsione illa barbæ patiebatur iniuriam, & infamiam à qua etiam rogatus inferenda, noluit desinere occisus: ergo passus talem iniuriam, licitè, & absque metu irregularitatis, cæde potuit illam repellere. Sic Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate*, *quæst.* 3. *consectar.* 3. *diff.* 5. *num.* 25.

QVÆSTIO III.

An, qui vulnus, alapam, conuicium, aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauiter lædatur, possit licitè læsorem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere?

AFfirmat, posse licitè iniuriatum persequi fugientem inuasorem sui honoris, illumque repercutere, aut occidere, quando alias magnam honoris iacturam faceret, Nauarrus *in Manual. cap.* 15. *num.* 3. *in fine* (non 4. vt leges apud Dicastillum, Gibalinum, & Dianam) vbi ita ait: Qui iam est vulneratus, vel quem aggressor iam reliquit, & fugit, non potest absque peccato illum occidere; quoniam iam illud est vindictam sumere, & limites defensionis transgredi secund. Ricard. *in* 3. *lib. sent. distinct.* 37. Quod limitandum existimo, quando affectus iniuria vulneris, aut alapæ, vel alia, magnam honoris iacturam faceret, si fugientem non persequeretur. Nam talis posset eum persequi & percutere tantum, quantum ad sui honoris defensionem opus esset. Nam licèt illud non esset defendere personam, neque fortunas, esset tamen defendere honorem, quem licet, vt prædictum est, defendere, etiam occidendo, si eo ad id opus esset. Huc vsque Nauarrus. Quem secuti sunt postea Petrus Nauarra *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *num.* 383. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 10. *num.* 3. *in glossa litt.* T. vbi ita ait: Addunt Nauar. *d. num.* 3. & *in cap. Ita quorundam*, *notab.* 4. *corol.* 20. cum Iasone, & Glossa, & Victoria *relect. de Iure belli num.* 4. Corduba Mantius, Peña, quod vir nobilis dehonestatus aut percussus, potest incontinenti læsorem insequi, aut impresso vulnere honorem recuperare. Idem Anton. 3. *part. tit.* 4. *cap.* 3. §. 1. Armilla *defensio* § 8. Anton. Gomez *d. cap.* 3. *num.* 32. Plaza *lib.* 1. *delict. cap.* 21. Anton. Gabr. ex Claro *verb. Homicidium*. Couar. 3. *part.* §. 1. *num.* 2. *vers. Septimò*. Facit Dueñas *reg.* 192. *ampliat.* 5. Abulens. *in Deuteron. cap.* 21. *in fine*, &c. Sic ille. Et post illum Fernandez *in examine Theolog.* 1. *part. cap.* 10. *num.* 16. Marchantius *in Sum. resol. pastor. ad Decalog. cap.* 5. *quæst.* 3. *casu* 3. Philip. Faber *de restit. in* 4. *distinct.* 15. *quæst.* 3. *disp.* 52. *cap.* 1. *num.* 29. quos sequitur Diana *part.* 2. *tract.* 1. *Miscell. resol.* 15. *& part.* 8. *tract.* 4. *resol.* 11. *& part.* 8. *tract.* 7. *resol.* 48. *&* 51. *in fine*. Quibus addi possunt Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 3. *vers. Denique*. Et ex illo non citato, Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 7. *num.* 74. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 3. *consectar.* 3. *diff.* 14. *pag.* 30. Hurt. *de Iust. disp.* 11. *diff.* 11.

Accedunt alij dicentes, hanc sententiam, speculatiuè loquendo, esse veram, aut probabiliorem; non tamen in praxi, propter magna inconuenientia, quæ in republica sequerentur. Ita sentiunt Bonacina *disp.* 2. *de restitut.* (*non de contractibus*, vt citant Diana, Gibalinus, & Barbosa) *quæst. vltim. sect.* 1. *punct.* 10. *num.* 8. Lessius (malè citatus pro opposito, loquendo speculatiuè, à Bonacina) *lib.* 2. *cap.* 9. *dubit.* 12. *num.* 80. Reginald. *lib.* 21. *cap.* 5. *numero* 63. Filliuc. *tract.* 29. *cap.* 3. *num.* 52. & alij. Verum (vt aliàs diximus) sententia illa, quæ speculatiuè est probabilis, etiam practicè talis erit: sicuti è contrà, quæ practicè est improbabilis, & speculatiuè erit: vt bene, refutando hos Auctores, arguit Lugo *disp.* 10. *cit. sect.* 10. *num.* 189. Nam ad probabilitatem etiam speculatiuam rei moralis, oportet, quod materia sit talis, vt in circunstantiis humanis nó afferat inconuenientia, quæ eam reddant illicitam: si autem ex se talia incommoda affert, eo ipso est intrinsecè illicita, etiam speculatiuè loquendo.

Alij verò contrà dicunt, minimè esse licitum alicui, læsorem sui honoris fugientem insequi, & repercutere, aut occidere, eo quod existiment, talem occidendum nihil ad conseruandum, aut recuperandum suum honorem conducere; quia iam destructus est per iniuriam illatam; sed solum deseruire ad acquirendum alium honorem, quem apud homines acquirit, se vindicando, quod nulli licet. Sic communiter Doctores. Sotus *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 8. Carrerius *in practica.* §. *homicidium* 6. *num.* 110. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 17. *num.* 8. Vasquez *dubit.* 9. *num.* 37. Rodriguez *cap.* 135. *num.* 11. (malè citatus à Bonacina, & Dicastillo pro opposita parte) Luysius Turrianus 2. 2. *disp.* 27. *dub.* 3. & Bannez apud ipsum. Salon *quæst.* 64. *art.* 7. *controuers.* 2. *conclus.* 1. Malderus *ibi tract.* 3. *cap.* 1. *dub.* 14. quos omnes citat, & sequitur Lugo *de Iust. tom.* 1. *disp.* 10. *sect.* 10. *num.* 190. dicens cum Vasquio contrariam sententiam gentilitatem sapere, & à Christiana lege alienam esse. His addi possunt Toletus *lib.* 5. (non 1. vt offendes apud Dianam & Barbosam) *cap.* 6 *num.* 16. Ioan. de la Cruz *part.* 1. *Summ. precept.* 5. *dubit.* 6. *conclus.* 1. Barbosa *in Collectan. ad cap. Suscepimus, de homicid. num.* 3. Villalobos *tom.* 2. *Summ. tract.* 12. *diff.* 12. *num.* 3.

Sed ego in hac difficultate, quid sentiam dicam. Respondeo igitur dicendum, quod, loquendo iuxta perfectionem Euangelicam, & doctrinam à Christo nobis traditam, & ab ipsomet executioni mandatam, hæc secunda sententia sit amplectenda, ac tuenda. Ait namque Christus Dominus per suum Euangelistam; *Si quis te percusserit in maxilam, prabe ei alteram.*

Loquendo verò absolutè, & in rigore veræ doctrinæ moralis, prima sententia sit satis probabilis,

& in praxi tuta, præcipuè post factum. Probatur. Nam (vt habitum est *supra disp.* 13. *quæst* 7.) probabile, & satis, est, quod possit quis occidere furem fugientem, vt rapta ab ipso recuperet: ergo à fortiori poterit inuasorem sui honoris, vt ab eo raptum honorem recuperet. Patet consequentia, quia vtrumque est verè recuperabile, nempe tam res furata, quam honor ablatus: ergo, &c. Sic optimè Hurtadus *diff.* 11. *citata*, per hæc verba: Quia statim (inquit) repercutere, fit in actuali ipsa congressione, antequam inuasor ad alia diuertatur, aut iam alibi quietus existat; quia adhuc, saltem moraliter, curat, & nondum est, saltem moraliter, finita; & honor nondum est, saltem moraliter, in facto esse amissus, sed tantum est amissio illius in fieri, & inchoatio amissionis, & repercussione amissio honoris non perficitur, quia ea repercussione impeditur, ne sit in facto esse: ergo id est licitum. Patet consequentia, quia ea repercussio, non tam habet vim habet vindictæ, quàm defendendi honorem, impediendo, ne amissio honoris maneat perfecta, & consummata, & in facto esse. Ex quo constat ad rationem aduersariorum. Cauendum tamen est, ne in dicta repercussione adsit periculum odij, vindictæ, & excessus. Hæc Pater Hurtadus. Cuius verba fideliter sunt transcripta; quæ non ita inuenies apud Dianam *part.* 8. *citata*, ex incuria Tipographi. Ex quibus quid ad argumentum secundæ sententiæ sit respondendum, facilè constat.

QVÆSTIO IV.

An sicut liber est à culpa, qui honoris læsorem fugientem sequitur, & occidit: sic etiam sit liber ab irregularitatis pœna?

NEgant, ex citatis pro prima, & nostra sententia Auctoribus, nonnulli; existimantes, quod quamuis licitum sit cuipiam, fugientem insequi ad recuperandum honorem, propter acceptam alapam, vel fustem, aut iniuriam aliam, & illum repercutere, mutilare, vel occidere, quando alias magnam sui honoris iacturam faceret; non tamen ab irregularitate liber; quia hæc (inquiunt) potest incurri absque culpa. Ita sentit Nauarr. *cap.* 27. *num.* 213. (cuius verba retuli, *supra quæst.* 1.) Henriquez *lib.* 14. *cap* 10. *num.* 3 *litt. V.* vbi in glossa citat (vltra Nauarrum) Siluestrum, Tabienam, Archidiac. Armill. D. Antonin. & Maiolum. His addi possunt alij Doctores citati à nobis pro prima opinione *supra disp.* 12. *quæst.* 34.

Sed probabilius Respondeo: Esse liberum ab irregularitate, sicuti est à culpa. Quia (vt sæpè diximus) sine culpa præuia, non admittitur irregularitas ex delicto. Sic constat ex habitis *supra disp.* 13. *q.* 2. & tenet in specie nostri casus, Gibalinus *diff.* 14. *cit. pag.* 230. ita dicens: Si igitur incontinenti iniustè inuasus persequatur fugientem inuasorem, ipsúmque repercutiat, atque etiam occidat, idque necessarium fuerit ad tuendum honorem, qui ex generosa illa persequutione censetur, aut non amissus, aut recuperatus; & alioquin passus iniuriam, quam ex communi hominum sensu, potuisset facilè repellere, repercutiendo aduersarium, illúmque fugientem, sine mora persequendo; laborabit infamia, non peccabit, neque proinde contrahet irregularitatem; quæ consequentia sæpius, toto hoc consectario, ex regula generali fuit probata: quia tunc percussio, & occisio omnino necessaria, non pugnat cum mansuetudine. In foro quidem externo punietur qui ita occiderit, sed pœna extraordinaria; præsumetur potius ex iracundiæ æstu, quàm ex inculpatæ tutelæ studio occidisse, vt Gomez, alios allegans, probat, *tom.* 3. *vers. resol. cap.* 3. *n.* 14. Quoad forum internum fuerit prudentis Confessarij expendere omnes circumstantias, & maximè conditionem, ac statum personæ iniuria affectæ, publicam iniuriam aliáque eiusmodi, vt iudicet, an fuerit in ea repercussione, & persequutione fugientis, defensio potius iniuriæ continuæ, quam antea illatæ vindicatio. Neque licentiosa est ista sententia, vt dicebat Lopez; cum ex contraria, maior licentia nascatur, viros nobiles impunè lacessandi, & iniuriis afficiendi. Hæc Gibalinus.

QVÆSTIO V.

An item, licitum sit iniustè inuaso; insequi, repercutere, aut occiedre fugientem sui honoris inuasorem, quando hic offert satisfactionem, & veniam ab eo, pœnitentia ductus, precatur?

REspondeo, vt certum, in hoc euentu, non esse licitum inuaso, repercutere, etiam incontinenti aut occidere sui honoris inuasorem, vnde si id delictum committat, admittet certè irregularitatem, iuxta nuper dicta. Ratio est. Quia ideo occisio inuasoris fit licitè, quia per illam inuasus suum recuperat honorem perditum, vel impedit, ne amittatur: at sic est, quòd in casu nostræ quæstionis, absque occisione inuadentis, potest illum recuperare, imo de facto recuperat, cum inuadens honorem ab illo ablatum, petendo veniam restituat: ergo nequit illum occidere, &c. Sic Petrus Nauarra *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 381. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 3. quos citat, & sequitur Dicastillo *lib.* 1. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 10. *dubit.* 7. *num.* 75. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 5. *diff.* 4.

QVÆSTIO VI.

An etiam casu, quo honoris inuasor, iam quietus, post transactam congressionem, alibi existat; possit nihilominus inuasus, & honore læsus, illum repercutere, vel occidere?

AFfirmandum videtur. Quia (iuxta dicta à nobis *supra disput.* 13. *quæst.* 8. & 9.) licitè, & sine metu irregularitatis, potest quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in tuto & illam pacificè possidet, si resistat eam tradere: ergo similiter, poterit quis licitè, & sine metu irregularitatis, occidere inuasorem sui honoris, etiamsi hic post ignominiam illatam, finitaque congressione, alibi quietus existat, si nolit satisfactionem offerre, aut veniam petere humiliter. Sic contra nos argumentatur Petr. Hurtado *tom.* 1. *de fide disput.* 170. *sect.* 15. §. 132.

Sed, vt certum Respondeo: Non posse honore læsum, in casu nostræ quæstionis, læsorem repercutere, aut occidere, nisi admittendo grauem culpam, & pœnam irregularitatis. Ratio est: quia tunc læsus non defenderet suum honorem, cum iam verè sit, adhuc moraliter, in facto esse, amissus: ergo repercussio illa, aut occisio, nequit esse aliud quam vindicta, quam per se ipsum sumere priuatum, iure naturali est prohibitum: ergo, &c.

Nec obstat argumentum à paritate factum. Est enim dispar ratio. Quia in primo furis casu, & durat moraliter actus inuasionis, & actualis vis, quam vi repellere licet; necnon, & res furata, quam recuperare læsus

læsus potest, at in hoc nostro casu, nec durat, necdum morailter, actio inhonorandi, nec honor ille numero amissus, est res, quam secum deferat is, qui iniuria læsum affecit, & ab eo recuperari possit, sicut potest fieri in primò casu. Sic tenent omnes. Legantur vterque Hurtad. *loc. cit.* Molin. *tract.* 3. *disp.* 17. *num.* 8.

QVÆSTIO VII.

An maneat irregularis vir honoratus, qui aliquem dicentem sibi, Mentiris, *occidit?*

NEgabit Henriquez Strouersdorf. *in* 2. 2. *q.* 64. *art.* 7. *conclus.* 5. vbi existimat, quod in Regionibus, vbi verbum, *Mentiris*, est probrosum, liceat viro honoraro illud sibi obiicientem occidere: ar sic est, quod irregularitas ex homicidio priuato, non insurgit, nisi in illo committendo, inueniatur culpa, vt sæpè diximus: ergo.

Affirmabit verò è contrà cum aliis, Dian. *part.* 5. *tract.* 4. *Resol.* 12. & 13. vbi contra dictam Henrici sententiam, hæc verba dicit: Sed meritò hæc sententia impugnatur ex dictis in Superiori resolutione; & in specie illam improbat Azorius *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *quæst.* 17. vbi sic asserit. Quæritur, an si inuasor solùm lædat verbis contumeliosis, v. g. dicens, *Tu mentiris*, licitum sit occidere, vbi hoc verbum, *Mentiris*, est valdè ignominiosum? Dico non esse licitum, quoniam huiusmodi contumeliæ, aliter repelli possunt, & solent apud homines. Hæc Diana ex Azorio. Quibus Authoribus addi possunt alij, quos *quæst. sequent.* dabimus.

Sed ego clarius, iuxta statim dicenda. Respondeo: Manere quidem irregularem, si occidat dicentem sibi *Mentiris*; dummodo hoc verbum contumeliosum, alio verbo simili, seu actione, veluti alapa, seu fuste, repelli possit, secus aliàs, si aliter, quàm occisione ab illa iniuria inferenda contumeliosus arceri à læso non possit. Quia ob ignominiam tollendam, & omnium honorem acquirendum, licitum erit ei, mortem inuadenti, inferre. Sic conciliantur ambæ sententiæ. Et quidem primæ nostræ sententiæ partem, apertè tenent Authores sententiæ vltimæ. Secundæ verò, Authores primæ; necnon mox referendi *sequent. quæst.*

QVÆSTIO VIII.

An absque culpa, & pœna irregularitatis, possit quis occidere, aut mutilare, atrociter contumeliosum, ad depellendam iniuriam contumeliæ, quam perfectè in illum protulit? vt tu es infamis; malæ castæ, &c.

NEgant plures DD. Quia verbales iniuriæ, verbis repelli possunt; veluti, si quis tibi, *tu es infamis*, dicat; sufficienter satisfacies, si respondeas; *Mentiris*; ergo, si factis, & non verbis, verbales repellerentur iniuriæ, iam fieret excessus in defensione: ergo, &c. Ita sentiunt Petr. Hurtad. de Mendoz. *in* 2. 2. *disp.* 170. *sect.* 15. §. 124. citans pro se, Suarium, Abulensem, Syluest. Caietan. Bannez, Valentiam, Lessium, & Azorium. Ita enim Binsfeld. *de iniuriis, & damno dato, cap.* 1. *quæst.* 9. *concl.* 4. Molfes. *in Summ. tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 19. *nu.* 74. Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 29. *cap.* 3. *num.* 49. quos citat, & sequitur Dian. *Resol.* 12. *nuper citata.* His Authoribus accedit Tandem Trullench. *lib.* 5. *in Decalog. dub.* 5. *num.* 3. vbi licèt in principio doceat, licere cuipiam propulsare satis afficientem contumeliis, etiam verbalibus, si sint nimis atroces, & aliter vitari nequeant; in fine tamen addit, hanc sententiam non esse in praxi admittendam; Nam satis est, inquit, in Republica, vt verbales iniuriæ, verbis repellantur, & à Iudice comprimantur, & castigentur: Ita ille.

Sed clarius, iuxta dicta Respondeo: Dicendum; posse quem, absque culpæ labe, & irregularitatis pœna, occidere, aut mutilare afficientem iniuriis verbalibus atrocibus, casu, quo iniuriatus, aliter non possit cogere illum, vt taceat, & desistat, & resipiscat ab iniuriis prolatis, postquam verbo *Mentiris*, responderit: secus verò casu, quo iniurians, tali responso audito, taceat, aut fugiat.

Ratio primæ partis huius responsionis sit: Quia tunc, talibus iniuriis affectus, licitè potest occidere, seu mutilare iniuriantem, eo quod solùm vim vi repellat, & honorem suum tueatur contra iniustum, violentum, & proteruum dehonorantem, & nullo modo volentem satisfactionem de iniuria prolata dare.

Ratio verò secundæ partis responsionis est. Quia tunc iniuria affectus, sufficienter repellit iniuriam sibi illatam per verbum *Mentiris*, adiuncta taciturnitate, aut fuga dehonorantis, per quam hic manet oneratus infamia; ille autem quem fugit, victor & integro honore. Sic sentiunt apud Dianam, Petr. Nauarr. *de restit. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 376. Henriquez Strouersdorf. *de Iustit. in* 2. 2. D. Thom. *quæst.* 64. *art.* 7. *concl.* 5. Ioan. de Escobar *de purit. & nobilit. proband. quæst.* 1. *gloss.* 4. *num.* 14. & Baldell. *in Theolog. moral. lib.* 3. *disp.* 24. *num.* 24. Quibus ego addo Bonac. *de Restit.* (non *de contractibus*, vt citat Petr. Hurtad.) *disp.* 2. *quæst. vltim. sect.* 1. *punct.* 10. *n.* 7. vbi ita ait; Secundò *colligitur*, eum posse occidi, qui afficit contumeliis atrocibus, siue per verba, siue per signa, quando honor alia ratione defendi non potest. Ita Gom. *tom.* 3. *variar. cap.* 3. *num.* 51. Rodrig. *cap.* 236. *num.* 12. Lop. *prima parte, cap.* 62. *vers. Quando.* Petr. Nauarr. (*loc. cit.*) Iul. Clar. *lib.* 5. *Sentent.* §. *Homicidium, vers. Idem & multo magis,* &c. Sic ille.

QVÆSTIO IX.

An etiam, possit quis occidere, aut mutilare contumeliosum non perfectè proferentem sibi grauissimam contumeliam, sed incipientem illam proferre: vt v. g. tu es infam. tu es malæ gen. &c.

NEgant, & à fortiori, Authores primæ sententiæ antecedentis quæstionis: & præcipuè Petr. Hurtad. *loc. cit.* §. 130. Qui id, ex à se dictis probat. *Primò*: quia iniuria, etiam prolata, non potest inferre damnum egens cæde, aue vulnere: vt repellatur, vt est habitum: ergo non potest contumelia impediri, cæde, aut vulnere: patet consequentia, quia ideò posset cæde, aut vulnere impediri contumelia, quia si proferretur, inferret damnum egens cæde, aut vulnere, causa enim ideò potest impediri ferro, quia est illatura effectum petentem ferro. *Secundò*: quia iniuria accepta per contumeliam consummatam, repellitur abundè per *Mentiris*; ergo à fortiori incepta, & nondum consummata.

Sed iuxta à nobis dicta, clarius Respondeo, dicendum: Non posse, si per verbum *Mentiris* integrè prolatum, repellat perfectè iniuriam sibi imperfectè illatam, quod tunc euenire cognoscet, quando hoc verbo audito, tacet, aut fugit iniurians, secus esset, si persisteret, & iteraret iniuriam etiam inceptam.

QVÆSTIO

QVÆSTIO V.

An ob defensionem honoris proximi, liceat cuipiam, occidere iniustum illius inuasorem?

NEgant & à fortiori Authores, quos dedimus supr. *disp.* 12. *quæst.* 40. eo quod existiment, ob solam propriæ vitæ defensionem licere iniustum inuasorem occidere. Negabunt itidem Syluius, Binsfeldius, Baldus, & Gail, quos citauimus *quæst.* 1. asserentes, nec ob defensionem honoris proprij licere alicui, occidere quempiam.

Sed probabilius Respondeo: Licere cuipiam, ob defensionem honoris proximi, occidere aliquem, seruatis seruandis. Ratio est. Quia fama, & honor æquiparantur vitæ, vt diximus *quæst.* 1. at sic est, quod est licitum cuipiam, seruatis seruandis, defendere vitam proximi, cum occisione inuasoris, vt diximus *disp.* 12. *quæst.* 41. ergo licitum quoque erit, defendere illius honorem, & famam. *Confirmatur,* quia licitum est alicui, ob defensionem bonorum proximi, occidere iniustum raptorem, vt diximus sup. *disp.* 13. *quæst. vltim.* ergo & à fortiori ob defensionem honoris eiusdem; cum melius sit nomen bonum, quàm diuitiæ multæ. Sic tenent Fagund. *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 6. citans pro se Sayrum in Claui regia *lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 35. Salon 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. *concl.* 2. *Collor.* 1. Lopez. *prima parte, Instruct. cap.* 62. Emmanuelem Sà *verb. homicidium.* Less. *lib.* 2. *de Iustit. cap.* 9. *dubit.* 13. *num.* 88. Nauarrum *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *post numerum* 392. Iulium Clarum *lib.* 5. *Sentent.* §. *Homicidium, num.* 26. 27. & 28. & Suar. *tom.* 5. *de censur. disput.* 46. *sect.* 3. His addi possunt Nauarr. *in cap. Non inferenda* 23. *quæst.* 3. *à num.* 19. & *in Man. cap.* 24. *num.* 17. Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 18. Vasq. *cap.* 2. *de restit.* §. 1. *dub.* 11. Lug. *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 11. *n.* 101. Qui & probat: nam sicut ipse proximus innocens potest se defendere occidendo aggressorem, ita fas est cooperari cum ipso ad rem licitam, quam ipse facere potest, ipsúmque adiuuare. Bonac. *disp.* 2. *de restit. quæst. vltim. sect.* 1. *punct.* 11. *num.* 1. Trullench. *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 4. *numer.* 1. Villalob. *tom.* 2. *tract.* 2. *diff.* 15. Diana *part.* 5. *tract.* 4. *Resolut.* 20. Faber *in* 4. *distinct.* 15. *quæst.* 3. *disputat.* 52. *cap.* 1. & alij.

QVÆSTIO XI.

An non solum à culpa, sed etiam maneat ab Irregularitate immunis, qui occidit aliquem, pro defensione honoris proximi?

NEgant omnes Authores, nuper pro prima sententia adducti, & ex adductis pro nostra, Nauarr. Molina, Salon, & Sayrus. Negant enim Auila citatus sup. *quæst.* 1. & penes illum, Panormitan. Syluest. Imol. Couarr. & Villadieg. Vgolin. & Reginald. ibidem citati. Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 48. *num.* 9. Layman *libro* 3. *sect.* 5. *tract.* 3. *parte* 3. *cap.* 9. *num.* 3. & alij, qui existimant manere irregularem ex defectu lenitatis, ad cuius irregularitatem contrahendam, nulla requiritur necessè culpa.

Sed probabilius Respondeo: Etiam manere ab irregularitate immunem, sicuti à culpa: quia, ista non præuia, non contrahitur illa, ob homicidium priuatum; vt sæpè diximus. Sic tenent omnes DD. citati pro nostra sententia supr. *quæst.* 4. necnon de specie nostri casus, sequentes, Sayrus, Salon, Lopez, Lessius, & alij, quos citat, & sequitur Fagundez, vbi supra, Suarez, *loc. cit.* quatenus absolutè docet, ob licitam proximi, & rerum proximi defensionem, nullam incurri irregularitatem, neque excommunicationem capitis, *si quis,* si fortè is qui occiditur est Clericus. Sà *loc. cit. num.* 6. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *de Irregularitat. punct.* 6. *num.* 11. & Lugo *de Iustit. disputatione* 10. *sect.* 10. *in fine,* cum aliis, apud ipsum, vt infra.

QVÆSTIO XII.

An pro sua pudicitia tuenda, licitum sit cuipiam, occidere iniustum inuasorem?

NEgatiuam sententiam tenuisse D. Augustinum, apertè sentit Sà *verb. homicidium, n.* 6. vbi ita ait: Licere occidere defendendo se, vel alterum. Dicunt & quidem, licere pro rerum defensione Caietan. 2. 2. *q.* 64. *art.* 7. Aragonens. ibi & alij, quod D. Augustinus non concedit, qui nec pro castitate tuenda licere ait *lib.* 2. *de morib. Ecclesiæ.* Ego tamen non ausim condemnare; cum præsertim, vt quidam volunt, Ius Ciuile potestatem dedisse videatur, vt pro tuis, vel proximi rebus defendendis, possis occidere. Ita Sà. Et Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disputat.* 17. *num.* 11. *column.* 583. ait, id innuisse ipsum Augustinum 1. *de lib. arbitr. cap.* 5. Licèt hîc Author, simul & alij, Sanctum Doctorem explicent. Quare.

Vt certum Respondeo: Licitum esse cuipiam, siue fœminæ, siue adolescenti, pro tuenda sua pudicitia, & castitate, inuasorem occidere; quando aliter euadere nequit iniustam illam oppressionem: etiam si inuasor sit Clericus, vel Religiosus. Quia pro honore, & rebus externis, tuendis, licitum est interficere iniustum aggressorem, quando aliter tutò hæc non possunt defendi; vt suprà, est habitum: ergo longè cum maiori ratione, id licebit cuiuis pro defensione suæ castitatis, & pudicitiæ, eo quod æstimabilius donum est pudicitiæ, & castitatis, quàm honoris, & aliarum rerum; & quia simul cum dedecore, periculum adest consensus in delectationem, & peccatum. Sic colligitur ex textu in *l.* 1. §. *Item Diuus, ff. ad legem Corneliam, de Sicariis,* ibi: *Diuus Adrianus rescripsit, eum, qui struprum sibi, vel suis per vim inferentem occidit, dimittendum.* Sic textus. Et ibi Glossa *in verbo: dimittendum.* Baldus *in l. vt vim, num.* 9. *vers. Sed pone, ff. de Iustitia, & iure.* Farinac. *tom.* 4. *q.* 125. *de homicid. tit,* 14. *num.* 44. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de Restitut. cap.* 3. *num.* 393. Lessius *lib.* 2. *de Iustitia, dub.* 12 *num.* 76. Toletus *lib.* 5. *Summ. cap.* 6. *vers. Quartus casus, in fine.* Syluest. Decius, Albericus, Iodocus, Bossius, Vgolinus, & Ayrerius, quos omnes citat, & sequitur Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 24. Quibus ego addo Tannerum *tom.* 3. *disp.* 4. *quæst.* 8. *dub.* 4. *num.* 68. Syluium *in* 2. 2. *quæst.* 64. *articulo* 7. *queritur* 9. *conclus.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. capite* 220. *numero* 14. Cordubam, & Mercadum, quos sequitur Diana *parte* 5. *tract.* 4. *Resol.* 36. Molinam, & Sà *loc.* nuper citatis, Cardinalem de Lugo *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 10. *num.* 195. Bonacin. *disputatione* 2. *de restit. quæst. vltim. sect.* 1, *punct.* 10. *num.* 12. Nauarrum *in Man. cap.* 15. *num.* 5. & Petrum Nauarr. *lib.* 2. *capite* 3. *num.* 303. Valentiam *tom.* 3 *disput.* 5. *quæst.* 8. *punct.* 4. Ioannem de Dicastillo *tom.* 1. *de Iustitia. lib.* 2. *tract.* 1. *disput.* 10. *dubit.* 5. *num.* 64. Gabrielem Vasquez *de Restitut. cap.* 5. §. *primo, dubitatione* 9. *in fine.* Ægidium Trullench. *libro* 5. *in Decalog.*

cap. 4.

cap.4. dubit.3. num.9. & Villalob. *tom.2. tract.12. diff.12. num.1.*

QVÆSTIO XIII.

An etiam sit licitum cuipiam, sicut suam, tueri pudicitiam alterius, occidendo inuasorem, quando aliter non potest illam tueri?

NEgant Authores citati supra *disputatione 12. quæstione 40.* & à fortiori D. Augustinus, si tenuit sententiam negatiuam, *quæst. antecedent.* relatam.

Sed cum communi omnium ferè sententia Respondeo: Etiam esse licitum. Quia si cuipiam (vt vidimus,) licitum est bona alterius, & honorem, occidendo, tueri, cur non poterit etiam eius pudicitiam, cum hæc pluris æstimetur, quàm bona temporalia? Deinde, quia, vt ait Fagundez, illud homicidium inuasoris pudicitiæ proximi, non est respectu defendentis illum, voluntarium, sed necessarium, non enim ex voluntate fit, sed inuitè, & coactè ob proximi necessitatem. Et quamuis charitas obliget ad defensionem proximi, sine offensione alterius proximi; tamen cùm proximus vim patiens in pudicitia, & castitate, sit innocens, & alter proximus illam euadens, sit nocens, & iniuriosus in eo facto, iustè possumus, ac licitè innocentem defendere cum morte inuasoris, quando aliter illum defendere non possumus; & ille sibi prædictum damnum vitæ attribuat, qui ipsemet pudicitiæ inuasor ad hoc homicidium quodammodo defensorem proximi vim patientis coëgit, vt patet. Sic Fagundez *libro quinto, in Decalog. capite quarto, numero quarto.* Secutus Farinacium *tomo quarto, quæstione 125. numero 44. & 49.* Iodocum *in practic. crimin. cap.80. num.21.* Lessium *libro secundo, capite 9. dubitatione 13. numero 88.* Petrum Nauarr. *libro secundo, capite tertio, post numerum 393.* D. Anton. *tertia parte, tomo quarto, capite 3. §. secundo,* & Suarium *tomo quinto, de censuris disputatione 46 sect.3. numero 5.* Quibus ego addo Cardin. de Lug. *loc. citat. sect. 11. à num. 201.* Dicastillo *loco citato, dubit. 7. num. 83.* & alios suprà citatos.

QVÆSTIO XIV.

An qui occidit inuasorem iniustum, ob defendendam pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis?

AFfirmant absolutè & vniuersaliter Doctores, qui existimant, ob quamcumque licitam occisionem proximi incurri irregularitatem. Et ideò dicunt manere irregularem illum, qui occidit iniustum inuasorem in defensionem bonorum temporalium, honoris, ac pudicitiæ suæ proximivè. *Primò.* Quia *in Clement. si furiosus*, solum eximitur ab irregularitate, qui, aliter quàm occidendo, non potest defendere propriam vitam: ergo.

Secundò. Quia æquè est diligenda vita proximi. ergo, ob cuiusuis occisionem, irregularitate astringi occisor debet. Ita tenent apud Dianam *parte quarta, tract. 2. de Irregularit.* Nauarr. Auila, Reginald. Layman, Molina, Henriquez, Salonius, Vega, Bannez, Syluester, Armilla, Gutierrez, & alij.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, (vt sæpè diximus,) quod in omnibus casibus, quibus licitum est cuilibet particulari personæ, occidere, vel mutilare iniustum inuasorem, nullo modo incurratur irregularitas: ergo nullo modo incurritur ab illo, qui ob defendendam propriam, vel alienam pudicitiam, occidit, vel mutilat eius oppressorem, cum id sit illi licitum, vt supra est habitum. Sic nouissimè Cardin. de Lug. *tom.1. de Iustit. disput. 10. sect.10. num. 200.* his verbis tenet: Aduerto vltimo, in iis casibus, quibus ob vitam, & rem familiarem, & honorem, ac pudicitiam defendendam, licitum esse diximus, mutilare, vel occidere inuasorem, non incurri irregularitatem, ob eam causam, vt tenent & probant Suarez, Turrianus, Gaspar. Hurtado, Filliuc. Tannerus, Ioan. Præpositus, Gordonus, Portel, Petrus Cornejo, Sotus, Coninch. Villalob. & Mercatus cum aliis, quos refert & sequitur Dian. *tom. 3. tract. 1. de Irregul. Resol. 4.* Hæc ille, *loc. cit.* & largiùs *sect. 11. numero 15.* Quibus Authoribus addo Fagundez, Trullench, Bonacinam, Sà, & alios suprà *quæstione 11. & sequentib.* allegatos.

Ad primum argumentum constat, quid dicendum ex dictis, suprà *disputatione 12. quæstione 40.* & ad secundum ex doctrina tradita ex Fagundio, nuper, *quæst. antecedenti.*

DISPVTATIO XV.

De Irregularitate contracta ex homicidio patrato in duello; seu singulari in pugna.

QVÆSTIO PRIMA.

An fiat irregularis, qui occidit aliquem in duello, ad quod suscipiendum; nulla legitima causa intercessit?

RESPONDEO, vt quid certissimum: Fieri irregularem; cum omninò voluntariè patrauerit homicidium, ex quo oritur irregularitas, vt ex dictis constat. *Confirmatur*; quia duellum; quod propriè accipitur, pro pugna deliberata inter duos, vel plures in pari numero, ex condicto, (id, est ex pacto inuicem inito,) statuto tempore, & loco, cum periculo vulneris, mutilationis, aut mortis, semper est illicitum, si nulla interueniat legitima causa: at sic est, quod ex homicidio, culpa cum mortali patrato, semper nascitur irregularitas, vt supra sæpius est habitum: ergo qui suscepit, nulla interueniente causa legitima, duellum, & in eo contrarium interfecit, irregularitatem, vltra excommunicationem, & alias pœnas contraxit. Sic, vt certum, tenent omnes Doctores de hac materia tractantes, (quos præcipuos infra citauimus.) Qui secus dicunt multi, non omnes, de illo, qui duellum suscepit, legitima causa intercedente; quod ex mox dicendis constabit.

QVÆSTIO II.

An maneat, irregularis, qui, ob vanam ostentationem virium, & acquisitionem nominis viri robusti; vel ob voluptatem spectantibus procreandam; duellum suscipit, & in eo, homicidium admittit?

RESpondeo, vt quid certum: Irregularem manere. Quia, nulla honesta interueniente causa, lethaliter admittit duellum, & in eo voluntarium homicidium, ex quo oritur irregularitas, committit. Nam cum in admissióne duelli, euidens periculum vitæ, tam propriæ, quàm alienæ, insit: nequit, sine mortali, ob tam vanum finem, ac inutilem, suscipi. Caietan. 2.2. *quæst.* 95. *art.*8. circa *solution. ad* 3. (non *ad* 13. vt citatum inuenies apud Palaum) *in* 2.*casu*: *& in Summ. verb. duellum, vers. Suscipere.* Nauarrus *in Man. cap.* 15. *numero* 28. *in fine.* Armilla *verb. duellum num.* 1. Delrius *lib.*4. *disquis. magic. cap.* 4. *quæst.*4. *sect.* 2. *ad finem.* Valentia 2. 2. *disput.* 3. *quæst.* 17. *punct.* 1. *in causa* 5. *&* 6. Rodriguez *tom.*1. *Summ. in* 2. *edit. cap.*73. *num.*2. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de Restit. cap.* 3. *in secunda parte, dubio* 13. *num.* 296. quos omnes citat, & sequitur Thom. Sanch. *lib.* 2. *Summ. capite* 39 *num.*12. Quibus addi possunt Suarez *disp.*15. *de bello, sect. vltim. num.*1. Ægidius *disputatione* 32. *dub.*2. *num.*5. Palaus *tom.*1. *tract.*6. *disp.*5. *punct.*7. *num.*5. vterque Hurtad. Complutens. *disputat.*9. *de charit.* Salmanticensis, *disputat.*170. *sect.*3.§.18. *& sect.*5.§.31. Tannerus *quæst.*6. *dub* 6 *num.*90. Ouiedo *tract. de Charit. controuers.* 13. *punct.* 3. *num.* 29. Bonacin. *tract. de censur. disput.* 2. *quæst.* 6. *punct.*2. *num.*3. & omnes.

QVÆSTIO III.

An fiant irregulares, qui suscipiunt duellum ad veritatis indaginem; si in tali duello committant homicidium?

RESpondeo, vt certum: Fieri irregulares. Quia omne homicidium ex actione illicita, & voluntaria procedens, inducit irregularitatem: at sic est, quod actio admittendi duellum ad veritatem per victoriam indagandam, est omninò illicita, & voluntaria: ergo homicidium ex ea procedens, verè inducet irregularitatem. Minor probatur: quia illa actio inducit malitiam iniustitiæ; cum certamen illud sit iniustum, & duellum formalissimum ex vtraque parte: Inducit etiam malitiam superstitionis contra Religionem, & vt tale damnatur *in c.*1.*&* 2. *de purg. vulg. & cap. Monomachiam* 2. *q.*5. & denique malitiam temeritatis, quam in se fortitudini oppositæ quilibet duellatór committit: ergo. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Ouied. *num.*32. per hæc verba: Tertia causa est, ob quam propriè dicitur duellum: Cum enim quis suam innocentiam, vel quoduis aliud notum fieri volebat, illud armis probandum desumebat, vt si victor euaderet, innocentem, & veracem omnibus esse constaret; sin minus, tanquam nocens, & mendax reputaretur. Certamen istud est iniustum, & duellum formalissimum ex vtraque parte: medium enim istud est improportionatum ad finem intentum, ac proinde ex illo cohonestari non potest. Sic Doctus Ouiedo. Dicastillo *de Iustitia, lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dubitatione* 15. *numero* 204. & omnes.

QVÆSTIO IV.

An qui indicit, vel admittit duellum, ad vindicandam, seu reparandam iniuriam sibi factam; & in eo committit homicidium, maneat irregularis?

NEgaret forsan Lyranus *cap.* 17. *Regum* 1. cum existimauerit, licitam esse, ob dictam causam, admissionem duelli, aut indictionem.

Sed vt certum Respondeo: Manere irregularem. Quia certum est illicitam esse omninò indictionem, aut admissionem duelli ob vindicandam, seu reparandam iniuriam: at sic est, quod homicidium voluntarium ex illicita actione procedens, semper induit irregularitatem: ergo qui illud in dicto duello committit irregularis manebit. Minor cum consequentia apud omnes est certa, & maiorem contra Lyram, docent communiter Doctores, præcipuè Valentia 2. 2. *disputat.* 3. *quæst.* 17. *punct.* 1. *in causa* 1. Sanchez *lib.* 2. *Summ. cap.*39. (non 3. vt leges apud Ouiedum) *num.*9. (non 15. vt citat ipsemet Ouiedo) Ægidius *disp.* 32. *de Charit. num.*15. Beccanus *cap.*25. *quæst.* 2. Gasp. Hurtad. *disputat.* 9. *diff.* 25. & Palaus *tomo primo, tract.*6. *disputatione* 5. *punct.*7. *numero* 7. quos citat & sequitur Ouiedo *tract. de Charit. controuers.* 13. *punct.* 3. *num.* 35. Dicastillo *de Iustitia, libro* 2. *tract.*1. *disputatione* 1:. *dubitatione* 15. *numero* 223. & alij communiter. Quorum ratio est: quia vendicare iniuriam, non est priuatæ personæ, sed publicæ authoritatis, cuius munus etiam est, reparare iniurias personis priuatis illatas.

QVÆSTIO V.

An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi notam timiditatis, aut pusillanimitatis, aut ne ignauis existimetur, indicentem duellum occidit?

NEgatiuam sententiam quis, sic defendere potest. Nam, iuxta nostram doctrinam, sæpiùs repetitam; vt homicidium commissum à priuata persona pariat irregularitatem, necessum est, vt procedat, ab actione illicita, & mortaliter peccaminosa, at sic est, quod actio acceptandi duellum, seu singulare certamen, causa excutiendi notam pusillanimitatis, videtur licita, & honesta: ergo homicidium ab illa procedens, non pariet irregularitatem. Minorem, in qua potest esse difficultas. Sic *Primò* probo. Quia, si vir nobilis, aut miles prouocatus ad duellum, id respuat, non modicam honoris iacturam facit; atqui, nemo tenetur se infamare: ergo nec respuere duellum sibi oblatum.

Secundò. Quia ideò quis prouocat alterum ad duellum, vt illi auferat honorem, & ei vertaur ignominiæ, si illud non acceptet: at quando honor aliter defendi nequit, nisi inuasorem illius occidendo, licet vtique occidere, vt suprà *disputatione* 12. *quæstione* 34. est habitum: ergo & licebit acceptare duellum ob defensionem proprij honoris, si aliter illum defendere non possumus, nisi illud acceptando.

Tertiò. Quia fas est inuaso inuasorem perimere, vt honorem tueatur, quando fuga sibi ignominiosa est, etiamsi ipsa fuga vitam possit tueri; vt suprà *disputatione citata*, est habitum: at maior ignominia est duellum oblatum non acceptare, quàm fugere,

fugere: ergo. Propter hæc argumenta, id esse licitum affirmant aliqui Authores, quos, suppressis nominibus, refert Bann. 2.2. *quæstione* 64. *articulo septimo, dubio tertio.* Quorum sententiam esse probabilem, apertè innuit Bassæus verbo, *duellum, num.* 6. dum contrariam veriorem solum appellat.

Sed vt mihi certum, Respondeo: Præfatum acceptantem duellum, & in eo occidentem suum ad illud prouocantem, irregularitatem contrahere. Quia certum est mihi, tale homicidium procedere ex actione voluntaria, illicita omninò, & lethaliter peccaminosa: ergo certum est quod qui illum committit, contrahat irregularitatem. Antecedens probatur. Quia irrationale, & barbarum est, me exponere periculo vitæ, ex eo præcisè, quod alius me velit ad pugnam prouocare, nulla alia interueniente causa iusta: ergo non potero licitè certamen hoc admittere, etiamsi ob id ab aliquibus timidus, ignauus, aut infamis existimer, vt amplius ex solutione ad fundamentum in contrarium adductum, constabit. Vnde

Ad illud, neganda est minor, ad cuius primam probationem, neganda est minor, quia falsum omninò est, quod ille, qui non acceptat duellum, gratia diuinæ legis obseruandæ, amittat honorem, aut famam, aut ei aliqua ignominia apud cordatos viros, prudentes, & probos oriatur; etiamsi apud vulgares, & improbos, id ignominiæ tribuatur; nam fama, & honor ex illorum potius existimatione, quàm ex horum, pendet.

Ad *secundam* probationem neganda est maior: quia ipse prouocans per actum prouocationis, non intendit ignominiam inferre prouocato, nec illum honore suo spoliare; nec ex natura rei ignominia sequitur prouocato, si non acceptet; sed per accidens ex malitia hominum leuissimorum, qui, quod virtuti, & laudi tribuere debebant, tribuunt ignominiæ: cùm ergo prouocans non intendat per prouocationem ad duellum iniuriam inferre, aut ignominiam, prouocato, nec ei ex natura rei ex non acceptatione sequatur, clarum manet, nunquam posse esse licitam talem acceptationem.

Ad *tertiam* probationem, concessa maiori, neganda est minor, est namque diuersa ratio de fuga, quia hæc, etiam apud probos, & prudentes viros ignominiosa æstimatur, & non est aliud medium se tuendi: at verò prouocatus ad duellum, potest aliud medium eligere, nempè, neque fugiendo, neque acceptando, si dicat; paratus sum me defendere, quandocumque me aggressus fueris: ex condicto autem duellum acceptare non possum, id enim Diuinæ legi repugnat, & iusto etiam Magistratus præcepto, per quæ omnia si liceret, ego acceptarem. Ex quibus iam constat, minimè esse licitum duellum acceptare ad depellendum dedecus, quod cuidam ex non acceptatione resultare videtur, vt docent communiter Doctores, præsertim Sanchez *libro primo, Summ. cap.* 39. *num:* 9. Armilla, Caietanus, Sotus, Azeuedo, Nauarra, Bannez, Valentia, Petrus Ledesma, Rodriguez, Abulens. Salon, & Nauarrus, apud ipsum. Azor *tomo tertio, libro secundo, capite quinto, quæstione sexta.* Filliucius *tract.* 29, *capite* 8. *numero* 147. *&* 152. Fagundez *libro quinto, in Decalog. capite* 8. *numero* 39. vbi non benè refert Bannez 2. 2. *quæstione* 64. *articulo septimo, dubitatione tertia*, dicentem, primam opinionem videri aliquibus probabilem; nam hic doctus Author, minimè id affirmat, cùm solum scribat; Non deesse, qui fingant, esse licitum, duellum in tali casu acceptare; sic item docent Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 17. Becanus 2. 2. *capite* 26. *quæstione* 5. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *capite* 3. *numero tertio.* Bonacina *de censur. disputatione* 2. *quæstione* 6. *punct.* 4. *numero* 12. Dicastillo *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 6. *num.* 70. Ouiedo *tract. de Charit. controuers.* 13. *punct.* 3. *numero* 46. Trullench. *libro quinto, in Decalog. cap. secundo, dubitatione* 13. *num.* 4. Castro Palao *tract. de Charit. disputat.* 5. *punct.* 7. *num.* 8. Diana *part* 5. *tract.* 13. *Resolut.* 16. & alij communiter. Qui omnes consequenter dicunt, prædictum in duello interfectorem & incurrere irregularitatem, excommunicationemque, & alias pœnas duelli.

QVÆSTIO VI.

An saltem, maneat liber ab irregularitate, qui, acceptans duellum, aut certamen singulare, ne aliàs amittat honores, aut publica munera, quæ possidet, occidit prouocantem ad illud?

Negare debet Trullench. *loco citato, numero* 4. *in fine.* Quia clarè negat, esse licitam, adhuc in tali casu, admissionem duelli, his verbis: Hinc fit, non esse admittendam sententiam Laymani *in Theolog. Morali libro* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *numero* 3. asserentis, in duobus casibus duellum damnari non posse, videlicet, si Miles in exercitu, vir æquestris in Aula Regia, officio, & dignitate excidere debeat, ob ignauiam, & timiditatis notam, nisi identidem prouocanti se sistat: vel si quis ab iniustis conuitiis, ac subeundo dedecore, aliter se liberare nequeat, nisi cùm prouocante congrediatur: quod non placet Dianæ *part.* 2. (lege 3.) *tract.* 6. *Miscellan. Resolut.* 1. & merito quidem, propter rationes, hoc numero dictas. Hæc ille. Non ego: ergo si illicitè mortaliter occidit prouocatus ad duellum prouocantem, nequit liber exire ab irregularitatis nota.

Negabunt etiam illi Doctores, qui absolutè docent, etiam ex homicidio licitè patrato, irregularitatem oriri, quos adduximus suprà *disputat.* 13. *quæstione* 2.

Sed probabilius Respondeo: Manere liberum irregularitate. Probo: quia probabilius est, quod ex homicidio licitè facto non fiat quis irregularis, vt sæpè diximus: at sic est, quod est licitum cuipiam, acceptare duellum, & in illo suum prouocantem occidere, ne aliàs priuetur honoribus, & publicis muneribus, quæ possidet: ergo ob tale homicidium, non fiet homicida irregularis. Minorem (in qua, iuxta nostram doctrinam solùm potest esse difficultas) sic probat ex Petro Hurtado, Diana *parte* 5. *tractatu* 13. *Resolut.* 27. *vers. Nota etiam.* Quia ad conseruandam nobilitatem, & munera publica, est medium vnicè necessarium, acceptatio pugnæ: ergo est licita. Probo consequentiam: quia tunc est inculpata defensio bonorum proportionatorum damno inferendo criminatori. Antecedens probo; quia criminator mihi crimen obiecit dignum amissione nobilitatis, & munerum, cuius ego innocens sum, & alter obiecit illud mala fide, quod crimen censebitur esse probatum, recusato à me certamine; hæc enim est huius duelli natura, de quo agimus. Antecedens probo; quia coniectus sum ego in angustias, vt vel mihi pugnandum sit cum criminatore iniusto, vel amissurus sim nobilitatem, & munera: ergo tunc subire certamen est vnicè necessarium ad tuendam nobilitatem. Hæc ex Hurtado, Diana *parte quinta,* loco

loc. cit. licèt *part.* 3. contrarium senserit, vt nuper vidimus.

QVÆSTIO VII.

An si aliquis videat, se iniustissimè in iudicio accusari, & certò cognoscat, se iniquissima sententia ad mortem, vel mutilationem à Iudice damnandum esse; possit licitè accusatorem ad duellum prouocare; vel illud ab eo indictum acceptare; & illum, etiam sine nota irregularitatis, interficere?

NEgant aliqui doctores; quorum fundamentum est; quia ille solus iustus sui defensor dicitur, qui inuitus ad pugnam ab aggressore cogitur: at sic est, quod, qui in hoc casu prouocat, vel acceptat duellum, non cogitur inuitus ad pugnam: ergo. Minor probatur: quia si prouocat ad duellum spontè ad illud prouocat; si verò duellum oblatum acceptet, spontè etiam acceptat: ergo in neutro casu inuitus: ergo in neutro, vt iustus sui defensor excusari potest: ergo in vtroque, tanquam iniustus prouocator, aut acceptor damnandus: ergo in vtroque interficiens suum accusatorem, irregularis censendus. Ita apud Sanchez tenent Abulens. 1. *Reg. cap.* 17. *quæstione vltima*, & Salon: 2. 2. *quæstione sexagesimaquarta, articulo tertio, controuers.* 3. Quibus addo Aragon. 2. 2. *quæstione* 64. *articulo* 3. *ad* 3. (Cuius verba refert Diana *part.* 5. *tractatu* 13. *resolut.* 27.) & Suarium *disputatione* 13. *de Charit. sect. vltima, num.* 5. & apud illum, Siluestrum, Abulens. Anton. & Sotum.

Alij autem Auctores è contra ex parte docent, posse sanè licitè innocentem in prædictis casibus suum accusatorem ad duellum prouocare, vel ab eo illud acceptare, & interficere absque mortali culpa; non verò absque irregularitatis pœna; quia existimant hanc sine illa compati posse.

Sed probabilius Respondeo: Posse licitè in assignato casu, accusatorem ad duellum prouocare, & à fortiori ab eo acceptare illud: & si in eo, illum interficiat, minimè irregularem fieri.

Prima pars nostræ responsionis, est communis apud Doctores, & probatur. Quia in angustiis, & perplexitatibus, licitum est eligere minus malum, ad vitandum maius, quando maius electione minoris effugi potest, & aliter non: at minus malum est, subire mortis dubiæ periculum in duello, quàm pati ipsam mortem iniustam certò ob iniuriam Iudicis, & calumniatoris subeundam: ergo. Adde, quod verè, & propriè non est duellum, sed licita, & iusta defensio contra inuadentem iniustè: nihil enim re ipsa differt, velle me occidere proprio gladio, an alieno, nempe Iudicis, falsis criminibus. Et ideo hanc partem tenent Bannez 2. 2. *quæstione* 64. *articulo* 7. *dubit.* 4. *in corp. & ad* 2. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. in* 2. *edit. cap.* 73. *numero* 1. Nauarrus *in Summ. cap.* 11. *num.* 39. & *cap.* 15. *num.* 9. Valentia 2. 2. *disputatione* 3. *quæst.* 17. *punct.* 1. *col.* 2. Nauarra *lib.* 2. *de restitut. cap.* 3. *in* 2. *parte, dubit.* 13. *num.* 289. & 290. Caietan. 2. 2. *quæst.* 95. *artic.* 8. *circa solut. ad* 3. & *in Summ. verb. Duellum*, qui tamen de sola duelli ab actore oblati acceptatione loquitur, non de prouocatione; & casu, quo duellum de consensu principis ineatur. Ait enim sic: Licitum tamen est suscipere duellum auctoritate Principis, quando accusator, materiali gladio Iudicis, iniustè me petit, mutilando, vel occidendo: quoniam inuasus gladio, possum me gladio tueri. Hæc Caietanus. Cuius limitationem optimè reiiciunt Bannez & Nauarra. Vnde hanc eamdem partem sustinent Sanchez *libro* 2. *Summ. capite* 39. *numero setimo.* Azor *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 5. *quæstione decima.* Ægidius *disput.* 32. *dubit.* 2. *numero* 4. & 17. Lessius *lib.* 2. *de Iustitia, cap.* 9. *dubit.* 8. *num.* 49. Dicastillo *de Iustit. lib.* 2. *tractatu* 1. *disputatione* 10. *dubit.* 25. *num.* 217. Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 42. Qui bene ad fundamentum contrarium respondet negando minorem; nam innocens in dicto casu, nec voluntariè, & spontaneè prouocat, aut acceptat; sed prouocatus & inuoluntariè, eo quod nullum aliud remedium habet.

Secunda verò pars nostræ responsionis, ex prima, iuxta nostram doctrinam, clarè colligitur. Quia irregularitas hæc non oritur ex homicidio particulari, licitè, & absque mortali admisso, vt docent omnes Auctores *supra disput.* 13. *quæst.* 2. adducti pro nostra parte.

QVÆSTIO VIII.

An etiam sit licitum innocenti, acceptare, seu offerre duellum, ad tuenda bona temporalia, quando certum habet, quod actor in iudicio per fraudem ipsum opprimat: & si in eo illum interficiat immunis etiam sit ab irregularitate?

NEgant, non solum Auctores primæ opinionis quæstionis præcedentis, verum etiam alij ex nostris. Quia licèt existiment, quod in defensionem vitæ possit quis alium ad duellum prouocare, & illum occidere; non verò in defensionem externorum bonorum. Ratio eorum est, quia defensio armata solum licet, quando alius armis me inuadit; at in causa criminali, etsi alius suis armis non inuadat, inuadit tamen, vt diximus, gladio iudicis, quod non fit in causa ciuili; cum solum inuadat iniusta sententia Iudicis. Ita apud Suarium tenet Caietanus, & apud Dianam, Lessius *libro* 2. *cap.* 9. *dubit.* 8. *numero* 47. Filliucius *tom.* 2. *tractatu* 29. *numero* 144. Suarez *loc. cit.* & Aragonius 2. 2. *quæstione* 64. *articulo* 3. *ad* 3. Sed ex his Auctoribus, Lessius oppositum omnino sentit, *loc. cit. vers. Tertiò.* Citari tamen potest Palaus *tom.* 1. *tractatu* 6. *de Charit. disputatione* 5. *punct.* 7. *num.* 12.

Respondeo: ergo probabilius (& magis consequenter, vt fatetur Suarez) dicendum, etiam esse licitum innocenti, acceptare, seu offerre duellum ad bona temporalia in notabili quantitate tuenda; quando constat omnino iniustè, & per calumniam actorem procedere, & certum omnino est fore, vt innocens hæc amittat, nec aliud sibi remedium suppetat. Ratio fit. Quia sic talis acceptatio, seu prouocatio duelli, non induit rationem proprij duelli, sed defensionis iustæ: at hæc, non solum est licita cum morte inuadentis, pro vita & honore tuendis, sed etiam pro rebus temporalibus, vt *supra* est habitum: ergo & erit licitum acceptare duellum, seu offerre illud, in eòque occidere actorem, si aliter res suas innocens defendere nequeat. Sic tenent Auctores citati pro nostra sententia, præcipuè Sanchez Bannez & Nauarra. Qui addunt, non solùm licere in dictis casibus, acceptare, & offerre duellum; verum etiam, non prouocando ad illud, interficere occultè actorem illum calumniosum, cùm hæc occisio sit vera defensio. Immo quod amplius, teneri innocentem non acceptare duellum,

nec

nec indicere, si potest occultè illum occidendo, id vitæ, honoris, & rerum familiarum periculum euadere: quippè sic proprium vitæ periculum in duello imminens vitabit, & peccatum actoris offerentis, aut acceptantis duellum. Tenent etiam nostram sententiam Diana *part.* 5. *tract.* 13. *Resolut.* 27. Petr. Hurtad. *in* 2. 2. *disputat.* 70. *sect.* 8. §. 70. *&* 77. & tandem Dicastillo *loc. cit. numero* 221. Lug. *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 7. *num.* 165. *vers. Secundò probatur.* Ouiedo *de charit. controuers.* 13. *punct.* 3. *num.* 41. Qui tamen malè citat Palaum pro hac parte.

Ex qua doctrina, clarè, iuxta nostra principia, colligitur, minimè manere irregularem occidentem, in præfatis casibus, iniustum actorem; cum tunc talis occisio sit licita, & à graui immunis culpa.

QVÆSTIO IX.

An si inuasor iniustus velit te occidere, inhonorare, vel bona tua rapere, nisi duellum acceptes; possis illud acceptare, & sine culpa, & irregularitatis pæna, dictum inuasorem occidere?

Negant absolutè aliqui. Alij distinguunt, dicentes, posse quem acceptare duellum, casu solum, quo quis velit te occidere, nisi illud acceptes; secus in aliis casibus. Authores opinionum harum, habes supra. Vide illos.

Sed iuxta nuper dicta, probabilius Respondeo, dicendum: Posse sine exceptione, in omnibus dictis casibus, acceptare duellum; & in illo licitè occidere inuasorem: nec ob id pœnam irregularitatis incurrere. *Primum* constat ex dictis. Quia in omnibus dictis casibus acceptatio duelli, & in eo occisio inuasoris vitæ, honoris, vel fortunarum, est defensio necessaria: ergo & licita: ergo, in nostris principiis, immunis ab irregularitate. Sic Authores pro nostra parte, quæstionibus antecedentibus adducti. Legantur inter alios Lugo *loco citato, sect.* 8. *in fine.* Palaus *punct.* 7. *cit. num.* 13. Puente Hurtado 2. 2. *disp.* 170. *sect.* 8. §. 77. & Diana *loc. citat. vers. Notandum est.* vbi addunt, quod inuasus in eo casu, nequeat acceptare certamen, si ibi potest inuasorem occidere: quia interficere aggressorem iniustum, quando actu physicè mihi mortem intentat, magis consentaneum est iuri naturali, & Ecclesiastico, quàm in campum exire ad pugnandum. Quæ doctrina consonat doctrinæ à nobis ex Sanchez; Bannez, nupertimè traditæ.

QVÆSTIO X.

An licitum sit cuipiam in defensionem diuini honoris, acceptare duellum, in eoque absque incursione irregularitatis iniuriantem occidere?

Respondeo: Esse licitum cuipiam duellum admittere, & in illo occidere in defensionem diuini honoris, eum, qui, à peccando contra illum, non vult desistere, nisi cum illo duellum ineat. Sic tenet Palaus *loco citato, num.* 14. vbi ita ait: Ob peccata, quæ solùm nocent peccanti, clarum est, te non posse duellum admittere. Ob peccata verò, quæ cedunt in iniuriam grauem proximi, & boni communis, & Religionis, poteris, præcipuè authoritate Principis duellum admittere, si alia via tibi non suppetit defensionis: quia ob hanc rationem licet tibi iniuriantem occidere. Quis enim negare potest, te non posse hæreticum occidere, si à conculcatione Sacramenti, & profanatione rerum Sacrarum desistere non vult; Defendis enim tunc diuinum honorem. Hæc Palaus. Nunc ego. Si igitur tùnc licita est occisio, à fortiori erit admissio duelli, & nex in eo commissa libera ab irregularitate.

DISPVTATIO XVI.

De Irregularitate contracta ex homicidio casuali.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid sit homicidium casuale?

RESPONDEO: Dicendum, quod est illud, quod præter intentionem occidentis fit. Sic omnes Theologi cum D. Thom. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. *in corpore.* Legantur inter alios Caietan. Bannez, Salon. Aragon. ibi. Suar. *de censur. disp.* 45. *in princip.* Sayr. *lib.* 7. *Thesaur. c.* 1. *num.* 9. *& cap.* 5. *per totum.* Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 3. Bonacin. *quæst.* 4. *de Irregularit. punct.* 7. Dicastill. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dubit.* 12. Fagundez *lib* 5. *in Decalog. cap.* 13. *numero* 9. Gasp. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 8. Petr. Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 3. *à principio.* Baunius *tract.* 13. *de Irregularitat. quæst.* 19. *pag.* 471. Auila *parte* 7. *disputatione* 6. *sect.* 1. Gibalinus *de Irregularit. capite* 4. *quæst.* 1. *à num.* 1. *pag.* 111. *& quæst* 2. *à numero* 1. *pag.* 159. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 220. Pellizzarius *tom.* 2. *Man. Regul. tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *q.* 54. *n.* 235. & alij citandi.

QVÆTIO. II.

Quotuplex sit homicidium casuale?

Respondeo: Dicendum, quod sit duplex. Alterum, quod dicitur omninò, & simpliciter casuale, & est illud, quod nullo modo est volitum, nec directè, ne indirectè, nec in se, nec in causa, nec præuisum ab occidente. Alterum, quod non est omninò, & simpliciter casuale, sed partim casuale, & partim non, eo quod licèt non sit directè volitum, & intentum, est tamen indirectè & quodammodo volitum, vt explicant Caiet. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. & alij DD. nuper adducti.

QVÆSTIO III.

An homicidium omninò, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa, vllo modo est volitum; inducat irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Non inducere. Sic colligitur ex *cap. Lator. & ex cap. Dilectus, & cap. Significasti* 1. *de homicid.* Ratio est. Quia homicidium, quod nullo modo est peccaminosum, non inducit irregularitatem: at homicidium omninò, & simpliciter casuale, non est peccaminosum: ergo non inducit irregularitatem. Cætera ex sæpè dictis constant, minor autem probatur. Quia homicidium omninò casuale, est prorsus inuoluntarium; ergo non est peccaminosum. Consequentia patet, quia omne peccatum

peccatum est voluntarium. Antecedens verò etiam constat,tum ex D.August. *lib.de vera Relig.cap.* 14. *& ex cap.Merito* 15.*quæst.*1. & D.Thom.2. 2 q.64. *art.* 8. Tum etiam ex Aristotele docente, quod voluntarium debet esse à principio intrinseco cognoscente singula: at homicidium omninò casuale, & merè fortuitum,nullo modo est cognitum, nec præuisum, à patrante illo: ergo nullo modo est voluntarium. Sic docent omnes Doctores,saltem loquendo de homicidio, quod ex actione licita contingit; nam non desunt aliqui sentientes, inducere irregularitatem homicidium omninò fortuitum,si aliàs ex actione illicita eueniat. Legantur D. Thom. *loc. cit.* Nauar. *cap.*27.*num.*220.Suar. *loc. cit.n.* 9. Auil. *loc. cit. vers. Secundò notandum est.* Sayr. *loc. cit. num.* 2. Molin. *tom.*4.*tract.* 3. *disp.*71.*num.*1.*& disp.*77. *n.*2. Bonac. *num.* 2.Gibal. *q.* 2. *cit.n.* 2. *pag.* 159. Barbos. *ad cap. Lator. citatum,num.*1. Pellizz. *loc. cit. q.* 55. *num.*236.& alij.

QVÆSTIO IV.

An saltem, homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem?

RESpondeo, vt certum: Parere irregularitatem. Quia sic colligitur ex *cap. Significasti, el primero, & ex cap. Dilectus, de homicid. & ex cap. Clerico, cum aliis, dist.* 50. Ratio est, quia homicidium indirectè volitum, est verum, & proprium homicidium, cum sit sufficienter voluntarium; & peccaminosum mortaliter: at sic est quod Sacri Canones plectunt irregularitate talis homicidij crimen: ergo. Sic tenent omnes Theologi cum D. Thom.2.2. *quæst.*64.Summistæ *verb. homicid. & verb. Irregularitas,* & Canonistæ in iuribus citatis.

QVÆSTIO V.

An vt hæc irregularitas; quæ ex homicidio indirectè volito manat, incurratur; sufficiat venialis culpa?

AFfirmant Caietan. Arag. 2. 2. *quæst.* 64.*art.*8. Scotus, Mayron, & Comitolus apud Gibalinum, vbi infra. Conradus, Corduba, & Toletus, apud Sayrum: & alij ex Canonistis, & nouiter Megal. *tertia parte, lib.*7.*cap.*2.*quæst.*5.*num.*110. Quorum fundamentum habes sup. *tract.* 1. *disputat.* 1. *quæstione* 7.

Sed probabilius Respondeo: Non sufficere culpam venialem, sed requiri omninò mortalem culpam. Ratio est. Quia huiusmodi irregularitas, est pœnalis; aliàs sine vlla omninò culpa contraheretur, quod contrarij negant: ergo supponit culpam sibi correspondentem, vt iusta sit: at sic est, quod, vt omnes concedunt, irregularitas,est pœna grauis: ergo & culpam grauem ad illam requiri, omnes fateri debent. Sic Sot. *lib.* 5.*de Iust. quæst.*1. *art.* 9. *in fine.* Nauar. *cap.* 27.*num.* 252. *vers. Octauò dico.* Henriq. *lib.*14.*cap.*3.§.1.*& cap.* 15.§. 1. *&* 7. Suar. *disp.*45.*sect.*9 *num.*8.Sanch.*lib.*9. *de Matr. disp.* 32. *num.* 29. Bonacina, Bannez, Gordonus, Ioan.de la Cruz, Sayrus, Valentia, & alij, quos refert, & sequitur Gibalin. *quæst.* 2. *cit.num.* 5. *pag.* 161. Diana *p.*4.*tract.* 2.*Resol.* 21. Montesinos 1.2. *disp.* 8.*q.* 12. *num.*152.Pellizzar. *loco citato, quæst.* 56. *num.* 139. Legantur dicta à nobis *tract.*1.*disputat.* 1. *quæst.* 7. *citata.*

QVÆSTIO VI.

An semper quod quis mortaliter, positiua actione peccat, in cauendo homicidio, contrahat irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Contrahere irregularitatem, etiamsi rei licitæ vacet. Hanc responsionem, vt certissimam statuit Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.* 2. *num.* 7. vbi ita ait: Qui mortaliter peccat, ob non adhibitam sufficientem diligentiam in cauendo homicidio, contrahit irregularitatem homicidio subsequuto, siue vacaret rei licitæ, siue illicitæ. Hæc regula nullam habet difficultatem: cum enim voluntarium sit homicidium illud, & culpabile mortaliter, quamuis non fuerit volitum in se, sed in sua causa, propter ignorantiam vincibilem, & negligentiam mortalem in præcauendo periculo, nihil planè fingi potest, vnde excusetur irregularitas, quam certum est contrahi ratione homicidij voluntarij. Quod autem quis vacaret rei licitæ, ex qua sequutum tamen fuit præter intentionem, sed non sine culpa, eaque graui operantis homicidium, non facit, quin illud fuerit voluntarium: & quamuis non fuerit peccatum præcisè exercendo actionem licitam, ratione tamen periculi, quod in his circunstantiis cum eiusmodi actione, alioquin nullo iure prohibita, coniungebantur, & non satis præuisum, aut impeditum fuit, peccauit ita operans peccato homicidij indirectè voluntarij. Et idcircò *in cap. Presbyterum, de homicid.* qui in castigando puero excesserat, fit irregularis, morte sequuta: quia etiamsi licitè castigaret puerum, modum tamen debitum excessit, &c. Sic Gibalinus. Cui nemo contradicere potest.

QVÆSTIO VII.

An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibitæ, si ex illo opere sequatur homicidium omninò casuale, inuoluntarium, & inculpatum; fiat nihilominus irregularis?

AFfirmant non pauci DD. docentes absolutè incurrere irregularitatem vacantem rei sibi illicitæ, si ex tali actione sequutum fuit homicidium omninò à casu, & omninò ignoranter, etiamsi, ne ex sua actione sequeretur; debitam adhibuerit diligentiam. Fundamentum est. Quia *in cap. Dilectus filius, & cap. Ioannes.* Definit Innoc. III. non fuisse incursam irregularitem, ob quædam homicidia omninò casualia, eo quod non fuerint facta, dando operam rei illicitæ: ergo à contrario sensu, si fuissent facta, dando operam rei illicitæ, incursa esset irregularitas. Ob id, ita tenent Caietan. 2. 2. *quæst.* 64. *art.*8. (non 9. vt leges apud Hurtadum, & Dianam) Syluest. *verb. homicidium* 2. *num.*2. Conrad. 1. 2. *quæst.*72.*articulo* 8. Philiarcus *libro quarto, cap.* 11. §.*septimo.* Viualdus *de Irregularitate numero* 248. *vers. Tertia.* vbi ita ait: Dans operam rei illicitæ, quantamcunque adhibeas diligentiam, fit irregularis per mortem, vel mutilationem sequentem, vt est exemplum *in cap. Suscepimus, de homicidio.* Ita ille; qui & citat pro se, vltra Caietanum, Sotum *libro quinto, de Iustitia, quæstione quinta, articulo fin.* Angelum, Syluestrum, Armillam, Couarruuiam, Castrum, Nauarrum, & alios. Sed non benè ita absolutè citat hic author, hos Authores, vt infra.

Alij

Alij verò contrà ex parte dicunt, non sufficere ad incurrendam hanc irregularitatem, Quod homicidium casuale sit sequutum ex opere illicito, sed necessarium esse, quod opus illud, sit periculosum; quia, aut ex natura sua est ordinatum ad homicidium, vel mutilationem; aut cum illo ferè semper, atque hîc, & nunc coniunctum; vt est mittere bombardam ad arcem, aut sagittam, aut lanceam in exercitu,&c. tunc enim si sequatur homicidium, vel mutilatio, quantacumque diligentia adhibeatur, incurritur irregularitas. Quia eo ipso, quod quis opus, quod ex se, & sua natura periculosum est, ad homicidium, exercet, censetur velle illud homicidium indirectè saltem, & in sua causa, ex illa Regula Iur. *lib.6. Qui causam damni dat, damnum dedisse videtur.* Ita tenet Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. (non 1. vt leges apud Sayrum) §.4.*num.*10.*per totum*, qui *vers. Igitur*, citat pro se, Ancharan. & Francum *in cap. vltimo, de homicid. in 6.* Gonsalum à Villadiego *tract. de Irregularitate, cap. de percussore col.*3. Alphonsum de Castro *lib.*2. *de lege pœnal. cap.* 14. & Sotum *lib.*5.*de Iustit.quæst.*1. *art.*9. His addi possunt Molina *tom.* 4.*tract.*5. *disp.*77. *num.*5. Aragon 2.2.*quæst.* 64.*art.*8. Corduba *lib.*2.*quæstion.q.*26. Medina 1.2.*q.*73.*art.*3. Salon 2.2.*q.*64.*art.* 8. *controu.*3. Henriquez *lib.*14.*cap.*15.§.1.& 2. apud Sayrum, Petr. Nauarra *lib.*2.*cap.*2.*dubit.*6. *corol.* 3. Nauarr. *cap.* 2. (non 221. vt legi apud Sayrum) *num.* 221. *vers. Tertiò, in fine*, vbi requirit, vt sit causa propinqua sufficienter directa respectu talis effectus. Valentia *tom.*2.*disp.*6. *quæst.*5.*punct.*3.& *tom.*3.*disp.*5.*quæst.*8. *puncto* 5. Toletus *lib.*1.*cap.*29.*vers. Secundò, notab.*2. Sayrus *lib.*7.*Thesauri, cap.*5.*num.*12. (non 6.*num.* 11. vt citat Gibalinus) Auila *part.*7.*disp.*6.*sect.* 1. *dub.* 1. *opinione* 3. Sanchez *lib.*9. *de Matrimon. disput.* 32. *num.* 25. Layman *lib.*3. *tract.* 3.*part.*3.*cap.*10.*num.*5. quamuis hic requirat culpam saltem venialem. Villalobos *tract.*21. *diff.*23. *num.*3. & Montesinos 1.2. *disp.*8.*quæst.*12.*num.*165.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est, nunquam oriri irregularitatem ex homicidio casuali ex opere siue licito, siue illicito, etiam periculoso ex se, si omnis diligentia quam prudentia exigebat, adhibita fuit, ne homicidium contingeret.

Probatur *Primò.* Quia huiusmodi homicidium procedens ex opere illicito, & periculoso, est adhuc merè casuale, & omnino inuoluntarium in ratione homicidij; ac proinde prorsus inculpabile: ergo non potest parere irregularitatem. Consequentia est nota, ex supra adductis. Antecedens verò probatur à Gibalino sic: Quia tale homicidium, neque directè & in se est voluntarium, vt apparet; neque indirectè, & in sua causa; quia adhibita fuit, vt supponitur, omnis diligentia ad cauendum homicidium: ergo non magis volitum est homicidium in sua causa, ex eo quod fuerit sequutum ex opere illicito, cùm vtrobique fuerit posita omnis diligentia, quam prudentia in his circunstantiis requirebat; & ratio tota voluntarij indirecti, quæ fingi potest, in simili casu, petenda sit à negligentia, & à cautione non adhibita,&c. Sic ille.

Secundò, probatur à Gasp. Hurtado. Quia irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis: sed in nullo iure expressum est, homicidam esse irregularem, ob homicidium omnino casuale, quamuis factum, dando operam rei illicitæ, etiam ex se tendenti ad homicidium, quia in duobus capitulis, *Dilectus*, & *Ioannes*, adductis ab aduersariis, tantum definitur, non esse irregularem, ob homicidium casuale factum non dando operam rei illicitæ; addendo autem Pontifex *non dando* (sic cum negatione lege) *operam rei illicitæ*, non supponit à contrario sensu, ob homicidium omnino casuale factum dando operam rei illicitæ incurri irregularitatem: tum quia id non addit absque causa, sed ob duas, nempe, & quia in casibus sibi propositis, ita contingit, & supponebatur; & quia iuxta doctrinam omnium certum erat, tunc homicidium non imputari ad culpam. Tum etiam, quia argumentum à contrario sensu nunquam est efficax, præsertim in materia odiosa, quæ potius est restringenda, quàm amplianda, & maximè in materia irregularitatis, quam constat non incurri, nisi in casibus à iure expressis. ita Hurtado *disp.*2.*de Irregularit. diff.*8. *num.*28. & Gibalinus *cap.*4.*de Irregularit. quæst.*2. *num.*9.*pag.*166. vterque citans Henriquez pro hac parte, eodem loco, quo pro contraria citat Sayrus, nempe *lib.* 14. *cap.*15. Sed licet Henriquez *num.*1. nobis consentiat, contrariis tamen adhæret, *num.* 2. dum dicta à se, his verbis limitat: At quando ex tali causa frequenter, & moraliter sequitur homicidium, qui vidit eam causam, & dat operam rei illicitæ, videtur communiter fieri irregularem, secuto effectu: de his enim iura ita in foro exteriori iubent præsumi irregulares: qui enim vult causam determinatam, & quasi necessariam, hic subinde vult effectum, qui communiter in re morali inde sequitur. Hæc Henrici verba: per quæ clarè fatetur, contrariis assentiri. Verum est quod statim loquendo in foro conscientiæ, veniat nobiscum. Legatur idem Auctor pro nobis eodem *lib.*14. (non 13. vt leges apud Dianam) *cap.*11.*num.*1. necnon Ægidius *disp.*18.*dub.* 9. *n.* 80. Vasquez 1.2. *disp.*100. *num.* 39. & *disp.*124.*cap.*2. Præpositus 3.*part. quæst.*5. *de Irregularit. dub.* 10. *num.*63.& 84. Fillicius *tom.* 2. *tract.* 20. *cap.*3., *num.* 64. Tannerus *in* 3.*part. disp.*1. *quæst.*10.*punct.* 11. *n.* 216. Sà *verb. Irregularitas ex deformatione illicita*, *num.*4. apud Dianam, 3. apud Gibalinum; & 2. apud me; vbi ita ait: *Homicidium casuale facit irregularem, cum oritur ex peccato mortali, & opere, ex quo sequi solet, vt ex natura rei*, quibus verbis duo requirere constat, nempe, & peccatum mortale, in cauendo homicidio, & opus, quod ex natura sua sit causa illius. Diana *part.*4 *tract.*2.*resol.*20. Gibalinus *cap.*4. *quæst.*2.*à num.*8.*pag.*165. Suarez *etiam disp.*45. *sect.* 6.*num.*9. qui tantum limitat quoad casus quosdam, quos in iure expressos esse putat, quod idem dicit Gordon. *quæst.*18. *lib.*7. *num.*61. Bonacina *disput.* 7. *quæst.*4. (non 14. vt leges in Gibalino) *pun.*7. *num.*9. licèt postea in limitationibus, quas apponit, videatur communi sententiæ adhærere. Fagundez *lib.* 5. *in decalog. cap.*14.*num.*11. Pellizzarius *loc. cit. q.*57. *num.*241.

Ex doctrina à nobis superius tradita, solui possunt casus de homicidio casuali passim occurrentes; quos breuiter proponemus. Sit igitur

QVÆSTIO VIII.

An Clericus, qui equum ferocem equitans, casu aliquem occidit; maneat irregularis?

Respondeo: Non manere irregularem, si sufficientem diligentiam adhibeat, ne mors hominis sequatur. Ratio est. Quia nullam culpam in homicidium commisit. Sic communiter DD. qui id probant ex *cap. Significasti*, & *cap. Dilectus*, *de homicid.*& ex *l.*1. *in princip. ff. si quadrup. paup. fecisse dicatur.* Legantur Summ. Angelica *verb. Irregularitas*, §.17. vbi citat Bern. *in cap. Dilectus* contrarium sentientem in casu, quo de facili frenum potuit frangi. Sed nec in hoc casu sentiendus est irregularis, si diligentiam sufficientem adhibuit, aut nulla de

de hoc periculo ei euenit suspicio, aut dubitatio. Summa Astensis *part. 2. lib. 6. tit.* 14. *art. 6. quæst.* 10. Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. §. 4. *num.* 5. *vers. Posterior.* Sayrus *lib. 7. cap. 6. num.* 1. Auila *p. 7. disp. 6. sect.* 1. *dub.* 1. *in fine.* Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 7. n.* 23. Graffis *p. 2. decis. lib. 2. c. 66. n.* 14. Barbosa *in cap. Dilectus cit. num.* 1. & communis.

QVÆSTIO IX.

An Monachus Franciscanus, qui equitando contra regulam, casu puerum occidit; maneat irregularis?

AFfirmare tenentur Auctores primæ opinionis *quæst.* 7. Illi enim dicunt, manere irregularem illum, qui vacans rei illicitæ, occidit aliquem casu, & fortuitò, etiamsi ad homicidium cauendum omnem diligentiam posuerit. Quia sequutum fuit ex opere illicito, & prohibito: tunc sic: atqui prohibitum est Franciscanis equitare: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non mansisse irregularem. Sic tenent in primis omnes Auctores, quos pro secunda opinione retulimus *quæst.* 7. & consequenter certè. Probatur: quia licèt Franciscanus peccet contra Regulam equitando? quia tamen, hoc non est res periculosa, nec ordinara ad mortem, ideo non efficitur irregularis, quando equitando, casu inopinato puerum occidit, si debitam adhibuerit diligentiam. Sic probant, & tenent in specie nostri casus, Nauar. *cap.* 27. *num.* 238. ita dicens: Vigesimooctauo infertur, quod non fit irregularis Monachus Minor, peccans equitando, eo quod mula mansuetissima, qua vehitur, citra suam aliam culpam, puerum occidat; quia culpa insessionis eiusmodi mulæ, nullatenus dirigebatur in talem mortem. Sic ille. Henriquez *lib. 14. cap. 11. n. 1. in Glossa, litt. M. & cap.* 15. *num.* 4. Sayrus *lib. 7. cap. 9. num.* 25. Bonac. & Barbosa. *loc. cit.*

Tenent & à fortiori omnes Auctores pro nostra sententia *quæst.* 7. *adducti*; non ex eo quod licèt talis Monachus, dabat operam rei sibi illicitæ, sed non simul periculosæ, ac ad mortem ordinatæ; sed ex eo, quod nec per illam actionem insessionis mulæ, nec per aliam distinctam concurrerit ad necem pueri voluntariè directè, aut indirectè, admittendo homicidij mortale, quod, vt vidimus, necessum est omnino ad irregularitatem contrahendam.

QVÆSTIO X.

An Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculosæ; vt est venatio perdicum, cuniculorum, &c. in ea, adhibita diligentia sufficienti, fortuito, & omnino casu, occidit aliquem, maneat irregularis?

AFfirmare debent Caietan. Conrad. Philiarcus, Viuald. & alij relati *supra quæst.* 7. pro prima opinione, docentes vniuersaliter, quod omnis ille, qui dat operam rei illicitæ, vel saltem sibi prohibitæ, etiamsi adhibeat diligentiam sufficientem, ne homicidium sequatur; si tamen de facto subsequitur, fiat irregularis. Ita illi; quos sequi videtur Barbosa *in cap. De cætero, de homicid.* Nunc ego: Sed sic est, quod Clericis, & Monachis est prohibitum, ob honestatem, & status decentiam, venari etiam animalia mansueta, vti perdices, cuniculos & huiusmodi: ergo homicidium ex venatione tali secutum irregularitatem illis pariet. Et ita in terminis docent apud Couarruuiam, Socin. Iunior *lib.* 1. *consil.* 58. Castro *lib.* 2. *de lege pœnali cap.* 14. *vers. Nec refert.* Quibus Henriquez addit Maiolum *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 48. §. 3. *num.* 5. (Sed hic Auctor id non in specie docet ibi) Syluestrum *verb. Homicidium* 2. §. 2. Tabienam *irregularitas* 3. §. 19. Caiet. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. & Angelum *homicidium* 2. *num.* 13. vbi ita ait. Quod de Clerico, qui venando, vel se exercendo, iaculum proiecit, & alium casu interfecit; Respondeo, quod tenetur de homicidio, & est irregularis siue adhibuerit diligentiam, vel ne: quia dabat operam rei illicitæ *cap. his, qui arborem* §. *Si vero.* 50. *dist.* Sic Angelus.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem, si adhibuit sufficientem diligentiam, ne homicidium sequeretur. Quia, vt bene Couarru. illa culpa illicitæ venationis, non pertinet ad homicidium, sed tantum ad transgressionem præcepti de non venando constituti, quæ non sufficit ad irregularitatem ex homicidio priuato constituendam; quod patet, quia si non esset interdicta venatio, vt omnes fatentur; nulla contraheretur ex hac specie irregularitas: igitur irregularitas, non est deducenda ex illa culpa, quæ nulla ex parte ad homicidium fertur, sed ad transgressionem præcepti, cuius violatio, iuxta Canonicas sanctiones, non producit irregularitatem. Sic Couar. *in Clem. Si furiosus,* 2. *p.* §. 4. *num.* 10. *vers. Quartò infertur.* Nauarrus *cap.* 17. *num.* 135. & 237. Sotus *lib.* 5. *de Iust. quæst.* 1. *art.* 9. *col.* 6. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 3. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 28. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *dub.* 1. *propè finem, vers. Primò sequitur.*

QVÆSTIO XI.

An saltem, maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens venationi periculosæ; vt est venatio aprorum, aut vrsorum, casu occidit hominem?

AFfirmant, & à fortiori, Auctores pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt omnes alij, qui tenent fieri irregularem illum, qui dat operam rei illicitæ, & simul periculosæ, si inde sequatur mors alicuius præter occidentis intentionem; quamuis sufficientem adhibuerit diligentiam, ne talis mors sequeretur. Hos Auctores retulimus *supra q.* 7. sed in specie ita tenent Nauar. *cap.* 27. *num.* 237. *in fine.* Sotus *sub. col.* 6. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *n.* 3. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 17. Couarru. *num.* 10. *cit.* ibi: Quam sententiam ipse admitterem dubio procul, vbi venatio esset prohibita, ob periculum homicidij, mortis, aut vulnerum, quæ solent contingere ex simili venandi modo.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem, si, ne sequeretur homicidium, omnem diligentiam præstiterit. Quia ad contrahendam hanc irregularitatem; parum refert, quod res prohibita, cui quis vacat, sit periculosa, & ob id interdicta, nec ne: solum enim attendendum est, vt homicidium sit aliquo modo voluntarium, & mortaliter peccaminosum, & quod ad illud specialiter concurrat committens. Nam (vt supra est habitum) nihil ad rem attinet, vtrum aliquod opus licitum fuerit, aut illicitum, quando ex vtroque æquè sequitur casualiter homicidium: ideóque distinctio illa contrariorum, rei licitæ dumtaxat, & periculosæ, atque ea de causa prohibitæ, nec quidquam prodest; quia si fuit adhibita diligentia necessaria, vti supponimus iam ea periculum omne abstersit, & re vera cum tali diligentia, ea res non est amplius periculosa: si verò non fuit cura sufficiens adhibita, iam ratione illius negligentiæ, & inconsiderationis, homicidium est

voluntarium

voluntarium in sua causa, & non omnino casuale, & æquè contraheretur, tum culpa, tum irregularitas, si propter eamdem negligentiam sequuta fuisset mors ex opere etiam licito. Sic omnino Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *num.* 10. Et sic tenent omnes Auctores citati *supra quæst.* 7. pro sententia nostra. Et in casu nostræ quæstionis idem tenet Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 1. *vers. Hinc sequitur*, & *vers. Primò sequitur*, quamuis, non ob nostram, sed ob aliam rationem, nempe, quia (inquit) venatio aprorum, & vrsorum, non est opus periculosum, cum in ea rarò mors contingat.

QVÆSTIO XII.

An fiat irregularis Clericus, qui dum licitè pulsans campanas, casu causam dedit homicidij, cadendo tintinnabulum?

Respondeo, vt certum: Non fieri irregularem. Quia, si sufficientem diligentiam adhibuit, vt supponimus, tale homicidium fuit inuoluntarium, & absque vlla culpa; ergo, absque pœna irregularitatis. Sic omnes communiter, & probant ex *cap. Ioannes, de homicid.* vbi Barbosa *num.* 1. & 2. citans Graffium *part.* 1. *decis. lib.* 2. *num.* 66. Farinac. *crimin. part.* 2. *litt. I.* 509 Nauarrum *cap.* 27. *num.* 290. (*Sed hunc, malè apud meum librum*) Garciam *de Benefic. part.* 7. *cap.* 11 *num.* 73. Suarez *disp.* 45. *sect.* 5. Auilam *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. Sayrum *lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 8. & *cap.* 14. (in *dub.* 6.) *num.* 3. & alios. Qui secus dicunt, si ex negligentia, mortalis culpa interuenisset. Quod dixit haud obscurè Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *n.* 11. his verbis: Ille quoque, qui campanis pulsandis præpositus est, si minus diligenter asseruet colligaturam campanæ, & propterea, vel ipsa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquem, ipse redditur irregularis ad quem spectat cura eius colligationis asseruandæ. Panormit. *in cap. Ioannes* per illũ textum *de homicid.* Siluest. *in verb. homicidium* 2. *vers.* 10. Tabiena *dict. num.* 19. Hæc Maiolus, & Nauar. *cap.* 27. *num.* 235. *vers. Vigesimotertiò.*

QVÆSTIO XIII.

An saltem, fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans campanam tempore interdicti; casu cadens tintinnabulum, occidit hominem?

Affirmant (eo quod tunc pulsatio campanarum sit illicita) quamplures Canonistæ, vt vidimus *quæst.* 7. Et inter illos, esse communem opinionem, fatetur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 3. *vers.* 4. *Si Clericus, & in Glossa litt. T.* Inter hos numera Sayrum *lib.* 7. *cap.* 6. *n.* 3. citantem pro se Couar. Maiolum, Nauarrum, Tabienam, Siluestrum, & alios; sed non bene omnes. Vnde

Probabilius Respondeo: Adhuc non fieri irregularem, si aliàs, aut Clericus Campanarius non aduertit, aut si aduertit, fecit diligentiam sufficientem, vt tintinnabulum non caderet. Quia tunc ea diligentia absterſit culpam homicidij, sine qua nequit irregularitas homicidij incurri. Sic in primis tenet Nauar. *num.* 235. *cit.* & aptius *num.* 238. his verbis. Vigesimosexto infertur, quod rectè dixit Sotus aberrasse Siluestrum dicendo, irregularitatem incurri à Clerico, qui cædendo alienam arborem casu aliquem interimit, etiam adhibita diligentia quæ ipsum cædentem propriam, à culpa excusaret. Rectè etiam dixit non fieri irregularem Monachum, eo quod sursum versus, ipso mouente campanam, tempore prohibito, illius tintinnabulum, aliquem occidat, si eam diligentiam adhibeat, quæ sufficeret ad excusandum eum à culpa, si tempore debito id faceret: licèt enim in his duobus casibus opus sit illicitum, culpa tamen nullatenus dirigitur in mortem. Sic Doctiss. Nauarrus ex Soto *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 9. Henriquez *loc. cit.* vbi ait quod prædictus, quamuis in foro exteriori præsumatur irregularis; non verò sit in conscientia, si non aduertit, nec ex officio tenebatur aduertere. Citat Henriquez pro hac parte Maiolum, *loc cit. n.* 9. *col.* 3. & Villadiego *cap* 6. *num.* 40. Sed non omni ex parte bene. Lege Gibalinum *cap.* 4. *quæst.* 2. *num.* 10. *col.* 3. Couarruuiam *etiam in Clement. Si furiosus*, 2. *part.* §. 4. *num.* 10. *vers. Quintò eadem est*, vbi expressè nostram sententiam docet Cornejo *disp.* 3. *de Irregularit. dub.* 2. *sub concl.* 1. *vers. Ex quo infero primò.*

QVÆSTIO XIV.

An contrahat irregularitatem, ille, qui non habens officium Companarij, pulsando campanam, casu occidit hominem?

Affirmat Villadiego *cap.* 6. *de Irregularit. n.* 38. *iuncto* 40. etiam casu; quo mors absque culpa pulsantis contingeret. Quia (inquit *num.* 38.) tunc dabat operam rei illicitæ, eo quod se immiscuit officio, quod ad eum non spectabat. Id ipsum affirmauit antea Siluest. *verb. Homicidium* 2. *quæst.* 5. *vers. Decimò*, vbi ita ait: *Decimò*, quid de Sacerdote, quo pro diuinis pulsante campanam, malleus cadens puerum interfecit? Et dico eum non esse irregularem, si id fecit ex officio Sacristæ, vel eius permissione, aut consuetudine, qua quilibet Sacerdos, vel Clericus pro similibus potestat pulsare campanam, & diligentiam adhibuit. Secus si non fecit ex dicto officio, vel permissione, aut consuetudine, vt *in cap. Ioannes, eod. tit.* Item si non adhibuit diligentiam, vt quia fuit Sacrista, & tintinnabulum diligenter non ligauit. Hæc Siluester.

Sed probabilius Respondeo: Non contrahere irregularitatem, casu quo sine sua graui culpa accidit homicidium, eo quod inculpabiliter non aduertit, aut si aduertit, diligentiam sufficientem exhibuit, ne tintinnabulum caderet. Ratio est. Quia ad irregularitatem hanc contrahendam, non attenditur, quod occidens det operam rei illicitæ, necne; sed quod voluntariè culpabiliter ad homicidium specialiter concurrat, suam ad illud dirigendo actionem, vt *supra* est habitum: at non sic in nostro casu, non sic: ergo.

QVÆSTIO XV.

An si quis, adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, arborem alienam, in die festo cadat, & cadens, casu aliquem opprimat; maneat irregularis?

Affirmant multi, sed inter eos, Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 48. §. 3. *sub num.* 9. *vers. Incautus quoque*, his verbis: Sed & si secus viam priuatam, arbor incidatur furandi causa, quia operam dat rei illicitæ, occidendo efficietur irregularis. Siluester *in verb. homicidium* 2. *vers.* 18. Tabiena *irregularitas* 3. *num.* 19. Huc vsque Maiolus. Qui secus dicunt, si arbor esset propria.

Sed probabilius Respondeo: Minimè manere irregularem. Quia licèt in hoc peccaret cædens alienam arborem, in die festo, contra iustitiam, & contra religionem,

religionem; quia tamen cæsio illa nec ex se, nec ex intentione cædentis, ad mortem hominis ordinatur, magis quàm si arborem suam cæderet (in quo casu omnes conueniunt non manere irregularem) non est irregularis; nisi aliàs ex defectu mortali diligentiæ adhibitæ, mors sequatur. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 3. vbi ita confusè citat Siluestrum, & Tabienam, vt non facilè pro qua parte citet, cognoscatur. Sotus *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 9. vltra medium, & ex illo Nauarrus, vt habes *supra quæst.* 13. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 22. dicens, opinionem contrariam omni carere probabilitate. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *num.* 10. *col.* 3. Cornejo *disp.* 3. *de Irregularit. dub.* 2. *sub. concl.* 1. *vers. Infero* 4. & communis.

QVÆSTIO XVI.

An fiat irregularis, qui inducit alium, vt intret alienam vineam, causa furti; si ingrediens occidatur à cane, vel custode vineæ?

AFfirmauit Nauar. *relect. de furto num.* 24. Et debent affirmare qui docent, homicidium sequutum, etiam casu, ex actione illicita creare irregularitatem. Lege pro hac sententia Siluestrum *verb. Homicidium* 1. *quæst.* 8. *vers. Secundum, si quis.*

Negant contrà Henriquez *lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 3. *vers.* 5. Salon 2. 2. *quæst.* 64. *artic.* 8. *controuers.* 3. & alij, existimantes, minime manere irregularem.

Sed clarius Respondeo: Minimè menere irregularem; si, non aduertens periculum, inducit socium, vt intret vineam alienam; aut si aduertit, adhibet sufficientem curam, ne mors intrantis sequatur. Quia tunc inductio, non dirigitur ad mortem. Secus dicendum casu, quo inducens cognoscat probabiliter, tale futurum esse periculosum homicidij, nec adhibeat diligentiam sufficientem, ne sequatur: quia tunc, cùm ex illa inductione sequatur mors ex negligentia mortali ipsius inducentis, erit homicidium aliquo modo volitum ab illo, & consequenter ex illo irregularis. Sic Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 26. Cornejo *loc. cit. vers. Infero tertiò*, & alij.

QVÆSTIO XVII.

An sit irregularis, qui mandauit famulo rapere fœminam in suam libidem, & famulus rapiendo, occidit hominem; aut ab alio fuit ipse occisus?

AFfirmant plures, mandantem esse irregularem, eo quod mandauerit rem illicitam, ex qua sequutum fuit homicidium. Ita docent Auctores primæ opinionis relatæ *quæst.* 7. & expresè Siluest. *loc. cit.* iis verbis: Si quis non consuluit homicidium, sed aliquid vnde secutum est, secundum Innocent. si verisimiliter potuit existimari, quod inde sequeretur mors, irregularis est, vt si suasit iactum machinæ, vel ballistæ, vel, quod eatur ad capiendum castrum, quod non poterat capi de facili sine morte hominum, & sic mors sequuta est. Si verò non erat verisimile, quod mors sequeretur, tunc quidem, si consulit rem licitam, non est irregularis, etiamsi mors fuerit secuta; si verò illicitam, irregularis est, *de homicid. continebatur.* Ita ille.

Sed probabilius, iuxta sæpè dicta, Respondeo: Non esse irregularem. Quia, quamuis mandauerit rem illicitam, támen non dirigebatur tale mandatum ad mortem. Sic Henriquez, Sayrus, & Cornejo *loc. cit.* & latius Couar. *in Clement. Si furiosus,* 2. *part.* §. 1. *num.* 2. his præclaris verbis: Sic sanè, vbi delictum, alterive mandatum, non tendit ad homicidium, nec potest tendere in id per se, aut immediatè, non tenebitur mandator de homicidio sequuto. Huius conclusionis erit exemplum, in eo, qui iusserit aliquam fœminam rapi causa libidinis: attamen mandatarius in raptu ipsam fœminam occidit; non tenebitur de hoc homicidio mandator; licèt teneatur de raptu, siquidem raptus causa libidinis fit, nec dirigitur ad ipsius mulieris occisionem immediatè, nec per se; licèt per accidens fuerit ipsa fœmina occisa. Ita equidem respondit eleganter Decius *in consil.* 234. *col. vltim.* Thomas Grammatic. *consil.* 20. Idem colligitur ex Barthol. *in d. l. Diuus ff. ad leg. Corneli. de sicar. ad finem*, &c. Hæc & amplius Couar. Legatur.

QVÆSTIO XVIII.

An qui fabrum lignarium expertum facit incedere per tectum, vt illud componat; fiat irregularis, si ille expertus, casu cadat, & moriatur?

REspondeo: Quod non. Quia aduocatio fabri, aut alterius hominis, pro compositione, aut ædificatione tecti, non tendit per se ad homicidium: ergo aduocans non potest fieri irregularis per homicidium, sine culpa ex tali actione sequutum. Sic Angel. *verb. Homicidium* 2. §. 8. & omnino ex illo non citato, Siluester, *homicidium* 2. §. *nono.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 4. qui citat, sed male, Nauarrum *cap.* 27. *num.* 237. quia ibi apud meum librum, nihil de hac quæstione tractat. Saytus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 26. *fine*, & alij.

QVÆSTIO XIX.

An sit irregularis ille qui tecta reficiens, proiicit tegulam, qua occiditur viator?

REspondeo cum communi: esse irregularem, nisi aliàs verbis monuerit, vel signum de more posuerit, vt transeuntes sibi caueant, ab ictu tegularum. Quia in opere ita periculoso, non censetur adhibuisse sufficientem diligentiam ad præcauendum alterius mortem, nisi monens circunstantes, vel signum de more ponens. Sic Tabiena *verb. Irregularitas* 3. §. 19. Nauar. *cap.* 27. *num.* 235. (non *num.* 237. vt legi apud Sayrum) *versu vigesimosecundo.* Maiol. *lib.* 5. *capite* 48. §. 3. *numero* 10. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 4. D. Anton. 3. *part. tit.* 29. *cap.* 2. §. *homicidium casuale.* Philiarcus *libro* 4. *cap.* 21. §. 7. *regula* 1. & Summ. Corona *tract. de Irregularitate, numero* 16. *reg.* 1. Quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 7 *num.* 27. Vgolin. *de Irregularitate, cap.* 21. *num.* 5. Graffius 1. *part. lib.* 2. *cap.* 66. *num.* 2. Bonacina *disp.* 7. *quæst.* 4. *de Irregularitate, punct.* 7. *num.* 30. Molina, & Reginald. apud ipsum. Barbosa *ad cap. Quidam, de homicid. numero* 2. & alij.

Addo tamen ego, quod in foro conscientiæ possit quis sæpè in tali euentu ab irregularitate excusari; nempe, si talis homicidij casualis nulla præcesserit suspicio, aut dubitatio; aut si aliqua præcesserit, obliuioni data fuit, aut inaduertentia adfuit, quæ cùm excuset à peccato, etiam à pœna excusare debet. Legantur Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 8. *num.* 31. & Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consectar.* 14. *vers. octauò*, vbi ad incurrendam irregularitatem huius casus, mortalem culpam in proiiciente requirit.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XX.

An maneant irregulares, murator, aut architectus, ex alto proiicientes lapides, ſeu tegulas, & proclamantes, aduertendo viatores; vt caueant; ſi nihilominus ex tali proiectione aliquis occiſus maneat?

RESpondeo: Ex dictis: Non manere. Quia in hoc caſu in proiiciente nulla inuenitur culpa: ergo homicidium ex eiuſdem tegularum proiectione proueniens omnino caſuale dicitur: ergo eſt ex omni parte impunibile: ergo alienum ab irregularitate. Sic omnes Auctores citati. Sed ex illis expreſſius Barboſa *num.* 2. ex Iacobo Ayrer. *de homicid. part.* 3. *num.* 10. & Farinac. *in praxi crimin. part.* 5. *quæſt.* 126. *num.* 22. & 23.

QVÆSTIO XXI.

An fiat irregularis ille, qui puerum pro aſportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum diſcoopertum, & ſuffocatus eſt?

AFfirmant abſolutè quidam Doctores; eo quod mittens puerum debuit procogitare de veriſimili periculo. Ita Nauar. *cap.* 27. *num.* 236. *verſ.* 25. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 4. *verſ.* 4. vbi citat Silueſtrum *homicidium* 2. §. 27. & Summ. Confeſſ. *quæſt.* 26. Sed hi duo Auctores cum limitatione id affirmant; dicunt enim id eſſe verum, caſu, quo mittens poterat de periculo rationabiliter cogitare. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 28. & alij.

Sed clarius, ac probabilius Reſpondeo: Irregularem fieri, ſi actu cogitauit mittens de periculo pueri, & nihilominus, pro aqua aſportanda miſit. Secus ſi nil de periculo cogitauit, actu, licet potuerit, aut debuerit; quia ſine cognitione, aut ſuſpicione actuali de periculo, id nemo auertere poteſt, aut cauere. Igitur ſi illa ad flumen miſſio caruit, ob hanc cauſam, culpa; carere debet & pœna. Et ſic intelligo Silueſtrum & Summ. Confeſſor. & Angelum ſtatim citandum.

QVÆSTIO XXII.

An fiat irregularis, qui mittit puerum ad aquandum equum, monens eum, vt caueat à flumine, ſi puer intrans flumen ſubmergitur, & pereat?

AFfirmat Simon Maiolus, non abſolutè, ſed caſu ſolùm, quod veriſimile erat, eo in flumine tale periculum poſſe incurri. Ita enim. ait: Eſt etiam imprudens quiſquis vtitur opera imperiti ſerui, vel miniſtri. Exemplum eſt, ſi puer, vel fatuus tibi ſeruiat ad alendos equos, iſque eos adducens ad flumen tuo conſilio, vel patientia, etiamſi monneris eum, ne intra flumen ingrediatur, tamen ſi immergatur tibi imputatur ad irregularitatem. S. Auguſtin. *de verb. Domini ſuper Matth. ſerm.* 16. *in princip.* & eſt argum. *cap. Continebatur, de homicid.* Sum. Confeſſor. *eod. tit. quæſt.* 26. Alberic. *in verb. Homicidium* 6. *prope finem*, ſi tamen veriſimile erat, eo in flumine tale periculum poſſe incurri. Silueſt. *ver. Homicidium* 2. *verſ.* 27. Tabien. *verb. Irregularitas* 3. *num.* 1. & 7. Hæc Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *num.* 14. His addi poſſunt Angel. *homicidium* 2. §. 22. Aſtenſ. D. Anton. & Philiarcus, quos *loc. cit.* citat, & ſequitur Sayrus dicens, prædictum mittentem puerum fieri irregularem eo caſu, quando probabiliter præcogitare debuit fore periculum, vt contingere ſolet.

Sed, iuxta dicta, clarius & probabilius Reſpondeo Fieri irregularem, ſi actu de periculo contingenti cogitet, & aduertat, & nihilominus mittat. Quia, ob negligentiam mortalem in cauenda pueri morte, concurrit ad illam & conſequenter fiet irregularis. Secus dicendum ſi actu de periculo non præcogitauit, nec ſuſpicatus fuerit, licèt aliàs debuerit.

QVÆSTIO XXIII.

An ſi quis circulator (Hiſpanè chocarrero, *ò* Charlatan*) deferat ſerpentes, & ludo exterrens, moriatur aliquis, fiat irregularis?*

REſpondeo: Fieri irregularem (niſi aliàs inconſideratio, aut actualis inaduertentia à culpa graui excuſet) Quia voluntariè vt ſupponimus metum incuſſit, ex quo mors euenit. Sic Maiol. *lib.* 4. *cap.* 48. §. 3. *num.* 8. per hæc verba: Si ioci gratia quis metum ſubitaneum alicui incutiat, vnde vel præcipitatio, aut caſus alius interuenerit, imputandum eſt ei, qui metum incuſſit. Archiep. Florent. 3. *tit.* 29. *cap.* 2. §. 3. Tabiena *in verb. Irregularitas* 3. *num.* 4. Exemplum eſt in circulatore, aut alio deferente ſerpentes, aut angues, quos ſubito motu oſtendat, vt metum incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit, iure ciuili extra ordinem punitur *l. vltim. ff. de extraordin. crimin.* cuius culpæ ratione, irregularitas inducitur. Sic Maiolus. Quem citat, & ſequitur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 3. *litt. L.* Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 31. & Gibalinus *cap.* 3. *quæſt.* 2. *conſectar.* 13. *n.* 92. *verſ Primò.*

QVÆSTIO XXIV.

An iuuenes, qui ex ludo rumpunt veſicas turgidas; maneant irregulares, ſi illarum fragore, & crepitu faciant fœminam abortire?

AFfirmat abſolutè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *n.* 3. vbi *litt. K.* citat pro hac parte Maiolum, Silueſtrum, Tabienam, & Abbatem. Sed ex his, Silueſter oppoſitum docet, *vt infra.* Maiolus verò, & alij id affirmant, caſu quo iuuenes illi id fecerint cauſa perterrefaciendi, tunc enim inquiunt, irregulares manebunt ſi ſcire potuerunt, eam mulierem prægnantem fuiſſe; nam tunc ſunt in dolo, & cauſam ſufficientem abortus dederunt. Ita Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *num.* 7. *cit.* Innocent. Abbas, Vincent. Sum. Corona, & alij, quos citat, & ſequitur Sayrus, loco nuper citato.

Sed clarius, & probabilius Reſpondeo: Manere quidem irregulares, ſi veſicas rumpant, ea cognitione, & intentione actuali, vt earum crepitu perterrefaciant mulierem, quam ſciunt eſſe prægnantem, dubitántve; & abortire faciunt. Quia tunc, verè cum peccato graui concurrunt ad necem pueri. Secus aliàs, ſi cum probabili ignorantia, aut inaduertentia ſufficienter excuſante à peccato homicidij: quia tunc minimè manebunt irregulares, vt loquendo de pueris, docet Silueſter loco citato ab Henriquez pro parte altera, nempe *verb. Homicidium* 2. *verſ.* 22. vbi ita ait: Quid de puero, qui frangendo turgidam veſicam porcinam, mulierem prægnantem terrore abortiri fecit, Et dico, quod Innocent. Abb. & Vincent. ſentire videntur, quod homicidia ſit & irregularis. Sed oppoſitum bene tenuit Panormitan. quia ad eſſe irregularem, non debet attendi quælibet cauſa,

ſecundum

secundum gloss. *in cap. De catero, eod. tit.* Sed, vt ibi dicit Panormitan. appellatione causæ propinquam, & non remotam intelligimus. Hæc, loquendo de pueris, Siluester; cuius sententiam in hac parte tenuit antea Sum. Angel. *homicidium* 2 §. 12. & postea Tabiena *irregularitas* 3. §. 14. Maiolus *num.* 8. *cit.* Legantur pro nobis Gibalinus *cap.* 4. *q.* 2. *consectar.* 13. *num.* 92. *pag.* 201.

QVÆSTIO XXV.

An sint irregulares, qui hyemali tempore, se petunt pilis niueis, si inde mors, aut mutilatio sequatur?

AFfirmant Vgolinus *cap.* 22. *num.* 4. & Bonacina *quæstione quarta, de Irregularit. punct.* 7. *num.* 21.

Sed clarius Respondeo: Fieri quidem irregulares, si absque sufficienti diligentia, ne mors, aut mutilatio sequatur, se pilis niueis petunt: secus aliàs, aut casu, quo dicti sic ludentes, nec præuideant rationabiliter, aut verisimiliter mortem aut mutilationem è tali ioco euenturam: quia tunc minimè fient irregulares. Sic Gibalinus *loc. cit.* ita dicens: Qui pilis glaciata niue confectis, & iam indurescentibus, aut lapidem abscondentibus sese mutuò percutiunt in loco frequenti, si alicui oculum eruant, aut etiam occidant, vix excusari poterunt à lata culpa, atque ab homicidio, & irregularitate: si tamen monuissent seriò, & spectatores ducti curiositate, non sibi caueant, eorum potius erit culpa, quàm ludentium: si verò aliqui è ludentibus intereat, aut mutiletur, vix excusari poterit, cùm vix diligentia, & cautio sufficiens huic malo euitando potuerit adhiberi.

QVÆSTIO XXVI.

An fiant irregulares, qui lapidibus certant, si mors eueniat, aut oculus alteri erui contingat?

AFfirmat absolutè Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *n.* 2. Quia (inquit) hæc contingunt in ludo noxio, qui periculum in se habet mutilandi, vel occidendi.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregulares, casu quo inexperti in tali ludo sint, aut sine diligentia sufficienti, ne mors, vel mutilatio sequatur, certent: Secus aliàs, si experti fundibularij sint, & exercitati in dicto ludo, qua de causa facilè vitare possint periculum occisionis. Sic Vgolinus, & Bonacina *loc. cit.* Et bene, si cum hac limitatione affirmarent idem in casu quæstionis præcedentis, quod à fortiori debuerant, cum periculosior sit ludus certantium lapidibus, quàm pilis niueis. Nobiscum sentit Gibalinus *loc. cit.* vt hæc eius verba monstrant: Funambuli, si casu suo se mutilent, aut alium quempiam obterant, si periti erant, ita vt prudentium arbitrio, nullum esset periculum, non fiunt irregulares: quia re vera non peccarunt, vt docet Petr. Nauarra *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 83. neque etiam se, aut alium mutilando, aut occidendo inuoluntariè prorsus, & casu quodam qui prudenter timendus non erat: nam si vel ex imperitia, vel ex alia causa, quam quis præuidere debuit, neque cauere tentauit, contingat cædes, reus illius erit, atque adeò irregularis. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XXVII.

An si quis in ludo proiiciendi lapides ad vires corporis experiendas (Hispanè, tirar al canto) casu aliquem ex spectantibus occideret; irregularis maneret?

REspondeo: quod non: Quia talis ludus ex se licitus est, & honestus, & circa periculum exercetur communiter; cum non ad nocendum, sed ad vires exercendas, ordinetur: igitur si quis vires experiendi causa iaceret lapidem, & hic aberraret, aut manus in vnum aliquem obuium, tunc certè casualis omnino esset cædes ex errore contingens, ac proinde omnino inuoluntaria, & absque culpa saltem graui, & consequenter absque irregularitatis pœna. Sic Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. §. 4. *num.* 6. & ex illo Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consect.* 13. *vers. Quintò.*

QVÆSTIO XXVIII.

An qui lapidem direxit in auem, vel quadrupedem, & fortuitò hominem transeuntē occididit, irregularitatem contraxerit?

NEgat cum communi Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *in fine*, eo quod illa actio licita fuerit, & nullo modo ex se ad hominis occisionem periculosa. Sic ille, citans Glossam *in cap. Clerico, distinct.* 50 Siluestrum *verb. Homicidium* 2. §. 5. Tabienam *verb. Irregularitas* 3. §. 19. Maiolum *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *num.* 5. & Alphonsum Viuald. *tractatu de Irregularitate, num.* 170.

Sed clarius Respondeo: Non contraxisse irregularitatem, si lapidem direxit in auem, aut quadrupedem existentes in loco solitario, per quem quis transire non consueuit: aut si existebant in loco communi, per quem homines solerent transire, adhibuit diligentiam vociferando; quia tunc, etiamsi occideret hominem, non fieret irregularis; quia id fecit absque culpa. Secus foret, si ob non adhibitam sufficientem diligentiam ad euitandum homicidium mortalem culpam admiserit: nam tunc irregularitatem contraheret. Sic Viualdus *loc. cit.* à Sayro *n.* 270. (non 170. vt leges apud ipsum) Siluest. loco ab ipso citato, vbi ita ait. Quintò, quid de Clerico qui porcos de agro pulsurus, lapidem iecit, & puerum interfecit? Et dico eum non esse irregularem per *cap. Clerico* 30. *distinct.* Sed intellige, quod secundum glossam dabat operam licitæ rei: & adde, quod diligentiam adhibuit circumspiciendo, alioquin fuisset irregularis. Illud pro talibus aduertendum est, quod secundum Panormitan. *cap. Ex litteris, el* 2. *eodem tit.* qui proiicit aliquid ad locum insolitum, & per quem quis transire non consueuit, non tenetur clamare, vt *in l. si putator, ff. ad leg. Aquil.* aliàs secus.

QVÆSTIO XXIX.

An si quis in ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur (Hispanè, al toro de las cozes, ò puñadas) aliquem suffocet, aut occidat, vel mutilet, irregularis maneat?

AFfirmat Viualdus *tract. de Irregularitate, num. mibi* 268. dicens, manere irregularem, propter immoderatum ludendi modum, citatque Archidiac. *in cap. Eum qui,* 50. *dist.* & suppressè alios.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem,

gularem, si casu, & sine voluntate vlla, suffocet, aut occidat, vel mutilet. Quia tunc, cum ex vna parte ludus hic sit licitus, & valde vsitatus inter iuuenes; & ex alia, nulla culpa mortalis, quæ in nostra sententia semper ad irregularitatem requiritur, in tali suffocatione, occisione, vel mutilatione reperiatur, non est vnde occidenti irregularitas eueniat. Secus dicendum si suffocet, vel occidat, &c. ex negligentia culpabili, grauiter, aut cum dolo, vt constat.

QVÆSTIO XXX.

An fiant irregulares, qui gladiis, & crudis armis, inter se decertando, aut infestis hastis dimicando (Hispanè, en el Iuego de Torneos) *aliquem occidant, vel deforment etiam à casu?*

Affirmat vix posse excusari prædictos decertantes ab irregularitate, Gibalinus *capite* 4. *quæst*. 2. *consectar*. 13. *numero vigesimonono, vers. Quintò.* Quia simulata ista certamina, quæ tornamenta nominant, ita ex natura sua periculosa sunt, vt vix satis magna diligentia ad vitandam cædem, vel mutilationem adhiberi vnquam possit, vnde & prohibentur *tit. de Torneamentis.* Hæc ille. Et antea id absolutius affirmarunt Angel. *verb. Torneamentum, num*. 3. Hostiens. & Gofred. apud ipsum, Syluester *eod. verb. num. vnico*, & Armilla *num*. 2. ita dicens: Pugnans torneamento, est reus homicidij, & irregularitatis, si ibi aliquis occiditur, etiam à casu: quia cum det operam rei illicitæ, quidquid accidit, sibi imputatur, *de homicid. cap. fin.*

Sed clarius Respondeo: Fieri quidem irregulares, qui occidunt aliquem, etiam à casu, pugnando in torneamentis vtroque iure prohibitis: non verò in permissis ab vtroque. Quia in torneamentis prohibitis, periculum semper ineuitabile adest; minimè verò in permissis. Hanc responsionem intelliges, si cum Puente Hurtado nótes, quod torneamenta, quæ instituta sunt ad ostendendas vires, & oblectandum populum, duplici modo fieri solebant: primò, armis hebetibus, & modo vacante omni periculo, quemadmodum in Hispania ineuntur torneamenta pedestria inter binos, singulos, ternos, aut quaternos, ferro, & chalybe, bene armatos, gestantes enses, sine acumine, & lanceas, sine cuspide, & excipiendi sunt vtrinque ictus quaterni, aut quini. In his autem torneamentis nullum est probabile discrimen mortis, aut vulneris; quia sunt ludus, & vmbratilis pugna; & fiunt sine vlla malitia, & ideo licita, & permissa in Extrauag. 1. *de Torneament.* vt probat Nauar. *cap*. 15. *num*. 9.

Secundo modo fiebant torneamenta, cum armis acutis aptis ad cruentandum: quibus torneatores magno cum ipsorum discrimine pugnabant, eo quod non aliter ad torneamenta se armabant; ac instruebant, quàm ad pugnas hostiles; exercebantur equis, qui frequenter incurrentes faciebant sessores quoque collidi, quos prostratos pessundabant, alij impetus quoque lancearum armatarum ferro. Et ideo, quia hæc torneamenta vix possunt non esse necessario cruenta, prohibita tanquam detestabilia fuere, iuribus citatis. Vnde qui his etiam à casu occideret hostem, aut mutilaret, verè contraheret irregularitatem: non verò, qui in aliis licitis, quia non sunt connexione necessaria ex se periculosa, & ideo diligentia sufficienti præhabita, potest quis casu absque culpa occidere. Et sic possunt intelligi Auctores primæ sententiæ. Legantur Puente Hurtado *de duello disputatione* 170. *sect*. 5. *per totam*, & Henriquez *lib*. 14. *cap*. 15. *numero* 3. *in glossa litt. Q.*

QVÆSTIO XXXI.

An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat; in alium ioco concitauit, & canis ipsum mutilauit, vel occidit?

Affirmat, licèt cum timore, Gibalinus *cap*. 4. *de Irregularitate, quæst*. 2. *consectar*. 13. *num*. 29. *vers. Octauò*, dicendo, vix posse excusari à cæde, aut mutilatione (& consequenter, ab irregularitate) quia vix, posita ea cognitione, poterit ab ioco abesse culpa lata, & mortalis ratione cædis consequutæ, cuius periculum præuidere debuit, & vitare diligentius, atque ita præsumitur in foro externo, & damnatur *l. Item Mela. §. Item & cum eo. ff. ad l. Aquiliam, & l. Qua actione. §. Sed si quis seruum. ff. eod.* Absolutius affirmant id Vgolinus *cap*. 18. §. 2. *num*. 8. vt quæstione sequenti constabit, & Bonacina ex illo.

Sed clarius Respondeo dicendo, quod verè contrahat irregularitatem, si probabiliter timuit, canem ab ipso ioco concitatum, posse occidere, vel mutilare illum in quem concitauerat: quia posita hac cognitione probabili, minimè potest excusari à mortali culpa cædis, aut homicidij, ac per consequens, nec ab irregularitate. Secus verò si dictus concitans canem, de cæde non timuit, neque in mentem illi venit, &c. quia tunc, cum ob defectum scientiæ, aut cognitionis, careat culpa, carere oportet & pœna.

QVÆSTIO XXXII.

An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat canem rabiosum esse, eo quod non erat solitus mordere; sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit?

Affirmat Vgolinus loco nuper citato; quia, inquit, concitans illicitæ rei vacabat, ex qua actione sequutum fuit homicidium. Vgolinum sequitur Bonacina *quæstione quarta, punct*. 7. *num*. 24. *in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè incurrere irregularitatem homicidij: quia in dicto casu, minimè culpa mortalis homicidij subsequuti fingi potest, quod nos ad irregularitatem contrahendam semper requirimus. Nec obstat quid, quod concitans canem daret operam rei illicitæ, quia vltra id requiritur culpa mortalis homicidij, *vt supra* est habitum. Sic Gibalinus loco nuper citato.

QVÆSTIO XXXIII.

An qui domi custodit leonem, vrsum, aut canem ita bene ligatum, vt neminem lædere possit; si tamen aliquo casu, soluatur, & occidat aliquem, maneat irregularis?

Respondeo cum communi: Non manere irregularem custodem illum; cum in re illa nihil peccauerit: Secus foret, si custodis temeritate, aut negligentia euaserit Leo, aut Vrsus, &c. & aliquem

aliquem interfecerit, quia tunc reus esset homicidij illius, ac proinde irregularis. Sic Maiolus *libro 5. capite 48.§.3. numero decimotertio*, & penes illum, Siluester, Summ. Confessor. Speculat. & Tabiena. Nauarrus *cap.27. num.227. vers. Decimoquarto*, & apud illum Innocent. Cardin. & communis. Couarr. *in Clement. Si furiosus, 2.p.§.4. num.11. vers. de eo autem* (non *num. 10. vers. Quartò*, vt malè citat Sayrus) Henriquez *libro 14. cap. 15. num. 3. fine.* Toletus *lib.1.cap.39.in fine*. Summa Astensis, Pisanela, & Angelica, & D. Anton. quos cum aliis citat, & sequitur Sayrus *lib.7.cap.6.num.19.* Auila *part.7. disput.1. sect. 1. dubit.7. conclus.1.* Bonacina *quæst.4. punct.7. numero 24.* Gabalinus *cap. 4. quæstione 4. consectar.12.vers.Tertio.* & alij.

QVÆSTIO XXXIV.

An saltem, maneret irregularis custos ille, qui leonem, vrsum, aut aliam feram ligatam poneret in platea, aut alio publico loco, quæ incautè accedentem occidit?

AFfirmat absolutè Couarruuias *loco citato*, vbi ait: Attamen ipse opinor, hunc esse irregularem, si hæc animalia habeat etiam ligata in via, vel in itinere, aut in alio loco publico. *l. hi enim, l. Et generaliter, l. qua vulgò. ff. de ædilit. edict.* quarum meminit Ludouic. Romanus *in singul.* 704. ad hoc quod hic vltimus casus puniendus, & legibus illis punitur pœna pecuniaria ducentorum solidorum. Hæc ille. Quem sequuntur ex supra citatis, Henriq. Auila, Sayrus, & Bonacina. Quia in hoc casu (inquit hic vltimus) vtpotè periculoso, non censetur sufficientem adhibuisse cautionem, & diligentiam ad præcauendam mortem.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum: Manere quidem irregularem talem custodem ferarum, si in dicto casu deuoraretur quis ab aliqua illarum, ex defectu diligentiæ, & custodiæ custodis; vt bene ait Bonacina cum aliis: Minimè verò manere, si adhibita sufficienti diligentia & cautione ad præcauendam mortem cuiusuis accedentis, eo quod bene ligator dictam feram tenuerit, sed elusa custodis diligentia, soluta est, & interfecit aliquem. Quia tunc custos nullum peccatum lethale commisit homicidij, quod in nostra sententia est requisitum ad irregularitatem contrahendam, vt sæpè diximus. Vnde nil ad contrahendam hanc pœnam facit, quod iuribus sit prohibitum dictas feras habere in via, seu loco publico, si aliàs cautè & bene ligatas illas teneat, & custodiat, ne damnum, vel mortem inferant.

QVÆSTIO XXXV.

An qui aliquem de ponte ioco præcipitem dedit, eo fine, vt ipsum à quartana liberaret; manserit irregularis, casu, quo ille interierit?

REspondeo: Mansisse irregularem, si aliquo modo præuidit periculum mortis quartanarij, nec facit diligentiam vt caueret: quia tunc graue commisit homicidij peccatum, & consequenter admisit irregularitatem. Secus verò dicendum, si à peccato mortali excusaretur præcipitans, vel ob nimiam simplicitatem, vel ob diligentiam præstitam, quam sufficientem putauit, ne præceps suffocaretur, vel ob inaduertentiam, &c. Sic Gibalinus *cap. 4. quæst.2 consectar.13. vers. Nonò, pag. 202.*

QVÆSTIO XXXVI.

An fiat irregularis ille, qui ludendo, lapidem in alium mittit, animo eum deterrendi, ille verò alius fugiendo lapidem, casu in alium lapidem impegit, & mortuus est?

AFfirmant communiter Canonistæ *in cap. Exhibita, de homicid.* non absolutè, sed casu solum, quo fugiens timebat de malo graui sibi infligendo, nisi fugeret, eo quod proiiciens grandem iaceret lapidem, aut iacere se fingeret, aut graue vulnus minaretur, & alter, vt hoc malum fugiat se det præcipitem. Secus verò (inquiunt) si fugiens timebat solùm de percussione leui, eo quod proiiciens intenderet solum leuiter percutere; aut lapidem à longè misit, & terrefecit hominem eo modo, qui non solet perturbare, aut nocere; tunc enim licet timens fugiat, & corruens intereat, proiiciens irregularis non erit. Ita Couarr. *in Clement. Si furiosus, 2 part. §.4.num.6.* & penes ipsum, Innocent. Abb. Anania, & alij Doctores. Summa Astens. & Angelica, Siluest. Hug. Alberic. Summa Confessor. Tabiena, D. Anton. Maiolus, Viualdus, & Henriquez *lib. 14.cap.15. §.3. litt. D.* quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.6.n.29.* (non 31. vt citat Gibalinus) & *in Claui Regia lib. 10. cap.12. num.* 28. Bonacina *quæst.4.de Irregularit. punct.7.num. 26.* Barbosa *ad cap. Exhibita, de homicid.* Vgolin. *cap.19.n.10.*

His Auctoribus, ex parte contradicit Gibalinus, *loc.cit.vers.Vndecimò*, dicens, posse adhuc proiicientem grandem lapidem ludi causa, liberum ab irregularitate ob casualem cædem contingentem, remanere; eo quod in vitando eo periculo potuit abesse moralis causa, aut culpa.

Sed ego clarius Respondeo dicendum, quod in vtroque casu, potest proiiciens lapidem in alium, ludi causa, & manere liber ab irregularitate; & etiam innodatus illa: liber, si in vtroque casu absit (vt verè potest) mortalis culpa, ob quam solam, hæc pœna contrahitur: innodatus verò, si in vtroque casu, culpam admisit mortalem, in non vitando mortis periculo illius, in quem ioco, & solum animo eum deterrendi, lapidem, siue leuem, siue grauem, misit. Si ergo in vtroque præuidit, aut prudenter timuit necem alterius, & hac præuisione non obstante, non cessauit à ludo; verè in vtroque admisit hanc irregularitatis pœnam, quia præmisit in vtroque homicidij culpam. Si verò non præuidit mortis alterius periculum, nec prudenter timuit illud, tunc immunis ab irregularitate erit, sicut à mortali culpa.

QVÆSTIO XXXVII.

An sit irregularis, qui proiicit lapidem in Petrum, si lapis, Petro illum declinante, percutiat Ioannem, & illum occidat?

AFfirmat absolutè Sayrus *lib.7.cap.6.n.30.* Quia occisio (ait) Ioannis prouenit ex actione illicita Petri, nempe ex actione ad hominis occisionem directa: ergo ob illam, Petrus irregularis erit. Citat Sayr. pro hac sua sententia Hugul. *in cap Sæpe.dist.50.* Summa Confessor. *lib.2.tit.1.qu.27.* Astens. *parte 2. lib.6.tit.4.artic.6. quæst.8.* Nauarrum *cap. 27.n.236. vers.*

vers. Vigesimoquinto. Henriquez *libro* 14. *cap.* 15. *numero* 3. Maiolum, Tabianam, Siluestrum & alios antiquos. Quibus nouissimè adhæret Barbosa *ad cap. Exhibita, numero secundo*, & penes ipsum Farinac. *in praxi, crimin. quæstione* 126. *numero* 17. & alij. Qui omnes affirmant, minimè manere irregularem Petrum, qui ictum lapidis declinauit, nisi (vt Henriquez cum aliis, in Glossa *litt. F.* vult) in fraudem fecerit: quia iste, exeundo ictum, vsus est suo iure, neque enim tenebatur, suo periculo, impedire alienum.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo dicendo, quod proiiciens lapidem, in dicto casu, verè maneat irregularis, si eum proiecit in Petrum, absque sufficienti diligentia, ne lapis ille ad Ioannem perueniret; nam tunc verè fuit homicida voluntariè. Secus verò dicendum, casu, quo proiiciens lapidem in Petrum debitam diligentiam adhibeat, & forte fortuna lapis perueniat ad Ioannem, & occidat: nam tunc, sine mortali culpa id effecit, & ideo liber ab irregularitate manebit. Sic clarè ex dictis colligitur: & docet Bonacina *quæstione quarta, puncto septimo, numero decimonono,* vbi citat pro hac parte Suarium *disputatione quadragesimaquinta, sectione sexta, numero decimooctauo.* Filliucium *tractatu vigesimo, capite tertio, numero* 81. Sayrum *loco supra citato*, & Molinam *tom.* 4. *disputatione trigesimasecunda, numero secundo.* Sed ex his auctoribus, quos pro hac sententia citat Bonacina, Suarez, aut expressè sentit oppositum, vt videre est in primo casu, quem adstruit; aut solum dicit, hanc partem speculatiuè videri satis probabilem; practicè verò, consulendum esse, peti dispensationem, propter dubium, & horrorem facti, & quia ibi non potest excusari malitia homicidij exterioris cum effectu sequuto. Hæc Suarez in secundo casu, quem, loco citato, ponit. Et eodem modo loquitur Filliucius. Sayrus verò absolutè, & sine vlla distinctione oppositum tenet. Molina nihil ait (loco citato) ad propositum. Tenet tamen nostram sententiam Gibalinus *cap.4.q.2.consectar.*10.*vers.Octauò.* Qui etiam explicat Auctores contrarios.

QVÆSTIO XXXVIII.

An si Petrus ludens cum Ioanne, proiiciat eum in terram, & casu cultellus Petri Ioannem feriat; maneat Petrus irregularis, sequuta morte Ioannis?

RESpondeo: Non manere irregularem. Quia huiusmodi homicidium, omninò, & simpliciter fuit casuale, & sine culpa graui (vt supponimus) commissum: ergo committenti illud, non debet imputari ad pœnam. Sic habetur *in cap. Lator. de homicid.* vbi Glossa in Summa textus expressè ait: quod homicidium casu commissum, culpa non præcedente, non sit imputandum. Sic cum communi Canonistarum sentit Barbosa ad dictum *cap. num.* 1. Saytus *libro* 7. *capite* 6. *num. sexto* Gibalinus *capite quarto, quæstione secunda; consectar.* 13. *vers. Duodecimò,* hæc dicens: Qui luctantur inuicem, vt experiantur suas vires, dum quilibet suum aduersarium deiicere conatur, si vnus feriatur à gladio alterius lateri accincto, non contrahitur irregularitas; nisi vel, ex lege ludi, vel alia circunstantia, potuerit aduerti hoc periculum, & in eo omittendo fuerit culpa mortalis. Sic ille.

QVÆSTIO XXXIX.

An si quis proiiciat lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur; maneat irregularis Petrus; necnon, qui lapidem proiicit?

AFfirmat manere vtrumque Gibalinus *cap.4.de Irregularitate, quæstione 2. consectar.* 20. *vers. Decimò,* his verbis. Quando quis, vt ictum aduersarij declinet, medium alium obiicit vulneri, ex quo moritur, fit irregularis: quia non potest se tueri cum alterius iniuria, vt dicitur *l. scientiam, ad leg. Aquiliam,* & reuera ponit causam proximam morti; quare homicidij illius causa est. Eandem quoque irregularitatem contrahit percutiens hunc medium, vt patet. Ita Gibalinus.

Negat verò ex parte Sayrus *libro septimo, capite sexto, numero trigesimo,* docens in dicto casu, non Petrum, sed proiicientem lapidem manere irregularem dumtaxat. Ait namque sic: Qui proiicit lapidem in Petrum, & Petrus alterum impellit, sine dolo, & ille alter occiditur, irregularis efficitur, non Petrus, sed qui lapidem proiecit in Petrum. Ita Sayrus.

Sed ego distinctius, ac probabilius Respondeo: Manere quidem vtrumque irregularem; si in vtroque reperiatur culpa mortalis tendens ad homicidium Ioannis; veluti, si in proiiciente lapidem in Petrum sit negligentia mortalis, in præcauenda morte Ioannis: & in impellente Ioannem in medium, vt declinet à se ictus, reperiatur dolus, & fraus: tunc enim certum est, & constat ex dictis, manere vtrumque irregularem; cum vterque sit homicida voluntarius. Secus vero, si in neutro illorum reperiatur mortalis culpa, vt contingere potest; nam à proiiciente lapidem abesset; casu, quo hic sufficientem diligentiam præberet, ne alium quàm Petrum feriret: ab impellente Ioannem in medium, si hunc sine dolo, sed solo terrore ductus, repentè ad se liberandum, impelleret. Si ergo in vtroque nulla mortalis, respectu Ioannis occisi, reperiatur culpa, nulla reperietur & pœna. Si verò in aliquo, reperiatur lethale crimen, reperietur irregularitas.

QVÆSTIO XL.

An sit irregularis Petrus, qui Ioannem impellit in alium, qui, eo impetu concidens, occiditur?

AFfirmat Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48.§.3. *numero* 6. his verbis: Si quis me impellat in alium, quem meo impulsu occidi, aut præcipitaui, sine dolo, ego irregulatis non sum, sed qui me impulit. Hugo *d.cap.Sype.text.in l.Qua actione.§.Proinde.ff. ad leg. Aquil.* Huc vsque Maiolus. Hanc etiam sententiam tenuit postea Vgolinus *cap.* 18. §. 2. *numero* 7. eo quod dabat Petrus operam rei illicitæ.

Sed distinctius, ac probabilius Respondeo: Non solum Ioannem manere liberum, in eo casu, ab irregularitate, vt bene docet Maiolus; verùm etiam & Petrum, si in illa sua impulsione liber extitit à mortali. Quod in præsentiarum bene vidit Gibalinus loco nuper citato, *vers. Vndecimò,* qui casum huius quæstionis, sic proponit, & resoluit: Si quis Titium impellat in Mæuium, qui eo impetu

impetu concidens occiditur, damnatur tanquam irregularis ab Vgolino §. 2. *citat. num.* 7. quia dat operam rei illicitæ. Mihi vulgaris distinctio retinenda videtur: si enim casurum Mæuium prævidere debuit, ac potuit, atque cædis periculum in eo casu, propter loci, aut personarum, aliorúmque adiunctorum rationem, itavt illa impulsio ratione illius periculi fuerit mortalis, erit reuera irregularis, sequuta Mæuij cæde: si autem leuis quædam inconsideratio, &, vel inculpabilis, vel non nisi venialiter, fuit, nulla incurretur irregularitas. Impulsus autem Titius corperuens in Mæuium, illúmque in saxum allidens, aut conterens, & occidens non est irregularis, quia non est causa moralis illius cædis. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XLI.

An aliquis fiat irregularis, casu quo turba aliqua ad pontem, aut fores Ecclesiæ, ita se constipat, quod aliqui compressi pereant?

Respondeo, Nullum carentem dolo, vt supponimus, fieri irregularem. Quia nullus totius multitudinis dici potest causa culpabilis cædis, quæ ex ea constipatione contingit: ergo nullus illorum irregularis est. Sic Maiolus, & Gibalinus *locis citatis.*

QVÆSTIO XLII.

An saltem, contraheretur irregularitas, si mors alicuius contingeret ex oppressione ingredientium ad fornicis alicuius infamem domum?

Affirmabunt, qui docent homicidium casuale ex actione illicita proueniens facere irregularem, sunt autem Maiolus, Henriquez, & alij, quos & sequitur Barbosa *ad cap. Significasti, el 2. de homicid.* necnon & alij adducti à nobis *supra quæst.* 7.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu contrahi irregularitatem ab aliquo: Quia si nullus, adhuc in ingressu talis domus, est causa culpabilis, vt quis opprimatur, nullus irregularis erit. Nec quid refert (vt sæpè diximus) quod opprimentes nolendo, vacent volendo rei illicitæ. Sic Gibalinus *loc. cit.* Qui bene addit, secus dicendum, si quis dolo malo ad causandam compressionem aliquid fecisset, & præuideret periculum, mortis alicuius, nam tunc, hac sequuta, irregularis haberetur.

QVÆSTIO XLIII.

An qui acriter aliquem increpauit, fiat irregularis, si increpatus, pœnitudine ductus, se mutilet, aut sibi mortem imprudenter afferat?

Negat Vgolinus *cap.* 28. *num.* 6. eo quod, ita contigisse B. Antonio Paduano, narretur in eius vita, quem pœnitens ab ipso increpatus, sibi pedem imprudenter abscidit; & tamen non ob id mansit Diuus Antonius irregularis. Cum Vgolino sentit Gibalinus *c.* 4. *q.* 2. *consectar. vltimo. vers.* 7. *pag.* 205.

A... ta: n. prudem... Diuus At...

Sed clarius Respondeo: Non fieri quidem irregularem increpantem, nisi aliàs præuideret, quod eius increpatio esset motiuum proximum ad hoc vt increpatus se mutilaret, & imprudenter occideret: nam tunc verè moraliter influeret in eius mutilationem aut mortem. Quod certum est non contigisse D. Antonio, & ideo liber ab irregularitate, in casu contingenti, euasit.

QVÆSTIO XLIV.

An Parentes, qui infantes suos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, si infantes suffocent?

Affirmandum absolutè videtur. *Primò*, quia in iure expressè prohibetur Parentibus in suo lecto reponere nocte infantes, propter probabile homicidium quod inde euenire solet: vt *cap. Consuluisti.* 2. *quæst.* 5. (non 4. vt leges apud Henriquez) & *cap. Quæsitum, de pœnit. & remiss. & cap. de infantibus, de iis qui filios occidunt.*

Secundò, quia in pluribus Diœcesibus, sub lata excommunicatione prohibetur, ne infantes, ante annũ expletum, in lectis dum dormiunt, teneantur. Ita habetur in Concil. Prouinciali Mediolanensi VI. *tit. de Baptismo*, §. *grauissimo*; & in Episcopatu Sauonæ, vt refert Viualdus *tract. de Irregularitate, num.* 243. vbi ait, quod baptizato infante dicit Sacerdos Patrino: *Se vi commanda sotto la scom. maggiore, da parte di Monsignor Vescouo, non metterlo al letto per tuto questo anno:* at sic est, quod ad incurrendam maiorem excommunicationem requiritur peccatum mortale: ergo. Propter hoc vltimum argumentum Tabiena, *irregularitas* 3. *num.* 14. & Armilla *in verb. Irregularitas, num.* 51. & eos sequitur Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *n.* 9. dicunt, quod vbi adest censura excõmunicationis, inexcusabiles à peccato sint, qui infantes ante annum secum in lecto nocte habeant: & consequenter si infantes suffocẽtur, irregulares fiant.

Sed clarius ego huic difficultati Respondeo. *Primò.* Si parentes (aut etiam nutrices) experti sunt alios infantulos suffocasse, verè peccant mortaliter, habentes eos in eodem lecto. Quia si denuò non adhibeant sufficientem cautelam) verè se exponunt probabili periculo eos suffocandi. Et in hoc sensu, verissima est sententia Maioli, & aliorum. Quibus fauent Viualdus *num.* 243. *cit.* & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *n.* 7. *litt. Q.* Sayrus *lib.* 9. *cap.* 6. *n.* 30. cum aliis.

Respondeo: *Secundò.* Si Parentes, ex iustis causis, & adhibito aliquo debito remedio, infantulos suos nocte teneant, non peccant mortaliter, adhuc supposita censura. Quia potest dari legitima causa, quæ Parentes à mortali excuset: ergo. Sic Henriq. *loc. cit.* his verbis: Ex causa licebit infantem in eodem lecto tenere; si aliàs implacabiliter plorat, & lectus est magnus in quo infans satis distat à parente, seu nutrice, solétque dormire quietus: vel si parentes inopes, ob commodum infantis ita reponunt, vt in frigore foueant: charitas enim excusat ab inobedientia periculi exigui. Sic Henriquez. Et antea Viualdus *loc. cit.* sic: Si nutrix experta est se quietè dormire (id est, *che ala matina, se ne tribola del medesimo modo che si dormi*) & infantem collocat in lecto à se aliquantulum separatum, non erit mortale peccatum; maximè si nutrix non dormit profundè, sed leuiter, & lectus amplior est. Et *infra.* Si nutrix pauper est, ita quod nullum alium lectum, vel reclinatorium habet, vel infans frigore laboret; vel periculum sit extra lectum esse ab aliquo animali,

animali, serpenti, vel diabolica arte nocendum; tunc nullum mortale erit, illum apud se collocare. Sic ille. Quem citat, & sequitur, cum aliis pluribus, Sayrus *loc. cit.*

Ex iis ad secundam partem quæsiti respondendo, *Dico tertio.* Parentes, qui infantes secum dormientes, suffocant, fiunt irregulares, si imprudenter, & incautè, & omnino mortaliter culpabiliter, illos in suo lecto collocant: non autem si ex iustis causis, aut variis circunstantiis periculum timeri non debuit, aut illi sufficienter cautum fuerat, aut alia causa legitima ex supra recensitis ipsos à peccato excusauit. Et ita interpretor prohibitionem factam parentibus locandi hos infantes in eodem lecto, etiamsi excommunicatio illi prohibitioni annexa sit, nam ad illam requiritur peccatum mortale, vti demonstrauimus *parte 4. de Censur. tract.1. disp.8. quæst.9.* Sic Gibalinus *cap.4.quæst.2. consectar. 14. vers. Quartò. pag.204.* &, ex parte Sayrus *num.30.cit.* Henriquez Nauarr. & alij plures Canonistæ, quos nouissimè sequuntur Suarez *disp.46.sect.6.num.15.* Filliuc.*loc.cit. num. 79. vers. Secundus.* Reginald. *lib. 30. cap. 12. num.157.* Bonacina *quæst.4.punct.7.num. 18.* & alij.

QVÆSTIO XLV.

An fiat irregularis Clericus, noctu portans arma prohibita, si rixosus amicus, ei inscio aut inuito, sustulit, & illis armis hominem occidit?

AFfirmat Maiolus *libro 5. capite 48. §. 3. numero 17.* his verbis: Aliquando verò Clericus est in culpa tenendo, aut ferendo arma de nocte, vel dando operam rei illicitæ, vel arma prohibita; & eo casu, etiamsi inuito Clerico amicus arma abstulerit, vel inscio surripuerit, fit irregularis Clericus ex culpa. Ita ille, qui simul & Henriquez citant pro hac parte Felinum *in cap. Sicut dignum, de homicid.* Nicol.Ploue *tract.de Irregularit.n.13.& 14.*& Carrer. *in pract. crimin. tit. de homicid. §. Cira, n. 69.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia in illa traditione armorum nulla fuit culpa mortalis homicidij. Sic ex doctrina Nauarri *cap.27.num. 221.& 237.* docet Henriquez *lib. 14. cap.15.num.14. in fine,* & nouissimè Gibalinus *cap.4. quæst.2.consect.vltimo.vers.Nono,* vbi addit idem dicendum esse, casu, quo Clericus, volens illa arma dedisset; nisi aliàs in illa traditione armorum committeret aliquod homicidij mortale propter præuisum iniustum homicidium. Sed de hoc vltimo casu, supra nos egimus.

QVÆSTIO XLVI.

An sit irregularis Magister castigans discipulum; si ex castigatione, casu sequatur mors?

AFfirmat absolutè, & sine vlla distinctione, Felinus *in cap.Presbyterum, de homicid.* docens, esse irregularem.

Sed clarius cum distinctione Respondeo dicendum: Esse quidem irregularem si nimis in castigatione excessit, & non adhibuit debitam diligentiam, ne sequeretur mors, vel mutilatio: secus verò si non excessit, sed moderatè, & circunspectè castigauit, quia tunc homicidium sequutum merè erit casuale. Sic communis ex text. *cap. Presbyterum, & cap. Ad audientiam, de homicid.* Nauar. *cap. 27. num. 235.* Couarr. *in Clement. Si furiosus, part.2.§.4. num.5.& §.2.num 9.* Vgolin.*cap.20.num.11.* Henriquez *lib. 14. cap. 14. num.5.* Molina *tom. 4.tract. 3. disp.77.num.6.* Auila *p.7.disp.6.sect.1.dub.3.* Saytus *lib.7.c 6.num.2.* Suarez *disp.46 sect.2.num.4.* Bonac. *quæst.4.punct.7.num.14.* Barbosa *ad cap.Presbyterum, cit.num.1.& 2.*

QVÆSTIO XLVII.

An qui vinum generosum conuiuis apposuit, aut latissimas illis ministrauit epulas, quibus aliquis se ita ingurgitauit, vt crepuerit, aut mentis defectu, alium occiderit; maneat irregularis?

REspondeo: Quod non. Quia fortuitum omnino, & inuoluntarium est conuiuanti illud homicidium. Sic Vgolinus *cap.28.n.3.& 4.* Gibalinus *ex illo cap.4.quæstione 2.consectar.vltim.vers. Primò.* Qui idem dicit de illo, qui tectum resarciens cadit, & aliquem obterit. Et de illo qui mittit aliquem itinere maritimo, aut terrestri, & vel tempestate periit, vel à latronibus cæditur, &c.

Quis autem possit in hac irregularitate, orta ex homicidio casuali dispensare, dicemus *disp.27.*

DISPVTATO XVII.

De Irregularitate orta ex mutilatione voluntaria membrorum.

QVÆSTIO PRIMA.

An ex iniusta, & voluntaria membrorum mutilatione, nascatur irregularitas?

REspondeo, vt quid certum: Nasci. Quia sic determinatum est Iure: & docent ex illo omnes Doctores, vt vidimus *supra disput. 10. quæst.7.* Vbi, *quæst.8.* diximus, hanc irregularitatem esse omnino distinctam ab irregularitate orta ex homicidio; & ideo non omnia, quæ iura disponunt de irregularitate voluntarij homicidij, extendenda esse ad irregularitatem istam mutilationis voluntariæ. Legantur dicta à nobis ibi *quæst.9.& 10.*

QVÆSTIO II.

Quid sit mutilatio membri?

REspondeo dicendum, quod mutilatio propriè sumpta, nil aliud sit, quàm membri abscissio, & amputatio, seu detruncatio. Sic colligunt communiter Doctores ex Glossa (non ex regula,) vt errore Typographi leges apud Cornejo *in cap. Accusasti. verbo debilitatus, de accusationibus.* Legantur de hac materia Nauarr. *cap.27. num. 206.* Sotus *lib. 5. de Iustitia, quæst. 2. artic.1.* Couarruuias *in Clement. Si furiosus, 3. part. initio, num.9.* Molina *tom.4.tract.3.disputatione 68.* Suarez *disp.44.sect.2.* Bonacina *disput. 7. quæst.4. punct.8.* Sayrus *libro 6. cap.15. à numero 3.* Maiolus *lib. 5. cap.50.* Auila *part. 7. disput. 5. sectione 1.* Filliucius, *tract.20.*

tract.20.*cap*.1. *à num*.7. Palaus *disp*.6.*punct*.5.§.1. *à num*.3. Hurtad. *disp*. 2. *diff*. 5. *num*. 18. Gibalinus *de Irregularitate cap*.4. *quæst*.1. *à num*.5.*pag*. 116. & Moure 2.*part.examin.cap*.10.§.14. *num*.2.

QVÆSTIO III.

An ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, vt habeat proprium & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis?

NEgant quàm plures Doctores, docentes, minimè esse necessarium ad rationem membri, cuius abcisso, seu mutilatio irregularitatem parit, vt habeat proprium, & distinctum officium, seu distinctã, & totalem operationem; sed sufficere, si habeat operationem coniunctam, & accessoriam in aliqua parte præcipua, quam iuuat, vt videtur in digitis manuum, & pedum. Probant. Quia ius canonicum solum requirit ad irregularitatem contrahendam, mutilationem membri; vt patet ex *Clement.vnica, de homicid.* at sic est, quod notabilis cuiuslibet membri diminutio, propter abscissionem alicuius partis ipsius, dicitur mutilatio; ergo huiusmodi sufficiens erit ad inducendam irregularitatem. Ita tenent Sotus *lib*. 5. *de Iust.quæst*.2. *art*.1.*& in* 4. *dist*. 25. *quæst*.1. *art*. 3. *conclus*.3. Palud. *ibidem quæst*. 3. *art*. 2. *conclus*. 1. Caietan.2.2.*quæst*.65.(non 6.vt legi apud Sayrum) *art*.1. Quibus adhæsere Aragon 2.2.*quæst*.65. *art*.2. Gordonus *quæst*. 18. *lib*.7. *num*. 48. Suarez *etiam disp*. 44.*sect*.2. (non 24. vt leges apud Cornejo) *num*.7. *&* 8. (vnde non bene citat hunc Doctorem Bonacina pro parte contraria) Layman *lib*.3.*tract*.3. *cap*.11.*num*.2.

Sed ego probabilius Respondeo dicendum, quod ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem inducit, necessum sit, quod habeat proprium, & distinctum officium à reliquis partibus corporis. *Primò* probatur ex Paulo 1. *Corinth*.12. dicente, *membra corporis non habere eundem actum*; indicans per hoc, ex actibus distinctis, membra distingui.

Secundò. Quia in pœnalibus, voces sunt in rigidiori, & maximè propria significatione, capiendæ: at vox *membri*, in rigidiori significatione sumpta, solum accipitur prô ea parte corporis, quæ actionem aliquam habet ab alia distinctam: ergo. Sic passim sentiunt Iuris Doctores, Bartol. Bald. Felin. Panorm. & alij, quos refert, & sequitur Couar. *in Clement. Si furiosus*, 3.*part*. (non §.3. vt leges apud Palaum) *initio num*. 8. Nauarr. *cap*. 27.*num*. 206. Henriquez *lib*. 14. *cap*.8.§. 1. Valentia *tom*. 4.*disp*.7. *quæst*.19. *punct*. 3.§. 4. Graffis *lib*.2. *cap*.62. *num*. 4. Tabiena, Angel. Philiarcus, & Salon, quos citat & sectatur Sayrus *lib*.6.*cap*.15. (non 16.vt leges apud Palaum) *num*.13.*&* 14. Molina *tom*.4.*tract*.3.*disp*.69. *num*.2. Auila *part*.7.*disp*.5. *sect*. 1. *dub*. 1. Ægidius *disp*. 18. *dub*.8. *concl*.2. Reginald. *lib*. 30. *num*. 91. Filliucius *tract*.19 *cap*. 9. *num*. 235. Bonacina *quæst*.4. *punct*.8. *num*.3. Hurtad. *disp*.2.*de Irregularit. diff*.5. *num*. 18. Ioan. Præpositus *in* 3.*part.quæst*.5. *de Irregularitate*, *num*.74. Tolet. *lib*.1. *cap*.71. aliquibus, mihi tamen *cap*.77.*num*.4. Moure *loc.cit.num*.3. Gibalinus *cap*.4. *quæst*.1. *num*. 6. *pag*. 117. Diana *part*.2. *tract*. 15. *resol*.20. *& part*.4.*tract*.2.*resol*.26.*& part*.9. *tract*.7. *resol*.21. Palaus *disp*.6.*punct*.15.§.1. *num*. 4. Cornejo *disp*.2. *de Irregularit. dub.vnico, quæst*.4. Barbosa *de Appellatiua, verb. Signif.verb. Membrum, num*.1. & communis.

QVÆSTIO IV.

An abscindens alteri pedem, manum, aurem, linguámve, aut eruens oculum; fiat irregularis?

REspondeo, vt certum: Fieri. Quia verè abscindit membrum habens propriam, & distinctam operationem ab alio, veluti manus ad palpandum, pedes ad ambulandum, aures ad audiendum, lingua ad loquendum, & oculi ad videndum: ergo. Sic sentiunt omnes Doctores vtriusque sententiæ, nuper relatæ, vt notat Sayrus *loc. cit. n.* 11. Legatur Barbosa *loc.cit*

QVÆSTIO V.

An abscindens alteri vnum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis?

AFfirmant Sotus, Caiet. & Paludan. locis supra citatis. *Primò*. Quia digiti pedis, vel manus, verè sunt partes pertinentes ad integritatem totius corporis: ergo sunt verè membra.

Secundò. Quia, vt nuper est habitum, illud dicitur in rigore, & est propriè membrum, quod habet proprium officium, & distinctam operationem ab alio: atqui digiti manus sunt huiusmodi, cum, vt constat, digitis scribamus, depingamus, & instrumenta musica pulsemus: ergo abscindens illos, irregularis manebit. Ita videtur sentire Filliuc. *tract*. 20. *cap*.1.*quæst*.6.*dicto* 3.*num*. 15.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, digitos in ordine ad inducendam irregularitatem, non reputari membra, quidquid sit in ordine ad componendam naturam. Nam digitus in propria significatione, non est membrum, sed pars membri. Ex quo solutum maner primum argumentum. Et ad secundum, neganda est minor; quia scribere, depingere, & huiusmodi, non digitorum, sed officium proprium est manus; quæ, quasi instrumento coniuncto ad hæc præstanda, vtitur digitis. Sic tenent communiter Auctores nostræ sententiæ quæstionis antecedentis: Inter quos præcipuè Sayrus *cap*. 15. *cit. num*. 14. *&* 15. Couarru. Bonacina, Henriquez, Tolet. Maiol. Hurtad. Barbosa, Moure, Palaus, & Diana *locis citatis*. Qui idem, & à fortiori dicunt, de vnguibus; cum hæ multo minus sint, aut dicantur membra.

QVÆSTIO VI.

An saltem, maneret irregularis, qui alteri abscinderet digitos, quibus Sacra Eucharistia contrectatur, nempe pollicem, & Indicem?

AFfirmant, & à fortiori Sotus, Caiet. & Palud. Quibus accessere Siluester *homicidium* 3. *q*. 3. *vers*.4. Maiolus *lib*.5.*cap*.50.*n*. 2. & (apud Sayrum, *vbi infra*) Toletus *lib*. 1. *cap*. 37. *notabili* 3. Sed hic Auctor oppositum docet, vt citò constabit. Tenent tamen Suarez *disp*. 44. *sect*.2.*num*.8. & P. Vasquez, apud Luysium *lib*. 9. *de censur. disp*. 67. *dub*. 2. *vers*. *Sed P.Suarez*, & Zerola *in* 1. *part. praxis Episcop. verb.Irregularitas. vers.Tertiò.*

Sed ego probabilius Respondeo: Nec isto casu manere irregularem mutilatorem pollicis, & indicis. Quia, nec hi digiti, verè, & propriè membra sunt: ergo nec illos mutilans manebit irregularis.

Sic in primis sentit Toletus, non loco citato à Sayro pro opposita parte, sed *lib.1. cap.77. num.4. in fine*, vbi ita ait: Qui ergo alteri digitum abscidit, etiamsi pollex, aut index sit, non censetur mutilator, vt irregularis efficiatur. Sic Toletus, Couar. *in Clement. cit. part.3. initio, num.*8. sic dicens: Quartò proximè deducitur, non esse eum irregularem, qui alteri eos absciderit digitos, sine quibus ipse mutilus Sacerdos esse non potest, nempe tres digitos ad consecrationem necessarios, propter honestatem. Nam qui hos digitos non habet, irregularis est; ob defectum maximum eius partis, quæ necessaria est ad honestè, & decorè celebrandum. Qui verò eam partem absciderit, non habet eam deformitatem, nec defectum, nec membrum abscidit, & ideo irregularis non est. Sic Doctiss. Couar. Salon 2.2. *quæst.*59. *art.*1. *controu.*4. quos citat, & sequitur Sayrus *lib.6. cap.15. num.16.* Bonac. *punct.8. cit. num.* 3. Auila *part.7. disp.5. sect.1. dub.1. vers. Sequitur secundò.* Cornejo *disp.2. de Irregularit dub. vnico, quæst.4. versic. Infero primò.* Diana *part.2. tract.15. resol.20. & part.4. tract.2. resol.26.* vbi citat Hurradum, Villalob. Præpositum, Megalam & alios, & *part.9. tract.7. resol.21.* Henriquez *lib.14. cap.8. num.1.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An sit irregularis, qui alteri abscindit auriculam, hoc est, cartilaginem, quæ circa aurem est?

AFfirmant aliqui; & Probatur. Quia talis auriculæ amputator, verè facit alium irregularem: ergo & ipse eadem debet pœna puniri. Ita tenent Nauar. *in Man. cap.27. num.206. & 216. §.2.* Maiol. *lib.5. cap.50. num.6.* Viuald. *num.161.* qui & probat ex textu *in cap. Si Petrus 24. quæst.1.* Sed malè, quia ibi nil ad propositum dicitur. Suarez *disp.44. sect.2. num.* 8. Lublinus 1. *part. Summ. verb. Irregularitas, num.27.* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse irregularem. Quia probabilius est, quod auricula, seu cartilago, non sit propriè membrum: ergo, qui alteri auriculam abscindit, non est membri mutilator, & consequenter nec irregularis. Sic Couar. *loc. cit.* ita scribens: Primum *infero*, non esse membri abscissionem, cum auricula scinditur, & amputatur, siquidem auris membrum est propriè, illa autem cartilago, quæ circa aurem est, & auricula dicitur, potius ad ornatum auris, & membri tutelam, quam ad peculiare corporis obsequium, pertinet, & ideo membrum non est, nec eius abscissio efficeret quem irregularem, &c. Sic ille, qui & citat Baldum *in l. serui fugitiui. C. de seruis fugitiuis.* Sic eam tenent Henriquez *lib.14 cap.8. num.3.* ibi. Qui alterum auricula priuat non est mutilator, nec irregularis. Sic ille. Qui & citat *litt. C.* Nauarrum *lib.5. consil. de sentent. excommun. consil.65.* Sed apud meum Nauarrum, ille titulus non habet nisi 57. *consilia.* Auila *p.7. disp.5. sect.1. dub.1. corollar.2.* Saytus *lib.6. cap.15. num.17.* Bonac *disp.7. quæst.4. punct.8. num.3.* Cornejo *disp.2 de Irregular. dub. vnico, quæst.4 vers. Infero secundo.* Diana 2. *part. tract.15. resolut.20. & part.4. tract.2. resol.26.* Luysius Turrian. *lib.9. disp.67. dub.2.* Barbosa *verb. Membrum, cit. num.4.* & penes illum, Borg. Bellet. Riccius, Campan. & alij, Pottel *in addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, num.8.* & nos *supra disp.2. quæst.23.*

Ad fundamentum oppositæ partis, neganda est consequentia; nam optimè potest contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat talis, vt fatetur ipsemet Nauar. *consil.2. de homicid. num.2.* his verbis: Tum, quia non est verum, quod aliqui dixerunt, eum, qui alium efficit irregularem, fieri irregularem, quia id nullo iure cauetur: & qui generat filium extra matrimonium, qui est irregularis, non propterea ipse fit talis: & Iudex damnans aliquem furti, facit eum irregularem, non tamen ob id ipse fit talis. Sic ille. Quod & approbant Couarru. Henriquez, Auila, Filliucius, Sayrus apud Dianam 2. *part. loc. cit.* & nos amplius *infra q.25.*

QVÆSTIO VIII.

An qui aliquem naso mutilat, irregularis permaneat?

AFfirmabunt, qui docent, quod ille qui alium reddit irregularem suo facto, ipse quoque irregularis existat. Sunt autem Maiolus *lib.5. cap.50. n.4.* & penes illum, Gul. de Lau. Siluest. Tabiena, Angel. & Bonif. Rotæ auditor. Et in terminis id affirmat Zerola 1. *part. praxis Episcop. verb. Irregularitas dub.2. pag.* 451. quia iste talis præscindit membrum.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, nasum, prout in præsentiarum sumitur, non esse membrum; cùm illo ablato, adhuc non tollatur sensus. Sic Henriquez *lib.14. cap.8. num.3.* his verbis: Secundò qui alterum auricula priuat, non est mutilator, nec irregularis, vt nec, qui præcidit mamillam fœminæ, aut nasum. Sic ille. Qui *litt. E*, ait, id colligi ex Nauarro, & Couarru. quia nasus non est necessarius pro odoratu. Auila *part. 7. disp. 3. dub. 1. prope finem, vers. Ex dictis sequitur.* Cornejo *dub. vnico, cit. quæst.4. vers. Infero secundo.* Quia illa cartilago, *inquit*, non est membrum, sed solum deseruit ad tutelam & ornatum odoratus. Sic etiam Bonacina *num.3. cit.*

QVÆSTIO IX.

An qui vnum eruit oculum alteri, irregularis existat?

NEgant quidam, quos, suppressis nominibus, refert Luysius *lib.9. de Censur. disp. 67. dub.2. vers. Deinde.* Sed, vt ipse ait, sine idoneo fundamento. Quare

Ego vt quid certum Respondeo: Irregularem existere. Quia vnus oculus habet propriam operationem, & peculiarem, quam potest elicere sine alio. Sic ex Gabriele Vasquez docet Luysius *loc. cit.*

QVÆSTIO X.

An etiam sit irregularis, qui detrahit alteri visum, licet non eripiat oculum?

AFfirmat Maiolus *lib. 5. cap. 50. num. 5.* ita scribens: Qui oculum alterius ita lædit, vt inducta albugine, vel macula promoueri non possit, ipse quoque, qui ita commaculauit irregularis est, & non poterit promoueri. Ita ille. Et ante illum Angelus *verb. Homicid. 5. num.5.* Siluest. *homicidium 3. quæst.3. vers. Tertium, in fine* Tabiena *irregularitas 3. num. 26.* quos sequitur, Pottel *loc. cit. verb. homicidium, num.8.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregularem. Quia huiusmodi visus læsor, non est propriè mutilator membri, cum nullum à toto truncet, aut scindat, quod erat necesse vt irregularitatem incurreret. Sic Molina *tom.4. tract.3. disp.68. col.932.* ibi: Qui claudum, aut mancum aliquem efficit, absque membri detruncatione, & qui cæcum aliquem efficit

non eruendo illi oculum, non incurrit irregularitatem. Toletus etiam *lib.*1. *cap. mihi* 77. *num.* 9. *vers. Tertiò.* Megala *in* 3. *lib.* 7. *cap.* 1. *n.* 31. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 26. *&* 71. *in fine.* Fernand. *in examin. Theolog. Moral. part.* 2. *cap.* 10. §. 14. *num.* 7. Bonac. *quæst.* 4. *punct.* 8. *num.* 7. Gibalin. *cap.* 4. *quæst.* 1. *consectar.* 16. *num.* 46. *vers. Oculus.* Mour. 2. *p. examin. cap.* 10. §. 14. *num.* 7. & tenent etiam consequenter alij mox citandi.

QVÆSTIO XI.

An vt quis hanc irregularitatem incurrat, sufficiat, debilitare membrum alterius, & reddere ineptum ad munus suum præstandum; quamuis non amputet illud?

Affirmarunt aliqui ex antiquis, docendo, sufficere ad contrahendam irregularitatem ita debilitare membrum alterius. Quia paria videntur non esse, & inutile esse *cap.* 2. *de Translat. Episcop.* sicut paria sunt, vxorem non habere maritum, vel habere inutilem: & paria sunt, Ecclesiam non habere Prælatum, & habere ineptum. Ideò hanc partem tenent Panormitan. *cap. Cum illorũ, de Sentent. excom. num.* 8. Tabien. *irregularitas* 3. *num.* 26. & Angel. *homicidium* 5. *num.* 5. (non *homicidium* 3. *quæst.* 3. *vers. Tertium,* vt citat Sayrus) quos citat, & sequitur Maiol. *cap.* 50. *num.* 7. Syluest. *homicid.* 3. *quæst.* 3. *vers. Tertium.* & alij, quos citat Henriquez, vbi infra.

Sed probabilius Respondeo: Non sufficere debilitare membrum, aut illud inutile reddere: sed omninò requiri abscisionem, aut detruncationem membri. Ratio est. Quia huiusmodi irregularitas, non imponitur à iure, contra debilitantem membrum, sed contra mutilantem, aut detruncantem illud: ergo cum sit pœna, strictè sumenda sunt verba, & non amplianda. Sic Panormitan. sibi contrarius, *& cap.* 1. *Qui Clerici, vel vouentes, num.* 9. *& cap. Accusasti, de accusat. in fin.* Sot. *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 2. *art.* 1. Nauar. *cap.* 27. *num.* 206. *&* 207. *vers. Tertio.* Couarr. *in Clement. si furiosus, part.* 3. *initio, num.* 9. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 4. *in fine.* Tolet. *lib.* 1. *cap.* 77. (non 27. vt leges apud Sayrum) *n.* 8. *vers. Secundò.* Sayr. *lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 5. qui tamen malè citat Angelum, & Tabienam pro hac parte. Auil. *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 1. *dub.* 2. citans Villadiego, & Perez. Molin. *tract.* 3. *cit. disp.* 68. Suar. *disp.* 44. (non 47. vt leges apud Palaum) *n.* 5. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. *num.* 6. *&* 11. Hurtad. *disp.* 2. *diff.* 5. *num.* 18. Fillinc. *tract.* 19. *cap.* 9. *num.* 234. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 8. *conclus.* 2. Cornejo *disp.* 2. *dub. vnic. quæst.* 1. Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 1. *num.* 5. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 26. *&* 71. Gibalin. *cap.* 4. *quæst.* 1. *num.* 5. *pag.* 116. Portel. *loc. cit. num.* 6. & Mour. 2. *p. examin. cap.* 10. §. 14. *num.* 7.

QVÆSTIO XII.

An saltem, fiat irregularis, qui ita membrum alterius debilitat, vt omninò siccetur, & moriatur?

Affirmat Suar. *loc. cit. num.* 11. (non 10. vt leges apud Palaum) vbi ita ait: Qui membrum, v.g. occultum, ita lædit, vt ex vi læsionis omninò arescat, & exsiccetur, quamuis nullam partem abscindere videatur, irregularis manet: quia substantialiter, vt sic dicam, mutilat; nam relinquit corpus vno membro principali priuatum. Et hoc significasse videtur Syluest. Angel. Maiol. (*locis à nobis sup. cit.*) Huc vsque Suarez. Quem citat, & sequitur Ægidius *disp.* 18. *cit. dub.* 8. *conclus.* 2. *num.* 61. & tenent à fortiori, Authores nuper pro prima sententia adducti.

Sed adhuc probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia adhuc non dicitur propriè mutilator membri, qui illud lædendo arescit, & exsiccat, aut mortuum reddit. Nam manus (v.g.) arida, aut sicca licèt perfectè non viuat, retinet tamen rationem membri vniti ad decorem, & integritatem hominis, & ideò qui eam iniustè scinderet fieret irregularis. Quod quidem colligitur ex *cap. Sicut vrgeri,* 1. *quæst.* 1. *ibi*: Si cuius hominis manus esset arida, verum quidem esset membrum illius, quamuis sine sanguine, & inefficax, & mortuum. Sic Henriq. *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 4. *à lit. G.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 1. *num.* 5. *vers. Video.*

QVÆSTIO XIII.

An qui alicui dentes excutit; existat irregularis?

Respondeo, vt certum: Non existere irregularem. Quia certum est apud omnes, quod dentes non sunt membra, sed solum instrumenta, quibus maxilla mandit cibos, & molat: ergo qui illos excutit non fiet irregularis, cum non dicatur membri mutilator. Sic ex Victoria §. 239. docet Henriq. *cap.* 8. *cit. num.* 2. *in fin. in gloss. lit. S.* Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disput.* 69. *num.* 2. *columm.* 933. Sayr. *lib.* 6. *capit.* 15. *num.* 11. Bonac. *quæst.* 4. *punct.* 8. *num.* 3. Dian. *part.* 2. *tract.* 15. *Resolut.* 20. Gibalin. *cap.* 4. *q.* 1. *consect.* 16. *in fin.* Palaus *loc. cit. num.* 4. Portel *in addit ad dub. Regul. V. homicid. num.* 8. & alij.

QVÆSTIO XIV.

An si quis alteri, vi, aut pharmaco, totam barbam euelleret, maneret irregularis?

Respondeo, vt certum: Non manere irregularem; adhuc si ob contumeliam id faceret. Quia certum est, barbam non esse membrum, sed solùm hominis ornamentum, vt dicunt D. Basil. *in Examer. Homil.* 12. & D. August. *de Ciuit. Dei lib.* 22. *cap.* 24. ergo qui eam euelleret, quomodocumque id faceret, nullatenus diceretur mutilator membri, ac per consequens, nec irregularis. Sic Maiol. *lib.* 5. *cap.* 50. *num.* 3. Sayr. Bonacina, Palaus, Molin. Dian. Barbos. *loc. cit.* & omnes, qui ob eandem rationem idem docent de capillis capitis.

QVÆSTIO XV.

An qui præscindit alteri membrum virile, fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia præscindit membrum habens peculiarem actũ, & distinctum à cæteris: ergo huiusmodi verè dicitur, & est, mutilator membri, ac proinde irregularis Sic Bonac. *q.* 4. *punct.* 8. *n.* 3. Dian. *p.* 2. *tract.* 15. *Resol.* 20. *in fin.* vbi ita ait: Qui præscindit alteri membrũ virile, est irregularis; quia mutilauit membrum: & tamen sic præcisus, si contingat absque propria culpa, non fit irregularis *cap. Ex parte el* 2. *de corp. vitiatis.* Sic ille, ex Auil. *par.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. *vers. Ex dictis sequitur, & (adde tu) vers. Præterea, & disp.* 5. *sect.* 1. *dub.* 1. & benè iuxta dicta à nobis sup. *disp.* 2. *à quæst.* 55.

QVÆST.

QVÆSTIO XVI.

An qui alteri amputat vtrosque testiculos, absque membro virili, persistat irregularis?

NEgant quamplures, eo quod existiment, testiculos non esse membrum, & consequenter scindentes illos, non esse irregulares. Ita imprimis sentit Nauarr. *cap.27. num.* 206. *vers.Secundò dico.* Henriq. *lib.*14. (non 23.vt legi apud Sayrum) *c.*8. *num.* 1.*in corp.lit.Q.* quod in Gloss. *ead. lit.* id probat, quia, inquit, sine testiculis corrumpit Virginem, & seminat aliquomodo, & *lit. R.* ita ex Nauarro ait: Ac subinde, qui alteri abscindit testes, non est mutilaror irregularis. Negant etiam apud Palaum Bonacin. *quæst.*4. *punct.*8. *num.*3. & Hurtad. *disp.*2. *diff.* 5. *num.* 19. Quibus addo Sayrum *lib.*6. *cap.*15. *num.* 15. *in fine.* Auil. *part.* 7. *disp.*3. *dub.*1.*vers. Præterea proba, & disp.*5.*sect.*1. *dub.* 1. *vers. Hinc sequitur primo.*& Dian. *part.*2. *tract.* 15. *Resol.*20. *in fine.* Ita scribens: Notent Confessarij, non esse etiam irregularem, qui abscindit mamillam fœminæ, vt auriculam, id est, cartilaginem: quia solum deseruit ad ornatum, & tutelam auris, vel dentem, vel testiculos, absque membro genitali, &c. Ita Diana, postea sibi contrarius, vt mox videbis. Negat enim Cornejo *disp.*2. *de Irregul. dub. vnic. vers. Ad secundam.*

Sed probabilius Respondeo: Persistere irregularem. Quia probabilius, est, quod testiculi sint membrum. *Probatur*; quia, (vt supra est habitum) omne id, quod in corpore distinctam habet operationem, propriè dicitur membrum: at sic est, quod testiculi habent distinctam operationem à cæteris membris, nempe actionem generatiuam, vt constat. Nam licèt sine illis corrumpere possit quis Virginem, vt vult Henriquez, non tamen potest sine illis generare: ergo habent rationem membri: ergo amputator eorum, verè est, & dicitur mutilator membri, ac proinde irregularis. Sic tenet Palaus *disp.*6. *punct.*15.§.1. *num.* 4. & ex illo Dian. *part.*9. *tract.*7. *Resol.*21. his verbis: Adde etiam, quod non desunt Doctores, asserentes, testiculorum abscissionem, etiam voluntariam, non inducere irregularitatem: & ita docet Hurtad. *de Irregul. diff.* 5. *n.*19. & Bonac. *de censur. disp.*7. *quæst.*4. *punct.*8. *num.*3. Sed ego magis adhæreo affirmatiuæ sententiæ, quam tuetur Castr.Palaus *tom.*7.*disp.*6.*punct.*15. §.1. *n.*4. Hæc Diana iam, vt vides, sibi contrarius. Lege attentè Suar. *disp.*44.*sect.*2.*n.*9. *in fin.* vbi videbis satis nostram sententiam indicare, & illam tuetur Portel *loc.cit. num.*8.

QVÆSTIO XVII.

An eiam esset irregularis, qui amputaret vnum testiculum, absque genitali membro?

NEgant à fortiori Doctores primæ sententiæ, quibus in hoc casu adhæret Palaus *loc.cit.* per hæc verba: Sed has extensiones nequaquam probo. Nam esto abscissionem vnius testiculi existimem non esse abscissionem membri sufficientem ad irregularitatem inducendam, cum ex ea actione non impediatur aliqua actio corporis ab aliis actionibus distincta, & abscissio vtriusque testiculi impedit actionem generationis, &c. Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc esse irregularem. Quia probabilius est, quod quilibet ex testiculis, est perfectum membrum, cum habeat actionem propriam distinctam, à cæteris membris, vt constat experientia, si quidem passim videmus generare illum, qui vnicum testiculum tenet: ergo. Confirmatur ex dictis *quæst.*9. Nam qui alteri eruit vnum oculum, verè est irregularis, eo quod quilibet oculus, habeat propriam operationem, quam potest elicere sine alio: ergo iam erit irregularis, qui amputat, aut euellit vnum testiculum, cum habeat propriam operationem generatiuam, quam potens est elicere sine alio. Quod idem confirmabunt dicenda à nobis *quæst.*19.

QVÆSTIO XVIII.

An maneat irregularis, qui vtramque mamillam fœminæ abscinderet?

NEgant aliqui Doctores; quia putant mamillam fœminæ, membrum proprium non esse. Ita Couarr. *in Clem. si furiosus p.* 3. *initio, num.*8.*corollar.*2. (non 3. vt leges apud Auilam) Bern.Diaz *in sua practica cap.*99. *in fine.* Auil. *part.* 7. *disp.*5. *sect.*1. *dub.*1. *vers. Sequitur secundò.* Henriquez *libro* 14. *cap.*8.*num.*3.*litt.D.* Villalob. *tom.*1.*tract.*21. *diff.*19.*num.*4.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere irregularem. Quia probabilius longè est, mamillam fœminæ esse propriè membrum principale, ac habere propriam & peculiarem actionem, vt quæst. sequenti videbimus. Sic Doctores statim citandi.

QVÆSTIO XIX.

An etiam irregularis maneret, qui vnam tantum fœminæ mamillam amputaret?

NEgant à fortiori, Doctores supra allegati.

Sed probabilius longè Respondeo: Etiam manere irregularem. Quia probabilius longè est, quod quælibet ex mamillis fœminæ, actionem habet ab aliis corporis membris distinctam. Sic optimè Molin. *tom.*4.*tract.*3.*disp.*69. *num.*6. his verbis: Illud admonuerim falsam esse Couartuuiæ opinionem, *loc.cit.* qua aduersus Baldum affirmat, mamillam, seu mammam in fœmiua non esse membrum, eáque de causa illam fœminæ abscindentem, irregularitatem non incurrere. Cum enim habeat proprium actum, nempe generare lac, ac lactare infantem; atque vtrumque vnaquæque mamilla, seorsum ab alia, efficiat, perinde, ac vnusquisque oculorum actum videndi exercet, & perinde atque quævis aurium exercet audiendi actum, negandum sanè non est, vnamquamque fœminæ mamillam verè esse membrum, illamque proinde abscindentem, irregularitatem incurrere. Sic Molina. Et sic etiam apud illum, Felinus. Sic item Sayrus *lib.* 6. *cap.* 15. (non 16. vt leges apud Palaum) *num.*18. Suarez &, Vasquez, quos citat, & sequitur Luysius *lib.* 9. *de censur. disp.*67. *dub.*2. Vgolin. *cap.* 4. §.5. Reginald. *num*: 91. Bonacin. *quæst.*4. *de Irregularit. punct.* 8. *num.*3. qui tamen malè citat Baldum pro opposita parte. Palaus *disp.* 6. *punct.*15.§. 1. *num.* 4. *in fine,* Barbos. *tract.de Appellatiuis, verb. Membrum, n.*5. vbi pro hac nostra sententia adducit Baldum, Riccium, Socin. & Farinacium; & pro contraria Sayrum *lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 18. sed hunc omninò malè: nam loco ab ipso citato, nil de hac difficultate agit nec illud caput habet nisi numerum 16. agit tamen *lib.*6.*cap.*15. *num.*18. vbi nostram sententiam apertè contra Couarruu. & Henriq. defendit. Tenent

rursus nostram opinionem Dian. *part*.4. *tract*. 2. *Resol*.26. Portel *in addit. ad dub. Regul.verb.homicidium,num*.8. & alij.

QVÆSTIO XX.

An deinde, fieret irregularis, qui mamillam viri abscinderet?

REspondeo, vt quid certum, quod non. Quia mamilla in homine, non est propriè membrum; cum nullum habeat peculiarem actum; sed solùm ad decorem, ac ornatum videatur inseruire: ergo eius abscissio, non est membri, sed potius partis carnis, quæ non affert irregularitatem. Sic Bald. Felin. Molin. Vasq. Luys. Bonacin. Barbos. sup.citati, & communis.

QVÆSTIO XXI.

An irregularitatem incurreret, qui mutilaret membrum omninò debilitatum, & ineptum ad munus suum?

REspondeo, vt certum: Incurrere. Quia membrum debilitatum verè est, & propriè membrum viuum: ergo qui illud abscinderet (intellige, iniuriosè & cum mortali,) verè esset, & ac propriè diceretur mutilator, ac proinde irregularis. Sic Suar. *disp*.44.*sect*.2.*num*.11. & ex illo non citato, Filliuc. *tract*.20.*num*.17. vbi ita ait: Qui abscinderet membrum, viuum, & verum, quamuis inutile ad ministerium, videtur irregularis: quia mutilat membrum corporis humani, & grauis est mutilatio, &c. Bonac. *loc.cit. punct*. 8. *num*.5. Cornejo *disp*. 2. *de Irregularit. dub. vnic. quæst*.1.*vers.Infero primò*. Henriquez *lib*. 14. *cap*.8. *num*.4. *lit.N. part*.7. *disp*. 5. *sectione* 1. *dub*. 2. *Corollar*.2. Luysius *dubitat*. 2.*cit*: & omnes.

QVÆSTIO XXII.

An item, esset irregularis, qui abscinderet membrum omninò aridum, & mortuum?

NEgant Suarez, & Luysius *loc.cit*: nec non Filliuc. *n*.16. & Portel *loc.cit. num*.8. Quia, (inquiunt) talis abscissio non est humani membri, hoc ipso, quod non est informatum vita: ergo non est inductiua irregularitatis.

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, quod etiam esset irregularis. Quia talis abscindens, verè esset hominis viui mutilator, & deformator, quod sufficit, licèt membrum abscissum non sit informatum vita. Sic Henriq. *lib*.14. *cap*.8. *num*.4. *litt. N*. ibi: Nam manus arida licèt perfectè non viuat, retinet rationem membri vniti ad decorem, & integritatem hominis; & qui eam iniustè scinderet, fieret irregularis. Sic ille. Qui & citat Perez, Cepolam, Præposit. Alciatum, & Vascoletum. Sic etiam Auil.*coroll*. 2. *cit*.Bonacin. *num*.5. & Palaus *disp*. 6. *punct*. 15. §. 1. *num*. 5. *in fine*. Qui secus dicunt de illo, qui sæuiens in cadauer inimici, illud truncat amputando caput, pedes, vel manus, &c. quia iste non occidit hominem, nec truncat illum, & ideò non fit irregularis. Legantur Couarruu. *Clement. si furiosus*, *initio, numero* 1. Auila *sectione* 1. *citat. vers. Ex dictis sequitur*. Gibalinus *capite* 4. *de Irregularitat. quæst*. 1. *consectar*. 1.*numero* 14.& nos supr. *quæst*. 12.

QVÆSTIO XXIII.

An in omni casu, quo mutilando quis alium, fit irregularis, fiat etiam mutilando se ipsum?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia talis verè est, & dicitur mutilator membri: ergo verè erit irregularis. *Confirmatur*: quia maius delictum est, mutilare se ipsum, quàm proximum: ergo à fortiori, debet irregularitatem incurrere, qui mutilat se ipsum, quàm qui mutilat proximum: ergo in omni euentu, quo quis mutilando alium fit irregularis, fiet etiam mutilando seipsum. Sic Filliuc. *tract*.20. *de censur.cap*.1.*quæst*.6.*num*.13. Portel *num*. 8.*cit*. & communis.

QVÆSTIO XXIV.

An contrà, in omni casu, quo mutilando seipsum fit quis irregularis, fiat etiam mutilando alterum?

AFfirmabunt forsitan Caiet.Sot. & alij citati supr. *quæst*. 5.

Sed vt certum, absolutè Respondeo: Negatiuè. Quia, vt constat ex suprà dictis *quæst*.5. & *disp*. 2. *quæst*. 31. & 32. qui partem membri, v.g. digitum, vel partem digiti, sibi ex ira vel indignatione abscindit, fit irregularis ex Concil. Tiburtin. *cap*. 33. & habetur *cap. Qui partem, dist*. 55. & tamen, si alteri similem partem abscinderet, non fieret irregularis, vt ex dictis sup. liquet; eo quod ius in mutilatione suimet, specialem atrocitatem vidit. Sic Suarez *disp*.44.*sect*.2. *num*.10. Filliuc. *loc.cit. n*. 14. Legantur Tannerus *in tertia parte*, *disp*.6.*quæst*. 10. *dub*.10.*num*.188. Reginald. *lib*. 30. *tract*. 2. *cap*. 5. *num*. 4 Dian. *part*. 4.*tract*. 2. *Resol*.60. & ego supr. *disp*.2.*à quæst*. 31.

QVÆSTIO XXV.

An eo ipso, quo quis alium faciat irregularem, aut mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum, alio modo, ineptum ad Ordinis ministerium; fiat ipsemet irregularis simul?

AFfirmat Maiol. *lib*. 5. *cap*.50. *num*.4. his verbis: Et quia facies nobilissimum hominis membrum est, idcirco si vulneribus, aut alio genere deturpationis, alterius faciem quis dehonestauerit, ita quod ob scandalum, turpitudinem, aut horrorem promoueri ille non possit, is qui deturpauit irregularis est, & promoueri non debet; quia qui alium reddit irregularem suo facto, ipse quoque irregularis existit, vt singulari doctrina docuit Gul.de Lau. *in suo Sacramentali*, quem in hoc probat Syluest. *in verb. homicidium* 3. *quæst*.3.*vers.Tertium*, *ad fin*. Tabien. *in verbo irregularitas* 3. *num*. 26. Angel. *in verb. homicidium* 5. *num*.5. & Bonif. Rotæ auditor, vt tradit apertè Nauarr. *de Irregularit. n*. 224. licèt aliter alibi ipse loquatur, vt ibid. *num*. 207. Hæc omnia Maiolus ibi, quod iterum docet *num*.7. Sed aduerte, quod ex Doctoribus, quos pro sua sententia adducit, non benè adducit Angelum; licèt alios benè. Sententiam tamen Maioli sequutus fuit Viuald. *de Irregul.mihi n*.161.*pag*.219.

Sed iuxta nostram doctrinam, vt certum Respondeo: Negatiuè. Quia multoties contingit, vt quis alium faciat irregularem, & ipse minimè fiat. Exemplum

Exemplum sit: Qui præscindit alteri nasi, aut auriculæ cartilaginem, aut pollicem,& indicem, non manet irregularis, quia prædicta non sunt membra, vt supra est habitum; & tamen præcisus manet irregularis: ergo. Et idem est in eo, qui impressit alteri cicatrices in vultu, cum magna deformitate. (Alia exempla inuenies sup. *qu.7.*) Et ratio præcipua est, quia, quod contrarij volunt, nullo iure cauetur. Sic tenent Nauar. Henriq. Auil. Couar. Sayr. Filliuc. & Dian. *q.7.* adducti. Molin. etiam *to.4.tract.3.disp.69. n.5.* Cornejo *disp.2.de Irregul.dub.vnic.q.1. coroll.2.* Gibal, *c.5.de Irregul. q.1.n.36.pag.334. vers. Quintò.* Bonac. *q.3.punct.7.n.14.* & communis.

QVÆSTIO XXVI.

An contrà, possit contingere, quod mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus?

Respondeo: Posse etiam. Nam qui iniuriosè præscindit alteri membrum virile, vel illum Eunuchat, fit irregularis: eo quod, (vt supra est habitum) propriè mutilauit membrum; & tamen sic præcisus vel mutilatus (si id illi contingat absque propria culpa) non manet irregularis, vt sup. *disp. 2. qu. 55.* est habitum; & constat *cap. Ex parte, cit.* ergo. Sic Auil. *part.7. disp.3. dub.1.* propè *finem.* Filliuc. *loc. cit. n.15.* Cornejo *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO XXVII.

An tandem, possit accidere, quod tam mutilator, quàm mutilatus, irregulares fiant?

Respondeo, vt notum: Posse accidere. Nam si diuersa sit persona mutilans, & mutilata, planum est: si eadem, etiam: nam casu, quo quis abscinderet ex ira pollicem, ac indicem, esset duplici ratione irregularis; ex delicto, videlicet, quia mutilator, ex speciali ordine iuris; & ex defectu, quia deessent digiti necessarij ad exercitium Ordinis. Sic omnes. Legantur Filliuc. *tract. 20. cap. 1. quæst. 6. n.15.* Cornejo *disp.2. cit. dub.vnic.quæst.1. coroll. 2.* & omnes.

Quod si hîc desideras scire, an ex dubia mutilatione contrahatur irregularitas. Et an eandem contrahat qui parato occidere aliquem, consulit, vt potius mutilet; lege *quæst. 17. disp.1. tract. 1. & q.54. disp. 10. tract. 2.* De dispensatione autem huius irregularitatis, dicemus infr. *disp.27.* vbi etiam de dispensatione homicidij voluntarij agemus.

DISPVTATO XVIII.

De Irregularitate proueniente ex iteratione Baptismi, & aliorum Sacramentorum.

QVÆSTIO PRIMA.

An maneat irregularis, qui scienter rebaptizat?

Respondeo, vt quid certum: Manere irregularem. Quia sic cauetur in iure *cap. Ex litterarum, de Apostatis, cap. Afros dist. 98. cap. Qui in qualibet 1. quæst. 7. cap. Quibis, cap. Eos quos, cap. Non licet, & cap. Rebaptizare, de consecrat. dist. 4.* Et sic docent omnes Doctores. Legantur Maiolus *lib.2. cap. 14.* Henriquez *lib. 1. cap. 31. §. 1. & lib. 14. cap. 4. §. 3.* Toletus *lib. 1. cap.16.* Suarez *in tertia parte, tom. 3. disp.31. sect. 6. & tom. 5. de censur. disp. 2. sect. 1.* Sayrus *lib. 7. de censur. cap.8. à numero 3.* Nauarrus *cap.27. num. 246.* Couarruu. *in Clement. si furiosus, part.1. initio, dub. 8.* Sotus *dist. 3. quæst. vnica, artic. 9.* Auila *part. 7. disp. 7. à dub. 1.* Nuñus *tertia parte, quæst. 66. articulo 9.* Ægidius *disp. 18. dub. 5.* Bonacin. *disput. 7. quæst. 3. punct. 3.* Filliuc. *tract. 20. cap. 6.* Palaus *disp. 6. punct. 16.* Gibalinus *capite 5. quæst. 5. pag.296.* Pellizzarius *tomo secundo, tract.7. capite 5. sect. 3. à num.110.* & omnes.

QVÆSTIO II.

An etiam, fiat irregularis, qui ex officio ministrat rebaptizanti?

Respondeo, tanquam certum: Etiam fieri. Quia textus *in cap. Ex litterarum,* nuper cit. expressè loquitur de Acolyto publicè ministranti secundo Baptismo, cui irregularitatis pœnam iniunxit Alexander III. eo quod rebaptizanti ministrauit, & consequenter rebaptizationi cooperatus fuit. Sic tenent omnes DD. Legantur citati, præcipuè Ægid. *n.35.* & Pellizz. *n. 116. & 117.*

QVÆSTIO III.

An etiam hanc irregularitatem incurrant Parentes, qui suos filios rebaptizandos offerunt, Compatres, & alij cooperantes rebaptizationi?

Affirmat cum aliis Maiol. *lib.3.* (non 2. vt offendi apud Gibalinum) *cap.14. num.6.* vbi ita dicit: Eadem hæc irregularitas afficit eos, qui rebaptizanti ministrant, Acolyti, Subdiaconi, vel Diaconi officio fungentes *d. cap. 1. de Apostat.* & Gloss. *d. l.1. C. ne Sanct. Baptism.* Qua ratione, idem audeo dicere de Compatribus scientibus; sunt enim participes eius rebaptizationis, cum sint fideiussores, *cap. Vos ante, de consecr. dist.4.* Ita ille. Vgolinus etiam *cap.35. §. 3. nu. 6.* & apud Bonacinam Ægid. *disp.18. dub.5. num.34.* sed certè Ægidius, nec obscurè id insinuat.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere. Quia dicta ampliatio nullum habet in iure argumentum. Nam præfatum *cap. Ex litterarum,* solùm loquitur de Acolyto: ergo solum potest extendi ad eos, qui inseruiunt reiterationi ex officio, vt sunt Subdiaconus, Diaconus, &c. & non ad alios, cum odia sint restringenda; & irregularitas non contrahatur, nisi in casibus à iure expressis. Sic Bonac. *quæst. 3. de Irregul. punct.2. num.1.* Gibalinus *cap.5. quæst. 1. n.6. in fine,* & alij.

QVÆSTIO IV.

An rebaptizatio debeat esse solemnis, & publica; vt minister rebaptizantis, & ipse rebaptizans, irregularitatem incurrant?

Negant communiter Doctores, docentes sufficere rebaptizationem occultam, vt tam minister rebaptizantis, quàm ipse rebaptizans incurrant irregularitatem. Quia in *cap. Qui in quolibet 1. q. 7. &*

& cap. Qui bis, & cap. Eos qui, de consecrat. dist. 4. nullatenus publicitas criminis requiritur. Pro hac sententia refert Palaus, vbi infra Hostiens. *in dict. cap. Ex litterarum*. Sotum *in 4. dist. 6. quæst. 8.* Auilam *part 7. disp. 7. dub. 1.* Henriquez *lib. 14. cap. 5. num. 5. & cap. 20. num. 3.* Sayrum *lib. 7. Thesauri cap. 8. num. 6.* Ægidium *disp. 18. dub. 5. numero 36.* & Bonacinam *quæst. 3. de Irregularitat. punct. 3. numero 9.* Sed certè non omnes hi, quos hic Author citat, Authores, hanc omnino tenent sententiam, vt infrà constabit.

Alij media via incedentes, dicunt, hanc irregularitatem nullatenus ministrum incurrere, nisi in casu, quo crimen, seu rebaptizatio sit publica, benè tamen rebaptizantem. Sic sentit Auila, *loc. cit.* vt dicunt hæc verba eiusdem: sed circa illud verbum *publicè ministranti*, notandum est, quod nonnulli tenent Acolytum manere irregularem, quamuis ministret in occulto: & solùm esse hanc differentiam, quod si ministrat publicè, debet perpetuò manere irregularis, sine spe dispensationis, præterquam si Religionem ingrediatur; quia tunc fauore Religionis poterit Episcopus dispensare: si verò ministrauit in occulto, poterit Episcopus cum eo post peractam pœnitentiam dispensare, etiam manendo in sæculo; & hoc modo explicant prædictum *cap. Ex litterarum*. Vt verò probabilius reputo, quod si ministrat in occulto, non manet irregularis, sed poterit post peractam pœnitentiam promoueri. Ita Syluest. *verb. irregularitas, quæst. 4.* Henriq. *num. 4.* & aliqui Magistri: nam lex pœnalis, præcipuè in materia irregularitatis, strictè est interpretanda. Sed aduertite, quod rebaptizans, licèt sit in occulto, manet irregularis. Sic Hostiens. sup. *d. cap. Ex litterarum*. Huc vsque Auila. Malè ergo citatur ex parte, à Castro Palao, sicut malè citatur etiam Henriquez, vt amplius infrà constabit. Malè etiam citatur Ægidius, nam ad minus, loquendo de Acolyto, ministrante, idem sentit quod Auila. Cum Auila tamen sentit Gibalinus *capite quinto, quæstione 1. numero 1. & 7.*

Probabilius nihilominus Respondeo: Dicendum, quod ad hoc, vt tam minister rebaptizantis, quàm ipsemet rebaptizans, incurrant hanc irregularitatem, necessum sit, quod rebaptizatio sit solemnis, & publica; aliàs neuter illam incurret. Probatur: quia probabilius est, quod si ministrat in occulto Acolytus, non maneat irregularis, vt patet ex textu *d. cap. Ex litterarum*. Ex quo id probat Auila, (vt vidimus) Ægidius, Suarez, & alij, infrà citaudi: ergo & probabilius est, quod nec maneat irregularis ipsemet rebaptizans, nisi id faciat solemniter, & in publico. Patet consequentia, quia vterque ex eodem capite & textu sit irregularis, vt omnes Doctores sentiunt: ergo si minister non sit, nisi quando crimen, hoc est, rebaptizatio, est solemnis, & publica; nec rebaptizans fiet. Sic expressè sentit Gasp. Hurtad. *disput. 2. de Irregularit. diff. 1. num. 1.* dicens, sic sentire, licèt non audeant exprimere, Suarez *tract. de Baptism. disp. 32. sect. 6. dub. 3.* & Ægidius *numero 36.* Et meritò id dicit, quia verè sentiunt. Et sic pro hac sententia citatur à Sayro, Suarius; & ita Palao, *eodem loco* quo pro contraria fuit citatus. Ægidius, Sic etiam sentiunt Panormitan. *cap. Ex litterarum, cit. num. 1.* Syluest. *loc. citat.* Palud. *in 4. dist. 6. quæst. 4. attic. 1. conclus. 2.* Toletus *lib. 1. Summ. cap. mihi 70. numero 4. & 5.* Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 5. capite 2. numero 1.* & licèt timidè Palaus *disp. 6. punct. 26. num. 3.* Qui & probat: quia text. *in cap. Ex litterarum*, absolutè decidit, si crimen occultum sit Ordinari Acolytum illum posse; neque dispensationis mentionem fecit: ergo, absque fundamento dispensatio exigitur. Alij verò textus non de rebaptizante, sed de rebaptizatis loquuntur; præterquam quod explicari debent, iuxta hunc textum *in cap. Ex litterarum*, vbi Pontifex apertè loquutus est. Sic ille. Pellizzarius etiam *loc. cit. quæst. 9. num. 115.* & alij.

QVÆSTIO V.

An etiam, hanc irregularitatem incurrat non solum rebaptizans, & eius minister; sed etiam ipse rebaptizatus?

Respondeo, vt quid certum: Etiam ipsum rebaptizatum irregularitatem incurrere. Quia sic decernunt iura supra allegata, præcipuè Leo I. Fœlix III. Concil. Carthagin. V. Tolet. IV. vt refert Gibalin. *cap. 5. quæst. 1. num. 5. & 6.* & antea Sayrus cum omnibus Authoribus *lib. 7. cap. 8. num. 3.* Suar. *tom. 3. disp. 31. sect. 6.* & alij. Qui aiunt, rationem, cur irregularitatis pœnam prædictis viris imposuit, fuisse reuerentiam Baptismi, & destationem iniuriantium Sacramentum.

QVÆSTIO VI.

An irregularitate innodetur paruulus, qui ante vsum rationis rebaptizatur?

Affirmandum videtur. Quia Felix III. *Epist. 1. cap. 5.* vt refertur *in cap. Qui in qualibet 1. quæst. 7.* expressè dicit: *Ne vnquam, in qualibet ætate alibi quam in Ecclesia Catholica baptizati, aut rebaptizati sunt, Ecclesiasticam militiam prorsus permittantur accedere.* Quibus verbis imponere videtur Pontifex, etiam infantibus rebaptizatis, cum nullam excipiat ætatem, irregularitatis pœnam: ergo.

Sed vt certum Respondeo: Non innodari. *Primò.* Quia ita habetur in iure *cap. Placui, & cap. Qui apud 1. q. 4.* loquendo de baptizatis ab hæreticis. *Secundò.* Quia puer ante vsum rationis, est incapax culpæ: ergo & pœnæ irregularitatis. Sic Sotus *dist. 3. quæst. vnic. art. 9.* Auil. *part. 7. disp. 7. dub. 1. concl. 2.* Qui benè ex Glossa, ad textus pro parte contra adductos, respondet, intelligendos esse de ætate qualibet adulta, in qua sit vsus rationis. Legantur Gibalin. *cap. 5. de Irregularit. quæst. 1. num. 5.* & Sayr. *lib. 7. cap. 8. num. 9.*

QVÆSTIO VII.

An si non baptizatus rebaptizet, maneat irregularis?

Respondeo, vt certum: Non manere. Quia hæc irregularitatis pœna, est Ecclesiastica: ergo non comprehendit illum, qui est extra Ecclesiam. Sic Henriq. *lib. 14. cap. 4. num. 4. in gloss. lit. T.* Auil. *dubit. 1. cit. conclus. 3.* & constat ex dictis, *tract. 1. disp. 3. quæst. 3.*

QVÆSTIO VIII.

An si quis, ignorans probabiliter, se esse baptizatum, rebaptizeretur; incurrat irregularitatem?

Affirmant aliqui Authores: Quorum fundamentum est text. *in cap. Qui bis, de consecra. distinct. 4.*

dist. 4. vbi ignoranter rebaptizatus arcetur ab Ordinibus Sacris. Qui tamen secus dicunt de rebaptizante aliquem, probabiliter ignorante esse iam baptizatum. Quia de baptizante (inquiunt) non inuenitur iure cautum, quod fiat irregularis, sicut inuenitur de ipso rebaptizato. Ita apud Sayrum tenent Ricard. Palud. D. Anton. Siluest. Goffred. Angel. & Viualdus. Quibus addo Vgol. *c.*35. §. 1.

Sed probabilius Respondeo: Nec rebaptizatum, neque rebaptizantem esse irregularem, quoties probabilis ignorantia facti eos excusat à peccato: secus quando ignorantia culpabilis eos accusat: quia tunc, sicut eos non excusat à culpa, ita nec à pœna. Probatur. Quia irregularitas hæc, cum sit ex delicto, supponit mortalem culpam; ergo vbi non est hæc, non est irregularitas, at sic est quod vbi est ignorantia probabilis facti, siue in rebaptizato, siue in rebaptizante, nulla est culpa: ergo nec irregularitas. Sic communis Doctorum tenet sententia. Nauarr. *cap.27.num.* 246. Couarr. *in Clem.si furiosus*, 1.*p. in princip.num.*8. Henriq. *lib.*14.*cap.*4.*num.*3.*&* 4. Sayr. *lib.* 7.*cap.* 8. *num.* 8. *vers. Secunda opinio*, cum aliis pluribus. Auil.*part.*7.*disp.*7. *dub.*2. Gibalinus *cap.*5. *num.* 5. *&* 8. Suarez *tom.* 2. *in tertia parte*, *disp.* 31. *sect.*6. Bonacin. Filliuc. & Layman, quos citat, & sequitur Pellizzar. *sect.*3.*cit.quæst.*9.*num.* 111.

Ad textum *in cap. Qui bis*, adductum à contrariis, vbi dicitur: *Qui baptizati sunt bis ignoranter, secundum Canones promoueri non possunt.* Respondet primo Auila, ibi sermonem esse de ignorantia culpabili. *Secundò* respondent Suar. Couarr. Sayr. Gibalin. & alij, textum illum, non valere, nec habere per se auctoritatem ad inducendam hanc irregularitatem, cum non sit alicuius Romani Pontificis, vel Generalis Concilij, sed sumptus ex Pœnitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariens. vt testatur Burchard. *lib.* 4. *Decret.cap.* 51.& relatus à Gratian. *in d.cap. Qui bis.*

QVÆSTIO IX.

An ille, qui omninò ignoranter rebaptizatus, postea, ratum habet suum secundum baptismum, irregularis fiat?

Affirmant apud Sayrum. Ricard. *in* 4. *dist.*6. *art.*4.*quæst.*2. Palud. *ibid. quæst.* 4. *art.* 1. *conclus.* 2. Angel. *verb. irregularitas*, §. 24. Viualdus *de Irregularitat. num.* 14. Syluest. *verb. Baptismus*, 5. *quæst.* 3. *& verb. irregularitas, quæst.* 4. Couarr. *n.* 8. *cit.* S. Anton. Summ. Astens. Summ. Confessor. Summ. Pisana, & Maiolus. Quibus addit Auila, Emmanuelem Rodrig. *verb. Irregularitas, capite* 147.*conclus.*1.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. *Primò.* Quia in iure non exprimitur hæc irregularitas, quidquid velit Viualdus *de Irregularit. mihi num.*7. §. *de Infidelibus, pag.*515. *Secundò.* Quia irregularitas hæc, solùm est imposita iterationi culpabili baptismi: atqui ad hanc nihil prorsus confert subsequens ratihabitio: ergo ex hac non potest contrahi irregularitas. Sic Henriquez *lib.*14.*cap.* 4.§.3.*lit.P.* vbi in Glossa ait, ita significare Couarruuiam. Auila *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 2. *conclusione* 3. Suarez *in tertia parte, de Sacram. disputatione* 31. *sectione* 6. Sayrus *libro* 7. *capite* 8. *num.* 51. Gibalinus *cap.*5.*de irregularit.confect.*2.*numero* 9.*pag.*311. & alij.

QVÆSTIO X.

An qui primum baptismum recepit fictè; & sine intentione; sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis?

Affirmatiuam sententiam tenere Palud *disp.* 6. *qu.*5. ait Henriq. *lib.* 14. *cap.* 4. *num.*4. *in glossa, lit.O.*

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non esse irregularem: quamuis in foro externo, quod præsumptione ducitur, contrarium præsumatur. Ratio est. Quia hic verè non est rebaptizatus: ergo nec irregularis. Quod idem dicendum est, de illo, qui primum baptismum verè suscepit, secundum tamen, fictè, & sine intentione. Sic Henriquez *loc. cit.* Auil. *part.*7.*disp.*7.*dub.*4.*in fine.* Suar. *disp.*31.*cit. sect.*6. Sayr. *lib.* 7. *c.* 8.*n.*9. Gibal. *c.*5.*q.*1.*confectar.* 3. *pag.*311.& alij.

QVÆSTIO XI.

An qui metu cadente in virum constantem rebaptizat, vel rebaptizatur; sit irregularis?

Affirmat absolutè Viuald. *de Irregularit. vbi de secunda eius specie*, §.1. *num. mihi* 8.*pag.*516. quatenus ita scribit: Quarta conclusio. Eadem irregularitate ligatur rebaptizatus per metum etiam cadentem in constantem virum, *cap. Eos quos*, vbi Glossa *de consecrat.dist.* 4. Syluest. *verb. Irregularitas, quæst.* 4. *in fine.* Secus autem esset, si quis per vim coactiuam fuisset rebaptizatus, vt fuit Episcopus quidam, cui nomen, *Habet Deum*, quem Arriani ligatis manibus, ac pedibus inuitum omninò rebaptizarunt. Maiolus *supr.lib.*3. *cap.* 14. *numero tertio.* Hæc Viualdus. Pro cuius sententia citat etiam Sayrus, Innocentium, Couarruuiam, & Angelum.

Alij verò communiter, media via respondent, dicendo. Esse quidem irregularem, casu, quo verè, & ex animo rebaptizet, vel rebaptizetur; eo quod ad hoc, nullo timore potest efficaciter cogi, cum omninò sit in sua libertate, non habere interius intentionem: minimè verò, (aiunt,) casu, quo rebaptizet, vel rebaptizetur fictè, & sine intentione; quia tunc, non adest vera rabaptizatio, cui imposita est irregularitas. Ita sentiunt Henriq. *lib.* 14. *c.* 4. *n.* 4. *lit.N.* quem citat, & sequitur Auil. *dub.* 4. *cit. conclus.*1. *&* 2. Suar. *de Sacram. disp.* 31. *sect.* 6. *in fine.* Sayrus *cap.* 8. *cit. numer.* 18. Gibalinus *confectar.* 3. *cit. num.* 11. *vers. Hinc soluitur.* Pellizzarius *tom.* 2. *tract.*7. *cap.*7. *sect.* 3. *quæst.* 9. *num.* 113. *vers. Sequitur* 2. & alij.

Sed probabilius omnium Respondeo: Dicendum, minimè esse irregularem, non solum casu, quo fictè, & sine animo, rebaptizet, aut rebaptizetur, vt benè aiunt DD. secundæ sententiæ; verum etiam casu, quo instante dicto metu graui; verè, & ex animo rebaptizet, vel rebaptizetur; licèt aliàs non excusetur à culpa grauissima, eo quod talis rebaptizationis actus, sit iure diuino, prohibitus. Ratio est. Quia communis opinio fert, quod metus cadens in virum constantem excusat à pœna statuta per leges humanas, quamuis non excuset à culpa, si aliàs actus sit alio iure prohibitus: at sine dubio, talis est metus, cum v. g. dicitur: *Occidam te, nisi rebaptizeris, aut rebaptizes:* ergo quamuis id ex intentione, ob incussum metum, faciat; irregularitatem

latam per legem humanam effugiet, licèt non effugiat culpam, quam contrahere constat ex fractione præcepti diuini, prohibentis reiterationem Baptismi, vt latè probat Sayrus *cap.*8. *citato, num.*1. *&* 2. Legantur dicta à nobis *prima parte, tract.* 1. *de Baptismo, disp.*6.

QVÆSTIO XII.

An qui certò sciens, aliquem esse ritè baptizatum, denuò sub conditione rebaptizat, fiat irregularis?

AFfirmant plures DD. Quorum fundamentum est, Quia, qui rebaptizat sine conditione, est ex iure irregularis: ergo & qui rebaptizat cum conditione, quem certò scit verè fuisse baptizatum: quia tunc talis conditio verè est otiosa, & habetur pro non adiecta. Ita tenent Victoria *in Summ.*§. 35. *de Materia Baptismi.* Sotus *dist.*3. *art.* 9. *colum.* 9. Cordub. *in Summ. quæst.* 37. Maiol. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 5. Catechism. Roman. *tract. de Baptism. cap. De effectib. Baptismi.* Sayrus *lib.* 7. *cap.* 8. *num.*23. Vgolin. *cap.* 35. §.3. *num.*4. Gordon. *lib.*7. *quæst.*18. *num.*96. & alij.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Probatur. Quia qui, conditione adiecta, rebaptizat, verè non baptizat baptizatum: ergo non manet irregularis. Consequentia patet. Antecedens probatur; quia, qui sub conditione rebaptizat, solum habet animum baptizandi in casu, quod non sit baptizatus, & in casu, quod sit baptizatus non habet animum baptizandi: at sic est quod hic est iam semel baptizatus: ergo non vult illum denuo baptizare. Sic tenent Suar. *in* 3. *p. de Sacr. disp.* 31. *sect.*6. *dub.*4. *&* 5. & Henriq. *lib.* 2. *cap.*31. §. 1. *& lib.*14. *c.*4. §.4. apud Sayrum, dicentem falsò, hos Authores citare pro hac sententia Maiolum, cùm disertis verbis contrariam sententiam teneat. Sed falsò Sayrus his præclaris Theologis id imponit. Nam si attentè eos quis legat, solum inueniet dicentes, *quod videatur Maiolus*, non aliud. Tenent deinde nostram sententiam Nauarr. *cap.* 21. *num.* 246. Auil. *part.*7. *disp.*7. *dub.*3. Bonacin. *disp.*7. *quæst.* 3. *punct.* 3. *num.*4. Ægid. *disp.* 18. *num.* 38. Gibalinus *cap.*4. *quæst.* 1. *consectar.*4. *num.* 12. *pag.*312. Pellizz. *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*3. *quæst.*9. *num.*212. Dian. *tertia parte, tract.*4. *Resol.*9. Nuñus, Cabrera, Posseuinus, & Toletus, & alij, quos dedimus iam pro hac parte, *p.* 1. *tract.*2. *disp.*6. *quæst.*9. vbi aliam rationem huius partis reperies, ex qua solutum inuenies fundamentum oppositæ.

QVÆSTIO XIII.

An etiam, euadat irregularitatem, qui re ipsa intendit rebaptizare; sed in fraudem legis, & vt vitet irregularitatis pœnam ab ipsa impositam, conditionem dictam exterius apponit, dicendo, si non es baptizatus, ego te baptizo?

AFfirmabunt Authores, qui dixerunt, irregularitatem incurri etiam, ob delictum merè internum. Sunt autem citati à nobis *p.*4. *de censur. in com. disp.*8. *q.*3. *& sup. tract.*1. *disp.*1. *q.*9.

Sed iuxta ibi dicta, clarius, ac distinctius Respondeo: Dicendum, quod nullo modo euadat irregularitatem in nostro casu; casu, quo rebaptizantis intentio, ex aliquo signo externo colligi possit: quia tunc reuera est irregularis; cum ponatur actio exterior ex intentione sufficienti ad consummandum in suo genere peccatum, quod tali pœna punitur. Etenim quoties à sciente repetitur Baptismus, idque aliis constat, satis efficaciter colligitur, eam actionem exerceri animo hæreticali, & ex iudicio morali, quod Baptismus ritè collatus possit repeti: cui delicto imposita est irregularitas. Si verò mala intentio, malusque animus rebaptizantis, nullo modo prodatur exterius, propter adhibitam conditionem; tunc nobis dicendum est, vitare irregularitatem, cum hæc minimè incurratur per delictum, merè internum. Sic sentiunt Præpositus *in* 3. *p. q.*66. *art.* 9. *dub.*3. & Ægid. *loc. cit.* loquendo de prima parte nostræ sententiæ, quos citat & sequitur Gibal. *loc. cit. vers. Quod si apponatur.* qui etiam ex Ægidio probabilem dicit secundam partem, quam vt talem sequitur Pellizz. *loc. cit. num.* 112.

QVÆSTIO XIV.

An ex iteratione Sacramentalium, vel Consecrationum; oriatur etiam irregularitas?

AFfirmat Maiol. *lib.*3. *c.*15. *n.*3. vnde iuxta eius iudicium, irregularis erit, qui vel hostiam consecratam reconsecrat; vel oleum infirmorum, aut aquam benedictam rebenedicit, vel chrisma reconsecrat, aut calices, altaria & huiusmodi.

Sed vt certum Respondeo: Non inde irregularitatem oriri. Quia nullus textus afferri potest, qui hanc irregularitatem pro prædictarum rerum iteratione imponat. Sic communiter omnes. Sayr. *lib.* 7. *c.*8. *n.*29. Gibal. *c.*5. *q.*1. *consect.*5. *n.*15. & alij. Quod amplius confirmabitur ex resolutione *quæst. sequent.*

QVÆSTIO XV.

An reiterans, actiuè, vel passiuè, Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis?

AFfirmant D. Anton. Nauar. Maior, Riccard. & Castro citati à nobis 1. *p. tract.* 3. *de Confirm. disp.*4. *q.*11. Quibus nunc addo Maiol. *lib.*3. *cap.*15. Glossam *in cap. Dictum, de consecr. dist.*5. Viuald. *loc. cit. num. mihi* 10. *pag.*517. Hostiens. Summ. Confess. Trotium, Philiarcum, & alios apud Sayrum *lib.*7. *c.*8. *num.*27. Quorum fundamentum est. Quia Concil. Tarracon. *can.*6. vt refertur à Gratian. *in d. cap. Dictum.* Iuone 1. *p. cap.*244. & Burchard. *lib.*4. *c.* 50. eodem modo prohibetur Confirmationis, quo Baptismi iteratio, & eadem pœna pro vtroque delicto ponitur; vt, scilicet, qui ita delinquit; *Non seculo, sed soli Deo, sub habitu regulari, vel Clericali famuletur*: ergo si iteratio Baptismi punitur pœna irregularitatis, simili debet puniri pœna iteratio Confirmationis.

Sed probabilius Respondeo: Negatiuè, Quia licèt vtriusque Sacramenti, nempè Confirmationis, & Baptismi iteratio, in Concil. Cabilon. II. *cap.* 27. (non Tarracon. vt volunt supra DD. citati) apertè, prohibeatur; non tamen inde colligi debet, iterationem Confirmationis puniri irregularitate, sicut iterationem Baptismi; cum Concilium, non dicat vtramque iterationem eadem pœna prohiberi: sed vtramque iterari minimè debere. Punitur ergo irregularitate iteratio Baptismi, quia ius expressè illi hanc pœnam imponit, quam minimè imponit iterationi Confirmationis. Sic sentiunt Scot. Sot. Palud. Suar. Filliuc. Valent. Couar. Bonac. Ochagau. Ioan. à Cruce, Ludou. de S. Iuan. Veg. Philibert. & Grassius, quos retulimus 1. *p. tract.*3. *disp.*4. *q.*11. Quibus nunc

nunc addo Auil. *p.* 7. *disp.* 7. *dub.* 5. Henriq. *lib.* 14. *c.* 4. *n.* 5. Præpositum, Hurtadum, Vgolinum, & Ægidium, quos sequitur Gibalin. *c.* 5. *q.* 1. *n.* 2. *p.* 300. Qui benè ex Castro probat, ex relatis verbis à Graciano, nullo modo colligi posse, irregularitatem impositam esse iterationi horum Sacramentorum; sed potius contrarium erui posse. Legantur Suarez, & Sayrus *loc. cit.*

QVÆSTIO XVI.

An saltem, reiterans Sacramentum Ordinis, pœna irregularitatis puniatur?

AFfirmant omnes Auctores primæ sententiæ relatæ; Insuper & ex sententia nostra Vgol. *cap.* 35. §. 5. & apud ipsum alij, docentes ex Ordinis iteratione irregularitatem nasci; & ideò esse irregularem, si quis, Ordinatum ritè, reordinet; aut Ordinatus se reordinari permittat. Probat id ex *cap. Saluberrimum* 1. *quæst.* 7. vbi Hæreticis conuersis ad fidem permittitur in Ordine assumpto ministrare, *nisi iterata vnctione fuerint maculati.* Si igitur qui bis vncti, & Ordinati fuerint, non possunt in suis Ordinibus ministrare, erunt certò irregulares, vt ibi obseruat Glossa *verb. Maculati.* Sed malè omninò affert hoc caput, eiusque Glossam, Vgolinus pro se. Nam textus, non dicit: *nisi iterata vnctione, fuerint maculati*; sed *si tamen iterata vnctione non fuerint maculati*, id est ait Glossa, *si fuerint rebaptizati.* Malè ergo legit Vgolinus. *Iterata vnctione*, & malè affert Glossam. Cum Pontifex Leo, non loquatur de Ordinatione Clericorum ab hæreticis, sed de rebaptizatione, vt explicat Glossa.

Igitur probabilius Respondeo: Negatiuè. Quia nullibi in iure statuitur irregularitas, propter iterationem Ordinis: ergo minimè à nobis ea inducenda est. Sic tenent ferè omnes DD. citati pro nostra sententia quæstionis antecedentis. Legantur præcipuè Suar. *tom.* 5. *de censur. disp.* 45. *sect.* 4. *num.* 6. Auila, Henriquez & Sayrus *loc. cit.*

QVÆSTIO XVII.

Quare imposita est ab Ecclesia pœna irregularitatis iterationi Baptismi; & non iterationi Confirmationis, & Ordinis, cum omnia hæc Sacramenta sint initerabilia?

REspondeo: Dicendum, quod quamuis hæc tria Sacramenta sint initerabilia, & ideò grauissimè pecent illa omnia, & singula, iterantes: non tamen iterationi omnium, sed solùm Baptismi, fuit ab Ecclesia imposita irregularitas. Quia in Baptismo inuenit specialem rationem, & causam: nempè ad detestandam hæresim Donastitarum sustinentium, quod baptizati ab hæreticis, iterum essent baptizandi: quæ ratio non adfuit in iteratione aliorum Sacramentorum. Legantur Couarr. Sayr. Auil. *loc. cit.* Qui aliam addit causam.

QVÆSTIO XVIII.

An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare?

REspondeo, tanquam certum: Non posse, nisi solum Pontificem. Quia Pontifex solùm potest dispensare in iure communis Minimè verò Episcopus, nisi aliàs habeat facultatem ab illo concessam.

Sic communiter omnes. Legantur Maiolus *lib.* 3. *cap.* 24. Henriquez *lib.* 24. *cap.* 4. *num.* 5. Auil. *disput.* 7. *cit. dub.* 6. *conclus.* 1. Sayrus *lib.* 7. *capite* 8. *in fine*, Bonacin. *disp.* 7. *quæst.* 3. *punct.* 3. *numero* 9. & omnes.

QVÆSTIO XIX.

An saltem, possit Episcopus dispensare in Irregularitate incursa, ob secretam reiterationem Baptismi?

REspondeo, vt certum: Posse. Quia habet facultatem ex Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. ad dispensandum in irregularitate proueniente ex delicto occulto. Sic Auil. *loc. cit. concl.* 2. ex Henriq. *lib.* 14. *cap.* 20. *num.* 3. vbi notat, quod licet secundus Baptismus fiat publicè, erit delictum occultum, si ratio rebaptizandi sit occulta, vtpote quia primus Baptismus est occultus. Sayr. Bonac. & communis.

DISPVTATIO XIX.

De Irregularitate proueniente, ex illicita susceptione, & collatione Baptismi?

QVÆSTIO PRIMA.

An infans baptizatus ab heretico, maneat irregularis?

AFFIRMAT Maiol. *lib.* 3. *de Irregul. cap.* 12. Sed vt certum Respondeo: Non manere irregularem. *Primò.* Quia sic fuit habitum in duobus Cõciliis Carthaginens. approbatis ab Ecclesia Romana, quorum verba refert Gratian. *cap. Placuit* 1. *quæst.* 4. *Secundò.* Quia in ea susceptione Baptismi, abest ab infante peccatum; ergo & irregularitas. Sic, contra Maiolum, omnes. Vgolinus *capite* 34. *numero* 5. Suarez, Filliucius, Reginaldus, Toletus, quos refert & sequitur Bonacin. *loc. cit. num.* 13. Qui contra nunnullos, notat id etiam esse verum, quamuis infans adulta ætete, approbauerit Baptismum ab hæretico collactum, eo quod nullo iure, probari possit, istum subiacere huic irregularitati.

QVÆSTIO II.

An saltem, adultus baptizatus ab heretio, fiat irregularis?

REspondeo: Fieri irregularem. Quia sic decreuêre Innoc. I. *Epist.* 22. *cap.* 3. & Felix III. *Epist.* 1. *cap.* 5. cuius verba referuntur, *in cap. Qui in qualibet* 1. *quæst.* 7. Sed aduerte cum Gibalin. *cap.* 5. *q.* 1. *dub.* 1. *num.* 15. *pag.* 314. quod huiusmodi irregularitatis pœna, non fuit inflicta tantum in odium hæreticorum Baptismum ministrantium, sed præcipuè, propter peccatum communionis cum hæretico, & consensum in eius hæresim: quod colligitur, tum ex eo quod, vt nuper est habitum, infantes ab hæreticis baptizatis non sunt irregulares. Tum etiam quia vt omnes fatentur, vrgente necessitate licitè potest suscipi Baptismus ab hæretico, & tunc minimè contrahitur irregularitas, cum nulla committatur culpa, & nulla sit consensio cum hæreticis, ex quo

constat, hanc irregularitatem pœnalem esse, & ob peccatum hæresis externæ, quod in ea Sacrorum communione prohibita apparet, impositam fuisse. Et ideò, quoties in ea Baptismi susceptione, peccatum abest, nulla irregularitas contrahitur. Legantur Suar. *tom. 5. disp. 42. sect. 1. n.* 14. Bonac. *in noua edit. disp. 7. q. 3. punct. 3. in fin.* præposit. *in 3. p. q. 5. de Irregul. dub.* 4. Gibal. *loc. cit.* & Pellizz. *q. 9. n.* 218.

QVÆSTIO III.

An differens susceptionem Baptismi, vsque ad articulum mortis; sit irregularis?

AFfirmat absolutè Viuald. *de Irregularit.* §. 1. *de secunda specie irregularitatis, num.* 11. *pag. mihi* 517. aliàs *num.* 42. per hæc verba: Huc accedit alia quæstio, quid de illo sit iudicandum, qui cum esset adultus Baptismum non recepit, vsque ad superuenientem infirmitatem? Respondeo talem esse irregularem, atque à susceptione Ordinum repellendum per text. *in cap. si quis, d.* 57. Ratio est, quia talis, non voluntate, sed necessitate coactus Baptismum accipere videtur. Quapropter in pœnam negligentiæ, circa animæ salutem, non est admittendus. Hæc ille.

Sed clarius, & distinctius Respondeo: esse irregularem, & à susceptione Ordinum arcendum; nisi alias post Baptismum susceptum, ipsius fides, & vita probata fuerit, & sit necessitas ministrorum, quia tunc ordinari poterit. Sic habetur *in cap. si quis, cit.* quod est Consilij Neocesariens. *cap.* 12. vbi sic legitur. *Si quis in ægritudine constitutus, fuerit baptizatus, Presbyter Ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est; nisi fortè postea ipsius studium, & fides probabilis fuerit, aut* (alias, *&*) *hominum raritas exegerit.* Sic Concilium. Et sic omnes communiter. Legantur Suarez *disp.* 42. *sect.* 1. *num.* 6. Sayro *lib.* 7. *cap.* 8. *n.* 30. & apud ipsum, Angel. Siluest. D. Anton. & Summ. Confessor. Filliuc. *num.* 171. Bonac. *loc. cit. num.* 11. & Gibalinus *loc. cit. dub.* 2. *num.* 16. *pag.* 313. Immo ipse Viualdus *loc. cit. num.* 12. tandem nobiscum sentit. Legatur.

QVÆSTIO IV.

An positis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit; nempe, exemplar vitæ, & necessitas ministrorum; sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, aut Episcopi, vt baptizatus in fine vitæ, Ordinari nari possit?

AFfirmant esse necessariam, vel Pontificis dispensationem, vt vult Maiolus *lib.* 3. *cap.* 8. vel saltem Episcopi, vt sentiunt Suarez *disp.* 42. *de Censur. sect.* 1. *num.* 1. *&* 6. Turrecrem. *in cap. Vnico, disp.* 57. Siluest. Angel. & alij, apud Suarium: dicentes, opus esse hac dispensatione, ad tollendam præsumptionem iuridicam.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod tunc, non sit necessaria dispensatio, concurrente vtraque conditione, vt dictus Baptizatus Ordinetur. *Primò*, quia textus, nullius dispensationis mentionem facit. *Secundò*. Quia, positis illis duabus conditionibus, quas Canon requirit, cessat omnis præsumptio simulati baptismi, propter quam solam reiiciebatur à Sacerdotio: ergo ad amoliendam omnem præsumptionem non est opus dispensatione aliqua. Nam quamuis fuerit iuridica præsumptio, tolletur iuridicè, quando iuridicè constabit de conditionibus requisitis à iure ad cessationem illius præsumptionis. Sic Bonacina *num.* 11. *cit.* Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *dub.* 2. *num.* 16. Legatur Glossa *in d. cap. Si quis, in Summ. & verb. Postea*, & Glossa marginal. *ibid.*

QVÆSTIO V.

An sit irregularis, qui, vt liberius peccet, differt Baptismum, vsque ad senectutem?

AFfirmat Maiolus *lib.* 3. *cap.* 9. quia existimat omnem dilationem culpabilem Baptismi esse causam irregularitatis, eo quod Glossa, & Doctores ita interpretantur *cap. Vnicum cit. dist.* 57.

Sed, vt certum Respondeo: Minimè esse irregularem. Quia nullus datur textus, qui tali Baptismi dilationi pœnam irregularitatis imponat. Nam *cap. Si quis distinct.* 57. *cit.* de hoc casu minimè agit, nec eius ratio valet pro casu præsenti; nam etiam si quis ductus peccandi libidine, baptizari differat, nón ideo præsumi debet, ficto animo ipsum suscepisse. Nec Glossa certè, nec vlli alij Doctores contrarium sentiunt, vt falsò Maiolus dicit. Sic Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *dub.* 2. *vers. Colliges tertiò. pag.* 316.

QVÆSTIO VI.

An laicus, priuatim, sine solemnitate, baptizans, fiat irregularis?

AEfirmant Palud. Siluest. Angel. Ioan. de Cruce, quos citatos inuenies à nobis 1. *part. tract. de Baptismo, quæstione* 10. Fundamentum eorum est textus *in capite primo, de Clerico non Ordinato ministrante*, vbi dicitur: si quis baptizauerit, aut aliquod diuinum officium exercuerit, non Ordinatus, &c. vbi textus non limitat ad batizantem solemniter: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia non est textus, qui hanc pœnam laico baptizanti, sine solemnitate, imponat. Nam *caput* 1. pro parte contraria adductum, solum loquitur de baptizante solemniter, vt bene probat Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 14. *concl.* 2. Sic ille, & penes ipsum, Nauarr. Ledesma, Henriquez, necnon D. Thom, Anton. Filliuc. Nuñus Pitigianus, Petr. Ledesma, Ludou. de S. Ioanne, Hinojosa, & Diana, quos citauimus 1. *p. loc. cit.* & alij mox citandi.

QVÆSTIO VII.

An saltem, maneat irregularis laicus, solemniter baptizans?

NEgant adhuc Angel. Armilla, & quidam alij Summistæ quos pro hac parte Suar. *tom.* 3. *in* 3. *disp.* 31. *sect.* 4. (non 3. vt per incuriam Typographi citatum apud me inuenies 1. *p. tr.* 2. *disp.* 4. *q.* 10. *cit.*) *vers. Sed quæres, an idem.* Quibus addi possunt S. Anton. Bern. Diaz, Couar. & Henriq. quos pro hac parte citat, & sequitur Saytus *lib.* 7. *c.* 10. *n.* 7. Gibalin. *c.* 5. *q.* 1. *consect.* 1. *n.* 25. *pag.* 327. & alij apud ipsum.

Sed probabilius Respondeo: Manere irregularem, sic solemniter baptizantem. Probatur. Quia sic habetur *in d. cap.* 1. *de Cleric. non Ordinato*, vbi textus absolutè dicit? *Si quis baptizauerit non Ordinatus*, quæ verba cum generalia sint, omnem non Ordinatum comprehendunt: ergo. Sic Suarez *loc. cit.* qui citat pro se Paludanum, Maiorem, D. Antoninmu

nium (quem citat Sayrus pro se) Sotum, Ledesm. Syluest. Maiol. & Nauarrum. Sic etiam tenent Auila, *loc. cit.* Filliuc. Villalob. & alij citati à nobis *prima parte, quæst.* 10. *cit.* Quibus addi possunt Hurtad. Gordon. Valent. Præposit. & alij, quos adducit Gibal. *loc. cit.*

QVÆSTIO VIII.

An sacerdos regularis, vel sæcularis, sine licentia superioris, absque necessitate, baptizans, incurrat irregularitatem?

Affirmauit Armilla, vt vidimus, *prima parte, tract. 2. disp. 4. quæst. 16.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurrere. Quia talis pœna non est in iure illi imposita. Sic Sot. Angel. Syluest. Nauarr. Viuald. Ioan. de Cruce, Hinojosa, & Hurtad. adducti à nobis vbi supra.

QVÆSTIO IX.

An Clericus, qui non est Sacerdos, solemniter, etiam in extrema necessitate baptizans, fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem, etiam si Diaconus Cardinalis esset, & etiam si vrgente necessitate sic baptizaret. *Primò.* Quia exercet actum proprium Sacerdotis, cum ad illum solum pertineat Sacramentum Baptismi solemniter celebrare, vt diximus *prima parte, tract. 2. disp. 4. q. 17* *Secundò*, quia sic habetur *cap. si quis, cit.* & ideò ita sentiunt omnes. Angel. Siluest. Nauarr. Palud. Ricad. Sot. Henriq. Viuald. Bonac. Filliuc. & Granados, quos dedimus *loc. cit. quæst.* 20. Quibus addo Maiol. Gabr. Palac. & Philiarc. quos citat, & sequitur Sayr. *lib. 7. cap. 10. num.* 4. Auil. *de censur. p. 7. disp. 9. dub. 14. concl.* 1. Gibal. *cap. 5. quæst. 1. consectar. 2.* Qui benè docent id esse verum, adhuc loquendo de baptizante in extrema necessitate; quia necessitas licèt faciat licitam Baptismi collationem, non tamen eius solemnitatem, quæ minimè est necessaria.

QVÆSTIO X.

An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non Sacerdos, baptizans aliquem, non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho?

Affirmant Sot. Armill. Maiol. & Ledesma allegati à nobis *prima parte, tract. 2. disp. 4. q. 21.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurrere irregularitatem, (licèt alias mortaliter peccet) *Primò.* Quia hic non exercet actum proprium Sacerdotis. *Secundò*, quia *d. c. si quis, de Cler. non Ord. minist.* tanquam odiosum debet restringi ad casum expressum. Sic Nauar. Palud. Sylu. Henriq. & Granad. dicta *q. 21.* citati. Sayr. *loc. cit. n. 4. in fine.*

QVÆSTIO XI.

An Parochus solemniter baptizans puerum alterius Parochiæ, sine licentia Episcopi, aut Parochi; fiat irregularis?

Respondeo: Non fieri iregularem (quamuis peccet mortaliter, vsurpando iurisdictionem alterius) Ratio est. Quia in tali casu, non vsurpat actum Ordinis, cùm ipse Sacerdos sit, sed iurisdictionis: ergo non est vnde fiat irregularis. Sic Nauarr. Palud. Syluest. Sotus & Henriquez citati à nobis 1. *part. tract. 2. disp. 4. quæst.* 23. Legatur Gibalin. *cap. 5. de irregularit. quæst. 1. consectar. 5. numero 29. pag. 332.*

DISPVTATIO XX.

De Irregularitate, ex delicto malè accipiendi, & exercendi Ordines, contracta.

QVÆSTIO PRIMA.

An qui Ordines Sacros ab Episcopo, qui Episcopatui renunciauit, suscipit; maneat irregularis?

Affirmant quamplures DD. ducti *ex cap. 1. de Ordinato ab Episc. qui renunc. Episcopatui:* Quia illa verba Pontificis, nempe, *Quia indignum se fecit, exequutionem officij non habebit*, sonant omnimodam priuationem quæ fit per irregularitatem, non per suspensionem. Ita sentiunt Nauarr. *c. 27. n. 241.* dicens, esse omnium sententiam. Henriq. *lib. 14. c 6. n. 6.* Tolet. *lib. 1. c. 71. n. 2.* Summ. Confess. Angelic. Syluest. Ledesm. Sot. Maiol. Summ. Corona, Valent. Medic. Philiarc. quos citat, & sequitur Sayr. *lib. 7. c. 10. n. 27.* Quibus addi possunt Rodrig. *secunda parte, Summ. c. 14. conclus. vltim.* Regin. *lib. 30. n. 27.* & Vgol. *c. 40. n. 3.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem: Quia probabilius est *in d. c. 1. cit.* à contrariis, non imponi irregularitatem, sed suspensionem. Ratio est. quia irregularitas impedit (vt constat) omnium Ordinum exercitium; atqui pœna illius capitis, solum priuat executionem Ordinis, quem à tali Episcopo suscepit, ex Doctorum omnium sensu: ergo. Sic sentiunt Gloss. *in d. c.* Panorm. *n. 6.* & Barb. *in Collectan. in d. c. & alleg.* 48. *de Potest. Episc.* Flamin. *lib. 1. de resignat. q.* 17. Azot. *p. 3. lib. 3. c.* 48. *q.* 13. Suar. *disp. 31. de censur. sect. 1. n. 7.* Alter. *disp. 9. de suspens. c. 1. vers. Ex his quæ habentur.* Bonac. *disp. 3. de suspens. in particul. q. 1. punct. 9. n.* 13; apud Gibalinum, apud me verò *disp. 3. punct. 5. §. 1. n.* 8. Filliuc. *tract. 17. n. 76.* Viuian. quos sequitur Gibalin. *cap. 5. q. 1. dub. 3. n.* 18. Legantur dicta à nobis *p. 4. tract. 4. de suspensione, disp. 4. quæst.* 2.

QVÆSTIO II.

An irregularis fiat, qui Ordinatur scienter ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, irregulari, aut alia aliqua pœna irretito, quæ ipsi liberum exercitium Ordinis prohibeat?

Affirmat Maiolus, cum aliis ab ipso adductis, *lib. 4. c. 22.* Quorum præcipuum fundamentum potest esse constit. Clem. VIII. edita *anno* 1595. vbi expressè ait, quod Ordinatus ab Episcopo schismatico, minimè ministrare permittatur; *Nisi cum ipso super irregularitate huiusmi occasione, authoritate Sanctæ Sedis Apostolicæ fuerit dispensatum:* ergo talis Ordinatus irregularitatem contraxit, siquidem eius indiget dispensatione.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non fieri propriè & in rigore irregularem, sed solum esse suspensum, ab exercitio Ordinis à tali Episcopo suscepti. Quia talis Episcopus caret vsu, & executione, siue exercitio sui characteris Episcopalis (licet aliàs, vt diximus 2 *part. tract.* 6. *disp.* 4. *quæst.* 3. validè conferat Ordines) ergo non potest ordinato ab ipso conferre vsum, & exequutionē Ordinis ab ipso collati, eo quod nemo dat, quod non habet. sic Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 5. *dub.* 4. *pag.* 319. ex Præposito 3. *p. quæst.* 5. *de Irregularit. num.* 28. & aliis Theolog. qui ad fundamentum contrariorum respondent, dicendo, quod irregularitas, cuius dispensationem necessariam fuisse, asseruit Clemens VIII. contracta fuerit, non in ipsa ordinatione, sed in subsequuta exequutione Ordinis ab Episcopo schismatico suscepti, qui licèt Ordinem contulerat, eius tamen vsum minimè dare potuerat. Legantur dicta à nobis *part.* 5. *tract.* 4. *de suspens. disp.* 4. *quæst.* 1.

QVÆSTIO III.

An maneat irregularis, qui ordinatur per saltum; seu, qui suscipit superiorem Ordinem, relicto inferiori;

AFfirmant quàm plures DD. dicentes, esse irregularem, & ideo, nec posse vti Ordine suscepto, nec prætermissum recipere, sine dispensatione: quam dare posse Episcopum (si Ordinatus non fuerit vsus Ordine sic suscepto) consequenter affirmant. Ducuntur, eo quod hæc irregularitas videatur haberi *in cap. Vnico. De clerico per saltum promoto*, & *cap. Solicitudo, dist.* 52. Ita tenet Sayrus *lib.* 7 *cap.* 10. *num.* 39. citans pro hac parte Nauarrum *cap.* 27. *num.* 242. *vers. Sextò.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 6. §. 3. (Sic lege, non *num.* 4. vt offendes apud Auilam) Valentiam *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 3. §. 5. Viualdum *tract. de suspens. num.* 48. Maiolum, Siluestrum, Sotum, Ledesmam, Philiarcum, Zerolam, & alios antiquos.

Sed ego probabilius Respondeo: Minimè esse irregularem; sed solum esse, suspensum vel ipso iure ab Ordine per saltum suscepto, vt communiter tenent DD. vel, vt alij pauciores volunt, esse suspendendum. Ratio est. Quia nullus datur textus, ex quo talis irregularitas colligatur. Nam textus *in cap. Vnico. de Cleric. per saltum promoto*, quem allegant Auctores opinionis contrariæ, non apponit talem irregularitatem, vt patet ex illis verbis: *Eum in Diaconum Ordinare procures*, quæ verba nullam denotant dispensationem, vt aduertit Auila. *In cap. autem Solicitudo.* solum prohibetur directè functio Ordinis per saltum suscepti; quod est proprium suspensionis, non irregularitatis. Sic tenent Archidiac. *in d. cap. Solicitudo. dist.* 52. Angel. *irregularitas* 1. *num.* 39. Armila *eod. verb. num.* 68. Tabiena *irregularitas* 4. §. 2. *concl* 2. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 2. (non 4. vt offendes apud Bonacinam) *concl.* 1. vbi dicit, sic sentire viros doctos. Bonacina *de Irregularitate, quæst.* 3. *punct.* 4. *num.* 5 qui, & citat (sed malè) Nauarrum, eodem loco, quem pro contraria parte citant Henriquez, Sayrus, & Auila. Sic etiam Gibalinus *c.* 5. *de Irregularit. quæst.* 1. *num.* 21. *dub.* 6. *pag.* 323. & alij. Qui tamen omnes concedunt fieri quidem irregularem. Si iste, sic promotus, ministret ante absolutionem suspensionis in Ordine per saltum recepto, aut in Ordine, quem non habet. Legatur Bonacina *quæst.* 3. *citata, punct.* 7. *num.* 24. necnon & ego *infra quæst.* 12. & *part.* 4. *tract.* 4. *de suspens. disput.* 4. *quæst.* 4. *dub.* 2.

QVÆSTIO IV.

An non solum maneat suspensus, sed etiam irregularis, qui furtiuè, id est ignorante Episcopo, nec examinante, nec approbante, Ordinem recepit?

AFfirmant plures ex *cap.* 1. *de eo qui furtiuè Ordines suscipit*, vbi expresè datur Episcopo facultas dispensandi cum eo, qui furtiuè Diaconatum accepit, vt ad Sacerdotium promoueatur: ergo clarè indicat Pontifex Diaconum præfatum irregularem mansisse. Et ideo ita sentiunt Summ. Confessor. & Summ. Corona, Maiolus, & alij quos refert, & sequitur Sayrus *l. c. num.* 37. Henriquez *lib.* 14. *c.* 6. §. 5. Suarez *de Censur. disp.* 42. *sect* 3. *num.* 5. Filliucius *tract.* 20. *num.* 195. Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularit. punct.* 5. *num.* 6. Pellizzairus *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 3. *quæst.* 25. *num.* 123.

Sed alij contra Respondent manere suspensum, vt omnes concedunt, sed non irregularem. Quia, inquiunt, nec ex *cap.* 1. *de eo qui furtiuè*, quod vnicum affetunt contrarij, nec ex alio aliquo, aliqua ratione colligitur. Sic Gibalinus *cap.* 5. *de Irregularit. quæst.* 1. *num.* 21. *dub.* 6. *in fine.*

Sed ego, & manere suspensum ipso facto, & iure, vt dixi *part.* 4. *tract.* 4. *disp.* 4. *quæst.* 11. & etiam irregularem hunc, cum Auctoribus primæ sententiæ, sentio.

QVÆSTIO V.

An qui, sine Sacramento Confirmationis ordinatur; fiat irregularis?

AFfirmat Maiolus (apud Sayrum *vbi infra*) *lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 9. (& apud Henriquez *infra*) *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 1. & *cap.* 12. *fine.*

Sed Respondeo: Non fieri irregularem. *Primò.* Quia Ius id non decreuit. *Secundò.* Quia, qui sine Sacramento Confirmationis recipit Ordinem, tantum peccat venialiter, vt cum communi diximus 1. *part. tract.* 3. *disp.* 1. *quæst.* 8. Ergo non apponit culpam, vnde illi irregularitatis applicetur pœna. Et ideo sic sentiunt Sotus *dist.* 24. *quæst.* 1. *art.* 4. *circa finem*, & *distinct.* 25. *quæst.* 1. *art.* 1. *col.* 6. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 6. *num.* 3. *litt. A.* quos citat, & sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 1. *dub.* 3. *concl.* 1. & 2. Ygolinus *cap.* 38. §. 1. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 10. (non 14. vt legi apud Bonacinam) *n.* 42. Suarez tom. 5. *disp.* 42. *sect.* 3. *num.* 14. Filliuc. *tract.* 20. *num.* 205. Bonac. *quæst.* 3. *de Irregul. punct.* 4. *num.* 8. Gibalinus *loc. cit. vers. Secundò. pag.* 324. & communis.

QVÆSTIO VI.

An qui vno die recipit primam tonsuram & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Non incurrere. Quia non reperitur in iure hæc pœna imposita tali actioni. Imo, vt testantur Nauar. Auila, & alij communiter, ante Trident. licita erat talis receptio: imo ex consuetudine post illud, ex iusta causa licet, vt cum plurimis Doctoribus diximus 2. *part. tract.* 6. *de Ordine, disp.* 11. *quæst.* 13. Sic tenent, & probant ex *cap.* 2. *de eo, qui furtiuè Ordin. suscep.* Glossa ibi, *verb. Minores*, & Glossa *in cap. De eo*, *verb. Ad minores, de temp. Ordin.* Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 1. *dub.* 4 *conclus.* 1. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 25.

Bonacina

Bonacina *quæst.* 3. *punct.* 4. *num.* 3. Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *num.* 20. *dub.* 5. *pag.* 522. & alij communiter.

QVÆSTIO VII.

An saltem, irregularitatem incurrat, qui eodem die, inscio Episcopo, quatuor minores Ordines, simul cum Subdiaconatu, suscipit?

AFfirmant plures D D. ex textu *in cap.* 2. *&* 3. *de eo qui furtiuè*, id expressum videtur. Et ideo ita tenent Nauar. *in Manual. cap.* 27. (non 97. vt leges apud Sayrum) *num.* 241. Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 1. *dub.* 4. *concl.* 2. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 20. *num.* 22. Bonac. *num.* 3. *cit.* & alij penes ipsos.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu incurrere irregularitatem: imo nec suspensionem ipso facto, sed ferendam, vt diximus cum Suario, Philiberto, Diana, & aliis 2. *part. tract.* 6. *disp.* 11. *quæst.* 15. *& part.* 4. *tract.* 4. *disp.* 4. *quæst.* 9.) Quia probabilius est ex dictis *cap.* 2. *&* 3. *cit.* pro parte contraria, nil aliud, quàm suspensionem ferendam colligi, non irregularitatem. Et ita tenent Suarez *tom.* 5. *disp.* 42. *sect.* 3. *num.* 1. Filliuc. *tract.* 1. *n.* 191. Gibalinus *loc. cit.* & alij citati à nobis *quæst.* 15. *citata.*

QVÆSTIO VIII.

An ad minus, pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die, inscio Episcopo duos Ordines maiores suscipit?

AFfirmant à fortiori omnes Doctores nuper pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt Henriquez *lib.* 14. *cap.* 6. *num.* 5. *litt. G.* & apud ipsum Ioan. Andr. Panormitan. Angel. Armilla, & D. Anton. Sebast. Medic. *tit.* 9. *quæst.* 29. Tolet. *lib.* 1. *c.* 39. Viuald. *tract. de suspens. num.* 47. Philiarcus, Valentia, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus, *vbi supra.*

Sed probabilius ego Respondeo, quod, licèt prædictus sic Ordinatus incurrat, ipso facto, suspensionem (vt diximus 2. *part. tract.* 6. *disp.* 11. *quæst.* 14. *& part.* 4. *tract.* 4. *disp.* 4. *quæst.* 8. contra Villalobos, & Dianam) non tamen incurrat irregularitatem, quia non exprimitur in iure. Nam si alicubi, maximè *in cap.* 2. *&* 3. *de eo qui furtiuè*, &c. vt contrarij fatentur: atqui ibi non exprimitur irregularitas, sed solum suspensio: ergo. Minor probatur: nam ibi tantum prohibetur ministrare ita Ordinatus, nisi cum dispensatione Episcopi, eo quod de rigore iuris nequeat in susceptis Ordinibus ministrare; non autem addit, non posse promoueri: ergo, &c. Sic Suarez, Filliuc. & Gibalinus *loc. sup. alleg.*

QVÆSTIO IX.

An Clericus non Sacerdos fiat irregularis, Sacramentaliter aliquem absoluens?

NEgant Siluest. *verb. Confessor* 1. *in princip.* Ledesma, *part.* 4. *quæst.* 7. *art.* 3. *dub.* 6. quos nouissimè videtur sequi Præpositus *quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 6. Qui probant, quia Ius nullibi id statuit: nam *in cap.* 1. *de Clerico non Ordinato ministran.* tantum est sermo de baptizante, & exercente aliquod diuinum officium, absque Ordine requisito; ergo non de administrante cætera Sacramenta.

Sed probabilius Respondeo: Fieri irregularem. Quia probabilius est, id à Iure statui *cap.* 1. *cit.* eo quod, nomine *diuini officij*, in hac materia, absolutio Sacramentalis intelligatur. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 6. *num.* 2. Nauar. *cap.* 27. *num.* 242. *in fine.* Maiolus *lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 5. Sotus *dist.* 8. *quæst.* 4. *art.* 1. Vgolinus *cap.* 37. *num.* 6. Suarez *disput.* 42. *sect.* 4. *num.* 7. Filliuc. *tract.* 20. *num.* 210. Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 15. *conclus.* 1. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 6. *num.* 48. Bonacina *quæst.* 3. *de Irregular. punct.* 6. *num.* 4. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 5. Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *consect.* 2. *num.* 26. *pag.* 328. Qui idem dicunt de eodem non Sacerdote administrante extremam vnctionem, eo quod etiam exerceat Ordinem, quem non habet.

QVÆSTIO X.

An etiam fiat irregularis Sacerdos non Episcopus, exercens Pontificalia, v. g. conferendo Ordinis, vel Confirmationis Sacramentum, consecrando Altaria, &c.

NEgant Auctores primæ sententiæ nuper relatæ, ob idem fundamentum.

Sed probabilius Respondeo: Etiam fieri irregularem. Quia, qui sine Episcopatu Pontificalia exercet, re vera diuina officia exercet non ordinatus: ergo fit irregularis per text. *in cap.* 1. *de Clerico non Ordin. Ministran.* Antecedens probatur. Quia character Episcopalis, distinctus est realiter à charactere Sacerdotali, & ideo per illum habet Episcopus aliam potestatem ad exercenda munia quædam, ad quæ non sufficit, nec extenditur character Sacerdotalis, iuxta doctrinam probabilissimam datam à nobis 2. *part. tract.* 6. *disp.* 1. *quæst.* 11. *&* 12. Et ideo nostram sententiam tenent Suarez, Filliucius, & Gibalinus *loc. cit.* Bonacina *num.* 3. Auila *conclus.* 2. & alij.

QVÆSTIO XI.

An deinde, fiat irregularis Episcopus promotus per saltum, si conferat Ordinem, quem non habet?

AFfirmat expressè Suarez *disp.* 42. *sect.* 4. *num.* 9. quem (*in edit. noua*) citat & sequitur Bonac. *num.* 3. *cit.* Et affirmare ita debent omnes, qui tenent Episcopum per saltum Ordinatum, non posse validè conferre Ordinem, quem ipse non suscepit, v. g. Episcopus non Diaconus, non posse conferre Diaconatum; quia tunc verè fiet irregularis, cum conferat Ordinem, quem non habet, & facit ministerium, quod necessario prærequirit Ordinem, quo caret. Sunt hi Doctores D. Anton. Siluest. Henriquez, Sà, Sanchez, Homobonus, Petrus Ledesma & Ludouicus citati à nobis 2. *part. tract.* 6. *disp.* 4. *quæst.* 4.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est (vt *loc. cit.* diximus) posse Episcopum validè (licet non licitè) conferre Ordinem (v. g. Ordinem Diaconatus) quem non suscepit. Quia, qui, omisso Diaconatu, Sacerdos, & Episcopus est effectus, verè est Episcopus; cum verè acceperit characterem Episcopalem: ergo, & potestatem conferendi omnes Ordines, Sacerdotio inferiores: ergo & conferendi Ordinem Diaconatus, quem non accepit: ergo, ob id non fiet irregularis cum non faciat, aut exerceat ministerium, quod necessario prærequirit Ordinem, quo caret. Sic debent sentire Vasquez, Layman, Molfesius, & Philibertus, citati à nobis *vbi supra* 2. *part. tract.* 6. *disp.* 4. *quæst.* 4. & clarè innuit Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *consectar.* 3. *in fine, pag.* 331.

QVÆSTIO XII.

An saltem fiat irregularis, qui per saltum promotus, exercet actum Ordinis prætermissi?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri, si scienter id faciat, & in ea actione mortaliter peccet. Quia te vera ille ministrat in Ordine, quem non habet. Sic Suarez *disp.42.sect.4.num.5.&8.* Fillinc. *tract.20.num.209.* Gibalinus *cap.5.quæst.1.consect.3.num.27.pag.330.* Pellizzarius *tract.7.cit.cap.5.sect.3.quæst.25.num.136.* & alij communiter, vt notauimus *sub quæst.3.in fine.*

QVÆSTIO XIII.

An Clericus, qui non est Subdiaconus, cantans Epistolam indutus Dalmatica, sed sine manipulo, fiat irregularis?

Afirmant nonnulli Doctores, maximè casu, quo Clericus Epistolam canere ex officio intendat. Sunt autem Panormitanus, Tabiena, Paludan. & Siluester, citati à nobis *2.part. tract.de Ordine, disp.2.quæst.23.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia, qui canit Epistolam, sine manipulo, non exercet exteriorem solemnitatem Ordinis Subdiaconatus; cum id faciat sine propriis ornamentis illius Ordinis: ergo. Sic D. Thom. Nauar. D. Anton. Hostiens. Henriquez, Villadiego, Armilla, & Sà quos pro hac parte citauimus *2.part. quæst.23. cit.* Quibus addo nunc Bonac. *quæst.3. de Irregularit.punct.6.num.2.* Gibalinum *cap.5. de Irregularit.quæst.1. consectar.4. num.28.* Sayrum *lib.4. Thesauri, cap.16.à num.17.* Auilam *part.7. disput.9. sect.2.dub.2.vers. Ex secunda conditione, & dub.23. vers. Quinta, & vers. Sed petis.*

QVÆSTIO XIV.

An saltem, fiat irregularis, si dictus Clericus Subdiacono inferior, cantet in missa solemni Epistolam, indutus Dalmatica, & manipulo?

Negare adhuc possunt, qui negant, Subdiaconum, nec partialiter Ordinari per traditionem libri Epistolarum; sed solum per traditionem Calicis vacui, & Patenæ vacuæ, vt sentiunt Diana, Philibertus, Syluius, Ægidius, Layman, Valentia, Comitol. Molfesius, Vasquez, Henriquez, Granados, Bonac. Pessantius, Biescas, Viualdus, Villalobos, Ludouic. de S.Ioanne, Petr. Ledesma, & Machado, vt habes *2.p. tract. 6.disp.3.quæst.14.* Ratio sit. Quia in horum opinione, recitatio Epistolæ in missa solemni, nec est, nec debet dici actus proprius Ordinis Subdiaconatus: ergo in eorum opinione, etiamsi Clericus non Subdiaconus cantet Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, non fiet irregularis, cum nullum proprium actum Ordinis exerceat.

Sed probabilius longè iterum Respondeo: Fieri irregularem tunc, maximè, si ita cantet Epistolam, cum intentione officium Subdiaconi faciendi. Quia longè probabilius est, quod recitatio Epistolæ in Missa solemni, verè & propriè sit actus Ordinis Subdiaconalis: ergo inferior Clericus qui illam cantat cum Dalmatica, & Manipulo in missa solemni, verè, & propriè exercet actum Ordinis, quem non habet: ergo fiet irregularis. Antecedens, in quo est difficultas, constat ex dictis *2.part.tract.6.disp.3.quæst.14.cit.* Quia Subdiaconus, vel adæquatè Ordinatur per solam traditionem libri Epistolarum, tanquam per adæquatam, & totalem Subdiaconatus materiam, vt volunt Viguerius, Directorium Curatorum, Iabellus, & Lublinus: vel saltem inadæquatè tanquam per partialem Subdiaconatus materiam, vt nos probabilius cum Philiberto, Medina, Fornerio, Adamo, Hurtado, Filliucio, Binsfeldio, Osio, Guillermo Durando, Petro à S.Iosepho, & Machado *l. cit.* docuimus, ergo cantare Epistolam in Missa solemni cum Dalmatica, & Manipulo, verè & propriè est exercere actum Ordinis Subdiaconatus: ergo. Sic Philibertus *loc. cit.* Nauar. Vgolinus, & Bonac. *q.3. cit.punct.6. num.2.* & alij communiter, vt vidimus *2.part.tract.6.disp.2.quæst.24.*

QVÆSTIO XV.

An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, cantaret Epistolam in Missa, sine intentione tamen faciendi officium Subdiaconi?

Negauit (vt vidimus *quæst.24.nuper cit.*) Sà *verb. Irregularitas ex Ordinis abusu, num.5.* Et negat etiam cum aliis Bonacina *quæst.3. de Irregularit. punct.6.num.2.* vbi ita ait: Verùm si cum Manipulo, & Dalmatica canat Epistolam, non intendens exercere ex officio, sed solùm supplere officium Subdiaconi, non fit irregularis: quia non dicitur propriè exercere ex officio, nec actus dicitur completus; completur verò per intentionem, & exteriorem actionem cum Manipulo, & Dalmatica. Ita Nauarrus *l.cit.* quem sequitur Vgolinus *loc.cit. num.10.* quidquid in contrarium sentire videatur Coninchus *num.47.* Huc vsque Bonacina, cui adde Tabienam *Irregularitas 4. §.3.* & Auilam *part.7. disp.9.sect.2. dub.13.vers. Quinta*, dicentem tamen, sic tenendum esse, loquendo in foro interiori, non in exteriori.

Sed probabilius Respondeo: Etiam irregularem fieri, in dicto casu. Quia, vt diximus *quæst.1.cit.* ad effectum incurrendi irregularitatem, maximè in foro exteriori, sat est, vt ex præcepto Ecclesiæ, ad Subdiaconum pertineat recitare Epistolam, cum Dalmatica, & Manipulo: vnde quod id, sine intentione faciendi officium Subdiaconi, faciat, nihil interest. Sic Philibertus *tract.2. de Ordine, part.6. cap.4.n.6.* Ægidius *loc.cit.* optimè omnium Suarez *disp.43.sect.4.num.17.& 18.* vbi id latè probat, & respondet Instantiis, quæ à contrariis obiici solent. Legatur.

QVÆSTIO XVI.

An Clericus Subdiacono inferior, sit irregularis, cantans Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quod non Ordinati sic eam cantent?

Negat cùm aliis Auila *loc.cit.dub.13.vers. Quinta*, ita scribens: Imo dico, quod non erit irregularis, licèt canat Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quòd non Ordinati sic eam cantent. Ita Anton. qualis consuetudo est apud Fratres Minores, vt testatur Villadiego relatus à Nauarro: tunc autem requiritur, quòd non intendat canere solemniter & quasi ex officio. Ita Auila, Cuius sententiam à fortiori debent amplecti Tabiena, Sà, & Bonacina relati nuper, quæstione antecedenti: necnon & Sayrus *lib.4. Thesauri, cap.16.*

cap. 16.*n.* 18 & alij citati pro prima opinione *q.* 14.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregularem, Clericum primæ tonsuræ, aut alium inferiorem Subdiacono, canentem cum Dalmatica, & Manipulo Epistolam, etiamsi non intendat canere eam ex officio, nisi aliàs consuetudo introducta canendi eam non Ordinati maioribus Ordinibus, potens sit ad iuri humano derogandum. Quia tunc cum consuetudo tollat præceptum ad mortale obligans, tollit consequenter irregularitatem in eo fundatam: Secus aliàs. Quod ex dictis sæpè, est planum.

QVÆSTIO XVII.

An maneant irregulares laici, qui cum Dalmatica, & sine Manipulò, porrigunt in Missa solemni Sacerdoti, aut Diacono calicem præparatum?

AFfirmant Siluest. *verb. Irregularitas*, *quæst.* 22. & Angel. *irregularitas*, 1. *num.* 38. vbi pro se citat Hostiens. & Innocentium.

Sed probabilius, iuxta dicta Respondeo: Non manere irregulares. Quia tunc laici non ministrant, aut exercent solemniter actum Ordinis Subdiaconatus, cum ministrare solemniter, nil aliud sit quàm ministrare cum propriis ornamentis illius Ordinis, vt ipsemet Siluester fatetur: atqui Manipulus, est proprium ornamentum Subdiaconatus: ergo. Sic constat ex dictis *supra quæst.* 13. & debent sic sentire Auctores ibi pro nobis citati. Et expressè tenent Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 13. *vers. Sed petis:* Quod idem tenendum est loquendo de Clerico inferiori Subdiacono.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem, maneat irregularis, laicus, siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, Diacono, aut Sacerdoti, in Missa calicē præparatum ministrat?

NEgare debent qui afirmant recitationem Epistolæ, esse solummodo proprium actum Ordinis Subdiaconalis Sunt autem Viguerius, Directorium Curatorum, Iabellus, & Lublinus, docentes (vt vidimus 2. *part. tract.* 6. *disp.* 3. *quæst.* 14.) traditionem solam libri Epistolarum, esse adæquatam, & totalem materiam Subdiaconatus; ex quorum placito, necessariò sequitur proprium actum Ordinis Subdiaconatus, esse duntaxat, recitationem solemnem Epistolæ.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Verè manere irregularem. Quia longè multò probabilius est quod etiam sit verus & proprius actus Subdiaconalis Ordinis, ministrare Presbytero, aut Diacono in Missa solemni, vasa Corporis, & Sanguinis Christi Domini: eo quod longè probabilius est, quod, vel sola traditio Calicis vacui cum Patena vacua, sit proxima, adæquata & totalis materia Subdiaconalis Ordinis, vt quàm plures DD. volunt (vt vidimus *quæst.* 14. *cit.*) vel saltem partialis, vt nos cum aliis multis, loco allegato, defendimus.

QVÆSTIO XIX.

An Clericus non Sacerdos, qui in Choro fungitur officio hebdomadarij; maneat irregularis?

REspondeo, Manere irregularem, casu quo solemniter in choro munus Hebdomadarij referat; veluti, si solemniter dicat, *Deus in adiutorium*, &c. *Capitula* in Vesperis, vel Laudibus, *Collectam*, & alia similia, quæ iure humano, vel ex præcepto Ecclesiæ, vel ex vniuersali consuetudine, sunt propria Ordinis Sacerdotalis. Ratio est, quia tunc verè dicitur, se immiscere Ordini, quo caret: ergo verè manet irregularis. Secus esset dicendum casu quo, sine solemnitate officium hebdomadarij faciat, vt contingit fieri in Choro fratrum, quando nullus adest Sacerdos. Sic tenent Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularit. punct.* 6. *num.* 7. ex Vgolino *cap.* 37. *num.* 8. & ex aliis viris doctis. Quibus addi possunt Sayrus *lib.* 4. *Thesauri*, *cap.* 16. *à num.* 13. Gibalinus *cap.* 5. *de Irregularit. quæst.* 2. *consectar.* 15. *n.* 33. *vers. Secundò*, & communis.

QVÆSTIO XX.

An etiam maneat irregularis, Clericus Sacerdote inferior, qui à Censura aliqua solemniter absoluit pœnitenter; aut benedicit sponsis, aut aquæ, &c.

REspondeo: Etiam irregularem manere, quamuis id absque superpelliceo, vel stola faciat. Ratio est quia hoc munus est proprium Sacerdotis: ergo si illud non Sacerdos exerceat, irregularis fiet, vt patet ex *cap.* 1. *de Clerico non Ordin. ministrante.* Sic Vgolinus *loc. cit. num.* 10. Suarez *disp.* 42. *sect.* 4. *num.* 19. *in fine.* Ægidius *disp.* 18. *dubit.* 6. *num.* 49. Filliucius *tract.* 20. *cap.* 7. *num.* 212. Bonac. *quæst.* 3. *de Irregularit. punct.* 6. *num.* 8. Sayrus *lib.* 4. *cap.* 16. *n:* 15. Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *consect.* 5. *n.* 29. & communis.

QVÆSTIO XXI.

An Sacerdos celebrans, sine Altari consecrato ab Episcopo; sit irregularis?

AFfirmat Maiolus *lib.* 3. *de Irregularit. cap.* 22. *num.* 2. Qui sic probat. Nam crimen, quod inducit depositionem, inducit aliquam irregularitatem: at sic est quod Sacerdos, qui audet Missam, sine altari consecrato, celebrare, deponi, aut degradari iubetur *in cap. Nullus Presbyter* 1. & 2. *de Consecrat.* ergo.

Sed, vt certum ferè Respondeo: Non esse irregularem. Quia nullus est expressus textus in iure, qui pœnam irregularitatis tali Sacerdoti imponat. Quia si aliquis esset, maximè textus allegati à Maiolo: at hi nullo modo talem pœnam adstruunt: ergo. Minor probatur. Quia in illis locis tantum est sermo de pœna, non lata, sed ferenda, ex qua non oritur irregularitas, aliàs ferretur ab homine, quod falsum esse constat ex dictis *supra tract.* 1. *disp.* 1. *quæst.* 6. Sic tenet Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 1. *num.* 31. *pag.* 333. Et ante illum, quem non citat Suarez *disp.* 42. *sect.* 5. *num.* 5. *vers. Quartus casus est.* Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 8. *num.* 221. Bonacina *quæst.* 3. *punct.* 7. *num.* 20. Luysius *lib. de Censur. disp.* 61. *dub.* 6. *vers. Quartus casus.*

QVÆSTIO XXII.

An Sacerdos conficiens Eucharistiam, toto ritu Missæ omisso, sit etiam irregularis?

AFfirmat etiam Maiolus *lib.* 3. *cap.* 26. *num.* 5. eo quod abutatur Ordine Sacerdotali, & ideo eo, omníque eius vsu indignus sit. Citat Maiolus pro se D. Antoninum *de Censur. & irregularit. cap.* 87. *vers. Tertio nota.*

Sed,

Sed, vt certum ferè etiam Respondeo: Non ob dictum delictum fieri irregularem: quia licèt sit valdè graue, non tamen inflixit Ius hanc irregularitatis pœnam Sacerdoti illud patranti, quod probandum fuerat à Maiolo. Sic Gibalinus *loc.cit. num.* 37. *vers. Quartò, pag.*334.& ante ipsum Suarez *disp.*42. *sect.*5.*num.* 8.*vers. Septimò*, vbi clarè ostendit D.Antonij sententiam longè differe à sententia Maioli. Filliuc.*num.*224.Bonac.*part.7.cit. num.* 22. Luysius *de Censur.lib.9.disp.*61.*dub.*5. *cit. vers. Septimus casus*. Diana *part.* 4.*tract.* 2.*resolut.* 57. *vers. Et nota etiam.*

QVÆSTIO XXIII.

An sit irregularis Sacerdos, qui pro persona viuenti, Missam defunctorum dicit, ea intentione, vt illi mortem impetret?

AFfirmat Maiolus *lib.* 3. *de Irregularit. cap.* 25. *num.* 6. eo quod in Concil. Toletan.13.*cap.*7. vt citat Gratian. *in cap. Quincumque* 26. *quæst.*5.vel potius *Concil.*17. *cap.* 5.Sacerdos hoc faciens à proprio deponitur gradu.

Sed multò longè probabilius, imo vt ferè certum Respondeo: Non esse irregularem. Quia nullibi inuenitur expressus textus, qui irregularem dictum Sacerdotem faciat. Nam Concilium citatum solum dicit sententiam ferendam, non latam, verba enim eius hæc sunt: *à proprio deponatur gradu*: ergo minimè fert sententiam irregularitatis. Sic Suarez *disp.* 42.*sect.*5.*num.*7. *vers. Sextus casus*.Gibalinus *loc.cit. vers. Tertiò*, vbi docet, quod omnes emendatores Gratiani obseruant, Concilium *loc.cit.* nullo modo agere de Irregularitate, sed de depositione ferenda, vnà cum pœna perpetui exilij, quam etiam Patres extendunt ad illum, qui huius sacrilegij Auctor fuit. Filliuc.*tract.*20.*cap.*8.*num.*223.Bonacina *quæst.*3. *de Irregularit.punct.*7. *num.* 21. Luysius & Diana *locis nuper citatis:*

QVÆSTIO XXIV.

An quicumque Minister Ecclesiæ, qui non Religionis causa, aut obseruandi Ecclesiasticos ritus; sed amaritudinis suæ testandi causa, Altaria vestibus sacris exuunt, aut lugubri ornatu ea vestiunt; aut luminaria consueta extinguunt; irregulares permaneant?

AFfirmat item Maiolus *cap.* 25.*num.*6. *cit.* ob dictum Concilium Toletanum relatum à Gratiano *in dicto cap. Quicunque* 26.*quæst.* 5. vbi puniunt Toletani Patres simili pœna committentes delictum tale.

Sed longè multò probabilius, imo vt ferè certum, Respondeo: Non ob id permanere irregulares. Quia verba Concilij nec pœnam irregularitatis insinuant. Nam in primis (vt bene aduertit Suarez) si dictus Sacerdos, seu Minister, per veram pœnitentiam, & satisfactionem factam coram Metropolitano, purgauerit delictum, nulla pœna ei imponitur à Concilio. Si autem impœnitens fuerit, loco dignitatis suæ, & honore priuandus, dicitur, *Ignobilitati perpetuæ mancipatus.* Quæ verba non dicunt irregularitatem, sed pœnam ab homine ferendam, & facilè de priuatione beneficij, aut alterius dignitatis Ecclesiasticæ verificari possunt. Sic Suarez, & Gibalinus *locis citatis*. Filliucius *num.* 223. & Bonac. *num.* 23. & alij.

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos, qui hominem nominatim excommunicatum; scienter ad Ecclesiasticam sepulturam admittit, fiat irregularis?

AFfirmat item Maiolus *lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 9. ex Clement.1.*de sepulturis* (non, *de Censuris*,) vt offendi apud Luysium.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri Quia nullus reperitur textus, propter quem, irregularis dici queat. Nam in dicta Clement.licèt excommunicetur dictus Sacerdos, non tamen fit irregularis. Quia, quamuis per tale ministerium sacrum contrahatur excommunicatio, non ideo contrahitur per talem actum irregularitas, eo quod per tale ministerium non violetur ipsamet excommunicatio: ergo nullus est textus quo feratur irregularitas, ob admissionem Excommunicati ad Ecclesiasticam sepulturam: ergo. Sic omnino Suarez *disp.*42.*sect.*5.*num.*6.*vers. Quintus casus*, ex Speculatore *in Clement.cit.* Filliuc. *loc. cit.num.*222.Bonac.*punct.*7. *cit.num.*27. Luisius *lib.* 9.*disp.*61.*dub.*5.*vers. Quintus casus.*

QVÆSTIO XXVI.

An Clericus, qui in vita, vel morte fauet raptoribus, vel participando eorum rapinis, vel eorum eleemosynas accipiendo; vel eis pænitentiam, sine debita restitutione, vel cautione concedendo; vel tandem eorum sepulturis assistendo; irregularitatem incurrat?

AFfirmare id quis probabiliter potest, ex *cap.* 2. *de raptorib.in* 6. vbi dicta quatuor genera actionum, specialiter prohibentur Clericis, & subditur in pœnam transgressoribus, *vt Ordinis sui damnum irrecuperabiliter patiantur.* Quæ verba, haud obscurè videntur irregularitatem indicare. Et ideo pro hac parte citat Bonacina Patres Suarium, & Filliucium, *vbi infra*; sed malè omnino vt videbis.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere. Quia probabilius est (ait Sapientiss. Suarez) illa verba iuris citata, non significare pœnam ipso iure; sed à Iudice imponendam. Sicut etiam, quod subditur: *Et Ecclesiastico beneficio careant*, non intelligitur, ipso iure; cum hoc non addatur in lege, sed quando illo priuentur. Est ergo illa pœna suspensionis perpetuæ, vel depositionis à Iudice imponendæ, vt Panorm ibi aduertit *n.*2.Sic Suar.*n.*6.*cit.* Cui, non citato, subscribit Gibalin.*c.*5.*de Irregul.q.*1.*n.*33.*vers. Secundò*, vbi neminem oppositum dixisse affirmat. Filliucius *etiam tract.*20.*c.*8.*n.*222.*in fine*.ibi Suarez *n.6.* qui etiam addit, Clericum, qui in vita, vel in morte fauet raptoribus videri potius irregularem ex *c.*2.*de raptorib.in* 6.ob ea verba: *Ordinis sui damnum irrecuperabiliter patiantur.* Sed subiungit, tantum continere pœnam ferendam, non latam. Hæc Filliucius. Bonac.*etiam loc.cit. num.*26.

QVÆSTIO XXVII.

An Cardinalis electus in Papam à paucioribus, quàm à duabus partibus electorum; si Papatum vsurpare conetur, tam ipse, quàm, qui ipsum receperint, irregulares maneant?

AFfirmat Maiolus *lib.* 4. *de Irregularitate, cap.* 1. *num.*5. citans Speculatorem *in c. vbi periculum, de*

de Electione in 6. Et probat ex *cap. Licet, de Electione*, vbi loquendo de tali Cardinali electo, ac de eiusdem electionibus dicitur, quod, *Si Papatum vsurpare conetur, tam ipse, quàm ij, qui eum receperint excommunicationi subiaceant, & totius sacri Ordinis priuatione mulctentur.* Quæ posteriora verba irregularitatem significare videntur: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregulares. Quia probabilius est, illis vltimis verbis, non ferri irregularitatem, sed depositionem ab Ordine, non ipso iure latam, sed à Iudice ferendam, vt verbũ, *mulctentur*, apertè declarat. Sic ex Panormit. *ibidem num.* 7. docet Suarez *disp.42.sect. 5.n.*10. Cui adde Gibalinum *cap. 5.quæst.1.num.*37. vbi addit ex Suario (quem non citat) quod quamuis illis verbis contineretur depositio ipso iure (& de consequenti irregularitas) nihil tamen inde contra nostram doctrinam colligere liceret; quia delictum illud ab electo in Papam commissum, potius est abusus iurisdictionis, quàm Ordinis, de quo in præsentiarum agimus. Sic etiam Filliucius *tract.20.cap.8. num.* 226. Bonacina *punct.7.citato, num.*25. Luysius *lib.9.disp.61. dub.5. vers. Vltimo solet*, & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An laicus, siue Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis; si per iocum, aut per modum repræsentationis, sine intentione conficiendi Sacramentum, consecret, aut celebret Missam, & tanquam si Sacerdotio esset initiatus?

AFfirmat Maiolus *lib.4.cap.13. num.*7. irregularem fieri, casu verò dumtaxat, quo talis iocus fiat in derisum, & contemptum sacri ministerij; quia tunc est grauissimum delictum, quod reddit operantem saltem de hæresi suspectum, ac proinde irregularem. Secus extra hunc casum.

Sed, absolutè loquendo, vt ferè certum, Respondeo: Non fieri irregularem, etiam casu, quo talis iocus, aut repræsentatio fieret in contemptum, & derisum ministerij sacri. Quia, quamuis sit grauissimum peccatum, res sacras in iocum & contemptum, afferre, cum sit contra reuerentiam eis debitam; tamen quia illud verè non est ministrare propriè in Ordine, ideo per hoc delictum non incurritur irregularitas. Nec grauitas delicti est satis, vt vult Maiolus, nisi ostendatur ius propter illud imponens irregularitatem. De hæretico autem, vel suspecto de hæresi, infra dicimus. Sic Sotus *in 4. distinct.25.quæst.1. art.3.* Siluest. *verb. Irregularitas.§.12.* cum Hostiens. & Nauar. *cap.27.n.242.vers. Septimò*, quos citat, & sequitur Henriquez *lib.14.cap.6.num.1.litt.L.* ibi. Excusatur verò, si ioco ad festiuitatem fecit per ludum. Tabiena *irregularitas 4.§.2.* Angel. *verb. Irregularitas, num.*38. D. Anton. Summ. Astens. Philiarcus, Valentia, Toletus, Summa Corona, & Confessorum, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.10. num.1.& 2.* Auila *part.7.disp.9.sect.2.dub. 13.vers. Tertiò requiritur.* Suarez *disp.42.sect.4.num.16.* Bonacina *quæst.3.de Irregularitate, punct.6.num.1. vers. Dixi serio.* Vgolinus, Filliuc. Reginald. & Ægidius apud ipsum. Qui addunt, ob dictam rationem, nec incurrere irregularitatem, initiandum Ordine sacro, si se exerceat in Missa celebranda, vt illius cæremonias addiscat, aut ne erret celebrando, postquam fuerit initiatus Ordine Sacerdotali; quia non dicitur celebrare ex officio, tanquam initiatus Ordine Sacerdotali; nec item, pueros, qui aliquas Missæ partes inter se canunt, hoc enim, non intendunt seriò facere, ac si essent initiati Ordine Sacerdotali.

QVÆSTIO XXIX.

An saltem, incurrat irregularitatem, qui vsurpat actus minorum Ordinum, quos non habet?

NEgant quàm plures Doctores, eo quod in minoribus Ordinibus etiam cum solemnitate vestium soleant ministrare laici. Ita D. Thom. quem citat, & sequitur Syluest. *verb. Irregularitas, quæst.12.* Sotus *loc.cit.& distinct.18.quæst.4.artic.1.* D. Anton. *3.part.tit.28. cap.1.* Bern. Diaz, Trotius & Lapus, quos citat, & sequitur Henriquez *lib. 14. cap. 6. num.1. litt.F.* Auila *loc.cit. vers. Prima.* Vgolinus *de Censur.cap.37.num.13.* Ægidius *disp 18. dub.6.n.45.* Bonacina *punct.6. cit.n.1.vers. Dixi, in Ordine sacro.* Sayrus *lib.7.cap.10.num.1. in fine.* Gibalinus *cap. 5. q.1.consectar.4.num.28.pag.331.*

Sed probabilius, aut clarius Respondeo, cum distinctione, dicendo; quod verè incurrat irregularitatem quicumque exerceat actum cuiusuis minoris Ordinis, tanquàm Ordinatus in eo, cum non sit. Secus verò, si exerceat illud ministerium, eo modo, quo secundum consuetudinem solet per laicos exerceri: Probatur hæc nostra responsio, quoad primam partem ex *cap.1. de Clerico non Ordin. ministran.* vbi sic habetur: *Si aliquod diuinum officium exercuerit non Ordinatus*, &c. at sic est, quod etiam officia, seu ministeria minorum Ordinum, pertinent ad officium diuinum, præsertim in nostra sententia docente, esse vera Ordinis Sacramenta: ergo. Sic Suarez *disp. 42. sect. 4. num. 15.* dicens sic intelligendam esse sententiam supra pro parte opposita adductam, vt sentit Nauar. *cap. 27. num. 242.* referens alios. Filliuc. *tract. 20. cap.7.quæst.8.* & alij. Legantur dicenda à nobis *disp. sequenti, quæst.3.*

QVÆSTIO XXX.

An sit irregularis Episcopus, qui cõfert alicui Ordinem per saltum, v.g. Sacerdotium, Diaconatu prætermisso?

AFfirmat Maiolus *lib.4. de Irregularitate, cap.1. num.10.* Cuius ratio est, quia qui per saltum scienter Ordinatur, fit irregularis: ergo à fortiori Ordinator.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Non esse irregularem. Quia non exprimitur in Iure, vt ipsemet Maiolus concedit: ergo. Sic Suarez *disp.42. sect. 5. num.9.* Filliuc. *num.225.* Bonac. *quæst.3.de Irregularitate, punct.7. num.24.* & alij. Ad fundamentum autem Maioli facilè respondetur, ex dictis (hic *quæst.3. & supra disp.17.quæst.25.*) negando tam antecedens, quàm consequentiam.

QVÆSTIO XXXI.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines, quos non habebat?

REspondeo, vt certum: Solum Pontificem posse: quia ipse solus potest dispensare in iure communi. Verum tamen est, quod Episcopus possit dispensare, vt vtatur Ordine suscepto, licèt non vt ascẽdat ad vlteriores, nisi aliàs delictum sit occultum, ex Tridentino *sess. 24. cap.6. de. Reformat.* Sic omnes Doctores. Legantur Sayrus *lib. 7. cap.10. num. 11.* vbi citat Hostiens. Goffred. Innoc. Panormitan. Ang, Maiolum,

Maiolum, Tolet. & alios. Auila *part.7.disp.9. sect.2. in fine.* Vgolinus *de Irregularit.cap.37.num.*14.Suar. *disp.* 42. *sect.4. num.*3. Bonacina *quæst. 3. punct.6. in fine*, & alij.

DISPVTATO XXI.

De Irregularitate ex violatione excommunicationis contracta.

QVÆSTIO PRIMA.

An excommunicatus minori excommunicatione, fiat irregularis, exercendo solemniter actus maioris Ordinis?

RESPONDEO, tanquam quid certum: Non fieri. Quia sic est definitum *in cap. Si celebrat, de Clerico excommunic. ministrante.* Et ratio decisionis est, quia excommunicatio minor, non suspendit ab executione diuinorum, sicut suspendit maior excõmunicatio, sed tantum impedit receptionem Sacramentorum, vt habitum est *part.4. tract.2.à disp.*2.ergo minor excommunicatus nequit exercendo actus Ordinis maioris irregularitatem contrahere: patet consequentia, quia hæc pœna solum incurritur per violationem censuræ exercendo actum Ordinis sibi per eam censuram prohibiti. Et ideo si tenent DD. Legantur Syluest. *excommunicatio 4.n.3.*Sot. *in 4.dist.22.quæst.2.art.3.* Nauar.*c.27. num.*244.Couar.*in cap.Alma mater, part.*1.§.8.*n.*1. Henriq. *lib.13.cap.3.num.*1.*fine.*Sayrus *lib.2.Thesauri, cap.22.num.*27. Suarez *disp.*11. *de Censur. sect.3. num.*1.Auila *part.7.disp.9.sect.2.dub.*1.Bonac. *quæst.3. de irregularit.punct.5.n.*1. Gibalinus *cap.5. de Irreg.1.consect.1.num.*1. Villalobos *tract.21. difficult.*14. *num.*1.Cornejo *in 3.p.disp.6.de Irregularit.dub.vnico, quæst.*1. & alij.

QVÆSTIO II.

An saltem, fiat irregularis, qui maiori excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut solemniter, actum proprium Ordinis maioris, quem habet?

NEgat quidam Neothericus, eo quod expresse nõ inueniatur in iure incussa irregularitas in eos, qui violant excommunicationem contractam, exercendo ex officio actum proprium Ordinis maioris: sed solum in eos, qui violant suspensionem, aut interdictum: ergo non est extendenda hæc pœna.

Sed nihilominus tamen, Respondeo, tanquam quid mihi certum: Irregularem fieri. Quia sic vel explicitè, vt fert communis sententia, vel saltem implicitè, aut quasi per identitatem, determinatur pluribus iuribus. Nempe *cap. Si quis Episcopus* 2. 11. *quæst.3. cap.1.de sentent.& re iudic.lib.6.cap.1.de sentent.excommunic.eod.lib.& cap.Is cui, eod.lib.*Et ideo sic sentiunt omnes DD. Legantur citati, præcipuè Sotus, Nauar.Couarru.Suarez, Henriquez, Auila, Bonacina *loc.cit.* Alterius *de Censur.lib.2.disp.1.c.*1. Gibalinus *cap.5.quæst.1.à.num.*1. *pag.*33. Sayrus *lib.2.cap.* 15. *num.*2.Suarez rursus *disp.2.sect.*2.& alij. Nec obstat fundamentum contrarij. Quia in primis negandum est, quod non fiat expressa mentio in dictis iuribus. Secundò, quod dato quod in præfatis capitibus non fiat expressa mentio de violante censuram excommunicationis, sed solum suspensionis, & interdicti; fiat tamen implicitè, cum sit etiam censura, & principalior: & vsus communis optimus legum interpres, præfatos Canones de violante excommunicationem semper etiam intellexerunt.

QVÆSTIO III.

An etiam fiat irregularis excommunicatus maiori excommunicatione, exercens solemniter actus minorum Ordinum, quos habet?

NEgant quamplures DD. eo quod nullibi in iure reperiatur pœna irregularitatis imposita contra eos, qui in excommunicatione maiori exercent actus Ordinum minorum; sicuti reperitur (vt vidimus) contra exercentes actus maiorum Ordinum: ergo non ab illis, sed ab his solum huiusmodi pœna incurritur. Ita tenent Sotus *in 4.distinct.25.quæst.1. artic.3. vers. Quintus casus.* S.Anton.3. *part.tit.28. cap.1.§.1.vers. Si verò Clericus.* Armilla *verb. Excommunicatio, num.*9.Palud.*disp.24.quæst.4. artic.4.* Nauarrus (apud Alterium *consil.44.num.*10.*in tit.de sentent.excommunic.& in Manual.cap.27. num.*144. (apud Auilam) Henriquez *lib.14.cap.6.n.1. litt.F.* Siluest. *verb. Irregularitas, quæst.* 27. Toletus *lib.* 1. *cap.67.num.*4.Bonac.*quæst.3.punct.5.n.1.vers. Dixi, actus maioris Ordinis*, quamuis addat, contrarium esse verum loquendo in rigore Iuris, non verò consuetudinis. Gibalinus *cap. 5. de Irregularit. consect.*14. & 15.*num.*32.& 33. Sayrus *lib.2.cap.*15.& loquendo de suspenso, *lib.3.c.16.n.*11. Villalobos *tract.21. difficult.12.num.*1. Auila *part.7. disp.9.sect.1.dub.*3. Cornejo *dub.vnico citat.quæst.*2.

Sed probabilius Respondeo: Etiam fieri irregularem, exercendo solemniter, aut ex officio actus Ordinum minorum. *Primò.* Quia omnes textus Iuris loquuntur vniuersaliter de exercente actum alicuius Ordinis, sine vlla distinctione, vt *cap.2.de Clerico excommunic. ministr.* vbi generaliter dicit; *Si quis Presbyter, aut Clericus, cap.fin. de excessib. Prælator.in cap.1.de re indic.in* 1. & alibi: at sic est, quod minores Ordines, verè sunt, aut pertinent ad Sacramentum Ordinis, vt cum communi sententia diximus 2.*part.tract.6.disp.1.quæst.6.*ergo.

Secundò. Quia suspensus, aut interdictus simpliciter ab officio, non solum exercendo actus sacrorum Ordinum; sed etiam minorum, incurrit irregularitatem, vt *infra disp.*22. videbimus: ergo etiam incurret eosdem exercendo maiori excommunicatus. Sic tenent Abbas *cap.3.de Cleric.excommun.ministr. num.4.& 10.& in cap.fin.de excessib.Prælator.num.*5. Archidiacon.*cap.Si quis Presbyter.*11.*quæst.*3.Angel. *verb. Irregularitas, num.*40. *vers. Tertio decimo,* vbi ita ait: Tertiodecimo incurritur irregularitas, quando excommunicatus, interdictus, vel suspensus, celebrat, vel facit aliquid attributum certo Ordini Ecclesiastico, etiam minori: putà Acolytatus, Exorcistæ, & huiusmodi secundum communem opinionem, vt notat Hostiens. Ioan. Andr. & Panormitan. *in cap.2.de Cleric.excommunic.ministran.* Sic ille. Et sic etiam Siluest.*verb.Irregularitas, quæst.*13.*num.*15. licèt aliqualiter insinuet postea contrarium *quæst.* 27. pro opposita parte citatus. Armilla *verb. Irregularitas, num.* 13. quamuis oppositum dixerit, *verb. Excommunicatio, num.9. cit.* Citat etiam Auila pro nobis Nauarrum *in Man.cap.25.num.76.& cap.27. num.163.& consil.28. de sentent.excommun.num.*10. & benè certè, quia exprefsè hanc nostram tenet

ibi

ibi sententiam: quamuis oppositam insinuet etiam *loc. cit.* pro sententia prima. Tenet etiam Suarez *disp.12.de Censur.sect.2.n.8.*(non *disp.31.sect.3.n.7.* vt offendes apud Bonac.) Vgolinus *tab.1.cap.14.§.1.n.1.*Reginald.*lib.30. tract.2. n.186.*Graffius *1.part. lib.4.cap. 27. num.34.* Alterius *lib.2.disp. 1. cap. 1. dub.1.& tom.2.disp. 6.cap.3. col.21.* Qui omnes notant, hanc resolutionem intelligendam esse, casu solum quo excommunicatus exerceat actus minorum Ordinum ex officio, tanquam minister deputatus per characterem (non sicuti laicus) Quod tunc (inquit Sapientiss. Suarez *loc.cit. num. 10.*) contingere potest, in Acolytis, verbi gratia, si in aliquo solemni officio, vel ob dignitatem personæ celebrantis, vt si sit Episcopus, vel Summ. Pontifex: vel ob loci amplitudinem, aut receptum vsum, sint peculiares vestes sacræ determinatæ ad munus Acolyti exercendum quibus vti non possunt, neque in tali officio solemniter ministrare, nisi qui talem Ordinem susceperunt, tunc Acolytus excommunicatus sic ministrans irregularis fiet: quia tunc re vera operatur vt minister ex officio consecratus. Idem censerem de Exorcista, si veste sacra indutus exorcismos Ecclesiæ super Energumenos excōmunicatus proferret: nam tunc planè vteretur potestate sibi in Ordine data. Huc vsque Suarez, & benè.

QVÆSTIO IV.

An Clericus primæ tonsuræ, maiori excommunicatus, fiat etiam irregularis, suum officium solemniter exercendo?

AFfirmare possunt DD. qui tenent primam tonsuram esse verum Ordinis Sacramentum: cuius præcipuus actus est, vel assistere Ministris Ecclesiæ, vt dignè, ac reuerenter munera sua exequantur; vel in choro, aut in Ecclesia Psalmos canere. Sunt autem Hostiens. Abbas, Butrius, Couar. Viuianus, Barbosa, Torreblanca, & aliqui citati à nobis *2.p.tract.6. disp.1.quæst.5.& disp.2.quæst.6.*

Sed, vt longè probabilius, Respondeo: Non fieri irregularem. Quia longè probabilius est, primam tonsuram non esse verum Ordinis Sacramentum, nec habere aliquod officium Ecclesiasticum solemniter exercendum sibi annexum, vt cum communi Theologorum diximus *2.p.tr.6.disp.1.q.5.*& ideò ad Clericum, qui solum primam tonsuram habet, non potest hæc irregularitas pertinere. Sic Suarez expresse *disp.12.sect.2.num.8.*& à fortiori debent tenere omnes DD. primæ sententiæ quæst. antecedentis.

QVÆSTIO V.

An Episcopi excommunicati contrahant irregularitatem, exercendo solemniter actum proprium Ordini Episcopali annexum?

NEgandum videtur. Quia, ex sententia multorum Canonistarum, & Theologorum, quos retulimus *2.p.tr.6.disp.1.q.10.* Episcopatus precisè consideratus, non est verus Ordo, aut Sacramentum, sed Sacramentale quoddam: ergo etiamsi Episcopus exerceat actum, sibi competentem ex vi consecrationis, non idcirco exercet actum alicuius Ordinis, vnde contrahere possit hanc irregularitatem.

Sed tanquam quid certum Respondeo: Contrahere irregularitatem, propter huiusmodi actus. *Primò.* Quia probabilius longè est, Episcopatum verum esse Ordinem & Sacramentum, vt cum communi Canonistarum, & Theologorum diximus *2.p.loc.cit.*

Secundò, quia dato, & non concesso, quod non esset Ordo nec Sacramentum, nihil refert ad præsentem quæstionem; eo quod iura expressè statuunt ex talibus actibus, Episcopos, & Prælatos excommunicatos incurrere irregularitatem: vt patet ex *c. Si quis Episcopus, damnatus, 11.q.3.*& *c. Si quis Episcopus in Concilio*, ibidem, & ex *c.1.§. Caueant, de sent. excomm. in 6.* Igitur Episcopus excommunicatus Ordines tam maiores, quam minores, imò & tonsuram conferens, aut Chrisma conficiens, aut baptizatos Confirmans, aut degradans Clericum, aut consecrans Episcopos, Ecclesias, Altaria, vel Calices, aut Patenas, vel aras, aut benedicens vestimenta sacra, aut Virgines Deo dicatas; aut dans populo benedictionem, præmisso versiculo, *Sit nomen Domini benedictum*, irregularitatem incurrit; eo quod omnes enarrati actus pertineant ad Ordinem Episcopalem. Sic, tanquam quid certum, docent omnes Doctores. Legantur Suarez *disput. 12. de Censur. sect.2. num.20. & 21.* Alterius *lib. 2. de Censur. disput.1. cap.1. col.4. dub.2.* Sayrus *lib.2.cap.15.num.3.& lib.4.cap.26.num.12.& lib.7. cap. 9. num.5.* Auila *part.7.disput. 9.sect.2. dubit. 2.* Henriquez *lib. 13. cap.7. num.1.* Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct.5.num.9.*& alij.

QVÆSTIO VI.

An etiam incurrat irregularitatem Episcopus excommunicatus, impendens populo benedictionem, domi, aut in itinere, sine vlla solemnitate?

NEgant Alterius *c.1. cit.col.6.* per hæc verba: At verò si simpliciter detur benedictio, sine solemnitatibus, non contrahitur irregularitas, quia talis actus pertinet ad iurisdictionem, non ad Ordinem; sicut excommunicare, & absoluere. Ideo Ancharan. *in cap.1.§. Caueant. de sentent. excommunicat. in 6.* asseruerat Episcopū excommunicatum benedicendo populum in itinere, non fieri irregularem. Hæc Alterius. Cuius sententiam sequitur, in noua editione, Bonacina *quæst. 3.punct. 9. num. 3.* Ita subscribens: Ego respondeo, non incurrere pœnam irregularitatis; tum quia huiusmodi benedictio, in rigore loquendo, non est actus Ordinis Episcopalis, cùm etiam ab aliis aliquando impēdatur; tum, quia paruitas materiæ excusat à mortali, & consequenter etiam à graui pœna irregularitatis. Ita Bonacina. Et innuit Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.10. num.5.* Et licèt hanc opinionem insinuauimus per transennam, *part. 4. tract.5.disp.4. quæst.4.* Sed re melius considerata.

Clarius, & probabilius Respondeo: Irregularitatem incurrere; nisi aliàs ob leuitatem materiæ ab ea incurrenda excusetur. *Prima pars* quæ militat aduersus Alterium & Bonacinam, probatur. Quia probabilius est, talem actum benedicendi, esse Ordinis Episcopalis actum, & non iurisdictionis: ergo absolutè loquēdo Episcopus excommunicatus illum exercens irregularitatem incurrit. Consequentia est constans, antecedens sic probatur à P. Suario: quia licèt illa benedictio, quasi materialiter considerata, possit etiam à non Episcopo fieri: prout tamen ab Episcopis dari solet, nō videtur dubium, quin sit aliquo modo actus Ordinis Episcopalis, quandoquidem *in c. Abbates, de Priuileg.* declaratur, *Abbates, qui ex priuilegio possunt post Missarum solemnia, ac vespertinum, vel matutinum officiū populum benedicere, non posse alibi publicè aut per vias, ciuitates, castra, & villas populis, & plebibus benedictionē facere.* Supponitur ergo illud munus, per se, esse Episcopale: non quidē ratione solius iurisdictionis, nam licèt Episcopus sit iam electus & cōfirmatus, & iurisdictionē habeat, donec consecratus sit, nō exercet illū actū: est ergo ille actus consecrationis:

ergo illo titulo, non potest in eo actu irregularitas excusari. Ex alio verò excusari potest, quia ille actus, sine solemnitate fit, & non est res magni momenti, idcóque, per se loquendo, leuis materia videtur, & insufficiens ad peccatum mortale: & consequenter ex hoc capite excusari potest à pœna irregularitatis: nisi forrasse tanta sit frequentia, vt ea ratione, & materia grauis censeatur, & quemdam virtualem contemptum censurarum indicare. Huc vsque Doctiss. Suarez *disp. 22. sect. 2. num. 11. vers. Atque idem.* Cuius verbis, etiam secunda pars nostræ responsionis (quam concedit, & à fortiori, Bonacina, imò & Alterius) manet probata, & satisfacta ratio à contrariis adducta.

QVÆSTIO VII.

An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex priuilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos, quando excommunicati existunt?

RESpondeo, vt quid certum: Etiam irregulares manere. Quia iura citata *sup. q. 5. in argumento 2.* expressè statuunt, Episcopos, & Prælatos excommunicatos ex talibus actibus incurrere irregularitatem: at sic est, quod nomine Prælatorum, etiam comprehenduntur Abbates: ergo. Sic Suares *sect. 2. cit. n. 20.* ita scribens: Vnde non dubito quin Abbas, qui ex priuilegio potest minores Ordines conferre, aut Ecclesiasticas vestes benedicere, irregularis fiat, si hæc faciat, quando excommunicatus existit; quia in illa generali appellatione Prælatorum, etiam hic comprehenditur. Sic ibi Suares, cui non citato, subscribunt Alterius, & Bonac. *sup. adducti.* Gibalinus *cap. 5. q. 2. consectar. 15. n. 35. vers. Quintò.* & alij.

QVÆSTIO VIII.

An Sacerdos, qui ex commissione Papæ, ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis?

RESpondeo, etiam vt quid certum: irregularem esse. Quia licet talis actus, iure Ordinario, non pertineat ad Characterem Sacerdotalem; tamen facta commissione Pôtificis, fit quasi moralis quædam extensio illius, ita vt verè dicatur ille actus, esse tunc talis Characteris Sacerdotalis. Cuius argumentum est, quia non posset Pontifex talem actum alicui non Sacerdoti concedere (quidquid Abbas. Innocent. Glossa, Angel. & Aureol. relati à nobis *1. p. tract. 3. disp. 2. quæst. 4.* falsò contrarium tenuere) sic Suarez *disp. 22. sect. 2. n. 20.* &, ex illo non citato, Alterius *lib. 2. disp. 1. c. 1. col. 5. vers. Et idem dicendum.* Gibalinus *loc. cit. num. 33. vers. Sextò,* & communis.

QVÆSTIO IX.

An Sacerdos, qui maiori excommunicatione ligatus, suspensus, aut interdictus, Missam celebrat, aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem Sacerdotalem pertinentem, fiat irregularis?

RESpondeo, vt quid certum: Fieri irregularem, vt constat ex Iuribus citatis *supra q. 2.* Idcóque Sacerdos, qui excommunicatus maiori, celebrat Missam, aut benedicit vestes, fruges, aquam, oliuas, cæreos, paramenta, nuptias, aut mulierem post partum, aut exercet alias actiones ad Ordinem Sacerdotalem pertinentes, verè fit irregularis. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè Nauar. *cap. 27. n. 163. & n. 244.* Vgolin. *tab. 1. c. 14. §. 1. n. 5.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. n. 1.* Sayrus *lib. 7. Thesauri, cap. 9. n. 6.* Alterius *lib. 2. disp. 1. cap. 1. col. 6. vers. Quamobrem.* Suarez *disp. 22. sect. 2. num. 11.* Bonacina *q. 3. punct. 5. n. 7.* Legantur dicta à nobis, *part. 4. tract. 2. de excommunic. disp. 7. quæst. 17. & 31. cum sequent.*

QVÆSTIO X.

An deinde, Diaconus, & Subdiaconus, qui, maiori excommunicatione, suspensione, & interdicto, innodati cantant in solemni Missa Euangelium, aut epistolam, existant irregulares?

RESpondeo, tanquam quid certum: Irregulares existere, si cum Manipulo, an Stola, & aliis vestibus sacris, in Missa solemni cantent Subdiaconus Epistolam, & Diaconus Euangelium. Quia tunc verè exercent munus Ordinis sacri, tanquam Ministri ad id ex officio deputati. Secus verò erit, si absque propriis vestibus sacris, aut Missæ inseruiant, aut Epistolam in Choro cantent. Sic communiter DD. Legantur Nauar. *cap. 27. n. 163.* Maiol. *lib. 3. c. 21. n. 5.* Henriquez *lib. 14. c. 7. §. 1. & 4.* Palud. Richard. Tabiena, & alij plures, quos refert & sequitur Sayrus *lib. 4. c. 17. n. 10. & lib. 7. c. 10. num. 7.* Suarez *disp. 22. sect. 2. n. 11.* Alterius *lib. 2. disp. 6. c. 1. col. 8. vers. Multo magis.* Auila *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Ex secunda conditione.* Bonacina *q. 3. punct. 5. n. 4.* & alij.

QVÆSTIO XI.

An item, maneat irregularis Subdiaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus Calicem & Patenam ad Altare deferendo, eaque administrando Diacono?

NEgabunt qui existimant hoc munus non esse proprium Subdiaconi, quos Auctores habes *2. p. tract. 6. disp. 3. quæst. 14. & sup. disp. 23. quæst. 18.* Sed, iuxta ibidem dicta, longè multò probabilius Respondeo: Irregularem manere. Quia longè multò probabilius est, dictum munus esse proprium Subdiaconi, vt constat ex dictis *locis citatis.* Et tenent S. Anton. *3. p. tit. 29. de Irregularit. c. 1. §. 1.* Vgolinus *tab. 1. cap. 14. §. 1. n. 6.* Sayrus *num. 7. citato, & lib. 4. cap. 16. num. 19.* loquendo de Subdiacono suspenso à suo officio, vel Ordine, vbi dicit, id esse commune Doctorum. Philiarcus *lib. 4. cap. 12. num. 6.*

QVÆSTIO XII.

An Diaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, sit etiam irregularis, administrando Eucharistiam in absentia Presbyteri?

RESpondeo: Esse etiam irregularem; nam verè exercet actum proprium Ordinis Diaconatus, vt habitum est *2. p. tract. 6. disp. 1. q. 26.* Legatur Suarez *disp. 22. sect. 3. n. 24.* vbi addit id esse verum, ob dictam rationem, etiam casu, quo Diaconus administret Eucharistiam, sine licentia Presbyteri, quia semper exercet actum Ordinis sui. Bonacina *punct. 5. cit. n. 7.* Alterius *lib. 2. disp. 1. cap. 2. propè finem, vers. Si loquamur.* Gibalinus *cap. 5. quæst. 2. consectar. 6. n. 16. pag. 349. vers. Quartò.* Quod idem affirmandum esse casu, quo Diaconus exerceat actum solemniter baptizandi, constat ex dictis *2. part. quæst. 26. cit.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO XIII.

An item excommunicatus maiori, vel interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, maneat irregularis, si prædicet?

AFfirmat Nauarrus *in Manual. cap. 27. num. 163. vers. Octauo infertur*, vbi docet, excommunicatum concionantē, si solemniter, & quasi ex officio ad modum Sacerdotis prædicet, fieri irregularem; eo quod actus prædicandi, est, vel lege diuina (vt nos *2. part. tract. 6. disp. 2. q. 26.* innuimus) vel humana, vel saltem consuetudine peculiariter deputatus Ordini Diaconatus, & sic videtur effectus Ordinis sacri: ergo excommunicatus illum exercens irregularis euadit. Cum Nauarro sentit Valentia *tom. 4. disp. 7. quæst. 18. punct. 1. dub. 3.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, quod munus prædicandi, seu eius exercitium, non sit actus proprius alicuius Ordinis; sed potius actus iurisdictionis. Nam cùm Christus dixit: *Pasce oues meas*: aut, *Prædicate Euangelium omni creaturæ*; non dedit potestatem Ordinis, sed iurisdictionis. Sic Siluester *verb. Suspensio, q. 5. fine.* Angel. *Suspensio 3. num.* 8. Maiolus *lib. 3. cap. 19. num. 21.* Henriq. *lib. 14. cap. 6. n. 2. in fine*, & in glossa *litt. Z.* & antea *lib. 13. de excommun. & suspens. cap. 32. num. 5.* Armilla, Sotus, Medina, & Corduba apud ipsum. Viualdus *tit. de suspens. n. 163.* Toletus *lib. 1. cap. 14.* Saytus *lib. 4. cap. 16. n. 20. & 21.* Suarez *disp. 12. sect. 2. n. 4.* Alterius *lib. 1. disp. 10 cap. 3. col. 4. vers. Hac tamen opinio, & tom. 2. disp. 6. cap. 3. col. 13. pag. 93. vers. Opposita tamen.* Auila *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Ex dictis sequitur.* Bonacina *disp. 2. de excommunic. quæst. 2. punct. 3. §. 2. num. 11.* Diana *part. 5. tract. 10. resol. 10.* Tannerus *tom. 4. disp. 6. quæst. 10. dub. 7. num. 137.* & alij.

Vnde ad fundamentum Nauarri dicendum est, quod officium prædicandi, minimè sit ex se, aut intrinsecè proprium alicuius ordinis sacri, sed conueniret illi extrinsecè, ex eo quod illi, vel ex Iure diuino, vel ex consuetudine Ecclesiæ deputetur. Quod ex eo constat, quia huiusmodi prædicandi officium, nullus sibi vsurpare potest, auctoritate propria, sed solum conuenit illi, qui ab Episcopo iussus est, iuxta illud Apostoli. *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?* & iuxta *cap. Excommunicatus 1. §. Quia vero. De hæreticis.* Ideóque nos aduertenter diximus *2. part. loc. cit.* id conuenire Diaconis, de licentia Episcopi. Legantur Suarez, Auila, & Alterius *loc. cit.* & dicta à nobis *part. 4. tract. 2. de excommun. disp. 7. quæst. 21.*

QVÆSTIO XIV.

An saltem, maneat irregularis, excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi; si prædicet, quando tali excommunicato, interdicto, aut suspenso; annexum est officium prædicandi?

AFfirmant, manere eo casu irregularem, Maiolus *lib. 3. de Irregularitate, cap. 19. n. 21.* & Viualdus *tit. de suspens. n. 163.* & ante illos, Nauarrus *in Man. cap. 27. n. 163. vers. Octauò infertur*, vt vidimus nuper.

Sed probabilius etiam Respondeo: Adhuc non manere irregularem. Quia talis annexio est omnino per accidens, & ideo minimè irregularitatem incurrit, qui excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio, prędicandi munus exercet, etiamsi hoc munus annexum sit tali, v.g. Archidiacono, Priori, &c. Sic Henriquez *lib. 13. cap. 6. n. 5. litt. R.* vbi sententiam Maioli falsam appellat. Sayrus *lib. 4. cap. 16. num. 21. in fine.* Alterius *disp. 6. de suspens. loc. cit.*

QVÆSTIO XV.

An irregularis fiat excommunicatus, suspensus, aut interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomadarius officiat; canendo Capitulum & Orationem, *cum* Dominus vobiscum?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia huiusmodi actus est deputatus Ordini Sacerdotali, vel Diaconali. Sic cōmuniter DD. Qui secus dicunt, si Sacerdos, vel Diaconus dicant (non tanquā Sacerdos, & Diaconus) officium diuinum, sed absque *Dominus vobiscum*, more Monialium: quia tunc non fient irregulares. Legātur Auila *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Primo.* Siluest. Henriq. & alij viri docti apud ipsum. Alter. *lib. 1. d. 10. cap. 4. col. 1. pag.* 114. Legantur dicta à nobis *supra disp. 20. q. 19. & part. 4. tract. de interdicto. disp. 8. q. 4.*

QVÆSTIO XVI.

An item, fiant irregulares prædicti, si recitando Horas Canonicas priuatim; dicant, Dominus vobiscum?

AFfirmatiuam sententiam tenere Suarez, ait Diana *part. 4. tract. 2. resol. 94.* per hæc verba: In aliquibus casibus affirmatiuè respondet Suarez *de Censur. disp. 12 sect. 2. n. 13.* vbi sic ait: Quando excommunicatus Horas Canonicas recitat, debet omittere salutationem, *Dominus vobiscum*, & loco illius dicere, *Domine exaudi orationem meam*, adeò, vt si sit Sacerdos aut Diaconus, dicendo; *Dominus vobiscum*, irregularis fiat, vt aduertit Nauarr. (adde tu, *cum communi sententia*) *lib. 1. de Orat. cap. 7. num. 16.* quia iuxta vsum Ecclesiæ, ille versiculus à solis Sacerdotibus, vel Diaconis dici potest, & præ se fert personam publicam. Ita ille. Huc vsque perdoctus, & perutilis Magister Diana. Sed certè non ita fidelis, in referenda sententia Sapientissimi Doctoris Francisci Suarez; cum oppositam expresse ibidem teneat. Nam quamuis verba relata (quæ affirmatiuam opinionem clarè exprimunt) sint verba Suarij; sunt tamen verba mutilata, & intercisa. Nam in primis, Suarez non incipit clausulam suæ orationis, ab illis verbis relatis à Diana, nempe, *Quando excommunicatus.* Sed ab his: *Et ideo adnotant Doctores, quando excommunicatus, &c.* quibus planè declaratur, Suarez loqui in sententia aliorum Doctorum, non sua; quod planius, ac clarius cernitur, si verbis relatis à Diana, sequentia Suarij tu adiungas. Prosequitur enim hic Doctor, sic dicendo: *Hoc limitandum est, nisi intercedat excusatio à culpa: hæc enim irregularitas, quæ est pœna, non incurritur, nisi propter culpam, vt ratio pœnæ postulat, & significatur in cap. penult. de sentent. excommunicat. Et quoniam illa pœna grauis est, censeo non incurri sine culpa mortali.* In hoc ergo potest *facilè excusari culpa mortalis ex inaduertentia cum leui negligentia; item si fiat ex quadam verecundia, sine contemptu, licet fiat aduertendo; ex leuitate materiæ potest esse venialis culpa; quia est actio valdè priuata, & nihil ferè offendens Ecclesiam. In his ergo casibus, non incurritur irregularitas.* Huc vsque Suarez. Qui vt vides, potius negatiuam tenet sententiam.

Pro affirmatiua ergo, citat bene Maiolum *lib. 3. de Irregul.*

*Irregularit. cap.*21.*num.*6. Cui adde Sayrum *etiam lib.*7.*Thesauri,cap.*10.*num.* 9. ibi: Neque irregularis erit qui,dicto *Dominus vobiscum*, Matutinas,aut vespertinas preces recitat,ex Ricard.4.*distinct.*18.*art.*17. *quæst.*5.Ita ibi Sayrus, licèt oppositum dixerat.*lib.*1. *cap.*3.*num.*5. *vt infra* videbimus.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregulares. Quia, vbi nullum,aut ad summum, solum veniale præcedit peccatum,nulla potest incurri irregularitas: at sic est, quod excommunicatus, suspensus vel interdictus, dicens priuatim, *Dominus vobiscum*, vel nullum committit peccatum,vt putant aliqui,vel vt probabilius alij, vt nos *vbi infra*, diximus, solum veniale committit: ergo. Minor probatur; quia est materia leuissima, excusans ideo à mortali. Sic Suarez, vt vidimus *loc. cit.* Tenent etiam hanc partem Sayrus *lib.*2.*cap.*3.*n.*5.*in fine*,Auila *de Censur.*2. *part.cap.*6. *disp.*4.*dub.*6. *conclus.*3. (non vt citatum inueni apud Dianam, *part.* 2. *disp.*5. *diff.* 3. *num.* 3.) Filliucius *tom.*1.*tract.*12.*cap.*4.*n.*93. Ægidius *disp.*14. *dub.*7.*num.*54. Bonacina (qui etiam malè citat Suarium pro contraria parte) *qu.*2.*punct.*4.§.2.Hurtad. *tract.de excommun.disp.*5.*diff.*2.*num.*3.Ioan. Præpositus *in* 3.*part.quæst.*2.*de excommun.dubit.*9.*num.*56. Villalobos *tom.*1.*tract.*17. *diffic.*7.*num.*5. (non 3. vt offendes apud Dianam) ibi: *Y dize Maiolo, que queda irregular, si dize*, Dominus vobiscum, *loqual se ha de entender, diziendo en el Coro: si aun esto tiene su dificultad, de loqual diremos abaxo.* Diana *parte* 4. *loc.cit.*Alterius *lib.*1.*disp.*10.*cap.*4.*col.*2.*vers.Censeo*, & alij citati à nobis *part.*4.*tract.* 1. *disp.*7. *quæst.*14. Legantur ibi adducta.

QVÆSTIO XVII.

An excommunicati maiori, incurrant irregularitatem, administrando Sacramenta Ordinis, Confirmationis, Eucharistiæ, &c.

Respondeo: Incurrere, casu quo illa Sacramenta illicitè ministrent, non si licitè. Ratio est. Omnis excommunicatus exercens illicitè actus Ordinis præcipuè sacri, fit irregularis (*vt supra* est habitum) ergo. Sic omnes Doctores.Legantur Suarez *disp.*11.*sect.*4. *num.* 19. Henriquez *lib.*13.*cap.*7.*n.*1. Bonacina, Cornejo, Palao, & Bauny citati à nobis *part.*5.*tract.*2.*de excommunic.disp.*7.*quæst.*21. vbi de hac eadem quæstione egimus.

QVÆSTIO XVIII.

An qui dubitans, se irretitum esse aliqua excommunicatione, suspensione, vel interdicto, celebrat Missam, aut aliud Sacramentum ministrat, maneat irregularis, si postea constet, non fuisse excommunicatum, suspensum, &c.

Respondeo: Minimè manere irregularem,si postea inueniat, se reuera non fuisse excommunicatum, suspensum,vel interdictum.Ratio est, Quia irregularitas,non ob conscientiam erroneam,sed ob violationem alicuius censuræ incurritur. Sic Suarez *disp.*11. (non 31.vt inuenies apud Bonacinam) *sect.* 3. *n.*7. Alterius *lib.*1.*disp.*1.*c.*3.*dub.*1. Bonac.*q.* 3. *de Irregularitate*, *punct.*5.*n.*2. Legantur à nobis *dicta part.*4. *tract.*1.*de Censur.disp.*9.*qu.*13. vbi,vtcertum,contra nonnullos Doctores, diximus, illum, qui percussit laicum, existimans eum esse Clericum, minimè incidisse inexcommunicationis censuram, eo quod ad hanc incurrendam, veritas requiratur Clericatus.

QVÆSTIO XIX.

An saltem, irregularis maneat qui dubitans, se esse aliqua, ex prædictis, censura irretitum, celebrat, aut aliud Sacramentum ministrat; si postea appareat, esse excommunicatum, suspensum, aut interdictum?

Affirmatiuam sententiam,tenuisse Syluestr.*verb. Irregularitas.n.*15.*vers. Quintū*, & Vgolinum, *tabula* 1.*cap.*14.*num.*12. dicit Suarius, *loc.cit.num.*7. Quos Doctores videtur sequi Bonacina *num.*2. *allegato,in principio*, per hæc verba: Ex quo patet, eum qui dubitabat,se esse excommunicatum, celebrando incurrere irregularitatē,si reuera detinebatur excommunicatione. Ita ille.Qui etiam citat pro sua opinione Suariū *vbi supra*.Sed non bene,*vt infra* constabit.

Probabilius ergo cum eodem Patre Suario Respondeo,hac distinctione,dicendum,quod vel ille,qui celebrat,aut Sacramentum ministrat cum tali dubio, peccat mortaliter, contra ipsam censuram, aut non: non peccat mortaliter, etiamsi postea constet re ipsa habuisse censuram,minimè irregularitatem incurret, cum hæc non incurratur,sine culpa contra censuram commissa: si verò mortaliter contra censurā peccat, tunc verè incurret hanc pœnam, eo quod re vera existens censuratus celebrauit, & peccando mortaliter: & ideo ex nullo capite potest excusari ab irregularitate contrahenda. Sic ille. Ex cuius doctrina sequitur quod ille,qui dubitat,an censura aliqua irretitus sit,necne, si deponat practicè dubium,minimè efficietur irrugularis,celebrando,aut aliud admistrando Sacramentū,quamuis postea appareat, verè fuisse censura aliqua irretitum;quia tunc non peccat contra censuram, & ideo ab irregularitate excusatur, vt bene in hoc casu Bonac.*loc.cit.* & antea Henriquez *lib.*14.*c.*7.§.1.Sayrus *lib.*7.*c.*9.*n.*29. & alij,dixere.

QVÆSTIO XX.

An excommunicatus maiori, audiens Missam, incurrat irregularitatem?

Respondeo,vt certum: Non incurrere. Quia audire Missam, non est actus Ordinis pro quo solum irregularitas imposita est à iure: ergo. Sic omnes DD. Legantur præcipuè citati à nobis pro hac veritate *part.*4. *tract.*2.*disp.*7.*qu.* 31. Suarez *disp.*12. *sect.*1.*num.*4. Filliucius *tract.*12.*cap.*4. *quæst.*6.*n.*97. Bonacina *disp.*2.*quæst.*2.*punct.*3.§.1. *num.* 6. Diana *p.*5.*tract.*9.*resol.*95. Cornejo *disp.*10. *de excommun.* §.4.*dub.*2.*quæst.vltima*, Palao *disp.*2.*punct.*9. *num.*4. Quibus adde Alterium *lib.* 2. *disp.*1.*c.* 4. *in principio*, dicentem in hoc omnes DD.conuenire. Auilam,*p.*7. *disp.*9.*sect.*2.*dub.*6.*concl.* 2. Angel.*vbi infra*,& alios.

QVÆSTIO XXI.

An Episcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, suspensus, vel interdictus denunciatus, qui, se præsente, aliquem Sacerdotem celebrare cogit, incurrat irregularitatem?

Negauit olim (vt *part.* 4. *citat. quæstione trigesimasecunda*, vidimus) Ioann. Andreas, & nunc

nunc nouissimè, negat Gibalinus *cap. 5. de Irregularitate, quæstione. 2 consectar. 12. numero trigesimo, pag. 357.* & penes ipsum Laym. *lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 3. num. 4.* & loquendo de Episcopo interdicto, qui se præsente alium celebrare facit, Ægidius *disputatione 18 dub 6. sub fine.* His adde Ioannem Præpositum *in 3. part. quæst. 5. de Irregularitate, dub. 6. num. 38.* quem citat & sequi videtur Diana *part. 4. tract. 2. resol. 57.* Fundamentum eorum est, quia hæc irregularitas, nullo exprimitur iure: ergo non est à Doctoribus adstruenda.

Sed iterum probabilius Respondeo: Prædictum Episcopum, aut alium inferiorem Sacerdotem irregularitatem incurrere. Quia probabilius est illam expressam esse in iure, *cap. illud, de Clerico excommunic. ministrante.* Sic Couarruuias, Glossa, Panormitan. Francus, Villadiego, Rauen. Cardin. Imola, Guillelm. Bonifac. Hostiens. Suarez, Bonacina, Filliucius, Nauarrus, Sayrus, Palao, & Vgolinus citati à nobis pro hac parte, *parte 4. tractatu secundo, disputatione septima, quæstione trigesimasecunda.* Quibus nunc adde Auilam *cit. loc. conclus. 1.* Angelum *verb. Irregularitas 1. §. 40.* ibi: Nisi quis audiret diuina auctorizando: vt quia Episcopus facit coram se celebrare; quia tunc irregularis efficitur. Secus si audiret non auctorizando, vt vult Glossa *in d. Clement. 2. de Priuileg.* & Panormitan. *in cap. Illud, de Clerico excommunic. ministrante.* Et ita intelligit Ioan. Andreas, qui dicit, quod celebrans, & concelebrans, exponit; scilicet, auctorizando, quod efficitur irregularis. Sic ille. Syluestrum *etiam verb. Irregularitas, quæstione 13. part. 4.* Alterium *lib. 2. disputatione 1. cap. 4. col. 1.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. num. 3. litt. T.* ibi: Idem videtur de Episcopo suspenso, aut interdicto, qui Capellanum iubet Missam coram se dicere, Cornejo *in tertia parte, tractatu de Irregularitate, disput. 6. dub. vnico, quæst. 5.* Villalob. mox citandus.

QVÆSTIO XXII.

An non solum Sacerdos, sed quilibet alius non Sacerdos, excommunicatus, aut interdictus denunciatus, seu suspensus, faciens aliquem Sacerdotem, (siue excommunicatum, aut interdictum, &c. siue non) coram se celebrare, eamdem irregularitatem incurrat?

Affirmarunt Glossa, Panormitan. Couarruuias, & Nauarrus citati à nobis *part. 4. disp. 7. cit. quæst. 33.* Quibus adde Alterium *cap. 4. disp. cit. col. 2. vers. Sed dubitari potest,* & à fortiori Layman. & Gibalinum *vbi supra,* Villalobos *tract. 21. diffic. 14. num. 3.* Sayrum *lib. 7. cap. 9. num. 18.* citantem pro se Auctores plurimos.

Sed mitius, & probabilius iterum Respondeo: Non incurrere dictam irregularitatem illum, qui non est Sacerdos. Quia probabilius est, *in dicto cap. Illud, cit.* solum comprehendi Episcopum, aut alium Sacerdotem excommunicatum, facientem, aut cogentem alium Sacerdotem, etiam non excommunicatum, coram se Missam celebrare, vt docent Suarez, Filliucius, Bonacina, Vgolinus, Sayrus, & Palao *loc. cit.* à nobis dati. Quibus nunc adiungo Henriquez *loc. cit. num. 3. in fine, litt. A.* ibi: Et Laicus excommunicatus, si ita compellat violare publicè interdictum, non fit irregularis. Sic ille citans pro se alios. Auilam *part. 7. disput. 9. sect. 2. dubit. 6. conclus. 1.* & alios.

QVÆSTIO XXIII.

An item, maneat irregularis Episcopus, aut quilibet alius Sacerdos, excommunicatus maiori, suspensus, aut interditus, qui cogit celebrare alium Sacerdotem, coram alio excommunicato, non coram seipso?

Affirmat expresè Alterius *libro secundo, disputatione prima, capite quarto, col. 2.* his verbis: Respondeo, nullam apparere rationem diuersitatis: quia hæc irregularitas incurritur ab excommunicato, qui est auctor, & causa efficiens, vt sacrum celebretur coram excommunicato, quicumque ille sit, vel ipsemet iubens, vel alius. Ita ille. Et postea expresè contra Suarium, Gibalinus *cap. 5. quæst. 2. consectar. 12. num. 30. vers. Ratio verò.*

Sed mitius Respondeo: Minimè manere irregularem Episcopum, seu alium quempiam Sacerdotem, censura innodatum, cogentem alium Sacerdotem ad celebrandum, non coram se, sed coram alio excommunicato. Ratio diuersitatis vtriusque casus est. *Prima:* quia textus *in cap. Illud, supra cit.* quod est præcipuum fundamentum sententiæ, quam tutati sumus *quæst. 21.* solum loquitur de eo, qui facit alium celebrare Missam coram se: textus ergo ille, cum sit pœnalis, non est extendendus ad illum excommunicatum, qui facit celebrare coram alio excommunicato, non coram se.

Secunda. Quia (vt bene Suarez) quando Sacerdos censuratus facit celebrare coram se, tunc se gerit virtualiter, ac moraliter tanquam celebrans, cùm de ratione celerantis sit, vt ipse intersit sacrificio; & ideo, eandem cum ipso celebrante incurrit irregularitatem: at verò, quando non facit cebebrare coram se, nec se gerit virtute vt celebrans, nec se ingerit celebrationi quantum necesse est ad hanc irregularitatem contrahendam, & ideo illam minimè incurret. Sic Suarez *disp. 12. sect. 1. num. 6. & 7.*

QVÆSTIO XXIV.

An qui non est ligatus excommunicatione maiori, suspensionéve, aut interdicto, & facit aliquem excommunicatum, suspensum, aut interdictum, coram se celebrare; fiat irregularis?

Affirmant Nauar. *capite 27. numero 244.* Couarruuias *in cap. Alma mater, parte prima, §. 1. num. 9.* Matrin. de Ledesma *2. 4. quæst. 26. artic. 2. de Irregularitate, pag. 3.* & Saytus *lib. 7. Thesauri, cap. 9. num. 18.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia talis irregularitas non reperitur in iure. Nam textus *in cap. illud,* quem aliqui citant pro parte contraria, tantum loquitur de excommnnicato, qui facit coram se celebrare: & eodem modo loquitur Glossa *in Clement 2. de Priuileg. verb. Celebrari,* quam pro se adducit Nauarrus. Sic Auila *part. 7. disput. 9. sect. 2. dubit. 6. conclus. 3.* citans pro se Henriquez in alio simili, *lib. 14. cap. 7. num. 3. litt. Z.* Rodriguez *cap. 158. conclus. 1.* & alios viros Doctos, inter quos adde Doctoss. Suarium *disput. 12. sect. 2. num. 7. in fine.* Gibalinum *cap. 5. quæst. 1 consectar. 12. versic. Ratio verò.* Cornejo *disp. 6. de Irregularit. dub. vnico, quæst. 5. vers. Sed quid si vice versa.* Dianam *part. 4. tract. 2. resolut. 57. vers. Nota tamen.*

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato, nominatim ab Episcopo?

AFfirmandū videtur. Quia prædictus Sacerdos, re vera violat censuram per exercitium Ordinis sacri: at hæc violatio facit irregularem, vt supra est habitum: ergo. Maior probatur. Quia excommunicatio, aut interdictum, non solum obligant eum, quem afficiunt, ne Diuinis assistat, sed etiam omnes alios, ne cum illis communicent in Diuinis, siue, ne Diuina coram illis faciant: ergo, &c.

Sed, vt certum Respondeo: Minimè irregularem fieri. Quia sic expressè habetur *in cap. Is qui, de sentent. excommunic. in 6.* vbi textus rationem reddit, nimirum. Quia talis irregularitas nullibi expressa est in iure. Nec ratio dubitandi obstat, quia doctrina generalis, & certa, de incurrenda irregularitate ex violatione censuræ per exercitium Ordinis, præcipuè sacri, intelligenda est, de violatione censuræ, qua quis est ligatus. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 7. n. 3.* Couar. *in cap. Alma, 1. part.* (non 4. vt offendes apud Gibalinum) §. *6. n. 9.* Auila *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 7.* Suarez *disp. 12. sect. 1. n. 10.* Alterius *lib. 1. disp. 14. c. 2. col. 2.* Gibal in *c. 5. q. 2. consect. 12.* Sayrus *lib. 7. cap. 9. num. 26.* qui plurimos alios citat.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem, si dictus Sacerdos non censuratus celebret coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis?

AFfirmat Simon Maiolus *lib. 3. de Irregularit. cap. 21. num. 27.* vbi ita dicit: Quæ omnia procedunt in excommunicatione fulminata ab inferiore à Papa, alioqui excommunicato nominatim à Papa, si quis communiter diuina officia celebrando coram eo, fit verè excommunicatus, & irregularis: textus, & ibi Abbas, *in cap. Significauit, de sentent. excommun.* Specul. *in d. §. Iuxta. vers. Quod autem dixi,* cui sententiæ omnes ferè consentiunt, vt attestatur Siluest. *in verb. Excommunicatio 7. vers. Sexta.* Hęc ibi Maiolus; qui idem repetit *cap. 24. n. 4. vers. Est etiam,* loquendo de Sacerdote admittente publicè ad Missarum solemnia excommunicatum nominatim à Papa.

Sed, vt certum Respondeo: Nec dictum Sacerdotem irregulatem fieri. Quia nullibi in iure talis exceptio, aut irregularitas inuenitur. Nam textus *in cap. Significauit*, citatus à Maiolo, solum adstruit, quod ille, qui in diuinis cum nominatim excommunicato à Papa communicat, eandem maiorem excommunicationem cum excommunicato incurrat. Sic tenent Auctores nuper citati, præcipuè Alterius, & Gibalinus, qui addit, impropriè posse dici irregularitatem incurrere; eo quod aliqui excommunicationem maiorem, impropriam appellent irregularitatem, eo quod tum à susceptione Ordinum, tum ab eorum exercitio prohibeat.

QVÆSTIO XXVII.

An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ, leui capitis inclinatione, postulet ab illo facultatem benedicendi populo?

AFfirmat. Alterius *lib. 1. disp. 13. cap. 2. col. vltima vers. Postulabit quis.* Quia (inquit) hoc est participare in delicto cum Episcopo excommunicato, qui dando tales benedictiones efficitur irregularis. Ita ille ex Maiolo (quem non citat) *lib. 3. cap. 21. n. 20. vers. Praterea dico. pag. 270.*

Sed, vt certum ferè Respondeo: Non effici irregularem talem Sacerdotem. Quia certum est, talem irregularitatem non esse expressam in iure; neque ratio contrariorum eam persuadere potest: cùm solum probet talem Sacerdotem esse participem excommunicationis Episcopi. Sic Gibalinus *cap. 5. de Irregularit. quæst. 2. consectar. 11. in fine*, vbi falsum appellat contrariorum placitum.

QVÆSTIO XXVIII.

An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum contra præceptum sui superioris?

AFfirmat Maiolus *lib. 3. de Irregularit. cap. 18 num. 5.* dicens fieri quidem talem Clericum irregularem, si exerceat Ordinem, contra præceptum sui Superioris, etiamsi sit nudum, & absque vlla censura, dummodo sit notoriè, & publicè impositum. Quod non probat ex Iure, sed auctoritate Summ. Pisan. *verb. Iregularitas, vers. 1. & supplem. verb. Irregularitas 2. vers. Nam notorius.*

Sed, vt quid certum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia certum est, nullum esse Ius, quo irregularitas feratur, propter talem inobedientiam, potius quando prohibitio est publicè imposita, quàm cùm secreto. Sic Suarez *disp. 42. sect. 5. num. 2.* Filliucius *tract. 20. cap. 8. quæst. 2. n. 215.* Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 61. dub. 5. vers. Primus est*, & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An saltem, fiat irregularis, qui exercet Ordinem, contra præceptum Superioris, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda?

AFfirmat & à fortiori, Maiolus *cap. 18. cit. n. 2.* ibi: Sed hæc vera sunt, si præceptum hoc nudum fuerit, & sine vlla pœna adiecta; at si anathematis pœna addita sit in præcepto, contraueniens in susceptione Ordinis, vel in executione, fit irregularis. *in cap. 1. de eo qui furt. Ordin. suscep.* Specul. *in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Item promotus.* Siluest. *in verb. Irregularitas, q. 3.* quo loco ait, hunc à solo Papa dispensari posse. Hæc Maiolus.

Sed, vt certum etiam Respondeo: Adhuc in hoc casu, non fieri irregularem. Ratio est. Quia qui sic Ordinem suscipit, aut exercet, non fit irregularis, eo quod per talem actum violet præceptum Superioris, vt supra dictum est; nec fit irregularis in eo casu, quia violat censuram; nam ille pro prima vice, non violat censuram, sed contrahit, quod longè diuersum est: ergo. Sic Suarez *sect. 2. cit. num. 3. vers. Secundus casus.* Qui ad textum citatum à Maiolo respondet, non posse ex illo sumi efficax argumentum, eo quod in irregularitatibus, non potest sumi argumentum à simili. Nec Siluester ab ipsomet citatus, tractat de nostro casu, sed de illo, qui furtiuè Ordines suscipit, contra præceptum Superioris, de quo etiam dictum *cap.* loquitur. Filliucius *loco cit. quæst. 3. n. 217.* Luysius *dub. 5. cit. vers. Secūdus casus.* Cornejo *disp. 6. de Irregularit. dub. vnico, quæst. 11.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. quæst. 28. num. 140.* & alij.

QVÆSTIO XXX.

An ad minus, qui commisit delictum, propter quod suspendendus est, secundùm iura; si, accedente præcepto Superioris prohibente celebrationem, nihilominus celebret; fiat irregularis?

AFfirmat, & à fortiori, Maiolus *lib.3. cap.18. cit. num.4.* his verbis: Si quis de iure, sit ob aliquod commissum suspendendus, id est, nondum ipso iure suspensus: nam si ei fiat præceptum de non administrando intuitu talis delicti, de quo inquiritur, contraueniendo fit irregularis à solo Papa dispensandus. Specul. *d.§. Iuxta. vers. Item Ordinatus à non suo Episcopo*, quo loco dicit, hunc esse stilum Curiæ. Et est ratio, quia cum non esset suspensus, sed suspendendus, præceptum illud Superioris tunc habet vicem suspensionis, merito ex contrauentione fit verè irregularis: maximè hodie argum. inspectis verbis *d.cap.1.* Concil. Trident. Hæc Maiolus. Ibi, quod & repetit *cap.19. num.23. vers. Decimaseptima declaratio.* Quem citat, & sequitur Alterius *disp.6. de suspens. cap.5. col.3. vers. Quartò notandum est.*

Sed, vt certum adhuc Respondeo: Non fieri irregularem. Ratio est. Quia huiusmodi nullam censuram violat, cum per delictum commissum, suspendendus quidem sit, at non sit adhuc suspensus; per exercitium vero Ordinis, contra simplicem prohibitionem adiectam à Superiori, non incurrit irregularitatem, vt supra est habitum: ergo. Sic Filliucius *tract.20. cap.8. quæst.4. n.218.* Suarez *disp.42. sect.5. num.4.* Luysius *disp.61. cit. dub.5. vers. Tertium casum*, & alij.

QVÆSTIO XXXI.

An excommunicatus sæpius celebrans, plures irregularitates numero distinctas contrahat?

NEgat Sanchez *lib.8. de Matrim. disp.24. num.7.* vbi ita ait: Tertio probatur, reddita discriminis ratione inter diuersas fornicationes cum diuersis consanguineis eiusdem fœminæ, vel cum eademmet consanguinea. Quia in hoc posteriori casu, non contrahuntur plures affinitates, seu plures eiusdem affinitatis gradus: sicut nec multæ irregularitates ex multiplici celebratione excommunicati, sed tantum adduntur nouæ illæ actiones, quibus sufficienter contraheretur irregularitas, vel affinitas, nisi esset iam contracta. Ita ille. Cuius sententiam, vt probabilem sequitur Palaus *tom.1. tract.3. disp.6. punct.16. §.4. num.16.* & ex illo Diana *part.8. tract.3. disp.58.* citantes pro hac parte Henriquez *lib.12. cap.10. §.3. & lib.14. cap.7. §.5.* Auilam *part.7. disp.10. dub.8.* Sed certè hi Auctores expressè id non negant, imò potius, saltem Henriquez, oppositum insinuat, vt consideranti verba eius attentè, constabit. Sed quidquid sit de horum Auctorum sensu.

Probabilius Respondeo: Plures irregularitates diuersas numero admittere. Ratio est. Quia talis celebrans verè iterat actum numero omnino distinctum peccaminosum, & prohibitum sub irregularitate: ergo ex talium actuum iteratione, verè iteratur irregularitas, & contrahitur denuò consequenter à celebrationem iterante. Sic Bonac. *de Irregularit. qu.5. punct. vltimo, num.1.* Reginald. *lib.30. num.32.* & patet ex dictis à nobis *de Censur. part.4. tract.1. disp.3. à quæst.36.*

An autem in obtinenda ab his irregularitatibus dispensatione, sit necessarium exprimere numerum celebrationum excommunicati, dicemus *infra disputatione 27. de dispensatione, quæst.41.*

QVÆSTIO XXXII.

An duplicem, incurrat irregularitatem, qui irretitus duplici censura, verbi gratia, excommunicatione, ac interdicto, vtitur Ordinibus sacris?

REspondeo, vt certum: Incurrere duplicem irregularitatem. Quia duplicem in specie, distinctam violat censuram: ergo duplicem incurrit irregularitatem. Nec certè repugnat per vnicum actum incurri plures pœnas, etiam eiusdem rationis, si talis actus proueniat ex duplici distincto delicto, aut quasi. Sic Bonacina *quæst. de Irregularitate, punct.5. num.10.* Pellizzarius *tract.7. cit. cap.5. sect.3. quæst.30. num.142.* & alij.

DISPVTATIO XXII.

De Irregularitate ex violatione suspensionis orta.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericus suspensus ab Ordine, vel officio, irregularitatem incurrat, exercens Ordinem suspensum?

RESPONDEO, tanquam certum: Quod incurrat irregularitatem, & Pontifici reseruatam. Quia sic definitur in iure, *cap.1. de sentent. & re iud. lib.6.* ibi: *Quod si suspensione durante damnabiliter ingesserit se diuinis, irregularitatis laqueo se inuoluet, secundum Canonicas sanctiones, à qua nonnisi per Summum Pontificem poterit liberari*, &c. & *cap.1. de sentent. excommunic. in 6 & cap. Apostolicæ, de Cleric. excommunic. ministrante*, & alibi. Et ideo sic docent omnes Doctores. Legantur Maiolus *lib.3. de Irregularitate, cap.19.* Nauarr. *cap.27. num. 224.* Henriquez *lib.12. cap.7. à num.2* Couar. *in cap. Alma mater, part.2. §.2. num.5.* Auila *part.7. disp.9. sect.2. dub.1. conclus.3.* Sayrus *lib.14. Thesauri, cap.16. per totum.* Diana *part.5. tract.10. resol.9.* Alterius *tom.2. disp.6. de suspens. cap.2. & 3.* Suarez *disp.26. sect.1. à num.5. & sect.2. à num.3.* & alij.

QVÆSTIO II.

An non solum incurrat irregularitatem, exercens actum Ordinis, ille qui est suspensus ab homine; verum etiam ille, qui est suspensus Iure?

NEgarunt quidam, vt suppressis nominibus, refert Alterius, existimantes, minimè contrahere irregularitatem, per exercitiũ Ordinis suspensum à Iure, vel Canone; sed solum suspensum ab homine.

Sed, vt certum Respondeo: Tam suspensum à Iure, quàm suspensum ab homine incurrere hanc irregularitatem, per exercitium Ordinis suspensi. Quia id

id claré constat, ex Iure, quia de suspensione à Iure, loquuntur decreta citata ex *lib.6.* de suspensione verò ab homine Canones Decreti *cap. si quis Episcopus in Concilio*, *& cap. si quis Episcopus damnatus*, *11. quæst.3.* nec non *& cap. Is qui, de sentent. excommun. in 6.* Et ideò sic docent communiter omnes DD. Legantur Suar. *disp. 26. sect. 2. num. 3.* Alterius *tom. 2. disp. 6. de suspens. cap. 2. column. 2. vers. Rursus irregularitas*, & penes illum, Hostiens. Innocent. Abbas. Auila *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 5. conclus. 2.* vbi in bonum sensum explicat Panormitanum *capit. Cum dilectus, de consuetud. num. 17.* & Felin. *cap. Pastoralis, §. cum autem, de offic. Deleg. num. 128.* oppositum docentes.

QVÆSTIO III.

An qui nominatim non est denunciatus suspensus; fiat irregularis, violando suspensionis censuram?

Respondeo, vt quid certum: Irregularem fieri. Quia quoad ipsum, integrum manet post Concil. Constantien. ius, quo hæc irregularitas lata est. Quod idem est dicendum: de excommunicato, vel interdicto non denunciato loquendo: vt optimè ait Auila *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Deinde*, his verbis. Deinde notandum est, tres prædictas conclusiones habere verum, tam de excommunicatis, suspensis, & interdictis non toleratis, quàm de toleratis, in casibus, in quibus non exercent licitè Ordines. Sensus est, quod licèt aliquis excommunicatus, suspensus, vel interdictus, non sit denunciatus, nec sit excommunicatus, ob manifestam percussionem Clerici; nihilominus, si exerceat solemniter actum deputatum alicui Ordini maiori, est irregularis. Probatur: quia Concil. Constanciense non intendit fauere ipsis, excommunicatis, suspensis, & interdictis, vt vidimus in materia de excommunicatione. Hæc Auila. Suar. etiam *disp. 26. sect. 2. num. 3.* & communis.

QVÆSTIO IV.

An omnis violatio censuræ suspensionis, hanc irregularitatis pœnam afferat?

Respondeo, vt certum, quod non. Nam semper, quod violatio sit inculpabilis, & licita, minimè affert irregularitatis pœnam. Vnde semper excusabitur quis ab irregularitate, quoties excusatus fuerit à graui culpa exercendo Ordinis actum: nam hæc irregularitas, est pœna, & ideò cessante culpa graui, cessat ipsa. Ex quo sequitur, quod si excommunicatus, suspensus, vel interdictus exerceat actum Ordinis ad vitandam infamiam grauem, vel scandalum ex manifestatione delicti, non fiat irregularis. Et idem est si exerceat actum Ordinis inuincibiliter ignorans esse excommunicatum, suspensum, & interdictum; vel quod ius prohibeat exercitium Ordinis Clerico aliqua censura, &c. iuxta dicta suprà. Sic communiter Doctores. Suarez *disput. 26. sectione 2. numero 2.* Auila *dubitatione 2. citat.* Gibalinus *capite 5. quæstione 2. numero 4. pag. 339.* Legantur dicta à nobis *tomo quarto, tract. 1. de censur. disputatione 8. & 9.*

QVÆSTIO V.

An quando suspensio fertur his verbis: Qui hoc fecerit, suspensus sit ab officio, donec satisfaciat, vel pœniteat: *fiat irregularis, qui post commissum crimen, ante pœnitentiam, exercet actum Ordinis, à quo est suspensus?*

Negarunt aliqui Canonistæ, inter quos, præcipuus est Innocent. *in cap. Vltimo, de Cleric. excomm. ministr. num. 3.* nec non Specul. *in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Item quando dicitur, & vers. In suspensis autem distinguitur.* Syluest. *verb. irregularitas, §. 27.* Quos citat, & sequitur Maiol. *lib. 3. cap. 19. n. 16. vers. Quinta declaratio.*

Fundamentum eorum est; quia suspensio lata sub illis verbis, *donec satisfaciat*, vel *donec pænitat*, non est propria censura, sed pura quædam pœna, quam secum affert ipsum peccatum: ergo quamtumuis quis celebret diuina, violando dictam suspensionem, non fiet irregularis: patet quia talis solum efficitur violando censuram, vt colligitur ex *cap. Is, cui, de sentent. excommunic. in 6.* vbi constituitur generalis regula. *De celebrante diuina, cùm sit censura ligatus:* ergo, &c.

Sed vt certum Respondeo: Fieri in dicto casu irregularem. Quia talis irregularitas expressè imponitur patranti crimen dictum, *in cap. 1. de Re iud. & de sentent. excommunic. in 6.* ergo. Sic expressè Suarez *disp. 26. sect. 2. num. 4. & 5.* Qui probat rationes. Nam talis suspensio, tam efficaciter priuat sacro Ministerio dum durat, sicut quælibet alia suspensio, ergo. Alterius *tom. 2. disp. 6. de suspens. cap. 2. column. 3. vers. Ex dictis sequitur.* Qui, cum Suario non citato, dicit oppositam sententiam esse improbabilem. Sayr. *lib. 4. Thesauri, c. 16. num. 30.* Et antea Nauarr. *cap. 25. num. 76. & 77. & cap. 27. num. 154.* Tabiena *verb. Suspensio, num. 10. vers. Nonò.* Couarr. *in Clem. si furiosus, part. 1. §. 1. n. 5.* Maiolus etiam *lib. 5. de Irregularit. cap. 37. n. 1.* (etsi contrarium loco supra citato, dixerit) citans pro hac parte vltra Nauarrum, loco allegato, Hostiensem, Archidiacon. Ioann. Andream, nec non, & Syluestrum *verb. Clericus 2. quæst. 8. vers. Quæritur secundò.*

Ad fundamentum verò contrarium, Alterius, & Sayrus negant antecedens; quia existimant, suspensionem latam sub verbis prædictis, esse veram, & propriam censuram. Suarez verò concedens antecedens, negat consequentiam, eo quod in iure expressè adstruatur talis irregularitas.

QVÆSTIO VI.

An irregularitatem contrahat Clericus, qui suspensionem, quam à celebrando, ei Confessarius, in foro pœnitentiæ inflixit, non seruat, sed violat?

Respondeo, vt quid certum. Quod non contrahat. Quia nec reperitur id iure cautum, nec talis suspensio est facta ab habente iurisdictionem, & ideò illi contraueniens, minimè fit irregularis. Sic omnes. Legantur Nauarr. *cap. 27. num. 151. in fine*, & apud ipsum Glossa recepta *in cap. Is, cui, de sent. excommunic. in 6.* & Specul. *tit. de dispensat. §. Iuxta, num. 32.* Maiolus *libro 3. cap. 19. num. 23. vers. Decima quinta declaratio.* Henriquez *lib. 13. cap. 31. §. 2. in glossa*

glossa litt. K. Viualdus *de suspens. n.* 15. Sayrus *lib.* 4. *cap.* 16. *num. quarto.* Alterius *disp.* 6. *de suspens. cap.* 3. *column.* 3. *vers. Quintò*, & alij.

QVÆSTIO VII.

An quicumque in peccato mortali, seu excommunicatione minori, celebrat; irregularitatem admittat?

RESpondeo, tanquam certum: Quod non. Quia quamuis quodlibet peccatum mortale, & excommunicatio minor, suspendat à perceptione Sacramentorum, in hoc sensu, quod percipiendo peccetur mortaliter; non tamen incurritur irregularitas; quia non contrauenitur suspensioni, prout est species censuræ, sed solùm prout est prohibitio resultans ex natura illorum. Sic omninò meus Nauarr. *cap.* 27. *num.* 152. *vers. Quartò dico.* Maiol. *libro* 3. *cap.* 19. *num.* 24. Specul. Archidiac. & Anchar. apud ipsum. Couar. *in Clem. si furiosus*, §. 2. *num.* 2. Alterius *loc. cit. vers. Sextò.* & omnes.

QVÆSTIO VIII.

An violans suspensionem, seu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animæ manantem; nouam irregularitatem incurrat?

REspondeo, etiam vt quid certum: Quod non incurrat. Quia irregularis celebrando, non incurrit nouam irregularitatem: cuius rationem reddit meus Nauarr. *cap.* 27. *num.* 194. *vers. Tertio. Primò*, quia id iure non cauetur. *Secundò*, quia irregularitas non est vera suspensio, nec censura Ecclesiastica, & ita celebrans illâ irretitus, nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur nisi cùm exprimitur. Sic Nauarrus ibi, *& consil.* 40. *de temp. Ordin. num.* 2. *& consil.* 6. *de conuers. coniugat. num.* 4. Maiol. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 17. *vers. Octaua declaratio*, quo sensu ait, debere intelligi, quod dicit Rota *decis.* 362. *in antiquis*, nempè, suspensum à Canone celebrando non fieri irregularem. Sic etiam Specul. Innocent. Ioan. Andr. Archidiacon. Angel. Syluest. Tabiena, quos affert, & sequitur Saytus *lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 5. *&* 6. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 45. Alter. *disput.* 6. *de suspens. cap.* 3. *column.* 1. *vers. Primò.* Auil. *part.* 7. *disput.* 3. *dub.* 11. *conclus.* 2. *& disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 5.

QVÆSTIO IX.

An suspensus ab officio in temporalibus; contrahat, si in eis administret, irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Non contrahere irregularitatem. Ratio est; quia non suspenditur ab officio spirituali annexo Ordini; quod necessum erat, ad hoc vt quis administrando in illis, incurreret irregularitatem. Sic Nauarr. *cap.* 27. *num.* 153. *vers. Septimo*, (non *secundo dico*, vt leges apud Alterium) ita scribens: Septimo dico, quod neque vlla suspensio laici, est suspensio, de qua hîc agimus, & per consequens, neque suspensio officij aduocandi etiam in foro Ecclesiastico: quia non est propriè Ecclesiasticum; neque suspensio facultatis dandi gradus, concessæ per Regem, vel Imperatorem, quidquid sentiat Glossa *Clem. Cupientes, columm.* 2. & Tabien. *verb. Suspensio, in princip.* Sic Nauarr. Et sic Glossa etiam *in cap.* 1. *de sentent. excommunic. in* 6. & notant *in cap. fin. de excessib. Prælator.* Alterius *disput.* 6. *de suspens. cap.* 3. *column.* 2. *vers. Tertio secundum.* Ex Maiol. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 18. *vers. Decima declaratio.*

QVÆSTIO X.

An saltem, Vicarius Episcopi fiat irregularis; si suspensus à temporalibus, contraueniat?

REspondeo, ex nuper dictis; Minimè fieri irregularem. Sic expressè Maiol. *loc. cit.* Ita scribens: Idem de Iudicibus est dicendum; vnde si Vicarius Episcopi sit suspensus à sola potestate exercendæ iurisdictionis, temporalis contraueniendo, non fiet irregularis, ex prædictis. Et ita intelligo Syluest. *in verb. Suspensio, quæst.* 5. *vers. Si vero sit ab officio, in fine.* Vnde suspensus ab eligendo, præsentando, nominando, vel præuidendo, aut etiam beneficia conferendo, si contraueniat, non fit irregularis: Innocent. & Hostiens. *in cap. fin. de excessib. Prælat.* Cald. *in cap. Si celebret. de Cleric. excommun. ministr.* Anchar. *in d. cap.* 1. §. *Caueant, de sentent. excommunic. lib.* 6. Huc vsque Maiolus. Et benè. Sic Sayrus *lib.* 7. *cap.* 9. (non 10. vt offendes apud Gibalinum) *num.* 10. *&* 11. Gibalin. *cap.* 5. *quæst.* 2. *consect.* 14. Alter. *tom.* 2. *disp.* 6. *de suspens. cap.* 3. *column.* 2. *vers. Tertio.*

QVÆSTIO XI.

An ad minus, fiat irregularis, qui suspensus ab officio in temporalibus; in eis administrat, in contemptum Clauium?

AFfirmat Maiol. *cap.* 19. *cit. num.* 2. *vers. Secunda extensio*, *& num.* 19. *&* 20. vbi docet, doctrinam à se traditam, nempe, quod contrauenientes in istis temporalibus non fiant irregulares) non habere locum, quando contraueniunt in contemptum Clauium: nam ille (inquit) contemptus inducit irregularitatem, etiam in istis temporalibus, vt sentit Specul. *d.* §. *Iuxta. vers. Quarto*, & diximus supra in secunda extensione: & videtur text. & Gloss. *in cap. Tanta, in gloss. magna, circa med. de excessib. Prælat.* Hæc Maiolus.

Sed adhuc, vt quid certum Respondeo: Neque in hoc casu irregularem fieri (licèt non euadat immunis à culpa graui, & variis aliis pœnis.) Ratio est. Quia irregularitas, tantum incurritur in casibus in iure expressis: at quod in proposito casu, incurratur, non potest ex aliquo iure colligi. Probatur; nam si ex aliquo, maximè *ex cap. Tanta*, quod pro se refert Maiolus: at in hoc cap. solùm agitur de celebrante violando interdicti censuram: ergo. Nec rursus Glossa magna, quam ipsemet citat, asserit hanc, per dictum delictum, incurri irregularitatem. Nam licet, *in cap. Cum dilectus, de consuetud.* dicatur, Clericum suspensum, inualidè conferre beneficia, non tamen dicitur fieri irregularem, ea conferendo. Sic Alterius *disp.* 6. *de suspens. cap.* 3. *column.* 2. *vers. Tertio sciendum.* Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 2. *num.* 32. *Tertio sciendum.* Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 2. *num.* 32. *consect.* 14. Ex Suario (quem neuter citat) *tom.* 5. *disp.* 26. *sect.* 2. *num.* 6.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XII.

An saltem suspensi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares, exercendo actus iurisdictionis in spiritualibus?

AFfirmat Maiol. *lib. 3. de Irregul. cap. 19. num. 2. vers. Secunda extensio, & num. 8. vers. Decima quarta extensio.* quatenus docet, quod suspensus fiat irregularis, conferendo beneficia: nam hæc collatio, actus est iurisdictionis, non Ordinis, licet sit Ordini annexa.

Sed adhuc vt certum. Respondeo: Non manere irregulares. Quia certum est, quod actus iurisdictionis, contra cuiusuis censuræ prohibitionem, facti, non pariant irregularitatem. Ratio est. Quia irregularitas per se, non impedit actum iurisdictionis, sed Ordinis; & ideò tanquam pœna proportionata tantum imponitur ab Ecclesia ei, qui cùm suspensus sit, aut alia quacumque censura irretitus, actus Ordinis exercet; non verò ei, qui actus iurisdictionis. Vnde minimè fiet irregularis qui quacumque censura innodatus, excommunicat, beneficia confert, eligit, aut electum confirmat, iudicat, sententiam dicit, excommunicatum sine solemnitate absoluit, aut alia quæcumque suæ iurisdictionis munera exercet; quãuis aliàs grauiter peccet, violetque censuram, & varias pœnas, (vt diximus) incurrat. Sic Nauarr. *c.* 27. *num.* 191. *& n.* 244. (non 144. vt leges apud Sayrum) Panorm. Anchar. Francus, Syluest. Ledesma, Philiarcus, Henriquez, & Vgolinus, quos affert, & sequitur Sayrus *lib. 7. Thesauri, cap. 9. num.* 10. & antea *lib. 4. cap. 16. num.* 8. Suarez, Alterius, & Gibalinus, *loc. cit.* Auil. *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub.* 2. addens, quod hæc doctrina habeat verum, licet ille suspensus sit à iurisdictione spirituali.

QVÆSTIO XIII.

An sacerdos, qui mala fide, ante legitimam ætatem Sacerdotium suscepit; fiat irregularis, consecrando simul cum Episcopo Ordinante?

AFfirmant Nauarr. Sorb. Couar. Barbos. Bonac. Daza, & Vasquez relati à nobis 2. *p. tract. 6. disp. 6. q. 17. & part. 4. tract. 4. de suspens. disp. 4. §. 1. quæst. 3. dub.* 7. Ratio eorum est. Quia Sacerdos, qui suspensus celebrat, verè fit irregularis: at qui cum Episcopo Ordinante consecrat, verè celebrat: ergo verè fiet irregularis.

Sed iterum, atque iterum probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia quamuis verum sit, quod Sacerdotes, qui suspensi celebrant fiant irregulares; tamen ille qui Sacerdos initiatur, & consecrat cum Episcopo Ordinante, non est adhuc complete Sacerdos, cum non sit ei tunc adhuc potestas absoluendi à peccatis concessa, vt diximus *prima parte, tract. 6. de Ordine, disp. 3. quæst. 6. & 7.* ergo non potest per talem celebrationem incurrere irregularitatem. Sic Syluest. Maiol. Medin. Sayrus, Vgolinus, Quaranta, Naldus. Homobonus, Marcerus, Philibert. Henriquez, Suarez, Ægidius, Auila, Hurtadus, Diana, & alij citati à nobis vbi sup. 2. & 4. *parte.* Addo nunc, quod adhuc dato, quod dictus Sacerdotio initiatus, esset iam tunc quando concelebrat, complete Sacerdos, vt aliqui (quos vbi supra retulimus) volunt, adhuc non fieret irregularis ob dictam celebrationem, tum, quia, vt ex Medina ait Sayr. *lib. 4. cap. 16. n. 23. in fin.* Ecclesia reputat pro Missa illam tantum, qua quis per se ipsum postea celebrare solet: tum ob aliam mox adducendam rationem.

QVÆSTIO XIV.

An saltem, Subdiaconus, & Diaconus; suspensi ob Ordinationem ante ætatem; fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa?

AFfirmat Auil. *tertia parte, de censur. disp. 5. dub. 7. §. Dico secundo,* & in simili *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 14. post concl. 3. vers. Sed Nota.* & Hurtado *tract. de suspens. diff.* 13. *num.* 36. eo quod dictæ actiones verè fiunt post completam Ordinationem Subdiaconi, & Diaconi.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Nec prædictos Subdiaconum, & Diaconum incurrere, per tales actiones, irregularitatem. Quia dictæ actiones canendi Epistolam, & Euangelium in dicta Missa, non censentur fieri, moraliter loquendo, post Ordinationem: cum hæc durare censeatur, quandiu durat Missa in qua fit. Sic Suar. *de censur. disp.* 31. *sect. 1. num.* 70. Ægid. *disp. 16. dub. 5. num.* 36. Mercetus *in 3. p. q. 24. dub.* 7. & Dian. *part. 5. tract. 10. Resol.* 37. quos retulimus 2. *& 4. part. loc. cit.* His addo Gibalin. *cap. 5. de Irregul. quæst. 2. consectar. 4. pag.* 443. & alij.

QVÆSTIO XV.

An suspensus simpliciter ab Ordine; fiat irregularis, per exercitium, tam maioris, quàm minoris Ordinis?

REspondeo: Fieri irregularem, tam per exercitium maiorum, quàm minorum Ordinum. Ratio est. Quia suspensus ab Ordine indefinitè, est suspensus ab omni Ordine, tam maiori, quàm minori, vt cum Syluest. Henriq. Auil. Bonacin. Cornejo, Suario, & Palao, diximus *p. 4. tract. 4. disp. 3. quæst.* 12. ergo per exercitium, non solum Ordinum maiorum (in quo omnes conueniunt) verùm etiam per exercitium solemne minorum, fit dictus suspensus irregularis; siquidem per exercitium vtrorumque violatur censura suspensionis. Sic tenent Innocent. *in cap. fin. de excessib. Prælat.* Nauarr. *cap. 27. num.* 163. Specul. Maiol. Ioann. Andr. & alij, quos citat, & sequitur Alter. *disp. 6. de suspens. cap. 3. column. 6. vers. Hic adhuc.* Sic etiam consequenter, tenent alij Authores citati à nobis suprà *disp.* 21. *quæst.* 3. contra alios oppositum sentientes, loquendo de violatione excommunicationis maioris per exercitium, etiam solemne, Ordinum minorum.

QVÆSTIO XVI.

An qui specificè ab aliquo Ordine, v. g. Sacerdotio, est suspensus, fiat irregularis, non solum si exerceat actum Sacerdotij, à quo est suspensus; verum etiam si exerceat actus aliorum Ordinum inferiorum, nempè Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus?

RESPONDEO, vt certum: minimè irregularem fieri. Quia in proposito casu, non violat suspen-

suspensionem, cum certum sit quod ille qui suspensus est ab Ordine superiori, minimè censeatur suspensus ab Ordine inferiori: vt cum communi omnium diximus *part.4.tract.4.disp.3.quæst.*14. Quo circa suspensus à Sacerdotio, optimè potest absque irregularitatis incursu, canere ex officio Epistolam, & Euangelium. Et qui suspensus est à collatione maiorum Ordinum, potest conferre minores. Sic Syluest. Nauar. Henriq. Auila, Cornejo, Diana, Bauny, & Palao citati à nobis *vbi supra.* Alterius *etiam disp.6. de suspens. cap.3.col.7.vers. Immo suspensus*, secutus Maiol. *lib.3. de Irregularit.cap.19.n.3.vers. Quarta extensio.*

QVÆSTIO XVII.

An etiam, immunis sit ab irregularitate, qui suspensus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum ordinis superioris, à quo specificè non est suspensus?

NEgat Maiolus *loco cit.* his verbis: Quinta extensio: non solùm suspensio ista reddit irregularem eum, qui contrauenit in eo Ordine, à quo specificè suspensus est, verùm etiam si in aliis Ordinibus illo superioribus: vt putà, si quis sit suspensus ab executione Subdiaconatus, videtur etiã suspensus à Diaconatu; & Sacerdotio, *l. Qui indignus, ff. de Senator.* Hostiens. *in cap. Dilectus, de temp. Ordin.* refert Angel. *in verb. Suspensio 3. circa med.* Syluest. *in verb Suspensio, quæst.5. vers. Si vero sit ab Ordine*, propterea Episcopus suspensus à solo Sacerdotio, non poterit officio Pontificali fungi. Abbas *in cap. ex literis, per illum textum, vers. vlt. de excessib. Prælat.* Hæc Maiolus. Cuius sententiam tenent omnes, qui existimant, suspensum ab Ordine inferiori, etiam censeri suspensum ab Ordine superiori; sunt autem Silueſt. Nauar. Henriq. Auila, Sayrus, Suarez, Vgolin. Reginald. Tolet. Bauny, Hurt. Bonac. quos retulimus *part.4.tract.4.disp.3.q.16.* Alterius *loco nuper cit.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam à nobis, *vbi supra*, traditam, Respondeo dicendum; esse immunem ab irregularitate. Quia quamuis illi, qui simpliciter, & absque expressa restrictione, est suspensus ab Ordine inferiori, minimè liceat exercere actum Ordinis superioris (quod solum conuincunt Auctores primæ sententiæ argumentis, quæ contra nos conficiunt) si tamen de facto exerceat, minimè irregularis fiet, dummodo exerceat actum Ordinis inferioris, à quo specificè est suspensus. Quia non est expressus textus, qui id affirmet. Sic Cornejo, Præpositus, Layman. Ægid. & Diana 4.*p.loc. cit.* Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO XVIII.

An suspensus, manens in suspensione per annum, etiamsi suspensioni per exercitium Ordinum non contraueniat; incurrat irregularitatem?

AFfirmat Maiolus *lib.3.cap.19.num.9.* ita scribens: Suspensus aliquando fit irregularis, etiamsi suspensioni non contraueniat, dummodo vltra annum patiatur se in tali censura illaqueatum esse: nam ex hoc tempore fiet irregularis; videlicet, inhabilis ad beneficia iam quæsita, & est ineligibilis, nec eligere potest; sicut dici consueuit, de excommunicato perdurante per annum. Tradit Abbas post Glossam, *in cap. Cum bona, de ætat. & qualit.* quod intelligo de suspenso simpliciter, & indeterminatè: tunc enim in culpa esse videtur, si annum labi permittat in hac censura: at si suspensio emanauerit cũ determinato tẽpore; id est, suspensus sit per annum, vel biennium, eo casu si obediat censuræ, expectans, vt tempus labatur, non debet ex obedientia culpam vllam reportare. Hæc Maiolus. Et ex illo (non citato) Viualdus *de suspens. numero 147. pag. mihi 109.*

Sed, vt quid certum ferè, Respondeo: Minimè incurrere irregularitatem. Quia nullibi in iure irregularitas talis exprimitur. Nam textus *cap. Cum bona*, nequaquam talem pœnam imponit, nec Glossa, quam citat Maiolus, dicit, talem suspensum esse irregularem, sed solum esse inhabilem ad beneficia, ex quo non fit esse irregularem; quia irregularitas per se primò, non respicit beneficium, sed actus Ordinis, & ex eo quod inhabilem reddit ad Ordinem, consequenter etiam inhabilitat ad beneficia; ideóque nullo modo est admittendum, sine exercitio actuum Ordinis, quempiam irregularem effici posse. Sic Sayrus *lib.4.cap.16.num.31.vers. Octauò.* Qui tamen malè refert Maiolum citantem pro sua sententia textum *in cap. Cum bona*, cùm solum citet Abbatem, & Glossam in illo capite, vt constat ex eiusdem à nobis verbis relatis.

QVÆSTIO XIX.

An qui non est suspensus ab Ordine, sed tantum ab eius exercitio; fiat irregularis, per exercitium Ordinis, per suspensionem prohibitum?

REspondeo, vt quid certum: Fieri. Quia re vera, per tale exercitium, violat censuram suspensionis. Vnde si Sacerdoti prohibitum, per suspensionem, sit, aquam, candelas, fructus, vestes, nuptias, &c. benedicere, verè fiet contrafaciens irregularis. Sic Nauar. *cap.27.num.163.* Silueſt. *verb. Suspensio, q.5. vers. Si verò sit ab officio.* Angel. *suspensio 3. vers. Aliquando suspenditur, num.8. in fine.* Armilla, Speculat. Ioan. Andr. Innocent. & Hostiens. quos citat, & sequitur Viualdus *tit. de suspens. num. 142. & 144.* Sayrus *lib.4. cap. 16. à num.13.* Alterius *disp.6. de suspens. cap.3. col.12. vers. Ob eandem rationem.* Legantur dicta à nobis *disp.21. à quæst.5.*

DISPVTATIO XXIII.

De Irregularitate ex violatione interdicti orta.

QVÆSTIO PRIMA.

An maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum sacri Ordinis exercet?

RESPONDEO, vt certum: Manere irregularem, nisi aliàs exerceat aliquem actum Ordinis sacri, quem licitè exercere tempore interdicti potest, iuxta dicta à nobis *part.4. tract.5. de Interdicto, disp.1. per totam.* Sic expressè habetur *in cap. Is, qui, §. is vero, & cap. Is, cui, de sent. excommun. in 6.* & ex dictis capitulis docent omnes Doctores. Silueſt. *verb. interdictum 6. quæst.2. part.2.* Sotus *dist.22. quæst.3. art.1. conclus.5.* Nauar. *cap.25. num.86.* Couar. *in cap. Alma mater, part.2. §.2. n.2. & 3.* Henriquez *lib.13. cap.43. num.3. litt. T.* quos omnes

omnes citat & sequitur Auila *part.7. disp. 9. sect.2. dubitatione* 8. & ex illo non citato, Cornejo *disp.6. de Irregularit. dubit. vnic. quæstione* 7. Sayrus *lib.5. cap.* 14. *numero* 18. & penes ipsum Caietan. Maiol. Sot. & alij, qui idem docent de celebrante in Altari interdicto. Legantur Nauarr. *cons.* 2. *de sent. excommun.* & Rodrig. *cap.* 168. *concl.* 12. & Auil. *loc.cit.*

QVÆSTIO II.

An etiam, maneant irregulares Clerici, qui in Ecclesiis generaliter interdictis, celebrant diuina officia, etiam cum moderatione cap. Alma mater, *scilicet*, ianuis clausis, submissa voce, *&c.*

Respondeo, etiam vt quid certum: Tunc non manere irregulares. Quia talis celebratio, cum prædicta moderatione facta tempore interdicti, est licita ex dicto *cap. Alma mater*: ergo non potest irregularitatem ex delicto ortam parere. Sic docent omnes. Legantur citati DD. præcipuè Couarruu. *loc.cit.* & §.4. *num.*6. Auila, & Cornejo. Qui omnes addunt, secus esse dicendum de celebrante in Ecclesiis specialiter interdictis, etiam seruatis omnibus prædictis conditionibus, quia tunc reuera violat interdictum ibi celebrando, nisi id faciat in casibus à iure permissis. Legantur dicta à nobis *part.*4. *tract.*5. *disp. quæst.*5.

QVÆSTIO III.

An item, non maneant irregulares Clerici, qui tempore interdicti, celeranat officia diuina, omittendo vnam tantum conditionem, in cap. Alma, *præscriptam?*

Affirmatiuam sententiam, nempè esse immunes ab Irregularitate Clericos, celebrantes diuina, omittendo vnam dumtaxat conditionem *in cap. Alma*, præscriptam; v.g. *Ianuis apertis*, amplecti debent Luysius *lib.6. de censur. disp.*49. *dub.*5. & Diana *part.*5. *tract.*10. *Resol.* 65. si quidem docent, quod celebrare diuina in Ecclesia interdicta, prætermissa vna tantum conditione ex requisitis *in d. cap. Alma*, non sit mortale: ex quo planè sequitur, nec interuenire posse ibi incursionem irregularitatis; cùm hæc, quando infligitur vt pœna, præuiam requirat grauem culpam, vt sæpè est dictum.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere in hoc casu irregulares. Quia probabilius longè est, committi culpam mortalem ab illo, qui in Ecclesia interdicta, aut interdicti tempore, celebrat diuina, prætermissa vna tantum circumstantia ex requisitis *in cap. Alma mater*, vt cum Syluestro, Tabiena, Armilla, Hostiens. Ioann. Andr. Calderin. Couarr. Suario, Alterio, Filliucio, Hurtado diximus *part.* 4. *tract.*5. *disp.*8. *quæst.*5. tunc sic: ergo si prædicti Clerici mortaliter, in dicto casu, violant interdicti censuram; absque dubio irregulares manebunt. Sic sentire debent Authores citati; & expresè id faciunt Auil. *part.7. disp.9. sect.2. dub.8. vers. Sed circa moderationem*, & Couarr. apud ipsum. Gibalinus *cap.*5. *quæst.2. consect.* 9. *num.*21. *pag.* 353. Alterius *disp.9. de interdicto, cap.*3. vbi dicit sic tenere omnes Doctores à nobis nuper citatos. Sayrus *lib.5. capite* 14. *num.*29. & 30.

QVÆSTIO IV.

An deinde, etiam maneat irregularis Clericus, qui intendens celebrare diuina officia, tempore interdicti, ianuas Ecclesiæ aperit, campanas pulsat, &c. Sed mutata intentione, reuera non celebrat?

Affirmant Archidiac. apud Sayr. *loc.cit. num.*31. & alij, quos suppressis nominibus, refert Alter. *cap.3. cit. vers. Sed hic meritò.*

Sed probabilius multò Respondeo: Dicendum, quod, quamuis prædictus Clericus, prædicta faciendo, peccet grauiter, ob illam prauam intentionem, quam habuit, celebrandi diuina; non tamen ob id maneat irregularis, si reuera celebratio non sequatur. *Prima* pars ex se patet. *Secunda verò*, probatur. Quia irregularitas hæc, non incurritur, nisi exerceatur actus alicuius Ordinis. Deinde, irregularitas requirit actum perfectum, & consummatum, & transgressionem exteriorem completam, *cap.fin.*15. *quæst.*1. & constat ex habitis supr. *tract.*1. *disput.*1. ergo. Sic tenent B. Anton. *tertia parte, tit.*26. *cap.*4. *vers. Item si Clericus.* Cald. *tract. de interdicto, part.*2. *num.*78. Syluest. *Interdictum* 5.§.7. quos citat, & sequitur Alter. *loc.cit.* Gibal.in *cap.5. de Irregul. q.2. consect.9. num.22. pag.* 354. Sayrus *loc.cit.* Legantur Suarez *disp.*34. *sect.*4. Auil. *part.7. disp.9 sect.2. dub.*8. & dicta à nobis *part.* 4. *tract.* 5. *de interd. disp.*8. *quæst.*5. & quæ infra *quæst.*6. dicemus.

QVÆSTIO V.

An saltem, maneat irregularis Clericus, qui tempore interdicti localis, pulsat campanas, vel aperit Ecclesiæ ianuas, vel admittit excommunicatos, vel interdictos, quando officia diuina, vel Missæ ab aliis celebrantur?

Affirmant aliqui Doctores. Quorum ratio est, quia in tali casu, dictus Clericus participat cum principali in crimine criminoso, cum cooperetur peccato ipsius celebrantis: sed principalis, nempè celebrans, manet irregularis: ergo etiam qui participat. Ita sentiunt Calderin. *tract. de Iterdict. part.*1 *n.*78. B.Anton. *tertia parte, tit.*26. *cap.*4. Ioan. Andr. *in cap. Alma mater.* Syluest. *interd.* 5.§.7. & alii.

Sed multò probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Ratio est. *Primò.* Quia is tantum fit irregularis, qui tempore interdicti, suspensionis, aut excommunicationis actum cōuenientem Ordini Ecclesiastico egerit: at pulsare cāpanas, aut aperire Ecclesiæ portas, &c. tēpore interdicti, non sunt actus proprius alicuius Ordinis, cū possint per laicos agi, & quotidie agantur: ergo ex his irregularis nullus potest putari.

Secundò. Quia nec quis irregularis est, ex eo quod participet in crimine criminoso, hoc est, in crimine, ob quod alter celebrans fit irregularis. Patet; tum quia talis irregularitas non est expressa in iure. Tum etiam quia, qui causa est irregularitatis alienæ, vt qui debilitat alterius membrum, aut generat illegitimum, non ideo fit irregularis ex participatione, vt diximus sæpè suprà: ergo, &c. Sic Henriq. *lib.*13. *cap.*43. *num.*3. *in gloss. litt. K.* & *lib.*14. *cap.*7. (non 3. vt leges apud Alterium) *num.*4. *lit. N.* Auil. *part.7. disp.9. sect.2. dub.9.* Alterius *disput.* 9. *de interdict. cap.3. vers. Secundo dubitari potest.* Couarr. *in cap.*

Alma mater, part. 2. §.4. *num.*6. *verſ. De illo autem.* Gibalinus *cap.* 5.*quaſt.* 2.*conſectar.*9. *verſ. Vnde etiam ſequitur.* Cornejo ex Auila, (quem non citat) *diſp.*6. *quaſt.*4. Sayrus *lib.*5. *capite* 14.*num.*32. & alij.

QVÆSTIO VI.

An adminus fiat irregularis dictus Clericus, ſi pulſet campanas, vel portas Eccleſiæ aperiat, authoritate priuata, aut publica, intendens præbere authoritatem publicæ, & ſolemni celebrationi diuinorum officiorum, tempore interdicti?

AFfirmat Couarruu. *loco nuper citato*, quem ſequitur Sayrus *num.*33.ita dicens: Addo tamen cum eodem Couarruu. quod ſi authoritate publica, vel priuata vſus, vel campanas pulſet, vel ianuas aperiat, & ab alio celebrantur diuina, quaſi ipſe auctoritatem præbeat tempore interdicti diuinorum officiorum celebrationi, hac ratione irregularis erit vt habet communis DD. opinio. Innoc. & Panorm. *in cap. fin.num.*6.*de Exceſſib.Prælat.* Gonzal. à Villadieg. *tract. de Irregul.c. de Interdicto.* Tabien. *verb. Interdictum* 6.*num.*1. *ante finem.* Ita ille. Et Viuald. *tract. de Interdicto, num.*266. *pag. mihi* 164. Alterius etiam *diſp.* 9. *de Interdict. cap.* 3. *verſ. Fallit hoc*, & alij.

Sed probabilius Reſpondeo: Nec in hoc caſu fieri irregularem dictum Clericum. Conſtat ex dictis ſupr. *diſp.*21. *quaſt.* 24. vbi diximus, minimè fieri irregularem illum, qui nulla ligatus cenſura præbet auctoritatem, vt ligatus excommunicatione aut ſuſpenſione, vel interdicto, celebret coram ſe. Sic expreſsè tenet Henriquez *lib.*14. *cap.*7. *numero* 4. *lit.I.* ita dicens: Non fit irregularis, qui audit publicè diuina officia, licèt quodammodo ea auctorizet pulſans campanas, aut aperiens ianuas, dum alius celebrat (cuius oppoſitum quidam affirmant) quia hic actus non eſt Ordinis Sacri, nec iure exprimitur fieri irregularem. Hæc Henriquez. Quem citat & ſequitur Auil. *p.*7.*diſp.*9.*ſect.*2. *dub.*9. dicens, id eſſe commune inter iuniores. Addo tamen. *Primò*, quod *in Clem. Grauis, de ſent. excommun.* ponitur excommunicatio, contra dominos temporales, qui tempore interdicti faciunt diuina officia ſolemniter celebrare, pulſando campanam, aperiendo ianuas, vt diximus *p.*4.*tract.*5.*de Interdict.diſp.*8. *quaſt.*15. Addo *ſecundò*, quod ſi in caſu propoſito Clericus aperiret ianuas Eccleſiæ, exercendo ſolemniter officium Oſtiarij, tunc fieret irregularis, non quia præberet celebrationi auctoritatem, ſed quia violaret interdictum per exercitium minorum Ordinum, quod in noſtra ſententia ſufficit.

QVÆSTIO VII.

An Clericus Miniſtrans Sacerdoti celebranti, tempore interdicti, ſine moderatione cap. Alma; *fiat irregularis?*

AFfirmat Calderin. *tract. de Eccleſiaſt. Interdict.* vt refert Villadiego *cap.* 5. *de Irregularit. n.*25. *columna mihi* 81. Qui & videtur hanc partem tenere ibidem, his verbis: Ego tamen crederem, hoc in eo qui non eſt ſuſpenſus, vel excommunicatus cum celebraret; ſecus in ſuſpenſo, vel excommunicato, vel ſuſpenſo concelebrante, vel in concelebrante tempore interdicti; nam videtur quod iſte ligetur; nam cum iſte cooperetur principali celebranti in illo delicto (purà) in illa illicita celebratione, videtur quod ligetur eadem pœna per ea, quæ notantur *in capite primo, de offic. deleg.* & ſic eandem incurrit irregularitatem. Cogitate tamen in hoc. Hæc Villadiego.

Negant verò Couarruu. *in cap. Alma mater, ſecunda parte*, §. 4. *num.* 6. *verſ. De illo autem.* Auila *part.*7. *diſputatione* 9. *ſectione* 2. *dubitatione* 9. dicens falſum oppoſitum. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. *num.*4. *litt.L.* ita dicens: Nec ſi miniſtret celebranti in loco interdicto (ſubintellige) fit irregularis, niſi miniſtret in loco Sacro cantans Euangelium, aut Epiſtolam ſolemniter. Ita ille, & apud illum Couar. *ſecunda parte, cit.* §. 3. *in fine.* Et benè illum citat, nam expreſsè hoc ipſum docet loquendo de Diaconis, & Subdiaconis aſſiſtentibus veſtibus indutis ſacris Epiſcopo Ordinanti tempore interdicti. Ita etiam Sayr. *lib.*4. *cap.*14. *num.*33.

Sed probabilius, iuxta noſtram doctrinam. Reſpondeo: Non fieri Clericum talem irregularem, vt docent Authores primæ ſententiæ; niſi aliàs miniſtret celebranti, exercendo ſelemniter aliquem actum Ordinis, ſiue maioris, aut ſacri, ſiue minoris: nam, in noſtra doctrina, per quemcumque actum Ordinis, ſiue maioris, ſiue minoris ſolemniter exercitum, violatur cenſura, vt habitum eſt ſupr. *diſp.*21. *quaſt.*3.

QVÆSTIO VIII.

An Clericus fiat irregularis, ob quamcumque officij diuini celebrationem, tempore interdicti factam, abſque moderamine cap. Alma mater?

REſpondeo, vt certum: Fieri. Sed quid nomine diuinorum officiorum veniant, diximus *part.* 4. *tract.* 5. *de Interdict. diſputatione* 4. *quaſtione* 43. & 44. veniunt namque Miſſæ, etiam ſiccæ, Horæ Canonicæ, ſub quarum nomine veniunt officium paruum B. Virginis, & Defunctorum Pſalmi graduales, & Pœnitentiales cum Litaniis. Solemnis Benedictio Nuptiarum. Templi, Vaſorum Sacrorum, Corporalium, & aliarum Sacrarum veſtium; Candelarum in die Purificationis, & Ramorum in Dominica Palmarum Benedictio aquæ, & eam publicè cum *Aſperges* fundere. Benedictio fontis Baptiſmalis. Benedictio ſolemnis Epiſcopi, quæ fit cum baculo, &c. Profeſſio ſolemnis in Religione, Litaniæ dictæ cum ſolemnitate, nempè cum Cruce eleuata, &c. Hæc namque omnia diuina prohibita ſunt publicè fieri tempore interdicti generalis, & ideò ob quamcumque illorum celebrationem violatur interdictum & incurritur irregularitas.

Quod ſi hic quæras, quænam officia ſunt quæ non prohibentur fieri adhuc publicè tempore interdicti. Reſpondeo ex dictis *loc. citat. quaſt.* 44. quod ſunt ea omnia, quæ non ſunt deputata alicui Ordini Clericali. Nempè, Confeſſio generalis, & abſolutio, hoc eſt, *Confiteor Deo, Miſereatur veſtri*, &c. Salutatio Angelica, quæ fieri ſolet manè, meridiè, & veſperè. Benedictio menſæ, & fructuum, & veſtium ingredientis Religionem. Sumptio aquæ benedictæ in ingreſſu Eccleſiæ. Concio. Adoratio Crucis in die Veneris Sanctæ, modò fiat ſine publicis precibus. Purificatio mulierum poſt partum, ſi fiat ſine ſolemnitate. Abſolutio excommunicationis ſi detur ſine ſtola, & abſque ſolemnitate Sacerdotali. Et denique ſunt licita, omnia officia ſolita recitari à Confraternitatibus laicorum: & ideò recitari, imò & cantari

possunt Litaniæ,& alij Psalmi, sine gestatione Crucis, sine stola & superpelliceo, & sine Dominus vobiscum. Sic ferè omnes DD. præcipuè Nauarr. Henriq. Suar. Auil. & alij *loc. cit.* adducti.

QVÆSTIO IX.

An laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati, fiant irregulares, si in loco interdicto celebrent diuina, aut ministrent solemniter in Ordine sacro quem non habent, & sine moderatione cap. Alma?

RESpondeo, vt quid certum: non fieri irregulares, saltem ex violatione interdicti. *Primò*: quia id non est in iure expressum. *Secundò*: quia *in cap. Is, cui, de sentent. excommun.* tantùm imponitur irregularitas contra violantes interdictum locale, agentes in officio sicut prius; quibus verbis clare supponitur Ordo aliquis ad incurrendam irregularitatem, quem tamen dicti Religiosi non habent: ergo Sic D. Anton. *tertia parte, tit.* 26. *cap.* 4. §. 2. Syluest. *Interdictum* 6. *quæst.* 3. *part.* 1. Nauar. *c.* 27. *num.* 28. quos citat, & sequitur Auil. *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 8. *in fine*, & omninò ex illo non citato, Cornejo *disp.* 6. *de Irregul. quæst.* 7. *vers. Infero secundò.* Sayr. *lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 4. Gibalin. *cap.* 5. *de Irregul. quæst.* 2. *consect.* 9. *in fin. pag.* 355. Alterius *disp.* 9. *cap.* 2. *column.* 7. *vers. Sequitur secundò.* Notanter diximus, non fieri irregulares saltem ex violatione interdicti, nam aliunde incurrent irregularitatem si ministrent in Ordine, quem non habent, vt constat ex dictis supr. *disputatione* 20. *quæst.* 11. *&* 12. & incurrent alias pœnas, vt constat ex dictis *part.* 4. *tract.* 5. *de Interdict. disputatione* 8. *quæst.* 15.

QVÆSTIO X.

An sint irregulares Clerici, qui, constituti in minoribus Ordinibus, exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum, tempore interdicti?

NEgant plures DD. citati à nobis in simili sup. *disp.* 21. *quæst.* 3. & loquendo de præsenti quæstione specialiter, negant Sot. *lib.* 4. *sentent. dist.* 22. *quæst.* 3. *art.* 1. *conclus.* 5. *post medium, vers. Sunt tamen notanda.* Auil. *part.* 7. *disp.* 9. *sectione* 2. *dubitatione* 3. Palud. D. Anton. Henriquez, & alij penes ipsum.

Sed probabilius Respondeo: Esse irregulares. Sic quamplures DD. quos *disp.* 21. *quæst.* 3. cum suis fundamentis adduximus. De quo vlterius loquendo de violatione suspensionis, egimus sup. *disput.* 22. *quæst.* 15. Legantur Alterius *disp.* 9. *de Interd. loc. cit. vers. Sed dubitatur.*

QVÆSTIO XI.

An qui tempore interdicti confert Ordines, fiat irregularis?

REspondeo, vt quid verum. Irregularem fieri, etiamsi solùm minores Ordines conferat. Quia re vera violat interdicti censuram per exercitium Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. Sic Couarru. *in cap. Alma mater, p.* 2. §. 3. *nu.* 4. Bern. Diaz *in sua pract. cap.* 32. *n.* 2. *&* 3. Auil. *p.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 10. *conclus.* 1. & constat ex suprà habitis, *& p.* 4. *tract.* 5. *disp.* 5. *à quæst.* 27.

An autem irregularitatem incurreret, qui in necessitate Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, Ordines conferret; constat ex dictis *loc. cit. quæst.* 32. non incurrere: quia, dato casu, licitum est, Ordines tempore interdicti celebrare.

QVÆSTIO XII.

An qui tempore interdicti, recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis?

REspondeo: Quod non. Quia talis irregularitas non est in iure expressa. Sic Nauar. *cap.* 27. *numero* 243. *vers. Octauò.* Henriq. *lib.* 13. *cap.* 43. *n.* 7. *circa finem*, vbi ita ait: Qui in loco interdicto recipit Ordinem Sacrum, vt Diaconatum ab Episcopo, fit interdictus, aut suspensus. Quidam addunt Diaconum dum in loco interdicto initiatur, si cantet statim Euangelium in eadem Missa fieri irregularem: quia hic interdictus alio actu ministrat in Ordine Sacro. At re vera non ita fit, vnde qui in loco interdicto recipit Ordinem Sacerdotalem, non fit irregularis, licèt simul celebraret cum Episcopo Ordinante; aut participet in crimine: nam propter idem crimen in actibus coniunctis; non est puniendus duplici pœna vt simul fiat interdictus, & irregularis. Hæc Doctissimus Henriquez, quem citat, & in dicto principali, sequitur Auil. *loc. cit. conclus.* 3. & conueniunt cum his, quæ à nobis sunt dicta 4. *p. tract.* 4. *de suspens. disp.* 4. *quæst.* 5. & sup. *disp.* 22. *quæst.* 13. *&* 14.

QVÆSTIO XIII.

An Clerici incurrant irregularitatem; si sepeliant in interdicto loco defunctos, sine officio diuino, aut Missa?

REspondeo, vt certum dicendum, quod licèt incurrant alias à iure statutas pœnas, sed non irregularitatem: *Primò*, quia non reperitur in iure. *Secundò.* Quia ad incurrendam hanc irregularitatem, requiritur executio actus postulantis Ordinem: at tradere Ecclesiasticæ sepulturæ corpus defuncti, sine officio diuino, aut Missa, non est actus alicuius Ordinis: ergo non parit irregularitatem. Sic Syluest. *Interdictum* 5. *quæst.* 8. *part.* 2. Nauarr. *capite* 27. *num.* 244. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. *num.* 4. *litt. P. ibi*: Nec *fit (irregularis*, intellige) qui absque officio sepelit defunctum etiam in Ecclesia specialiter interdicta. Sic ille. Auil. *p.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 2. *coroll.* 2. Suar. *disp.* 35. *sect.* 1. *num.* 19. *vers. Præter hanc.* Alter. *disp.* 9. *de Interd. cap.* 2. *in fine.* Cornejo *in tertia parte, disp.* 6. *de Irregular. quæst.* 7. *vers. Sed quid de Clericis.*

QVÆSTIO XIV.

An saltem; fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto, sepeliunt defunctos, cum officio diuino, & Missa?

REspondeo: Tanquam certum, tunc irregulares fieri: cum exerceant actus Ordinis Ecclesiastici. Sic omnes Doctores, qui hanc resolutionem intelligunt, dummodò sepeliant defunctos, sine moderamine *cap. Alma mater.* Quia si in tali diuino officio seruetur, non erunt irregulares; cum post illud priuilegium, omnia officia diuina sint licita, habita prædicta moderatione, & locus sepulturæ sit solùm generaliter interdictus: nam si specialiter interdictus

interdictus sit, erunt irregulares, quamuis seruent conditiones dicti *cap. Alma.* Sic Henriquez *cap.7. cit.num.* 4. ibi: At si sepeliat solemniter cum officio in loco generaliter interdicto, etiam non sacro, fit irregularis, nisi adhibeat moderationem *cap. Alma mater.* Seruato tamen modo per iura permisso, peccat sic sepeliens, carentem priuilegio, sed non fit irregularis. Si tamen sepeliat solemniter in loco specialiter interdicto, etiam cum dicta moderatione, fit irregularis, ex iure antiquo, cui non derogat *cap. Alma mater.* Sic ille. Legantur Auila, & Cornejo *loc.cit.* & dicta à nobis *part.4.tract.5.de interd.disp.6.quæst.*10.

QVÆSTIO XV.

An Clericus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, maneat irregularis, intra Ecclesiam diuina officia celebrando?

NEgat Speculator *in tit.de dispens.* §. *Iuxta.* Quia (inquit) potest celebrare extra Ecclesiam *cap. Concedemus, de consecrat. dist.*1. at interdictus ab ingressu Ecclesiæ non fit irregularis celebrando extra Ecclesiam: ergo.

Sed, vt certum Respondeo: Manere irregularem celebrando intra Ecclesiam. Quia sic videtur diffinitum *in cap.Is, cui: de sent.excommun. in* 6. vbi ita habetur: *Is, cui est Ecclesia interdictus ingressus, cum sibi per consequens censeatur in ipsa diuinorum celebratio interdicta, irregularis efficitur, si contrà interdictũ in huiusmodi diuina in ea se ingerat, in suo agens officio sicut prius.* Sic textus. Ex quo clarè habetur, quod si interdictus ab ingressu Ecclesiæ in ea diuina celebret, quasi vtens suo officio, irregularis erit. Sic Angel.*verb.Suspensio* 3,*num.*5. vbi ita dicit: Quid si interdictus ab ingressu ecclesiæ, intrat, & audit ibi diuina? Respondeo quod licèt mortaliter peccet, non tamen efficitur irregularis, nisi ipse celebret, quasi vtens officio suo sicut prius; secund. Gemin.*in d. cap.Is cui, de sent. excommun. lib.* 6. sic Angel. Et sic Ioan. Andr. Feder. de Senis, & Siluest. quos citat, & sequitur Maiolus *lib.* 3. *de Irregularit. cap.* 19. *n.* 4. *vers.Septima extensio.* Anchar. *in d.cap.Is, cui, num.* 1. & Francus *ibidem.* Nauar.*cap.* 27. *num.* 170. Couar. *cap.Alma mater, part.*2.§.1.*num.*3. Henriquez *lib.*13. *cap.*32.*num.*2. Auila *part.*5.*disp.*4.*dub.* 5. *conclus.* 5. Alterius *disp.*6. *de suspens. cap.* 3. *vers.Secundò dicimus.* Sayrus *lib.*4. *cap.*7. *num.* 12. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An etiam maneat irregularis Clericus, interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si intra Ecclesiam audiat officia diuina?

REspondeo dicendum: quod licèt peccet mortaliter, non tamen maneat irregularis, audiendo intra Ecclesiam diuina, nisi aliàs ipse simul celebret, quasi vtens suo officio, sicut prius. Sic Angel. vt vidimus nuper. Couarru.*num.*3.*cit.vers.Poterit.* ibi. Vnde constat, etiam hunc interdictum ingressu Ecclesiæ, non posse diuina officia intra Ecclesiam audire: licet ex ea auditione irregularis non sit. *cap. Is, qui, supra eodem titul.* Hæc ille. Et Ioan. Andreas, Siluest. Henriquez, Auila *loc. citat.* & Sayrus *numero* 13. & 14. cum aliis pluribus. Legantur dicta à nobis *part.*4. *tract.*5. *de Interdicto, disp.*7.*quæst.*2.

QVÆSTIO XVII.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, possit absque incursione irregularitatis, celebrare diuina extra Ecclesiam?

REspondeo, vt quid certum: Posse. Ratio est. Quia causa limitata limitatum producit effectum; argum. *l. in agris. ff.de acquirend. rer. domin.* at sic est, quod hæc pœna est limitata, respectu loci, nempe, *intra Ecclesiam celebrando*, vt constat: ergo nihil operabitur, si extra illam celebratio fiat. Ex quo constat, quod ille Sacerdos, qui interdictus ingressu Ecclesiæ, celebraret extra Ecclesiam, sub diu, vel in tentorio, aut aliqua domo priuata, cum Altari portatili, minimè esset irregularis. Sic communiter Doctores, Palud.*distinct.*18.*quæst.* 7. *artic.*3.*conclus.* 1. Glossa *in cap.Is, cui, verb. In ea.* Henriquez *lib.* 13. *cap.*32.§. 2. Nauar.*cap.*25.*num.*75. *vers.Duodecimo,* & *cap.*27.*n.*170. Couarru.*in cap.Alma mater, part.* 2. §.1.*n.*3. Angel. Graffius, Calderin. Siluest. D. Anton. Viuald. & alij quos citat, & sequitur Sayrus *lib.*4.*cap.* 7.*num.*12.*vers.Secundò.* Auila *part.* 5. *disp.*4.*dub.* 5. *concl.*5. Et nos etiam *p.*4.*tract.*5.*disp.*7. *quæst.*6.

QVÆSTIO XVIII.

An si interdictus ab ingressu Ecclesiæ celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem?

REspondeo: Breuiter cum communi Doctorum sententia irregularitatem incurrere, si celebret in Oratorio erecto auctoritate Episcopi, & ab illo designato in perpetuum, pro celebratione diuinorum; secus si celebret in Oratorio priuato, sine campana, & sine facultate Episcopi erecto. Quia illud verè venit nomine Ecclesiæ; hoc verò in præsentiarum, minimè. Sic Anchar. cum Calder.*in cap.Is, cui, n.* 1. *de sentent. excomun.in* 6. Nauar.*cap.*27.*n.*170. Couar.§. 1.*n.* 3. *cit.* Auila *conclus.*5.*cit.* Alterius *disp.*6. *de suspens.cap.* 3.*vers.Quid dicendum.* Henriquez *lib.*13.*cap.*32.*n.*2. *litt.O.* & alij plures apud ipsum. Et nos *p.*4. *tract.* 5. *disp.*7.*q.*6.

QVÆSTIO XIX.

An item, irregularitatem contrahat Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata, ab Episcopo, sed solum benedicta?

REspondeo, vt quid certum: Etiam irregularitatem contrahere. Quia Ecclesia benedicta, licèt non sit consecrata, verè, & propriè, venit nomine Ecclesiæ. Sic tenet communis sententia, vt docent Nauarrus, Couaruuias, Henriquez, Auila, Alterius, & alij *loc.cit.* Sayrus *lib.*5.*cap.*11.*n.*17. Panormit. Calderin. & Gemian. apud ipsum.

QVÆSTIO XX.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, fiat irregularis, celebrando Missam in cœmeterio, contiguo saltem Ecclesiæ?

AFfirmant plures Authores, eo quod, nomine Ecclesiæ, etiam verè, & propriè, veniat cœmeterium: ergo si interdictus ingressu Ecclesiæ fit

sit irregularis Missam celebrando in Ecclesia, consequenter fiet celebrando in cœmeterio. Et ideò ita tenent Auila, Hurtadus, Portellus, Luysius, & Villalob. citati à nobis *parte* 4. *tract.* 5. *disputatione* 7. *quæst.* 6.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est, quod interdictus ab ingressu Ecclesiæ, licitè possit in cœmeterio etiam continuo Ecclesiæ Missam dicere, eo quod in hoc casu, non veniat propriè, & in rigore nomine Ecclesiæ. Sic Suar. Alter. Filliuc. Regin. Dian. Bonac. Bauny, Basseus, Palaus, Vgol. & Sayr. adducti à nobis 4. *p.* vbi suprà.

QVÆSTIO XXI.

An Presbytero celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, absque incursione irregularitatis, extra Ecclesiam existens, canere Epistolam, vel Euangelium?

Affirmant Henriq. *lib.* 13. *cap.* 43. *num.* 3. *in glos. lit. K.* ibi: Sed probabilius est, Diaconum hunc non fieri irregularem, quia id odiosum, nullo iure exprimitur: & participatio in crimine non extenditur ad censuram interdicti. Ita ille. Et ex illo Auil. *part.* 5. *disp.* 4. *sect.* 3. *dub.* 5 *conclus.* 5 *vers. Sed inquiris.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non posse, absque incursione irregularitatis. Quia licèt corporaliter ministerium Subdiacoui, vel Diaconi exerceri extra Ecclesiam videatur: tamen moraliter intra Ecclesiam fieri censetur, eo quod Sacrum, cui ministrat, intra Ecclesiam fit, & ad illum proximè cooperatur, & totum illud ministerium est vnum officium. Sic Syluest. Suar. Calderin. Gemin. Franc. D. Anton. Alterius, & Palaus citati à nobis *part.* 4. *tract.* 5. *disp.* 7. *quæst.* 3.

QVÆSTIO XXII.

An saltem contrà, Presbitero extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, canere Epistolam, aut Euangelium intra Ecclesiam, absque incursione irregularitatis?

Affirmant Henriq. *loc. cit. num.* 3. *in fine*, ita scribens. At si Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus in cæmeterio celebret extra Ecclesiam, licèt Diaconus intra illam canat Euangelium, non violat nec fit irregularis. Quia (*addit, in margine*) cantus Euangelij, quod est accessorium, sequitur principale, atque ita tota Missa censetur fieri extra Ecclesiam. Ita ille. Ex cuius verbis constat, sentire neutrum fieri irregularem, & quantum ad primum idem sentit Auila, à nobis, vbi infra citatus.

Sed iterum probabilius Respondeo: Non posse absque incursione irregularitatis. Quia probabilius est, non posse tunc intra Ecclesiam cantare, sine violatione interdicti. Quia licèt Missa, extra Ecclesiam dicatur; tamen de facto, actio Sudiaconi, aut Diaconi fit intra Ecclesiam, quod sufficit ad violandum interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum, consequenter ad incurrendam irregularitatem ob solemnem administrationem Ordinis. Sic Suarez, Alterius, & alij citati à nobis *part.* 4. *tract.* 5. *disputatione* 7. *quæstione* 4.

QVÆSTIO XXIII.

An in præassignatis duobus casibus, non solùm Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem; sed etiam ipse celebrans Sacerdos?

Affirmat Syluest. *interdictum* 6. §. 6. per verba, quæ ad longum retulimus *part.* 4. *tractatu* 5. *disp.* 7. *quæst.* 5.

Sed iterum probabilius Respondeo: Solum Subdiaconum, aut Diaconum, incurrere irregularitatem; non tamen Sacerdotem, vt habitum est *p.* 4. *loc. cit.* Nisi ergo, (vt ibidem diximus) ipse Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit, & intra Ecclesiam Sacrum faciat; minimè ex alio capite, fiet irregularis. Sic Henriq. Auil. Suar. & Alter. quos loco citato adduximus. Quæ hic desiderari possent, inuenientur *disp.* 21.

DISPVTATIO XXIV.

De Irregularitate ex crimine hæresis prouenient e.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clerici hæretici, qui suam hæresim publicè manifestant, sint omninò irregulares?

Respondeo, vt quid certissimum: Esse omninò irregulares. Quia sic habetur in iure, *cap. Si qui Presbyteri, cap. Saluberrimum, & cap. Conuenientibus* 1. *quæst.* 7. *& cap. Nos consuetudine, dist.* 12. vbi Clerici in hæresim incidentes, aut à fide apostatantes, prohibentur ad vlteriorem Ordinis gradum ascendere, licèt in iam susceptis Ordinibus, postquam conuersi fuerint ad fidem, permittantur pro beneficio magno in susceptis Ordinibus ministrare. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè mox citandi.

QVÆSTIO II.

An etiam laici hæretici publici, sint omninò irregulares?

Negandum videtur, eo quod *in cap. Si qui voluerint* 1. *q.* 7. dicatur de Nouatianis redeuntibus ad Ecclesiam, posse Ordinari. Qui textus intelligendus videtur, (ad minus) de laicis, (ait Palao,) quibus non est ita certum, hanc irregularitatem esse impositam, cum omnes textus, qui hanc irregularitatem indicere videntur, de Clericis loquantur. Ita ille, *disp.* 6. *de censur. punct.* 19. §. 1. *num.* 1.

Sed vt certum Respondeo: Etiam laicos hæreticos publicos, esse omninò irregulares, itaut nec redeuntes ad fidem ordinari, aut initiari Ordinibus possint. Quia (ait Sanchez) licèt in prænumeratis supra textibus, nulla laicorum mentio fiat, nec etiam suspensionis, aut priuationis exequutionis Ordinum iam susceptorum: at Doctores statim allegandi, id meritò ad laicos hæreticos, vt nullatenus promoueri ad Ordines valeant, extendunt. Quippè hæc promotio non interdicitur Clericis, eo quod Clerici sint: sed ratione criminis: atque ideò comprehendit

laicos

laicos eiusdem criminis participes. Sic ille *lib. 2. in Decal. cap. 25. num. 2.* Fagund. *lib. 1. in Decal c. 17. num. 3.* Pellizz. *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. quæst. 2. num. 96.* & communis.

QVÆSTIO III.

An etiam fiant irregulares hæretici externi; si per accidens occulti sunt?

NEgant plures Doctores, eo quod textus hanc irregularitatem indicentes, exigunt notorietatem criminis, vt expendenti constabit: ergo planè sequitur quod hæretici occulti non fiant per hæresim irregulares. Ita tenent Henriq. *lib. 14. c. 4. n. 6.* vbi sic ait: *in corp. capituli:* Qui occultus hæreticus, aut Apostata, expresso iure, non probatur esse irregularis. Quare (*addit in marg. lit. H.*) Syluest. *verb. Irregularitas, §. 5. & Ordo 4. §. 2.* non refert hanc irregularitatem inter alias. Perez *lib. 3. tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 98.* Ledesma, Corduba, negant esse irregularem: quia irregularitas non incurritur nisi in casibus iure expressis sup. *cap. 1. §. 3. F.* & ob nullum crimen occultum, præter homicidium, fit irregularis. Ita Henriq. ibi: & *cap. 5. n. 2. in princ.* Philiarc. *lib. 4. cap. 13.* Sayr. *lib. 7. cap. 12.* (non 11. vt leges apud Palaum) *num. 16. in fine*: Quarto, si sit hæreticus occultus non est irregularis, post pœnitentiam, & absolutionem ab excommunicatione: quia in iure non est expressum. Ita ille. Saa *verb. Irregularitas ex defectu animæ, num. 2.* Auil. *part. 7. disp. 4. dub. 2. conclus. 3.* Laym. *de Irregularit. lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 4. num. 12.* Gaspar Hurtad. *disputatione 2. diff. 4. num. 14.* Garcia *part. 11. de Benefic. cap. 10. num 84.* Reginald. *lib. 34. tract. 2. numero 193.* Tannerus *in tertia parte, disp. 6. quæst. 10. num. 200.* Trullench. *lib. 1. Decalog. cap. 13. dubit. 10. num. 2.* qui pro hac parte citat Azorium *lib. 8. cap. 15. quæst. 13.* Gibalin. *cap. 5. de Irrregularitate, quæst. 3. dub. 1. pag. 362.* Dian. *prima parte, tract. 11. Resol. 114.* (licèt contrarium postea tenuerit *part. 2. tract. 15. Resol. 24. & part. 4 tract. 2. Resolut. 26.*) Cornejo *in tertia parte, tract. 5. disp. 9. dub. vnico, quæst. mihi 4. pag. 816.* (qui tamen malè citat Auilam pro parte contraria.) Et horum sententiam esse valdè probabilem, expresè tenet, imo, vt talem sequitur Palaus *part. 6. disp. 6. punct. 19 §. 1. numero 2.* Qui omnes in eo fundantur, quod putant, hæreticos solum ab Ordinibus repelli, vel ratione infamiæ, quia omnis hæreticus est infamis, vel ratione excommunicationis, &c.

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Hereticos omnes externos, quantumuis occultos, effici irregulares, & ideò minimè posse, etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato hæresis, Ordinibus initiari, nisi obtineant prius dispensationem ab irregularitate, ob crimen hæresis contracta. Ratio est. Quia probabilius est, irregularitatem per se annecti hæresi: ergo nihil omninò interest, quod publica, vel occulta sit, modo, non mentalis, sed externa sit. Antecedens probant communiter DD. ex textibus nuper citatis, & ex Concil. Elibertino *cap. 51.* & etiam ex Constitutione Clementis VII. incipienti: *Cum sicut*, quam refert Peña in fine directorij Inquisitorum: vbi Summus Pontifex concedit Dominis Inquisitoribus facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob hæresim occultam: ergo supponit Pontifex irregularitatem hanc contrahi ex ipso delicto hæresis occultæ: ad quid enim dispensabunt in illa, si illa non incurritur? Vnde hanc sententiam vt communiorem sequuntur Nauarr. *cap. 27. num. 205. vers. Tertio, & consil 19. de hæreticis.* Angel. *verb. Irregularitas 1. num. 26.* Syluest. *verb. Irregularitas, quæst. 5. & quæst. 14.* & clarius *verb. Crimen, quæst. 2.* vbi ita ait: Secundò quæritur de diuisione criminum in enormia, & mediocria & minora. Et dico, quod secundum Hostiens. & Gloss. & Ray. Criminum quædam sunt enormia, inter quæ sunt homicidium, scilicet, voluntarium: & idem de casuali præcedente culpa: & simonia in Ordine, & beneficio. Et idem dicit Goff. addens vitium hæresis, *1. quæst. 2. ventum.* Et hæc, etiam post pœnitentiam, impediunt promouendum, & iam promotum deiiciunt, etiam si sint occulta, *2. quæst. 1. ventum est, de hæret. quicumque, & cap. Statutum, lib. 6. de temp. Ord. Quæsitum, de Simon. tant.* & generaliter idem est de omni crimine inducente irregularitatem. Hæc Syluester. Cuius verba retuli, vt fortè non dicas cum Henriquez, non referre Syluestrum, hanc irregularitatem inter alias: refert enim vt vides. Sic item Vgolinus *cap. 36. num. 1.* Fœlician. *de censur. cap. 7.* Maiolus *lib. 5. cap. 46. num. 1.* Lamb. *de iure patron. 1. p. lib. 1. quæst. 7.* Peña *in director. Inquisit. 3. p. comment. 162. quæst. 113. & comment. 175. quæst. 126.* Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3.* Azor *tom. 1. lib. 8. cap. 11. q. 13. & cap. 21. q. 8.* Suar. *de Censur. disp. 43. sect. 1. num. 4. & tract. de fide, disp. 21.* (non 25. vt leges apud Gibalinum) *sect. 5. num. 1. & 2.* vbi & benè citat Thomam Sanchez *lib. 2. Decalog. cap. 25. num. 2.* Farinacium *de heresi, quæst. 189. num. 41. & quæst. 192. à num. 67.* & Mendozam *lib. 3. ad Concil. Elibertin. capite 28. & 29.* sic etiam Filliuc. *tract. 20. cap. 9. num. 228.* (non 17. vt leges apud Palaum) Ægidius *disp. 18. dub. 7. à num. 50.* Bonacin. *disp. 7. de censur. quæst. 3. punct. 7. num. 1. & 3.* Toledo *lib. 1. Summ. cap. 18. num. 1.* apud Sanchez, & Fagundez, apud me verò *cap. 19. num. 4. vers. Tertium est, adiuncto cap. 69.* Luysius *de censur. lib. 9. disp. 62. dub. 1.* Præpositus *quæst. 5. de Irregularit. dub. 7.* Sanctarell. *de hæresi capite 25. numero 1.* Gordonus *libro 7. quæst. 18. cap. 18. num. 110.* Fagundez *lib. 1. in Decalog. capite 17. num. 2.* Dian. *part. 2. tract. 15. Resol. 24. & part. 4. tract. 2. Resolut. 46.* Philibertus, *de Ordine tractatu 1. parte 8. capite 2. à numero 3.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. quæst. 2. num. 95.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An qui spontè, vel metu, fictè negat fidem exterius, sed corde illam retinet, irregularis fiat, ex hæresis crimine?

AFfirmatiuam partem tenere Caietanum, potest quis existimare: eo quod hic Doctor *2. 2. quæst. 12. art. 1. & quæst. 94. art. 1. ad 1.* (vt vidimus *p. 4. tract. 1. disp. 8. quæst. 6. & tract. 3. disp. 1. q. 8.*) expresè teneat, quod ille, qui solo verbo profert hæresim, etiamsi interius nullum assensum talis propositionis hæreticæ habeat, excommunicationem Bullæ incurrat: ergo & irregularitatem.

Sed vt certum quid Respondeo: Minimè irregularem ex hæresis crimine fieri. Quia certum est, quod ille, qui exterius solùm fictè fidem negat, sicut liberatur ab excommunicatione, eo quod verè non sit hæreticus, (vt diximus *loc. cit.*) ita liberatur ab irregularitate, quam hæresis parit. Sic tenent communiter omnes Doctores, præcipuè Sanchez *lib. 2. Decalog. cap. 25. num. 5. & 6.* Bonac. *quæst. 3. citata, punct. 7. num. 2.* Facund. *lib. 1. in Decalog. cap. 17. num. 5.* Filliuc. *tract. 20. cap. 9. quæst. 2. numero 230.* & alij.

QVÆSTIO V.

An saltem, prædictus negans fictè exterius fidem, fiat irregularis, irregularitate propria, lata contra, eos, qui fictè negant fidem?

NEgant adhuc plures Doctores, eo quod existiment: nullam irregularitatem esse à iure latam, in fictè negantem fidem. Probatur: quia si aliqua esset, maximè *in cap. Presbyteros, dist.* 50. at in hoc nulla fertur irregularitas in fictè negantes fidem: ergo. Minor probatur, *Primò*, quia in dicto cap. tantum est sermo de immolantibus Idolo: ergo non debet extendi ad reliquos deserentes fidem, cum simus in lege pœnali. *Secundò*, quia in d. cap. non fit sermo de fictè immolantibus Idolo, sed de illis, qui metu verè ex animo immolauerunt: ergo ex illo non potest probari, irregularem fieri, qui fictè, & non ex animo fidem negat. Ita tenent Nauar. *lib. de haeret. in 1. edit. consil.* 3. *in fine, & in 2. edit. toto consil.* 8. Quorum sententiam vt probabilem sequitur Palaus *disp.* 6. *de Censur. punct.* 19. §. 1. *num.* 4. Imo & Diana, iuxta Summam ipsius concinnatam per Ausonium, *verb. Irregularitas ex delicto, num.* 27. Sed hic Auctor fallitur; nam Diana oppositum, vt quid probabilius, sequitur.

Sed probabilius Respondeo: Irregularem fieri irregularitate propria lata, contra fictè negantes exterius fidem. Quia probabilius est, hanc irregularitatem contra dictos ferri *in dicto cap. Presbyteros*, quod desumptum fuit ex Concil. Ancirano *cap.* 1. & 2. Quia, quamuis hic textus videatur loqui solùm de offerente sacrificium Idolis, tamen idem voluit dicere de fictè negantibus fidem, quocumque signo externo. Nam postquam dixit, immolantes Idolis ex graui timore arcendos esse ab Ordinibus, ait, secus esse de laicis, qui cum clamarent se Christianos esse, vi præcisa coacti sunt immolare, quos ab hac pœna, ait, eximi, eo quod culpæ immunes sint: comprehendit ergo fictos Apostatas ob timorem, qui non sunt à culpa hac, & peccato liberi. Sic omnino Fagundez *cap.* 17. *cit. num.* 5. sequutus Thomam Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 25. *num.* 6. Suarium *de Censur. disp.* 43. *sect.* 2. *num.* 2. Maiolum *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 34. *num.* 2. & Viualdum *de Irregularit. num.* 38. Quibus addi possunt Sanctarellus *tract. de herisi, cap.* 25. *dub.* 1. *num.* 4. Farinac. *de heresi quaest.* 92. *num.* 73. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 9. *num.* 230. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *resol.* 49. & alij.

QVÆSTIO VI.

An fautores, receptores, & defensores haereticorum, quatenus haeretici sunt; afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur haeretici?

NEgant aliqui Doctores, eo quod in iure id non habeatur expressè. Nam si alicubi, maximè *in cap.* 2. §. *haeretici. De haeretic. in* 6. vt contrarij fatentur: at in hoc capite, prædicti solum dicuntur inhabiles ad beneficia, & officia publica, sub quorum nomine non includitur Ordo: ergo. Ita Henriquez *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 6. *litt. R.* Sà *verb. Irregularitas ex defectu animae, num.* 2. Hurtad. *disput.* 2. *de Irregularitate, difficult.* 3. *à num.* 7. Quos videntur sequi Palaus *disput.* 6 *punct.* 19. §. 1. *num.* 5. & Diana *part.* 4. *tractatu* 2. *resolut.* 44. & Cornejo *in* 3. *part. tractatu* 5. *disputatione* 8. *dub. vnico, quaestione vltima in fine*, & alij existimantes, prædictos non affici peculiari irregularitate, sed solum illa, quæ contrahitur ex infamia.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod præfati fautores, receptores, & defensores hæreticorũ, verè afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur ipsimet hæretici: & ideo illam minimè euadant, quamuis occulti sint. Quia probabilius est, quod hæc particuliaris irregularitas habeatur in iure *in dicto cap.* 2. *de haeret. cit.* vbi præfatæ personæ dicuntur esse inhabiles ad omne beneficium, & officiũ publicum: at sic est, quod sub nomine officij publici, comprehenduntur non solum officia temporalia, sed etiam Ecclesiastica: ergo & officium Ordinis, ad quod ascendere dictæ personæ prohibentur. Sic tenent Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 7. Suarez *de Censur. disp.* 43. *sect.* 2. *num.* 5. *in fine.* Nauarrus, Ledesma, Valentia, & Maiolus, apud illos. Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 2. *concl.* 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 69. *num.* 1. Bonacina *vbi supra.* Sanctarell. *tract. de haeresi, cap.* 25. *dub.* 1 *num.* 4. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 7. *num.* 51. *concl.* 2. Præpositus *in* 3. *part. quaest.* 5. *de Irregularit. dub.* 7. *num.* 44. Ioan. de Cruce 2. *part. Summ. vbi de Irregularitate, dubit.* 4. *conclus.* 2. Fagundez *loc. cit. num.* 6. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 15. *num* 6. Philibertus, *de Ordine, tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 2. *num.* 5. & alij.

QVÆSTIO VII.

An illi, qui, tanquam de haeresi suspecti, coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant?

AFfirmant prædictas personas incurrere irregularitatem, ob suspicionem vehementem de hæresi, Azor *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 21. *quaest.* 8. *in fine*, per hæc verba: Quæres deinde, quid si Titius tanquam de apostasia suspectus abiurauerit, hoc est, iureiurando execratus fuerit, & damnauerit omnem hæresim, an eo ipso factus sit irregularis: ita vt nec ad Ordines, nec ad beneficia possit promoueri? Respondeo idem iuris esse de huiusmodi apostata, quod est de eo, qui vt suspectus iureiurando detestari in iudicio cogitur omnem hæresim. Vterque post abiurationem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel hæresis, irregularitatem contrahit, aut saltem tanquam irregularis habetur. Huc vsque Azor. Cuius sententiam nouissimè sequitur Emanuel Moure *opusc.* 1. *de Ensalmis, & incantation, sectione* 3. *cap.* 6. *numero* 21. & 22.

Sed probabilius longè Respondeo: Minimè irregularitatem incurrere, ratione vehementis suspicionis notoriæ hæresis. *Primò*, quia in iure, solùm imponitur pœna irregularitatis hæreticis; non verò abiurantibus hæresim: quia huiusmodi, nec sunt hæretici, nec vt tales damnantur, sed tanquam de hæresi suspecti. *Secundò*, quia licèt suspecti de hæresi notorij, ratione infamiæ incurrant aliqualem irregularitatem, dum non purgauerint suspicionem: tamen per abiurationem eam purgant, ac proinde purgata & ablata infamia, liberi manent ab irregularitate, & ideo absque dispensatione vlla ad Ordines poterunt promoueri. Sic doctissimus Nauar. *consil. mihi* 16. *de haeretic.* vbi *num.* 1. hæc dicit: Dixi verò, quod mihi videbatur, responsum Domini mei doctissimi esse firmum, quatenus habet per solam abiurationem de leui, non incurri vllam irregularitatem, imo neque per abiurationem de vehementi, quod exercitum fuit in quodam Prælato, qui abiurauit de vehementi, & sequenti die sine vlla dispensatione celebrauit Missam, cum approbatione, & laude Papæ, & totius Curiæ: & rectè; quoniam nullo iure id probari

probari potest, & irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis. Hæc meus Nauarrus. Et ex illo Villalob. *tom.1. tract. 21. difficult. 15. num. 2.* Henriquez *lib. 12. cap. 56. num. 1. & lib. 14. cap. 4. num. 6. in fine.* Suarez *disp. 43. sect. 2. num. 9. & 10.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 25. num. 10. & 12.* Sà *verb. hæresis, num. 5.* Flaminius *de Resignat. benefic. lib. 4. quæst. 3. num. 17.* Farinac. *de hæresi, quæst. 192. num. 80. & 81.* Garcia *de benef. part. 11. cap. 11.* vbi citat pro hac parte Rotæ decisionem. Ægidius *disp. 18. dub. 7. num. 55.* Sanctarell. *de hæresi, cap. 28. num. 9.* Sousa *in Aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 5. n. 6.* Portel *in addit. verb. Irregularitas, num 20.* Fagundez *lib. 1. in Decalog. cap. 17. num. 7. & 8.* Palaus *disp. 16. punct. 19. §. 1. num. 6.* Trullench *etiam lib. 1. in Decal. cap. 3. dub. 10. num. 3. in fine.* Diana *part. 2. tract. 15. resol. 24. in fine. vers. Notent verò, & part. 4. tract. 2. resol. 47.* Filliuc. *loc. cit. num. 133.* Philibertus *cap. 2. cit. num. 8.* & alij.

QVÆSTIO VIII.

An filij Hæreticorum, fautorum, defensorum & receptatorum eorum, sint irregulares?

Negant nonnulli Doctores, eo quod, nullo textu, est contrà eos stabilita irregularitas, sed solùm inhabilitas ad officia publica, & beneficia; quorum nomine, non veniunt Ordines. Ita Sayrus *De Censur. lib. 6. cap. 10. num. 49.* qui pro hac sententia citat Toletum *lib. 1. Summ. cap. 25. num. 8.* sicuti illum pro eadem parte, citant etiam Sanchez & Palao. Sed certè Toletus in impressione Lugdun. *de anno 1606.* oppositum disertis verbis affirmat, non *cap. 25.* (quia ibi nil dicit ad rem) sed *cap. 69. pag. 227. num. 3.* hæc dicens: Tertiò, non solum ipsi (*hoc est, hæretici, & ipsorum credentes, fautores, & defensores*) sed etiam omnium prædictorum filij, etiamsi crimina parentum non fuerint imitati, sunt irregulares *cap. Statutum. 1. de hæret.* Hæc Toletus. Tenet tamen sententiam Sayri, Gibalinus, *cap. 5. de Irregularitate, quæst. 4. consectar. 3. num. 22.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod omnes filij hæreticorum, & eorum fautorum, defensorum, & receptatorum sint irregulares. Quia *cap. Statutum 2. de hæret. in 6.* omnium prædictorum filij redduntur inhabiles ad beneficia, & officia publica: atqui est, quod nomine officiorum publicorum, veniunt officia Ecclesiastica, inter quæ officia Ordinum computantur, vt potè, quæ publica sunt: ergo. sic Nuar. *in Summ. cap. 27. num. 205.* Ledesma *2. part. 4. quæst. 26. art. 2. fol. 564.* Patres Congregati in tertia. Intruct. Hispalensis *cap. 11.* Simancas *de Catholic. institut. tit. 9. num. 14.* Salcedo *in practica.* Bern. Diaz *op. 22. num. 22.* Maiolus *lib. 5. cap. 46. num. 5.* Henriquez *lib. 14.* (non *5.* vt leges apud Sanchez) *cap. 5. num. 4.* Valentia *tom. 4. disput. 7. quæst. 19. punct. 3.* Philiarc. *de offic. Sacerd. tom. 1. part. 1. lib. 4. cap. 9.* Suarez *tom. 3. in 3. part. disp. 43. sect. 3. num. 1.* Vualdus *de irregularitate, num. 75.* Manuel *in quæst. regul. tom. 1. quæst. 24. art. 7.* Auila *part. 7. disp. 4. dub.* quos omnes refert, ac sequitur Sanchez *lib. 2. de Decalog. cap. 28. num. 7.* Quibus addi possunt Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct. 7. num. 9.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. difficult. 15. num. 8.* Hurtad. *disp. difficult. 3.* Ægidius *disput. 18. dub. 7. num. 56.* Filliucius *tract. 20. cap. 9. quæst. 4. num. 256.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 8. cap. 2. num. 9.* qui etiam citat malè Toletum pro opposita parte.

QVÆSTIO IX.

An etiam, nepotes hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum, sint irregulares?

Negat Sayrus (& à fortiori) *loc. cit.* Cui satis fauet Palao *disput. 6. de Censur. punct. 19. §. 2. num. 1.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod etiam nepotes hæreticorum, & eorum fautorum, &c. qui per virilem lineam descendunt, maneant irregulares, vsque ad secundam generationem; qui verò per lineam fæmininam, minimè, sed solum filij. Sic tenet Bonacina *num. 9.* & Auila per hæc verba: filij hæreticorum, & receptatorum vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam per maternam sunt irregulares *d. §. hæretici,* vbi generaliter dicitur vsque ad secundam generationem. Sed Bonifacius VIII. *cap. Statutum el. 2. de hæret. in 6.* restrinxit vsque ad primam generationem per lineam maternam. Vnde descendens ab hæretico per lineam maternam vltra primum gradum non est inhabilis ad Ordines. Ita Nauarr. *lib. 1. consil. 8. de tempor. Ordinat.* Hæc Auila. Legantur Sanchez *loc. cit. & cap. 27. à num. 2.* & Philibertus *loc. cit.*

QVÆSTIO X.

An, vt filij hæreticorum irregulares maneant, irregularitate lata in cap. Statutum, *contra filios hæreticorum, opus sit, vt nati fuerint, post parentum delictum, & crimen?*

Negant plures Doctores, existimantes, non esse opus ad hoc vt filij hæreticorum sint irregulares irregularitate dicta, quod nati sint, post parentum crimen, sed sat esse ad id, quod nati sint ante lapsum parentum in hæresim. Quia *cap. Statutum, cit.* filios absolutè nominat: ergo omnes planè comprehendit. Ita Suarez *disp. 43. sect. 3. num. 2.* citans pro se Couar. *lib. 2. variar. cap. 8. num. 5.* Gomesium *tom. 3. variar. cap. 2. num. 16.* Castrum *lib. 2. de iusta hæret. punit. cap. vltim.* & Gregorium Lopez *part. 7. tit. 2. lib. 2. vers. Sus fijos.* Quibus addi possunt Filliucius *loc. cit. num. 238.* Gibalinus *cap. 5. quæst. 4. consect. 3. in fine.* Citat etiam Diana pro hac parte Luysium *lib. 9. disp. 62. dub. 2.* & Auilam *p. 7. disp. 4. dub. 7.* Sed hic Auctor nihil ad propositum tractat in illo dubio, Sed *dub. 2. vers. Et quamuis.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod vt filij hæreticorum contrahant irregularitatem latam *in cap. Statutum,* contra filios hæreticorum, necessum sit, vt nati fuerint post lapsum parentum in hæresim. *Primò,* quia prædicti filij nati ante lapsum parentum, formaliter loquendo, non sunt filij hæreticorum, sed Catholicorum: ergo non comprehendit illos pœna lata *in dicto cap. Secundò.* Quia filij reorum criminis læsæ maiestatis nati ante delictum parentum, non subiacent pœnis, quibus subiacent nati post delictum; vt latè, & optimè probat Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 27. à num. 14.* ergo nec filij nati ex Catholicis parentibus, qui postea in hæresim inciderunt, debent subiacere irregularitatis pœnæ, quibus subiacent per *d. cap. Statutum,* filij nati post lapsum parentum in hæresim. Sic tenet Bonac. *quæst. 3. de Irregularit. punct. 7. num. 10.* citans pro se Vgolinum *§. 1. num. 6.* Simancas *de Catholic. institut. tit. 23.* Lessium *cap. 34. num. 121.* Henriquez *lib. 14. cap. 5. num 4.* Ægidium *disp. 18. num. 53.* & Sanchez

loc.cit. quibus addi possunt Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 3. *num.* 8. & Palao *disp.* 6. *punct.* 19. §. 2. *num.* 2. vbi ait, sic esse dicendum (concesso cum communi sententia, dictos hæreticorum filios irregulares esse) nempe, quod ad incurrendam hanc irregularitatem, requiratur, vt ipsi filij nati sint post parentum delictum: nam si antequam parentes delinquerint, ipsi fuerint nati, nullatenus irregulares sunt censendi: quia eo casu, non sunt formaliter filij hæreticorum, sed potius Chatholicorum, cum à parentibus Catholicis concepti, & nati sint. Sic ille. Villalobo s *tract.* 21. *diffic.* 15. *num.* 9. Pellizzarius *loc. cit. quæst.* 3. *num.* 100. Legatur Diana *part.* 4. *tract.* 4. *resolut.* 45. vbi vtramque sententiam probabilem esse affirmat.

Ad fundamentum contrariorum dicendum est ex dictis, adesse sufficientem rationem explicandi *dictum cap. Statutum*, de filiis natis post lapsum parentum in hæresim.

QVÆSTIO XI.

An, vt filij hæreticorum liberi à dicta irregularitate euadant, sufficiat adhuc, quod geniti, aut concepti fuerint, etsi nondum nati, ante lapsum parentum in hæresim?

NEgabunt, & planè à fortiori, omnes Doctores primæ sententiæ nuper relatæ, imò forsitan & secundæ, saltem aliqui.

Sed ego probabiliter certè, stando dictis, Respondeo dicendum, quod, vt dicti filij irregularitatem latam *in cap. Statutum, cit.* contra filios hæreticorum, non contrahant, sufficiat illis, fuisse conceptos, & genitos perfectè (etsi nondum nati fuerint) ante lapsum eorum parentum in hæresim.

Probatur *Primò.* Quia prædicti filij formaliter loquendo, potius sunt filij Catholicorum, siquidem ab his habuere esse, non ab hæreticis: ergo irregularitas lata *in d. cap.* contra filios hæreticorum, non comprehendit prædictos.

Secundò probatur à simili sic. Vt filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium, & consequenter non maneat irregularis, sufficit, quod fuerit genitus, & si nondum natus, eo tempore quo parentes habiles ad contrahendum extiterint, vt diximus cum communi *supra disput.* 3. *quæst.* 16. & 19. ergo & sufficiet certè in præsentiarum, vt quis non contrahat irregularitatem latam contra filios hæreticorum, quod ille non ab his, sed à parentibus Chatholicis sit genitus, licèt nondum natus.

Tertiò probatur ex habitis nuper *quæst.* 10. Quia filij nati ante lapsum parentum in hæresim, minimè contrahunt dictam irregularitatem: ergo nec contrahent adhuc, qui ante lapsum parentum sunt geniti, patet consequentia: quia in rebus, quæ ad commodum cuiuspiam pertinent, in vtero adhuc existens, pro nato habendus est: *l. Qui in vtero.* 7. *l. Qui in vtero* 2. 6. *ff. de statu hominum. l. Vel si viuo* 7. *de suis & legitim. hæred. l.* 3. *tit.* 23. *part.* 4.

Quartò probatur, *l. Emancipatum* 7. *ff. de Senatorib.* vbi habetur expresè, quod si quis conceptus sit antequam pater eius Senatu moueatur, natus autem post patris amissam dignitatem, magis est, vt quasi Senatoris filius intelligatur. Sic Iurisconsultus. Nunc ego: ergo si quis conceptus sit antequam pater eius in hæresim incidat, natus verò, post eius admissionem, magis est, vt quasi Catholici filius, non quasi hæretici, intelligatur: Si ergo est filius Catholici, & non hæretici, minimè contrahere potest irregularitatem latam contra filios hæreticorum. Pro hac parte nullum inueni Doctorem, quia nullum vidi de illa huc vsque tractantem.

QVÆSTIO XII.

An, vt filij & nepotes hæreticorum, incurrant irregularitatem latam, contra filios, in cap. Statutum, *cit. oporteat, parentes in hæresi decessisse?*

REspondeo, vt certum: Oportere. Quia licèt Alexander IV. *in cap. Quicumque, §. Hæretici, de hæretic. in* 6. absolutè, & generaliter hac irregularitatis pœna punierit filios, & nepotes hæreticorum; tamen Bonifacius VIII. *in cap. Statutum, el.* 2. *eod. tit. & lib.* restrinxit, & declarauit *cap. Quicumque, citatum*, vt solum intelligatur de filiis, & nepotibus hæreticorum, qui non sunt emendati, & reincorporati Ecclesiæ, excipientes pœnitentiam ipsis impositam, aut parati illam suscipere, & exequi. Sic ex dicto capite docent omnes Doctores, inter quos circa limitationem Bonifacij non modica versatur difficultas, quam nos sequenti quæstione tractabimus. Sit ergo.

QVÆSTIO XIII.

An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen hæresis repetitum traduntur brachio sæculari comburendi; sed, ob data pœnitentiæ signa sunt ante mortem absoluti ab hæresi, incidant in irregularitatem latam in d. cap. *contra filios hæreticorum?*

NEgant quamplures Doctores, existimantes minimè in talem irregularitatem incidere. Probatur. Quia vt filij, aut nepotes hæreticorum irregularitatem contrahant, exigit Bonifacius, vt vidimus, quod parentes eorum obeant, & decedant in hæresi, & à delicto non emendati, neque Ecclesiæ reincorporati: atqui parentes, qui ob crimen hæresis, traduntur brachio sæculari comburendi, sed ante eorum mortem absoluuntur ab hæresi, per dictam absolutionem reincorporantur Ecclesiæ, & sic reincorporati obeunt Catholici: ergo eorum filij post dictam constitutionem Bonifacij non contrahent dictam irregularitatem. Ob id ita esse dicendum sentiunt Simancas *de Cathol. institut. tit.* 29. *n.* 17. Henriquez *lib.* 14. *de Irregularitate, cap.* 5. *num.* 4. Nauar. *cap.* 27. *num.* 205. Martin. de Ledema 2. *parte* 4. *quæst.* 26. *art.* 2. *fol.* 364. Alphons. de Castro *de Iusta hæret. punit. cap. vltim. & lib.* 1. *de leg. pœnali, cap.* 7. *docum.* 2. *corollar.* 1. Repertor. Inquisit. *verb. Filij.* Maiolus *lib.* 5. *cap.* 46. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 25. *num.* 8. Valentia *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 3. Sà *verb. Irregularitas ex defectu animæ, n.* 2. & Rodrig. 1. *tom. Summ. cap.* 190. *num.* 2. quos omnes sic pro hac parte refert Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 27. *num.* 22. quibus adde ego Hurtadum *de Irregularitate, disput.* 2. *diffic.* 3. *num.* 8. Villalobos *tract.* 21. *diff.* 16. *num.* 9. Et licet hæc sententia sit satis probabilis;

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod prædictorum filij, ac nepotes, vere incidant in irregularitatem latam, seu moderatam *in dicto cap. Statutum.* Quia probabilius est quod parentes hæretici sic conuersi, præsumantur in hæresi decedere: ergo filij, ac nepotes eorum irregulares remanent, adhuc post constitutionem præfatam Bonifacij: consequentia ex textu ipso liquet. Antecedens probatur. Quia hæretici

hæretici relapsi, & brachio sæculari relaxati, quamuis de facto exterius ad fidem ante mortem conuertantur; tamen præsumuntur in hæresi decedere, & fictè omnino conuerti, timore potius, ne viui comburantur, quàm fidei amore: & ideo nec iuridicè admittuntur ad pœnitentiam, nec solemniter absoluuntur, quæ solemnis, & iuridica absolutio videtur requisita, vt ab Ecclesia iudicentur decedere ipsi reconciliati, & reincorporati, ac per consequens non irregulares. Et ideo hanc tuentur sententiam Glossa *in cap. Statutum, cit. verb. Reincorporatos*, & ibi Ioan. Andr. & Francus, *fine*. Simancas mutans sententiam *in Enchirid. Iudicum tit.* 63. *num.* 7. Rojas *tract. de Hæretic.* 2. *part. num.* 337. Peña *in director. Inquisit.* 3. *p. commento* 164. Dacian. *in pract. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 3. Azor. *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *post quæst.* 8. & *tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4 *quæst.* 3. Suarez 6. *tomo, disp.* 43. *sect.* 3. *num.* 4. Molina *tom.* 3. *part.* 1. *disp.* 658. Vmbert. Locatus, Azeuedo, Paramus, & Lælius, Zecchius, quos omnes refert, ac sequitur Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 27. *num.* 23. Quibus adhuc addo ego Luysium *de Censur. lib.* 9. *disp.* 64. *dub.* 2. Palaum *disp.* 6. *de Censur. punct.* 19. §. 2. *num.* 5. Dianam *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 45. qui tamen solum dicit, vtramque sententiam existimare probabilem: Filliucium *tract.* 20. *cap.* 9. *quæst.* 4. *numero* 239. & Pellizzarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 3. *quæst.* 3. *num.* 99.

QVÆSTIO XIV.

An etiam incurrant dictam irregularitatem filij, & nepotes eorum, qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeant, traduntur tamen brachio sæculari comburendi, eo quod hæresiarchæ fuerint?

NEgabunt, & à fortiori Auctores primæ sententiæ, nuper relati.

Sed iuxta illam, quam nos secuti sumus, Respondeo dicendum incurrere prædictam irregularitatem. Quia verè sunt filij, ac nepotes illorum, qui non ita Ecclesiæ reincorporantur, vt ad pœnitentiam admittantur; & ideo eadem prorsus militat in eis ratio, ac militare diximus in filiis, ac nepotibus eorum, de quibus præcedenti quæstione egimus. Sic expressè Suarez *disp.* 43. *sect.* 3. *num.* 4. *in fine*. Suarez *cap.* 27. *cit. num.* 24. Filliuc. *num.* 239. *cit.* & ni fallor, Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularitate, punct.* 7. *num.* 9. *in fine*, &, vt ait Sanchez, omnes relati pro nostra sententi *quæst. præcedenti*.

QVÆSTIO XV.

An item, eandemmet irregularitatem incurrant filij, ac nepotes illorum, qui comburuntur, eo quod conuicti de hæresi, illam negant?

REspondeo: Incurrere eandemmet irregularitatem. Quia parentes dicti nec emendati dici possunt, nec reincorporati Ecclesiæ, cùm solemniter non absoluantur, & in foro Ecclesiæ probati sunt esse, & decedere hæretici, quidquid ipsi negent: ergo eorum filij & nepotes, verè irregulares remanent. Sic Suarez, & Sanchez, *locis citatis*. Palao *disputatione sexta, puncto decimonono*, §. 2. *n.* 6. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An deinde incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in absentia condemnantur, eorúmque statuæ, ob hæresim delatam, comburuntur?

REspondeo, vt quid probabilius, etiam dictorum filios in præfatam irregularitatem incurrere. Quia eorum parentes, ob eorum contumaciam habentur, tanquam conuicti, & verè pertinaces hæretici, vt constat ex *cap. Cum contumacia, de hæretic. in* 6. ibi: *Ex tunc velut hæreticus condemnetur*. Sic Peña *in director. Inquisitor.* 3. *part. comment.* 164. *colum.* 3. Molina *tom.* 3. *de Iust. part.* 1. *disp.* 658. *num.* 19. quos citat & sequitur Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 27. *num.* 19. Palao *disp.* 6. *de Censuris, punct.* 19. §. 2. *num.* 6. Qui cum Sanchez bene aduertit hanc sententiam intelligendam esse, quando parens damnatus est verè, & propriè contumax, qualem depingit *d. cap. Cum contumacia:* nam secus esset si de eius contumacia non planè constaret; vt quando elapso anno, ob morbum, aut aliud legitimum impedimentum ad Inquisitores accedere nequiuit, aut pro absolutione institit, aut satisfactionem obtulit, aut denique ea fecit, quæ ipsum verè esse Catholicum ostenderit.

QVÆSTIO XVII.

An exigatur sententia condemnans parentes, ob hæresim; vt filij, & nepotes incurrant irregularitatem?

AFfirmant aliqui, quos, tacito nomine, refert Azor *tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 3. *vers. Alij verò*

Sed, vt ferè certum Respondeo: Non exigi sententiam Iudicis parentes ob hæresim damnantis; vt filij, & nepotes eorum incurrant irregularitatem; sed sat esse, si aliàs constet parentes hæreticos esse, aut fautores, defensores, aut receptatores hæreticorum, per propriam parentum confessionem in iudicio, vel per euidentiam facti. Quia (ait Sanchez) id important ea verba textus *d. cap. Statutum*, vbi loquens, de huius criminis qualitate in parentibus requisita, sic ait: *Qui vel tales esse, tales etiam decessisse probantur*, vbi verbum, *probantur*, est verbum iuris, quasi textus dicat, filios eorum, quos in hæresi decessisse notoriè constiterit, siue sententia Iudicis, siue euidentia facti, siue propria in iudicio confessione. Quare si hæreticus non fuit aliquo horum modorum notorius, filij & nepotes eius, nec sunt irregulares, nec beneficij incapaces. Ita tradunt Suarez 5. *tom. in* 3. *p. disp.* 43. (adde tu, *sect.* 3.) *num.* 2. Sayro *de Censur. lib.* 6. *c.* 10. *n.* 40. Azor. *tom.* 1. *Institut. moral. lib.* 8. *c.* 13. *post quæst.* 8. *in octaua pœna hæreticorum, versic. Deinde quæres*, vbi bene addit, satis esse, si eos parentes, sit manifestum tales esse in his locis, in quibus viuere, aut vixisse constat. Huc vsque Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 27. *num.* 28.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem exigatur, ad hoc, vt filij, & nepotes irregularitatem ortam ex infamia admittant; vt eorum parentes decedentes in hæresi, etiam infames ob hæresim reputentur?

REspondeo: Id verè exigi. Vnde minimè incurrent irregularitatis pœnam filij, aut nepotes hæreticorum, qui tales publicè decessere absque infamia

infamiæ nota, vt si obiere in Anglia, Germania, aut alia regione hæresibus infecta. Ratio est (inquit Sanchez) quia dum parentes non sunt damnati, sed sola facti euidentia sunt hæretici, incurrunt has pœnas filij ratione infamiæ facti, ac proinde cessante ea, diximus non incurrere: in prædictis autem locis cessat infamia: ergo. Sic Sanchez *loco cit. n.* 28. *in fine*, secutus Henriquez *lib.* 14. *cap.* 5. *n.* 4. *ibi*. At si occulta fuit hæresis, aut in natione infecta, & pater decessit in publica hæresi absque nota infamiæ, nõ videtur filius Catholicus fieri irregularis, & Emmanuelem Sà *in Summ. verb. Hæresis, n.* 4. His addo Pellizzariũ *tom* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 3. *n.* 109. Bonacinam *quæst.* 3. *de Irregularit. punct.* 7. *num.* 9. Palaum *disp.* 6. *de Censur. punct.* 19. §. 2. *n.* 7. Tannerum *in* 3. *part. disp.* 6. *quæst.* 10. *dub.* 10. *n.* 201. Ægidium *disput.* 18. *n.* 51. Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 4. *sub finem*. Gibalinum *cap.* 5. *de Irregularitate, quæst.* 4. *consectar.* 3. *in fine*, & Dianam *part.* 4. *tract.* 2. *resolut.* 45. Qui bene aduertit id esse certum loquendo de irregularitate orta ex infamia; nam loquendo de irregularitate lata *in cap.* 2. *de hæret. in* 6. & *cap. Statutum*, el 2. *eod. tit.* & *lib.* iam ex dictis supra, constat quid sit dicendum.

QVÆSTIO XIX.

An filij, aut nepotes, denunciantes Inquisitoribus, suos parentes hæreticos; ab irregularitate excusentur?

RESpondeo: Excusari ab irregularitate, & ab aliis pœnis iure statutis. Quia id expresse habetur in quadam Federici constitutione, à variis Pontificibus confirmata, vt docet Peña 2. *part. directorij Inquisit. cap.* 14. *comment.* 15. *vers. Hoc addiderim,* & 3. *part. commen.* 164. *vers. In filiis vero.* Et cũ illo Castro *lib.* 2. *de Iusta hæretic. punit. cap.* 26. Simanc. *de Catholic. institut. tit.* 29. *n.* 47. Rojas *in singularib. fidei, singul.* 12. *n.* 5. quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 27. *num.* 30. Farinac. *de hæresi quæst.* 191. *num.* 37. Palao *punct.* 19. *cit.* §. 2. *num. vltimo.*

QVÆSTIO XX.

An etiam Apostata, sint irregulares?

RESpondeo, vt quid certum: Esse. Vnde omnia quæ diximus *supra* de hæreticis, eadem dicenda sunt de Apostatis, ac de eorum filiis & nepotibus: Quia quoad pœnam irregularitatis, iura, & Doctores, eodem modo loquuntur. Legantur citati.

QVÆSTIO XXI.

An filij Sarracenorum, Paganorum, & Iudæorum, qui ab infantia sunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant?

RESpondeo: nullam irregularitatem admittere. Quia non admittunt illam, quæ lata est contra filios hæreticorum; cum non sint hæreticorum liberi, nec admittunt illam, quam contrahunt Neophyti, cùm isti filij, de quibus est quæstio, baptizati sint ab infantia: ergo. Sic tenent communiter Doctores, Suarez *disputatione* 43. *sectione* 3. *numero* 8. Filliucius *tractatu* 20. *cap.* 9. *quæstione* 5. *numero* 241. Bonacina *quæstione* 3. *punct.* 7. *num.* 11. Diana *part.* 4. *tractatu* 2. *resolutione* 50. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæst.* 3. *num.* 9. *pag.* 71. Sanchez *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 28. *quæst.* 2. *num.* 11. Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 4.

QVÆSTIO XXII.

An Schismatici sint irregulares?

AFfirmant absolutè plures Auctores: ducti tum ex *cap.* 1. *de Schismaticis*, tum etiamquia schisma regulariter est cum hæresi coniunctum. Ita Speculator *tit. de dispens.* §. *Iuxta*, *num.* 17. Raymund. *in in Summ. verb. Schisma, vers. Vltimo.* Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 46. *num.* 4. Peña *in director. Inquisit.* 2. *part. quæst.* 48. *comment.* 73. Azor *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 20. *quæst.* 8. Vgolinus *cap.* 36. §. 3. *n.* 7. Philibert. *de Ordine*, *tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 2. *num.* 5.

Sed clarius, & probabilius, Respondeo dicendum *Primò.* Schismatici, qui non sunt hæretici, minimè sunt irregulares (nisi fortè ratione infamiæ ortæ ex schismate notorio) Quia crimini schismatis vt sic, nulla est in iure imposita irregularitas: ergo schismatici, vt sic, non sunt irregulares.

Respondeo: *Secundò.* Schismatici, qui simul sunt hæretici, verè sunt irregulares ratione hæresis, cui adiuncta, & imposita est à iure irregularitas, vt supra est habitum. Sic tenent Suarez *de Censur. disp.* 42. (non 23. vt offendes apud Sanchez) *sect.* 3. *num.* 4. Sanchez *lib.* 2. *in. Decalog. cap.* 37. *n.* 20. Sanctarell. *de hæresi, cap.* 43. *dub.* 1. *n.* 13. Gordon. *lib.* 7. *q.* 18. *n.* 11. & quoad substantiam Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 3. *dub.* 2. *pag.* 368. Filliucius *tract.* 20. *cap.* 9. *quæst.* 3. *num.* 233. Sayrus *lib.* 7. *Thesauri, cap.* 12. *n.* 16. Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularitate, punct.* 7. *num.* 7. Pellizarius *cap.* 5. *cit. sect.* 3. *quæst.* 5. *num.* 106. *in fine.*

QVÆSTIO XXIII.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate orta ex hæresi publica, & notoria?

REspondeo, vt quid certum. Quod solus ipse, aut alius cui ipse facultatem expressam concedat. Quia ipse solus habet ius dispensandi in iure communi. Sic omnes.

QVÆSTIO XXIV.

An saltem habeant Episcopi facultatem dispensandi, in irregularitate orta ex heresi occulta exteriori?

NEgant multi, eo quod careant potestate absoluendi ab hæresi occulta: ergo & potestate dispensandi ab irregularitate illi annexa. Ita Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 46. *sub. num.* 6. Suarez *disp.* 43. *sect.* 1. *num.* 7. & Bonacina *quæst.* 3. *punct.* 7. *num.* 12. (non 6. *num.* 11. vt offendes apud Philibertum) qui & citat Filliuc. *num.* 232. & Toletum *lib.* 1. *cap.* 46. *num.* 7. Sed vterque docet oppositum, ille *loc. cit. num.* 244. *dicto* 3. hic verò in mea impressione *cap.* 69. *in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Habere dictam facultatem Episcopos, ex Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. *de Reformat.* concedente Episcopis facultatem dispensandi in quacunque irregularitate orta ex quocumque delicto, etiam hæresis. Sic Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 25. *num.* 18. vbi, adhuc dato antecedenti contrariis, negat eorum consequentiam. Philibertus *de Ordine*, *tract.* 1. *part.* 1. *num.* 11. Qui optimè citat

citat Filliucium pro hac parte, nec non & Garciam *de Benefic.part.*11.*cap.*10.& Dianam 1.*part.tract.*15. *miscell. resolut.*24. *vers. Sed tota difficultas.* Bossium *tract.de Iubil.sect.*1. *casu* 10.§.12.*n.* 122. Vgolinum *de Irregul.c.*36.*n.*5. & Viualdum *de Irregul.*3.*n.* 21. Quid autem sit respondendum fundamento contrariorum, colliges ex dictis à nobis *tom.* 4. *tract.*2. *disp.*17.*quæst.*45.& 46.

DISPVTATO XXV.

De Neophytorum Irregularitatibus.

QVÆSTIO PRIMA.

Quinam propriè dicatur Neophytus?

RESPONDEO dicendum, quod ille propriè dicitur Neophytus, *qui recens est in fide Christi plantatus*; aut clarius; *qui nouus est in Baptismo, in ætate adulta suscepto.* Sic constat ex *cap. Sicut Neophytus, dist.*48. & ex illo docent omnes. Legantur Maiolus *lib.*1.*de Irregularitate, cap.*31. vbi varias Neophytorum species adducit, quæ à nobis modo non spectantur, qui de propriis tantum Neophytis agimus. Vgolin. *cap.*2. Suarez, Sanchez, Auila, Bonacina, Palao, & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An Neophytus sit omnino irregularis?

RESpondeo, vt qui l certum, quod sit irregularis & interim dum Neophytus est, vetita sit ei Ordinatio. Quia sic habetur *cap. Quoniam, dist.* 48. ex Concil. Nicæno, *cap. Qui Ecclesiasticis, distinct.* 59. Sozimo Papa, *cap. Si officia, ead. distinct.* ex Vrbano, *cap. Sacerdotale, dist.*61. ex Gregorio Papa, *cap. Ordinatos, dist.*59. ex Cælestino, *cap. In Sacerdotibus*, & *in cap. Non negamus, dist.*61.& *cap. Miramur ead. dist.* ex Leone Papa.

Hæc prohibitio triplici nititur ratione. Prior desumitur ex Paulo ad Timoth.3. *Ne in superbiam elatus in iudicium incidat Diaboli*; existimans Ecclesiam suo ministerio indigere. Secunda. Quia alios docere nescit, qui ipse nondum didicit. Quæ ratio desumitur *ex cap. Miserum, 61. dist.* vbi Innocent. ait: Miserum esse, eum magistrum fieri, qui nondum esse discipulũ didicit. Tertia. Quia aliis nequit se conformare, aut fidelium infirmitatibus compati, qui statum Ecclesiæ regẽdæ non est expertus. Quam rationẽ affert Glossa *dist.*48.*in principio.* Sic docent omnes DD. præcipuè infra citandi: & citati *supra disp. anteced. quæst.*21.

QVÆSTIO III.

An irregularitas hæc Neophytorum, sit indicta iure diuino, ex præcepto descendens?

AFfirmandum videtur. Cum constet tale præceptum Paulum Apostolum intimasse, vt vidimus.

Sed omnino Respondeo dicendum, talem irregularitatem non esse indictam Neophytis, iure diuino; sed humano. Quod constat, cum certum sit apud omnes, esse à Papa dispensabilem.

Ad rationem autem dubitandi, dicendum est, Paulum ordinationem Neophytis prohibuisse, tanquam Ecclesiæ Doctorem, & Episcopnm habentem facultatem condendi leges Euangelio congruas. Sic Azor *part.*2.*lib.*4.*cap.*6.*quæst.*12. Anton. Ricciulus *tract. de iis, qui sunt extra grem. Ecclesiæ*, vbi de Neophytis *cap.*2.*num.*11. Barbosa *de offic. Episcopi, part.*1.*tit.*2. *glossa.*17.*n.*8. Philibert. Marchin. *de Ordine, tract.*1. *part.*10.*cap.*2.*num.*3. & alij.

QVÆSTIO IV.

An descendentes ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi, ante vsum rationis baptizati sunt, maneant irregulares; saltem casu, quo parentes ipsorum, in Iudaismo, vel Maurismo adhuc persistant?

AFfirmandum videtur, saltem, casu quo parentes Iudæi, aut Mauri perseuerent: eo quod filij hæreticorum permanentium in hæresi remanent irregulares, vt. disp. antecedenti est habitum: ergo & irregulares erunt filij Iudæorum, aut Maurorum, etiam ab infantia baptizati, casu, quo hi Iudæi, aut Mauri perseuerent.

Sed, vt quid certum est, Respondeo dicendum, quod, adhuc in præassignato casu, filij Iudæorum, aut Maurorum, minimè irregulares maneant, si ante vsum rationis Baptismo fuerint initiati. Quia ipsi non sunt Neophyti, nuper ad fidem conuersi, de quibus loquuntur iura supra citata: ergo ex quo ante vsum rationis Baptismum susceperunt, non sunt irregulares, aut incapaces Ordinum, & officiorũ, etiamsi parentes eorum Iudæi, & Mauri adhuc perseuerent.

Nec est eadem ratio de his, & filiis hæreticorum; quia hi, ob parentum delictum, quod punitur etiam in filiis, irregularitate afficiuntur; at parentum infidelium delictum, nec in se, nec in filiis Ecclesia punit. Ex quo fit satis ad rationem dubitandi. Vnde hanc nostram sententiã tenent Suar. *d.*43.*de Censur. sect.*3.*n.* 8. Couar. *in Clement. si furiosus*, 1.*p.*§.2.*n.*8. *concl.*6. Spino, *specul. testament. Glossa* 3.*principali, n.*48. Sanch. *lib.*2. *in Decal, cap.*28.*n.*11. Philibert. Marchin. *de Ordine, tract.*1.*part.*10.*c.*2.*n.*6. Pellizzat. *tom.*2.*tract.*7.*cap.*5.*sect.*2.*q.*4.*in fine*, & communis.

QVÆSTIO V.

An saltem filij Cathecumenorum ab infantia baptizati, sint irregulares; casu, quo eorum parentes à fide recesserint?

REspondeo: Neque huiusmodi Catechumenorum filios esse irregulares, neque Ordinum incapaces; Quia isti, non sunt instar filiorum hæreticorum: sed habendi sunt, ac si essent filij ex infidelibus geniti, & procreati; cum Catechumeni non sint de corpore Ecclesiæ, nec ab illa puniri possint. Sic Sanchez *loc. cit. num.*13.& Philibertus *num.*7.

QVÆSTIO VI.

An Neophytus, ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere, sine dispensatione, possit?

NEgant plures DD. existimantes, posse Neophytum, absque vlla dispensatione, ad Clericatum, & Ordines minores ascendere; eo quod huiusmodi Ordi

Ordinatio nullo textu eis sit vetita; cum solum iura de maioribus Ordinibus loquantur. Ita tenent Archidiacon. *in cap. Quoniam, distinct.* 48. *num.* 2. & ibi Præpositus. Geminian. *in cap. Quicumque, dist.* 78. Decius *in cap. Eam te, de Rescriptis, num.* 2. Felinus *in cap. Cum sit, de Iudæis*. Romanus *singul.* 422. Mascardus *de Iudæis, part.* 3. *cap.* 3. *sub num.* 8. Anton. Ricciulus *tract. peculiari de Neophytis, cap.* 2. *num.* 12. Belletus *disquisit. Cleric. part.* 1. §. 12. *num.* 9. quos omnes refert, ac sequitur Philibertus *tract.* 1. *de Ordine, part.* 10. *cap.* 2. *num.* 8. vbi ex Belleto notat, recentem conuersam ad fidem, posse statim fieri Monialem, vel Monachum, non tamen Abbatissam, vel Abbatem. Prędictis Auctoribus ego adhuc addo Toletum *lib.* 1. *cap.* 64. Quibus valdè fauet Gibalinus *cap.* 3. *de Irregularitate, quæst.* 3. *in fine*, quatenus ait, quod ille non auderet damnare eum, qui Neophytum in Clerum admisisset, neque, subiiceret illum pœnis aduersus Ordinantes irregularem; neque Neophytum peccati in susceptione Ordinis commissi, propter impedimentum Canonicum irregularitatis reum faceret. Sed quamuis hæc sententia probabilis satis sit, propter rationem, & auctoritatem Doctorum illam sectantium:

Sed probabilius adhuc Respondeô dicendum, quod Neophytus ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere, sine dispensatione queat. Ratio est, quia licèt D. Paulus *ad Timoth.* 3. tantum loquatur ad Ordine Episcopatus, & in Concilio Nicæno *cap.* 2. solum fiat sermo de Presbyteratu, & in Arelatensi de Diaconatu, & de omni Ordine sacro d. Gregor. *lib.* 4. *epist.* 51. aliàs 95. tamen ex his colligitur idem proportione, dicendum esse, de reliquis Ordinibus minoribus, cum etiam in his habeat locum ratio D. Pauli, nempe periculum superbiæ, & elationis. Confirmatur: quia recenter conuersi ad fidem, neque in doctrina fidei sunt satis instructi neque experti in rebus Ecclesiasticis, neque probati inconstantia fidei; quæ sunt rationes ob quas iura prohibet Neophytis Ordinibus sacris initiari: ergo si rationem iuris attendamus, dicendum nobis est, quod Neophytus, nec ad minores Ordines sine dispensatione ascendere queat. Sic tenent Couarru. *in Clement. Si furiosus, part.* 1. *num.* 7. *col.* 2. Nauar. *cap.* 27. *num.* 205. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 4. *numer.* 7. Angelus, & Syluester, quos citat, & sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 4. *concl.* 1. Hojeda *de incompatibilib. benefic. part.* 1. *cap.* 24. *num.* 3. Campanilis *in diuersor. iuris Canon. Rubr.* 11. *cap.* 7. *num.* 1. Suarez *disput.* 43. *sect.* 3. *num.* 8. Hurtad. *disp.* 2. *de irregularit. diffic.* 19. Gordonus *lib.* 7. *quæst.* 18. *cap.* 1. §. 1. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 5. *quæst.* 5. *num.* 240. Villalob. *tract.* 21. *diffic.* 16. *num.* 2. Burgasio, & Bern. Diaz apud ipsum Gibalinum, *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An ille, qui iam diu suscepit Baptismum, & fidem; possit sine dispensatione Ordinari?

Respondeo, vt quid certum: Posse. *Primò*, quia huiusmodi iam non est Neophytus, propriè loquendo. *Secundò*, quia id constat ex *cap.* 1. *dist.* 57. Et ideo sic sentiunt omnes. Legantur Nauar. Couar. Henriquez, & Auila *loc. cit.* & alij, inter quos, solùm est difficultas, quandiu censeatur aliquis esse Neophytus; cui quæstione sequenti satisfaciemus. Sit ergo.

QVÆSTIO VIII.

Quod temporis spatium à suscepto Baptismo, sat sit, vt quis desinat esse Neophytus, seu nouus Christianus; & consequenter, desinat esse irregularis, possitque sine dispensatione, sacris initiari?

Respondent quidam, requiri, & sat esse, spatium saltem decem annorum à suscepto Baptismo, vt quis desinat esse Neophytus, & Ordinari possit. Ita sentit Nauar. *cap.* 27. *num.* 205. apud Philibertum, & Gibalinum: sed certè Nauarrus, id non dicit expressè: sed solùm longissimè (ad summum) indicat. Sentit tamen Hurtado *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 19. *num.* 91. vbi docet, quod post decem annos post baptismum, Neophytus non est amplius irregularis. Hurtadum sequitur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 50. *in fine*; licèt in eadem resolutionè aliud ex parte sentiat, *vt infra*.

Alij mitius loquentes dicunt, sufficere, & sat esse lapsum biennij. Ita Romanus *sing.* 422. Campanilis *loc. cit. cap.* 7. *num.* 4. & 5. Ricciulus *loc. cit. cap.* 10. *num.* 9. Qui mouentur ex *cap. Monasteriis* 19. *q.* 3. *vbi* prohibetur nouitio Religionem ingresso, ne intra biennium Ordinetur.

Alij denique mitissimè loquentes; tenent sat esse lapsum vnius anni, vt quis desinat esse Neophytus, aut nouus Christianus, ac proinde desinat esse irregularis. Et probant: quia miles nouus dicitur ille, qui anno completo non militauit, sed exacto militiæ anno, veteranus dicitur, & inter veteranos numeratur. *l. Cui cum vno.* §. *fin. ff. de re militari.* Et Chrisma dicitur nouum, quod annum non excedit, quo tamen lapso, fit antiquum, & renouandum, *cap. Literis, de consecrat. dist.* 3. Et vinum vetus dicitur post annum. *l. Vetus, ff. de tritico, vnico, & oleo legato.* Et primo anno matrimonij dicitur noua vxor. *cap.* 1. 35. *qu.* 8. & ibi Glossa *verbo, anni coronam*.

Sed probabilius omnium Respondeo dicendum, quod nullum certum tempus possit definiri ex iure, aut assignari, ad iudicandum, quando quis desinat esse Neophytus, & consequenter auferatur ab eo irregularitas, possitque sine dispensatione Ordinari; sed hoc remitti debeat arbitrio Episcopi, qui potest eum promouere, si post aliquam temporis dilationem à die suscepti Baptismi iudicat habilem, & idoneum ad Ordines. Quare munus erit Episcopi, Neophyti integritatem, fidem, scientiam, & experientiam præcognoscere; & ex circunstantiis personæ, loci, & dignitatis, modo maius, modo minus temporis spatium præfigere. Quando enim vita Neophyti talis est, qualis bonum decet Sacerdotem; & Neophytis honores appetere solentibus, iste humilis inueniatur, potest Ordinari. Sic Philibertus *de Ordine, tractatu primo, parte* 10. *cap.* 2. *num.* 8. Qui & citat Rodriguez *tomo primo, de regular. quæstione vigesimaquarta, articulo septimo*. Couarruuias *in Clementina si furiosus, part.* 1. *num.* 20. *conclus.* 3. Auilam *de Censuris, part.* 7. *disput.* 4. *dubit.* 4. Sanchez *libro secundo, in Decalog. capite vigesimooctauo, quæstione secunda, numero duodecimo*, & Barbosam *de offic. Episcopi, part.* 1. *tit.* 2. *glossa* 11. *numero octauo*. Quibus ego addo Suarium *disputatione quadragesima tertia, sectione tertia, numero sexto & septimo*. Vgolinum *cap.* 2. §. 2. *numero quarto*. Bonacina *quæstione* 2. *de Irregularitate, punct.* 5. *num.* 1. Gordonum *lib.* 7. *quæst.* 18. *cap.* 1. §. 1. Gibalinum *cap.* 3. *de Irregularitate, quæst.* 3. *numero* 10. *pag.* 71. Filliucium *tract.* 20. *cap.* 9. *quæst.* 5. *num.* 240. Dianam *resol.* 50. *citata*.

QVÆSTIO IX.

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare?

RESpondeo dicendum, quod solus Pontifex possit, vt constat ex *cap. Neophytus, distinct.* 16. Et docent omnes, præcipuè Nauarr. Auila, & Philibertus *loc. cit.* necnon Gibalinus *loc. cit.* Qui ex Suario *cit.* hæc verba affert: Quando Episcopus iudicat aliquem Neophytum, dignum esse Sacerdotio, aliisve Ordinibus; aut Pontifex illum ad Episcopatum admittit, vt factum quondam fuisse scimus in Ambrosio, & aliis, non esse propriam dispensationem, quia irregularitas, quæ hoc loco est, non est nisi propter fidei, humanitatis, & honestæ vitæ defectum, quem in nouo Christiano ab infidelitate recenter conuerso, iure merito esse suspicatur Ecclesia; quare vbi abest ille defectus, abest quoque omnis ex eo nata irregularitas. Iudicare igitur Neophytum, iis esse moribus, ea doctrina, eàque animi modestia præditum, vt nullum sit periculum, ne in laqueum incidat diaboli (quod vnum timebat Paulus) si initietur sacris Ordinibus, non est re vera cum illo dispensare in irregularitate; sed declarare, ipsum minimè irregularem videri. Si verò rè vera in eo Neophyto deprehenderetur defectus; quem timet inesse Ecclesia, & qui passim in huiusmodi hominibus esse solet, & tamen graues ob causas, necessarium videretur illum nihilominus ad sacros Ordines promoueri, tunc esset vera dispensatio in irregularitate, quæ pertineret ad Summum Pontificem, non ad Episcopum, aliumve superiorem, cuius est tantum probare illum, quem ad Ordines admittit, & videre vtrum aliquo impedimento Canonico teneatur, non tamen cum illo dispensare. Huc vsque Gibalinus.

DISPVTATIO XXVI.

De Irregularitate, ex variis aliis delictis, & infamia, contracta.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericus publicè concubinarius, vel fornicarius, sit irregularis, irregularitate annexa tali crimini?

AFFIRMAT Maiolus *lib.* 5. *de Irregularitate, cap.* 37. *num.* 1. & alij apud nonnullos Auctores. Sed hic auctor, ibi de irregularitate orta ex infamia loquitur.

Sed, vt certum Respondeo: Minimè esse irregularem, saltem irregularitate, annexa per se, ipsi concubinatui. Quia nulla in iure reperitur talis irregularitas. Sic ferè omnes Doctores, præcipuè infra citandi. Nauar. *cap.* 27. *num.* 154. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 35. *num.* 4. Auila *part.* 7. *disputatione* 4. *dub.* 7. *conclus.* 2.

An autem dictus publicè concubinarius, sit ipso iure suspensus, & si celebret, ob violationem censuræ, fiat irregularis, diximus *part.* 4. *tract.* 4. *de suspens. disp.* 4. §. 1. *quæst.* 3.

QVÆSTIO II.

An Clericus publicè Sodomita, sit irregularis, ex commissione præcisè talis criminis?

RESpondeo, etiam vt certum, Non esse irregularem, irregularitate saltem, huic crimini per se annexa. Quia nulla huius criminis irregularitas reperitur expressa in iure: ergo præcisè ex illius admissione nulla contrahitur irregularitas annexa saltem per se tali crimini. Sic communiter omnes Doctores.

An verò Clericus publicè Sodomita, maneat ipso iure suspensus; & si celebret, aut exerceat Ordinem, fiat irregularis ob violationem censuræ, colliges ex dictis *part.* 4. *tract.* 4. *cit. disp.* 4. §. 1. *quæst.* 17. Legantur ibi dicta, & Auctores ibi traditi.

QVÆSTIO III.

An saltem, Clericus Concubinarius, aut Sodomita publicus, & notorius, fiat irregularis, ratione infamiæ, ante Iudicis sententiam?

AFfirmant aliqui, eo quod existiment, dicta peccata, & crimina, vbi notoria sunt, parere infamiam ante Iudicis sententiam: at sic est, quod omnes infames infamia iuris, sint irregulares: ergo talia crimina re vera facient irregularem, illa patrantem. Maiorem, in qua potest esse difficultas, docent Menochius *lib.* 2. *de Iudic. arbitr. casu* 286. *num.* 20. Anast. Platus *in Concil. Brabant. consil. vltim.* & alij. Et ideo ita docent Maiol. *lib.* 5. *de Irregularitate, cap.* 43. *num.* 1. Archidiac. *in cap. Infames* 2. *quæst.* 7. & Speculator *in tit. de dispensat.* §. *Iuxta. vers. Octauò.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod dicti Clerici concubinarij, seu Sodomitæ, quantumuis publici, minimè maneant irregulares, irregularitate contracta ex infamia iuris, ante Iudicis sententiam. Quia probabilius est, quod in prædictis casibus, nulla contrahatur infamia iuris, sed tantum popularis, ante sententiam Iudicis; quia nullibi in iure dicitur, quod hæc infamia contrahatur ipso iure: ergo. Sic Gibalinus *cap.* 5. *de Irregularitate, quæst.* 4 *consectar.* 7. vbi *num.* 49. sic concludit: Habemus igitur infandum istud scelus, sodomiticum, neque ex se habere annexam irregularitatem; neque ratione infamiæ popularis, quando publicum est, nisi per sententiam Iudicis illius reus fuerit depositus, aut infamis declaratus; alioquin vbi ipsum pœnituerit, susceptos Ordines licitè exercebit, & ad alios promouebitur; quamuis incumbat Prælato, illum, qui huiusmodi infamia laboraret, donec se canonicè purgauerit, eiicere. Sic ille. Et antea Nauar. & Henriquez *loc. cit.* quos refert, & sequitur Auila *part.* 7. *disput.* 4. *dubit.* 7. *conclus.* 3.

QVÆSTIO IV.

An Simoniacus sit irregularis, irregularitate ex se crimini simoniæ annexa?

AFfirmant Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 25. *num.* 1. per hæc verba: Simoniæ crimen proximè accedit ad hæresim, quinimo hæresis dicitur 7. *quæst.* 1. *cap. Præsertim.* Iacobat. de Concil. *lib.* 4. *articulo* 4. *titul. de Simoniaco; text. & glossa in*

in cap. Quicumque 1. *quæst.* 1. appellatúrque hæresis Neophytorum, vt scribit Martinus Ordinis Prædicatorum, in Margarita Decreti, *in verb. Neophytus*. Non tamen propriè hæresis dici potest, sed similitudinariè. S. Thom. 4. *distinct.* 25. *art.* 2. Quisquis igitur, siue in ipso Ordine, siue in beneficio hoc crimen commiserit, amittit executionem sui Ordinis. S. Thom. *artic.* 2. & consequenter promoueri non potest, cum sit irregularis, *de Simon. cap. Si quis, &* 1. *quæst.* 1. *cap. Statuimus decretum.* Speculat. *in tit. de dispensat.* §. *Iuxta, vers. Item Simoniacus.* Hæc Maiolus.

Sed, vt certum Respondeo: Non esse irregularem. Quia nulla est imposita in Iure, Simoniæ vitio pœna irregularitatis. Nec obstat, quod crimen Simoniæ æquiparetur hæresi, aut Idololatriæ; quia non ob id easdem pœnas communes habere debet, præcipuè irregularitatem, quæ à iure ferri oportebat. Sic Suarez *disp.* 43. *sect.* 4. *num.* 2. (non 5. vt legi apud Bonacinam) Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 9. *num.* 247. Reginald. *lib.* 30. *num.* 204. Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularitate, punct.* 7. *num.* 19. Auila *part.* 7. *disput.* 4. *dub.* 7. *conclus.* 6. *&* 7. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 35. *num.* 5. Gibalinus *cap.* 3. *de Irregularitate, quæst.* 3. *dub.* 3. & Gordonus apud ipsum. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 17. *num.* 1. & alij.

QVÆSTIO V.

An ob crimen sacrilegij, fiat quis irregularis?

Affirmat Maiolus *lib.* 5. *de Irregularitate, à cap.* 30. vbi generalem regulam statuit, propter crimen sacrilegij incurri irregularitatem tali crimini annexam. Et ideo loquendo in particulari, ait propter hæc quatuor sacrilegia incurri. *Primò*, per venditionem rerum sacrarum. *Secundò*, per sacrilegium turpis commixtionis cum Moniali. *Tertiò*, per sortilegium, aut magiam. Et *Quartò*, per blasphemiam, & periurium.

Sed, vt certum Respondeo: Neminem fieri irregularem, ob admissionem sacrilegij. Quia certum est, nullam irregularitatem esse à Iure impositam tali crimini. Vnde nec per illa quatuor sacrilegia à Maiolo enumerata, incurritur irregularitas propria talibus criminibus annexa; quia nulla est in iure illis assignata, sed ad summum excommunicatio, aut suspensio, aut depositio, quæ pœnæ infligendæ sunt à Iudice. Sic optimè docet, contra Maiolum, & latè probat Suarez *disput.* 43. *sect.* 4. *à num.* 3. Filliucius *cap.* 9. *cit. quæst.* 8. *num.* 249. *&* 250. Bonacina *loco citato, num.* 28. *& sequent.* Gibalinus *loco citat. dubit.* 4. *pag.* 360. An autem incurratur irregularitas orta ex infamia, iudicandum ex iam dictis.

QVÆSTIO VI.

An pœnitentia solemnis, faciat quem irregularem?

Affirmat cum aliis Sayrus *lib.* 7. *cap.* 11. *num.* 19. per hæc verba: Ad hoc caput etiam reuocari possunt irregularitates prouenientes ex pœnitentia publica. Qui enim publicam & solemnem pœnitentiam, ob delicta egerunt, irregulares sunt, non solum, vt non promoueantur, sed etiam vt deponantur ex *cap. Pœnitentibus, distinctione* 39. Sic ille, citans Siluestrum, S. Anton. Maiolum, & Sebastian. Medices. Et *infra num.* 21. ita scribit: Aduertendum est, in quibusdam Ecclesiis ob crimina notoria, vt blasphemiam, & similia, imponi pœnitentiam quandam, quæ publica & solemnis esse videtur; siquidem ad fores Ecclesiæ in loco eminenti, cum diademate in capite, & cereis in manu accensis, pœnitentes, dum officia diuina celebrantur, toti populo exponuntur, vt proinde huiusmodi meritò dici possint irregulares. Hæc Sayrus, quem nouissimè sequitur Philibertus *de Ordine, tract.* 1. *part.* 10. *cap.* 5.

Sed clarius & probabilius, sic Respondeo. *Primò*, Pœnitentia publica & solemnis, quæ olim in principio Quadragesimæ fieri solebat, cum certis cæremoniis, contentis Canone, *in sup. dist.* 50. & tantum imponebatur ab Episcopo, verè faciebat pœnitentem irregularem, itavt nec posset promoueri, nec in susceptis ministrare. Sic habetur expressè *cap. In capite, cit.* Et docent ex illo omnes Doctores, præcipuè nuper adducti, & Bonacina *quæst.* 3. *de Irregul. punct.* 2. *n.* 3. & Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 6. *conclus.* 1. vbi in fine addit, quod cum hæc pœnitentia modò non sit in vsu, prædicta irregularitas non habeat locum.

Respondeo *Secundò*. Pœnitentia publica non solemnis, quæ modo fieri solet, aut potest, etiamsi fiat cum prænarratis cæremoniis, non facit pœnitentem irregularem. Quia cum præcitati Canones solùm loquantur de pœnitentia publica solemni, quæ fiebat in principio Quadragesimæ, non est cur nos illam extendamus ad pœnitentiam publicam, quæ modo fieri potest. Sic Auila *loc. cit. conclus.* 2. citans Siluestrum, & D. Antoninum. Bonacina *loco citato*, adducens Suarium *disput.* 42. *sectione* 2. *num.* 4. & Filliucium *num.* 189. quos immeritò adducere, cum in locis ab eodem allegatis, nil de hac quæstione scriptum reliquerint, dicit Philibertus *loco citato*. Sed ipse immerito potius, hæc in Bonacinam obiicit, cum ad minus Suarez expressè nostram, & Bonacinæ sententiam teneat loco à Bonacina citato, nempe *disputatione* 42. *sectione* 2. *numero* 3. qui incipit: *Tertium Sacramentum.* Et *num.* 4. qui incipit: *Nihilominus.* Maiolus *pag. mihi* 686. Tenet etiam nobiscum Gibalinus *cap.* 5. *de Irregularitate, quæst. vltima, in fine. pag.* 400. & Pellizzarius *loc. cit. sect.* 3. *quæst.* 39. *num.* 152.

QVÆSTIO VII.

An ex defectu bonæ famæ, siue rectæ existimationis apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines suscipiendos?

Respondeo, vt certum, quod sic. Quia ex Apostolo, qui ad Ordines sunt prouehendi, *debent habere testimonium bonum ab iis, qui foris sunt.* Ideóque meritò ab Ordinatione repelluntur, *cap. Qui aliquo crimine distinct.* 51. *cap. Testes* 2. *quæst.* 7. *cap. Infames* 6. *quæst.* 1. Sic omnes. Legantur de hac materia Nauarr. *cap.* 27. *num.* 248. Suarez *disp.* 48. *sect.* 1. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 11. *&* 12. Auila *lib.* 7. *disp.* 4. *dub.* 5. Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularitate, punct.* 1. Filliucius *tract.* 20. *cap.* 9. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 7. Philibertus *de Ordine, tract.* 1. *part.* 10. *cap.* 4. Gibalinus *cap.* 5. *quæst.* 4. *pag.* 370. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 3. *quæst.* 31. *num.* 143. & alij, qui communiter triplicem infamiam assignant, nempe iuris, facti, & artis ignominiosæ ex qua oriatur dicta ad Ordines inhabilitas, de quibus singulis breuiter agemus. Sit ergo

QVÆSTIO VIII.

An infamia iuris, reddat quem irregularem?

RESpondeo dicendum, quod infamia iuris, qua afficitur ille, qui committit aliquod delictum, cui imposita est à Iure Canonico, vel Ciuili (si à Iure Canonico non sit reuocata) pœna infamiæ, verè faciat irregularem, id est, inhabilem ad Ordines suscipiendos. Sic tenent omnes DD. ex *cap. Omnes, 6. q. 1.* ibi: *Omnes verò infames esse dicimus, quos leges sæculi infames appellant. Et omnes, qui culpis exigentibus ad Sacerdotium promoueri non possunt.*

Qui autem sint isti infames, declarat Stephanus Pontifex *in cap. Infames, 6. quæst. 1.* his verbis: *Infames, sunt Apostata à fide Christiana, Ecclesiastica statuta contemnentes, fures, sacrilegi, capitali crimine irretiti, sepulchrorum violatores, sumentes arma aduersus Ecclesiasticas partes, incestuosi, homicidæ, periuri, raptores, malefici, venefici, adulteri, belli desertores, postulantes dignitates, quibus sunt indigni; auferentes iniustè Ecclesiasticas facultates, calumniatores, accusatores, deficientes in probationibus, prouocantes animum Principis ad iram contra innocentes, omnes excommunicati expulsi ab Ecclesia pro suis sceleribus. Hi omnes* (subdit textus) *ad Ordines promoueri non possunt.*

Rursus, aliæ plures dantur infamiæ iure Canonico. Nam infames sunt raptores mulierum ex Trident. *sess. 24. cap. 6. de Reformat.* In duello pugnantes, adiuuantes, & spectantes *sess. 25. cap. 19. de Reformat.* Hæretici, Schismatici, Summo Pontifici inobedientes. *cap. Alieni. 2. q. 7.* Impedientes, quocumque modo, Officium S. Inquisitionis. Pius V. *in quadam Bulla.* Simoniaci *cap. Sane. 15. q. 3.* Detractores contra pias personas. *cap. Si autem. 11. q. 3.* Monachi procreantes filios. *cap. Impudicas. 27. q.* Sodomitæ *l. Cum vir. C. de Adulteris.* Lenones *l. 1. 2. 3. ff. de iis, qui notantur infamia.* Incestuosi, & illis consentientes. *cap. Notificamus. 35. q. 6.* Prostituens propriam filiam, vel neptem: duas vxores simul habens: nubens cum muliere intra tempus luctus, vel illam tradens matrimonio. *cap. Euphemium 2. quæst. 3. & cap. vltim. de secund. nuptiis.* Item infames sunt, corrupti ad falsum testimonium reddendum. *cap. Si quis conuictus 22. quæst. 5.* Rei læsæ maiestatis. *l. Quisquis 1. Cod. ad Iuliam Maiestatis.* famosum libellum facientes, consentientes, & inuenientes, si non frangant. *cap. 1. §. Ob carmen. 4. quæst. 3. & cap. 1. & vltim. 5. quæst. 1.* Instruentes insidias, vel conspirantes contra proprium Episcopum, & illis consentientes sunt infames. Sic Philibertus *tract. 1 de Ordine, part. 10. cap. 4. à num. 5.* Suarez, Sayrus, Bonacina, & alij *supra citati.* Qui notant, omnia supradicta crimina parere solum infamiam, quando sunt publica, vel per iudicis sententiam, vel per confessionem Rei in iudicio.

QVÆSTIO IX.

An infamia facti, faciat irregularem?

RESpondeo dicendum, quod etiam infamia facti faciat irregularem. Itaque qui commisit aliquod scelus, cui ipso iure annexa est infamia à lege Ecclesiastica, re vera est & manet infamis, & ante omnem Iudicis sententiam irregularis. Sic habetur *in cap. Omnipotens Deus, de Accusation. & cap. Infames 6. quæst. 1.* quod explicat Glossa tam de infamia Iuris quam facti, & docent omnes Doctores. Nauar. *cap. 27. num. 204.* Henriquez *lib. 14. cap. 5. num. 3.* Auila *part. 7. disp. 4 dub. 5. conclus. 2.* Philibertus *loc. cit. num. 4.* ibi: infamia iuris & facti illa est, vbi huic, & illi, facto leges infamiæ pœnam imponunt. Gibalinus *cap. 5. quæst. 4. à n. 1.* Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct. 1.* & Villalob. *tract. 21. diffic. 30. num. 3.* Pellizzarius *loc. cit. quæst. 35.* & alij.

QVÆSTIO X.

An infamia, quæ oritur ex exercitio artis ignominiosæ, faciat etiam irregularem?

RESpondeo, vt certum, facere irregularem, casu, quo ob indecentiam officij vilis, aut artis ignominiosæ, habeat persona illam exercens, adnexam aliquam inhabilitatem ad Ordines ex institutione Iuris Canonici, aut Ciuilis, approbata ab illo. Ex quo sequitur, Histriones, aut Mimi, qui ex officio publicè repræsentationes exercent, irregulares esse, eo quod ius eos infamia afficiat, *cap. Aliquantos 3. quæst. 51. & cap. Definimus. 4. quæst. 1. & l. 1. & 2. §. Ait Prætor*, iunctis duobus sequentibus, *ff. de his, qui notantur infamia, & l. Regia 4. tit. 6. part. 7.* Et docent Henriquez *lib. 14. cap. 5.* (non 15. vt leges apud Palaum) *num. 5.* ibi: Et indecentius esset Ordinare eum qui fuit publico stipendio conductus ad officium infame: vt (addit *in glossa litt. O.*) mimus (sic lege, non, *minus*) scenicus, histrio, citharædus, coraulus, saltator, & qui theatralibus spectaculis sunt astricti. Sic ille. Angel. *verb. Histrion. 6.* Siluester *Ordo 4.* Innocent. *in cap. Cum decorem, de vita, & honest. Cleric.* quos citat, & sequitur Auila *part. 7. disp. 4. dub. 5. coroll. 1. post. 2. concl.* Palaus *disp. 6. punct. 20. num. 6.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. p. 10. cap. 4. num. 5.* Cornejo *disp. 8. de Irregular. dub. vnico, quæst. 3.* Gibalinus *cap. 5. quæst. 4. Propositione 3. in fine.* Et antea latius Maiolus *lib. 2. de Irregular. cap. 5. num. 17.* addens, id esse verum, etiamsi dicti Histriones, & alij theatralibus spectaculis adstricti, sine pretio, aut præmio ludicram hanc artem exerceant. Legatur idem Auctor *lib. 3. cap. 1.* Aduerte tamen tu, quod prædictorum filij, si dictam artem non exerceant, minimè ab Ordinibus excludantur.

QVÆSTIO XI.

An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi; sint, ex infamia officij, irregulares?

AFfirmat Maiolus *lib. 3. cap. 1. num. 6.* his verbis: Macellarij quoque, Tabernarij, Balnearij, cloacas emundantes, pelles expurgantes, & quos fullones dicimus, quia viles iudicantur ab Ecclesia, non debent admitti ad Ordines, quinimo promoti, ob has artes deponuntur ex Concil. Viennens. & habetur *in d. Clement. 1. de vita, & honest. Cler.* & ibidem Glossa, quæ expressim has artes commemorat. Ita ille. Et loquendo de Macellariis, Philibert. *loc. cit.* Bonacina *punct. 1. cit. num. 12.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse ex infamia, irregulares, quia nullo iure id cauetur. Sic Palaus *disp. 6. punct. 20. num. 6.* his verbis: Præter supradictum officium histrionum, seu Scenicorum, alij enumerant officium Carnificum, Macellariorum, Lictorum, & similium, sed absque fundamento: nam esto sint officia infimæ conditionis, & notæ, nullo tamen iure scripto cauetur infames esse ea exercentes. Sic ille. Legatur Filliucius *tract. 19. cap. 8. quæst. 12. num. 230.*

QVÆSTIO XII.

An infamia popularis, faciat quem irregularem; vel saltem, inhabilem ad Ordines?

RESpondeo dicendum, quod verè faciat inhabilem ad Ordines suscipiendos, quandiu talis infamia perseuerat,& per emendationem non tollitur; non tamen propriè, & in rigore faciat irregularem. Pro intelligentia huius responsionis, notandum est, quod infamia popularis est illa,quæ ex communi hominum æstimatione, & sensu oritur, nullúmque habet effectum moralem, præter illam obscuritatem nominis,diminutionem famæ, detrimentum dignitatis,& dispendium pudoris: sed quia nullo iuris adminiculo fouetur, nullum effectum legalem habet: & ideo huius infamiæ popularis cognitio,non attenditur in iure, quod solum considerat ipsam in ordine ad effectus legales,& morales. Quo supposito.

Dico quod dicta infamia popularis verè prohibet quem à susceptione Ordinum: eo quod ex edicto generali, infames Ordinari non debent: atqui, qui in publico aliquo peccato perseuerant, infames reuera sunt,apud bonos,& vt tales censentur ab Ecclesia,vt patet ex Eusebio Papa, *epist.3.ad Episcopos Tusciæ*,& ex Stephano 1.*epist. ad Hilarium Episcopum*, & ex Fabiano *epist.2.ad Episcop. Orientales*: ergo.

Quod autem hæc popularis infamia, & consequenter irregularitas ex illa orta,non duret, nisi durante eo peccati publici statu,colligitur ex *cap.Testimonium*, *de testib.* vbi donec quis fuerit emendatus repellitur à testimonio, & *cap. si duo.35.quæst.6.* incestuosi dicuntur effecti esse infames, donec ab incestus facinore desistant. Legantur de hac re Suarez *disp.48.sect.2.n.8.*Filliuc.*tract.19.cap.8.*Auila*part.7. disp.4.dub.5.*Henriq.*lib.14.cap.5.*Bonac.*q.3.de Irregularitate, punct.1.* Gibalin. *cap.5. de Irregularitate, quæst.5.n.5.pag.376.* Palaus *disp.6.punct.20.*Pellizzarius *loc.cit.quæst.52.num.144.* & alij.

Notanter autem diximus in responsione,talem infamiam verè facere inhabilem, *quoad Ordines suscipiendos*,quia infamia ipsa præcisè, non impedit exercitium susceptorum, nisi alias crimen tale sit,vt impediat exercitium susceptorum, & inducat peculiarem irreguleritaté;quale est homicidium. Sic Bonac. ex Toleto, & Azorio,*loc.cit.* Auila *dub.5.cit.post 2. concl.vers. Dixi præterea*, ex Angelo *verb.Infamia, n.3.*Ægidius *disp.18.n.37.*Præposit.*in 3.part.quæst.5. de Irregular.n.52.*Gibalin.*loc.cit.vers. Hos igitur.*

QVÆSTIO XIII.

An irregularitas incursa, ob infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilis, solum à Summo Pontifice possit auferri?

RESpondeo dicendum, quod irregularitas incursa ob infamiam Canonici Iuris, solum à Summo Pontifice auferri potest.Ratio est. Quia hæc pœna imposita est simpliciter & absolutè à Conditore Iuris, qui est Pontifex; ergo ab eo solum relaxari potest. Ex quo constat,Episcopum nullatenus posse, cum huiusmodi Infamibus dispensare, vt ad Ordines ascendant. Sic Nauarr. *cap. 27. num. mihi 204.* (Henrico, & Auila, 205.) his verbis: In qua (*id est, in Irregularitate*) cum nascitur ex infamia Iuris, solus Papa dispensat, iuxta Villadiego *vbi supra col. 50.* nisi quando Episcopus dispensat super delicto ad quod sua facultas se extendit, accessoriè infamiam demit, iuxta Gloss. singul. *cap. Euphemium.§.1.2. quæst.3.* Sic ille, quem citat & sequitur Henriquez *lib.14.cap.5. numero 4. in fine.* Auila *part.7.disp.4.dub.5.concl.3.* Bonac. *quæst.3. punct.1. num.6.* Palao *disp. 6. punct.20. num.13.* Philibertus *de Ordine, tract.1.part.10.cap.4. numero 13.* Suarez *disput. 48.sect.2. num.9.* Cornejo *de Irregularitate, disp.8. dub. vnico, quæst.4. dicto 2.* Qui idem docet loquendo de irregularitate orta ex infamia Iuris Ciuilis, quia in hac, saltem directè, solus Pontifex dispensare potest.

QVÆSTIO XIV.

An irregularitas orta ex infamia indicta à Iure Ciuili,possit indirectè auferri à Principe sæculari, auferendo infamiam ciuilem, in qua fundatur?

NEgandum videtur. Quia irregularitas est impedimentum Canonicum, in quo Princeps sæcularis nullam habet iurisdictionem: ergo. Ob hæc Maiolus *lib.3. de Irregularitate, cap.1.num.3.* docet, quod quamuis Princeps sæcularis possit auferre infamiam Ciuilem, negat tamen per talem dispensationem cessare irregularitatem, saltem quando fundatur in facto proprio. Et citat pro sua sententia Archidiaconum *in cap. Lege, dist.10. & in cap. Si quis cum militibus 6 quæst.1.*

Alij autem contrà absolutè docent, quod quamuis dicta irregularitas directè tantum auferri possit per dispensationem Ecclesiasticam, ob rationem nuper assignatam; indirectè tamen auferri etiam possit per ablationem infamiæ,seu restitutionem famæ, factam à potestate Ciuili, nempe à Principe sæculari. Ratio est.Quia Princeps sæcularis directè potest auferre infamiam Ciuilem: ergo consequenter cadet irregularitas in qua fundatur. Ita Bonac. *punct.1. cit.num.6.* citans Suarium, & Filliucium pro se.

Sed clarius Respondeo dicendum, quod quando huiusmodi irregularitas fundatur æquè & directè in infamia, tam Iuris Ciuilis, quàm Canonici; vt est irregularitas, quæ fundatur in infamia hæresis, vel vsurariorum & similium; tunc non sufficiat ablatio infamiæ per Ciuilem potestatem, ad tollendam etiam indirectè irregularitatem in illa fundatam: bene tamen quando solùm directè fundatur in infamia indicta à Iure Ciuili, & indirectè recepta à Iure Canonico; quia tunc optimè potest talem infamiam Princeps sæcularis directè abolere,& ex consequenti, & indirectè auferre irregularitatem. Sic expressè Suarez *disputation 48. sectione 2.num. 10.* Filliucius *numero 224.* Auila *part.7. disputat.4.dub.5.conclus.3.* & Henriquez apud ipsum. Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4. numero 15.* Panormitanus, Armilla,Piaserius,& alij apud ipsum. Cornejo *disp.8. de Irregularitate, dub. vnico, post quæst.5.vers. Et si inquiras.* Gibalinus *cap. 6. de Irregularitate, quæst.2. consectar.4.quæst.406.*

QVÆSTIO XX.

An irregularitas incursa, ob infamiam per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri?

RESpondeo; Posse auferri per eiusdem Iudicis,aut Superioris sententiam, per quam reus in pristinam famam restituatur. Quia ablato irregularitatis fundamento adæquato, & totali, qualis est illa infamia,

infamia, aufertur etiam irregularitas, quæ in illo fundatur. Sic Cornejo *loc.cit.vers. Dico tertio.* Auila *concl.3.cit.* Gibalinus *loc.cit.consectar.* 3. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An irregularitas orta ex infamia iuris tollatur per Baptismum?

AFfirmant plures Doctores. Quia per baptismum tollitur omnis infamia consurgens ex delicto; nam infamia sequitur peccatum; sed per Baptismum aufertur peccatum: ergo per Baptismum aufertur infamia: ergo, &c. Ita tenent Syluest. *Baptismus 6. quæst.2.* Angel. *Baptismus 7.n.4.* Tabiena *eod. verb.8. quæst.8* Maiolus *lib.3.cap.1.num.4.* quos citat, & sequitur Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.11. n.12.* Quibus addi possunt Bonacina *quæst. 3. de Irregular. punct.1. num.6.* & Gibalinus *cap.6. de Irregularitate, quæst.2. consectar.2.pag.*409.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod minimè tollatur per Baptismum. Quia omnis irregularitas, est Ecclesiastica pœna, cum ab Ecclesia ortum habeat: at Ecclesia non iudicat ea, quæ foris sunt: ergo ante Baptismum nulla est irregularitas Canonica, quæ Baptismo tolli possit. Confirmatur, quia per Baptismum non tollitur infamia Ciuilis ex legibus Principum manans; ergo nec infamia Iuris Canonici. Sic docent Suarez *disp. 48. sect.2. num. 11. & 12.* Filliucius *tract.19. cap.8.quæst.11.num.226.& 227.* Qui contrarium dicunt de infamia proueniente ex delicto, quæ dicitur merè facti, & in hoc sensu explicari possunt Auctores primæ sententiæ, quia eorū ratio id solum conuincit. Sic etiā Gasp. Hurtad. *disp.2. de Irregularit.n.* 64. Philibertus *de Ordine, tract.1. part.10. cap.4. n.16.* Cornejo *de Irregularit. disp.8. dub.vnico,q.5.* Imo & Pellizzarius *loc.cit.q.38.n.151.*

QVÆSTIO XVII.

An infamis in vno loco, possit ordinari in alio, in quo non est infamatus?

NEgat Bonacina *quæst.3. de Irregularit. punct.1. num.10.* his verbis: Quartò, infamem in vno loco, remanere infamem in omni loco, & sic non posse in vllo Ordines recipere, antequam deleta fuerit infamia. Ita Vgolin. *cap. 60.* Ratio est, quia alioquin infamis in vno loco, migraret ad alium, ibique Ordines susciperet, sicque frustraretur finis legum. Ita ille.

Sed probabiliter certè Respondeo dicendum, quod ille; qui in vno loco est infamis, licitè possit Ordines recipere in alio, in quo non est infamatus. Probatur *Primò.* Quia probabile est, vt diximus *part.4. tract.2.disp.15. quæst.56.* quod excommunicatus denunciatus in vna Prouincia, non est necessario vitandus in alio loco, vbi id est occultum, etiam ab his, qui rem secreto norunt: ergo etiam erit probabile, quod infamis in vno loco, possit Ordinari in alio, vbi non est infamis.

Secundò. Quia in alio loco, vbi illius infamia est occulta, retinet nomen bonum: ergo ibi non est infamis: ergo poterit ibi ad Ordines promoueri, saltem cum duabus conditionibus, prima, vt infamia illius non sit facilè peruentura ad locum, in quo ordinatur. Secunda, vt non sit reuersurus ad locum in quo famam amisit. Sic Philibertus *tract.1. de Ordine, part. 10. cap. 4. in fine.* Cuius sententiam dico esse probabilem, loquendo de infamia facti, non Iuris, quia hæc semel admissa non tollitur nisi per dispensationem Pontificis, vt habitum est *supra quæst.13.* Legantur dicta à nobis *part.4.cit. disp.27.quæst.57.*

QVÆSTIO XVIII.

An quis ex alieno delicto, possit reputari infamis, & irregularis deinde?

REspondeo, vt certum. Posse in sequentibus casibus. *Primus* sit in filio rei læsæ maiestatis, seu proditoris Principis, qui infamis efficitur, & consequenter irregularis, per *l. Quisquis. C. ad leg. Iuliam Maiest. cap. Si quis cum militibus 6.qu.1.* Sic Bonac. *q.3.punct.1.n.13.* Philib. *tract.1. de Ordine, part.10. cap.6.* Gibalin. *cap.5.q.4.propositione 3.pag.387.*

Secundò, fit infamis filius hæretici, necnon nepos ex linea paterna, non ex materna ex *cap. Quicumque, §. hæretici, de hæretic. in 6. & cap. Statutum, el 2. eod. tit. & lib.* vt habitum est *supra q.25.*

Tertiò, fiunt infames, & consequenter irregulares, filij illorum, qui manus violentas in Cardinalem iniecerunt. *cap. Felicis,* (non *cap. Filius,* vt offendes apud Philibertum) *de Pœnis in 6.* Bonac. Gibalin. & Philibert. *loc.cit.*

Quartò, fiunt infames, & irregulares filij illorum vsque ad septimam generationem, qui officium Sanctæ Inquisitionis perturbarunt, ministros molestarunt, &c. Pius V. *in quadam Bulla de hac materia.* Philib. *loc.cit.* de quo etiam habitum est *supra.*

Quintò, sunt etiam infames, & irregulares, nati ex incestuosis parentibus, *cap. Consanguineorum 5.q.4. cap. Coniunctiones 35. quæst.3.* Philibertus *loc.cit.* Hi enim omnes sunt infames, & irregulares, eo quod, ob grauitatem dictorum criminum, parentes puniuntur à iure in suis filiis, quamuis innocentibus.

DISPVTATIO XXVII.

De dispensatione Irregularitatis, tam in communi, quàm in particulari.

Quia in omnibus & singulis speciebus irregularitatis, de earum dispensatione diximus; ideo nunc breuiter aliqua in communi, nec non, & quæ desiderari in particulari possent, dicemus. Sit ergo.

QVÆSTIO PRIMA.

An dispensatio irregularitatis, habeat determinatam formam?

RESPONDEO, vt certum. Quod non: Bene tamen conuenientem, vt est hæc: *Dispenso tecum in irregularitate, quā contraxisti, propter talem causam.* Sic Henriq. *lib.14. cap.17.n.4.* ita dicens: His verbis aut similibus, quasi pro forma vtetur: *Dispenso tecū in irregularitate, quam contraxisti propter talem causam*: sed nulla verba sunt iure determinata, tanquam necessaria forma dispensationis huius, aut inhabilitatis ad beneficia, vel

vel impedimenti matrimonij, aut dispensandi in votis, sed fit dispensatio quibuscumque verbis, quæ significent voluntatem tollendi irregularitatem, vt de absolutione à censuris dictum est. Sic Henriquez. Et antea Maiolus *lib.5. de Irregularitate, cap. 53. sub num.7. vers. In Episcopo autem.* Sotus *distinctione 25. quæst.1. artic.3.* & Syluest. *absolutio 6. num. 2.* Auila *etiam part.7. disp.10. in principio.* Gibalinus *cap.6. qu. 6. fine.* Legantur dicta à nobis *de Censur. part.4. tract.1. disp.11. qu. vltima, & tract.2. disp.17. à q.109.* vbi latè de huiusmodi materia tractauimus.

QVÆSTIO II.

An, vt dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa?

RESpondeo, vt certum. Quod sic: Tum, quia id constat ex Tridentino *sess. 23. cap. 14.* ibi: *Cum promotis per saltum, si non ministrauerint Episcopus ex legitima causa possit dispensare.* Tum etiam: quia dispensatio in quacumque lege, si fiat sine causa, est illicita, vt docent Theologi cum D. Thoma 1. 2. *quæst.97. artic.4.* ergo & dispensatio in irregularitate. Sic omnes Legantur Henriq. *loc. cit. n.4. in princip.* Borgas. *de Irregularit. 2. part. de dispens. per totam.* Auila *loc. cit.* Gibalinus *de Irregularitate, cap.6. qu.5. num.1.* Suar. *disp.41. sect.1.* Filliucius *tract.20. cap.5.* & alij. Legantur etiam dicta à nobis *3. part. tract.5. disp.10.* vbi de dispensatione in Ecclesiastico ieiunio latè egimus.

QVÆSTIO III.

An etiam, vt sit valida dispensatio irregularitatis, quæ fit à Papa, requiratur aliqua causa?

AFfirmant Ioann. ab Anani *in cap. Sicut dignum. §. Insuper. col.3. num.10. de homicid.* & Cardin. Alexand. *in cap. Miror. 50. dist.* quatenus docent, homicidam voluntarium dispensatum per Papam ab irregularitate sine iusta, & magna causa, non esse tutum apud Deum Affirmant & alij DD. loquendo de dispensatione in communi, vt Fortunius, Bernard. Hipolytus, Mendoza, & Iason, vt vidimus *3. part. tract.5. disp.10. quæst.2.*

Sed vt quid certissimum Respondeo: Non requiri. Vnde si dispensatio in irregularitate, etiam homicidij voluntarij, fiat à Papa, sine vlla causa, erit valida (quamuis illicita) & dispensatus in vtroque foro manebit tutus. Ratio est. Quia in omnibus, quæ pertinent ad ius humanum, Papa est legislator, & Dominus: atqui omnis irregularitas est iuris humani, *vt supra* vidimus: ergo. Sic Villadiego *tract. de Irregularitate, cap.1. num.10. pag. mihi 12. vers. His igitur.* quem citat, & sequitur Auila *part.7. disp.10. dub.1. vers. Hinc sequitur.* Suarez *disp.41. sect.2. n.2.* & alij quamplures, præcipuè Nauarr. Caiet. Medina, Sanchez, Basilius, Bonacina, citati à nobis *part.3. loco nuper citato.*

QVÆSTIO IV.

An Summus Pontifex, possit in omni irregularitate dispensare?

NEgarunt olim quidam Auctores, existimantes, minimè posse Pontificem dispensare in irregularitate orta ex bigamia vera, aut ex homicidio voluntario. Quinam autem sint hi DD. & quodnam eorum fundamentum, diximus *supra tract.1. disp.1. quæst.4. & tract.2. disp. 6. quæst.28.*

Sed, vt quid certissimum Respondeo: Posse Pontificem in omni irregularitate dispensare. Quia certissimum est, quod omnis irregularitas, etiamsi orta sit ex bigamia, aut homicidio, inducta sit iure humano, & Ecclesiastico: atqui Pontifex est conditor iuris Ecclesiastici: ergo in ipso residet potestas illud relaxandi. Sic omnes. Legantur Suarez *disp.41. sect.1.* Auila *part.7. disp. 10.* Bonacina *quæst.5. de Irregul. punct.1. num.1.* Gibalinus *cap.6. quæst.4. à numero 1.* Filliucius *tract.20. cap.5. quæst.5.* & alij citati à nobis locis nuper assignatis.

QVÆSTIO V.

An Episcopi, alij ve Prælati inferiores Pontifice, possint dispensare absolutè in irregularitatibus?

REspondeo, vt certum: Non posse, nisi in illis in quibus ius commune tacitè, vel expressè, dispensare concedit. Patet. Quia (vt sæpè est habitum) omnes irregularitates à solo iure communi sunt inductæ: ergo solum possunt tolli, ab eo, qui dispensare potest in lege per quam latæ & positę sunt: atqui Episcopi non possunt quidquam in abrogando iure communi, nisi in casibus, in quibus id ipsis permittitur tacitè, vel expressè: ergo neque poterunt in irregularitate inducta iure communi dispensare, nisi quatenus ab eodem iure communi, tacitè, vel expressè concedente, id ipsis licebit. Sic communis omnium. Legantur Suarez *disp.41. sect.2. n.3.* Filliuc. *tract.20. cap.5. quæst.6.* & Gibalinus *cap.6. de Irregul. q.4. n.3.* vbi id vt certum bene supponit. Solum ergo restat videndum, quid in iure communi, sit permissum in hac parte Episcopis, & quænam consequenter irregularitates ab illis auferri possint. Pro quo sit.

QVÆSTIO VI.

An Episcopus possit dispensare in omnibus irregularitatibus, procedentibus ex delicto occulto?

REspondeo, vt certum: Posse Episcopum dispensare in omnibus irregularitatibus prouenientibus ex quocumque delicto occulto, non deducto ad forum contentiosum, excepta irregularitate proueniente ex homicidio voluntario. Quia id habent ex iure nouo Concilij Trident. *sess.24. cap.6.* Sic omnes DD. Legantur Suarez *disp.41.* (non 45. vt leges apud Bonacinam) *sect.2.* Sanchez *lib.2. Summ. cap.11.* Filliucius *tract.39. cap.5. quæst.6.* Bonacina *quæst.5. de Irregularit. punct.1. num.3.* & egomet *part.4. tract.2. disp.17. de Absolut. ab excommunic. à quæst.41.* vbi latè de hac materia egi.

QVÆSTIO VII.

An quilibet Episcopus, possit in dictis irregularitatibus, ab occultis delictis prouenientibus, dispensare?

REspondeo: quod non quilibet Episcopus, sed solum ille, qui habet subditos, seu Diœcesim, in qua Tridentinum Concilium, saltem ex parte, receptum sit. Sic Auctores citati, & alij quos nos adducimus *part.4. disp. 17. cit. quæst.42.* An verò sit necessum, quod Episcopus sit intra suam Diœcesim,

cesim, vel saltem subditus, vt possit cum isto in dictis irregularitatibus dispensare; habes non esse necessum, *loco citato, part. 4. quæst. 52. & 53.* Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO VIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus dictis, cum Religiosis exemptis; casu, quo isti, illis, de licentia suorum Prælatorum, se subiiciant?

NEgant quamplures DD. quos, loquendo de absolutione à casibus reseruatis, citauimus *part. 4. tract. 2. disp. 27. quæst. 70.*

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia ad hunc effectum, bene possunt Religiosi se subiicere Episcopis de licentia suorum Prælatorum, vt probauimus *loc. cit.* Et tenet Henriquez *lib. 14. de Irregul. cap. 20. & vltimo, num. 5. & vltimo,* ita dicens: At circa Regulares exemptos, qui habitant in Monasteriis suæ Diœcesis, non dispensat, aut absoluit. Potest tamen si à Prælato suo subiiciantur Episcopo, in eum finem, vt dispensetur. Quia hi Regulares, de iure communi, de se sunt subiecti Episcopo, in cuius Diœcesi degunt, & quamuis ob priuilegia Episcopus in odiosis impediatur vti iurisdictione in illos, possunt ei subiici à Prælato in fauorabili causa. Hæc Henriquez, quibus verbis fœliciter suo operi imposuit finem. Sic etiam Suarez *disput. 41. sect. 2. num. 12.* Filliucius *tract. 20. cap. 5. q. 5. num. 271.* Reginaldus *lib. 30. num. 29.* Bonacina *q. 5. punct. 1. num. 4.* Cornejo *loc. cit. q. 7.* Rodriguez, Molina, Auila, Zerola, Hurtad. Diana, Basilio, Merolla, & alij, quos dedimus *4. part. quæst. 70. citata.*

QVÆSTIO IX.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentiosum, si reus in eo non fuit conuictus?

REspondeo: Posse. Quia tunc cessat ratio, ob quam crimen dicatur deductum ad forum contentiosum; nam perinde est, ac si non fuisset deductum; & sic censetur occultum. Sic Sanchez, Nauar. Henriquez, Auila, Molina, Bonacina, & alij adducti à nobis *part. 4. tract. 2. disp. 17. quæst. 65.* Legantur etiam Sayrus *lib. 7. cap. 7. num. 14. & cap. 8. num. 7.* Filliuc. *tract. 20. cap. 10. num. 109.* Suarez *disput. 41. sect. 2. num. 6.* & Bonacina rursus hîc *punct. 1. num. 5.* Cornejo *disp. 3. punct. vltimo, quæst. 3.*

QVÆSTIO X.

An item, possit Episcopus dispensare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentiosum; casu, quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit?

NEgat Suarez *disp. 41. sect. 2. n. 5.* Bonacina hîc *q. 5. punct. 1. num. 6.* Gutierrez, Garciaz, & Rodriguez, apud ipsum. Quibus ego ex à nobis relatis *part. 4. tract. 2. disput. 17. quæst. 56.* addo Palaum *tom. 1. tract. 4. disput. 4. pun. 3. §. 1. num. 18.* Barbosam *de potestat. Episcopi, part. 2. alleg. 39. num. 35.* Sayrum *libro 14. capite 17. num. 13.* & Bartholom. de Vecchis *in praxi Nouitior. disp. 9. dub. 16.*

Ratio eorum est. Quia Concil. Trident. *sess. 24. cap. 6.* concedit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate prouenientе ex delicto, *dummodo non sit deductum ad forum contentiosum*: at sic est, quod delictum, de quo in quæstione, verè fuit deductum ad tale forum: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam posse dispensare in dicta irregularitate. Quia per dispensationem illius, non turbatur tribunal Iudicis, quod solum vitare voluit Concilium. Sic Henriquez, Auila, Sanchez, & Reginaldus, citati *part. 4. quæst. 56. cit.* Quibus nunc addo Hurtadum *de Irregularitate, disp. 2. difficult. 20. num. 68.* Sebastianum à Bononia *tract. 2. de elect. part. 2. cap. 4. dub. 71. num. 13.* & Dianam *part. 4. tract. 2. resolut. 97.* Cornejo *loc. cit. quæst. 4.*

QVÆSTIO XI.

An Episcopus possit dare facultatem alteri, qui secum ipso dispenset in irregularitatibus illi concessis, si contingat, ipsum aliquam earum contrahere?

REspondeo, vt certum: Posse. *Primò.* Quia aliàs Episcopi essent deterioris conditionis, quàm alij Clerici inferiores, quod minimè est dicendum. *Secundò.* Quia dicta iurisdictio non est contentiosa, sed gratiosa: ergo bene potest Episcopus eam committere alteri, v. g. suo Confessori, vt eam in ipsummet exerceat. Sic communis. Maiolus *lib. 2. de Irregularit. cap. 2. in fine, pag. mibi 134.* Henriquez *lib. 7. cap. 28. §. 1. & lib. 14. cap. 18. §. 3.* Palud. *in 4. dist. 38. quæst. 4. art. 4. cap. 4.* Auila *part. 7. disp. 10. dub. vltimo.* Suarez *disp. 41. sect. 2. num. 9* Sanchez *lib. 2. Summ. cap. 11. num. 11.* Bonacina *q. 5. de Irregularit. punct. 1. num. 8.* Filliucius *tract. 20. cap. 5. num. 272. & 275.* vbi addit, & bene, posse etiam Episcopos non solum per alios, sed etiam per seipsos posse secum in dictis irregularitatibus dispensare.

QVÆSTIO XII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex defectu lenitatis?

AFfirmant Rodriguez, Couat. Campanil. Viuald. Medina, Barbosa, Nouarin. Ploza, & Hieron. Rodrig. citati à nobis *supra disp. 7. q. 133.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse, ob rationem ibi datam. Sic Bannez, Nauar. Martin. de Ledesma, Philiarcus, Aragon, Sayrus, & alij plurimi quæst. citata adducti. Legantur.

QVÆSTIO XIII.

An ad minus possit Episcopus dispensare in irregularitate, orta ex homicidio iusto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice?

AFfirmant Bannez, Campanil. Nouar. Hier. Rodrig. Barbosa, Sà, & alij citati *sup. disp. 7. q. 136.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse, ob fundamentum *loc. cit.* adductum. Sic Gauant. Alzedo, Gutierrez, Cornejo, Molin, Filliuc. Suarez, Hutt. Bonac. Diana, & alij *q. 136.* allegati. Legantur.

QVÆSTIO XIV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex voluntaria membri mutilatione occulta?

NEgant plures. Quia irregularitas orta ex mutilatione adhuc occulta, non distinguitur specie

ab illa, quæ oritur ab homicidio voluntario etiam occulto: atqui in hac minimè possunt dispensare Episcopi, adhuc casu, quo tale delictum sit occultum: ergo nec poterunt ab irregularitate procedente à voluntaria membri mutilatione etiam occulta. Ita docent Henriquez *lib.14.cap.9. num.9.litt. Z.* vbi in glossa, ita concludit. Quare Episcopus non magis dispensat cum mutilatore, quàm cum homicida. Siluest *homicida* 1.§.8.*vers.* 1. Hæc ille. Et Sanchez *in Summ. lib.*1. *cap.* 10. *num.* 49. Medina *in Summa lib.*1.*cap.*11.§.12.Leo *in Thesaur.fori Eccles. part.* 2. *cap.*8. *num.* 89.

Sed probabilius Respondeo: Posse Episcopum dispensare in irregularitate orta ex mutilatione alicuius membri, dummodo sit occulta. Probatur *Primò*. Quia probabilius est, quod mutilatio, non cõprehendatur sub homicidio voluntario occulto, cuius irregularitatis absolutio denegatur Episcopis in Tridẽt. *sess.*24. *cap.* 6. *de Reformat.* ergo optimè poteris Episcopus dispensare virtute illius decreti in irregularitate occulta. Consequentia patet. Antecedens vero probatur; tum ex dictis *supra disput.*10.*quæst.*8. *& 9.* quia irregularitas mutilationis diuersa omnino existit ab irregularitate ex homicidio: ergo cum Concilium solùm exprimat irregularitatem ex homicidio voluntario, quæ maior, & diuersa est, non censetur comprehendere sub illius ratione irregularitatem ex mutilatione, quæ omnino diuersa, atque minor est. Tum etiam quia reseruatio, quæ fit Episcopis, est quid odiosum: ergo strictè est interpretanda.

Secundò. Quia sic declarauit Sac. Cardinal. Congregatio, vt diximus *supra disp.* 10.*quæst.*9.*cit.* vnde hanc sententiam tenent Auila *part.*7. *disp.* 6. *sect.* 5. *dub.*4. vbi ait; eandem videri tenere etiam Henriquez *lib.*14.*cap.*19.*num.*1.*in glossa.litt.I.* vbi postquam in corpore capitis dixit, quod minor causa sufficiat, vt Episcopus dispenset cum eo, qui occultè mutilauit; addit in glossa rationem huius, dicens: Quia Tridentinum *sess.* 24. *cap.* 6. *de Reformat.* non excepit expresſè irregularitatem ex mutilatione, quæ minor est, sed ex solo homicidio voluntario. Sic ille. Suarez *etiam disputatione* 44. *sectione* 2. *numero* 4. Filliucius *tractatu* 20. *capite* 2. *numero* 51. Hurtad. *disputatione* 2. *de Irregularitate*, *difficult.* 20. *numero* 66. Barbosa *de potestate Episcopi*, *part.* 2. *allegat.* 36. *numero* 49. Diana *part.* 1. *tractatu* 11. *resolutione* 12. *& part.* 4. *tractatu* 2. *resolutione* 71. Tannerus, Præpositus, Gauantus, Nauarrus, & alij apud ipsum. Cornejo *disputatione* 2. *de Irregularitate*, *dub. vnico*, *quæstione vltima.* Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate*, *quæstione* 1. *numero* 9. Villalobos *tractatu* 21. *difficult.* 21. *numero* 2. vbi ita ait: *En esta irregularidad que nace de homicidio voluntario solo el Papa dispensa aunque sea occulto como consta del Concilio Tridentino* sessione 24. cap.6.de Reformatione: *Mas esto no se a de estender a la mutilacion, aunque en otras cosas se compara en Derecho: i assi puede el Obispo dispensar con el que mutilo voluntariamente, siendo el delicto occulto, i lo declararon los Cardenales, como refiere Marzilla, i Suarez. La razon es, porque las palabras del Concilio se an de interpretar estrechamente, por ser materia de reseruacion, que es odiosa.* Sic ille. Philibertus *de Ordine, tractatu primo, part 9. capite* 1. *difficult.* 3. *numero septimo.* Palaus *disputatione sexta, puncto decimo-quinto*, §.3. *numero tertio.* Layman. *libro tertio, sectione quinta, tractatu tertio, parte* 3. *cap.*12. *num.*2. Bauny *tract.*11. *quæst.*69. *dicto* 2. *pag.* 536

QVÆSTIO XV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, proueniente ex homicidio casuali occulto?

NEgat, apud Bonacinam, Salonius 2.2.*quæst.*64. *art.*8.*controu.* 4.

Sed, vt logè multò probabilius, Respondeo: Posse Episcopum dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali occulto. Ratio est. Quia Conc. Trid. *sess.*24 *cap.* 6. *cit.* expresſè concedit Episcopis facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta irregularitate homicidij voluntarij: at homicidium casuale condistinguitur ab homicidio voluntario, de quo ibi fit sermo à Concilio, vt omnes fatentur, & manet latè probatum *supra disp.* 16. *à quæst.*1. ergo. Sic tenent communiter DD. Nauar. *cap.* 27. *num.* 140. aliàs 194. *& consil.* 34. *de homicid.* Maiol. *lib.*5.*c.* 48. §.3. *num.*18. Henriquez *lib.*14.*cap.*17.*num.*5.*in fine, & cap.*19.*num.*2.*in fine, & num.* 3.*in princip.* Couar. Castro, Caietan. Perez, Siluest. Marian. & alij plures apud ipsum. Sayrus *etiam lib.*7.*cap.*7.*à num.* 9. Auila *part.*7. *disp.*6.*sect.*5.*dub.*4. Bonacina *disp.*7. *quæst.*4. *punct. vltimo*, *num.* 13. Filliuc. *tract.* 19. *num.* 282. Philibert. *loc. cit. num.* 9. Diana 1. *part. tract.* 11. *resolut.*112.*vers. Notandum. & part.*4. *tract.* 2.*resol.*72. *vers. Notandum.* Palao *disp.*6.*punct.* 15. §. 7. *num.* 7. Cornejo *disput.*3. *de Irregularitate*, *dub. vltimo*, & communis.

QVÆSTIO XVI.

An deinde possit Episcopus dispensare in irregularitate, proueniente ex homicidio casuali publico?

AfirmantPhilibertus, *de Ordine, tract.*1. *part.*9. *cap.* 1. *diff.* 3. *à num.* 9. Qui id quadruplici ratione probat. *Primò*; quia Tridentium quantum ad homicidium casuale nihil innouauit: ex alia parte, ante Tridentinum, Episcopi potiebantur facultate dispensandi in irregularitate orta ex homicidio casuali, etiam publico, *cap. Continebatur, & cap. Ad audientiam, de Homicid.* ergo.

Secundò, quia eodem modo, eodẽmque verborum tenore, loquitur ibi Concilium de irregularitate, orta ex homicidio casuali, ac de illa, quæ oritur ex homicidio in sui tutelam; sed Episcopus, ex omnium consensu, potest in posteriori irregularitate dispensare: ergo etiam in priori.

Tertiò, irregularitas ex homicidio casuali notorio nullam inducit infamiam: poterit ergo in illa Episcopus dispensare.

Quartò. Si potest Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio, volito, ob repentinam rixam, & non facto per insidias vt diximus, *num. sequenti*: profectò multò magis poterit dispensare in ista irregularitate orta ex homicidio omnino præter intentionem, siue occulto, siue notorio. Et ideo hanc partem meritò secutus est Nauar. *consil.*45. *num.* 1. *de Homicid.* Graffius *decis. aur. lib.*2.*cap.* 62.*num.* 10. Henriquez *lib.*14.*cap.* 19. §. 2. *& in annotat. litt. R.* vbi docet hanc partem esse vsu receptam, cui consentiunt Sayrus *de censur. lib.*7. *cap.* 7.*num.*20. Auila *de Censur. part.*7.*disp.* 6.*sect.*5.*dub.*2.*concl.*3. Huc vsque Philibertus. Sed malè.

Nam in primis, nullus Doctorum, quos pro se citat, suam tenet sententiam. Nauarrus namque, loco ab ipso allegato, expresſè loquitur de homicidio voluntario

voluntario, in quo non posse dispensare Episcopum, ad hoc vt homicida ascendat, saltem ad Ordines Sacros, clarè defendit; & clarius id docet *in Man. cap. 27. num. 240. vers. Quarto.* vbi absolutè ait, non posse Episcopum dispensare cum homicida voluntario ad vllos Ordines.

Henriquez etiam, loco à Philiberto citato, solùm dicit, quod Episcopus cum homicida casuali culpabili etiam publico, dispensat in vtroque foro, vt ministret in minoribus susceptis, & iure antiquo vt reciperet minores. Sic omninò Henriquez, & clarius oppositum docet *loc. cit. in annotat. lit. V.* his verbis: quod verò Couarruu. *num. 5.* cum Panormitano ait, reseruati Papæ dispensationem, vt ministret in sacris, intelligit de casuali publico. Sic ille. Malè igitur citatur à Philiberto pro se. Legatur rursus Henriq. *ibid. in gloss. lit. X.*

Deinde Sayrus, loco à Philiberto citato, contrarium patenter tenet, cum Henriquez, ait enim sic: Addit secundo Henriquez iure antiquo dispensare potuisse Episcopum, vt reciperet minores, & denique tertio idem Henriq. *lib. 14. c. 9. §. 3. & c. 17. §. 5. & in annot. lit. M. & c. 19. §. 2. & in annot. lit. X.* docet, nouo iure Conc. Trid. *sess. 14. de Reform. c. 7. & sess. 24. de Reform. c. 6.* Episcopum in homicidio casuali in vtroque foro dispensare posse ad Ordines minores, etiam in casuali publico: & sic exponit Nauarr. *in Man. c. 28. num. 240. vers. Quarto.* Ad Sacros verò Ordines dispensat, si homicidium casuale sit occultum *sess. 24. cap. 6.* Quòd verò *sess. 14. cap. 7. de Reform.* habetur; *Ne ad Sacros dispenset*, intelligitur in homicidio casuali, si delictum publicum sit, id quod, re consulta cum Sapientibus, in praxi docet esse receptum. Sic Sayrus.

Præterea Auila loco eodem à Philiberto citato, nil aliud docet, quàm Henriquez, vt dicunt hæc eius verba: Tertia Conclusio: ad minores Ordines, & etiam ad beneficium simplex, potest Episcopus dispensare, etiam post Concilium, quamuis homicidium casuale sit publicum. Ita Henriq. *c. 19. n. 2. lit. T. iuncto. c. 57. de excomm.* Sic Auila. Quorum sententiam, & non aliam credo tenuisse Graffium, quem pro nunc non potui videre.

Igitur vt certum mihi Respondeo: Minimè posse dispensare Episcopum cum homicida casuali publico, vt ascendat ad Ordines Sacros; benè tamen ad non Sacros, seu minores, quod solùm probat argumentum primum Philiberti. Hæc Responsio probata manet ex nuper adductis. Nec obstant cætera argumenta in contrarium.

Nam ad secundum concedendum est antecedens; sed in vtroque casu loquitur Concilium de Irregularitate orta ex delicto occulto, vt videbimus *q. 18.* Ad tertium, dato antecedenti, neganda est consequentia, eo quod Consilium solùm concedat Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus procedentibus ex delictis occultis; non igitur poterunt, si ex homicidio notorio aut publico, quamtumuis casuali procedant. Ad quartum, iam dicam ex ipsomet Philiberto, solùm probare, posse dispensare Episcopum in dicta irregularitate, si oriatur ex homicidio occulto, & non publico. Sit ergo pro veritate hac comprobanda:

QVÆSTIO XVII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio volito, non ex consilio, aut matura deliberatione facto; sed ex repentina ira, vel rixa?

AFfirmat Philibert. *loc. cit. num. 9.* vt vidimus; *quæst. antecedent.* argumento quarto ab ipso confecto, quod confirmat, aut ex intento probat *num. 10. sequenti*, hac ratione desumpta ex verbis Concilij sic dicentis: *Cum qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari euelli debeat.* Item: *si verò homicidium, non ex proposito, sed casu, &c.* ergo si Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, vt homicidium sit factum animo deliberato; ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum: vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis. Sic contra Suarez *de censur. disp. 44. sect. 1. num. 3.* & alios tradit Auil. *de censur. d. part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. & sect. 5. dub. 5. conclus. 2.* Rodriguez *in Summ. part. 1. cap. 177. num. 2.* & nouissimè Dian. *Moral. Resolut. part. 4. tractatu 2. de Irregularitat. Resolut.* 100. Huc vsque Philibertus.

Sed alij DD. absolutè negant posse Episcopum dispensare in dicta irregularitate, orta ex homicidio volito in repentina rixa; eo quod existiment: talem irregularitatem esse homicidij directè voluntarij, cuius dispensatio Soli Papæ est reseruata. Sic Molina, Suarez, & alij relati à nobis suprà *disputat. 10. quæstione 12.*

Sed iuxta ibi dicta, probabiliter certè Respondeo: Posse Episcopum dispensare in dicta irregularitate orta ex homicidio volito in repentina rixa, seu in ira; dummodò, dictum homicidium sit occultum. *Prima* pars constat ex ibi dictis, vbi probauimus, dictum homicidium non esse directè voluntarium, sed reputandum casuale. Et ideò, si est occultum, optimè poterit Episcopus in irregularitate ex illo orta dispensare: non verò si publicum est, & notorium, vt constat ex dictis. Et tenet ipsemet Philibertus, vt ex verbis eiusdem nuper relatis patet. Hoc ipsum, & non aliud docet Auil. *loc. cit.* à Philiberto, præcipuè *dub. 5. conclus. 2.* vbi ita ait: Quod diximus de homicidio volito in se causa defensionis; idem dicendum est de homicidio casuali; idest, contingente non ex proposito, sed casu; vt in rixa subito contingenti, quando quis succensus ira occidit authorem rixæ: in hoc enim si fuerit occultum, potest Episcopus dispensare. Ita Henriquez, & Manuel, & Didacus Perez citati *sect. 2. dubit. 1. ante 3. conclus.* & Didacus ait, ita sæpè respondisse consultum, post concil. Trident. Huc vsque Auila, & alij. Diana verò, quem citat Philibert. *Resolut.* 100. non agit de præsenti quæstione, sed de alia; de qua infrà.

QVÆSTIO XVIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex homicidio volito in se, causa defensionis, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ?

AFfirmat absolutè Philibertus, vt vidimus *q. 16. argumento 2.* facto ab ipso, contra nos.

Sed nos clarius, suo argumento, & quæstioni respondendo, dicimus; posse quidem Episcopum in dicta irregularitate dispensare, si homicidium tale sit occultum, non si notorium, aut publicum. Sic expresse Auila *loc. cit. conclus. 1.* Qui id hisce verbis probat: Nam post Trident. *sess. 24. cap. 6.* potest Episcopus dispensare in omni irregularitate ex delicto occulto proueniente, excepto homicidio voluntario: sed ibi, nomine homicidij voluntarij, intelligitur homicidium illicitum volitum in se, aliàs quàm defendendo propriam vitam, vt dicit Nauarr. *num. 240.* ergo. Hæc Auila. Sic etiam Dian. *part. 4.*

tract. 2.

tract. 2. *Resol.* 3. Mercer. *de Sacram. in tertia parte, quæst.* 24. *dub.*7. *proposit.*1. Bauny *de Irregularitat. tract.*11. *quæst.* 59. *dicto* 3. Layman, & Hurtad. apud ipsum.

QVÆSTIO XIX.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex homicidio directè voluntario, omninò tamen occulto?

AFfirmat (apud Dianam) Texed. *tom.*2. *libro* 3. *tract.*3. *num.*188. vbi docet, posse Episcopum dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario omninò occulto, orta; dummodò ita sit occultum, quod non sit probabile in iudicio, eo quod nullus alius sciat id delictum fuisse commissum nisi solus ipse homicida. Ratio est: quia Concil. Tridentin. non aufert ab Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate contracta ex homicidio omninò occulto, cuius conscius nemo sit, nisi ipse homicida: ergo sicut Episcopi ante Concilium poterant dispensare in prædicta irregularitate, id etiam possunt post Concilium attento iure communi: Probo consequentiam, quia in casu dubio melior est conditio possidentis: ergo cum lex noua in casu dubij interpretari debeat; vt in minimo ius commune lædatur, necessariò iuxta illud, lex noua Concilij est interpretanda, dum non constet expresè de abrogatione priuilegij, abrogatio enim legis antiquioris vitanda est. Vnde cum Episcopi, attento iure communi, dispensare poterant in prædicta irregularitate, attento iure communi, etiam id possunt post Concilium. Additur etiam, quod Episcopi possint dispensare in irregularitate ex homicidio omninò occulto, est res valdè fauorabilis, & ideò clausula illa Concilij interpretari debet si fieri potest in fauorem Episcoporum. Hæc Texeda relatus à Diana *parte* 6. *tractatu* 6. *Resolut.* 51. *vers. Quoad secundum dubium.*

Huius Doctoris sententiam, olim tenuit cum aliis, Angelus *verb. Homicidium* 6. *quæst.* 1. per hæc verba: Panormitanus verò *in cap. Ex tenore, de tempor. Ordinat.* tenet, quod si est omninò occultum, prout occultum distinguitur contrà probabile, sic respiciendo legem promotionis publicam, sic non indiget (intellige, *dispensatione,*) sed si aspiciamus ad legem conscientiæ informatam ex lege positiua, sic indiget dispensatione non Papali, sed Episcopali, vt satisfaciat conscientiæ, vt tenet Lau. & Ioan. & sequitur Archid. 50. *dist. de his*, & videtur tenere etiam Panorm. ne quis constituat se iudicem in causa propria, existimando omninò occultum, quod fortè non est, quod nota, quia facit ad multa. Huc vsque Angelus. Cuius sententiam, etiam post Conc. Trid. esse probabilem, admittit facilè Doctissim. Couar. *in Clem. si furiosus, part.* 2. §.3. *n.*4. *per totum.* & Viuald. *num.* 325. ait hanc opinionem practicari posse.

Addo ad roborandam hanc partem, non defuisse Doctores aliquos, & doctissimos, qui arbitrati fuerint in nostro casu, non indigere homicidam dictum, dispensatione, adhuc Episcopali, eo quod existimauerint per homicidium omninò occultum, & quod probari non potest, aliter quam per delinquentis confessionem, minimè incurri irregularitatem vllam. Sic tenuit olim Vincentius relatus ab Angelo, & postea Alphonsus à Castro, vt vidimus sup. *disp.*10. *quest.* 5. vbi eius sententiam cum Couarr. vbi sup. Nauarr. Henriquez, & aliis reiecimus, docentes, vt quid certissimum per homicidium voluntarium, omninò occultum, & in iudico improbabile, contrahi irregularitatem. Solum ergo remanet difficultas; an sit dispensabilis, non solum à Papa, verum etiam ab Episcopo, vt volunt Texeda, Angel. Panorm. & alij.

Sed vt mihi ferè certum Respondeo: Non posse Episcopum dispensare in irregularitate, contracta ex homicidio directè voluntario, quantumuis omninò sit occultum; ita vt in iudicio minimè probari possit. Quia mihi ferè certum est, quod Tridentin. *sess.* 24. *cap.* 6. *de Reform.* & antea *sess.* 4. *can.*7. id voluerit, & definierit; nam *can.* 7. citato, apertè statuit, homicidam voluntarium, non esse promouendum ad Sacros Ordines, nec ad beneficia, etiamsi homicidium non fuerit in iudicio probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum. Ergo per hunc Canonem videtur Concilium tollere dispensationem Episcopis. *Confirmatur* hæc ratio. Quia Concilium omninò prohibet Episcopis dispensare cum homicida voluntario, etiam occulto: atqui in iure occultum, dicitur illud, quod probari minimè potest: ergo in homicidio illo, quod adhuc in iudicio nequit probari, nequibit Episcopus dispensare. Minor constat ex *cap. Vestra, de cohabit. Clericor.* & ex quadam declarat. Sac. Congregat. quam ex Garcia *de benef. part.* 7. *cap.*11. *num.*46. *&* 47. refert Philibert. *de Ordine, tract.*1. *part.*9. *cap.* 1. *diffic.*2. *num.*1. & est huiusmodi: *Absolutus, vel dispensatus à proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium, non est tutus in conscientia: quia Concilium vtitur termino occulti, quod, propriè loquendo, dicitur quod probari non potest, cap. Vestra, de cohabit. Clericor. At per duos testes probari potest, & verba Concilij debent intelligi secundum proprietatem.* Hæc Sacra Congregatio. Cuius doctrinâ facilis redditur responsio fundamento Texedæ. Cuius doctrinam reiicit Diana *part.* 6. *tract.* 6. *resol.* 51. eo quod contraria stylo, & praxi Curiæ Romanæ, necnon communi Doctorum sensu comprobetur. Legantur pro hac nostra responsione, Sayrus *lib.* 7. *de Censur. à num.* 16. *vsque ad* 19. Maiolus, Nauarrus, Tabiena, Siluester, & alij apud ipsum, & Auila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 5. *dubit.* 3.

QVÆSTIO XX.

An saltem possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto occulto ad vsum Ordinum; casu, quo non sit facilis ad Papam recursus, & vrgeat necessitas?

NEgat (apud Henriquez *lib.*14. *cap.*19. *num.* 2. *in marg. litt. F.* (Ludouic. Lopez *part.*2. *cap.* 93. Et negabunt consequenter, qui negant, posse Episcopum, adhuc in causa magnæ necessitatis, in impedimentis dirimentibus matrimonij dispensare, vt Sotus, Corduba, Vera-Cruz, & Medina.

Sed oppositum omnino Respondeo dicendum, nempe, Episcopum posse dispensare vrgente magna necessitate scandali, vel alia, & difficili existente recursu ad Papam, vel propter inopiam homicidæ, vel magnam distantiam, vt dictus homicida ministret in susceptis Ordinibus. Quia non est credibile Summum Pontificem hanc facultatem, seu dispensationem sibi reseruasse in tanto animarum periculo: veluti eodem modo de impedimentis dirimentibus matrimonij ab Episcopis, in prædictis casibus dispensandis diximus cum Sanchez & aliis pluribus 2. *part. tract.*9. *disp.*24. *quæst.*7. *&* 8. Et ideo hanc sententiam ex Henriquez & Siluestro, docet Auila *p.*7. *disp.*6. *sect.*5. *dub.*3. *concl.*1. *in fine*, vbi ita ait: Credo tamen

tamen cum Henriquez *cap.* 19. *num.* 1. *iuncto n.* 2. *litt.V.* quod Episcopus iure antiquo, & modo potest dispensare, vt vrgente necessitate ministret in susceptis sacris, si delictum sit occultum, & vrgeat scandalum, nec sit facilis recursus ad Papam, quod probo ex doctrina Siluestri *verb. Dispensatio*, *n.*15. Hæc Auila, & post hos omnes, Cornejo *tract.* 5. *de Irregularitate*, *quæst.* 6. *disput.* 1. *dub.*4.*quer.*4. *pag. mihi* 778. Diana *part.*4.*tract.*2. *resol.* 100. Philibert. Marchin. *de Ordine*, *tract.*1.*part.*9.*cap.*1.*diff.*3.*n.*11. *pag. mihi* 141. & alij.

QVÆSTIO XXI.

An in irregularitate, ex homicidio voluntario occulto orta; possit dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines?

Affirmatiuam sententiam tenere Bartholom. de Medina *in Summ. cap.* 11. §. 12. ait Henriquez *lib.*14.*cap.*19.*in marg.litt.E*, *in fine*, & ex illo, Sayrus *lib.* 7.*cap.*7.*num.*14. his verbis: Et pari ratione, deceptus est Bart. Medina *lib.*1.*cap.*11.§. 12. vt Henriquez *vbi supra* notat, dum dicit Episcopum dispensare posse ad minores, non obstante Concilio Trid. *sess.* 14. *cap.* 7. eo quod Tridentinum ibi solum ait, *Nullo tempore ad Sacros Ordines promoueri possit*, quasi velit, posse ad minores ab Episcopo dispensari; siquidem Concilium paulò post subdit; *omni Ordine careat*: ergo & Ordinibus minoribus carere debet; cum verè Ordines sint, & Sacramentum. Huc vsque ex Henriquez, Sayrus. Sed vterque falsò id imponit Medinæ; nam hic Auctor, *inprimis* non loquitur de irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto de quo nunc in præsentiarum: sed ex homicidio iusto, nempe facto auctoritate publica. *Secundò*, id non dicit ex propria sententia, sed aliorum (quos nos *supra*, *quæst.* 13. citauimus, & antea *disput.* 7. *quæst.* 133. & 136.) ergo. Accipe verba Medinæ: *Y muchos Doctores tienen, que puede el Obispo dispensar en la irregularidad, que nace de homicidio voluntario iustamente hecho, como con el Iuez que mato hombres por iusticia para solas Ordenes menores, i tambien para beneficio.* Hæc Medina, & non amplius, vt imponunt illi dicti Auctoreres. Igitur ad quæstionem propositam.

Respondeo, vt certum dicendum; quod nullatenus possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto, etiam occulto, vt suscipiat Ordines adhuc minores. Quia certum est, quod nec possit dispensare cum dicto homicida, vt ministret in Ordinibus minoribus susceptis, vt mox dicemus: ergo minus multò, vt illos de nouo recipiat. Sic tenent Henriquez & Sayrus *loc. cit.* Couar. *in Clement. Si furiosus*, *part.*2.§.3.*num.* 5. *de homicid.* & alij plures iamiam citandi. Sententia autem illorum, quos refert Medina loquendo de homicidio iusto, iam manet, vt minus probabilis refutata *supra quæst.* 13.

QVÆSTIO XXII.

An saltem, possit Episcopus dispensare cum dicto homicida voluntario occulto, vt, in iam minoribus Ordinibus susceptis, administret?

Affirmant, antè decretum citatum Tridentini, Ioan. Andr. Hostiens. Innoc. Anania, & Cardinal. *in cap.* 2. *de Cleric. pugnantib. in duello*, vbi de quodam homicida dicit Pontifex, quod non debet in sacris Ordinibus ministrare: per quod videtur, concessa dispensatio in Minoribus. Hos Auctores sequitur post Concilium, Henriquez *lib.*16.*cap.*19. (non 14. vt leges apud Dianam & Philibertum) *num.* 1. vbi expressè docet, posse Episcopum dispensare cum homicida voluntario occulto ad vsum minorum Ordinum; his verbis: At nunc ex iure antiquo videtur posse dispensare ad ministerium minorum. Ita ille, *litt. D.* Qui citat in marg Couarru. *in Clement. Si furiosus*, *part.*2.§. 3.*num.*4.*adiuncto n.* 5. *in fine.* Sed malè; quia hic auctor solùm circa homicidium casuale admittit, vt Episcopus dispenset ad ministerium minorum. Accipe eius verba: Dispensat vero solus Papa cum homicida casuali, vt in Sacris ministret, vel ad sacros Ordines promoueatur, &c. & *infra*: licet tamen Episcopo dispensare cum quocumque homicida, vt in minoribus iam susceptis possit ministrare, quemadmodum ex *cap. Ad audientiam*, & *cap. Continebatur*, *de homicid.* & *cap.* 2. *de Cleric. pugnan. in duello*, notant *in cap.* 2. Hostiens. Ioan. Andr. Innocent. Cardin. & Anania, quorum opinio magis communis est; tametsi (*attende, Lector*) quoad homicidium voluntarium, nullibi probetur; & ita eam in homicidio casuali tantum admittunt Abbas *in d.cap.*2. Socin. *num.*95. & Felin. *col. vltima*, & ibi quoque Anania *in dict. cap. Ad audientiam.* Cæterum hæc intelligenda sunt, quoad ministerium Ordinis. Nam quoad beneficium simplex obtinendum potest cum homicida etiam voluntario Episcopus dispensare. Huc vsque Couarru. vt videas clarè oppositam tandem sententiam amplecti, vt insinuat Sayrus *lib.*7.*cap.*7.*num.* 14. *in fine.*

Quapropter, vt certum mihi Respondeo: Non posse dispensare Episcopum cum tali homicida, nec dum in minoribus Ordinibus susceptis administret. Quia id apertè conuincitur ex Concil. Trid. *sess.* 24. *cap.*6. & clarius *sess.* 14. *cap.* 7. *de Reformat.* vbi hæc verba habentur: *Cum etiam, qui per industriam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, etiamsi crimen, id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoueri possit, nec illi* (attende Lector) *aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine, ac beneficio & officio Ecclesiastico perpetuò careat.* Hæc verba Concilij, fidelius à nobis, quam à Philiberto, & ab Auila, aliisque, relata.

Ex quibus verbis præcipuè ex illis: *Sed omni Ordine, & beneficio, ac officio Ecclesiastcio perpetuò careat*, apertè conuincitur, quod opinio Henrici sit falsa; cum vsus minorum Ordinum, sit officium Ecclesiasticum: ergo. Vnde hanc nostram opinionem vt verissimam tenent Nauarrus, Maiolus, Valentia, Aragon, Toletus, Viualdus, & alij, quos sequitur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 14. quamuis malè pro hac parte referat etiam Henriquez. Sic etiã Auila *part.*7. *disp.* 6. *dub.* 3. *conclus.* 2. Couar. *loc. cit.* Cornejo *de Irregularit. quæst.*6.*disp.*1.*dub.* 4. 4. 2. *pag. mihi* 778. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 100. *vers. Notandum est.* Philibert. *de Ordine*, *tract.*1.*part.*9.*cap.* 1.*diff.*3.*n.*3. *pag.* 140. & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad obtinendum simplex beneficium?

Affirmat Henriquez *lib.*13. *cap.* 51. (non 1. vt leges apud Philibertum) *num.* 1. *initio*, his verbis: Quidam putant Concil. Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. auferre Episcopo potestatem dispendi cum hoc

hoc homicida ab beneficium simplex. Quia Episcopus non potest dispensare in lege Concilij Generalis. At sanè Concil. Trident. solum ait, non liceat conferre; nempe, absque dispensatione, quam tamen Episcopus nunc, vt olim iure antiquo, dare potest. Nam lex generalis etiam posterior limitatur per legem specialem, & Conc. Trid. *sess.* 14. *de Reform. cap.* 7. solum vetat, quando delictum est publicum. Huc vsque Henriquez. Qui *in marg. lit. D.* citat pro se Couarruu. *in Clem. si furiosus, part.* 2. §. 3. *num.* 6. & benè, vt vidimus, quæst. anteced. qui hoc probat ex *cap.* 2. *de Clerico pugn. in duello*, & affert pro sua sententia Socin. Felin. Ioann. Staphil. & Ananiam. Citat etiam Henriquez, Syluestrum *homicid.* 3. §. 7. *vers. cum Panormitano*. Angelum *homicid.* 5. §. 6. Medin. *lib.* 1. *instruct. cap.* 11. §. 12. & multos alios. Sed ex his licèt Syluester id doceat, *loc. cit.* non *vers. Cum Panormitano*: sed versu: *Sextum Episcopus*. Et Angelus *loco citato*, non §. *sexto*, sed 4. *vers. vtrum Episcopus*; Medina tamen, non loquitur de homicida directè voluntario, sed de indirecto. Ait enim sic: *Aunque bien puede el Obispo dispensar con el homicida indirecte voluntario, para beneficio, i aun para retener el curado ya auido, i aun para alcansarle de nueuo.* Sic Medina.

Sed etiam mihi, vt certum Respondeo: Iam post Concilium Tridentinum, non posse Episcopum cum homicida voluntario occulto ad obtinendum beneficium, adhuc simplex, dispensare. Quia clarè id vetat Concilium Episcopis, illis verbis: *Nec illis aliquando beneficia Ecclesiastica, etiam si curam non habeant animarum conferri liceat.* Et ideó hanc partem vt verissimam, tenent Auila, Sayrus, Cornejo, Diana, & Philibertus locis supra allegatis.

QVÆSTIO XXIV.

An saltem possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad retinendum beneficium saltem simplex?

Affirmant Henriquez *lib.* 13. *cap.* 57. *num.* 1. vbi *Lit. G.* citat Angelum, Syluestrum, & Medinam. Sed ex his Medina, solum loquitur, vt supra vidimus, de homicida indirectè voluntario. Affirmant cum eo alij, & præcipuè Philibertus, vbi suprà *num.* 3. his verbis: Benè verum est, quod licèt Concilium prohibuerit homicidis collationem noui beneficij; non tamen vetauit Episcopis dispensare cum istis ad simplex beneficium retinendum, vel etiam ad retinendum Curatum, dummodò per alium illud exerceat: quidquid oppositum quoad retinendum Curatum dicat Barbos. *Allegat.* 39. *numero* 61. *vers. An autem, de offic. Episcopi.* Sed immeritò; quia Concilium de sola collatione noui beneficij loquitur; nec vllo modo distinguit de retentione beneficij simplicis, vel Parochialis. Hæc Philibertus

Sed probabilius multò Respondeo: Nec posse dispensare ad retinendum beneficium, adhuc simplex. Quia, vt supra est habitum, non potest Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, vt, adhuc in Ordinibus minoribus iam susceptis, ministret: ergo nec similiter poterit, in hoc quod retineat beneficium obtentum, illóque perfruatur; Pater, quia iisdem verbis vtrumque vetat Concilium; *Sed omni* (inquiens) *Ordine, & beneficio Ecclesiastico careat.*

QVÆSTIO XXV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex occulta hæresi exteriori?

Negant, vt vidimus sup. *disp.* 24. *dub.* 24. Maiol. Suar. & Bonac.

Sed probabilius iterum Respondeo: Posse. Quia id eis concessum videtur à Tridentino. Sic Sanchez, Philibert. Filliuc. Garc. Dian. Boss. Vgol. & Viuald. vbi suprà.

QVÆSTIO XXVI.

An possit Episcopus dispensare in irregularitate, orta ex homicidio casuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c.

Respondeo: Posse. Quia potest in omni irregularitate orta ex homicidio casuali, occulto vt supra sæpè diximus. Sic cum Sayro, & aliis diximus supr. *disp.* 9. *quæst.* 38.

QVÆSTIO XXVII.

In quibus aliis casibus potest, iuxta nostram doctrinam, Episcopus dispensare in irregularitatibus ex homicidio occulto casuali ortis?

Respondeo: Quod possit in irregularitate orta ex homicidio casuali facto occulto in bello iniusto, secus ex homicidio omninò voluntario, vt habitum est sup. *disp.* 8. *quæst.* 16.

Deinde potest in irregularitate, orta ex occisione occulta fœtus animati, indirectè volita, vt diximus sup. *disp.* 11. *quæst.* 21. secus si directè & omninò voluntaria extitisset, ibid. Sic Bauny *tract.* 11. *quæst.* 59. *Dicto* 1. vbi ait: Quare dispensare cum iis Episcopi poterunt, qui cum imprudenter, & incautè mulierem grauidam pulsassent, ei fœtus abigendi causam præbuere. Cum iis item qui cum seruo imperassent, hosti plagas vt aliquas imponeret (hoc tantum) eum tamen è medio iratus sustulit. Similiter & cum eo, qui cum in publicum processisset, ne hosti pauidus videretur, aut irridendi sui, si domo pedem non efferret, populo materiam daret, repentè inter eum, & illum, exorta rixa, ne eius manu caderet, sua illum occidit. Ratio est, quod eiusmodi homicidia non sunt simpliciter, & perfectè voluntaria, sed ex casuali, voluntarioque mixta, secund. D. Thom. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. ergo cum sunt occulta, in indispensabilibus non sunt censenda; cum sub exceptione voluntarij homicidij, cuius à Tridentino fit mentio, non sint contenta. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 240. Huc vsque doctus, & elegans Bauny.

Rursus potest dispensare in irregularitatibus aliis ortis ex homicidio quocumque occulto indirectè & casualiter orto, quocumque euentu, aut casu eueniat, vt ex nuper dictis constat.

QVÆSTIO XXVIII.

In quibus aliis casibus potest Episcopus in irregularitatibus aliis dispensare?

Respondeo: Quod in multis. Nam *Primò* potest dispensare cum illo, qui linguam latinam parum callet, vt diximus sup. *disp.* 1. *quæst.* 3. & 5.

Secundò, cum quocumque illegitimo ad Ordines minores, & ad beneficium simplex; etiam si huic annexum sit curatum, sup. *disp. 3. quæst. 50. & 51.* Imò & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ *quæstione 55.*

Tertiò, potest Episcopus dispensare in irregularitate, orta ex Bigamia similitudinaria, sup. *disput. 6. quæst. 36.*

Quartò, potest dispensare in irregularitate ex reiteratione secreta Baptismi, suprà *disputatione 18. quæstione 19.*

Quintò potest in irregularitate illius, qui exercuit Ordines quos non habet, si hoc fuit occultum delictum, sup. *disp. 20. quæst 31.*

QVÆSTIO XXIX.

An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest?

RESpondeo: Quod dantur. Nam *Primò* non potest Episcopus dispensare in irregularitate ex vitio corporis proueniente, vt diximus sup. *disp. 5. quæst. 83. & 84.*

Secundò, non potest dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, vt habitum est sup. *disp. 36. quæst. 54.*

Tertiò, non potest dispensare in irregularitate ex defectu natalium, etiam ex occulto delicto parentum orta, vt contra nonnullos diximus *disp. 3. quæst. 57.*

Quartò, non potest dispensare cum illegitimò Ordinato in sacris (mala, vel bona fide,) vt in susceptis Ordinibus ministret, sup. *disp. 3. q. 57. & 58.*

Quintò, non potest dispensare in irregularitate orta ex Bigamia propria, aut interpretatiua ad Ordines, adhuc minores suscipiendos, sup. *disput. 6. quæst. 30. 31. & 32.*

Sextò, non potest dispensare in irregularitate proueniente ex iteratione publica Baptismi, *disp. 18. quæstione 18.*

Septimò, non potest dispensare in irregularitate Neophytorum, vt habitum est, *disp. 25. q. 9.*

QVÆSTIO XXX.

In quibus irregularitatibus possunt Prælati Regulares, iuxta doctrinam hucusque datam, dispensare?

REspondeo: Dicendum, quod *primò* possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex vitio, aut defectu corporis; dummodò vitium non sit ita fœdum, vt ex eo scandalum oriri formidetur, sup. *disp. 5. quæst. 85.*

Secundò, possunt dispensare cum subdito, qui caret pede, & ambulat cum pede ligneo, vt sic Missam celebret, *loc. cit. quæst. 86.*

Tertiò, possunt dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, vt Missam celebret, casu tamen solum quod dictus subditus oculo dextro sine deformitate Canonem legere possit *disp. 5. q. 87.*

Quartò, possunt dispensare cum suo subdito Sacerdote, qui habet manus tremulas, vt Missam, in occulto ad minus (celebret, supr. *disputatione 5. quæstione 88.*

Quintò, possunt Generales, aut Prouinciales dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prælationes, & dignitates Ordinis habendas, *disp. 3. q. 74. & 75. & sequentib.*

Sextò, possunt dispensare cum suis Religiosis in irregularitate orta ex Bigamia tam vera, quàm interpretatiua, *disp. 6. q. 39.*

Septimò, possunt dispensare cum suis Religiosis in irregularitate ex defectu lenitatis contracta, *disp. 7. §. 5. quæst. 134.*

Octauò, possunt cum suis subditis dispensare in irregularitate procedente ex homicidio iusto facto à Iudice, aut in bello, ibid. *quæst. 137.*

Nonò, possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex abortu, hoc est, ex occisione fœtus animati occulta, *disp. 11. q. 19.* imò, & à publica, ibid. *quæst. 20.*

Decimò, dispensant in homicidio casuali occulto, vt docet cum pluribus Sayr. *lib. 7. c. 7. n. 24.* imò & publico, vt iam dicam.

QVÆSTIO XXXI.

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate orta ex homicidio casuali, etiam publico?

NEgandum videtur. Quia Episcopi solum possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex homicidio casuali occulto: ergo id ad summum, & non amplius, poterunt Prælati Regulares respectu suorum subditorum. Ideò hanc partem tenent Arag. *2. 2. q. 64. art. 8. & fin.* & ibi Sal. *controuers. 4. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Posse etiam in irregularitate orta ex homicidio casuali publico, in quà non possunt Episcopi. Quia in hac dispensandi materia, maiorem facultatem (ex singulari Pontificum erga Regulares beneficentia) quàm Episcopi, habent. Et ideò dispensare possunt cum suis subditis in dicta irregularitate; etiamsi Episcopi nequeant. Sic sentiunt Vecch. *in prax. nouit. disp. 9. dub. 18. num. 6.* Sebast. à Bonon. *tract. de elect. part. 2. cap. 4. dub. 71. num. 14.* Quos citat, & sequitur Dian. *p. 4. tract. 2. Resol. 72.* (non 83. vt leges apud eius Summam) *vers. Notandum est.* Sic etiam cum aliis Villalob. *tom. 1. tract. 21. diff. 9. num. 17.* per hæc verba: *Si el homicidio fuere puramente casual, ò hecho en propria defension, pueden dispensar los Prelados, aunque sea publico, como dize el P. F. Manuel Rodriguez art. 13. i el P. Portel* in dubiis Regul. verb. dispensatio, num: 9. *Y tienen vna concession los Prelados de S. Geromino, para que pueda dispensar in el homicidio, quando no es cierto hauerlo cometido, ò mandado.* Hæc Villalobos. Et ante Sayrus *lib. 7. cap. 7. numero 24.*

QVÆSTIO XXXII.

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, modo occulto?

NEgant Molin. *tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 70. num. 12 col. mihi 940.* vbi sic ait: Noster Generalis dispensare nobiscum potest, in irregularitate ex mutilatione, vt constat *ex compend. priuileg. Minorum, verb. dispensatio, §. 21.* Quin & per communicationem priuilegiorum Fratrum D. Benedicti Hispaniarum, dispensari in conscientiæ foro nobiscum poterat, in irregularitate ex homicidio, modo notorium non esset, vt patet ex eodem Compendio, ex eodem verbo, §. 24. Dixi, *dispensari poterat*; quoniam si homicidium sit voluntarium, esto sit

sit occultum, statuit Consil. Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 7. *de Reformat.* vt in eo dispensetur ad sacros Ordines suscipiendos. Priuilegia autem omnia Regularium reuocata sunt; quatenus cum dispensationibus Concilij Tridentini pugnauerint: eáque de causa Prælati Religiosorum, neque in conscientiæ foro dispensare hodie possunt, vt homicida voluntarius Ordinem aliquem Sacrum suscipiat, & fortè in eo priuilegio non continebatur (sic lege, non, *non continuabitur*, vt leges apud Dianam) Hæc Molina. Pro cuius sententia citat Diana *parte tertia, tractatu secundo, resolutione quadragesimaquinta,* Peyrinum *in priuileg. Minimor. tom.* 1. *constit.* 2. *Iulij I I.* §. 29. *num.* 103. & 104. & Laymanum *in Theolog. morali, lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 9. *num.* 7. Sed primum, non omnino bene: nam *num.* 103. solùm id negat, loquendo de irregularitate orta ex homicidio omnino voluntario facto per assassinum, vel proditoriè, & sanguine frigido, quantumuis sit occultum; cum oppositum teneat *num.* 104. sequenti, loquendo de irregularitate orta ex homicidio voluntario occulto facto ex rixa. Secundum verò, Auctorem citat Baunyus pro opposito. Sed quis melius, difficile est cognitu. Nam in principio expressè negat Layman hanc facultatem Prælatis Regularibus: sed in fine, sic concludit: Verumtamen Mendicantes speciale priuilegium habent à Martino V. concessum dispensandi cum suis super irregularitate ex homicidio non notorio, apud Rodriguez *citat. quæst.* 24. *artic.* 12. Sic Layman. cuius vltimo dicto standum videtur. Negat etiam Lezana (apud Dianam *part.* 10. *tract.* 13. *resolut.* 38.) *tom.* 1. *Summ. cap.* 18. *num.* 44.

Sed probabilius Respondeo: Posse Prælatos Regulares dispensare cum suis in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, occulto. Quia probabilius est, quod Priuilegia quæ ad id habent dicti Prælati, minimè sint reuocata. Sic sentiunt Compend. Mendicant. *verb. Dispensatio.* §. 24. Corduba *in Commentar. ad eundem* §. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 8. (non 80. vt leges apud Baunyum) *artic.* 10. *conclus.* 2. Qui hac ratione nostram sententiam probat: Quia ex homicidio omnino occulto, vel nulla contrahitur irregularitas, vel saltem ea non est reseruata Papæ, sed Episcopis: ergo sicut Episcopus dispensare potest cum sibi subditis, ita & Prælatus Regularis iurisdictionem Episcopalem, vel quasi Episcopalem, habens cum suis. Sic ille. Cuius sententia quamuis nobis placeat; minimè tamen ratio, qua illam probat: quia (vt supra est habitum) & certum est, quod ex homicidio directè voluntario, etiam omnino occulto oriatur irregularitas: & quod Episcopus non valeat in irregularitate orta ex tali homicidio dispensare cum suis. Possunt igitur Prælati Regulares cum suis dispensare in dicta irregularitate; quia ad id habent priuilegia; non, quia Episcopi possunt. Tenent rursus nostram sententiam Portel *in dub. Regul. verb. Abortus, n.* 10. & *verb. Dispensare, n.* 8. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 19. Rodriguez *tom.* 1. *q.* 24. *art.* 12. Sigismund. à Bononia *tract. de elect. p.* 2. *cap.* 4. *dub.* 71. *num.* 1. quos pro hac parte refert Diana *part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 40. vbi non audet hanc approbare sententiam, & ideo illam iudicio aliorum remittit. Sed certè posset illam approbare; nam præter tot, tantosque relatos Doctores, illam nouissimè tenent Baunyus *tract.* 11. *de Censur. quæst.* 58. *pag.* 534. *vers. Quintò dispensant.* Bassæus *verb. Irregularitas* 11. *num.* 9. Crousers *ad cap. Regul. S. Franc. lect.* 12. & alij. Citat etiam Basseus pro hac opinione Sayrum *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 14. sed malè, quia ibi nec verbum de hac re dicit: bene tamen *lib.* 7. *c.* 7. *n.* 24. vbi solum id concedit loquendo de homicidio casuali, de quo ibi agit. Tenet verò Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 5. *in fine*, per hæc verba: Prælatis verò Ordinum Mendicantium comparatione suorũ subditorum concessa est facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus in foro conscientiæ, modò procedant ex delicto quod notorium non sit, vt constat ex Compend. Societ. Iesv, *verb. Dispensatio,* §. 5. & 6. Sic ille. Villalob *tract.* 21. *diff.* 9. *n.* 19. vbi post relatã quandam concessionem Martini V. concessam Benedictinis, sic ait: *De suerte que conforme a esta concession pueden los Prelados, aunque sean Conuentuales, dispensar con sus subditos en el fuero de la conciencia, en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, i mutilacion, ò truncacion de miembro, i enorme efusion de sangre, siendo oculto, mas no si es publico.* Sic Villalobos. Deinde R. Candidus, Magister S. Palatij *tom.* 2. (non 1. vt citat Diana) *disquisit.* 24. *artic.* 61. *dubit.* 8. vbi ita scribit: Prælati Regulares possunt dispensare, secundum eorum priuilegia, cum suis subditis in irregularitate contracta ratione homicidij voluntarij, occulti tamen: nam Martinus V. concessit, quod Prior Monasterij sancti Benedicti Valli-Soleti, in foro conscientiæ possit absoluere Monachos ab omni excommunicationis sententia, etiãsi talis esset, quam ipse Summus Pontifex reseruare consueuit; *& cum eis super omni irregularitate, etiam in illis casibus, in quibus Papa sibi eas reseruat, in morte, videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione, valeat dispensare, dum tamen aliquid horum trium, non sit notorium, & hoc propter scandalum.* Ita Martinus V. vi præcedentis priuilegij Martini I V. in quo communicant Religiones Ordinum Mendicantium, non solum Generales, & Prouinciales, sed etiam præpositi, & Priores locales possunt dispensare cum sibi subditis in foro conscientiæ super omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen: nam communicatio priuilegiorum sic intelligitur, quod ea, quæ conceduntur Magistro Generali vnius Ordinis, censeantur communicata Generalibus aliorum: & quæ conceduntur Prouincialibus, & Prioribus, censeantur communicata similiter Prælatis Prouincialibus, & Prioribus, vt tradit Ioan. de la Cruz *lib.* 2. *de communicatione priuileg. cap.* 4. *dub. vnico, conclus.* 2. sed prædictum priuilegium fuit concessum à Martino V. Priori Monasterij sancti Benedicti Valli Soleti, extensum postea, & communicatum omnibus Prioribus, & Abbatibus aliorum Monasteriorum, vt notauit Collector priuilegiorum Mendicantium, *verb. Absolutio ordinaria quoad fratres,* §. 40. ergo Priores locales Ordinum Mendicantium communicant in supradicto priuilegio: poterunt igitur cum sibi subditis in foro conscientiæ dispensare super omni irregularitate etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen.

Contra præcedentes assertiones, non obstat Concilium Tridentinum *sessione* 24. *capite sexto, de Reformatione*, vbi prohibet, quod non possint Prælati dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario. Nam licèt non possint ex facultate Concilij Tridentini; possunt tamen virtute priuilegij Martini V. concessi Benedictinis; & virtute priuilegij concessi Prædicatoribus. Priuilegium enim concessum, nullo modo abrogatur, nisi fiat de illo specialis mentio, & abrogatio: at in decreto Concilij Tridentini, nulla est facta priuilegiorum mentio, & abrogatio: poterunt ergo Prælati Regulares virtute alterius priuilegij Martini V. & Iulij I I. dispensare cum sibi subditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Hæc omnia Candidus, vt refert Diana *part.* 13. *tract.* 13. *resol.*

resol. 38. Cui adhæret Hieronimus Garcia *in Politica Regular. tom.* 1. *tract.* 6. *difficult.* 1. *dubit.* 1. *num.*7. Quibus ego addo, ex Ordine Prædicatorum, Magistrum Antonium de Hinojosa *in Directorio Decisionum Regularium, verb. dispensatio. fol.* 184. Cuius verba infra referemus, & ex Societate Iesv, Pellizzarium *tom.* 2. *Manual. Regul. tract.* 9. *cap.* 3. *sect.* 4. *quæst.* 13. *num.* 122. *vers. Dixi, stando in iure communi, & quæst.* 24. *num.* 140.

QVÆSTIO XXXIII.

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate contracta ex homicidio directè voluntario, etiam publico?

NEgant in primis (à fortiori) omnes Auctores nuper pro prima sententia adducti: necnon & alij, vt vidimus, pro secunda nostra relati, docentes, minimè posse Prælatos Regulares dispensare cum sibi subditis in irregularitate ex homicidio publico contracta. Quia aut ad id non habent priuilegium, aut si illud habuerint, iam nunc fit reuocatum.

Sed probabiliter certè Respondeo: Posse Prælatos Regulares dispensare cum suis Religiosis subditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario, etiam publico. Quia probabile est, ad id habere priuilegium minimè reuocatum. Nam Paulus III. concessit Benedictinis Vallis Soleti, *vt singulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ, possint dispensare cum suis subditis in omni irregularitate, quauis occasione, vel causa cōtracta*, refert Rodriguez in Bullario *fol.* 817. In qua concessione, obseruant Hieronymus Rodriguez *in Compend. qq. Regular. resol.* 16. *num.* 14. *& resol.* 52. *num.* 25. & Laurentius Portel *in addit. ad dubia Regular. verb. dispensare, num.* 5. quod Summus Pontifex non limitat, si sit homicidij voluntarij neque casualis; nec limitat, si sit delictum occultum, vel publicum, quæ solent excipi in priuilegiis; sed absolutè, & in communi ait; *quauis occasione, vel causa contracta*: ergo planè sequitur; posse Prælatos Regulares tali concessione, sicuti iacet, sinéque limitatione, vti; & vigore illius, suos subditos ab omni irregularitate absoluere. Patet; quia, vbi nec lex, nec Princeps distinguit, nec nos distinguere debemus. Et ideo hanc amplectuntur sententiam dicti Hieronymus, & Laurentius, *loc. cit.* Quam tandem videtur amplecti Baunyus *tract.* 11. *de Censuris, quæst.* 58. *in fine, pag.* 535. necnon Machado, vt clarè constat, ex verbis eiusdem, relatis à nobis *supra disp.* 6. *quæst.* 39.

His addo Magistrum Antonium de Hinojosa in suo directorio, *loco supra citato*, vbi ita ait: Dispensare etiam possunt prædicti Prælati (*nempe, Generalis, vel Prouincialis, vel Conuentualis*) cum eisdem fratribus, etiam non sibi subditis, ad suum tamen declinantibus territorium, super irregularitate contracta ex homicidio casuali, non voluntario: imo cùm Apostolica concessio expresè dicat, quod in irregularitatibus, etiam ad Sedem Apostolicam pertinentibus, dispensare possint; absque specifica restrictione; absolutè concedi videtur irregularitas in genere ad Sedem Apostolicam quomodolibet pertinens, etiamsi ex homicidio voluntario proueniat: quia beneficium Principis est in sui solius præiudicium, dummodo ad iudicium contentiosum non fuerit deductum. Sic concessit prædictis Prælatis Eugenius IV. vt habetur in libro veteri constitutionum, edito à Magistro Ordinis Bandello in priuilegiis indultis Congregationi Franciæ. Quoddam verò restrictiuum, quod in fine prædictæ concessionis appositum est, scilicet, *dummodo ex malitia non fuerint perpetrata*, sic intelligendum venit, quod ex confidentia huius priuilegij tanquam ex motiuo præcipuo, non prouenerit delicti perpetratio. Sic enim solet Papa suas limitare concessiones: aliàs omnino prædicta clausula totam desuper concessionem abrogaret. Idem prorsus ab eodem Eugenio IV. concessum est amplissimum priuilegium Priori Benedictino Valli Soletano, cuius nos communionem habemus, &c. Et *infra*: Prædictum priuilegium maximè notandum est; quoniam excedit plurimū concessionem Martini V. factam eidem Priori S. Benedicti super omni irregularitate dispensandi etiam quam sibi consueuit Papa reseruare; morte scilicet, & membrorum truncatione, &c. Hæc Hinojosa. Ex cuius vltimis verbis (quidquid postea ipse limitet) clarè constat sentire, posse Prælatos Regulares dispensare cum suis subditis vi priuilegij Eugenij IV. in irregularitate orta ex homicidio voluntario publico. Idémque meo videri, sentit Pellizzar. *loc. cit. quæst.* 13. *n.* 122. vbi ita ait: Dixi *stando in iure communi*: quia Paulus III. in Bulla à Rodrig relata *in suo Bullario.* 10. *in Ordine*, quæ incipit, *Exponi nobis*, concessit PP. Benedictinis Valli Soleti, vt quouis anno, prima die Lunæ Quadragesimæ, si sint Prælati, possint dispensare cum suis subditis super quibusuis irregularitatibus pro tempore, quauis occasione, vel causa contractis: quod indultum cum sit generale, videtur comprehendere omnes irregularitates, adeóque irregularitatem ex homicidio voluntario, ac irregularitatem ex bigamia: qui enim dicit totum, nihil excludit; & lex fauorabilis generaliter loquens, generaliter debet intelligi. Sic Pellizzarius.

Confirmo hanc nostram sententiam, ex doctrina communiter à contrariis admissa. Nam ideo, dicunt filium illegitimum, etiam occultum, esse irregularem, quia iura absolutè decernunt, illegitimos esse irregulares, nihil distinguendo inter occultum; & notorium, & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus. Nunc ego: si igitur in pœnalibus, vbi odia restringi debent, valet dictum argumentum; à fortiori valebit in fauorabilibus, vbi fauores sunt ampliandi. Valeat ergo in nostro casu; & fortius valeat, hoc argumentum: Pontifices in enarratis priuilegiis absolutè, concedunt Prælatis Regularibus, quod possint dispensare cum subditis in omni irregularitate, etiam homicidij, nihil distinguendo, inter occultum & publicum, vt supra est habitum: ergo nec nos distinguere debemus: ergo concedere adstringimur, quod facultas ad dispensandum in omni homicidio, intelligi debeat de homicidio tam occulto, quàm publico. Legatur Pellizzarius *tractatu* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 21. *num.* 71.

QVÆSTIO XXXIV.

In quibus irregularitatibus possit Commissarius Cruciatæ dispensare?

REspondeo: Quod potest *in primis*, dispensare in irregularitate orta ex defectu natalium, hoc est, cum illegitimo habito ex matrimonio irrito propter impedimentum affinitatis fornicariæ, in primo, vel secundo gradu, iuxta doctrinam *supra disp.* 3. *quæst.* 80. traditam.

Secundò, potest dispensare in irregularitate Bigamiæ similitudinariæ, & eius, quæ oritur ex delicto; non verò interpretatiuæ, quæ ex delicto non manat;

manat, iuxta dicta à nobis ſupr. *diſput. 6. quaſt.* 40. Legantur.

Tertiò, poteſt diſpenſare in irregularitate ex defectu lenitatis contracta, vt habitum eſt ſup. *diſp. 7. quaſt.* 135.

Quartò, poteſt diſpenſare in irregularitate contracta à Medicis, Chirurgis, & Infirmariis ex homicidio caſuali, vt diximus *diſp. 9. q. vltima.*

Quintò, poteſt diſpenſare in omni irregularitate prouenicnte ex homicidio caſuali, aut iniuſtæ mutilationis, vt docent Rodriguez *in addit.* §. 13. *numero* 2. Diana *prima parte, tractatu* 11. *Reſolut.* 112.

Sextò, tandem poteſt diſpenſare ſuper quacumque irregularitate, excepta illa, quæ prouenit ex homicidio directè voluntario, ſimonia, apoſtaſia à fide, hæreſi, aut mala Ordinum ſuſceptione. Legantur Dian. *prima parte, tract.* 11. *Reſol.* 110. 111. 112. 113. 114. & 115. & Bard. *in Bull. Cruc. tract.* 2. *de facultate Commiſſarij, à cap.* 1.

QVÆSTIO XXXV.

An irregularitas, quæ ſine peccato incurritur, poſſit per Bullam Cruciatæ diſpenſari?

RESpondeo, vt certum: Non poſſe. Quia certum eſt apud omnes, talem irregularitatem, rationem cenſuræ (cum ratione pœnæ careat,) minimè habere: ergo per Bullam minimè auferri poteſt, cum illa ſolùm concedat, à cenſuris, & à pœnis ſoluere. Itaque certum eſt, quod virtute Bullæ, nequit abſolui quis ab irregularitate incurſa ex licita hominis occiſione, Bigamia, aut ex natalium, vel corporis defectu. Sic docent Auil. *part.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 4. *in principio.* Cornejo *tract.* 5. *de cenſur. in genere, diſput.* 1. *dubit.* 2. *difficult.* 2. *pag. mihi* 521. Legantur Diana *prima parte, tract.* 11. *Reſol.* 27. & *p.* 4. *tract.* 2. *Reſolut.* 81. Bardus *in Bull. Cruc. parte* 2. *tract.* 6. *cap.* 7. *ſect.* 4. *num.* 30. vbi id, vt certum ſupponit.

QVÆSTIO XXXVI.

An ſaltem, irregularitas, quæ ex delicto prouenit, poſſit per Bullam Cruciatæ diſpenſari?

AFfirmant plures Doctores. *Primò.* Quia irregularitas proueniens ex mero delicto, & quæ eſt pura pœna peccati, verè, & propriè eſt cenſura: atqui in Bulla Cruciata datur facultas abſoluendi ab excommunicatione, ſuſpenſione, interdicto, & quibuſuis aliis cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis: ergo.

Secundò. Quia huiuſmodi irregularitas, quæ ex peccato, vel delicto incurritur, dato, quod non ſit cenſura, ſaltem eſt pœna Eccleſiaſtica: at omnes Bullæ dicunt, quod ſuſcipiens illam poſſit abſolui ab omnibus cenſuris; & aliquæ etiam dicunt, quod poſſit abſolui à pœnis Eccleſiaſticis, vt patet in Bulla Pij IV. *anno* 1561. ergo qui illam ſuſcepit, verè poteſt abſolui à ſuo Confeſſario, ab omnibus irregularitatibus contractis ex delicto. Ita ſentiunt communiter Thomiſtæ, Canus, & Orellana, quos citat, & ſequitur Veg. *in ſpecul. Curat. tom.* 2. *cap.* 12. *n.* 323. & *in Summ. tom.* 2. *cap.* 15. *caſu* 8. Salon. Arag. & Bañez 2. 2. *quaſt.* 64. *art.* 8. Medin. 1. 2. *quaſt.* 98. *art.* 4. & *in Summ. cap.* 11. §. 9. *pag.* 50. vbi addit, *Que eſta ſententia ſe entiende, quando la Irregularidad ſe incurre ſolamente por pecado; porque ſi vno matò, ò mutilò miembro injuſtamente, es irregular, no ſolamente por el pecado que commetiò, ſino tambien por la ſignification, i indecentia que ay en el que derramo ſangre (aunque fuera juſtamente) para adminiſtrar en el Sacramento del Altar de Chriſto, cordero immaculado: y aſſi eſte no puede ſer abſuelto deſta irregularidad por virtud de la Bulla.* Sic Medina. Cum qua limitatione hanc ſententiam docuerat antea Sotus, citatus ab ipſo Medin. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. nec oppoſitum tenet *lib.* 5. *de Iuſtit. q.* 1. *art.* 4. vt malè putat Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 20. *art.* 17. apud Auil. & Gibalin. vbi infrà. Nuñus *in* 3. *p. tom.* 2. *tract. de Bull.* §. *vltim.* Petr. Ledeſm. *in Sum. tom.* 1. *tract. de cenſur. cap.* 1. *concl.* 3. Cordub. *in Summ. q.* 27. & 144. & *lib.* 5. *quaſtionarij q.* 43. *dub.* 4. Fernand. *in Examin. Theolog. moral. p.* 3. *cap.* 9. §. 14. *num.* 1. Conrrad *in reſponſ. Caſuum conſc. p.* 1. *q.* 355. Ludouic. Carbon. *de legib. lib.* 8. *diſp.* 5. Carrill. *in Itinerario Ordinand. ſect.* 4. *cap.* 4. *num.* 8. Gutierr. *in qq. Canon. c.* 37. *n.* 6. Nald. *verb. Irregularitas, numa* 5. Sal. *de legib. diſp.* 15. *ſect.* 1. *concl.* 2. *n.* 16. Cornejo *in* 3. *p. diſp.* 1. *de cenſur. in genere, dub.* 2. *diff.* 1. *verſ. Ad ſecundum dico.* Gibalinus latè, *de Irregul. cap.* 6. *q.* 5. & *vltima, per totam.* vbi iuſtè conqueritur de Sac. Palatij Magiſtro, eo quod in Indice librorum expurgatorio, hanc ſententiam expunxerit, & damnarit in Emmanuele Sà, cum eam ſui Thomiſtæ, vt vidimus, magno conſenſu ſequantur. Et quidem hanc ſententiam eſſe probabilem, & ſine ſcrupulo, quem ſequi illam poſſe, clarè dicit, ex eadem Dominica familia, doctus Ioann. de la Cruz *in director. conſc. part.* 2. *tract. de Irregul. dub.* 25. *concl.* 1. Quod ipſum, antea aſſeruit Rodrig. *in Bull. Cruciatæ*, §. 9. *num.* 29. licèt *in qq. Regularib.* & in Summa conſtanter docuiſſet contrarium. Et vrgente neceſſitate, eam amplecti fas eſſe, propter eius probabilitatem, fatentur Henriq. Auil. Villalob. & Dian. *parte* 1. *tract.* 11. *de Bulla Cruciata, Reſol.* 27. (non 17. vt leges apud ipſummet Dianam, vbi ſuprà, & Gibalinum) & *part.* 4. *tract.* 2. *de Irregularit. quaſt.* 81 ſequentia dicens: *Sed ego ibi* (*hoc eſt prima parte, loco citato*,) affirmatiuam ſententiam probabilem eſſe dixi; præter Doctores, quos adduxi, tenet etiam hanc ſententiam nouiſſimè Cornejo *in tertia parte, D. Thoma tract.* 5. *de cenſur. in genere, diſp.* 1. *dub.* 2. *diff.* 2. Dicendum eſt igitur, per Bullam tolli non poſſe eam irregularitatem, quæ eſt pura inhabilitas, & quæ ob defectum lenitatis, & repræſentationis contrahitur, qualis eſt Bigamia, homicidium iuſtum, & illegitimitas. Neque tolli poſſe eam irregularitatem, quæ ſimul eſt pœna, & inhabilitas, qualis eſt illa, quæ contrahitur ex homicidio iniuſto voluntario, vel mutilatione: ſolùm ergo per Bullam tolli poteſt irregularitas, quæ eſt pura pœna peccati. Et ideò Cornejo *loco citato, tractatu quinto, de Irregularitat. diſputatione quinta, dubitatione prima, quaſtione* 12. docet, irregularitatem ex iteratione Baptiſmi poſſe tolli per Bullam Cruciatæ in foro conſcientiæ, & quando delictum eſt occultum; quia cum impoſita ſit propter culpam, & non propter ſignificationem, habet rationem cenſuræ, & pœnæ Eccleſiaſticæ, à quibus abſolui poteſt per Bullam Cruciatæ. Item *diſputatione* 6. *quaſt. vltim.* docet, per Bullam tolli etiam poſſe irregularitatem incurſam ex violatione cenſurarum, vt ſi aliquis ſit ſuſpenſus, excommunicatus, &c. Vnde *diſputatione* 16. aſſerit, quod ſi quis ante ætatem ordinatus eſt, & celebrauit, virtute Bullæ Cruciatæ, poteſt obtinere diſpenſationem ab irregularitate incurſa; eo quod irregularitas hæc cenſura ſit, & pœna Eccleſiaſtica. Et tandem *diſp.* 7. *dub.* 2. *quaſt.* 2. docet, poſſe tolli per Bullam Cruciatæ irregularitatem, quam

quam quis incurrit ministrando in Ordine, quem non habet; quia talis irregularitas habet rationem censuræ. Et pro confirmatione supradictorum, ne prætermittas videre me ipsum, *vbi suprà.* Vnde ex dictis in dicta resolutione appatet non benè Turrianum *in selectis disput. centur. 2. censur. Theolog. dub.* 29. asserere hanc sententiam esse improbabilem, quam communiter esse receptam in Schola D. Thomæ asserit Ioann. de la Cruz citatus *in dicta resolutione.* Huc vsque Diana, qui, vt vides, licèt dicat contrariam sententiam esse probabiliorem; hanc tamen in re sequitur.

Negant tamen contrà, plures etiam Doctores. *Primò.* Quia irregularitas non est censura propriè & in rigore, vt cum communi diximus *part. 4. tractatu 1. disp. 1. quæst.* 3. & 4. ergo non includitur sub nomine censuræ appositæ in nostra Bulla Cruciatæ: ergo virtute illius, non potest quis ab irregularitate absolui.

Secundò. Quia irregularitas, etiamsi imposita sit ob aliquod delictum, & peccatum, nec habeat rationem censuræ, vt vbi suprà *quæstione quarta,* diximus, nec propriè, & in rigore, rationem pœnæ, vt *loco citato* docuimus: ergo non potest quis absolui, aut dispensari ab illa, virtute Buellæ concedentis, eam habenti; vt absoluatur à censuris, & à pœnis Ecclesiasticis.

Tertiò. Quia, secundum stylum Romanæ Curiæ, nunquam censetur concedi facultas dispensandi in irregularitate, nisi de hac fiat expressa mentio, vt testantur Nauar. Henriquez, & Anton. Gomez apud Auilam vt infrà: at in Bulla Cruciatæ non fit expressa mentio de Irregularitate: ergo virtute illius non potest dispensari ab illa. Sic sentiunt Nauatr. *capite 27. numero.* 194. & 250. & *libro 1. consil. 35. de tempor. Ordinand. & consil. 66. de sentent. excommunicat. ad 1. quæst.* Henriquez *libro septimo, capite 13. numero 6. & libro 14. capite 17. numero 4. litt. L.* vbi ita ait: In Bulla Cruciata, & Iubileis, per verbum absolutionis ab omni censura, & ab aliis pœnis Ecclesiasticis ex illa resultantibus, quidam aiunt concedi dispensationem illius irregularitatis, quæ est pœna. Qua sententia licebit vti in praxi, cogente necessitate, si longè distet Episcopus, nam & verbo absolutionis fieri posset dispensatio. At probabilius est, in Bulla non concedi per verbum absolutio, nam dispensatio est res maior, & difficilior quàm absolutio. Sic ille, citans pro se Nauarrum, *loco citat.* Maiolum, Perez, Rodriguez, Bartholom. de Ledesma, & Sotum (sed hunc malè, vt suprà notauimus) Tenent etiam hanc partem Auila *part. 7. disputatione 10. dubit.* 4. vbi citat Villadiego, Lopezium, & Martinum de Ledesma. Molina *de Iustitia, tom. 4. tractatu 3. disputatione* 80. Suarez *tomo 5. in tertiam partem, disputatione 1. sect. 2. numero 5. & 6. & disputatione 40. sectione 3. num.* 3. vbi ait oppositam sententiam esse falsam, nec rationi, nec iuri, neque auhoritati Doctorum, neque praxi Romanæ consentaneam. Tolet. *lib. 1. cap. 85. num.* 7. Filliuc. *tom. 1. tract. 11. cap. 1. numer.* 9. Reginald. *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 3. sect. 3. num.* 24. Sanch. *in Summ. tom. 2. lib. 6. cap. 17. numero* 43. Mirand. *tom. 2. quæst. 33. art. 11. conclus.* 3. Ægid. Trullench *in exposit. Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 17. num.* 5. Villalob. *in Summ. tom. 1. tractatu 16. dub. 2. num. 2. & tract. 21. diff. 8. num.* 23. Acosta, Patisius, Zerola, Llamas, Beia, Zechius, Graffius, & alij, quos citat, & sequitur Dian. 1. *p. tract. 11. de Bulla, Resolut. 27. & part. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol.* 81. Quibus addi possunt Basseus *verb. Irregularitas 11. num.* 11. Bard. *in Bull. Cruc. loc. cit. num.* 35. Luysius Turrianus *in select. centur. 2. dub.* 29. dicens, oppositam sententiam esse improbabilem.

Sed ego clarius, sic Respondeo: *Primò.* probabilius longè est, quod nunc minimè possit quis absolui, seu dispensari virtute Bullæ cruciatæ, in irregularitate, etiam contracta ex aliquo delicto, & peccato. Probatur. Quia in Bulla Cruciatæ, quæ hodie promulgatur, solùm datur facultas absoluendi ab omnibus censuris, omissis aliis verbis in Bullis antiquioribus appositis: atqui longè probabilius est, quod nulla irregularitas sit censura: ergo nulla irregularitas nunc tolli potest virtute Bullæ. Consequentia est legitima: Minor constat ex à nobis dictis *part. 4. tract. 1. disp. 1. quæst.* 3. & 4. Maior verò ex ipsomet textu Bullæ, qui sic se habet: *Et ab eo quorumcumque peccatorum, & censurarum) etiam Sedi Apostolicæ, & in Bulla cœnæ Domini reseruatorum, & reseruatarum) plenariam indulgentiam, & remissionem semel in vita, & semel in mortis articulo: aliorum verò Sedi Apostolicæ non reseruatorum, ac reseruatarum, toties quoties confitebuntur, absolutionem, & remissionem mediante salutari pœnitentia, secundum culparum exigentiam obtinere, &c.* Sic Bullæ textus.

Sed obiicies, ex dictis à nobis *part. 4. disp. 1. cit. quæst.* 8. quod, licèt irregularitas non sit propriè, & in rigore censura; est tamen impropriè, aut reductiuè talis: ergo comprehendi potest nomine censurarum, in Bulla apposito, & consequenter vigore illius absolui, aut dispensari. Patet, quia verè in materia fauorabili versamur.

Respondeo tamen negando consequentiam. Quia licèt verum sit, quod irregularitas huiusmodi latissimè, & impropriè loquendo, dici, ac nominari censura possit; non tamen inde benè infertur, quod dum in Bulla, aut in aliis priuilegiis Pontificiis, conceditur facultas absoluendi à censuris, nomen censuræ sit ampliandum, & extendendum ad alias pœnas, seu Ecclesiastica impedimenta, quæ contineri possunt, sub nomine censuræ latissimè acceptæ, etiamsi priuilegium sit fauorabile. Quia ex hoc magnum sequeretur inconueniens; nam posset quis eodem modo dicere, nomen censuræ ampliandum esse ad Depositionem, & Degradationem, & Cessationem à diuinis, quod nemo dixit. Et quamuis priuilegium sit fauorabile, non ideò sunt extendenda eius verba vltra significationem naturalem & ciuilem, nisi aliqua necessitas cogat ad amplianda verba, vltra ciuilem significationem: quia alioqui semper ob fauorem priuilegij possemus extendere verba ad casus impropríos, & ideò nihil in legum fauorabilium dispositione haberemus firmum & constans, quod esset inconueniens. Sic respondet dictæ obiectioni Bard. *loc. cit. num.* 39. vnde hanc conclusionem, non solum omnes Authores secundæ sententiæ, nuper relatæ; verum etiam alij, qui negant irregularitatem esse censuram fateri libenter debent.

Respondeo *Secundò.* Adhuc probabilius multò existimo, nec olim potuisse aliquam irregularitatem auferri virtute Bullæ Cruciatæ, etiamsi in hac concedebatur Confessariis facultas absoluendi à censuris, & à pœnis. Ratio est. Quia irregularitas, nec est censura, nec pœna, propriè, & in rigore loquendo, vt vbi supr. *diximus:* ergo etiamsi olim in Bulla concederetur Confessariis facultas absoluendi à censuris, & à pœnis, non inde sequitur potuisse absoluere aut dispensare in aliqua irregularitate. Per pœnas igitur in illis Bullis, aut in aliis similibus, appositas, intelliguntur, vel pœnæ iniunctæ à Confessario, vel ab ipsomet pœnitente sibi impositæ; vel illæ, quæ inueniuntur in Sacris Canonibus

pœnitentialibus, per quas fideles arceantur, v. g. ab vsu Sanctissimæ Eucharistiæ, intra aliquod tempus; vel à receptione aliorum Sacramentorum, vt testantur Nauar. *cap. 27. num.* 254. Henriquez *cap.* 13. *n.* 6. *cit.* Auila *disp.* 10. *dub.* 4. *cit.* & ex illis Bardus *in Bull. part.* 2. *cap.* 7. *sect.* 4. *in fine.*

Respondeo tamen *Tertiò.* Opinio affirmatiua, minimè est improbabilis, vt vult Luysius, tum quia non est improbabile irregularitatem esse censuram: ergo neque erit quod in Bulla nomine censurarum comprehendatur. Tum etiam, quia saltem per principia extrinseca nullus negare potest probabilem esse, vt bene aduertit Bardus *loc. cit. num.* 35. Tum denique, quia probabiliter respondent contrarij argumentis, quæ in contrarium fiunt, vt faciunt Diana, & Gibalinus *loc. cit.* ergo.

QVÆSTIO XXXVII.

An in dispensatione irregularitatis, debeat quis necessariò, cùm dispensationem vnius impetrat, alias simul manifestare?

AFfirmant aliqui, quorum sententia probari potest ex dictis à nobis 2. *part. tract.* 9. *de Matrim. disp.* 24. *quæst.* 35. vbi docuimus, longè probabilius esse, debere quem necessariò in petitione dispensationis alicuius impedimenti, reliqua, quæ habet impedimenta, simul manifestare, aliàs subreptitiam fore dispensationem: ergo similiter in nostro casu, cum quis dispensationem alicuius irregularitatis impetrare intendit, debet simul alias irregularitates à se contractas manifestare. Ita tenent Basilius *lib.* 8. *de Matrim. cap.* 17. *num.* 24.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo: non debere necessariò quem manifestare simul omnes irregularitates, quas habet, cum impetrat dispensationem alicuius; nisi casu, quo vna irregularitas, non possit sine alia explicari. Ratio est. Quia, neque ex iure, neque ex stylo id habetur; ergo tale onus sine causa non est cuipiam imponendum. Nec obstat argumentum contrariorum, quia illi respondendum est, praxim, & consuetudinem esse contrariam in impetratione dispensationis alicuius impedimenti matrimonij, & ideo illi est standum. Sic tenent Suarez *lib.* 6. *de legibus, cap.* 24. *circa finem,* quem citat, & sequitur Palaus *tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 6. *punct.* 16. §. 4. *num.* 16. *vers. Suarez verò.* Perez *de Matrim. disp.* 46. *sect.* 5. *n.* 7. Quem solum citat, & sequitur Diana *p.* 8. *tract.* 3. *de dispensat. resol.* 57.

QVÆSTIO XXXVIII.

An qui contraxit irregularitatem ex occisione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici, teneatur, manifestare, se Presbyterum, seu Clericum, occidisse? an verò sufficiat dicere; se hominem occidisse?

AFfirmant, teneri manifestare, se Clericum occidisse, aliàs dispensationem irregularitatis esse inualidam, non pauci Doctores. Quorum fundamentum est, quia iura iubent exprimi delicti grauitatem, ex qua oritur irregularitas: at delictum est sacrilegium: ergo debet explicari, & exprimi. Ita tenent Suarez *loc. cit. num.* 12. Nauar. *lib.* 1. *consil. de Rescript. consil.* 18. *num. vnico, in* 2. *editione.* Rodriguez *in Summ. tom.* 1. *cap.* 279. *num.* 10. *concl.* 5. Auila *part.* 7. *disp.* 10. *dub.* 8. *dicto* 2. vbi ita ait: Qui voluntariè occidit presbyterum & in petenda dispensatione, solum dicit se occidisse hominem, non manet tutus, nec dispensatio est valida. Ita Nauar. *lib.* 5. *consil. conf.* 4. *de homicid.* Probatur, quia iura iubent exprimi delictum, ex quo orta est irregularitas, & delictum erat presbytericidium, quod est grauissimè qualificatum: ergo. Huc vsque Auila. Naldus *etiam in Summ. verb. Irregularis.* Perez, *de Matrim. disp.* 46. *sect.* 4. *num.* 7. Gordonus *in Summ. lib.* 2. *quæst.* 13. *cap.* 6. *num.* 19.

Sed probabilius Respondeo: Non teneri quem, necessariò manifestare, se occisse Presbyterum, aut Clericum; sed sufficere illi, si dicat, se occidisse quemdam virum. Quia ad irregularitatem contrahendam, omnino extrinsecum est, & per accidens, fuisse Presbyterum, aut Clericum occisum.

Probatur *Primò.* Quia nullo iure, aut consuetudine, siue stylo Curiæ præscribitur, vt exprimatur talis circunstantia. Et meritò, quia licèt occisio Presbyteri, aut alterius inferioris Clerici, sit maius peccatum ratione sacrilegij; non tamen facit irregularitatem specie distinctam.

Secundò. Quia irregularitas homicidij imposita est, non tam ob delicti grauitatem (siquidem multò grauioribus delictis, vt blasphemiæ, periurio, &c. non est imposita) quàm ob perfectæ lenitatis defectum imponitur: at hic defectus in quacunque hominis occisione æqualiter reperitur: ergo fuisse Presbyterum, aut quemcunque alium hominem interfectum, qualitas est omnino extrinseca, nihil ad irregularitatem pertinens. Sic omnino Sanchez *de Matrimon. lib.* 8. *disp.* 21. *num.* 22. Basilius *de Matrim. lib.* 8. *cap.* 15. §. 4. *num.* 24. Salas *de legib. disput.* 20. *sect.* 15. *num.* 122. Layman *tract.* 4. *cap.* 32. *num.* 21. Sanctarell. *variar. resol. part.* 1. *quæst.* 61. *num.* 2. Molina *tom.* 4. *de Iustit. tract.* 3. *disput.* 19. *num.* 9. Portel. *tom.* 2. *respons. moral casu* 49. *num.* 49. Merola *tom.* 1. *disp.* 4. *cap.* 6. *n.* 360. Texeda *tom.* 2. *lib.* 3. *num.* 187. quos omnes refert, & sequitur Diana 1. *part. tract.* 10. *de legib. resolut.* 38. *&* *part.* 8. *tract.* 3. *de dispensation. resolut.* 51. Quibus addo Castrum Palaum *tom.* 1. *tract.* 3. *de dispensat. legis, disp.* 6. *punct.* 16. §. 4. *n.* 16. *vers. Suarez vero,* & Bonacinam *tom.* 2. *disput.* 1. *de dispensation. quæst.* 2. *punct.* 5. *num.* 20. *&* *punct.* 9. *num.* 1.

QVÆSTIO XXXIX.

An qui pluries in excommunicatione celebrauit, teneatur in petenda irregularitatis dispensatione, exprimere numerum Missarum celebratarum?

AFfirmare videtur Rodriguez *in Summa c.* 182. *conclus.* 2. quatenus generaliter docet, quod si in petitione dispensationis, non exprimit quis numerum omnium delictorum, dispensatio erit supreptitia.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non teneri. Sic Nauar. *consil.* 3. *de Raptorib. num.* 6. vbi ita ait: In dispensatione irregularitatis incursæ ab excommunicato, qui frequenter celebrauit in excommunicatione, non oportet exprimere multas illas vices, quibus sic malè celebrauit: neque illegitimus tenetur exprimere celebrationes, quas fecit manens illegitimus, in impetratione irregularitatis, quam patitur ob illegitimitatem; neque alij irregulares, qui celebrarunt in irregularitate, sed satis est exprimere irregularitatem illam solam, cuius dicti nouam rationem vsque ad nos, à nemine redditam reddimus *in Manual. Confess. cap.* 27. *numero* 194. & ita sufficeret ad valorem dispensationis super irregularitate, ob raptum contracta, exprimere, quod fecit raptum, non exprimendo vices, quibus rapuit, quando saltem circa vnam

solam

solam frequenter raptum commisit. Sic Doctus Nauar. ibi. Et *in addit. cap. 27. cit. num. 32.* vbi allegat stylum Curiæ. Sic etiam Henriquez *lib. 12. cap. 10. num. 3. in fine*: his verbis: Dum irregularitas contrahitur ex eo quod excommunicatus sæpius celebrauit, satis est semel dispensari in vna irregularitate: quia ex actionibus vnius speciei in vno subiecto accidens fit moraliter vnum numero. Et *lib. 13. de excommunic. cap. 30. num. 2. in glossa litt. M.* (non *num. 3. litt. F.* vt legi apud Auilam) ita dicens: Qui in eadem excommunicatione sæpè celebrauit, satis est in petitione dispensationis exprimere se irregularem, quia excommunicatus celebrauit. Et *lib. 14. cap. 7. num. 5.* (non 3. vt offendes apud Dianam) ita scribens: Qui censura ligatus celebrauit sæpius, aut sæpè cum denunciato in crimine criminoso participauit, incurrit irregularitatem ex variis titulis grauiorem, & dum impetrat dispensationem, satis est, vt simpliciter dispensetur in irregularitate contracta, ex eo quod excommunicatus celebrauit; nec oportet de singulis vicibus fieri expressam mentionem, aut in absolutione, ac dispensatione exprimere, *toties quoties incurristi*. Sic Henriquez. Quem citat & sequitur Auila *part. 7. disp. 10. dub. 8.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disput. 24.* (non 14. vt inuenies apud Dianam) *num. 7.* Zerola *in praxi 2. part. verb. Irregularitas, §. 12. ad finem.* Garcia *part. 8. de Benefic. cap. 4. num. 80.* Castro Palaus *num. 16. cit.* & Diana *part. 8. tract. 3. de dispensat. resolut. 58.* Bonacina *quæst. vltima, & punct. vltimo de irregularit. num. 1. vers. Tertiò.*

QVÆSTIO XL.

An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis, super irregularitate ex bigamia contracta?

Respondeo, vt ferè certum: Non teneri exprimere: vt latè diximus *supra disput. 6. de Irregularitate orta ex Bigamia, quæst. 41.* vbi *quæst. 42.* scribimus, necessarium omnino in petitione dispensationis explicare species bigamiæ; & à fortiori, si duplici bigamia est ligatus, *quæst. 43.* Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO XLI.

An qui committit plura homicidia; contrahat diuersas numero irregularitates in dispensatione explicandas?

Affirmant Suarez *de legibus lib. 6. cap. 24. in numero 12.* & nouissimè Perez *de Matrimon. disp. 46. sect. 5. num. 7.* vbi ita ait: Qui plura homicidia commisit, si vno tantum narrato, velit dispensationem vnius irregularitatis obtinere, nihil faciet: quia tametsi illæ irregularitates sint numero diuersæ, moraliter tamen quasi efficiunt vnam grauiorem, itavt vna earum non satis explicetur sine alia. Ita ille.

Negat verò, expresse contrà Suarium, Palaus *tom. 1. tract. 3. disputatione 6. punct. 16. §. 4. num. 16. vers. Suarez vero*, sic dicens: Denique non caret probabilitate contracta vna irregularitate ob homicidium, non contrahi aliam numero distinctam, etiamsi aliud homicidium committas: quia cùm irregularitas sit inhabilitas per modum habitus, non potes amplius ex eadem causa inhabilitari; neque vna causa super aliam operari. Sic tradit Henriquez *lib. 2. cap. 10. §. 3. & lib. 14. cap. 7. §. 3.* (*dic*, 5.) Thomas Sanches *lib. 8. disputatione 14.* (*dic 24.*) *num. 7.* Auila *disputatione 10.* (*part. 7.*) *dub. 8.* Hæc Palaus. Et ex illo Diana *part. 8. tract. 3. resolut. 58.* Sed an bene citentur pro hac sententia Henriquez, & Auila, colliges ex dictis *supra disp. 21. quæst. 31.*

Ego igitur clarius, & probabilius Respondeo dicendum, *Primò*. Qui committit plura homicidia per diuersas actiones, non solum physicè, sed & moraliter distinctas, verè contrahit diuersas numero irregularitates: vt bene probant Auctores primæ sententiæ: & constat ex à nobis dictis *suprà disput. 21. quæst. 31. & 1. part. tract. 5. disput. 8. §. 3. quæst. 22.*

Respondeo *Secundò*. Qui commisit plura homicidia moraliter distincta, ac proinde contraxit plures distinctas numero irregularitates; nihil officit quin possit vnius irregularitatis dispensationem obtinere, non enarrata altera. Quia in hoc nulla apparet probabilis implicatio, vt benè probat Palaus *loc. cit.* & constat ex doctrina à nobis tradita *part. 4. tract. 1. de excommunicat.*

Respondeo *Tertiò*. Qui contraxit plures irregularitates numero diuersas, propter numero diuersa à se cōmissa homicidia, sufficit si in dispensatione obtinenda dicat, & explicet in communi, se contraxisse irregularitatem ob diuersa à se patrata homicidia: sicut sufficit ei, qui contraxit plures numero irregularitates, eo quod excommunicatus pluries celebrauit, dicere, & explanare, se irregularem esse ob multiplicem in excommunicatione celebrationem. Sic sentiunt quidam iuniores, & constat ex dictis à nobis sæpè.

QVÆSTIO XLII.

An qui vnico ictu plures occidit homines, plures irregularitates incurrat?

Affirmant Nauarrus, Vgolinus, Sayrus, Alterius, Diana, Zerola, & Fagundez relati à nobis *1. part. tract. 5. disp. 8. §. 3. quæst. 22.*

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non incurrere nisi vnicam irregularitatem. Quia in eo casu vnum tantum committit peccatum: ergo & vnicam irregularitatem tantum admittit. Sic Suarez & Bonacina relati à nobis, *vbi supra*, & alij. Et colligitur ex dictis *quæst. antecedenti*, & *part. 4. tract. 1. disp. 3. à quæst. 36.*

TRACTATVS PRIMVS DE CESSATIONE A DIVINIS.

TRACTANT de hac materia ex professo, præcipuè, Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 188. *&* 189. Couarru. *in cap. Alma mater, part.*2.§.2. *à num.*1. *&* §. 4. *num.* 7. Henriquez *lib.*13. (non 3. vt leges apud Auilam, & Villalobos) *cap.*52.53. *&* 54. Suarez *de Censuris*, *disp.* 39. Auila *part.* 6. *de Censur.* Sayrus *lib.*5.*Thesauri, à c.*17. Sotus *distinct.*22.*quæst.*3.*artic.*2. Medina *in Summ.lib.*1.*c.*11. §.14. vbi refert resolutionem quandam Salmanticensis Academiæ datam anno 1556. in decem capita distributam. Filliucius *tract.*18. *à cap.*7.*num.*149. Alterius *tom.*2. *de Interdicto, à fol.*308. Bonacina *tom.*1.*disp.* 6. Ægidius *disp.*17.*dub.*1. Layman *lib* 1.*Summ. tract.*5.*part.*4. *cap.* 6. Luysius de Torres *de Censur.lib.*7. *disp.*56. Hurtad. *de Censur.tract. de cessat. à Diuinis.* Toletus *lib.*1.*cap.*39. Castro Palao *de Censur.disp.*5.*punct.*9. Villalobos *tom.*1.*Summ.tract.*20. *à difficult.* 1. Pellizzarius *tom.*2. *Man.Regul.tract.*7.*cap.*4.*sect.*3.

DISPVTATIO PRIMA.

De Natura & Essentia Cessationis à Diuinis.

QVÆSTIO PRIMA.

Vnde dicatur, Cessatio à Diuinis

RESPONDEO, quod ita nuncupetur, quia toto tempore, quod durat, Ministri Ecclesiæ cessant à publica celebratione Diuinorum Officiorum, & administratione quorumdam Sacramentorum. Vnde congruè dici etiam solet, *suspensio quadam*, iuxta illud Psalmi 136. *In Salicibus in medio eius suspendimus Organa nostra:* sic enim erat cessatio à diuinis Officiis. Sic Filliucius *tract.*18.*cit.cap.*7.*quæst.*1.*num.*149. Bonacina *disp.*6. *cit.punct.*1.*num.*1. Palao *disp.*5.*cit.punct.*9.§.1.*num.*1. Luysius *disp.*56. *cit.dub.*1. & alij.

QVÆSTIO II.

Quid sit Cessatio à Diuinis?

RESpondeo dicendum, quod cessatio à diuinis, secundum aliquos Doctores, sic definitur: *Est suspensio Organorum diuinæ laudis in aliquem locum decreta.* Sic definiunt cessationem, Couarru. *in cap. Alma mater, part.*2.§.2. Innocent, & alij multi, quos sequuntur Henriquez *lib.*13. *cap.*52. *num.*1. Auila *part.*6.*disp.*1.*dub.*1.*concl.*1. deducentes dictam definitionem, ex *cap. Irrefragabili*, §. *Cæterum, de offic. Ordinarij*, & *c. Si Canonici*, & *cap. Quamuis, eod.tit.in* 6.

Secundum alios verò Doctores, cessatio est *omnimoda desistentia à diuinis officiis, & ab administratione quorumdam Sacramentorum, & sepultura laicorum.* Sic Henriquez *loc.cit.* Alterius *etiam disput.* 2. *de Interdicto, cap.*1. *vers. Hæc definitio*, & alij apud Bonacinam *loc.cit. num.*2. Et licèt hæc definitio sit optima, non tamen est formalis, quia desumpta est ab effectu huius quasi pœnæ.

Melius igitur sic formaliter definiri potest, *Cessatio à Diuinis, est simplex prohibitio Ecclesiastica, qua Clerici, seu ministri Ecclesiæ prohibentur persoluere publicè diuina officia, ministrare aliqua Sacramenta, & sepelire laicos in loco sacro.* Sic Suares *disp.*39. *sect.*1.*num.*1. *&* 15. Bonacina *num.*2.*cit.* & in verbis eisdem, vel parum varians, Filliucius *loc.cit.num.*150. Palaus *punct.*9.*cit.*§.1.*num.*1. & alij communiter.

QVÆSTIO III.

Quotuplex sit Cessatio à Diuinis?

RESpondeo, quod duplex. Alia est generalis, & alia specialis, vel particularis. Generalis est, qua prohibentur diuina in loco vniuersali, vel generali, vt in Regno, Ciuitate, terra, oppido, villa, &c. Et de hac loquitur *Clement.*1.*de sentent.excommunic.* Specialis, vel particularis est, qua prohibentur diuina in loco particulari, vt in vna, vel pluribus Ecclesiis, vt in simili diximus, *de Interdicto part.* 4. *tract.* 5. *disp.*1. *à quæst.* 4. *& sequent.* Sic omnes DD. Legantur Suarez *disp.*39. *sect.* 1. Henriquez *lib.*13.*cap.*52. *n.*1. *litt.K.* Auila *part.*6. *disp.* 1. *dub.* 2. Alterius *disp.* 1. *de Interdicto*, *cap.*1. *col.*5. Bonacina *disp.* 6. *punct.* 2. *num.*3. Palaus *loc.cit.num.* 3. & alij *supra citati.*

QVÆSTIO IV.

An Cessatio à diuinis, sit vera & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto?

AFfirmant Sotus, Couarruuias, Petr. Ledesma, & Petr. Cornejo, citati à nobis *part.4.tract. 2. de Censur. disp. 1.quæst.3.& 7.* Quibus nunc addo Molinam *tract. 3. de Iust. disp. 80.* Quorum fundamentum est, quod Cessationi verè conuenit definitio censuræ; cum sit pœna Ecclesiastica, qua priuatur Clericus functionibus spiritualibus, vt ex nuper dictis constat: ergo.

Sed longè probabilius, longéque verius Respondeo: Cessationem à diuinis, nullo modo esse veram, & propriam censuram, saltem distinctam ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. Quia id clarè colligitur ex *cap. Quærenti, de verb. significat.* vbi interrogatus Innocent. III. de numero censurarum Ecclesiasticarum, respondit, esse tres, nempe, excommunicationem, suspensionem, & interdictum: ergo apertè definiuit, cessationem à diuinis, non esse censuram, saltem distinctam; tunc enim, vt minimum essent quatuor. Sic tenent communiter DD. tam Canonistæ, quàm Theologi, quos, lato calamo, citauimus *part.4.tract.1.disp.1.quæst.3.& 7.*

QVÆSTIO V.

An Cessatio à diuinis, sit species interdicti, & forma quædam illius?

AFfirmant nonnulli Doctores, existimantes, idem esse cessationem à diuinis, & interdictum generale: & consequenter, cessationem esse censuram, sed non distinctam ab interdicto. Ita sentire Couar. & Henriquez, ait Alterius *disp.2.de Interdict. cap.1.col.4.* his verbis: Quare decepti sunt quidam Doctores, vt Couarru. *in cap. Alma, part.2. §.4.n.7. vers. Quintò*, & alij, quos ipse citat, & Henriquez *lib. 13.cap.52. num.1. in Annot.* dicentes, idem esse, cessationem, & interdictum generale. Ita ille. Sed malè profectò citat Alterius pro hac parte dictos Auctores. Nam in primis Couarru. *loc. cit.* solum citat pro illa, Ioan. *in Summa Confessor. lib. 3. tit. 33. quæst. 121.* Archidiacon. *in cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij, lib.6.* necnon Gonsaluum à Villadiego, *de Irregularitate, cap. de interdicto, col.3.* & Paludanum *in 4. distinct. 18. quæst. 8. art. 3. principali, vers. Sed verius*, ipse verò Couarru. oppositum clarè docet statim, *vers. Quartò constat*; ita dicens: Ex quibus mihi satis euidenter apparet, hanc vltimam opinionem (*contrariam, nempe, relatã*) iure veriorem esse, cui parum oberunt, quæ priori loco in contrarium adducta fuere: cùm cessatio à diuinis rationem distinctam habeat ab interdicto, propter omnimodam, quàm inducit, suspensionem Organorum Ecclesiasticorum: & quia iure Pontificio manifestum est in hac specie discrimen inter cessationem, & interdictum, auctorit. text. *in d. cap. Si Canonici. §. Si autem, de offic. Ordin. isto libro.* Hæc Couar.

Rursus, Henriquez oppositam etiam tenet sententiam, vt dicunt eius verba: sunt autem hæc: Quidam putant cessationem esse idem quod antiquum interdictum, quod falsum est, sic *loc. cit.* ab Alterio, *num. 1.* Quod & repetit *in Annot. litt. H.* vbi etiam citat pro se Couarruuiam, & bene, vt vidimus.

Longè ergo probabilius Respondeo dicendum, quod cessatio à diuinis, nec sit interdictum, nec species interdicti. Probatur ratione assignata à Couarruuia: nam cessatio à diuinis est pura negatio, & desistentia diuinorum officiorum, vt patet ex definitione *supra quæst.2.* tradita: ergo distinguitur omninò ab interdicto: quod amplius constabit ex infra dicendis. Sic Couar. Henriquez, Alterius, supra citati, & communis, vt vidimus *part.4. loc. cit.*

QVÆSTIO VI.

Quibus in rebus differat cessatio ab interdicto?

REspondeo. Quod in quinque præcipuè. *Primò*, quod cessatio non inducit irregularitatem; interdictum inducit, si violetur. *Secundò*, quod illa non est censura, nec propriè habet rationem pœnæ, nec directè fertur ad aliquod delictum puniendum. *Tertiò*, cessatio nullas vnquam personas secundum se afficit, sed solum prohibet in certo loco diuina celebrari: interdictum verò, etiam secundum se, aliquando afficit personas. *Quartò*, cessatio nunquam incurritur in iure ipso facto, sed solum fertur comminatoriè; interdictum verò incurritur ipso facto. *Quintò*. Denique priuilegium audiendi Missam, tempore interdicti, non extenditur ad eam audiendam pro tempore cessationis. Sic omnino Pellizzarius *tom. 2. Manual. Regul. tract. 7. cap.4. sect.3.q.2. num.49.* Et constat ex à nobis *supra part. 4. loc. cit.* dictis, & infra dicendis. Legantur Sayrus *lib. 5. cap.17. num.3. & 4.* Alterius *disput.2. de interdict. cap.1. col. 5. & cap.2. per totum, & cap.8. colum.2.* Bonacina *disp.6. punct. 2. num.4.* Suarez *disput.39. sect.1.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An violans cessationem particularem, irregularitatem incurrat?

AFfirmabunt qui censent, cessationem non differre ab interdicto: sunt autem, quos suprà *quæst.5.* vidimus.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non incurrere. Quia longè multò probabilius est, cessationem differre omnino ab interdicto, præcipuè particulari, vt supra est habitum. Sic communis sententia vt fatetur Alterius, his verbis: Interdictum ita afficit locum, vt qui in eo celebrat, in casu, & modo non concesso, incurrat irregularitatem, sed cessatio non parit hunc effectum. Si enim quis celebrat in loco, in quo à diuinis officiis cessatur, non efficitur irregularis, licèt peccet violando præceptum Superioris, quæ differentia ab omnibus admittitur, quoad cessationem particularem, Siluest. *Interdictum 1.§.5. & verbo, cessatio, §.5.* vbi ex sententia omnium affirmat, quod si cessatio est particularis, celebrans in tali loco non efficitur irregularis, quamuis esset Ecclesia Matrix, &c. Sic Alterius *disp.2. de Interdict. cap.2. col.2. vers. Quartò*, & penes ipsum, Abbas, Hostiens. Sotus, D. Antonin. Nauar. Couar. Valent. Tolet. & alij. Sic & Suarez *disp.39 sect.1.n* 8. dicens, hanc sententiam esse communem Canonistarum.

QVÆSTIO VIII.

An saltem, qui violat cessationem generalem, celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem?

AFfirmant aliqui Canonistæ: eo quod *in Clement.1. de sentent. excommunic.* æquiparat Pontifex cessationem generalem interdicto generali quoad

quoad violationem vtriusque, ibi: *Quod etiam in interdictis, & cessationibus à diuinis, indictis per Prouinciale Concilium, &c. volumus obseruari*: at qui celebrat tempore Interdicti incurrit irregularitatem: ergo & qui celebrat tempore cessationis generalis. Ita Ioan. Andr. Innoc. Anchar. Franc. *in c. Si Canonici, tit.* B. Anton. *tract. de Censur. cap.* 89. *&* 3. *p. tit.* 26. *cap.* 1. Maiol. *lib.* 3. *cap.* 20. *n.* 11. Angel. *verb. Cessatio, in principio*, & alij.

Sed longè probabilius Respondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem, celebrando tempore cessationis generalis. *Primò*, quia non violat censuram, vt constat ex dictis. *Secundò.* Quia nunquam incurritur irregularitas, nisi in casibus à iure expressis. at nullibi in iure indicitur irregularitas celebranti tempore cessationis generalis, vel specialis: ergo. Sic tenet communis Doctorum, vt testatur Couar. *in cap. Alma, part.* 2. *§.* 2. *num.* 5. *vers. Ad quæstionem.* Legatur Suarez *disp.* 39. *sect.* 2. *à num.* 9. qui optimè satisfacit fundamento contrariorum. Alterius *disp.* 2. *de Interdict. cap.* 2. *col.* 2. *vers. Nonnulli tamen.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 17. *num.* 8. Bonacina *num.* 4. & Villalobos *tom.* 1. *tract.* 20. *diff.* 1. *num.* 5. *&* 6.

DISPVTATIO II.

De Causa efficienti, formali, materiali, & finali cessationis.

QVÆSTIO PRIMA.

An cessatio à diuinis, incurratur aliquando, ipso iure?

RESPONDEO, vt certum: Non incurri. Quia certum est nullam cessationem generalem, aut specialem, latam esse ab ipso iure, propter aliquod crimen, sed tantum conceditur in illo facultas, vt eam Iudex imponere valeat, quando causa iusta, & rationabilis vrgeat. Sic tenet communis omnium sententia. Abbas *in cap. Dilecto, de Appellat. num.* 18. Siluest. *verb. Interdictum* 1. *§.* 5. *in fine.* Couaruu. *in cap. Alma mater, part.* 2. *§.* 2. *num.* 1. Sotus *distinct.* 22. *quæst.* 3. *art.* 2. *concl.* 1. Tolet. *lib.* 1. *Summ. cap.* 56. *vers. Secundò.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 52. *num.* 1. *& cap.* 54. *num.* 1. Quos omnes citat & sequitur Alterius, *disp.* 2. *de interdict. cap.* 7. *in principio.* His addo Sayrum *lib.* 5. *c.* 18. *n.* 1. Pellizzarium *tom.* 2. *Man. Regul. tract.* 7. *cap.* 4. *sect.* 3. *quæst.* 2. *n.* 94. Cuius verba habes *supra disp.* 1. *quæst.* 6. Legantur Auctores ibi citati.

QVÆSTIO II.

An Pontifex possit ferre cessationem à diuinis in vniuersa Ecclesia?

Negant aliqui, apud Suarez, eo quod hoc videatur esse contra ius diuinum, quod videtur obligare, vt saltem alicubi offeratur quotidie in Ecclesia sacrificium. Huic sententiæ videtur adhærere Alterius *disp.* 2. *cit. cap.* 6. *col.* 1.

Sed melius multò Respondeo, cum ipso Suario, posse absolutè loquendo. Quia non video (ait Suarius) vbi dictum ius diuinum latum sit. Et ideo de absoluta potentia Summi Pontificis, non existimo hoc repugnare, si causa subesset, credo tamen moraliter subesse, non posse, & ideo talis cessatio, sicut hactenus nunquam lata est, ita neque expediet vnquam. Sic ille *disp.* 39. *sect.* 3. *num.* 1.

QVÆSTIO III.

An solus Pontifex possit ponere cessationem, post interdictum?

Affirmare videtur Nauar. *cap.* 27. *num.* 189. *vers. Roganti vero*, ex eo quod solus Papa coarctare potest dispositionem *cap. Alma mater*, vbi conceditur tempore interdicti vsus Sacramentorum, & celebratio diuinorum officiorum, cum quibusdam moderationibus: quæ cum prohibeantur tempore cessationis, sequitur correctio, & restrictio dictæ dispositionis, quam facere solus Pontifex potest.

Sed oppositum Respondeo dicendum: Non solum Pontificem, sed etiam Episcopum posse ponere cessationem etiam post indictum interdictum. Quia hoc non excedit ordinariam potestatem Episcopi, etiam iure antiquo, & nullibi est sublata: & ita habet vsus. Nec hoc est prohibitum Episcopo per dispositionem dicti Capituli *Alma*: nam ibi solum agitur de interdicto, & quæ in dicto decreto statuta sunt de interdicto, à solo Summo Pontifice coarctari, aut restringi possunt, sed cessatio est nouum vinculum distinctum ab interdicto, *vt supra* est habitum, & ideo ponere cessationem post interdictum, non est coarctare decretum dicti *cap. Alma*, editum de interdicto; sed est nouum vinculum adducere, quod licet quoque Episcopo. Sic Alterius *disp.* 2. *de Interdict. cap.* 7. *col.* 2. *vers. Hinc sequitur.* Suarez *disp.* 39. *sect.* 3. *num.* 2. *vers. De efficiente.* Luysius *lib.* 7. *disp.* 56. *dub.* 8. & alij.

QVÆSTIO IV.

An non solum Episcopi, sed etiam omnes alij qui possunt interdictum ferre; possint & cessationem?

Respondeo; tanquam certum: Posse Quia par est istorum ratio. Vnde Pontifex in primis, Legatus eius, & Nuncius, necnon Episcopi, & alij Prælati habentes iurisdictionem Episcopalem possunt cessationem ferre. Possunt rursus cessationem ponere Capitulum Canonicorum, Sede vacante (imo & viuente Episcopo, si ad id habet commissionem ab illo, aut hoc ius sibi acquisierit ex consuetudine, vel priuilegio) *vt infra*, & Concilium Prouinciale, aut Diœcesanum. Sic communiter omnes. Legantur Couarru. *in cap. Alma, part.* 2. *§.* 2. *num.* 6. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 54. *num.* 1. Sotus *distinct.* 22. *quæst.* 3. *art.* 2. Suarez *disp.* 39. *sect.* 3. *num.* 2. *&* 3. Alterius *disput.* 2. *de Interdict. cap.* 7. Bonacina *disp.* 6. *punct.* 2. *num.* 1. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 18. *à num.* 2. & alij citati à nobis *part.* 4. *tract.* 5. *de Interdicto, disp.* 2. *quæst.* 1. *& sequent.* Necnon *tract.* 1. *de Censuris, in Comm. disput.* 2. *à quæst.* 8.

QVÆSTIO V.

An possint cessationem ferre, qui ad id habent priuilegium, aut consuetudinem?

Respondeo, vt certum: Posse. Quia id colligitur clarè ex *cap. Si Canonici, de Offic. Ordinarij in* 6. vbi dicitur, quod Canonici in aliquibus Ecclesiis ex consuetudine, vel priuilegio, habent potestatem cessandi: sic Glossa ibi *in Summa, & verb. Consuetudine, & verb. Aliàs.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 54. *num.* 1.

Suarez

Suarez *disp.39. sect.3. num.* 3. Auila *part. 6. disp.* 2. *dub.*1. *conclus.*2. Alterius *cap.7. cit. col.*3. *vers. Dico tertio.* Sayrus *lib.*5. *cap.*18. *num.*23. Bonacina *punct.*2. *cit.* Hurtad. *de Censuris, tract. de Cessat. num.* 59. & omnes.

QVÆSTIO VI.

An cessatio, quæ indicitur ab Ordinario loci, comprehendat Regulares?

AFfirmare tenentur omnes qui affirmant cessationem esse propriè censuram, aut quandam speciem interdicti, quos supra citatos habes.

Sed probabilius Respondeo: Quod non. Sic Pellizzarius *tom.*2. *Man. Regul. tract.* 7. *cap.*4. *sect.*3. *quæst.*5. *num.*57. his verbis: Moneo hîc tantum, præceptum, quo Concil. Trident. *sess.*25. *cap.*12. *de Regular.* mandatur Religiosis, vt in propriis Ecclesiis seruent, & publicari faciant censuras, & interdicta, etiam ab Ordinariis Prælatis promulgata, id ipsis præcipientibus: non extendi ad cessationem: cum iuxta dicta, cessatio non sit censura, nec interdictum; & alioqui verba interpretanda sunt strictissimè, quandocumque agitur de pœna. Sic ille. Et antea Suarez *disp.*39. *sect.*2. *in fine.*

QVÆSTIO VII.

An ad indicendam cessationem, sint à iure præfixa, & determinata verba?

REspondeo, vt certum: quod non. Ideoque sufficiunt quæcumque verba declarantia mentem superioris mandantis, vt in Regno, Ciuitate, villa, aut alio loco, sileant omnia diuina officia. Solent autem superiores vti huiusmodi forma: *Nos ob talem causam, hanc Ciuitatem, vel villam, aut Ecclesiam abstinere, aut cessare à diuinis Officiis præcipimus.* Sic Alterius *disp.*2. *de Interdict. cap.*6. *col.*3. *vers. Quoad vero.* Bonacina *disp.*6. *punct.* 2. *num.*2. Sayrus *lib.* 5. *cap.*18. *num.*11.

QVÆSTIO VIII.

An materia, ob quam imponenda est cessatio, sit iniuria illata Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ?

REspondeo affirmatiuè. Sic enim apertè colligitur ex *Clement.*1. *de sentent. excommunic.* vbi Clemens V. appellat cessationem, vnicum lumen ad repellendas iniurias Ecclesiæ factas: *Quia ipsos hoc vnico lumine ad repellendas iniurias eis factas priuare nolumus, nec debemus.* Sic Pontifex. Legatur Alterius *cap.*6. *cit. in principio.*

QVÆSTIO IX.

An pro quacumque leui iniuria Ecclesiæ illata, possit validè, cessatio imponi?

REspondeo, tanquam certum, quod non. Sed debet esse grauissima iniuria, & offensa Ecclesiæ facta. Quia pœna debet proportionari culpæ: at pœna cessationis, est grauissima: ergo talem debet præsupponere culpam. Sic docent omnes Doctores communiter ex *cap. Irrefragabili.* §. *Caterum, de Offic. Ordin.* ibi: *Caterum si Canonici absque manifesta & rationabili causa, maximè in contemptum Episcopi, cessauerint à diuinis, Episcopus si voluerit, nihilominus celebret, in Ecclesia Cathedrali.* Sic textus. Et sic sentit Glossa *in cap. Si Canonici, de Offic. Ordinari in 6.* (non *in d.*§. *Caterum, cit.* vt citat Alterius) *verb Causa*, vbi notat non posse imponi cessationem pro leui iniuria, his verbis: Non enim pro pensione subtracta, vel minima offensa fiet cessatio: sed propter grauem iniuriam, putà fiunt statuta contra libertatem (*Ecclesiasticam, intellige*) imponuntur Talliæ, vel Collectæ Clericis: detinetur Clericus vel Canonicus per sæcularem balliuum, vel his similia, quæ (*addit Glossa ex sententia Archidiaconi*) discernenda sunt arbitrio boni viri, id est, Iudicis. Hæc Glossa. Et ex illa Alterius *disp.*2. *de Interdict. cap.*6. *colum.*1. Ancharan. Sotus, Siluest. Toletus, & Henriquez apud ipsum.

QVÆSTIO X.

An, vt cessatio legitimè imponatur, requiratur, quod causa, ob quam imponitur, sit notoria, & manifesta?

REspondeo, vt certum: Requiri. Constat hoc ex verbis nuper adductis ex *cap. Irrefragabili.* Cuius decisionis est ratio: quia cessatio, est valdè publica; & in publicum grauamen Ecclesiæ: ergo requiritur, vt manifestam contineat causam. Sic omnes Doctores nuper citati, addentes, id adeò verum esse, vt non possit contrarium consuetudine aliqua præscribi: quia talis consuetudo esset valdè onerosa Ecclesiæ, & ideo non haberet vim ad obligandum. Legantur etiā Bonacina *disp.*6 *punct.*2. *num.*3. Auila *part.* 6. *disp.* 2. *dub.*2. ibi: *Tertia*, quod offensa propter quam ponitur cessatio, sit notoria, & manifesta, scilicet manifestis, & euidentibus rationibus demonstrata, & non tantum probabilibus. Villalob. *tract.*10. *diffic.*3. *num.*3. Suarez *disp.*39 *sect.*3. *num.*7. & alij.

An autem ista causa cessationis, debeat esse ita notoria, & publica, vt non indigeat examine, & probatione; an vero satis sit, vt per probationem reddatur nota, & manifesta; dissidium est inter Doctores docentes alij, hoc secundum sufficere; alij è contra id negantes, omnes certè probabiliter. Legatur Alterius *loc. cit. col.* 2. *vers. Difficultatem tamen.* Palao *disp.*5. *punct.*9. §.3. *num.* 2. vbi docet, quod delictum, ob quod imponenda est cessatio, debet esse notorium, & manifestum notorietate facti, vt eius scandalo possit cessatione occurri.

QVÆSTIO XI.

An antequam cessatio imponatur, debeat necessariò, causa cessationis exprimi instrumento publico, vel patentibus literis, sigillo munitis: necnon, quod tale instrumentum, vel literæ, tradantur ei, contra quem cessatio intenditur?

REspondeo, vt certum: Vtrumque requiri; saltem, vt cessatio sit iustè lata, & vt Iudex pœnas à iure præscriptas non admittat. Sic docent communiter DD. ex *cap. Si Canonici, de Offic. Ordinarij in 6.* vbi, has duas conditiones esse præmittendas, Pontifex his verbis exprimit: *Si Canonici*, &c. *antequam ad cessationem huiusmodi quoquomodo procedant, instrumento publico, vel patentibus literis sigillorum suorum, aut alterius authentici munimine roboratas, cessationis ipsius causas exprimant; & illud, vel illas ei, contra quem cessare intendunt, assignent.* Sic Gregorius X. Et ex illo Suarez *num.*7. *cit.* Alter. *disp.*2. *de Interdict. cap.*6. *col.*3. *vers. Prima conditio* Auila *part.*6. *disp.*2. *dub.*2. Henriquez *lib.*13. *cap.*52. *num.*3.

num. 3. Filliucius *tract.* 18.*cap.*7.*quæst.* 4.*num.*159. Villalob.& Palao *loc. cit.* & alij omnes, aduocantes, has duas conditiones conuenire omni cessationi à quocumque Iudice feratur; & esse similes illis, quæ præscribuntur seruandæ in censuris ferendis *cap.* 1. *de sentent. excommunic. lib.* 6. & ideo seruandas esse etiam ab Ordinariis Iudicibus ponentibus cessationem.

Difficultas tamen est inter prædictos Doctores, an præfatæ duæ conditiones ita sint necessariæ, vt si non præmittantur, nulla ac irrita sit cessatio imposita. In hac difficultate.

Alterius, loco nuper citato, docet, non videri sibi has conditiones ita essentiales, vt si prætermittantur, cessatio reddatur nulla; sed tantum iniusta, quia nullum legitur verbum *in d.cap. Si Canonici*, quod declaret, ob effectum harum conditionum, cessationem esse irritam, sed solum esse iniustè latam, & Iudicem incurrere pœnam ibi descriptam, ibi: *Scituri quod si hoc prætermisso cessauerint*, &c. Sic ille. Cuius sententiæ ex parte adhæserunt Suarez *disputatione* 30. *sect.* 3. *n.*8. 11. & Ægidius *disp.* 17.*dub.*7. *num.*90. docentes, id esse verum casu, quo cessatio imponatur à Capitulo; non verò si imponatur à Prælato. Legatur Suarez *num.* 13.

Sed probabilius Respondeo, ex defectu cuiuscunque conditionis ex duabus superius enumeratis, inualidam ac irritam esse cessationem, siue impositam à Capitulo (in quo conueniunt Suarez & Ægidius) siue impositam à Prælato (in quo dissentiunt) Probat his verbis Palao. Quia Doctores plerumque conueniunt, supradictas conditiones communes esse omnibus cessationibus, siue impositis à Capitulo, siue à Prælato: at *in cap. Quamuis. de Offic. Ordinarij in* 6. *in fine*, dicitur; parte cessante, & suprascripta (scilicet, quæ in illo capite continentur, & quæ lata erant *in cap. Si Canonici, eodem tit. & lib.* Et *in cap. Irrefragabili, de Offic. Ordinarij*, quæquæ *in d. capite quamuis*, renouantur) non seruante, non seruetur cessatio. Si igitur non est seruanda cessatio, illis conditionibus, in eius impositione non seruatis: ergo illæ conditiones sunt pro valore cessationis requisitæ. Sic ille, *disp.*5.*punct.*9.§.3. *num.*3. Et antea Auila *part.* 6. *disp.* 2. *dub.* 2. *vers. Circa has conditiones*, & *vers. Secundò notandum est.* Sayrus *lib.* 5. *cap.*18.& penes ipsum. Angel.*verb.Cessatio,num.*3.*fine*. Siluest. *eodem verb. quæst.* 1. *in fine*, qui pro hac sententia referunt Ioan. Monachum, & Goffred. *in cap. Si Canonici, citato.*

QVÆSTIO XII.

An, vt cessatio sit, non solum iusta, sed & valida, sit necessum, vt ille, contra quem imponitur, moneatur, & requiratur, an velit ante cessationem emendare offensam, & illam compensare?

Respondeo, vt certum: Esse omnino necessarium. Quia sic præscribitur *in cap. Quamuis, de Offic. Ordinarij, in* 6. vbi Glossa id docet *in Summa cap. & verb. Quamuis*, his verbis: Canonici, qui à diuinis cessare possunt, cum cessare voluerint, vocabunt absentes, sicut si immineret electio facienda, cum quibus de cessatione deliberabunt: & si deliberant cessare, requirent prius eum, contra quem cessant, vt irrogatam offensam emendet: quod si fecerit, non cessabunt; alioquin cessare poterunt. Sic Glossa. Et tenent omnes DD. communiter, præcipuè nuper citati; nec non & Suarez, & Alterius, docentes necessarium esse, vt sufficiens monitio præcedat ante cessationem simpliciter ad eius validitatem, sicuti in omni censura.

QVÆSTIO XIII.

An, vt cessatio indicta à Capitulo sit licita, & valida, requiratur, quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo etiam absentes; & de causa cessandi diligenter tractetur; ac tandem deliberetur per suffragia, per maiorem partem Capituli?

Respondeo, vt certum: Has omnes tres conditiones requiri, vt cessatio, quæ à Capitulo indicitur, fiat licitè, & validè. Sic tenent communiter DD. ex *cap. Quamuis*, nuper citato. Angel. Siluester *supra adducti.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 18. *n.* 14. Auila *p.*6. *disp.*2. *dub.*2. Palaus *disp.*5.*punct.* 9.§.3.*n.*5. Villalob. *tract.* 20. *diff.* 3. *n.*3.*fine*. Alterius *disp.*2. *de interdict. cap.* 6. *col.* 4. Suarez *disp.*39.*sect.*3.& alij. Notantes, primò, quod si contingat in præassignato casu, quod vna pars Capituli concludat esse cessandum; alia verò, non esse cessandum, ita vt sit indifferens, indici non possit cessatio. Secundò notant, quod prædictæ tres conditiones, non habent locum in cessatione, quæ fertur ab Episcopo, vel ab eius Vicario *aut alio* Ordinario Iudice, vt constat: quia tunc cùm cessatio ab vna tantum persona imponatur, non requiritur conuocatio, aut consultatio plurium.

QVÆSTIO XIV.

An posita cessatione, nisi partes infra mensem in concordiam venerint, teneatur vtraque pars, nempe, tam cessans, quàm ille, contra quem cessatur, iter arripere per se ipsos, vel procuratorem, ad Sedem Apostolicam, & se præsentare Pontifici, vt cognita causa remedium adhibeat.

Respondeo, vt certum: Teneri. Quia sic definitum fuit *in cap. Quamuis, de Offic. Ordinarij, in* 6. à Bonifacio VIII. Et ideo ita docent omnes Doctores. Legantur Henriquez *lib.*15.*cap.*52.*num.*2. Suarez *disp.* 39.*sect.*3.*num.*13. Auila *part.*6. *disp.* 2. *dub.*2. Sayrus *lib.*5.*cap.*18.*num.*15. *vers. Decima est.* Alterius *disp.* 2. *de Interd.cap.*6.*col.* 5. *vers. Decima* Palaus *disp.* 5.*punct.*9.§.3.*num.*4.

Sed circa hanc conditionem sit *dubium Primum.* An si imponens cessationem, non arripiat, intra mensem, *iter ad Pontificem*; *sit obligatio seruanda cessationis, post mensem*? Affirmat non obscurè Henriquez *lib.*13. *cap.* 52.*num.*2. fine, dum hæc ait: Quare si pars cessans non arripiat iter, quidam aiunt non esse seruandam cessationem, Siluest. (*addit in margine*) §. 2. quod tamen Soto reprobat. Sic ille.

Sed, vt certum Respondeo, cum communi omnium: Non esse obligationem: Quia tunc cessatio ipso iure tollitur, vt constat ex *dicto cap. Quamuis*, vbi *in fine* sic dicit Pontifex: *Parte insuper à diuinis cessante, supra scripta, tam in cessando, quàm in veniendo, siue mittendo ad Sedem Apostolicam, non seruante, non seruetur cessatio, sed ea non obstante, vt prius in ipsa Ecclesia celebretur.* Sic ille. Et omnes cum illo. Legantur Suarez *disput.* 39. *sect.* 3. *num.* 14. qui bene aduertit, quod ad hoc vt cessatio in præsenti casu tollatur, necessum sit, vt constet euidenter partem cessantem fuisse in mora culpabili, quia dum id non constat, retinet ius suum. Palaus *loc. cit. num.*4. Auila, Bonacina, Alterius, &

& alij *vbi supra*, imo & Sotus *d.22.quæst.* 3. *artic.* 2. *vers.Decimò.*

Dvbivm II. An, etiam esset obligatio seruandæ cessationis, si pars, contra quam cessatur, nollet intra mensem iter arripere?

Respondeo, vt certum: Non cessare. *Primò.* Quia textus (vt vidimus) solum facit mentionem partis cessantis. *Secundo*: quia irrationale videtur, quod propter contumaciam partis, contra quam cessatur, debeat Ecclesia priuari iure cessandi. Sic communis sententia quam sequuntur Auila *part.6.disp.3.dub.2. vers.Sed circa conditionem*, vbi falsò dicit, quod falsò citet Henriquez Sotum pro parte contraria. Nam Henriquez (vt nuper vidimus) solum citat Sotum pro contrario, loquendo de parte cessante, non vero loquendo de parte, contra quam cessatur. Alterius *cap.6.cit.col.6.vers. Quartò notandum.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 18. *num.* 17. vbi citat pro hac parte Siluestrum *verb.Cessatio*, *quæst.*2.& Sotum *distinct.*22. *quæst.*3. *artic.*2. *post.conclus.*3.§. *Hinc autem quidam.* Suarez *disp.*39.*sect.*3.*num.*14. Palaus *disput.* 5. *punct.*9.§.3. *num.* 4. & alij.

Dvbivm III. An qui cessationem tulit; possit, transacto mense, & post susceptum iter ad Summum Pontificem, tollere cessationem, si partes ad inuicem conueniant?

Negarunt nonnulli Iuristæ Salmanticenses apud Sotum, *vbi infra*: quorum fundamentum fuit; quod in hoc euentu iam videtur deuoluta causa ad Summum Pontificem, cum *in cap.Quamuis, citat.* solum concedatur tempus vnius mensis, vt concordia fiat inter partes, & cessatio tollatur: ergo transacto eo tempore, non potest tolli cessatio, inconsulto Papa.

Sed multò probabilius Respondeo: Posse cessationem tollere. Quia nullo iure id prohibetur. Sic ex Soto, docet Alterius hæc dicens: Tamen probabilior est contraria opinio (*nostra, videlicet*) quam tenuit Dom. Sotus *in* 4. *sentent.distinct.* 22. *quæst.* 3. *artic.* 2. dicens; quocumque tempore posse fieri concordiam, & tolli cessationem. Nam intentio Papæ *in d.cap.Quamuis*, fuit prouidere bono Ecclesiæ, auferendo cessationem; etiamsi partes inter se non conuenirent: ergo mens ipsius fuit, vt in quocumque tempore partes ad concordiam conuenirent, tolleretur cessatio. Accedit, quod cessatio potest auferri ab eo, à quo est imposita, etiamsi causa perseueret. Sic ille, omnino ex Suario (quem non citat) *sect.* 3. *cit. num.* 12. & Auila *dub.* 2. *citat. vers. Sed circa conditionem.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 52. *num.* 2. *in fine*, ita scribens: Quidam sine causa putant quod si partes post mensem componant litem; non potest cessatio tolli, ante iussum Papæ. Sic ille. Bonacina *disp.6.punct.2.num.4.in nona edit.* Palaus *disp.*5. *punct.*9.§.3.*num.*4. Qui tamen malè citat Sotum, & Alterium pro opposita parte, vt constat ex dictis. Sayrus *lib.*5.*cap.*18.*num.*19.& Toletus *lib.*1.*cap.*23. apud ipsum.

Dvbivm IV. An etiam, transacto mense, teneantur partes iter arripere, & se Summo Pontifici præsentare?

Respondeo, vt certum: Teneri. Sic colligit Glossa ex *cap.Quamuis*, *cit.verb. Iter arripiant*, & tenent Auila *loc. cit. vers. Sed circa.* Alterius *cap.* 6. *citat. col.* 6. *vers. Postulabit quis*, & apud ipsos Archidiac. Gemin.& Hostiens.

QVÆSTIO XV.

Quænam sit causa finalis cessationis?

Respondeo dicendum, quod causa finalis cessationis, est duplex, proxima, videlicet, & remota. Finis proximus, est idem quod effectus eius, nempe, silentium diuinorum officiorum, &c. de quo statim: Finis verò remotus, sed principaliter intentus ab Ecclesia, & à Prælato, qui cessationem fert, est resipiscentia, & emendatio illius cuius causa lata est cessatio. Sic communis. Suarez *disp.* 39. *sect.* 3. Sotus *dist.*22.*quæst.*2.*art.*2.*concl.* 2. Filliucius *tract.*18. *num.* 147. Bonacina *disp.6.punct.2. num.* 5. Alterius *disp.* 2.*de Interd.cap.*7.*fine*, & alij.

DISPVTATIO III.

De effectibus Cessationis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quotuplex sit effectus cessationis?

Respondeo: Cum communi, quod triplex, nempe, desistentia à diuinis officiis publicè recitandis: Priuatio aliquorum Sacramentorum, ac sepulturæ sacræ. Sic Suares *disp.39.de Censuris, sect.* 2.*per totam.* Alterius *disp.*2 *de Interdict.à cap.*3.*pag.*313. Filliucius *tract.*18. *cap.*7.*quæst.*5. Bonacina *de Censuris, disp.* 6. *punct.*3. Sayrus *lib* 5. *cap.* 19. Auila *part.6.disput.*1.*à dub.* 3. Palaus *disputatione* 5.*de Censuris, punct.*9.§ 2. Luysius *lib.* 7. *de Censuris, disputat.* 56 *dubit.* 2. Villalobos *tract.* 20. *difficult.* 2. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 55. & alij.

QVÆSTIO II.

An Summus Pontifex possit imponere cessationem partialem, hoc est, quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes?

Respondeo, vt quid certum: Posse. Quia Pontifex est supra ius commune. Sic, vt quid certum, supponunt, Suarez *disp.*39.*sect.* 2. *num.* 15.& *sect.*4.*num.*4. Henriquez *lib.*13.*cap.*54. *num.*2. Sayrus *lib.*5.*cap.*18. *num.*7. Auila *par.*6. *disp.*3. *dub. vltimo.* Bonacina *disp.6.punct.*3.*num.*8. Palaus *punct.*9. *cit.*§.2.*num.* 2. & alij.

QVÆSTIO III.

An etiam Episcopus, aut alius Iudex inferior Papa, possit imponere dictam cessationem partialem?

Negat Auila *loc. cit.* his verbis: Nullus tamen inferior Papæ potest suspendere quoad vnum effectum, & relinquere illam in suo vigore, quoad alios effectus: nam cessatio habet suos effectus connexos sicut excommunicatio. Præterea; nam tempore cessationis nullum permittitur diuinum officium *cap. Non est vobis, de sponsalib.* Sic Auila. Et antea Henriquez *cap.*54. *cit. num.*2. Sayrus *lib.*5. *cap.*18. *num.*7. Bonac. *disp.*6 *punct.*3.*num.*8. quos citat, & sequitur Palaus *num.*2. *cit.*

Sed æquè probabiliter Respondeo dicendum, quod non solum Summus Pontifex, sed etiam Prælatus inferior, possit imponere dictam cessationem partialem; seu possit (quod idem est) suspendere cessationem, quoad aliquos effectus tantum, & quod ad alios vim habeat, & seruari debeat.

Probatur, quia hoc non repugnat essentiæ ipsius cessationis:

cessationis: quia nullibi in iure habetur, quod cessatio debeat habere omnes illos effectus, vt si Prælato placuerit non possit sustinere, quoad aliquos effectus, & suspendere illam quod alios. Confirmatur exemplo interdicti. Nam potest Episcopus interdicere aliquem partialiter, hoc ab officio, verbi gratia, Sacerdotali, quin interdicat illum ab officio prædicandi, vt diximus *part.4.tract.5. de Interdicto, disput. 3. quæst. 2.* ergo à fortiori poterit cessare aliquem partialiter. Sic tenent Suarez *disputat. 39. sect.2.num.15.& sect.4.num.4.*& Alterius *disp. 2. de Interdicto, cap.9. in fine.* Qui bene respondet ad *cap. Non est vobis, de sponsalib.* dicendo, quod ibi explicatur ratio cessationis generalis, quæ iure Ordinario vetat celebrationem omnium diuinorum officiorum: non tamen prohibetur Prælatis, vt ex legitima causa, non valeant eius effectus limitare, & suspendere. Filliucius *etiam tractat.18. cap.7.*(non 9. vt leges apud Palaum) *quæstione 6. num. 172.* & *quæst. 10. num.187.* Luisius *lib. 7. de Censuris, in fine. vers. Addit Pater Suarez* Villalob. *tract.20. difficult.5. num. 4. & 5.* Debent rursus tenere hanc sententiam omnes qui existimant cessationem esse speciem quandam interdicti, quos retulimus *supra disp. 1. quæst.5.*

§. I.

De primo effectu cessationis, qui est *Priuatio à Diuinis Officiis?*

QVÆSTIO IV.

An tempore cessationis particularis, licitum sit, celebrare diuina officia publicè?

RESpondeo, vt certum: Minimè esse licitum. Sic docet Bonacina *disp. 6.punct. 3. num. 1.* ita scribens: Primus effectus est, vt tempore cessationis tam generalis quàm particularis abstineatur à Diuinis Officiis publicè recitandis; vt ab Horis Canonicis publicè persoluendis; à celebratione Missæ, &c. etiamsi seruetur moderatio *cap. Alma mater.* De particulari cessatione res clara est; quia sicut non licet diuina officia celebrare tempore interdicti particularis, cum dicta moderatione, ita neque licet in cessatione particulari. Ita Nauarrus *num.189.* Suarez *disp.39.sect. 2.* Henriquez *lib. 13. cap.53.* Sayrus *lib.5.cap.19.* & alij communiter. Hæc Bonacina. Et bene in tradenda hac doctrina: sed non in citandis iis Auctoribus, cum vix vnus Nauarrus illam, de particulari cessatione expresè tradat: Tradit tamen Auila *part. 6. disput.1. dub.3. vers. Pro resolutione.*

QVÆSTIO V.

An saltem tempore cessationis generalis, liceat diuina celebrare publicè, cum moderatione cap. Alma mater?

AFfirmant plures docentes, quod priuilegium *in dicto cap. Alma*, nempe quod possint Clerici diuina officia in loco interdicto celebrare, submissa voce, ianuis clausis, & campanis non pulsatis, extendatur ad cessationem generalem. *Primò.* Quia (inquiunt) interdictum generale, & cessatio generalis æquiparantur, quantum ad celebrationem diuinorum officiorum, vt constat ex *Clement. 1. de senten. excommunic.* ergo si tempore interdicti generalis, licitum est, celebrare publicè diuina, cum moderatione *d. capitis*, etiam erit licitum, cum eisdem moderationibus, tempore cessationis generalis.

Secundò. Quia rationes, quæ mouerunt Pontificem, ad concedendum *in cap. Alma mater*, quod tempore generalis interdicti celebrarentur officia diuina, cum moderationibus eiusdem capitis, habent locum in cessatione generali: ergo etiam habet locum eadem concessio. Consequentia patet. Antecedens verò probatur. Nam rationes, quæ ad dicta mouerunt Pontificem, fuere (vt constat ex ipsomet *cap. Alma*) ne fidelium deuotio tepesceret, ne hæreses pullularent: at hæ rationes, æquè in cessatione à Diuinis procedunt: ergo. Sic tenent Nauarrus *cap.27. num.189.* Archidiacon. *cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij, in 6.* Palud. *in 4. distinct. 18. quæst.8. artic.3. principio, num. 38.* Ioan. de Friburgo *Summ. Confess. lib.3. tit.33. quæst.221.* Villadiego *de Irregularit. vbi de Irregularit. ob violationem interdicti. §. Dictum est,& cap.5 de. Interdict. n. 15. vers. Prædicta tamen.*

Sed probabilius Respondeo: Non licere. *Primò.* Quia (vt supra est habitum) cessatio à diuinis non comprehenditur sub interdicto, sed omnino distinguitur ab illo: ergo nec comprehendi debet sub eius priuilegio.

Secundò. Quia, vt constat ex *cap. Si Canonici, §. Si autem, de Offic. Ordinarij, in 6.* qui est causa cessationis à diuinis, obligatur soluere distributiones Clericis, quas non sunt lucrati, propter cessationem: at hæc obligatio non haberet locum, si officia celebrarentur, cum moderatione *cap. Alma*, tempore cessationis, nam Canonici si vellent, possent, & deberent interesse diuinis, sicut tempore interdicti: ergo.

Ad primum argumentum partis oppositæ negandum est, quod *in dicta Clement.* æquiparentur interdictum generale, & cessatio generalis, quantum ad officia diuina; sed solum quantum ad hoc, quod sicut Religiosi non seruantes interdictum incurrunt excommunicationem; sic etiam non seruantes cessationem.

Ad secundum negandum est etiam antecedens. Quia minimè militant eædem rationes in cessatione, ac in interdicto, vt priuilegium concessum huic, ad illam extendatur. Nam cessatio à diuinis rarissimè imponitur, & ob vrgentissimam causam, & tentatis aliis pluribus remediis, & durat regulariter loquendo, minus quam interdictum. Sic tenent communiter Doctores, & in primis grauissima Congregatio Doctorum Salmanticensium habita *anno 1556.* vt infert Medina *in Summa, libro primo, capite vndecimo, §. 14. fol. 58.* his verbis: *Y para que se entienda lo que es licito, ò illicito hazer en el tiempo que ay cessation à diuinis, se pone aqui vna determinacion de todos los hombres Doctos de la Vniuersidad de Salamanca, que hauiendolo consultado, determinaron lo siguiente. Lo Primero, que estando la dicha cessacion, los oficios diuinos no se puede celebrar en la Ciudad donde la ay, i que en todas las Iglesias cessen del todo.* Sic Medina, Couarruuias *etiam secunda parte, §.4. numero septimo.* Henriquez *libro decimotertio, capite quinquagesimo tertio, numero primo & secundo.* Gutierrez *libro primo, Canon. quæstionum, capite decimo, numero sexto.* Sanchez *libro septimo, de Matrimon. disputatione octaua, numero decimoquarto,* & penes ipsum, Curiel, Margallo, Ludouic. Lopez & Man. Rodriguez, Suarez *disput. 39. sect. 2. num. 7.* Auila *part.6. disput.1. dub.3. vers. Secunda opinio.* Ægidius *disp.17. dub.7. n.85.* Bonacina *tom. 1. disp. 6. punct. 1. num.4. vers. Tertiò, & punct.4. num.1. vers. De generali cessatione.*

cessatione. Layman *lib.1.Summ.tract.5.part.4.cap.6.num.2.* Hurtad. *de Cessatione, difficult.2.n.* 58. Palaus *disp.5.num* 9.§.2.n.6. Sayrus *lib.5.Thesauri, cap.19.num.2.* Viualdus *tract.de Cessat.num.6.pag.mihi* 261. Alterius *disput.2. de Interd.cap. 3. col.3. vers. Huic quaestioni.* Luysius *lib.7.de Censuris, disp.56. dub.7.* Filliuc. *tract.18.cap.7.qu.6.n.*168. Villalobos *tract.20. difficult.2.num.4.* & communis.

QVÆSTIO VI.

An saltem, tempore cessationis generalis, sit licitum, celebrare officia diuina publicè, in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumpt. B. Mariæ Virginis; sicut est licitum celebrare, tempore Interdicti localis generalis?

NEgat absolutè Bonacina *disp.6.punct.3. num.1. cit.* his verbis: Quare non licet, tempore cessationis, celebrare Diuina Officia in festiuitate Natiuitatis, Paschæ, & Pentecostes, sicut licitum est ea celebrare tempore Interdicti localis generalis: Nam *in cap. Alma mater,* sermo est de tempore Interdicti, non verò de tempore cessationis, nec aliter vsu, aut consensu Doctorum receptum est. Ita Suarez *num.13.* Auila *dub.6.* Coninch. *disp.17.dub.7.num.*85. Filliuc. *quaest.5.num.* 168. & 170. Reginaldus *lib.32. tract.3.num.75.* & alij apud Sayrum *cap.19. num.6.* & Henriquez *loco citato,* contra nonnullos alios apud præcitatos Doctores. Hæc Bonacina. Sed an bene, in citandis omnibus his Auctoribus pro se, infrà patebit. Citat etiam Sayrus pro hac parte Viualdum *tract.de Cessatione,num.6.* Sed malè, vt dicam. Potest tamen pro hac sententia citari Vasquez apud Luysium, qui illum sequi videtur *lib.7.disputatione 56. dubit.3.*

Sed clarius, & distinctius Respondeo *Primò.* Spectato iuris rigore, non est licitum, tempore cessationis generalis, celebrare publicè diuina officia in præassignatis festiuitatibus Natiuitatis, Paschæ, &c. iuxta Capitulum *Alma mater.* Quia re vera, in illo, nihil conceditur pro tempore cessationis, vt bene probat Bonacina. Cui consonant omnes Doctores ab ipso citati, & est communis.

Respondeo tamen *Secundò.* Non spectato Iuris rigore, sed spectata æquitate, vsu, & consuetudine, & sapientum Doctorum auctoritate, licitum omnino est celebrare publicè diuina officia, tempore cessationis generalis, in illis quatuor festiuitatibus, *in cap. Alma,* Assignatis, & aliis posterius additis, sicut est licitum celebrare, tempore Interdicti generalis. Sic tenet in primis Henriquez (citatus pro se à Bonac.) *libro decimotertio, capite quinquagesimotertio, in corp. litt. V.* vbi ita ait: In festis, quibus, vt *capite quadragesimoseptimo,* §. 1. dicitur, ipso iure suspenditur Interdictum, suspendenda est cessatio generalis, non tam ex concessione *cap. Alma,* (quod nihil concedit pro tempore cessationis) quàm, quia consuetudo, cum Sapientum auctoritate, ita amplè interpretatur: atque ita in his festis licent cum publica solemnitate Missæ, & alia officia diuina, & sepultura; non tamen Sacramenta, nisi, quæ licent, tempore Interdicti. Hæc ibi Henriquez. Qui in glossa *litt.V.* addit, hanc sententiam fuisse practicatam Salmanticæ, anno Domini 1584. consultis Doctoribus, tum Theologis, tum Iuristis illius Academiæ. Sic etiam ex ipsomet Henrico, tenet ac docet Auila *dub. 6.* à Bonacina pro se allegato, *vers. Conclusio,* tenet etiam Sayrus *num. 6.* (ab ipsomet Bonacina adducto) ex eodemmet Henrico, & Couarruuias *in cap. Alma mater, part.2.§.5.num. 3. vers. Quartò.* Imo Suarez *loco citato,* nostræ fauet sententiæ; ait enim, in rigore Iuris primam nostram conclusionem esse veram; vbi tamen contraria consuetudo recepta fuerit, posse in praxi teneri secundam. Et eodem modo loquitur Coninch. Tenent deinde hanc nostram secundam conclusionem Sanchez *d. lib. 7. disputat.8. num. 18.* & penes illum, Couarruuias, Gutierrez, Lopez & Manuel. Layman *etiam lib. 1. tract. 5. part.4.cap.6. num.3.* Palaus *disputat. 5. punct.9.§.2. numero 8.* Villalobos *tom. 1. tract. 20. difficult. 2. numero 5.* (vbi citat Suarium pro hac parte) & *difficult.8.vers. Ha se de aduertir.* Alterius *disput.2. de Interdict.cap.3.columm.10. vers. Dubitatur tertiò.* Viualdus etiam (citatus à Sayro pro contrario) *num. 9.* vbi his verbis difficultati propositæ responsum præbet: Respondeo, quod quamuis *num.* 50. ex *cap. Non est, de sponsal. cap. Irrefragabilis.* §. *Caeterum, de Offic. Ordin.* & aliis: ex Couarru. *2. part.* §. *5. numero 3.* & aliis, probet non esse suspendendam cessationem in dictis festis: ipse tamen *num.53.* contrarium bene probat: vbi ait, sic fuit Salmanticæ determinatum in facti contingentia anno 1584. Sic ille.

QVÆSTIO VII.

An non solum, tempore cessationis generalis, sed etiam specialis, licitum sit, celebrare publicè, in præfatis festis?

REspondeo, vt certum: Quod non. Ratio est. Quia *cap. Alma mater,* quoad hoc priuilegium, de illis quatuor festiuitatibus, non habet locum in Interdicto particulari, vt constat ex à nobis, *tract. de Interdicto, disp.4. quaest.5.* dictis: ergo multo minus habebit locum in cessatione particulari. Sic Auila *part.6.disp.1.dub.6.in fine.* Alterius *loco nuper citato.*

QVÆSTIO VIII.

An tempore cessationis, teneantur Clerici, priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur?

REspondeo, vt certum: Teneri. Quia officia dicta, quæ priuatim recitantur à Clericis, quoad effectum cessationis, non reputantur inter officia publica. Rursus, quia Clerici per nullam Censuram eximuntur ab obligatione recitandi horas priuatim: ergo multo minus per cessationem, quæ non est censura. Sic vt certum supponunt omnes, legatur Alterius *disp.2. de Interdict.cap.3. col. 2. vers. Animaduertendum est.* Viuald. *tract. de Cessat. num. 13. pag.mihi.* 263. Villadiego, Montemaior & Campos apud ipsum. Bonacina *punct.3.cit. num.3.*

QVÆSTIO IX.

An etiam, tempore cessationis, sit licitum vt terni simul, Horas Canonicas, intra Ecclesiam adhuc, recitent?

NEgat Viualdus *loc. cit. num.* 14. hæc dicendo: Nec poterunt bini tunc recitare Horas, nisi habeant priuilegium *cap. Quod in te. de Paenitent. & Remiss.* Couarruuias *in cap. Alma, 2. part.* §.*4.num.7.vers. Ne tamen.* Nauar. *cap.27.num.*129.

Campos *num.* 90. Hæc Viualdus. Sed certè, nec Nauarrus, nec Couarruuias *loc. cit.* tenent sententiam Viualdi, potius pro contraria citantur ab Henriquez *vbi infra.* Tenent tamen Villadiego *de Irregularit.cap.*5. *de Interdict. n.*15. *vers. Sed salua correctione.* Senatus ille Salmanticens.*cap.*3.quem citat, & sequitur Medina *lib.*1.*Summ.cap.*11.§.14. ibi: *Lo tercero, que quanto al rezar las horas, que las rezen solos, i no de dos en dos, excepto los priuilegiados.* Et loquendo de recitatione intra Ecclesiam, Filliuc. *vbi infra num.*167.

Sed probabilius Respondeo: Esse licitum, binos, vel ternos, simul, non solum extra Ecclesiam, verum etiam intra, voce submissa, sine cantu, &c. Horas Canonicas recitare. Quia (ait Henriquez) ita priuatim dicere solet laicus, nec ita videtur pertinere ad publicum officium vt Cantus in Choro. Sic ille, *lib.*13.*cap.*53.(non 35.vt leges apud Sayrum) *num.*2.*in fine.* Qui *in litt. N.* citat Hostiens. Ploue, Perez, Margallo, Nauarrum, Couarru. & alios. Sic etiam Suarez *disp.*39.*sect.* 2. *num.* 14. Auila *part.*6. *disp.*1.*dubit.*4.*vers. Sed inquiris.* Sayrus *lib.*5.*cap.*19. *num.*4. Alterius *disp.* 2. *de Interdict. cap.* 3. *colum.*2. *vers. Quæret quis* (ex Suario, quem non citat) Bonac. *disp.*6.*punct.*3.*num.*3.*vers. Addo cum Henriquez.* Et (loquendo de recitatione extra Ecclesiam) Filliuc. *tract.*18.*cap.*7.*quæst.*6.*num.*171.

QVÆSTIO X.

An tempore cessationis, sit licitum, pulsare campanas ad diuina officia?

RESpondeo, vt quid certum: Quod non. Constat clarissimè. Quia, si diuina officia sunt prohibita, tempore cessationis; consequenter censetur prohibita Campanorum pulsatio. Quod apertius colligitur ex dictis *tract.*5. *de Interdicto, disp.*4.*q.*22. Sic omnes.

QVÆSTIO XI.

An saltem, sit licitum, tempore cessationis, pulsare campanas ad Concionem, Orationem Angelicam, & ad alia, quæ non sunt officia diuina?

REspondeo: Esse licitum (sicuti esse diximus tempore Interdicti) nisi aliàs contrarium consuetudine receptum sit. Quia id nullo iure est vetitum. Ideoque pulsari possunt campanæ *ad Concionem, ad salutationem Angelicam; ad celebrandum aduentum Regis, aut Prælati: ad comitandam Eucharistiam, cum ad infirmos defertur; ad ostendendas Sanctorum Reliquias,* &c. Sic Suarez *disputatione* 39. *sect.* 2. *num.* 17. Alterius *disp.* 2. *cap.* 3. *dub.*4.*pag.*319. Filliucius *num.* 173. Bonacina *loc. cit. num.* 2. Henriquez *cap.* 53. *num.* 3. & alij citati à nobis *tract.*5. *de Interdict.disp.*4.*quæst.*24.

QVÆSTIO XII.

An tempore cessationis, licitum sit laicis, audire Missam, aut alia officia diuina?

AFfirmandū videtur, eo quod in definitione cessationis (vt vidimus *disp.*1.*q.* 2.) solum fit mentio de Clericis, seu Ministris Ecclesiæ, non de laicis: ergo super illos tantum cadit cessatio, seu eius præceptum

Sed, vt certum Respondeo: Non esse laicis licitum; nisi aliàs habeant priuilegium. Quia certum est, quod cessationis præceptum, tam Clericos, quàm laicos comprehendat. Nam licet hæc cessatio (ait Alterius) dicatur priuatio Ministrorum Ecclesiæ, non tamen solum præcipitur Ministris, ne celebrent, & recitent diuina officia; sed vetitum quoque est ipsis laicis, ne ea audiant, etiamsi in tali loco, cui decreta est cessatio, diuina officia celebrentur à Ministris Ecclesiæ: licèt enim hæc cessatio, directè, & principaliter præcipiatur Ministris Ecclesiæ; tamen consequenter, & secundariò deriuatur etiam ad laicos, tanquam ad eos, qui audiunt, nam si prohibetur celebratio, interdicitur etiam celebrationis participatio, quod est veluti quoddam accessorium ad celebrationem. Tum etiam, quia illa cessatio simpliciter ponitur pro toto populo, sed significatur specialiter in Ministris, quia ad illos pertinet hoc ministerium, & illis cessantibus, oportet alios cessare. Quod si illi tanquam contumaces, & inobedientes nolint cessare, transgrediuntur præceptum Ecclesiæ, & incurrunt pœnas iuris, & nihilominus laici tenentur eos vitare in diuinis, & non interesse officiis, non solum, quia debent non consentire, seu cooperari, suo modo, aliorum peccato, & iniquitati, sed etiam per se: quia ipsi comprehenduntur sub præcepto prohibitionis. Quare, si aliquis Sacerdos, ex priuilegio celebret tempore cessationis, alij non gaudentes vllo priuilegio, non possunt Sacrificio eius interesse, vt constat ex communi consuetudine Ecclesiæ. Sic Alterius *disp.*2.*de Interdict. cap.*3. *col.* 1. omnino ex Suario (quem non citat) *disp.*39. *sect.*2. *num.*2. Filliucius *num.* 166. Bonacina *disp.*6. *punct.*3.*num.*4. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An qui habent priuilegium audiendi Missam, cessationis tempore, teneantur eam audire, diebus festis?

NEgat Auila *part.*6.*disp.*1.*dub.*7.& antea *part.*5. *tract.de Interdicto, disputat.* 4. *sect.* 2. *dubit.*6. Quod negabunt etiam Victoria, Cano, Llamas, Diana, Ægidius, citati à nobis *part.*4.*tract.*5. *de Interdicto, disp.*5.*quæst.*42. & antea *part.*3.*tract.*2.*de auditione Missæ, disp.* 2. *quæst.* 7. Quibus addo Alterium *loc.cit.cap.*3.*in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Teneri. Quia possunt dum vrget: ergo tenentur. Sic Suar. Nauarr. Sotus, Henriq. Ledesma, Rodrig, Azor, Reginald. Nuñus, Bonac. & alij innumeri citati à nobis *vbi supra.*

QVÆSTIO XIV.

An tempore cessationis, sit licitum, celebrare Missam, semel in hebdomada; ad renouandam Eucharistiam?

REspondeo, vt certum: Esse licitum, celebrare semel in hebdomada, cum vno saltem ministro, ne species putrefiant. Sic omnes. Et præcipuè Doctores Salmanticenses, secundo suo decreto, quod, vt refert Medina *in Summa, cap.*11.§.14. sic se habet: *Lo segundo, que se podra celebrar en la Iglesia, para renouar el Santissimo Sacramento, de ocho en ocho dias, solo el Sacerdote con vn ministro secretamēte.* Quod decretum habet verum loquendo de Interdicto, siue speciali, siue generali, vt notat Sayrus *lib.*5. *cap.*19.*in* 3. Sic item Bonac. *disp.*6.*punct.*3.*n.*3. Palaus *disp.*5.

disput. 5. punct. 9. §. 2. num. 9: his verbis: In omnium tamen sententia, fatendum est, tempore cessationis, licitum esse celebrare in qualibet Ecclesia, semel in hebdomada pro renouanda Eucharistia, ne species Sacramentales putrefiant, neve infirmi, sine Viatico decedant, quæ fuerunt rationes, ob quas in speciali interdicto hoc permissum est, iuxta *cap. Permittimus, de sentent. excommunicat.* Sic ille. Et antea Henriquez *lib. 13. cap. 53. num. 2.* Nauarrus *cap. 27. num. 173.* Suarez *disp. 39. sect. 2. n. 19.* Auila *part. 6. disp. 1. dubit. 4. conclus. 2.* Alterius *disp. 2. de Interdict. cap. 4. colum. 2. vers. & primo dicendum est*, omnino ex Suario non citato. Villalobos *tract. 20. difficult. 3. num. 12.* & omnes.

QVÆSTIO XV.

An non solum semel in hebdomada, verum etiam quotidie, possit tempore cessationis, fieri Sacrum; si opus sit conferri Viaticum, & non sit Eucharistia?

RESpondeo: Posse. Quia hæc sufficiens est causa, vt Sacerdos, non solùm possit, sed debeat celebrare ad conferendum Viaticum infirmo in extremo mortis articulo, seu periculo constituto, etiam tempore cessationis. Nam in hoc casu, concurrunt duo præcepta; diuinum, communicandi in articulo mortis, & humanum prohibens sacrificare, hoc tempore: ergo illud primum est præferendum. Si dicas, illud præceptum diuinum obligare infirmum existentem in illa necessitate ad communicandum; non verò Sacerdotem, qui propter illum communicandum celebraturus est. Respondeo, quod in hoc casu teneatur Sacerdos, naturali iure Charitatis, subuenire proximo in articulo mortis laboranti ministrando ei Viaticum, si commodè potest: nec est probabile Summum Pontificem voluisse prohibere Sacerdoti, ne sacrificet, tempore cessationis, tali necessitate occurrente ad subueniendum proximo. Sic Suarez *loco citato, num. 20.* Alterius ex illo, *loc. citato*, & Villabos *num. 11.* Bonacina *punct. 3. num. 6.* & Palaus. Qui notant, cauendum esse, ne hoc in fraudem cessationis fiat; ideoque in Missa, que semel in hebdomada permittitur conseruandæ sunt omnes formulæ, quæ pro tota hebdomada necessariæ intelligantur.

QVÆSTIO XVI.

An Sacerdoti celebranti in enarratis diebus, tantùm possit vnicus Minister assistere?

AFfirmant Salmanticenses, Medina, Villalobos, & Bonacina *supra quæst. 14.* adducti. Quia vnus sufficit: ergo.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Etiam duos posse assistere ministros. Quia Soterus Papa *in cap. Hoc quoque, de consecrat. distinctione 1.* iussit in Missis adesse saltem duos, quibus Sacerdos dicat *Dominus vobiscum.* Sic Henriquez *lib. 13. cap. 53. num. 2. litt. H.* & ex illo, Auila *part. 6. disput. 1. dub. 4. conclus. 2.* Sayrus *lib. 5. cap. 19. num. 3.* Palaus *disp. 5. puncto 9. §. 2. num. 9.* & alij. Legantur dicta à nobis *secunda parte, tract. 8. disp. 7. quæst. 51.* vbi decretum Soteri explicauimus.

§. II.

De secundo cessationis effectu, qui est, *Priuatio Sacramentorum.*

QVÆSTIO XVII.

An tempore cessationis generalis, licitum sit, conferre Sacramentum Baptismi, paruulis?

REspondeo, vt certum: Esse licitum. Quia sic habetur *in cap. Non est vobis, de sponsalibus.* Cuius verba sunt: *Nulla diuina officia, præter Baptismum paruulorum, & Pœnitentiam morientium celebretis, vel permittatis aliquatenus celebrari.* Hæc verba textus, fidelius quàm à Palao relata. Ratio huius decisionis est, quia hæc duo Sacramenta, sunt necessaria ad salutem fidelium: & ita meritò, nullo tempore negantur ab Ecclesia. Sic omnes Doctores. Legantur Couarruuias *in cap. Alma mater, part. 2. §. 4. num. 7. vers. Vtcumque tamen sit.* Henriq. *lib. 3. cap. 13. num. 1. & 4.* Sayrus *lib. 5. cap. 19. n. 7.* Suarez *disp. 39. sect. 2. n. 18.* (non 14. vt leges apud Palaum) Auila *part. 6. disp. 1. dub. 9.* (non 6. vt leges Palaum) Bonac. *disp. 6. punct. 3. num. 7.* Layman *lib. 3. tract. 5. part. 4. cap. 6. num. 3.* Palaus *disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 11.* Alter. *disp. 2. de Interdicto, cap. 4.* Filliuc. *tract. 18. c. 7. à quæst. 7.* Villalob. *tract. 20. diff. 3. à n. 8.* & Doctores Salamanticens. *decreto 4.* apud Medinam *loc. cit.*

QVÆSTIO XVIII.

An etiam, tempore cessationis, sit licitum, Sacramentum Baptismi ministrare adultis?

NEgandum videtur. Quia *in cap. Non est vobis,* nuper citato, solum (vt vidimus) permittitur Baptismus paruulorum: ergo alius tacitè negatur. Propter hoc argumentum, hanc partem esse probabilem, innuunt Suarez, & Alterius, *vbi infra.*

Sed multò probabilius Respondeo: Etiam esse licitum, Baptismum conferre adultis, cessationis tempore. Quia (inquit Suarez) propter periculum vitæ, hoc Sacramentum reputatur necessarium, vt dicitur *in cap. Quoniam, de sentent. excommunic. in 6.* & propterea paruulis, quolibet conuenienti tempore, potest dari, tempore cessationis: ergo eadem ratione dandum erit adultis. Confirmatur hæc ratio, eò quod *in d. cap. Non est vobis, supra adducto,* non nominatur, *Baptismus paruulorum*, quia Solis paruulis, eo tempore, dandus sit; sed quia, iuxta morem Ecclesiæ in pueritia administrandus sit; ita vt licèt adultus baptizetur, illud possit dici Baptismus paruuli, non facto, sed iure. Sic ille *disp. 39. sect. 2. num. 22.* Alterius (ex ipso non citato) *disp. 2. c. 4. col. 4. vers. De Baptismo paruulorum.* Auila *loc. cit.* Henriq. *loc. cit. litt. E.* Filliuc *num. 175.* Villalob. *num. 8.* & alij communiter.

QVÆSTIO XIX.

An item, sit licitum, tempore cessationis conferre Confirmationem?

NEgatiuam partem potest sustinere quis, eò quod *in dicto cap. Non est vobis,* tantum nominatur

minatur Baptismu paruulorum; & Pœnitentia morientium: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam esse licitum conferre huiusmodi Sacramentum, cessationis tempore. Ratio est: quia confirmatio est perfectio quædam, & complementum Baptismi: ergo, concesso Baptismo, consequenter concedi videtur Confirmatio. Sic Doctores Salmaticens. *decreto* 4. apud Medinam *loc. cit.* vbi ita ait: *Lo 4. quanto al Baptismo, que se puede dar a los niños, i a mayros con solemnidad, i Catechismo, i Chrisma, i olio necessario, como en tiempo, que no ay entredicho, ni cessacion, i lo mismo del Sacramento de la Confirmacion.* Sic illi. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *num* 4. *litt. F.* Suarez *disp.* 39. *sect.* 2. *num.* 4. Alterius *col.* 4. *cit. vers. Tertiò.* Couarr. *in cap. Alma, p.* 2. §. 4. *n.* 7. *vers. Vtcumque tamen sit.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 19. *n.* 7. Auila *part.* 6. *disp.* 1. *dub.* 9. *conclus.* 2. Bonac. *disp.* 6. *punct.* 3. *n.* 5. Palaus *disp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *n.* 11. Filliuc. *loc. cit. num.* 176. & Communis.

QVÆSTIO XX.

An in prædictis casibus, licitum sit administrare Baptismum cum solemnitate solita?

NEgatiuam partem probabit quis; quia in prædicto textu, solùm videtur concedi tempore cessationis, Baptismus, quia est omnino necessarius homini: atqui sola substantia Baptismi, est absolutè necessaria, nam ceremoniæ, & solemnitates adhibentur ex institutione Ecclesiæ: ergo non poterit Baptismus tunc cum solemnitate celebrari. Pro hac sententia citat Bonacina, *vbi infra,* Filliucium *tract.* 18. *num.* 177. & Reginaldum *num.* 81. Sed, ad minus primum, malè, vt statim patebit.

Vnde longè probabilius Respondeo licitum esse, administrare Baptismum, tempore cessationis, cum omni solemnitate. Ratio est. Quia *in cap. Non est vobis, de sponsalib.* absolutè, & simpliciter conceditur Baptismus, vt constat ex eius verbis relatis *supra quæst.* 17. atqui quoties ius de Baptismo absolutè loquitur, intelligitur de Baptismo solemni ritu administrato: quia per se loquendo, non debet aliter administrari: ergo.

Ad fundamentum contrarium dicendum est, quod in prædicto textu, non solum conceditur, quod est homini necessarium; sed etiam quod decet ipsum Sacramentum; non enim hoc minus necessarium est. Sic optimè Suarez *loco citato, numero vigesimotertio.* Alterius *colum.* 4. *vers. Postulabit quis.* Filliucius, pro contraria parte citatus: vbi ita ait: Dices, an possit hoc Sacramentum eo tempore conferri cum solemnitate? Respondeo affirmatiuè: Ius enim absolutè de illo loquitur; & per se loquendo, ita debet administrari, ob decentiam Sacramenti. Sic ille, *numero* 175. Henriquez etiam, *libro decimotertio, capite quinquagesimotertio, numero quarto,* his verbis: Tempore cessationis, licet tam paruulis, quàm adultis, etiam sanis, conferre Sacramentum Baptismi, & confirmationis publicè, & cum solemni ritu, sine quo Ecclesia præcipit non ministrari. Sic ille. Et ex illo Auila *loco citato,* & Sayrus *numero Septimo.* Legantur dicta à nobis, *parte quarta, tractatu quinto, de Interdicto, disput.* 5. *quæstione* 1. & 5.

QVÆSTIO XXI.

An si cessatio permaneat in hebdomada sancta, sit licitum Episcopo, consecrare Chrisma, & benedicere oleum?

REspondeo, vt certum: Esse licitum. Quia hæc sunt omnino necessaria, pro solemnitate Baptismi, & administratione Confirmationis. Sic Henriquez *num.* 4. *cit.* Auila *part.* 6. *disp.* 1. *dub.* 9. *conclus.* 3. Sayrus *num.* 7. *cit.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 178. Suarez *disp.* 39. *sect.* 2. *num.* 23. Bonac. *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 5. Palaus *disp.* 5 *punct.* 9. §. 2. *num.* 11. Villalob. *tract.* 20. *diff.* 2. *num.* 8.

QVÆSTIO XXII.

An tempore cessationis, sit licitum, ministrare Pœnitentiam omnibus infirmis?

REspondeo, vt certum; esse non solum licitum, sed omnino debitum, ministrare infirmis Sacramentum Pœnitentiæ, tempore cessationis. Quia sic concessum est à iure, vt vidimus *supra quæst.* 17. & merito quidem, propter necessitatem huius Sacramenti. Sic omnes.

QVÆSTIO XXIII.

An non solum infirmis, verum etiam sanis, possit ministrari Pœnitentia, cessationis tempore?

NEgatiuam partem esse veriorem, attento rigore iuris, aiunt Suarez *disp.* 39. *sect.* 2. *punct.* 26. & Filliuc. *tract.* 18. *cap.* 7. *q.* 7. *n.* 177. & alij: eo quod *in cap. Non est,* solum excipitur Pœnitentia morientiũ.

Affirmat contrà Couar. *in cap. Alma, part.* 2. §. 4. *num.* 7. *vers. Vtcumque tamen sit,* existimans, etiam attento iure *cap. Alma mater,* dicendum esse, posse etiam ministrari sanis.

Sed ego Respondeo dicendum, quod, attento rigore iuris, minimè possit, tempore cessationis, ministrari Pœnitentia sanis; sed solum morientibus, aut in articulo, seu periculo mortis constitutis, vt bene probant Auctores primæ sententiæ: at vero, attenta consuetudine recepta, & tolerata ab Ecclesia, dico, quod non solum morientibus, sed etiam sanis, possit omnino licitè ministrari. Sic sentiunt communiter Doctores, qui hanc secundam nostræ responsionis partem probant, eo quod, cùm difficile sit adultum contritione iustificari, non est credendum voluisse piam matrem Ecclesiam, suos fideles, hoc tam salutari remedio, & ad iustificationem ita necessario, priuare. Sic Doctores Salmanticens. *decreto* 5. vt refert Medina *lib.* 1. *cap.* 11. §. 14. *pag.* 58. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *n.* 4. Auila *part.* 6. *disp.* 1. *dub.* 9. *concl.* 2. Sayrus *lib.* 5. *c.* 19. *n.* 8. Bonac. *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 5. Ægid. *disp.* 17. *dub.* 7. *n.* 82. Palaus *disp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *n.* 11. Alterius *disp.* 2. *cit. c.* 4. *in fine.* Villalob. *tract.* 20. *diff.* 2. *n.* 9. sic dicens: *Del Sacramento de la Penitencia esta expresso en Derecho, que se puede administrar a los que estan en peligro de muerte: pero tambien puede administrase a los sanos, que ansi lo resoluiò la la vniuersidad de Salamanca, i lo tienen Couarru. Enriquez, Auila, i Suarez, el qual dize, que aunque* in rigore iuris, *la parte negatiua es verdadera, se ha de tener la afirmatiua, por hauer costumbre fundada en autoridad de Varones doctos, i tolerada por los Prelados.* Sic Villalobos.

QVÆSTIO XXIV.

An tempore Cessationis, possit dari infirmis Eucharistia?

RΕspondeo, vt certum: Posse dari infirmis, solùm per modum viatici. Sic Auil. *dub.* 9. *conclus.* 2. ibi: Et Sacramentum Eucharistiæ tantum infirmis per modum viatici, quia intelligitur, nomine *Pœnitentia morientium*, vt habetur *cap. Quod in te, de Pœnit. & Remiss.* Et potest deferri publicè cum campanula, recitando priuatas orationes, non tamen diuinum officium; & in reditu, potest ostendi populo: nam hæc solemnitas pertinet ad reuerentiam huius Sacramenti. hæc Auila. Suarez etiam *disputat.* 39. *sect.* 2. *num.* 18. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *numero* 4. Senatus Salmanticens. apud illum, & Medinam, *decreto* 6. ibi: *Lo sexto quanto a la Eucharistia, que se puede dar solo a los enfermos, i se puede lleuar con solemnidad, i tañer campanilla, conque no rezen officios diuinos.* Sayr. *lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 9. Bonac. *disput.* 6. *punct.* 3. *num.* 5. Alter. *disput.* 2. *de Interdict. cap.* 4. *column.* 2. Filliuc. *tract.* 18. *cap.* 7. *quæst.* 7. *n.* 174. Villalob. *tract.* 20. *diff.* 2. *num.* 10. *&* 13. Palaus *disp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *num.* 11. Legantur dicta à nobis *disp.* 5. *de Interdict. quæst.* 26.

QVÆSTIO XXV.

An Sacramentum Extremæ Vnctionis, possit conferri, tempore Cessationis, non habenti priuilegium?

RΕspondeo, vt certum: Non posse. Quia, si non potest conferri, tempore interdicti, vt diximus *part.* 4. *disp.* 5. *cit. quæst.* 35. multo minus poterit conferri, tempore cessationis à diuinis. Sic communis. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 19. *n.* 10. ex Senatu Salmanticens. ita scribens: Septimum decretum dictæ vniuersatis est, quod non potest dari alicui Sacramentum Extremæ Vnctionis. Quod intelligitur, etiam Clericis Presbyteris, sine expresso priuilegio, vt nec licuit, nec licet nunc, tempore interdicti. Dixi, *sine expresso priuilegio*, nam Religiosi habent priuilegium recipiendi, vt significant Tabien. *v. Interdictum* 5. §. *de Vnctione*, Henriq. *lib.* 13. *cap.* 45. §. 4. *& cap.* 47. §. 4. *in annot. in litt. T. & cap.* 53. §. *in annot. in lit. M.* & insinuat Nauarr. *in Man. c.* 27. *num.* 179. Sic Sayrus, Suar. *disp.* 39. *sect.* 2. *num.* 27. Alter. *cap.* 4. *cit. in fine.* Auila, Bonacina, Palaus, & alij *loco citato.*

QVÆSTIO XXVI.

An saltem, possit dari Extrema Vnctio, tempore Cessationis, illi moribundo, qui nec Eucharistiæ, nec Pœnitentiæ Sacramentum, potest recipere.

NΕgant, & à fortiori, Petr. Ledesm. Ludouic. de S. Ioann. & alij citati à nobis, loquendo de interdicto *part.* 4. *loc. cit. quæst.* 36.

Sed probabilius Respondeo: Tunc posse. Ratio est: quia in hoc casu, potest hoc Sacramentum ministrari interdicti tempore: ergo & cessationis: nam in hoc casu eadem currit ratio à nobis, & ab aliis pluribus Doctoribus, *loco citato*, assignata. Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO XXVII.

An Sacramentum Ordinis possit ministrari, aut conferri, tempore Cessationis?

RΕspondeo, vt certum: Non posse. Tum, quia nulla est necessitas conferendi hoc Sacramentum. Tum, quia si est certum, quod non potest conferri, tempore interdicti, vt diximus *part.* 4. *disp.* 5. *citat. quæst.* 27. à fortiori certum erit, non posse conferri, tempore cessationis: nisi aliàs magna vrgeret necessitas Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, iuxta dicta à nobis *loc. cit. quæst.* 32. & tenet Sayr. *lib.* 5. *cap.* 19. *numero* 10. per hæc verba: Addit Henriquez *in dicto cap.* 53. Nec Ordinem conferri posse tempore cessationis à diuinis: & est communis, cùm nulla necessitas sit conferendi hoc Sacramentum, maximè hoc tempore, quo à diuinis cessatur: nisi in casu necessitatis, quando deficerent Sacerdotes, qui Sacramenta necessaria, hoc tempore, ministrarent. Sic ille. Villalob. *loc. cit. num.* 8. *in fine*, vbi notat, *Que del Sacramento del Orden no haze memoria la resolucion puede Salamanca, que supone como cosa llana, que no se administrar en este tiempo.* Sic ille. Legantur Suarez, Auil. Bonac. & alij, *loco citato.*

QVÆSTIO XXVIII.

An tempore Cessationis, non solùm validè, verum etiam licitè, possit contrahi Matrimonium?

AFfirmant plures, inter quos nouissimè Palaus, his verbis: Deinde Matrimonium, absque solemnitate nuptiali, contrahi potest; nam estò Sacramentum sit; quia tamen fundatur in humano contractu, ex vi cessationis, sicut neque ex interdicto, prohibetur, vt docet Sayr. *lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 12. Henriq. *cap.* 53. *num.* 4. Suar. *disp.* 39. *sect.* 2. *num.* 27. Hæc Palaus *disp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *num.* 11. (Sed ex his authoribus, quos affert, oppositum sentit Suarez, vt constabit infra) Eandem sententiam tenuit Senatus Salmanticensis, quem sequuti sunt Medina *lib.* 1. *Summ. cap.* 11. §. 14. *vers. Lo nono.* Sanch. *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 8. *num.* 3. & penes illum, Sà, Vega, Cañedo, Rodrig. & Lopez, Villalob. etiam *tract.* 20. *diff.* 2. *num.* 14.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non posse licitè: quamuis validè, certum sit, posse. Hæc secunda pars, est certa apud omnes: cum omnes vt certum sentiant, posse tempore interdicti validè matrimonium contrahi, vt diximus *part.* 4. *tract.* 5. *disp.* 5. *quæst.* 33.

Prima verò pars probatur ex ibidem dictis, & *part.* 2. *tract.* 9. *disput.* 23. §. 2. *quæst.* 2. Quia, tempore interdicti, non potest licitè contrahi matrimonium: ergo nec cessationis tempore: Patet consequentia; nam vt benè Suarez (loco à Palao citato) de matrimonio, quoad substantiam, idem dicendum est, tempore cessationis, quod de tempore interdicti; non quia cessatio, sub interdicto includatur, quod semper negamus, sed quia in vtraque prohibitione, æquale dubium est, an matrimonium priuatim, & sine solemnitate Ecclesiastica, & benedictione, contractum sequatur quoad hoc naturam Sacramenti, vel humani contractus: & ideò videnda sunt superiùs dicta, & hîc applicanda. Hæc Suarez. Ex cuius doctrina, & eadem ab ipso tradita *de interdicto, disput.* 33. *sect.* 1. *num.* 51. constat, hanc nostram tenuisse. Illumque sequuntur Bonac. *disp.* 6. *punct.* 3.

num. 8. Alter. vbi sup. *disp.* 2. *cap.* 4. *ad finem*, & alij citati à nobis 2. & 4. *parte*, vbi suprà.

---

§. III.

De tertio cessationis effectu, qui est, *Priuatio Ecclesiastica Sepulturæ.*

QVÆSTIO XXIX.

An tempore cessationis, possint sepeliri fidelium corpora, cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis solemnitatibus Ecclesiasticis?

RESpondeo, tanquam certum: Non posse. Quia, (vt suprà est habitum) cessatio absolutè prohibet omnia Ecclesiastica officia. Atqui officium defunctorum, & aliæ preces, & Psalmi, qui decantari solent, dum corpora sepeliuntur fidelium, verè sunt, & computantur inter diuina officia: ergo. Sic, vt certum supponunt omnes. Legantur Suar. *disp.* 39. *sect.* 2. *n.* 28. Alter. *disp.* 2. *de Interd. c.* 5. Bonac. *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 8. Ægid. *disp.* 17. *dub.* 7. *num.* 84. Palaus *disp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *in fine*. & alij penes ipsos.

QVÆSTIO XXX.

An tempore cessationis, licitum sit, sepelire cadauera fidelium omnium, in loco Sacro; absque vllo diuino officio, aut solemnitate solita?

AFfirmant plures Doctores, inter quos, nouissimè Palaus, *loc. cit.* hæc dicens: Verum si cessatio per se sumatur, valde probabile censeo, hunc effectum non habere; quia sepultura Ecclesiastica, vt superius dixi, sub officiis diuinis non comprehenditur: at cessationi, solum diuinorum priuatio, vt effectus annectitur *ex cap. Non, de sponsal.* nec vllibi cautum est, hanc sepulturæ priuationem illi conuenire. Non igitur asserenda est, ideóque possunt, spectato iuris rigore, non solum Clerici (de quibus ferè omnes Doctores conueniunt) sed etiam laici, tempore cessationis, in cœmeterio, vel Ecclesia sepeliri, absque diuinorum officiorum solemnitate; vti tradit Suar. *disp.* 39. *sect.* 2. *n.* 54. Coninch. *disp.* 17. *dub.* 7. *num.* 84. Bonac. *tom.* 1. *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 8. Paul. Laym. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 4. *num.* 3. *vers. Denique.* Hæc Palaus. Cuius sententiam esse à principio intrinseco probabiliorem, sentit Villalob. *diff.* 2. *in fine*. Alij contrà respondent: Non esse licitum, sepelire, tempore cessationis cadauera laicorum in loco sacro. Quia plura sunt, quæ prohibentur tempore cessationis, iure antiquo, quàm tempore interdicti, vt ex dictis constat: atqui, tempore interdicti, vetita est Ecclesiastica sepultura laicis: ergo à fortiori erit vetita illis tempore cessationis. Sic Senatus Salmanticens. quem sequuntur Henriq. *lib.* 13. *cap.* 53. *n.* 4. vbi *litt. C.* addit, id esse verum, quamuis laicus haberet Bullam, aut priuilegium sepulturæ pro tempore interdicti. Medin. & Couarruu. apud Henriq. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 188. Syluest. Tabien. Angel. & alij *verb. Cessatio.* Alter. *disp.* 2. *cap.* 5. *cit. column.* 4. *vers. Sed nihilominus.*

Sed ego clarius Respondeo: Dicendum, quod attento rigore iuris, verior sit prima sententia; attenta verò praxi, & consuetudine, secunda: & ideò dico, han esse omninò sequendam. Id & non aliud indicant, & volunt Authores primæ sententiæ. Imò, & secundæ. Legatur Villalob. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXI.

An non solum laici, verum etiam Clerici, priuentur, tempore cessationis, Ecclesiastica sepultura?

AFfirmant aliqui DD. quos, suppressis nominibus, refert Alter. *loc. cit. column.* 2. *vers. Quantum ad secundum.* Quia quod Clericis permittitur tempore interdicti, per *cap. Quod in te, de Pœnit. & Remiss.* non potest trahi ad cessationem, cum longè inter se diuersa sint interdictum, & cessatio: ergo ex eo, quod tempore interdicti, concessa sit Clericis sepultura, non infertur, quod sit etiam concessa tempore cessationis.

Sed probabilius longè Respondeo: Minimè priuari Clericos, tempore cessationis, Ecclesiastica sepultura, dummodò hæc illis tradatur, cum silentio, & absque officio funerali. Quia probabilius longè est, quod priuilegium concessum Clericis tempore interdicti, extendatur ad cessationem. Quoniam praxis, & consuetudo interpretata est sic dictum Capitulum, *Quod in te.* Sic cum aliis docet Bonac. his verbis: Clerici verò, ex benigna interpretatione, non priuantur sepultura, modo sepeliantur sine diuinis officiis, iuxta opinionem multorum doctorum apud Auil. *disp.* 1. *dub.* 10. quibus adde Suarez *n.* 31. & *sequent.* Filliuc. *num.* 186. & *sequent.* quamuis in rigore, non constet, in iure hoc concessum esse Clericis, sicut est concessum tempore interdicti, vt benè ait Suar. *disp.* 39. *sect.* 2. *num.* 29. Coninchus *disp.* 17. *dub.* 7. *num.* 84. Filliuc. *num.* 481. Hæc Bonac. *disp.* 6. *punct. vltimo, num.* 8. Alterius, & Palaus, vbi suprà. Legantur dicta à nobis *part.* 4. *tract.* 5. *disp.* 6. *quæst.* 7. & *sequent.*

QVÆSTIO XXXII.

An omnes Clerici, etiam primæ tonsuræ, sepeliri possint in loco sacro, modo dicto, tempore cessationis?

REspondeo: Dicendum; posse. Quia omnes prædicti possunt sepeliri in loco Sacro tempore interdicti, etiam specialis, vt diximus *part.* 4. *loc. cit. quæst.* 12. ergo & tempore cessationis, etiam specialis. Sic Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *num.* 5. Alterius *tom.* 2. *disp.* 2. *de Interdict. cap.* 6. *column.* 4. *vers. Sed nihilominus.*

QVÆSTIO XXXIII.

An, tempore cessationis, possint sepeliri Clerici, non solum in cœmeterio, sed etiam in ipsa Ecclesia?

NEgabant Hurtadus, & Luysius, siquidem negarunt, posse tempore interdicti Clericos sepeliri in Ecclesia, sed tantum in cœmeterio, vt vidimus *part.* 4. *tract.* 5. *disp.* 6. *quæst.* 8.

Sed probabilius Respondeo: Posse etiam in Ecclesia sepeliri. Quia probabilius est, posse in ea sepeliri, tempore interdicti, vt cum Auila, Henriq. Suar. Alter. Filliuc. Bauny, Bonac. & Palao docuimus, *loc. cit.* Sic ipsi. Legantur Alter. *disp.* 2. *de Interdict. c.* 6. *col.* 4. *cit. vers. Sed postularet quis.*

DISPVT

DISPVTATIO IV.

De Pœnis transgredientibus Cessationem impositis.

QVÆSTIO PRIMA.

An violans cessationem, peccatum mortale admittat?

RESPONDEO, tanquam quid certum Admittere, ratione inobedientiæ, in regrani. Sic omnes, inter quos Palaus sic loquens: Nemini est dubium, graue peccatum commissurum, qui cessationem, celebratione diuinorum officiorum, administratione, vel receptione Sacramentorum, violaret: quia violat legem Ecclesiasticam, ob grauissimam causam impositam Sic Palaus *disp.5.punct.9.§.4.n.1.* Legantur Suar. *disp.39 sect.2.num.36.* Alter. *disp.2. de Interd.c.* 8. Bonac. *disp.6.punct.3.num.9.* & alij.

QVÆSTIO II.

An Religiosi exempti incurrant excommunicationem, non seruando cessationem generalem, quæ ab Ecclesia Matrice, vel Parochiali, seruatur?

REspondeo, tanquam certum: Incurrere. Quia illa contra eos fertur *in Clem.1.de sent.excommun.* per hæc verba: *Religiosi quicumque tam exempti, quàm non exempti, cuiuscumque Ordinis, & conditionis existant, cum Cathedralem, vel Matricem, seu Parochialem loci Ecclesiam, illas viderint, seu sciuerint obseruare, &c. inuiolabiliter conseruent, alioquin non seruantes excommunicationis sententiæ subiacere hoc ipso volumus.* Et quamuis hæc verba referantur ad violantes interdictum, tamen Pontifex eandem pœnam extendit, ad violantes cessationem, ibi: *In cessationibus verò generalibus, &c. idem intelligimus obseruandum.* Sic textus. Et ex illo omnes. Lege me ipsum *part.4. tract.5. disput.8. quæst.20.& 21.*

QVÆSTIO III.

An si Religiosi Mendicantes, violent cessationem, dictam excommunicationem incurrant?

NEgant nonnulli DD. existimantes, quod Mendicantes, dum violant cessationem generalem, minimè excommunicationem incurrant: quia ex speciali priuilegio eximuntur. Ita Syluest. *verb. Cessatio, 1.quæst.5. in fine.* Henriq. *lib. 13.cap. 53. num.3. lit. Q. & cap. 54. num. 3. litt. S.* & ex illo, Sayr. *lib.5.cap.17. num.11.* & Auil. *part. 6. disp. 3. dub.2. conclus. 2.* Quorum sententiam refert Alter. *disp.2. cit.cap.8.colum.3. vers. Sextò notandum*; & transit. Sed an id velit Henriquez, dubito: imò credo aliam eius mentem fuisse, nempè, quod Regulares ex speciali priuilegio eximantur ab obseruatione cessationis, modo infrà *quæst.5.* explicando: Non, quod si illam violent, excommunicationem cadant, nam ad id non habent priuilegium.

Sed ego, quia dictum priuilegium ignoro, Respondeo: Dicendum, incurrere dictam excommunicationem, si violent cessationem; cum absolutè omnibus Religiosis cuiuscumque Ordinis, & conditionis sint, cessationem generalem violantibus, imposita sit dicta excommunicationis pœna. Sic innuit clarè Palaus *disp. 5.punct. 9.§.4.numero 3. in fine.*

QVÆSTIO IV.

An Religiosi violantes cessationem specialem, etiam excommunicationem incurrant?

REspondeo, tanquam certum: Non incurrere. Quia dicta Clementina, in qua fertur excommunicatio, solum loquitur de cessatione generali. Sic omnes, suprà citati, præcipuè Alterius, vbi *column.2.* ita ait: Tertio notandum est, hanc pœnam per Religiosos incurri, quando violant cessationem generalem, vt patet ex textu: *In cessationibus verò generalibus*: vbi Glossa notat, speciales cessationes, seruari solum debere in Ecclesiis, in quibus sunt indictæ, *cap. Dilectis. de Appell.&c.* Sic ille.

QVÆSTIO V.

An Priuilegia Regularibus concessa, quoad obseruantiam interdicti, locum habeant in cessatione?

NEgant plures Doctores: Quia vt suprà est habitum, interdictum, & cessatio sunt diuersa, nec vnum aliud continet: ergo priuilegium concessum Regularibus pro tempore interdicti, non potest habere locum pro tempore cessationis. Confirmatur ex à nobis dictis *part.4.tract.5. quæst.vltima*: nam priuilegium Bullæ pro tempore interdicti concessum, non extenditur ad tempus cessationis à diuinis: ergo nec priuilegium concessum Religiosis. Sic tenent communiter DD. Legantur à nobis supra adducti.

Alij contra affirmant. Moueri possunt, vel, quia priuilegia latè interpretanda sunt: vel quia cessatio species quædam sit interdicti. Ita docet nouissimè Pellizzar. *tom.2. Man.Regul. tract.7. cap.4. sect. 3. quæst. 12.num.* 106.

Sed ego clarius Respondeo: Dicendum *Primò.* Priuilegia concessa Regularibus, quoad obseruantiam interdicti ex se, minimè habent vigorem, nec extenduntur ad cessationem. Hæc responsio conuincitur ratione pro prima sententia facta.

Respondeo *Secundò.* Regulares ex speciali priuilegio, & indulto, possunt tempore cessationis eodem modo se habere in celebratione diuinorum, sicuti se habent tempore interdicti; quia id illis specificè concessum est, vt testatur Henriquez de Villalob. his verbis: *En tiempo de cessacion* à diuinis, *nos hauemos de auer en nuestras casas de la misma manera que en tiẽpo de Entredicho por vna concession de Leõ X. hecha a nuestros Religiosos que dize assi*: Leo X. declarauit, & concessit eisdem Fratribus Minoribus, quod in forma obseruationis, nulla sit differentia inter cessationem à diuinis & interdictum quodcumque. *Por loqual los Frailes y Monjas, Professos, i Nouicios, Conuersos, i Donados, pueden celebrar, i recebir lo Sacramentos, i rezar el officio diuino en comunidad, en tiempo de cessacion* à diuinis, *cerradas las puertas, i à voz baxa, conforme a la moderacion del Capitulo* Alma mater. *Mas a se de aduertir, que en este tiempo, no podemos admitir los Clerigos, à que digam Missa en nuestra casa, como lo*

lo aduierte el P. Fr. Manuel Rodriguez , in Sorso porque este priuilegio , solo es para los Religiosos. Hæc Villalobos *tractatu 20. diff. 6. num 7. & 8.* Et ante illum Henriquez *libro 13. capite 53. numero 3.* ita scribens: Episcopus, & quidam Regulares, ex priuilegio iuri inserto, possunt Missam secretò, & Horas dicere cum alio: seruandum tamen est, vt non nisi tres simul adsint, & seruetur moderatio *cap. Alma mater.* Quidam Regulares habent à Pontifice maius priuilegium, vt illis tempore cessationis idem liceat, quod licet tempore interdicti. Quod quidam extendunt, vt tempore cessationis, monasterium admittere possit externos Sacerdotes, vt celebrent in sua Ecclesia. Sic ille. Legatur in Glossa *litt. Q. R. & S.*

QVÆSTIO VI.

An etiam laici violantes cessationem, pœnam excommunicationis ipso facto, incurrant?

Affirmatiuam sententiam obscurè innuit Sayr. *lib. 5. cap. 19. num. 20.*

Sed vt certum Respondeo: Non incurrere. Quia dicta pœna solum est imposita Religiosis cessationem generalem violantibus, vt constat ex verbis Clement. relatis supra *quæstione secunda.* Sic Palaus *disputatione quinta, puncto nono, §. quarto, numero tertio.* Ita scribens: Quoad pœnas attinet, nulla est laicis violantibus cessationem, ipso iure impositam, sed arbitrio Iudicis puniri debent. Sic ille.

QVÆSTIO VII.

An ille, ob cuius causam lata est cessatio, teneatur ad aliquam restitutionem?

Respondeo, vt certum: Teneri. Quia suo delicto censetur causa efficax iniusta omnium damnorum, quæ Clerici, qui coacti fuerunt cessationem seruare, passi sunt. Sic communiter DD. vt testatur Sayr. *lib. 5. cap. 19. n. 19.* ita dicens. Quoad dantes causam iustæ cessationis, communis est Doctorum opinio, quod, qui dederunt causam iustæ cessationis, post monitionem, tenentur ad omnia damna, & interesse Clericis, & Canonicis illius Ecclesiæ, in qua cessatum est, & ad aliquam satisfactionem æstimandam arbitrio superioris, scilicet, Papæ, & in diuini cultus argumentum conuertendam, ex *cap Si Canonici, de Offic. Ordin. lib. 6.* Summ. Astens. *part. 2 lib. 7. tit. 16. art. 8.* Angel. *verb. cessatio, num. 2.* Sylu. *verb. eod. quæst. 3.* Sot. *4. dist. 22. quæst. 3. art. 2. vers. Tenentur præterea.* Tolet. *lib. 1. cap. 23. vers. Septimò,* Henriq. *lib. 13. cap. 52. §. 3. in fine.* Anton. Cucch. *lib. 4. tit. 13.* Hæc Sayrus. Legantur præter hos Doctores, Suar. *disp. 34. sect. 3. num. 16.* Auil *part. 6. disp. 2. dub. 3. concl. 3.* Filliuc. *num. 182.* Bonac. *disp. 6. punct. 3. num. 11.*

QVÆSTIO VIII.

A quonam Superiori potest auferri cessatio.

Respondeo breuissimè, quod possit auferri ab eo, qui eam tulit; à successore eius, aut superiore, aut alio habente facultatem delegatam, vt patet ex dictis *de Interd. p. 4.* Legantur Authores citati.

TRACTA

TRACTATVS QVARTVS
DE DEGRADATIONE ET DEPOSITIONE.

DISPVTATIO VNICA.

De Degradatione.

QVÆSTIO PRIMA.

An Degradatio, & depositio sint propriè censuræ?

AFfirmant Petr. Ledesma, & Petr. Cornejo, vt vidimus *part. 4. tract. 1. disp. 1. quæst. 5. & 6.*

Sed longè probabilius Respondeo: Non esse verè, & propriè censuras. Quia propriè non sunt pœnæ, vt diximus *loc. cit.* Sic communis tenet opinio, vt habes *locis citatis.*

QVÆSTIO II.

Quotuplex sit degradatio?

REspondeo: Dicendum, quod est duplex, Verbalis, videlicèt, & Realis, seu actualis. *Degradatio verbalis* (quæ etiam depositio vocatur) *est sententia Ecclesiastica, qua persona Ecclesiastica priuatur omni officio, & beneficio in perpetuum, sine spe illud amplius consequendi, retento tamen priuilegio Clericali.*

Degradatio verò realis, seu actualis, *est sententia Ecclesiastica, qua persona Ecclesiastica priuatur omni officio, & beneficio, & priuilegio Clericali in perpetuum, sine spe ea iterum consequendi, cum quadam solemnitate, & ablatis vestibus Clericalibus, &c.* Sic communis. Legantur Suar. *de censur. disp. 30.* Alterius *disp. 2. de suspensione.* Sayr. *lib. 5. Thesauri cap. 20.* Henriq. *lib. 13. cap. 55.* Auil. *part. 4. disp. vnica.* Bonac. *de censur. disp. 4. punct. vnic.* Ægid. *disp. 16. de censur.* Filliuc. *tract. 18. cap. 8.* Palaus *de censur. disp. 4. punct. vltim.* Villalob. *tom. 1. tract. 18. diff. 13.* Pellizz. *tom. 2. Man. Regul. tract. 7. cap. 3. sect. 4. à num. 121.*

QVÆSTIO III.

In quibus differunt Degradatio verbalis, & realis, seu actualis?

REspondeo: Dicendum, quod in multis. *Primò* enim, differunt in hoc, quod degradatio verbalis potest ferri in absentem incorrigibilem, seu contumacem; realis verò, minimè; nam hæc præsentiam requirit *ex cap. Nouitius, de verb. signific.* & constabit ex aliis differentiis mox assignandis.

Secundò differunt, quod verbaliter depositus, non traditur Curiæ sæculari: benè tamen degradatus realiter. Et tunc Iudex qui degradatum Curiæ sæculari tradit, debet declarare talem esse illius Curiæ, præsente Iudice sæculari, intercedendo pro eo quod non moriatur, ex *cap. Nouimus*, citato.

Tertiò differunt, quod degradatio realis, priuat priuilegio Clericali; non verò degradatio verbalis; vt constat ex definitionibus *quæst. 2.* traditis.

Quartò differunt, quod degradatio realis, seu actualis, fit cum maiori prorsus solemnitate, nempè assistentibus duodecim Abbatibus infulatis, id est, cum priuilegio mitræ, & baculi, vel aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis. Et degradandus indutus vestibus sacris, & portans instrumenta sacra pertinentia ad illum Ordinem, à quo degradatur, deducitur ad præsentiam Episcopi, à quo gradatim publicè exuitur, & priuatur, ac tandem capillis tondetur, prolatis quibusdam verbis terrorem incutientibus. Sic omnes *ex cap. 2. de Pœnit. in 6.* vbi dicitur, in ablatione vltimi vestimenti proferendum esse ita: *Auctoritate Dei omnipotentis, &c. auferimus tibi habitum Clericalem, & exuimus te omni Ordine, beneficio, ac priuilegio Clericali.* Legantur Suarez, Alterius, Auila, Bonac. & alij *sup. cit.* & ea, quæ dicemus infra, *quæst. vltima.*

QVÆSTIO IV.

An percutiens degradatum realiter, aut actualiter, vel depositum incorrigibilem; incurrat excommunicationem Canonis, si quis suadente?

REspondeo, tanquam certum: Non incurrere. Quia degradatio realis aufert à degradato priuilegium Clericale, & priuilegium fori; & ideò sic degradatus potest à Iudice sæculari capi, & puniri. Constat ex tertia differentia supra adducta. Et tenent omnes DD. Legantur citati.

QVÆSTIO V.

An saltem incurrat dictam censuram, qui degradatum solum verbaliter, percutit?

NEgat adhuc apud Filliuc. Syluest. *verb. Degradatio*: eo quod putet, etiam degradatum verbaliter

liter tantum, spoliatum esse priuilegio Clericali. Sed certè Siluester oppositum clarè tenet, *loc. cit. num.* 8. vt eius verba demonstrant. Sunt autem hæc: Sextò quæritur vtrum degradatus perdat Clericale priuilegium, vt percuti & iudicari possit per laicum; Et dico quantum ad primum, quod fuerunt opiniones, sed placet opinio Glossæ *in d. cap. Degradatio*, quod non incidit in Canonem *si quis suadente* 17. *quæst.* 4. si quis percutit Clericum degradatum actualiter: secus (*attende Lector*) si verbaliter tantum. Quod secundum Panormit. *in cap. Ad abolendam, de hæret.* limita, nisi post verbalem, sequatur incorrigibilitas, quia tunc etiam perdit priuilegium, &c. Sic Siluest.

Vt certum ergo Respondeo: Incurrere dictam Canonis censuram illum, qui degradatum solum verbaliter percutit (nisi id post eius incorrigibilitatem, vt diximus, faciat) Quia, vt supra est habitum, degradatus, seu depositus solum verbaliter, fruitur adhuc priuilegio Canonis, imo & fori: ergo qui illum percutit excommunicationem incurrere est necessum. Sic omnes. Legantur Suarez *disputatione* 30. *sect.* 2. *n.* 7. Filliuc. *tract.* 18. *c.* 8. *q.* 3. *n.* 193. Bonacina *disp.* 4. *punct. vnico*, *num.* 3. Auila *part.* 4. *disp. vnica, dub.* 1.

QVÆSTIO VI.

An Comes magistri triremis (Hispanè, Comitre de galera) *percutiens Clericum degradatum solum verbaliter, & damnatum ad triremes, excommunicationem Canonis incurrat?*

RESpondeo: quod non incurrat, si percutiat illum, sicut percutit cæteros remigantes. Ratio est, quia tunc fungitur suo munere. Deinde, quia Clericus damnatus ad triremes, censetur damnatus ad pænas, & onera consequentia. Secus est dicendum, si percutiat illum, ob alias causas; quia tunc incurret dictam excommunicationem, sicuti alius quilibet, qui rixando cum illo, percuteret. Sic Auila, & Bonacina *loc. cit.* Villalobos *tract.* 18. *diffic.* 12. *num.* 6.

QVÆSTIO VIII.

An Sacerdos realiter degradatus, validè consecrare possit;

RESpondeo, tanquam certum: Posse validè. Quia per degradationem non amittit Sacerdos characterem Ordinis, cum sit indelebilis: ergo nec potestatem consecrandi. Sic omnes. D. Thom. 3. *part. quæst.* 83. *artic.* 3. Auila *part.* 4. *disput. vnica, dub.* 1. *conclus.* 5. Bonacina *loc. citat. num.* 5. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 22. *num.* 25. Palud. Sotus, Henriquez, Toledo, & Viualdo, & alij penes ipsum. Villalobos *diffic.* 12. *cit. num.* 3. ibi: *Se aduierta que la Iglesia no puede borrar el caracter del Orden vna vez impresso: mas quita para siempre al Sacerdote el poder vsar legitimamente del; i esto es degradar al Clerigo, que es como desordenarle, ò deponerle del Orden: de suerte, que aunque diria verdadera Missa si la qui siesse dezir, i el Obispo degradado haria verdaderos Ordenes, pecarian grauissimamente en hazerlo, como dize Archidiacono, i la comun, i quedaria suspenso el que recibiesse Ordenes de este tal.* Sic Villalobos Lege me ipsum *part.* 2. *tractatu* 8. *disputatione secunda, quæst.* 2.

QVÆSTIO VIII.

An degradatus realiter, si in sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas?

NEgatiuam sententiam tenere Toletum, ait Sayrus hisce verbis: Vnde sequitur falsum esse, quod Toletus *lib.* 1. *instruct. cap.* 17. docet contra omnes Summistas, & Theologos, degradatum non teneri ad Horas Canonicas recitandas, ea ratione persuasus; quia recitatio hæc non est de iure diuino, sed à Papa; & ideo cum sic degradatus sit extra forum Papæ; non videtur teneri amplius. Ad dictum *cap. Dolentes*, respondet loqui solum de his, qui vsum Clericalem habent. Hæc Toletus, apud Sayrum *lib.* 5. *cap. vltimo*, *num.* 27. Sed certè apud meum Toletum, nihil inueni de hac re tractari *in d. cap.* 17. & oppositum expressè sentit, *c.* 50. *vt infra*. Vnde.

Vt quid certum Respondeo: Teneri ad recitandas Horas. Ratio est, quia textus *in cap. Dolentes, de celebrat. Missar.* omnibus initiatis Sacris, horas recitare præcipit: atqui degradatus adhuc retinet characterem Ordinis: ergo. Sic in primis Toletus *lib.* 1. *cap.* 50. *num.* 1, *in impress. Lugdun.* Hæc dicens: Degradatio igitur ab his omnibus priuat, sed consequenter, quia priuat Ordine, cui hæc omnia innituntur: tenetur tamen Horas Canonicas recitare, vt affirmat communis sententia quam sequitur Siluest. *verb. Degradatio:* & probatur ex *c. Dolentes, de celebr. Missar.* vbi omnibus Ordinatis iniungitur id onus: propter delictum autem, quamuis Ordinatus degradetur, non tamen efficitur melioris conditionis, vt ab onere soluatur. Hæc Toletus. Cuius sententiam tenent Siluest. Angel. Tabiena, Viualdus, Couarruuias, Cenedo, Valentia, Sotus, Nauarrus, & alij quos adducit, & sequitur Sayrus *loc. cit.* Quibus addi possunt Auila *part.* 4. *disput. vnica, dub.* 1. *conclus.* 2. Filliucius *tract.* 18. *cap.* 8. *quæst.* 2. *num.* 191. Bonacina *disp.* 4. *punct. vnico, num.* 5. vbi citat Toletum pro hac parte. Couar. *lib.* 3. *variar. resol. cap.* 13. *num.* 8. *vers. Duodecimo*, & communis.

QVÆSTIO IX

An degradato, aut deposito verbaliter à beneficio; assignandæ sint expensæ, ne egeat?

REspondeo: esse assignandas. Quia hic cum gaudeat Clericali priuilegio, debet de illo curare Ecclesia, ne egeat, & pereat. Sic Felin. Panormitan. & alij quos citat, & sequitur Auila *part.* 4. *disp. vnica, dub.* 1. *conclus.* 3.

QVÆSTIO X.

An item, assignandæ sint expensæ degradato realiter, & solemniter, ex Ecclesiæ redditibus?

REspondeo, vt ferè certum; quod non. Quia cùm hic sit extra forum Ecclesiasticum, iam Ecclesia non curat amplius de ipso, in hac parte. Sic Felilinus *in cap. Ex parte, de Accusat.* quem citat, & sequitur Couar. *loc. cit.* Auila *loc. cit.* Et hanc sententiam esse veram ex rigore iustitiæ planè sentit Viualdus, quem citat, & sequitur Sayrus *lib.* 5 *num. vltimo.* Addunt tamen posse ex pietate, & per modum eleemosynæ necessaria ad victum ministrari, Bonacina

Bonacina *loc.cit. num.*7. qui tamen malè citat Sayrum,& Auilam pro parte opposita.

QVÆSTIO XI.

An realiter, seu actualiter degradatus, possit validè contrahere Matrimonium?

RESpondeo, vt certum: Non posse, si in sacris sit constitutus. Quia adhuc retinet Ordinem Sacrum, & votum castitatis illi annexum. Sic omnes. Summa Astens.2. *p. lib.*7. *tit.* 17. *art.* 4.*qu.*4.Suar. *disp.*30.*sect.*1.*n.*2.Filliuc.*tract.*18.*cap.*8.*qu.* 2.*n.* 191. Sayr.*lib.*5.*cap.vltimo,num.*26.Bonacina *disp.*4.*punct. vnico,num.*5.& alij.

QVÆSTIO XII.

Quænam sunt crimina, ob quæ infligi solet verbalis degradatio?

RESpondeo: Dicendum, quod sunt, adulterium, concubinatus diù continuatus, & notorius, post monitionem; simonia notoria, stuprum, furtum, periurium, homicidium, & alia huiusmodi, de quibus videndi sunt Nauarr.*cap.*27.*n.*248. Henriquez *lib.*13. *cap.*55.*n.*5.Auila *loc.cit.d.* 3.*conclus.*3.Molina *tom.* 4. *disp.*49.*tract.*3.*nu.*14.Bonac.*disp.*4.*punct. vnico, n.*6. Pellizz. *tom.* 2. *Man. Regul. tract.* 7. *cap.* 3. *sect.* 4. *num.*124.

QVÆSTIO XIII.

Quænam sunt crimina, quæ realem, siue actualem degradationem merentur?

RESpondeo: Esse sequentia: Homicidium qualificatum, crimen hæresis, Sodomia sæpius exercita, falsatio literarum Pontificis, contumelia, vel iniuria in proprium Episcopum, & similia. De quibus consule Molinam, Sayrum, & alios nuper adductos.

QVÆSTIO XIV.

An degradatio Presbyteri, pertineat ad Episcopum proprium?

RESpondeo, vt quid certum: Pertinere ad proprium Episcopum, vel ad eius Vicarium generalem, post Tridentin.*sess.*13.*cap.*4. *de Reform.* & non ad alium inferiorem, vt ait Henriq.*lib.*15.*c.* 55. *num.*2.(non *cap.*43.*nu.*5.vt citat Bonac.) Sic etiam Auila *part.* 4.*dub.* 1.*concl.*3. Sayr.*lib.* 5. *cap.*22. *n.* 6. Bonac. *disp.*4. *punct.vnico, num.* 9. Pellizz.*vbi sup. num.*125.& alij.

QVÆSTIO XV.

An degradatio Episcopi, pertineat ad Papam?

RESpondeo affirmatiuè. Sic omnes. Quia sic determinatur à iure, vt testatur Palaus, his verbis: Hanc degradationem comparatione Episcoporum, solus Summ.Pontifex præstare potest, vti probat textus *in cap. Accusatus, cap. Quamuis,* 3.*qu.*6. & notauit Panormitan. *cap. Graue nimis, de Prebend. num.*4. *cap. Non potest, num.* 5. *de senten. & reiudic.* Cognitio causæ debet fieri per Metropolitanum, conuenientibus Episcopis totius Prouinciæ, qui, ad minus, debent esse duodecim vltra Metropolitanum, vt aduertit idem Panormitan. *in d. cap. Non potest.* Henriquez *libro* 15. (lege 13.) *cap.* 55. *num.*2. Auila *part.* 5. *disp. vnica, dub.*4 *concl.*2.Hæc Palaus *disp.*4. *de censur. punct.vltimo, num.*7.

QVÆSTIO XVI.

An Prælati Regulares possint degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos?

NEgant communiter DD. dicentes, nullum alium superiorem, præter Summ. Pontificem, posse in Religiosos exemptos sententiam degradationis ferre, nisi aliàs ex consuetudine, vel priuilegio peculiari eorum Prælato regulari ea potestas competat. Ita Nauarr. *lib.* 5. *consil. consil.*58.*de Regularib. num.* 3. Bonacin. *loc. cit. num.* 8. Pellizzar. *num.* 125. *cit.* & Palaus, *num.*7. & alij, qui tamen non explicant, an de facto dicti Prælati, tali priuilegio gaudeant, vnde.

Clarius Respondeo: Posse Prælatos degredare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos degradare potest: non ex vi, & rigore iuris; sed ex speciali priuilegio. Quia Prælati Regulares possunt ex priuilegio in suos subditos, quidquid Episcopi in suos possunt, vt habetur *in compend. Societ. Iesu, verb. Prælatus*, §. 3. atqui Episcopi possunt degradare verbaliter suos subditos: ergo & Prælati Regulares. Sic docet Auila *part.* 4. *disputat. vnica, dub.* 2. *conclus.* 2.

QVÆSTIO XVII.

An degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere?

REspondeo: non posse, si iustè fuit degradatus; benè tamen si iniustè fuit. Sic Palao, his verbis: Degradatum iustè, nullus alius præter Pontificem restituit. Tum, quia degradatio semper fit ob maiora crimina adulterio; tum, quia à gradu, & statu Clericali omninò, & irremissibiliter iure ordinario deiicitur degradatus. Atque ita colligitur ex *cap. Si lapsis, & cap. Qui semel,* 50. *dist.* & notauit Bonac. ex communi sententia *disp.* 4. *punct. vnico, num.* 1. *Dixi, iustè*, nam si iniustè quis degradatus fuerit, ipsi, qui prædictam sententiam tulit, competit emendare: cum autem, non solus Episcopus, sed alij Episcopi, seu Abbates, vel personæ in dignitate Ecclesiastica cõstitutæ, sententiam degradationis tulerint, per ipsos emendatio facienda est. Colligitur *ex cap. Episcopus* 11. *quæst.* 3. vt per quas causas degradatio nata est, per easdem dissoluatur. Non caret probabilitate, quod docuit Speculator *in tit. de Accusat.* Alterius *tom.*2.*disp.*2.*capite* 9. sub finem. Solum Episcopum sententiam degradationis iniquè factam, reuocare, & emendare posse: quia eius muneris est, subditum, iniustè grauatum defendere, & iniuriam ei irrogatam depellere. Huc vsque Palaus *disp.* 4. *de censur. punct. vltimo, numero vltimo.* Legantur Suar. *disp.* 30. *sect.* 1. *num.* 22. & Pellizz. *loc. cit. num.*126.

QVÆSTIO XVIII.

Qua forma, & modo, fieri debet degradatio realis, & actualis?

REspondeo cum Sayro, quod duobus. Vno modo iuxta *c.Degradatio, de Pœnis, lib.*6.quando, scilicet,

ſcilicèt, Iudex laicus non adeſt, ſed tamen cum quadam ſolemnitate fit ab Eccleſiaſtico Iudice, in hunc modum: Clericus degradandus indutus ſacris veſtibus, & manibus tenens vas, aut inſtrumentum, vel ornamentum ad ſuum Ordinem ſpectans, ac ſi in ſuo officio deberet ſolemniter miniſtrare, adducitur ad præſentiam Epiſcopi, & auferuntur illi omnia data in Ordinatione, incipiendo ab vltimo gradatim vſque ad veſtem datam in prima tonſura: deinde tondetur, vel raditur caput illius, ne tonſuræ, ſeu Clericatus veſtigium remaneat in eodem. Et poteſt Epiſcopus in degradatione huiuſmodi, verbis aliquibus vti ad terrorem, illis oppoſitis, quæ in collatione Ordinum prolata ſunt, dicendo Presbytero hæc, vel ſimilia verba, in remotione Planetæ: *Auferimus tibi veſtem Sacerdotalem, & te honore Sacerdotali priuamus.* Sicque in remotione reliquorum inſignium ſimilibus verbis vtens. In ablatione verò vltimi, quod in collatione Ordinum fuit primum, infra ſcripto, vel alio ſimili modo, pronunciet, ſiue dicat, *Auctoritate Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ac noſtra, tibi auferimus habitum Clericalem, & deponimus, & degradamus, & exuimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali.*

Alio modo fit degradatio actualis, præſente, videlicet, Iudice laico, itavt Iudex Eccleſiaſticus coram eo militem ſceleſtum inſigniis propriis Ordinum exutum, tradat conſequenter Iudici ſæculari, cum proteſtatione, quod recipiat eum in forum ſuum: Debet tamen efficaciter intercedere pro eo, ne capitalem pœnam in eum exerceat, &c. Sic Sayrus *lib.5. cap.22. num.13.* & alij penes ipſum.

TRACTATVS QVINTVS DE VIOLATIONE, SEV POLLVTIONE ECCLESIÆ.

De hac materia tractant Syluest. *verb.conſecratio 2. num.* 5. & ibi Angel. Tabiena, & Armilla. D. Thom. *tertia parte, quæſtione* 83. *articulo* 3. *ad* 2. Sotus *diſtinct.*13.*quæſtione* 2. *articulo* 3.vbi Richard.Scot.& Palud. *quæſtione* 2. *articulo* 3. Corduba *libro* 1. *quæſtione* 35. Maiolus *lib.*3. *de Irregularit. capite* 23.*numero* 10.Nauarrus *capite* 27. *à numero* 251. Pater Henriquez *libro* 9. *capite* 27. §. 5. *& ſequentibus, & libro* 13. *capite* 51. *numero* 5. Auil. *part.* 5. *diſputatione* 7. *per totam.* Sayr. *libro* 5. *capite* 16. Suarez *tom.*3. *in tertia parte, diſputatione* 81. *ſectione* 4. Alterius *diſputatione* 3. *de Interdict. pag.*333. Bonacina *quæſtione* 4. *de Matrim. punct.vltim.* Villalobos *tractatu* 8. *de Miſſa, diff.*24. Philibert.Marchio *de Ordin. tract.*3. *de Sacrif. Miſſæ, part.*3.*cap.*10.

DISPVTATIO PRIMA.

De Modis, quibus Eccleſia violatur.

QVÆSTIO PRIMA.

An Eccleſiæ violatio, imponatur ſolùm à Iure; an etiam ab homine?

Respondeo, vt certum: Solummodò imponi à Iure, non ab homine. Sic Henriquez *lib.* 13. *cap.* 51. *num.* 5. Auil. *part.* 5. *diſp.* 7. *dub.*1. & communis.

QVÆSTIO II.

Quot ſunt caſus, quibus Eccleſia polluitur, & violatur?

Reſpondeo: Quod ſex. *Primò* namque violatur, per homicidium voluntarium iniurioſum, *cap. Propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. diſtinct.* 1. *Secundò*, per voluntariam ſanguinis effuſionem, *cap. Si Eccleſia, de conſecr. diſtinct.* 1. *Tertiò*, per voluntariam ſeminis effuſionem, *cap. Is qui, de ſentent. excommunicat. in 6. & cap. Vnico, de conſecrat. eodem libro. Quartò*, per ſepulturam in ea excommunicati non tolerati, *cap. Conſuluiſti, de conſecrat. Eccleſiæ. Quintò*, per ſepulturam in ea Pagani, aut cuiuſuis infidelis *cap. Eccleſia* 1. *&* 2. *de conſecrat. diſtinct.*1. *Sextò*, tandem per deſtructionem, aut combuſtionem omnium, vel maioris partis, parietum Eccleſiæ ſimul. Sic communiter Doctores, cum quibus ſingillatim de prædictis caſibus breuiter agemus: ſit ergo.

§. 1.

§. I.

De violatione Ecclesiæ, per homicidium, in ea patratum.

QVÆSTIO III.

An violetur Ecclesia, per homicidium in ea factum in defensionem propriæ vitæ?

RESpondeo, vt certum: Quod non violetur, quia tale homicidium, non est iniuriosum, quod requirit ius, vt habitum est, *qu.* 1. Sic omnes. Legantur Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 14. Angel. Tabien. Syluest. Victor. & Viuald. apud illum. Auil. *part.* 5. *disp.* 7. *dub.* 1. *conclus.* 2. Bonac. *quæst.* 4. *de Matrim. punct. vltim. num.* 20. Alter. *disp.* 3. *de Interd. cap.* 1. *columm.* 2. Philibert. *tract.* 3. *de Sacrif. Missæ, part.* 3. *cap.* 10. *num.* 7. & alij.

QVÆSTIO IV.

An si quis, ob fidei Catholicæ, Ecclesiæuè defensionem, in Ecclesia occidatur; tunc Ecclesia maneat polluta?

NEgant aliqui, eo quod in tali casu, Ecclesia, martyris sanguine, & morte, potius consecrari, quam violari videatur. Et ideò ita sentiunt Panormitan. *in cap. Significasti, num.* 2. *de Adult.* & Summa Confess. *lib.* 3. *tit.* 14. *quæst.* 153.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere pollutam. Quia, quamuis passiua effusione sanguinis martyris, honoretur, & sanctificetur Ecclesia, *cap. Quamuis, dist.* 24. ex iniqua tamen, & actiua effusione polluitur, & magis iniuriatur, secundum illud: *Actio displicuit, passio grata fuit*, & ideò Ecclesia reconcilianda est, non tamen lauandus locus, vbi sanguis est effusus. Sic Gloss. *in cap. Vnico, de consecrat. Eccles. lib.* 6. *verb. Sanguinis.* Archidiac. ibid. Armilla *verb. Consecr. n.* 5. Syluest. *consecr.* 2. *num.* 5. Viuald. *tract. de Interd. num.* 65. *pag. mihi* 182. Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 14. ex Nauarr. *c.* 27. *n.* 256. *vers. Aut mortis.* Auila *concl.* 2. *cit. in fine.* Philibertus, Alterius, Bonac. *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO V.

An homicidium causatum ab ictu furiosi, vel amentis, vel pueri, iudicio carentis; Ecclesiam polluat, & violet?

RESpondeo, vt certum: Quod non. Quia tale homicidium nec est iniuriosum, nec voluntarium, quod iura ad effectum violandi Ecclesiam requirunt. Sic Collectarius *in cap. fin. de delict. pueror.* quem citat, & sequitur Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. *vers. Dixi, iniuriosè.* Archidiac. Couarr. Syluest. & Armilla, quos citat, & sequitur Viuald. *num.* 61. *pag. mihi* 127. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 13. ibi: Neque sufficit, si quis furiosus in amentia se ipsum, aut alium ibi interficiat, quia non est homicidium mortale, vbi deest voluntas: argum. *Clement. Si furiosus, de homicid.* secus tamen, si quis suæ mentis compos se ipsum, vel alium, in Ecclesia, animo irato, occidat, si sit publicum. Sic Sayrus, Philibert. Auila, Alterius, & Bonacin. *loc. cit.* Et Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 6. & communis.

QVÆSTIO VI.

An ob homicidium omninò casuale, violetur Ecclesia?

REspondeo, vt certum: Non violari. Quia huiusmodi homicidium, nec est voluntarium, nec iniuriosum. Sic Nauarr. *capite* 27. *num.* 256. ibi: Dixi, *iniuriosè*, quia non sufficit naturalis effusio per nares, aut per os, aut quæ casu fit, lapsu, vel offendiculo, aut ictu lapidis, aut tegulæ per se descendentis. Glossa. *d. cap.* 1. *recepta.* Sic ille. Auila *part.* 5. *disputatione* 7. *dubitatione* 1. *conclus.* 2. Sayrus *libro* 5. *capite* 16. *nnmero* 13. Viualdus *numero* 59. & penes illum Syluest. Angel. & Armill. *verb. Consecratio.* Alterius *disp.* 3. *de Interd. cap.* 1. *columm.* 2. & omnes.

QVÆSTIO VII.

An si quis existens intra Ecclesiam, telo, lapide, aut alio instrumento, occidat quem existentem extra Ecclesiam, maneat tunc polluta Ecclesia?

AFfirmauit quidam Prælatus grauis, vt refert Viualdus, vbi infrà.

Sed vt certum Respondeo: Non manere pollutam. Quia non consummatur actio externa occisionis in loco Sacro, sed extra illum, nam quamuis à loco Sacro progrediatur, non est tamen intra illum facta. Sic omnes, Viuald. *tract. de Interdict. numero* 67. *pag. mihi* 128. ex Nauarro *capite* 27. *numero* 256. *vers. Aut mortis.* Philibertus *loc. cit. capite* 10. *numero* 7. Auila *conclus.* 2. *cit.* Sayrus *lib.* 5 *capite* 16. *numero* 16. ex Ledesma, & aliis. De quo casu, iam etiam egimus *prima parte, tract.* 5. *disp.* 8. §. 4. *quæst.* 8.

QVÆSTIO VIII.

An saltem maneat Ecclesia polluta, si quis existens extra Ecclesiam, aliquem, intra illam manentem, scienter occidat?

REspondeo, vt certum: Tunc manere pollutam, ac violatam. Quia per talem occisionem, grauis iniuria Ecclesiæ irrogata fuit. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè Nauarrus, Viualdus, Sayrus, & alij nuper citati, & nos *prima parte, loco supr.* allegato.

QVÆSTIO IX.

An polluatur Ecclesia, ex eo quod Iudex suspendat in ea aliquem?

NEgandum videtur: eo quod tale homicidium non videatur iniuriosum.

Sed vt certum Respondeo: Pollui, & violari. Quia licèt tali actione, non fiat iniuria ei, qui suspenditur, cum id mereatur, fit tamen iniuria loco Sacro, quod sufficit. Sic Alterius *disputatione tertia, de Interdicto, capite primo, columna secunda, in fine.* Philibertus *de Ordine tractatu tertio, parte tertia, capite decimo, numero septimo*, & alij.

QVÆSTIO X.

An item, maneat Ecclesia polluta, si Iudex suspendat hominem, super tectum Ecclesiæ, aut subter eam in specu; aut in pariete exteriori eiusdem?

Respondeo, cum communi: Tunc non manere pollutam, eo quod tale homicidium, non fiat intra Ecclesiam; & Canones de homicidio, intra Ecclesiam patrato, loquantur. Sic Nauarr. *cap.27. num.256.vers.Dixi intra*, & apud illum, Archidiac. & Glossa. Sayr. *loc. cit. num.* 14. ibi: Similiter, si quis suprà tectum Ecclesiæ occidatur, aut sub Ecclesia, non violatur Ecclesia, quia verè non est factum homicidium intra Ecclesiam, sed extra. Sic ille ex Summa Astensi, Angelo, Syluestro, Tabiena, & aliis. Philibertus, & Alterius *supr. citat.* Auila *part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus.2.* Villalob. *tract.8. diff.24. num.1.* & alij.

QVÆSTIO XI.

An polluatur Ecclesia, casu, quo mors alicui, intra eam, absque sanguinis effusione, inferatur?

Respondeo, vt quid certum: Pollui. Quia talis mors, verum homicidium est, & dicitur. Sic Gloss. *in cap. Vnico, de consecrat. Eccles. in 6.* Nauarr. *cap.27. num.256. vers. Aut mortis.* Viuald. *de Interdict. num.66.* ita dicens: Ex supra dictis *numero* 57. patet, quod si mors aliquo modo, alicui intra Ecclesiam, absque sanguinis effusione inferatur, erit Ecclesia polluta, vt quando aliquis ibidem suffocatur, fune suspenditur, veneno, vel alio maleficio, interficitur. Sic ille. Sayrus *lib. 5. cap.16. num.12.* ex Palud. Syluest. Tabiena, Philiarcho, Graffio, & aliis. Alterius *cap.1.cit. columna 2.* Henriquez *lib.9.cap.17.num.5.* Auila *concl. 2. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XII.

An si quis intra Ecclesiam, lethaliter percutiatur, sine vulnere tamen, & sanguinis effusione, & extra Ecclesiam moriatur, Ecclesia violetur?

Negant plures DD. Quia in hoc casu, nec interuenit in Ecclesia effusio sanguinis, nec homicidium, cum sequatur extra locum Sacrum: ergo nullo ex capite violata manet Ecclesia. Ita Suarez *tom.3. de sacram. disp.81. sect.4.* Cuius opinionem probabilem vocat Fagund. *De quinque Eccles. præcept. lib.2. cap.14. num.13.* quamuis ipse contrariam sectetur. Alter. *disp.3. de Interd. cap.1. col. 2. vers. Sex autem*, ibi: Si quis percutiat alium in Ecclesia, sine vulnere, & sine sanguinis effusione, & sit percussio sufficiens ad occidendum, propter violentam contusionem, non erit violata Ecclesia donec homicidium sit consummatum in ipsa Ecclesia. Si enim mors sequeretur extra Ecclesiam, re vera non diceretur homicidium commissum in Ecclesia. Ita Alterius, & Villalob. *loc.cit. num.1.*

Sed probabilius Respondeo: Violari Ecclesiam. Quia, licèt verum sit, quod mors sequatur extra Ecclesiam; tamen efficax causa illius, intra Ecclesiam fuit consummata, quod sufficit ad Ecclesiæ violationem, cùm illa actio fuerit Ecclesiæ iniuriosa, & mortem per se inferens. Sic Philibertus *de Ordine, tractatu 3. parte 5. capite 10. numero 7.* ex Nauarro *capite 27. num. 256. vers. Aut datur causa.* Fagundez *loc. cit.* Sayrus *libro 5. capite 16. numero 15.* ibi: Vnde si quis in Ecclesia lethaliter percutiatur, & extra Ecclesiam moriatur: Ecclesia violatur: quia verè in Ecclesia factum est homicidium. Sic ille. Auila *part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus.2. vers. Non tamen sufficit.* Viuald. *num.64.* & alij.

QVÆSTIO XIII.

An si quis, se ipsum voluntariè interficiat, aut percutiat, itavt effundatur in Ecclesia sanguis, maneat ipsa violata?

Respondeo, vt certum: Manere. Quia eadem ratio militat in homicidio alieno, quàm in proprio, & in effusione proprij sanguinis, ac alieni. Quia quamuis actio facta ab eodem, non possit dici propriè iniuriosa respectu sui ipsius; tamen respectu Dei, & Ecclesiæ, dicitur iniqua, & iniuriosa. Sic Alterius *disputatione 5. de Interdicto, cap. 1. colum. 3. vers. Quæritur tertiò.* Auila *conclus.2.cit. vers. Præterea.* Sayrus *lib. 5. cap.16. numero 13. in fine.*

QVÆSTIO XIV.

An si quis extra Ecclesiam percussus, fugiens ad Ecclesiam, multum sanguinem effunedat, ibique moriatur, tunc Ecclesia sit violata?

Respondeo: Quod non. Quia homicidium huiusmodi minimè est in Ecclesia factum. Sic Sayrus *loc. cit. num.14.* Nauarr. *cap. 27. num. 256. vers. Aut datur causa.* Alterius *column. 3. cit. vers. Secundò polluitur.*

---

§. II.

De violatione Ecclesiæ, per voluntariam sanguinis effusionem.

QVÆSTIO XV.

An per quamcumque sanguinis effusionem intra Ecclesiam factam, etiamsi non sit voluntaria, aut iniuriosa, polluatur, & violetur Ecclesia?

Affirmandum videtur, eo quod in iure, non expresse statuitur, quod effusio debeat esse iniuriosa, aut voluntaria: ergo quælibet sufficiet. Antecedens constat: nam *in cap. Ecclesiis, dist.68. & de consecrat. dist.1.* sic dicitur: *Ecclesiis semel consecratis Deo, non iterum debet consecratio adhiberi, nisi aut ab igne exusta, aut sanguinis effusione, aut cuiuscumque semine, fuerint pollutæ.* Sic textus ex Concilio Nicæno desumptus.

Sed vt certum Respondeo: Non per quamcumque effusionem sanguinis factam intra Ecclesiam, hanc violari, polluive; sed per effusionem sanguinis voluntariam, & iniuriosam. Quia licèt verum sit, quod id non expresse caueatur in iure; tamen ita explicatur communiter ab omnibus Doctoribus. Sic namque Nauarrus

cap.27.

cap. 27. *num.* 256. Sot. *dist.* 13. *quaest.* 2. *art.* 3. Syluest. *verb. consecratio* 2. *quaest.* 5. *vers. Secundus casus,* & *V. interdictum* 4. §. 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. Viuald. *de Interdict. num.* 54. Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *numero* 2. & penes illum Palud. Angel. Tabien. D. Antoninus, Graffius, Zerola, Victoria, & alij. Auila etiam *part.* 5. *disp.* 7. *dub.* 1. *conclus.* 2. Alter. *disp.* 3. *de Interdict. cap.* 1. *columnn.* 3. *vers. Secundò polluitur.* Philibertus *tract.* 3. *de Ordine, part.* 3. *cap.* 10. *numero* 8. & Villalob. *tract.* 8. *diff.* 24. *num.* 2. Ex hoc colligentes, quòd neque naturalis effusio sanguinis à naribus, aut ex ore, aut ob aliquem euentum fortuitum, puta, ob casum, aut lapsum lapidis de Ecclesia cadentis, &c. violet Ecclesiam.

QVÆSTIO XVI.

An ex quauis modica effusione sanguinis iniuriosa, & voluntaria, facta intra Ecclesiam; haec maneat violata, ac polluta?

AFfirmat Castro *de lege poenali lib.* 1. *cap.* 7. *corollar.* 2. docens ex qualibet minima sanguinis effusione Ecclesiam violari: non verò si vna, aut altera gutta effundatur. Ab huius authoris sententia, non multum distat Ægid. *in tertia parte, quaest.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 227. quatenus dicit, ad violandam Ecclesiam, non sufficere duas, vel tres guttas elici.

Sed vt quid certum Respondeo: Non manere violatam, nec pollutam ex modica effusione sanguinis, sed ex abundanti, & magna: nam effusio, in iuribus citatis, abundantiam significat. Sic communiter DD. Gloss. *in cap. Vnico, de consecr. Eccles. in* 6. Abb. *in cap. Proposuisti, de consecr. Eccles. n.* 3. Azor. *prima parte, lib.* 10 *cap.* 26. *quaest.* 13. Suar. *tom.* 3. *disp.* 81. *sect.* 4. *num.* 1. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 29. *cap.* 29. *num.* 181. Auil. *part.* 5. *disp.* 7. *dub.* 1. *conclus.* 2. Fagund. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 19 quos omnes refert ac sequitur Dian. *part.* 6. *tract.* 6. *Resol.* 25. *vers. Notandum est.* vbi sententiam Castri falsam appellat. His addo Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 2. & Toletum apud ipsum. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. Alter. *disp.* 3. *de Interd. cap.* 1. *columnn.* 4. *vers. Quaeritur quinto.* dicentem, pro comperto haberi apud omnes, non violari Ecclesiam, si parum sanguinis defluat. Philibert. *tract.* 3. *cit. part.* 3. *cap.* 10. *num.* 8. Viuald. *de Interd. num.* 59. & me ipsum tandem 1. *p. tract.* 5. *disp.* 8. §. 4. *quaest.* 7.

QVÆSTIO XVII.

An polluatur Ecclesia, quando in rixa puerorum, aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur?

AFfirmatiuam sententiam probare quis potest: quia tunc violatur Ecclesia, quando percussio est peccaminosa, & lethalis, & cum illa coniungitur copiosa sanguinis effusio: atqui haec omnia reperiuntur in casu nostrae quaestionis: ergo. Propter hanc rationem, ita sentit Syluius *in tertia parte, quaest.* 83. *art.* 3. *post conclus.* §. *Quaeritur,* & etiam loquendo, de pueris, non de maioribus, Ægidius *in tertia parte, quaest.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 228. ibi: Aut quando parui pueri ex subita rixa excutiunt sibi cruorem ex naribus, quia iniuria parua est. Vide Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. & Syluestrum *supr.* Imò Victoria de Eucharistia, *num.* 99. absolutè negat per similem percussionem Ecclesiam pollui, quia non est grauis laesio. Sed si deliberatè inter maiores fiat, non ausim hoc certò asserere. Sic Ægidius. Huic Doctori fauent Sot. *dist.* 3. *quaest.* 2. *art.* 3. *ad argum. dicto* 4. quem citant, & sequuntur Auil. *conclus.* 2. *cit.* & Alter. *cap.* 1. *cit. columnn.* 4. *vers. Quaeritur quinto*; quatenus solum dicunt; quod non polluatur Ecclesia, quando in rixa puerorum effunditur sanguis è naribus. Quibus verbis videntur indicare, secus esse dicendum, si effunderetur in rixa maiorum. Sed quidquid hi Doctores velint.

Ego, absolutè loquendo de omnibus, aequè probabiliter Respondeo: Dicendum, quod minimè polluatur Ecclesia in praedicto casu. Sic tenet Philibertus Marchin. *de Ordine, tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. (non 11. vt offendes apud Dianam) *num.* 8. ita dicens: Tertio excipitur effusio sanguinis etiam lethifera, seu grauis, & in magna quantitate, quae de naso proflueret, pugno, alapa, & similibus: quia nasus est organum sanguinis facilè ab hac parte fluentis, vt post alios dixit Graffius *decis. aurear. lib.* 2. *cap.* 48. *n.* 25. Haec Philibertus: Quem, simul cum Sà *verb. Eccles. num.* 13. *in fine.* Fagundio *part.* 1. *de praecept. Eccles. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 7. & *part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 18. citat, & sequitur Dian. *part.* 6. *tract.* 6 *Resol.* 24. vbi ait hanc sententiam absolutè esse tenendam, & non quoad pueros tantum rixantes in Ecclesia. His authoribus addo ego Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 2. *in fin.* vbi citat Graff. Victor. Sot. Zerol. Thom. Panorm. & Syluanum. Castrum Palaum *tom.* 2. *tract.* 11. *disp.* 1. *punct.* 1. *num.* 1. ibi: Item neque percussionem narium, etiamsi multus sanguis effluat, quia non est grauis percussio, neque insignis iniuria, & ex naribus facilè copia sanguinis effluit. Sà *V. Eccles. n.* 13. & Fagundez, &c.

QVÆSTIO XVIII.

An polluatur Ecclesia, effusione sanguinis per iniuriam facta, homini mortuo in Ecclesia ipsa existenti?

AFfirmant quidam Doctores, existimantes pollutam manere Ecclesiam casu, quo ante illam quis fuisset occisus, & dum adhuc calidus esset intra eam illatus, credens inimicus esse adhuc viuum, vulnus graue ei intulerit, ex quo copiosa sanguinis effusio emanauit. Ita Durandus *in Ration. diuinor. officior. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 41. Ioann. Bachon *in* 4. *distinct.* 10. *quaest.* 2. *art.* 3. & Sà *verb. Ecclesia, numero* 13. vbi ita ait: Polluitur Ecclesia effusione sanguinis per iniuriam, quae sit peccatum mortale, factam, etiam homine mortuo in Ecclesia ipsa existente. Haec Saa.

Sed probabilius Respondeo: Non pollui, in casu posito, Ecclesiam. Quia Ecclesia non violatur effusione sanguinis hominis mortui, sed viui. Nam iura, dum in violatione Ecclesiae requirunt effusionem sanguinis, intelligi debent, de principali analogato, id est, sanguinis hominis viui. Sic Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. *in principio*, vbi ita ait: In Ecclesia celebrare non licet, si vno ex his modis sit violata, seu polluta. *Primò* per effusionem sanguinis hominis viuentis, si modo iniuriosa sit intra Templum, & in magna quantitate. Sic ille. Et Fagundez *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 14. & 15. quos citat, & sequitur Diana *part.* 6. *tract.* 6. *Resolut.* 25. Sic expressè Sayrus *libro* 5. *capite* 16. *numero* 7. per haec verba: Debet etiam effusio haec esse *hominis viuentis*, vnde si quis ante Ecclesiam occisus, mox intra Ecclesiam inferatur, occisor verò, aut alius, mortuum esse non credens, corpori adhuc calido

calido plagam infligat, ex qua sanguis fluit, non polluitur Ecclesia, vt colligi potest ex Henriquez, *vbi supra*; quidquid contrarium putat Bachon *cit.* Hæc Sayrus.

QVÆSTIO XIX.

An effusio sanguinis animalium, inducat violationem Ecclesiæ?

RESpondeo, vt certum: Quod non. Quia debet esse effusio sanguinis hominis, vt communiter explicantes Iura docent Doctores. Glossa *in cap. vnico, de consecrat. in 6. verbo, Sanguinis.* Nauarrus *cap.* 27. *numero* 256. *vers. Humanus.* Viualdus *de Interdicto*, *numero* 58. Sayrus *loc. citat. num.* 6. & omnes.

QVÆSTIO XX.

An menstrua mulierum in Ecclesia fluentia, ipsam violent?

AFfirmant quidam antiqui Doctores, vt refert Viuald. *loc.cit. num.*60.

Sed, vt certum Respondeo: Non violare. Quia dicta sanguinis effusio, est naturalis, nec iniuriosa est Ecclesiæ: ergo per illam non redditur hæc violata. Sic Viualdus *loc.cit.* & constat esse communem, ex dictis.

QVÆSTIO XXI.

An effusio sanguinis copiosa ex ludo, aut ioco causato, Ecclesiam violet?

RESpondeo: Non violare. Quia per præfatam sanguinis effusionem, nulla grauis iniuria Ecclesiæ infertur: igitur si non est iniuriosa, non potest violationem causare. Addo, quod ad hoc quod effusio violationem inducat, debet ita iniuriosè fieri, vt sit mortalis culpa. Sic communiter Nauarrus *cap.* 27. *num.* 256. *verb. Dixi iniuriosè.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 16. *numero* 4. Philibertus *tract.*3. *de Ordine*, *part.*3.*cap.* 10. *num.* 8. Villalobos *tract.* 8. *difficult.* 24. *numero* 2. ita dicens: *Lo segundo se viola la Iglesia por derramamiento de sangre, que en ella se haga conforme à Derecho, que assi se entienden estos textos, aunque no dizen expresamente, que ha de ser iniuriosa a voluntarió: i no bastaria que se hiziese de burla, ò a caso*, &c. Sic ille.

QVÆSTIO XXII.

An violet Ecclesiam percussio grauis, facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Ecclesiam; si ex illa, nec vulnus, nec mors, nec sanguis oriatur?

AFfirmant Graffius, & Fagundez citati à nobis 1.*part.tract.*5. *disp.*8.§.4. *quæst.*6.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non violare Ecclesiam, licèt alias talis actio sit lethalis. Quia iura solum loquuntur de occisione, aut de vulnere cum effusione sanguinis: ergo. Sic Lugo, Philibertus, & Nauarrus citati à nobis *vbi supra.*

QVÆSTIO XXIII.

An polluat Ecclesiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Ecclesia, aut venam incidit; copiosè sanguinem fundit?

REspondeo, vt certum: Quod non: quia talis effusio sanguinis, nec est iniuriosa Ecclesiæ, nec culpata. Sic Henriquez *lib.*9. *cap.*27. *num.* 5. Auila *part.* 5.*disp.*7.*dub.*1. *conclus.*2. ibi: Dicitur, *iniuriosè*, quia si effusio non sit iniuriosa, non polluit, vt si fiat ex lapide cadente vel à furioso, vel à Chirurgo, vel à se iustè defendendo. Sic ille. Alterius *cap.*1.*cit.* *col.*4.*vers. Quæritur quintò.*

QVÆSTIO XXIV.

An violet Ecclesiam Iudex, si intra illam, ferat sententiam mortis, aut sanguinis in aliquem?

REspondeo, vt certum: Non violare, si non intra Ecclesiam, sed extra illam, mors, aut sanguinis effusio facta est. Hæc responsio constat ex dictis, & tenent illam Nauar. *num.*256. *cit. vers. Dixi, naturalis.* Alterius *disp.*3. *de Interdict. cap.*1. *col.*5.*quæstio* 2. & omnes.

---

§. III.

De violatione Ecclesiæ, per humani seminis effusionem in ea.

QVÆSTIO XXV.

An pollutio facta in somnis in Ecclesia polluat ipsam?

AFfirmat Angelus *verb.Consecratio Ecclesiæ.n.*6. (non 9. vt offendes apud Nauarrum, & Viualdum) ibi: Et intelligunt quidam de omni effusione seminis criminosa. Secus de effusione, quæ fit in somnis: & ea quæ fit in Matrimonio, causa procreandæ prolis, & huiusmodi. Contrarium tamen tenetur communiter, vt patet in Glossa *d.cap.Vnici*, & quod ibi notat, vt habeat locum in omni pollutione humana. Et hoc magis consonat text. *in cap. Ecclesiis, de consecr.* & hoc tene. Hæc Angelus.

Sed, vt certum Respondeo: Non polluere Ecclesiã. Quia non est voluntaria, licet aliquando indirectè possit esse in sua causa, & ideo non potest dici humana, & iniuriosa Ecclesiæ. Sic Nauar. *cap.*27. *n.*257. Qui, & dicit sic tenere Glossam communiter receptam, *in d.cap. Ecclesiis.* Henriquez *lib.*9.*cap.*27.*n.*5. *in corp. & in annot. litt.* Q. & errore Typographi, *p.* (non *m.* vt citat Alterius) & apud illum Siluester, & communis. Viuald. *de Interd.n.*71. Auila *p.*5.*disp.*7. *dub.*1.*vers.Secundum est.* Alterius *cap.*1.*cit.col.*4.*vers. Tertiò violatur Ecclesia.* Philibertus *tract.*3.*de Ordine*,*p.*3.*cap.*10.*n.*9. Sayrus *lib.*5.*cap.*16.*n.*21. & apud illum Palud. Astens. Tabiena, Siluest. Alphons. à Castro, Ioan. Bachon, & omnes.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem violetur Ecclesia per pollutionem, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones?

AFfirmabit, & à fortiori, Angelus, *vbi supra.*

Sed, vt certum Respondeo: Nec per hanc pollutionem

pollutionem violari Ecclesiam: eo quod nec sit voluntaria, nec iniuriosa Ecclesiæ. Sic Auila *loc.cit.* ibi: Non tamen sufficit pollutio facta in somnis, licet sit indirectè voluntaria: vnde à fortiori, non violat pollutio, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones. Sic Auila, Alterius *loc.cit.*

QVÆSTIO XXVII.

An per quamcunque illicitam seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluatur, & violetur?

Respondeo, vt quid certum: Pollui, ac violari, vt constat ex Iuribus supra allegatis. Sic Nauarr. *c.27.n.157.* ita scribens: Secundus casus est, quando in Ecclesia semen humanum voluntariè effunditur. Dixi, *Humanum*; quia cæterorum animalium ad id non pertinet. Glossa *in d.c.1. verb. Humanum*: & quia satis est, vt sit cuiuslibet hominis, siue fœminæ, viri, Clerici, laici, fidelis, siue infidelis; & quod effundatur, iuxta, contra, aut extra cursum naturalem, text. *in d.c. Ecclesiis, verb. Cuiusque*, & Specul. *vbi supra tit. de dedicat. Eccles. col.30.* Hæc meus Nauarrus. Et ex illo Auila, & Alterius *loc. cit.* Viuald. *num.70.* Philibert. *loc. cit.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.18.* & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An ad violandam Ecclesiam, sufficiat, habere in illa voluntariam pollutionem, in parua quantitate, vnius, videlicet, vel alterius guttæ?

Affirmat Alterius *disp. 3. de Interd. c. 1. col. 4. in fine*, vbi præmissa opinione contraria, ita ait: Sed hæc opinio mihi non probatur, & oppositum videtur probabilius, nempe, ex quacumque seminis effusione, cum conditionibus præscriptis, pollui Ecclesiam, & non esse necessariam copiam, & quantitatem, sicut dictum est, de sanguinis effusione: *Primò*, quia solus Syluester *verb. Consecrat. 2. §. 5. vers. Tertius casus*, citans Astens. requirit effusionem magnam seminis. Alij postulant hanc quantitatem in violatione Ecclesiæ ob sanguinis effusionem, de semine nihil dicunt, quoad magnam, vel modicam quantitatem: & rè vera magis consideranda est voluntaria emissio seminis in tali loco sacro, quàm copia; & quod dicit Siluester, modicam humectationem non polluere Ecclesiam, verum est: quia talis humectatio, non dicitur effusio seminis. Ita ille. Et antea Sayrus *lib.5.cap.16.num.21.in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè sufficere ad violandam Ecclesiam, habere in illa quem, voluntariam pollutionem in parua quantitate, nempe vnius, vel alterius guttæ seminalis; sed necessariò requiri, vt seminis effusio sit in sufficienti quantitate.

Probatur. Quia ius eodem modo loquitur de violatione Ecclesiæ, ob sanguinis effusionem; quàm ob effusionem humani seminis: atqui vt Ecclesia ob effusionem sanguinis maneat violata, non sufficit effusio sanguinis in modica quantitate, sed necessariò magnam requirit, eo quod effusio, magnam quantitatem significet, *vt supra* est habitum: ergo etiam hanc eandem requirit, vt ob effusionem seminis, violata maneat. Maior, in qua potest esse difficultas, constat ex textu *in cap. Is qui, de sent. excommun. in 6. & in cap. Vnico, de consecr. Eccles. eod. lib.* ibi: *si Ecclesia pollui sanguinis, aut seminis effusione contingat:* ergo, &c. Sic Suarez *tom.5. in 3. p. disput. 81. sect. 4. vers. Tertiò violatur.* vbi id probat, ex eo, quod licet illa parua gutta ex parte interioris voluntatis sit peccatum mortale intemperantiæ, tamen ratione exterioris iniuriæ loci sacri, non est res adeo grauis, neque iniuria consummata: præsertim, quia in hac parua, modica quantitate, non potest vocari effusio. Sic ille. Et Philibertus *de Ordine, tract.3. part.3. cap.10. n.9.* Petr. de Ledesma, & Graffius, quos adduximus *1. part. tract.5. disp.8. §.4. quæst. 7. & 10.* Ægidius *in 3. part. quæst.83. art.3. dub.1. num. 226.* ibi: Notant autem Doctores, ex verbo *effusio*, debere esse copiosam, nec sufficere emissionem vnius, aut alterius guttæ. Bonacina *quæst.4. de Matrim. punct. vltimo, n.19.* & penes illum, Gambarupta, Filliucius, Nuñus, & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An per copulam matrimonialem, exercitam in Ecclesia, hæc polluatur, & violetur?

Negant Vasquez, Basilius, Hurtado, Lopezius, & Sa, & alij citati à nobis *1. part. tract.5. disp.8. §.4. q.14. & part.2. tract.9. disp.25. §.4. quæst.30.* Affirmant è contrà Palud. D. Anton. Caiet. Armilla, Toledo, Graffius, & Valentia, vt videbis, *vbi supra.*

Sed probabilius Respondeo: Pollui, ac violari Ecclesiam per dictam coniugalem copulam, nisi aliàs, ex iusta causa exerceatur, vt quando diu sunt in Ecclesia inclusi. Quia in hoc casu, non vult Ecclesia obligare coniuges ad abstinendum à coniugali copula. Sic Sanch. Lessius, Fagundez, Suarius, Ledesma, Megala, Tannerus, Diana, Lugo, Candidus, Nauarr. Henriq. Palao, Gesualdus, Baunyus, & Trullench, cum aliis, quos citauimus *1. & 2. parte, vbi supra.*

QVÆSTIO XXX.

An, vt Ecclesia maneat polluta, satis sit, vt effusio illicita seminis, fiat in locis Ecclesiæ ipsi adhærentibus?

Respondeo: Non esse satis: nam necessariò requiritur, vt effusio seminis fiat intra Ecclesiam ipsam. Vnde effusio seminis facta supra tectum Ecclesiæ, aut sub Ecclesia, aut in turri, aut in cubiculis Ecclesiæ coniunctis, nullo modo violat Ecclesiam, sicut dictum est de effusione sanguinis *supra*, quia est eadem ratio. Sic omnes Doctores, inter quos nouissimè Palaus, sic ait: Nomine Ecclesiæ ad hunc effectum intelligo solùm illud spatium, quod est à pauimento Ecclesiæ vsque ad tectum, & à summa ara vsque ad parietem oppositum. Sic Sanchez *n.25.* & Basilius *num. 5.* Quapropter si aliquæ ex his actionibus fiant supra Ecclesiæ tectum, vel, infra pauimentum Ecclesiæ, diuinis officiis aut fidelium sepulturæ non deputatum, non dicitur fieri in loco sacro. Idem est si extra limen Ecclesiæ fiat: quia limen est terminus loci sacri, aut initium profani. Similiter si in turri, vbi cymbala pulsantur, aut in Sacristia, aut in cellulis Ecclesiæ adhærentibus: quia hæc non dicuntur locus sacer ad hunc effectum, vtpotè, quæ cum Ecclesia vnum corpus non componunt. Idem existimat dicendum Basil. de Leon, *d. cap.10. num. 3.* de cellulis in quibus mulierum confessiones audiuntur, non solum ea parte, qua Confessarius adstat, sed etiã ex illa parte qua fœminæ ingrediuntur, quia non videntur cum Ecclesia vnũ corpus constituere, sed quasi ab ea separari. Idem dicit de cellulis, seu tribunis ex quibus Principes Sacrum audiunt. Sed certè, si

si intra parites Ecclesiæ, & concauum illius omnes hæc cellulæ insint, vt ferè semper ita fit, communis, & vera sententia docet, loca sacra esse, & delicta ibidem commissa Ecclesiam polluere. Sic ille, ex Sanchez *disp.15.num.32.*

QVÆSTIO XXXI.

An, vt effusio sanguinis, aut seminis violet Ecclesiam, opus sit, vt hæc in Ecclesiæ pauimentum cadant?

RESpondeo, tanquam certum: Non esse opus: Quia sufficit quod effusio sanguinis, aut seminis fiat intra Ecclesiam: quamuis hæc non cadant in terram, eo quod recipiantur in aliquo vase, veste, &c. Sic Auila *part.5.disp.7.dub.1.conclus.2.vers.Intra Ecclesiam.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.*8. ita dicens: Si quis intra Ecclesiam vulneratus antequam ad terram sanguis decurreret, vt puta, quia in scutella colligitur, exiret, nihilominus, quia intra Ecclesiam effusionis sanguinis causa facta est, polluitur Ecclesia, & reconciliatione indiget. Glossa *in dicto cap. vnico, in verbo, sanguinis de consecrat. Eccles. lib.6.* Paludan. Bachon, Syluest. Summ. Confessor. *quæst.*152. Iacob. Graffius *num.*23. Viualdus *num.*63. & 64. &c. Sic ille. Alter. *disp.3. de, Interdicto, cap.1. col.3. vers. Secundò polluitur,* & omnes.

QVÆSTIO XXXII.

An per homicidium vel effusionem sanguinis, aut seminis, aut alias actiones, quibus polluitur Ecclesia, occultè factas, violetur Ecclesia, ita vt reconciliatione indigeat?

REspondeo, tanquam certum: Non violari Ecclesiam per dicta crimina occulta, ita vt reconciliatione indigeat. *Primò.* Quia Ecclesia non iudicat de occultis: ergo quando violatio est omnino occulta, non est opus reconciliare Ecclesiam. Imo non esset conueniens, eo quod, vt Ecclesia reconciliaretur, detegerentur occulta crimina.

Secundò. Quia purificatio templi, est actus publicus, & manifestus: ergo supponit delictum publicum & manifestum: nam publicè purificatur ad publicum scandalum, & publicam iniuriam Ecclesiæ factam tollendam. Igitur, vt Ecclesia indigeat reconciliatione, opus est, quod delictum sit publicum; vel per sententiam Iudicis, vel propter facti euidentiam, vel per legitimam testium depositionem in iudicio factam, vel per confessionem partium, &c. Sic communiter omnes; præcipuè citati à nobis 1. *part. tract.5. disputat.* 8. §. 4. *quæst.* 9. qui sunt Vasquez, Sotus, Rodriguez, Basilius, Hurtado, & Naldus: necnon Suarez, Sanchez, Diana, Candido, Trullench, Lugo, Philibertus, Petr. Ledesma, Caramuel, Bassæus, & alij ibi adducti. Quibus nunc specialiter addo Auilam *parte quinta, disputatione septima, dubit.* 3. & penes illum Henriquez *libro nono, capite vigesimoseptimo, numero quinto.* Nauarrus *capite vigesimoseptimo, numero* 251. & Castro *libro secundo, de lege pœnali, capite vltimo, post 3. conclus.* Alterium *disputatione tertia, de interdicto, capite primo, columna quarta, vers. Secundò dubitari solet,* & Villalobos *tractatu octauo, difficult.* 24. *numero quinto.*

§. IV.

De violatione Ecclesiæ, per sepulturam in ea excommunicati, infidelis, vel Pagani.

QVÆSTIO XXXIII.

An Ecclesia violetur, ex eo quod in ea sepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus?

REspondeo, tanquam certum: Violari, ac proinde reconciliari debere. Quia ita habetur *in cap. Consuluisti, de Consecrat. Eccles.* ibi: *Cæmeteria in quibus excommunicatorum corpora sepeliri contingat, reconcilianda erunt aspersione aqua solemniter benedicta.* Sic textus: ergo multo magis habet hæc decisio locum in Ecclesiis, cùm cœmeterium sit accessorium ad Ecclesiam *cap. Is qui, de senten. excomm. in 6.* & tale corpus excommunicati est extra Ecclesiam proiiciendum, si ab aliis discerni queat, vt definitum fuit ab Innocent. III. *in cap. Sacris, de sepultur.* Sic omnes Doctores, præcipuè Nauarrus, Suar. Auila, Alterius, & alij. Legantur dicta à nobis *part.4. tract.2. disp.8. à quæst.3.*

QVÆSTIO XXXIV.

An item, violetur Ecclesia, si in ea excommunicatus toleratus, seu non vitandus, sepeliatur?

AFfirmandum videtur. Quia graues Doctores affirmant, peccare mortaliter illos, qui excommunicatos toleratos in loco sacro sepeliunt, vt vidimus *part.4. loc.cit. quæst.4.* ergo non alia ratione, nisi quia violatur, per horum sepulturam, Ecclesia.

Sed oppositum omnino cum communi Respondeo dicendum, quod minimè violetur Ecclesia, eo quod in ea excommunicatus toleratus sepeliatur. Quia post Concilium Constant. nec leuiter peccant sepelientes in loco sacro excommunicatum toleratum; quia post dictum Concilium, solùm excommunicatum non toleratum, hoc est, nominatim denunciatum, aut publicum percussorem Clerici, tenemur vitare, nec possumus in loco sacro sepelire, vt latè probauimus *part.4. q.4. cit.* Et quidem quod per sepulturam excommunicati tolerati non violetur Ecclesia, tenent communiter Doctores, Henriquez *lib.9. cap.27. num.5. litt. V.* & penes illum, Nauarrus, Syluest. Tabiena, Auila *part.5. disp.2. vers. Tertium est.* Alterius *disp.3. cit. cap.1. col.3. vers. Quæ conclusio.* Philibertus *tract.3. part.3. cap.10. num.10.* Villalobos *tract.8. diff.24. num.7.* Palaus *tom.2. tract.11. disp.1. punct.1. num.1.* & communis.

QVÆSTIO XXXV.

An maneat polluta Ecclesia, si per Episcopum nominatim excommunicatum, reconcilietur, consecretur, aut benedicatur?

AFfirmant communiter Doctores. Quia, si sepultura corporis excommunicati nominatim, polluit Ecclesiam, in qua est sepultum, multo magis polluet consecratio facta per manus Episcopi nominatim excommunicati. Ita tenent Abbas *in cap.*

cap. Consuluisti, num. 5. de consecrat. Eccles. Nauarr. *cap. 27. num. 258. vers. Quintus.* Syluest. *consecrat. 2. §. 5. in fine, vers. Quintus est.* Henriq. *lib. 9. cap. 27. num. 5. in fine*, quamuis hic Auctor, solum in sententia aliorum loqui videatur, Ioan. Andr. D. Anton. Tabiena, & Toletus, quos omnes citat & sequitur Alterius *disp. 3. de Interdict. cap. 2. col. 12. vers. Omnes Auctores*, dicens, omnes tam veteres, quàm recentiores (excepto vno Suario, *vbi infra*) in hac sententia conuenire; & ideo oppositam non carere aliqua temeritatis nota, indubitanter affirmat Saytus *lib. 5. cap. 16. num. 27.* Bonacina *quæst. 4. de Matrimon. num. 20.* Auila *loc. cit. vers. Quartus est.*

Sed certè probabiliter Respondeo: Non manere pollutam. Quia in toto Iure Canonico, nulla fit talis pollutionis, aut violationis mentio: ergo non potest ipso iure incurri. Sic sentit, & latè probat Doctissim. Pater Suarez *tom. 3. in 3. part. disputat. 81. sect. 4. vers. Quartò violatur*, & post illum Fagundez *de quinque Eccles. precept. lib. 13. cap. 14. num. 50.* Philibertus *de Ordine, tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 11. in fine*, Layman *lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 9.* Ægidius *in 3. part. quæst. 83. art. 3. dub. 1. num. 132.* vbi ita ait: Ex hoc autem casu, multi inferunt Ecclesiam pollui, si consecretur ab Episcopo excommunicato; sed sine vllo textu. Cùm tamen eiusmodi pœnæ, & quasi censuræ, non incurrantur, nisi iure expressum sit: præsertim, cùm Ecclesiam pollui, supponat eam esse consecratam: dum autem eam Episcopus consecrat, nondum potest dici consecrata; & consequenter non potest dici pollui per illum actum. Hæc Ægidius.

QVÆSTIO XXXVI.

An polluatur Ecclesia, per sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet?

Respondeo, vt certum: Pollui, ac violari. Quia sic habetur *in cap. Ecclesiam, el 1. quæst. 2. de Consecrat. distinct. 1.* Sic omnes. Hostiens. Angel. Syluest. Ledesma, Viualdus, Toletus, Henriquez, Nauarrus & alij, quos affert, & sequitur Sayrus *loc. cit. num. 23.* Suarez *disputatione 81. cit. sect. 4. vers. Quintò violatur.* Alterius *disp. 3. cit. cap. 1. vers. Quintò polluitur.* Auila, & Philibertus *loc. cit.* & omnes. Quid intelligunt etiam loquendo de infante, aut puero filio infidelium, aut Gentilium. Legatur Sayrus mox citandus.

QVÆSTIO XXXVII.

An si filius fidelis moriatur ante Baptismum, & sepeliatur in Ecclesia, hæc maneat polluta?

Negat Paludan. *in 4. distinctione 18. quæstione 8. articulo 1. conclus. 6.* Quia licet puer iste non sit fidelis, non est tamen propriè gentilis, vel infidelis, cum sit filius hominis fidelis, & Christiani. Paludanum sequitur Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 25. vers. Addit etiam Paludanus.*

Sed, vt certum Respondeo: Manere pollutam. Quia talis puer verè est infidelis, saltem negatiuè, quamuis sit filius fidelis; nam verè decedit sine baptismo in actu, & in voto. Sic Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis.* Philibertus *tractatu tertio de Ordine, parte tertia, cap. 10. numero duodecimo*, & communis.

QVÆSTIO XXXVIII.

An etiam maneat polluta Ecclesia, si puer, mortuus in vtero matris fidelis simul cum illa sepeliatur?

Respondeo, vt certum: tunc non manere pollutam. Quia quamuis fœtus ille non sit baptizatus, atque ita non possit sepeliri in Ecclesia, si separatus esset ab vtero matris; tamen inclusus in ventre sepeliri potest, eo quod vt pars matris reputetur *cap. Si qua, de Consecrat. distinct. 4.* & ita Glossa vltima *in cap. Ecclesiam, el 1. de Consecrat. distinct. 1.* Syluest. Paludan. Suarez, & alij, quos citat, & sequitur Alter. *disp. 3. de Interdicto, cap. 1. col. 16. vers. Addit vnum.* Philibert. *num. 12. cit.* Auila *part. 7. disput. 7. dub. 1. conclus. 2. vers. Tertius est.* Sayr. *loc. cit.* Qui addunt, vsu receptum esse, vt in dicto casu mater aperiatur, & extrahatur fœtus, vt baptizetur, qui si careat vita sepeliendus est extra locum sacrum.

QVÆSTIO XXXIX.

An casu, quo mater moriatur prægnans, & post mortem, ex negligentia, non aperiatur, sed sepulturæ tradatur cum fœtu viuente in vtero, qui postea moriatur; tunc maneat violata Ecclesia?

Respondeo: Manere Ecclesiam violatam, ratione homicidij infantis in eadem Ecclesia consummati. Sic Suarez *tom. 3. disp. 81. sect. 4. vers. Quintò violatur.* Alterius ex illo, *loco citato*, & Philibertus. Secus (ait Alterius ex Suario) est dicendum, si qui occiderent fœtum in vtero extra Ecclesiam post obitum matris, & deinde traderetur sepulturæ cadauer matris cum filio intra ventrem, nam tunc non pollueretur Ecclesia, neque ex causa homicidij, neque propter sepulturam.

QVÆSTIO XL.

An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta?

Respondeo dicendum, quod licet Catechumenus non debeat sepeliri in loco sacro, cùm careat Baptismo, per quem quis fit particeps Sacramentorum, & priuilegiorum Ecclesiæ, tamen si de facto sepeliatur, non ideo polluatur Ecclesia. Quia iura solum loquuntur de Pagano, & infideli: atqui Catechumenus, non est infidelis, cum habeat Baptismum flaminis: ergo. Sic communis, Sayrus *lib. 5. c. 16. n. 24.* Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis*, & alij.

---

§. V.

De violatione Ecclesiæ, ex destructione parietum ipsius.

QVÆSTIO XLI.

An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesiæ parietum, maneat Ecclesia violata?

Respondeo dicendum. Quod in hoc euentu, Ecclesia potius dicenda est destructa, quàm violata.

ta. Vnde quando de nouo instauratur, non reconciliatur Ecclesia, quæ instaurata est, sed denuò consecratur. Sicque intelligendi sunt DD. qui dicunt ex destructione Ecclesiæ parietum, manere ipsam violatam, reconciliationéque indigere. Legatur Alter. *disp.3.de Interdicto,cap.1.vers.Sexta causa.*

QVÆSTIO XLII.

An quando Ecclesia parietes, successiuè decidunt, & successiuè reparantur; tunc Ecclesia indigeat noua consecratione?

AFfirmant Innocent. *in Rubr.de consecr.Eccles.* & Abbas *in cap.Proposuisti,eod.tit.* Ratio est. Quia Ecclesia quæ paulatim reficitur non est eadem, quæ antea erat, sed alia, cùm prima destructa fuerit, & noua ædificata; ergo consecrationis forma, quæ impressa erat in prioribus parietibus, illis destructis, consecratio periit: ergo Ecclesia noua, quæ non est eadem numero cum priori, est consecranda.

Sed probabilius Respondeo: Non indigere noua consecratione. Ratio est. Quia consecratio est indelebilis, manente eadem re, & subiecto: atqui illud, quod successiuè & per partes reparatur, este adem res: ergo. Minor constat exemplis: nam eadem nauis dicitur, & est, etiamsi paulatim reficiatur; idem homo, etiãsi eius partes assiduè corrumpantur per calorem, & generentur de nouo aliæ ex cibo assumpto, & hæ conuertuntur in totum hominem qui antea erat: ergo cùm eodem modo per partes instauratur Ecclesia antiqua, remanet eadem Ecclesia, ac proinde consecratio non deletur. Sic Syluest. *verb.Consecratio 2.§.4.vers. Tertius est.* Hostiens. Palud. D. Anton. Summ. Confessor. & Pasan. quos adducit & sequitur Alter. *c.27.n.258. vers.Sextus,* ibi: Sed contrariũ verius videtur, vt docuimus *in d.cap. Ecclesiis, nota 3.* Henr. *lib.9.c.27.n.5. in Glossa litt.T.* Auilam *part.5.d.7.dub.1.vers. Quintus casus est.* Viuald. *de Interdict.vers.Sextus,n.77.*

QVÆSTIO XLIII.

An violatio habeat locum in omni Ecclesia consecrata, aut benedicta?

NEgauit Glossa *in cap. Ecclesia, de immunitate Eccles. verb.Celebrantur,* quatenus docuit quod Ecclesia non consecrata, licet sit ab Episcopo benedicta, minimè gaudeat priuilegio immunitatis Ecclesiæ, & consequenter nec pollui propter causas enumeratas, si aliàs in dicta Ecclesia diuina officia non fuerint celebrata. Probat suam sententiam ex verbis eiusdem textus: *In qua diuina mysteria celebrantur:* ergo ex dispositione illius, vt Ecclesia non consecrata gaudeat immunitate, requiritur, vt in ea diuina officia celebrentur. Sic Glossa, quam aliqui moderni sequuti sunt.

Sed longè multo probabilius Respondeo dicendum, quod violatio, non solum habeat locum in Ecclesia consecrata, vt omnes concedunt; verum etiam in benedicta ab Episcopo, aut ab alio auctoritate eiusdem, etiamsi in ista, mysteria sacra minimè celebrata fuerint. Quia longè probabilius est, quod ad hoc, quod Ecclesia gaudeat immunitate Ecclesiastica, sufficit, quod dedicata sit Deo auctoritate Episcopi; cum postea non possit ad humanos vsus redire, *cap. Ad hoc. de Relig. domib.* Sic tenent Glossa *in cap.Si Ecclesia, de cõsecr.Eccles.verb.Non consecrata.* Abb. *in cap. Ecclesia, de immunit. Eccles. num.5.* qui id probat ex eod. textu: *Quia obsequiis diuinis dedicata, nullis est temerariis vsibus profananda.* Sic etiam Soto *in 4. dist.13.q.2.art.3.ad 2. & dist.32.q.1 art.3.* Nauarr. *cap.27.n.256.verb. Dixi, Ecclesiam.* Henriq. *lib.9.c.27.n.5.in princip.* Azor. *1.p. instit.mor. lib.10. cap.6.q.14.* Cord. *in Sum.q.12.* Auil. *p.5 disp.7.dub.2.* quos omnes refert, & sequitur Alter. *disp.3.de Interdicto, cap.2.col.1.* Villalob. *tract.8.diff.24.n.6.* ex Suario, *disp.81.cit.sect.4.* Palaus *tom.2.tract.11.punct.1. n.2.* Qui ex Azorio, Basilio, & Sanchez addit, quod si contingat esse aliquam Ecclesiam alicuius Monasterij, vel Hospitalis, nec ab Episcopo consecratã, nec benedictam, si tamen sit ab ipso publicè ad diuina celebranda deputata, tunc reputanda sit locus sacer, & tunc in eo habebit locũ violationis pœna; eo quod dicta auctoritatiua deputatio benedictioni æquiualet.

QVÆSTIO XLIV.

An violata Ecclesiâ, censeatur etiam violatum cœmeterium illi contiguum?

REspondeo, vt quid certum: Censeri violatum cœmeterium illi contiguum. *Primò,* quia sic habetur expresè *in cap.Vnico, de consecrat.Eccles.in 6. Secundò.* Quia interdicta Ecclesia, est etiam interdictum cœmeterium illi contiguum, vt ex *cap.Si ciuitas, de sentent. excommun.* diximus *p.4. tract.5. de Interd.disp.1.q.15.* ergo similiter in nostro casu, violata Ecclesia, violatum erit cœmeterium contiguum. Sic omnes DD. Legantur Henriquez *lib.9.c.27.n.5. litt.N.* Nauar. *cap.27.n.253.* Auila *p.5.disp.7.dub.2. concl.2.* Alterius *disp.3. de Interd.c.2.col. 2. quæsit.3.* Viualdus *de Interd.n.78.* & alij citati à nobis *de Interdict.vbi supra,* vbi explicauimus, quid sit, & quod debeat dici, cœmeterium contiguum.

QVÆSTIO XLV.

An etiam è contra, polluto cœmeterio, censeatur polluta Ecclesia illi contigua?

REspondeo, tanquam quid certum: Quod non. Tum quia id constat ex *cap.Vnico, de consecrat. cit.* tum etiam quia aliàs minus dignum traheret ad se magis dignum. Sic Henriq. *n.5.cit.* ibi: Violato cœmeterio, licet contiguum sit, non ideo polluitur Ecclesia: bene tamen è contrario. Sic ille. Viualdus *loc.cit.num.79.* & 80. Auila, Nauar. Alterius *supra citati,* & omnes.

QVÆSTIO XLVI.

An, si duo cœmeteria, ita sint sibi vnita vt inter ea solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeatur de vno in aliud; vtrum vno eorum polluto, censeatur pollutum alterum?

REspondeo, vt certum; quod non: Quia re vera sunt duo cœmeteria, & vnum non est annexum alteri; cum non sit maior ratio vnius, quam alterius; sed ambo sunt annexa Ecclesiæ. Sic ex *cap.Vnico, citato* docent omnes. Syluest. *verb. Cœmeterium §.3.* Alter. *disp.3.cap.2. col.3.vers.Postulabit quis.* Auila *dubio 2.concl.2. in fine.* Viuald. *num.81.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO XLVII.

An saltem, maneant polluta duo dicta cœmeteria, si in medio portæ posita inter illa, fiat humani sanguinis, vel seminis effusio?

RESpondeo dicendum, quod si porta dicta posita in muro, aut pariete, vni cœmeterio est vicinior, tunc illud solum cœmeterium pollutum habetur: Si verò porta sit in medio eorum, illud solum pro polluto iudicatur, cuius causa paries, & porta facta est, eo quod sit illius accessio. Si tandem dubium sit cuius causa paries sit extructus, tunc vtrumque cœmeterium censetur violantum; quia præsumitur quod paries factus, non accessoriè, sed ad diuidendum duo cœmeteria, vt innuit textus *in c. Vnico, cit.* Sic Gemm. Anchar. Francus, & Siluest quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 2. col. 3. vers. Sed quid dicendum.* Auila *dub. 2. cit. concl. 3.*

QVÆSTIO XLVIII.

An si sanguis, vel semen effundatur in porta Ecclesiæ; tunc maneat violata?

REspondeo: Manere quidem violatam, si effundatur in parte interiori intra clausuram ostij, versus Ecclesiam; minimè verò si effundatur in parte exteriori, quia tunc censetur facta effusio extra Ecclesiam. Sic Barr. *in l. 1. de Cloacis.* Alterius *loc. cit. vers. Eodem modo.* Auila *loc. cit. concl. 4.*

QVÆSTIO XLIX.

An Ecclesia polluatur, propter furtum, vel rapinam in ea commissam?

AFfirmatiuam partem esse probabilé innuit Alterius *loc. cit. vers. Tertiò quæritur*, eo quod speculator *tit. de consec. Ecclesia*, §. 1. & Ioan. Selua, *de benef. part. 1. quæst. 5. num.* 101. dicant alicubi esse vsu receptum, vt pro polluta habeatur.

Sed, vt mihi certum, Respondeo: Minimè Ecclesiam per dicta crimina pollui. Quia nullus est textus in iure, qui id velit. Sic alterius *loc. cit.*

QVÆSTIO L.

An Ecclesia per violationem, amittat priuilegia immunitatis?

REspondeo, Quod non. Quia Ecclesia per interdictum, non amittit priuilegia immunitatis, vt latè probat Alter. ex Abbate, Goffr. & Vincent. ergo nec perdet ea propter violationem. Sic Alter. *disp. 3. de Interd. c. 2. col. 4. quæsit. 4.* Philibert. *tract. 3. p. 3. c. 10. n* 17. Azor. *p. 2. lib. 8. q. 2.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 16. num. 5.*

DISPVTATIO II.

De peccatis, & pœnis impositis his, qui in Ecclesia violata celebrant.

QVÆSTIO PRIMA.

An sit peccatum mortale, celebrare Missam, vel alia officia diuina, in Ecclesia violata publicè?

RESPONDEO, tanquam certum: Esse peccatũ mortale ex genere suo celebrare Missam, aut alia officia diuina, aut sepelire mortuum in Ecclesia publicè violata: secus verò in Ecclesia violata occultè, quia in hac licitè celebrari potest.

Prima pars huius responsionis, desumitur ex *cap. Ecclesiam, de consecr. dist. 1. & ex cap. Proposuisti, cap. Consuluisti, cap. fin. de consecr. Eccles. & cap. vnico. eod. tit. in 6.* vbi cautum est, nullum sepeliri in Ecclesia violata posse. Sic Nauar. *cap. 25. num.* 83. Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in princip. & lib. 13. c. 51. n. 5. in princip.* ita scribens: Pollutio, seu violatio Ecclesiæ in eo est similis interdicto loci; quod in Ecclesia benedicta prohibentur sub mortali celebrari Missæ, & alia officia diuina, si illius violatio sit publica. Sic ille. Toletus *in Summ. lib. 5. cap. 8. vers. Quinta causa.* Siluest. Palud. Angelus, Tabiena, Ricard. Sotus, Abbas, & Angelicus Doctor D. Thomas, quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 3. col. 1.* Auila *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 29.*

Secunda vero pars constat ex supradictis *disput. 1. quæst.* 32. vbi probauimus, non violari Ecclesiam per occulta crimina, sed publica: ergo dum nondum est Ecclesia publicè violata, licitè possunt in ea celebrari diuina. Sic Auila *loc. cit.* vbi ex Nauarro aduertit, posse contingere, quod effusio sanguinis, vel seminis facta ab hinc octo diebus, hodie incipiat impedire, & non antea, quia hodie publicatur. Henriquez *loc. cit.* Sotus, & Castro, & alij communiter, quos sequitur Alterius *loc. cit. col. 3. vers. Notandum est.*

QVÆSTIO II.

An casu, quo post celebrationem Missæ, publicetur Ecclesiæ violatio occulta, sit tunc necessarium Ecclesiam reconciliare?

NEgant tunc reconciliandam esse necessariò Ecclesiam, plures Doctores. Quia inquiunt, præsentia corporis Christi dum in dicta Ecclesia Missa celebratur, reputanda est pro sufficienti consecratione. Sic Dian. 2. *p. tr. 14. de celebr. Missar. resol. 69. & p. 5. tr. 13. resol. 60.* & præcipuè *p. 6. tr. 6. resol.* 28. vbi pro se citat Auilam *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1. vers. Sed quid.* Sà *v. Ecclesia, n.* 19. Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in gloss. litt. L. & n. 6. in glossa litt. I.* Persicum *de offic. Sacerd. lib. 1. dub. 6. num.* 61. Naldum *v. Ecclesia, num. 24.* & Zerolam *in praxi Episcop. part. 1. verb. Pollutio Ecclesiæ, not. 5.* Quibus adde Alterium *disp. 3. cap. 3. col. 3. vers. Sed occurrit.*

Sed oppositum omnino iterum Respondeo dicendum, nempe, quod sit necessarium Ecclesiam tunc consecrare; quia minimè est censenda consecrata, ex eo quod, siue bona, siue mala fide, quis Missam in ea celebrarit. Conclusio hæc constat ex dictis *part. 2. tract. 7. disp. 7. q.* 31. illámque docent Lugo *de Eucharist. disp. 20. n. 62. & 92.* Philibert. *de Ordine, tract. 3. p. 3. c. 13. num.* 3. (non 9. vt apud me offendes *loc. cit.*) Nauar. Azor, Dicastillo, & alij citati à nobis *vbi supra p. 2.* Quibus adde Sayrum *p. 5. c. 16. n.* 11. dicentem oppositam sententiam esse contra communem DD. consensum, & omnino falsam, & in praxi non tutam. Nec Henriquez oppositum expresè tuetur, cum solum referat & transeat.

QVÆSTIO III.

Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando ipso celebrante, Ecclesia polluitur?

REspondeo cum communi dicendum, quod si pollutio Ecclesiæ accidat post Canonem inchoatum, tunc debet Missam absoluere, quia tunc iam sacrificium reputatur inchoatum, & sic iure diuino perfici est necessum. Si verò Ecclesiæ pollutio accidat

accidat ante Canonis inceptionem, tunc Sacerdos debet cessare, & omittere Missam, donec Ecclesia reconcilietur. Sic Suarez *tom.3.disp.81.sect.4.* Nuño, Reginald. & Ægidius; quos citat, & sequitur Bonacina *quæst.4.de Matrim. punct. vltimo, num.24. vers. Si quæras.* Alterius *disp.3.cit.cap.3.in fine.*

QVÆSTIO IV.

An celebrans in Ecclesia publicè violata, irregularitatem incurrat?

AFfirmauit solus Hostiens. *in c. finali, de consecr. Ecclesiæ.*

Sed, vt certissimum Respondeo: Non incurrere. Quia sic expresè determinatur *in cap. Is qui, de sent. excomm. lib.6.* his verbis: *Is, qui in Ecclesia sanguinis, vel seminis effusione polluta, vel qui præsentibus maiori excommunicatione nodatis, scienter celebrare præsumit, licèt in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen, cum id non sit expressum in iure, laqueum non incurrit.* Sic textus. Et ex illo sic omnes. Nauar. *cap.25.n.83.* Sotus *dist.13.q.2.art.3.ad 2.* Henriq. *lib.9.c.27.n.7.* Azor. *tom.2.lib.9.c.5.q.vlt.* Tolet. *lib.5.cap.8.vers. Quinta causa.* Siluest. Gemin. & Franc. quos citat, & sequitur Alterius *disp.3.de Interd.c.3.col.3.vers. Venio.* Auila *p.5.disp.7.dub.3.concl.3.* Bonacina *loc.cit.n.26.* Diana *p.6.tract.6.resol.28.vers. Notandum est.*

QVÆSTIO V.

An saltem, incurrat suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, qui in Ecclesia publicè violata celebrat?

AFfirmat prædictum sic celebrantem incurrere, ipso facto, suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & si post talem suspensionem denuò celebrat, vel actum sui Ordinis exerceat, incurrere irregularitatem, Lapus, quem sequuntur, apud Alterium, Tabiena, Angel. Siluest. & Gemin. Quibus addit Diana *loc. cit.* Naldum *verb. Ecclesia, n.15.* Nauar. *cap.25. n.94.* & Graffium *1.consil.lib.3.cons.2.n.21. de consecrat. Ecclesiæ.* Ita etiam Azor apud Bonacinam *2.part. lib.10.cap.26.* Viuald. *num.81.*

Sed longè multò probabilius Respondeo: Nec incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & ex consequenti neque mediatè, nec immediatè fieri irregularem, quamuis postea denuò in loco violato celebret. Ratio est, quia talis suspensionis pœna, minimè reperitur in iure imposita contra violantes Ecclesiæ violationem: atqui suspensio non incurritur nisi sit in iure expressa: ergo. Sic communiter DD. Henriq. *lib.9 c.27.n.7.in gloss.litt. M.* quem citat, & sequitur Auila *loc.cit. concl.3.* Suarez *tom.3.in 3. p. disp.81.sect.4.in fine.* Azor. *2.tom.lib.9.c.5.q.6.* quos affert, ac sectatur Alterius *c.3.cit.vers. Nonnulli.* Sà *verb. Ecclesia, n.21.* Palud. Layman, & Fagundez, quos refert ac amplectitur Diana *part.6.tract.6.resol.28.* Bonacina *num.26.cit.* Sayrus *lib.5. cap.16. num.29.* & alij plures penes ipsum.

QVÆSTIO VI.

An in festis, in quibus iure suspenditur interdictum loci; liceat in loco publicè violato celebrare?

REspondeo: Non licere. Quia dictum priuilegium concessum loco interdicto, non debet extendi ad locum publicè violatum. Sic Villadiego *c.5. de Interd. n.11. col. mihi 73.* vbi ita ait: Aduerte tamen, quod prædicta celebratio non est permissa cùm Ecclesia seminis, vel sanguinis effusione est polluta. Pro eo facit notab. glossa *in cap. Ex tuarum, de priuileg.* Ex quo, sequitur, quod, durante tali pollutione, etiam in illis festiuitatibus exceptis, non debet celebrari. Sic ille. Quem citat, & sequitur Henriquez *lib.13. c.41. n.5. in fine.* Auila *p.5. disp.7. dub.3.concl.3.in fine.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.30.*

QVÆSTIO VII.

An possit Episcopus impertiri licentiam, vt in Ecclesia violata (si vrgeat necessitas) diuina, ante reconciliationem, celebrentur?

NEgandum videtur. Quia prohibitio celebrandi in Ecclesia publicè violata, oritur ex dispositione Iuris Canonici, cuius auctor est Pontifex: ergo super dicta constitutione nequit Episcopus dispensare, quia inferior non habet potestatem in lege superioris.

Sed probabilius longè Respondeo: Posse Episcopum dictam licentiam impartiri, si vrgeat grauis necessitas, alias nō. Primum probatur. Quia licet prohibitio præfata sit Iuris Canonici à Papa conditi; tamen ab eodem iure permissum videtur Episcopo, vt possit hac in re dispensare, eo quod *in cap. Missarum, dist.1. & in c. Hic est, de consec. dist.1.* absolutè dicitur, Missam celebrari posse loco ab Episcopo destinato: ergo sub hac generali concessione comprehenditur etiam Ecclesia violata, si Episcopus mandauerit, vel permiserit, vt in ea celebrari possit. *Secunda* vero pars constat clarius. Quia dispensatio in lege communi magnam requirit necessitatem. Hanc responsionem absolutè docet D.Thom. *p.3.q.83.art.3.ad 2.* Sot. *in 4.dist.13.q.2.art.3.ad 2.* Henriq. *lib.14.c.51. n.5.* Auila *disp.7.cit.dub.3.concl.2.* Alterius *disp.3.cit. c.3.col.2.vers. Sed non caret.* Villalob. *tr.8. diff.24.n.13.* sic loquens: *Adviertan los DD. con S. Thomas que se podria dezir Missa en la tal Iglesia* (scilicet, violata) *con licentia del Obispo, antes que se reconcilie. Lo vno, porque puede dar el Obispo licentia para que celebren en lugar no consagrado, i assi la podra dar par esto. Lo otro porque se colije del Derecho, donde se dize, que se puede celebrar donde el Obispo permitiere. Y añade Soto que para esta dispensacion se requiere causa graue, i tanta podria ser la necessidad, que no pudiendo hauer comodamente la licētia del Obispo, se pudiesse hazer sin ella. Y por este camino, se escusan los que en las tierras Septentrionales dizen Missa donde estan enterrados los herejes: ò porque la necessidad es tanta, que no la puden dezir en otra parte, ò porque los Obispos lo veen, i lo consienten, que esto es dar licencia, como dize Suarez* tom. 3.disp.81.sect.4. *Y tambien se escusan quando no estan los tales herejes denunciados*, &c. Sic ille.

DISPVTATIO III.

De Ministro, à quo reconcilianda est Ecclesia violata.

QVÆSTIO PRIMA.

An si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solum reconciliari possit?

RESPONDEO, tanquam certum: Quod solù à proprio Episcopo reconciliari possit, vel ab alio Antistite ex eius consensu: non verò à simplici Sacerdote, *vt infra.* Sic habetur

habetur expressè *in cap. Aqua, de Consecrat. Eccles.* vbi ita dicitur: *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri de cætero prohibentes, non obstante consuetudine* Prouinciæ Bracharens. Quæ dicenda est potius corruptela. Sic Greg. Nonus. Et omnes cum illo. Legantur Henriq. *lib.9.cap.27.num.6.* Auila *p.5. disp.7.dub.4. concl.2.* Alterius (qui non fideliter refert verba Gregorij) *disput.3. de Interdict. cap.4.* Sayrus *lib. 5. cap.16. num.* 31. & alij.

QVÆSTIO II.

An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

Affirmant Victoria *in Summ.quæst.99.* Sà *verb. Ecclesia, n.20.* & Syluius *in 3.part.* D.Thom. *quæst.83.art.3.*

Sed Respondeo vt certum: Non posse. Quia sic habetur *in d. cap. Aqua, de consecr. Eccles.* (non *de celebrat. Missarum*, vt offendes apud Auilam) vt nuper vidimus. Vbi rationem reddit Pontifex, inquiens: Quia licèt Episcopus committere valeat quæ iurisdictionis existunt: *quæ Ordinis tamen Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare.* Sic Pontifex, & communis. Legantur Henriquez, Alter. Sayr. *vbi supra.* Auila *loc.cit. concl.3.* Filliuc. *tom.1.tract.5.c.4.n.118.* Graffius, Nuñus, & alij quos refert & sequitur Diana *part. 2. tract. 15. resol.6.& p.4.tract.4.resol.91.*

QVÆSTIO III.

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

Respondeo, tanquam certum: Posse. Quia Pontifex per apicem potestatis Pontificalis, quem tenet tanquam vniuersalis Vicarius Christi, potest solus committere simplici Sacerdoti circa Corporis Christi mysterium, quædam quæ pertinent ad potestatem Ordinis Pontificalis, vt benedicere Corporalia, & ornamenta Missæ. Sic omnes. Legantur Henriquez *lib.9.cap.27.n.6.litt. Z.* vbi citat Siluestrum, Armillam, Tabien. Abbat. & Castrum, Sotus *etiam in 4.dist.13.q.2.art.3.* Alterius *disp.3.de Interd.cap.4. col.2.* Diana *2.& 4.part.loc cit.* vbi de facto hanc potestatem reconciliandi Ecclesias consecratas concessisse Leon. Minoritis clarè fatentur, & patebit amplius ex mox dicendis.

QVÆSTIO IV.

An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas, virtute suorum indultorum?

Affirmant aliqui Doctores, Posse quidem reconciliare dictas Ecclesias, dummodo id faciant cum aqua (cui vinum simul & cinis admisceatur) per Episcopum benedicta; aliàs non. Ita B. Anton. *3.part. tit.12.cap.6.§.5.*& Syluest. *v.Consecratio 2.§.8.*

Sed ego absolutè Respondeo: Posse Superiores Regulares virtute suorum priuilegiorum reconciliare suas Ecclesias post consecrationem pollutas, cum aqua, vel per Episcopum benedicta, vel per ipsum Prælatum Regularem, si Episcopus distet per duas dictas, hoc est, per quadraginta milliaria, aut (*hispanè*) per quatuordecim leucas (Dieta enim viginti milliaria, seu septem leucas, continet, apud Henriquez, *infra*) Quia sic concessum fuit à Leone X. Prælatis Ordinum Minorum, vt habetur *in Compen. Mendic. verb. Benedicere. §.14.* Sic nouissimè sentit Philib. *de Ordine, tract.3.part.3.cap.10.num.15.* per hæc verba: Si Ecclesia polluta sit regularis, & Episcopus per duas Dietas longè abesset, tunc ex concessione Leonis X. facta Mendicantibus, poterunt Superiores illius Ordinis, & reliqui communicantes in eorum priuilegiis, prædictam Ecclesiam pollutam aqua per ipsos benedicta reconciliare. Quod ego semel feci Ticini in Ecclesiã pollutam Sanctæ Mariæ Coronatæ, pollutæ per quoddam homicidium: & dum post factum multos haberem, Curiæ Episcopalis aduersarios, visis, & inspectis nostris priuilegiis, omnes siluerunt: siquidem talis concessionis testes locupletissimi sunt Ioan. Baptista Confectus, *in Summa priuileg. Mendic. tit.10.cap.5.* Greg. Sayrus *de Censur.cap.10.* (lege *tu, 16.sup.cit.*) *n.31.* Hugolin. *de offic. Episcopi, cap.29. §.7.* August Barbosa *de offic. Episcopi, alleg. 28.n.64. part.2.* Henriq. *lib.9.de Missa, cap.27.n. 6.litt. D.* Rodrig. *de Regular.tom.1.q. 19. artic.6. & tom.2. de priuileg. Regular fol. mihi* 228. Huc vsque Philibertus Marchinus. Sic item vltra hos Auctores, tenent Nouarius *in Sũma Bullar. tit. de pollutione Ecclesiar. n.7.* Graffius *consil. 2. de consec. Eccles. n.18.* quos refert, nec reprobat Diana *p.4.tract.4.resol.19.in fine.* Alter. *disp.3.de Interd.c.4.col.2.* Auila *part.5.disp.7.dub.4. concl.3.in fine.* Villalob. *tract.8.diff.24.num.14.*

QVÆSTIO V.

An si Ecclesia, quæ est polluta, non erat consecrata, sed solum benedicta, possit reconciliari per simplicem Sacerdotem?

Negatiuam sententiam tenere Toletum, ait Diana, per hæc verba: Adde, quod Ecclesia si sit benedicta, potest reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem, & cum aqua benedicta communi, contra Toletum. Huc vsque Diana *part. 4. tract.4. resol.91.* Sed certè Toletus oppositum expressè docet, vt patebit *infra.* Vnde.

Vt quid certum Respondeo: Posse reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem. Quia sic colligitur ex *cap. Si Ecclesia, de consecrat. Eccles.* vbi Sic Gregor. Nonus ait: *Si Ecclesia non consacrata cuiuscumque fuerit seminis, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa suspendantur.* Sic textus, super quem Glossa *in verb. Lauetur*, sic quærit: Sed per quem debet lauari? Videtur quod per Episcopum tantum *sup. cap.proximo.* In hoc casu satis credo, quod per simplicem Sacerdotem possit lauari: quia si intellexisset Papa, quod per Episcopum deberet lauari, illud dixisset, sicut dixit in proximo capitulo præcedenti: cùm Papa in vtroque capitulo scribat eidem; & quia dixit, *aqua exorcizata lauetur*, quæ fit per simplicem Sacerdotem, & non cum aqua benedicta cum vino, & cinere, cum qua reconciliatur Ecclesia consecrata. Hæc Glossa. Et cum illa communiter omnes. In primis Toletus citatus à Diana pro parte opposita, per hæc verba: Cum autem tantum est Ecclesia benedicta & non consecrata, reconciliatio fieri potest per Sacerdoté cum aqua ab Episcopo benedicta. Sic Toletus *lib.5.cap.8.num.15.in fine.* Astens. Syluest. Tabiena, & Sotus *in 4.dist.13.quæst.2. art.3. ad 2.* & Graffius *lib. 2. decis.cap.4.num.10.* quos citat, & sequitur Sayrus *lib.5.cap.16.num. 32.* notantes, quod ob hanc causam soleant Ecclesiæ consultò non consecrari, sed benedici, ne scilicet, dum violantur expectandus

pectandus sit Episcopus. Diana *loc. cit.* Auila, Homobonus, Henriquez, Tamburinus, & alij apud ipsum.

QVÆSTIO VI.

An, vt simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requirat licentiam Episcopi?

AFfirmane aliqui, inter quos est Bonacina *quæst. vltima, de Matrim. punct. vltimo, num.* 27. sic dicens: Respondeo Ecclesiam pollutam posse per aspersionem aquæ benedictæ reconciliari à simplici Sacerdote, si Ecclesia non erat consecrata. Expedit tamen, inquit Henriquez, obtinere licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario generali: Imo ipse censeo necessarium esse petere facultatem, & licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario generali, sicut vsus indicare videtur in nostra Diœcesi. Hæc Bonacina.

Sed probabilius Respondeo: Non requirere licentiam Episcopi, cum illam habeat à iure. Patet ex textu *in cap. Ecclesiam*, nuper adducto, illis verbis: *Protinus lauetur*, quod non exprimeretur, si oporteret licentiam Episcopi expectare, vt Bonacina vult, vel aquam ab eo sacratam, vel benedictam deferre, vt voluit Toletus. Sic communis Auila. *part.5.disp.7. dub.4.concl.1.* qui citat Henriquez *lib.9. cap.27.n.6.* & certè melius quam Bonacina pro sua sententia: ait enim sic: Polluta Ecclesia, si tantum erat benedicta, reconciliatur per Sacerdotem. Expediretque licentiam ab Episcopo, aut generali eius Vicario haberi, si id facilè sit, sed non est necessaria. Sic Henriq. Alterius *etiam disp.3. cap.4. col.3.* Diana *p.4.tract.4. resol.91.* Tamburinus, Præpositus, & Pottel, penes illum. Villalobos *tract.8.diff.34.num.23.* ita dicens: *Si estando diziendo Missa se violase la Iglesia estando commençado el Canon, tiene obligacion el Sacerdote à acabar sin interrumpir, como dize el Missal: mas si no està comenzado el Canon, i la Iglesia no està mas que bendita, puede el simple Sacerdote reconciliarla, segun Derecho: loqual se haze con aspersion de agua bendita, i otras breues ceremonias, que pone el Ceremonial Romano: mas si esta consagrada, ha de dezar la Missa, porque solo el Obispo, ò otro con su licencia la puede reconciliar.* Sic ibi *num.23. & n.24. sequenti.*

QVÆSTIO VII.

An reconciliata Ecclesiâ violata, maneat reconciliatum Cœmeterium contiguum?

REspondeo vt certum: Manere. Quia Cœmeterium est accessorium ad Ecclesiam, & accessorium sequitur naturam principalis: non è contra, quapropter reconciliato Cœmeterio violato, non manet reconciliata violata Ecclesia. Sic communis Angel. *verb. Consecratio Cœmeterij, in fine*, & Gemin. *cap. Vnico, de consecrat. Eccles. in 6.* quos sequuntur Auila *disp.7.cit.in fine*, & Alterius *disp.3.de Interd. etiam in fine.*

QVÆSTIO VIII.

Quonam modo reconcilianda est Ecclesia polluta, quia in ea sepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus?

REspondeo ex dictis, quod debet exhumari corpus, si discerni possit ab aliis, & præterea si sepulta sunt corpora infidelium radendi sunt parietes, si Ecclesia sit benedicta, & non consecrata, nam si raderentur parietes Ecclesiæ consecratæ, necessario esset consecranda. Modus autem radendi parietes est illos dealbare, vt ait Glossa *in dict. cap. Ecclesiam.* Sic ex communi Auila, & Alterius *locis citatis.* Qui addunt, quod quando reconcilianda est Ecclesia violata propter effusionem sanguinis alicuius Martyris, tunc non est leuandus locus sanguinis.

Et hæc de violatione Ecclesiæ ad laudem Sanctissimæ Trinitatis, Beatissimæque Virginis Mariæ, & SS. Ioannis, & Fœlicis, & Patriarchar. Ordinis eiusdem SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum.

INDEX

INDEX RERVM NOTABILIVM, QVÆ IN HOC VOLVMINE de Irregularitate, continentur.

Prior numerus paginam notat, posterior quæstionem.

calido plagam infligat, ex qua sanguis fluit, non polluitur Ecclesia, vt colligi potest ex Henriquez, *vbi supra*; quidquid contrarium putat Bachon *cit.* Hæc Saytus.

QVÆSTIO XIX.

An effusio sanguinis animalium, inducat violationem Ecclesiæ?

RESpondeo, vt certum: Quod non. Quia debet esse effusio sanguinis hominis, vt communiter explicantes Iura docent Doctores. Glossa *in cap. vnico, de consecrat. in 6. verbo, Sanguinis.* Nauarrus *cap. 27. numero 256. vers. Humana.* Viualdus *de Interdicto, numero* 58. Sayrus *loc. citat. num. 6.* & omnes.

QVÆSTIO XX.

An menstrua mulierum in Ecclesia fluentia, ipsam violent?

AFfirmant quidam antiqui Doctores, vt refert Viuald. *loc. cit. num.* 60.

Sed, vt certum Respondeo: Non violare. Quia dicta sanguinis effusio, est naturalis, nec iniuriosa est Ecclesiæ: ergo per illam non redditur hæc violata. Sic Viualdus *loc. cit.* & constat esse communem, ex dictis.

QVÆSTIO XXI.

An effusio sanguinis copiosa ex ludo, aut ioco causato, Ecclesiam violet?

REspondeo: Non violare. Quia per præfatam sanguinis effusionem, nulla grauis iniuria Ecclesiæ infertur: igitur si non est iniuriosa, non potest violationem causare. Addo, quod ad hoc quod effusio violationem inducat, debet ita iniuriosè fieri, vt sit mortalis culpa. Sic communiter Nauarrus *cap. 27. num. 256. verb. Dixi iniuriosè.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. numero* 4. Philibertus *tract. 3. de Ordine, part. 3. cap. 10. num.* 8. Villalobos *tract. 8. difficult. 24. numero* 2. ita dicens: *Lo segundo se viola la Iglesia por derramamiento de sangre, que en ella se haga conforme à Derecho, que assi se entienden estos textos, aunque no dizen expresamente, que ha de ser iniuriosa a voluntario: i no bastaria que se hiziese de burla, ò a caso*, &c. Sic ille.

QVÆSTIO XXII.

An violet Ecclesiam percussio grauis facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Ecclesiam; si ex illa, nec vulnus, nec mors, nec sanguis oriatur?

AFfirmant Graffius, & Fagundez citati à nobis 1. *part. tract. 5. disp. 8. §. 4. quæst. 6.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non violare Ecclesiam, licèt alias talis actio sit lethalis. Quia iura solum loquuntur de occisione, aut de vulnere cum effusione sanguinis: ergo. Sic Lugo, Philibertus, & Nauarrus citati à nobis *vbi supra.*

QVÆSTIO XXIII.

An polluat Ecclesiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Ecclesia, aut venam incidit; copiosè sanguinem fundit?

REspondeo, vt certum: Quod non: quia talis effusio sanguinis, nec est iniuriosa Ecclesiæ, nec culpata. Sic Henriquez *lib. 9. cap. 27. num. 5.* Auila *part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus. 2.* ibi: Dicitur, *iniuriosè*, quia si effusio non sit iniuriosa, non polluit, vt si fiat ex lapide cadente vel à furioso, vel à Chirurgo, vel à se iustè defendendo. Sic ille. Alterius *cap. 1. cit. col. 4. vers. Quæritur quintò.*

QVÆSTIO XXIV.

An violet Ecclesiam Iudex, si intra illam, ferat sententiam mortis, aut sanguinis in aliquem?

REspondeo, vt certum: Non violare, si non intra Ecclesiam, sed extra illam, mors, aut sanguinis effusio facta est. Hæc responsio constat ex dictis, & tenent illam Nauar. *num. 256. cit. vers. Dixi, naturalis.* Alterius *disp. 3. de Interdict. cap. 1. col. 5. quæstio* 2. & omnes.

---

§. III.

De violatione Ecclesiæ, per humani seminis effusionem in ea.

QVÆSTIO XXV.

An pollutio facta in somnis in Ecclesia polluat ipsam?

AFfirmat Angelus *verb. Consecratio Eccles. n. 6.* (non 9. vt offendes apud Nauarrum, & Viualdum) ibi: Et intelligunt quidam de omni effusione seminis criminosa. Secus de effusione, quæ fit in somnis: & ea quæ fit in Matrimonio, causa procreandæ prolis, & huiusmodi. Contrarium tamen tenetur communiter, vt patet in Glossa *d. cap. Vnici*, & quod ibi notat, vt habeat locum in omni pollutione humana. Et hoc magis consonat text. *in cap. Ecclesiis, de consecr.* & hoc tene. Hæc Angelus.

Sed, vt certum Respondeo: Non polluere Ecclesiã. Quia non est voluntaria, licet aliquando indirectè possit esse in sua causa, & ideo non potest dici humana, & iniuriosa Ecclesiæ. Sic Nauar. *cap. 27. n. 257.* Qui, & dicit sic tenere Glossam communiter receptam, *in d. cap. Ecclesiis.* Henriquez *lib. 9. cap. 27. n. 5. in corp. & in annot. litt.* Q. & errore Typographi, *p.* (non *m.* vt citat Alterius) & apud illum Siluester, & communis. Viuald. *de Interd. n. 71.* Auila *p. 5. disp. 7. dub. 1. vers. Secundum est.* Alterius *cap. 1. cit. col. 4. vers. Tertiò violatur Ecclesia.* Philibertus *tract. 3. de Ordine, p. 3. cap. 10. n. 9.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. n. 21.* & apud illum Palud. Astens. Tabiena, Siluest. Alphons. à Castro, Ioan. Bachon, & omnes.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem violetur Ecclesia per pollutionem, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones?

AFfirmabit, & à fortiori, Angelus, *vbi supra.*

Sed, vt certum Respondeo: Nec per hanc pollutionem

pollutionem violari Ecclesiam: eo quod nec sit voluntaria, nec iniuriosa Ecclesiæ. Sic Auila *loc.cit.* ibi: Non tamen sufficit pollutio facta in somnis, licet sit indirectè voluntaria: vnde à fortiori, non violat pollutio, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones. Sic Auila, Alterius *loc.cit.*

QVÆSTIO XXVII.

An per quamcunque illicitam seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluatur, & violetur?

RЕspondeo, vt quid certum: Pollui, ac violari, vt constat ex Iuribus supra allegatis. Sic Nauarr. *c.27.n.157.* ita scribens: Secundus casus est, quando in Ecclesia semen humanum voluntariè effunditur. Dixi, *Humanum*; quia cæterorum animalium ad id non pertinet. Glossa *in d.c.1.verb. Humanum*: & quia satis est, vt sit cuiuslibet hominis, siue fœminæ, viri, Clerici, laici, fidelis, siue infidelis; & quod effundatur, iuxta, contra, aut extra cursum naturalem, text. *in d.c. Ecclesiis, verb. Cuinsque*, & Specul. *vbi supra tit. de dedicat. Ecclesi. col.30.* Hæc meus Nauarrus. Et ex illo Auila, & Alterius *loc.cit.* Viuald. *num.70.* Philibert. *loc.cit.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.18.* & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An ad violandam Ecclesiam, sufficiat, habere in illa voluntariam pollutionem, in parua quantitate, vnius, videlicet, vel alterius guttæ?

AFfirmat Alterius *disp. 3. de Interd. c. 1. col. 4. in fine*, vbi præmissa opinione contraria, ita ait: Sed hæc opinio mihi non probatur, & oppositum videtur probabilius, nempe, ex quacumque seminis effusione, cum conditionibus præscriptis, pollui Ecclesiam, & non esse necessariam copiam, & quantitatem, sicut dictum est, de sanguinis effusione: *Primò*, quia solus Syluester *verb. Consecrat. 2. §. 5. vers. Tertius casus*, citans Astens. requirit effusionem magnam seminis. Alij postulant hanc quantitatem in violatione Ecclesiæ ob sanguinis effusionem, de semine nihil dicunt, quoad magnam, vel modicam quantitatem: & re vera magis consideranda est voluntaria emissio seminis in tali loco sacro, quàm copia; & quod dicit Siluester, modicam humectationem non polluere Ecclesiam, verum est: quia talis humectatio, non dicitur effusio seminis. Ita ille. Et antea Sayrus *lib.5.cap.16.num.21.in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè sufficere ad violandam Ecclesiam, habere in illa quem, voluntariam pollutionem in parua quantitate, nempe vnius, vel alterius guttæ seminalis; sed necessariò requiri, vt seminis effusio sit in sufficienti quantitate.

Probatur. Quia ius eodem modo loquitur de violatione Ecclesiæ, ob sanguinis effusionem; quàm ob effusionem humani seminis: atqui vt Ecclesia ob effusionem sanguinis maneat violata, non sufficit effusio sanguinis in modica quantitate, sed necessariò magnam requirit, eo quod effusio, magnam quantitatem significet, *vt supra* est habitum: ergo etiam hanc eandem requirit, vt ob effusionem seminis, violata maneat. Maior, in qua potest esse difficultas, constat ex textu *in cap. Is qui, de sent. excommun. in 6.* & *in cap. Vnico, de consecr. Ecclesi. eod. lib.* ibi: *si Ecclesia pollui sanguinis, aut seminis effusione contingat:* ergo, &c. Sic Suarez *tom.3. in 3. p. disput. 81. sect.4. vers. Tertiò violatur.* vbi id probat, ex eo, quod licet illa parua gutta ex parte interioris voluntatis sit peccatum mortale intemperantiæ, tamen ratione exterioris iniuriæ loci sacri, non est res adeo grauis, neque iniuria consummata: præsertim, quia in hac parua, modica quantitate, non potest vocari effusio. Sic ille. Et Philibertus *de Ordine, tract.3. part.3. cap.10.n.9.* Petr. de Ledesma, & Graffius, quos adduximus *1. part. tract.5. disp.8. §.4. quæst. 7. & 10.* Ægidius *in 3. part. quæst.83. art.3. dub.1. num. 226.* ibi: Notant autem Doctores, ex verbo *effusio*, debere esse copiosam, nec sufficere emissionem vnius, aut alterius guttæ. Bonacina *quæst.4. de Matrim. punct. vltimo, n.19.* & penes illum, Gambarupta, Filliucius, Nuñus, & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An per copulam matrimonialem, exercitam in Ecclesia, hæc polluatur, & violetur?

NEgant Vasquez, Basilius, Hurtado, Lopezius, & Sà, & alij citati à nobis *1. part. tract.5. disp.8. §.4. q.14. & part.2. tract.9. disp.25. §.4. quæst.30.* Affirmant è contrà Palud. D. Anton. Caiet. Armilla, Toledo, Graffius, & Valentia, vt videbis, *vbi supra.*

Sed probabilius Respondeo: Pollui, ac violari Ecclesiam per dictam coniugalem copulam; nisi aliàs, ex iusta causa exerceatur, vt quando diu sunt in Ecclesia inclusi. Quia in hoc casu, non vult Ecclesia obligare coniuges ad abstinendum à coniugali copula. Sic Sanch. Lessius, Fagundez, Suarius, Ledesma, Megala, Tannerus, Diana, Lugo, Candidus, Nauarr. Henriq. Palao, Gesualdus, Baunyus, & Trullench, cum aliis, quos citauimus *1. & 2. parte, vbi supra.*

QVÆSTIO XXX.

An, vt Ecclesia maneat polluta, satis sit, vt effusio illicita seminis, fiat in locis Ecclesiæ ipsi adhærentibus?

REspondeo: Non esse satis: nam necessario requiritur, vt effusio seminis fiat intra Ecclesiam ipsam. Vnde effusio seminis facta supra tectum Ecclesiæ, aut sub Ecclesia, aut in turri, aut in cubiculis Ecclesiæ coniunctis, nullo modo violat Ecclesiam, sicut dictum est de effusione sanguinis *supra*, quia est eadem ratio. Sic omnes Doctores, inter quos nouissimè Palaus, sic ait: Nomine Ecclesiæ ad hunc effectum intelligo solùm illud spatium, quod est à pauimento Ecclesiæ vsque ad tectum, & à summa ara vsque ad parietem oppositum. Sic Sanchez *n.25.* & Basilius *num. 3.* Quapropter si aliquæ ex his actionibus fiant supra Ecclesiæ tectum, vel infra pauimentum Ecclesiæ, diuinis officiis aut fidelium sepulturæ non deputatum, non dicitur fieri in loco sacro. Idem est si extra limen Ecclesiæ fiat: quia limen est terminus loci sacri, aut initium profani. Similiter si in turri, vbi cymbala pulsantur, aut in Sacristia, aut in cellulis Ecclesiæ adhærentibus: quia hæc non dicuntur locus sacer ad hunc effectum, vtpotè, quæ cum Ecclesia vnum corpus non componunt. Idem existimat dicendum Basil. de Leon, *d.cap.10.num. 3.* de cellulis in quibus mulierum confessiones audiuntur, non solum ea parte, qua Confessarius adstat, sed etiã ex illa parte qua fœminæ ingrediuntur, quia non videntur cum Ecclesia vnũ corpus constituere, sed quasi ab ea separari. Idem dicit de cellulis, seu tribunis ex quibus Principes Sacrum audiunt. Sed certè, si

si intra parites Ecclesiæ, & concauum illius omnes hæc cellulæ insint, vt ferè semper ita fit, communis, & vera sententia docet, loca sacra esse, & delicta ibidem commissa Ecclesiam polluere. Sic ille, ex Sanchez *disp.15.num.32.*

QVÆSTIO XXXI.

An, vt effusio sanguinis, aut seminis violet Ecclesiam, opus sit, vt hæc in Ecclesiæ pauimentum cadant?

RESpondeo, tanquam certum: Non esse opus: Quia sufficit quod effusio sanguinis, aut seminis fiat intra Ecclesiam: quamuis hæc non cadant in terram, eo quod recipiantur in aliquo vase, veste, &c. Sic Auila *part.5.disp.7.dub.1.conclus.2.vers. Intra Ecclesiam.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.8.* ita dicens: Si quis intra Ecclesiam vulneratus antequam ad terram sanguis decurreret, vt putà, quia in scutella colligitur, exiret, nihilominus, quia intra Ecclesiam effusionis sanguinis causa facta est, polluitur Ecclesia, & reconciliatione indiget. Glossa *in dicto cap. vnico, in verbo, sanguinis de consecrat. Eccles. lib.6.* Paludan. Bachon, Sylueft. Summ. Confessor. *quæst.152.* Iacob. Graffius *num.23.* Viualdus *num.63. & 64.* &c. Sic ille. Alter. *disp.3. de, Interdicto, cap.1. col.3. vers. Secundò polluitur,* & omnes.

QVÆSTIO XXXII.

An per homicidium vel effusionem sanguinis, aut seminis, aut alias actiones, quibus polluitur Ecclesia, occultè factas, violetur Ecclesia, ita vt reconciliatione indigeat?

RESpondeo, tanquam certum: Non violari Ecclesiam per dicta crimina occulta, ita vt reconciliatione indigeat. *Primò.* Quia Ecclesia non iudicat de occultis: ergo quando violatio est omnino occulta, non est opus reconciliare Ecclesiam. Imo non esset conueniens, eo quod, vt Ecclesia reconciliaretur, detegerentur occulta crimina.

Secundò. Quia purificatio templi, est actus publicus, & manifestus: ergo supponit delictum publicum & manifestum: nam publicè purificatur ad publicum scandalum, & publicam iniuriam Ecclesiæ factam tollendam. Igitur, vt Ecclesia indigeat reconciliatione, opus est, quod delictum sit publicum; vel per sententiam Iudicis, vel propter facti euidentiam, vel per legitimam testium depositionem in iudicio factam, vel per confessionem partium, &c. Sic communiter omnes; præcipuè citati à nobis *1. part. tract.5. disputat. 8. §. 4. quæst. 9.* qui sunt Vasquez, Sotus, Rodriguez, Basilius, Hurtado, & Naldus: necnon Suarez, Sanchez, Diana, Candido, Trullench, Lugo, Philibertus, Petr. Ledesma, Caramuel, Bassæus, & alij ibi adducti. Quibus nunc specialiter addo Auilam *parte quinta, disputatione septima, dubit. 3.* & penes illum Henriquez *libro nono, capite vigesimoseptimo, numero quinto.* Nauarrus *capite vigesimoseptimo, numero 251.* & Castro *libro secundo, de lege pœnali, capite vltimo, post 3. conclus.* Alterium *disputatione tertia, de interdicto, capite primo, columna quarta, vers. Secundò dubitari solet,* & Villalobos *tractatu octauo, difficult. 24. numero quinto.*

§. IV.

De violatione Ecclesiæ, per sepulturam in ea excommunicati, infidelis, vel Pagani.

QVÆSTIO XXXIII.

An Ecclesia violetur, ex eo quod in ea sepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus?

RESpondeo, tanquam certum: Violari, ac proinde reconciliari debere. Quia ita habetur *in cap. Consuluisti, de Consecrat. Eccles.* ibi: *Cœmeteria in quibus excommunicatorum corpora sepeliri contingat, reconcilianda erunt aspersione aqua solemniter benedicta.* Sic textus: ergo multo magis habet hæc decisio locum in Ecclesiis, cùm cœmeterium sit accessorium ad Ecclesiam *cap. Is qui, de sentent. excomm. in 6.* & tale corpus excommunicati est extra Ecclesiam proiiciendum, si ab aliis discerni queat, vt definitum fuit ab Innocent. III. *in cap. Sacris, de sepultur.* Sic omnes Doctores, præcipuè Nauarrus, Suar. Auila, Alterius, & alij. Legantur dicta à nobis *part.4. tract.2. disp.8. à quæst.3.*

QVÆSTIO XXXIV.

An item, violetur Ecclesia, si in ea excommunicatus toleratus, seu non vitandus, sepeliatur?

AFfirmandum videtur. Quia graues Doctores affirmant, peccare mortaliter illos, qui excommunicatos toleratos in loco sacro sepeliunt, vt vidimus *part.4. loc. cit. quæst.4.* ergo non alia ratione, nisi quia violatur, per horum sepulturam, Ecclesia.

Sed oppositum omnino cum communi Respondeo dicendum, quod minimè violetur Ecclesia, eo quod in ea excommunicatus toleratus sepeliatur. Quia post Concilium Constant. nec leuiter peccant sepelientes in loco sacro excommunicatum toleratum; quia post dictum Concilium, solùm excommunicatum non toleratum, hoc est, nominatim denunciatum, aut publicum percussorem Clerici, tenemur vitare, nec possumus in loco sacro sepelire, vt latè probauimus *part.4. q.4. cit.* Et quidem quod per sepulturam excommunicati tolerati non violetur Ecclesia, tenent communiter Doctores, Henriquez *lib.9. cap.27. num.5. litt. V.* & penes illum, Nauarrus, Sylueft. Tabiena, Auila *part.5. disp.2. vers. Tertium est.* Alterius *disp.3. cit. cap.1. col.3. vers. Qua conclusio.* Philibertus *tract.3. part.3. cap.10. num.10.* Villalobos *tract.8. diff.24. num.7.* Palaus *tom.2. tract.11. disp.1. punct.1. num.1.* & communis.

QVÆSTIO XXXV.

An maneat polluta Ecclesia, si per Episcopum nominatim excommunicatum, reconcilietur, consecretur, aut benedicatur?

AFfirmant communiter Doctores. Quia, si sepultura corporis excommunicati nominatim, polluit Ecclesiam, in qua est sepultum, multo magis polluet consecratio facta per manus Episcopi nominatim excommunicati. Ita tenent Abbas *in cap.*

cap. Consuluisti, num. 5. de consecrat. Ecclesf. Nauarr. *cap. 27. num. 258. vers. Quintus*. Syluest. *consecrat. 2. §. 5. in fine, vers. Quintus est.* Henriq. *lib. 9. cap. 27. num. 5. in fine*, quamuis hic Auctor, solum in sententia aliorum loqui videatur, Ioan. Andr. D. Anton. Tabiena, & Toletus, quos omnes citat & sequitur Alterius *disp. 3. de Interdict. cap. 2. col. 12. vers. Omnes Auctores*, dicens, omnes tam veteres, quàm recentiores (excepto vno Suario, *vbi infra*) in hac sententia conuenire; & ideo oppositam non carere aliqua temeritatis nota, indubitanter affirmat Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 27.* Bonacina *quæst. 4. de Matrimon. num. 20.* Auila *loc. cit. vers. Quartus est.*

Sed certè probabiliter Respondeo: Non manere pollutam. Quia in toto Iure Canonico, nulla fit talis pollutionis, aut violationis mentio: ergo non potest ipso iure incurri. Sic sentit, & latè probat Doctissim. Pater Suarez *tom. 3. in 3. part. disputat. 81. sect. 4. vers. Quartò violatur*, & post illum Fagundez *de quinque Ecclesf. præcept. lib. 13. cap. 14. num. 50.* Philibertus *de Ordine, tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 11. in fine*, Layman *lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 9.* Ægidius *in 3. part. quæst. 83. art. 3. dub. 1. num. 132.* vbi ita ait: Ex hoc autem casu, multi inferunt Ecclesiam pollui, si consecretur ab Episcopo excommunicato; sed sine vllo textu. Cùm tamen eiusmodi pœnæ, & quasi censuræ, non incurrantur, nisi iure expressum sit: præsertim, cùm Ecclesiam pollui, supponat eam esse consecratam: dum autem eam Episcopus consecrat, nondum potest dici consecrata; & consequenter non potest dici pollui per illum actum. Hæc Ægidius.

QVÆSTIO XXXVI.

An polluatur Ecclesia, per sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet?

Respondeo, vt certum: Pollui, ac violari. Quia sic habetur *in cap. Ecclesiam, el 1. quæst. 2. de Consecrat. distinct. 1.* Sic omnes. Hostiens. Angel. Syluest. Ledesma, Viualdus, Toletus, Henriquez, Nauarrus & alij, quos affert, & sequitur Sayrus *loc. cit. num. 23.* Suarez *disputatione 81. cit. sect. 4. vers. Quintò violatur.* Alterius *disp. 3. cit. cap. 1. vers. Quintò polluitur.* Auila, & Philibertus *loc. cit.* & omnes. Qui id intelligunt etiam loquendo de infante, aut puero filio infidelium, aut Gentilium. Legatur Sayrus mox citandus.

QVÆSTIO XXXVII.

An si filius fidelis moriatur ante Baptismum, & sepeliatur in Ecclesia, hæc maneat polluta?

Negat Paludan. *in 4. distinctione 18. quæstione 8. articulo 1. conclus. 6.* Quia licet puer iste non sit fidelis, non est tamen propriè gentilis, vel infidelis, cum sit filius hominis fidelis, & Christiani. Paludanum sequitur Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 25. vers. Addit etiam Paludanus.*

Sed, vt certum Respondeo: Manere pollutam. Quia talis puer verè est infidelis, saltem negatiuè, quamuis sit filius fidelis; nam verè decedit sine baptismo in actu, & in voto. Sic Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis.* Philibertus *tractatu tertio de Ordine, parte tertia, cap. 10. numero duodecimo*, & communis.

QVÆSTIO XXXVIII.

An etiam maneat polluta Ecclesia, si puer, mortuus in vtero matris fidelis simul cum illa sepeliatur?

Respondeo, vt certum: tunc non manere pollutam. Quia quamuis fœtus ille non sit baptizatus, atque ita non possit sepeliri in Ecclesia, si separatus esset ab vtero matris; tamen inclusus in ventre sepeliri potest, eo quòd vt pars matris reputetur *cap. Si qua, de Consecrat. distinct. 4.* & ita Glossa vltima *in cap. Ecclesiam, el 1. de Consecrat. distinct. 1.* Syluest. Paludan. Suarez, & alij, quos citat, & sequitur Alter. *disp. 3. de Interdicto, cap. 1. col. 16. vers. Addit vnum.* Philibert *num. 12. cit.* Auila *part. 7. disput. 7. dub. 1. conclus. 2. vers. Tertius est.* Sayr. *loc. cit.* Qui addunt, vsu receptum esse, vt in dicto casu mater aperiatur, & extrahatur fœtus, vt baptizetur, qui si careat vita sepeliendus est extra locum sacrum.

QVÆSTIO XXXIX.

An casu, quo mater moriatur prægnans, & post mortem, ex negligentia, non aperiatur, sed sepulturæ tradatur cum fœtu viuente in vtero, qui postea moriatur; tunc maneat violata Ecclesia?

Respondeo: Manere Ecclesiam violatam, ratione homicidij infantis in eadem Ecclesia consummati. Sic Suarez *tom. 3. disp. 81. sect. 4. vers. Quintò violatur.* Alterius ex illo, *loco citato*, & Philibertus. Secus (ait Alterius ex Suario) est dicendum, si qui occiderent fœtum in vtero, extra Ecclesiam post obitum matris, & deinde traderetur sepulturæ cadauer matris cum filio intra ventrem, nam tunc non pollueretur Ecclesia, neque ex causa homicidij, neque propter sepulturam.

QVÆSTIO XL.

An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta?

Respondeo dicendum, quod licet Catechumenus non debeat sepeliri in loco sacro, cùm careat Baptismo, per quem quis fit particeps Sacramentorum, & priuilegiorum Ecclesiæ, tamen si de facto sepeliatur, non ideo polluatur Ecclesia. Quia iura solum loquuntur de Pagano, & infideli: atqui Catechumenus, non est infidelis, cum habeat Baptismum flaminis: ergo. Sic communis, Sayrus *lib. 5. c. 16. n. 24.* Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis*, & alij.

---

§. V.

De violatione Ecclesiæ, ex destructione parietum ipsius.

QVÆSTIO XLI.

An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesiæ parietum, maneat Ecclesia violata?

Respondeo dicendum. Quod in hoc euentu, Ecclesia potius dicenda est destructa, quàm violata.

ta. Vnde quando de nouo instauratur, non reconciliatur Ecclesia, quæ instaurata est, sed denuò consecratur. Sicque intelligendi sunt DD. qui dicunt ex destructione Ecclesiæ parietum, manere ipsam violatam, reconciliationéque indigere. Legatur Alter. *disp.3.de Interdicto, cap.1.vers.Sexta causa.*

QVÆSTIO XLII.

An quando Ecclesiæ parietes, successiuè decidunt, & successiuè reparantur; tunc Ecclesia indigeat noua consecratione?

AFfirmant Innocent. *in Rubr.de consecr.Eccles.* & Abbas *in cap.Proposuisti, eod.tit.* Ratio est. Quia Ecclesia quæ paulatim reficitur non est eadem, quæ antea erat, sed alia, cùm prima destructa fuerit, & noua ædificata: ergo consecrationis forma, quæ impressa erat in prioribus parietibus, illis destructis, consecratio periit: ergo Ecclesia noua, quæ non est eadem numero cum priori, est consecranda.

Sed probabilius Respondeo: Non indigere noua consecratione. Ratio est. Quia consecratio est indelebilis, manente eadem re, & subiecto: atqui illud, quod successiuè, & per partes reparatur, est eadem res: ergo. Minor constat exemplis: nam eadem nauis dicitur, & est, etiamsi paulatim reficiatur; idem homo, etiãsi eius partes assiduè corrumpantur per calorem, & generentur de nouo aliæ ex cibo assumpto, & hæ conuertuntur in totum hominem qui antea erat: ergo cùm eodem modo per partes instauratur Ecclesia antiqua, remanet eadem Ecclesia, ac proinde consecratio non deletur. Sic Syluest. *verb.Consecratio 2.§.4.vers.Tertius est.* Hostiens. Palud. D. Anton. Summ. Confessor. & Pasan. quos adducit & sequitur Alter. *c.27.n.258. vers.Sextus,* ibi: Sed contrariũ verius videtur, vt documus *in d.cap. Ecclesiis, nota 3.* Henr. *lib.9.c.27.n.5. in Glossa litt.T.* Auilam *part.5.d.7.dub.1.vers. Quintus casus est.* Viuald. *de Interdict.vers.Sextus,n.77.*

QVÆSTIO XLIII.

An violatio habeat locum in omni Ecclesia consecrata, aut benedicta?

NEgauit Glossa *in cap. Ecclesia, de immunitate Eccles.verb.Celebrantur,* quatenus docuit quod Ecclesia non consecrata, licet sit ab Episcopo benedicta, minimè gaudeat priuilegio immunitatis Ecclesiæ, & consequenter nec pollui propter causas enumeratas, si aliàs in dicta Ecclesia diuina officia non fuerint celebrata. Probat suam sententiam ex verbis eiusdem textus: *In qua diuina mysteria celebrantur:* ergo ex dispositione illius, vt Ecclesia non consecrata gaudeat immunitate, requiritur, vt in ea diuina officia celebrentur. Sic Glossa, quam aliqui moderni sequuti sunt.

Sed longè multo probabilius Respondeo dicendum, quod violatio, non solum habeat locum in Ecclesia consecrata, vt omnes concedunt; verum etiam in benedicta ab Episcopo, aut ab alio auctoritate eiusdem, etiamsi in ista, mysteria sacra minimè celebrata fuerint. Quia longè probabilius est, quod ad hoc, quod Ecclesia gaudeat immunitate Ecclesiastica, sufficit, quod dedicata sit Deo auctoritate Episcopi; cum postea non possit ad humanos vsus redire, *cap. Ad hoc. de Relig. domib.* Sic tenent Glossa *in cap. Si Ecclesia, de cõsecr. Eccles. verb. Non consecrata.* Abb. *in cap. Ecclesia, de immunit. Eccles. num.5.* qui id probat ex eod. textu: *Quia obsequiis diuinis dedicata, nullis est temerariis vsibus profananda.* Sic etiam Soto *in 4. dist.13.q.2.art.3.ad 2. & dist.32.q.1.art.3.* Nauarr. *cap.27.n.256.verb. Dixi, Ecclesiam.* Henriq. *lib.9.c.27.n.5.in princip.* Azot. *1.p. instit.mor. lib.10. cap.6.q.14.* Cord. *in Sum.q.12.* Auil. *p.5.disp.7.dub.2.* quos omnes refert, & sequitur Alter. *disp.3.de Interdicto, cap.2.col.1.* Villalob. *tract.8.diff.24.n.6.* ex Suario, *disp.81.cit.sect.4.* Palaus *tom.2.tract.11.punct.1. n.2.* Qui ex Azorio, Basilio, & Sanchez addit, quod si contingat esse aliquam Ecclesiam alicuius Monasterij, vel Hospitalis, nec ab Episcopo consecratã, nec benedictam, si tamen sit ab ipso publicè ad diuina celebranda deputata, tunc reputanda sit locus sacer, & tunc in eo habebit locũ violationis pœna; eo quod dicta auctoritatiua deputatio benedictioni æquiualet.

QVÆSTIO XLIV.

An violata Ecclesiâ, censeatur etiam violatum cœmeterium illi contiguum?

REspondeo, vt quid certum: Censeri violatum cœmeterium illi contiguum. *Primò,* quia sic habetur expresse *in cap.Vnico, de consecrat.Eccles.in 6. Secundò.* Quia interdicta Ecclesia, est etiam interdictum cœmeterium illi contiguum, vt ex *cap.Si ciuitas, de sentent. excommun.* diximus *p.4. tract.5. de Interd.disp.1.q.15.* ergo similiter in nostro casu, violata Ecclesia, violatum erit cœmeterium contiguum. Sic omnes DD. Legantur Henriquez *lib.9.c.27.n.5. litt.N.* Nauar. *cap.27.n.253.* Auila *p.5.disp.7.dub.2. concl.2.* Alterius *disp.3. de Interd.c.2. col. 2. quæsit.3.* Viualdus *de Interd.n.78.* & alij citati à nobis *de Interdict.vbi supra,* vbi explicauimus, quid sit, & quod debeat dici, cœmeterium contiguum.

QVÆSTIO XLV.

An etiam è contra, polluto cœmeterio, censeatur polluta Ecclesia illi contigua?

REspondeo, tanquam quid certum: Quod non. Tum quia id constat ex *cap.Vnico, de consecrat. cit.* tum etiam quia aliàs minus dignum traheret ad se magis dignum. Sic Henriq. *n.5.cit.* ibi: Violato cœmeterio, licet contiguum sit, non ideo polluitur Ecclesia: bene tamen è contrario. Sic ille. Viualdus *loc.cit.num.79. & 80.* Auila, Nauar. Alterius *supra citati,* & omnes.

QVÆSTIO XLVI.

An, si duo cœmeteria, ita sint sibi vnita vt inter ea solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeatur de vno in aliud; vtrum vno eorum polluto, censeatur pollutum alterum?

REspondeo, vt certum; quod non: Quia re vera sunt duo cœmeteria, & vnum non est annexum alteri; cum non sit maior ratio vnius, quam alterius; sed ambo sunt annexa Ecclesiæ. Sic ex *cap.Vnico, citato* docent omnes. Syluest. *verb. Cœmeterium §.3.* Alter. *disp.3.cap.2. col.3.vers.Postulabit quis.* Auila *dubio 2.concl.2. in fine.* Viuald. *num.81.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO XLVII.

An saltem, maneant polluta duo dicta cœmeteria, si in medio portæ positæ inter illa, fiat humani sanguinis, vel seminis effusio?

Respondeo dicendum, quod si porta dicta posita in muro, aut pariete, vni cœmeterio est vicinior, tunc illud solum cœmeterium pollutum habetur: Si verò porta sit in medio eorum, illud solum pro polluto iudicatur, cuius causa paries, & porta facta est, eo quod sit illius accessio. Si tandem dubium sit cuius causa paries sit extructus, tunc vtrumque cœmeterium censetur violantum; quia præsumitur quod paries factus, non accessoriè, sed ad diuidendum duo cœmeteria, vt innuit textus *in c. Vnico, cit.* Sic Gemm. Anchar. Francus, & Siluest quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 2. col. 3. vers. Sed quid dicendum.* Auila *dub. 2. cit. concl. 3.*

QVÆSTIO XLVIII.

An si sanguis, vel semen effundatur in porta Ecclesiæ; tunc maneat violata?

Respondeo: Manere quidem violatam, si effundatur in parte interiori intra clausuram ostij, versus Ecclesiam; minimè verò si effundatur in parte exteriori, quia tunc censetur facta effusio extra Ecclesiam. Sic Bart. *in l. 1. de Cloacis.* Alterius *loc. cit. vers. Eodem modo.* Auila *loc. cit. concl. 4.*

QVÆSTIO XLIX.

An Ecclesia polluatur, propter furtum, vel rapinam in ea commissam?

Affirmatiuam partem esse probabilé innuit Alterius *loc. cit. vers. Tertiò quæritur*, eo quod speculator *tit. de consec. Ecclesiæ*, §. 1. & Ioan. Selua, *de benef. part. 1. quæst. 5. num. 101.* dicant alicubi esse vsu receptum, vt pro polluta habeatur.

Sed, vt mihi certum, Respondeo: Minimè Ecclesiam per dicta crimina pollui. Quia nullus est textus in iure, qui id velit. Sic alterius *loc. cit.*

QVÆSTIO L.

An Ecclesia per violationem, amittat priuilegia immunitatis?

Respondeo, Quod non. Quia Ecclesia per interdictum, non amittit priuilegia immunitatis, vt latè probat Alter. ex Abbate, Goffr. & Vincent. ergo nec perdet ea propter violationem. Sic Alter. *disp. 3. de Interd. c. 2. col. 4. quæsit. 4.* Philibert. *tract. 3. p. 3. c. 10. n. 17.* Azor. *p. 2. lib. 8. q. 2.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 16. num. 5.*

DISPVTATIO II.

De peccatis, & pœnis impositis his, qui in Ecclesia violata celebrant.

QVÆSTIO PRIMA.

An sit peccatum mortale, celebrare Missam, vel alia officia diuina, in Ecclesia violata publicè?

Respondeo, tanquam certum: Esse peccatū mortale ex genere suo celebrare Missam, aut alia officia diuina, aut sepelire mortuum in Ecclesia publicè violata: secus verò in Ecclesia violata occultè, quia in hac licitè celebrari potest.

Prima pars huius responsionis, desumitur ex *cap. Ecclesiam, de consecr. dist. 1. & ex cap. Proposuisti, cap. Consuluisti, cap. fin. de consecr. Eccles. & cap. vnico. eod. tit. in 6.* vbi cautum est, nullum sepeliri in Ecclesia violata posse. Sic Nauar. *cap. 25. num. 83.* Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in princip. & lib. 13. c. 51. n. 5. in princip.* ita scribens: Pollutio, seu violatio Ecclesiæ in eo est similis interdicto loci; quod in Ecclesia benedicta prohibentur sub mortali celebrari Missæ, & alia officia diuina, si illius violatio sit publica. Sic ille. Toletus *in Summ. lib. 5. cap. 8. vers. Quinta causa.* Siluest. Palud. Angelus, Tabiena, Ricard. Sotus, Abbas, & Angelicus Doctor D. Thomas, quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 3. col. 1.* Auila *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 29.*

Secunda vero pars constat ex supradictis *disput. 1. quæst. 32.* vbi probauimus, non violari Ecclesiam per occulta crimina, sed publica: ergo dum nondum est Ecclesia publicè violata, licitè possunt in ea celebrari diuina. Sic Auila *loc. cit.* vbi ex Nauarro aduertit, posse contingere, quod effusio sanguinis, vel seminis facta ab hinc octo diebus, hodie incipiat impedire, & non antea, quia hodie publicatur. Henriquez *loc. cit.* Sotus, & Castro, & alij communiter, quos sequitur Alterius *loc. cit. col. 3. vers. Notandum est.*

QVÆSTIO II.

An casu, quo post celebrationem Missæ, publicetur Ecclesiæ violatio occulta, sit tunc necessarium Ecclesiam reconciliare?

Negant tunc reconciliandam esse necessariò Ecclesiam, plures Doctores. Quia inquiunt, præsentia corporis Christi dum in dicta Ecclesia Missa celebratur, reputanda est pro sufficienti consecratione. Sic Dian. 2. *p. tr. 14. de celebr. Missar. resol. 69. & p. 5. tr. 13. resol. 60.* & præcipuè *p. 6. tr. 6. resol. 28.* vbi pro se citat Auilam *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1. vers. Sed quid.* Sà *v. Ecclesia, n. 19.* Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in gloss. litt. L. & n. 6. in glossa litt. I.* Persicum *de offic. Sacerd. lib. 1. dub. 6. num. 61.* Naldum *v. Ecclesia, num. 24.* & Zerolam *in praxi Episcop. part. 1. verb. Pollutio Ecclesiæ, not. 5.* Quibus adde Alterium *disp. 3. cap. 3. col. 3. vers. Sed occurrit.*

Sed oppositum omnino iterum Respondeo dicendum, nempe, quod sit necessarium Ecclesiam tunc consecrare; quia minimè est censenda consecrata, ex eo quod, siue bona, siue mala fide, quis Missam in ea celebrarit. Conclusio hæc constat ex dictis *part. 2. tract. 7. disp. 7. q. 31.* illámque docent Lugo *de Eucharist. disp. 20. n. 62. & 92.* Philibert. *de Ordine, tract. 3. p. 3. c. 13. num. 3.* (non 9. vt apud me offendes *loc. cit.*) Nauar. Azor, Dicastillo, & alij citati à nobis *vbi supra p. 2.* Quibus adde Sayrum *p. 5. c. 16. n. 11.* dicentem oppositam sententiam esse contra communem DD. consensum, & omnino falsam, & in praxi non tutam. Nec Henriquez oppositum expresse tuetur, cum solum referat & transeat.

QVÆSTIO III.

Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando ipso celebrante, Ecclesia polluitur?

Respondeo cum communi dicendum, quod si pollutio Ecclesiæ accidat post Canonem inchoatum, tunc debet Missam absoluere, quia tunc iam sacrificium reputatur inchoatum, & sic iure diuino perfici est necessum. Si verò Ecclesiæ pollutio accidat

accidat ante Canonis inceptionem, tunc Sacerdos debet cessare, & omittere Missam, donec Ecclesia reconcilietur. Sic Suarez *tom.3.disp.81.sect.4.* Nuño, Reginald. & Ægidius; quos citat, & sequitur Bonacina *quæst.4.de Matrim. punct. vltimo, num.24.vers. Si quærat.* Alterius *disp.3.cit.cap.3.in fine.*

QVÆSTIO IV.

An celebrans in Ecclesia publicè violata, irregularitatem incurrat?

Affirmauit solus Hostiens. *in c. finali, de consecr. Ecclesia.*

Sed, vt certissimum Respondeo: Non incurrere. Quia sic expressè determinatur *in cap. Is qui, de sent. excomm. lib.6.* his verbis: *Is, qui in Ecclesia sanguinis, vel seminis effusione polluta, vel qui præsentibus maiori excommunicatione nodatis, scienter celebrare præsumit, licèt in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen, cum id non sit expressum in iure, laqueum non incurrit.* Sic textus. Et ex illo sic omnes. Nauar. *cap.25.n.83.* Sotus *dist.13.q.2.art.3.ad 2.* Henriq. *lib.9.c.27.n.7.* Azor. *tom.2.lib.9.c.5.q.vlt.* Tolet. *lib.5.cap.8.vers. Quinta causa.* Siluest. Gemin. & Franc. quos citat, & sequitur Alterius *disp.3.de Interd.c.3.col.3. vers. Venio.* Auila *p.5.disp.7.dub.3.concl.3.* Bonacina *loc.cit.n.26.* Diana *p.6.tract.6.resol.28.vers. Notandum est.*

QVÆSTIO V.

An saltem, incurrat suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, qui in Ecclesia publicè violata celebrat?

Affirmat prædictum sic celebrantem incurrere, ipso facto, suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & si post talem suspensionem denuò celebrat, vel actum sui Ordinis exerceat, incurrere irregularitatem, Lapus, quem sequuntur, apud Alterium, Tabiena, Angel. Siluest. & Gemin. Quibus addit Diana *loc. cit.* Naldum *verb. Ecclesia, n.15.* Nauar. *cap.25. n.94.* & Graffium *1.consil.lib.3.consf.2.n.21. de consecrat. Ecclesiæ.* Ita etiam Azor apud Bonacinam *2.part. lib.10.cap.26.* Viuald. *num.81.*

Sed longè multò probabilius Respondeo: Nec incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & ex consequenti neque mediatè, nec immediatè fieri irregularem, quamuis postea denuò in loco violato celebret. Ratio est, quia talis suspensionis pœna, minimè reperitur in iure imposita contra violantes Ecclesiæ violationem: atqui suspensio non incurritur nisi sit in iure expressa: ergo. Sic communiter DD. Henriq. *lib.9 c.27.n.7.in gloss. litt. M.* quem citat, & sequitur Auila *loc.cit. concl.3.* Suarez *tom.3.in 3. p. disp.81.sect.4.in fine.* Azor. *2.tom.lib.9.c.5.q.6.* quos affert, ac sectatur Alterius *c.3.cit.vers. Nonnulli.* Sà *verb. Ecclesia, n.21.* Palud. Layman, & Fagundez, quos refert ac amplectitur Diana *part.6.tract.6.resol.28.* Bonacina *num.26.cit.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.29.* & alij plures penes ipsum.

QVÆSTIO VI.

An in festis, in quibus iure suspenditur interdictum loci; liceat in loco publicè violato celebrare?

Respondeo: Non licere. Quia dictum priuilegium concessum loco interdicto, non debet extendi ad locum publicè violatum. Sic Villadiego *c.5. de Interd.n.11.col.mihi 75.* vbi ita ait: Aduerte tamen, quod prædicta celebratio non est permissa cùm Ecclesia seminis, vel sanguinus effusione est polluta. Pro eo facit notab. glossa *in cap. Ex tuarum, de priuileg.* Ex quo, sequitur, quod, durante tali pollutione, etiam in illis festiuitatibus exceptis, non debet celebrari. Sic ille. Quem citat, & sequitur Henriquez *lib.13.c.41.n.5.in fine.* Auila *p.5.disp.7. dub.3.concl.3.in fine.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.30.*

QVÆSTIO VII.

An possit Episcopus impertiri licentiam, vt in Ecclesia violata (si vrgeat necessitas) diuina, ante reconciliationem, celebrentur?

Negandum videtur. Quia prohibitio celebrandi in Ecclesia publicè violata, oritur ex dispositione Iuris Canonici, cuius auctor est Pontifex: ergo super dicta constitutione nequit Episcopus dispensare, quia inferior non habet potestatem in lege superioris.

Sed probabilius longè Respondeo: Posse Episcopum dictam licentiam impartiri, si vrgeat grauis necessitas, alias nō. Primum probatur. Quia licet prohibitio præfata sit Iuris Canonici à Papa conditi; tamen ab eodem iure permissum videtur Episcopo, vt possit hac in re dispensare, eo quod *in cap. Missarum, dist.1.* & *in c. Hic est, de consec. dist.1.* absolutè dicitur, Missam celebrari posse loco ab Episcopo destinato: ergo sub hac generali concessione comprehenditur etiam Ecclesia violata, si Episcopus mandauerit, vel permiserit, vt in ea celebrari possit. *Secunda* vero pars constat clarius. Quia dispensatio in lege communi magnam requirit necessitatem. Hanc responsionem absolutè docet D.Thom. *p.3.q.83.art.3.ad 2.* Sot. *in 4.dist.13.q.2.art.3.ad 2.* Henriq. *lib.14.c.51. n.5.* Auila *disp.7.cit.dub.3.concl.2.* Alterius *disp.3.cit. c.3.col.2.vers. Sed non caret.* Villalob. *tr.8.diff.24.n.13.* sic loquens: *Aduiertan los DD. con S.Thomas que se podria dezir Missa en la tal Iglesia* (scilicet, violata) *con licencia del Obispo, antes que se reconcilie. Lo vno, porque puede dar el Obispo licentia para que celebren en lugar no consagrado, i assi la podra dar par esto. Lo otro porque se colije del Derecho, donde se dize, que se puede celebrar donde el Obispo permitiere. Tañade Soto que para esta dispensacion se requiere causa graue, i tanta podria ser la necessidad, que no pudiendo hauer comodamente la licētia del Obispo, se pudiesse hazer sin ella. Y por este camino, se escusan los que en las tierras Septentrionales dizen Missa donde estan enterrados los herejes: ò porque la necessidad es tanta, que no la puden dezir en otra parte; ò porque los Obispos lo veen, i lo consienten, que esto es dar licencia, como dize Suarez* tom.3.disp.81.sect.4. *Y tambien se escusan quando no estan los tales herejes denunciados*, &c. Sic ille.

DISPVTATIO III.

De Ministro, à quo reconcilianda est Ecclesia violata.

QVÆSTIO PRIMA.

An si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solum reconciliari possit?

Respondeo, tanquam certum: Quod solū à proprio Episcopo reconciliari possit, vel ab alio Antistite ex eius consensu: non verò à simplici Sacerdote, *vt infra.* Sic habetur

habetur expresse *in cap. Aqua, de Consecrat. Eccles.* vbi ita dicitur: *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri de cætero prohibentes, non obstante consuetudine* Prouinciæ Bracharens. Quæ dicenda est potius corruptela. Sic Greg. Nonus. Et omnes cum illo. Legantur Henriq. *lib.9.cap.27.num.6.* Auila *p.5. disp.7.dub.4. concl.2.* Alterius (qui non fideliter refert verba Gregorij) *disput.3. de Interdict. cap.4.* Sayrus *lib. 5. cap.16. num. 31.* & alij.

QVÆSTIO II.

An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

AFfirmant Victoria *in Summ.quæst.99.* Sà *verb. Ecclesia, n.20.* & Syluius *in 3.part.* D.Thom. *quæst.83.art.3.*

Sed Respondeo vt certum: Non posse. Quia sic habetur *in d. cap. Aqua, de consecr. Eccles.* (non *de celebrat. Missarum,* vt offendes apud Auilam) vt nuper vidimus. Vbi rationem reddit Pontifex, inquiens: Quia licèt Episcopus committere valeat quæ iurisdictionis existunt: *quæ Ordinis tamen Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare.* Sic Pontifex, & communis. Legantur Henriquez, Alter. Sayr. *vbi supra.* Auila *loc.cit. concl.3.* Filliuc. *tom.1.tract.5.c.4.n.118.* Graffius, Nuñus, & alij quos refert & sequitur Diana *part. 2. tract. 15. resol.6.& p.4.tract.4.resol.91.*

QVÆSTIO III.

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

REspondeo, tanquam certum: Posse. Quia Pontifex per apicem potestatis Pontificalis, quem tenet tanquam vniuersalis Vicarius Christi, potest solus committere simplici Sacerdoti circa Corporis Christi mysterium, quædam quæ pertinent ad potestatem Ordinis Pontificalis, vt benedicere Corporalia, & ornamenta Missæ. Sic omnes. Legantur Henriquez *lib.9.cap.27.n.6.litt. Z.* vbi citat Siluestrum, Armillam, Tabien. Abbat. & Castrum, Sotus *etiam in 4.dist.13.q.2.art.3.* Alterius *disp.3.de Interd.cap.4. col.2.* Diana *2.& 4.part.loc cit.* vbi de facto hanc potestatem reconciliandi Ecclesias consecratas concessisse Leon. Minoritis clarè fatentur, & patebit amplius ex mox dicendis.

QVÆSTIO IV.

An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas, virtute suorum indultorum?

AFfirmant aliqui Doctores, Posse quidem reconciliare dictas Ecclesias, dummodo id faciant cum aqua (cui vinum simul & cinis admiscetur) per Episcopum benedicta; aliàs non. Ita B. Anton. *3.part. tit.12.cap.6.§.5.* & Syluest. *v.Consecratio 2.§.8.*

Sed ego absolutè Respondeo: Posse Superiores Regulares virtute suorum priuilegiorum reconciliare suas Ecclesias post consecrationem pollutas, cum aqua, vel per Episcopum benedicta, vel per ipsum Prælatum Regularem, si Episcopus distet per duas dietas, hoc est, per quadraginta milliaria, aut (*hispanè*) per quatuordecim leucas (Dieta enim viginti milliaria, seu septem leucas, continet, apud Henriquez, *infra*) Quia sic concessum fuit à Leone X. Prælatis Ordinum Minorum, vt habetur *in Compen. Mendic. verb.Benedicere.§.14.* Sic nouissimè sentit Philib. *de Ordine, tract.3.part.3.cap.10.num.15.* per hæc verba: Si Ecclesia polluta sit regularis, & Episcopus per duas Dietas longè abesset, tunc ex concessione Leonis X. facta Mendicantibus, poterunt Superiores illius Ordinis, & reliqui communicantes in eorum priuilegiis, prædictam Ecclesiam pollutam aqua per ipsos benedicta reconciliare. Quod ego semel feci Ticini in Ecclesiã pollutam Sanctæ Mariæ Coronatæ, pollutæ per quoddam homicidium: & dum post factum multos haberem, Curiæ Episcopalis aduersarios, visis, & inspectis nostris priuilegiis, omnes siluerunt: siquidem talis concessionis testes locupletissimi sunt Ioan. Baptista Confectus, *in Summa priuileg. Mendic. tit.10.cap.5.* Greg. Sayrus *de Censur.cap.10.* (lege *tu, 16.sup.cit.*) *n.31.* Hugolin. *de offic. Episcopi, cap.29. §.7.* Augušt Barbosa *de offic. Episcopi, alleg. 28.n.64. part.2.* Henriq. *lib.9.de Missa, cap.27.n. 6.litt. D.* Rodrig. *de Regular.tom.1.q. 19. artic.6. & tom.2. de priuileg. Regular fol.mihi 228.* Huc vsque Philibertus Marchinus. Sic item vltra hos Auctores, tenent Nouarius *in Sũma Bullar. tit. de pollutione Ecclesiar.n.7.* Graffius *consil.2. de consec. Eccles.n.18.* quos refert, nec reprobat Diana *p.4.tract.4.resol.19.in fine.* Alter. *disp.3.de Interd.c.4.col.2.* Auila *part.5.disp.7. dub.4. concl.3.in fine.* Villalob. *tract.8.diff.24.num.14.*

QVÆSTIO V.

An si Ecclesia, quæ est polluta, non erat consecrata, sed solum benedicta, possit reconciliari per simplicem Sacerdotem?

NEgatiuam sententiam tenere Toletum, ait Diana, per hæc verba: Adde, quod Ecclesia si sit benedicta, potest reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem, & cum aqua benedicta communi, contra Toletum. Huc vsque Diana *part. 4. tract.4. resol.91.* Sed certè Toletus oppositum expresse docet, vt patebit *infra.* Vnde.

Vt quid certum Respondeo: Posse reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem. Quia sic colligitur ex *cap. Si Ecclesia, de consecrat. Eccles.* vbi Sic Gregor. Nonus ait: *Si Ecclesia non consacrata cuiuscumque fuerit seminis, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa suspendantur.* Sic textus, super quem Glossa *in verb. Lauetur,* sic quærit: Sed per quem debet lauari? Videtur quod per Episcopum tantum *sup. cap.proximo.* In hoc casu satis credo, quod per simplicem Sacerdotem possit lauari: quia si intellexisset Papa, quod per Episcopum deberet lauari, illud dixisset, sicut dixit in proximo capitulo præcedenti: cùm Papa in vtroque capitulo scribat eidem; & quia dixit, *aqua exorcizata lauetur,* quæ fit per simplicem Sacerdotem, & non cum aqua benedicta cum vino, & cinere, cum quã reconciliatur Ecclesia consecrata. Hæc Glossa. Et cum illa communiter omnes. In primis Toletus citatus à Diana pro parte opposita, per hæc verba: Cum autem tantum est Ecclesia benedicta & non consecrata, reconciliatio fieri potest per Sacerdoté cum aqua ab Episcopo benedicta. Sic Toletus *lib.5.cap.8.num.15.in fine.* Astens. Syluest. Tabiena, & Sotus *in 4.dist.13.quæst.2. art.3. ad 2.* & Graffius *lib. 2. decis.cap.4.num.10.* quos citat, & sequitur Sayrus *lib.5.cap.16.num. 32.* notantes, quod ob hanc causam soleant Ecclesiæ consultò non consecrari, sed benedici, ne scilicet, dum violantur ex-

pectandus sit Episcopus. Diana *loc. cit.* Auila, Homobonus, Henriquez, Tamburinus, & alij apud ipsum.

QVÆSTIO VI.

An, vt simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requirat licentiam Episcopi?

AFfirmane aliqui, inter quos est Bonacina *quæst. vltima, de Matrim. punct. vltimo, num.* 27. sic dicens: Respondeo Ecclesiam pollutam posse per aspersionem aquæ benedictæ reconciliari à simplici Sacerdote, si Ecclesia non erat consecrata. Expedit tamen, inquit Henriquez, obtinere licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario generali: Imo ipse censeo necessarium esse petere facultatem, & licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario generali, sicut vsus indicare videtur in nostra Diœcesi. Hæc Bonacina.

Sed probabilius Respondeo: Non requirere licentiam Episcopi, cum illam habeat à iure. Patet ex textu *in cap. Ecclesiam*, nuper adducto, illis verbis: *Protinus lauetur*, quod non exprimeretur, si oporteret licentiam Episcopi expectare, vt Bonacina vult, vel aquam ab eo sacratam, vel benedictam deferre, vt voluit Toletus. Sic communis Auila. *part.* 5. *disp.* 7. *dub.* 4. *concl.* 1. qui citat Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *n.* 6. & certè melius quam Bonacina pro sua sententia: ait enim sic: Polluta Ecclesia, si tantum erat benedicta, reconciliatur per Sacerdotem. Expediretque licentiam ab Episcopo, aut generali eius Vicario haberi, si id facilè sit, sed non est necessaria. Sic Henriq. Alterius *etiam disp.* 3. *cap.* 4. *col.* 3. Diana *p.* 4. *tract.* 4. *resol.* 91. Tamburinus, Præpositus, & Portel, penes illum. Villalobos *tract.* 8. *diff.* 34. *num.* 23. ita dicens: *Si estando diziendo Missa se violase la Iglesia estando commençado el Canon, tiene obligacion el Sacerdote à acabar sin interrumpir, como dize el Missal: mas si no està comenZado el Canon, i la Iglesia no està mas que bendita, puede el simple Sacerdote reconciliarla, segun Derecho: loqual se haze con aspersion de agua bendita, i otras breues ceremonias, que pone el Ciremonial Romano: mas si esta consagrada, ha de dezar la Missa, porque solo el Obispo, ò otro con su licencia la puede reconciliar.* Sic ibi *num.* 23. *&* *n.* 24. *sequenti.*

QVÆSTIO VII.

An reconciliata Ecclesiâ violata, maneat reconciliatum Cœmeterium contiguum?

REspondeo vt certum: Manere. Quia Cœmeterium est accessorium ad Ecclesiam, & accessorium sequitur naturam principalis: non è contra, quapropter reconciliato Cœmeterio violato, non manet reconciliata violata Ecclesia. Sic communis. Angel. *verb. Consecratio Cœmeterij, in fine*, & Gemin. *cap. Vnico, de consecrat. Eccles. in* 6. quos sequuntur Auila *disp.* 7. *cit. in fine*, & Alterius *disp.* 3. *de Interd. etiam in fine.*

QVÆSTIO VIII.

Quonam modo reconcilianda est Ecclesia polluta, quia in ea sepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus?

REspondeo ex dictis, quod debet exhumari corpus, si discerni possit ab aliis, & præterea si sepulta sunt corpora infidelium radendi sunt parietes, si Ecclesia sit benedicta, & non consecrata, nam si raderentur parietes Ecclesiæ consecratæ, necessario esset consecranda. Modus autem radendi parietes est illos dealbare, vt ait Glossa *in dict. cap. Ecclesiam.* Sic ex communi Auila, & Alterius *locis citatis.* Qui addunt, quod quando reconcilianda est Ecclesia violata propter effusionem sanguinis alicuius Martyris, tunc non est leuandus locus sanguinis.

Et hæc de violatione Ecclesiæ ad laudem Sanctissimæ Trinitatis, Beatissimaque Virginis Mariæ, & SS. Ioannis, & Fœlicis, & Patriarchar. Ordinis eiusdem SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum.

INDEX

INDEX RERVM NOTABILIVM, QVÆ IN HOC VOLVMINE de Irregularitate, continentur.

Prior numerus paginam notat, posterior quæstionem.

An

Cœmeterium.

Color.

Comburere.

Comes

An

Comes

An

An

Extrema-Vnctio.

F

Faber

Facies.

Factum.

Fama.

Febris.

Fera.

Festum

Fides.

Filius.

An

N

O

Pharmaco

Proximus.

An

Visus.

FINIS.

V.

Venatio.

Visus.

FINIS.

EXPOSITIO
REGVLÆ
PRIMITIVÆ
FRATRVM DISCALCEATORVM,
Ordinis Sanctiss. Trinitatis, Redemptionis Captiuorum,
ex vtroque iure deprompta.

AVCTORE
R.P.F. LEANDRO
DE S.MO SACRAMENTO,

Eiusdem Ordinis olim in Complutensi, & aliis Hispaniæ Academiis, Thelogiæ Professore; postmodum dicti Ordinis Prouinciali, & Diffinitore Generali; nunc verò, totius suæ Religionis Ministro Generali.

RR. PATRIBVS FRATRIBVSQVE Discalceatis, Ordinis Sanctis. Trinitatis Redemptionis Captiuorum,

FRATER LEANDER DE SANCTISS. SACRAMENTO, eiusdem Ordinis Diffinitor Generalis.

S. P. D.

IAM, iam, vt sæpiùs optaueram, propono vobis Amantissimi Patres, Fratres charissimi, sub breui, & claro stylo, fauente Triados, explanationem illius nostræ Primitiuæ Regulæ, quæ ipsimet Trinitati Sanctissimæ, ab Innocent. III. Pontifice Maximo anno primo sui Pontificatus, & Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi 1198. (nunc in aliquibus reformata à SS. D. N. Vrbano VIII.) dicata, & consecrata fuit, & per ipsammet Trinitatem diuinam, sub tanto Antistite, nutu diuino, approbata.

Nec miremini, precor, quod post annorum spatia, in quibus, tot Doctissimi floruere parentes: tot optimi Theologi: tot vtriusque iuris Doctores insignes, ego nunc, inter omnes natu minimus, hanc difficilem Prouinciam aggredi ausus sim. Non profectò feci sine causa, immò potiùs, hæc prima fuit. Plures sanè ætates, Sanctorum desideriis, & clamoribus, plenæ transiere, antequam Diuinum Verbum, è sinu Patris, sub vmbra diuini Spiritus, ad Virginis aulā descenderet: & Filius Dei, & hominis hominibus appareret. Quod quidem, omnes ferè Ecclesiæ Patres, eò tribuunt, vt per Patriarcharum figuras, Prophetarum oracula, & vtrorumque exempla, ipsa Diuini Verbi Incarnatio, vitæ perfectio, & Captiui generis humani Redemptio clariùs innotesceret: & hominis intellectus, Patriarcharum figuris: eius memoria, Prophetarum miraculis: eiusdemque voluntas, vtrorumque exemplo, ad dicti verbi Incarnati, illiusque sanctitatis, & perfe-

¶ 2 ctionis

ctionis Regulæ, cognitionem, memoriam, & amorem faciliùs, & efficaciùs raperetur. Nunc ergo, quod post tot annorum curricula, post quadragintos, & quadringenta circiter annos, post tot grauissimos Patres, & Doctores, nunc per me omnium minimum, nostræ Regulæ claritas effulgeat, eiusque expositio in lucem prodeat: nihil aliud fuit quam, vt almæ Ecclesiæ, Summorumque Pontificum decretis, Sanctorum dictis, Patriarcharum nostrorum factis, Doctorum sententiis, omniúmque exemplo, eius perfectionis cognitio nostrum illustret intellectum, moueat voluntatem, & memoria præceptorum eorum, præsertim eorum obseruantiæ, omnium cordibus radicitiùs inhæreat.

Secunda causa, quæ animum fortiter impulit, fuit conspicere omnes alias Patriarcharum Religionum Regulas, suos habere expositores, nullam prorsus aliquem desiderare, nullã iam explicatore indigere. Sola nostra, & sanctorum nostrorum Patriarcharum, quasi destituta solatio expositoris, & acclamatoris tantæ perfectionis, sedebat angusta, quasi angustiis confecta. Paupercula, & quasi in obscuro, illa quæ est plena spiritualibus diuitiis, adeò, vt nulla magis: sed multæ satis minus. Vultis ne conspicere, quid boni, quid pulchri, Quid perfecti in se contineat? Auscultate, & videbitis in vultu Angelico hoc demonstratum, in Diui Thomæ doctrina, aspicietis, tot habere in se diuitias Religiosas, quot habent simul, cæteræ Religionis Regulæ.

Hæc enim nostra, altissimè docet, vtramque vitam tenere, actiuam, scilicet, & contemplatiuam. Siquidem perfectissimè ordinat, & ducit Religiosos suos ad perfectionem charitatis, quæ se extendit ad dilectionem Dei, & proximi. Et si ad dilectionem Dei directè tendit, & pertinet, vita contemplatiua, quæ soli Deo vacare desiderat, hanc strictè præcipit, vt eligant Religiosi, qui sub illa militant, iniungitque illis, cap. 13. vt singulis diebus, per duas horas, orationi, & contemplationi instent: quod profectò est singulare mandatum, & inter omnes Regulas ipsa sola. Rursus iniungit illis strictissimum silentium, cap. 25. & alia huiusmodi. Si vero, ad dilectionem proximi, directè pertinet vita actiua, quæ deseruit necessitatibus proximorum, hanc mirificè commendat in capit. 2. Vbi districtissimè præcipit, vt exerceant altiorem gradum vitæ actiuæ, qui est redimere Captiuos, & exequantur alia opera misericordiæ. Rursus in cap. 35. præcipit recipere Religiosos hospites, in capit. 24. exercitium operum Manualium, in capit. 2. castigare corpus, per abstinentiam ciborum: & nuditatem vestimentorum, in cap. 6 Et quasi hæc non sufficerent, instruit etiam suos Religiosos bonis moribus, probis consuetudinibus, in capit. 25. &c. Quid habet amplius? Multa sanè, quæ ipsa in expositione

tione sua vobis demonstrabit. Faxit Deus, vt in cuius honorem, & gloriam, hæc summoperè laboraui, vobis (desideratissimi Patres) ad salutem, & profectum spiritualem proficiant. Hæc gloria mea, hæc corona.

VV. RR. minimus Frater,

Fr. LEANDER De Sanctiss. Sacramento.

Ad Lectorem.

NE (Beneuole Lector) de hac, expositionis nostræ Regulæ, mireris insertione, huius rationem, paucis tibi proponere decreui. Est igitur, quòd, cùm multoties in isto anterioribus tomis, illam vt, anno 1635. mandato Ordinis typis datam, citauerim, tibi citationum fundamenta desint necessaria; ideo illam hîc tibi offero; veritus, ne quia pro Religione tantum impressa, ad te peruenerit. Illam benignus suscipe, vt ego libens tanquam primum laborum meorum subsidium consecro. Vale.

Censura sapientiss. V. I. Doctorum.

PErlegimus diligenter expositionem Regulæ primitiuæ Fratrum Discalceatorum Ordinis Sanctiss. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, quam breui methodo, eleganti stilo, magnóque labore, & perdoctè, ex vtroque iure deprompsit R.P.Fr. Leander de Sanctiss. Sacramento, eiusdem Ordinis Diffinitor Generalis. Cùm consequenter ergò, sanè sanam, & veram verè doctrinam contineat: ideò illam prælo dignissimam iudicamus, ac non solum ipsis Fratribus: sed etiam aliis Religiosis vtilissimam existimamus. In quorum fidem, propria manu subscripsimus. Matriti 13. Iulij, anno Domini 1635.

Doctor D. Petrus Diez nocrerol.

Ita est. Ego Avgvstinvs Barbosa, Protonotarius, & Iudex Apostolicus.

Censura R. P. Fr. Francisci de Sancto Iuliano, Diffinitoris Generalis, Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, & in suo Collegio Complutensi, Primarij Theologi.

ATtentione, qua potui, & solertia, qua debui, legi iucundè, ordine, & commissione R. admodum P.N. Fratris Isidori de Sancto Ioanne, Maioris, & Generalis Ministri Ordinis Discalceatorum Sanctiss. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, expositionem Primitiuæ nostræ Regulæ à charissimo mihi P.Fratre Leandro de Sanctiss. Sacramento, nunc eiusdem Ordinis, Generali Diffinitore, & olim in Collegio nostro, Complutensis Academiæ, Theologo Primario, elaboratam. In qua, materia grauis, facilè superata: perdifficilis, absque difficultate proposita: alta, quasi præ manibus habita, obscura, meridiana gradiens methodo, & periculosa, currens sine offendiculo, ponderoso differitur stilo. In qua, ni fallor (neque fallor) nulla fidei dissona: omnia moribus Religiosis consona, & rigidæ nostræ Regularis Obseruantiæ aptissima inueni, & inuenient omnes. Siquidem literam, quæ aliquando occidit, in spiritum viuificantem transfusam, ex Sacro Canonum fonte, ex iure Ciuili, ex Conciliis, & SS. Patribus haustam, cernent omnes, sicut & ego vidi. Quamobrem, dignam iudico, & vtilissimam fore, si prælo mandetur, spero. Datum in hoc nostro Complutens. Collegio. Kalenđ. Nouembr. anno Domini 1635.

Fr. Franciscvs De Sancto Ivliano, Diffinitor Generalis.

LICEN

LICENTIA ORDINIS

FRATER Isidorus de Sancto Ioanne, Maior, ac Generalis Minister Fratrum Discalceatorum Ordinis Sāctiss. Trinitatis, Redemptionis Captiuorum. Dilecto nostro Patri LEANDRO de Sanctiss. Sacramento, eiusdem Ordinis Diffinitori Generali, salutem in Domino. Cum in specula cœlestis nostri Ordinis constituti, maxima sit nostri muneris solicitudo, & cura: vt ea, quæ magis ad exactam Regularem Obseruantiam promouent, in communem Religiosorum vtilitatem euulgentur. Idcirco Nos, consilio, & assensu, habito, à RR. PP. Diffinitoribus Generalibus: tibi prodendi in lucem expositionem nostræ Regulæ Primitiuæ: quam scio vtilissimam ad prædictum finem fore, & à Doctissimis viris approbatam, & laudatam esse, licentiam concedimus. In nomine Sanctissimæ Trinitatis. In quorum fidem has literas, nostra propria manu, & officij nostri sigillo maiori muniuimus. Datis in nostro Sanctissimæ Trinitatis Conuentu Granatensi. Idibus Septembris, anno Domini 1635.

FR. ISIDORVS DE SANCTO IOANNE,
Minister Generalis.

De Ordine nostri Diffinitorij Generalis.

FR. ILDEPHONSVS de Sanctissima Trinitate,
Secretarius.

INDEX

INDEX

Capitulorum, quæ in hac regula continentur.

EXPOSI

EXPOSITIO REGVLÆ PRIMITIVÆ FRATRVM DISCALCEATORVM
Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum.

CAPVT PRIMVM.

De tribus votis, & Prælati nomine.

REGVLÆ TEXTVS.

[a] In nomine [b] Sanctæ, [c] & indiuiduæ [d] Trinitatis, [e] Fratres [f] Discalceati [g] Ordinis [h] Sanctissimæ Trinitatis, [i] Redemptionis Captiuorum, [l] sub obedientia [m] Prælati [n] domus suæ, [o] qui [p] Minister vocabitur, [q] in castitate & [r] sine [s] proprio viuant.

EXPOSITIO CAPITIS.

a IN nomine. Incipit legislator à Deo, inuocando eius nomen diuinum; tum quia, per eius inuocationē Deus maximè veneratur, vt dicitur in princip. C. tum etiam, quia in initio omnium nostrarum actionum ipsum inuocare debemus, & ponere in principio cuiuslibet instrumenti: vt habetur in cap. *in nomine Domini, in extra. de testibus, cap. in nomine Domini, dist. 23. cap. licet 26. quæst. 5. l. in nomine Domini, C. de officio Pretoris, & in authent. de quæstoribus, col. 6. & in authent. de armis, col. etiam 6. de pace Constantiæ, l. in nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, & in principio ff.* & merito quidem, quia ex hoc sequitur bonum principium, melius medium, & finis Deo acceptabilis, vt dicitur *in authent. quomodo oporteat Episcop.* vnde Chrysostom. explicans illud Paul. 1. Cor. 10. *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia facite in nomine Domini Iesu Christi*, sic ait (hom. 9.) *nam si sic facimus, nihil erit scelestum, nihil immundum, omnia fausta, omnia fœlicia, omnia rectè succedent, & ideo nos in epistolis nomen Dei præponimus.*

b *Sancta.* Sic Deum vnum in Trinitate, Cherubim, & Seraphin incessabili voce proclamant Sanctus, Sanctus, Sanctus, *Isai. 6.* quia ipse est substantialiter, & per essentiam Sanctus, & ab ipso procedit omnis sanctitas, de ipso enim dicitur; non est Sanctus, vt est Dominus 1. *Reg. 2. & Psalm. 29.* habesque hunc loquendi modum in cap. *firmiter. de Sum. Trinit. & Fide Cathol. §. hac Sancta Trinitas.*

c *Et indiuiduæ.* Indiuidua secundum essentiam, sed secundum personales proprietates, discreta, cap. *firmiter cit.*

d *Trinitatis*, quia tres sunt personæ diuinæ, nempe Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, vt habetur *in cap. firmiter cit.* Tres enim sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum; & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt, vt dicitur *in epist. 1. Ioan. cap. 5.*

e *Fratres*, Omnes namque Monachi dicuntur fratres, vt satis innuit Chrysost. relatus *in cap. ad mensam. 11. quæst. 3.* qui explicans illud Paul. ad Hebr. 11. *Si quis fratres, nominatur inter vos*; sic ait. *Fratrem in hoc loco, omnem fidelem simpliciter intellige, non Monachum tantum*, & habes etiam *in Clement. 1. de excessibus Prælatorum*, & in cap. *relatum 5. quæst. 2.* & in cap. *porrectum, de regul.* ibi: *Tibi se reddidit in Monachum, & Fratrem*, cap. *vos autem 16. quæst. 3.* cap. *priuilegium de verborum significat. in 6.* Sic etiam eos in spiritu vocat Dauid *Psalm. 132.* dicendo: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum.*

f *Discalceati*, loquitur Pontifex cum fratribus tantum Discalceatis.

g *Ordinis*, id est Religionis, religio enim ordo appellatur, habes hoc, *in cap. literarum, qui Clerici, vel vouentes, &c. in c. quorundam de electione & electi potestate, §. volentes in 6.*

h *Sanctissimæ Trinitatis*, dic vt supra *lit. b. & d.*

i *Redemptionis Captiuorum.* bene quidem Pontifex apponit hunc titulum, quia primario, & principaliter ad redimendos Christianos captiuos est nostra cœlestis instituta religio, vt passim affirmant Pontifices in suis Bullis, & ideo à prædicto fine, tale pronomen cum honore suscipit.

l *Sub obedientia*, apte in initio Regulæ iecit pro fundamento Pontifex tria vota, obedientiæ videlicet, castitatis, & paupertatis: quia verè sunt bases, & fundamenta totius regularis disciplinæ, vt dicit Concil. Trident. *sess. 25. de regul. capit. 1.* & cap. *cum Paulus*

Paulus 11.*quæst.*1. vtpote essentia statui religioso, vt dicitur *in cap. cum ad Monasteriū, de statu Monacho.* vers. *Nec æstimet.* in cap. *ex parte, de regul.* in cap. *cum in Ecclesiis, de maiorit. & obedientia, & gloss.* 1. *obedientiam, in Clement. exiui. de verborū significatione, glossa obedientiam, in extra. quorundam, & in extra. antiqua,* & etiam partes (vt inquit Bonau.) Euangelicæ doctrinæ, quia sunt consilia Euangelica, de quibus dicit Saluator. Matth. 19. *Qui potest capere capiat.*

De his enim Ang. Doctor. *opusc.* 19. *contra impug. religionum, cap.* 1. sic ait: *Per tria vota, homo Deo sacrificium offert de omnibus bonis. Per votum castitatis, corpus proprium, de quo ad Rom.* 12. *dicit Apost. exhibete corpora vestra hostiam viuentem. Per votum paupertatis, oblationem facit Deo de exterioribus bonis;* de quo ad Rom. 15. *Obsequij mei oblatio accepta fiat in Hierosolymis sanctis. Per votum autem obedientiæ, sacrificium Deo spiritus offerens:* de quo in Psalm. 50. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Imo non solum sacrificium, sed holocaustum, per hæc tria Deo offertur.* Vnde Gregor. homil. 8. *Cum quis* (inquit) *suum aliquid Deo vouet, & aliquid non vouet, sacrificiū est, cū verò omne quod habet, omne quod viuit, omne quod sapit omnipotenti Deo vouerit, holocaustum est.*

l *Sub obedientia,* obedientiæ votum, nihil aliud est, quam à minori, maiori, manualis, vel iuratoria Canonicè facta subiectio, sic communiter Doctores.

De hac excellentissima obedientiæ virtute, sic pulchrè D. Hier. c. 6. Reg. Monach. *In obedientia summa virtutum clausa est: nam simplici gressu hominem ducit ad Christum, & non solum mens excusatur ad reddendam Deo rationem de subditis, sed neque etiam obligatur reddere de seipsa. O summa libertas, qua obtenta, vix homo possit peccare,* & D. Greg. lib. 34. Moral. c. 12. sic de ipsa virtute ait: *Sola namque virtus est obedientia, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertásque custodit,* concordat D. August. *lib.* 14. *de ciuitat. Dei, c.* 12. qui loquens de præcepto primo parenti imposito, sic ait: *Obedientia commendata est in præcepto, quæ virtus in creatura rationali, mater quodammodo est, & custos omnium virtutum.*

l *Obedientia,* hæc autem in tribus consistit. Primò, in reuerentia exhibenda. Secundò, in mandato suscipiendo. Tertiò, in iudicio subeundo, sic gloss. *obedientiam, dist.* 93.

Reuerentia verò in his. Primò, quod minor assurgat maiori, nec sedeat stante illo, *dist.* 93. in cap. *non oportet,* & in cap. *præcipimus,* ibi: *Præcipimus, ne Diaconus, ante Presbyterum sedeat,* in cap. *statuimus, de mai. & obedient.* Secundò, quod nec sedeat in æquali sede *l. obseruand. ff. de officio Præsid.* Tertiò, vt salutet cum reuerentia, vel inclinando se, aut pileum, seu caputium remouendo, *l.* 2. *C. de offic. diuers. iud.* Quartò, vt maior præcedat in sedendo (quia secundum dignitatem cuiuscumque quilibet honorandus est in sede, vt habes in c. *cum olim, de consuetud.* & ibi gl. *in sessionibus,* gloss. *primū locum,* in cap. *statuimus cit.*) & etiā in subscribendo, vt dicitur *dist.* 17. §. *fin.* ibi: *Hoc quoque notandum est, quod in hoc Concilio, & in alia Synodo, Symmachi Papæ, ante Rauennatem, Episcopus Mediolanensis subscripsisse, & respondisse, legitur, ex quo, & sedis prærogatiuam ante eum habere colligitur.* Et *distinct.* 96. cap. *bene quidem, & ff. de albo subscribendo.* Item in sententiis ferendis, & in aliis suffragiis, vt gloss. *in sessionibus, cit. ff. de cu. spurij.* Deinde in incedendo, quamuis in Curia Romana, præcedant dominos, domicilli (licet tempore æstiuo causa vitandi puluerem, velint præcedere Cardinales) & denique, in consuetis, & honestis seruitiis faciendis; itavt primò percipiant, qui in maiori ordine sunt constituti; vt dicitur in cap. *statuimus, de maior. & obedientia,* & *ibi* notat glossa, potiorem.

In aliis duobus, nempe in iudicio, & præcepto, tangitur maioritas dispensationis, nam hæc debentur ei, qui præest, ratione iurisdictionis, alias sententia à suo iudice lata, nullius esset momenti, vt habetur in cap. *at si Clerici, de iudiciis,* & cap. *at si non à competenti iudice.*

Accipite quæso pulchra Ang. Doctoris verba, omnia prædicta continētia. *Reuerentia* (inquit S. Doctor.) *est honor, quem aliquis exhibet alteri gratia dignitatis, ad ostendendum quod ipse subiectus sit ei, & paratus voluntatem eius sequi, vt est assurgere venienti, assistere sedenti, inclinari transeunti, incedentem sequi: exhibetur autem honor. Primò propter superioritatem, iuxta illud Rom.* 13. *Cui honorem, honorem, &* 1. *Timoth.* 5. *Qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur: nam qui præsunt, sunt in loco Dei, vnde honor eis exhibendus est, vnde & dij vocantur. Exod.* 23. *Secundò propter prioritatē temporis, vt Leuitic.* 19. *Coram cano capite, consurge, & honora præsentiā senis. Tertiò propter dignitatē naturæ. Exod.* 20. *Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, & Malach.* 1. *Si ego Pater, vbi honor meus? Quartò honor exhibendus est omnibus, propter excellentiam in aliqua gratia (debemus enim credere, quod omnes excedunt in aliqua gratia)* 1. *Petri* 1. *Omnes honorate. Rom.* 2. *Honore inuicem præuenientes. Philip.* 2. *In humilitate superiores se inuicem arbitrantes, vnde Augustinus, non ita* (inquit) *debemus arbitrari, vt nos æstimare fingamus, sed verè æstimemus aliquid posse esse occultum in aliquo, quo nobis superior sit, etiamsi bonum nostrum, quo illi videmur superiores esse, non sit occultum,* huc vsque Sanctus Doctor. *opusc.* 19. *cit.*

D. Bonauentr. *in expositione regulæ Seraphici sui patris, cap.* 1. sic reuerentiam definit: *Reuerentia est exhibitio honoris procedens ex timore filiali, & humili affectu,* Eccles. 32. *Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia.*

m *Prælati,* ita vocatus, quia aliis præest, sic exponitur 2. *quæst.* 7. §. *his ita respondetur:* qui vtique sicut verè gerit vicem Dei, vt dicitur in cap. *statuimus* 19. *quæst.* 3. sic quàm plura sunt eius officia. Inter alia autem officium Præconis, vt dicitur, in cap. *sit rector distinct.* 43. officium ducis, vt dicitur in cap. *sciscitaris* 7. *quæst.* 1. *& in dist.* 28. cap. *qua ipsi.* Officium Magistri: nam regimen animarum est ars artium, vt dicitur in cap. *cum sit ars, de ætate & qualitate,* &c. eo quod (vt ibidem ait glossa) animæ pretiosiores sunt omnibus aliis rebus, & corporibus. Vel *quia* (vt melius D. Greg.) *hominem regere est ars artium, & disciplina disciplinarum, quia ipse certè est inter omnes animantes, maximè & moribus varius, & voluntate diuersus.*

Habet denique officium Pastoris, vt dicitur in cap. *ne pro defectu. de electio. & electi potestate,* ex quo triplicem panem subditis tenetur administrare, Sacramentalem, videlicet, corporalem, & spiritualem, hoc est, Eucharistiæ SS. Sacramentum, vt dicitur *de consecrat. dist.* 2. cap. *non prohibeat.* Subsidium temporale, vt dicitur 16. *quæst.* 1. cap. *nulli Episcoporum,* & Verbum instructionis, & conuersationis exemplum, vt dicitur 43. *dist.* cap. *Ephesiis, &* 18. *quæst.* 1. cap. *audacter.* in fine, & 11. *quæst.* 3. cap. *præcipue,* & cap. *significasti, de elect. & elect. pot. & dist.* 39. *in text. & cap.* 1.

n *Domus sua,* id est, suæ habitationis. Vbi nota, quod hoc relatiuum, suus, sua, &c. hîc non importat dominium, sed vsum, quod multoties contingit, vt *in institut. de iniuriis, §. Sed & lex Cornelia,* & aduertit gloss. marg. verbo, *domum suam.*

o *Qui.* Prælatus videlicet.

p *Minister vocabitur.* Sic aptissimè vocantur Prælati, vt dicitur in cap. *in omnibus, de consecrat. dist.* 5. quia videlicet subditis administrant panem, præcipuè

spiritua

spiritualem (vt habitum est *supra litera m.*) scilicet Verbum Dei (vt ibidem ait gloss.) vnde hac ratione Apostoli dicebantur Ministri, quia verè Prælati, & Ministri verbi Dei, vt habetur *Luca* 1. sed de hoc nomine amplius *infra cap.4.lit.m.*

q *In castitate* viuant, quia ipsa est primum Clerici principium, & fundamentum, vt dicitur *in authent. quomodo oporteat Episcop. §. hoc de Deo amabilibus*, & sine ipsa, omnia opera imperfecta sunt, vt in cap. *hoc solum* 33.*quæst*.5. & illa sola est, quæ cum fiducia potest Deo animas Monachorum præsentare, vt *in authent de Lenonibus, §. Sancimus, col.6. & gloss. pudicos, in proœmio decretal. & gloss. vitæ puritate, in extra. execrabilis*, & denique ita sublimis est virtus, vt suaderi possit, imperari verò minimè, vt dicitur in cap. *integritas.* 32.*quæst*.1. Vnde & Paulus 1.Cor.7. sic ait: *De virginibus præceptum non habeo, consilium autem do.*

De hac tam sublimi virtute sic loquitur Bernard. epist. 42. *Quid castitate decorius, quæ mundum, de immundo conceptum semine, de hoste domesticum, Angelum denique de homine facit. Sola est castitas, quæ in hoc mortalitatis, & loco, & tempore statum quemdam immortalis gloriæ repræsentat. Hoc tantæ pulchritudinis ornamentum, dignè dixerim Sacerdotium honorare, quod dilectum Deo, & hominibus faciat Sacerdotem, cuius quippe memoria non in carnis successione, sed in spirituali benedictione fit, reddátque similem in gloria sanctorum, in hac licet adhuc regione dissimilitudinis constitutum.* Hæc Bern.

r *Et sine proprio.* Id est, absque vlla prorsus bonorum proprietate: nam illa dictio, *sine*, de sua natura est exclusiua omnium: vt notat *gloss. stellionatum, ff. de pignoratitia actione. l. pignus*, & merito quidem, quia prohibitum est regularibus peculiare aliquid habere docet August. *in sua reg.* 1. 2. & 3. (licet 1. tantum pro sua agnoscatur) vbi sic ait: *nulli liceat in societate nostra habere aliquid proprium, sed si forte aliquid habent, nulli licet, & qui habuerint, faciunt quod non licet. & rursus: Qui habere voluerit proprium, & de proprio viuere, & contra ista præcepta facere, parum est, vt dicam, non mecum manebit, sed neque Clericus erit*, refertur in cap. *nolo* 12. *quæst*.1.

f *Sine proprio viuant.* Id est, non habeant aliquid peculiare, vel quod idem est, aliquod proprium in particulari: nam habere, & possidere bona propria in communi, nec est contra votum paupertatis, nec contra statum perfectionis, vt habetur 12. *quæst*.1. cap. *expedit*, & cap. *videntes*, & ideo ipsum ius Canonicum, cap. cit. & capit. *duo sunt*, & cap. *scimus*, & cap. *habebat*, & capit. *non dicatis, eadem* 12. *quæst*.1. & cap. *quoniam, de vita & honest. Cleric.* & Tridentin. *sess*.25. *cap.* 3. & etiam nostra regula (dum concedit habere possessiones) hoc nobis concedunt, & permittunt; & merito nobis quidem tum ratione instituti, quod præcipuum est, ex nostra substantia captiuos Christianos redimere: tum etiam, quia nimia necessitas, aut desides facit, aut robur conuersationis infringit, vt dicitur in cap. *religiosam*, 12. *quæst*.2.

Quod totum dixit D. Hieron. *in reg. Monach. c.*2. his verbis: *Et si liceat habere aliquid temporale, nil sit vestrum, sed commune.*

CAPVT II.

De diuisione bonorum, ac Redemptione Captiuorum.

TEXTVS. §. I.

Omnes[a] res[b] vndecumque[c] licite[d] veniant, in[e] tres partes diuidātur æquales, & in quan[f]tum duæ partes sufficient, exequantur[g] ex illis[h] opera misericordiæ, cum sui[i] ipsorum, & eis[l] necessario famulantium moderata[m] sustentatione[n].

EXPOSITIO.

a OMnes res, siue sint pecuniæ, siue aliquid aliud, tum quia dictio, *omnis*, est generalis, & comprehendit omnia, vt docet gloss. *possessorem omnem, l. Moschis, ff. de iure fisci, & gloss. marg. ibidem*: tum etiam, quia *res*, appellatio est etiam generalis, & ideo nō solum pecuniam, sed etiam omnem alterius rei speciem comprehendit: vt dicitur *in l.1.§.fin. & ibi gloss. fin. ff. si certum petatur, & gloss. rei*, & ibi addit. *in principio institut. de obligat. & l. rei appellatio. ff. de verborum significatione.*

b *Omnes res.* Exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, & similibus. Item, exceptis pannis, sandaliis & huiusmodi minutis: quia hæc omnia specialiter, & expressè excipit à diuisione, in hoc eodem capite, Pontifex: vt infra, excipe & tu, omnes alias res, quæ cum onere veniunt, vel offeruntur (dummodo non sit tam leue, quod pro nihilo reputari possit) quia tales non sunt profecto diuidendæ, ratio huius nostræ exceptionis est, quia non est credibile, quod Legislator, qui tam plura gratis data à diuisione exclusit (vt dictum est, & infra amplius dicetur) voluerit diuidenda esse, illa quæ cum onere veniunt, vel recipiuntur, nam generalibus verbis, non includitur id, quod quis verisimiliter credit, specialiter non dixisse, vt dicitur *in capit. fin. de officio Vicarij in* 6. Legantur dicenda §.3.

c *Vndecunque licitè veniant.* Hunc loquendi modum inuenies, apud gloss. *bonis*, in cap. *veniens, de verbor. signific. in* 6.

c *Vndecunque.* Id est quacumque ex parte.

d *Licitè veniant.* Id est, licitè offerantur: quia oblationes, & eleemosynæ de propriis, & licitis rebus debent à fidelibus Ecclesiæ offerri, vt dicitur in cap. *causa, de verbor. significatio.* aliàs non debent recipi, si dominium illarum non transfertur, aut si transfertur competit repetitio, vt in vsuris, simonia, furto, & rapina, de quo agitur in cap. *ex transmissa, de decimis, & ibi gloss. licitè*; & ideo ex prædictis rebus nequeunt eleemosynæ fieri: nam hæ non sunt faciendæ ex fœnore, vel vsuris, aut ex quolibet alio malè acquisito, vt dicitur 14. *quæst.* 5. quasi per totam; latè hoc probat D. Thom. 2.2. *quæst*. 33. *artic.6. in corp.* & idem expressè docet August. *serm.* 35. *tom.* 10. his verbis: *Nolite velle eleemosynas facere de fœnore & vsuris.*

e *In tres partes diuidantur æquales.* Ex quibus, duæ destinandæ sunt ad exercenda opera misericordiæ, cum sustentatione fratrum: tertia vero ad redimendos captiuos, vt infra. Hæc autem tripartita rerum nostrarum diuisio, insinuatur in cap. *Apostolicos*, & in cap. *mos est* 12. *quæst*.2. & clarè habetur in Concil. Aurelian. 1. *cap.*7. vbi sic dicitur: *De obligationibus, vel agris, quos Dominus noster Rex Ecclesiæ contulerit, id esse iustum definimus, vt in reparationibus Ecclesiarum, alimoniis Sacerdotum, & pauperum refectione, vel Redemptione Captiuorum, aliquid Deus dare dignatus fuerit, expendatur.*

f *Et quantum duæ partes sufficient.* Id est, & in quantum

quantum duæ primæ partes fuerint sufficientes.

g *Exequantur ex illis.* Id est, exerceantur ex ipsismet duabus partibus opera misericordiæ.

h *Opera misericordiæ.* Quia præceptum Domini est, vt simus misericordes, *Luc. 6.* fuitque ab ipso Domino, omnibus sine exceptione datum. Vnde etiam pauperes de eleemosynis, quas colligunt, debent eleemosynas facere, vt habetur in cap. in singulis, *dist.* 86. his verbis: *Hoc misericordia preceptum commune est omnibus officiis, atatibus, & ab omnibus obseruandum, non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel vrbanus, diues, & pauper, omnes in communi admonentur, vt conferant non habenti, misericordia enim plenitudo virtutum est.* De operibus misericordiæ, etiam agitur *in cap. non satis, dist.* 86. & in cap. *habeat.* 12. *quast.* 1. *& gloss. pauper. in cap. in singulis cit.* & ea numerat versus sequens, quem refert S.Thom. 2.2.q.32.art.2.

Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

i *Cum sui ipsorum.* Id est, vna simul cum ipsorum fratrum.

l *Et eis necessario famulantium.* Id est, & eisdem, de necessitate seruientium: famulari enim, seruire est, iuxta illud, quod in cap. *quiescite.* 6. *quast.* 1. dicitur: *Deo recte famulantes persequi, non licet.*

m *Moderata sustentatione.* Id est, nec nimia, nec tenui sustentatione, sed moderata in quantitate, & qualitate ciborum, medium enim inter extrema semper eligendum est, vt dicitur *dist.* 50. cap. *multos*, & *distinct.* 45. capit. *disciplina.* & *ff. de officio procl. solent.* quia, vt dicitur 2. Ethicor. cap. 6. *Virtus in medio consistit.* Vnde commune est proloquium. *Medium tenuere Beati.* Vel *medio tutissimus ibis*, vt notat gloss. *medium in Authent. Consulatus, de consulibus*, hoc etiam docet ipsamet discretionis virtus. Vnde Hier. *tom.* 8. in illud Prouerb. 4. *Auerte pedem tuum à malo*, sic ait: *Nec vel huc, vel illuc, à recto devies, quia virtutes discretiones quarunt, & nimietas omnis in vitio est.* Optimè etiam, & ad intentum, Diadacus Episcopus (cuius opera extant *in 2. tom. Biblioth.*) *lib. de Perfectione Spirituali, capit.* 14. sic ait: *Vt corpus multo cibo onustum, languidam & segnem efficit mentem, sic nimia continentia victus, debilitatem facit, vt ea pars anima, qua in contemplatione versatur, in mastitia sit, & in fastidio sermonis, neque enim infirmo corpore esse debet, qui certat, sed ita firmo, vt sustinendo certamini, par esse possit,* sic ille. Abstinendum ergo est, sed moderatè.

n *Sustentatione.* Nota, quod nomine sustentationis, continentur cibaria, & vestiaria, & habitationes necessariæ, tam fratribus, quam famulis: quia sine his, nequeunt eorum corpora sustentari; colligitur clarè, *ex l. vlt. & antepenult. ff. de alimentis, & cibar. legat.* & ex gloss. *ibi*, & gloss. *in l. cum hi, §. qui transigit, ff. de transactio. & l. victus, & l. sequenti, ff. de verbor. significat.*

In dicta ergo opera misericordiæ exercenda, simul cum sustentatione fratrum, & eorum famulantium, debent fratres expendere duas prædictas partes, in quantum tamen fuerint sufficientes, hoc est, si fuerint sufficientes ad exercenda omnia opera misericordiæ, & simul ad sustentandos fratres, & eorum famulos, omnia exercere tenebuntur: si vero non fuerint sufficientes, nisi ad aliqua tantum, non tenebuntur exercere pro tunc omnia, nisi dumtaxat illa misericordiæ opera, ad quæ exercenda cum sustentatione prædicta suffecerint. Denique si duæ illæ, prædictæ diuisionis partes, solum sufficiunt ad sustentationem fratrum, & eorum seruientium, & ad hoc sint necessariæ, nulla pro tunc tenebuntur exercere opera misericordiæ ex vi regulæ.

TEXTVS §. II.

[a] Tertia verò pars reseruetur [b] ad Redemptionem [c] Captiuorum, qui sunt [d] incarcerati pro Fide Christi à [e] Paganis, [f] vel [g] dato [h] pretio rationabili, pro Redemptione [i] ipsorum, [l] vel pro [m] Redemptione Paganorum Captiuorum, vt [n] postea [o] rationabili commutatione, & [p] bona fide, redimatur [q] Christianus [r] pro Pagano, [s] secundum merita, [t] & statum [v] personarum.

EXPOSITIO.

a *Tertia vero pars, &c.* Reseruari omnino debet ad redimendos captiuos, quamuis duæ primæ partes, non sint sufficientes ad exercenda opera misericordiæ, & simul sustentandos fratres.

Et si inquiras, an eadem militet ratio, in casu, in quo duæ primæ partes, adhuc non sint sufficientes ad sustentandos fratres, & eorum famulos? Respondetur, quod minimè, non enim in tali casu tenentur Religiosi separare in integrum tertiam omnium rerum partem, pro redimendis captiuis: sed licitè possunt sibi, siue in integrum, si ad eorum sustentationem necesse fuerit, illam accipere, siue ex parte, secundum eorum indigentiam. Ratio huius exceptionis est clara: quia ratione iuris naturalis vnusquisque debet primum sibi de necessariis, quàm extraneis prouidere. Quod aureis, ad propositum verbis, docet Ang. Doctor. 2. 2. q. 32. art. 5. *Prius* (inquit Sanctus) *oportet, quod vnusquisque sibi prouideat* (quasi diceret sibi & sustentationi fratrum) *& eis, quorum cura ei incumbit* (id est sustentationi famulantium) *& postea, de residuo aliorum necessitatibus* (intellige, captiuorum, & pauperum) *subueniat. Sicut & natura, primum accipit cibum ad sustentationem proprij corporis, quod est necessarium ministerio virtutis nutritiua, superfluum autem erogat ad generationem alterius per virtutem generatiuam.* Sic Doctor Sanctus.

Sic igitur, & non aliter, debet intelligi prædicta regula, lex, & præceptum: nam alias aduersaretur iuri naturali, & consequenter vana, & irrita esset: nam quæcumque, vel moribus recepta sunt, vel scripto comprehensa; si naturali iuri fuerint contraria, vana & irrita sunt habenda, vt dicitur *dist.* 8. §. 2. *& dist.* 9. sic habetur: *Constitutiones, vel Ecclesiastica, vel seculares, si naturali iuri contraria probantur, penitus sunt excludenda.*

In summa ergo si illæ duæ primæ tripartitæ diuisionis partes sufficiant ad sustentationem moderatã Religiosorum, & eorũ familiæ: tertia semper debet in integrũ separari ad redimendos captiuos: si verò non sufficiant, licitè poss. ex prædicta tertia parte, sibi ante separationem sumere, quidquid fuerit ad eorum victũ necessarium, & etiam post separationem, si licentiam Diffinitoris generalis obtinuerint, iuxta id quod præcipitur 1. *part. nostrarum const. cap.* 5.

b *Ad Redemptionem.* Id est, quasi ad emptionem; redimere enim, quasi, emere quod suum erat, est. Notat. gloss. *redemerit, C. de hareditate, vel actione vendita, l. certi.*

c *Captiuorum.* Sic dicti, quia capti sunt ab infidelibus, vbi incarcerati periculum corporis, & animæ, maxi

maximè timetur, docet glossa: *suis*, in cap. *sicut omnino*, 12. *quæst.* 2.

d *Incarcerati pro Fide Christi.* Vel, quia ob eius defensionem sunt capti, & incarcerati, vel quia nolunt eam deserere, in carcere detinentur.

e *A Paganis.* Id est, ab infidelibus, & Sarracenis. Sic explicat hoc verbum gloss. *in summa, C. de Paganis, & sacrificiis*, & eadem explicatio habetur in cap. *Ad mensam* 11. *quæst.* 3. §. *si quis*, ibi. *Si quis vos vocauerit ex infidelibus, Paganus significans, &c.* Nam licet hoc nomen, *Paganus*, propriè, & in rigore significet hominem rusticum, & quasi è Pago: verum tamen, etiam significat hominem infidelem, vt dicit gloss. cit. & August. 2. *retracta. cap.* 43. & generaliter, qui Baptismum non acceperunt, Pagani vocantur.

f *Vel.* Duplicem assignat modum ad Redemptionem Captiuorum faciendam.

g *Dato pretio rationabili.* Id est, ablato vero, & iusto pretio, secundum æstimationem Redemptoris, vt infra, *ex l. fideiussor, ff. de leg. & fideicom.* 1. *iuncta gloss. vero pretio, & gloss. rationabili. in extra. ad conditorem.*

h *Rationabili.* Arbitrariè considerato, *ex gloss. rationabili, cit. litera præcedenti.*

i *Ipsorum.* Scilicet, captiuorum Christianorum. Ecce primum modum redimendi.

l *Vel.* Assignat iam secundum.

m *Pro Redemptione Paganorum Captiuorum.* Qui multoties in bello iusto capti, apud Christianos detinentur, vt notatur in cap. *laudabilem, de conuersione infidelium.*

n *Vt postea.* Id est, vt postquam empti fuerint.

o *Rationabili commutatione.* Arbitrariè considerata, hoc est, secundum prudentem æstimationem Redemptoris.

p *Et bona fide.* Pro horum verborum explicatione, nota, quod, bona fides, nil aliud est, quam ignorantia rei alienæ, vel iuris alieni; docet gloss. *bona fidei in l. bona fidei, ff. de verbor. signific.* vnde ad propositum, ille erit bonæ fidei emptor, & Redemptor, qui ignorat rem esse alienam, aut putat eum, qui eam vendit, ius vendendi habere; sic habetur *in l. bona fidei, cit.* è contra vero, malæ fidei emptor, erit ille, qui contra legis interdictum emit, vt dicitur, *C. de agricol. & cen. l. quemadmodum*, aut qui emit domino contradicente, *ff. de rei vendicat. l. si fundum*, aut, qui dolo inducit venditorem, vt vendat, *ff. de rescind. vendit. l. si dolo*; aut denique qui emit ab eo, qui scit vendere non posse, vt à pupillo.

q *Christianus.* Ecce maximum præmium, quod seruus vocetur nomine sui Domini, notat gloss. *Christianorum in l. cunctos, cap. de Summ. Trinit. & Fide Catholic.* dicuntur namque Christiani, à Christo Domino tanquam vncti, deriuentur ab vncto, vt omnes currant in odorem illius vnguenti, cuius nomen oleum effusum est; notatur *in capit. vnic. de sacra vnctione, §. quia vero*, vnde Athan. *lib.* 2. *contra Arrian.* sic ait: *A Christo Christiani, & sumus, & nuncupamur. Hac enim gloria nostra, gloriosissima Catholica Ecclesia.*

r *Pro Pagano.* Id est, pro infideli; vt habes *sup. lit. e.*

s *Secundum merita.* Id est, attendendo, & considerando merita.

t *Et statum.* Id est, & conditionem, & gradum. *Status*, namque in iure, idem est, ac conditio, aut gradus personarum, secundum quem alij ingenui, alij libertini, alij serui sunt, vt sæpè notatur *in Pandectis, tit. de statu defunctorum*, & docet gloss. *haberet, in extra, quorundam, de verbor. significat. in* 6. hanc explicationem etiam inuenies, apud D. Thom. 2. 2. *quæst.* 183. *art.* 1.

v *Personarum.* Videlicet Christiani, & Pagani.

P. Leand. Exposit. Regul.

TEXTVS. §. III.

Cum[a] verò pecunia[b] data fuerit[c], vel[d] aliquid[e] aliud, licèt[f] specialiter[g], & propriè[h] detur[i] ad aliquid, semper[l] tertia pars[m] separetur, exceptis[n] terris, pratis[o], vineis[p], nemoribus[q][r], ædificiis[s], nutrituris[t], & similibus[v].

EXPOSITIO.

a CVm. Id est, quando, vel, si, vtroque enim modo sumitur dicta dictio; vt notat gloss. marg. *in l. virilis, ff. de legatis præstandis.*

b *Pecunia.* Numerata, vel signata, hoc enim significat hoc nomen, strictè sumptum, *vt infra.*

c *Data fuerit.* Datione gratuita, & liberali, quæ neque fit, tanquam iure debita, neque cum onere, vt aliquid, pro tali datione reddatur. Loquitur enim text. nostri capitis, de datione absoluta, & ideo intelligi debet, de liberali, & consequenter, de datione, quæ sit vera donatio; quia dare aliquid ex libertate, & ex certa scientia, donare est, vt dicitur *in l. dari, ff. de don.* Quando verò datio est cum onere, nec est donatio, nec datio propria, & absoluta, vt constat, sed potius, permutatio aut recompansatio, vt dicitur *in l. Aquilius regulus. ff. de donatio. & l. sed in lege, §. consuluit in fine, ff. de petitio. hæreditat.* qua de causa omnes Doctores, sic donationem definiunt. *Donatio est datio liberalis, seu irredibilis.*

Ex dictis colligitur clarè, quod non teneantur separare tertiam partem pro captiuis redimendis, illius pecuniæ, quæ pro dicendis Missis, datur, & à nobis recipitur: quia cum hæc datio (vel vt melius dicam recompensatio) non sit vera donatio, vtpote facta cum onere Missarum, non tenemur illam diuidere. Sòlum ergo de omnibus illis rebus, quæ absolutè donantur tenemur separare tertiam pro redimendis captiuis partem, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, nutrituris, & similibus, pannis etiam, & sandaliis, atque huiusmodi minutis, *vt supra cap.* 2. §. 1. *lit. A.* est habitum: quia de his rebus, etiamsi donentur, & liberaliter, & sine onere dentur; non debet fieri diuisio, nisi solum de earum fructibus, vt infra explicabitur.

d *Vel.* Hæc dictio in præsenti capite, potius auget dationem rerum, quam disiungit inter res datas, & receptas, quod non semel contingere, notat gloss. *seu, c. ego Ludouicus, dist.* 36. *& ff. de auro, & argento, l. si quis ita.*

e *Aliquid aliud.* Quod non sit numerata pecunia; vt aliqua res mobilis, &c.

f *Licet.* Id est quamuis, sic aduerbialiter sumitur sæpissimè *in extra. ad conditorem*, ibi: *Licet immeriti*, & alibi passim.

g *Specialiter.* Id est exprcsse, & singulariter detur ad aliquid, vt sic nulla ambiguitas, nullàque sit dubietas, colligitur ex gloss. *specialiter, l. si peculium, ff. de peculio legato. gloss. specialiter in l. fin. C. quod cum eo, qui in aliena, & l. quod in rerum, §. fin.* & ibi gloss. *specialiter, ff. de leg.* 1.

h *Et propriè.* Id est, & proprio nomine, assignando rem propter cuius finem datur.

i *Detur ad aliquid.* Id est, detur assignando finem propter quem datur. v. g. ad infirmos curandos, ad emẽdos tales, vel talescibos, &c. Vbi nota, quod non dicit Pontifex, licet detur pro aliquo, id est, cum

 onere,

onere, vt aliquid reddatur, sed ad aliquid, hoc est, ad finem specialem, ex quo non nihil confirmatur doctrina tradita, *lit.c. & d.*

l *Semper.* Id est, in omni tempore, sic explanat hoc verbum, glossa *semper, in extra quorundam, de verborum significatione, & in extra. execrabilis, & ff. de ann. legat. l. Caio, §. Imperatore, & de conditio. & demonstrat. l. si quis ita, §. Titio.* & gloss. *semper, ff. de soluto matrimonio, l. dotis.*

m *Tertia pars separetur.* Nisi alias fratres necessitate compulsi, ad eorum, & famulantium sustentationem, illam accipiant, iuxta dicta *supra, §. 2. lit. a.*

n *Exceptis.* Excipit hic Legislator multa, quæ adhuc gratuita, & liberali datione offerta, separari à fratribus in dictas tres partes, non debent, videlicet.

o *Terris.* Hoc verbum, est generale, & continet prædia rustica, & vrbana, notat gloss. *si quis commutauerit terram, in l. similiter Longob. de euectionibus.*

p *Pratis.* Pratum est illud, in quo ad fructum ex eo capiendum, falce dumtaxat opus est, ex eo enim, pratum dicitur, quod paratum sit ad fructum capiendum. sic, *ff. de verbor. significat. l. pratum.*

q *Vineis.* Id est prædia, in quibus plantatæ sunt vites, sic explicatur *in l. certo generi, ff. de seruitut. rusticorum præd.* & ibi glossa *actum erit.*

r *Nemoribus.* Id est, syluis plenis amœnitatis voluptatis gratia comparatis. Vbi notat, quod nemus, saltus, & sylua, sic se habent, quod sylua est generale nomen, non solum loca arborum comprehendens, verum etiam, herbarum, propriè tamen est arborum: vnde & materia cæditur. Saltus autem est sylua inuia, vbi pasci, & æstiuare, vel hiemare pecudes solent. Nemus vero est sylua voluptatis, vt dictum est. Iam vero, hæc omnia communiter confunduntur, quia hoc habent commune, vt abundent arboribus infructiferis. De nemoribus fit mentio in cap. *dilecti filij, de arbitris,* & Numerorum 24. ibi, *nemora obumbrantia.*

s *Ædificij.* Ædificij nomine, continetur, quodcumque ædificium, tam vrbanum, quàm rusticum: est enim generale nomen hæc omnia comprehendens. Vnde ædificium vrbanum, dicitur domus, vel ædes, ædificium verò rusticum, villa. Villa enim dupliciter sumitur, aut pro domo rustica vt hic, aut pro paruo oppido, *vt infra.*

t *Nutrituris.* Vt sunt oues, vaccæ, asinæ, & similia animalia.

v *Et similibus.* Vt sunt horti, saltus, syluæ, & denique omnia bona immobilia, quia omnia hæc, sunt satis similia rebus enumeratis, & ad ipsa facilè reducuntur.

TEXTVS. §. IV.

Fru[a]ctus enim inde [b]exeuntes, [c]deductis expensis, [d]scilicet, [e]medietate remota [f]pro expensis, in tres partes diuidantur æquales: [g]sed [h]quæ [i]paucas, [l]vel nullas [m]recipiunt expensas, [n]omnes [o]diuidantur.

EXPOSITIO.

Fructus. Fructus dicitur, à fruendo, estque propriè illud, quod vltimo ab arboribus percipitur, daturque fructus bonus, & malus, maturus, & acerbus, & per metaphoram, fructus etiam dicitur, vtilitas, quæ ab aliqua re percipitur, & in tota hac latitudine sumitur, fructus in præsenti.

b *Inde.* Id est, ex prædictis rebus enumeratis (Pratis videlicet, vineis, &c.) exeuntes, &c. hic pro separatione tripartita fructuum, nota valde, quod fructus terræ, est frumentum, hordeum, auena, &c. & palea; habes hoc *in l. si vsufructuarius, ff. de vsufructu,* & etiam arundines, *l. qui fundum, §. fin. ff. de contrahenda emptione,* atque etiam lapidifodinæ, cretifodinæ, & generaliter omnia, quæ in terra nascuntur, vel creantur, dicuntur, fructus terræ; sic glossa *fructus, in extra. suscepti, & gloss. fin. in cap. salubriter, de vsuris.* Fructus prati, est herba. Fructus vineæ, vuæ, vinum, & palmites. Fructus nemorum, est materia cædua, venationes, &c. Fructus ædificiorum, redditus ex locatione percepti. Fructus tandem Nutrituram, sunt fœtus, lana, pilus, & hæc notat gloss. fin. *in cap. peruenit, de decimis, & ff. de vsuris, l. in pecudum.*

c *Deductis expensis.* Non enim vult Pontifex, quod res, quæ cum onere veniunt, in tres partes diuidantur, antequam per deductionem expensarum exonerentur, quod expresè, & quasi ad nostrum intentum, habetur *in cap. vobis 12. quæst. 2. vt infra, litt. f.* per quod valde confirmatur expositio tradita *supra §. 3. lit. c. & i.*

d *Scilicet.* Declarat per hoc aduerbium, verba quæ præmiserat. Simile habes in Clement. *causam de electio. & electi pot.* vt ibi, notat gloss. videlicet.

e *Medietate remota.* Id est, dimidia parte fructuum reseruata, & percepta, antequam fructus in tres partes diuidantur.

f *Pro expensis.* Consumptis videlicet, in ipsis fructibus colligendis; hæc autem deductio expensarum ante diuisionem fructuum, habetur clarè, & expresè *in cap. vobis 12. quæst. 2.* vbi Gelasius Papa præcipit Iustino, & Faustino, vt omnem pensionem prædiorum vrbanorum, vel rusticorum ad Episcopum deferant, vt sequestrando de medio expensas, de reliquo quatuor fiant portiones, &c. Vbi glossa, quid ad causas, sic addit. Expensæ prius deducantur, quæ factæ sunt in colligendis fructibus, quod ius deductionis, nullus casus potest impedire, *l. fundum, famil. ercis. & de petit. hæredit. l. si à Domino, §. fructus.*

g *Sed.* Subiungit tamen Legislator aliquem casum, in quo non vult, vt expensæ deducantur.

h *Sed quæ.* Id est, at vero, si ea quæ prænumerata sunt, scilicet, terræ, prata, vineæ, &c.

i *Paucas.* Id est modicas, ex glossa *parum in authent. occupatis.*

l *Vel nullas.* Idem enim sunt ad propositum, quia parum pro nihilo reputatur.

m *Recipiunt expensas.* Ac si dicat, si in colligendis, ex prædictis rebus, fructibus, nihil aut parum expensum fuerit, tunc.

n *Omnes.* Scilicet, fructus.

o *Diuidantur.* In tres partes æquales, sine aliqua deductione pro expensis factis; & bene quidem, quia de expensis paruis non est curandum; docet glossa magna, *in l. sed addes, §. si quis mulierem, ff. locati,* quia parum pro nihilo reputatur.

Sed pro deductione expensarum adhuc est notandum, quod expensæ in fructibus percipiendis fiunt. Primò, in ipsis quærendis, vt seminando, arando, &c. Secundò, in colligendis. Et tertiò, in conseruandis, quibus attentis, facilè poterit iudicare capitulum conuentuale (iuxta ea, quæ ordinat Pontifex *in hoc cap. §. sequenti*) an expensæ factæ in fructibus percipiendis, sint aliquæ, paruæ, vel magnæ, & consequenter, an ex ipsis fructibus sit facienda trina diuisio, absque deductione expensarum, vel post illam.

TEXTVS

TEXTVS. §. V.

Cum vero panni rudes, vel sandalia, vel minuta huiusmodi, quibus necesse sit vti, quæ vendi, vel conseruari non expedit, data fuerint, vel à seipsis habuerint, non diuidantur, nisi Ministro domus, & fratribus visum fuerit expedire, de quibus singulis dominicis diebus, si fieri possit, in capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, vt panni, terræ, nutrituræ, seu minuta vendantur, pretium inde proueniens, in tres partes, vt supra, diuidatur.

EXPOSITIO.

a Cum vero. Id est, si autem; sic explicauimus *sup. §. 3. lit. a.*

b *Panni rudes.* His enim indui debent Religiosi, ad imitationem Christi Domini, & Apostolorum eius, qui vilissimis vestimentis vsi sunt, vt docet D. Bonauent. *in expositione regula Sancti Francisci. cap. 1.* & etiam D. Chrysostom. *homil. 33. in Ioan.* vbi sic ait, *Antequam apparuisset Iesus, prædicabat eum Ioannes Baptista, vt facilè susceptibile esset testimonium, ipso apparente in vili vestimento innotescente,* sed de hoc amplius *infra.*

c *Sandalia.* Est genus calceorum, plantam pedum muniens, & tegens, non verò totam partem, sed quasi dimidiam superioris; hoc calceorum genere vtebantur Apostoli, vt dicitur, *Marc. 6.* ibi: *Calceatos sandaliis,* vnde D. Bonauent. *cap. 2. cit.* sic ait: *Propter quod antiqua sculptura, pariter, & pictura monstrant Apostolos calceatos sandaliis incessisse,* & Venerabilis Beda, super illud, Actuum 12. *calcea te caligas tuas,* sic ait. *Pro caligis, & caligulis, vt quidam habent, Græcus habet sandalia, hoc enim genus calceamenti legitur in Euangelio Apostolis fuisse permissum.* Imò Christum Dominum alia calceamenta Apostolis inhibuisse, docet D. Hieron. *sup.* illud Matth. 10. *neque calceamenta,* his verbis: *Duas corporis summitates, dicit non esse velandas. Plato, nec assuetam fieri debere mollitiem capitis, & pedum, cum enim hac firmitatem habuerint, cætera robustiora sunt,* sic Hieronym. *ad Eustochium.*

q *Minuta.* Nonne in præsenti dicentur minuta, ea quæ valent vsque ad quantitatem decem aureorum, vt habetur *in l. nisi dolo, §. quamuis autem, ff. si cui plusquam, per leg.* & notat *ibi* gloss. minuta, & fauet etiam gloss. *auri in c. anteriorum 2. quæst. 6.* vbi minimam summam vocat, vsque ad decem libras auri? Respondetur: minimè quidem, sed ad summum minuta dicentur ea, quæ valent, vsque ad quantitatem duorum aureorum; hæc enim quantitas dicitur minima summa, *in l. si oleum, ff. de dol.* licèt alibi etiam minima summa dicatur, vsque ad viginti marcas, & alibi, vsque ad 50. solida, *C. de defen. ciui. l. 1.*

e *Quibus.* Pannis, videlicet, & sandaliis, ac aliis huiusmodi rebus, quibus necesse est vti.

f *Quæ.* Prædicta scilicet, & alia similia.

g *Vendi, vel conseruari non expedit.* Quia necesse est, vt illis fratres vtantur.

h *Data fuerint.* Dare autem propriè est, rem aliquam, cuius dans habet dominium, alicui tribuere, ita vt in eum dominium transferatur, *l. vbi autem, ff. de verbor. obligat.* quod non fit in re commodata.

i *Vel à seipsis habuerint.* Eo quod ab ipsis fratribus aliquæ res factæ, vel elaboratæ fuerint.

l *Non diuidantur.* In prædictas tres æquales partes.

m *Nisi.* Hæc dictio in præsenti, non negat, sed potius ponit, & affirmat, quia ad illam præcedit negatio, illa videlicet, *Non diuidantur,* quod semper accidere, quando negatio præcedit, notat gloss. marg. *in l extranea, ff. de ventre in possess. mit.*

n *Ministro domus, & fratribus.* Nota, quod decidere, an panni, sandalia, & alia huiusmodi minuta, diuidenda sint, necnon, pertinet ad Capitulum Conuentuale, vt ex textu constat.

o *Visum fuerit.* Ad arbitrium ipsorum, hoc enim denotat hoc verbum: *Visum fuerit,* vt notat Gloss. *videbitur, in extra. ad reprimendum, quomodo in crim. læsæ Maiest.*

p *De quibus.* Rebus omnibus prædictis.

q *Singulis* Id est, omnibus, notat gloss. *singula. l. Caius Seius, ff. de annuis leg.*

r *Dominicis diebus.* Vt infra.

s *Si fieri possit.* Id est, commodè, & conuenienter. Quia tunc dicitur aliquid posse fieri, quando commodè, & conuenienter fieri potest: vt dicitur *in l. Nepos Proculo, ff. de verbor. signific. & in cap. aliud 11. quæst. 1. & cap. faciat 22. quæst. 2.*

t *In Capitulo.* Quia omnibus dominicis diebus capitulum, si fieri potest, Minister debet, cum suis fratribus habere, *vt infra cap. 29.*

v *Deliberetur.* Per vota secreta, sicut decidi solent res dubiæ, & graues; deliberare enim in præsenti, idem est, ac consultare, & consultando, decernere, an sint prædicta diuidenda, vel non. Fauet hanc expositionem, text. *in cap. Anteriorum 2. quæst. 6.* ibi; *Plenissimè deliberare, siue appellandum ei sit, siue quiescendum.*

x *Si tamen.* Ponit casum in quo à Capitulo Conuentuali deliberetur, vt aliqua vendantur, & docet, quid sit agendum de pretio eorum.

y *Prædicta.* Vt panni, terræ, nutrituræ, seu minuta, & alia quæ *sup. §. 3.* assignauit, & hic non exprimit, & sunt, prata, vineæ, nemora, ædificia, sandalia, & similia. Vendantur.

z *Pretium inde prouenient.* Deductis expensis, nisi fortè paruæ, aut nullæ sint, iuxta ea quæ diximus *sup. §. 4. lit. c. h. & sequent.* in tres partes æquales diuidantur, *vt supra, cap. 2. §. 1.* habitum est.

TEXTVS. §. VI.

Cum vero fratres in itinere, siue peregrinatione fuerint, si quid eis datum fuerit, inde viuat, & residuum in tres partes diuidant. Tamen si fuerint in via profecti ad redimendos captiuos, quidquid eis datum fuerit totum debent ponere in Redemptionem Captiuorum præter expensas.

EXPOSITIO.

a CVm. id est, quando, vt habes *supra* §. 3. *lit. a.*
b *Vero.* Id est, tamen, ex cap. *qui verò 16. quæst. 1. & ibi* gloss. *vero.*
c *Fratres.* Siue Clerici, siue laici.
d *In itinere.* Ad aliquid agendum à suis superioribus fuerint missi.
e *Siue.* Est dictio disiunctiua, & natura sua non restringit, *l. cum quis*, §. *& his verbis, ff. de legat. 3. in summa.*
f *Peregrinatione fuerint.* Id est, ad aliqua sanctorum oratoria visenda; colligitur ex cap. *Si quis rompetas. 24. quæst. 3.*
g *Si quid.* Id est, si aliquid.
h *Eis.* id est, ipsis Fratribus.
i *Datum fuerit.* Quid autem sit propriè dare, habes *supra*, §. 3. *lit. c. i. &* §. 5. *lit. b.*
l *Inde.* Id est, ex ipso dato.
m *Viuant.* Id est, sustententur victu moderato, iuxta dicta *sup.* §. 2. *lit. m. & sequent.*
n *Et residuum.* Id est, & quod superat, & restat, *ex extra suscepti, de electio. & electi pot. & ibi* ex gloss. *residuum.*
o *In tres partes diuidant.* Iuxta supra dicta, §. 1. Hic obiter nota, quod Legislator aliquid concedat viatori, quod alias, non viatori negauit. Videlicet quod de datis primò sustentetur, & postea de residuo tripartitam diuisionem faciat, quod negatum habet frater iter non faciens, *sup.* §. 2. *quasi per totum.*
p *Tamen si.* Id est, si vero.
q *Fuerint in via profecti ad redimendos Captiuos,* tunc.
r *Quidquid.* Id est, totum, aut omne, quia natura sua, est dictio vniuersalis, & sic includit omnia, colligitur ex cap. *non solum*, §. *illa vero, de appellatio. in 6.* & ex gloss. *quidquid.* ibidem.
ſ *Datum fuerit.* Liberaliter, & sine onere, vt habes *supra*, §. 3. *litt. c.*
t *Totum.* Id est, omne ex gloss. *totam, in l. videlicet, ff. de pactis.*
v *Debent.* Necessario, nam licet hoc verbum, *debet*, aliquando tantum designet honestatem, aut decentiam, vt habes *in extra. de sponsal. impub.* capit. *tua*, & *ibi*, gloss. hic tamen necessitatem, & præceptum significare videtur, vt significat in capit. *proposuit*, *extra. de appellat.* & cap. *debent. 11. quæst. 3.* est itaque verbum præceptiuum, & in re tanti ponderis ex sua natura obligans ad mort. nisi alias paruitas materiæ, vel aliqua excuset ratio.
x *Ponere in Redemptionem Captiuorum.* Id est, reseruare ad redimendos captiuos Christianos.
y *Præter.* Hæc dictio in præsenti cap. exclusiuè ponitur, vt constat, & sic habetur in cap. *adiicimus. 16. quæst. 1.* licet alias, inclusiuè ponatur in cap. *Hebron. 13. quæst. 2.*
z *Expensas.* Factas in ipsorum sustentatione, vt dictum est, *lit. i. & sequent.* nisi alias datum fuerit propriè, & specialiter ad Redemptionem Captiuorum: quia in tali casu, non licebit ex eo expensas facere, nisi in casu maximæ necessitatis, cum hæc lege careat, vt dicitur, *de obseruatio. ieiunij, cap. 2. in fine*, *& de consuetudine*, *cap. quanto de consecrat. distinct. 1.* cap. *sicut, & distinct. 3.* cap. *peruenit*, *& Clement. 1. de Baptismo*, *& ibi* gloss. *necessitate.*

CAPVT III.

De Titulo Monasteriorum.

TEXTVS.

Omnes [a] Ecclesiæ [b] istius Ordinis, intitulentur [c] nomine Sanctæ Trinitatis, & [d] sint plani operis.

EXPOSITIO.

a OMnes. Est dictio vniuersalis, & sic omnes Ecclesias comprehendit; habes, *sup. c. 2. §. 1. lit. a.*
b *Ecclesiæ.* Hic, nomine Ecclesiæ, non Ecclesiam, aut oratorium intelligas, sed Conuentum, Monasterium, vel domum. In iure namque sæpissimè reperitur, nomine Ecclesiæ, Conuentum, vel Monasterium, aut domum regularem significari; habetur, *distinct. 54.* cap. *Abbati*, §. *Hac autem*, & cap. *multos, & 12. quæst. 2. per totum*, & ideo Seraphinus, tom. 1. Bullarij, capiti præsenti, hunc titulum apponit. *De nomine Monasteriorum.* Et probari potest, quod mens Legislatoris sit, quod Monasteria ipsa (non vero necessario Ecclesiæ) intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis. Primò, quia Innocent. III. sic appellat omnes Conuentus huius Ordinis *in capit. regula*, illis verbis: *Fratres domus Sanctæ Trinitatis*, & cap. 5. idem repetit dicendo: *Minister domus Sanctæ Trinitatis.* Itaque in his locis appellauit Pontifex omnes domos, huius Ordinis, titulo Sanctæ Trinitatis, & *in hoc cap.* præcepit, sic intitulari. Secundò, quia in hoc eodem capite subiungit Pontifex, & præcepit, quod huiusmodi Ecclesiæ, sint plani operis; quod certè, principaliter de Monasterio ipso intelligendum est. Tertiò, quia primus noster Conuentus, in vrbe Roma, ab ipso Innocent. III. fundatus, hoc titulo insignitur, non vero Ecclesia illius. Nam Ecclesia, huc vsque nostra tempora, *Sancti Thomæ de Formis*, Monasterium vero, *domus Sanctæ Trinitatis*, nomine intitulantur.
b *Ecclesiæ, &c. intitulentur.* Potest etiam dici, sensum huius capitis, hunc esse, scilicet, quod omnes Cōuentus huius Religionis, intitulentur, hoc est, inscribantur, nomine Sanctæ Trinitatis. Ducor ad hoc didicendum, quoniam hæc dictio, *titulus*, nihil aliud significat, quam inscriptionem alicuius operis, vt statim primo aspectu illius, argumentū cognoscatur, aut Dominus, vt notat gloss. 3. *in l. 1. C. de his, quæ potentiorum nomine*, hisce verbis: *Titulus est subscriptio quædam, vt v. g. hæc domus est eiusdem potentissimi.* Si ergo titulus, est idem, ac subscriptio, intitulari, idem erit, atque subscribere, Hispanè, *Rotular*, ergo quando præcipit Legislator, quod omnes Ecclesiæ, vel Conuentus huius Ordinis, intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis, idem erit, ac præcipere, quod Domus subscribantur, nomine Sanctæ Trinitatis, vt primo aspectu cognoscantur cuius Ordinis sint, atque instituti: & ita factum reperimus in dicta prima nostra Domo Romana, in qua vsque in hodiernum diem, hic titulus in porta principali Conuentus extat. *Signum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis, & Captiuorum.*
c *Nomine Sanctæ Trinitatis.* Quia ab ipsa sola, fuit hic noster cœlestis Ordo institutus, vnde militiæ nostræ arma his ornantur, versic. 69. *Hic est ordo approbatus, non à Sanctis fabricatus, sed à solo summo Deo.*
d *Et sint plani operis.* Id est, non sumptuosæ, nec altæ nimis. Planum, enim, oppositum est alto; vt notat gloss. *de plano in extra. ad reprimendum, quomodo*

modo in læsa Maiestat. & bene hoc præcipit Legislator, quia cum simus pauperes, & mendici, contemptores rerum mundanarum esse debemus. Vnde D. Bonauent. *quæst. 6. circa regul. S. Francisci*, sic ait: *Qui alta, sumptuosa, & superflua ædificia quærunt, quintuplicis peccati rei sunt. Primò, propter transgressionem, quia pompis renunciantes sæculi, in paupertate, & humilitate vera, promiserunt Domino famulari. Secundò, propter malum exemplum, quo alij discunt ab eis similia facere. Tertiò, propter inquietudinem fratrum, propter huiusmodi ædificia, & procurationes, quia & deuotio extinguitur, & religionis disciplina plurimum dissipatur, sicut scriptum est* (Isai. 49.) *venerunt structores tui, destruentes te, & dissipantes à te exibunt. Quartò, propter spoliationem aliorum pauperum, quibus sæpè eleemosynæ præripiuntur, & huiusmodi structura fiunt, ex quibus illi deberent vestiri, & pasci. Quintò, quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem ad nos prius habitam, ita quod, nec de prædicatione, nec exemplis, nec alijs, quæ facimus ædificantur. Vnde cum vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue sit eis dare, & erubescunt negare, & si dederint, non libenter, minus merentur, & sic rebus, & deuotionis merito priuantur.* Sic Sanctus. Non ergo altas, & sumptuosas debemus construere domos: sic tamen sufficientes, ita vt habere possint claustra, oratoria, officinas congruas pro fratribus, hospitibus, & infirmis, hortósque herbarum, tam prò pulmentario, quam pro aëris recreatione, vt infirmi refocillentur, sani conseruentur, & lassi in spiritualibus studiis recreentur. Sic etiam S. Doctor, *ibid.*

CAPVT IV.

De numero fratrum in qualibet domo residentium.

[a] Fratres [b] debent [c] esse [d] in vna [e] cohabitatione, [f] saltem [g] duodecim, [h] & præterea [i] vnus, [l] qui [m] Minister nominetur, [n] cui [o] fratres [p] repromittere, [q] ac impẽdere [q] obedientiã [r] teneantur.

EXPOSITIO.

a FRatres. Tam ex Clericis, quam ex laicis.

b *Debent.* Necessario, hoc enim verbum, *debeo*, necessitatem significare, *habes supra cap. 2. §. 4. lit. v.*

c *Esse.* Id est, habitare simul, cohabitare, vel remanere; ex gloss. *esse, in l. si patronus, ff. de concubinis, & ex l. iudex. de iudiciis.*

d *In vna.* Id est, in qualibet, vel in vnaquaque.

e *Cohabitatione.* Id est, in domo, gratia cohabitandi, hoc enim significat hic, hæc dictio, *Cohabitatio*, consonat illud Psalm. 68. *Fiat habitatio eius deserta, & non sit qui inhabitet in ea*, in quo sensu, refertur in cap. *fœlicis, de pœnis in 6.* vbi & gloss. Pro cuius explicatione, aduerte, quod non semel in iure, nomina verbalia, ponuntur pro proprio nomine rei, vt in cap. *quæ res pignor. obl. possunt, l. cum constet.* emptio, ponitur pro instrumento emptionis, *& ff. de con. ob. causam, l. cum quis*, donatio, ponitur pro re donata, quod notatum habes apud gloss. *habitationem, ff. commodati, vel contra. l. ait Prætor.* & apud gloss. *habitationem, ff. de præscriptis verbis, l. si gratuitam.* Sic ergo similiter, in præsenti cap. cohabitatio, ponitur pro re, quæ inhabitatur, vel cohabitatur.

f *Saltem.* Id est, ad minus.

g *Duodecim.* Quia fratres, qui quoad renuntiationem proprietatis, locum Apostolorum tenent, vt cap. *ex auctoritate 16. quæst. 1.* & *ibi gloss. Apostolorum, & gloss. tenent. in cap. manus, de consecrat. dist. 5.* teneant, & eorum numerum, & sint duodecim electi viri à Domino vero Iosuë electi (vt ait D. Bonauent. *in expos. regulæ*) ad imitationem duodecim Apostolorũ, *Iosuë 3.*

h *Et præterea.* Id est, & præter hos duodecim fratres.

i *Vnus.* Scilicet, alius, vt constat (& habens simile, *ex gloss. vnus in authentic. litem, de Tabellio. & ex gloss. vnum, ff. commodati, vel contra. l. ait. Prætor*) hoc est, Prælatus, qui inter duodecim fratres locum Apostolorum (vt dictum est, *lit. g.*) tenentes, locum, & vicem Christi gerat, & habeat, vt cap. *statuimus. 19. quæst. 3.* & cap. *accusatio. 2. quæst. 7.* Sitque caput eorum, & rector, & ideo vnus. Quia (vt ait D. Bonauent. *in expos. regul. cap. 8.*) *Sine vno capite nulla respublica stare bene potest, vnde vnum Apostolum Dominus præfecit cæteris*, & Ezech. 34. dicitur: *Suscitabo super eos Pastorem vnum, qui pascat eos, seruum meum Dauid*, & D. Hieron. *in reg. Mona. cap. 1.* ait: *Nulla ars absque Magistro dicitur, & sic omnis ordo Ecclesiasticus suis rectoribus nititur. Imperator vnus, in naui vnus gubernator, in domo vnus Dominus, in quamuis grandi exercitu, vnius signum expectatur, non ergo tuo arbitrio relinquendum, sed viuere debes in Monasterio, sub vnius disciplina Patris.* Idem Sanctus Doctor (& refertur *in cap. in Apibus 7. quæst. 1.*) sic rursus ait: *In Apibus, Princeps vnus est, grues, vnam sequuntur ordine literario, Impetator vnus, Iudex vnus, &c.* Vnus ergo debet esse Prælatus.

l *Qui.* Prælatus, scilicet.

m *Minister.* Vt dictum est *sup. cap. 1. liter. p.* nominari debet, iuxta consilium illius Maioris Ministri Christi Domini, qui de se ipso loquens dixit. *Non veni ministrari, sed ministrare*, & loquendo nobiscum, *quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester Minister*, Matth. 20. & Marc. 10 qui locus, refertur ad nostrum propositum, à gloss. marg. cap. *in omnibus de consecrat. dist. 5.* & D. Bonauent. *in cap. 2. suæ regulæ*, hoc confirmat dicens: *Nomen autem Ministri sumitur*, Matth. 20. *vbi dicitur, qui maior est vestrum, erit Minister vester.*

n *Cui.* Nempe Ministro.

o *Fratres.* Tam Clerici, quàm laici.

p *Repromittere, ac impendere, &c.* Duo præcipit Pontifex in hac clausula: nam verbum, *teneantur*, præceptiuum est, & necessitatem parendi ponit, vt habet gloss. *teneantur, in extra. quorundam, de verborum significatione.* Primum est, quod fratres suis Ministris nouiter electis, obedientiam repromittant. Hæc enim erat antiqua consuetudo Clericorum respectu suorum Episcoporum, vt constat, ex cap. *legebatur, de maioritat. & obedient.* & ex *gloss. ibidem.* & clarius habetur hoc ipsum, in cap. *cum dilectus, de relig. domibus* & hoc denotat verbum, repromittere, quod propriè, iterum promittere, significat, sicut repetere, significat, iterum petere, vt habet gloss. *repetita, in extra.* quia in futurorum, de torneamentis, & *C. de Episcopis, l. repetita.* Verumtamen, non est necessarium, vt fratres suis Ministris de nouo electis repromittant obedientiam in scriptis, sed sufficit, simplici voce tantum. Habetur hoc expresse in cap. *legebatur cit.*

Secundum, quod præcipitur est, vt fratres teneantur præstare, & exhibere obedientiam suis Ministris, hoc præceptum habetur, etiam in cap. *cum ad Monasterium*

nasterium de statu Monacho. & capit. *ex parte de regul.*& adhuc expressius, & quasi fuisset datum pro nostris fratribus, in cap. *in omnibus de consecr.dist.5.* vbi sic dicitur: *Obedientiam secundum canones suis Ministris exhibeant.* Iure autem optimo, sepè hoc præceptum Religiosis intimatur, quia vt ait D.Hieron.*in reg.Monach.*cap.8.*Non est Monasterium, non Religiosi, non Monachi, vbi subditis obedientia deest erga Prælatum, destructioni est corpus expositum, cum membra discordant à capite.*

q *Impendere obedientiam.* Hunc loquendi modum habes in Trident. *sess.14. cap.1.*

q *Impendere obedientiam.* In rebus tamen licitis, & honestis: quia in illicitis, nec Papæ est obediendum: quia potius Deo, quam hominibus, sic habetur 11. *quæst.* 3.cap. *qui resistit*, & cap. *Iulianus*, & cap. *si Dominus*, & cap. *non semper*, & cap. *si is, qui præest*, & cap. *si quis Episcopus*, & gloss. *per omnia*, *ex extra quorumdam de verborum significat.* concordat. D.Gregor.Papa.*lib* 34. *Moral.cap.12.* sic dicens: *Nunquam malum debet, per obedientiam fieri, aliquando autem debet per obedientiam bonum, quod agitur intermitti.*

r *Teneantur.* Id est, obligentur, & adstringantur. Hanc significationis vim habere hoc verbum, docet *l.1.§.hac actio, ff.ne vis fiat ei, & gloss.cit.lit.p.*

CAPVT V.

De cura Ministri erga suos fratres.

TEXTVS.

a Omnibus b fratribus suis, c sicut sibimet, Minister d fideliter e administret.

EXPOSITIO.

a OMnibus, &c. Admonitio Pontificis in hoc capite contenta, præceptum est iuris naturalis, in lege, & Euangelio contentum, quo quis iubetur alij facere, quod sibi vult fieri, sicut in eisdem prohibetur, alij inferre quod sibi nolit fieri. Vnde Christus Dominus *Matth.7.* sic ait: *Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines, & vos eadem facite illis, hæc enim lex, & Prophetæ.* Sic habetur *dist.* 1. & cap. *placuit, de maiorit. & obedientia*, quare *gloss. ordinatissimam*, in cap. firmiter, de Summa Trinitat. ad hoc propositum, hos adducit versus.

Quod tibi vis fieri, mihi fac, quod non tibi, noli,
Sic potes in terris viuere iure poli.

b *Fratribus suis.* Imò, & filiis, & ideo tanquam filios, & fratres præcipit Trident. (*sess.13. de reformat.cap.1.*) Prælatis, subditos suos diligere.

c *Sicut sibimet.* Quia ordinata charitas à se incipit; vt 23. *quæst.* 5.cap. *si non licet, & gloss. sibimet.* in cap. *dilecto. de sententia excommunicatio. in 6.* probat etiã hoc D.Thom.2.2.*quæst.26.artic.4.in argumento, sed contra*, ex illo Leuitic.19.& Matth.22.*Diliges proximum tuum, sicut te ipsum*, ex quo colligitur, quod dilectio hominis ad se ipsum est, sicut exemplar dilectionis, quæ habetur ad alterum, sed exemplar prius est, quàm exemplatum: ergo.

d *Fideliter.* Id est, diligenter, & legaliter. Colligitur *ex gloss. fidelis in Clement. in agro, de statu Monach.* & bene quidem dicit, fideliter, quia (vt inquit Apost.1.ad Timoth.5.) *Si quis suorum, & maximè domesticorum, curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.*

e *Administret.* Id est, tribuat, & distribuat, vt fidelis dispensator, & administrator, quidquid fratribus necessarium fuerit, hoc enim est officium proprium Ministri, vt ait D. Hieron. in reg.Monach.c.14. *Reuolue (inquit) sæpius in mentis arcano, & stilo ferreo scribe in silice cordis, quid Dominus cuius vices geris, ad subditos contendentes Apostolos, quis maior esset, instruxerit, sequenti die recessurus ab eis. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super illos benefici vocantur, vos autem non sic, sed fiat sicut minor, qui est maior in vobis, & sit præcessor, sicut ministrator. Disce igitur à Magistro officium, quod tibi iniungitur, ne tuo vicariatu potestatis tradita tramitem excedas, nec efficieris certè Dominus, sed Minister, vnus est enim Dominus, & si tibi reliqui fratres, vt Christi administratori, & vicario obediunt: propterea, non est tradita tibi potestas, vt inter fratres, hunc eleues, hunc vero deprimas, sicut velis, sed quod tibi iniungatur ab institutore regiminis diligenter inuestiga, rerum enim omnium Monasterij, & fratrum solitudo in administratione, & prouidentia tibi traditur, vt iam cæteris dormientibus fratribus, te deceat noctes crebras insomnes ducere, & senem, iunioris animum sumere, pro vtilibus, & necessariis domui prouidendis. Itaque non tantum tibi honor, quantum onus imponitur.* Hæc, quasi ad nostros Ministros loqueretur Hieronymus.

CAPVT VI.

De vestimentis fratrum.

TEXTVS.

a Vestimenta b sint c lanea, & d alba, e excepta e cappa, f quæ erit g fusci coloris; h possintque i deferre l brachas ex lino rudo, m quas n iacentes, o non deponant.

EXPOSITIO.

a VEstimenta. Nota, quod vestimentorum appellatione, veniunt omnia vestimenta, quæ induendi, præcingendi, amiciendiue causa fieri à fratribus solent. Colligitur *ex l. vestis, ff. de auro & argento*, imò & caligæ, vt dicitur *in l. argumento, ff. cit.*

b *Sint lanea.* Hoc præceptum est commune, pro omnibus Monachis, vt habes *in cap. cum ad Monasterium, de statu Monach.* vbi noster Innocent. III. firmiter prohibuit Monachis nequis illorum lineis camisiis vteretur, & in cap. *carnem, de consecrat. distinct.* 5. *& gloss. ibi, & in Clement.* 1. *de statu Monach.*

c *Lanea, & alba.* Quia vestes religiosorum debent esse humiles, & despectæ, conuenientes tamen honestati, & ideo laneæ, & albæ. Sic habes in cap. *vidua.* 20. *quæst.* 2. & cap. 1.21. *quæst.*4.& cap. *fœmina.*30.*quæst.* 5. §. *at vero.* Vnde Hieron. *in regul. Monach. cap.* 31. sic satis ad nostrum propositum ait: *Pannus itaque vester, & si albus, & candidus, tamen grossus, & vilis sit, vt & color candorem castitatis intrinsecum, & vilitas contemptum terrenorum exhibeant. Hæc gloria Monachorum, hoc studium religiosarum mentium, hoc indicium sponsarum Dei æterni, hoc signum mortuorum sæculo, sepultorum cum Christo.* Consonat D.Thom.*lib.5.de erudit. Principis, cap.17.*

vbi

vbi sic ait: *Vestium superfluitas non habeatur, earum suauitas contemnatur, gloriatio in eis caueatur, & intelligatur ornatum corporalem magis esse erubescibilem, quam honorabilem, cum sit sequela peccati. cum enim Deus spiritum pretiosum vili carne induerit, non est verisimile, quod carnem vilem, pretiosis indui voluerit.* Sed de hoc expressè agit ipse Sanctus 2. 2. *quæst.* 187. *artic.* 6. vbi latè probat *nostrum intentum.*

d *Excepto.* Excipit Pontifex ex vestimentis fratrum, vnum quod album non sit, videlicet, cappa.

e *Cappa.* Adde & tu, cum suo caputio, & pileo, quæ etiam esse debent coloris fusci.

e *Cappa.* Quæ, dicitur talis, vel à capite, vel à verbo, capito, eo quod totum hominem capiat, notat gloss. *cappa. in Clementin. ne in agro. de statu Monach.*

f *Fusci.* Id est, obscuri, vel quasi nigri coloris, vt colligitur ex gloss. offuscare. *in extra. quia quorundã, & ex l. fuscanda, & ibi gloss. marg. fuscana,* C. *qua res qua vendi non possunt.*

g *Fusci coloris.* Aptè quidem Legislator, album & fuscum colorem iungit, & illis vti Monachis præcipit: quia hi colores, sine tinctura ex lana haberi possunt, & ideo potius approbati sunt. Notat gloss. *coloris in Clement. ne in agro. cit.* consonat etiam D. Athanas. *lib. de virgin.* sic dicens: *Indumentum tuum fuscum sit, non tinctum, sed natiui coloris.*

h *Possintque deferre brachas.* Imò debent, & possunt. Debent quidem necessario deferre brachas, possunt tamen liberè deferre illas, ex lino rudi. Vtrumque enim significat verbum, *Possint*, necessitatem videlicet, & permissionem, notat gloss. *potestis in cap. ad decorem de Institutis.*

i *Brachas.* Id est, fœmoralia, vel fœminalia. Vt habet regul. S. Francisc. *cap.* 2.

l *Ex lino rudo.* Ex lino rudi, debes legere, est, enim litera mendosa.

l *Ex lino rudo.* Vel ex lana, quia deferre ex lino rudi, solummodo est permissio, quod autem permittitur, non secundum necessitatem, sed secundum indulgentiam permittitur, vt sciat se contrà regulam, nihil facere, si quis voluerit sublimius ambulare (vt aduertit D. Bonauent. *cap. I. in expositio. reg.*) possunt ergo fratres deferre brachas ex lana.

m *Quas* siuè sint ex lino, siue ex lana.

n *Iacentes.* Id est, dormientes, vel iacentes ad somnum capiendum, hoc enim significare, hoc verbum habes *in authent. de Monach.* ibi: *Dormire vero omnes in communi, vnoquoque quidem in propria quadam stratura iacente.*

o *Non deponant.* Propter honestatem, sicut propter eandem, vigilantes deferunt. Vndè Ambros. *lib.* 1. *officiorum, cap.* 18. de brachis, sic ait: *Sacerdos quoque veteri more (sicut in Exod. 28. legimus) brachas accipiebant, sicut ad Moysem dictum est à Domino, & facies illis brachas lineas, vt tegatur turpitudo pudoris, à lumbis, vsque ad fœmora erunt, quod nonnulli nostrorum seruare, adhuc fertur. Plerique spiritali interpretatione ad cautionem verecundiæ, & custodiam castitatis dictum arbitrantur,* & D. Hieron. *tom.* 3. *epist.* 128. loquens de vestitu Sacerdotis, sic ait: *Lineis fœminalibus, quæ vsque ad genua, & poplites veniunt, verenda celantur, & superior pars sub vmbilico vehementer astringitur, vt si lapsi fuerint, & fœmora reuelauerint, non pateat, quod opertum est, vocatúrque hoc genus vestimenti, fœminalia, vel bracha, vsque ad genua pertingentes.* Concordat etiam D. Bonauent. *loc. cit. cap.* 2. sic inquiens: *Bracharum necessitas manifesta est, in casibus innumeris, propter humana miseria tegumentum.*

Capvt VII.

De lectis, & Straturis fratrum.

TEXTVS.

[a] Iaceant [b] in laneis, [c] ita quod, [d] plumea fulcra, [e] vel culcitras, [f] nisi in [g] ægritudine laborantes, [h] in domibus propriis [i] minimè habeant, [l] ceruical vero ad sustentationem [m] capitis permittantur habere.

EXPOSITIO.

a *Iaceant.* Id est, dormiant. Colligitur hæc explicat. *ex authent. de Monach. cit. cap. 6. lit. n.*

b *In laneis.* Id est, in straturis, aut lectulis, non lineis, aut plumeis, sed laneis, compositis.

c *Ita quod.* Id est, ita vt, vel taliter quod.

d *Plumea fulcra.* Id est, lectulos ligneos, & stragulis plumeis compositos, & ornatos. Fulcrum enim venit à verbo, fulcire, quod significat vallare, iuxta illud, Cantic. 2. *Fulcite me floribus.*

e *Vel culcitras.* Aut straturas ligneas, & plumeas. Idem enim significatur, per ly plumea fulcra, & per ly culcitras, vt colligitur ex illa disiunctiua, *vel*, & ex Seneca *epist.* 87. vbi sic ait: *Culcitra in terra iacet, ego in culcitra, ex duabus penulis, altera stragulum, altera operiorium facta est,* & ep. 108. sic inquit, *Laudare solebat Attalus culcitram, quæ resisteret corpori, tali vtor etiam senex, in qua vestigium apparere non possit.* Non mirum ergo, quod Legislator prohibeat Monachis fulcra plumea vel culcitras molles.

f *Nisi.* Est dictio exceptiua, & affirmat, & ponit: quia consequitur ad illam negationem (videlicet) minimè habeant, iuxta id quod *sup. cap.* 2. §. 5. *lit. m.* est habitum.

g *In ægritudine laborantes.* In graui, scilicet, vel leui infirmitate. Quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt ait gloss. *depositi. instituta. de actio.* §. *actionum autem.* Grauis autem infirmitas est, v. g. morbus paralyticus, vt habetur, cap. *consultationibus*, de Clerico ægrotante, magna febris, &c. Leuis autem infirmitas, est febricula, vel vetus quartana; vt habet gloss. neque ægritudine, in cap. *placuit, distinct.* 18. Aut alia similis infirmitas: de qua *infra*, cap. *de infirmis.* Videatur etiam text. in cap. *ex parte tua*, & in cap. *consultationibus*, cit. & ibi inuenietur idem modus loquendi, quo vtitur Legislator in hoc capite.

h *In domibus propriis.* Ergo in alienis, quando in itinere, siue peregrinatione fuerint, bene poterunt fratres plumea fulcra, vel culcitras habere, constat: quia quod de vno prohibetur, de alio conceditur, vt habetur, *distinct.* 25. cap. *qualis, & gloss. ibidem, & gloss.* in cap. 3. *de ætate & qualitate, gloss. fin.* in cap. *ad abolendam. & gloss. in cap. fin. de filiis Presbyterorum, & gloss. in cap. contingit, de arbitris, & gloss. in minoribus* in cap. *cum voluntate*, §. *fin. de sentent. excommunicationis*: sed prohibetur fratribus in domibus propriis habere, & dormire in plumeis culcitris; ergo dormire in prædictis lectulis, in alienis domibus, illis conceditur. Et bene quidem, ne fortè hospitibus onerosi sint, & iustum est, quod viatori permittatur, quod alias, non viatori negatur, vt habitum est, *sup. cap.* 2. §. 6. *lit. o.*

i *Minimè*

i *Minimè habeant.* Id est, nullo modo habeant.
l *Ceruical.* Plumeum, aut laneum ad sustentanda, & fouenda capita dormientium fratrum.
m *Permittantur habere.* Si fratribus placuerit: quia id quod permittitur liberam habet obseruantiam, vt habetur in cap. *quisquis* 14. *quæst.*1. his verbis: *Vbi consilium datur, offerentis consilium est,* de quo etiam *supra cap.*6. *lit. l.* est dictum.

Capvt VIII.

De signis in vestimentis fratrum imponendis.

TEXTVS.

In cappis, & scapulariis fratrum imponantur signa Crucis, rubei, & cerulei coloris.

EXPOSITIO.

a IN *cappis, & scapulariis.* Imponantur signa Crucis. In cappa quidem super brachium sinistrum, in scapulario verò supra pectus, vt in nobis compleatur desiderium summi sponsi percupientis esse in signum super cor nostrum, in signum super brachium nostrum, Cantic. 8. *Pone me in signaculum* (intellige Crucis) *super cor tuum, in signaculum super brachium tuum, &c.*
b *Scapulariis.* Vtitur hac dictione gloss. *vestem. in authent. de Monach.*
c *Imponantur.* Id est, supraponantur.
d *Signa.* Signum est, res quæ præter speciem, quam ingerit sensibus, aliud aliquid ex se facit in cognitionem venire, vt habetur in cap. *signum, de consecr. distinct.*2.
e *Crucis.* In signum, videlicet, passionis Christi, vel ad eius mortem (quam pro nobis pertulit) significandam, & repræsentandam (crux enim à cruciatu dicitur, vt habetur in cap. *nulli.* 3. *quæst.*4.) in huius enim memoriam videmus in Ecclesiis depictam crucem, in altum erigi, & celebramus festum Inuentionis illius, vt habetur in cap. *crucis, de consecrat. dist.* 3. De cruce loquens D. August. sic dicit: *Crux, quæ erat supplicium latronum, nunc transiit ad frontes Imperatorum, si tantum honorem Deus contulit supplicio suo, quantum conferet seruo suo!* Sic habet gloss. cruci, in Clement. Fidei Catholicæ, de fide Catholic. addens quadruplicem causam, quare Christus Dominus, crucis mortem elegerit. Prima est, vt in illa pendens in aëre, se inter Deum, & hominem mediatorem ostenderet, vt habetur *ad Timoth.* 2. & cap. *quoniam, distinct.* 10. Secunda, vt damna, quæ obuenerant primis parentibus, per lignum vetitum, per lignum crucis restauret. Tertia, vt diabolum, qui per lignum vincebat, per lignum vinceret, vt habetur, cap. *inuenimus, de consecratio. distinct.* 1. Quarta, vt euidenter ostenderet, pro quibus restaurandis patiebatur, nempe, Pro superis Angelorum ruinis replendis, Pro iustis de limbo educendis, Pro amicis colligendis, & adiuuandis, Pro inimicis reconciliandis. Primum designatur per brachium superius. Secundum per inferius. Tertium, per dextrum. Et quartum, per sinistrum. Huc vsque gloss. & eodem ferè modo loquitur de morte crucis, D. Hieron. *tom.*9. *in symbolo Rufini.*
f *Rubei, & cærulei coloris.* Id est, rubri, & cœlestis coloris. Vt Crux, qua parte rubra est feruorem charitatis in Deum & proximos signet: altera vero quæ contusæ carni similis est, Christi passionis memoriam præseferat, vt nostræ ab inferis Redemptionis memores iugiter perseuerantes, mente Deum, & proximos diligamus, & ieiuniis, & pœnitentiis nos ipsos maceremus. Sic horum Crucis colorum significationem exposuit Summus Pontifex Innoc. III. Sanctis Patriarchis nostris Ioanni, & Fœlici, postquam ob vitæ merita longa oratione laudatos candidis vestibus induit.

Capvt IX.

De rasura fratrum.

TEXTVS.

In rasura, Ordinem Sancti Victoris sequantur Clerici, Laici, vero, barbas non radant, sed eas crescere modestè permittant.

EXPOSITIO.

a IN *rasura.* De rasura Clericorum diuersi sunt modi loquendi, apud ius Canonicum: nam in illo, aliquando rasuræ, aliquando coronæ, aliquando tonsuræ nomina inuenies, sic habetur in Clement. *quoniam, de vita & honest. Cleric.* Quapropter pro tam varij nominis intelligentia, scito quod Clericis deputatis ad diuina mysteria, competit rasura, & tonsura, in modum coronæ ratione figuræ: quia videlicet, Corona est signum regni, & perfectionis, cum sit carens angulo, in signum carentiæ sordium: quia vbi angulus, ibi sordes: se ergo, & alios virtutibus regere, & mundare debent, & sic in Deo regnabunt. Per rasuram igitur ex parte superiori, capilli subtrahuntur, ne mens eorum per occupationem temporalem, retardetur à contemplatione diuinorum mysteriorum. Tonsura verò ex parte inferiori, capillos tondet, vsque ad reuelationem sensuum, scilicet, visus, & auditus, ne oculos, vel aures impediant, & est signum, quod præscindenda sunt vitia cordis, & corporis, ne intuitum diuinorum impediant, & his debetur corona cœlestis. Vnde *distinct.* 24. *cap. penult.* habetur, quod Clerici incedere debent detonso capite & patentibus auribus. Rasura ergo respicit partem superiorem, quam clericalem dicimus, Corona, circulum capillorum. Tonsura vero abscissionem ipsorum, sic notatum inuenies, apud gloss. *in Clement. quoniam, cit.* Ideoque Clerici ex institutione Romanæ Ecclesiæ, Coronam rasam in modum sphæræ, & tonsam habere debent, vt habetur. 12. *quæst.*1. cap. *duo sunt, & distinct.* 23. cap. *prohibere,* & cap. *non licet.* cum proprietate igitur loquitur textus dum dicit, quod Clerici in rasura, &c. legatur D. Gregor. *lib.* 2. *in c.*29. Iob super illa verba, *& tonso capite,* & cap. 38. vbi inquit, *quod caput tondere, est cogitationes superfluas à mente resecare.*
b *Ordinem.* Id est, Religionem, vt habes *supra, cap.*1. *lit. g.*
c *Sancti Victoris.* Id est, Canonicorum Regularium Sancti Victoris, qui adhuc extant Parisiis, & rasuram, & coronam portant, sicut & nos hodie.
d *Sequantur Clerici.* Id est, fratres ad chorum destinati, Clerici enim generaliter noncupantur omnes, qui in Ecclesia Christi deseruiunt, vt habetur cap. *Cleros, distinct.* 21. & ideo fratres ad tale ministerium ordinati, aut destinati, Clerici dicuntur. Clerici enim, idem significat, ac electi sorte, eo quod Clericos, in suos Deus elegit, vt habetur, cap. *duo sunt.*

ſunt 12.quaſt.1.& diſtinct.31.cap.Cleros,& cap.Clericus 12.quaſt.1.Vbi ſic dicitur: Clericus, qui in Chriſto ſeruit Eccleſia, interpretetur primò vocabulum ſuum, & nominis definitione prolata, nitatur eſſe, quod dicitur, propterea enim vocantur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini, vel quia Dominus ipſe, ſors, id eſt, pars Clericorum eſt. Qui autem, vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, vt ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur à Domino. Qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit: Pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt, quod ſi quidpiam aliud habuerit, prater Dominum, pars eius, non erit Dominus, v.g. ſi aurum, ſi argentum, &c. iſtis partibus, Dominus fieri pars eius non dignatur. Si autem ego pars Domini ſum, & funiculus haereditatis eius, neque accipio partem inter cateras tribus, ſed quaſi Leuita & Sacerdos viuo de decimis, & altari ſeruiens, altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum, his contentus ero, & nudam crucem, nudus ſequor.

e *Laici.* Id eſt fratres ad chorum non deſtinati, vt *infra, cap.22.lit.e.*

f *Barbas.* Id eſt, illos capillos qui in mento, & facie hominum ſunt, non radant.

g *Non radant.* Quia hoc proprium eſt Clericorum, Clerici ergo noſtri illas radere debent: quia quod de vno negatur, de alio affirmatur, vt ſupra, *cap.7. lit. h.* eſt habitum. Præter quam quòd de hoc eſt præceptum generale, datum pro omnibus Clericis, in Concilio Carthag.4.*cap.*44.& refertur in cap.*Clericus, de vita & honeſtate, Cleric.* his verbis: *Clericus, neque coman nutriat, neque barbam.* Rurſus, in cap. *Clericus, eod.tit.*& gloſſ.in cap.*Clerici, diſtinct.*23.

h *Modeſtè.* Id eſt, honeſto modo, qui in omnibus rebus adhibendus, & obſeruandus eſt, vt habetur. *ff.de damno infect.l.ex damni.*

i *Permittant.* Id eſt, ſinant creſcere. Vbi aduerte, quod hîc, hoc verbum, permitto, non ponitur permiſſiuè, ſed imperatiuè, vt ex contextu patet.

Capvt X.

De Equitaturis.

TEXTVS.

Aſinos,[a] ſiue[b] mulos,[c] liceat[d] eis[e] aſcẽdere,[f] equos[f] verò,[g] tantũ,[h] cum neceſſitas[i] vrgere videatur.

EXPOSITIO.

a Aſinos. Eſt animal rude, & pigrum (vt inquit D.Ambr. *6. Exam.*3.) ſeruiens hominibus ad onera ferenda, vnde iumenti nomen habet.

S *Siue.* Id eſt, atque: quia hîc, particula, *Siue*, non diſiunctiuè, ſed copulatiuè ſumitur, cum potius augeat permiſſionem, quam diſtinguat inter res permiſſas. Quod aliàs notat gloſſ. *ſeu*, in cap. *ego Ludouicus, diſtinct.*63. & *ff.de auro & argento, l.ſi quis ita, & l.cum quis, §. & his verbis, ff.de legat.*3. *in ſumma.*

c *Mulos.* Mulus eſt animal, ex aſino, & equa natum, vel è diuerſo, ex equo, & aſina, vt eſt manifeſtum, & notat gloſſ. *in equas, l.ſi quis vxori, §.ſi quis aſinum, ff.de furtis*, qua de cauſa, mulus, græcè, ſemiaſinus, vocatur, vt notat Euſebius, *lib.9.de preparatione Euangelij*, alij vero, aſinum pulchrum, eum appellant.

d *Liceat eis.* Sit eis licitum, ſic explicat hoc verbum gloſſ. *liceat, C.de Epiſcop.& Cleric. l. ſi ſeruus.*

e *Aſcendere.* Hoc eſt, equitare. Iuxta illud, Iudic.5. *Qui aſcendiſtis ſuper nitentes aſinos.*

f *Equos.* Eſt animal ſatis notum, aptum ad bellum, & ad curſum. Notat Ariſtot, *6. hiſtor. animalium, cap.*22. Quapropter merito Legiſlator prohibet, ne fratres illos aſcendant, niſi in magna neceſſitate.

f *Equos verò.* Id eſt at vero equos, vel equas: nam vtrumque continetur, equi nomine, *l.legatis, §. penultim.ff.de legat.*3. vbi habetur, quod in equis legatis, continentur equæ.

g *Tantum.* Id eſt, dumtaxat, vel ſolummodo.

h *Cum.* Id eſt, quando, *ex gloſſ. ſæpè, cit.*

i *Neceſſitas vrgere videatur.* Hoc eſt, quando neceſſitas, cogere, & premere videatur. Eo quod neceſſitas ad equitandum impellat, & inueniri aliud animal ad hoc, non ſit poſſibile. Requirit enim Legiſlator neceſſitatẽ propriam, & abſolutam, vt fratres aſcendere equos poſſint (ita non ſufficit neceſſitas ſecundum quid) quod conſtat ex verbis ipſiuſmet textus, ſi vis eorum attendatur: nam *vrgens neceſſitas*, hoc ſignificat, vt habetur expreſsè, cap. *conqueſtus, de ferijs*, ibi: *Niſi neceſſitas vrgeat*, iuncta gloſſ. *neceſſitas.* vbi ad hoc probandum aptum exemplum apponit. De hac duplici neceſſitate facit mentionem gloſſ. *neceſſitatem* 21.*q.*4.*cap.*1.& D.Thom.2. 2. *q.* 32.*art.* 6. *in corpore.*

Capvt XI.

De Horis Canonicis.

TEXTVS.

In[a] Regularibus Horis[b] morem[c] Sanctæ[d] Romanæ Eccleſiæ[e] obſeruent.

EXPOSITIO.

a In regularibus. Id eſt, Canonicis. Nam regula, idem eſt quod Canon græcè. Notat gloſſ. 1. *in Rubrica, de regul.iuris, in 6.* & habetur in cap.*Canon diſt.* 3.& *gloſſ.Canonicam, in l.placet, C.de Sacroſancta Eccleſia, &c.*

b *Horis.* Quæ ſunt ſeptem, ſicut ſeptem dona Spiritus ſancti, ſeptem dies ſæculi, ſeptem ætates, ſeptem petitiones in Oratione Dominica, ſeptem Diaconi, ſeptem Candelabra, & ideo ſeptem horæ. Vnde & verſus.

Hac ſunt ſeptenis, propter qua pſallimus, Horis.
Matutina ligat Chriſtum, qui crimina purgat.
Prima replet ſputis, cauſam dat Tertia mortis:
Sexta Cruci nectit, latus eius, Nona bipartit:
Veſpera deponit, tumulo Completa reponit.

Sic habet gloſſ. ſeptenarius, in cap.*Presbyt. de celebrat. Miſſarum.*

c *Morem.* Id eſt, conſuetudinem, in recitando Officio Diuino: ſed intellige quoad ſubſtantiam officij, non verò quoad modum recitandi, v.g. cantando cũ notis, &c. Vtrumque modum loquendi habet in cap. *in die Reſurrectionis, de conſecrat, diſt.*5.

d *Sancta Romana Eccleſia.* Et bene quidem, vt cœleſtis noſtra religio, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ in omnibus copuletur. Nõ enim decet membra à capite ſuo diſcedere, ſed potius illud in omnibus ſequi: Habetur in cap.*non decet, diſtinct.*12. Eccleſia autem Romana, caput, & mater eſt omnium Eccleſiarum,

vt definitur *in cap. cit.* & in Trident. *sessio. 7. Can. 3. & sess. 14. cap. 3.* & cap. *ad abolendam, de haret.* ergo tanquam Caput nostrum, magistram, & matrem illam debemus sequi. Quia suspecta est, cuiuslibet nutricis pietas, quæ affectum putat transcendere tantæ matris, vt ait D. Bonau. *c. 3. regula.*

d *Sancta Romana Ecclesia.* Ecclesia enim Romana, quandoque appellatur Sancta, vt *dist. 12.* cap. *praceptis, & distinct. 15.* cap. *Sancta, & distinct. 19.* cap. *in memoriam.* Quandoque vero, Sacrosancta, vt *in proœmio lib. 6. decret.* & hoc ideo quia sacro cruore Apostolorum Petri & Pauli consecrata est, vt dicitur in cap. *fundamenta, de electio.* & cap. *1. de reliquiis, & ven. in 6. & dist. 21.* cap. *quamuis,* notat gloss. *in extra. Sancta Romana.*

e *Obseruent.* Id est, diligenter, vigilanter, & solicitè custodiant, ex D. Cypriano supra illud Leuit. *Obserua custodias Domini.*

Capvt XII.

De Missa, & Absolutione defunctorum.

TEXTVS.

[a] Omnibus secundis feriis; [b] præterquam in [c] [d] octauis Paschatis, & [e] Pentecostes, & Natiuitatis Domini, ac [f] Circũcisionis, & Epiphaniæ, & [g] præterquam in festiuitatibus Ordinis, & [h] quæ ad colendum pronuntiãtur; [i] finita Missa [l] pro fidelibus, [m] fiat absolutio fidelium [n] defunctorum.

EXPOSITIO.

a Omnibus secundis feriis. Circa hunc ritum aduerte, quod in commemoratione defunctorum, adhuc in lege Euangelica, certi dies obseruantur: tertia, scilicet, septima, trigesima, & quadragesima. Quæ cõsuetudo à veteri testamento sumpsit exordium, vt habetur, in cap. *quia alij 13. q. 2.* Nam filij Iacob seruauerunt eum aromatibus conditum in Ægypto, quadraginta diebus, *Genes. 50.* & cum portarent eum ad sepeliendum, luxerunt eum septem diebus, *Deuteron. 34.* Similiter filij Israël luxerunt Moysen, triginta diebus. De initio autem, tertiæ diei sicut de initio sacrificiorum, quæ fiunt secunda feria, cuiusuis primi mensis, nihil habetur *in capit. cit.* præcipitur tamen, in Missali Romano. Quod tandem, omni secunda feria, &c. fiat sacrificium pro fidelibus defunctis, vt noster textus præcipit, forsitan habuit principium ex Regula Monachorum Gamungentium, vt colligi potest ex Petro Damiano.

b *Præterquam.* Est dictio exceptiua.

c *In octauis.* Id est, in feriis secundis octauarum sequentium, nempe.

d *Pascatis.* Id est, Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi. Huius namque dies, propriè sunt, & appellantur Pascha, vt habetur *dist. 3. de consecr. quasi per totam.*

e *Pentecostes.* Pentecostes dicitur, à Pente, quod est, quinque, & à Coste, quod est, decem. Quia quinque decies sunt, inter festum Resurrectionis, & Pentecostes, cõputato vtroque festo. Notat gloss. *Pentecostes in Clement. si Dominum, de reliq. & ven. sanctorum.* Nota hîc & tu, quod Legislator excipit hos dies specialiter, & expresse (quamuis in generali exceptione, quam in hoc eodem capite facit, illis verbis: *Et in festiuitatibus, quæ ad colendum pronuntiantur.* Veniant excepti) propter magnam eorum solemnitatem. Nec est mirum quod specialiter, quibusdam enumeratis, generale subiicitur verbum, in quo singula & alia complectantur. Habes hoc ipsum *ff. de lege Aquil. l. si seruus seruum, §. inquit lex, & instit. de lege Aquilia. §. cap. 3.* ibi: *Quamquam poterat, rupti appellatione, omnes istas causas sufficere.*

f *Circuncisionis.* Hoc est, feria secunda, post festum Circuncisionis, quia hoc festum, non habet octauam, secundum Breuiarium Romanum.

g *Et præterquam in festiuitatibus Ordinis.* In festiuitatibus, videlicet, quas Religio specialiter habet, & de eis solemniter dies agit lætitiæ.

h *Et quæ ad colendum pronuntiantur.* Siue sint festa, quæ vniuersalis Ecclesia colit, & celebrat, de quibus agitur *in cap. pronuntiandum, de consecr. dist. 3.* siue alia, quæ aliqua particularis, celebranda pronuntiat.

i *Finita Missa.* Id est, finito Missæ sacrificio. Missa enim, à mittendo dicitur, & repræsentat legationem inter homines, & Deum. Deus enim mittit Filium suum Christum in Altari, & iterum mittit Ecclesia fidelis eundem Christum ad Patrem, & offert illum in sacrificium pro viuis, & mortuis, vt omnibus prosit, quod est pro salute omnium institutum. Sic S. Thom. & D. Bonauent. & habetur *in cap. visum, de consecrat. dist. 1.*

l *Pro fidelibus defunctis.* Tantum, quia non pro omnibus mortuis, sed solum pro fidelibus, sacrificium offerri debet, habetur in cap. *non æstimemus, & ibi gloss. omnibus,* & cap. *pro obeuntibus,* & in cap. *tempus 13. quæst. 2.* de hoc agit S. Thom. *4. sentent. dist. 45. artic. 2.*

m *Fiat absolutio.* Id est, dicatur responsorium, libera me cum oratione, Absolue (propter hoc enim absolutio dicitur) vt præcipitur in Missali Romano.

n *Defunctorum.* Id est, pro spiritibus, vel animabus defunctorum, vt gloss. *defunctorum,* cap. *visum, de consecrat. dist. 1.*

Capvt XIII.

De Oratione mentali.

TEXTVS.

[a] Singulis diebus ([b] si fieri possit) [c] in qualibet [d] domo, [e] ad minus, [f] per duas horas [g] interpollatas, [h] communis [i] fiat ad Deum [l] mentalis oratio.

EXPOSITIO.

a Singulis diebus. Id est, omnibus diebus. Sic explicat gloss. *singula. in l. Caius Seius, ff. de annuis legatis.*

b *Si fieri possit.* Videlicet, commodè, & conuenienter, vt *supra, cap. 2. §. 5. lit. f.* explicatum habes.

c *In qualibet domo.* Id est, in omnibus, & singulis domibus Ordinis. Quia hæc dictio, *In qualibet,* est vniuersalis, & sic cõprehendit omnes & singulas. Notat gloss.

gloſſ.marg.ff.de operis noui nuntia.l.hoc edicto,§.nuntiatio,in verbo,publico,& gloſſ.ſed omnes,in l.ſi pluribus,ff.de leg.& fidei.com. 3.

d *Domo.* Id eſt, Conuentu,vel Monaſterio, *ex anthentic. de Monachis.*

e *Ad minus.* Id eſt, ſaltem, per duas horas, hoc enim tempus præceptiuè aſſignat Legiſlator, permittit tamen aliis temporibus poſſe etiam ad Deum fratres orare.

f *Per duas horas interpollatas.* Mane videlicet, & veſpere. Quia mane, & veſpere tempus eſt orationis opportunum, vt ait D. Bonauent. *in ſpeculo diſciplinæ, cap.*12. iuxta illud, Pſalm. 54. *Veſpere, & mane, quotidie annuntiabo, & exaudiet vocem meam.*

g *Interpollatas.* Id eſt, diſcontinuatas, diſcretas, & interruptas. Sic explicatur hæc dictio, in cap. *ſunt qui, de pœnitent. diſtinct.* 1. §. *facilius*, ibi: *Interpollandus eſt* (ſomnus ſcilicet) *gemitus, interrumpendus eſt ſuſpiriis*, & *in l. eum qui, ff.de feudis rei priuatæ.* Deriuatur enim à verbo interpello, quod ſignificat loquentem, vel aliquid agentem interrumpere, licet etiam ſignificet rogare. ſecundum illud Apoſt. *ad Hebr.* 7. qui de Chriſto Domino loquens, ſic ait: *Semper viuens ad interpellandum pro nobis.* Aptè autem ſatis Legiſlator monet, vt oratio ſit diſcreta, quia hæc ſecundum ſe conſiderata, nequit eſſe aſſidua, cum oporteat aliis operibus occupari, vt ait D. Auguſt. *cit.* à D. Thom. 2. 2. *q.* 83. *art.*14. & ſanè difficile eſt in longis orationibus attentionem habere, & non generari faſtidium, & ſic diminui feruorem.

h *Communis.* Id eſt, in communitate fiat oratio. Quia Eccleſia in communi orat, vt dicitur, act. 12. *Oratio autem fiebat, ſine intermiſſione ab Eccleſia ad Deum.* Quia oratio communis, vel multorum, magis eſt exaudibilis: vt inquit Lyra, in illud ad Coloſſenſ. 4. *Orantes ſimul.* Vnde Innocentius Papa 1. *epiſt.* 10. *ad Aurelium, & Auguſtinum Epiſcopos*, ſic ait: *Gaudere igitur in Domino, veſtram germanitatem, amantiſſimi, cupimus, & pro nobis paria ad Deum vota rependere precamur: quia, vt bene noſtis, communibus, & alternis plus agimus orationibus, quam ſingularibus, aut priuatis*, & D. Hieronym. in illud, Roman. 15. *Obſecro vos fratres, vt adiuuetis me in orationibus veſtris*, ſic ait: *Rogat, vt pro eo tota inſtanter oret Eccleſia, quia nouit multum valere preces in communi multorum. Petrus fratrum precibus de carcere liberatur*, & D. Ambroſ. quem refert D. Thom. *loco citat. artic.*7.*ad* 3. ſic ait: *Bene rogat Apoſtolus minores pro ſe orare. Multi enim minimi dum congregantur vnanimes, fiunt magni, & multorum preces impoſſibile eſt, quod non impetrent illud, quod eſt impetrabile.*

i *Fiat ad Deum.* Bene quidem, quia oratio ſecundum D. Auguſt. eſt pius mentis affectus directus in Deum. Habetur *de conſecrat. diſtinctio.* 1. *capit.* Quando autem, & ſecundum Damaſcenum, eſt aſcenſus intellectus in Deum, vel petitio decentium ad Deum, vel deſcendentiũ à Deo. Facit ad hoc cap. fin. *diſtinct.* 20. *in fine*, & eſt doctrina etiam D. Thom. *loco cit. art.* 1. *in corp. & art.* 17. *& gloſſ. orationes, in Clement. ſi Dominum, de reliq. & ven. ſanctorum.*

l *Mentalis oratio.* Quia religioſi debent præcipuè eſſe orationi, & contemplationi intenti. Habetur in cap. *duo ſunt* 12. *quæſt.* 1. & cap. *de præſentium* 16. *quæſt.* 1. vbi dicitur, quod officium Religioſorum eſt, quies, oratio, & Labor manuum, & *diſtinct.*36. *capit.fin.& gloſſ. opuſc.* in cap. *alienus, diſtinct* 90.

CAPVT XIV.

De Oratione vocali.

TEXTVS.

Singulis[a] quoque[b] noctibus[c], pro ſtatu[d],& pace[e] Sanctæ Romanæ Eccleſiæ[f], ac totius[g] Reipublicæ Chriſtianæ,nec non[h] pro Captiuis[i],& Benefactoribus[l],& his,pro quibus[m] vniuerſalis[n] Eccleſia conſueuit orare[o], communis[p] fiat vocalis oratio[q].

EXPOSITIO.

a Singulis. Explica, vt *ſupra cap.*13.*lit.a.*

b *Quoque.* Id eſt, etiam.

c *Noctibus.* Et bene. Quia, qui in domo Dei ſunt diebus ac noctibus, cœleſtibus rebus, & ſpiritualibus debent eſſe intenti. Habetur in capit. *hi qui* 21. *quæſtio.* 3. & Apoſtolus hoc docuit exemplo ſuo, dicens 2. ad Thimoth. 1. *In orationibus meis nocte, ac die.*

d *Pro ſtatu.* Id eſt, pro ſalute, & incolumitate. Colligitur hæc explicatio ex cap. *ſi Papa, diſt.*40. iuncta gloſſ. explicans illa verba. *Pro cuius perpetuo ſtatu.*

e *Et pace.* Quod oratio fieri debeat pro pace, habetur in extra. diſcipulorum, de celebratione Miſſarum, inter communes. Vbi etiam datur modus pro illa orandi, & merito quidem: quia ex euidentia facti colligimus, quod non niſi in pacis tempore bene colitur pacis Auctor, vt habetur *extra, ſuper Cathedrã, de ſepultur.* Ipſe enim veniens in mundum, & docuit pacem, & dedit pacem, & reliquit pacem: *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis: pacem habete inter vos.* Habetur hoc in cap. *niſi bella* 23. *quæſt.* 1. vnde *in pace factus eſt locus eius.*

f *Sancta Romana Eccleſia.* Et præcipuè, pro eius capite, nempe pro Papa. Quia ex eius incolumitate, ſalute, & conſeruatione, animaduertimus, ſalutem omnium fidelium, poſt Deum, propenſius dependere, habetur hoc in cap. *ſi Papa, cit. lit. d.* Pro vtroque orat Eccleſia dicens: *Vt Eccleſiam tuam ſanctam regere, & conſeruare digneris*, & pro Papa. *Dominus conſeruet eum, & viuificet eum, &c.*

g *Ac totius Reipublicæ Chriſtianæ.* Et principaliter pro pace Regum, & Principum, vt admonet Apoſt. 1. *ad Timot.* 2. dicens: *Obſecro vos fieri obſecrationes, orationes, &c. pro omnibus hominibus, pro Regibus, & pro omnibus, qui in ſublimitate ſunt* (refertur in cap. *de hymnis, de conſecrat. diſtinct.* 1.) eo quod in pace Principum, quies, & regimen ſeruatur Eccleſiarum, iuxta illud Hierem. 23. *Quia in pace eorum, erit pax veſtra*; ſic gloſſ. in illunc locum Pauli. Pro his orat Eccleſia Deum, vt Regibus & Principibus pacem, & veram concordiam, & cuncto populo Chriſtiano, pacem, & vnitatem donare dignetur.

h *Nec non.* Id eſt, atque, vel, &, quia duæ negationes affirmant, vt *infra, cap.*16.*lit.o.*

i *Pro captiuis.* Quia ad eorum redemptionem principaliter fuit inſtituta noſtra Religio. Pro his orat Eccleſia, *vt liberet eos Dominus, ex omnibus tribulationibus ſuis, & mittat eis auxilium de ſancto.*

l *Et benefactoribus.* Quia orare debemus pro omnibus, quorum eleemoſynas accipimus, vt habetur in cap. *quia* 10. *quaſt.* 1. & iure naturali adſtringimur benefacere his, qui benefaciunt nobis, vt habetur, *ff. de petitio. hæredit. l. ſed & ſi*, §. *conſuluit*, *ff. de furtis*, *l. etſi pignore*, §. 1. *ff. de condict. indebit. l. non ſortem*, §. *libertas*, *iuncta gloſſ. naturaliter.* Pro his etiam orat Eccleſia, his verbis: *Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam æternam.*

m *Et his.* Id eſt, atque etiam pro his, pro quibus.

n *Vniuerſalis Eccleſia.* Id eſt, Catholica Eccleſia, quæ propriè eſt, & dicitur, collectio fidelium, vt habetur *de conſecrat. diſtinct.* 1. cap. *Eccleſia.* Quæ quidem, quamuis ſit vna, vt dicitur in ſymbolo Nicæno. *Et vnam ſanctam Catholicam Eccleſiam*, *& diſt.* 15. cap. *Canones.* Quia tamen, per totum mundum in multa membra eſt diuiſa, dicitur vniuerſalis, vt dicitur in c. *Nouitiatus* 7. *quaſt.* 1. & cap. *decimas* 16. *q.* 7. & habetur hic modus loquendi in Clement. *ſi Dominum, de reliq. & ven. ſanct.*

o *Conſueuit orare.* Videlicet, pro omnibus fidelibus viuis, & defunctis, pro fratribus abſentibus, &c. Quia charitas hoc requirit, vt pro omnibus oremus. Vnde D. Chryſoſtom. cit. *à D. Thom.* 2. 2. *quæſtione* 83. *artic.* 7. *in corp.* ſic ait: *Pro ſe orare, neceſſitas cogit, pro altero autem charitas fraternitatis hortatur. Dulcior autem ante Deum eſt oratio, non quam neceſſitas transmittit, ſed quam charitas fraternitatis commendat.*

p *Communis.* Dic vt *ſupra, cap.* 13. *lit. h.*

q *Vocalis oratio.* Quæ nil aliud eſt, quam congeries vocum in Deum ad aliquid impetrandum. Dicitur autem talis, ſecundum B. Iſidor. Bernard. Caſſiodor. & D. Thom. *loco cit. art.* 1. *in corp.* ab eo quod ſit, quaſi, *Oris ratio*, vt aliquid rationabile petatur, aliàs non eſſet oratio.

Nota tamen ex D. Thom. *loco citat. artic.* 4. Quod oratio, non ſolum Deo, ſed etiam Sanctis, Angelis, & hominibus porrigitur à nobis, ſed diuerſo modo nam Deo ſoli, orationem porrigimus, quaſi per ipſum implendam. Sanctis verò, vt eorum precibus, & meritis, orationes noſtræ ſortiantur effectum. Quod patet ex ipſo modo, quo Eccleſia vtitur in orando. Nam à Sancta Trinitate petimus, vt noſtri miſereatur, ab aliis autem ſanctis quibuſcumque petimus, vt orent pro nobis.

CAPVT XV.

De ieiunio fratrum.

TEXTVS.

Ieiunent [a] ab [b] Idibus Septembris, omnibus feriis [c] ſecundis, quartis, & ſextis, ac [d] diebus Sabbathi, [e] vſque ad [f] Paſcha, [g] niſi [h] ſolemnis feſtiuitas interuenerit.

EXPOSITIO CAPITIS.

a IEiunent. Id eſt, comedant ſemel in die. Nam ieiunium eſt, vnica in die comeſtio, ſic habetur, *de conſecrat. diſt.* 3. *cap. de eſu. & diſtinct.* 4. cap. *denique*, & apud D. Thom. 2. 2. *quaſt.* 147. *art.* 6. Et benè quidem Legiſlator, poſt orationem, ieiunia inducit, & abſtinentiam. Quia abſtinentia, orationes, & ieiunia, per breues anguſtias perducunt ad Paradiſi delicias. Vnde D. Ambroſ. de Elia & ieiunio, cap. 4. *Gula* (inquit) *de Paradiſo regnantem expulit: abſtinentia ad Paradiſum reuocauit errantem*, legatur, cap. 2. & 3. & D. Hieron. *in reg. Monach. cap.* 3. ſic ait: *Ieiunium non eſt perfecta virtus, ſed cæterarum virtutum fundamentum eſt, & ſanctificatio, & pudicitia, & ſine qua nemo videbit Deum, nam per ieiunium oſtenditur nos poſſe ire in Paradiſum: unde per ſaturitatem eramus eiecti*, & D. Auguſt. *tom.* 10. *ſerm.* 30. *de tempore*, quem citat D. Thom. 2. 2. *loco citat. artic.* 1. ſic dicit: *Ieiunium purgat animam, mentem ſubleuat, propriam carnem ſpiritui ſubiicit, cor facit contritum, & humiliatum, concupiſcentiæ nebulas diſpergit, libidinum ardores extinguit, caſtitatis verò lumen accendit, &c.*

b *Ab idibus Septembris.* Id eſt, à decimatertia die Septembris (Id eſt ſeptimi menſis) incluſiuè. Sic enim ponitur propoſitio, *Ab*, in præſenti, vt ponitur in cap. *tregua, de pace.* Hæc enim erat conſuetudo antiquiſſima SS. Patrum, vt affirmat Petrus Damianus, *opuſc.* 14. & 15. *cap.* 6. & 15. de Ordine Eremitarum fontis Auellani.

c *Feriis ſecundis, quartis, & ſextis.* Quia hi dies ſunt verè feriæ legitimæ: vt habetur, *diſtinct.* 82. cap. *Presbyter. & de conſecrat. diſt.* 3. cap. *ieiunia*, & innuit text. in cap. *qui compulſus* 22. *quaſt.* 1. & eſt obſeruantia Eremitarum fontis Auellani, vt dicit Petrus Damianus *loco citat.*

c *Feriis ſecundis, quartis, & ſextis.* Id eſt, diebus Lunæ, Mercurij, & Veneris. Quia licet, feria, propriè accipiatur pro feſto, vt infra, nihilominus tamen, omnis dies vocatur feria, vel à fando, eo quod quâlibet die fabatur Deus, Geneſ. 1. vel, quia ſingulis diebus fari poſſumus in diuinis, vel humanis, ſic habet gloſſ. *feriam quintam*, in Clement. *ſi Dominum de reliq.* &c.

d *Ac diebus Sabbathi.* Propter reuerentiam dominicæ ſepulturæ, vt habetur in cap. *Sabbatho, de conſecrat. diſt.* 3.

e *Vſque ad Paſcha.* quia poſt Paſcha, vſque ad Pentecoſtem non eſt ieiunandum, vt habetur in cap. *ſcire, diſtinct.* 76. Niſi fortè aliquis deuotionis cauſa id voluerit, vt habetur *cap.* 9. *&* 10. *ſequenti.* Vnde D. Ambroſ. *lib.* 8. *ſuper cap.* 17. *Luc.* ſic ait: *per hos quinquaginta dies (à Paſcha, ſcilicet, vſque ad Pentecoſtem) ieiunium neſcit Eccleſia, ſicut Dominica, qua Dominus reſurrexit, & ſunt omnes dies tanquam Dominica.*

f *Paſcha.* Quod interpretatur, tranſitus Domini, vt habetur *de conſecrat. diſt.* 4. cap. *per aquam*, & notat gloſſ. *Paſcha.* in cap. *qui ſanctius de pœnitentia, diſt.* 1. Erat enim hoc feſtum præcipuum Iudæorum in memoriam egreſſionis de Ægypto, & tranſitus maris rubri.

g *Niſi.* Hæc dictio, ponitur hic exceptiuè, non expoſitiuè, vt aliàs. Nam hoc duplici modo, ſumitur, & ponitur dictio, *Niſi*, vt notat gloſſ. *non facilè*, *in l. teſtium*, cap. *de teſtibus.*

h *Solemnis feſtiuitas interuenerit.* Id eſt, niſi aliqua ex ſolemnitatibus, quæ numerantur, *de conſecrat. diſtinct.* 3. *cap.* 1. *& de feriis, cap.* 5. (vel alia ex feſtiuitatibus noſtri Ordinis) occurrerit in prædictis feriis ſecundis, quartis, &c. Nam omnes, quæ ibi numerantur ſolemnes ſunt feſtiuitates, vt expreſsè habetur in cap. *conqueſtus, de feriis*, ibi: *Quibus vtique ſolemnibus feriis.* Sunt autem omnes feſtiuitates Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Mariæ Matris eius, Pentecoſtes, & ſanctorum duodecim Apoſtolorum, & denique (vt vnico verbo dicam) omnes feſtiuitates, quæ ad colendum pronuntiantur. Facit ad hoc probandũ. Primò, quod feſtus dies, idem ſit, ac dies ſolemniter

ſolemniter lætus, & feriatus, vt habet Lauretus, verbo, *Feſtus dies*, & colligitur, ex cap. *conqueſtus*, *cit.* Secundò, facit textus in cap. *vtinam, diſt.* 76. in illis verbis: *Neque hoc dico, quod Dominicis diebus*, aut (vt alij melius legunt) *feſtiuis diebus, ieiunandum putem*, Tertiò, facit gloſſ. præcipuis in cap. *quoniam, de feriis*, vbi dicit, quod præcipuæ feſtiuitates ſunt omnes illæ, quas nos enumerauimus. Idem autem profectò, eſt præcipua feſtiuitas, ac ſolemnis feſtiuitas, vt expreſsè habetur *in cap.* 1. *&* 2. 15. *quaſt.* 4. *iuncta gloſſa*. Rurſus facit gloſſa *ad honorem*, in cap. *ad honorem*, & gloſſ. *priuilegiis*, in cap. *quia non, de auctorit. & vſu pallij*. Vbi dies ſolemnes (in quibus Archiepiſcopus, vſum pallij poteſt exercere, vt cap. *cum ſis*, concedit) dicunt eſſe illi dies, qui numerati ſunt, in c. *conqueſtus, cit.* Quartò, facit lex fin. & *l. omnes*, cap. *de feriis*. Vbi omnes dies feſtiui, vocantur dies ſolemnes, & ſolemnes feriæ, & tandem nonnihil facit, quod prædictos dies excipit à ieiunio Regula Eremitarum fontis Auellani, vt dicit Petrus Damianus, *opuſc.* 14. *&* 15. *cap.* 6. & propter eorum ſolemnitatem conceſſit Eugenius IV. Benedictinis, ne ieiunarent, vt habetur in eorum comp. *conceſſione* 6.

TEXTVS. §. II.

[a] Sic [b] tamen, [c] vt ab Aduentu Domini, [d] vſque ad Natiuitatem Dominicam, [e] & à Quinquageſima, vſque ad Paſcha, [f] ſingulis diebus, [g] exceptis Dominicis, [h] in cibo Quadrageſimali ieiunēt, [i] & alia ſimiliter ieiunia, quæ [l] conſueuit [m] Eccleſia [n] celebrare.

EXPOSITIO.

Sic. Eſt verbum conſecutiuum ad ſequentia. Notat gloſſ. 1. in cap. *ſic populus* 1. *quaſt.* 1.

b *Tamen.* Indicat Legiſlator, per hæc verba, maiorem abſtinentiam eſſe habendam in ieiuniis Aduentus, & Quadrageſimæ.

c *Vt ab Aduentu Domini.* Quod autem per totum Aduentum ieiunandum ſit à Clericis, admonet Innocent. III. in cap. *conſilium, de obſeruat. ieiunij*, illis verbis: *Ieiunium apud nos, in Aduentu Domini agitur.*

d *Vſque ad Natiuitatem Dominicam.* Id eſt, vſque ad Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti.

e *Et à Quinquageſima, vſque ad Paſcha.* Hoc ipſum ordinauit D. Greg. relatus in c. *denique, diſt.* 44. pro omnibus Eccleſiaſticis, his verbis: *Sacerdotes, & reliqui omnes, quos dignitas Eccleſiaſtici gradus exornat, à Quinquageſima propoſitum ieiunandi ſuſcipiant, quo & aliquid ad penſũ Sanctæ inſtitutionis adiiciant, & eorum, qui in laicali Ordine conſiſtunt Obſeruantiã, ſicut loco, ita & religione præcedant*, de quo etiam agitur *in cap.* 4. *&* 5. *antecedentib.*

f *Singulis diebus.* Id eſt, omnibus diebus, vt ſæpè eſt habitum.

g *Exceptis Dominicis.* Quia in his diebus, non eſt ieiunandum. Præcipitur hoc in c. *ieiunium, de conſecr. diſt.* 3. *& diſt.* 30. c. *ſi quis Presbyter. & diſt.* 76. c. *poſt Paſcha.* & cap. *vtinam, ſequenti.* Vnde bene D. Ambr. prædictos dies à ieiunio liberat, vt *ſupra*, §. 1. *lit. e.* eſt habitum, ſicut etiam Regula Eremitarum fontis Auellani, vt teſtatur Petrus Damianus *loco citato.*

h *In cibo Quadrageſimali ieiunent.* Id eſt, ſe abſtinendo à lacticiniis, & ouis. Quod ſi inquiras, quare in aliis ieiuniorum diebus, non prohibemur veſci ouis, & caſeo. Sic vero in ieiuniis Aduentus, & Quadrageſimæ? Reſpondetur, quod duplici ratione principali. Sit prima deſumpta ex D. Gregor. in cap. *denique, diſtinct.* 4. Quia par eſt, vt quibus diebus (adhuc videlicet Dominicis) à carne animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam carnis trahunt originem ieiunemus, à lacte videlicet, caſeo, & ouis. Sit ſecunda deſumpta ex D. Thom. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. *ad* 3. Quia inter omnia alia ieiunia, ſolemnius eſt ieiunium Quadrageſimæ, & Aduentus. Ideoque meritò in iis nobis interdicuntur à Legiſlatore, oua, & lacticinia.

i *Et alia ſimiliter ieiunia.* Id eſt, & etiam pari modo, ieiunent alios dies, quos.

l *Conſueuit.* Id eſt, præcipit, & conſueuit.

m *Eccleſia.* Vniuerſalis, vel Romana.

n *Celebrare.* Id eſt, ieiunando, colere. Quia conſuetudo generalis Eccleſiæ pro lege habenda eſt, & ſeruari debet, vt habetur in cap. *explicari, de obſeruatio. ieiunij*, & cap. *in hisrebus, diſtinct.* 11. & cap. *diuturni. diſtinct.* 12. & cap. *Pernicioſum, de celebratione Miſſarum.*

TEXTVS. §. III.

[a] Poſſit tamen [b] quandóque [c] Miniſter [d] ieiunium [e] cum diſcretione [f] relaxare, [g] propter [h] ætatē, [i] ſeu [l] itinerationem, [m] aut aliã [n] iuſtam cauſam: [o] vel [p] facultate inſpecta, [q] etiam augmentare.

EXPOSITIO.

Poſſit. Licitè, & liberè, id eſt ſi voluerit. Quia verbum, *Poteſt*, negatione præcedente, importat præciſam neceſſitatem, aliàs libertatem dicit: Notat gloſſ. *in reg. beneficium, de regulis iuris in* 6. *& gloſſ. marg. in l. cum hæredit. ff. de acquirend. vel amit. hæreditate.*

b *Quandoque.* Id eſt, nonnunquam, aut aliquando. Sic explicat hanc dictionem, gloſſ. *nonnunquam in extra. nonnunquam, de verbor. ſignificat.* vel melius, quandoque, id eſt, ſæpius, licet non ſemper. Sic explicat gloſſ. *quandoque*, cap. *quod nonnullis, de priuileg.* Sed verius ad intentum, ſic explica. Quandoque, id eſt, quandocumque. Sic gloſſ. *quandoque* in cap. *quod nonnullis, cit.* & gloſſ. *quandocumque, l. in ſubſtitutione, ff. de vulg. & pupil. ſubſtitut.* & gloſſ. *quandoque, in l. ſi ita quis, ff. de leg. & fideicommiſſ.* 1. vbi notat, quod hæc interpretatio, tam benigna contingit propter verbum, *Poteſt*, quod antecedit: nam hoc eſt extenſiuum ad futura, etiãſi ſit præſentis temporis.

c *Miniſter.* Diſpenſatio enim propriè ad Prælatos pertinet, vt *infra*, *lit. f.*

d *Ieiunium.* Quod tale dicitur à quodam inteſtino, ſic vocato. Quia vt in plurimum eſt vacuum & exinanitum. Quare ad inſtar illius, dicitur ieiunium propter abſtinentiam & euacuationem.

e *Cum diſcretione.* Id eſt, diſcretè, & ſeparatim, modò cum vno fratre, modò cum altero, non ſimul cum omnibus fratribus. Colligo hanc explicationem, Tum ex eiſdem verbis legis: nam verbum *Diſcretio*, in dicto ſenſu ſumitur in cap. *alieni.* 3. *quaſt.* 4. & in cap. *ieiunium, de conſecratio. diſtinct.* 3. & facit etiam gloſſ. *diſcrete, in l. ex hoc, ff. de iuſtitia & iure.* Tum etiam,

etiam, quia causæ, quas Legislator ad dispensandum assignat, numquam reperiuntur, simul in omnibus fratribus, sed singulariter tantum in aliquibus, vt constat.

f *Relaxare.* Id est, dispensare. Nam dispensatio, nihil aliud est, quàm relaxatio iuris, facta ab habente auctoritatem, pensata vtilitate, & necessitate. Sic habet gloss. in cap. *requiritis, §. nisi rigor.* 1. *quæst.* 7. *& gloss. detrahendum,* in cap. *vt constitueretur, distinct.* 50.

g *Propter.* Incipit Legislator assignare causas, propter quas, possit Minister cum suis fratribus, in ieiunio dispensare. Quia vt dispensatio sit licita, & iusta, semper debet fieri ex iusta, & rationabili causa, & Prælatus aliter dispensans, non dispensator, sed dissipator est dicendus, vt dixit D. Bernard. *lib. de dispensatione, & præcepto.*

h *Propter ætatem.* Prima, & iusta causa dispensandi, est tempus, & ætas: iuuenilis, videlicet, vel senilis. Colligitur ex cap. *necessaria,* & cap. *pro remedio.* 1. *quæst.* 7. & cap. *fraternitatis, distinct.* 34. vbi habetur, quod defectus nostri temporis, quibus non solum merita, verum etiam, & corpora ipsa defecerunt, districtionis illius, non patitur habere censuram. Pro quo nota, quod ætates hominum sunt septem (non tantum quatuor, vt voluit gloss. *à prima ætate, in l. hæreditatum, ff. ad l. Falcidiam*) Infantia, & durat, vsque ad 7. annum. Pupillaris, ad 14. in mare, Pueritia, seu Pubertas, ad. 18. Adolescentia, ad. 25. Iuuentus, seu virilis ætas, ad 50. & aliquando, ad 60. Senectus ad 80. & decrepitus, ad 100. annos. Sic habet gloss. instit. non solum, de adoptionibus, verbo, decem, & octo annis. Iuuenilis ergo ætas erit, vsque ad 21. annum. Senilis verò, à virilis ætatis fine. Hæ igitur ætates in fratribus, sunt iustæ causæ, vt Prælatus in ieiunio, cum ipsis dispensare iustè, & licitè possit, & est doctrina D. Thom. 2. 2. *quæst.* 147. *art.* 4. *ad* 2: *& ad* 5.

i *Seu.* Est dictio ampliatiua, habetur *in l. si quis ita, ff. de auro, & argento legato,* 1.

l *Itinerationem.* Ad minus trium milliarium. Nota hîc, quod ex his duabus dispensandi causis, clarè constat, Prælatum, tantum habere potestatem dispensandi discretè, cum vno, vel altero. Quia tota communitas, aut omnes fratres simul, rarò, vel nunquam dispensatione indigent, propter ætatem, vel viam.

m *Aut.* Est etiam dictio ampliatiua, vt habitum est *supra, lit. i.* de dictione, *Seu.*

n *Aliam iustam causam.* Vt est necessitas corporalis, ex labore, vel infirmitate orta, vt habetur *in cap. tali.* 1. *quæst.* 7. vel necessitas spiritualis causata ex occupatione alicuius piæ causæ, ad vitam, spiritualem necessaria, vt habet D. Thom. *loco cit. ad* 3.

o *Vel.* Id est, *&*, hîc enim, hæc dictio, *vel*, pro, *&*, sumitur, vt ex sensu textus constat. Nec mirum, quia sæpè disiuncta pro coniunctis, & coniuncta pro desiunctis, accipiuntur, vt habetur *in l. sæpè, ff. de verborum significatione, & ibi gloss.* & sic accipitur *in extra. si fratrum, ne sede vacant. aliquid innou. & ibi gloss. vel obtenta, & gloss. fin.* in cap. *mandato. de procuratoribus, & gloss.* 1. *in reg. locupletari. de reg. iuris in* 6. *& gloss. in cap. fin.* 32. *quæst.* 2.

p *Facultate inspecta.* Id est, attenta facultate, seu vigore fratrum.

q *Etiam augmentare.* Semper etiam, propter aliquam iustam causam, & cum discretione. Quia contrariorum eadem est ratio, vt habet gloss. & ita. & hic, *l. etsi cõtra de vulg. & pupil. substitutio. & ad l. Falcidiam, l. si hæres institutus, & l. si mandato, §. Quoties.*

CAPVT XVI.

De abstinentia à carnibus.

TEXTVS.

[a] Carnibus [a] vesci, [b] liceat [c] tantum in [d] Dominicis diebus à [e] Paschate, [f] vsque ad Aduentum Domini, & à [g] Natali, [h] vsque ad Septuagesimam, [i] ac [l] in Natiuitate, & [m] Epiphania, & [n] Ascensione Domini, [o] nec non [p] Assumptione, [q] & Purificatione Beatæ Mariæ, & in festiuitate [r] Omnium Sanctorum: atque etiam in [s] infirmitate, [t] cum licentia, tamen [v] sui Ministri.

EXPOSITIO.

a *CArnibus vesci.* Id est, carnes comedere, vel manducare.

b *Liceat.* Id est, sit licitum fratribus.

c *Tantum.* Id est, solummodò, vel dumtaxat. Est enim, *Tantum*, dictio restrictiua orationis, vt habetur, cap. *quamuis, dist.* 50.

d *In Dominicis diebus.* Fauet huic clausulæ Regulæ textus in cap. *ab exordio, distinct.* 37. & cap. *carnem, de consecrat. distinct.* 5. Quatenus in hoc prohibetur Monachis carnes edere, nisi in infirmitate. Vnde D. Hieron. *in Regul. Monach. cap. de Abstinentia,* sic ait: *Scimus ab Apostolo.* 1. *ad Timoth.* 4. *dictum, omnis creatura Dei bona, quæ cum gratiarum actione percipitur: sed idem loquitur, Rom.* 14. *Bonum est carnes non manducare: Comedant carnes, qui carnibus seruiunt. Quorum feruor despumat in coitum, eorum intestina carnibus repleantur,* & D. Bernard. *serm.* 66. *super Cantic.* sic ait: *Abstineo à carnibus, ne dum nimis nutriunt carnem, simul & carnes nutriant vitia.*

Si dubites, quare in Dominica die, potius quam in alia indulget nobis Legislator carnibus vesci; Respondeo, ideò, quia hæc dies, est maioris venerationis: quia in illa fecit Dominus, quidquid insigne fecit. Habetur in cap. *quod die, distinct.* 75. *& gloss. Quinta, in cap. ieiunium, de consecrat. dist.* 3.

e *A Paschate,* Inclusiuè, nam propositio, *A*, inclusiuè ponitur, vt in cap. *aliter, distinct.* 31.

f *Vsque ad Aduentum Domini.* Id est, vsque ad primam Dominicam Aduentus exclusiuè. Quia eadem est ratio de prima, ac de aliis Dominicis Aduentus, at vbi par est ratio, ibi debet esse, & par iudicium, vt habet gloss. 1. in cap. *præcepit, & gloss.* 2. *in cap. apud* 32. *quæstio.* 5. Et licet hæc dictio, *Vsque*, quandoque inclusiuè ponatur, vt in cap. *statutum, de hæreticis in* 6. & in cap. *nemo, distinct.* 32. multoties tamen, etiam exclusiuè ponitur, vt in cap. *eos qui* 3. *quæst.* 1. Quando autem inclusiuè, vel exclusiuè ponatur, colligi debet, ex eo quod plus, vel minus amicetur iuribus, aut aliàs, per coniecturas constet de mente loquentis, vt not. t gloss. in cap. *de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit.*

g *A Natali.* Inclusiuè, vt constat, ex dictis, *lit. e. & infra, lit. l.*

h *Vsque*

h *Vsque ad Septuagesimam.* Exclusiuè, constat ex dictis, *lit. f.*
i *Ac.* Id est, atque.
l *In Natiuitate.* Domini nostri Iesu Christi, etiamsi incidat dicta festiuitas in feria 6. (aut Sabbatho, cum eadem sit ratio) Habetur hoc expresè, in cap. *explicari, de obseruatio. ieiu.* vbi sic dicitur: *Respendemus, quod illi, qui nec voto, nec Regulari Obseruantia sunt adstricti, in sexta feria, si festum Natiuitatis Dominica die ipso venire contigerit, carnibus, propter festi excellentiam, vesci possunt.*
m *Et Epiphania.* Quæ dicitur talis, ab Epi, quod est supra, & Phanos, quod est sonus. Quia sonum desuper acceperunt Magi, vt per aliam viam redirent. Vel à Phanos, quod est apparere. Quia eis desuper apparuit stella, supra ibi erat puer. Vnde dicitur Epiphania, id est, Superapparitio, sic habet gloss. *Epiphaniarum, C. de feriis, l. omnes dies.*
n *Ascensione Domini.* Nota hîc. Innocent. III. concessisse fratribus carnibus vesci, in omnibus ferè festiuitatibus Domini nostri Iesu Christi. Tunc autem temporis, nondum erat instituta solemnissima festiuitas Corporis Christi, nec festiuitas Transfigurationis eius.
o *Necnon.* Id est, &. Nam duæ negationes affirmant; & resoluuntur in vnam affirmationem, & operantur copulam, ac si dicerent, &. Sic habet gloss. *nec non, in Clement. iudices, de offic. & pot. iud. de leg. ff. de verbor. significat, l. duobus, & extra. cum inter nonnulles, de verbor. significat. & extra. qua nonnunquam, eod. tit.*
p *In Assumptione.* Propter excellentiam tanti festi: nam inter festiuitates B. Mariæ, hæc est solemnissima. Hebetur in cap. *alma mater, de sentent. excommunic. in 6. & ibi gloss. Assumptionis, & in cap. 1. de obseruatio. ieiun.*
q *Et Purificatione B. Mariæ.* Etiamsi hæc festiuitas incidat post Septuagesimam. Nam licet vniuersaliter Pontifex solùm indulgeat vesci carnibus in Dominicis diebus à Pascha, vsque ad Aduentum Domini, & à Natali, vsque ad Septuagesimam. Nihilominus tamen hæc lex, cum sit lex prior vniuersalis, & generalis, limitatur, & modificatur, per illam specialem posteriorem, videlicet. *Et in Purificatione B. Mariæ.* Sicut in iure passim habetur, *C. de Sacrosanct. Eccles. l. 1. & 1. dist. cap. omnes leges, & extra. de priuileg. cap. vt priuilegia. §. illud, de sentent. excommunicat.* cap. *si vero.*
r *In Purificatione.* Tum, quia est festum, etiam Natalis Christi Domini. Tum etiam, quia in hac die Sanctissimi nostri Patriarchæ induti sunt veste suæ Religionis, ab Innocent. III. in Lateranensi Palatio, vt narrant Historiæ.
r *In festiuitate Omnium Sanctorum.* Hoc est, in festiuitate, in qua Kalend. Nouembris generaliter Omnium Sanctorum fit commemeratio, vt in hac ipsorum celebratione communi, quidquid in propriis ipsorum festiuitatibus omissum extitit, soluatur, vt habetur in Clement. si Dominum, de reliq. & ven. Sanctorum.
f *Atque etiam in infirmitate.* Carnis videlicet, & meritò quidem, quia cum infirmitas carnis, turbet concordiam elementorum, seu humorum, quia turbatione ipsa caro afficitur, & tandem dissoluitur, iure sibi vendicat, vt carne reficiatur, vt habetur 15. *quæst.* 1. cap. *illud*, §. Itaque, & cap. *carnem, de consecr. distinct. 5.*
f *In infirmitate.* Graui, vel leui. Quæ autem sit infirmitas grauis, quæve leuis, *supra cap. 7.* est habitum, *& infra cap. 22.* amplius dicetur.
t *Cum licentia tamen.* Hîc aduertere Prælatis debemus, quod desiderium infirmorum, cum vrgens necessitas exigit, libenter supportent, quia & debent vt maius in eis periculum euitetur, vt habetur cap. *consilium, de obseruat. ieiun.*
v *Sui Ministri.* Generalis, videlicet, Prouincialis, vel Conuentualis.

Capvt XVII.

De emptione rerum ad victum Fratrum.

TEXTVS.

[a] Possint emere [b] ad suum victum, [c] quidquid fuerit [d] necessariũ, [e] ex his, quibus vesci licet.

EXPOSITIO.

a Possint emere. Licitè, & liberè: nam per Bullam Innocent. III. hoc erat fratribus prohibitum, sed indultum fuit datum à Sanctissimo nostro Vrbano Papa VIII.
b *Ad suum victum.* Hoc est ad victum ipsorum fratrum, suorum domesticorum, & hospitum.
c *Quidquid.* Id est, omne, vel totum, vt suprà, *cap. 2. §. 6. lit. r.* est explicatum.
d *Necessarium.* Simpliciter, & secundum quid. Hoc est, quidquid necessarium fuerit ad vitam conseruandam, & ad commodè conseruandam. Totum enim hoc significat hæc dictio, *Necessarium*, largè sumpta, vt habetur in cap. *necessaria 12. quæst. 1. & gloss. necessitatem*, in cap. *omnis iactantia 21. quæst. 4.*
e *Ex his quibus vesci licet.* Id est, ex omnibus cibariis, quibus vesci, fratribus non est prohibitum.

Capvt. XVIII.

De sobrietate in potu habenda.

TEXTVS.

[a] Vinum [b] sumendum [c] à fratribus, [d] taliter temperetur, [e] vt [f] sobriè [g] sumi valeat.

EXPOSITIO.

a Vinum. De sobrietate, multa habemus præcepta, atque consilia, apud concilia, & Patres: nam in primis, noster Innocent. III. *in Concil. Lateran. cap. 15. & Can. 3.* & refertur in cap. *à crapula, de vita, & honest. Cler.* præcipit, vt Clerici, vinum sibi temperent, & se vino. Et in Concil. Nannetensi (& refertur in cap. *quando distinct. 44.* habetur, Clericos adeò in potu sobrios esse debere, vt vltra tinam vicem bibere non deberent. Quibus scitis, quid velit Legislator *in hoc cap.* facilè intelligetur.
a *Vinum.* De vite. Quia hoc solum absolutè, & simpliciter dicitur tale. Quare *in l. si quis vinum, ff. de tritico, vnico, oleoque*, dicitur, quod, vini appellatione, non continetur Mulsum, Zytum, Camum, Ceruisia, & cætera huiusmodi.
b *Sumendum.* Id est, bibendum.
c *A fratribus.* Tam in Refectorio, quàm extra: tam in communi, quàm in particulari, vt colligitur ex Conciliis cit. *lit. a.*
d *Taliter temperetur.* Id est, tali modo temperetur

tur aqua, ab ipso porrigente, vel sumente.

e *Vt.* Quod.

f *Sobriè.* Id est, cum sobrietate, moderatione, & mensura. Nam nomen, *Sobrietatis*, dicitur à mensura. Dicitur enim aliquis sobrius, quasi briam, id est, mensuram seruans, vt ait D. Thom. 2.2. *quæst.* 149. *artic.* 1.

g *Sumi valeat.* Id est, possit à fratribus sumi. Nam vinum sic sumptum, adeò profectò est salubre, non solum saluti corporis, verum etiam, & animæ, vt ab omnibus sumi deberet. Vnde *Eccles.* 31. dicitur: *Æqua vita hominis vinum in sobrietate potatum*, & rursus: *Exultatio animæ, & corporis vinum moderatè potatum.* & Apostol. dicit 1. ad Timoth. 5. *Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino vtere, propter stomachum tuum, & infirmitates frequentes.*

Vnde D. Hieron. *in reg. Monach. c.* 36. sic ait: *Quod si sumere cogit penè ipsa necessitas, tunc, aut sit debile vinum, aut sic aqua permixtum præbeatur in potum, quod nequaquam, ex fumositatibus repletum, caput ridiculosa, aut puerilia verba depromat.* D. Ambros. lib. 3 Exam. cap. 17. sic inquit: *Vinum sobriè potatum, sanitatem dat, auget prudentiam: immodicè sumptum, ad vitia causat*, & lib. 1. de virginitat. *cibus parsimonia, potus abstinentia, docet vitia nescire, qui docet causas nescire vitiorum.* D. Bernard. sermon. 25. ad sororem. *Tu ergò* (inquit) *soror in Christo amabilis, bibe vinum temperatum, & erit tibi sanitas corporis, & mentis. Bibe vinum, cum sobrietate; & auferet à te pigritiam, atque desidiam, & in Dei seruitio te faciet solicitam, atque deuotam. Quare? Quia vinum temperate potatum facit hominem ad orationem solicitum, & in Dei seruitio acutum*, & tandem D. August. *tom 9. cap. 2.* sic ait: *Vini medicamentum, plus iusto sumptum, est venenum.*

CAPVT XIX.

De abstinentia, extra proprias domos, seruanda.

TEXTVS.

In [a] ciuitatibus, in [b] villis, siue [c] castellis, in [d] quib. proprias [e] domos habuerint, nihil [f] omnino [g] extra domos illas: [h] nisi [i] fortè [l] in domo Religionis, [m] etiamsi à [n] quouis rogentur, [o] comedant, vel bibant: [p] nisi fortè [q] aquam in [r] domibus honestis. Nec [s] pernoctare præsumant extra huiusmodi domos.

EXPOSITIO.

a IN *ciuitatibus.* Ciuitas, secundum Canones, propriè est oppidum, quod habet Episcopum. Habetur *distinct.* 85. *cap. in illis.* Et licet ciuitatis nomine, in materia odiosa, multoties, non veniat aliud, quàm id quod est intra mœnia ipsius. In præsenti tamen capite, nomine ciuitatis, etiam comprehenduntur suburbia, & mille passus à muro ciuitatis: quia aliàs dispositio legis in eodem capite contenta, & concepta nomine ciuitatis, ferè semper esset inutilis, & facilè posset fieri fraus. Hæc explicatio, ita stricta colligitur etiam clarè, ex cap. *si ciuitas, de sentent. excommunicat.* & ex gloss. *ibidem*, & ex gloss. *ciuitatibus*, in cap. *statutum, de rescriptis in 6.* Cuius ratio est, quia qui in suburbiis habitant, & mille passibus ab eis, verè in ciuitatibus habere domos, & habitare dicuntur. Habetur *in extra. ad onus*, & *ibi* gloss. *in ciuitate Lugduni*, *ff. de verbor. significat. l. Alphenus, l. qui in continentibus, l. ædificia, l. pupillus, §. incola, & l. mille.*

b *In villis.* Id est, in oppidis, siue muris, & fossis, quæ quidem de iure communi, non habent iurisdictionem, sed subsunt alicui ciuitati. Sic gloss. in cap. *si ciuitas, de sentent. excommunicat.* & gloss. *in cap.* 10. *qui habet, de sepulturis in 6.* licèt aliàs hæc dictio, *villa*, etiam sumatur pro domo rustica, vt habetur in cap. *is qui habet, cit.* ibi: *Is qui habet domicilium in ciuitate, vel castro, quandoque ad villam ruralem se transferi recreationis causa, &c.* vt habitum est *supra, cap.* 2. 6. 3. *lit. l.*

c *Siue castellis.* Id est, vel castellis, & bene disiunctiuè: nam castellum, idem est, quod villa, vt habet gloss. *vicis, in l. si hæres iussu, §. fin. ff. de legat.* 1.

d *In quibus.* Id est, intra quorum mœnia, vel propè quæ (iuxta dicta *lit. a*) domos habuerint.

e *Domos habuerint.* Id est, Conuentus, vel Monasteria.

f *Nihil omnino.* Etiamsi parum sit, vel modicum. Tum, quia verbum, *Nihil*, de sua natura, nihil includit. Sicut è contra, vniuersale affirmatiuum nihil excludit. Tum, quia hoc idem denotat verbum, *Omnino*, vt habet gloss. *in totum, in extra. Suscepti regiminis, ne sede vac* & etiam text. in cap. *ex diligenti, de simonia*, & *ibi* gloss. *nihil omnino.*

g *Extra domos illas.* Hoc est, in alienis domibus sæcularium, nec comedant, nec bibant. Hanc legem (nunquam satis laudatam (inuenies etiam in reg. fratrum Eremitarum fontis Auellani, vt testatur Petrus Damianus *opusc.* 15. *cap.* 11. & *in reg. S. Benedicti, cap.* 51.

h *Nisi.* Est dictio exceptiua, vt habetur in Clementin. *si duobus, vt lite pend. nihil inno.* & gloss. *nisi, ibidem*, & in cap. *si ad Episcopum, ne sede vacant. aliquid inno. in 6.*

i *Forte.* Hæc dictio, licet aliquando ponatur dubitatiuè, vt notat gloss. fin. in cap. *ex parte, de celebrat. Missarum.* In præsenti tamen capite affirmatiuè collocatur, vt multoties in iure fit. Notat gloss. *propter contumaciam*, in cap. 2. *vt lite non contestata, &c.* & gloss. *nisi fortè*, in cap. *ex parte, cit.* & gloss. *fortè, in cap. 2. de testam.* Sic ponitur in cap. *habent forsitan.* 13. *quæst.* 2. & *ff. de rei vendic l. item si, §. 1. ff. de arbitris, l si duo, ff. de procura. l. si filius, de pœnitent. distinct.* 1. cap. *quamobrem*, & cap. *admonere.* 33. q. 2. In præsentiarum ergo, non inducit dubitationem legis hoc aduerbium, *Fortè*, sed varietatem, & dubitationem facti. Optima est ad rem gloss. *fortè*, & gloss. *marg. in l. in substitutione, de vulg. & pupill. substitutio.*

l *in domo Religionis.* Hoc est in quouis Conuentu, vel Monasterio Regularium, tam virorum, quàm mulierum, & in aliis domibus Religionis, vel Religiosis. Quales sunt domus Gerontocomiorum, in quibus senes, & valetudinarij sustentantur. Domus Xenodochiorum, vbi Peregrini suscipiuntur. Orphanotrophiorũ, vbi pueri vtroque parente orbati, nutriuntur, & aluntur. Brephotophiorum, in quibus pauperes infirmi, pascuntur, & curantur. Nosocomiorum, in quibus ægroti curantur, & aliæ huiusmodi domus (de quibus agitur in authent. *de sanct. Episcop.* & in authent. *vnam, de non alien.* & *C. de Episcop.* & *Cleric. l. omnia*) nam omnes istæ domus, domus sunt Religionis. Notant communiter Iurisperiti *in tit. de Religiosis domibus.*

Nota

Nota tamen, & tu, ne appetitu gulæ forsitan decipiaris. Quòd vt prædictæ domus, dicantur domus Religionis, in quibus licitum sit tibi manducare, & bibere, debent esse, domus publicæ, & sacræ, auctoritatéque publica, & Episcopi ad tam pium opus erectæ. Vnde si aliqua priuata persona, certam deputaret domum pro colligendis, v. g. peregrinis, & pauperibus, non ideò talis domus diceretur, Religionis, aut Religiosa. Sicut nec dicitur talis, domus, quæ habet oratorium, non sacrum, nec publicum, sed priuatum. Quod totum hoc, notatum habes, *in gloss. oratoriis, in extra. ad conditorem, de verbor. significat. in 6. & extra. ad hæc, de relig. domibus.*

m *Etiamsi.* Id est quamuis, *ex gloss. etiamsi, l. si alimenta, ff. de alimentis, & cibariis leg. & gloss. etiam, l. si cum fundum, ff. de verbor. significat.*

n *A quouis.* Cuiuscumque dignitatis, status, & præeminentiæ sit, etiamsi Imperiali, aut Regali præfulgeat dignitate. Quia licèt hæc dictio, *à quouis*, sit generale verbum: nihilominus tamen comprehendit illustres personas. Simile habes *in Clementin. dudum, de iudiciis, iuncta gloss. quibuscumque, cum gloss. margin.*

o *Rogentur.* Id est, enixè precando petatur à fratribus. Hoc enim significat propriè, verbum, *Rogare*, vt habetur *in gloss. rogo. in c. rogo.* 11. *quæst.* 3. *& gloss. margin. ibidem.* Licet impropriè aliquando ponatur, pro *Mandare*, vt habetur, *ff. de negot. gest. l. si serui mei rogatu.* Sicut è contra, aliquando, mandare, ponitur pro, rogare, vt cap. *Guilisarius* 23. *quæst.* 4.

p *Nisi forte.* Explica, *vt sup. lit. i.*

p *Aquam.* Vel naturalem, vt est aqua putei, fontis, pluuiæ, balnei, &c. Vel artificialem, vt est aqua rosacea, aqua, Hispanè, *De jazmines, limones, de aloxa*; & aliæ huiusmodi, quæ verè, & simpliciter sunt, & appellantur aquæ, licet, artificiales. Alij verò liquores, vel potus, qui simpliciter, nec sunt, nec vllo modo, denominantur aquæ, nequeunt à fratribus sumi, extra suas proprias domos, huiusmodi sunt; Cereuisia, Mulsum, Zytum, Camum, Hydromelon, & alij potus artificiales, vt est potus, qui Hispanè, *Chocolate*, vocatur. Ratio est, quia huiusmodi potus, non comprehenduntur sub nomine aquæ: quia, vel nullo modo fiunt ex illa: vel si ex illa aliqui componuntur (vti, *el chocolate*) ita tamen remanent alterati, & mixti cum aliis corporibus, & ingredientibus, vt amplius, nec sint, nec denominentur, aquæ, adhuc artificiales, sed potus specie diuersi.

q *In domibus honestis.* Domus honestæ sunt illæ, quæ inhonestæ non dicuntur, vt sunt tabernæ, caupones, & aliæ huiusmodi, de quibus, *c. sequenti* fiet sermo.

r *Nec pernoctare præsumant extra huiusmodi domos.* Id est, neque audeant transigere totam noctem, extra septa suorum Monasteriorum. Hoc enim significat propriè, verbum, *Pernoctare*, vt habetur in cap. *nosse, distinct.* 77. *& gloss. pernoctauerit*, & cap. *si constiterit, de accusatio.* & cap. *veniens, de sponsalibus, & l. vrbana. ff. de verbor. significat.* §. *Pernoctare.* Vnde ille, qui tota vigilat nocte, pernox dicitur (habet gloss. *penult. in dict.* §. *fin.*) & pernoctare extra vrbem, ille, qui nulla parte noctis in vrbe est, vt loco citato dicitur: Ille ergo Religiosus dicetur pernoctare, extra suam domum, & Monasterium, si nulla parte noctis in ipso sit. Nota etiam, quod hæc prohibitio sanctissima, pernoctandi fratres extra suos Conuentus, non intelligitur vrgente aliqua causa, & pia necessitate, & cum licentia suorum superiorum (qualis erit pernoctare cum infirmo aliquo sæculari) quod sanè colligitur ex verbo *præsumant.*

CAPVT XX.

Quod fratres nunquam in tabernis habitent, vel comedant.

TEXTVS.

[a] Numquam [b] in tabernis, [c] vel in huiusmodi locis inhonestis, [d] habitent, [e] comedant, vel bibant. [f] Qui autem hoc [g] præsumpserit, [h] iuxta arbitrium [i] Ministri; [l] graui [m] vindictæ [n] subiaceat.

EXPOSITIO.

a Nunquam. Præceperat Legislator, *cap. præcedenti*, ne fratres manducarent aliquid, vel biberent, extra suos Conuentus, in ciuitatibus, in villis, siue castellis, in quibus proprios haberent. Nunc verò in præsenti capite, quia sciebat necessarium fore, ipsos fratres, qui ad quærendas eleemosynas destinantur; aliáve de causa, aliquo tempore habitare in ciuitatibus, in villis, vel castellis, in quibus proprias domos non haberent, prohibet etiam ipse, in hoc capite & mandat sub graui pœna, quod in eo casu, nullo modo habitent, comedant, vel bibant in tabernis, vel similibus locis in honestis. Quod autem hic sit sensus, & vera interpretatio nostri capitis, clarè colligitur ex cap. *cum ex eo, de pœnitent. & remiss.* vbi sic cauetur: *Qui ad quærendas eleemosynas destinantur, modesti sint, & discreti. Nec in tabernis, aut in aliis locis inhonestis hospitentur.* Sic Legislator Innoc. III. ipsius enim est caput.

Non ex hoc colligas tu, quod fratres, quando in itinere, siue peregrinatione fuerint, nequeant, necessitate itineris compulsi, habitare, manducare, & bibere in tabernis, diuersoriis, vel similibus locis. Quia hoc ex dictis, non colligitur, neque in hoc capite prohibetur, nec ad talem prohibitionem necessitas daret locum. Pro quo aduertendum est, quod licet per multa Concilia sit prohibitum, hoc ipsum, quod nostrum prohibet caput, videlicet, Clericos tabernas intrare, vt in Conc. Laodicens. In sexta Synodo generali, in Conc. Carthag. 3. & in Conc. Lateran. sub nostro Innoc. III. (de quibus in c. *non oportet*, & cap. *nulli Clericorum, distinct.* 44.) & tandem in Trident. *sess.* 25. *cap.* 12. Hoc tamen, vt prænotatur, & dicitur in eisdem locis, præcipuè in cap. *Clerici non edendi, dist.* 44. intelligitur, excepta itineris, vel peregrinationis causa; ex quibus amplius adhuc confirmatur nostra expositio textus, igitur.

a *Nunquam.* Nisi itineris, vel peregrinationis causa. Colligitur ex dictis. Et præterea, sic ad propositum explicatur hæc dictio, *Nunquam*, à gloss. *nunquam*, in cap. *nunquam, de consecr. dist.* 5. vel dic, etiam ad rem, nunquam, id est, raro, & propter dictas causas, ex gloss. *nunquam* in cap. *nunquam* 1. *quæst.* 1. & *gloss. l. si hæreditatem, ff. mand.*

b *In tabernis.* Taberna, in genere, est locus, in quo aliqua negotiatio exercetur, vt dicitur *in l. cum quæritur, ff. de fundo instru.* vel est, domus ad habitandum vtilis, vt dicitur *in l. taberna, ff. de verbor. significat.* & notat gloss. *tabernam, in l. tabernam. ff. de fundo instruct.* Taberna verò in specie, est locus, vbi est vinum, & similia, parata ad vendendum, sed nondum venduntur adhuc, vt sic differat à caupona, in qua iam exercetur negotiatio vini, vt infra. De hoc etiam agit, licet non ita distinctè, *gloss. taberna, in*

l. palam

l. palam, de ritu nuptiarum, & gloss. taberna, in Clement. in Diœcesanis, de vita & honest. Cleric.

c *Vel huiusmodi locis inhonestis.* Vt sunt, Popina, Scena, quæ verè sunt loca inhonesta, vt habetur, *ff. de receptis arbitris, l. si cum dies, §. si arbiter, & gloss. compromissio. & verbo. non honestum, & gloss. Scena. in authent. nouimus.* His adde, Cauponam, quæ est locus, vt diximus, vbi exercetur negotiatio vini, *ex gloss. taberna, in l. taberna, caupona, ff. de fundo instru. leg.*

d *Habitent.* Id est, hospitentur, colligitur ex cap. *cum ex eo. cit. lit. a.*

e *Comedant, vel bibant.* Nec modicum quidquam, ex dictis, *cap. 19. lit. f.*

f *Qui autem.* Id est, frater verò, qui hoc facere præsumpserit.

g *Præsumpserit.* Id est, scienter attentauerit facere, vel scienter fecerit.

h *Iuxta arbitrium Ministri.* Id est, provt ei visum fuerit. Quia vbi pœna est in arbitrium iudicis, iudex taxandi habet auctoritatem, augendi, & minuendi, vt *infra.*

i *Arbitrium Ministri.* Id est, voluntatem, & ordinationem Ministri. Colligitur *ex gloss. arbitrium, in extra. Quorundam, de verbor. significat. & ff. de verb. obligat. l. si quis arbitrium, & C. de contrahenda emptione, l. vlt.*

l *Graui.* Fuit ergo grauis offensa, & culpa. Colligitur clarè, & idem colligit in simili, *gloss. graui.* in cap. *vbi periculum, de electio. & electi pot. in 6.* & cap. *non afferamus 24. quæst. 1.*

m *Vindicta.* Id est, pœnæ. Sic explicatur *in c. de Summ. Trinitat. & Fide Cathol. l. Cunctos, & ibi gloss. vindicta, & ff. de verbor. significat. l. aliud est fraus, & l. si qua pœna est.* Vbi dicitur: *Quod pœna est noxa vindicta*, vel (quod idem est) *pœnitentia*, vt in cap. *pœnitentia*, & cap. *quamuis, §. Hac auctoritate, de pœnitent. distinct. 3.* Pro quo, adhuc aduerte, quod, vindicta, erat virga Prætoris, qua ter percutiebatur manumissus, & dicebat Prætor, ter. *Aio te liberum esse more Quiritum.* Sic notat gloss. *vindicta, §. multis, instiut. de libert.* ex quo vindicta, pro pœna, vel pœnitentia, iam sumitur.

n *Subiaceat.* Id est, subter iaceat.

CAPVT XXI.

De charitate inter fratres Clericos, & Laicos seruanda.

TEXTVS.

[a]Talis [b]sit [b]charitas, inter [c]fratres [d]Clericos, & Laicos: vt [e]eodem [f]victu, [g]vestitu, [h]Dormitorio, & [i]Refectorio; & [l]eadem mensa vtantur.

EXPOSITIO.

a TAlis. Id est, tanta, ex cap. *talis 28. distinct. 3. de pœnit. adiuncta gloss. in summa.*

b *Sit charitas.* Quanta fuit in primitiua Ecclesia, in qua multitudinis credentium erat cor vnum, anima vna, & omnia illis communia. *Actor. 4.* de quo in cap. *scimus 12. quæst. 1.*

b *Charitas.* Quæ secundum August. & D. Thom. 3. *sent. distinct. 27.* nihil aliud est, quam rectissima animi affectio, qua diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum. Et ita præclara virtus, vt sine ipsa, nec sit salus æterna, vt habetur, *de pœnitent. distinct. 2. §. euidenter, & distinct. 3.* cap. *si quis autem, & distinct. 7. cap. fin.* nec Monachus, tale meretur nomen. De hac egregia virtute, egregiè D. Hieron. *in Reg. Monacho. cap. 1.* sic ait: *Hac itaque sola, reddit hominem Deo viuentem. Hac Religiosos, & Monachos facit, sine hac Monasteria sunt tartara, habitatores sunt dæmones: cum hac verò, sunt Paradisus in terris, & in eis degentes sunt Angeli.*

c *Inter fratres, Clericos, & Laicos.* Cum omnes sint, & esse debeant fratres in Christo, vt habetur *in extra. Quorundam, de verbor. significat. in fine.* In ipso enim, omnia vnum sunt, & in ipso, omnes vnam mercedem percipiunt, vt habetur *in corp. authentic. de Monach. §. Hinc autem, & §. ordinatione.* De hac fraterna charitate, quanta sit inter fratres pios, & optimos, optimè dixit Seneca, *lib. de consolat. cap. 20.* his verbis. *Amisi Germanicum fratrem, quem quomodo amauerim, intelligit profectò, quisquis cogitat, quomodo suos fratres, pij fratres ament.*

d *Clericos, & Laicos.* Hîc nota, quod ex fratribus, vel Monachis, duo sint tantum genera. Quidam Clerici, & quidam Laici, seu conuersi Laici. Illos oportet semper simpliciter litteras scire: Laici verò conuersi, etiam illiterati possunt esse Monachi, habetur hoc *in C. de Episcop. & Cleric. in authent. maxima. Quomodo oporteat, &c.*

e *Vt.* Est dictio, per quam denotantur, quàm plurimi effectus, qui ex charitate, tanquàm ex causa, nascuntur, videlicet.

e *Vt eodem victu, &c.* Hoc idem præceptum fuit, etiam pro Monachis promulgatum in cap. *necessaria 12. quæst. 1.* In quo Eugenius II. & Leo. IV. Sic ad Monachos loquuntur: *Itaque omnibus vnum sit Refectorium, ac Dormitorium, seu cætera officina ad vsus Clericorum necessaria.* De quo etiam, *distinct. 32.* cap. *præter hoc, & de consecrat. distinct. 5.* cap. *in omnibus*, & cap. *quoniam, de vita & honest. Cleric.*

f *Eodem victu.* Id est, eisdem specie cibariis. Quia quilibet se debet conformare sociis, & fratribus suis, in cibo, & moribus, vt habetur, *distinct. 41.* [illegible] 1. *& §. Sicut ergo,* & cap. *quisquis, & distinct.* 8. cap. *qui contra. & dist. 12.* cap. *illa, §. quod enim, & ibi gloss. societate.*

g *Vestitu.* Id est, eodem vestitu, in qualitate. *Ne* (vt inquit D. Hieronym. loco cit. cap. 4.) *melioritas in vestibus, alterum Dominum, alterum seruum ostentet: sed in omnibus æqualitas existat, qui vni sponse nupti, communi voto professi sunt.* Adde & tu, quod quisquis contemptis his, cum quibus viuit, lautiora sibi, vel austeriora præ cæteris indumenta, vel alimenta quærit, aut intemperans sui, aut superstitiosus est.

h *Dormitorio.* Id est, eodem dormitorio, hoc est (vt loquamur secundum consuetudinem nostræ Religionis) eisdem cellulis in magnitudine, & latitudine, & loco.

i *Et Refectorio.* Eodem, vt dictum est, *lit. e. 2.*

l *Eadem mensa vtantur.* Id est, eadem mensa, in quantitate cibi, & qualitate ornatus. Hoc enim significat in præsenti, verbum, *Mensa* (in qua significatione ponitur in cap. *qui de mensa, dist. 37.*) vt distinguatur à victu (de quo fit sermo, *lit. f. 2.*) vt distinguit. text. in cap. *Episcopus, dist. 41.*

Quod autem omnes effectus dicti, procedant ex charitate, & ad illam fouendam iuuent, eleganter dixit D. Chrysost. *lib. 3. contra impugnatores vitæ Monasticæ,* his verbis: *Cuncta illis* (id est Religiosis) *cõmunia sunt, mensa, domus, indumentũ: Et quod sanè mirabilius*

mirabilius est, vnus etiam, idémque animus omnibus est. & homil.85. ad populum loquens de Religiosis, sic ait: *Vna mensa, & ministerium suscipientibus, & exhibentibus, eadem fercula, eadem indumenta, eadem vita. Et quid miraris* (subdit) *quod vna sit omnibus dieta, vestis, & mensa, quippe cum omnibus sit vna anima, non tantum quoad substantiam* (*hoc enim, & omnibus*) *verum, & quoad charitatem.* Legatur D.Basil. *cap.19. & 35.* Cassianus, *col.16. cap.35.* vbi afferens illud, Actor. 4. *erat enim illis cor vnum, & anima vna*, sic ait: *Statim subditur, & erant illis omnia communia. Quia videlicet, hac vitæ vniformitas, maximè iuuat ad vinculum charitatis.* De hoc etiam agitur in cap. *dilectissimis 12. quæstio.2.* cum aliis.

Capvt XXII.

De fratribus infirmis, & infirmario.

TEXTVS.

a Infirmi b seorsum dormiant, & c comedant. d Ad quorum curam habendam, e Conuersus aliquis Laicus, f siue Clericus g deputetur, h qui i ea, quæ necessaria fuerint inquirat, l & ministret, sicut fuerit ministrandum. m Moneantur tamen infirmi, vt n lauta, o siue nimium p sumptuosa cibaria, q non requirant, r commoda potius, s & salubri t moderatione contenti.

EXPOSITIO.

a Infirmi. Infirmi fratres, qui propter infirmitatem aliquam, carnibus, vescuntur, seorsum dormiant, &c. Nomine autem infirmorum, comprehenduntur, non solum, qui in febri graui, vel leui laborant, vt *sup.cap.7.lit.b.* diximus: sed etiam illi, qui morbum aliquem habent, v. g. imbecillitatem corporis. Nam hi, verè æquiparantur, illis qui in febribus laborant. Habetur *in l. inter stuprum, ff. de verbor. significat. & ibi gloss. temporalem*, & expressè docet D. Bonauent. *tract. de sex alis, cap.4.*

b *Seorsum dormiant.* Id est, in diuerso Dormitorio, nempe in infirmaria. Videatur, *lit.c. sequens.*

c *Et comedant.* Id est, in diuerso Refectorio, vel saltem, si in eodem Refectorio, & Dormitorio, hoc fiat, seorsim, hoc est, non permixtim inter alios fratres, sed in mensis, & cellulis diuersis, ad hoc destinatis. Nam quouis modo, si fiat, verificatur illa dictio, *Seorsim.* Hæc explicatio clarè colligitur ex *Clement. calit. de Iudæis, & Sarracenis*, & ex cap. *quia tua 12. quæst.1.* ex illis verbis: *Seorsum non debet viuere, & ex authent. de Monac.*

d *Ad quorum curam habendam.* Infirmi enim, maxima indigent cura, & subsidio pietatis. Tum propter sustentationem vitæ, quia seipsos, non valent procurare, & si ab aliis, non procurantur, coguntur deficere, iuxta illud 2.Reg.14. *Ne penitus pereat, qui abiectus est.* Tum propter consolationis releuamen, quia cum multipliciter affligantur, solatium est eis, cum vident alios sibi compati, & ad reparationis suæ studium fideliter, & diligenter cooperari, & dicunt cum Saül. 1. Reg. 23. *Benedicti vos à Domino, quia doluistis vicem meam.* Sic D.Bonau. *loco cit.*

e *Conuersus aliquis Laicus.* Sic est legendum. Quia conuersus laicus, non sunt duo nomina diuersa genera Religiosorum significantia, sed vnum tantum, colligitur planè, ex cap. *ex eo quod, de electio. & electi pot. in 6.* vbi sic habetur: *In Ecclesiis quoque Regularibus, vel Monasteriis, hi, qui non sunt tacitè professi, non debent cum professis, vel conuersi laici, cum Clericis electionibus interesse.* Conuersi ergo laici, vocantur fratres ad Chorum non destinati: licèt diuersa ratione, Nam conuersi, dicuntur, ex eo quod ad seruiendum Deo sint conuersi, vel ex eo quod corde vndique versi sunt ad seruiendum Deo. Huiusmodi autem sunt, quorum opera, voces, cogitationes, ita mortificationi desudant peccati, sicut prius seruierant iniquitati, vt habetur, *dist. 1. de pænitent. §. his auctoritatibus.* Laici verò, dicuntur, ex eo quod ad ordines, non promoueantur. Sic Iurisperiti aliqui, in cap. *non est, de regular.*

f *Vel Clericus.* Id est, siue frater ad Chorum deputatus.

g *Deputetur.* Id est, assignetur à Prælato.

h *Qui.* Infirmarius.

i *Ea quæ necessaria fuerint inquirat.* Id est, necessaria, & vtilia, ad infirmorum salutem, vtrumque enim significat, verbum, *Necessaria*, vt sæpè est dictum, & dicemus *infra.*

l *Et ministret, sicut fuerit ministrandum.* Id est, & ea, quæ saluti corporis fuerint necessaria, præparet, cibum coquat, & apponat, potumque misceat, & tribuat. Sic aptè explicat D.August. hoc verbum, *Ministrare*, tract.51. in Ioan. Hæc enim Perfecta Charitas, fraterna dilectio, Pietas insignis, Perfectáque virtus. Quàm pulchrè Hieron. *tom.1. epist. 30. Scio* (inquit) *multos diuites, & Religiosos, ob stomachi angustiam exercere huiusmodi misericordiam, per aliena ministeria, & clementes esse pecunia, non manu. Quos equidem non reprobo, & teneritudinem animi, nequaquam interpretor infidelitatem. Sed sicut imbecillitati stomachi veniam tribuo, sic perfectæ mentis ardorem in cœlum laudibus effero. Magna fides, ista contemnit. Ille quidem, quem despicimus, quem videre non possumus, ad cuius intuitum nobis vomitus erumpit, nostri similis est, de eodem nobiscum formatus est luto, iisdem compactum elementis, quidquid patitur, & nos pati possumus. Vulnera eius existimemus propria, & omnis animi in alterum duritia, clementi in nosmetipsos cogitatione frangetur.*

m *Moneantur infirmi.* Id est, adhortentur infirmi fratres ab infirmario, qui eorum curam gerit.

n *Vt lauta.* Id est, delicata cibaria (sic exponit gloss. *lautis*, in cap. *Ecclesiæ, dist. 35.*) non requirant. Quia, qui delicatis vtitur, infirmitati corporis sui medium adhibet: vnde infirmitas aggrauatur, & consuetudo mala acquiritur, quæ vix excutitur. Sic habet D.Th. *lib. 5. de regim. Princip.*

o *Siue nimium.* Quia omne nimium conuertitur in vitium, vt gloss. *bonum, in authentic. vt determinatus sit num. Cleric.* Vnde D. Hieron, sic ad Eustoch. inquit: *Verè iuxta Philosophorum sententiam, modus virtus est, vitium nimietas reputatur. Quod nos vna, & breui sententiola exprimere possumus. NE QVID NIMIS.*

p *Sumptuosa cibaria.* Quia sicut infirmatur diues, si vtatur vilibus, ita infirmatur pauper, si vtatur deliciosis, & sumptuosis, vt aduertit gloss. *vel sumptuosa, dist. 25. p. 3.*

q *Non requirant.* Quia infirmi fratres, solum requirere poss. quæ sunt requisita naturæ: id est, omnia illa, quæ sunt necessaria saluti corporis, Vnde benè Legislator subiungit.

r *Commoda*

r *Commoda potius.* Quia nihil sensuum acumen operatur, nihil sic ægritudinem fugat, sicut moderata refectio. Habetur in c. *nihil, de consecr. distinct.* 5.

ſ *Et salubri.* Id est, salutis vber. ex gloss. *vberem, in extra. super Cathedram de Sepult.* vel vtile ad salutem ex gloss. *in procem. Clement.*

t *Moderatione contenti.* Quia ægrotantes, necesse habent, minus accipere, ne grauentur, vt D. August. habet in sua regula. Vnde D. Hieron. *in Regul. Monach. cap. de abstinentia,* sic ait: *Qui ægrotat, non aliter recipit sanitatem, nisi tenui cibo, & castigato victu,* & D. Thom. *loco cit. cap.* 17. sic habet: *Caue ne nimis sumatur, & ne multitudo ferculorum ametur, paretur, vel quaratur. Multum noxia est animæ, & corpori sumptio nimij cibi, & potus: moderata verò, vtilis animæ, & corpori. Eccles.* 37. *In multis escis erit infirmitas.* Seneca de antiquis loquens, sic ait: *Simplex erat esca, & ex esca simplici valetudo. Multos morbos, multa fercula fecerunt,* & Clemens Alexand. 2. *Pædag. c.* 1. sic. *Cum semper sit malum immoderatio, ea in nutrimentis maximè reprobatur.*

Capvt. XXIII.

De Religiosis hospitibus recipiendis.

Textvs. §. I.

Si qui [a] Religiosi [b] ad hospitandum [c] aduenerint, benignè [d] suscipiantur [e], & charitas [f], iuxta posse [g] domus, illis subministretur [h]. Et ideò [i] cura eorum [l], vni de discretioribus [m], & benignioribus fratribus iniungatur, qui audiat [n] eos [o], & vt expedire [p] viderit charitatis [q], solatium [r] administret [ſ].

Expositio.

a **S***I qui religiosi.* Cuiusuis Religionis vel Ordinis sint. Loquitur enim Pontifex vniuersaliter, & sine distinctione, & bene profectò: quia omnibus debetur misericordia, vt habetur in cap. *non satis, distinct.* 86. Et certè, dum tempus habemus, operari bonum ad omnes debemus, vt ait Apostol. *ad Gal. vltim.*

b *Religiosi.* Quia his, maximè debetur hospitium, vt colligitur *ex cap. vlt.* 16. *quæst.* 1. *& ex gloss. patientibus, & ex distinct.* 86. §. *In ipsa,* & cap. *fratrem,* & cap. *non satis,* & probat D. Thom. 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 9. *in corp.* Vnde Pachomius *in sua reg. num.* 28. sic habet: *Quando ad ostium Monasterij aliqui venerint, si Monachi fuerint, maiori honore suscipiantur,* & meritò quidem: *Quia* (vt dicit D. August. quem citat D. Thom. *loco cit. quæst.* 31. *art.* 3. *in argument.* sed contra) *Cùm omnibus prodesse non possimus, his potissimum consulendum est, qui pro locorum, & temporum opportunitate, constrictius nobis, quadam sorte iunguntur..* Hi autem verè Religiosi sunt.

c *Ad hospitandum aduenerint.* Eo quod à suo Conuentu, iusta aliqua causa absunt.

d *Benignè.* Sic enim suscipiendi sunt Hospites. Vt admonet Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 8. & sic susceptus fuit Apostolus, à Publio, vt ipsemet testatur, *Actor.* 28. his verbis: *ibique nos suscipiens, triduo benignè tractauit.*

d *Benignè.* Id est, benigno corde (vt habetur in cap. *duæ sunt, distinct.* 45.) & victualibus reficiendo. Quia charitas benigna est (2. *Corinth.* 13.) hoc est, larga egenis, vt inquit gloss. Interlin. Benignitas enim, dicitur, quasi bona igneitas, quod fit, quando ex igne charitatis, animus hominis, sic liquescit, quod bona habita, non solum sibi soli retinet, sed ad alios extendat. Vnde, & benigni dicuntur, illi, quos bonus ignis amoris feruere facit ad benefaciendum proximis. Sic Lyra, in dictum locum Pauli, & in illud ad Galat. 5. *Bonitas, benignitas, &c.*

e *Suscipiantur.* Quod Clerici debeant hospites recipere, iniungitur illis, *distinct.* 42. §. 1. & cap. *quiescamus, & distinct.* 85. cap. *Archidiaconus, & dist* 89. cap. *volumus,* & 12. *quæst.* 1. cap. *mos est,* 16. *quæst.* 1. cap. *quoniam,* & Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 8. & meritò quidem, cum sit opus perfectissimæ charitatis. Vnde D. Gregor. *homil.* 25. *in Euang.* sic ait: *Hospitalitatem fratres charissimi diligite. Charitatis opera amate. Hinc enim per Paulum (Hebr.* 13.) *dicitur, charitas fraternitatis maneat in vobis, & Hospitalitatem nolite obliuisci. Hinc Petrus* (1. *cap.* 4.) *Hospitalitatem inuicem, sine murmuratione. Hinc ipsa veritas* (*Matth.* 25.) *dicit. Hospes fui, & suscepistis me. Pensate fratres, quanta Hospitalitatis virtus sit. Ad mensas vestras Christum suscipite, vt vos ab eo suscipi ad conuiuia æterna valeatis.*

f *Et charitas.* Hoc est, & subsidium charitatis, id est, eleemosynæ. Quæ quidem dicitur charitas: vel quia ex charitate danda est, vt dicitur, cap. *duæ sunt, cit. & ibi gloss.* benigno corde. Vel quia (vt inquit D. Athanas. *quæst.* 88. *ad Antioch.*), indicium sinceræ charitatis, ex eleemosyna fit, secundum illud, quod dicit Christus, Matth. 25. *Venite Bened. Patris mei, esuriui, enim, & dedistis mihi manducare, &c.* vel tandem, quia secundum D. Thom. 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 1. dare eleemosynam, est actus charitatis, misericordia mediante, vt colligitur, ex illo 1. Ioan. 3. *Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrum suum, necessitatem patientem, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet cum illo.* Expressius adhuc, hunc loquendi modum habes, *dist.* 85. cap. *Archidiaconum,* vbi ad donotãdum illud de auaro, his verbis, loquitur textus: *Adiicientes etiam, ita illum tenacè existere, vt in domo eius amicum ad charitatem nunquam introeat.*

g *Iuxta posse domus.* Quia eleemosynæ, & misericordiæ mensura, pro possibilitate conditionis humanæ seruari debet, vt dicitur, *distinct.* 86. cap. *in singulis, & l. similiter Longob. de Episcop. & Cleric.* & bene quidem, quia vltra posse nemo tenetur, vt dicitur in cap. *vbi periculum, de electio. & elect. pot. in* 6. *iuncta gloss. possibilitas,* & in cap. *facit* 22. *quæst.* 2. *& de reg. iuris,* nemo potest ad impossibile obligari. Vnde D. Bonauent. explicans illud Eccles. 11. *Da partes septem,* sic ait: *Secundum possibilitatem tuam, da eleemosynam.*

h *Illis subministretur.* Id est, Religiosis hospitibus porrigatur.

i *Et ideò.* Propter quod, vt hoc Ministerium, rectè exerceatur.

l *Cura eorum.* Id est, solicitudo in prouidendis Hospitibus de necessariis. Nam cura, propriè significat solicitudinem, quam quis habet erga rem aliquam, ad eius prouidentiam spectantem.

m *Vni de discretioribus.* Quia discretio, in omnini officio requiritur, vt habetur in cap. 1. *de officio Custodis.* Quia sine ipsa, etiam virtus, vitium reputatur. Vnde D. Bernad. sic ait: *Discretio est quædam moderatrix, & auriga virtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & virtus vitium erit.*

n *Et*

m *Et benignioribus.* Quia benignè suscipiendi sunt Hospites, vt *supra lit.d.* est habitum, & ideo à benignioribus fratribus. Quid autem sit, esse quis benignus? diximus *loco cit.lit.d.2.*

n *Qui.* Frater, scilicet, recipiens.

o *Audiat eos.* De suis necessitatibus, & de itineris fatigatione. Nam Peregrini, non solum cibo reficiendi sunt, sed suaui etiam confabulatione recreandi, vt notat Abulens. in illud, Genes. 18. *Abraham verò stabat iuxta eos,* addens: *Vt videret, ne eis aliquid deficeret, & eos, suo condelectaret eloquio, ad complendam totam gratiam Hospitalitatis.*

p *Et vt expedire viderit.* Ad hoc enim maxima est necessaria discretio, propter diuersas conditiones Hospitum, quorum, quidam delicatioribus nutriti, indigent magis delicatis cibis. Vnde D. Ambros. 1. *offic.cap.*30. sic ait: *Consideranda est in largiendo qualitas Hospitum, nempe ætas, debilitas, & verecundia, quæ ingenuos prodit natales,* refertur in cap. *consideranda, distinct.*86. & de hoc etiam agit D.Thom.2.2.*quæst.*32.*art.*10. & faciunt maximè hi versus.

In poscente nouem: sex in donante notanda.
Causa[1]*, Fides*[2]*, Modus*[3]*, locus*[4]*, & Penuria*[5]*, Tempus*[6]*.*
Ætas[7]*, debilitas*[8]*, cum conditione petentis*[9]*.*
Mens hilaris[1]*, festina manus sit*[2]*, sitque facultas*[3]*.*
Dulcior affatus[4]*, discretio dantis*[5]*, & ordo*[6]*.*

Bene igitur, vt hæc omnia frater consideret, erit necessaria discretio.

q *Charitatis solatium.* Id est, consolatio charitatiua, sic gloss. Ordinaria explicat illum locum Apostoli, ad Philipp.2. *Si quod solatium charitatis.* Et nota pro hoc loquendi modo, hanc esse differentiam, inter consolationem, & solatium, quod consolatio, fit verbis, solatium autem est consolatio, quæ propriè fit rebus.

r *Administret.* Id est, seruiat, præparet, & porrigat, ea omnia, quæ ad solatium hospitum necessaria fuerint. Conuiuium præcipuè, quod ex intentione impendendæ charitatis solum faciendum est, vt habetur in cap. *conuiuia, dist.*44. & est vera consolatio Hospitum.

TEXTVS. §. II.

Ad lauta[a], & sumptuosa[b] cibaria[c], non oportet[d] quemquam[e] admitti[f]. Quæcunque[g] tamen præstanda[h] sunt, cum hilaritate[i] præstentur.

EXPOSITIO.

a *AD lauta.* Id est, ad delicata; vt habes *suprà, cap.22.lit.n.*

b *Et sumptuosa.* Id est, splendida, & magna, atque deliciosa, vt *sup.loco cit.lit.p.*

c *Cibaria.* Id est, conuiuia ex variis cibis parata. Cibaria, namque idem sonat, ac cibi varij.

d *Non oportet.* Id est, non docet, nec congruit, hîc enim, verbum, *Oportet*, non dicit necessitatem (licet aliàs soleat, vt cap. *non oportet* 3.q.9. (sed honestatem, & congruitatem, vt etiam dicit in cap.1. 19.q.1. de quo gloss. in cap. *confidimus* 15.*quæst.*1.

e *Quemquam.* Id est, aliquem, cuiusuis dignitatis, & præeminentiæ sit.

f *Admitti.* Quia hospitibus, nullo modò sunt facienda sumptuosa conuiuia, nec præbere illis lauta cibaria, vt habetur, *distinct.*25.§. *alias in fine.* Vnde D.Ambros.relatus in cap. *pulchra distinct.*86.) sic ait: *Pulchra liberalitas est, in ipso quoque pauperis dato, mensuram tenere, vt abundet pluribus. Quoniam* (addit gloss. *cap. cit.*) *quanto minora sunt, quæ sparguntur, tantò plures recipientes erunt.* Sic etiam in cap. *conuiuia.dist.*44.*& in autent.de consulibus,§.si autem.col.*4. Optimè etiam, D.Basil. *in reg. fusior.cap.*20. sic ad intentum nostri textus, ait: *Quid nobis, cum apparatibus sumptuosis? accessit ad nos hospes aliquis? Si frater est, & idem nobiscum institutum habet, is domesticam suam mensam cognoscat, quippe, quã cum domi reliquerit, eã inuenturus sit apud nos: at defatigatus ex itinere, eatenus cum ipso prolixius liberaliusve agatur, quatenus ad reuerendam eius lassitudinem satis sit.* Consonat D. Clem. Alexand.2. *Pedag.cap.*2. sic dicens: *Quod si etiam, propter virtutem conuiuas aliquot inuitemus, eò magis, à lautis, & delicatis cibis est abstinendum: euidens virtutum exemplar nos ipsos exhibentes, sicut ipsi, Christum exemplar habuimus.*

g *Quæcumque.* Id est: omnia quæ. Sic explicat. gloss. marg. *ff.de leg. & fideicom.*3. *l.Iulian.§.ex his*, & expressè habetur in c. *solitæ de mai.& obed.§. nobis autem,* ibi: *Nihil excipiens, qui dixit, quodcumque.*

h *Præstanda sunt.* Id est, tradenda, vel danda. Vtrumque enim significat, verbum, *Præstare*, vt habetur in *l.ex empto. de actio. empti. & glos. præstantes in authent. de non alienand. &c.*

i *Cum hilaritate præstentur.* Quia consilium Eccles. 35. est. *In omni dato hilarem fac vultum tuum.* Vnde Apost. (& habetur 23.q.6. §. *ex his omnibus*). cum ad eleemosinas Corinthios hortaretur (2.c.9.) ait: *Vnusquisque prout destinauit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus.* Et gloss.1 *in cap.*1. *de donatio.* hanc auctoritatẽ Apostoli ad propositum adducens, hos versus addit.

De facie læta, sine lætitia faciei.
Si dederis, perdis rem, meritúmque rei.

Faciunt etiam ad hoc, versus adducti, *sup.§.* 1. *lit.p.* Et bene quidem hoc præceptum imponitur Religiosis perfectis, cum Perfectorum sit, semper hilare facere bonum, vt inquit D.Athanas.*q.*81. explicans prædictum locum Pauli, & D.Chrysost. *homil.*17.*in cap.* 8.2.*ad Corinth.* sic ait: *Qui misericordia ductus, inopiam alterius subleuat, is vtique læto animo, non graui, ac molesto debet esse.*

CAPVT XXIV.
De officio, & de labore fratrum.

TEXTVS.

Nullus[a] frater Laicus[b], siue Clericus[c] sit, si fieri[d] possit, sine proprio officio[e]. Si quis[f] tamen laborare[g] noluerit[h], & potuerit[i], locum ipsum[l] deserere compellatur[m], cum Apostolus[n] dicat: qui non laborat[o], non manducet.

EXPOSITIO.

a *NVllus.* Est dictio vniuersalis negatiua, nullum fratrem excipiens. Sic gl. *nullus, in Clement. si dignitatem, de præbend.& dignit.& gloss. marg. ibid.*

b *Laicus, siue Clericus.* Quia tantum sunt duo genera

uera Monachorum, vt *sup.cap.21.lit.d.* est habitum, & sic omnes comprehendit.

c *Sit.* Id est, maneat in Monasterio, *ex gloss. esse, in l. si Patronus, ff. de concubinis, & ex l. iudex, de iudiciis.*

d *Si fieri possit.* Id est, si commodè, & conuenienter fieri potest: nam illud dicitur, posse fieri, quod conuenienter, & commodè fieri potest, vt dictum est *supra*, & habetur in cap. *aliud 11. quaest.1.* cap. *faciat 22.quaest.2.* Sicut è contra illud dicitur, non posse fieri, quod commodè fieri non potest, vt dicitur in cap. *statuimus, de offic. & pot. iud. del. in 6.* & cap. 1. *de censibus in 6.*

d *Si fieri possit.* Quàm rectè dictum est, si fieri potest: quia aliquando nequaquam erit possibile: vel quia aliquibus fratribus deerunt vires corporales, aut non habebunt aliquem habitum Artis acquisitum, aut habilitatem artem acquirendi, propterea statim additur: *Si quis vero laborare noluerit, & potuerit.* Sic notat D. Bonauent. ad idem intentum *in cap. 5. Regul. S. Francisci.*

e *Sine proprio officio.* Id est, sine aliquo ministerio, siue sit artificum, vt fabri lignarij, siue aliud, vt est officium Prædicatoris, Confessoris, Sacristæ, Ianitoris, &c. Quia nomen *Officij*, generale est, & pertinet ad omne ministerium. Sic notat gloss. *ex officio, l. legatis, ff. de leg. 3.* & multoties pro eodem accipiuntur, vt *in Clement. dudum, de sepult. §.* ac deinde.

f *Si quis.* Est pronomen indefinitum, quod potest cuilibet congruere, & sic refertur ad omnes. Notat gloss. *haredes in l. si ita relictum, ff. de leg. 2.*

g *Laborare noluerit.* Ad vitandum otium, quod mater vitiorum est. Vnde Eccles. 33. dicitur: *Mitte seruum tuum in operationem, ne vacet. Multam enim malitiam docuit otiositas*, & D. Hieron. ad Eustoch. sic ait: *Teneas firmissimè, quod omnis concupiscentia, & immunditia, & peccati mater est otiositas.* Et ad Rusticum Monachum, sic inquit: *Ægyptiorum Monasteria hunc tenent morem, vt nullum absque opera, aut labore suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quàm propter animæ salutem, ne vagentur perniciosis cogitationibus.* De hoc puncto, latè agunt, D. August. *lib. de oper. Monacho tom. 3. cap. 1. & 2.* & D.Th. *2.2. quaest. 187. art. 3.*

h *Noluerit.* Obstinatè, & proteruè, resistendo præcepto superioris, iuxta dicenda *infra, lit. m. & o.*

i *Et potuerit.* Bene sanè, subiungit Legislator hoc verbum: tum propter dicta, *lit. d.* Tum quia, non dicitur nolle, qui non potest velle, vt habetur *in l. Pater Seuerinam, ff. de condit. & demonstrat.* & *ibi, gloss. discesserit.* Non potest namque velle, frater, qui propter infirmitatem laborare nequit.

l *Locum ipsum.* Id est, Monasterium ipsum. Hoc enim dicitur, locus regularis, vt habetur in cap. *quidam Monachi 16. quaest. 1.* & *ibi gloss. vt ad sua loca, & in extra. quia cunctos, de offic. Custodis.*

m *Deserere compellatur.* Id est, cogatur deserere, & derelinquere. Sic explicat, gloss. hoc verbum, *Compellatur*, in cap. *vides*, & in cap. *iam verò 23. quaest. 6.* & bene: quia secundum ius antiquum, vt habetur in cap. *relatum, ne Clerici, vel Monachi.* Religiosi, qui resistebant regulariter viuere, poterant de Monasterio expelli; vt notant aliqui *in cap. cit.* & meritò profectò. Nam inobedientes, & mali Religiosi, qui se emendare despiciunt, ne Sanctos, suæ perditionis exemplo inficiant, expelli debent è Monasterio, vt habetur in cap. *cum in Ecclesiis, de mai. & obedient. & gloss. ibidem.* Et tanquam morbida caro, ab omnibus sunt præscindendi, vt dicitur in cap. *Ecce*, & cap. *resecanda 24. quaest. 3.* Vbi D. Hieron. sic pulchrè. *Resecandæ sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis, à caulis repellenda.* Ne

Tota [b] *Domus,* [c] *Massa,* [d] *Corpus, & Pecora,*
[a] *Ardeant,* [b] *corrumpantur,* [c] *putrescant,* [d] *intereant.*

Nam Malorum consortia, corrumpunt etiam alios de se bonos, vt dicitur *28. quaest. 1.* cap. *sæpè malorum, & distinct. 45.* cap. *sed illud*, iuxta illud: *Vna ouis morbida inficit totum Gregem*, vt dicitur *in l. Iulianus, ff. de actio. & vend.* Vnde versus.

Morbida sola pecus, inficit omne pecus.

n *Cum Apostolus dicat.* 2. ad Thessalon. 4.

o *Qui non laborat, non manducet.* Refert hunc locum, gloss. 1. *in l. quamuis, de damno infecto*, & illum latè explicat ad intentum nostri textus, D. August. & & D. Thom. *loco cit. litter. g.* Optimè tamen, & ad vnguem ipsius text. D. Basilius explicat, & docet totum, quod & nos. Ipse enim, *in reg. breui 6.* inquirit. Quid de Monacho, qui laborare noluerit, fieri debet? Et respondet his verbis: *Cum Dominus, in parabola de infœcunda illa ficu dixerit: Succide illam, vt quid terram occupat? Adhibenda quidem omnino aduersus eum omnis diligentia est. Verum si auscultare nolit, quod de eo, quod præceptum est, qui obstinatè in peccato permanet, etiam in hoc conseruari conuenit. Qui enim à rebus bonis otiosus est, is vna cum diabolo, & Angelis iudicatur.* Sic Basilius.

CAPUT XXV.

De Silentio.

TEXTUS. §. I.

Silentium [a] obseruent, semper [b] in Ecclesia [c] sua, semper in Refectorio [d], semper in Dormitorio [d].

EXPOSITIO.

a *Silentium.* Hic textus nostri capitis habetur expressè, in cap. *cum ad Monasterium, de statu Monach.* quod etiam est nostri Innocent. III. Vbi sic dicitur. *In Oratorio verò, Refectorio, & Dormitorio, continuum semper silentium obseruent.*

a *Silentium obseruent.* Quia cultus iustitiæ silentium est, *Isai. 32.* & Religiosus, qui putat se talem esse, non refrænans linguam suam, huius vana est religio. *Iac. 1.* Quæ loca referuntur in cap. *in loco 5. quaest. 4.* De virtute silentij, multi pulchra dixere. Sufficiant nobis aliqua. Climac. gradu. 11. *Silentij* (inquit) *amicus, appropinquat Deo, & latenter colloquens à Deo, illuminatur.* Et Cato dixit: *Virtutem primam esse puta compescere linguam*, & Seneca ait: *Dixisse me quandoque pœnituit, tacuisse nunquam*, refert gloss. *Silentio, in proœm. Clem.*

b *Semper.* Id est, in omni tempore, excepta aliqua absoluta necessitate loquendi. Hac enim ratione habes explicatum eius contrarium verbum, videlicet, *Nunquam, cap. 20. lit. a.* & contrariorum eadem est ratio, & explicatio, vt habitum est *supra, cap. 16. lit. f.* Vel si mauis, sic explica, *Semper.* Id est, horis debitis, & competentibus, vel omnibus horis ad id deputatis. Sic explicatur hæc dictio, *Semper*, in cap. *Sacerdotibus* (vbi ter, sicut in nostro repetitur capite) & in cap. *si Laicus. distinct. 31. & distinct. 22.* cap. *Sacrosancta, & distinct. 37.* cap. *de quibusdam, & distinct. 36. cap. vlt. & in his omnibus gloss. & glossa*, etiam in illud Pauli, ad Colossens. 1. *Semper pro vobis orantes*, & in illud ad Philipp. *Gratias ago Deo meo semper.*

c *In Ecclesia sua.* Quia in ipsa nihil aliud fieri debet

debet, quàm, quòd diuinis laudibus conueniat: vt habetur cap. *Oratorium*, & cap. *Oratorio, distinct.* 41. Nomine autem Ecclesiæ, si pro tota Ecclesia accipiantur, tria comprehenduntur loca, videlicet, corpus Ecclesiæ, in quantum ad ipsum spatium Ecclesiæ spectat. Capellæ eiusdem Ecclesiæ, cum vnum corpus, cum ea conficiant, & Chorus, quando non separatur à corpore Ecclesiæ, siue sit in loco infimo, siue in eminentiori. Sic communiter apud nos intelligitur hæc clausula. Sed mihi alia multo aptior est intelligentia, & explicatio, accipe illam.

c *In Ecclesia sua.* Id est, in choro tantum In præsenti enim capite totum sumitur pro parte, sicut è contra, sæpè pars pro toto sumitur. Ergo, quia Chorus est pars Ecclesiæ, vt dictum est, ideò Ecclesiæ nomine appellatur, & est optimum argumentum *in l. planè, ff. de leg. & fideicommiss.* 1. §. *Sed & si quis.* Vbi pars fundi, fundus absolutè appellatur; & probatur quod dicta explicatio sit vera, Primò, quia fratres ad Chorum conueniunt ad diuinas laudes celebrandas, & propter hanc rationem iniungitur illis silentium. Secundò, quia hoc caput, explicari debet per caput, *cum ad monasterium, cit.* cum sit iuris communis, & eiusdem Innocent. III. Vbi sic dicitur: *In Oratorio vero, &c. continuum semper silentium obseruent.* Vbi nomine *Oratorij*, locus, vbi, Horæ Canonicæ dicuntur, & specialiter deputatus ad orandum (vt explicat gloss. in cap. *concedimus, de consecrat. distinct.* 1.) qui planè est Chorus, intelligitur. Quod & denotat D. August. *in sua reg. & cap. cit.* sic dicendo: *In Oratorio, nemo aliquid agat, nisi ad quod factum est, vnde nomen accepit, vt si fortè aliquid præter horas constitutas, si eis vacat, orare voluerint, non eis sint impedimento, qui ibi aliquid agendũ putauerint.* Sic D. August. Fratres autem ad Chorum certè ad orandum confugiunt, non verò ad corpus Ecclesiæ. Quod adhuc expressius docet D. Bonauent. *in speculo discipl. cap.* 12. & expressissimè Petr. Dam. vt statim dicam.

Tertiò, quia hæc clausula, fortè fuit desumpta ex Regula Monach. D. Hieron. *cap.* 22. Vbi sic de silentio ait: *In choro vero Ecclesiæ, ad diuinas laudes parato, dormitorio, cœnaculo, &c. omni tempore loqui non liceat, nisi ea, ad quæ ordinata sunt loca, in laudibus Dei, &c.* iuxta illam ergò explicari debet nostrum caput. Quartò denique, quia etiam *in Regul. Eremit. fontis Auellan.* (vt Petrus Damianus affirmat *opusc.* 10. 11. & 15.) sic habet, caput de Silentio: *In cellulis, continuum tenent, sicut reuera in Oratorio, silentium. Nec permittitur, vt aliquis, vel pro confessione loquatur.* Hic autem nomine, *Oratorij*, Chorum intelligit, vt clarè colligitur, ex verbis, quæ *opusc.* 15. *cap.* 10. habet. Sunt etenim. *Si quid autem loqui indigent ad Ecclesiam prodeuntes, quæque sunt necessaria manifestent, est enim reuera, vt experimento cognouimus animarum magna destructio, vbi passim fieri colliquium in cella permittitur.* Ecce vbi clarè profitetur obseruari Silentium in Oratorio, in Ecclesia vero minimè, si quidem ad illam confugiebant fratres ad necessaria tractanda.

d *Semper in Refectorio.* Taceant, ne solæ fauces sumant suum cibum: sed aures esuriant Dei verbum, vt ait August. *in sua Regul.* & D. Hieron. *in sua*, & Clem. Alexand. 1. *Pedag. cap.* 1. sic ait: *Est etiam cauendum, ne inter comedendum loquaris, fit enim vox indecora, & non satis expressa, ac significans, vt quæ plenis buccis in angustum coerceatur, & lingua, quæ nutrimento premitur, à naturali operatione præpedita, expressam edit prolationem.*

e *Semper in Dormitorio.* Aptiùs diceret Legislator, *in cellulis*, secundum consuetudinem, quam habemus habitandi, & dormitendi in illis. In cellulis ergo semper debent obseruare Silentium: ne impediatur Religiosorum quies, quæ illis ex corde appetenda est, vt habetur in cap. *Scripturis* 8. *quæst.* 1. & præcipuè habetur in cellulis; cum ad vacandum Deo, & contemplandum specialiter sint deputatæ, vt habetur; cap. *priuilegium, de verbor. signific. in* 6.

TEXTVS. §. II.

De necessariis [a] tamen, [b] liceat [c] loqui, [d] in aliis locis, [e] tẽporibus aptis, [f] submissa voce, [g] humiliter, [h] & honestè. [i]

EXPOSITIO.

a DE *necessariis.* Id est, de rebus, tam simpliciter necessariis, quàm secundum quid. Hoc est de rebus necessariis, vel vtilibus. Vtrumque enim significat verbum, *Necessarium*, latè sumptum, vt sæpè diximus, & notat gloss. *necessarium*, in cap. *necessaria* 12. *quæst.* 1. & aptè, cum necessitas, & vtilitas æquiparentur, vt habet gloss. *necessitas, in extra. quod olim de immunit. Eccles.*

b *Tamen.* Est dictio exceptiua, vt *infra.*

c *Liceat.* Id est, sit licitum, vt supra est habitum, & habet gloss. *liceat, in l. si seruus, C. de Episcop. & Cleric.*

d *Loqui.* Quia sicut est tempus tacendi, ita & loquendi, Eccles. cap. 3. Vnde D. Ambros. 1. *offic. cap.* 3. sic ait: *Quid igitur? mutos nos esse oportet? minimè; est enim tempus tacendi, & tempus loquendi. Deinde, si pro otioso verbo reddemus rationem, videamus ne reddamus pro otioso silentio.*

e *In aliis locis.* Ergo in prædictis, nempe Ecclesia, Refectorio, & Dormitorio, adhuc de rebus vtilibus, & honestis, non erit licitum loqui nisi ad summũ de rebus simpliciter necessariis, & ineuitabilibus. Quod durũ videtur, ideoq; aliter explicãda est hæc clausula.

e *In aliis locis.* Dico igitur, quod litera est mendosa, & quod non debet legi, *In aliis locis*, sed, *in illis locis*, & ita quod Religiosi poterunt loqui in dictis locis, nempe in Ecclesia, Refectorio, & Dormitorio de necessariis, temporibus aptis, summissa voce, &c. Et quod hæc sit vera explicatio textus, cõstat, ex ipsomet contextu capitis, ex se, non admittentis aliam. Quod patet. Primò, quia de rebus necessariis, de quibus passim se offert occasio loquendi in prædictis locis, licitum est profectò in illis loqui. Quia quando propter necessitatem aliquid fit, licitè fieri dicitur, in tantum, quod si non esset licitum in lege, necessitas, faceret licitum; vt habetur *in extra. de re iurata*, cap. *quod non licitum*: quia necessitas legem non habet, vt habetur; cap. *sicut non, de consecrat. distinct.* 1. & *supr.* latè probatum est: licitum ergo erit in prædictis locis de necessariis loqui: non ergo debet dicere textus quod, *In aliis locis*, licitum sit de rebus necessariis loqui, cum in illis, etiam loqui liceat. *In illis*, ergo debet legi. Secundò, quia ly, *tamen*, est verbum exceptiuum, indicatque exceptionem specialem, prohibitione generali, non loquendi in prædictis tribus locis (vt constat ex cap. *de ieiunio.* ibi, *Sic tamen, &c.* & *possit tamen, &c.*) & sic denotat, quod de necessariis possint fratres in illis loqui. Tertiò, constat ex illis verbis, nempe, *Liceat loqui.* Quia in aliis locis, à prædictis, non solum est licitum loqui de necessariis: sed omninò necessarium, vt habitum est, *lit. d.* ergo non bene diceret Legislator, quod tantum esset licitum, in alis locis, & non in illis. Quartò, constat; quia textus statim addit, qua ratione, & quomodo;

sit loquendum, in tribus dictis locis, & extra illa; nempe in tribus dictis locis, *Temporibus aptis, summissa voce, humiliter, & honestè*, & extra pædicta loca, *Sermone honesto, & sine scandalo.* Ac si apertè dicat Pontifex, quod fratres tantummodò possint loqui in Ecclesia, Refectorio, & Dormitorio, de necessariis, & tunc voce summissa, tempore apto, humiliter, & honestè. At extra prædicta loca, possint loqui de aliis rebus, etiam, non adeò necessariis, nec necessariò, cum omnibus dictis circunstantiis, sed solùm cum sequentibus, nempe, *Quod sermo eorum sit honestus, & sine scandalo.* Quintò, quia, si textus diceret in aliis locis, extra tria prædicta posse loqui, frustra sanè repeteret hoc ipsum dicens: *Et extra prædicta loca*, Sextò quia vana profectò esset regula, quæ præciperet licitum esse loqui de necessariis extra Ecclesiam, Refectoriū, & Dormitorium; quis enim vnquam hoc dubitare posset? vel ad quid hæc regula, & permissio, vbi adest necessitas? debemus ergo legere *in illis locis*, & sic aptè subiungitur, *& extra prædicta loca.* Consonat huic expositioni, D. Hieronym. & Petrus Damianus, *loco cit.* §. 1. *lit. c.* 2. Vbi clarè denotant, posse aliquando in præassignatis locis loqui.

f *Temporibus aptis.* Nam hominis sapiētis est, tacere vsque ad tempus aptum, Ecclesi. 20. num. 6. & 7. *Homo sapiens tacebit, vsque ad tempus, & erit tacens sciens tempus aptum.* Vnde D. Ambros. 1. *offic. cap.* 2. sic ait: *Sapientia Dei dixit* (*Isai.* 59.) *Dominus dedit mihi linguam eruditionis, vt sciam quando oporteat sermonem dicere. Merito ergo sapiens, qui à Domino accipit quo tempore, sibi loquendum sit. Vnde bene ait scriptura, homo sapiens tacebit vsque ad tempus.* Eodem modo loquitur, D. Bernad. de ordine vitæ.

g *Summissa voce.* Ad instar recitantium in Ecclesia interdicta, vt cap. *permittimus de sentent. excommunic.* Vnde D. Bonauent. *de informatione Nouitiorum, cap.* 30. sic ait: *Cum loqueris, voce remissa, & vultu placido, moribus disciplinatus, & quietus esse studeas, & quidquid tunc loqueris, magis authenticum, & vtile erit, & Philos.* 3. *Ethic. or. dicit. Ad summam perfectionem volo te esse, breuiloqua, & submissa voce.*

h *Humiliter.* Id est, cum humilitate, quæ quidem, ab humo, dicitur: Et vt ait D. Bernad. *lib. de grad. humilit.* est virtus, qua homo verissima cognitione sibi vilescit, & adeò gloriosa, quod ipsa quoque superbia, humilitate palliare se appetit, ne vilescat, & de talibus dicitur, quod sub specie agni, lupum ferunt, cap. *vt officium, de haret. in* 6. Notat pro praxi, quod tres sunt gradus humilitatis. Primus, subdere se maioribus, & non præferre se æquali, & hic dicitur sufficiens, & necessarius, & facit, cap. *Constantinopolitana, distinct.* 22. Secundus. subdere se æquali; nec præferre se minori, & hic dicitur, abundans. Tertius, subdere se minori, & hic dicitur, superabundans, vt *in cap.* 2. *distinct.* 2. *de pœnitent.* Sic notat gloss. *humilitatis in Clement. cum de quibusdam*, de Religiosis domibus, & est doctrina etiam D. Bonauent. *de Beatitud. Euang. cap.* 1.

i *Et honestè.* Explica, vt *infra.* Hæc igitur fratres dilectissimi, obseruare debemus, vt sermo malus, non procedat de ore nostro. Nam vt dicitur, cap. *quoties* 22. quæst. 5. *Quoties loquimur, aut non in tempore, aut in importuno loco, aut non vt conuenit audientibus, toties sermo malus procedit de ore nostro.* Quæ verba maximè adaptantur huic nostro capiti. Legatur, inter alios, de hac re D. Thom. *lib.* 5. *de eruditio. Princ. cap.* 20. quonemo melius.

TEXTVS. §. III.

[a] Et extra [b] prædicta loca, [c] vbique [d] sermo eorum [e] sit honestus, & [f] sine scandalo [g] Similiter, & [h] eorum omnis [i] status, [l] gestus, [m] vita, [n] actio, & [o] omnia alia, [p] honesta in eis reperiantur.

EXPOSITIO.

a *Et extra, &c.* Omnia, quæ ad vsque ad finem capitis sequuntur, obseruanda esse, à Clericis, admonet Concil. Trident. *sess.* 22. *de reform.* his verbis *Sic docet omnino Clericos in sortem Domini vocatis, vitam, moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præseferant.* De quo etiam agunt, gloss. *honestè, in proœm. decretal. & l. scire, §. penult. ff. de tut. & curat.*

b *Et extra.* Hæc dictio, denotat interpositionem alicuius interualli localis, vt habetur in cap. *statutum, § in nullo, de rescriptis in* 6. & constat ex verbis sequentibus.

b *Prædicta loca.* Nempe, extra Ecclesiam, Refectorium, & Dormitorium.

c *Vbique.* Id est, in omni loco. Sic gloss. *vbique, l. dotis, ff. soluto matrimonio.*

d *Sermo eorum.* Id est, confabulatio fratrum.

e *Sit honestus.* Id est, honore dignus, virtuosus, & decorus, vt explicat, D. Thom. 2. 2. *quæst.* 145. *art.* 1. 2. & 3. Quia honestus sermo, pudici cordis est nuntius: sicut è contra, inhonestus sermo, & oculus, impudici cordis est: vt dicit D. August. in sua Regula, & tex. in cap. *nec solo* 22. *quæst.* 5. Nam os ex abundantia cordis loquitur, & verba quidem, instituta sunt, vt quod quis cogitat, aliis proferat, vt habetur 22. *quæst.* 2. cap. *is autem*, & notat gloss. *sermo*, in cap. *reuera, de consecrat. distinct.* 2. Vnde D. Ambros. 1. *de offic. cap.* 18. sic ait: *Speculum mentis plerumque in verbis refulget, & vox quædam est animi corporis motus.* De quo etiam D. Thom. *loco cit. quæst.* 168. *art.* 1. & D. Gregor. *lib.* 26. *Moral. cap.* 7 dicit: *Apud homines, cor ex verbis, apud Deum verba pensantur ex corde.*

f *Et sine scandalo.* Id est, non præbens occasionem ruinæ. Quia huiusmodi sermo in fratribus, omnino vitandus est, vt habetur in cap. *cum ex iniuncto de nou. oper. nuntia.* & cap. *nihil prodest, de præscriptis.* & cap. *cauendum* 10. *quæst.* 3. & cap. *nolite* 11. *quæst.* 3. *& gloss. scandalum in extra. Quorundam de verbor. signific.* vt sic nemini, iuxta vocem Apostoli (2. Corinth. 6.) dent fratres vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum; sed in omnibus se exhibeant, vt Ministros Dei. Sic monet Trident. *sess.* 24. *de reform.*

g *Similiter.* Et eodem modo.

h *Et eorum.* Scilicet, fratrum.

i *Omnis status.* Id est, dispositio corporis in iacendo, sedendo, vel stando, sit honesta. Quia incompositio corporis inæqualitatem indicat mentis, vt dicitur 41. *distinct. in fin. & gloss. grauitas* in cap. *cum in cunctis, de electio. & elect. pot.* & est dictum D. August. *epist.* 109. *ad Monachos*, secundum illud, Ecclesiastici 19. *Ex visu cognoscitur vir, & ab occursu faciei cognoscitur sensatus.*

l *Gestus.* Qui (vt ait D. Bonauent. *in speculo discipl. cap.* 2.) est modus, & figuratio membrorum, & corporis, & debet etiam esse honestus. Id est (inquit idem

idem Sanctus) humilis, seuerus, & grauis; & Diu. Isidor. relatus in capit. *his igitur*, *distinctio*. 23. docens qualiter Clerici debeant viuere, & quæ vitare, sic ait: *Non petulanti. fluidóque gestu incedant.* Et bene quidem, quia Gestus, si dissolutus, vel molis est, indicat lasciuiam, si fractus, iudicat superbiam; si citus, indicat impetuositatem, si tardus iudicat pigritiam: vt dicitur 41. *distinctio*. §. 1. *&*. §. *sicut ergo*, & cap. *parsimoniam* 5. & cap. *Clericus* 8. *ibidem*. Vnde bene, Diu. Thom. *lib. 5. de Reg. Princ. cap.* 16. sic Gestum definit: *Gestus* (inquit) *est motus, vel dispositio corporis, qui indicat motum, vel dispositionem animi, sicut effectus causam, & sic Bernard. ait, ex cordis thesauro procedit; quidquid foris apparet vitiorum. Vanum cor vanitatis notam iungerit corpori. Ad honestatem in Gestu, monet Hugo Victorinus, his verbis. Vnumquodque membrum opus suum, tam decenter, ac modestè impleat, vt per indisciplinam, oculos sapientium, non offendat*, sic D. Thom.

m *Vita.* Hic verbum, *Vita*, præcipuè concernit omnia necessaria ad victum fratrum, quæ quidem debet esse honesta, & moderata, vt *supra. cap.* 2. §. 1. *& cap.* 22. nam, *vita*, multoties significat ipsum alimentum, seu victum. Colligitur etiam hæc explicatio, ex gloss. *in cap. 1. de vita & honest. Cleric.* & ex ipsomet Innocent. III. cap. *cum ab omni. eodem tit.* Vbi sic dicit: *Nos attendentes, quod ad hoc vobis, & aliis Clericis sint Ecclesiastici redditus deputati, vt ex ipsis honestè viuere debeatis*; & ex dist. 41. quasi per totam.

Actio. Motus, & actus. Sic extendit dictam dictionem, gloss. *actionum, & actionem, in l. hac ratio*, §. *Sed si debitorem*, *ff. de donatio. inter virum, & vxorem.* Qui quidem debent esse honesti. Quia motus, & actiones exteriores sunt signa interioris dispositionis, secundum. Ecclesiastici 19. *Amictus corporis, & risus dentium, & gressus hominis enuntiant de illo.* Vnde D. Ambros. 1. *de officiis*, sic ait: *Ex motibus exterioribus, homo cordis nostri absconditus, aut leuior, aut iactantior, aut turbidior, aut grauior, aut constantior, & purior, & maturior æstimatur.* In omni ergo actione debet esse modestia, & honestas. Nam etsi motum natura informat, sed si quid vitij in natura est, modestia, & industria emendat. Vnde bene de his, D. Thom. loco citat. ex Hugo. sic dicit: *Discretio actionum in membris conseruandis est, vt scilicet, id agat vnumduodque ad quod factum est. Vt nec loquatur manus, nec os audiat, nec oculus lingua officium assumat. Sunt enim, qui nesciunt auscultare nisi buccis patentibus, alij loquentes digitum extendunt, supercilia erigunt, &c.* De hoc latè idem Sanctus 22. *quæst.* 145. 160. *&* 168. *& alibi.*

o *Et omnia alia.* Quæ in fratribus fuerint, veluti, incessus, habitus, &c.

p *Honesta in eis reperiantur.* Iuxta illud Apostol. 1. Corinth. 14. *Omnia honestè, & secundum ordinem fiant in vobis.* Honestè autem illud fit, quod cum pace, & disciplina fit. Vel (vt dicit D. Ambrof. *super hunc locum*) quod non pueriliter, sed decenter, & prout decet viros perfectos fit. Vnde D. Augustin. *in sua Regula*, hæc omnia comprehendens, sic ait: *In incessu, statu, habitu, in omnibus motibus vestris, nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatē.* Vel (ex D. Thom. *opusc.* 71.) sic explica. Honesta in eis reperiantur. Id est, virtuosa. Quia honestum est, quod sua vi nos trahit, & sua dignitate, nos allicit, & quo ad substantiam, idem est, ac, virtus, vt supra etiam est habitum

Capvt XXVI.

De Iuramentis non faciendis.

TEXTVS.

[a] Iuramenta [b] non faciant, [c] nisi magna [d] necessitate, [e] cum licentia Ministri, [f] vel iussi ab aliquo vices Apostolicas gerente, [g] & hoc [h] pro honesta, & [i] iuxta causa.

EXPOSITIO.

a Ivramenta. Iuramentum est assertio, vel negatio de aliquo facto, vel fiendo, sacræ rei attestatione firmata. Habetur *in authentic. de man. Princ.* §. *Sed neque.* Sed clarius, D. Thom. 22. *quæst.* 89. Sic iuramentum definit, *Est inuocatio diuini testimonij in testem.*

b *Non faciant.* Quia Christus Dominus, *Matth.* 5. dicit: *Sit sermo vester, est est, non non. Quod autem his abundantius est, à malo est*, & Iacob. 5. dicitur: *Ante omnia fratres mei nolite iurare omnino.*

c *Nisi magna necessitate.* Quia, aliud est ad iuramentum spontanea voluntate accedere, aliud necessitate. Primum quidem prohibetur, vt constat ex auctoritatibus adductis. Secundum verò, minimè, sed conceditur, estque licitum, & honestum. Habetur 22. *quæstio*. 1. & ex professo probat Innocent. III. in cap. *& si Christus, de iureiurando*, quod licitè, ex causa necessaria, possint Religiosi iurare, in quo cap. hoc totum nostrum expresiè continetur. Vnde bene dictum est, *Nisi magna necessitate.* Hoc ipsum probat, D. Thom. *loco cit. artic* 2.

d *Magna necessitate.* Præcipuè in sex sequentibus. Primò, pro pace, vel amoris coniunctione, & habetur 22. *quæst.* 1. *cap.* 1. Secundò, pro infamiæ expurgatione: & habetur 2. *quæstio*. 4. cap. *Presbyter, & tribus sequent.* Tertiò, pro fide, & fidelitate, & habetur, *de consecrat. distinct.* 2. cap. *ego Berengarius*, & 15. *quæstio*. 6. cap. *alius.* Quartò pro obedientia, vel reuerentia, & habetur, *dist.* 23. cap. *quanquam.* Quintò, pro veritate inquirenda siue in testibus, siue in aliis, habetur 14. *quæst.* 2. cap. *quanquam*, & 22. *quæst.* 1. *cap.* 1. Sextò, pro damno dato, vel dando, habetur 2. *quæst.* 1. cap. *in primis, circa medium.* Vnde & versus, quos affert gloss. necessitate, *cap.* 1. *de feriis*.

Pax, & Fama, Fides, Reuerentia, Cautio damni,
Defectus veri, sibi poscunt magna caueri.

e *Cum licentia Ministri*, Generalis, Prouincialis, vel Conuentualis. Vt sic non leuiter, sed discretè, atit cum discretionis iudicio iurent. Iudicium enim, primus comes iuramenti est.

f. *Vel iussi.* Quia pro obedientia iurare possunt, & debent, vt habitum est, *lit. d.*

g *Et hoc.* Id est, & quando contingat, quod à fratribus tale iuramentum fiat, fiat.

h *Pro honesta, & iusta causa.* Quales sunt omnes assignatæ, *litter. d.* Vt sic inueniantur in iuramento, tres illi comites, quos D. Hieron. & D. Thom. *loco cit. art.* 3. assignant; veritas, scilicet, iudicium, & iustitia.

Caput XXVII.

De Pignore, & Deposito non accipiendo.

a Pignora non accipiant. b Depositum c auri, vel argenti, d vel pecuniæ, e non liceat eis f suscipere.

EXPOSITIO.

a *Pignora,&c.* De Pignore,& Deposito, agitur in instit. Quibus modis re contrahitur obligatio. Pignus autem, nihil aliud est, quam res obligata, & tradita pro debito, ad securitatem creditoris. Quia tutius est pignori incumbere, quam agere in personam, vt habetur *de oblig. quæ de delict. nasc. §. furti.* Dicitur enim Pignus, à pugno, & propriè est, circa rem mobilem, traditam de pugno in pugnum, id est, de pugno, vel de manu debitoris, in pugnum creditoris ad eius securitatem. Habetur, *ff. de verbor. signific. l. plebs. §. pignus.*

b *Depositum.* Propriè est id, quod ad custodiendum alicui datur. Dicitur enim depositum, ex propositione, *De*, & positum, quasi significet de custodia mea, seorsum positum, & in alienam translatum. Quod quidem locum solum habet in rebus mobilibus, & se mouentibus tantum. Sic habet gloss. *in c. bona fides, eod. tit.* & colligitur ex ipsamet definitione. Depositum ergo accipere, est aliquid ad custodiendum accipere, vt habetur *. instit. cit. §. Prætereà.*

c *Auri, vel argenti.* Quæ res, pondere constant, & sic appendendo eas, ad custodiendas amico tradi solent. Habetur *in instit. loc. cit. & §.*

d *Vel pecuniæ.* Latè, & largè sumptæ, pro quo nota, quod, pecunia, dupliciter sumitur: vno modo strictè pro pecunia numerata, vel signata. Alio modo largè, & latè pro omnibus rebus, quæ in numero, pondere, & mensura consistunt: veluti, vinum, oleum, frumentum, quæ metiuntur: æs, argentum, & aurum, quæ appenduntur: & pecunia, quæ numeratur. Habetur hæc distinctio, in *c. fœneraueris,* & cap. *putant.* & cap. *plerumque 14. q. 3. & ff. de leg. 1. l. talis, & ff. de verbor. signif. l. Pecunia.* In præsenti ergo, non solum numerata pecunia, sed omnes res mobiles nomine pecuniæ veniunt, & ita absolutè prohibet Legislator recipi à fratribus depositum alicuius rei, siue in pondere, siue in mensura, siue in numero consistat. Nec est nouum, vt speciatim quibusdam enumeratis (nempe argentum, & aurum) generale subiiciatur verbum, in quo singula contineantur, vt habitum est *supra, cap. 12. lit. e.*

e *Non liceat eis.* Id est, non sit licitum fratribus.

Suscipere. Id est, recipere, acceptare, vel admittere.

Caput XXVIII.

De venditione rerum.

TEXTVS.

Si a quod b vitium c in re, d quæ venditur, e notum fuerit, f indicetur emptori.

EXPOSITIO.

Si *quod,&c.* In hoc capite, continetur id, quod habetur *in l. Iulianus, ff. de actio. empti.* in qua lege statuitur, quod venditor, aperiat omnia vitia occulta emptori, alioquin concedatur actio redhibitoria. Eandem doctrinam, docet S. Thom. 2. 2. *q. 77. art. 3.* Vbi *in argum. sed contra.* citat D. Ambros. sic dicentem: *In contractibus vitia eorum, quæ veneunt, prodi iubentur, ac nisi intimauerit venditor, quamuis in ius emptoris transierint, doli actione vacuantur.*

a *Si quod.* Id est, si aliquod.

b *Vitium.* Quod est defectus rei, quæ venditur. Veluti si animal, v.g. talium excussit, vel ruptum habet: si luscus sit, hoc est, si lumine adhibito, nihil videt. Si domus sit ruinosa, cibus corruptus, &c. Habetur, *ff. de verbor. signific. l. inter stuprum, & ibi gloss. luscus.*

c *In re.* Quacumque; est enim, *Res*, dictio generalis, vt *sup. cap. 2 lit. a.* est habitum.

d *Quæ venditur.* Vendere est, sumpto pretio, rem suam alicui tradere.

e *Notum fuerit.* Ipsi venditori. Notum autem est, quod ita est manifestum, vt probatione non egeat. Habetur in cap. *tua nos, de cohabitatio. Cleric.* & cap. *euidentia, de accusatio.*

f *Indicetur emptori.* Id est, dicatur, manifestetur, & aperiatur emptori.

Caput XXIX.

De Capitulo Conuentuali.

TEXTVS.

a Capitulum, b si fieri potest, c singulis Dominicis diebus, d in singulis domibus e Minister cum fratribus suis teneat. f Et de negotiis domus, g & domui, siue fratribus datis, h vt ad Redemptionem Captiuorũ, tertia pars deputetur, i fratres Ministro, l & Minister fratribus m rationem fideliter reddant.

EXPOSITIO.

a *Capitulum.* Id est, congregatio fratrum. Nam hoc verbum, *Capitulum*, aliquando sumitur, pro loco ipso vbi Capitulares congregantur. Aliquando vero pro congregatione ipsorum, qui congregantur: vt hîc. Habetur in cap. *capitulum. de rescriptis*, & in cap. *Sacrosancta, de elect.* & in cap. *cupientes, §. Ad hæc, de electio. in 6.*

b *Si fieri potest.* Commodè. & conuenienter: vt sæpè explicatum est.

c *Singulis Dominicis diebus.* Id est, omnibus diebus Solis, quos, dominicos ritè dixere Maiores. Habetur, *ff. de feriis, l. omnes 3. & l. omnes 7.* Vbi gloss. dies Solis, notat, quod septem dies, à septem Planetis, nomen sumpserunt, & Sol, est inter illos, & adhuc hodie sic illos denominamus, præter Dominicum, & Sabbathum, quod, Saturni nomen habebat, & sunt affixi firmamento, secundum hunc ordinem descensiuè. Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna.

d *In singulis domibus.* Id est, in qualibet, vel in vnaquaque domo, ex cap. *singuli, de consecrat. dist. 2. & ibi gloss. singulis.*

e *Minister*

e *Minister cum fratribus suis teneat*. Hoc enim est, capitulum fidei, id est, in locum ad id signatum fratres congregari, cum suo Prælato in vnum.

f *Et de negotiis*. Assignat Legislator aliquas causas, propter quas iuuet capitulum fieri. Prima est, vt in ipso de negotiis domus tractetur. Secunda, vt de datis domui, & fratribus, ratio reddatur, & tertia pars, ad Redemptionem Captiuorum separetur. Tertia, vt fiat exhortatio fratribus. Quarta, vt de culpis fratrum iudicetur. Quinta denique, vt deliberetur de minutis, an de illis separari debeat tertia pars. Sic præcipit Legislator *in hoc capite, & cap.* 30. *&* 31. *& sup. cap.* 2.

f *Et de negotiis domus*. Negotium, vt dicitur, in cap. *forus, de verborum significat.* multa significat. Primum enim significat actum alicuius rei: vt colere agros, vel vineas: vt habet gloss. *negotium, in capite negotium, de pœnitent. distinct.* 5. & contrarium huius, est otium. Vnde negotium, dictum est, sine otio, vel quasi negans otium, vt habet gloss. *negotiis, in extra. super Cathedram.* Secundum, significat actionem causæ, quæ est iurgium litis. De quo in cap. *si Clericus* 11. *quæst.* 1. iurgium autem est, quasi iuris garrium, eo quod hi, qui causam dicunt, iure disceptent. De his omnibus ergo negotiis, debent fratres in capitulo tractare, & præcipuè de his secundis. Circa quæ, tria sunt maximè attendenda, vt habet, text. in cap. *magna, de voto, & voti Redempt.* Primum, quid liceat, secundùm æquitatem. Secundum, quid deceat secundùm honestatem. Tertium, quid expediat secundùm vtilitatem. Adde (cum D. Thom. *opusc.* 71. *cap.* 5. Quartum, quid oporteat secundùm necessitatem.

g *Et domui, siue fratribus datis*. Idem enim profectò est. Nam quòd Monachus acquirit, Monasterio acquirit, vt habetur 18. q. 1. *c. vnic. & gloss. Ecclesiarum, in Clem. Nolentes, de hæreticis.*

h *Vt ad Redemptionem*. Assignat Legislator causam, ob quam debent de acceptis, fratres rationem reddere, vt scilicet, tertia pars, pro redimendis captiuis separetur.

i *Fratres Ministro*. De rebus, illis datis.

l *Et minister fratribus*. De rebus, quæ domui sunt datæ, vel relictæ.

m *Rationem fideliter reddant*. Quia bonum est, si deceat, & fieri possit (vt in nostro casu potest, & decet) de omnibus rationem reddere. Habetur in cap. *si quando. de rescriptis, & ibi gloss. rationabilem.* Nam quod ratione caret, extirpari necesse est: vt dicitur, *distinct.* 86. cap. *Chorepiscopi.* Dixi, *si deceat, & fieri possit,* quia aliquando in aliis negotiis, nec decet, nec est possibile, de omnibus rationem reddere: vt habetur in cap. *Nabuchodonosor.* 23. *quæst.* 4. *& ff. de leg. l. non omnium.*

CAPVT XXX.

De exhortatione facienda.

TEXTVS.

Non [a] solum Fratribus, [b] sed & [c] familiæ [d] domus pro [e] capacitate sua, [f] similiter singulis dominicis diebus, [g] si fieri possit, [h] exhortatio fiat, & [i] quod [l] credere, aut [m] agere debeant, [n] simpliciter [o] moneantur.

EXPOSITIO.

a NOn *solum*. Quod præcipit noster textus, præcipit etiam Concil. Trident. *sess.* 18. *cap.* 8. *& sess.* 24. *cap.* 4. *&* 7. Vbi Sancta Synodus mandat omnibus Pastoribus, & singulis curas animarum gerentibus, vt per se vel per alios, aliquid exponant, ex his, quæ in Missis leguntur, diebus præsertim Dominicis. Sed *sess.* 5. *cap.* 2. sic, adhuc aptiùs ad nostrum textum, ait: *Quicumque curam animarum habentes, per se, vel per alios viros idoneos, diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus, plebes sibi commissas, pro sua, & earum capacitate, pascant salutaribus verbis, docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis, cum breuitate, & facilitate sermonis, vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat.* De quo etiam, in Concil. Constantinop. 6. *cap.* 8. & in cap. *exiit.* & Concil. Lateran. *vlt. sess.* 11.

b *Fratribus*. Id est, tam Clericis, quàm Laicis.

c *Sed &*. Nota, quod quando, post dictionem, *Sed*, ponitur copula, & denotatur diuersitas facti, licèt sit identitas iuris. Vt notat gloss. marg. *in l. Patris, ff. de vulg. & pupil. substitutio.* Quod clarè contingit in præsenti.

d *Sed & familia*. Id est, seruis, & famulis domui inseruientibus. Sic explicatur *in l. detestatio est, ff. de verbor. signific.* iure enim propriè, familiam dicimus, plures personas, quæ sunt sub vnius potestate, aut natura, aut iure subiectæ. Habetur, *l. pronuntiatio, ff. de verborum signific.* præcipuè illis verbis: *Seruientium* (vel seruorum, vt addit gloss.) *quoque solemus appellare familiam.*

d *Familiæ domus*. Et benè profectò. Nam vnusquisque debet monere, & corrigere familiam suam: quoniam ei competit iure patriæ potestatis, vt habetur 23. q. 4. cap. *duo ista, & dist.* 45. cap. *cum beatus, §. Salomon,* & cap. *disciplina.* Nam qui domesticorum suorum curam non habet, fidem negauit, vt dicitur, ex Apost. 47. *dist.* cap. *sicut, §. neccesse, ad finem versus.* Hinc etiam Paulus, & gloss. *familia,* cap. *cum voluntate, de sent. excommun.*

e *Pro capacitate sua*. Quia secundùm capacitatem Auditorum, moderari debet sermo Prædicatorum, Vnde Apostol. Petrus (vt refertur in cap. *oportet.* 8. *quæst.* 1.) sic ait: *Oportet eum, qui docet, & instruit animas rudes, esse talem, vt pro ingenio discentium, semetipsum possit aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere.* Sic etiam eodem modo loquitur text. in cap. *sit rector. distinct.* 43. Consonat etiam D. Gregor. *lib.* 17. *Moral. cap.* 12. vbi sic ait: *Secundùm capacitatem Auditorum, moderari debet lingua Doctorum: & ita Apostoli curauerunt summoperè rudibus populis plana, & captibilia, non summa, atque ardua prædicare. Nam si scientiam sanctam, vt hauriebant corde, ita ore funderent, immensitate eius, Auditores eius opprimerent, potiùs quàm rigarent.* Et in Prologo. 3. *part. Pastoralis*, sic ait: *Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum, vt & sua, singulis congruant. Nam vt dicit Greg. Nazian.: Non vna, eadémque cunctis exhortatio congruit: quia non cunctos, par morum qualitas astringit.*

f *Similiter singulis dominicis diebus*. Expone, vt sæpè est expositum.

g *Si fieri possit*. Expone similiter, vt *cap. præcedenti, lit. b. & alibi.*

h *Exhortatio fiat*. Id est, sermo, vel prædicatio. Colligitur ex cap. *tuarum, de priuileg. & ex gloss. exhortationis, ibidem.* Vnde D. Ambros. *in cap.* 4. 1. *ad Thimoth.* sic ait. Exhortatio est, cum miti verbo, aliquos prouocamus ad bonum opus.

b *Exhortatio fiat.* Diuersa tamen, & in diuerso loco, secundùm capacitatem Auditorum, Fratrum, videlicet, & Seruorum.

Et quod credere, aut agere debeant. Id est, credere, & agere, vtrumque simul: quia vnum sine altero non prodest quidquam. Quoniam sicut fides, sine operibus mortua est, vt dicitur *Iacob.* 2. & habetur in cap. *sicut vrgeri* 1. *quæst.* 1. ita opera sine fide sunt mortua: quia sine fide, impossibile est placere Deo vt dicit Apostol. *Hebr.* 12. & Trident. *sessio.* 5. *cap.* 1. vnde illa particula, *aut*, in præsenti pro, *&*, sumitur.

l *Credere.* Mysteria scilicet nostræ fidei. De quibus in cap. *firmiter, de Summ. Trinit.* & cap. *qui Episcopus, dist.* 23. & in symbolis Apostolorum, Concilij Nicæni, & D. Athanasij.

m *Aut agere debeant.* Religiosi, videlicet, vt obseruent diligenter non solum præcepta diuina, & Ecclesiastica, & sua vota: sed & constitutiones Apostolicas, consuetudines, & huiusmodi. Famuli verò, præcepta omnia, & præcipuè Decalogi, & Ecclesiæ, deinde, vt ab omni malo declinent, & faciant omne bonum, &c.

n *Simpliciter.* Id est, verbis simplicibus, planis, & apertis. Habetur in cap. *qui Episcopus, dist.* 23. (simpliciter, namque quasi, sine plica, vel inuolutione, dicitur: vt notat gloss. simpliciter, in capite sæpe contingit, *de verbor. significat.*) & benè, quia simplicitas locutionis, ab omnibus quærenda est, vt dicit, Trident. *sess.* 5. *cap.* 2. & habitum est, *lit. a.* Vnde D. Greg. *lib.* 33. *Moral. cap.* 14. super illud: *Simplici è corde meus sermones mei.* Sic ait: *Magna virtutis laus est, simplicitas locutionis: quam, quia arrogantes, non habent, habere hanc solicitius se asserunt, vt securiùs audiantur, & purè se locuturos denuntiant: quia duplicatis sua malitiam deprehendi formidant.* Et Seneca (vt refert D. Thom. *lib.* 5. *cit. cap.* 9.) sic dicit: *Oratio, quæ veritati dat operam, incomposita esse debet, & simplex.*

o *Moneantur.* Et ideò, Prælati attendere debent lectioni, exhortationi, & doctrinæ, vt docet Apostol. *ad Timoth.* vt omne opus eorum in doctrina, & prædicatione consistat, vt sic subditos sibi commissos valeant erudire, tam in scientia fidei, quàm in moribus, vt habetur in Concil. Tolet. 4. *cap.* 24. in cap. *ignorantia, dist.* 38.

Caput XXXI.

De culpis Fratrum in Capitulo arguendis.

TEXTVS.

[a] De omnibus rebus, [b] & clamoribus, [c] Fratres in capitulo [d] iudicentur.

EXPOSITIO.

a DE *omnibus rebus.* Malefactis.

b *Et Clamoribus.* Hoc est, & de omnibus accusationibus, querelis, aut rumoribus cuiuscumque sceleris, contentionibus, & rixis. Nam hæc omnia, *Clamor*, significat, vt colligitur, ex cap. *euidentia, de accusatio.* & cap. *qualiter, & quando* 24. *eodem tit.* iuxta illud, Exod. 3. *Clamorem eius audiui*, & Genes. 18. *Clamor Sodomorum venit ad me. Descendam, & videbo, vtrum Clamorem, qui venit ad me opere compleuerint.* Quæ verba ad nostrum propositum, referuntur, in cap. *cum dilecti. de accusatio.* & cap. *qualiter, cit.* & D. August. *tom.* 4. *annotat. in cap.* 30. Iob. sic ait: *Hinc est, quod in plerisque locis, pro manifestis peccatis clamorem ponit scriptura, vt verbum sit, quidquid corde concipitur, clamor. cum procedit in factum.*

c *Fratres in Capitulo.* Conuentuali, videlicet, & Dominico, à Ministro, iudicentur: quia eius officium est iudicare culpas, & arguere, vt habetur in cap. *qualiter, & quando. de accusatio. cit.* Audiant obsecro Ministri verba ad solatium eorum, sunt enim Innoc. nostri III. in Concil. generali Lateran. cap. 8. *Quia* (inquit) *Prælati non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur, non solum arguere: sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, frequenter multorum odium incurrunt, & insidias patiuntur.*

d *Iudicentur.* Id est, arguantur (iuxta illud, Iob. 36. *Per hæc enim iudicat populum*) & puniantur (iuxta illud, Deuteron. 20. *Ergo non iudicabit eos*) & benè. Quia Prælatus, qui culpas subditorum non arguit: sed impunè dimittit, grauiter offendit. Vnde D. Greg. relatus in c. *si is, qui* 23. q. 4. sic ait: *Si is, qui Prælatus est, debitori Dominico, culpas impunè dimittit, non mediocriter profectò offendit, qui debita cælestis Regis, & Domini, sua præsumptione resoluit. Ea namque, quæ in nobis committuntur, facilè possumus dimittere, ea verò, quæ in Deum commissa sunt, cum magna discretione, nec sine pœnitentia debemus relaxare.* Et certè quidem, infirma satis Religio est, & ægra sane, vbi mali mores, non corriguntur. Non charitas, sed languor eius hoc facit (vt dixit August. relatus in cap. *non putes* 23. *quæst.* 5.) ferueat ergo chraritas ad corrigendum, ad emendandum. Si sunt boni mores, delectent: si sunt mali, emendentur.

Caput XXXII.

De Accusationibus publicis.

TEXTVS.

[a] Nullus fratrum, fratrem suum in [b] publico accuset, [c] nisi bene [d] possit probare. [e] Qui autem hoc fecerit, [f] pœnam subeat, [g] quam [h] reus subiret, [i] si [l] conuinci potuisset. [m] Nisi [n] Minister ex [o] causa, [p] cum eo [q] dispensare voluerit.

EXPOSITIO.

a NVllus Fratrum. Comprehendit omnes fratres, cum verbum, *Nullus*, sit vniuersale negatiuum, vt *sup.* est habitum.

b *In publico accuset.* Accusare autem in publico, propriè est, aliquem apud Iudicem, criminis alicuius reum facere, iuxta illud Genes. 37. *Accusauit Ioseph Fratres suos apud Patrem*; sic communiter Iuristæ, *in tit. de accusatio. ff. & C.* Debet autem accusatio fieri in scriptis. Quia cùm ea, quæ verbo tenus dicuntur facilè labantur à memoria, non posset iudici esse certum quid, & qualiter dictum sit, cum debet proferre sententiam, nisi esset in scriptis redactum. Habetur 2. *quæst.* 8. cap. *Accusatorum*, & cap. *qui crimen, &* 2. *quæst.* 1. cap. *legem, & quæst.* 3. cap. *si quis iratus*, & apud S. Thom. 2. 2. *quæst.* 68. *art* 2. Quod tamen non semper est necessarium, puta in crimine leui,

leui, vt dicitur, *ff. de accu. l. leuia.* & in notoriis, cum in huiusmodi, neque accusator requiratur: vt dicitur, cap. *euidentia, de accusat.* secus in non notoriis, licet manifesta sint: vt habetur 11. *quæst.* 3. cap. *eorum.* Deinde fieri debet cum inscriptione. Scilicet, quod accusator obliget ad pœnam talionis: vt habetur 2. *quæst.* 8. cap. *quisquis.* & 3. *quæst.* 9. cap. *qui accusare.* Exceptis etiam quibusdam casibus, vt in crimine leui. & in crimine Apostasiæ, & aliis, de quibus 4. *q.* 4. §. *Aliquando.*

c *Nisi.* Id est, si non. Sic hoc verbum explicat gloss. non habentur, *in l. fœmina, de Senator. & gloss. Pomponius, in l. si cum, §. fin. si quis cautio.*

d *Bene possit probare.* Id est, ostendere veritatem, iuxta illud, Genes. 40. *vt coniecturis veritas probaretur*, & bene hoc præcipit Pontifex. Nam qui accusare volunt, habere debent sufficientem probationem: vt habetur *in l. qui accusare, C. de edendo*, & cap. *si tantum 6. quæstio. 2.* Qui vero sufficientem probationem adhibere non possunt, non tenentur ad intentandam accusationem: quia nullus tenetur ad hoc, quod non potest debito modo perficere. Sic habetur in cap. *si tantum, cit.* & docet D. Thom. *loco cit. art. 1. in corp.*

e *Qui autem hoc fecerit.* Vel fieri iusserit. Sic in simili, ampliat hoc verbum, gloss. *fecerit, in authent. de cursio. de furtis.*

f *Pœnam subeat.* Id est, patiatur, vel puniatur illa pœna corporali, & afflictiua corporis.

g *Quam Reus.* Id est, accusatus: vt explicat gloss. *reus in l. qui cum vno, ff. de re militari.* Dicitur enim, reus, à re, quæ petitur. Vnde quamuis conscius sceleris non sit reus: tamen dicitur, quandiu in iudicium pro re aliqua petitur. Habetur in cap. *forus, de verbor. significatio. & ibi gloss. reus.*

h *Subiret.* Id est, pateretur, vel puniretur.

i *Si conuinci.* Conuincere est, aliquem alicuius facti, & præcipuè criminis, sic vincere, vt negare nequeat. Habetur, Exod. 21. Dan. 12. & 1. Cor. 14.

l *Si conuinci potuisset.* Id est, si fratrer reus, fuisset conuictus iuridicè de delicto. Hæc pœna, quæ *Talionis*, dicitur, in vtroque iniungitur iure; Accusatori, qui in probatione defecerit. In Canonico quidem 2. *quæst.* 3. cap. *calumniator.* Vbi sic habetur. *Qui in accusatione defecerit, talionem recipiat*, & cap. qui non probauerit. Sic ait Adrianus Papa. *Qui non probauerit, quod obiecit, pœnam quam intulit, ipse patiatur.* In ciuili verò, *in l. diui Fratres, de accusat.* Ratio autem huius pœnæ est. Quia eo ipso, quod quis non probat suam intentionem, præsumitur calumniari, calumnians autem in crimine extraordinario punitur eadem pœna, qua puniretur reus, si fuisset conuictus. Sic habet gloss. *similitudo, in l. fin. C. de accusat. & gloss. in Rubrica, C. de calumniator. & gloss. per legitimos, in proœm. institut.* Idem docet S. Thom. *loco cit. art. 4.* hanc rationem adducens. Nam accusator in causa accusationis, constituitur pars intendens ad pœnam accusati. Ad iudicem autem pertinet, vt inter eos iustitiæ æqualitatem constituat. Iustitiæ autem æqualitas hoc requirit, vt nocumentum, quod quis alteri intentat, ipse patiatur, secundùm illud Exod. 21. *Oculum pro oculo, &c.* & ideò iustum est, vt ille, qui per accusationem aliquam in periculum grauis pœnæ inducit, ipse etiam similem pœnam patiatur.

m *Nisi.* Ponit exceptionem Legislator; est enim hoc verbum, *Nisi* exceptiuum, vt *sup. cap. 14. lit. g.* est habitum.

n *Minister.* Quia ad ipsum pertinet dispensare, cum sit actus iurisdictionis, vt *sup. cap. 1. lit. f. & c. 15. §. 3. lit. f.* est habitum.

o *Ex causa.* Quia omnis dispensatio, etiam à iure, debet fieri cum causa. Habetur *in cap. nihil, de electione.* Dispensare enim est discrete pensare, non dissipare. Notat gloss. *ex confessis, in extra. antiquorum, de pœnitent. & remissio. ff. de officio Procurat. cel. l. 1.* de quo etiam, *sup. cap. 15. §. 3. lit. g.*

Duæ autem præcipuæ possunt esse dispensandi causæ in hac Talionis pœna. Prima est, quando aliquis, aliqua causa iusta impulsus, vt calore iracundiæ, vel iusto errore motus, accusauit, & non probauit. Sic habet gloss. *ex vtraque, l. Athletas, §. calumniator. ff. de his qui nocantur infamia*, & gloss. *calumniator. in §. si quis autem, in authentic.* Quomodo oporteat Episcop. & D. Thom. *loco cit. art. 4. ad 1.* Et ratio est, quia in isto casu, accusans, non est propriè calumniator, cum ad hoc requiratur, quod falsa crimina voluntariè, & scienter intendat: vt habetur in cap. *si quem 2. quæst. 3. §. notandum, & gloss. 2. in l. si calumnietur. additio. in proœmio institut.* & colligitur *ex l. 1. ff. Ad Turpilianum:* non ergo debet saltem pari pœna puniri, vt etiam docet D. Thom. *loco cit. art. 4. ad 1.* & determinatur, in cap. *si quem cit.* & cap. *si quis iratus 2. quæst. 3.* vbi sic habetur: *Si quis iratus, crimen aliquod, cuilibet obiecerit, conuicium non est pro accusatione habendum*, & ratio huius est. Quia tempore furoris, iustum putat esse quod facit: vt habetur in cap. *illa præpositorum 22. quæst. 5.* Ira namque sæpè innocentes ad crimen inducit: vt dicitur in cap. *ira sæpè 11. quæst. 3. & gloss. calore iracundia,* in cap. *dudum, de conuersione coniugatorum.*

Secunda causa est ipsamet consuetudo, habens quod non puniatur accusator, pari pœna: sed minori, pro arbitrio iudicis, ne homines ab hoc actu denuntiandi omninò deterreantur. Quod sanè, etiam est iusta dispensandi causa, saltem vt non pari: sed minori pœna, puniatur frater, qui in probatione defecerit.

p *Cum eo.* Id est, cum Fratre accusatore.

q *Dispensare.* Id est, seueritatem, & pœnam excessiuum mitigare, vel remittere. Hoc enim est dispensare: vt habetur *extra. de iudiciis*, cap. *at si Clerici, & gloss. dispensationem, in l. in nomine sancta, de pace Constantiæ.*

r *Voluerit.* Arbitrariè, id est si voluerit.

Capvt XXXIII.

De scandalo vitando.

TEXTVS.

Si qui[a] scandalum,[b] vel aliquid huiusmodi[c] fecerint, vel (quod absit) se inuicem percusserint,[d] iuxta arbitrium[e] Ministri maiori, vel[f] minori vindictæ[g] subiaceant.

EXPOSITIO.

a SI qui. Id est, si aliqui Religiosi.

b *Scandalum.* Quod, secundum D. Hieron. *tomo 9.* in illud Matth. 15. *Scis, quia Pharisæi audito hoc verbo*, & D. Thom. 22. *quæst.* 43. *art.* 1. nihil aliud est, quàm, dictum vel factum minus rectum (id est, secundum se malum, vel habens speciem mali) præbens occasionem ruinæ. Cui definitioni fauet gloss. *scandalum, in l. si quis intra. long. de scandalis.* De quo etiam *in extra. de homicidio*, cap. *ex literis*, & communiter Iuristæ in Clement. 1. *de offic. ordin.*

c *Vel*

c *Vel aliquid huiusmodi fecerint*. Id est, contenderint, vel rixati fuerint, &c. Quia hoc inhonorabile est inter fratres, iuxta illud, Genes. 13. *Ne quæso sit iurgium inter me, & te, Fratres enim sumus*. Et ideò, valdè mala iurgia inter nos.

d *Vel, quod absit, se inuicem percusserint*. Baculo, pugno, vel alia materia. Vt explicat gloss. *percusserit in l. si quis hominem, long. deferitis liberorum hom.* Quod absit, hoc inter fratres accidere, cum percussores esse, nullo modo debeant. Habetur in cap. *si quis, de Clerico percusso. & 45. distinct. cap.* 1. & cap. *Episcopus, & 86. dist.* cap. *non licet, & in authent. de Sanctis Episcop.* §. *Sed neque.*

e *Iuxta arbitrium Ministri*. Considerando grauitatem, & modum culpæ: vt dicitur in cap. *In capite Quadragesima dist.* 50. & in Trid. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 8. de quo statim.

f *Maiori, vel minori vindicta*. Id est maiori, vel minori pœna puniantur. Nam vt habetur in cap. *Clericorum, de vita & honest. Cleric.* (& est nostri Innocent. III.) provt magis, vel minus peccauerit, puniri debet peccator. Quia pœna correspondet culpæ, etiam in condemnatis. Vnde D. Gregor. *lib.* 9. *Moral. cap.* 47. sic ait: *Quomodo namque in suppliciis ordo non erit, dum damnatum quemque, iuxta modum criminis retributio sequitur vltionis. Hinc quippe scriptum est, Sapient.* 6. *Potentes potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior instat cruciatio. & Apoc.* 18. *Quantum exaltauit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum*. Cum hoc tamen aduerrant Prælati, quod vindicta nunquam extendi debet amplius, quàm culpa: vt habetur in cap. *quæsiuit. de his, quæ fiunt à mai. par. cap. & C. de pœnit. l. Sancimus.*

g *Subiaceant*. Meritoque, & iure. Quia scandala, rixæ, & dissensiones, prauis actibus aditum præparant, rancores, & odia excitant, & illicitis moribus ausum præbent: vt habetur *in extra. Super Cathedram de Sepult.* de quo etiam agitur in cap. *si quis, dist.* 90. Vbi ex octaua Synod. sic habetur: *Si quis Monachus contentiones, vel rixas amauerit, vel manifestum conuitium fratri intulerit, iuxta arbitrium Rectoris, modumque peccati, diurna expietur pœnitentia*. Vbi clarè hoc totum nostrum, cum sua expositiond, continetur caput.

CAPVT XXXIV.

De correctione fraterna.

TEXTVS.

Si quis frater[a] in fratrem[b], id est[c] peccauerit contra fratrem[d], idem[e], eo solo sciente[f], qui iniuriam passus est[g], sustineat[h] patienter[i], licèt[l] sit innocens[m].

EXPOSITIO.

a SI *quis frater*. In hoc capitel, exponitur auctoritas Euangelica. *Matth.* 18. eo modo, quo exponitur, ex D. August. *serm.* 16. *de verbis Domini*, in cap. *si peccauerit* 2. *quæst.* 1. de quo etiam agitur in cap. *nouit. de iudiciis*, & in cap. *cum ex iniuncto. de hæret.* Si ergo aliquis frater, siue Clericus, siue Laicus.

b *In fratrem peccauerit*. Grauiter.

c *Id est*. Hæc dictio, est expositiua præcedentis orationis, est enim proprium illius, vt habetur in cap. *degradatio, de pœnitent.* §. *actualis in* 6. & cap. *propter, distinct.* 18. & cap. *in capite, distinct.* 50. & cap. *designata, distinct.* 51. & cap. *habetur* 3. *q.* 9. & alibi.

d *Contra fratrem*. Læsum, vel testem. Sic explicat gloss. *in te* in cap. *si peccauerit, cit.* Et bene. Nam duplici modo, dicitur peccare, quis contra fratrem. Vel eum lædendo; vel committendo coram eo aliquod peccatum. Quod expresè docet D. August. *loco cit.* his verbis: *Peccauit ergo in te frater, si locus nosti; tunc verè in te solum peccauit. Nam si multis audientibus, tibi fecit iniuriam, & in illos peccauit, quos testes suæ iniquitatis fecit. Quando, me audiente, fratri meo quisquam iniuriam facit, absit vt à me illam iniuriam alienam esse putem*, & rursus ait: *Quid est in te peccauit? Tu scis, quia peccauit.* Idem docet D. Thom. 2. 2. *quæst.* 33. *artic.* 7. *in corp.* vbi sic ait: *Quædam sunt peccata, quæ solum fiunt in malum peccantis, & eius in quem peccatur, vel quia à peccante solum læditur, vel saltem ex sola notitia.*

e *Idem*. Hæc dictio ponitur in præsenti, pro, *Id est*. Et reuera in originali manuscripro recondito in Bibliotheca Vaticana, & in antiquis impressionibus, *Id est*, dicitur, non, *Idem*.

f *Eo solo sciente*. Id est, in secreto: ita vt à nemine sciatur, nisi ab illo, qui iniuriam passus est. Sumitur hæc explicatio, ex cap. *si peccauerit, cit.* ibi præcipuè: *Quid est in te peccauit? Tu scis, quia peccauit.*

g *Qui iniuriam passus est*. Patitur autem, quis iniuriam, multis modis. Vt si quis pugno pulsatus, aut fustibus cæsus, vel etiam verberatus est (Dicitur autem verberari, qui alio modo, quàm pugnis percutitur) Si ei aliquod conuitium, vel aliud verbum iniuriosum dictum fuerit. Si ei improperatur aliquod delictum commissum, vel aliquo alio modo, ei directè fiat iniuria: verè dicitur pati quis iniuriam. Habetur *Instit. de iniuriis*, §. *Iniuria autem*, & §. *patitur autem, & ibi gloss.*

h *Sustineat*. Iuxta illud Apostol. ad Galat. 6. *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi*. Quæ verba, ad nostrum intentum referuntur in cap. *ponderet, distinct.* 4. & ad Roman. 12. *Non vos defendentes, sed date locum iræ*, & Matth. 5. Si quis te percusserit in vnam maxillam; præbe ei alteram. Quæ verba, etiam ad hoc propositum habentur 23. *quæst.* 1.

i *Patienter*. Id est, cum patientia. Quæ frequenter tolerat multa, quæ in iudicium deducta, minimè tolerat: vt habetur *in extra. cum iamdudum, de prebend. & gloss. patientia, in extra ad conditorem, de verbor. significat. in* 6. Est enim patientiæ, suas, & suorum iniurias æquanimiter tolerare: vt habetur 23. *q.* 1. *circa medium.*

l *Licet*. Id est quamuis.

m *Sit innocens*. Hæc enim est gratia apud Deum: vt dicitur 1. *Petri* 1. Innocens autem dicitur, ille qui nec nocet, nec nocuit, nec nocere vult. Notat gloss. 2. *in cap. fin.* 22. *quæst.* 4. & cap. *sapiens* 6. *quæst.* 1. Vel, vt dicit D. Hieron. *tom.* 1. *epist.* 14. Innocens est, qui nec manu tantum, aut lingua, sed corde quoque custodit innocentiam: nec opere modo, sed voto etiam nocere formidat. Nam quantùm ad peccati rationem, nocuit, qui nocere disposuit. Tres autem sunt Innocentiæ gradus. Primus est, malum non facere. Secundus est, facientibus non consentire. Tertius, peccantes, si potest, corrigere. Habetur 23. *q.* 4. cap. *ita planè*, & 45. *distinct.* cap. *trit*, & cap. *duæ, & gloss. & primus, & dist.* 86. cap. *facientis.*

TEXTVS. §. II.

Et cum quieuerit commotio animorum, benignè & fraternè commoneat, ac corripiat eum, vsque ter, inter se, & ipsum solum, & pœnitentiam agere de commisso, & à similibus in posterum abstinere.

EXPOSITIO.

a *ET cum quieuerit commotio animorum.* Id est, & postquam transierit ira (quæ nihil aliud est, quam concitati animi perturbatio: vt habetur in cap. *productior. de pœnitent. dist.* 3. Quia nihil faciendum est, priusquam concitata, ad tranquilitatem mens redeat: eo quod commotionis tempore, iustum omne, ira putat; quod fecerit: vt dicitur in cap. *illa* 11. *quæst.* 3. Quapropter ira sæpè innocentes in crimen adducit. Quia dum iusto ápliùs irascuntur, & volunt alienum coërcere peccatum, grauiora peccata committunt, vt dicitur in cap. *ira sæpè* 11. *quæst.* 3. Et ideo, *ff. de officio Præsidis*, *l. obseruandum*, dicitur. Quod iudex, non debet plus iusto incandescere in eos, quos malos putat. Rectè ergo, D. Thomas aduertit (*opus.* 71. *cap.* 2.) quod ex ira quatuor proueniunt: mentis turbatio, sui ignorantia, indecens factio, & iniqua sententia.

b *Benignè & fraternè.* Hac benignitate, & dilectione fraternitatis, corripiendos esse fratres, docet Apostol. *ad Galat.* 4. sic dicens: *Fratres, si aliquis præoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui spirituales estis instruite illum in spiritu lenitatis.* Quæ verba referuntur in cap. *ponderet*, *cit.* Vbi sic ad nostrum propositum: *Si aliquis lapsus, quocumque modo fuerit, portemus eum, vel* (secundum Orig.) *non perdamus eum: sed fraterno corripiamus affectu, sicut ait B. Apostol. si præoccupatus fuerit homo in aliquo del. vos, qui spir. estis, instru. huiusmodi in spir. lenit. considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* De quo etiam agitur, *distinct.* 55. cap. *licet*, & 23. *quæst.* 4. cap. *quod Christus.*

c *Benignè*, Id est, leniter, & affectuosè. Iuxta illud, Psalm. 50. *Benignè fac Domine.* Vbi nota, quod licèt, benignitas à qua benignè, significare soleat promptam, & liberalem largitionem: vt *sup. cap.* 23. *lit. d.* est habitum. Nihilominus tamen, sæpè sumitur pro affectu amoris, quo quis afficitur erga alium, vt ignoscat iniuriam facienti, vt sumitur *loco cit.* & *in extra. Quorundam, de verbor. significat. in fine*, ibi: *Sibi benignos, & mites.*

c *Ac fraternè.* Id est, atque affectu fraterno) vt dicitur in cap. *ponderet, cit. lit. b.*) hoc est, amore fratris, etiamsi à suo fratre sit læsus. Quia si homo diligit fratrem suum carnalem; quantò magis debet diligere fratrem suum spiritualem.

d *Commoneat, ac corripiat eum.* Quia plus proficit amica correptio, quàm accusatio turbulenta: illa, pudorem incurrit, hæc indignationem mouet: vt ait D. Ambros. *super Lucam, cap.* 17. explicans illud: *Si peccauerit in te frater tuus.*

e *Vsque ter.* Sic præcepit Christus Dominus, *Matth.* 18.

e *Vsque* Id est, vsquequò probabiliter cognoscat, quod secreta admonitio non valeat. Sic D. Thom. *super hunc locum*, *Matth.*

f *Inter se, & ipsum solum*, Hoc est, in secreto. Quia priuatum, & secretum crimen, non est arguendum in publico, sed in secreto. Habetur in cap. *si peccauerit, cit.* & cap. *si tantum* 6. *q.* 2. de quo *infra.*

g *Et pœnitentiam agere de commisso.* Id est, & exhortetur ad agendam pœnitentiam secretam; hoc est, ad habendam cordis contritionem. Nam pœnitentia secreta, non est aliud (secundum gloss. in cap. *si is qui* 23. *quæst.* 4.) quàm interior cordis contritio. Vel dolor cordis, & amaritudo animæ pro malis, quæ quisque commisit: vt habetur in cap. *ecce nunc, de pœnit. dist.* 1.

Et à similibus. Peccatis, scilicet, & delictis.

i *In posterum abstinere.* Benè. Quia pœnitentiam agere est, perperata mala plangere, & plangenda, non perpetrare. Vel, commissa plangere, & plangenda declinare: vt habetur cap. *pœnitentiam*, *de pœnitent. dist.* 3. & cap. *pœnitentia.* 1. *ea. dist.* & cap. *ecce nunc, cit.* §. *Pœnitentia vera.*

Si obiicias. Quomodo ergo in nostro cœlesti ordine, proclamantur Fratres in Capitulo, de eorum culpis (iuxta ea, quæ præcipit Legislator. *cap.* 31.) nulla secreta monitione præmissa, Respondeo. Quod proclamationes, quæ in nostris Capitulis fiunt, non sunt de aliquo peccato graui, de quo præsens loquitur textus, vt explicatum est, §. 1. *lit. b.* Sed de aliquibus leuibus, quæ famæ non derogant. Vnde potiùs sunt commemorationes oblitarum culparum, quàm accusationes, vel denuntiationes. Si tamen essent talia, de quibus Fratres infamarentur: non solum esset contra expressum textum Regulæ: verum etiam contra præceptum Domini, per prædictum modum, peccata Fratrum publicari. Sic habet D. Thom. *loco cit. art.* 7. *ad* 4.

TEXTVS. §. III.

Quòd si non audierit, dicat Ministro, & ille corripiat eum secretò, secundùm quòd viderit saluti eius expedire.

EXPOSITIO.

a *QVod.* Id est, sed. Sic enim explicatur aliquando hæc dictio: vt habet gloss. 1. *in l. præscriptione, C. quibus non obiicitur.*

b *Si non audierit.* Id est, si correctionem, & admonitionem toties factam, Frater qui peccauit, non receperit: dicat Ministro. Ergo si audierit, & receperit; non debet illi denuntiare. Hanc conclusionem, in simili, elicit gloss. *si non emendauerit*, in cap. *si quis, de Cleric. non percus.*

c *Dicat Ministro* Sed quare non primò testibus, dicente Domino: *Si te non audierit, adhibe tecum; vel duos testes, & postea dic Ecclesiæ*, id est, Prælatis; Respondeo. Primò, expressiùs adhuc habere eandem clausulam Regulæ Augustinum, in sua Tertia: videlicet: quod priùs dicatur Prælato, quàm testibus. Dicendum ergo Secundò cum D. Thom. *loco cit. art.* 8. *ad* 4. intentum Legislatoris esse, quod antequam adhibeantur testes, dicatur Ministro, secundùm quod Minister est quædam singularis persona, quæ magis potest prodesse, quàm alij: non autem, quod dicatur ei, tanquam Ecclesiæ: hoc est, vt est in loco iudicis residentis. Dicat ergo Ministro, non vt iudici, sed vt patri.

d *Et ille corripiat eum.* Quia sicut; ad patrem carnalem spectat correctio filij in omni bona disciplina: vt dicitur *dist.* 38. cap. *legant.* & *extra. licet Heli: de simonia.* Ita ad patrem spiritualem pertinet subditum

ditum, ob errorem corripere, & increpare: vt dicitur *distinct.45.cap.1.& 23. quæst.4.* cap. *fortè, & extra.irrefragabili. de offic.ordin. & gloss. in extra. Quorundam.*

e *Corripiat eum.* Non dicit textus, corrigat, sed corripiat. Multum enim differunt inter se hæc duo. Nam corripere, absolutè possunt Prælati, corrigere, verò, solùm, quantùm in eis est. Manus namque comprimere possunt: sed non animum mutare: vt dicitur 47. *dist. §.necesse, in fine, & gloss. corrigere, in Clem.nolentes, de heret.*

f *Secreto* Id est, in absentia aliorum fratrum. Colligitur ex gloss. *secretò,* in cap. *qui peccat.23.quæst.4.* & hoc ipsum præcipitur in cap. *ex tua fraternitatis, de simon.*

f *Secretò.* Sed quare? Respondeo. Propter multa. Primò. Quia peccatum fuit secretum: & vbi contingit malum, ibi debet mori: vt habetur in cap. *si peccauerit, cit.* & cap. *si tantum 6.quæst.2.* Secundò. Quia (vt egregiè D. Thom. *quæst. 33.cit.artic.8. in corp.*) charitas obligat, vt fratri peccanti subueniatur, cum minimo detrimento famæ illius: quæ ad multa est necessaria. Tum, ipsi peccanti fratri non solum in temporalibus, in quibus quantum ad multa Religiosus patitur multum detrimentum, amissa fama: sed etiam in spiritualibus: quia præ timore infamiæ multi à peccato retrahuntur. Vnde quando se infamatos conspiciunt, irrefrenatè peccant. Vnde D.Hieron. super Matth.18. sic ait: *Corripiendus est seorsum frater, ne si semel pudorem amittat, permaneat in peccato.* Tum etiam est necessaria aliis fratribus. Quia vno infamato, alij infamantur: secundum illud August. *epist.* 137. ad plebem Hipon. *Cum de aliquibus, qui sanctum nomen profitentur, aliquando criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, vt de omnibus hoc credatur.* Tertiò denique. Quia ex peccato vnius publicato, alij prouocantur ad peccandum. Huc vsque D. Thom. quæ doctrina semper ante oculos habenda est.

g *Secundùm quod viderit saluti eius expedire.* Hunc modum loquendi, habes in cap. *Deus, de pœniten.& remiss.* Ideò autem, hoc dicit Legislator: quia necesse est, vt quidam strictius, & arctius: quidam verò leuius, corrigantur, vt sic expediat eorum saluti: vt dicitur in cap. *fraternitatis 12. quæst. 2.* Nullus tamen, nec nimis asperè. Cùm nimis increpatus, nec correctionem recipiat, nec salutem, & leniter castigatus, de facili exhibet reuerentiam castiganti: vt dicitur 45. *distinct.* cap. *cum Beatus, & ff.ad l. Aquil. l.nam nimia.* Nec etiam, nimis leniter. Quia facilitas veniæ, incentiuum tribuit delinquendi: vt dicitur 23. *quæst.* 4. cap. *est iniusta, & distinct.* 93. cap. *peruenit, & 35.quæst.9.* cap. *loci, & 21. quæst. 2.* cap. *placuit,* & cap. *vt Clericorum, de vita & honest.Cleric.* Semper ergo miscenda est lenitas cum seueritate, & faciendum quoddam temperamentum: ita vt, neque multa asperitate exulcerentur subditi, nec nimia benignitate soluantur. Habetur *dist.45.§.ex his omnibus,* & cap. *disciplina,* & cap. *omnis,* & cap. *sunt namque ea. dist.* Vnde iuxta hanc doctrinam hos adducit versus, gloss. *salubriter, in extra. si Fratrum, ne sede vacant. aliquid inno.*

Qui nimis emungit, solet extorquere cruorem,
Immoderata facit, correctio, deteriorem:
Sed moderata satis correctio, gignit amorem.

Sunt etiam ad hoc propositum innumera alia capita in Decreto, præcipuè 23. *quæst.3.quasi per totam.* De qua materia, præclaræ sunt auctoritates sanctorum Patrum. D. Gregor. *2.part. Pastor.cap.6.* sic ait: *Curandum quippe est, vt rectorem subditis, & matrem pietas, & patrem, exhibeat disciplina: prouidendúmque, ne aut districtio rigida, aut pietas sit remissa, sed iustè consolans misericordia, & piè sæuiens disciplina.* Eandem doctrinam adducit *lib. 24. Moral. cap. 30. & lib. 13. cap. 14.* Concordat D.Bernad. *in Cantic. serm.23.* dicens: *Si interdum seueritate opus sit, paterna sit, non tyrannica, matres vos fouendo, patres, corripiendo exhibeatis.* D. Chrysostum. *iustitia* (inquit) *sine misericordia, non est iustitia, sed crudelitas: sicut & misericodia sine iustitia, non est misericordia, sed fatuitas.* Hanc eandem doctrinam multum Prælatis Regularibus commedendat Concil. Trident. *sess. 13. de reformat. cap. 1.* Vbi eosdem alloquendo sic ait: *Vt recordentur se esse Pastores, non percussores, ac meminerint, quod ita præesse debent subditis, vt non eis dominentur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant: elaborentque, vt ipsos hortando, & admonendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur: quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, seruanda est ab eis, Apostoli illa præceptio, vt illos arguant, obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum sæpè, plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm austeritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm potestas. Sin autem ob delicti grauitatem, quandoque virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est: vt sine asperitate disciplina salutaris, ac necessaria conseruetur, & qui correcti fuerint emendentur: aut si resipiscere noluerint, cæteri salubri in eos animaduersionis exemplo, à vitiis deterreantur.* Verba sunt expressa Concilij, notatu dignissima, eaque summoperè, maximè à Prælatis Regularibus, obseruanda.

h *Saluti eius.* Quia siue plectendo, siue ignoscendo, hoc solùm bene agitur, vt vita hominum corrigatur: vt dicit textus in cap. *prodest 23.quæst.5.*

i *Expedire.* Id est, adiuuare, iuxta illud, Pauli 1.Corinth.6. *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt.* Id est adiuuant ad salutem, vt ibi explicat gloss. & in cap. *aliud 11.quæst.1.* & cap. *aliud, de pœnit.dist.1.* & *ibi* gloss. expediunt.

TEXTVS. §. IV.

[a] Qui verò scandalum mouit, [b] si per se emendare voluerit, [c] totum ante pedes scandalizati [d] petens veniam [e] se extendat, & [f] si semel non sufficit, [g] vsque ter illud idẽ faciat.

EXPOSITIO.

a QVi vero scandalum mouit. Id est, Frater, qui in Fratrem peccauit.

b *Si per se emendare voluerit.* Si sponte, & motu suo, ante correctionem fratris, se corrigere voluerit, & pœnitentiam agere de peccato commisso: vt sic à seipso iudicatus, non iudicetur à Deo: vt habetur, *de pœnitent.dist.1.* & cap. *tres sunt* 81. secundum illud Apostol. ad Galat.6. *Si enim nosmetipsos iudicaremus, non vtique à Domino iudicaremur,* vt *cap. 85.ea.distinctio.*

c *Totum ante pedes scandalizati.* Id est, ante pedes fratris offensi, vel iniuriati.

d *Petens veniam.* Id est, remissionem de peccato contra illum commisso. Colligitur *ex dist.50.* cap. *absit,* & cap *si quis prepropera.*

e *Se extendat.* In terram, in signum interni doloris.

f *Et si semel non sufficit.* Vt de facto veniam à fratre offenso, consequatur.
g *Vsque ter, illud idem faciat.* Id est, quod vsque illam obtineat, petat humiliter veniam. Quia præceptum Domini est, & sic, qui iniuriam passus est, tenetur illam præstare. Dicit enim Christus Dominus, Luc.7. *Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi, & si septies peccauerit in te, & septies conuersus fuerit ad te, dicens, peccaui, pœnitet me; dimitte illi.*

TEXTVS. §. V.

Si verò[a] hoc[b] in publicum[c] venerit, quæcũque[d] secutura fuerit pœnitentia, hæc[e] sit prior[f], scilicet[g], ante pedes Ministri[h], petendo veniam[i], totius corporis extensio[l], & posteà[m], secundùm eius arbitrium[n] emendetur[o].

EXPOSITIO.

a SI verò. Nota, quòd hæc dictio, *Si*, facit principaliter conditionem, & secundariò tempus: sicut è contra, dictio, *cum*, facit principaliter tempus, & secundariò conditionem.
b *Hoc.* Id est, peccatum, delictum, vel scandalum.
c *In publicum venerit.* Id est, patratum, & commissum fuerit coram multis, vel in eorum notitiam venerit: nam publicè patere dicitur, quod multitudini patet. Habet gloss. *publicè, in Clement.* 1. *de vita & honest. Cleric.* & publicum, dicitur, quasi populicum: id est, quasi cuilibet de populo notum, *ex gloss. institut. de suspect. tutor. & curator. verbo, quasi populicum.*
d *Quæcumque secutura fuerit pœnitentia.* Ad arbitrium Ministri, & secundùm qualitatem delicti, iuxta dicta *cap.* 33. *lit.g.*
e *Hæc.* Quæ sequitur pœnitentia publica.
f *Sit prior.* Hoc est, sit ante aliam quamcumque.
g *Scilicet.* Est dictio declaratiua, vel expositiua verborum sequentium.
h *Ante pedes Ministri.* Apponit Legislator pœnitentiam publicam: quia peccatum fuit publicum. Nam manifesta peccata, non occulta, sed publica correctione, purganda sunt: vt dicitur, *cap.* 1. *de pœnitent. & remiss.* Et præcipuè debet fieri correctio coram illis, in quorum conspectu peccatum fuit commissum: vt & ipsi timorem habeant: iuxta illud Apost. ad Timoth. 5. *Peccantem coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant.* Quæ verba ad propositum habentur in cap. *sed illud, dist.* 45 & cap. *si peccauerit, cit.* Sic enim pœna peccantis erit aliis in exemplum: vt dicitur cap. *ea quæ, de Relig. domibus*, & cap. *quapropter* 2. *quæst.* 7. *& C. ad l. Iuliam repetund. vt vnius, & ff. de pœnis, l. aut facta, §. fin. & l. capitalium, §. famosos.*

Totam doctrinam huius §. *comprehendit*, Trident. *de reformat. sessio.* 24. *cap.* 8. his verbis: *Apostolus monet* (1. *Timoth.* 5.) *publicè peccantes, palàm esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu, crimen commissum fuerit: vnde alios scandalo offensos, commotosque fuisse, non sit dubitandum: huic condignam, pro modo culpæ, pœnitentiam publicè iniungi oportet: vt quos exemplo suo, ad malos mores prouocauit, sua emendationis testimonio, ad rectam reuocet vitam.* Sic Concilium. De qua materia agitur in cap. *sed illud*, & cap. *si peccauerit, cit. & de pœnitent. & remiss.* cap. 1. & 7. & 23. *quæst.* 3. cap. *iustum est*, & cap. *quicumque, de hæret. in* 6. Concordat D. Bernad. *loco citat.* sic dicens: *Palàm sunt arguendi, qui palàm nocent: vt dum aperta obiurgatione sanantur, hi, qui eos imitando deliquerunt, corrigantur: vt dum vnus corripitur, cæteri emendentur. Melius est, vt pro multorũ saluatione vnus condemnetur, quàm per vnius licentiã, multi periclitentur.*
i *Petendo veniam.* Explica, *vt sup.* §. 4. *lit. d.*
l *Totius corporis extensio.* Explica, vt *ibidem. lit. e.*
m *Et posteà.* Id est, post hanc pœnitentiam publicam, ex gloss. *posteà, in authentic. decursio. de restitutio.*
n *Secundum eius arbitrium.* Ministri, videlicet.
o *Emendetur.* Id est pœnitentiam agat, aut (vt D. Augustin. ait in sua Regula) emendatoriam sumat vindictam, & illi Prælatus tribuat, secundum modum culpæ.

CAPVT XXXV.

Quomodo contrahenda sint debita.

TEXTVS.

Si pro necessitate[a] domus[b], debitum[c] aliquod fuerit contrahendum, priùs[d] in Capitulo[e] fratribus proponatur, & cum eorum fiat consilio[f], & assensu[g]: vt sic suspiciones[h], & murmurationes[i] euitentur[l].

EXPOSITIO.

a SI pro necessitate. Hic loquendi modus habetur in cap. *ad hoc, de solutio.* vbi sic dicitur: *Prælatus tenetur soluere, debita sui prædecessoris, si pro necessitate Ecclesiæ fuerunt contracta: quia est quasi hæres ipsius*, & cap. *conuenior.* 23. *quæstio.* 8. & 12. *quæst.* 2. *cap. vlt.* & *quæst.* 1. cap. *Episcopus.*
b *Pro necessitate domus.* Quia sine illa, nec decet, nec licet, debita contrahere: vt patet ex verbis relatis ex cap. *ad hoc, cit.*
c *Debitum.* dicitur, id quod exigitur ab inuito, *ex ff. de verbor. signific. l. debitor.* & gloss. *debitas, in Clement. Religiosi. de decimis.*
d *Priùs.* Id est, ante contractionem debiti.
In Capitulo fratribus proponatur. Facit pro hoc præcepto, text. in cap. *quod quibusdam, de fideiussor.* quod est nostri Innocent. III. & sanè bene hoc fuit præceptum: quia sine consilio Capituli, non debet Prælatus negotia suæ domus tractare: vt habetur in cap. *nouit.* & cap. *quanto, de his, quæ fiunt à Prælatis.*
f *Et cum eorum fiat consilio.* Nam, quæ consilio geruntur, iure, meritóque, & effectu, firmitate nituntur, *C. de Rep. l.* 3. & *gloss. matura deliberatione, in extra. quorumdam, de verbor. signific. in* 6. Omnia cum consilio fac, & post factum non pœnitebis, ait scriptura *Eccles.* 32. Vnde D. Chrysost. *Si millies* (inquit) *sapientes simus, & ea quæ fieri oportet conspectemus, homines tamen sumus, & consultore indigemus: Solus enim Deus, citra indigentiam est, solusque consultore non eget, quamobrem de ipso solo dicitur, quis consiliarius eius fuit?*

Vnde etiam D. August. dixit, quod à puero nondum anniculo paratus erat doceri. Refertur 24. q. 3. cap. *si habes*, & gloss. *consilia*, in cap. *peruenit*, *dist.* 84. & rectè quidem hoc dixit Augustin. quia nulla ætas est sera ad discendum, vsque ad octogesimum octauum annum, *ex ff. de fideicommiss. l. apud Iulianum.* Et sæpè quidem reuelatur minori, quod maiori non, vt dicitur 45. *distinct.* his verbis: *Et si alij* (inquit Apostol. 1. Corinth. 14.) *fuerit reuelatum sedenti* (intellige in loco inferiori, vt ibi glossa) *prior taceat.* Consonat D. Bonauent. *cap. 7. de sex alis*, vbi sic ait: *Cautum est semper rectori consilia libenter audire, & humiliter quærere: quia in hoc triplex vtilitas consistit. Prima, quia si alij idem sentiunt, quod & ipse, securior est, quod non decipiatur. Secunda, quia quiquid fecerit, cum prudentum consilio, si aliquid inde euenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quam si de suo tantum sensu id fecisset. Tertiò, quia sæpe in merito humilitatis talis, Deus dat ei agnoscere per se, vel per alium, quod ante non intellexit.*

g *Et assensu.* Notat, quod vbi consilium, & assensus requiritur, vt in præsenti: non valet consilium tantum, vt sit validum, quod mandatur fieri cum vtroque, nisi expectetur assensus. Sic gloss. *consilio & assensu in extra, quorundam, de verbor. signific. in 6.*

h *Vt sic.* Id est, vt hoc modo.

i *Suspiciones.* Euitentur, quia suspiciones maximè periculosæ sunt inter fratres, vt docet D. Bonauent. *tract. ad Nouitios, capit. 2. in fine.* Pulchrè tamen D. Dorot. *doctrin.* 12. de mendacio sic ait: *Nihil grauius suspicionibus, quæ adeò noxiæ sunt, vt si in nobis paulùlum insideant, nitantur statim persuadere, vt credamus nos ipsos euidentissimè cernere ea quæ, nec sunt, nec fuerunt. Curemus ergo fratres, quo possumus studio, & diligentia suspiciones omnes à nobis abigere: nihil enim adeò hominem à Deo segregat, vt nullam suorum vitiorum curam habere curet, & scrutari semper, quæ nihil ad se attinent. Hinc nullum bonum, sed innumeræ afflictiones procedunt. Hinc fit, vt homo nunquam pacificus sit, nunquam quiescat, nunquam Dei timorem possideat.*

l *Et murmurationes euitentur.* Tanquam graue malum: Siquidem murmurantes à fratrum vnitate alieni debent effici: vt habetur in cap. *alienus, dist. 90. ex octaua Synodo*, murmuratio autem est iniusta querela contra superiores latenter multorum auribus inculcata. Vt ait Bonauent. *in speculo animæ, cap.* 1.

Capvt XXXVI.

De causis ad Iudicem deferendis.

TEXTVS.

Si quisquã[a] de substantia[b] domus violentiam[c] fecerit,[d] & ad Iudicem oportuerit referri,[e] non ante hoc fiat,[f] quàm charitatiuè,[g] ille[h] à fratribus primò,[i] post,[l] ab aliis vicinis[m] similiter[n] moneatur.[o]

EXPOSITIO.

a *Si quisquam.* Id est, si aliquis, vel quicumque, *ex gloss.* in cap. *si quisquam, de cohabitat. Cleric. & mul. & gloss.* in cap. *prædia* 12. *quæst.* 2. *in verbo, quod si quisquam.*

b *De substantia domus.* Id est, de bonis temporalibus Conuentus, vel monasterij, ex cap. *ex merito*, & cap. *deteriores* 6. *quæst.* 1. & cap. *cognouimus* 16. *quæst.* 5.

c *Violentiam fecerit.* Id est, abstulerit, vel damnificauerit; ex gloss. *etiam violenter.* in cap. *Sicut hi, distinct.* 48.

d *Et ad iudicem.* Ecclesiasticum. Quia Ecclesiasticis prohibitum est, sæcularia iudicia exercere: vt habetur in cap. *si quis cum Clerico, cum sequent.* 11. *quæst.* 1. Iudex autem dicitur, quasi, ius dicens populo: vel iure, siue iustè disceptans. Iure autem disceptare, est iustè iudicare. Non enim est iudex, si non est in eo iustitia, cap. *forus*, §. *in omni. de verbor. signif.* & iudex est, qui ex iurisdictione propria, aut sibi commissa, ius habet super causas litigiorum cognoscendi *ex gloss. à iudicibus, in Clement. si à iudicibus, de appellat.*

e *Oportuerit referri.* Quia Prælatus cum Conuentu conqueri potest apud iudicem, de his quæ fiunt præiudicium illi: vt habetur, cap. *cum olim, de offic. & pot. iudic. deleg.* Vnde diu. Ambros. *in cap.* 6. 1. *ad Corinth.* sic ait: *Quanquam enim Christianus litigare non debeat: tamen si graue fuerit, & quod contemni non possit, causam ad Ecclesiam deferat, ne damnum ad præsens, & offensionem fortè incurrat.*

f *Non ante hoc fiat.* Id est talis causa non deferatur ad iudicem, antequam.

g *Charitatiuè.* Id est, studio charitatis, vt *infrà.*

h *Ille.* Videlicet, qui violentiam fecit.

i *A fratribus primò.* Moneatur maxima cum charitate, & familiari colloquio commonitus ea sanet, quæ sananda sunt, & charitatiuè emendet, quæ iustè emendanda agnouerit, ex cap. *accusatio* 2. *quæst.* 7. & facit maximè text. in cap. *si quis Episcopus, de accusatio.* Vbi sic dicitur: *Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt accusatus fuerit, postquam ab eis charitatiuè conuentus fuerit, vt causam emendet, & eam corrigere noluerit, ad Primates causa eius canonicè deferantur.*

l *Post.* Idest, si non sufficit admonitio fratrum. Iterum.

m *Ab aliis vicinis.* Non fratrum: sed à vicinis eius, qui violentiam fecit. Quia isti melius, eius vitam, & conuersionem agnoscunt: vt habetur in cap. *quosdam*, & cap. *quanto, de præsumptio.* & notat gloss. *vicina.* in cap. *cum dilectus, de purgatio.* Vicini autem dicuntur, qui non sunt multum distantes; ex cap. *quosdam, cit.*

n *Similiter.* Id est, eodem modo, eadem charitate, & fine.

o *Moneatur.* Nam, quos charos habemus, monere debemus charitatiuè; vt faciant Domini præcepta, vel iussa; cap. *vt sic* 28. *quæstio.* 1. & gloss. in capit. *rogo* 11. *quæstio.* 3. Quem modum loquendi habes in cap. *Romana Ecclesia, de pœnitent. & remiss. in 6.*

Capvt XXXVII.

De Regula Obseruanda, etiam à Prælatis.

TEXTVS.

Solicitè[a] verò Minister prouideat,[b] vt præ[c]cepta Regulæ,[d] sicut[e] cæteri fratres,[f] per omnia[g] teneat.

EXPOSITIO.

a SOlicitè. Id est, diligenter, ex gloss. in cap. *solicitè, de restitut. spoliat. & gloss. solicitudo, in extra. ad conditorem, de verbor. signific. in 6.*
b *Minister prouideat.* Curet.
c *Præcepta.* Vel consilia, & alia quæ in Regula continentur. Quia non omnia, quæ continentur in Regula sunt strictè præcepta, aut leges præcipientes. Aliæ enim præcipiunt, aliæ puniunt, aliæ permittunt, aliæ vetant, & aliæ dirigunt, vt constat. Vnde hîc verbum *Precepta*, largè, pro omnibus his sumitur, *ex gloss. iuris præcepta. ff. de orig. iuris, l. iustitia.*
d *Regula.* Sic dicitur, vel quia rectè ducit, nec aliquando aliorsum trahit. Vel quia rectè regit: vel normam rectè viuendi præbet: vel quia distortum, prauumque corrigit. (Quæ omnia in hac nostra Regula inueniuntur) Habetur in cap. *Regula, dist.* 3. & notat gloss. *Regula*, in cap. *quorumdam, de verbor. signific.* & cap. *Canon, dist.* 3. Vnde bene D. Athanas. *lib. de virginit:* sic exclamat: *Væ illi, qui non subest Regulæ, est enim tanquam nauis gubernatore destituta, ruptóque cacumine mali, iactatur à fluctibus, horsum, illorsumque, cum ducem non habeat, donec offendat in scopulos, & statim pereat: è contra verò, Beatus Monachus, qui sub regula est.*
e *Sicut* Hæc dictio, denotat omnimodam similitudinem in substantiâ, qualitate, & modo: vt *in cap. fin. de restitut. spolia.*
f *Cæteri fratres.* Id est, sicut omnes alij fratres. Nam, *cæterorum* nomine, omnes comprehenduntur: dicitur *in l. cæterorum, ff. de verbor. signific.* & notat *ibi* gloss. *cæterorum*, & cap. *vt constitueretur, dist.* 50. & *ibi* glos. *de cæteris*, & cap. *Apostolica, distinct.* 46. & *ibi* gloss. *cætera.*
g *Per omnia teneat.* Id est ad vnguem obseruet. Hoc enim præceptum, ideò Prælatis iniungitur: quia ipsi non debent eximi ab obseruantia Regulæ, eo quòd Prælati sint: sed in illa se debent habere, sicut cæteri fratres, iuxta illud Eccles. 32. *Rectorem te posuerunt, noli extolli: sed esto sicut vnus ex illis.* Et meritò quidem hoc præcipit Legislator. Primò, ne ius suum negligere videantur, qui alios in sua iustitia confouent: vt dicitur, in cap. *licet. de supplen. negligen. Prelat.* Nam ordinata charitas à se incipit: vt habetur, in cap. *sanè, de pœnitent. distinct.* 3. *& gloss. videamur*, in cap. *licet, cit.* Secundò, quia alias totius familiæ Domini status nutabit, & ordo: si quod requiritur in corpore, non eueniatur in capite: vt dicitur in cap. *miramur, distinctio.* 6. Cuius ratio est quòd ea, quæ à Prælatis fiunt, de facilè trahuntur à subditis in exemplum: vt habetur in cap. *magna, de voto, & voti redempt.* Vnde D. Petrus Apostol. successori suo Clementi (vt habetur, cap. *Clemens* 8. *quæst.* 1.) sic præcepit, & admonuit: *Clemens tanquam, qui omnibus te præesse noueris, singulos, prout potueris iuua, & singulos releua, qui & singulorum onus, & solicitudinem portas.* Audiant obsecro Prælati ad propositum verba pulchra D. Bernard. qui explicans illum locum *Eccles. cit.* sic ait: *Quomodo es, tanquam vnus ex illis manens inter humiles superbus, inter subditos rebellis, immitis inter mansuetos, vt te putemus, tanquam vnum ex illis? Videamus, tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam. Videamus, tam libenter Præpositis obtemperare subiectum, quàm imperare subiectis. Quod si semper vis obedientes habere, & nunquam esse, probas te non esse, tanquam vnus ex illis, dum esse renuis ex obedientibus, à quibus si te superbiendo segregas, reputari inter illos te noueris, de quibus scriptum est, quod alligant onera grauia, &c.*

CAPVT XXXVIII.

De confessione Fratrum.

TEXTVS.

[a] Non liceat [b] superioribus confessiones subditorum audire: [c] nisi [d] quando peccatum aliquando reseruatum admiserint: [e] aut ipsimet subditi, spontè, & proprio motu, id ab ipsis [f] petierint. Superiores in [g] singulis [h] domibus deputent duos, tres aut plures confessarios pro subditorum numero maiori, vel [i] minori, iique sint docti, [l] prudentes, & [m] charitate præditi, qui à [n] non [o] reseruatis eos [p] absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, [q] in quo [r] eam debere committi, ipse [s] in primis confessarius [t] iudicauerit.

EXPOSITIO.

a NOn liceat. Pro intelligentia huius capitis ad notare oportet, quod olim Religionum Prælati, plus nimio erant prolixi, ac rigidi in reseruandis sibi casibus. Quapropter Clemens VIII. anno Domini 1593. constitutionem quandam, pro cunctis Regularibus fecit: vbi per publicum decretum, infrascriptos dumtaxat casus reseruandos fore præcepit. In quo decreto, hoc etiam nostrum caput, ad vnguem continetur. Placuit autem tenorem decreti hîc inserere: quia valde est necessarius ad intelligentiam nostri textus.

DECRETVM SANCTISS. D. N. Clementis Papæ VIII.

Super casuum reseruatione ab omnibus Regularium Superioribus Obseruandum.

1 SAnctissimus Dom. N. qui iampridem accuratè perpendit, & re ipsa comperit, quod reseruatio facultatis absoluendi Religiosos pœnitentes à peccatis quibusdam grauioribus, nisi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa vtantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant, adducere posset in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem. Ideò, vt huic malo Sanctitas sua opportunè prospiceret, decreuit, vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reseruet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, provt subditorum vtilitati ex pedire prudenter in Domino iudicauerint.
2 Veneficia, incantationes, sortilegia.
3 Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue

retento, quando eò prouenerit, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio.

4 Nocturna, & furtiua è Monasterio, seu Conuentu egressio etiam sine animo apostatandi facta.

5 Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.

6 Iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.

7 Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non sequuto.

8 Falsificatio manus, aut Sigilli Officialium Monasterij, aut Conuentus.

9 Furtum de rebus Monasterij, seu conuentus, in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.

10 Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.

11 Occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiusque personæ.

12 Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

13 Si quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conseruatione, aut pro conscientiæ puritate reseruandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto ordine, aut Prouincialis in Prouincia, matura discussione, & consensu.

14 Non liceat Superioribus Regularium, confessiones subditorum audire, nisi quando peccatū aliquod reseruatum admiserint, aut ipsimet subditi sponte, ac proprio motu id ab iis petierint.

15 Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios, pro subditorum numero maiori, vel minori, iique sint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio, committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi, ipse in primis confessarius iudicauerit.

16 Tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarij, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentissimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.

17 Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibusdam peccatis, etiam non reseruatis, à Confessariis imponendas, quæ subditos ab huiusmodi perpetrandis cohibere possint.

18 Atque ita per quoscumque Regularium Superiores, quicumque illi sint, obseruari mandauit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apost. ac cuiusuis Concilij, etiam Generalis Decretis, necnon consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore obseruatis, aut Regulis in Generalibus, seu Prouincialibus Capitulis editis, statutis, & constitutionibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis, priuilegiis, indultis, & concessionibus quibuscumque, quorum tenores hîc pro expressis haberi voluit, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Dat. Romæ apud sanctum Petrum, die 26. mensis Maij, anno Domini 1593.

Andreas Sorbolongus, Secret. Visitation.

Circa hanc Clem. VIII. constitutionem est maximè notandum, quod in ea non statuitur à Summo Pontifice, vt omnes ij casus sint in Religionibus reseruati: sed tantum permittit, quod Superiores Religionum, hos dumtaxat, sibi casus possint reseruare, aut omnes, aut aliquos eorum, prout subditorum saluti iudicauerint expedire, & si fortè alios reseruare expedire viderint, hoc fiat in Capitulo Generali, vt dicitur in eo decr. Quibus scitis, iam caput nostræ Regulæ facillimè explicabitur.

a *Non liceat.* Id est, non sit licitum, vt sæpè explicatum est.

b *Superioribus.* Quacumque dignitate Regulari præfulgentibus, confessiones subditorum audire.

c *Nisi.* Est verbum exceptiuum, vt *sup.* est habitum.

d *Quando peccatum aliquod reseruatum admiserint.* Id est, nisi in casu in quo subditi aliquod peccatum, ex supra numeratis, si reseruatum fuerit (quod in nostra sacra Religione huc vsque nullum reseruatum habemus) commiserint.

e *Aut ipsimet subditi spontè, &c.* Vel ipsi inferiores, sine vi, sed spontanea voluntate, id ab ipsis petierint.

f *Superiores.* Hoc est, Minister Generalis, vel Prouincialis, aut etiam Conuentualis, cum consensu tamem Prædictorum, aut secundum commissionem à Capitulo Generali habitam.

g *In singulis domibus.* Id est, in vnaquaque domo.

h *Deputent duos, &c.* Id est, assignent.

i *Iique sint docti.* Quia iudices spirituales confessarij, non debent carere munere scientiæ: vt dicitur *dist. 6. de pœnitent. §. 1. & cap. 1.* Quia eum, qui aliquid iudicaturus est, oportet prius illud cognoscere: vt dicitur *in dicto cap. 1.* his verbis: *Oportet enim, vt sciat cognoscere, quidquid debet iudicare. Iudicaria enim potestas hoc expostulat, vt quod debet iudicare, discernat,* & in *l. de qua re, ff. de iudic.* & facit illud Aristot. Ethic. 1. *Cæcus malè de coloribus iudicat, quoniam illos non percipit.*

l *Prudentes.* Vt cum Prudentia maxima inquirant à peccatore, quod fortè ignorat: vt habetur *cap. cit.* his verbis: *Diligens igitur inquisitor, & subtilis inuestigator, sapienter, & quasi astutè interroget à peccatore, quod forsitan ignorat, vel verecundia velit occultare.*

m *Et charitate præditi.* Id est, & charitate præ aliis ditati: vt sciant cum peccatoribus esse beneuoli, onus eorum portare, habere dulcedinem in afflictione: pietatem in alterius crimine, & discretionem in varietate. Vt adiuuent confitentem orando, & cætera bona pro eo faciendo: vt eum iuuent leniendo, consolando, spem promittendo. Doleant loquendo, instruant operando, sint participes laboris, qui participes volunt fieri gaudij. Sic habetur *in cap. 1. de pœnitent. citat.* & faciunt maximè hi versus ex D. Thom.

Confessor dulcis, affabilis, atque suauis,
Prudens, discretus, mitis, pius, atque benignus.

Consonat D. Bonauent. *cap. 16. de puritate conf.* vbi sic ait: *Confessorem eligas compassiuum, probatum in tentationibus, & in via continentia se exercentem, cui sæpè confitearis, & aperias omnes defectus clarè, & lucidè, & stimulos, quibus molestaris. Sit ille discretus, charitatiuus, humilis, & intelligens, & sciat tibi remedium adhibere. Aliter autem si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadent.*

n *Qui.* Confessores scilicet à Prælatis deputati.

o *A non reseruatis eos absoluant.* Id est, à peccatis, non reseruatis, ab ipsismet Prælatis Regularibus, absoluant illos.

p *Et quibus.* Confessoribus, nempe deputatis, quibus absolutio peccatorum reseruatorum committatur à Ministro Conuentus, & in absentia eius, ab eiusdem Vicario, vel Præsidente, quando casus euenerit, & occurrerit.

q *In quo.* Casu.

r *Eam.* Absolutionem scilicet, vel potestatem absoluendi, debere commitri à Prælato.

s *Ipse in primis confessarius.* Deputatus, & assignatus ad audiendas confessiones Fratrum, iudicauerit.

t *Iudicauerit.* Hîc aduertant Prælati, quod in prædicta facultate concedenda, non debent esse difficiles, & rigorosi, sed benigni potius, & faciles, vt sic

confessio

confessionis religionem, non grauissimam reddant, ad quod consulit illis, vt personis circumspectis, & doctis, cum expostulatum à se fuerit, supradictos suos casus facilè committant, aliàs credo non essent immunes à peccato: vt habet S. Thom. *in 4. dist. 17. q. 3. art. 3. quæstiunc. 4. ad 6.* vbi addit hæc verba: *Vnde illi, qui sunt nimis soliciti, vt conscientiam subditorum, per confessionem sciant, multis laqueum damnationis iniiciunt, & per consequens, sibi ipsis.*

CAPVT XXXIX.

De Capitulo Generali.

TEXTVS.

a Generale Capitulum de b triennio in triennium c celebretur, d Sabbatho, e si fieri possit, f ante quartam Dominicam post Pascha.

EXPOSITIO.

a *Generale Capitulum.* Id est, Congregatio Generalis Capitularium omnium, huius Ordinis, quæ quidem dicitur Generale Capitulum: quia ad ipsum, ex omnibus partibus, certò aliquo loco & determinato tempore, ad electionem Prælatorum, & ad aliqua alia peragenda, conueniunt. Videantur quæ habita sunt, *cap. 29. lit. a.*

b *De triennio in triennium celebretur.* Sic etiam Abbates, & Priores, Abbates non habentes proprios, celebrant capitula sua de triennio in triennium: vt habetur in cap. *in singulis, de statu Monachor.* quod est nostri Innocent. III. & Trident. *de Regul. sess. 25. cap. 8.* & notat gloss. *celebrare*, in cap. *sicut olim, de accusatio.*

c *Celebretur.* Id est, celebrari incipiat, & postea, per aliquos dies continuetur: in quibus, post, vel, ante electiones Prælatorum, diligens debet haberi tractatus de reformatione Ordinis, & obseruantia regulari: vt habetur in cap. *in singulis, cit. §. Huiusmodi verò, & gloss. in summa.*

d *Sabbatho.* In quo, post Primam, cantatur solemniter Missa de Spiritu sancto, & pulsatur ad Capitulum, vbi postquam conuenerint omnes vocales, Dicto *Veni Creator spiritus*, cum vers. *Emitte spiritum tuum*, & Oratione, *Deus qui corda fidelium*, proceditur statim ad electiones Prælatorum.

e *Si fieri possit.* Commodè, & conuenienter; aliàs differri potest, per aliquod breue tempus, vltra prædictum Sabbathum, auctoritate Diffinitorij Generalis: iuxta constitutiones dicti Ordinis, *3. parte, cap. 1.*

Ante quartã Dominicam post Pascha. Resurrectionis videlicet, quæ dicitur *Dominica in Cantate.*

CAPVT XL.

De electione Maioris, ac Generalis Ministri.

TEXTVS.

a Electio b Maioris, ac c Generalis Ministri, d de sexennio in sexennium, e in Capitulo Generali, f per secreta suffragia, g iuxta Concilium, fiat.

EXPOSITIO.

a *Electio.* Est idoneæ personæ ad aliquam dignitatem, vel fraternam societatem, facta vocatio, seruatâ Canonica forma. Sic habetur in cap. *cum in cunctis*, & cap. *cum Ecclesiæ*, & cap. *quapropter, de electio. & elect. pot.* & sic eam definiunt omnes Iuristæ communiter *in initio tit. de elect. in 6.* Vt autem sit vera, requiritur in primis, quod fiat ab his, siue ex eorum consensibus, qui ius habent eligendi (siue ex iure communi, siue ex particulari) & quasi matrimoniale vinculum contrahendi, cum illo, quem eligunt, vt sit sponsus Ecclesiæ viduatæ. Sic habet gloss. *vera electio.* in cap. vnic. *de postulatio. Prælat. in 6.* De aliis verò requisitis ad electionem veram infra dicemus.

b *Maioris.* Dicitur Minister Generalis, *Maior*, eò quòd maiorem dignitatem, & honorem, quàm cæteri Prælati Regulares, habeat. Colligitur ex gloss. *maioribus, in authent. nouimus.* Dicitur etiam.

c *Generalis Minister.* Quia in omni Ordine præest omnibus fratribus.

d *De sexennio in sexennium.* Quia profectò maximè expedit, quod Generalis Minister nostri sacri Ordinis (atque in vniuersum Religionum omnium) non sit perpetuus. Licèt alij contrarium sentiant. Pro hoc D. Bonauent. *quæst. 5. de Apolog.* Quia ita plures conditiones necessariæ requiruntur ad hoc, vt Prælatus sit perpetuus, vt simul omnes in paucis reperiantur. Requiritur enim ætatis maturitas, honesta admodum persona, vitæ irreprehensibilitas, quod sit doctus, discretus, zelator iustitiæ, & ordinis disciplinæ: tractabilis per lenitatem mansuetudinis. Compassiuus, deuotus habens orationis vsum. Et tandem, quod sit robustus salute: ita vt corporis imbecillitate, à communis vitæ obseruantia, non omnino impediatur. Addit sanctus. *Bonum est, etiam propter hoc, ne fiant aliquando insolentes, si scirent se in dominio permansuros: vt sic in humilitate seruentur, & subditi, quibus fortè grauis esset illorum alicuius prælatio, de spe facilis absolutionis eius consolentur.*

e *In Capitulo Generali.* Et bene, quià omnis electio ad Capitulum spectat; vt dicitur in Clem. *cum Ecclesia, de causa possessionis, & gloss. Episcop.* in cap. *Valenti, dist. 63.*

f *Per secreta suffragia.* Suffragium dicitur consensus in scriptis redactus. Cum, v. g. quis dicit: *Ego A. nomino B. in Prælatum, aut talem Prælaturam.* Sic habet gloss. *suffragium* in cap. *perpetuo, de electio. in 6. & ff. de leg. 1. l. de quibus, in fine, & gloss. suffragio.* in cap. *vbi periculum, eodem tit.* & consonat Trident. vt statim dicemus. Verum est, quod iam consuetudo omnium ferè Religionum, obtinuit, vt solum nomina electorum ab eligentibus scribantur, hoc modo. *Nomino, vel eligo N. ad talem Præfecturam.*

g *Iuxta Concilium fiat.* Hoc est, iuxta Conc. Trid. *de Regul. sess. 25. cap. 6.* Vbi sic habetur: *In electione superiorum quorumcumque, quò omnia rectè, & sine vlla fraude fiant, sancta Synodus districtè præcipit, omnes eligi debere, per vota secreta: ita vt singulorum eligentium nomina, nunquam publicentur.* In quibus verbis (præsupposita, & nullo modo derogata, decretali Innocent. III. in dict. cap. *quia propter*) tradit Concilium modum, & formam obseruandam, in ferendis votis, & suffragiis, in electione facienda, per

per scruitinium: nempe, vt vota sint secreta, &c. quibus verbis, iam præsupponit, quod in electione, per scrutinium facienda, interuenire debet scriptura, & quod vota, & suffragia, redigi debent in scriptis.

CAPVT XLI.

De electione Diffinitorum Generalium, & Ministrorum Prouincialium, & Conuentualium.

TEXTVS.

[a] Electiones verò [b] Diffinitorum Generalium, [c] Ministrorum Prouincialium, & [d] Conuentualium, [e] de triennio in triennium in Capitulo Generali, [f] similiter [g] canonicè fiant. [h] Et [i] eligantur, non secundum dignitatem generis: [l] sed secundum vitæ meritum, & [m] sapientiæ doctrinam. [n] Minister verò, siue [o] Maior Generalis, siue Prouincialis, siue Conuentualis, [p] sacerdos sit

EXPOSITIO.

a ELectiones. Quid sit electio, & à quibus facienda, habes, cap. *præcedenti, lit. a.*

b *Diffinitorum Generalium.* Nota hîc plura. Primum, quod munus Diffinitorum Generalium, vt nomen ipsum sonat, est simul cum Ministro Generali, siue in Capitulo Generali, siue extra illud, diffinire, constituere, decretare, eligere, deponere, iudicare, atque de rebus magnis sententiam proferre, vtpotè iudices maximi (ex cap. *anteriorum* 2. *quæst.* 6. §. illud etiam) & denique expedire omnia, quæ ad bonam, & exactam gubernationem totius Religionis, & cuiusuis particularis Prouinciæ, vel Couentus, respectiuè pertinent. Secundum est, Quod Diffinitores Generales in nostro sacro Ordine, verè, & propriè sint Prælati: & maiores: quam Ministri Prouinciales, & Conuentuales. Primum constat. Quia Diffinitores Generales in nostra Religione habent ordinariam aliqualem curam animarum in toto ordine: iudicant, eligunt, deponunt, & habent alia, quæ non conueniunt, nisi verè, & propriè Prælatis: & ideò in multis locis constitutionum, vocantur Prælati. Secundum, etiam clarè colligitur. Tum, quia Diffinitores Generales, in multis locis nostræ Regulæ, & alibi, nominantur à Pontifice primò, quàm Ministri Prouinciales, & Conuentuales: ex quo clarè colligitur esse maiores in dignitate. Quia maiores Prælati, primò nominantur, quàm alij: vt habetur in cap. *Episcopi* 22. *quæst.* 4. & cap. *si quis Episcopus, q.* 5. *& dist.* 23. *quasi per totam.* Præcipuè *cap.* 1. 2. 7. 11. 15. 16. 17. *vsque ad* 20. Vbi incipiens à summo, per ordinem ad vltimum descendit gradum. Tum etiam, quia Diffinitores Generales, omnes supradictos Ministros, eligunt, deponunt, iudicant, & puniunt, vt infra dicitur. Maiores autem à minoribus non iudicantur, sed potius è contra, minores à Maioribus: vt dicitur in c. *omnes,* &c. §. *Petrus* 6. *q.* 1. Tandem constat esse maiores, ex dictis, *c.* 1 *lit. l.* & ex his, quæ *infrà* dicentur.

c *Ministrorum Prouincialium.* Sic vocantur. Quia præsunt vni Prouinciæ: hoc est, cuidam districto, in quo multa sunt oppida, & in ipsis, plures Conuentus, qui omnes subduntur Prouinciali Ministro.

d *Et Conuentialium.* Id est, Ministrorum singulorum Conuentuum.

e *De triennio in triennium.* Propter dicta, *cap. præced. lit. d.*

f *Similiter.* Id est, eo modo in Capitulo Generali.

g *Canonicè fiant.* Id est, iuxta sacros Canones, & Concilia fiant. Qui, quidem ad electionem Canonicam per modum scrutinij, de qua hic loquitur textus, quam plurimas requirunt conditiones. Prima est, vt sint præsentes, & simul congregati in vnum, omnes, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse. Secunda est, vt scrutatores assumantur, per Collegium, & sint de ipso Collegio: & sint tres, neque plures, neque pauciores. Tertia est, vt vota, seu suffragia redigantur in scriptis: & in communi, hoc est in capitulo publicentur. Quarta, quod hæc publicatio fiat statim, postquam vota in scriptis fuerint redacta. Quinta, quod fiat electio de eo, in quem maior pars capituli consensit. Sexta, quod talis electio fiat, per vnum nomine totius capituli, & per verba singularis numeri, qui quidem debet esse vnus ex scrutatotibus. Is autem voce intelligibili debet dicere. In nomine SS. Trinitatis, Amen. *Hæc est electio P. Nost. Maioris, ac Generalis Ministri (vel Diffinitoris primi, secundi, &c. vel Prouincialis, talis Prouinciæ, vel Ministri domus N.) Discalceatorum Ordin. SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, canonicè celebrata, per dicti Ordinis Patres vocales, iuxta Regulam capitulariter congregatos in præsenti Conuentu N. ciuitatis, seu oppidi N. Anno Domini N. die vero N. In qua electione, Pater N. habet tot voces, & Pater N. tot. Pater autẽ Noster N. habet tot. Et ego Frater N. eiusdem Ordinis Diffinitor, vnus ex Disquisitoribus, nomine meo, & nomine aliorum omnium, qui in dictam electionem conuenerunt, & consenserunt, nomino & eligo in eiusdem Ordinis Ministrum Maiorem, ac Generalem (vel Diffinitorem Generalem, aut Ministrum Prouincialem N. Prouinciæ, vel Ministrum Conuentualem domus N.) Præfatum nostrum P. Fratrem N. in quem maior pars vocum consensit, sicque electum denuntio. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.* Hæ omnes dictæ conditiones requiruntur ad validitatem electionis canonicæ: vt colligitur, ex cap. *quia propter, cit.* & cap. *sicut, de electio. in* 6. & ex cap. *cum ab vno, de re indicata in* 6. & ex Concil. Trid. *loco cit.* Vnde iam constat difficultas maxima seruandæ formæ supradicti scrutinij, in qua multi, etiam perfecti deficiunt, ignorantes practicam: vt dicit gloss. in cap. *cum expediat, de electio. in* 6.

h *Eligantur.* Eligere, est à multis vnum legere, & segregare, quasi optimum inter omnia, ad id, ad quod eligitur: vt *infrà.*

i *Non secundum dignitatem generis.* Quia non Generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas, gratum Deo faciunt, idoneúmque Ministrum: vt habetur in cap. *venerabilis, de prabend. & dignitat.* §. Nos igitur. Clericum enim mores nobilitant, non genus. Et ideò non sanguini, sed vitæ meritis beneficia conferenda sunt: vt habetur 8. *quæst.* 1. cap. *Moyses, &* 32. *quæst.* 4. cap. *recurrat.* §. is ita. Vnde D. Greg. relatus in cap. 3. *distinct.* 40. sic ait: *Nos, qui præsumus, non ex locorum, vel generis, sed morum, nobilitate innotescere debemus.* Consonat gloss. *inuidia,* in cap. *quoniam* 24. *quæst.* 1. vbi narrat, quod cùm duo decertarent de electione, & vnus allegaret ignobilitatem alterius, alius ex aduerso respondit: *Piscatori Petro, Fabri filio, successorem quærimus, non Augusto.* Vnde & versus.

Nobilitas,

Nobilitas, faustum, faustus litem parit,
Lis, odium: capiunt hæc tria mortis iter.

l *Sed secundum vitæ meritum.* Quia Prælatos maximè oportet morum integritate pollere, studiosos, & virtuosos esse. Sic habetur in cap. *cum in cunctis, de elect.* & in cap. *Abbatē* 3.& 4.18.q.2. Vbi sic dicitur: *Abbatem in Monasterio illum volumus ordinari, quem ordo vitæ, ad meritum poposcerit ordinari.* Idem habetur in cap. *si quis Abbas, eadem.* Vbi ponuntur virtutes, quas Prælati Regulares habere debent. Videlicet, quod sint humiles, casti, misericordes, discreti, sobrij, & timentes Deum, & 1.q.1.cap.44.§. *Reuera,* sic dicitur: *Qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præsint, sicut præordinantur dignitate, sic præeminere debent sanctitate. Alioquin, cur cæteris præferuntur, qui nulla meritorum gratia à cæteris assumuntur?*

Vnde bene D. Ambros. 2. offic. *Supra me* (dixit) *debet esse, cui me committere paro,* & D.Thom. *lib. 1. de Regim. Princ. cap. 2.* sic ait: *Multum decet Ministrum, vt sit sine macula, cum teneat locum eius, qui est sine macula, & vult habere Ministros sine macula: iuxta illud Psalm. 110. Ambulans immaculatè, hic mihi ministrabit.* Et rursus, ibidem: *Multum desideranda est bonitas eius, qui præest; vt sit vtilis. Si enim bonus est, bonos diligit, & custodit, malos corrigit, & à malis compescit, exemplo ad bona prouocat, bona imperat, & promouet, & mala dissipat. Multum conformantur subditi ei, qui præest, in malo, vel in bono. Eccles. 10. Qualis rector ciuitatis, tales, qui habitant in ea.*

m *Et sapientiæ doctrinam.* Quia etiam est necessariissimū, Regulares Prælatos pollere scientia. Habetur in cap. *cum in cunctis, de electio.* (quod quāuis expressè loquatur de Episcopis, pariter debet intelligi de Prælatis Regularibus) & in Trident. *sess. 7. cap. 1.* Vbi sic dicitur: *Ad Cathedralium Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, morū grauitate, litterarumque scientia præditus, iuxta constitutionem Alexand. III. quæ incipit, cum in cunctis, in Concil. Later. promulgatam, penitus assumatur.* Et eodem modo loquitur *sess. 22. cap. 2. & sess. 24. c. 12.* Idque rationi est maximè consonum. Nam vt dicitur in cap. *vilissimus* 1.q.1. *Vilissimus est computandus, vel* (secundum lectio. origin.) *vilissimis comparandus, nisi præcellat scientia, & sanctitate, qui est honore præstantior.* Et adeò in Prælatis est necessaria scientia, vt propter defectum illius reddatur quis ineligibilis in Prælatum: vt habetur in cap. *congregato. de electio. & electipot.* & in cap. *cum in cunctis, cit.* Imò non solum impedit promouendum: sed eiicit iam promotum: vt dicitur in eo. cap. *Congregato.* & cap. vlt. *de ætate, & qualit. ordin.* Et quamuis sit verum, non requiri, quod sit eminentis scientiæ: requiritur tamen, quod sit sufficientis, vt cap. *cum nobis, de electio.* &c.

De his conditionibus Prælatorum optimè agit D.Thom. *loco cit. cap. 1.* explicans illud Prouerb. 14. *Acceptus est Regi, Minister intelligens. Necessaria enim est sapientia illi, qui præest. Et propter se, & propter populum. Propter se, quia est in maiori periculo, quam cæteri, à quo periculo, non est liberatio, nisi per sapientiam. Prouerb. 10. Iusti liberabuntur scientia. Propter populum. Primò, quia mederi habet, & saluberrimum omnium medicamentorum est sapientia. Sapient. 11. Per sapientiam sanati sunt omnes, qui placuerunt tibi ab initio. Secundò: quia subditos habet regere, vt Dux eorum, cæcitas verò inutilem reddit hominem ducatui, secundum Matth. 11. cæcus, si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadent. Tertiò, quia ab eo, qui præest procedere debet ordinatio in populo: si vero desit sapientia, potius procedit inde confusio, & turbatio. Quartò, quia qui præest, tenet locum Dei, & Vices Dei debet agere, & secundum eius voluntatem subditos regere ad quod necessaria est sapientia.*

n *Minister Sacerdos sit.* Sic præcipitur in cap. 1. *de ætate & qualitate ordina.* & in Concil. Trident. *sess. 24. cap. 12.*

Caput XLII.

De depositione Diffinitorum Generalium, Ministrorum Prouincialium, & Conuentualium.

TEXTVS.

Postquam verò Diffinitores[a] Generales, & Ministri Prouinciales, & Conuentuales electi fuerint, si[b] ex culpa[c] deponi[d] meruerint, per Diffinitorium[e] Generale deponantur,[f] & alij,[g] qui[h] digni sint,[i] ab eodem Diffinitorio, loco[l] eorum, subrogentur.[m]

EXPOSITIO.

a *Diffinitores Generales.* Explica, vt *suprà, cap. præcedenti.*

b *Si ex culpa deponi meruerint.* Propter culpas, namque Prælati deponuntur, ex quibus aliquas, propter quas deponi debent, enumerat Innoc. III. c. *cum ad Monasterium, de statu Monachor.* §. *Abbas verò*, his verbis: *Quod si præuaricator Ordinis fuerit, aut contemptor, seu negligens, aut remissus, pro certò se nouerit, non solum ab officio deponendum, sed alio modo, secundùm Regulam, castigandum. Cùm offensa, non solum propria, verum etiam aliena, de suis manibus requiratur.* Propter has ergo, & alias causas (de quibus agitur in cap. *dilecti filij, de renunciatio.* & cap. *si quis Abbas* 18.q.2. & cap. *si qui Episcop.* §. *Ecce cum* 1. q.1. & *dist.* 81. cap. *dictum,* & *ibi gloss.* negligentiam, & 86. *dist.* cap. 1. & 11. q. 3. *placuit,* & *dist.* 100. *cap.* 1, & alibi) debent deponi Prælati. Sine culpa autem nemo: quia sine culpa, nemo debet priuari iure suo: vt dicitur, *dist.* 56. cap. *satis peruersum,* & 16. *quæst. vlt.* cap. *inuentum.*

b *Ex culpa.* Generaliter sumpta: videlicet, pro delicto aliquo graui, vel peccato; aut pro negligentia, etiam graui, nescientia, & similibus: de quibus agitur *loco cit. lit. b.*

b *Ex culpa.* Graui: quia pro leui, non est quis deponendus: vt dicitur in c. *inuentum, cit. & dist.* 68. c. 1.

c *Deponi.* Id est, remoueri à sua dignitate, vel ab administratione suæ Ecclesiæ, ex cap. *cum dilecti. de accusatio. in fine.*

d *Meruerint.* Mereri enim est, aliquid facere, cuius gratia, ipse operator dignus sit præmium accipere: aut pœnam pati. Meruerint ergo depositionem pati.

e *Per Diffinitorium Generale.* Hoc est, per Ministrum Generalem, & Diffinitores Generales congregatos vt vnum. Sic olim Abbas, deponebatur ab Episcopo, & à vicinis Abbatibus, vt habetur in cap. *si quis Abbas* 18. *quæst.* 2.

f *Deponantur.* Id est, à dignitate, & Ministerio suo remoueantur, ex cap. *cum dilecti, cit. & ex gloss. depositus,* in cap. *ex gestis, de Cleric. non resid. & gloss. depositionis,* in cap. *Inquisitionis,* §. *Quæsiuisti. de accusat.*

g *Et alij.* Ex Fratribus.

h *Qui*

h *Qui digni sint.* Dignus autem dicitur, qui aliquid meretur: & cui aliquid meritò debetur. Dignos autem debemus illos existimare, quos indignos esse, non nouimus: vt habetur in cap. 1. *de scrutinio in ordine facien.* Licèt verum sit, quod digniores, meliores, & sanctiores sunt, sub graui culpa, eligendi: vt habetur in cap. *licèt ergo* 8. *quæst.* 1. *& dist.* 25. cap. *vnum, §. nunc autem, & dist.* 40. cap. *non loca.* & cap. *multi, in fine, & dist.* 63. cap. *Metropolitano.* & cap. *constitutus, de appellatio.* & docet D.Thom. 2.2. q. 63. *art.* 2. *& in quodlib. q.* 6. *&* 8. Verumtamen est, quod, vt electio sit valida, sufficit sufficientes eligere: aut quod electus sit dignus, & bonus: vt habet gloss. penult. in cap. fin. *de offic. Custod.* & D.Th *loco sup. cit.*

Aduertant tamen Prælati, quòd maior, vel minor dignitas in ordine ad electionem: non solum consideranda est, secundùm alias circunstantias in ordine ad propositũ electionis finem. Nam stare bene potest, vt quis sit melior simpliciter, secundum proportionem charitatis: non tamen sit melior, quantum ad finem, & propositum electionis: si aliàs nesciat oues regere, & gubernare, sibique deficiant alia ad munus Prælati requisita: vt docet D.Thom. *loc. cit.* & D.Anton. *3. part. tit. 22. cap. 2. §. 4.* Quando ergo dicimus, quod in electionibus, semper sint eligendi meliores, intelligendum est, perpensis omnibus circunstantiis, & non sola idoneitate, & dignitate simpliciter.

i *Ab eodem Diffinitorio.* Hîc RR. PP. Diffinitores vellem admonere. Primò, quod constituti in Diffinitorio, in causis ad Dei gloriam, & commune Religionis bonum spectantibus: liberè (licèt magna cum humilitate, & modestia) dicant, quod sentiunt, secundum propriam cuiusque conscientiam. Quoniam ad id ex munere officij sui obligantur: secundùm illud Eccles. 7. *Noli quærere fieri iudex, nisi & virtute valeas prorumpere iniquitates, ne fortè extimeas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua.* Et facit cap. *quisquis* 11. *quæst.* 3. Quia in supradictis casibus, non est sat Diffinitoribus tacere, aut caput superiori inclinare: sed vt iudices Maximi, & veri Prælati, id quod sentiunt, palàm propalare, ac dicere. Secundò, vt videant semper, quos eligunt, iuxta dicta, *lit. h.* ne fortè indignos ad officia Ordinis assumentes, eorum peccatis inuoluantur, in magnam Dei offensionem, & Religionis detrimentum. Tertiò, ne sint faciles ad declaranda fratrum suorum secreta crimina, nec vllo modo id faciant, nisi quando certò sciuerint, ea vergere in damnum Religionis: tunc enim licebit, præcipuè, quando proceditur ad effectum electionis: nam vt non eligatur indignus, multa licitè fieri possunt, quæ aliàs essent illicita. Rectè video, hoc nostro tempore, hæc omnia maximè, & diligentissimè obseruari. Faxit Deus, vt sic semper.

l *Loco eorum.* Id est, Prælatorum, qui à Diffinitorio sint depositi.

m *Subrogentur.* Hunc loquendi modum habes, in cap. *vobis* 12. q. 2. Subrogare autem, nihil aliud est, quàm vnum, loco alterius ponere. Sic dicitur in cap. *si bi, vt lite pendent. in 6. & in Clement. 2. §. eo tamen, de electio. & elect. pot.*

TEXTVS. §. II.

[a] Quòd similiter fiat, [b] si extra Capitulũ, [c] aliqua istorum [d] electio facienda occurrat, [e] mortis, [f] renunciationis, aut alia quauis [g] causa.

EXPOSITIO.

a *Quod similiter fiat.* Id est, & eodem prorsus modo, ab eodem Diffinitorio fiat electio.

b *Si extra Capitulum.* Generale, scilicet, in quo, omnium Prælatorum electiones fiunt: vt *suprà*, est habitum.

b *Aliqua istorum.* Prælatorum: nempe, Diffinitorum Generalium, Ministrorum Prouincialium, & Conuentualium.

d *Electio facienda occurrat.* Propter aliquam causam, ex his, quas statim enumerat.

e *Mortis.* Hîc Legislator apponit tres alias causas, quarum, quælibet, si occurrerit, prouidendum est Ecclesiis Regularium, de Prælatis, ne viduatæ remaneant. Prima earum, est mors. Secunda renunciatio. Tertia translatio. Has omnes assignat text. in cap. *inter corporalia. de translatio.* ibi: *Coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, Depositionem, aut Cessationem, Episcopus ab Ecclesia remonetur,* & text. in cap. *Congregatio.* 16. *quæst.* 7. Vbi dicitur. Quod congregatio debet eligere, sibi Abbatem, defuncto antecessore: vel deposito, propter delictum, vel causa aliqua recedente.

e *Mortis.* Est prima causa, propter quam electio Prælati debet à Diffinitorio fieri: vt habetur in cap. *congregatio. cit.* & bene, ne pro defectũ illius, gregem Dominicum lupus rapax inuadat: aut in facultatibus suis Ecclesia viduata, graue dispendium patiatur. Quapropter Innoc. III. *in Concil. Lateran. cap.* 22. decreuit, & statuit, vt vltra tres menses Ecclesia Regularis, non vacet Prælato. Vnde cessante legitimo impedimento, tenentur Diffinitores, intra tres menses eligere. Habetur in cap. *ne pro defectu, de elect.* Quamuis non possint eligere, nisi post tertium diem sepulturæ antecessoris: vt habetur in cap. *Nullus* 7. *dist.* 79. licèt verum sit, quod si de facto, ante fiat, valebit electio; habetur in cap. *bonæ memoriæ* 2. *de elect.*

f *Renunciationis.* Secunda causa propter quam, Ecclesia aliqua Regularis viduata remanere potest, & eligendus est Prælatus, est renunciatio Prælati: quam iuris proprij, optimè facere quis potest: vt habetur in cap. *congregatio. cit.* & cap. *quam periculosum* 7. q. 1. *& de reg.* cap. *statuimus.* Est namque renunciatio, iuris proprij spontanea refutatio. Sic Iuristæ, *in tit. de renunciatio.*

Aduertant tamen PP. Diffinitores hîc. Primò; Quod renunciatio cuiuslibet Prælatiæ, debet fieri spontaneè: quia si coacta esset, non obesset repetere voluntati: vt habetur, cap. *super hoc, de renunciat.* & cap. *Abbas, de iis, quæ vi.* &c. & cap. *Ad audientiam, eodem tit.* Secundò, debet fieri in scriptis: vt habetur 7. *quæst.* 1. cap. *sicut* ibi: *Eo petitionum scripto dante, &c.* Tertiò, debet fieri in manibus illorum, quorum interest admittere, siue ad hoc, habeant potestatem ordinariam, vel delegatam: aliàs non tenet renunciatio: vt habetur 17. q. 2. cap. *Gonsaldus*, & 7. q. 3. cap. *Denique, & extra. de renunciat.* cap. *admonet, & ff. de offic. Præsid. l. legatum,* & gloss. *ibidem.*

Aduertant secundò, quod renunciatio Prælationis, bene Regentis, non est de facili admittenda: vt habetur in cap. *nisi cum pridem, de renunc.* & cap. *quam periculosum,* & cap. *quamuis* 7. q. 1. cùm aliqua semper requiratur iusta causa. Sunt autem sex; videlicet conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitas personæ, quæ omnes his versibus comprehenduntur.

Debilis,[1] ignarus,[2] malè conscius,[3] irregularis,[4]
Quem mala plebs odit,[5] dans scandala[6] cedere possit.

Sed

Sed in his omnibus diligens est adhibenda cautela (vt aduertit Innocent. III. in cap. *citato*, est enim illius) Et primò. Propter conscientiam criminis, potest licentia cædendi postulari, & concedi. Non tamen cuiuslibet, sed illius dumtaxat, propter quod ipsius officij executio impeditur: vt dicitur in cap. *cit.* & aduertit gloss. *pauci.* Secunda causa est, debilitas corporis. Sed non quælibet sufficit: sed illa sola, per quam, quasi impotens redditur ad exequendum Ministerium suum. Tertia est, defectus scientiæ. Sed quamuis desideranda sit eminens in Prælato: in eo tamen est competens toleranda: vt dicitur in cap. *cit.* & cap. *qualiter*, *de elect.* & cap. *venerabilis*, *de Praben.* & *suprà* est habitum. Quarta est, malitia plebis, quando scilicet, plebs adeò duræ ceruicis existit: vt Prælatus nequeat proficere apud ipsam: vt dicitur, *cap. cit.* Quinta est, graue scandalum. Quando scilicet, pro tali Prælato scandalizantur subditi. Tunc enim licet Prælato petere cessionem: quia in quantum potest, scandalum, sine peccato, vitare debet: alioquin (vt bene gloss. *distinguendum*) vtilius scandalum, nasci permittitur, quàm veritas relinquatur, *de reg. iur. qui scandalizauerit.* Sexta est irregularitas personæ, vt si est illegitimè natus, &c. Quamuis cum hoc, si suum laudabiliter impleuit officium, potest faciliter dispensare, vt cap. *nisi cum pridem, cit.* Vbi plenius hæc omnia exponuntur.

Aduertant tamen. Tertiò. Quod, vt validè, & licitè admittere possint renunciationem, cuiuslibet Prælati, sufficit, quod ipse spontè, enixè, & prolixè cedat. Quia licèt eum admonere possint, vt non renunciet: non tamen licet tenere inuitum in loco suo: vt habetur in cap. *congregatio, cit.* ex Concil. Toletano, & in cap. 1. *de renunc.* & notat gloss. *retinere*, in cap. *congregatio. cit.*

g *Aut alia quauis causa.* Vt est, mutatio, vel translatio de vna Ecclesia Regulari, ad aliam: vel de ministerio vnius Conuentus, ad ministerium alterius. Hæc enim est tertia causa, propter quam Ecclesia Regularis, quasi viduata remanere potest, & ideò necessitatem habet, vt illi prouideatur de Prælato.

Circa hanc causam: etiam aduertenda sunt aliqua. Primò. Quod translatio, nihil aliud est, quam de vna Ecclesia ad aliam, regularis mutatio. Habetur in cap. *mutatione 7. quæst. 1.* Secundò. Quod de vna Ecclesia ad aliam, non solum possunt transferri Cardinales: vt dicitur in cap. *dilectus*, *de Praben.* Et Archiepiscopi, vt cap. *Bone, 2. de postulatio. Prælat.* & cap. *scriptum, de elect.* Et Episcopi: vt cap. *gratum, de postulatio.* verum etiam Prælati Regulares: vt habetur in cap. *cum venerabilis*, *de consuetudine*, & cap. *cum in veteri. 52. de elect.* Tertiò, quod translatio semper debet fieri, de minori ad maius: vt clarè dicitur in cap. *Monach. de statu Monachi. in fine*, ibi: *Aut si pro necessitate maioris officij, de consilio fratrum, fuerint transferendi.* Et bene profectò: quia, qui promouetur, gradatim est promouendus: vt dicitur in cap. *legimus, dist. 93. & ff. de mun. & hon. l. vt gradatim.* Sed non è conuerso: vt dicit gloss. parua. in cap. *mutationes 7. quæst. 1.* rursus debet fieri auctoritate, & potestate Prælati superioris (videlicet Capituli, aut Diffinitoris Generalis) vt habet text. in cap. *admonet. de renun.* Et si persona vocata, non vult consentire translationi, non potest (secundum quosdam) compelli. Quia iniustum videtur, vt quis cogatur crescere inuitus: vt habetur *dist. 74.* cap. *gesta.* licèt alij contrarium dicant, & satis probabiliter. Quia multa bona conferuntur inuitis: vt habetur *dist. 45.* cap. *& qui emendat. & 23. quæst. 1.* cap. *paratus, post medium, & q. 4.* cap. *ipsa pietas*, §. *molestus, & cap. seq.* Vnde inuitus aliquis liberatur: vt dicitur in cap. *paratus, cit. & ff. de negot. gest. l. soluendo, ff. de solutio.* & inuitus defenditur, qui ad supplicium ducitur, *ff. Quando appel. sit. l. pen. §. fin.* Tandem nota, quod translationes, vel mutationes Prælationum, semper debent fieri cum causa, necessitatis, videlicet, vel vtilitatis, vt 7. *quæst. 1.* cap. *mutationes 34. & tribus sequent.* & cap. *Monachi. cit.*

CAPVT XLIII.

De depositione Ministri Generalis.

TEXTVS.

[a] Maior vero, ac Generalis Minister, si pro [b] excessibus corrigendus, [c] vel deponendus [d] sit, per Diffinitores Generales, quatuor, vel quinque Ministros eiusdem Ordinis, [e] magis Religiosos, [f] hoc fiat, [g] qui tamen [h] auctoritate Capituli Generalis [l] ad hoc [i] eligi debent.

EXPOSITIO.

a *Maior vero, ac Generalis Minister.* Explica, vt *sup. cap. 40. lit. b.*

b *Si pro excessibus corrigendus.* Habes hunc modum loquendi, in cap. *Non est, de consf. etud.*

c *Vel deponendus sit.* Id est, remouendus à sua dignitate, & maiori ministerio. Quod si inquiras quinam excessus erunt sufficientes ad depositionem, & priuationem Generalis Ministri? Respondeo. Quod omnes, quos *suprà, cap. 42. lit b.* enumerauimus, nempe, si esset (quod absit) notorius Regulæ suæ, aut iuris diuini, seu Apostolicarum constitutionum transgressor, aut notoriè scandalosus, aut criminosus, & alia, de quibus agitur 4. *part. nostrarum constitutionũ.*

d *Per Diffinitores Generales.* Ad quos præcipuè spectat decisio, & determinatio in hac causa.

e *Et quatuor Ministros.* Siue sint Prouinciales, siue Conuentuales.

f *Magis Religiosos.* Ille autem dicitur, magis Religiosus, qui magis Deo exhibet religionem. Sicut è contra, quantò quis est alienus à Cultu Diuino, tantò magis deuiat ab hoc nomine. Nam nomina debent esse consequentia rebus: vt dicitur *in instit. de donatio. §. est & aliud*, & cap. 2. *de Praben.*

g *Hoc fiat.* Id est, corrigatur, & deponatur, iuxta illud, Isai. 2. 2. *Expellam te de statione tua, & de tuo ministerio te deponam.* Qui locus refertur *in extra. diuinis exemplis, de pœnis.* Rectè autem præcipitur, quod depositio Maioris Ministri, fiat per maiorem inquisitionem, & per plures Prælatos, quàm depositio aliorum Prælatorum Minorum. Quia quantò res est maior, tantò maior inquisitio est facienda: vt habetur, *dist. 59.* cap. *ordinatos, & dist. 4.* cap. *quantumlibet.* Et hoc ipsum in depositione Diaconorũ, Presbyterorum, & Episcoporum obseruari videmus. Diaconi namque deponuntur, per tres Episcopos; Presbyteri, per sex, & Episcopi, per duodecim: vt habetur in cap. *si quis 3. cum duobus sequent. 15. quæst. 7.*

h *Qui.* Ministri, videlicet.

i *Auctoritate Capituli Generalis.* Id est, in ipso Capitulo Generali.

l *Ad hoc.* Id est, ad corrigendum, vel deponendum Generalem

Generalem Ministrum, si pro excessibus corrigendus, vel deponendus.

m *Eligi debent.* Id est, nominati, ex iam electis debent.

Capvt XLIV.

De receptione Nouitiorum.

TEXTVS.

Si quis huius [a] Ordinis [b] Frater esse [c] voluerit, si [d] bonum, & [e] conueniens [f] videatur Ministro domus, & Fratribus, [g] & illi [h] locus vacauerit, [i] recipiatur. [l] Nihil tamen [m] pro receptione sua [n] exigatur. [o] Si quid tamen gratis dederit, [p] recipiatur: [q] dum tamen, tale sit, [r] de quo [s] non videatur [t] Ecclesiæ [u] litigium [x] imminere.

EXPOSITIO.

a Ordinis. Id est, Religionis, vt *supra.*

b *Frater.* Quia per ingressum in Religionem Frater efficitur quis: vt habitum est *sup. cap.* 1.

c *Voluerit.* Nam in Religionem non debet, quis ingredi, nisi volens, iuxta illud Christi Domini. Matth. 6. *Si quis vult venire post me.* Facit etiam text. *in cap. consulti. de Regul. & transf.* & præcipuè, *c.* 1. *eod. tit.* vbi ex Concil. Maguut. sic dicitur: *Nullus tondeatur, nisi in legitima ætate, & spontanea voluntate.* Id est (inquit gloss.) nullus tondeatur ad profitendum, vt sic fit Monachus: nisi spontanea voluntate. Nam si coactus fieret, non valeret: vt habetur in cap. *præsens* 20. *quæst.* 3. & cap. *sicut* 20. *quæst.* 1. Quia, non coactum, sed voluntarium, sibi militem elegit Christus: vt dicitur in cap. *non est* 15. *quæst.* 1. & notat gloss. *detestabile. in extra. copiosus.*

d *Si bonum, & conueniens.* Nam omnes indifferenter, non debent admitti ad Ordinem. Sed tantum illi, qui suffragantibus eis litteratura (si fiat frater ad Chorum deputatus) idoneitate, & aliis circunstantiis: de quibus *infrà*, possint esse vtiles Ordini, sibique per meritum vitæ, ac aliis proficere per exemplum: habetur in cap. *exiit, de verbor. significat. in* 6. Et est doctrina D. Bonauent. *in libello. determ. multa. quæst. q.* 10. & 25.

e *Videatur Ministro domus & Fratribus.* Ad quos omnes, vt simul in Capitulo congregatos, spectat approbare, vel reprobare, admittere ad habitum, vel non. Et bene quidem: quia etiam de iure communi creatio Monachorum, & facultas admittendi Nouitios ad Ordinem, ad Prælatum Conuentus, & ad ipsum Conuentum spectat. Facit ad hoc, text. in cap. *Nouit.* & text. in cap. *quantò,* & text. in cap. *ea noscitur, de his quæ fiunt à Prælat.* & notat gloss. *pertineat.* in cap. *si ad solum, de regul. & transf. in* 6. Vbi aduertendum est, quod ad admissionem, vel receptionem Nouitij requirit Pontifex assensum Ministri, & Fratrum: vnde si non adhiberetur, talis receptio esset irrita. Quia vbi requiritur consilium, aut assensus, si non adhibeatur, actus est nullus: vt habetur in cap. *Nouit. de his, quæ fiunt à Prælat.* & *ibi* notat gloss.

f *Et Fratribus.* Non omnibus: sed solum illis, qui insigniti sint ordine sacro; hi enim dumtaxat, habent vocem in Capitulo. Facit text. in cap. *ex eo. tit. de elect. in* 6. & text. *in Clement. vt qui. de ætate, & qualitate.*

g *Et illi.* Qui habitum Ordinis assumere voluerit.

h *Locus vacauerit.* Id est, locus in Monasterio fuerit vacuus. Quod ea ratione hoc dicit Pontifex: quia Fratres in vnaquaque domo debent esse numero determinati. Nec enim in ea recipi debent, plusquam commodè sustentari valeant: vt habet Concil. Arelaten. 4. *in cap.* 1. *de institut.* his verbis: *Non amplius suscipiantur in Monasterio Monachorum, quàm quot se regere de bonis Ecclesiæ, absque penuria possint.* Idem determinatur in cap. *quoniam, de vita & honest. Cler.* & in Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 3.

i *Recipiatur.* Ad professionem præcipuè, ex gloss. *recipere,* in cap. *non solum, de Regul. & transf. in* 6.

l *Nihil.* Omnia excludit, *ex gloss. nihil. in extra. suscepti. ne sede vacante.*

m *Pro receptione sua exigatur.* Quia est simonia: expresè namque est prohibitum, in cap. *nullus* 1. *quæst.* 2. Vbi sic dicitur: *Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad conuersionem veniunt, aliqua pacti occasione præsumat,* & etiam in cap. *Monachus, de statu Monacho.* ex Conc. Lateran. sub Alexand. III. & cap. *veniens ad nos* 19. & cap. *dilectus* 30. *de simonia,* & cap. *quam pio* 1. *q.* 2. *& per totam,* & probat D. Thom. 2. 2. *q.* 100. *art.* 3. *in corp. & ad vltimum.*

n *Exigatur.* Id est, nihil ab ingredienti, illo inuito, extorqueatur. Nam propriè, *Exigere,* est ab inuito extorquere: vt dicitur *in l. pupillus, ff. quæ in fraudem credit.* & notat gloss. *exegerat. l. fideicommissa. ff. de leg. & fideicom.* 3.

o *Si quid tamen gratis dederit.* Id est, si tamen aliquid, purè, sine pacto, & sponte, dederit recipiatur.

p *Recipiatur.* Quia in hoc nulla interuenit simonia, & sic etiam fuit concessum ac Vrbano IV. vel (vt alij volunt) *in extra. sanè, de simon.* his verbis. *Illa dumtaxat, quæ personæ ipsæ ingredientes, purè, & spontè, & plena liberalitate, omnique pactione cessante, dare, vel offerre, Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, domibus, & locis huiusmodi, voluerint: cum gratiarum actione, licitè recepturi.* Idem habetur 1. *quæst.* 2. vers. *Hinc liquidò,* & hoc modo, etiam concedunt, D. Thom. *loco citat. ad* 4. & D. Hieron. *in Regul. Monach. cap.* 5. vbi sic ait: *Ad vos venientes, ad sanctas Christi suscipite nuptias gratis, præponatur sanctitas, pecuniæ, exquiratur bonitas vitæ, non generositas carnis, nec vtilitas mundi: nulla omnino pactio, nulla opinio, quæ mentis puritatem perturbet, præueniat.* Et est communis omnium Iuristarum sententia, super cap. *sanè, de simonia.*

q *Dum tamen tale sit.* Id quod gratis.

r *De quo.* Dato.

ſ *Non videatur.* Clarè, & manifestè.

t *Ecclesiæ.* Id est, Conuentui, vel Monasterio. Hic namque Ecclesia, pro Conuentu sumitur, & sic multoties sumitur in iure, præcipuè 1. *q.* 2. *quasi per totam.* Præsertim, cap. *quam pio.* 2. Vbi ad nostrum propositum loquens Bonifacius Papa, cum Cœnobitis Caralitanæ Ecclesiæ sic ait: *Si vestra necessitati, adeò est opportunus, quem reperistis: dum tamen omnis absit pactio, omnis cesset conuentio, nullàque Ecclesia vestra fiat distractio, aliqua sua Ecclesia largiri munera, fratrum solatio Romana permittit Ecclesia.*

v *Litigium.* Id est, litem, ex cap. *si quis* 45. 11. *q.* 1. lis autem à contentione dicitur. De qua Virgil. sic ait: *Limes erat positus, litem, vt discerneret, agris;* & & habetur, cap. *forus, de verbor. significat. & gloss. patefacta, l. si quis, C. de finibus regundis,* & apud D. Th. 2. 2. *quæst.* 116. *art.* 1.

x *Imminere.* Quia pro paruo commodo, aut pro

paru o

paruo damno, non oportet seruos Dei litigare; vt habetur in cap. *ficut Sacerdotes 2. quæst. 7. & cap. 2. de Syndico.* Ideóque iure optimo prohibitum est Religiosis, se anfractibus litigiorum inuoluere, cap. *quorundam, de elect. in 6.* Quia litigium magis repugnat statui spirituali, quàm alteri. Dicitur enim, ad Timoth. 3. *Quod oportet Episcopum non esse litigiosum,* & 2. ad Timoth. 2. *Seruum Domini, non oportet litigare.* De quo etiam D. Thom. *loco cit. art. 2.*

TEXTVS. §. II.

a Si durante anno probationis, b ipsum ad regularis c disciplinæ obseruantiam, d minus idoneum e reperiri; f aut aliàs, g vitæ, morúmque h probitatem, i ei non l suffragari m contingat; n inde o modestè p dimittatur, & q amoueatur, r restitutis omnibus, quæ secum forsan attulerat.

EXPOSITIO.

1 SI *durante anno probationis.* Id est, durante anno Nouitiatus, qui dicitur annus probationis, vel approbationis, seu experientiæ: & debet esse continuus necessariò, & non interpollatus: vt nunc omnes tenent Iuristæ.

b *Ipsum.* Scilicet Nouitium.

c *Ad regularis disciplinæ obseruantiam.* Id est, ad obseruantiam Regulæ, Constitutionum, Morúmque Religionis, *ex gloss. regulari. in Clem. ne in agro.*

d *Minus idoneum.* Seu aptum.

e *Reperiri.* A Fratribus, qui illum approbare, vel reprobare debent, videatur.

f *Aut aliàs.* Vel.

g *Vitæ.* Meritum.

h *Morúmque probitatem.* Aut bonitatem Morum.

i *Ei.* Nouitio, videlicet.

l *Non suffragari.* Id est, non auxiliari, vel adiuuare *ex gloss. suffragium, in cap. perpetuo, de electio. & elect. & ex gloss. suffragantem, in authent. de Monach.*

m *Contingat.* Id est, accidat. Et bene sanè, quia Nouitius debet esse moribus temperatus, *ex gloss. morũ, in cap. nulli. de elect. & elect.* Nam boni mores, & vitæ bonitas, & meritum, plusquam diuitiæ sunt in Religione desideranda: vt habetur, *ff. de tutor. & curat. da. & c. l. scire,* §. cum reliquis, de quo habes dictum D. Hieron. §. 1. *lit. p.* & profectò decorari non debent, moribus indecori: vt dicitur c. *contra morẽ, dist.* 100.

n *Inde.* Id est, de Monasterio.

o *Modestè.* Cum modestia, & mansuetudine.

p *Dimittatur.* Id est, abiiciatur ex illo, Genes. 31. *forsitan me nudum dimisisses.*

q *Et amoueatur. Quia* (ait D. Bonauent. in Prologo spec. discipl.) *Qui disciplinam in noua conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficile applicatur. Et formam, quam quis primò recipit, vix deponit. Adolescens namque, iuxta viam suam, & cum senuerit, non recedet ab ea.*

r *Restitutis omnibus.* Id est, redditis ei, omnibus rebus.

s *Quæ secum forsan attulerat.* Quod etiam præcipit Concil. Trident. *sess. 25. de Regul. cap. 16.*

CAPVT XLV.

De professione Fratrum.

TEXTVS.

a Ad professionem verò, b aliquis non recipiatur, c ante decimum sextum annum expletum, d & peracto integro probationis anno. e Si verò f ex aliqua legitima causa, g prolixior probatio requiri videatur, h liceat i superiori, annum probationis ad l aliquod m breue tempus prorogare.

EXPOSITIO.

a AD *professionem.* Professio expressa (de qua hîc loquitur textus) est quædam solemnis promissio, trium votorum Religionis essentialium, quæ fit ab aliquo legitimam ætatem habente, post probationis annum, in manu Prælati incorporare potentis, vel de ipsius licentia, in Religione per Sedem Apostolicam approbata, cum consensu Capituli, secundum aliquam certam, & determinatam regulam. Sic omnes Doctores professionem expressam definiunt, & esse veram colligunt, ex cap. *porrectum, de Regul. & transeunt.* & ex cap. *Apostolica, eodem titulo,* & ex capit. vltim. *qui Cleric. vel vouen.* & constabit, etiam ex *infrà* dicendis.

Hic tamen solum aduerto, quod professio debet fieri in scriptis, quæ quidem scriptura, debet esse ab ipso profitente subscripta, cum signo, si nesciat scribere, aut propria subscriptione, si sciat. Debetque continere, ea omnia quæ nuper notauimus, & propositum se velle illa perenniter, & inuiolatè seruare: vt habetur in cap. *vidua 20. quæst. 1.* & cap. *porrectũ, cit.* Verum est, quod in rigore ad validitatem professionis, scriptura non est necessaria (sufficeret enim si verbo, quis profiteretur) sed est necessaria, vt scriptura propria obuiet ei, qui fortè contrauenerit: vt habetur, cap. *saluberrimum 1. quæst. 7. & gloss. scriptis,* & cap. *vidua, cit.*

b *Aliquis non recipiatur.* Id est, nullus admittatur.

c *Ante decimum sextum annum expletum.* Vt Trident. etiam præcipit *sess. 25. de Regul. cap. 15.* Vbi sequentia verba habentur: *In quacumque Religione, tam virorum, quàm mulierum professio non fiat, ante decimum sextum annum expletum. Professio autem antea facta, nulla sit, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.*

d *Et peracto integro probationis anno.* Id est, transacto integro anno probationis. Quia tempus probationis nunc, durare debet, per vnum integrum annum, vt expresse determinatur in Concil. Trident. *cap. 15. cit.* & antea, in cap. *non solum, de Regul. & transeun. ad Religio. in 6.* Quamuis olim ad probationẽ Nouitij, non erat tempus fixum: quia aliquando erat biennium: vt dicitur in cap. *Monasteriũ 19. quæst. 2.* aliquando verò triennium, pro illis, qui erant insulani, & de terris valdè longinquis, iuxta cap. *si quis incognitus 17. quæst. 2.* Nunc verò, vt diximus, vnus tantum requiritur, & est præfixus annus: qui dicitur approbationis, & indultus fuit à

 Patribus,

Patribus, tam in fauorem Nouitij, vt ipse prius experiatur vires suas, & asperitates Monasterij, ne inconsultè se inuinculet (nam velox consilium sequitur pœnitentia) quàm in fauorem Monasterij, vt Monasterium, mores Nouitij valeat experiri: vt habetur expresè in cap. ***ad Apostolicam de regular.*** quod est Innocent. III. ex quo constat, quod licitè potest Monasterium, non admittere aliquem ad professionem, si mores illius non placent, vt dicit Legislator *cap. præcedenti.* Cuius ratio est: quia si ex postfacto, propter demerita potest eiici, vt habitum est *suprà cap.* 24. fortiùs potest ante factum non admitti.

e *Si vero.* Si tamen.

f *Ex aliqua legitima causa.* Vt est si Nouitius, non bene ea, quæ professurus est, adhuc didicit, aut alia simili causa, aliàs esset contra Concilium Tridentinum, *sess.25. de Regul.cap.* 16. prolongare tempus probationis, quod fieri cum causa, non posse, omnes Doctores affirmant.

g ***Prolixior probatio.*** Id est, maioris temporis experientia, requiri videatur.

h *Liceat superiori.* Id est, sit licitum Ministro domus.

i ***Annum probationis.*** Vel approbationis, seu experientiæ.

l ***Ad aliquod breue tempus.*** Id est, ad tres, vel quatuor menses dilatare. Nam breue tempus, dicitur tempus vnius, duorum, vel quatuor mensium: vt habet gloss. fin. in cap. ***præterea, de ætate, & qualitate.***

m ***Prorogare.*** Id est, dilatare, vel prolongare, ***ex gloss. prorogata,*** in cap. ***in Parochia 16. quæst. 1.*** Et hæc pro hoc capite, & pro tota expositione aliorum, quæ in Regula continentur, dicta sufficiant. Quæ omnia, libens submitto, & remitto iudicio cuiuslibet alterius, melius aliquid sentientis. Si verò aliqua rectè dicta fuerint, cedant, precor in laudem, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis; Sanctissimæ Genitricis Dei Mariæ, Sanctorum etiam Patriarcharum nostrorum Ioannis, & Felicis, atque in fratrum meorum vtilitatem.

GLORIA TIBI TRINITAS.

INDEX

INDEX RERVM, QVÆ IN HAC EXPOSITIONE CONTINENTVR.

FINIS.

Rasura,